

3420
al 62

Harvey Cushing / John Hay Whitney
Medical Library

HISTORICAL LIBRARY

Yale University

Klebs 885.3

Canonica Michaelis Sauonarole

De febribus

De egestionibus

De pulsibus

De omnibus

De urinis

Italie balneis

Eiusdem Tractatus sublimis de vermibus

nusquā antebac impressus.

Tabula

Tabula de febribus.

Capitulum. I. De diffinitione febris et eius declaratione. Folio. z.	5 ^a De cura febris pestilentialis. 36.
Capitulum 2 ^m . De causis februm in generali. z.	6 ^a De glandulis et carbunculis pestiferis. 39.
Capitulum 3 ^m . De signis februm in vli significantibus. z.	Capitulum 10 ^m . De tropicis siue conuersiis. 40.
Capitulum 4 ^m . De dieta febricitantium in vniuersali continens rubricas quattuor. 4.	Capitulum 11 ^m . De feb. sanguineis et in rubricas quattuor. 40.
R ^{ca} p ^a . De canonibus dietandi febricitantes in vli. 4.	R ^{ca} p ^a . De diffinitione feb. sanguinee et eius declaratione. 40.
2 ^a De cibis temperatis. 6.	2 ^a De sinocha et causis eius. 41.
3 ^a De cibis distemperatis simplicibus secundum distemperantiam quattuor humorum initium faciens a frigidis et humidis per ordinem eorum quod concedunt. 6.	3 ^a De signis sinoe et de eius cura. 41.
4 ^a De ordinatione dietarum. 8.	4 ^a De sinocha. 43.
Capitulum 5 ^m . De alteratiuis digestiuis ac solutiuis tam simplicibus quam compositis omnium quattuor humorum et specierum eorum continens rubricas duas. 8.	Capitulum 12 ^m . De feb. colericis et in rubricas quattuor. 44.
R ^{ca} p ^a . De digestiuis et alteratiuis. 8.	R ^{ca} p ^a . De diffinitione causis et signis feb. colericarum in generali. 44.
2 ^a De solutiuis tam simplicibus quam compositis vsualibus. 8.	2 ^a De tertiana pura. 45.
Capitulum 6 ^m . De effimeris continens rubricas duas. 10.	3 ^a De tertiana non pura siue nota. 47.
R ^{ca} p ^a . De diffinitione effimere et eius declaratione. 10.	4 ^a De tertiana continua. 50.
2 ^a De causis signis et cura effimere tam in vniuersali quam in particulari. 11.	Capitulum 13 ^m . De feb. et causis. 50.
Capitulum 7 ^m . De febribus putridis in generali continens rubricas tres. 12.	Capitulum 14 ^m . De feb. flegmaticis et in rubricas tres. 53.
R ^{ca} p ^a . De causis febribus putride in generali et eius diffinitione. 12.	R ^{ca} p ^a . De diffinitione et causis feb. flegmaticarum ac de signis eius tam in vniuersali quam in particulari. 53.
2 ^a De signis putride interpolate et continue in generali: et de modo inuestigandi eam. 14.	2 ^a De cura februm flegmaticarum in generali. 55.
3 ^a De canonibus generalibus attendendis in cura feb. putridarum. 14.	3 ^a De cura feb. flatu et piodice a flatu dulci facte. 57.
Capitulum 8 ^m . De febribus acutis pacatis et peracutis non pestiferis. et eorum accitibus. et in rubricas. 24. 20.	4 ^a De cura feb. flatu et piodice a flatu salso facte. 58.
R ^{ca} p ^a . De descriptioibus causis signis et cura ipsarum febrium. 20.	5 ^a De cura flegmatice periodice ex flegmate mucilaginoso vitreo et aquoso. 58.
2 ^a De rigore horripilatione et frigore. 22.	6 ^a De cura flegmatice periodice ex flegmate acetoso et pontico. 58.
3 ^a De sudore superfluo. et eius cura. 23.	7 ^a De cura flegmatice periodice permixte. 58.
4 ^a De fluxu sanguinis narium. 24.	8 ^a De cura flegmatice continue que lactica dicitur. 59.
5 ^a De vomitu superfluo. 24.	9 ^a De feb. empiala siue empialos dicta. 59.
6 ^a De fluxu ventris superfluo. 24.	10 ^a De febre lipparia. 60.
7 ^a De siti superflua. 24.	11 ^a De lissura et est feb. inter has media. 60.
8 ^a De profunditate somni. 25.	12 ^a De febre sincopali humidorosa. 61.
9 ^a De grauitate capitis. 25.	13 ^a De febre sincopali minuta. 62.
10 ^a De vigilia superflua. 25.	Capitulum 15 ^m . De febribus melancolicis et in rubricas tres. 63.
11 ^a De dolore stomachi vel ventris. 25.	R ^{ca} p ^a . De diffinitione feb. melancolicarum in vli et causis eius: et de signis cuiuslibet speciei feb. melancolicarum. 63.
12 ^a De asperitate lingue. 25.	2 ^a De cura quartane in vniuersali. 64.
13 ^a De sternutatione. 25.	3 ^a De cura quartane sanguinee. 66.
14 ^a De dolore capitis. 25.	4 ^a De cura quartane colericarum. 66.
15 ^a De tussi. 25.	5 ^a De cura quartane flegmaticarum. 67.
16 ^a De destructione appetitus. 25.	6 ^a De cura quartane ex melancolia fecali et non ex adhesionem. 67.
17 ^a De bolismo. 26.	7 ^a De quartana continua. 68.
18 ^a De denigratione lingue. 26.	8 ^a De quintanis sextanis et huiusmodi. 68.
19 ^a De appetitu canino. 26.	Capitulum 16 ^m . De feb. ethicis continens rubricas tres. 69.
20 ^a De sincopi. 26.	R ^{ca} p ^a . De diffinitione diuisione causis et signis februm ethicarum. 69.
21 ^a De constrictione anhelitus. 26.	2 ^a De cura feb. ethice simplicis. 71.
22 ^a De tristitia siue angustia. 26.	3 ^a De ethica senectutis. 73.
23 ^a De difficultate transglutendi. 26.	Capitulum 17 ^m . De feb. compositis continens rubricas tres. 74.
24 ^a De frigiditate extremitatum. 26.	R ^{ca} p ^a . De modis causis et signis compositionum februm adinuicem. 74.
Capitulum 9 ^m . De feb. acutis pestiferis et in rubricas tres. 6.	2 ^a De diffinitione diuisione causis et signis emittitit. 75.
R ^{ca} p ^a . De diffinitione et causis feb. pestiferarum. 6.	3 ^a De cura veri emittitit. 76.
2 ^a De signis pronosticis future pestis. 7.	4 ^a De cura non veri emittitit. 77.
3 ^a De preservatione corporum a peste. 7.	5 ^a De cura ethice cum putrida composita. 77.
4 ^a De signis febris pestilentialis. 34.	6 ^a De febris erraticis. 78.
	7 ^a De febris apostematum. 78.
	Capitulum 18 ^m . De recidua. 79.
	¶ Finis.

De causis febris in vli

z

Canonica de febribus magistri Michaelis saunarole
ad Raynerium siculum incipit.

Capitulum. I. De diffinitione febris et eius declaratione.

Febris est calor

additus calori nali ipsum extraneus: in corde primo sic accensus: ut mediate spiritu magis: et sanguine etiam per venas et arterias in totum expandatur: ita ut omnes eius operationes impediatur: sub causa non permanens primitiva. Et licet de ipsa febre nonnulli aliter senserint: gentilem tamen nostrum et alios qui ante eum sic de ea iudica-

runt: eorum pace ipse presentia secutus sum. Scrupulositates quod plures circa diffinitionem occurrentes omittens practice solum speculationibus physicis intetus. Dividit itaque febrem in effimeram, acutam, peracutam, perperacutam, pestiferam, non pestiferam, tropicam, sanguineam, colericam, flegmaticam, melancolicam, et ex his compositas. In febribus ex apostematibus contingere: nec non in ea febre quod ethica nuncupatur: de quibus omnibus suis agendum capitulis. Et ut operis nostri quod quatuor sit utilitas facile comprehendatur: hoc in loco eum scribam ordinem: quod de ipsis sic positus in vnoquoque servabitur capitulo. Primo namque febris: de qua sermo erit: sua ponetur descriptio. Secundo ei adducuntur causae factive. Tertio signa ipsarum causarum aperientur demonstrativa. Quarto tempore ipsius febris particularium signa manifestabuntur. Nam de signis temporis vltimum autem in secundo capitulo. Quinto describentur signa pronostica. Sexto canones addentur necessarii cum eorum complementis. Septimo apportionemur signa nostri Apocratis de pertinente materia suis applicabuntur locis. Et antequam ad ea particularia perveniam aliquod prius annotabo capitula quodammodo generalia ex parte carum signorum: alterationum: solutionum: et dietarum noticie febrium ac ipsarum curis quod maxime deseruiant: ita ut canones ex parte dietarum alterationum et solutionum sumptos facile quod absque magno studio valeat adimplere.

Capitulum. II. De causis febrium in generali.

Febris cause sunt ut ceterorum quatuor. Materialis. Formalis. efficiens et finalis. Materialis est ut alioquin accidit materia. In qua ipse calor extraneus subiectatur. et triplex. materia. humor aut spiritus. Formalis vero est ipse calor extraneus. Efficiens vero est triplex: scilicet efficiens, augmentans et servans. Vere efficiens est aut primitiva, aut antis, aut diiuncta.

Et nota quod non necessario in omni febre occurrit triplex modus efficientie dicte. Nam ethica est quod nulla ex parte causa aut antis aut primitiva. Item contingit esse effimeram absque causa antis: et tu ad hoc considera. et breviter causa efficiens febre est omne quod calefacit corpus ducens ipsum ex tempore: ad quod sequitur lesio in operibus: ut supra in diffinitione febris: et si sine se sine per accensum fecerit. Augmentans est omne id quod siue per se siue per antis predictas adaugeret caliditatem. Conservans siue custodiens est omne illud quod prohibet ei resolutionem siue extinctionem: aut quod ei causa male convertitur aut efficientem aut custodientem: et ois error in curacione pervenit: et quibus talis causa est aut naturalis humor in quantitate aut qualitate peccans: aut dimissio consuetudinis et boni: aut non naturalis ut aer calidus extrinsecus aut frigiditas aut per naves: ut aqua vel alia egritudine. ab his namque tribus sumitur actus curacionis principalis. ut per therapiam.

et ideo omnes medicorum ea omnia tria memorie bene commendare: ut sciat eger aut astantes in ipsis examinando causas subtiliter investigare ex quibus casus medicinalis in suis integratur terminis: ut ostendi in practica mea. tracta. per. 3. capitulo. Et breviter ad triplex generum reduci potest. ut scilicet per ad idebitum occursum reperi non naturalium per quod medicus discurrit. Aut vero ad porro restrictionem siue prohibitionem transpiracionis ex occursum frictatis extrinsecus aut intrinsecus. vnde calor exculcat et ebullit. 3. ad corporis dispositionem: quod passibile: et aptum calorem recipere extrinsecus. Unum hic scito quod corpus per magis febris proprium: loquendo de dispositione febrili in se: et absolute et non tractate per Avicennam. corpus calidum: et sic. postea calidum et humidum. frigidum: et sic. vltimo frigidum: et humum. nam in humilibus similibus facilius est transire. per id quod generaliter. Cuius autem finalis febris est operationes naturales sensibiliter ledere. Et quod de causis sic actum est attrahere ad clarioris febris intelligentiam quod quatuorplex est modus materiam neccio in febre putrida reperi. Prima quod est materia ipsius febris appropriata ut tertiane colica. quotidianae flava. et humum actu putrescens: et ea diiuncta: aut non putrescens stans sub fortiori causa antis. Et que non est diiuncta nec antis: sed his neccio diiuncta: et est vapor grossus per corpus sparsus: et materia inficiens elevari a fecibus aut a materiis muceosis flatibus in intestinis suetis aut a materia corruptis in meseraicis aut in stercore siue sit bilis siue humiditas alia: et per actionem caloris putredinalis calefacientis et illas tales materias subtilitatis et eleuantis. Et est materia serosa. et vinctuosa siue aquosa sanguis per eadem caliditatem distemperata et calefacta per corpus voluntas: quod tamen non sic distemperatur ut febre ex se facere possit: imo sic a febre dependet ut amota febre remoueat et ipsa calitas talis: et est calitas que remanet in parietibus domus obuste per extinctionem eius. Et est materia humorum subtilior scilicet: et est materia vaporosa quod pur ab humiditatibus hic ide in corpore existeret elevari: et per ambitum totius spargitur ad porositates extrinsecas cutis et per illas insensibiliter expellitur. sic et accit hominibus in sanitate. Et distictio loquendo est vapor putridus a medicis ut infra 5. capitulo: putrida fulgida dicitur elevari ab ipsa materia putrida quod est causa diiuncta febris et imediata magis corpus ipsum inficiens et ad ipsum per calidam venarum et arteriarum perveniens. Et ex his collige quod per 5. sunt causae febris reliqua vobis si neccio diiuncte his: et sic clare habes: et probabis quomodo se habent causae febris putride: vnde ab his sumuntur canones curacionis in generali: ut facilius probare poteris infra 5. causa: et hec de causis.

Capitulum. III. De signis febrem in vniuersali significantibus.

Quoniam febris noticia perfecta haberi non potest absque suorum signorum cognitioe spali quod ad nos. ut. 10. therapia. hic de eis copiosius quod potero traditiones faciam: ea sub ordine ponendo: de quo statim.

Et quod ante aduentum febris et maxime putride abasiator quod magna comitatur caterva venire consuevit. hic de ipso aliquod prius. notat autem hic a me male acceptum. halmeliletu ab Avicenna. quod est dispositio ad febre putrida: non tamen est febris: et si. 16. continetur. 2. causa. febris dicatur: quod non nisi dimiuta erit: et hic familia habet. ut capitis gravitatem. mutationem in colore faciei. pulsus varietatem. mutationes in egonibus: et vna in quantitate quantitate scilicet. et huiusmodi. et reliquis supplevitur ex parte quantitatatis. Sicut de familia eius. Aliter. oscitationes. pigritia. corporis lassitudo. somnolentia et vigilie. strictione anhelitus. resio ipocundrii. aliorum. nausea. fetor egonum et vna. Et quod iam ceptum quod mihi polle erit magis memoriose procedere: hinc de signis ipsis ordinem faciam: cum ordo ad memoriam faciat. de memoria et reminiscencia: ordini gal. 2. regni adherere. quod talis est. Signorum febris in vniuersali significantium quodammodo sunt a subalitate. quodammodo a quantitate mutata. quodammodo ab executione mutato. non nulla ab actionibus lesis sumpta. Exemplum primorum ut calitas vehementer moridicatura ex tactu a medico probetur: per quod scito ut in pueris.

AAZ

De signis

nobis sufficit q̄ triplex ē febris. q̄dā ē magna et austera. q̄dā
pua mitis. q̄dā iter has media. Dī nāq; magna et austera
magis sua q̄litate q̄ q̄ vapor i q̄ tactu p̄phēdit calitas
mōdicatiua valde ut sūt acute pacute et h̄s. Parua vō q̄li-
tate. s. in q̄ leuis p̄cipit mōdicatio ac tristitia ut sunt flātū-
te et h̄s maxie q̄ nō sūt ex flāte falso. Media vō in q̄ me-
dia iter has mōdicatio p̄phēdit ut sūt tertiane non pure.
pura. n. ex pte mōdicatiōis ei p̄t iter acutas collocari: et
de β isra suo cap. et sic habet q̄ in oī febre sentit tactu di-
stēperatiā calitatis ex pte mōdicatiōis vebemētis sua-
uis. et medie iter has. Ex q̄b̄ isert p̄ q̄ q̄dā verisili p̄ectura
p̄t medic⁹ de sp̄e ipsi⁹ febris iudicare. ut cū p̄cipit calorē ve-
bēmetē edacē supra colericā. si mitiorē supra sanguineaz.
si adhuc mitiorē supra flāticā. aut melicā. et β semp ceteris
parib⁹. Et h̄s febris putrida ut in p̄n fortis p̄t primat. et p̄ces-
su min⁹ resolutio subtili. et β mā ente homogenea. in ethica
aut ē cō. q̄ p calitas p̄cipit suavis: deī remanētē manu p̄-
tēs p̄cipit mōdicatio: ut p de differētis febrū isert. et q̄
cū in p̄cessu p̄cipit medic⁹ calitatē fieri mōdaciōrē pote-
rit sup etherogeneitatē arguēt mae scōe nouā moueri ma-
teriā: in effimera aut ē calitas suavis nō mōdicatiua de q̄-
bus febrib⁹ sequēdo ordinē iceptū p̄la alia signa ponaz sic
exēplificādo de p̄ordie a subalib⁹ sup̄to. Nā in p̄n sentitur
v̄plimū sic frig⁹ deīde successus calitatis. et p̄ncipiū sic ab
augmēto diuērificat. Qd si fuerit continua putrida i q̄ nō p̄-
cipit in p̄n: frig⁹: s. calitas. post tñ calitatis p̄ncipiū segt p̄-
duas horas v̄l tres v̄l circa diuērsitas i calitate ex pte aug-
mētī eius. In effimera aut nō appet ista v̄l tāta diuērsitas
sui p̄ncipij ab augmēto p̄p hōgeneitatē mae sp̄ualis. cui⁹ d̄xiū
ē i h̄uozali. Exēplū scōz signoz mutatio coloris faciei
oculoz aut toti⁹ ad citrinitatē paliditatē ruborē fuscitatē
et h̄s. Sillr mutatio coloris ligue ad albedinē ad siccitatē
hūiditatē aspitatē et h̄s. Sapor malus ut amarus acetosus
falsus nimis dulcis putridus ispidus et h̄s. Nariū siccitas
aut hūi. supflua. fetor egōnū et v̄rie. Ex^m terriorz ut mu-
tatio in egōnib⁹ et v̄ria ex pte q̄tītatis. Itē aliaz supfluita-
tū multitudine apparēs ut sp̄ui bothor sudoris et h̄s. p̄p q̄b̄
nō q̄ terminatio febris i p̄ die cū sudore rorido ē signū effi-
mere p̄p subtilitatē mae. Qd si fuerit copiosus et h̄uozosus
erit signū putride: et β p̄tigit in tertianis puri de mā valde
subtili: et pauca: cruditas apparēs i v̄ria i p̄n: enēr ei⁹. Sed
hic aduerte q̄d i β p̄tigit tripl̄r errare p̄ q̄ mā decisa ypo-
statica nō a venis: s. ab alio loco venit digesta. et q̄ nō est
vā ypostasis: s. ē flā digestū calorē carminatū. et q̄ nō est
breue v̄l in v̄ria appet ypostas augmētī: et credit q̄ sit p̄-
cipij ut i pacutis. Exēplū q̄rtor mutatio in pulsu ex pte
suaz oriaz et diuērsitas i eo v̄l diuērsitas ei⁹ i p̄n: et augmē-
to ē ex p̄petatib⁹ putride. Auic. d̄ signis febris putredinis.
coartatio ei⁹ et maxie i putrida. dilatatio ei⁹ p̄ p̄n: et dimi-
nutio i fine ei⁹. Rigor horripilatio reuolutio paroxysmoz
dolor siue grauitas capitis igetudo pigritia corporis lassitu-
do. nocumētū in anbelitu in sōno: et i vigilia i ipocūdris in
isus dolor aut tēfio nausea et filia stōi nocumēta. Et q̄m spe-
ro iesu duce copiosus ē de signis eaz febrū in ḡnali ex q̄-
bus de ipsis p̄fecta habebit noticiā: hinc a multo plurium
recitatiōe supsedeo: neq; aliq; me mordeat si copiosus fue-
ro: q̄m sine eoz scia febris nō cognosce: et sic recte medica-
ri nō poterit. dicēte Auic. p̄ q̄rti. d̄ cura putridaz. Scias q̄
nō ē pole tibi ut cures febrē nisi p̄i cognoueris eā. Sal. p̄
regimis acutoz: p̄i: itēdēdū ē ad cognoscēdū egritudinez
q̄ sit in sua cā: et postea ad medicādū. Sit itaq; medicus de
ipsoz noticiā sollicitus.

Signa tēpoz ḡnalia. Conati sunt sapientes egritudib⁹
malib⁹ salubrib⁹ q̄tuor assignare tempora p̄n.
augmētū. statū et declinationē: et β id q̄m p̄phēderūt ipsas

a p̄n: eaz v̄l q̄ ad finē in v̄ria nō p̄manere d̄spōne: q̄ gdem
medic⁹ necio cognoscere d̄z: et si ea nō intellexerit graniter
ledet ifirmū nesciēs qd in p̄n: qd i augmēto i statu v̄l de-
clinatiōe debeat egrotātū exhibere v̄l auferre ex pte pot⁹
aut cibi sōni v̄l vigilie et h̄s. Sal. i passioario. Recipiūt autē
varietatē. aut i causis. aut i accidētib⁹ ex q̄b̄ et i cura varie-
tatē recipiūt. v̄l alia in vno tpe: et alia in alio p cura earuz
sunt necia q̄re de signis ipoz tēpoz dicere duxi neciuz.

Signa itaq; p̄ncipiū significatiā distinctiōe sumpta penes
cāz sūt signa q̄ sequunt actionē nāe siue vtutis in mām ex
pte digōnis et idigōnis: siue signoz digōni d̄xiōz. v̄l p̄nci-
piū ē q̄n egritudo icipit: et ē actu nullo manifesto apparē-
te vestigio digōnis. ē. n. tps in quo calor suffocat a māsicut
debil flāma a lignis viridib⁹ et hūidis. Augmētū vō cum
signa digōnis icipiūt appere: s. ipsecte. Et ē tps quo calor
nālis mouet ad resistēdū maei motu manifesto. Stat⁹
vō cū signa apparēt p̄plete digōnis q̄ tpe ē fortis pugna in-
ter nāz et hūozē: nō tñ ipz p̄fecte vincit. Cū āt mā sic di-
gesta expellit: quo tpe ē nā p̄fecta vicēs tūc ē declatio.

Signa aut p̄ncipij distinctiōe sup̄ta penes accidētia sūt q̄n
i p̄n: enēr accidētia yniformiter se h̄nt. Augmētū cū augē-
tur. Stat⁹ cū sūt senissima p̄tatiue: nō tñ absolute. Declia-
tiōis vō cū remittunt. Et hec tēpora p̄maxie sūt descripta
put febrib⁹ p̄ueniūt hūozalib⁹. Distigui tñ p̄nt. et 3 penes
eēntiā morbi. ut tūc ē p̄ncipiū q̄n morbi icipit et ei⁹ eēntia
fm v̄nā yniformē remāet d̄spōnez. Augmētū vō cū mor-
bi eēntia sensibilyr auget: ut calitas in febre. Stat⁹ vō cum
nō ampli⁹ auget: s. ei⁹ eēntia stat in ipso eē vltio. Declatio
cū morbi eēntia remittit. et hic modus ē magis v̄lis nō tñ
febrib⁹: s. apatib⁹: et alyz p̄ueniēs morbis: et q̄ dicta sunt de
ipsis penes actionē nāe in mām h̄nt itelligi de eis ut mor-
bis insunt salubrib⁹. nā de mortalib⁹ aliter et q̄ p̄ d̄xiū. nā
augmētū i morbo mortali ē q̄n oppositū digōnis ut putre-
do v̄l sensibilyr augeri. stat⁹ q̄n mā ē in vltio corruptionis et
iterficir: tu ad β cōsidera. et hec tēpora v̄lia p̄ueniunt ut
q̄n cōcidere semp cū tēporib⁹ p̄ticularib⁹: et maxie i febrī-
bus seruātib⁹ mā: ad vnica expulsiōe. In his aut q̄ sunt
pluriū crisisz possunt cōcidere et nō cōcidere. et 3 plimū
nō cōcidit et i eis et i febrīb⁹ cronicis p̄positis itēpolatis
et maxie in his quoz paroxysmi sunt sup inuadētes. Ipsa
v̄lia v̄plimū valde p̄fundunt: ita ut aliq̄n appeat augmē-
tū v̄l stat⁹ et post itēz appet p̄ncipiū et augmētū β idē q̄nq;
in acutis et simplicib⁹ appet p̄p nouā māz ad locū putredi-
nis esse morbiā desinēte p̄ia et β maxie p̄tigit hodiernis
tēporib⁹ p̄pter iordinatū regimē ab homib⁹ facuz: q̄d
ab antigis nris fieri nō p̄sueuerat: ad q̄d p̄currit error ex p-
te medicatiū ifirmoz: et rez que extrisecus sunt. Et hic
aduerte q̄ p̄cedā tpa quomōcūq; eoz distinctiō sumat ex
pte mae et accidētū nō in oibus sensibilyr reperit tur mox-
bis ut aduicē cōdistincta q̄d non solū contingit p̄p confu-
siōe eoz ex pte materie ut dictum ē: aut regiminis mali:
s. et ex ipsa d̄spōne morboz ut verbi gratia quandoq; ut
Auic. aliq̄ erit febris q̄ terminabit in duobus paroxysmis:
p̄n: erit p̄ncipiū augmētū et stat⁹. et scōus erit declinatio.
Itē aliqua febris ē tota ut stat⁹ ut homotena: aut ut augmē-
tum ut pangmastica: aliq̄ ut declinatio: ut augmastica ut
isra de sanguineis. Itē ex pte accidētū: aliq̄. n. accidit ali-
cui robusto febris remissorū accidētū: ita ut nō ipediant
eū a solitis opationibus et cū venit status quo in tempore
ipediēt creditur q̄ sit p̄ncipiū et tūc apparent signa dig-
stionis et sic cōprehēdis q̄ multis contingit modis errare
circa iudicia tempoz v̄liuz febris: et ideo bene cōsidera.

Signa tēpoz particularia. Et licet rubrica sit de si-
gnis in v̄l: tñ hoc loco duxi v̄tile ad maiorem
breuitatē d̄ signis tēpoz p̄ticularib⁹ pertractare. Est itaq;

principiū particulare in febribus inuadentibus cum frigore signo sumpto a substantialiter iberebibus friditas precepta et maxie in extremitatibus et precipue in extremitate auris: et nasa. Alii tate mutata paledo citrinitas faciei: et totius. Ab exeunte mutato palearitas vrie ab actione lesa coartatio pulsus paruitas debilitas propter calorem esse suffocatum grauitas corporis pigritia angustia tarditas motuum profunditas soni molificatio palpebrarum tinnitus sternutatio tussis alices: et quoniam saltus timporum. In febribus autem inuadentibus absque frigore non reperitur rigor frigus aut horripilatio: sed in earum principio apparerent signa ultra hec iam dicta et non precipue calitas alique ultra consuetudinem addita videlicet non precipitur sic pulsus coartatio: sed bene paruitas et debilitas: et hec consueuerunt apparere in prima parte principii: et adueniente secunda si frigus fuit in prima corpore aut frigore rigore et ceteris sentit alleviari: et reliqua remitti et caliditate expandi per corpus non tamen quod venerit adhuc ad extremitates nec tamen precipue subito: sed quod ut manet supra membris moras trahat. Augmentum autem signa sunt a substantialiter iberebibus caliditas in toto expansa et manu precipue a qualitate mutata colora facies ab exeunte mutato vrie coloratio eius ingrossatio: ab actione pulsus magnificatio velocitas: et frequentia in corde et maxie in prima eius parte. In secunda vero precesus calitatis ad summum eius. Post quod accidit status in quo hec calitas que sic ad summum eius venit remanet per tempus cum illa uniformi intentione et maxie in prima eius parte nam in prima si sit intentio valde respectu eius quod erat in augmento: tamen est remissior veniens ad declinationem respectu sui ipsius in prima. Consilium pulsus maior velocior fit et frequentior. In declinatione vero equat calitatem dicta: et pulsus et incipit corpus sudare: et alias euare materias: ipoc. in capsula eburnea ingit. Cum partes pectoris et circumstantes cordi incipiunt remitti in calitate: et extrema sunt illis calidiora siue partes inferiores tunc est signum certum declinationis: et tu ad noticiam horum omnium sis sollicitus.

Prognostica febribus est morbus ceteris molestior: et periculosior. Isaac de febribus. nam ex ea omnia leduntur membra: et vitutes omnes. et reliqui morbi vniuersi tantum leduntur: et idem octauo scribitur therap. per quod dicebat medicus florētius adesse febribus. male. et idem non facile salutem sperdebis praeter febrem. Et deteriores quidem febres sunt inseparabiles quibus putredo est ad intra venas deinde ille que eradicant in quibus est putredo in toto corpore aut in partibus cordis. Febres calida deteriores: et frida magis mortifera. Damascenus in aphorismis. Et indicatio sumpta ab etate. febribus mulieribus eueniens deterior alijs paribus febre eueniens viris febribus eueniens senibus deterior eueniens pueris et iuuenibus et maxie si decrepiti fuerint. ipsorum enim febres vltimum iterumunt febres accideres pueris sunt deteriores eueniens iuuenibus. et hec semper ceteris paribus. Indicatio vero sumpta ab arte et regione febres in exercitiis artes fabriles sunt minus male et suspecte quam in exercitiis artes fulonum piscatorias et huiusmodi. Item minus suspecte sunt eueniens ociofis quam his qui exercitio vti consueuerunt. item eueniens in constitutione et regione frida et humida deteriores sunt his que in calida et sicca. Indicatione vero sumpta a tempore anni. hiemales deteriores sunt deinde autumnales de quibus dicitur febres autumnales aut longe aut mortales etiam vulgari nomine. minus vero male estinales deinde minus male et minime mortifere venales per temperamentum virtutis et fortitudinem: et hoc intellige considerata febre in se et absolute et non contrahente. Indicatione sumpta a virtute. eueniens debilibus deterior vnde febres cronice eueniens senibus vltimum iterumunt per debilitatem virtutis: ut infra de aphorismis et quoniam senibus accidunt febres acute sunt mortifere ut infra in aphorismis. nam hic calor preter naturam est multum distans a calore corporis naturali et valde corrumpit substantiam eius spirituosam. Indicatione vero

sumpta a consuetudine sunt deteriores que accidunt non consuetis pati. hi enim non nisi a forti patiuntur cum iuxta illud senis nostri ut infra in morbis periclitatur minus egrotantes et sunt predicta a rebus naturalibus sumpta. Indicatio vero a non naturalibus sumpta ut primo ab aere: nam aer calidus et siccus ad febres parat: et idem cum percipitur aerem ad caliditatem: et siccitatem distemperari pronosticandum de febribus futuris idem operatur constitutio cala et sicca: et idem plus ceteris quadris estas absolute plus ad febres parat deinde post eam autumnum post autumnum verum vltimo hiems ut infra in aphorismis vnde in summa omnium temporum magis febribus inducitur idem illud quod est secundum plurimum et vehementer in calido: et sicco distemperatum. In actu autem in vere minus febriunt boies: et postea in hieme deinde in estate post autem febriunt in autumno: et in hieme egritudines acute ut consone tertiane continue et huiusmodi febres sunt que rursus omnia redditur ab aristotele primo problematum problemate. 6. Indicatio vero sumpta a cibo et potu calidi et sicci ad febres amplius disponunt quod si fuerit calidi et humidi et tarde penetrabiles ut viscosi et huiusmodi magis febres inducunt et semper supponendo fortes alia paria. item motus fortes et exercitia supflua et artes multum laboriose et huiusmodi magis preparant et balnea calida. Item vigilie plurime et huiusmodi consilium repletio supflua aut inanitio supflua. Sicque de animi accidentibus dicitur. Ab ipsa egritudine tanquam a re propter naturam ut cum cognoscit medicus febrem poterit pronosticari de salute cito aut tarde futura: ut si fuerit effimera que difficile cognoscitur ut infra de ea et facile curatur poterit predicere de eius terminatione que erit in 34. horis et terminabitur ut supra sudore rorido: et nisi interuenerit malitia ex parte regiminis et aliorum vnde quoniam predictum ad quatuor dies deinde transit ad putredinem. et idem tu esto in hoc cautus: consimiliter si fuerit ethica prae aut scilicet aut 3. speciei de quibus omnibus suo loco dicitur. Item si comprehenderit manum esse viscosam grossam et huiusmodi arguendum de longitudine egritudinis et maxie quando virtus fuerit fortis. Et hic nota quod ratio maius ceteris paribus longior est flatuca quam colerica simplex: et febris ex colera et flatu facta iterum has est media nam colera iuuat ad digonem et resolutionem et citius terminationem: licet ita sit tamen ratione sumpta a virtute talis longior est quam pura flegmatica de consimili flatu et ceteris semper ceteris paribus. et ratio quod difficilius agit virtus contra duos humores et tardius vincit. item a duobus plus resoluitur et plus aggrauatur: et ratio quod in tali casu reperitur duplex pugna una que est in humoribus inter se in qua virtus debilitatur resolutione spirituum facta. secunda que est virtutis in humores in qua etiam debilitatur ubi autem est manus simplex: unica tantum est pugna. potest etiam hoc idem contingere ex parte prioris proprietatis caloris putredinalis vnde plus virtus timef. sed de his magis infra de tertiana non pura. Idem iudica ex parte accidentium ut quoniam fuerit seua aut mitia. Seuitas enim arguit super naturam acutam: et sic habes indicationem sumptam a specie egritudinis causa eius ex accidente specie cum dicitur effimera aut ethica. causa cum dicitur manus viscosa grossa: accedente cum dicitur seuum aut mitem. Pariformiter est procedendum per noticiam longinquitatis et pinguitatis temporum febribus et maxie status. nam aliorum noticia est maxime necessaria propter statum ut. io. therapen. respectu cuius maxie summa indicatio euacuatiua ex parte diete.

Dicamus itaque incipientes a rebus naturalibus. Indicatione sumpta a virtute. quoniam si fuerit debilis status erit propinquus quod cito terminabitur et ad mortem. 2. vero de differentis febrium. et 3. de crisi. Si virtus erit fortis breuiabit egritudinem si debilis prolongabit et loquitur de salubribus et autem in mortalibus sic tollit contradictionem. verum cum ex aliqua egritudine comprehedis virtutem subito debilitari: et maxie in homine forti existima statum propinquum et hoc pluries

De signis

videbis: et maxie in febr. pestilē. indicatiōe sumpta ab etate
 ut qz calida vt iuuetus citi⁹ adueniet stat⁹: et sili⁹ in tpe cali
 do: et a sepi qz in mulierib⁹ plōgabif. In viris breuiabit⁹ et
 sili⁹ discurrēdo p alias eo ordie vt. s. ¶ A nō nālib⁹ rebus
 qz in aere frido pstitutiōe frida regiōe frida plōgatur egri
 tudo. in calo rē. ecōtra. et pariformiter dicat de alyis rebus
 calidis respectu fridap⁹ talib⁹ actu vlt⁹ potētia. nā qes dī fri
 gida nō actus: s3 potētia. qz apta ifridare: et ita de alyis. ¶ A
 reb⁹ pter nāz: et p a morbo ipso et b triplr p a spē egritudinis
 z a cā eius. 3^a cōditiōib⁹ in ipso paroxisimū inētis. Exem
 plū pmi. vt qz pncipio febrē esse tertianā purā scio qz status
 erit ppiqu⁹ et pncipiu⁹ et augmētū breuiā. qz si fuerit qrtidia
 na flārica scio qz status erit lōginquus: et pncipiu⁹ qrt⁹ et au
 gmētū iudicabo lōga. et breuiter ex acuitate: et cronicitate
 febris de quo ifra arguo et pncipio tpa futura ipaz lōga aut
 breuia aut medio mō se bre: qm. s. pphēdo febrez eē mediā
 iter acutā et cronicā: qd pphēditā mā peccāte. et sic aggredi
 or scōz. nā grossities et viscositas māe arguit sup cronicita
 tez. Subtilitas aut super breuitatez. qz si medio mō se ha
 buerit medio mō se habebunt tēpora ei⁹. Et hic nō qz gros
 sities māe arguit eē ex pmanētia egritudinis in sua vlt⁹ in
 vna dispōne: vt in fra. in aphorismo. vñ qñ iuadit paroxis
 mus hora vna et z⁹ et z⁹ die et 4^a in eadē tūc dī remācre rē.
 et sapit nām cronicitatis. vñ Auic. et seruās horā vna ē lōgi
 spaci⁹ de cognitiōe horaz et pzie stat⁹. Itē si in dieb⁹ creti
 cis nō apparebūt eūatiōes aliq scias qz est cronica. ¶ Exē
 plū tertij. Septē sūt pditiones paroxisimi a qb⁹ sumit idica
 tio de lōgitudie et breuitate febris: qñqz sumuntur a motu
 aut a gete. Pzia a motu sūpra est anticipatio postpositio et
 equalitas iuaifiōis. scōda lōgitudo: et breuitas paroxisimozū.
 3ª fortitudo et debilitas ipsozū. qrtā facilitas et difficultas
 accidētū et icolumitas et columitas eoz. qnta accidētū
 ipsozū multitudo aut paucitas. sexta a gete lōgitudo et bre
 uitas interpolatiōis. Septia puritas vlt⁹ ipsi⁹ puritas. Et p
 sequēdo de pzia scito qz ista diuersitas ē aut ppter mām
 aut ppter vtutē. nā si fuerit pp virtutē vniformiter resistē
 tē paroxisimozū ordinatio vtute ente fortitūc iudica egrit
 udinē lōga et statū lōginquū. qz si fuerit cū debilitate vtut
 tis expecta mortē et statū ppinquū. Paroxisimi qñqz anti
 cipat equalit⁹ et dī anticipatio absoluta: qñqz ineqliter et di
 citur anticipatio supflues: quādo multū et inequaliter anti
 cipat vñ ab alio: et dī anticipatio diminues: qñ paz anti
 cipat et inequalit⁹ vñ ab alio. Ad ppositū qd diu stat anticipa
 tio absoluta et equalis nō apparētib⁹ signis digōnis: tūc est
 pncipiu⁹: et cū anticipatio icipit augeri et fieri supflues et ic
 piunt apparere signa digōnis tūc ē augmētū et cū anticipa
 tio supflues steterit tūc ē status. et cū anticipatio post statū
 fit diminues tūc ē declinatio: et ita ex noticia pncipij et au
 gmētū lōgi arguit et stat⁹ lōgingtas et febris cronicitas. Si
 militer dicat de postpositione. nā quādiu paroxisimi post
 ponit postpositiōe absoluta et equali nō apparētib⁹ signis
 digōnis. nec ē contrariū tūc ē pncipiu⁹: cū vñ auget et incipi
 unt apparere signa digōnis tūc ē augmētū. Cū vñ postpo
 sitio superflues steterit tūc ē status: cūqz icipit postpositio
 minui tūc ē declinatio. Ex qb⁹ oibus apparet qd anticipa
 tio: sed anticipatio supflues augmētū significat: et p simili
 signo solo cōfidas: s3 cū eo attēde alia: et maxie signa digō
 nis ac 3ª eis: pp qd hic aduerte qd 3^ariū digōni ē duplex.
 digōnē recipiat et tle si ē 3^ariū digōni appēs i pñ: de q loquū
 tur auctores aliud ē cōtrariū potētia et ē dispositio in mā p
 tu ad hoc cōsidera. et hic nota dictū Auic. allegato caplo et

de egritudinibus sunt que currūt vsqz ad finē horarū sua
 rum scōz augmētū. et sunt qñqz de genere tertianē: et de ge
 nere assidue vt in perangustica ifra. Equalitas aut inua
 sionis significat sup pncipiu⁹ aut statū. super pncipiu⁹ cū si
 gna nō apparēt digestiōis rē. supra statū cū apparent. rē.
 in principio eniz pugna ē equalis qm mā nō auget: sed cru
 da stat. in statu aut māe est in vltimo digōnis nō amplius
 augmētabilis: et iō equalitas. et tu p sidera. ¶ Causa aut an
 ticipationis et postpositiōis ē māe difformitas. nā cū pars
 subtilis icipit putrescere tūc fit postpositiō: qz resoluiō
 nem p subtilis remanet grossum icipit moneri. Qz si pars
 grossior pus putrescit: tūc anticipabit qz pars derelicta sub
 tilis amplius stimulat: et citius mouebit. ad que pcurrit
 corporis dispositio ex pre sensibilitatis et obtusiōis sensus:
 qm in corpe valde sensibili citius mouebit: et in corpe ob
 tusi sensus tardius. ¶ Ex lōgitudine aut et breuitate. nam
 breuitas paroxisimozū arguit febris breuitatē: et stat⁹ ppin
 qtatē: vt tertiana et lōgitudinē lōgitudo: mediū vñ mediā
 iter has: et cū paroxisimi icipiūt plōgari significāt augmē
 tum. ¶ Ex fortitudine aut et debilitate eoz. Cū aut icipi
 unt paroxisimi fortificari arguit aug⁹. et cū pcedūt vsqz ad
 vltimū et stat in vltio. tūc ē stat⁹: et cū remittunt declinatio.
 Et qñ paroxisim⁹ est fortissim⁹ et succedēs ē remissus et p
 uerit illa remissio: tūc pnotica declinatio ē. ¶ Attēdit
 aut lōgitudo et breuitas in vehemētia et remissiōe accidē
 tiū necessario cōsequētū morbū: vt in pleuresi. vehemen
 tia aut arguit breuitatē: et accidētia et alia in pncipio: et de
 clinatione ibecilliora iuxta illud senis. circa pncipia et finē
 oia ibecilliora et circa statū fortiora. ¶ Ex columitate et i
 columitate. nā cū accidētia sequētia febrē: vt dolor capit
 sincopis: vigilie alienatio: et hō icipiunt fortiora fieri argue
 augmētū: et cū sūt quasi ipotabilia: tūc ē stat⁹. ¶ Ex mul
 titudine aut et paucitate: qz multiplicatio accidētū arguit
 augmētū: et cū stat statū. ¶ Ex pre qdē getis: qz lōgitudis
 aut breuitatis interpolatiōis: qz vt i pzio de crisi debes p
 derare getē febrē et tēpus declinatiōis si fuerit lōgi⁹ qñ an
 aut breuius: et si accidētia fuerūt itēfiora: et si aliqd accidēs
 remāsit cū ea: et tūc iudica augmētū lōgū breue rē. et sili⁹ ex
 puritate et ipuritate qm puritas facit ad breuiationē rē. q
 oia tñ sane itelligas. nā ex oib⁹ his pditionib⁹ pncipalior est
 anticipatio rē. Et vt supra est multuz variabilis: ideo ad
 efficaciter significandū aggrega alia signa cum ea. ¶ Cō
 ringit et iudiciū ab eis sūpra variari p accidens qz ppter
 inordinatum regimen ex parte rerum non nālium. Et qd
 dictum est de his pplexionibus debet pncipal⁹ afferri ad
 febris habētes excrecētias et ad cōtinuas pportionalis.
 In pstinuis aut pclusis et nō hñtib⁹ excrecētias neqz paro
 xismos oz recurrere ad alia signa dicta. et tu ad ea. ¶ A re
 bus pter nāz sumit idicatio vt a typis. nam cū rigor in fe
 bre fit longus. arguit longitudinez. breuis breuitatē alyis
 parib⁹. ¶ Similiter ab exeūtib⁹ vt cū accidit eūatio aliq
 sudoris aut alteri⁹ supfluitatis in 2ª aut 3ª paroxisimo: et se
 quēs ē plixius: vt antecedētes: tūc iudica longitudinem: et
 qd euenit ex multitudine materie. et hoc maxime verifica
 tur in febre salubri. Qz si fuerit in mortali apparēs signifi
 cat breuitas. vñ ex illa eūatiōe vñus pstermit et succūbit
 vt sepe in febrib⁹ appet pestiferis. et de b in aphorismo in
 fra. ¶ Ab actōe lesa vt si pulsus frequēs magn⁹ velox idi
 cat breuitatē: et febris acuitatē. 3^aia 3^ariū. ¶ Ad signis di
 gestiōis. si cito apparēt breuitatē: si tarde lōgingtatē. Et si
 appēt talia signa rmissa et cū tali pcedūt rmissiōe pur lōgi
 qtatē. et iō bñ p sidera. ¶ Et p plenitudo hor scito qz pñ i
 tertiana plōgat. et stat⁹ i clusa. et declia⁹ i cēfina: et stat⁹ et
 declia⁹ in quortidiana. Auic. pñ i lōgū in tertiana pñ
 do ad sinochā. homorenam: cui⁹ pncipiu⁹ est occultum. et

Septē conditiones pncipij de breui
 tate et Longitudine febris.

Anterior digyhorni duglax

inconclusa omotena prolongatur status: et i incensua
declinatio respectu omotene et tertiane: nam in causone
euiata ma in crisi remanet longiori tpe flama circa spua
lia q in alyis colericis. In quartana hec oia tepora plon
gantur. In flegmatica vo augmetu longius est alyis suis
teporibus: et post augmetu status. Slegma aut cu recipit
caliditate diu tenet illa. Sed hec oia hic ad aliquale au
satione posui. nam de ipsis suis pprijs capitulis dicitur
copiose. Postremo hic scito q multitudo materie
grossicies viscositas: frigiditas ei. aeris regionis: et etas
fra. debilitas caloris et virtutis capacitas siue membro
rui soliditas faciunt ad febris longitudinem. contraria
contrariu. Et si bene considerabis q dicta sunt. facile p
te pnosticus facies de malicia incoliuitate et mortalita
te febris pparado febre quo ad eius caz et accidentia ad
ipsius corpus indicatioe sumpta. A rebus naliibus et ma
xime a virtute et. vt supra actus est. Ypocr. de febribus
quo ad pnosticum inquit.

Paroxysmos et consistencias declarant egritudines et te
pora anni et circuitu adinuicem incrementa. 12. 4.
Qui crescit et cetera in fine. pp hoc igitur et senibus no
similr febres sunt acute. frigidu eni hnt corp. 14. 4.
Acute egritudines i. xiiij. dieb. iudicantur: quod et de
febribus intellige. 23. 2.
Estiue qrtane et plurimu sunt breues autuinales vo lon
ge maxie que hyemi coniunguntur. 25. 2.
Febre i spasmo meli e fieri q spasmu i febre. 26. 2.
Febrecitatu no fortiter neq oino neq i superficie pma
nere et nihil minuire corp aut ptabescere malu e magis
eo qd sz ronez sit. B. n. logitudinē egritudis signat. hoc
vero imbecillitatem. 28. 2.
Circa pncipiū et finē oia ibecilliora circavo statu fortio
ra: qui et de febr. audiendus est vt supra. 30. 2.
In morbis min. piclitant egratates qbuscuq. ppe na
ture et etatis temporis regionis et habitudinis egritudo
inest: magis vo q qd no ppa: sz aliqd horu uest. 34. 2.
Quā estas fuerit versimilis sudores i febrib. multos
expectare oportet. 7. 3.
In siccis teporibus acute egritudines sunt: et si qd an
nus talis existens qualem constitutionem fecerit: vt in
pluribus tales egritudines expectare oportet. 8. 3.
In autūno egritudines acutissime sunt et maxie mor
tifere. ver vero sanissimum: et minime mortiferuz: quos
duos et. de febribus subintellige. 10. 3.
De teporib. vo si qd hyems sicca et borealis fiat. ver
vero pluuiofus et austrinus. necesse est estate febres acu
tas fieri maxime mulieribus et humidis natura 12. 3.
Estate vero quedam horum et febres continue et cau
son et ter. plurime. 22. 3.
Quibuscuq. in febribus sextanis. i. in sexta die rigores
fiant discreti sunt. 29. 4.
Laboriosis in febribus in articulis et circa maxillas
maxime apostases fiunt. 31. 4.
Febres qcuq. no deficiunt i diatertys fortiores sunt pi
culose: qcuq. vo sic offciunt signat qm n sunt piculose. 43. 4.
Quibuscuq. febres longe sunt his pustule et in articu
lis dolores fiunt. 44. 4.
Si rigor inciderit febre non deficiente debili ente cor
pore mortale. 46. 4.
In no deficietibus febribus si qd q extra sunt frigida
fuerint: q vo itus ardeat et sitiz beant mortale. 48. 4.
In no deficiete febre si labiu aut oculus aut supciliu
aut nasus distorqueat aut vix no videat aut vix no au
diat iam debili existente corpore quecuq. horum fiant
iam prope est mors. 49. 4.

Ubi in febre non deficiente dyaria superuenerit et
desipientia mortale. 50. 4.
In febribus apostema non solum ad primas crises
longitudinem egritudinis significat. 51. 4.
Quibuscuq. in febrib. aut in alyis egritudinibus vo
luntarie oculi lachrymantur: nihil inconueniens: qd vo
non fm voluntatem inconueniens est. 52. 4.
Quibus in dentibus in febribus limositates fiunt for
tiores et diuturniores fiunt febres. 53. 4.
In buboib. oes febres male excepti effimeris. 55. 4.
Febrecitati sudor ois supueniens no deficiente febre
maluz. prolongatur enim morbus. 56. 4.
A causone habito rigor supuenietesolutio fit. 58. 4.
Tertiana vera si non iudicatur in. viij. periodis longis
sima erit. 59. 4.
Quibuscuq. aures surdesunt sanguis e naribus fluens
aut venter turbatus soluit egritudinem. 60. 4.
Quibuscuq. in febribus quortidie rigores fiunt qrtidie
febres soluantur. 62. 4.
Quibuscuq. in febribus yctericia superuenerit ante
viij. diem malum. 63. 4.
Quib. in febribus. in. viij. aut in. ix. aut. x. aut. xiiij. die
yctericia superuenerit bonum si non dextru ypocudru
durum fiat. si vero non. non bonum. 64. 4.
In febribus circa ventrem cauma forte et cordis mor
sus vel t remor malum. 65. 4.
In febrib. ex somnys timores aut spasmi malu. 66. 4.
In febribus spe. offendens malum spasmus. n. fieri
significat. 67. 4.
In febribus acutis spasmi et circa viscer a dolores ma
lum. 68. 4.
Quibuscuq. i febrib. yrine pturbate velut subingaliu
bis capitis dolores adsunt aut aderunt. 70. 4.
A quartanis habiti a spasmo no valde app rebendun
tur. si vero apprehendantur prius et superueniat quarta
na soluantur. 71. 5.
Quib. i causone tremores sunt alienatio soluit. 26. 6.
In acutis passionib. cu febre luctuosa suspiria maluz.
No miret qsq. si d noticia signoz et tepoz februi sui p
lixus qm mibi qua maxie visa e necessaria practicati vt
in sequetib. practicando percipies. 54. 6.

Capitulum. III. De dieta in febribus ipsis conuenienti continens ru bricas quatuor.

De canonib. dietadi febricitates i vli. Rubrica. I.

Dieta est debita administratio sex
rez no naliu i debita qua
titate qlitate suba tpe hora. et ordie. De q
dieta an q ad pticularia pdescenda certi
sunt ponedi canones. Et an q ponat
sciendu q dieta e duplex. s. vliis q. s. debet
et psideat a pn. egritudis vsq. ad finez

ei. et h poit a medico i relatoe ad statu. et io noticia ei
maxie necessaria e. Alia e pticularis q debet ifirmis sin
gulis dieb. mane. s. et vespe. et h ordinat vt plurimu p
deratoe hita ad accidētia: i relatoe tui ad vtute. vt Hal
pino affozissimoz comē. illi. In porissimis subtrahere oz.

Primus canon De ois dietadi mod. pnciplr
et finalr i vtute e ordinadus
vii. 3. practice balyabas. Si vt. ceciderit nihil pficies pa
scas postea et 4. p. p. c. In oib. pus psideada e vt. et p
4. d cibatoe febricitatiu. Et itez scias nisi eet illd qd pri
net vtuti eet magis necessariu vt subtiliaref regimē vl
tima subtiliatoe: sz vt. no sufficeret illud: et deficeret: et
cu deficit vt. no valz cura: curas. n. e vt. et no. medicus.

De dieta

¶ Ex q̄ inferi 3 medicos austeros: q̄ vt p̄nt sp̄ in febrib⁹
studēt subtiliatōi: z sic egros obilitat: vt cū postea volūt
v̄tutē releuare n̄ p̄nt. **¶** Inferi z⁹ q̄ i curādo p̄ dietam
oz medic⁹ p̄ncipalr a reb⁹ nālīb⁹ idicationē sumēt. vt p̄
a v̄tute: vt dcm̄ ē: d̄ q̄ v̄tute: qz d̄ fortitudinē z obilitate ei⁹
medici sepe nūero sūt discordes p̄pando eā ad mōbū. pp
qd̄ alij d̄nt grossi⁹ eē dietādū: alij tenuiter. z iō h̄ nō v̄ba
Sal. i cōmē. i. p̄oximos z p̄sistētias. Inq̄: vt⁹ facile co
gnosci i pulsu: z alijs significatōib⁹. pp v̄tutē aialē z nā
lē q̄ suis effectib⁹ cognoscūt. vñ ex pulsu. qñ. s. ē ineq̄l in
eq̄litate ordiata: aut ab ea paz distās significat obilitas
v̄tutl via resolutōis. Qz si fuerit tal p̄ viā aggrauatiōis
erit ineq̄litas illa iordiata: z ex oī aggrauatiōe occurrēte
ex p̄te cibi pot⁹ z h̄ crescet z ineq̄litas iordiatio. vñ p̄sue
uit facē vt⁹ aggrauata multas puas: z debiles p̄cussio
nes: z iterferit qñq; paucas magnas: z h̄ q̄titate iterni
p̄tionis puaz vñ magnaz p̄cussionū cognoscit quātitas
aggrauatiōis: z h̄ oīa itellige vā nisi aliq̄ cā ex p̄mitiuis.
vt v̄cūdia gaudiū timō eā fecerit diuersitatē. Et iō alia
cū his signa attēde sup̄ ei⁹ fortitudinē z debilitatē signi
ficatā. Et vt⁹ quōcūq; debil idicat d̄ cibi pua exhibitōe.
obilis p̄ aggrauatiōē vult paz z raro: p̄ resolutionē vō
paz z sepe. vñ vt⁹ fortl regrit cibū pluris q̄titatl: s̄ raro.
obil vō paz z sepe. **¶** Scdo a p̄suetudinē cū sit altera nā
p̄be: p̄hy. d̄ q̄ Ypo. p̄ aphorl. i. 7. affor⁹: dādū ē aliqd p̄sue
tudinē. Et z⁹ regimis acutoz. vsus vehemēter i h̄ ē obser
uād⁹. vñ q̄nto colligz. Si p̄sueti sūt comedē ter i die nō
p̄nt subtiliatōē magnā sustinere z maxie h̄ntes p̄ple
xiōes calidas resolutibiles. nō. n. eq̄l dietādū sūt nobiles
z rustici. Ex q̄ apparet mltōz error q̄ oib⁹ eq̄l pcedūt
Et oz q̄titas cibi nō solū q̄titate: s̄ ē discretē obfua
ri: si nō fuerit qd̄ p̄hibeat. vt iuasio p̄oximi: aut aliqd ta
le forte p̄riū idicās: i q̄b⁹ oib⁹ oz medicū sua vti p̄udētia
z de hac p̄suetudinē ifra i fine h̄ capli de deuatiōe a die
ta antiquoz: z tu ibi. Et qz aliq̄ pp p̄suetudinē appetunt
aliq̄s sibi p̄suetos cibos: q̄ vident medicis nō p̄ueniētes
nō q̄ ielinatio ifirmi ad hāc vñ ad illā rē ē multū atten
dēda. qñ cū ifirm⁹ accipit cibū sibi displicibilē z dele
ctabiliter: ip̄z refugit stomac⁹: z eū nō amplectit: vñ ma
la ide celebraf digestio: z ex p̄sequēti accidit v̄tositas i
stomaco tertio sup̄ ip̄z nausēat. Qd̄ si cū delectatiōe acci
pit: z ei⁹ malicia nō sit multa z nō multū distās: tunc bñ
amplectēdo maliciā corrigi: z iō igebat Ypo. paz dete
rior cib⁹ delectabilior qd̄ meliōib⁹ ē appetēd⁹. i. appetēdi
exhibēd⁹. Ex q̄ collige qd̄ opat austeritas i exptoz medi
coz. **¶** A p̄plexiōe: qz ab habilitate ei⁹ ad ferēdū ieiū
niū absq; lesiōe. Dūda ē magis apta tolerare ieiuniū q̄
sicca: z fra q̄ cala. z cōplo frida z hūida nālīs magis cete
ris. min⁹ vō apta calida et hūida cū ceteris resolutibilioz.
z calida z sicca declinat ad lat⁹ calide z hūide. z frigida
z sicca ad lat⁹ fride z hūide. Auerroys at tertio colligz.
Pauci sūt ex his q̄ calide z sicce cōplexiōis existūt: q̄ fa
mē tolerēt: z maxie i febrib⁹ calidis z i t̄pib⁹ calidis. In
gt eo qd̄ qñ talib⁹ famē pati facim⁹ febres eoꝝ ad incēsi
uas p̄uertim⁹: q̄uis sint debiles i radice. vñ in ethica. Et
certe nōnulli sic errāt. Et tu hic attēde qz corpib⁹ cole
ricis exuberāt q̄ sunt sicca macra multū resolutibilia z
v̄iuetia vita pingui: z i multo exercitio z vigilia exhibē
dus ē cib⁹ i p̄oximo: z añ z q̄cūq; hora occurrit medic⁹
si nō sūt cibata: z rō qz añ sūt scā debilia. pp aptitudines
eoꝝ ad resolutionē: z adueniēte febre accidit sincopis p̄
viā resolutōis: z moriūt subito i ipo p̄oximo: vñ si sunt
fortia apta resistere sincopi z morti subite. z cū ipsa sint
exicabilia cadūt i ethica z resolutionē: z i h̄ntē facies
tornatilē: z de his dixit Auic. z de corpib⁹. i. sūt corpa co

lerica q̄ regrit regimē diuersus ab eo qd̄ diximus. z idē
Sal. 4. terrapētica. 3. ca. Et si sincopis accidet via reso
lutōis sp̄ cibādū ē. Qz si via defluxus colere ad stoma
cū meli⁹ añ aduētū p̄oximi: z d̄ his ifra d̄ feb. sincopali.
Et h̄ p̄sidera q̄tū errāt q̄ p̄ueros febriētes dietāt: vt iū
uenes. nā p̄ueri sūt ad p̄ditionē hoꝝ corpoz h̄z magnaz
ptē. Quedā sūt corpa q̄ sincopiz facili ter icurrūt ex mo
tu colere ad os stomaci: z h̄nt a ḡiatiōe: z his dāda sūt
refrenātia colerā añ p̄oximū: vt vinū granatoz z h̄z p̄
mis at dieta hūectatia z resūptina: vt p̄isana z h̄z. Que
dā sūt corpa exuberātis carnis calida z hūida rara faci
liter resolutibilia: z ista et nō tolerāt famē. q̄ at sūt talia in
poꝝl bñ cōpacta tolerāt famē. z de p̄mis locut⁹ ē Auic.
Scito tñ q̄ oīs q̄ calor ē fortl valde: aut plurim⁹: aut
calor inatus debil valde nō pōt dimittere cibū. Auic. Po
stremo aduertēdū qz medicoz austeritas in nimia cibi
subtiliatōe nō raro ē cā p̄uersiōis putridaz i ethica. vñ
p̄ 4. d̄ ethica z causis eius i fine iqt. Auic. Et febres qd̄
putredis apātis p̄mutāt multotiēs ad ethica. pp v̄be
mētia febzis z subtiliatōis cibi i ea. **¶** A cōpositiōe silr
qz solida facili. rara at difficilr. z tu p̄sidera hos smōes
scrupul theoricalibus plenos. **¶** A sexu mulieres z p̄
sillamies maiorē cibi diminutiōē: regrit viris z auda
cibus. **¶** Ab etate. qz d̄crepiti z similes illis: vt debiles
p̄ viā resolutōis: vt p̄ualescētes non p̄nt sustinere famē
absq; magna lesiōe. z iō cibādū sūt sepe eis dādo paz p̄
vice. Lōsimilr z p̄ueri z ifantes qbus dādū frequēter: et
multū cōpatiōe ei⁹ qd̄ senibus exhibet: pp v̄tutes nāles
i eis fortiores eē: et cū nō ita cibāt i ethica cadūt: qz ex
siccat idigētes p̄tinua hūectatiōe: pp qd̄ dixit Ypo. Dū
de diete oibus febricitatibus p̄ferūt maxie p̄ueris. naz
fames exsiccat corpus vt febr. Ex qbus apparet error i
mlt q̄ p̄ueros dietāt vt seipos iuuenes: aut senes p̄mos:
et i sanitate et i egritudine: et iqt Auic. De p̄mis vō senib⁹
sūt q̄ sūt vehemētis toleratiōe famis. Et dixit d̄ p̄mis: qz
nō oīs: et ē modus loquēdi eius: et sequūt eos adolescē
tes. Iuuenes habētes solida mēbra āplas venas: pp ple
nitudine i aere pleno degētes. Et i p̄n febriliū: hec corpa
iā dicta nō sūt multū dietāda. Nō si ita facies nō tole
rātia famē multū debilitāt: et cū veniēt ad statū iueni
es v̄tutē debilitāt: et dubitabis de ea: et tūc cibab̄ gros
siter et errabis duplr. p̄sidera. **¶** A t̄pe qñ estate debe
m⁹ pluries cibare: s̄ paz p̄ vice. pp resolutionē ab esta
te factā. nūqd aut cibis sic exhibēdus sit q̄titate plus
q̄ his q̄ i hyeme ad p̄sens n̄ discutiō: pp varietatē docto
rū. z tu ex theorica tua dissolue: et i hyeme res ē cō. Auic.
De v̄e dicat qz idicatiōe sūpta a dispōne q̄ cū v̄e iūgīf
q̄ ē repletio: et rōne t̄pis: qd̄ segt: si v̄tus fuerit fortis est
cibus paucus p̄ vice pp repletionē: s̄ cū lōgis iternallis.
In autūno aut debilitat v̄tus: et hūiores corrupti multi
plicāt: et pp p̄mū idigēms cibo: et pp scōz diminutiōe
eius. iō i eo oz frequēter: z paz dare: z medio mō se hēre
iter estatē et hyemē. hi sūt smones vt supra. **¶** De re
gionibus dicatur. septētrionalis similis ē diete hyemis.
Meridionalis estatē. occidēalis autūni. oriēntalis v̄s.
¶ Ab arte vt exercitātib⁹ artes q̄b⁹ pl⁹ resoluūt calor:
z vt⁹ obilitat vt febr pl⁹. p̄rys min⁹: vt piscatozib⁹ z h̄z.
¶ Et sic dcm̄ ē de idicatiōe sūpta a reb⁹ nālībus. Ita di
ci pōt d̄ idicatiōe a reb⁹ nō nālībus sūpta: d̄ qbus breui
ter me expediā. **¶** De aere sufficiat q̄ dicta sūt d̄ p̄stitu
tionibus anni. **¶** De motu et gete q̄ d̄ exercitātib⁹ di
cta sūt. **¶** De sōno et vigilia dicat: qz febricitates mul
tū dormiētes regi debēt vt ociose viuēs: qz paz pp re
pletionē. vigilātib⁹ aut plus dandum pp resolutionē.
¶ A repletione alijs paribus sp̄ sumit indicatio d̄ p̄mi

nutione. Ab inanitione est. et ideo egru tuu examina d regi- mine pterito ex pre horz oium. ¶ De cibo et potu dicat q ta cibis q potus idicatione pstat i dietado: et hoc ex pte sue sube qtitatis qlitatis facilitatis ei: i digone vel dry eius: penetrabilitat ipenetrabilitat putrescibilita- tis et dry ei. ex pre hore exhibitiois ei: et ordinis et ex per mixtione ipsius cu potu. Etenim cibis grosse sube multe qtitatis hns qlitate simbolā qlitate morbi difficil pene- tratōis putrescere aptus nā vl artificio de sui phibitōe indicat: drus aut e: nā cibis febricitatiū dz eē leuis fa- cilis digonis et descensiois et penetratōis boni chimi gnā- tiū: nō multū nutriēs neq: multe qtitatis: cū stomachi eoz debiles sint: et nō pnt bñ digerere: q si bñ i stomacho nō digerere et i epate: i venis aut nullatenus bñ digeri valebit: sifr malus ordo mala mixtio: et debita pportio potus cū cibo: vñ h nō q ex causis bone digonis ē debi- ta p mixtio cibi cū potu: ita q neutru sit supflus respe- ctu alterius: et hoc apparet in his que extra coquantur. et tu considera.

¶ Et qz dispō conalescentiū ē media inter res nāles et pter- nām: lz plus vni attineat q alteri hinc de cibatione eo- rum: vt hoc loco dicēdū: pus. s. qz dicat de cibatione: in- dicatione supra a rebus pternāz: dicamus. vñ. cū Auicē. scda quarti ppo ca. q cibis conualescentiū dz eē boni chimi generatiuis facilis digonis declinās ad humidū et fluidū: pp siccitatē ipressaz a febre: et tpatu in actiuis pp debilitatē caliditatis inate: q si remāserit aliqd cali- ditatis accidētalis: tūc poterit ei dari cib⁹ ad frigiditatē declinās: et nō multū. Debet etiā esse debite quantitatis vt possit inde bona celebrari dig: Debilis aut vir⁹ quā- titatē magnā sustinere non pōt. et fiat additio in quāti- te scdm q inueniē additio in fortitudine virtutis. signū eniz bone digonis est: qz nō sentit grauitatē neq: rugitū neq: velocitatē descensionis neq: tarditatē retētionis: q si hec sentiet vel alterū ipsoz pnuari minue: et cum assumptione cibi multa subito tēditur sub eo stomachus ei⁹ fortasse febriz: sidera. et nō bibat subito magnā vini aut aque quātitatē: qm dubium esset ne sine frigiditate actuali bi liquores calorem exstinguerent nālem: itē nō tolerant sitim neq: famem: ne nimia fiat resolutio iam ipsis resolutis: hora aut cibationis eoz est hora consue- ta: et cū equalitate aeris nisi aliquid cogat ad cibandum prius: vt debilitas percepta: et qz consueuerunt famefce- re: multum non repleantur: sed cibis in eorum satiffa- ctionem cōmensurataz. Quandoq: vero minuitur appe- titus in eis: et tūc opz vt regas eos cum regimine dicto: et facilius q potes: causa autem diminutionis eius est: aut propter debilitatem virtutis: aut propter presentiaz humorum in stomacho: et sociatur quandoq: sincopis: aut causa epatis non attrahentis propter opilationem: aut propter aliam causam que videnda est iz. 3. de dimi- nutione appetitus: et tu ibi: et laudatur in hoc casu ab Auic. secaniabin de citonys. de potu aque frigide et precipue i quantitate abstineat. propter causam assignatam: etiam ne in visceribus dolores inducat.

¶ A rebus preter naturam sumitur indicatio: vt primo a morbo causa eius: et ab accidentibus: et ideo antequam dietam ordines: stude in cognitiōe egritudinis: q si pri- mo non fuerit occurru tibi nota subtilia regimen. Auic. nam ex subtiliatione materia non augebitur: et virtus non disturbabitur ab eius operatione in eam: et tūc ma- nifestabitur tibi egritudo: quonias si vicerit expellet eā: si nō manifestabit ipsa in motu suo. vnde in casu isto dic Sal. in prouerbijs. debes attenuare regimen donec trā- feat dies quartus. ¶ A morbo itaq: sumitur indicatio

maxime a tempore eius: qz a statu vt supra. et ideo in fe- bre pperacuta: cuius status erit in tertia vel in quarta vel circa: debes i primis diebus subtilissime dietare: nō dico nihil dare: et propter consuetudinem et infamiaz vi- tandam vt infra. In peracuta cuius status erit in sexta septima vel circa grossius. In acutis quarum status erit in. i. 4. vel circa adhuc grossius. In tropicis sine conuer- sionis: quaz status erit in. 27. 30. 37. vel circa adhuc gros- sius. et de his latius capit⁹ de acutis ifra. In cronicis ve- ro que sunt. xl. dierum et yltra grossissime in comparatio- ne ad has: et dixit Ypo. Tenuis et certe dietē i diuturnis semper passionibus et acutis: quibus non conueniunt q sunt acute tropice difficiles sunt vitande: sed in acutis econtra: nam in eis plus timemus austeritatem morbi q causam virtutis: vbi tñ virtus caderet: oporteret sta- tim cū cibo succurrere iuxta illud Gal. accidentibus p- sternentibus virtutē illico dādus ē cibis. Et pp hoc cre- do cū in febre pestilēiali subito cadat vtus: vt statiz in prima die vel scda: vt dietiz videmus q cibadi sūt egrit- tales statim in pn⁹ nō subtilissime: sed grossiter: vel saltē mediocriter. propter quod fortassis Auicē. de cura eius dixit: nā plurimi eoz q viriliter agūt sup illud: et violen- ter comedūt absolūt: et viuūt: et necesse ē restaurā eos sup cibū: vñ credo vt de virtute debili dictū est: q dari dz parum pro vice et sepe. et de cibatione febricitantium cū times casuz virtutis: tūc cibatio ē melior. Da itaq: in cronicis dietā grossā: vt virtus durare possit vsq ad sta- tū longinquū: vt cū venerit possis dietare subtiliter vt decebit: et dr grossa i cōparatiōe ad dietā q acutis debe- et. Et hic scito q alr dietādū i febribus acutis. et aliter i morbis acutis alijs. Nā in febriz cū totū occupēt sub- tilius q i alijs. In cronicis cū maior fiat resolutio gros- sius dietādū. vñ i febribus prolixis quāto minor fit re- solutio tāto subtilius dietādū: vt ifra de cura tertiane bi- duāc. et ista facili⁹ dñr qz palpāf. Nota tñ q q dea sūt vitatē habēt: vt i plurib⁹: et raro vt i pauciorib⁹ fallunt.

¶ Ex quibus omnib⁹ apparet q status quo ad accidē- tia: quādocūq: occurrat semper subtiliationem requirit dietē: nisi accidentia prosternerent et. vt supra. Sed tūc potissimū si status quo ad digestionē materie cū eo con- curreret. et ideo iqt senex. qm i statu fuerit egritudo: tūc te- nuissima dieta necessariū est vti. q vba itelligēda sūt de statu morbi salubris. nā vt Gal. i cōmēto. morituri solis pnosticis sūt relinquēdi. Qz si pur de ipsis morituris se- ipedit medicus melius ē: vt grossiter aut mediocriter dietet: qz fortassis vt sic restaurata morbo deinceps ma- gis resistet. In febribus aut a cā pmitiua vt pcussioe ca- su: et hñ. et item a cā antecedente vt in febribus apatum in pn⁹ est subtilissime dietādū: deinde ingrossando pce- dere. qd aut de febribus sanguineis dicēdū suo agef lo- co: et p nūc tñ scribit q in peraugmastica i pncipio sub- tiliet in processu ingrosset: qz in principio eius est stat⁹ deinde sequit declinatio et eoz: sciendum in augmastica. i omotena continue est subtiliandum: qz tota latus. Ex quibus habet qd agendū in febribus vsq ad statum in dietando egros. in declinatione vero: quia virtus conti- nue fortificatur et dominatur morbo hinc debet dari dieta grossa: et ingrossando procedere. Et in febribus d materia extra vasa: qz ab ea minus debilitatur virtus qz ab ea que ab intra que continue ledit hinc in prima grossius in secunda tenuius dietandum.

¶ Et qz q dicta sūt d dieta sic sūt dieta i respu ad febrez iō postremo d ea b memorie comēdes q idicatio supra a febre maior ē q idicatio sumpta a cā ei⁹: et pcipue qm multum extra naturam fuerit: ita q omnes alias indi-

De dieta

catōes obtenebrat: pp qđ i eayti o3 dieta frida z hūida. z fortassis Auic. dixit. Scias qđ uenietiores cibi febrici tātib⁹ sūt cibi hūidi. z ppo. hūide diete oib⁹ febricitātib⁹ pferūt maxie pueris zc. qz absente idicat⁹ a febre fortior ē. Et iō cū hesitam⁹ d febre: z videm⁹ ei⁹ nōbile itēfionē: securi⁹ ē pcedere cū extinctiuis: vt ifra d acutis: z pl⁹ du bitare d vtute qđ de plōgatōe febris: z ita opabat⁹ p n⁹ Lermison⁹. Ubi aut nō fuerit multū extra naturaz pōt medicus plus qđ cāz: aut eq̄liter i sic dietādo pcedere.

Sumit scđo idicatio a cā: qđ si fuerit imālis te oppone cū cibus drys z grossius dietando qđ si fuerit mālīs. In mālī at p̄sidera subaz q̄titarē q̄litarē: malitiā: benignita tē: morū ei⁹: z sitū. Qz si fuerit grosse sube aut subtili: naz subtil ex dicti subtilez: z grossa z viscosa grossam exigit dietā. pma fac acutā. secūda cronicā. Quātitarē. qz alijs parib⁹ multe pauca debet. Qualitatē. qz si fuerit calida te oppone cū frigidis: si frigida cū calidis: z sic de alijs. Maliciā zc. Qz vbi vt⁹ multū p̄sternit igrossandū. Et breuiter mā calida z sicca furiosa apostemās aut ad apostemādū fluēs i nobili mēbro sita: aut ppe cū multe sit malicie vnaqueq; d subtiliatōe cibi idicat: z q̄to āplior fuerit tāto maior subtiliatio debet. Ubi aut mā fuerit frigida geta p̄rio mō se hīs diete: vnaqueq; i grossatōez diete p̄sentit: z q̄to paucior: tāto igrossatio maior eē p̄terit: z b̄ nisi mā ita benigna fuerit: vt reducibil sit. In q̄ casu subtili uenit dieta: vt vbi febris eēt ex sāguie apto ad benignū reduci vlt flegma benignū.

Ab accētib⁹ z sūt idicat⁹: s; p̄scito qđ accētū febris qđ sūt eēntialia febrī qđā extrinseca. Ex^m pⁱ vt dolo īgetu do rigor z h̄: qđ vtutē aggrauāt: z i his a cibo abstinēdū. Vn^z re. acuto. malū z enī nūmiz ē cū egro i dolore aut morbi acumie potū aut ius aut cibū accipe p̄mittūt ēr si ex dolore aut morbi acumie defectū viderit ifirmuz. Et cā qz illa dfectio ē p aggrauationē z n̄ p resolutionēz qđ vī vā defectio: z h̄z dictū ppo. max⁹ vitatē: si illud accēs euōez fieri debe dmostrat: aut si cū eo ē neccitas euōnis Itē oīa accē⁹ pueniētia i statu ex pugna z labore cibi in ducūt p̄hibitionē: p̄similiter si ex furia accidet infirmo debilitas: z max⁹ i motina p̄stāte nālī z vitali. phibe cibū z nō dubites. s; vbi accēs p̄sternit vtutē nālē vitalē z et aīalē rōe resolutionis da cibū: z b̄ siue tale accidēs venierit vī nāe: aut ex errore: aut sintomatice: z b̄ tale accidēs ē qđ cū qđ euacuatio cursuz nāe trāsgrediēs: vt ē p̄ sū. dorē aut yrinā aut secessū aut pyomitū: z sup oēs p fluxū sāguis nariū: h̄. n. euacuatio max⁹ d̄bilitat. vñ z⁹ regi. acutoz. Malū ē dfectōez ex inanitōe cū fuerit ignozā z ignozās medic⁹ cibū restrigit. Exēplū zⁱ vt accidit febricitātī pp ei⁹ ifelicē dispōnē a gnātōe p̄ctā ex facili cā mor⁹ colere ad os stomaci: pp qđ statiz i aduētū porisimi z i ipso accidit nocuitū grāde i eo: vt dolor stomaci capitis z sincopis z h̄: z sūt d genere colericoz cozpoz: pp qđ o3 i p̄n⁹ cibare vt supra de idicatōe sūpta a cōplexiōe Itē qđā sūt extrinseca p̄hibitionē cibi. phibētia vt neccitas s̄dōe euacuatio max⁹ p̄ medicinā. Et iō h̄ nō de his qđ dāt pillū. fortes paulo aī cibū. imissio clisteris do lozis sedatio z h̄: nā hec nō debēt fieri cibo existēte i stomaco: qm̄ hec oīa multū ipz agitāt. s. s̄dōa euacuatio clisterij ipositio: z dolor iō pus sedād⁹. Et ex agitatōe cibi ēt segt cōmixtio bōi cū malo hūore febrē faciēte. Et pp s̄dōiaz fit attractio idigesti ad venas sāguie euacuatas ne vacuū def: qđ oīa itellige eē vā nisi fuerit phibens: qz pp timorē sincopis pus cibam⁹ saltē dieta rep̄sua vt accipiēdo bucellas panis i vino granatoz ifusas: z h̄. Itē qm̄q; aī ipositionē clisterij cibam⁹ pp subtilitatē itesti noz: vñ sic ledūt egri aliq ab ipso clisterio: z stomac⁹ p

cōitatē ide nocet: si i eo nō ē cib⁹. Itē qm̄q; timet debilitas vtut⁹: vñ cogimur aī sedationē cibare. Ex qb⁹ oib⁹ si bñ notasti hēs qđ agēdū i febricitātib⁹ ex pte diete qđ ad q̄titarē subaz q̄litarē: z t̄pus. de ordie aut i ceteris: qz cib⁹ grossus tarde digōnis o3 seq subtile facit digōnis.

Restat at p nūc z vltio vt de hora diete dicat. pp qđ scito qđ duplex ē hora: electa. s. z coacta. exēplū p̄mi. vt ē hora quā medic⁹ eligit nullo ide nōbili nocuitū secuto. z hec ē hora p̄secuta sibi p̄currēs: cū hora maior alleniatōis vt. xi. terapētica: z pma q̄rti de cibātōe febricitātū his tñ adinice cōparatis melior ē hora alleniatōis. Exēplū zⁱ vt hora quā cogit eligere pp aliqđ p̄tigēs piculū: z accidere dissoluere vtutē h̄: dato qđ seq̄ nōbile nocuitū: s; p̄stāt⁹ ē iuz m̄tū vt i estate cibus aīq; meridies veniat aut trāseat. i hieme vō circa meridiē. Tercio practice aliabas. Itē si potes eligere horā qđ itestina sūt a fecib⁹ mūdāta: vapores a fecib⁹ eleuari p̄nt eē cā corruptio nis cibi: z iō dixit Auic. de cibātōe febricitātū: cū aut febris z nā ē sicca nō cibus penit⁹ dū nō egrediū fex p̄fē. q canon: z si deberet fūari nō fūat pp multas p̄igentias ex pte ifirmi astātū z alioz multoz sūptas.

Ali⁹ canō d hōa qđ cibet febrēs aī aduētū porisimi siue exacerbatōis tāto tpe: vt vacu⁹ iueiat a cibo: z iueio d mēsurā h̄ t̄pis auctores nō dico d̄dicētes: s; varia deponēt iudicia: qđ extio p̄tigisse ex diuersitate p̄mo ipsaz febrū: qm̄ lōgi⁹ debem⁹ cibare a p̄n⁹ i flatica q̄rtana qđ i tertiana. Itē lōgi⁹ z min⁹ lōge z cibi exhibiti dispōnēt. ex pte digestibilitat⁹ citioris z tardioris. ex pte maioris aut minoris q̄titaris ei⁹: maioris z minoris resolubilitatis. ex pte diuersitatis fortitudis maioris aut minoris stomaci febrēt⁹: z ita de alijs. Cōter at tētāt medici dare i cōueniēti quātitate zc. p horas quāq; aī aduētū porisimi si p̄nt. dico si p̄nt: qm̄ frequēter cogunt dare min⁹ lōge zc. pp occurrētia qđ scribi nō p̄nt z dieti occurrūt: z ē opio Aui. d cura putridaz. S; qđ i p̄tinuis: dicēdū cū s. xi. megategni. T̄ps cibādī i febre p̄tinua o3 vt eligas qđ ifirmo p̄suetū i sanitatē: aut cū febrē aliquātulū mitigare videm⁹. Ego at dico iuxta doctrinā auctoz qđ cū glivet hūoz hēat motū magis i vna hora qđ in alia vt sanguis i matutinis colera i tertys melācolia post meridiē flegma circa solis occasū: qđ i febrīb⁹ cōtinuis vbi sic nō p̄cipere exacerbatio qđ hore iste eēt attēdēde in cibādo: dādo. s. cibū p t̄ps d̄bitū aī illas. p̄sidera. (S; qđ d erraticis z iordiate vagātib⁹: dicēdū qđ o3 qđ medic⁹ cū sua p̄iectura meliori q̄pt pcedat.

Alius canon qđ hora declinationis est ceteris conuenientior z hora principij deterior. nam nocumentum accidēs ex p̄n⁹: ceteris temporib⁹ cōmunicat. preterea si dabit⁹ cib⁹ nā occupabit i digerēdo eū: z phibebit a digōne hūozis: z ei⁹ expulsio: z sic egritudo plonabit z s̄firmabit: z iō dixit Auicē. z pp illō o3 vt postponāt cibationē vsq; ad declinatōez: z qđ ē post ipaz. Gilbert⁹. p̄n⁹ z stat⁹ sūt hore negozes porisimi ad cibādū. Luz. n. cibāt i porisimo maxie i hora negozī triplex iducit nocuitū. p̄mū angustia cordis: qz fit corruptio cibi i stomaco. z^m plōgatio porisimi: p̄pēa qz ipedit digestiua vlt regitina a regimine egritudis. z^m plōgatio qm̄ ex cibo generat mā corrupta angēs. (Et si q̄ris qđ istoz ē d̄teri⁹ an. s. p̄n⁹ an stat⁹. R̄ndet a qbusdā qđ extēsiue mai⁹ cōmittit p̄ctū i cibātōe p̄ncipij: itēsiue vō i statu. p̄m⁹ dicūt voluisse Gal. z^m Auic. z sic tollūt apparētē d̄dictionē. ve rūtāmē videm⁹ i dies ceteris pib⁹: z vltimū febricitates d̄teri⁹ se h̄re ex cibātōe p̄ncipij qđ stat⁹: z ita obfūat moderni medici: z tu ad b̄ bñ p̄sidera. (Et qz scā ē mētio z ampli⁹ i sequētib⁹ fiet d̄ dieta grossa subtili z mē

dia. 30 ad magnā opīs breuitatē nō minozēq; vtilitatem vna conficiā tabulā de cibis talibus simplicibus et cōpo-
sitis cu; suis gradibus canonib; suis locis ponēdis de die/
ta pticulariuz feb. deseruiētib; eo quo breuiori mō value-
ro. Et añ oīa scito q; aut rōe obilitatis nāe q; defecit ab eo
qđ pus fuit: vt ciliator dīa. 9. aut rōne cōsuetudis: aut in/
gluniei hoīuz: nō pōt a medicis ea suari dieta i antigs co/
dicib; scripta: et iō latitudinē diete toti i tres pres diuidā:
qru qlibz gradus hēbit. ¶ Dicam itaq; q; oīs dieta febzi
citātū aut ē subtilissima aut grossa aut media: itellendo p
grossaz dietā q; diete sanoz exclusiue terminat: n3 credas
dieta subtilissima sic eē talē qđ ipa effici nō possit grossa p
augmētū q̄tītatis ei. Nl p diminutiōez grossa effici pōt
subtilis i me. ¶ Itē aduerte q; vna digta respē vni erit
grossa: respē alteri erit subtilis: vt dieta nobilis i ocio vi
uētis respē rustici fortis in exercitio exītis i ecōuerso: et
iō h sic pūctualia assignari a medico nō pōt: pp qđ necē est
vt magna ps hoz. s. grossiciei i subtilitatis i medie i pera
discretōis medicoz iueniat. vñ nō soluz: b; variare oz rōe
pplonis: s; bitudis cōsuetudis i egroz i prie i hōz i tu ad b
pidera. ¶ Et ē dieta subtilissima q; ē i extremitate latitu-
dinis diete subtilis vsus nō gradum. qre cū hēbit notifica-
tio diete subtilis statū itelligē qđ p subtilissima itelligi dz.
i sic hēbis subtilē i subtilissima: i vna fieri p altera p aug-
mētū aut diminutiōez q̄tītatis. Est itaq; dieta subtilis ex-
hibitio ciboz i potū ex qru assūptiōe ē in q̄tītate debi-
ta pueniēti nō mltū puenit corpi nutrimētū s; min q; sit
necūq; ad depditi restauratiōez: vt ē aq; ordeī subtilis: aq;
ordeī grossa: i ē pīfana colata: et b ascedēdo ad dietā me-
diā q; ab auctorib; nris magna cū sollicitudine iūeta ē pīfana
cū tota fece. Et ne pdeā in lōgū smonē: iūz ea q; dixi: oz
nris tpibus aliō ponere mediū q; pīfana. nā mō ita despi-
ci pīfana cū fece: vt nlls ex nris gustare velit: i si magnas
laudes dederit ei vpp. oīus nri. Uex in pub; oīetālib; i
Sicilia Apulia: i in mltis silib; locis ad calz declinātib;
daī pīfana p dieta subtilissima. ¶ Dieta grossa ē exhibi-
tio ciboz i potū: ex qruz assūptiōe ē in mīozī q̄tītate q;
sue sanitatis tpe cōsueuerat accepta corpoi tñ dans nutri-
mētū q̄tītati restauratiōi ē neciū: vt cor; i de in suo pīāeat
robore. ¶ Dieta at media ē q; medio mō inter has se hz: i
h modus mediādi male describi pōt: qm aliq; ad lat; vni
extremi pls declinat q; alia: i iō talis in pera medici refer-
nat. naz vt dēz ē alia ē dieta tenuis vni: q; ē gssa alteri i eē.
Ita in vna pīa q; nō in alia: iō certa regula dari nō pōt. Ex
qb; facile pphēdit: q; sunt cibi i dieta subtili vt sic reponē-
di: i cibi in dieta gssa i media. Libi pauci nutrimēti i mul-
te q̄tītatis: vt olera. Pīfana colata i nō colata: panata fa-
cta cū aq; i hōz sūt sub dieta subtili collocādi. Qui aut sunt
multi nutrimēti ē in pauca q̄tītate sūt sub gssa numeran-
di: vt oua: carnes tēpate: brodiū cōsumatū cōtūsum: siue pi-
statū ex ipis carnib; scā pānata cū brodiū cōsumato: i ita
de alijs vt in tabula sequēti. Qui at medio se hnt sub me-
diā reponas. i bi pnt eē cibi grossi in q̄tītate diminuti: aut
subtiles i q̄tītate aucti: i de his i tabulis. vñ q̄to cib; plus
appropinqt cibo sanoz tāto pls hz de dieta gssa: q̄to plus
ab eo recedit: tāto pls de subtili i medio de media. ¶ Et
i sūma cib; dī attiere diete gsse subtili vl medie tripl; aut
rōe q̄tītatis: q; nutritibilitatis: aut rōe q̄tītati pīnue vl dis-
crete: aut rōe vītutis. Rōe q̄tītatis: q; mltū nutritiū gros-
se: parū subtili: mediū medie. Rōe q̄tītatis pīnue: q; mul-
tus gsse. pauc; subtili: mediū medie. Rōne discrete: q; dat;
sepe paucis itervallis gsse: mltis itervallis q; raro subtili:
medio medie. Qđ sp alijs pib; itellige. Ex pte vītutis: q; q
pōt vītutē pducere ad statū fortē in relone ad morbum dī
mediocris: i q; vltra gssa: i q; nō dī subtilis. p m i z m moduz
ponit Sal. in p illi. Tenuēs. ¶ Et hic scito q; q̄to distat

febz. ab vltimitate acuitatis tanto dieta dz distare ab vlti-
mitate subtilitatis: vt vpp. vbi fm acūmē egritudo conti-
nuos i cetera. vñ in perperacuta subtilissima ppetit dieta:
i peracuta subtilis declinās ad latus subtilissime: i acuta q;
terminat in. i. 4. mediocris: in acutis tropicis q; in. 4. o. ter-
minant diebus: grossa ab extremo grossiciei vsus mediū.
in cronicis vō grossa vsus extremū: i de his supra. Cū mlt-
tuz deuīat moderni a dieta antiquoz. naz q; cōsueuerat cē-
conicarū nūc est tropicarū: i q; tropicarū nūc est acutarū
in. i. 4. terminatarū: i q; erat taliuz nūc est pacutarū fm q;
in terra nra practicat. Sciēdū tñ cū medicus veniat a die-
ta antiquoz dz subtilem facere rōne facilitatis digōnis: i
grossaz rōne q̄tītatis discrete: i pīpue cū bodiēnus vsus
fm plurimas natiōes sit pluries in die refici: i hic vsus ve-
hemēter est obfūdus: vt. s. fm numerū cibationū cōsue-
tū patienti in sanitate sua in egritudine reficiat: vt i aphoz.
Et qbus semel aut bis: vt infra. i. 3. colligz. gnāliter pside-
rāda est cōsuetudo: qm qui sunt consueti comedere ter in
die nō possunt subtiliationē regiminis sustinere: imo to-
tidem reficiēdi sunt in egritudine: i hoc nisi ante egritudi-
nē iceperit se ad meliōz pmutare. Et scōo regiminis acu-
toz. qui semel in die aut bis comedere cōsuevit: si a solito
vlu in alijs pmutet nocumētū ei gnātū i defectio: sicut
si quis prandere cōsuevit i nō prandet mox deficit i aggra-
uatur. Ex qbus collige cōtra austeritatē multoz medicorū
i expositoz habet q; duplex est indicatio de dieta ipsa.
vna a virtute sumpta. alia a morbo. ppter qđ nota dictuz
Auc. p. 4. de cura putridaz. Et opz vt obseruet res ma-
gis timozosa de vna duarū rerū. i 4. pmi. p. ca. ipse quoq;
semp sis sollicitus de eo qđ magis suspectū est: i est vītus si
fuerit valde debilis: aut egritudo si fuerit multum fortis.
vnde cōparatiōez iter hec collige: vt qđ a virtute sumpta
alijs paribus est indicatio fortior illa que ab egritudine i
hoc nouerunt matrone que semp fortificationi vītutis i
cōtinentie sunt sollicite stātes in pugna contra medicos q;
abstinentiā precipiunt. Et licet ita sit: tamē quādoq; idica-
tio sumpta a morbo totalr superat idicationem a virtute
sumptaz: vt in morbo perperacuto vītute ente forti: in quo
competit dieta subtilissima: que est nihil dare iuxta dietā
antiquoz. si tamē in eodē morbo vītus esset debilis. idic-
catio ab ea sumpta totalr vinceret idicationē a morbo re-
ceptam. Item in morbo cronico idicatio a virtute semper
superat eam que a morbo. Item in morbo acuto cōstante
vītute idicationes sunt equales: i ideo dieta media com-
petit: vt supra. Tabulā itaq; dietarū fm diuisionē assigna-
tam sic meo facili igenio cōscribam si pus eos numerauē/
ro aphorizmos de dietis ipis loqntes: vt ante oculos tuos
ponā que in ipsis te doctissimum reddunt.

¶ Tenuēs i certe diete i diuturnis semp passiōib; i egritu-
dinib; qb; nō cōueniūt difficiles: ad vltimum tenuitatis
que adducuntur diete difficiles. tenim repletiones in vl-
timis existentes difficiles. 4. p.

¶ In tenuibus dietis peccāt egrotātes iōq; magis ledunt.
omne enim peccatū qđcūq; sit magnū fit magis in tenui-
bus q; in grossioribus dietis. ppter hoc igiē sanis fallaces
sunt valde certe i constitute diete: qm peccātia difficilius
ferunt: propter hoc igitur tenuēs i certe diete fallaces am-
plius sunt parum solidioribus. 5. p.

¶ Ad vltimas egritudines vltime curationes ad perfectio-
nem sunt potentes. 6. p.

¶ Ubi vō fm acumen egritudines continuos i vltimos la-
bores habet: vltima i tenuissima dieta neciūz est vti: vbi
aut nō: nō: s; grossus cōuenit p̄ficere i tñ subcōdefecē-
re q̄tītūq; egritudo meliōz fuerit vltimis. 7. p.

¶ Qñ steterit egritū: tūc tenuissima dieta neciū ē vti. 8. p.

¶ Cōtēplari opz egrotātē si sufficē dieta ad statū egritudis

De dieta

et utrum iste prius deficiat et non sufficiat dieta aut egritu do deficiat et obtundatur.

Quibus g. cōtinuus est status et inuio et tenuiter reficere opz. qbus vō posterius status ad illud et ante illud parū au ferēdū ē. s. p. vberi. reficere vt sufficiat egrotās. 10. p.

In porisimis subtrahere oz. apponere. n. lesio ē. Et q. q. q. s. circuit. exacuit. i. exacerbatio. subtrahere oz. 11. p.

Senes facillime ferunt ieiunium: scdō p. sistentes facili. minus vō pueri. hōz vō oīum maxie ifantes. hōz vō ipso. rū g. cūq. sunt animosiores existētes. 13. p.

Et q. crescit plin inatuz habet calozē. plurimo g. idigent nutrimento: si vō nō corp. s. sumit. senib. vō parū ē caloz. pp hoc igitur paucioribus somitibus idigent. a multis eniz ci bis caloz extinguitur: ppter hoc et senibus nō silitur febres acute fiunt. frū eni habet corpus. 14. p.

Uetres hyeme et v. calidissimi sūt nā et sōni lōgissimi. i. his g. tpi. oblatiōes ples dāde. etenī caloz inat. mltus. nutri mēto igit. āpliori idiget. signū sūt etates et atlethe. 15. p.

Dumide diete omnibus febricitantibus conferunt. ma xime vō pueris et alijs sic assuetis refici. 16. p.

Et qbus semel aut bis aut āplius aut min. aut s. pte. dā. dū vō aliquid et tpi et regiōi et etati et s. uetudini. 17. p.

Estate et autūno cibos grauissime ferunt: hyeme vero fa cile: vere vero scdō. 18. p.

Dis qui in circuitibus exercebant. nihil dare neq. co ge. re sed auferre ex appositis ante crism. 19. p.

Qualitatē at diete q. n. ē nutritibilis tū s. q. litas p. et z. oz. medicū cogitare vt q. lē i. curāda se. debeat eligere sciat. nā licet i. oī se. vt sic dieta ppetat fri. et hu. tū idicatiōe sum pta a cā ei. q. q. q. ē fortior aut eq. lis cū ea q. a se. neq. iuz est eligere dietā. s. iā ex pre ipsaz. q. litarū pmax. Et iō i. p. mis tabulis ponent. simplicita et pposita cū suis gradib. et ex pte cibi et por. vt cū oportuerit sciat medic. ea eligere q. suo cō ueniet. pposito: duxi tū aū pōnē tabule de ipa dieta. B. d. re q. nemo miret. si de ea. p. liti. fuit. cū mibi q. maxie ei. ple. nissima noticia medico neq. iā vīta sit. dicēte Dam. 8. ap. ho. Et si cū dieta curare poteris. p. sperā iuenies. et 4. p. p. c. i. si ne. Ampli. scire debes q. non oīs repletio n. oīs cōplonīs malitia suo medicat. s. iō ex eudōtōe et oppōne. imo mltoti ens suffic. mltā r. g. mis bōitas i. replōne et malitia p. plonīs.

De cibis temperatis. Rubrica. II. **A**r. nutrimenti viscosi remouetur cū succa ro eius nocumētum.

Quam cum albumine et vitello maxime nu trituum debilibus mire subueniens.

Lens alba dure digōis. reouet. nocumētus si ter decogē et abycit. cortex. hūores generat grossos. ppter qd. i. acutis dari potest. vt in morbilis et variolis sit.

Lupulus est inflatus remouetur cū decoctione eius aliquali et multum nutrit.

Litru. q. ad totā subaz. s. nō venit i. vsuz cibi sic s. caro ei. difficilis digōis. reouet. si cū olci et salsamēto comeditur.

Succarum tabarqeth opilat remouetur si cum gra natis muqis comedit. nutrit plus melle.

Pullus moderate pinguis qui nō coire ceperit.

Capones et caponisse moderate pingues.

Perdix iuuenis pinguis antiqua dure digestionis.

Sallina deserti proxima huic sed durioris digestionis.

Sasianus pinguis iuuenis extenuatis cōuenit.

Coturnix vt fasianus.

Edus pinguis macer recedit a sua bonitate.

Uitulus pinguis h. viscositatem quam acētū remouet.

Capreolus omnibus siluestribus laudabilior facilis di gestionis. antiquus nō laudatur.

Aues minute in rubis degētes. ppter suā excellentiā cū tempatis reponitur. et ad calitatez declinent parumper.

Lingua humidum prebet nutrimentum.

Pedes maxime anteriores ad dissolūonem vltimā cocti viscosi remouetur cum aceto et croco.

Oleū oliue cōuenienter mature et melius lotuz et onfaci. num sanis ledit pectus et non lotum maxime.

De cibis distēpat. simplicib. s. distēpantiā q. tuor. hūo. rū initiū faciēs a fris. et h. s. ordiez. eoz. q. cedūt. R. III.

Pais ē sic mā cibo: hic dato q. sit qd. ppositū ē eo p. dicā tēpate pēt. p. plo nis sicq. de eo in ceteris Ricis.

Panis de simula bene coctus fermentatus vt decet ex frumēto optimo factus.

Pais d. spelta. f. et h. p. plonis i. p. viscosus difficil. digōis inflatiū remouet. s. bñ a fursure mūdāt et cū succa. dcoq. t.

De pane ordeī panici milci nihil: q. nō est in vsu.

Lactuca De herbis ex qb. fiūt salaturia. endiuia cicorea portula. et de his ifra statiz.

De carnibus.

Non iuenio carnes declinare ad frū et hu. s. sunt tēpe. rate: vel ad cali. declinātes excepta carne gruis q. fride po nit p. plonis et de tēpatis supra et de alijs infra.

Tēpate et alie ex p. mixtiōe rez. frāz. reddunt. ffe. et iō ex aq. in q. decoquunt cū herbis fris. et hu. dictis reddunt.

De partibus animalium.

Cerebrū frū et hu. nausētiū delens appetitum re. mouet si cū pipere origano et h. comedīt.

Medula filis videt. cerebro: licet a rasi tēperata.

Oeli. f. et h. viscosi stōz. turbant: reouet. pipe et h. cōesti.

Ubera fri. et hu. in p. tarde digōis bonū dāt nutrimentū.

Pulmo fri. et hu. i. p. flaticū dāt nutrimentū. Reliqs. ptes. omitto: q. aut cale sunt aut i. vsuz ifirmoz. nō veniūt vt i. testina et cetera.

De piscib. cācris et ostrachis.

Pisces aq. dulcis fri. et hu. in scdō et maritimi min. viscosi dāt nutrimentū: et p. hoc a rasi petro. si nō sic laudant. vt a multis sit. remouetur cū aceto et pi. pere comesti: et maritimi laudati sūt satis facili digōis.

Lancri fridi et hu. et amplius humidi difficile digeruntur remouet cū aceto nō vīso et modico succari et cīamomo.

Ostraca ventosa multum: ppter quod et virgā erigunt. Ideo infirmis non cōueniunt.

De oleribus ex quibus fiunt fercula.

Endiuia frā et h. in p. nō est nocumētū iuentuz vt in ceteris et maxime in siluestri.

Spiachia. f. h. i. p. melioris nutriti q. blit. et ē pectoral.

Blitis frig. hum. in z. ledit stōm. pp. bauracitatem pauci nutrimenti. remouet si pma abycitur aq. et cū modico suc. caro comedit. sani cum aromatibus.

Lactuca frig. et hu. scdō. confert stomacho calido et melior nō abluta ablutio inducit inflationem.

Portulaca frig. hu. in scdō qdā in tertio eligatur foliozū latoz. difficilis digestionis. debilitat appetitum.

Cucurbita. f. h. i. z. facile i. cū quertif. hūozē quē in stō in. uenit: et si cū agresta comedit. ide bon. gnāt humor.

De granis ex qbus fercula fiunt.

Sar frumēti dictuz est redditur frigidum et hu. ex deco ctione vt dictuz est de carnibus.

Sar spelte fri. hu. bene decoquatur cū succaro.

Robilie. f. i. p. medie iter hu. et sic. reouet. si abyciat. pma aq. et cū granatis acetosis acetosef. pferūt febricitantibus baldach.

De fructibus.

Branata dul. f. h. i. p. cito i. colāz. quertunt. i. feb. non queniūt maxie acut. s. bñ acetosa et muca.

Moz. f. hu. in p. pōt. dari ante cibuz et in pauca q. titate.

Pepo dul. f. h. scdō. ante cibuz aliuz cōedat. in pauca q. tri tate nocet stō in via cibi reouet. si cū seib. et succ. cōedat.

Batbeca. f. h. scdō et ampli. pepone: mala ē infirmis quā

si non digeritur in venenosam conuertitur substantiam.
Cucumer. f. h. z. parat. i mām febrium putrid. conuerti.
CDe citrullo idem quod de pepone.
CScia at boy fri. z bu. z sūt in vsu fercloz xueniētissima.
CPūina frigi. z humi. ad scōz. grauāt stomachū et vermes generāt pēpue dulcia aquosa: augustana vō in febre dari poterunt colerica: z q habebunt colerā in stomacho.
CPoma dul. bñ matura fri. z. h. p. cocta ipasta cū succaro.
CPersica fri. h. ad scōm stōm pfortant: sed in stō facili pū trefiunt decoquant z cūz modico anisi confecti.
CCrisomila fri. bu. in scōo flegma generāt grossum visco sum in epate z venis: quare ex eis febres diurne fiunt.
CArancia fri. bu. vsq ad scōm ledunt stōz friduz cōferūt calido acuitatem humoz reprimunt.
CLimones non saliti: vt arancia.
CCerasa fri. h. maxie cōueniūt acetosa dicta nō i vulgari marasche. Itē exiccata z i aq retēta dāt i febribz icēsiuis.
CDe lacte z lacticiuis.

Lac butale fri. z. h. facile corrumpitur. nō datur febzie tibus feb. putrida. pūscis aut z ethicis: vt infra.
CLac acetosuz dari potest febrientibus.
CCasus recens nō salutus fri. z. h. vsq ad 3^m. Anicē. Isaac ad pmi stomacho satis xueniens nutritiuus z ipinguatū.
CEx pte pparatiōis elixa. **C**De potu.
Aqua fri. z bu. ad quartuz nocet stomacho z visceribus decoquatur z detur cum succaro.
CAq ordeī excoctati z cū succaro z sine. Et postremo ad uerte q licz h q dca sūt valeāt pncipalr in discrasia cala z sic. tñ ē sūt pferētia i discrasia cala z bu. vep itē sioza cōpe tūt i discrasia colica q sanguinea. **C**Scito z q ēt frā z sic ca: vt ifra de eis fm plm cōferunt vt in cā cala et sicca: z si directi videant in cā cala z humida valere.
CDe cibis z potibz fridis z siccis.

Actuz ē de fri. z bu. nūc aut de fris z sic. nā z si in febz b^o frā z bu. directe xueniāt: tñ z pferūt. frā z sic. de qb agēdū spāl de bis q i vsuz veniūt febzicitatiuz.
CEndiua cū est sicca ē sicce pplonis. Anicē. z frida vt supra valet. Et h nō q ex tēpore vī pplō mutari: z iō qd de rebz q s tenēt apotecary lōgo tēpore i eoz apotecis cōsidera.
CSaba. f. z sic. z maxie sic. cib^o ē rusticoz: nō tñ dāt eis fe bzietibz: lz possz rōne pūetudis robusticitatis vbi eēt ma gn^o appetit^o de ea dari rarissime i pauca q^o z meli^o febre ente acuta: vt de lēte dī: z brodiū ei^o meli^o: qd fortasse i eo cāu nobilibz ēt pūetl cōdeē: audaci^o pā: qz nō ē paticatū.
CRobilie sicce fri. z sic. cōueniētius de ipsis. ante.

Mileū **C**De granis ex quibus fercula fiunt.
Cf. z sic. excoctatū vēit i vsū cibi stipticū: rēoue tur si cū carnibus pignibz decoquatur. idē de pānico: lz nō sic spissum sed rariuz. vnde mediolanenses eo pānico mul tum vtuntur in febre z in caumate magno. cōsidera.
COrdeuz fri. sic. pmi. excoctatū bñ decoctū. Itē iuscula ex faria ei^o dant in febribz ēt acut. z decoqē cū aq sola qūz. qūqz cū brodio: z fm hoc fiunt magis z min^o nutritiua.
CAmiliū ex frumēto scāi fri. sic. p. iuscula ex eo facta vt de ordeo cū succaro. **C**De carnibus.

Laro gruis fri. p. sic. scōi. nō venit in vsuz apud nos.
CAures fri. sic. p. dure digōnis viscofe.
CLor in via cibi est vt auris.
CIntestia frig. z sic. omittant: qz nimius dure sūt digōnis.
CDe fructibus.
Adircus fri. sic. pmi. pfortat stomachū maxime calm.
CGranata acetosa frigi. pmi. sic. scōi. z de eis ante.
CCitonia frigi. vt granata dure digestionis stiptica.
CPira frigi. sic. pmi. confortant stomachū decocti. remo net nocumētuz si cūz succaro dentur in parua qstitate.

CNespila vt pira dure sunt digōnis pferunt stō ente calo.
CSorbe veniūt in vsū medicie magis sic. sūt vsq ad 3^m.
CBerberi fri. sic. in scōo pfortat stōz calz valz vt d mirtō.

Ainū **C**De potu.
Cgranatoz extinguit colaz maxime ex acetosis.
CAgreste frigi. sic. in z^o confortat stōm calefactuz z debili tatum z appetitum mouet.
CAcetū. f. p. s. i z^o pfortat stōz vī valere i oī feb. putri. exce pta melica i q etiaz pur. iuuat. vt Mef. d. sy. acet. simplici.
CDe radicibz lacticiuis carnibz z alyz: vt p ordinē actū ē de fri. z. h. sub silētio trāsiui: qz nō iueni talia talis pplonis.
CDe cibis z potibz ca. z bu. de herbis ex qb^o fiūt salaturia: ca. z. h. i p bonū gnāt sanguinē. cū ea pūetū ē cōmisceri lactuca ad remittēduz i febribz.

Borago **C**De carnibus z partibus aializ.
CDe carnibus z partibus aializ. tēperate alterate: febzie tibus cōueniunt.
CAries ca. z bu. pmi. conueniunt omni etati z maxime iu uenis: decrepitoz autem male sunt.
CBallina ca. z bu. z maxie iuuenis. naz decrepita declinā re vī ad frū z sic. bonū efficit sanguinē: facilis digōnis.
CPorc^o ca. z bu. p. z ampli^o hu. multū nutrit viscofa diffi lis digōnis. caro ei^o fortibz z puer. fortis ystimbrie xuenit.
CLaro agni lactatis. c. p. h. z. ē mlti flatis z viscosi gnātia cito de stō descēdit: nō lactatis vō ppinq. edo Auerrors.
CLaro columboz cali. z bu. ad scōm difficilis digestionis sanguinem generat aptum inflationi.
CAnatum caro calidior omni carne auium domesticaruz z maxime febzie tibus nocet.

CPauones difficilis digōnis mali sanguis gnātiui.
CLaro qleaz. c. h. ad z^m difficil digōis z corp^o ad se. ppar.
COculi z maxime alis pinguis fri. humi. in secundo visco sum dant nutrimentum graues ad digerendum.
CLauda cali. z humi. coleram gignit rubeā z stō nocet.
CEpar ca. z bu. ad scōm. grossiuz generat sanguinē: dāt qūz galline vel pulli sup pūnas affiatuz i excitatiōez appetit^o.
CTesticloz caro ca. h. z q ex aialibz magnis difficil digō nis: lz galloz nōdū coeūtiū bonuz z laudabile dat nutri^o.

Borago **C**De herbis ex qb^o fiūt fercula.
Cocm est valet in egritudinibus melicis.
CRapa. c. h. pncipalr mltū nutrit difficil digōis pls folys. remouet si bis elixet z cum pignibus coquatur carnibus.

Faseoli **C**De granis.
Cca. h. p. malistō z bñoz grossoz z melicoz ge neratiui.
CEx radicibus.
Cca. h. p. difficilis digōnis duri z grossi nu trimēti mali sanguis gnātiua. **C**De oleo.

Jaz dēz ē d tēparis tñ alig existimāt d oliuis bñ maturl declinare ad ca. z bu. **C**De adipe z piguedie.

Adeps z piguedo. c. h. z. ledūt stōz z nausēā faciunt: z piguedo i colaz facili pūertit. **C**De butiro. c. h. p. corp^o nutrit z ipiguat. fac cibū difficil^o digeri z natat supra ipz: nō xuenit nisi i assue tis z cum moderamine. **C**De ouis.

Quuz z si declinat ad. c. z. h. lz ipz cū albumie ponit tē peratū vt i de tēparis vtz oua ppetāt in febribz dicitur in dubys. **C**De fructibus.

Ficus humida ca. z bu. pmi. nocet stomacho maxie cū corticibz i flat dolorem causat flux^o factiua.
CJuinbe cali. humi. pmi. dure digestionis stomachū gra uant flegma z sanguinem flegmaticum gnāt inflationē.
CPomū dul. c. h. p. z maxie bñ matur. nā imatur ad fri. z bu. declinat maloz bñoz gnātiui z facile putrisibile z na le blasphemāt medici: maturū bñ coctuz abiectis corticibz cū succaro aliqñ pōr ab ifirmis accipi i pauca qstitate.
CMoqz dulce ca. bu. stō nocet z facile in eo corrumpitur.

De dieta

Amigdale dulces mature cal. bu. pmi. difficilis digestio-
nis: bonus dant nutrimentum licet parus.

Auellane cal. bu. pmi. generat coleram inflationem vento-
sitatez tarde digestiois et maxime sicce.

Una bñ matura cal. pmi. bu. scdi. boni nutrimenti corp^o i-
pinguat: s; receter a vite deposita inflat: et rigitur causat.

Dactili cali. humi. ad secundum difficilis digestionis grossi
sanguinis generatiui.

Lac ca. bu. ppinquum complexionis humane conuenit se-
nibus consumptis ptificis non multum febricitantibus.

Vinum pauciferum album vel aurelius aquosius ca. et bu.
splonis nunquid in feb. petat dicitur in dubijs.

De cibis et potibus calis et sic. eo ordine quod de reliquis dicitur est.

Mentha ca. et sic. z' pfortat stomum et maxime flatum.

Salvia cali. pmi. sic. in secundo confortat stomum: et humidita-
tem eius exiccat.

Lappares ca. sic. secundi: absterfui superfluitatibus stoma-
ci et aperit opilationes remouetur nocummentum si cum
oleo et aceto codiantur: bene decoquantur.

Turdi et meruli ca. s. pmi. difficilis sunt digonis: et meru-
li difficilioris. reouet si cum brodio pigni coquantur.

Turtures ca. sic. scdi. habet tamen humiditatem superfluam
difficilis digestionis: malum dant nutrimentum.

Lauda cali. sic. secundi. difficilis digestionis.

Aquaticae aues ca. sic. complexionis multarum superfluitatibus.

Lepus c. sic. scdi. inuenis elixatus bene digestibilis.

Passeres cali. et sic. ad tertium dure sunt digestionis de quibus
Aui. omnes passeres mali sunt.

Splen cali. sic. secundi difficilis digestionis.

Saliti calidi et sicci sunt.

Mentha de ea actum est.

Petroselinus cali. sic. ad tertium. folia digestionem co-
fortant: radix difficilis digestionis.

Blitones c. sic. pmi. nocet stomacho propter humiditatem su-
perfluam. remouet si cum oleo onfancino et aceto pparent.

Apium cali. sic. secundi. aperitum conuenit spleni et epati
non venit in usum cibary: sed magis salutary.

Laules cali. pmi. sic. scdi: et sto minus nociui sunt sumita-
tes meliores hyemales tarde digonis: remouet si cum pin-
guissimis carnibus coquantur maxime gallinaceis.

Maiozana c. sic. i. z' non venit coiter in usum cibary.

Rosmarinus cali. sic. ad tertium aperit opilationes epa-
tis et splenis et cerebrum confortat.

Licer albus c. sic. pmi. maxime sicci est difficilis dige-
stiois maxime cum cortice: et est inflatum s; abiectis
corticibus pulmonez nutrit et conuenit epaticis et nigrum
fortius et rubeum medium.

Risuz c. sic. scdi. multum prebens nutrimentum stipticum. re-
mouet si per noctem teneat in infusione in aqua fursuruz.

Radix petrosilini iam dictus est.

Enula cal. sic. secundi difficilis digestionis: s;
si bene decoquatur pectori multum confert.

Raphan c. sic. scdi. difficilis digonis nocet capiti et visui.

Allenus c. sic. tertium usque ad. 4. parui nutrimenti caput
ledit et ventositates resoluit: et opilationes aperit. est. n. ru-
sticorum cingiber. Sal.

Lepe c. sic. in secundo. difficilis digestionis nocet capiti et vi-

sui. est tamen icisium et appetitus prouocatiuum.

Pozrum cali. sic. tertium inflatiuum nocet stomacho difficil-
is digestionis illaudabilem generat humorem.

De fructibus.

Ficus sicce. cali. sic. in fine primi sunt stomacho bone: et
mirabiliter aperit vias cibi.

Lupinus cali. sic. inflatiuum difficilis digestionis.

Picoli c. z'. sic. p'. difficilis sunt digonis glum dant nutrimentum.

Nux cali. sic. p'. difficilis digestionis: nocet stomacho et co-
lera generat: ideo stomacho nocet calido.

Castanea ca. s. p'. difficilis digonis s;licos humores idigos gnar.

Auellana sicca cali. sic. ventositates multiplicat difficilis
digestionis remouetur si vstulatur.

Pbistici ca. sic. scdi. sunt stomatici bonum prebentes nutri-
mentum.

Caseus salit. c. sic. ad. 3. malum prebet nutrimentum et e-
generatiuum lapidis in renibus et vesica.

Case olcis. c. z'. magis sicce pfortat stoz p' cibum sumptus
vsque ad. 3. bolos vel. 4.

Mel apu. c. s. z' dure digonis inflatiuum multum nutrit: et cru-
du vetositates et inflatiues gnar: remouetur per eius
decoctionem.

Vinum coctum c. sic. scdi dure digonis inflatiuum multum
nutrit.

Sinapi c. sic. ad. 4. exiccat humiditatem stoi et splenis le-
dit cerebrum. reouet per admixtiues amigd. cum eo.

Anisum c. s. tertium magis venit in usum aromatum: confortat
stoz et aperit opilationes epatis et splenis.

Genicu ca. s. scdi tarde digonis et e eius nutrimentum malum
aperit opilationes.

Vinu potes. c. sic. ad. 3. obile ad. p'. mediocre ad. 2. s;
de his in dubijs. Et h' simplicibus sic posita sunt vt
vbi gra. De ppositi at ad plenitudo dicere non valeo pro varia co-
pone ipsorum ex diuersitate causa prius et consuetudinis ptinge-
re: tamen de his dicam quod coiter videntur infirmi: et in oipatria.

Fiut ex faria ord. et aq infuscula que sunt fri. et bu. splonis. na
humiditas aq vt viceret siccitatem orde: et h' in feb. co-
ueniunt oibus: idicatioe sumpta ab ipsa feb. et fin maior et
minore mixtione cum aq fiet magis et minus nutritina.

Fiut et cum brodio carniui tepari. et calari: et sic remouet a
sua friditate plus et minus fin carniui calari et minus calari
gradu. vñ eoz eleuatio stat sic in coiectione medici.

Fiut infuscula ex faria frum. que sunt magis nutritina que ea que ex
faria ord. s; cum aq fra ad tepamentum veniunt: cum brody at car-
niui calari ad calitatem declinare videntur: sicque mixtio talis
cala minus cala et media a medico ordiari pot.

Infuscula ex farina amili quod est ex frumento factum sunt
vt infuscula orde: ita quod de eis vt de illis.

Panata ex aq simplici et pane cib' est tepatus fin aliq.
vex Auerrois pronunciat ipsaz fridam et humidam.

Panata at cum brodio carniui vt declinare plus et minus fin
brody caliditatem maiorem aut minorem: ita quod ops vt sepe
medicus sit prudentia dotatus.

Apd non illos sit panata cum brodio carniui et vitellis ouo-
ru: et qda p alteratioe iponit agreste. qda vinu grana. qda
aliud sile ex ardatib' vt coriandro et silib'. h' at graduare ab-
solute esset impossibile: s; oz vt tu ex gradibus simplicium cum
tua visibili coiectione gradus et composita.

Quida gratulant panem siue ipsi minutum faciunt: deinde ifun-
dunt in aq fra phosas. v. deici leuiter i eadem decoquunt aq spera-
tes magis alterari. alij expmunt: diu i brodio caniu decoquunt.

Sit apud nos brodetu ex brodio carniui et vitellis ouoz:
et dat cum succaro aut vino granatoz. hoc aut ad latus de-
clinat caloz. unde ops medicu gradus habere simplicium

propter qd gradus posui simplicium.

Sit ex carnis⁹ iā positis maxie ex tpatis dmsuz siue pī-
statu: qz carnes. s. pulpa eaz pistat optie i mortario. de in-
de distēperat cū brodio eaz et colat. reducif deide mo-
dicū ad ignē. et cū zuccaro et vīo granatoz agresta et hō. et
qñqz sine his ppiat: et qñ apud nos ab eo cōiter incipius.
qz dñt ifirmi se nō posse masticare. Ecce mī Raineri die-
tas subtilissimā quō iter hāc et nībil dare aut aqua:z ordeī
aut pīsanā dñt pphēdis pp qd oz medicū nā eē pūdē-
tes. vt. io. terapē. s. ca. qdā addūe molā panis. qdā amig-
dalas cū pane. vñ certe cib⁹ fit dlicat⁹: et nutritiū⁹ et p la-
nis. et apud dños venetos tal⁹ dñt cib⁹ in nuptijs suis. car-
nes bñ et optie pistatas et molā panis pū i aqz ros. detētā:
deide amigdalas mūdadas. et oia adiūt. cē i mortario icor-
porent optie: deide cū brodio carniū totū distēpet et co-
let ad ignē de nouo reducat et buliat ad spissitudinē que
niētē: deide addat agreste vt fiat saporosū et cū zuccaro et
ciamomo sanis et nobilib⁹ ppinet ifirmis dūmittant aro-
mata nisi pueniētia vt coriādrū et alia. si fuerit oportuna.
Aqz carnis ad alēbicū scā segē pphonē carniū ex qb⁹ fit.
est subtil⁹ sube cito resolubil⁹. dñs subaz spumoz et nō so-
lidā. isāmabil⁹. vñ cū ea pmiscet aqz ediniue aut aliqd tale
qd reitrat isāmatoz dñt a mlti statū. aly si nīsi i extrēis.
Ceteri dcoquūt pullū magnū ad ei⁹ vltimā psumptionē:
et vocatur brodiū cōsumatū sequif in pplexiōe carnes.
Dāt aly brodiū nō psumatū et b gduat. s. gdu carniū.
Sofritū est scñ ex brodio carniū. vitello ouoz et vīno.
Quidaz vltra mōtes faciūt ifirmis ex brodio carniū
vīno caseo buthiro compositū et vocatur casinpu.
Multi mltā et in diuers⁹ prys: qz noticia nō ē apd me.
s. tibi satis sit cū d simplicib⁹ vsualib⁹ grad⁹ et nocumēta
aliqz saltiz vtuti nutritiue ledētia trāscripserim ex qb⁹ cō-
positoz gradus ex tua solercia statiz iuenies. cōsidera.

R De ordinatione dietarum. R^a. III.
Estat vt dietas ordinez ex pte subtilis
grosse et medie sic itaqz i p ordi-
ne ponā subtilē in scdo mediā. in 3° grossaz.

Omitto B loco dietā subtilissimā q est nībil dare et
illā tenues. qb⁹ antiq vtebant: qñ vt dñi
est: ex praua pñerudie et hōiuz igiuitie. et pp diuersitatez
climatu: qz vna egritudo ē in vno climate acuta i alio si:
et sic de alyz idncuz ē vt talia fuari nō pñt absqz magna
medicoz ifamia. et iō deniabo a dietis antiqz: quā dñia-
tionē ondit eē neēiaz Auer. s. col. qui et sic ab ipsīs deniat
pppter causas dictas. **E**t iō sequar cōem modū dietan-
di apud nos seruatum. ex quo etiaz tu poteris te modera-
re in patria tua: et alibi vt oportebit.

De dieta subtili secundum ordinem.

Est primo aduertēdū q cibi pax nutritiui sūt illi
q reponi dñt in p ordie qz in ordie di-
ete subtil. pp qd scito q tales sūt q facile ex mēbris dissol-
uunt. ex qb⁹ ligdi et subtiles gnānt hūozes. et q acutas et
violētas hñt qñtates. et dñaz val⁹ subam aut valde rarā.
pppter qd supra in descriptione diete subtilis dicebat q
ex ea corpori non multum accedebat nutrimenti: sed mi-
nus qz necessarium erat. et talia sunt vt.

Oreum	Stomachus	Spinachia.
Mileum	Intestina.	Aleum.
Pannicum	Nares	Pruna.
Panis azimus	Buttur.	Mala gna. imatura
Pāis furfurace ⁹	Aures.	Balaustia.
Caseus vetus	Atriples	Iunibe.
Pulmo	Blitis.	Nespila

Et vt satisfaciā pmissis ponam p q se tenēt ex pte diete
subtil. ponēdo p p extremo aquā ordeī simplicē. me-
diū b⁹ tal⁹ latitudis sic imagiate. 3° termin⁹ signat exclus

simus tenēs locū sūmū adiectā sanoz terminatus.

Aqua ordeī simplex et adhuc i ptrib⁹ tuis sicilie: et alyz
sua⁹ locis calis et dat. p dieta febricitantib⁹ fe-
bre ppacuta: et pacuta: et adhuc aliqb⁹ dieb⁹ i acuta. apud
aut nos statū in die 2° vel 3° dat⁹ pmsuz carniūz. Ecce mi-
rayneri quō fuam⁹ ātiqz p dieta aqz ordeī cū fece sua quā
antiq tāta cū iuestigatiōe dixerūt eē mediā iter grossā et
tenue siue subtilissimā. **D**olera fīa hūida. vt sūt.
Laulis. brodio carniū dia.
Blitis. Juscula amili cū Pānata cum bro-
Atriplex. brodio dio pulli
Blitones et hō. Juscula frumēti Panata cū brodio
Juscula ordeī cū cum brodio caponis
aqua Et latus h⁹ diete Panata cū brodio
Juscula amili sequuntur perdicis
cum aqua Sicus humida cu Brodiū cōsumatū
Juscula frumen- ius nutrimentū ex his
ti cum aqua mai⁹ ceterozuz Latus hui⁹ sequun-
Panata cū aqz Spinachia tur
Brodiūz simp⁹ Lac acetosū et hō. Caseoli
ex pullis pūis. q pro pūti suffi. Zilleum
Brodiūz ex pul cere scio Amigdale dulces
lis magnis. **S**ecundus or. Raffanus.
Juscula ordeī cū do. et ē dieta me. Pisces

Tertius ordo. et est dieta grossa.
Contusum siue Carnes auiū tpa: Caseus dulcis
pistatum te supradicte Lens
Oua galie sorbi Lingua Frumentum
lia recentia Pedes Cicer fractum:
Testicli galozū Cerebrum Saba fracta
coeuntium Medulla Castanea
Lat⁹ huiusmōi Oleum Rapa.
sequuntur Lac Caro porcia exclu.

Et sic de alyz q ex te addere poteris. hita notū de dieta
grossa qd sit vt supra. Et breutter gñficies diete attēdi hz
penes accessū ad dietā sanoz et subtilitas penes dñtatiā
ab aqz ordeī spattēta pportioata qñtitate. vñ imageris
latitudinē hñtē tres terminos. vñ sūt sic nō gduz vt qñ. et
h ē aqz ordeī simplex. Ali⁹ ē sūm⁹ vt caro porcina exclu⁹.
medi⁹ at sit pānata cū brodio pulli pūi. s. vt sepe qñtas
vt nutritibilitas qñtitat⁹ ptiua et discreta faciūt eādē rē eē
dietā subtilē et gñā et mediā. Ex q ifert q nō sūt adiūicez
realr pdisticta. cōsidera. Et B de dietis volo tibi sufficere
sic ordinales vt mibi visuz ē cōiter i pīa nīa pacticari.

Capituluz. V. De alteratiuis digestiuis ac solu-
tiuis tā simplicib⁹ qz ppositis oīuz
qñtuoz hūoz et spēruz eoz. cōtinēs Rubricas duas.

De digestiuis et alteratiuis.

Nunc antez loquor de digestiuis
simplicib⁹ et ppositis
mā ex peccatiū i egritudib⁹ vsualib⁹ et do-
mesticis: qdē dñt talia: qz sūt pparatiua
mā ex taliū ad expulsiōē. ē. n. digō h sū. *digō quid.*
pra ad mētē medicoz ppatio hūoz ad ex-
pulsiōē. vt p^o 4°. de cura putridaz i gnā-
li. h aut ppatio aut ē i suba. aut i qñtate hūozis pncipalr.
in suba qdē qñ si ē grossus sūbilia⁹ si subtil⁹ i grossatio. Si
viscosus icisio: et pñr de alyz. In qñtate vō vt si ē calid⁹
iffratio. si fridus calefactio. si hūid⁹ et c. Sūt nāqz ex hūoz-
rib⁹ qñmōz tātū. tres q digōnē s. s. seipos tātū recipiūt cūz
sāguis sit sp ad exitū pparat⁹. vt pñ intelligēti. et ē expresse
sūia Ani. p^o 4°. alle. ca. vbi ingt. Et scias q sūomia qñ est
itērio sāguis nō ē de gñe ei⁹ i q expectat digō expectatōē
q ē in solutis. et n expectat digō nisi i hūozib⁹ alyz. de qz
digestiuis suo ordine dicet. nā pmo ponant digestia ipo-
rum humoruz vt naturales dicunt: deinde ipsoruz vt in-

De digestiuis

naturales: aut nō naturales appellantur.

Digestiua cole nālis simplicia vsualia z domestica.

Viola Rosa Brana z succ^o ei⁹ Malua iunibe
Latuca Endiua z precipue aceto iora infrigidātia
Portulaca sa z muza Melonum
Sandalis oēs Papaueris Et cucumeris
Spodium Lenticula aque Acetosa (ca.
Lampyris Nenufar Anguria siue bathe
Jusquiamus Capillus ve. Spinachia.
Epatica Acetum Cerasa.
Lucurbite ci. Aq⁹ veri frigoris. Lupulus.
trullorum. Ribes Oideum.
Semia ēt mīo⁹ Succ^o arāciozū Solatrum
ra ifridātia. vt Succus limonū Sebesten.
se. pōtulace en Succ^o citri z filr⁹ Poma acetosa z
dūte scariole agreste cetera.

Digestiua naturalis flegmatis.

Pu legium Linamomum. brusci z sparagi
Calamitū Daucus. Squilla
Maiozana Squinantum. Acetum
Sparagi brusci Sicus sicca. Origanum
Semen anisi Eupatorium. Serpillus.
Senicli siue ma Salanga. Iopis.
ratri Porrum Sticados.
Salua Raffanus. Piretrum.
Menta. Ruta. Aleum.
Satuegia Radices gñq⁹ a Betonica.
Piper gb⁹ denoiat sy. Lamedreos.
Zinziber de gñq⁹ radici. Lamepitheos.
Bariofilus bus. feni. f. Lapares.
Mel Apy petroselli: Sal.

Et breuiter medicine omnes calide z sicce vident⁹ esse vt supra flegmatis digestiue.

Digestiua melancolie naturalis simplicia.

Bu glosa. Sicta. Licorea. Spica.
Borago. Rosmarinus. Agnus castus.
Radices z flo. Pimpinella. Amigdale amare.
res earum Poma dulcia. Lupulus.
Epithimum Vinū dulce albū Sumus terre.
Tamariscus. Thimus. Amigdale.
Scolopendria. Cappares. Rapa.
Bramē. Balneum dulce. Uua bñ matura
Luscute. Polipodium z si Dactilus.
Alfaz. Acorus sit ei⁹ enariuz. et cetera.

Digestiua colere composita z vsualia.

Et antequā de ipsis dicā ea pus iscribā digestia
siue sirupos gb⁹ cōiter vtunt⁹ medi
ci apponēdo auctoz nomina ea vele eos laudantium.
Jul. ro. mes. Si. de papauere. Si. d agresta me.
Iule. vio. mes. Si. de cupa. mes. Si. de ro. Nic.
Si. de bizā. mes. Si. d epithi. mes. **D**igestiua pposi
Si. ace. simp. me. Si. d sticad. mes. ta colere natura
Si. aceto. p. me. Si. de mēta mes. lis z vsualia.
Syrup⁹ de mīua Si. d absint. mes. **Julep** rosa.
cito. ni. Si. d fumo terre Ju. vio.
Acetū sgliti. mes. maior Mes. Si. d pomis acet.
Orixacara nicol. Si. d ligricia me. Si. d aceto. citri.
Oximel. simp. ni. Si. d prassio mes. Sirup. nenufare.
Oxi. ppo^m. nicol. Si. d yfopo. mes. Aq⁹ simplex cum
Si. de nenufa. ni. Si. d thimo mes. succo granatoz
Si. d pomis mes. Sirup. de ribes. z pauco zuccari.
Si. de corticibus Si. de limonib⁹. Si. ace. simplex.
Nicho. Si. d calm⁹ mes. Sirup. viola.
Si. d aceto. ci. ni. Aqua mel. Mes. Orixacar.
Syrup. de radici Sirup⁹ dmerito Sirup. ros.
bus Mesue. eiusdem. Siru. de agresta

Aq⁹ ordeī cū succo limonū: aut arācioz⁹ z pauco zuccari
i modū Julep z dlectabile valde.

Aq⁹ edi. aut viol. Acetose: aut alteri⁹ aq⁹: ex ags zueniē
tibus de gb⁹ ifra cū aliq⁹ acetoso vt vio granatoz.

Succus limonū: aut arācioz⁹: aut acetositas citri zc. cū
pauco zuccari optimi.

Scito p seq⁹ntib⁹ ēt q⁹ colā nāl⁹ ceteris i nāl⁹ q⁹ cōiter
apparēt calidior existit: vt 7° colli. ca. de igenio sanatio:
sinocaz z Lōciliatoz. dñia. 9i⁹. qre itēfiozib⁹ fridis idiget
z qre: dicat q⁹ cōmuniter apparent videbitur de zinaria.

Digestiua cōposita flegmatis nālis vsualia.

Oxi mel simp⁹. Acetosus simpli. Si. d gñq⁹ radici.
Oximel cō Acetosus pposit⁹. Mel ros. colat.
positum. Si. de eupatorio. Aqua mellis.

Oxi mel sgliti. Sirup. de stica. Sir. d prassio z p⁹
prie ad viscosos humores: quoz sepe ratio est difficilis.

Aqua mellis cum pauco aceti p papauerib⁹: z si qñt⁹ d
opilo: fiat dco: ei⁹ cū radi. feni. apy zc. aut alteri⁹ apitiui.

Digestiua melācolie nālis composita vsualia.

Siru. de epithimo. **Sir**. de fu. ter. vtrūq⁹ maior
z minor.

Si. aceto. simplex: l3 aliq⁹ rōne aceti cū mīme pferre di
cūt: gb⁹ n⁹ dñentit Me. d si. aceto. z Auer. 7. col. d cura fe.
melice ingitillō āt quo plus idigem⁹ in hac febre est ape
rire incidere z subtriliare.

Julep vio. maxime vbi esset materia multum adusta.
Jte aq⁹ borag. eusc. fumi ter. z filis cū zuccaro: aut cū iu
lep vio⁹ iulepizato. **D**e digestis cole nō nālis.

Et quoniā raro imo rarissime i corpe hūano pec
cant hūozes simplices: vt p. pñofico.

7°. zo. Dic subseq⁹ns ē agere d digestiuis māerū pposita
rum seruādo ordinē: vt supra cuz de colera dñm sit prius
hinc agēdum est de digestiuis ipsi⁹: distingui aut colera.
nā qdā citrina: qdam vitellina: qdā adusta: qdam prassi
na: qdā zīaria. h. n. s. spēs cōiter nōte. **D**e colāvo ex cō
mistiōe melie cū ipa dicet⁹ ifra. **D**e digestis cole ci.

Digestiua itaq⁹ citrie debēt eē ifratia z hūectatia
min⁹ tñ hūectatiua qñ ifratia: z cā: qñ

cola citria gñat⁹ ex omistiōe flāt⁹ tenuis z aquosi cū cola
ipa. Exēpli grā. iulep violatoz. i. iulep ros. p. y. **J**te sy.

aceto. simplex. **J**te orizachara cū aq⁹ ordeī vl aq⁹ dco.

Jte ex ags herbar⁹ simpliciu⁹ zueniētū d gb⁹ ifra cuz
zuc⁹ vio granatoz iulepizato: aut alr pparādo. **J**te ori
mel simp⁹. **J**te iul. vio. cū melle ro. co⁹. **J**te ex. A. p⁹ 4° d

cura ter. Si. ace. simp⁹ cū mel. ro. col. qd sit subdupli⁹ ad
acetosuz: diuersitates tñ istoz siru. dñt itelligi f3 diuer
sitate pportioz māez colicaz ad mās flāticas aq⁹as si
ue subriles. z tñ ex datis z dicēdis facile cōsidera.

Digestiua **D**e digestiuis vitelline.

icissua ad hūidū parūp dclīnātia vl saltē i hūiditate tēpa
ta: z cā: qñ vitellia gñat⁹ ex admistiōe cole cū flāte gros
so visco. 7° gnō f3. A. ē magi i epe: l3 Isaac i diet⁹ vlib⁹. 4.

ca. dicat hāc magis i stō repiri. exēpli grā. si. d bizātus cū
aceto. si. aceto. simplex: oriel simp⁹. si. aceto. d duab⁹ radi
cib⁹. si. aceto. simplex cū mel. ro. colato. si. d calamēto cū

iulep vio. vl si. aceto. sim⁹. **J**te aq⁹ distillatōis herbar⁹
simpliciu⁹ d gb⁹ ifra omiscēdo eas f3 pportioez estiatia

ipoz hūoz aduicē cole. f. z flātis. Si vo fuerit vitellina
p adustioz flāt⁹ quā ples vocāt vitellina. S. d q ipe. z. nā.

liū vtutū. vl. c. tē dige^m dñt eē fri⁹ z hūi. dictis z cogscē
vna ab alia p colore: qz h bz citritatē cū tēdentia ad ignē

rubeū. Pzia vo tēdit ad albedinē: pp flegma in q nō fuit
adustio. considera. **D**e digestiuis aduste.

Digestiua adusta dñt eē fra z hūida magis z mī
nus f3 adustioez maiorē vel minorē z

cā: qñ tal sit per adustionē colere nālis que in adustione

quatuor. Sma minora qur
Sma

quing radices pur. Sma de quibus
componitur. S. 9. radi.

cinerat. exempli grā inlep. viol. si. d. pomis acetosis mes. oxīacara cū aq̄ decocta. syr. viol. syr. nenufar. aq̄ ordeī cū succaro: et digestiua oīa vel q̄si oīa q̄ supra de digestiuis cōpositis colere: addēdo semp si opz q̄ hūectāt vt aq̄ vel aliqd tale. Pro quo est aduertēdū q̄ si sy. de epithi mo et si. ter. sint ad siccū tēdētes q̄ i digerēda hac cola ueniēter adhibēt: tñ dant nō tñ ad digerēdū q̄tū ad ipsas expellēdā. Et iō dixit Mes. si. de epithimo colerā nigrā et humores adustos cū vīute expellens. in receptis aut ipsoz ponunt mirabolāi et cetera solutiua: vt pz. pfe. rūt etiā p. ppietate simpliciū a qb̄ pncipalr denoiant. Itēz dant: vt p ipsos et p similes phibeat vltērior putrefactio. nā sicut humiditas ē mater putrefactiōis. quarto metauro. ita siccitas prohibet putrefactionem.

De digestiuis prassine.

Digestiua prassine debēt eē frida et potentiora q̄ digestiua colere aduste: qm̄ talis sit et p adustionez vitelline: et ex p̄iti densior est: et magis resistens ifrigidatiōi q̄ adusta. Ex qb̄ infer p̄mo q̄ syrup. nō dē in tali casu inlepicari: s; in sua grossa suba permanere. Inferēz: q̄ plus de si. q̄ de aq̄ dē exhiberi: frida tñ talis colere digestiua debēt ad humidū declinare. et si talis sit grossa et hūiditate p̄cipet. nā vt exp̄t sui meli est extin ctōi in hoc casu attēdere. nā eligibili est vt plōgei egri tudo q̄ vt pdat infirmus: et sic semp opatus est p̄r noster Lermison: et est snia Auerro. 7. colligz. allega. cap. Ingt et meli est vt p̄ertas talē febrē in lentā et lōgaz q̄ curari possit. q̄ eger subito moriā. nā q̄ fit in alteratione cōue niētius feb. faciliōr est q̄ mori. Tñ q̄s vīutus istabit de grossicie viscositate opilatōe: pp qd ad enitādū et cō trouerfiā ē cōmiscēdus syrup acetosus simplex cū alys ifrigidatiuis: vt vbi grā. syr. viol. cū syr. acetoso sim plici: vel inlep viol. cū eodē: aut nenufarin cū eodē vel d acetositāte citri cū eodē: addēdo et spēs fridas: vt sanda los et h̄s. nā syr. acetosus simplex ē apitiuus et subtilia tiu et icisū. Et pōt diligēs inuestigator et addere ex alys syr. apitiuis: de qb̄ dcm̄ est fm̄ q̄ discretioni ei videbi tur: q̄re p̄deret. nā ex succo limonuz arācioz granatoz et aqua: vt supra de colera pōt fieri extinctiuis.

De digestiuis cinarie et prassine nō vere.

De zinnaria aut dicat q̄ vt colligit. 7. colliget. al legato ca. et a Lōciliatore dicta dīa ipsa tāte est malignitatis: vt ipsa digōnē nō expectet: sed mori a nā ipsa pcepto suo nocumēto vomita: vel quolibz aliter expellit. vñ Aui. p̄ma p̄mi. de hūozibz et hec est pe ior et magis p̄niciosa: et dicit q̄ ē de suba venenoz. ab hac aut colera nō fit febris pp ei et malignitatē. nā an eius pu tredinē hoies iterimur. Et ples estimauerūt etiāz febrē a prassina nō posse ptingere pp eādē cām. vñ Lōciliator al legata dīa. recitat se vidisse sel tñ. ynā febrē de prassina q̄ interfecit hūitē i 7. et ponit ei accūtia. Ex qb̄ colligo q̄ nō frequēter apparent iste tales mae: lz qdā moderni p̄actici aliter iudicēt. nam omni die apparēt colere viri des cū tēdētia ad fuscū: q̄s prassinas vocant: q̄ vt credo nō sunt semp prassine: sed sunt virides facte p admixtio nē melie cū colera citrina: cui signū: qm̄ tales sunt ligde curretes et nō grosse. nā ex admixtiōe nigri cū citrino ge neraf color viridis: vt pz ex colore indici cū auripigmen to: vt faciūt pictores et ex ista febris fiūt lōge pp meliaz se quādo euomebat: et ex ista febris fiūt lōge pp meliaz se cū admixtā: et talis indiget digestiuis mixtis. possumus tamē imaginari q̄tuor gradus prassine vere: et psequēter q̄ in p̄mo gradu exis aut scōo pōt feb. cāre licz raro con tingat. In 3. vo et 4. nequa q̄: et p̄cordia auctoz: sed de his infra de febris colericis.

De digestiuis flatis nō naturalis.

Humiditas p̄ma p̄mi de hūozibz. In mucilagio suz. crudū. aqueū. gipseū. saluz. aceto suz. pōticū. dulce. acre. vitreū. S; p̄ q̄rti d febre flatica fla putridū ad. 4. spēs tñ reducit. Ingt. Et fleg. qdē pu tridū qm̄q̄ est vitreū: qm̄q̄ acetosuz: qm̄q̄ dulce: qm̄q̄ sal suz: crudū et mucilagiosuz: sub vitreo p̄prehēdēs. Aqueū et ispidū sub dulci. ponticū et acre sub acetoso. Gipseū nō facit febrē. iō digōnē nō idiget vā fm̄ Bentī. allega. loca: S; itaq̄ ordinē illoz. 4. psequar eoz ponēs digestiua.

De digestiuis dulcis insipidi et aquosi.

Flegma dulce d̄r aut f; se: aut q̄ admiscetur ei res exnea dulcis vt sanguis: qualitercūq̄ sit. Et digestiū dē cē mediū vel q̄si mediū in actiuis. decli nando pot̄ ad lat̄ caliditatis et siccū in passiuis. et iō cō miscēda sunt digestiua colere cū digestiuis flegmatis B est cala cū fridis aut tēperatis: vt exēpli grā mel ro. cola tū cū syr. acetoso simplici vel ipz mel ro. colatū acetosa tū fm̄ q̄ vt expedire fm̄ maiore vlt̄ minore flegmatis al terationē vel cōmixtiōnē. p̄sitr suo mō de ags dōm q̄ cū ipsis syrupis cōmiscēbunt de qb̄ ifra. Itē p̄perit oximel simplex ro. Itē oxīacachara cū aq̄ mell exhibita. Itēz sy. aceto. simplex cū aq̄ fenī. aut cala apitiua. Itēz transire possum circa statū egritudis ad syr. p̄ceto. d. duabz radi cibz. Itē si fortioribz egem trāseamus ad syr. acetosū de qnq̄z radicibz addēdo aq̄s calas vlt̄ fridas: vt vt expedir.

De digestiuis mucilaginosi vitrei et crudi.

Debent hōz flegmatū digestiua esse cala sic. subri liatiua icisua diuretica. Aui. p̄ q̄rti. de cu ra flegmatica: cuiusmodi sunt mel ro. cola. cū sy. aceto so de duabus radicibus. aut sy. acetosus d. 5. radicibus. aut sy. de eupatorio cū sy. acetoso simplici. aut oximel cō positum. aut sy. de prasio aliquāliter acetosato aut sy. de sticados cum modico acetosi addendo oibus aquas harum intentionū de quibus infra.

De pontici acetosi et acris digestiuis.

Debent et digestiua istoz ad calm et sic declinare vt dictū est: s; debēt eē min calida: cū vi treuz sit fridius pontico acris et acetoso: et h loquor de ace toso pontico vt sunt talia et nō p admixtiōnē colere nig. cū eis. nā de ipsis vt sic dicitur in cap de digestiuis me lācolie. exēpli gratia oximel simplex cū aq̄ mellis. oxī mel cōpositū cū aq̄ fenic. saluie: et h̄s. acetosus cōpositus duaz radicuz cū aqua feniculi. mel ro. cola. cū sy. aceto so simplici. sy. de eupatorio cū acetoso simplici.

De digestiuis salis.

Variatur flegma saluz ex varia p̄mixtiōe colere cū flegmate. aliqñ. n. cōmiscet colera cū flegmate grosso: aliqñ cū subtili aquoso: et tale est flegma saluz notū de quo dōm q̄ ei digestiū debz ē in actiuis tēperatū aut declinare ad fridū si fuerit. et sitr i passiuis tēperatū aut aliqualr ad lat̄ hūiditatis: aut aliqñ ad la tus siccitatis. vbi grā. syr. acetosus simplex cū mel. ros. et aq̄ quccari. sitr syrup. de endiuiā cū aq̄ ei. aut cū aq̄ zuc cari. Itē inlep viol. cū melle ro. colato. Itē syr. d. aceto sitate citri. Oxīacara cū ags appropatis fridis. Itē i p̄ces su syrup. de bisancys et multa p̄silia. exēpla pōt p̄diligēs p̄scrutator ex h̄itis ponere. Qñ aut flegma ē grossuz. tunc opz vt digestiū sit subtiliatiū: vt vbi grā: aceto sus simplex et h̄s: ita q̄ oz variare in his fm̄ variāz p̄por tiōnē humoz adinmicem: vt supra.

De digestiuis melācolie nō naturalis.

Melācolia nō nālis: vt colligit ab Aui. p̄ p̄mi de hūozibz est sexcuplex. vna qdē ē tal p adustione colē rub. alia p adustionez melie subtil. alia p BB

De digestiuis

adustione melacolie grosse. alia qz cū ea cōmisset cola ru bea. alia qz cōmisset flegma. Sexta qz cū ea cōmissetur sanguis. et talis appellat melacolia sanguinea. alie sic suo mōa denotatiōe humoris q cum ea cōmisset.

De digestiuis melie p adustione cole genite.

Hec debet eē i actiuis tempata aut ad fridū tēdētia et magis aut min⁹ frida sū maiorē aut minorē adustione et i passiuis hūida p silr magis aut min⁹. exēpli grā. sy. viol. cū melle ro. aut sy. nenufarinus. aut de acetositate citri maxie qñ ex ipa melia eordi i fer tur nocumētū cū ags cordialib⁹ fridis: vt acetose de qb⁹ ifra. Itē sy. acetosis d pomis mel. et breuiter ifridātia di cta de digestiuis falsi flatis et d digestiuis colere supra: et dent oia cū ags appropatis remittētib⁹ et itendētib⁹ nūc calitatē: nūc frigiditatē: nūc alias q litates: vt op⁹ erit de qb⁹ ifra: et nota q vbi cū h qrim⁹ iducere somnuz ppetet ret syup. de papauere cū aq viol. nenufar. zē.

De digestiuis melie p adustione melie subtili et grosse. **Et quoniam** adustione tā subtili qz grosse. seqt inci neratio et maior in subtili et terrestri fi catio maior in grossa hic digestiua melie tal⁹ p adustione subtilē debet eē frida et hūidiora. iō eliganē fridiora et hu midiora ex ocis digestiuis tā d flate falso qz de cola ipsa qz de melia tali p adustione cole ru. Et p digestiuis re liq min⁹ frida et hūida et exēpla patent plices ex dictis: aq aut additē faciūt friditatē digestiuoz itēdi et remitti fz eaz frigiditatē maiorē et minorē. et tu p sidera.

De digestiuis melacolie colerice.

Debent talia digestiua eē media in actiuis aut ad fridū decliare ne i calore supfluentia itēlio nē aut adustione gignāt i colā: i passiuis vō p silr decliare debet ad hūidū vt caloris icēdiū remittat et sic phibeaf vltērior actio et ex pueniēti mala ē nō nālis siccitas aby ciaf. vbi grā. sy. violat⁹. sy. de ēdiuia. sy. d pomis. sy. d ace tositare citri: et maxie qñ talis nocumētū cordi i ferret aq ozdei cū succaro. p q p sidera q dicta sunt i de digestiuis cole aduste. et plima ibidē deposita ad h cap^m reducant.

De digestiuis melacolie flegmatice.

In his digestiuis oz mltā p siderare p ne sint multū cala ne subtile resoluaf et augeaf melia et ge nita igrosset. et p eadē cām vitent igrossantia multuz. et nō sint mltū puocātia saltiz a pñ: vt oximel ppositū: et sy. de epithimo ne p ipsa agitata mā et ad vias strictas pducta psequat opilo et ēducto subtili maneat grossū: debet itaq ad calin parūp decliare et i passiuis debet eē tēpata vel ad hūidū vel sicū parūp tendere. exēpli grā. oximel simplex cū aq fumi terre: et aq simplici decocta. Syr⁹ aceto. simplex cū melle ro. colato aq ēdiuie fu. ter. Itē oximel ppositū appentib⁹ signis digōnis. Itē sy. posi tus a Mes. i cura sode ex aggregatōe flatis et melie: cui⁹ inituz. mesuai iube. Itē sy. d fu. ter. cū aq bugl. boragis et filuz zē. Itē sy. d epithimo. est tñ notāda dria iter sy. de epithimo et sy. de fu. ter. qñ ad h: qz de fu. ter. ē leuior et min⁹ solutiū et pueniētiōz māeb⁹ calidioribus de epithi mo vō ē magis aptiū et māez flaticaz plus educiuus.

De digestiuis melacolie melancolic.

Sint huius mae digestiua tēpata i actiuis vlt⁹ pa rum ad calz dclineti passiuis vō ad hūidū tendētia sint et cā ex phitis satis facile itelligi pōt: vbi grā. mel ros. colatū cū sy. aut iulep violato: aut sy. de ēdiuia cū ags pueniētib⁹: vt ē buglose bora. fu. ter. epithi mi aut decoctio buglose floz boragis cū passercul et mel le dulcorata. Itē vbi qñt digestiū forti⁹ trāseaf ad sy. d epithimo cū aq decocta dulcorata cū succaro: aut cū aq boragis vel buglose: et talia multa fabricari pñt ex datis.

De digestiuis melancolie sanguinee.

Pro digestiuis b⁹ mae recurrat ad digestiua q posita sūt supra i digestiuis melie colice remittēdo ea in friditate et hūiditate. nā sic cola ē sanguine calidior ita fridiorib⁹ indiget: et cū ipa sit sicca valde et sanguis nō: hinc hūidiorib⁹. Sanguinea aut melia ē hūidis idiget ne vltēri⁹ i exiccatōe pcedat: ista tñ mā sepe ex facta flōmia euacuat: ita vt paucis egeat digestiuis.

Nota bene.

Et pro plemēto eoz q dicta sunt de digestiuis nōn dū q cū digō debeaf cāe aīti: et ēt pūcte vt oēs volūt auctores. digestiuz mae cale i die getis oz eē min⁹ fridū: et i die mor⁹ magis fridū eē i mā frida: qñ in die getis oz eē calidi⁹ et i die mor⁹ min⁹ calin: B tñ cōiter nō obseruat. nā canonice opando sic fieri deberet: vt pz itelligenti. et hec de digestiuis cōpositis vsualibus dicta sufficiant.

Nota.

Postremo aduertēdū q si qz talia digestiua ac cipe nō possit oz curiosus medic⁹ ex ags de qb⁹ statiz facere digestiua ipsas adiūcē miscēdo vt expediēs erit pposito suo addēdo succaz et aliud dul ce acetosa vt vinum granatoz.

Nota.

Item sciēdū q radix digestiuoz i mā cala sūt semia qñtuoz frida maior et mior ra de qb⁹ supra d digestis cole nālis et ifra d semib⁹. Ra dix vō digestiuoz i mā frigi. et spāl⁹ flatica sūt radices. S. dē et ifra dicēde d radicib⁹. s. petros. apy. fenu. spagi bru. Aque vsuales de qbus facta ē mētio supra.

Temperate.	Maiozane.	Luscute.
Aqua capil.	Mente.	Paritarie.
vene.	Sauine.	Acori.
Aqua altee.	Isopi.	Aqua mellis si.
Aq sparagoriz.	Scabiose.	ne et cū distilla.
Aqua lupuloz.	Saxifragie.	De ags fridis.
Aq camomille.	Aqua vitis.	Aqua ros.
Aqua gramis.	Sumi terre.	Lucur
Aqua ligricie.	Aqua feniculi.	bite.
Aqua buglose.	Boraginis.	Endiuie.
Aque calide.	Celidonie.	Nenufaris.
Aqua absin	Enule.	Plantaginis.
thy.	Scolopendrie.	Portulace.
Rosmarini.	Lauri.	Aqua solatri.
Betonice.	Rafani.	Uolarum.
Eufragie.	Prasy.	Acetose.
Rute.	Saluie.	Angurie.
Eupatory.	Apy.	Oidei.
Melisse.	Berbene.	Epatice.

De solutis tā simplicib⁹ qz ppositis vsualib⁹ de qbus p portōabiliter dicet: vt de digestiuis dēñ ē. Rub. z⁹.

Usualia simplicia cole pncipal ⁹ euacuatina.		
Sca monea.	Uolubilis.	Kerua.
Reubar	Sticados.	Isopus sicca.
barum.	Sucus rosa.	Thimus acim ⁹
Aloes.	Tamarindi.	Dermodactili.
Abfintium.	Pruna.	Zinzib.
Eupatorium.	Coloquintida.	Aqua caulium.
Capilli vene.	Turbit.	Succaz rubeū.
Lupulus.	Siplicia vsua	Lentaurea.
Mirabolai cit.	lia flatis pncipa	Sambucus.
Sumus terre.	liter ductina.	Anacardus.
Aqua casei.	li em	Serapiniz.
Viola.	blici.	Vitis alba.
Cassia.	Bellirici.	Ireos.
Manna.	Salgemina.	Sarcocolla.
Psilium.	Species salis.	Been.

Euforbium. esula rē.
Squilla. Serpentaria.
Asiarum. Arthaita: id est ci-
Polium. clamen.
Urtica. Jus gallorum de-
Agaricus. crepitorum.
Carthamus. C Siphicia vsua
Opoponacum. lia colere nigre
Lacticia: vt pncipalr solutia

Epithi mū
po
lipodium.
Mirabolāi nigri
Lapis laquli.
Scene.
Luscute.
Elleborus niger.
C Nota bene.

Pillu. aggre. ma-
iores.
Pil. d eupatōio.
Pil. d reubarba.
Pillule inde.
Pil. luc maiōes.

Pillu. de agarico.
Pillule de lapide
laquli.
Pil. de hermoda-
ctilis maiores.
Pille alefangine.

Pil. cochi. Alimā.
Pillule sine qui-
bus eē nō volo.
Pille Asiaieret.
Zuicenne.
Pil. d fu. ter. Ny.

C Solutiua colere naturalis vsualia.

Eductiua

itaq; colē sūt elii d sic. ro. Diaprunis r
hō. vbi aduertēdū: q licz iter oia pposi-
ta h duo videant solū colāz educere: nō tñ sic ipsam edu-
cūt qn ēt flā purgēt: vt pz ex eoz descriptiōib. nā sp iue-
nio pposita solutia educere ples hūozes fil: s d vno plus
r pncipalr magis: de alio vō min? r scōario: r h iō credo
auctores fecisse: qz i corpe semp ples peccāt hūozes r nō
vnus solus: vt supra. r iō cū vocant solutiua colē vel alte-
rius humoris d; intelligi q illā pncipaliter r magis.

Jera pig. gal. Pille alefangie. Pillule auree.
Eliuz de psilio. Pil. d iera simpl. Pil. d reubarba.

C De solutiuis colere non naturalis secundum ordinem
digestiuorum. Et primo de solutiuis citrine.

Pro his

r seqntib? sciēdū ē q sic colla efficit nā
lis p admixtionē alteri? hūozis secū: ita r
solutiui ei? d; āplecti vtrūq; hūozē. vñ B i casu repit: ēt
simplex hūis vtrāq; vtrūq; s; p maiori pte dant pposita q
sūt hāz vtrū. r iō nūerabunt iter pposita ēt simplicia q
oia itelligi debēt d oib? alyz hūozib? Eductia itaq; talis
hūozis sunt. Jera pi. simplex. Absinthium.
Aloes. Elium de psilio. Eupatorium.
Mirabolāi cit. Pillule de ierapi. Scamonea.
Reubarbaz. gra simpli. Ireos.
Cassia r spāliter. Pillule auree. Lentauera.
cum turbit. Pil. aggre. maio. Diacitonitē solu-
Pruna. Tamarindi. tium.
Psilium. Manna. Eliuz de suc. rosa.
Volubilis. Succus rosa. Diaprunis cūz sca-
Lucumer asini. Viola. monea.

C Et vt dicitur ē: qz hūoz ē pposit? possum? pponere ppo-
sita aditūcē: vt vbi grā. elary de suc. ro. 3. i. 5. diafinicō. 3. i.
r sic accipiēdo eductia flāt? r miscere cū eductis colē pnci-
palr vicēte eductio colē s; p pōtōez ipi? ad flā: vt dēz ē.
r h sit canō ēt p seqntib? C Solutiua vitelie vsualia.

Ren

barbaz moneatum. Jera pi. simplex.
Lap. ve. Katarticū ipiale Jera composita.
Asiarum. Pillule auree. Eliuz de suc. ros.
Lucume. asini. Pille d eupatōio. Pil. d iera simpl.
Elium elescof. Cassia vigoza. cū Pillule de iera
Diacitonitē tur bitatum. Manna cum tur composi.
Diaprunis sca bith cū diafini. Pille de reubar.
C Et nō q raro sunt medicie educētes colāz citrinā q ēt
nō educāt vitelinā. Itē rarissime sūt q educūt colāz q ēt
nō educūt fleg. maxie ē vez de cōpositis qz rarissime ab
auctozib? r practicatib? inēta est colla peccare sine flāte.

C Solutiua colere aduste.

Ad

rabol. nig. Agaricus. scene aut cūz fu-
Aq lactis. Volubilis. mo terre.
Fumus terre. Eliuz hamech. Diascene rē. cum
Scene. Pil. de fumo ter. canone memo-
Pill. inde. Cassia vigoza cū rato.

Et dictū

ē supra d digestiuis ei? h colla vt existimo
rarissime inuenit vt febze aut lōgā egritu-
dinē faciat pp ei? malignitatē: ita vt expectet auxiliū ar-
tis: s; mox vōitu aut secessu pcepto tāto nocumto ab ipa
nā eūat qre pauca dicēda sūt d eūatis ei? artū tñ dicat
BB z

Et dictuz

ē pncipalr: qm vt scriptū ē rarissime iue-
nit i corpe huano pctm in vno solo hūo-
re: r s; rarissime: imo qsi nulla ē medicia solutia q tñ
vnū hūozē euacuet: imo q eūat colāz eūat ēt flā: vt pz di-
scurrēdo ēt i libris auctoz: r suadet experientia: vna tñ
medicia pncipalr magis eūat vnū hūozē q aliū: vt exē-
plificatū ē: r ē inia Mesue i suo de solatōe medicinaz.

C De solutiuis sanguinis.

Sanguinis

illa ē medicia q de p? itentōe sit edu-
ctiua. vñ Mes. de pso. alleg. ca? ingt.
nllz. n. mediciaz ppiū ē d p? itentōe eē sāgnis eductiua.
custodit. n. eū nā vsq; i postez: nec deserit eū nisi coacta:
r d p? itentōe: qz scōarie r nō ppe: vl de 2? itentōe: vt ita
loqr pōt medicinā sanguinē educere: r h pigit i trib? ca-
sib? pm? qm medicia ē de hūtib? excoziare tunicas vena-
rū: vt cucumer asini. euforbiū meçereō. scamōea. scōs qm
medicina hz de ppetate apire ozificia venaz apitōe san-
guinē fluere faciēte: vt aloes malus. 3? qm medicina ē ef-
frenitās: vt scamōea r qz alia medicia vltima: hāc iniaz
mēdaueit ueniēter atiq nfi. Et d p ueniēter: qz Hal. de
simplici medi. 4? ca? recitat suo tpe inētā eē medicinā a
casu de p? itentōe sanguis eductiua: r Lōcil. nfi dñia. i. 4. 6.
idē cōfirmare vñ cū dicat Padue ēt suo tpe fuisse cogni-
tū p qb? duob? fac text? Zui. 2? cañ. ca? de lēte: vbi i fine
dic lēte siluestre soluere sanguinē: qd dicā nescio: miroz
q Ha. q sed multē gliauit noluerit ex noticia nob exhibi-
ta d hac herbacia gliaz pleg: r s; Lōcili. nfi: poterāt r nō
fecerit nec debebat dubitare: qm ex noticia pluriū alioz
simpliciu p medic? hūozē iterficere r subito r ad tps: vt
pz venēoz spēs discurreti. seqr g cōez scholā medicoz i
hac pte cū sanguis facili? p flōmiā ducat qz p medicias:
nā nāq; i supfluis n abūdat: dñ tñ q qdā medicie sūt san-
guinē mūdificātes: qz clarificātes: vt lupulus tamaridi:
capil. ve. aq lacti. succ? ro. cassia man. fu. ter. aloes aq fru-
ctuz. Mes. 7? antidota. cuscute lapis laquli reubarbaz
ros. rē. r h de paccis: qz educūt mās sanguinē ificiēte.

C Solutiua composita vsualia.

Et antequā

ipa iscribā p recitabo idnter solutia
pposita auctoz noia apponēdo qb?
cōiter moderni r antiq: r ēt vsq; ad hāc vtunt etatem.
Jerapi. gal. mes. Stomaticuz laxa-
Jera hermetis tium Nycola.
Mesue. Catarticuz iperi.
Elin indum ma Nycola.
gnum Mesue. Jeralogodiō Ny.
Confectio ha Diarob magfale.
mech Mesue. Lōfectio elary de
Diafi. sine psec? citonys sine dia-
d dactil. Mes. citoniten soluti-
Eliū elescof me. um Mesue.
Elium de psilio. Diaturbit magfā
Benedi. Nicol. Catolicō ny. (le
Eliū d suc. ro. ny. Oximel iulii ny/
Diascene ny. colai.
Diaprunis ny. Secaniabin edu-
Blanca ny. cēs flegma mes.

Secaniabin edu-
cēs meliā Mes.
Pnt ēt s; oēs
fieri solutiui ad-
dēdo eis solutia
Pille de iera sim-
pli. Mesue.
Pil. d ier. apo. ny.
Pillule auree ny.
Pille cochie Ny.
Pillule de sarco-
colla Nycolai.
Pille de serapio.
Pille d euforbio.
Pille fetide ma-
iores.

De febribus

q̄ eūantia vitellinā cū ista fiat ex ei' adustione ēt eūant
prassinā. Sz aduertēdū cū ista dicat eē d̄ gñe venenosor
rū q̄ eligi debēt eūantia cordialia ex sui p̄petate aut scā
talia p̄artē. vbi ḡra. reubarbar est cordiale z ipsius edu
ctiū. māna cū agarico p̄fortato cū cordialibus fridis: z
sic de alyis solutiuis in feb. pestilēiali ex mā colerica cō
ueniētib' de q̄b' dñō p̄cedēte dicitur ad plenum.

Quid autēz

De eruginosa. dicendum sit de eruginosa pater.

De solutiis flātis nō nālis: z p̄ de solutiuis dulcis sipidi
z aquosi.

Mirabolani. Turbith. Esula.
rabolani. Pillule cochie. Benedicta.
Kebuli. Pillule d̄ Serapio. Serpentaria.
Emblci. ad palisiz Me. Pillule alefangine
Bellirici. Alsebram. Pillule asageret.
Et indifferēter oīa leuia solutina simplicia z composita
flegmatis sunt dulcis in sipidi z aquosi eductiua.

De solutiuis vitrei mucilaginosi z crudi.

Tur bith p̄fō. Been. Pillule lucis.
tatum. Sal. Pillule d̄ agarico.
Isopus. Baurach. Dyasfinicon.
Agaricus. Opoponacum. Secaniabin edu
Colloquintida. Uitis alba. cens flā Mef.
Squilla. Liclamen. Dyarob.
Permodactil'. Jera hermetis. Dyaturbith.
Jreos. Elum indum. Jeralogodion.
Sarcocolla. Blanca. Pillule cochie.
Serapinum. Benedicta. Pil. d̄ sarcocolla.
Euforbium. Stomaticum la. Pillule fetide.
Jus galli d̄crepi. ratium. Pillule de sera.
ti cū carthamo. Katarticū ipiale. pino ad paral.
Lucumer asini. Pillule alefangine. sim Mefue.
Centauria. Pil. aggre. maio. Pillule de hermo.
Larthamus. Pillule d̄ euforbio. dactil.

De solutiuis pontici acetosi z acris.

Solutina eoz debēt eē remissioza siue d̄bilioza so
lutiuis vitrei. Cū difficili' sit educere vi
treū viscosuz siue mucilaginosuz q̄ ponticū. Un solutina
his pueniētia sunt eductiua dulcis. z remissioza eductis
vitrei. Un nōnduz: vt i p̄ tracta. ca. 3. Medicia debilioz
si addat potētiōzi ipsaz remittit. z iō dyasfinicōi addem'
cassia aut mānā. sili turbith z c. debilitādo eas vt videbi
tur expedire. Itē alefangie b̄ndicte. Pillule d̄ agarico sūt
his debiliozib' q̄ p̄petēt.

Inter cōposita

vsualia ē elū hamech. Pillule d̄
fu. ter. Pillule aggre. Et p̄ his no
tādū: qz dcm ē fleg. falsū variari ex varia cōmixtiōe cole
nūc cū fleg. grosso nūc cū subtili aquoso. Opz nāqz aggre
gare solutina iā dca: z his hūozib' pueniētia f̄z p̄portōez
hūozis ad hūozē. Exēpli ḡra. Elū d̄ su. ro. p. i. dyasfinicon
p. y. p̄ flāte falso grosso. Exēplū d̄ notho vt turbith p. y.
elū de suc. ro. p. i. Itē cassie. 3. i. turbith p̄parati. 3. i. z sic d̄
alyis. facit. n. ex dicti b̄ mod' p̄ponēdi. z his p̄ponib' ad
dāt aq̄ pueniētes: z cū eis iterdū syrupos vt sint d̄licabi
liozes. Dixit Ras. i d̄fistib' polipodiū eūare fleg. falsū.

De solutiuis melie nō nālis: z p̄ adustionez cole rub.

Lapis arme. Pillule d̄ fu. ter. laculi.
nus. Scene. Pillule inde.
Lapis laculi. Diascene. Mirabolāi indi.
Elūz hamech. Pillule d̄ lapide. Serum caprinū.
Itē p̄ponant eductiua colerā cū educētib' melancoliā:
vt vbi ḡra. cassia cū mirabolani. Itē scene cū reubarba
ro facta ei' i fustione i aq̄ lactis: z sic de alyis cū fumo ter.
De solutiuis melancolie facte per adustionem melan
colie subtilis z grosse.

Solutina

dicta sunt ēt in isto casu pueniētia. Itēz
pueniunt etiā decoctio sumi terre: deco
ctio epithimi ieralogodion z similia: vt sy. d̄ epithimo.

De solutiuis melancolie colerice.

Talia debēt

eē ex pte v̄tutis p̄posita: vt fumus
ter. epithim'. serapini. mirabo. idi
scene z h'. de q̄b' supra. Cōposite vō vt elū hamech oya
scene: pillule d̄ fu. ter. pillule ide: pillule aggre. miores. Itē po
nant: vt supra q̄ meliam educūt cum his que coleram.

De solutiuis melancolie flegmatice.

Mirabolani

indi. sticados epithimū siue epithi
mi' p̄rogatiuā h̄z sup oēs medici
nas solutinas i educēdo meliā Mef. educit ēt fleg. An.
maxie cū melle z gle. ius gali decrepiti cū polipodio cō
fortati. Agaric'. polipodiū. Secaniabin educēs meliāz
Mef. dyascene. ieralogodiō. d̄z tñ p̄fortari cū medicina
soluēte meliā: vt sit aptū melie magl q̄ flātis eductiū.
nā educit fleg. z meliā: pil. ide. Itē pōt p̄poni ex medicis
flātis cū medicis melicis z educēs meliam vincāt fm
victoriā melie sup fleg. vt miscēdo polipodiū mirabola.
idos cū turbith: aut agaricū cū modico polipody: aut cū
modico foliculoz scene.

Que educūt

melācoliaz a forma specifica sūt h̄z
humozuz eductiua: vt scene. polipo
diū. mirabolāi idi. lapis lazuli. fum' ter. z ex his cōposita
vt dyascene.

Solutina

h̄z sūt solutina melie admixta cū his q̄
sanguinē clarificāt z mūdāt: vt vbi ḡra.
miscant tamaridi cū mirabolāis idis: aut cū folicul' sce
ne cū aq̄ lactis lupuloz vel miscēat cassia cū fu. ter. aut
cū suc. ro. polipodio. educit h̄ mā fm se totā flōmā aut
q̄ sita q̄ paucis idigeat solutis. z iō i eis nō mltiplicat: tñ
ē qz ex dictis apta est via in p̄pone ipsoz solutinoz.

Capitulum. VI.

De effimeris continens Ru
bricas duas.

De diffōne effimere z ei' declaratiōe.

Am dituz

est i z: ca. tres cē mās
febris subiectas: spēs
hūozes z membra: vt z p̄ pmi d̄ subiectis
medicie. Ex q̄z diffōne triplex colligit gen'
febr. hūozalis. f. ethica effimera. De q̄b' p
ordinem. Initiū faciēdo ab effimeris: qm
ceteris sunt leuiores. alyis pil'. nā carent
mā digōne z enōne idigēte: z maxie vā de q̄ ifra. C Est
itaqz effimera feb. pncipalr i spiritib' cordis eueniēs se i
totū expādēs: neqz i mēbris: neqz i hūozib' subiectata. a
cā pmitina fm plm eueniēs. Et d̄r effimera ab effimero
grece qd̄ est vni' diei opō. Et iō Ba. ad glauconē cā dixit
ē feb. vni' diei. Et z. febriz Isaac sic dicta a noie piscis
marini q̄ eadē die q̄ nascit morit. Et d̄r a cā pmitina: qz ē
duplex: vā. f. z ē illa q̄ ē simplex p̄ simplicē alteratiōez nō
trahēs ad se aliā curā: q̄ ex sui nā die nō p̄trāsīt nālē: nisi
p accūs: vt qz duraret plus cā sua: vt ira aut caliditas so
lis z c. Et ista ē d̄ q̄ An. cāe oīuz sp̄rū effimere sunt pmi
tiue. Nō vā āt huic opposita: qz nō simplex z ei' cāe sunt
corpales: vt mala p̄pō: vt opilo: aut humor: aut apa z tra
bit ad se aliā curā rōne cāe corpalis: z h̄ pōt durare plib'
dieb' fm cāe durabilitatē. Ingt tñ An. de finōe vli feb.
effi. Et iste qd̄ feb. effimere f̄z plmū recedūt i vna die.
z raro p̄trāsūt diē 3^m. nā si p̄trāsūt illā q̄tiratē extima
tur de cē eaz q̄ ipse pmutant: ad ethicā. f. aut hūozales.
Un p̄ q̄rti. p̄ ca. Et effimera raro p̄trāsīt diē cū nocte sua
nisi ad aliud gen' febriz p̄uertat. Dixit tñ Auer. 4° colli
get: q̄ ēt vā pōt cāri a re copea. z tu p̄sidera. C Et h̄ febr.
est a tota sua sp̄e salubris. Et vā fm plm ad ethicā p̄mut

Effimera vnde.

tatur et non vera ad putridas: et de signis eius et pmutatiōe ei⁹ diceſt ſtatiz: in quā febrē cadunt faciliſter corpora ma-
time colerica et p̄cipue in veraz: et ſanguinea in nō verā.

De cāis ſignis et cura effimere tam in vli q̄ in partieu-
lari.

Effimere

ve assignabat tñ causa p̄mi-
tina. et hoc iō q̄ sapiētes nri
nō vñr sibi assignare añtē: neq; p̄iūctā: qz nō
h3 p̄iūctā manifestā. de añtē nō est dubiū. d
p̄iūctā vō dixit Aui. q̄ assignāda ē: qz oē qd ē
q̄diu h3 eē h3 p̄seruās diuersus ab eo: qm̄ p̄seruās et p̄ser-
uatū nō sunt idē: s3 p̄seruās febrēz eē cā p̄iūctā et e3: vt p3 i
putrida. igr̄ p̄sidera. Lōse q̄nter cū q̄rit d̄ tali cā dīc q̄ est
nomē nō hñs: s3 attēde q̄ tal̄ pōt manifestari et ē subtili-
tas sube spūalis et ipsi⁹ igneitas et raritas et spūm coadu-
natio et mor⁹ eoz velocitas cū q̄daz siccitate excedēte et
habilitate eos ad maiorē inflāmātoez quā ueniat eis ex
nā spūs i eo q̄ spūs: et h cā quā cito repta fuerit erit et effi-
mera: ex q̄b collige modū in assignādo cās carū suaz. et
iō p̄sidera. Et qz itēdo breuiter me de ipsis expedire cuz
raro veniāt effimerātes ad medicos et si veniunt maxie
qñ ē vā nō soluūt. iō de cāis ſignis et cura leuiter p̄trāsibo.

Cause autēz

ad. 4. reduci p̄nt seq̄ndo ducē nrm
Aui. nā tales aut sunt aiales dispō-
nes q̄ sunt nouē nūero. s. āgustia. tristitia. cogitatio. ira. vi-
gilia. sōn⁹. trāglilitas. aīe. timor et gaudiū: aut dispōnes cō-
poree: actiōes. s. et motiōes et d̄ria: et sunt septem. s. labor. et
trāglilitas cōpis euō. dolor. s̄ncopis fames et sitis: aut sūt
dispōnes corporee q̄ nō sunt actiōes: neq; motiōes: neq;
d̄ria et sunt q̄tuor: opilo: nausētiua satietas ap̄a et solidi-
tas: aut reducunt ad res q̄ veniūt de foris et sūt q̄nq; adu-
sio. frig⁹. balneū. cib⁹. et pot⁹: et i sūma sunt. et 5. et breuiter
reduci p̄nt ad duo gñā. s. ad gen⁹ carū p̄mitiuaz exterior-
rūz: et ad gen⁹ carūz corpaliū. p̄dicte tñ cāc debēt eē sine
vehēmētia: ita vt nō inflāmēt vltra spūm: et sic hēs q̄ effi-
mera accidit aut ex inflātōe spūm vitaliū p̄ncipāl̄ vt ex
tristitia āgustia et h3: aut ex accēsiōe spūm aialiū: vt ex
labore q̄te euōne et h3: aut ex itēsiōe nāliū: vt ex siti fa-
me et h3 p̄sidera et sic est triplex triplicitate sui subiecti.

Signa

demstratiua. In gñali sequēdo ordinē supra d̄
signis positū a subāl̄ iherētib⁹: qz ad tactū
appet caliditas nō mordicatūa: imo bona et suauis sic ca-
liditas laborātis aut ebz: nō dico absolute nō mordica-
tiua: s3 respectu caliditatis febrilis putride. oīs. n. calidi-
tas febrilis ē mordax. igr̄ q̄liter differat caliditas mor-
dicatūa putride ab ethica deñ ē supra de signis. calitas at
effimere remanet eq̄lis p totū et nō variat. et Al̄ q̄litate
mutata: qm̄ facies rubet et inflāmata appet: vt in fortiter
exercitatio. s̄l̄r oculi liguaq; ad tactū sentit cala ac totūz
corp⁹ ipm̄: et maxie qñ est a cā calefaciēte siue inflāmāte:
qz si fuerit ex friditate color ad liuedinē dēliabit. et Ab
exeūte mutato: qz i vria in p̄ die appet digō et ē signū iſe
parabile et p̄p̄iuz effimere Sal. et nota qz h digō nō dire-
cte signat sup effimerā: cū nō sit humoralis: s3 indirecte s̄
mō. v3. qz cū feb. sit effimera significat qz corp⁹ a nāli di-
spōne nō ē multū remotū neq; alterat color ei⁹: nisi pp̄ il-
lud qd associat ei de cā alteratiōis vrie: q̄ ē aut colā q̄ cū
ea cōmisceat aut caliditas renū: aut epatis: aut extrin⁹ et
hypostas boni coloris pēdēs et qñq; natās: et h sūt
vā et maxie in vā fm̄ plm̄: d̄ fm̄ plm̄: qz stare et p̄p̄iste-
rēt hūores grossi viscosi: et sic i p̄ma die nō app3 hyposta-
sis. de nō vā ēt nō ē icōueniēs vrinā a p̄n: nō appere dige-
stā vt i illa q̄ ē ex bubone aut p opilonez et h3: pp̄ qd i hoc
vno solo signo nō p̄sidat vt de ceteris deñ ē: et s̄l̄r dicat
de. egestiōib⁹ spūto et. nō. n. variat ab eo qd est fm̄ nāz.

De sudore vō dicat qz vtpl3 et maxie vā terminat p sudo-
rē q̄ ē filis nāli ex p̄te q̄litate et q̄ritate: qd si excesserit
q̄ritatē nālē. tūc extima ipsaz nō effimerā: et dixit Ba. io.
megategni: qz signū p̄p̄iuz inseparabile optimū et certissi-
mū effimere ē declatiō cū sudore et maxie iā dco. et Ab
actōe lesa inchoās a pulsu: est in effimera pulsus velox et
frequēs respectu sui sani: nō tñ multuz. vñ Isaac 2. feb.
pmanens cū eq̄litate p totū qz si aliqui appet diuersitas:
qd ē raro: ē tñ semp ordiat⁹: cū i ea nō sit mā nāz grauās:
et in sūma d̄ria pulsus pur mouet pp̄ necitatē refrigerij et
maxie diastoles q̄ crescit fm̄ magnitudinē velocitatis et
freq̄ntiā: licet nō multū. sistoles aut nō mouet: qz nō est
necitas mūdificādi et maxie in vā. Et h nō qz arg⁹ nō va-
let: est pulsus bon⁹ et vria bona. ḡ effimera: qm̄ vt ifra in
alys repit febriz⁹ et maxie in pestilēiali. et Ab abelitu:
qz maxie p ip3 p̄p̄ēdit d̄ria i diastole et sistole ad visuz: q̄
res occulta erat i p̄lū: vt saltē n̄ ita māifesta. et Aliud sig⁹
puō frigoris horripilons rigoris pūctōis submersiōis ca-
loris et pulsus et declatiōis ad pigr̄itiā et sōnū et tipī. q̄ oia
p̄sueuerit appere i p̄n: putridaz: neq; ē mor⁹ siue expāsiō
māe ad ex sup mēbra sensibilia: et h maxie hñt locū in vā
effimera: in nō vā vō hec qñq; apparēt: s3 sunt debilia et n̄
pdurātia. S3 nō qz i vā qñq; pōt appere paruis tip⁹: s3 ē
raro vt i corpib⁹ colericis aptis magis: vt cū caliditas so-
lis penetrat māz hūoralē in calefieri: ita qz ab ipsa mā re-
soluent aliq vapores qz sparsi sup mēbra sensibilia tipuz
iducerēt: licz leuē et fortasse dixit p̄nceps vtplm̄ et tu cōfi-
dera. et Aliud signū qz accētia vt dolor capitis exicca-
tio ligue corpis cauma et h3: itēsa et timorosa nō apparēt i
effimera: vt in putrida. et iō dicebat Aui. cū ē puatio acci-
dētū fortū timorofuz et dolor. nā accētia i ea appentia
sunt lenia et supportabilia nō ipediētia hoiez a q̄si hoiez
queriōe. et Aliud et positū fuit in descriptiōe qd et cā sit
p̄mitiua de q̄ ibi. vñ Aui. de p̄petatib⁹ eaz et qz ipse nō
fiunt a cāis añtib⁹. et Quidā p expiētiā arguunt sup effi-
merā: h mō videlz ponēdo patiētē i balneo aq̄ dulcis ca-
lide: qz si p̄bēdo aliquā morā in eo supuenerit horripila-
tio: nō erit effimera s3 putrida: qz si nihil alterat ē effime-
ra. h signū nō p̄sequor: qm̄ nō ē i vsu: et pessime poss3 pra-
cticari: q̄uis sit Aui. et mltorū atiquoz: et nō vt semp bre-
vitatē: qz i nō p̄suetō balneari cū itrat balneuz: accidit ei
horripilatio ex subita et icōsuetā mutatōe facta i nāz: et n̄
facta a balneo i hūorē. Itē i effimera n̄ vā q̄ ē ab opilone
vt nausētiua satietate expiētiā nō h3 vitatē. iō p̄sidera.

Signa eius

in speciali. De his tamē me breuiter
expediens.
et O si fuerit pp̄ solē et filia inflāmātia: caput eius cal3: et
oculi: et cutis: et facies inflāmata: pulsus velocitabit⁹: et vri-
na tingetur: s3 parum: vt supra: et sic d̄ alyis signis leuis ca-
liditatis preter naturam.
et O si a frigiditate contraria apparebūt. vnde color mu-
tabitur ad liuiditatem.
et O si fuerit ex constrictione porroz facta a re stiptican-
te: vt balneo stiptico: et h3. tunc cutis tēdit ad nigredinē
cum asperitate: et vrina redditur tenuis alba.
et O si fuerit ex vino petit caput et. et apparent signa ca-
liditatis cū grauitate capitis et sentit nocumētū i epate:
qz inflāmatio et vria ē ticta. et s̄l̄r si ex cibo puenit calo-
nā sic ex caliditate sol ledit cerebrū et spūs aialis. ex bal-
neo cor et spūs vital. Ita ex cibo et potu epar et spūs nāl.
et O si fuerit ex angustia erit facies tendēs ad palliditā-
tē pp̄ pfunditatē caliditatis et mor⁹ oculi ad clausiones
declinā pp̄ resolones: et vrina acuta ignea sentit pp̄ oo-
minū siccitatis in ea: pulsus paruus et debilis pp̄ter re-
solutionē declinās ad duriciē pp̄ter siccitatē. nā pp̄ter

De febribus

fortem inflammationem sit exiccatio. Spiritus quidez tristis exiccat ossa.

¶ **Q** si fuerit tristitia apparēt signa q̄ in angustia: et hac mor⁹ oculi cū pfundatōe pp resoluōē est ad partē extrīsecā: et hoc q̄ in talib⁹ mouet calim ad ex⁹ pterea: q̄ tales p̄tendunt semp aliquid psequi de re: de qua tristantur.

¶ **Q** si fuerit ex cogitatōe aderunt signa p̄dicta in angustia et tñ oculus nō erit ad clausiōem decliuis: q̄ in eo non est tanta profundatio caloris neq; resolutio.

¶ **Q** si fuerit ex ira apparebunt signa que accidunt propter solem et similia.

¶ **Q** si fuerit pp vigilias sciē narratōe ifirmi. et ei⁹ facies est citrina et iflata pp maliciā digestiōis: et vrina est discolozata propter eandem causam: et quādoq; apparet turbida: maxime quando mouentur alique materie.

¶ **Q** si fuerit ex supfluo sōno remoto calore et maxie i pfundo pculcat et iflāmā spūs: q̄re etē. Et p̄fīlī q̄re ingerte et maxime i assuetis exercitio. nā vapores in exercitio resoluī p̄fueti retinent i ocio et refectione et pculcati iflāmātur: et iflāmāti spūs iflāmāt: et p̄cipue in corpib⁹ colicis: et sic paccis ex sōno et vigilia febr. cātur effimera. p̄sidera.

¶ **Q** si ex gaudio signa prima sunt bis que ex ira: nisi q̄ oculi sunt sub forma gaudētis et non irascentis.

¶ **Q** si ex timore signa similia q̄ in angustia et est pportio timoris ad angustia q̄ est ire ad gaudiū: et diuersitas maior in timore q̄ in angustia et oculi eius sub forma titi.

¶ **Q** si ex labore scitur narratione in firmi.

¶ **Q** si exione supflua. tūc motus spūum supfluius iflāmāmat. Itē et medicīne solutiue pp caliditatē eaz⁹ uehemētē. Itē et supflua euōne sanguis: q̄ eo euacuato fuerit colera. Iuxta illud q̄rta p̄mi. Laue ne egrum et.

¶ **Q** si fuerit ex dolore inflammante accidit dolor capitis aut in iūcturis aut colica aut aliq̄d tale.

¶ **Q** si fuerit ex sincopi q̄d ptingit pp cōmotionē spūs diuersa calefactio et uertit in febrē. sciē narratōe ifirmi.

¶ **Q** si fuerit ex fame sciē ex ei⁹ tolerantia pp quā subtrahit nutrimentū calori et hūidū. vñ uertēs se i hūiditates substantificas eas resoluūt et i vapore et fumos calos puerit: et cuz spiritib⁹ nutritiuis cōmiscet: et hoc maxime accidit colericis iuuenibus macris et habentibus fortes subactionem stomaci. idēz iudiciū de siti.

¶ **Q** si fuerit ex opilōne aut pp multitudinez hūoz: aut ppter grossiciē: aut viscositatem cognosces: qm̄ euenit a cā nō primitiua: et maxime quādo declinabit sine sudore et poteris te fundare in sic iudicādo cū videris repletionē sanguinis: et q̄ pcessit regimē rez viscosaz et h̄.

¶ **Q** si fuerit ex nauseatina satietate erit illic eructuatio et vria erit subtili aquosa et reliq̄ signa nauseatie satietat.

¶ **Q** si fuerit pp apā caliditas nō erit uehemētē mordicans: qm̄ tale apā est sanguineū. et ideo facies est rubea et pulsus magnus velox frequēs et est vria aquosa alba pp cursuz materierum colericaz ad locum epatis.

¶ Accidit et qm̄q; vt catarr⁹ et coriza sint cāe effimere qm̄ f. calidus et a calitate eliquat. vñ veniēs ad ventriculos et eis pculcat supcalefit et calefacit spūs. vñ cerebz nō debite enētat refrigerat spūs cordis: q̄re sic iflāmāti effimerā cānt. Et odē mō pōt friditas extriseca p viā exp̄f siōis eē cā et. de q̄ Almas. h̄ nō ē negligēda: q̄ ex ea q̄s fa cillr cadit i pleuresis: aut peryplemonia: aut sgnantia et. et signa sunt signa catarr⁹ corize et alicessio causaz eius.

¶ **P**ronostica. p̄ponēt signa per q̄ p̄noscant ipsaz ad putridā trāsire vel ethicas et alia. Et lū medic⁹ errat i cibādo febrētē effimere: vt q̄ cibū nō exhibeat i hora sua et pueniētī q̄ritate fac effimerantē pueri ad ethicā: et h̄ si tale corp⁹ fuerit aptū: vt

sunt corpora colica multū macra nō potētia famez tolerare: vt. s. de qb⁹. s. terapē. h̄ q̄ cale sunt nāe et sicce et rari in poris si diaterteriz ieiuniuz fecerit occupant a febril⁹ acerrimis et acutissimis: q̄ si fuerit calz et hūidū ad sinocbū pmutabit et fortasse ad sinochā: et sic h̄ pmutatio accidit errore medici: ita ptingere pōt errore ifirmi et altatiū. Aliud cū effimera decliat absq; sudore aut hūoro sitate: aut cū sudore absq; mūdificatiōe signat q̄ ad aliū gen⁹ trāsīt: et maxie qm̄ declinatio ē lōga: et cū pseuerātia accētiū vt doloris capitis et h̄. Qm̄ cāe effimere: cui⁹ terminatio ē: vt dcm̄ ē: uehemētes fuerit. tūc expecta magis ethicā q̄ putridā: et maxie qm̄ videris patientē valde supcalefctm̄ supcalefieri q̄ post cibū et i tpe acceptōis ei⁹: et q̄ febris fixa remanebit i oib⁹ mēbris: et q̄ pulsus suabit eq̄litate cuz duritie et puitate: q̄ si pmutabit ad sinocbū erit illic repleti iflatio faciei et additio i calitate. Et si ad febrē putredis p̄nostica illud cuz videris horripilōnē et diuersitatē i pulsu: puitatē et coartationē caliditatez mordacē sicca: et alioz accētiū uehemētiā et i vria: vt i plib⁹ nō appebit digō. Febris effimera ex toto gñe ē salubris et breuis. Multi tñ tenuerūt aliqui effimera iueniri pestiferā: de q̄ i de feb. pestilē. Febris effimera q̄ maxime est ex catarro et coriza: vt dcm̄ est: qm̄q; ad pleuresis p̄plemonia: aut sgnantiam trāsīt. et ḡ effimeras

Canones. (non velis negligere.

Ingt Aui. et h̄ qdē feb. ē facilis curatio: nis et difficilis cognitōis: sic p̄m⁹ ethice recitat q̄ male cognosci nisi postq; fuerit terminata: q̄ tūc cognoscimus q̄ fuit talis ex signis datis. Aliter q̄ ē facilis in cōpatōe ad putridas et ethicas: nō at simplr: pp qd̄ Sal. ad glauconē piculose fiunt si ab ignozātibz curant. Et iō p̄sidera mi Rayneri. Tres sunt canones gñales. Primus est remotio cause. Scōus remotio male p̄plonis calide sicce. Tertius est subtractio accidentis: si qd̄ est tale.

¶ In cōplēdo p̄m⁹ sit canō p̄mus q̄ ē ordinatio diete: et hec quidē diuersificat p̄m diuersificatōez cāe faciēdo dietā decliare ad triū ipsi⁹ cāe: et qd̄ sit dieta iā dcm̄ ē. sit itaq; aer eoz declinās ad friditatē clarus ex aromatibus alterat⁹ pterq; i ea q̄ ē ex soliditate cutis et ex catarro et coriza: a cā quoq; frida i casu d̄z eē ad caliditatē tēpatā decliuis: sternant itaq; i camera sup lectū flores redolētes herbe et h̄: vt ipsa regrit dispō cala vel frida. De sōno dicat q̄ p̄petit multū et plus i ea q̄ ē ex vigiliis: sed in ea q̄ ē ex sōno nō p̄petit: s̄z magis vigilia et silr i ea q̄ ē ex multa gete soliditate cutis opilōne et ex re contēta i ore s̄tōi enomibili aut ex venenis vel fumis putridis vel ex sincopi i q̄b⁹ magis cōpetit vigilia. Itē et ipa p̄petit i p̄n⁹: ei⁹ q̄ fit ex timore. et tu te in bis modera. De gete et motu d̄r q̄ ges p̄petit vbi sōn⁹ et mor⁹ vbi vigilia: nulli tñ effimere cōpetit mor⁹ fortis: fricatiōes aut q̄ tenēt lo: cuz exercitū cōueniūt moderate sup toto corpe facite. vñ Aui. In ea q̄ ē ex opilōne fricatio apit poros h̄ntis eā: et vbi foret multa hūiditas nō cōpeteret: q̄ eliq̄bit eā et nō resoluet: s̄z si pauca exicabit. De balneo aut qd̄ se et etia ex pte exercitū. dicat q̄ in p̄n⁹: nulli effimere cōpetit nisi fortasse frida a spissitudine cutis: et poroz clausiōe: et h̄ cōpe exite mūdo ab hūozib⁹ cacochimys. i decliatōe at est sic auxiliū fere oīuz effimeraz: qm̄ poros rarificat. si dozes puocat: fumosas supfluitates resoluūt: spūs clarificat: ifridat et hūectat. Et d̄r fere qm̄ i ea q̄ est ex opilōne aut nauseatina satietate: aut ex catarro frigidō nō p̄petit: i ea vō q̄ ē ex calo bñ p̄petit. Et vñ cauendū ē balneū: i q̄b⁹ suspitio ē ne p̄uertat in putridā. De inanitiōe aut et replone qd̄ agēdū p̄z ex dictis: cum vā ca reat mā: nō vā at idiget euone et digōne: vt statim dicef.

De accitib' animi. letari at et gaudere in oib' cōpetit effimeris exceptis i ea q̄ ē ex gaudio. **De cibo et potu.** qz itētio nō ē ad mās vt in putrid. nō phibet cib' vt in illis. oib' itaqz effimeris exhibēdus ē cib' qbusdā i pñ' vt sūt q̄ ex labore āgustia fame siti vel ex vigilijs: qz nisi cōcedit cib' timef casus eoꝝ i ethica aut sincopiz. Itē et cor porib' effimeratib' calē et sic. oplōnis et i poris raris in qbus ex tolerātia famis fluūt hūiores et maxie colici ad os stōi iducētes sincopiz. et timef ne hūiores moti inflāment et putrefiāt et putridā faciāt: et d3 h' cib' ēē nutritiu' facil' digōnis apt' velociter trāsmutari de q̄ hēs: supra 4. ca. Et cibi tēpati et fridi et hūidi sūt h3. In patiētib' vō effimerā ex opilōne: et ex apate: qz a cā corpoꝝea tardādus ē: imo in pñ' pcedat cū subtiliatōe: meys aut medio mō.

De potu vō: qd i pñ' maxie qñ nō ē a cā corpea vtrute iā exite forti ppetit pot' aq: et vbi nō ēē phibēs: vt vifceꝝ debilitas. 7. colligz laudat vinū aquosum albū aromaticū: et h' i oib': et h' maxie si nō fuerit dolor capitis aut bubo: aut aliqđ tale dīcēs. Et i sūma vinū. 8. terap. plus ipsa aq̄ laudat. **Aq̄ exhibitio in trib' phibet casib'.** pñ' qñ ē vtrutū nāliuz debilitas: vt dcm ē. 2. qñ timef qd nō sit vā: qz plōgat et timef trāsit' in putridā. 3. cū calitas ei' trāscēdit caliditatē effimere debitā fm nām ei'. vñ et tūc timef trāsit' in putridā. Et sumādo sint cibi et potus facilis digōnis. boni nutriti. in q̄litatib' suis p̄ry febr. qz i effimera spāl'r vā itētio ē ad febrē nō ad cās cū ea ca reat. Sic itaqz cām quā h3 remoue ex pte ipsaz p̄mitina rū: et sic pplebif p̄mus canō iā dicit' maxie in vā. **Qz si fuerit nō vā:** q. s. mās hēbit. tūc opōtebit ponere alios ca nōes: quoz p̄mus erit digō. scōs eūo qui pfici debet fm cāe ipsi' oportūitates. vñ digestiua et solutiua tuo pposi to āgruētia hūisti ad plenū. 5. ca: et tu ibi: et qz h' cura ē at tinēs cure putridaz. iō sic p nūc leuiter trāsmut: vt expe ctās ad curā putridaz. scōs pplef et p̄cipue i vā cū solis al teratiuis ad itra et ad ex applicatis: qd habes i 5. ca: et ifra rubrica de febrib' acutis: et tu ibi. et aliq̄liter p̄ticul'r: vt sit sic. exēpli ḡra. statiz. Et nō qd vt qdaz et meo iudicio bñ nō sūt effimerātes ad ex f3 se totos refrigerādi ex ap plicatōe fridoꝝ p totū: qñ illa porositates claudēt. Sed iustēdū cū epithimatis aromaticis et odoriferis maxie et p̄ncipal'r circa cor vtrute ipsaz vitalez maxie p̄fortādo et adiunādo: et vt tibi magis placeā iux' seriē carū p̄ticula riū i de signis demfatiuis aptaz curā succictā et breuē ti bi inscribā spans cū his ḡn'alib' positis plusqz tibi suffice re: et si p̄us dixerō qd cura accitib' si qd erit tale: hēat ex his q̄ dicent' de cura accitib' acutaz: pp qd ad. ppriaz re curras rubricā: nō erit tñ qd aliqd nō dicat in particula ri sermone a me nunc habendo.

Cura in p̄ticulari. In ea vō q̄ ē a sole: aut pp inflāma tiōne duo sunt canōes. p̄mus abscissio cāe. scōs caliditatis febril' remotio: q duo pficiunt diēta et po tiōe: ex pte diēte: qz ad locū ducaf fridū et hūidū imedia te: qz. s. moderate: ne ex subita et repentina mutatiōe vtrus terreat et decliet regimē ad fridū. Sil'r embrocef caput cū aq̄ ros. sandal'. et modico aceti: et oleo ros. vni' āni. naz ātīquū ingrossat et friditatē depdit: aut supponant petie infuse in his et sepe: qd si affuerint vigiliē adde papaueris albi: et feminū lactuce portulace et h3: et ifunde aut petias appone: et etiā tympozib'. Et qdā rōne oplōnis cerebri et bñ addūt flores camomille: aut anetū. nam ipm ē ex cali dis: sōnū iducētib': et dixit Serap. fundat sup caput eius aq̄ tepida dulcis decoctōis camomille sicce: et floꝝ nenu faris et melliloti et rosaz: tu tñ cōsidera si adest fluxus ca tarrī aut nō: qñ ex applicatione hoꝝ possz seg nocumen tū et. cōsidera. laudant magis embroce ab alto cadentes.

qñ magis imprimūt. Itē odoratōes fride. Itē vt supra sis sollicit' circa infridatiōē cordis et pectoris toti' et nō timeas clausiōem poroz. naz natura emittet per vias

In ea que (pulmonis ad extra. est ex frigore p̄siles canōes fuent: vt p̄ reducant ad aerē calin et tēpati: deinde coopiant et cale fiāt pānis i puocatiōē sudoris. Sibi sint tēpati apitui: et vinū lymphatū in hoc casu cōpetit: p̄pterea qz puocat et apit. et in declinatōe cōpetit balneū decoctōis camomil le: feminū feniculi et h3: et post sudatiōē et declinatōē et nō pus yngant: qñ oleū opilat. Itē capiti applicent cali da: vt anetū camomilla et h3. Pectori aut et cordi tēpera ta apitua et declinantia magis ad frigidum.

In ea que est ex p̄strictōe ab aqs stipticis cura est p̄ima curis iā dicti. vñ sollicitudo sit in hūectādo. et iō cōpetit balneū aq̄ dulcis: et debet p̄bere maiorē morā in eo: et in istis nō dat vinuz: nisi qñ sumus p̄fisi qd porz sunt optime apti: et d3 tardari administratio oleoz et ynguētōꝝ dubitando de opilōne.

In ea que ex vino: locef in aere frido et humido: et dormiat quousqz cessauerit crapla: po stea vō cū surgit aq̄s bibat et cibus vtrā fridis et humidis: deide ponat. s. cū febris cessauerit i balneo et nō aq̄: et sit itētio circa cor et epar: qd si remanserit grauitas in capite: soluas ventres. Si inflatio oculoꝝ et rubedo et alia q̄ san guinē significant flobotoma.

In ea que est ex cibo calo cura ē si cib' est in stō vt aleū et h3. itroduc vomitū. si nō: s3 trāsi uir: solue cuz tamarindis p̄uinis et h3 lenitiuis fridis aut tēpatis. Cordi sit: vt supra itētio: s3 magis epati ifrigidan do ipz itus et ex cū aq̄ ēditiue sandal'. et sy. fridis: vt supra i. 5. cap. et alyz vt ifra de febrib' acutis pestilētiālib': qd locis hēbis epithimata et h3: pot' sit aq̄ orde: et cib' decli net ad frigidū et humidū. et simil'r totū regimē.

In ea que est ex āgustia regimē i totū decliet ad fridū et hūidū: et alienet oē exiccās ne i ethica trāseat: pp qd in balneo aq̄ dulcis frequēter et nō i aere ei' ponant et yngant: deide leuiter fricādo cū oleo viola. et pectori applicent epithimata odorifera ex mu cillagib': et alyz hūectatib'. et vinū p̄lime cōmixtionis. est. n. bonū medicamē eis. Quicē. et sit odoriferū et nō in mltā q̄titate ne exiccet. Talesqz locādi sūt apd amicos solantes dātes spem: et sint ibi cantores pulsatores etc. et locus odoriferus ex rebus frigidis.

In ea que ē ex tristitia q̄ ē passio aie cū cogitatiōe sollicita sup quā nō ē despatio: vt i āgu stia q̄ ē de re: sup cui' reacq̄sitōe nō ē spes: vt de morte si ly et h3. tūc cura ē: vt de angustia dcm ē. Et qz minor pas sio est qz angustia: vt p3. remissiozib' vtere nō exemplifi co: qñ facile est tibi componere ex his que hēbis i febrib' bus acutis et maxime pestilētiālibus.

In ea que ē ex cogitatōe cura ē p̄ima cure iāz di cte. Cogitatio ē aie passio cāta ex p̄sum da meditatōe in aliq̄ re ad itelligēdū vel adipiscēdū vel fugiēdū illā: p̄ter qd cū ea sit tristitia vel angustia siue te diū: vt qd cogitat de deo vel de salute vel liberatōe ami ci et h3. Et iō qdā ex practicātib' sunt magis intenti cere bro qz cordi: s3 vtrūqz tñ itroducētes somnū p singulari medicia: et dant vinū lymphatū subtile: et tu p̄sidera.

In ea que ē pp irā q̄ ē ebullitio sanguis iux' cor: ex q̄ accidit feruor et inflāmatio i spū cor: dis pp appetitū vidicte. tūc cura ē vt de āgustia dcm est. Et licz balneū p̄petat eis aq̄ nō multi caloris: tñ functio ex oleis fridis et hūidis est sibi magis pueniēs. Et nō qd qdā phibent eos balneari: vt Serap. sed intellige in pñ.

De febribus

cipio et in ipso multum calido. In declinatione autem et cum remissa caliditate competit: ut Auicenna.

In ea que est per vigilias introduceat somnum oculis: et embroceat caput cum frigidis et humidis: et balneum in aqua: et per his recurre ad febres acutas: ubi ponent remedia in simili causa. cibeturque cibis bonis ad fridum declinantibus et humidis: et si non fuerit dolor capitis aut earum impedire: da vinum sine timore. est enim ex rebus magis preferentibus eis. Alii. et intellige maxime lymphaticum: est enim sic ex his que magis humectant. et iebriat et dormire facit: et laudant leues fricationes extremorum spatium pedum: diuertendo a superioribus: et trahendo vapores capitis ad infra: et principaliter atrede cerebro ifrigidando etiam. et cor non negligendo.

In ea que est ex sono et gere quod erit paccis: quoniam quod se ifrigidat et humectat. ordietur dieta: cibum sit paucum ad fridum et humidum declinans et parum: et quicquid admistrat cibum exiccans. locum in aere tepato vel declinui ad caliditatem: commoueat eger ad iram: et exerciteat per camera. fricentur extremitates: et in fine in aere balnei ponant in quo sit decocta camomilla mellilotum: et filia. phibeat vinum. scilicet ad causam phibeat sonum cum diuersis. alteret cor ad eum cum temperatis ad fridum declinantibus. similiter cerebri cum rebus in actibus temperatis declinantibus ad siccitatem aut parum ad caliditatem declinantibus in resolutione vaporum.

In ea que est ex gaudio: cura est prima ei quod de ira: dicens tamen in his. per quod in hac introduce debet quod tristari faciant et cogitare. 2. quod appropinquata ad eum debet esse iterius frida. ad itera vero sint frida remissiora: ne noceat minere virtutem per superfluum expansionem spirituum. Item in tertio non est tamen ad humectandum: ut in illa. v. ad tamen liniedum nas.

In ea que est ex timore cura est prima ei quod ex angustia. nam introduceant remonertia timore: ut veniant amici et foris dantes spes et alia huiusmodi: et admistrent ifridatia et humectatia ex cibis et potibus: et ex medicinis humilibus lenificare. dilatare animam. prestare iocunditatem et huiusmodi.

In ea que est ex labore et motu superfluo inflammare spiritus: introduceat quod sonus plix: et balneum in balneo aqua dulcis moderate cale et in fine: et iungatur deinde iuncture cum oleo humectatiuo: ut oleo violaceo. et filium corporum quod ad spodiles oes et caput. Et non autem itromissionem eorum in balneo si adest replum et iuncture. magna laxitas: ne sic accideret eis artetica: et quod virtus est in eis resoluta: quod tunc restauratio cum cibo pauca quantitate: multum nutritum: humectatiui: ut oua sorbilia. testiculi gallo. pisces pui. carnes pullos et huiusmodi. potus in assuetis sit vinum plime omixtionis: in non consuetis iulepviolatum et huiusmodi aqua endiuie.

In ea que est ex euone per fluxum: ordietur dieta ex his que ifrigidat et humectat et confortat facile digestionem paucis quantitatibus: frequenter in die cibetur: et sint stupititatis precipitatio: et laudat cibum ex turture: ex pullo: aut per dice aut fastio: in cuius ventre ponant. 3. i. seminum portum. et 3. i. seicis nasturcy decoctum in olla: et iponant sorbe aut citidia vel pruna siluestria vel sumach mirtum et huiusmodi. Et cum cocta fuerit. R. vitellum oui coctum in aceto usque ad eum iduratio: deinde pulpe terantur et cum citidia et ouo illo filium et ide fiat cibum: confortat virtutem. restringit fluxum: et febrile alterat discrasiam: superfluum ponant siptica: ut ifra de accitibus acutis: et non sit tepida sed calida. nam tepidum est mollificatiuum et resoluit virtutem. Alii. Super cor et epar ponant que ifrigidat: et in loco teneat tepato odorifero. gaudet et dormiat per posse et gescat: et non per

In ea que mittat surgere ad assellam. est ex dolore. primo verte intentionem tuam ad causam doloris: ut si fuerit vlcus ad ipsum: et filium de alijs. Et alteres cor et epar cum ifrigidantibus: quod si timeat ex potu vini motus doloris non desit in potu.

In ea que est ex sincopi. tunc stude in remotioe sincopis et cause eius: per deinde ad febre ipaz. Primum perficitur cum exhibitioe ciborum boni chimi facili digestionis: et vinum est ex eis que virtutem eleuat. id est. terap. et 7. colliger. Deinde cum recesserit sincopis stude remotioe febris cum his que in ifrigidat et humectat redolentibus. confortando cor et reliqua princi-

In ea que est ex fame tua sit iterio in humectando cum cibis humidis: ut est chistordei et cum oleribus: et sint oia aut aromatica aut aromatibus diuncta: ut virtutem confortet: et confortat balneum: et ifridat super caput eius aqua tepida. plima: sedeat in balneo se humectando: deinde se iungat cum oleo violaceo nenufarino de cucurbita: ut. s. dicebat de ea que est ex labore: et tu ibi.

In ea que est ex siti: da in potu aqua frida. vinum granatum. et succos fructuum ifridatiuum: et fiat balneatio cum aqua dulci tepida: et si pole est: ut quod etas prolo tempore et cetera patiat cum frida fac. Et atrede codi et. ut. s. et epar ti et mebris nutritiuis cum cibis fridis humidis. Sed huiusmodi aduer te ne sit ma in isto quod potum aqua fride magis adhereret aut magis ibiberet: quoniam per ipsas augeret sitis: ut. id est. tertium de siti.

In ea que est ex opilone tres habuit intentiones. vna ad causam. alia ad febre. 3. ad accitiam si que sunt. Primum perficitur cum his: cum ordiatioe diete. digone. euone. et balneis admistratioe. vinctioe et huiusmodi. Librum et potum sint nutritiui. facilis digestionis a viscositate absoluti: et non sint apituii saltum multum et maxime in primo. de quibus supra de dietis. Pro 2. canone particulari non quod si huiusmodi facies opilones fuerit sanguis: fac primo flomia: quod si alius fuerit mixtus fuerit sanguis: fac etiam flomia minorem quod in casu primo. Quod si non fuerit mixtus: fac pus cum pharmaco euone minoratiua: deinde. pcedere ad digestionem absterfina apituium non fortia: neque multum cala per febre. et id semina cala et frida apituium filium mixta hanc tuam optime complebunt intentionem. Nam si dabis fortia apituium non pcedere euone. addes in opilone. psidera. Deinde. pcedere euone eradicatione vel quasi. Deinde redeas ad apituium fortia: ut ad sy. acetosum cum vna vel duabus radicibus: deinde euacua eradicatione. Ultimo admistretur tina: an cuius administrationem atrede additiones septem et ab Alii. huiusmodi notatas: et a Sa. s. terap. et hoc si pus dixerit: propter ea que dicta sunt: quod flomia et euones ille fiende sunt ubi aderit replum et humorum malorum multitudo: et hoc in primo. ubi. s. timemus de suffocatione aduetu apostematis et huiusmodi: et in hoc casu prope randum: et magis videtur necessaria flobotomia euacuatione farmaci: et quod etas virtus et cetera psentiat. Item quod tales euones tardade sunt si pole erit visus: ad remissionem febris vel hora getiore eius. nam flomia ponit huiusmodi in motu et miscet bonos cum malis. Alii. huiusmodi. Et de hora flomie dixit Gal. 8. terap. In media nocte exiit ma icidendum est et. Lodi tidos an balnei itroitum atredede sunt. per quod corpus mudificatio pcesserit. 2. quod feb. sit in declinatione vli: et caue in huiusmodi decipiaris. vni megategni. 8. metire scdaz accessionem cum primo. Et si minor est et sic pseneras: mitte egrum in balneum sine villo timore. 3. quod vria sit digesta. 4. quod ex plin non diuidice febris putrida. 5. quod itroitum balnei sit quicquid horis an poris mum futurum si expectat. 6. quod si ex balneo percipiet sibi figneire aliqd accitio: ut horipilo vel aliqd tale. tunc illico exhas: quoniam si morat trahet fortasse trasiet in putrida: deinde iunge et absterge corpus cum abstergetibus equalibus: ut cum faria fabaz: puluere radicum lily cum fursuribus et huiusmodi.

In ea que est ex nauseatiua satietate. tunc stude si nam non euar re que est in stoma tu euare per supi aut iferi? fin quod videbis mas hre magis raptum et huiusmodi cum pharmaco vomitino aut clisteri. Quod si euabit. considera si tamen euauit quod fuit opportunum: de huiusmodi corrupto satietate faciete. Quod si non itex euacua. deinde confortata et cu empli-

cerotis et h^o de q^o in de febre flatica. Deinde expecta sup
cibum: toleratia famis e inuatiua valde: deinde exhibe ci
bos facili digonis. boni chimi et h^o. et introduce somnuz
in confortatione digonis. et attende cordi et epati: vt. s. sepe.
Ad febre vo itede cu fridis cordialib^o ad ex^o re. vt supra
pluries. Et accituz correctio querat p^o p^o caplis.

In ea que e ex apate pmo no cibe nisi post decli
natōe pletā. et fiat euatio et diuersio
cu flōmia aut solone vētris. et ponat supra mēbzū apatū
ifrigidatia igrossantia vapores et phibentia puenire ad
cor. ita tñ q^o apati nō multū noceat: mltuz illō icrudado.
vñ sup ipz nō ponant: et cordi applicent frida et hūida.

Preter aut has pticulares cās effimeraz ab Auic.
sic positas inueniunt mltz alie. vt sūt ve
nenū. medicia solutiua laboriose solues sua calitate effi
merā faciēs. cor^o et chilus putrefact^o. statio lōga i balneo
flōmia: catari^o. manere diu i locis fetosis et h^o. Quorum
oium curā nō psequor: vt breuitati seruiā vt pmissi. etiā
q^o ex datis cor^o oīuz cura satis facili iuestigari a te pote
rit. et iō stude. Et hec de effimeris sic raptiz sufficiat.

Capitulum. VII. De febris putridis in gnali

De causis feb. putride in gnali et diffione. R^o. I.

Atequā ad eaz pticularē dueniaz
doctrinā. qdā pmittā gnā
lia nro i futurz pposito mltū vtilia. Nā cū
de febriz^o putridis agēdū sit: statui pōla
rare qd sit putredo quo causat: vt ide cō
prehēdas quo febris ipsa putrida genere
tur. C^o Putrefactio itaq^o e via i corruptio

nē sube q^o putrefit ac q^o litatū ipaz pponētuz. Attēdit tñ
pncipali^o circa subaz q^o circa q^o litatē: sic et gnatio q^o e ei d^o
ria. Propter qd nō. q^o cū i mixto e calin hūido suo ppoz
tionatum et iter ipsa dbita hūido: tūc stat in eo tēperies.
Cū aut accidit extraneatio i altero ipoz: et magis in calo:
ita vt hec pueniēs hūido remoueat: tūc accidit vt tēdat
ad corruptionē: qd tēdere e via in ipaz corruptionē: q^o via
e putrefactio vt dcm ē. Un h^o scito q^o duplex est putrefa
ctio. vna nālis q^o pseg^o actionē caloris nālis in suū hūidū
merito pncipioz i triseccoz. et de hac nō ē fmo n^o. Alia est
pter nāz et talis fit a calo extraneato agēte i suū hūiduz:
adiuto ē a calo ptenētis. Un 4° methozoz ad p^o satl.
putrefactio e corruptio: qdā in vno q^o hūido fm nāz p
prie calitatis a calitate aliena. et hec ē q^o ambiētis. et expo
ne ppe. i. inate calitatis: et ambiētis. i. fm plm: q^o ē vt in
fra phibita trāspiratio ē cā ei^o. Un h^o aduerne q^o hūoz sic
putrefact^o et si in sua altere pplone: tñ remanet sub eadē
forma et pplone. vñ ei^o calin exneatū adhuc nālitatē pti
cipat: q^o de re pōt eē adhuc cā digonis et nālitatis. et iō pce
dēte adhuc putrefactioē ad corruptionēz simplr pōt ide
gnari aial. ita q^o ex hūoze iaiato pōt aial pducī vt vmis.
p^o sidera. Et sic capiēdo putrefactionem ipa se extēdit ad
hūozes et ad alia elemētata. et ē ei^o acceptio gnālis. Spā
lius aut a medicis p^o siderat. vt solū ad hūozes nri corpoz
ris se extēdat. Et e putrefactio ebullitio i hūozibus putre
fctib^o scā a calore exneo gnāta: q^o fit sup accēso et ignitio
in corpore hūano: q^o cū cōicatur cordi: ita vt opationes le
dant febre putridaz causat. nungd ex putrefactioē alia
rum humiditatum vt chili et h^o: febris putrida gnari ba
beat dicetur suo loco: et tu considera.

De causis aut ei^o pster agēdū: vt ide clarioz beaē
doctrina. eticipiēdū ē p ordinē. vt supra
a causis pmitiuis. et p ab aere p^o illud qd dicebat i diffi
ne putredis gnāl^o sumpte. et hec ē q^o ambiētis. Aer. n. duo
bus modis pōt eē cā putredis. vno: q^o in suba sui recipit

putrefactionē: et putrefact^o putrefac^o: sic ē aer pestilētia^o et
locoz i q^o fiūt ifusioēs lini canabis aut asfalti. Item et
aer lacunaz vallū et aq^o stātū. de q^o ifra ad plēnū spā
liter in cā: de pestilētia. et mō rōe suaz q^o litatū. excedē
tiuz. vt itēsiōe calitatis aut friditatis: q^o fritas ē cā p^o p^o
vt febris putrida gñet: pp phibitā trāspiratiōē ad clau
sionē poroz sequētē ab ipa friditate p^o plm scā. Et d^o p^o
plm: q^o ē a calitate extriseca pōt fieri febris putrida. vt
p^o. S^o q^o b rarissime p^o tigit: et q^o frēq^oter fit a fritate. iō
auctores friditatē in b magis noiarūt subticētes calita
tem. C^o Itē a cibo putrefacto pōt putrida fieri: et de his in
fra clari^o. Lib^o ē cā putredis. Propter qd scito q^o cibi
q^o sūt nimis hūidi et subtili sube et velociter ex stō egrediē
tes sunt facili corruptibiles et cā putredis: vt sūt citrulli
cucumeres: cerefa: pūna: melones: caro piguis: vna fic^o:
moza celsi: p^ofica: piguedo: cerebz: medulla spinal^o. Itē et
illi q^o facile hñt subaz. vt lac. Itē q^o malā hñt subam vt p^o
scēs q^oicipiūt corūpi et tubera. Sill^o q^o sūt nutrimēti aq^osi:
vñ et sanguis gnāf aq^osi malus vt fruct^o imaturi hūidi.
Et dixit Auic. b^o gnīs sunt fruct^o tardi hūidi valde. et ex
pone q^o tardāt suū euentū: vt sūt hozary: vt tarde digerū
tur pp suā vehemētē hūiditatē. C^o et cā pncipalis ē cibi
ip^o pparatio seu ciboz mixtio: vt sūt oua dura. mel cuz
lacte mixtū et h^o. C^o 3° sumit ex pte hore: vt cuz ponit cū
bus supra cibū idigēstū. C^o 4° ex pte ordis vt cū pponit
qd postponi dberet aut eē. C^o 5° ex pte abhominatiōis cibi
ad nāz. nā cū abhorret nō regit et putrefit. Et iō nō. S^o au
steros medicos q^o nolūt egris p^o placere: s^o sp displicere vt
supra. C^o Por^o silt aq^o stantiū et putridaz et grossarū q^o
opilonē iducūt pōt eē cā putrefactiois. Itē et vinū putri
duz opilatiū nimie excedētis calitatis p modū q^o dicit^o ē
de effimera. C^o Mor^o ē iordinate fact^o: vt. s. cibuz ime
diate i nō p^o sieto ad solē: aut i loco ffo valde. Itē supflua
ges. itē sōn^o supflū^o. Repletio mltā et maloz ciboz spā
liter. Itē mala animi accidentia: vt supra de effimeris: et
breuiter que faciunt effimeram cum excedūt apta sunt
facere putridam.

**De causa aut antecedenti et corporali dicēdū q^o multitu
do humorū sua grossicie et viscositate opilationez facien
tium est causa putredinis. nā ad ipsaz opilationez sequit^o
indebita euētatio: ppter qd accidit putrefactio. Un sci
to q^o prohibita trāspiratio est causa q^osi semp putrefactio
nis humoruz. et de hoc est q^ostio magna. et tu tene cōclusio
nem vt posituz est. Ad debitas totius et humorū refrige
rationez siue euēntationē regunt^o expiratio et inspiratio
aeris et humoruz capinosoz iaz virtuti disproportiona
torum expulsio. Luz itaq^o accidit opilatio ex causa ante
cedente iaz dca: fit indebita euētatio. vnde caliditas ex
tranea in humorib^o accendit^o: eo q^o calor eozuz nō euen
tatur exacnū et extraneat^o: et sic fit incōueniēs instrumē
tum vt virtus debitas seruet habitudinē calidi ad suū
humiduz. vnde sequit^o putrefactio: vt dcm est supra. Con
similiter et etiaz vapores capinosi ab humoribus elenari
per totuz volitantes sic extraneati humorib^o occurren
tes ipsos extraneant et in ebullitionez mouent. et sic acci
dit vt calor naturalis extraneet^o: quare humidum suū
cum sicco regulare nō valet: et sic fit vnus ab alio discon
tinuatio: vt in vino qd acescit est videre. qre et. Ex quib^o
bus collige quo mō ex tali phibita transpiratione mala
inducit^o cōplexio: ad quā sequit^o indigestio et maloz hū
mozuz et rudozū gnatio: nō gubernatorū a regimine na
ture. vñ putrefiunt. C^o Et ad intelligētiaz maiorem hic
quero: quare cuz bi vapores et. cur non omnes humores
ponunt in ebullitiōe: et cur nō pus coleram cuz sit magis
apta: et sic quasi semp oēs febres deberent esse colerice.**

De febribus

¶ Dicendum pro nunc quod hoc accidit ex indispotione humoris: nam aliquis humor qui est aptus magis alio recipe putredine: aut per suam quantitate superabundare: aut per malam quantitate: aut malam substantiam: aut aliter quolibet est factus nunc inimus: sic ab ea derelinqt. Quare ab his duabus causis citius putrefit: de alio vel alijs gubernatione ac sollicitudine humoris. Unde scito quod natura diligit sanguinem ut filium: et ideo in ipso stat cura eius quasi tota: quare sustinet ut sanguis crescat ad quantitate tantam ut possit accedere febrem absque putredine: quod de alijs non facit humoribus. Ita quod alij humores febrem non faciunt absque putredine eorum. ut secundo de differentijs febrium. secundo capitulo.

¶ Causa autem coniuncta est caliditas extranea in humore ipso ebulliente et extraneato existens. Ex quibus omnibus primo clare apparuerunt cause ipsius putredinis vel putrefactionis: et maxime tales positiue. Nam non dicitur causa huius per puationem: ut cum quid putrefit: per ipsum esse a regimine nunc derelictum. **¶** Per 3. 2. et apte multum quo febris ipsa putrida generari habeat. iuxta quod de ea taliter ponatur descriptio. Et si per ipsum enarrauero modum Gilberti: de ipsis causis putredinis mihi placuit. Ponit. n. causas quatuor. loquor super medicinali. **¶** Prima est multitudo et superabundantia humorum: quoniam non mouet ut corrigat et rectificet: quam cum ipsa corripere et refrenare non possit ut succubito et diffusa rectificatione propria: et accidentaliter calore sic accedunt. ut per 3. in fumo. **¶** 2. est inane grossitudo quam non potest subtiliare. unde impeditur in depuratione eius: quare stas sic corrumpit et putrefcit. **¶** 3. est viscositas in quam non potest agere motus dissoluit et sequitratio: sed in se perculcat humor cum in eum calor naturalis non penetrat putrefcit. **¶** 4. est porro restrictio et fumorum retentio quod coactulati redeunt super humorem et accipiunt in eis calor accidentalis proprio sublato calore.

¶ Febris putrida est febris a vapore putrido siue putrida fuligine immediate: et non per se causa. Cuius causa per se est humor putridus a quo et ipse vapor putridus eleuatur: non. n. a vapore putrido sumit essentia febris. neque eius essentia: sed bene ab ipso humore. unde fit febris putrida per distillationem ab ipsis humoribus dicendo. febris putrida alia colica alia flatuca etc. Similiter et actus curatiui ab ipso sumit humore et non a vapore: vapor tamen est causa immediata et coniuncta febris instans. s. et non per se: humor autem putridus est causa coniuncta per se: sed non immediata: quod tamen facit vapor facit ab humore a quo eleuatur. Item dicitur per quod causa coniuncta malis est humor: efficiens autem est vapor. Quidam imaginantur quod si in corde sit humor putridus contingens substantiam cordis immediate quod absque putrida fuligine potest febris sic putrida dari: tu considera. quod si sequi cupis ad eas in descriptione secundum plures et rarissime in paucioribus immediate causa: tu considera. non. n. unde quod in tali loco sit humor putrescens ex actione caloris in ipsum absque eleuatione vaporis: et si est ad breuissimum spacium. Et putredo colic facit tertianam: putredo sanguinis continua: flatu quidam et quidam currunt cursu eius: et melius quidam et quidam currunt cursu eius: locus sanguis ad intra venas: aliorum vero extra: et ideo cum sanguis putrefit facit tertianam et reliqui humores secundum plures interpolatas: et de causa continuitatis et interpolationis dicitur statim tam continue quam interpolate ponendo descriptiones. **¶** Sed hic scito per illud quod supra dicebatur de alijs humiditatibus ab humoribus nunquam possint facere febres omnium quod sic: et sunt reducibiles: ut ubi gratia. febris putrida causa a putredine prime humiditatis de scolis cum a sanguine non multum distet ad sanguinem reduci. Sicut si putrefcit chylus reduci ad flatum cum chylus flatu multum afficit: et ita consilium de alijs: quibus aliquid voluerit triu dicere quod humiditates. scilicet cum sint coagulate et perositate mebrorum restricte: non possunt recipe motum ut ad ebullitionem veniant. Considera: quod bene possunt inconuenientes facere ad extra illa loca pellunt a qua de eis cura non habet: et sic putrefiunt. **¶** Describi

tur itaque sic. febris continua est febris humoralis sanguinea a qua nullo temporis spacio sine afflictione permanet: sed absque rigore sudore et paroxysmorum manifesta declinatione patientes continue affligit: cuius materia in vasis que sunt venae et arterie secundum plurimum continetur: dicitur humoralis: quoniam non omnis talis est putrida: sed bene humoralis: ut de sincho dictum est: et dicitur etiam ad differentiam effundere quod non debet dici continua: diciturque nullo modo. quoniam de ratione intrinseca eius est continue affligere: sicut interpolata interponere tempus. nam sicut alijs humoribus a sanguine inest per intrinsecas earum naturam habere periodos: ut colere de tertio in tertium. flegmati de die in dies. melancolie de quarto in quartum. ut supra. et infra dicitur ita sanguini inest continue affligere. nam inter extrema illa est inuenire medium: quod est continuus motus: qui sanguini inest per propriam eius naturam etc. unde dicendum finem istam viam quod sanguini non est periodus: sed continuus motus cum est extraneatus. unde cum sit thesaurus vite et a natura maxime dilectus: non quiescit natura in mouendo et agitando eum ut ipse rectificet et ipsum sic conservet: quam sollicitudinem de alijs non habet humoribus. considera: quia ratio est retorica et opinio probabilis: dicitur cuius materia: quoniam ita contingit secundum plurimum et raro reperit contra:rium. Nam non inconuenit aliquam materiam intra vasa contentam facere interpolatas: propter paucitatem eius: ita quod interponet tempus donec reaggreget tantam quantitatem quod sufficiat de nouo febrem causare: ita non inconuenit materiam ad extra vasa existentem aliam a sanguine: in loco. s. prope in quo cordi facere cor continue febre: sed non erit vera continua: quod si esset sanguis extra venas fusus putridus remanens sub forma sanguinis sufficiens facere febrem continuo: tunc diceret illas esse continuas. Communiter tamen. et nominata stricte et proprie accipit hic terminus febris continua: imo concedit quod et ab alio humore quam a sanguine causari potest continua: et ponit distinctionem quod continuarius quidam est continua proportionabilis. quidam non proportionabilis: ut statim infra. quod si illum modum loquendi sequi cupis a descriptione data abice illum terminum sanguinea. considera. sed ista ut dictum est raro eueniunt: et ideo auctores loquentes de his que vltimum eueniunt distinxerunt inter continuas et interpolatas per esse ad intra et ad extra venas. **¶** Et ex his habes quid sit interpolata: est enim febris putrida que temporis spacio stat sine afflictione et patientem affligit cum rigore sudore: sine tamen manifesta paroxysmorum declinatione: cuius materia: vltimum ad extra vasa continetur. unde Galenus. 9. therapeutice. et Rasis. 17. continetur differt continua ab interpolata in tribus. s. in rigore sudore et manifesta paroxysmorum declinatione. **¶** Et iuxta hoc scito quod ex continuis. quidam sunt non vere continue: et sunt quando patiens stat continue febrilis non ex causa vna sibi continua: sed ex pluribus et vna mouetur ad putredinem antequam alia finiatur ut in febribus subintrantibus quandoque reperit. continue vere sunt iam descripte. **¶** Item earum quedam seruant materiam ad unicam expulsionem et tales sunt breues in vna septimana finientes et ante. quedam que ad plures criticas expulsionem suam materiam reseruant: et iste sunt longae: tales apud nos communiter eueniunt aut errore infirmorum aut medicorum: qui non cognoscentes febrem eam prolongant: quod quotidie accidit multitudine egrotantium. **¶** Item continuarius quidam dicunt continue proportionales. quidam non proportionales continue proportionales sunt continue habentes in suo motu excrecentiam secundum ipsi humoris propriam naturam. in determinata tamen quantitate qualitate et loco. unde sic reperiuntur communiter continue pro-

Diffinitio Continua et Interpolata febris

portionales de colera. et hec habent de tertio in tertium
 fm naturaz humoris excrecentiam. unde hic vt in prin
 cipio gentilem secutus teneo qd humor colericus de 3°
 in 3°. flegmaticus omni die. melancolicus de 4°. in qrtu
 mouet ex pprietate ipsi^o mae in relatione ad calm nale
 q pprietate sequit nueru boz humoru cu dtermiata qsti
 tate qlitate et loco: no pportional vo q no bz excrecentia
 saltu manifestaz: q. s. appenter et vniformiter affligit: ab
 auctorib^o nris clusa noiata. et ista e a sanguie vt plm. san
 guis aut sub forma sanguis remanens no fac excrecentia: sz
 cum ad nam alteri^o huius trāscēdit pōt facere: et cōiter
 fac ipaz ptiua pportionalē de colā: qz ei^o subtile facili^o
 in colerā trāsit: et sic repit ptiua pportional de colā ita et
 de melia et flate: fit frequēti^o tū de colā et flate: raro at
 de melia: et imo Aui. de qrtana plz qrtana e piodica: naz
 melia e hūoz multū vtuti et vite dñi^o et disproportionat^o. et
 iō nā nō tolerās ei^o putredinē mag^o ipetu mouet ad ipm
 expellēdū aūq^o putrescat. e et hūoz d difficili putrescibil:
 ex q iferē q timēde sūt mltū qrtane ptiue. De qb^o loqn/
 do et d clusis scito q vā et ppe clusa e diffō cluse vē fe/
 bris itēsi calor^o q vniformiter et ptiue cōp^o affligit sz nāz
 hūozis ppriā: et nō fm nūex aliqūe diez: c^o mā fm plm i
 locis cordi ppings: q sūt aut vena q e ab epe ad cor: vl a
 corde ad plonē repit. et hec e de sanguie solo: vñ sic vē est
 clusa: qz sua tēporasūt ita clusa vt corz diffictio nō pci
 piat. et dñ fm plz: qz et a mā in toto sparsa pōt clusa fieri:
 vt ifra de febre sanguis: et i^o febris nō bz actu neqz po^o
 excrecentias. Et sequēdo hanc dscriptiōē ab alyz hūori
 bus clusa vē et ppe fieri nō pōt: q et si ab auctorib^o ipam
 a colā fieri posse dicat: nī vā erit. vñ causon dñ clusa: ma
 xime qñ e i venis ppings dictis. vñ scito q post sanguinē
 in locis dcis ppings. s. cordi magis repit de colā: pp san
 guinē nutritu pulmonē: et iō ibi post sanguinē cū putre/
 scet clusaz faciet hñtē excrecentias actu vl potētia: de/
 de pt ex flate falso fieri ibi putrescēte: deide ex flate dul
 ci: fleg^o. n. in illis locis pōt multiplicari. ex melia aut raro
 accidit: cū nī sit apta multiplicari i locis illis: et ibidē putre/
 fieri: pp horribilitatē et inimicitia ei^o ad vitā. Et clu/
 sa de sanguie nō putrescēte dñ clusa iflatiua. q vo a san/
 guie putrefacto nō iflatiua dñ: boz spēs sūt tres. perang/
 mastica q sp vniformiter augef. augmastica q ptiue vni/
 formiter minuit. homotena q sp vniformiter stat: de qb^o
 oib^o ifra. Et postremo scito q si feb. arsiua pires et d fa/
 cto aliqñ repit febris ptiua ex colā q adurif i loco cor/
 di ppinq clusa dca fortis icēdy et corz cōsumēs illa no
 mīat ab Aui. et ab auctorib^o febris arsiua: et hec fm plm e
 mortal et pūo tpe durās: qñ in putridā trāseat: qre diu sta
 re nō pōt tal hūoz qñ a regimie vtutis nō derelinq^o: et B
 raro repit. Et scito q qtuor sūt cāe diuersitatis inua/
 siōis porisimoz. Pzia e a mā ipsa sūpra ex pte sue multi/
 tudis paucitatis grossicie aut tenuitatis. 2° ex pte tran/
 sit^o mae in aliā diuerse spēi. vt cū febris ex colica fit me/
 lācolica. 3° debilitas vtutis. 4° e nimia vtutis sensibi/
 litas siue mēbri. vñ has bñ cōsidera. Qz tibi vtilēs erūt i
 practica. qz ex dcis. i ca: 2° de signis dclaratas relinqm^o.
 De signis putride interpolate et cōtinue in gnālī: et mō
 inuestigandi eam et.

Rubrica.

Am actus

fit de cāis putride febris. Cōis duxi eē dicēdus de
 signis ei^o: cū fm ordinē pceptū post determi
 nationē de cāis de signis agendū sit: et licz. s.
 ca: 2° satis de ipsis signis putride dcū sit: vt
 ita meo iudicio sufficere possit: tñ vt satisfaciā in pte ipsi
 rubrice aliq pdictis addā. Et ex ipsis sūt nigredo lin/
 gue dolor capitis ingetudo agitatio. ex pugna virtutis in

mām et cō. angustia et maxie qñ febris e acuta. et ex ppe/
 tatib^o ei^o est: vt supra: diuersitas in pñ: et in augmento: et e
 de significatiōib^o fortiorib^o ei^o. Aui. et ex bis q statiz po/
 nentur in mō inuestigādi: multa hēbis huic pposito satis/
 faciētia. Et Cūq^o i notitiā febrū putridaz pueire volue/
 ris. p^o cōsidera res nāles ex pte aeris et regiois. p qñ aer
 calidus et sic^o. vt estiu^o ad tertianas pparat. et autū^o ad
 egritudies acutissimas et mortiferas. et ita de alyz. vt. s.
 ca: 2° in apbo. et tu ibi. itē ex pte etatis: vt qz si senex e non
 icurrit febre acutā nisi raro. pñonēqz et sic suo mō ppre/
 bendas. de qb^o plene alle. ca: nā si ipsa talia in mēte tua
 reuoluas. accipies sic pmo iudiciū aliqle existimatiū et
 bonū de eē ipsi^o febris. Et 2° te trāfferas ad res nō nāles:
 vt pmo inuestiga qlis fuit dieta siue regimē pteritū ab eo
 in his habitū ex pte qlitatū aeris pmax et occultaz. vt si
 in aere fuerit corrupto pestifero et hñtē ex pte cibi et po/
 tus in qlitate et qstitate eoz ordie ac hora et hñ. Tu sicqz
 discurre p alias res nō nāles: q discursus e tibi facili^o no/
 tus ex habitis in 2° ca: Deide veni ad diuisionē signo/
 rum supra positā: quā in memoria dñes ptiue retinere:
 q fuit a subālī iberetib^o. a qlitate mutata. ab exeute mu/
 tato: et ab actiōe lesa sumpta. vñ p^o cōsidera si illic in tactu
 est mordica: nā in oī putrida reperit: sz maior i ea q e ex
 colera et sanguine: et minor q est ex flegmate et melia. vt su/
 pra. 2° ca: Deide transeas ad qlitatē mutatā: vt vbi gra.
 color faciei plūbeus et ex viriditate et albedine significat
 super frigiditatē humoru et paucitatem caloris inati. item
 tornatilitas vt qlitas. p nūc dicat tenuitas nasi et hñ. ve/
 hementiaz significat caliditatis aut subtilitatis humo/
 rum ac ipsorū velocem resolutionē: et ita de alyz: vt su/
 pra scōo capitulo. Ab exeuntib^o mutatis: vt ab vna ege/
 stionibus sudore sputo et hñ. vt scōo caplo. que oīa sic ra/
 ptim ptransio gratia breuitatis: cuz allegato caplo aper/
 ta sint. Ab actiōe lesa: vt pmo a pulsū: qz mutat^o ab anbe/
 litu a rigore frigore horripilatione: et q sit ex mordicatio/
 ne caliditatis dignius est: vt pportionet ad horripilatio/
 nem qz ad frigus Aui. ex siti dolore capitis alienatiōe
 inquietudine vigilijs: et ita de alyz signis dicēdis in pro/
 prijs capitulis fm hunc ordinēz ponent: ita q ista et illa
 memorie cōmenda et adinuicē cōplica: et sic habebis pri/
 mo q febris erit putrida. scōo q erit tertiana quartana:
 aut hñ. et ad ista studiūz adhibeas: et talia maxime cōsue/
 uerunt apparere in interpolatis: et nō in cōtinuis.

Propter quod

nota. signa ptiue sūt ab actio/
 ne lesa diuersitas pulsus ma/
 ior qñ in interpolata alyz parib^o: qz ex ea magis ledūtur
 cor et arterie: ppter cōtinuaz afflictionē. cuz ergo cōpre/
 bendis diuersitatez in pulsū et illa non fuerit: ppter ali/
 quā cām primitiuaz: neqz ppter aliqū aliud accidens ne/
 qz ex motu materie paroxisimi: tunc iudica illaz cōtinuaz
 maxime quādo est cōtinue affligēs. vt supra de ea. unde
 in cōtinuis pulsus plus distat a pulsū suūmet sani qñ in in/
 terpolatis. Et Item cōtinua nō eradicatur post. 2° 4. ho/
 ras vt cetera interpolate: et hoc est veruz vt in pluribus:
 quoniaz aliqūe reperiunt tertiane note q durāt etiā pls
 . 24. horis de quibus suo loco. Et Itē in febribus conti/
 nuis nō antecedit rigor et horroz vt dictū est: neqz frigus
 notabile: sed aliqñ remissum valde in extremis. Et Itē
 non finit cum sudore vomitu secessu et hñ. et hoc vt pluri/
 mum. nam aliquādo in cōtinua apparet rigor fortis et su/
 dor: vt quādo materia via crisis expellit ad extra venas
 supra mēbra sensibilia: vt in causone qñqz: de q in apbo.
 Et Item in cōtinua cum accidit sudor cōplete eradicat
 materia eius: sed in interpolatis sudor minuit et nō eradi/
 cat. cōsidera. Et Itē in ptiuis calozet^o quasi ptiue eā

De febribus

lis persenerat et dicitur quasi: quia in augmento diuersificatur: quoniam aliquando augetur: quandoque diminuitur: propter vehementiorem pugnam virtutis contra materiam: propterea quia est in locis magis nobilibus: et alijs paribus plures eam aggrauas. Considera. Continua vero proportionalis cognoscitur ex continuitate eius cum obseruatione ordinata motus humoris secundum propriam eius naturam attendita quantitate et loco: ut supra de ea. et tu ibi.

De canonibus generalibus attendendis in cura febrium putridarum.

Rubrica.

III.

Canones

obseruandi in cura putridarum febrium in putridis sic distinguantur: nam eorum quodam res respiciunt non naturales: quodam res propter naturam: causas. scilicet morbum et accitum: de quibus omnibus suo ordine dicendum.

Primus quod cura eorum est aeris constitutio et eius dispositio multum attendenda: propter quod calidus aer et similis frigidus ad materiam digerens suis qualitatibus inuenit et maxime faciunt ad egritudinem plorationem et breuitatem iuxta illud senis. estas egritudines abbreviat. hyemis vero plorat: et non raro ad eam curam. unde 4^a pmi. p. ca. Et ex eis quod huius modo medicamentis sunt. propter quod est mutatio de terra ad terram et de aere ad aerem. unde videmus quod sepe curantur ex sola mutatione aeris: et vnum ex refugis medicorum: cum se deonerare volunt de infirmo: quem multo tempore in manibus tenuerunt: asserunt: facite eum mutare aerem. Item videmus quod si quis percussus fuerit in capite in aere subtili: et se transferat ad aerem grossum citius ac melius sanat. et eodem modo si in tibis facit: nam aer grossus facit ad opilones causas. et subtilis ad siccitatem declinat ad deopilationem. Et ut deum est putrida ex opilone vixit perit. Et quia in vnoquoque particulari causa de ipso ac rectificatione eius artificiali si necesse fuerit ample dicitur. hic ab eius pericula riori doctrina supersedeo.

Secundus quod cibi eligantur disponi debent ut ipsa dispositio exigit quod dispositio est quicquid debilitas virtutis quicquid materia quicquid virtutis: unde vna ex his aliquando est altera fortior. quicquid sunt equales. Et in isto opere ut obsuescit magis timorosa. Alii. altera non neglecta. Quod si potes ovis filis feruere nihil melius: ut infra de eorum et digone. ubi de preparatione ipsius virtutis ad morbum dicitur ample. unde cum est da cibos restaurantes: et debilitati ovis dros. ut. s. de dietis. Quod si materia fuerit calida da infundat. si frigida calefacientia. Si grossa subtiliat. Si viscosa incidentia: ut de digestiuis proportionabiliter dicitur infra. de quibus cibis. supra 3^a. cap. Et sequendo ad cibos dicendum.

De pane p. Loquetur factus ex simula frumenti. nam ut. s. teperat. Et si dicatur quod sit opilatus: inflatus. et dicitur quod azimus est huius: et quod huius coctus fermentatus. et ut decet. debite salit. et huius sua remouet nocumeta. Quod si purus eius opilones timueris: panem fac cum aqua decoctis fen. aut anisi: et maxime in egritudinibus frigidis: et suo: cum frigidis in egritudinibus calidis. Considera. De pituita aut ordeacea dicitur quod tantum scriptum est ab auctoribus nostris. dicatur p. pituita est cibum medicinali seu medicina cibalis ex ordeo et aqua constructa ad perfectiorem decoctionem. Locum. dicitur. 169. quod sic. ut. s. in vltis cibi apud nos non venit: sed huius fca ex farina et aqua cum infuscula a nobis noiat. unde ipsa maxime et principaliter in putridis ex materia calida inuenit. et suis accitibus ut sit. dolori capitis. difficultati anhelitus et huius. Etiam in alijs ex causa calida: quia calorem remittit propter naturam et accitibus eius obuiabit. Lac vero nocere antistit: et ad ipsas valz abluendo et abstergendo: sed caue piuncte valz eius putrida remittendo calitates. ita quod inuenietur multo plures quod nocumeta. Et tu considera. de ipsa quod fit cum brodio pulli. et non proteribo B ferculum ex decillatoze superius allato loco: et est factum ex lacte amigda. i. ex aqua expressiois madata: huius pistata: farina ordeci. zuc. addere

do semina papaueris albi cum aderit vigilia: ista quod ferculo iam uti incipit. Ad plura fercula me non extendo: quoniam si ipsis in 3^a. ca. ubi habes simplicia et composita graduata cum suis inuamentis et nocumetis: et tu ex te habes modum componendi. Solu restat dicere de ouis fructibus piscibus carnibus vino et aqua de quibus aliqualis diuersitas reperitur inter auctores et communiter practitantes.

Et expediendo de ouis primo p. 3. quod oua directe non compeunt in febribus. primo. quia sunt inflammationi parata cum sint vinctuosa et corruptioni propter diuersitatem suam propter: ut de lacte: et apta augere febrem. 2^a. febricitantes sunt corpora non pura quod quanto magis nutriuntur tanto magis leduntur. id est cum oua maxime nutriuntur sequitur. 2^a. quod grauius debilitatis inueniunt te neri sorbilia. unde de cura tertiane Alii. quoniam est iterio humectatio dant vitella ouorum: filis: procedunt in quartana. et Sal. ad glauconem exhibet in causone et tertianis oua. 3^a. quod debili ex parte virtute inueniunt ac dari debet: maxime si infirmus ea non abhorret. propter quoniam indicatio sumpta a virtute ovis alias obtenebrat. ut. s. 3^a. ca. unde cum posternis virtus ilico succurrendum: quod maxime: et cito fit cum ouis cum sint multi nutriti: et quasi nulli supfluitatis. 4^a. quod in declinatione febrium quoniam iterio est humectare concedi potest: quoniam tunc corpus indiget humectatione: et iam feruor febrium remissus est et ad hanc iterationem dabit Alii. unde subdit: sic datur eis in fine. et credo quod si dabitur albumen cum vitello huius mixtum conuenienti erit: quoniam sic declinabit ad fridum et humidum: et dabitur calori propter naturam. unde existimo quod in hac iteratione maxime competunt in ethica: et propter virtutem: et propter humectationem. et in summa grauius debilitatis virtutis magis procedunt quod alia ex causa. unde gentilis unde laudare oua ipsa sorbilia tenera et non dura in febribus: maxime virtute ex parte debili: et non aliter. albumen autem est male digestibile: id est ab auctoribus laudant vitella absque albumine. et multi sic spernunt albumen. Considera. Quidam si exhibent ea nisi supueniente finis. copii. et certe consuetudo. ut. s. est multum attendenda. unde toto tempore operis ea dare. 5^a. quod in febribus pestilentialibus competunt vitella ouorum. propter cordis confortationem cum maxime in ea ledatur: ac propter virtutis restorationem quod maxime posternis. hec est cocil. allegata dicitur. Et oua quod administrantur in febribus debet esse tenera sorbilia et non dura: ut Sal. alle. loco.

De fructibus vero primo p. 3. quod fructus huius maturi in febribus non inueniuntur: filis nec frigidi huius crudi corruptioni apti: de quibus supra. 7^a. cap. et has duas conclusiones dicit voluisse Alii. primo quartum. de cura putridarum in generali cum inquit. et ovis fructus nocet febricitanti cum ebullitione sua et corruptione sua in stomacho. unde secunda pmi. propter caplo sub areola febres. quandoque generantur ab illis quod sunt immatura febres plurime propter proprietatem sui humoris. et in eodem sub areola propter proprietatem. et acetosa et immatura generant febres flegma et putredines et febres propter proprietatem sui humoris. Secunda conclusio. fructus humidi quod sunt sua humiditate apti corrumpi per eorum assationem primo in prunis et decoctionem eorum completam sub cineribus factam. secundo multum elongantur ab eorum ebullitione et corruptione in stomacho: propter superfluum humiditatem eorum aquosam. sic est conclusio in assatione et decoctione. Ex qua conclusione inferitur: quod propter ma dulcia et saporosa huius matura et cocta. et similis pira laudata cocta attento magno appetitu ad ea in febribus etiam putridis dari poterunt. propter conclusionem. nam prius per decoctiones remittit illa aptitudo ad corruptiones. secundo propter fortem inclinationem appetitus ad ea stomachus ipsa amplectitur anide. et ipsa bene digerit. et eius malitiam sic magna sui ex parte corrigit. unde cum frigida sint et humida calorem remittunt: propter naturam: quare. et. Quod si dicitur conclusio habere veritatem in acutis et calidis febribus. non in alijs: quia frigidis: dom quod licet ratione cause

nō videant ppetere: tñ remittēdo calorē pter nās: et confortādo vītutē ex auida eoz acceptiōe mai' segt iuuamē
tuz nocumēto. et tu hanc pñē bñ pñidera. qm eā pbabilr
posui. pterea cū eis pñmiceant aut coriādrū pfectū in cā
calā aut anisuz in cā ffrā et hō: et sic modera vt videbitur.
¶ Tertia p. q. in febrib' imālib' vt ethicis effimeris se
cūri' dari pñt fruct'. et poma pira melō et hō. ¶ 4^a p. q. i
putridis fortis iñflāmatiōis dari pñt melon et hō. fruct' p
est aliabatis. 3^a p. q. pñtice i pñ: et die accessiōis: tertiane dā
tis ea. Et idē auer. 7ª colliget. ¶ 5^a p. q. si alis possumus in
flāmatiōi febzis occurrere ē peligēdū. ē est gētil'. et qz de
pomis ē scā mentio. iō de eis audi' Rabi moysen auctate
3oar. et apho. hūide diete zē. Ingt malū sui odore corro
borat cor et cerebrū. et ei' odor ē vt il' pñt scis. et melicis: s3
cibatio ei' ē peior oī cibatiōe fructuū: qz sui. ppetate ge
nerat vītositatē i neruo i lacerto q nō dissoluimur nisi cū
difficultate. et tu de crudis pñtelligē. p suanda scōa pñe.
meliorant aut poma ex dcoctiōe eoz in pasta. ¶ Ultia
p. pñtice talis: qd in febrib' icēfinitis olera et fruct' vt po
ma pira melon et hō: pcedi pñt. et hāc pñē voluerūt Sap.
in de febrib' causonis. et Isaac et Raf. et pñtatin'. p pñua
deī. nā ipa vt pruna mala granata yua acerba et cerasa. et
medulla cucumeris et hō: in frigidat stōz supcalefctū et ca
lorē remittūt pternālē arsurā et pñbustionē vētrē soluiūt et
vīnā puocat. yñ hec iuuamēta pñalēt nocumētis. ¶ Et
nō. q. cū his debes addere corrigēs nocu' ex zuccaro fe
niculo coriādro et hō. pira dari dōbēt post cibū. vt fumosi
tates ad caput eūtes repmāt: et p ipa os stōaci pñtortē. tu
tñ in his te modera ex pte pñtatis pñpue.
¶ De piscib' dōm q. vbi cūqz ppetit pñfana cōpetūt et pñ
fces. licz nō sint ita bon' cib'. dōbent. n. euiscerari et lauari
cū aq et aceto et in eis dimittan' p horas. vt viscositas ab
eis remoueat. deide assent'. et si cū feniclo et aceto dabūt
mel' et ē snia Joānicz. et Sal. p regimē acutoz pñe. et rō
qm leues sūt ad digerēdū ffrē et hūide pñlonis. et p ppara
turā reouēt nocu' viscositatē et corruptiōis eoz. pñidera.
¶ De carnib' dōm q. i febrib' icēfinitis. pacutis pñacutis.
et acutis. pñibet ab antiqs exhibitio carniū. nā timebāt
eaz iñflāmatiōē: et febzis augmētū: q. si pñgebat debili
tas vītutis: aut ex cūone: aut ex flōmia: aut ex aliq alio: vt
in sincopitūc carnes dabāt fridas siue tēperatas altera
tas tñ cū lactuca cucurbita et hō ffrs: i alyz aut febribus
maxie flaticis melicis. et hō bñ pcedebāt: moderni autē
dāt statī in pñ: i oīb' febrib' carnes alteratas tñ: et pp cō
suetudinē et hōinz ingluuiē: itē: qz et vñ nām eē dfectā ab
eo qd pus erat: vt dñā. 9^a. imo statī euz masticare nō pñt
dāt cōtusuz carnis. in his aut nō possuz ponere tibi certā
regulā. s3 opz te moderare fm vsuū patrie infirmoz. et
hō. Tu itaqz stude in alteratione eaz maiori aut minori
fm q. exigit febzis intensio maior aut minor: de ipsis at
carnibus et piscibus supra. 3ª cap. considera.
¶ De vino dōm. vt. 5^a. de dietis. et c. de signis febziū putri
darū: vt sit tibi canō aure'. Qz qñ interrogaris de aliq re
an pferat an noceat debes imēdiate te reducere ad res
nāles nō nāles et pter nās. Ex qb' pñcipalr casus medi
cinalis pñtuit: vt in pñ: trac. pñtice nre oñdim'. et p pil
las discurre et idicatiōes tuas accipe. et illi' rei iuuamē
ta et nocumēta itelligere. et ipa oia ad iūicē pparare. et sic
facilr iudiciū dponēs scientificū qd a pñ: fuit tibi diffici
le. vt vbi grā de vīo. Dicam' itaqz sic res a qb' sumit in
dica: de vīni exhibitio. initiādo a reb' nālib' pñt dūe
a qb' pñcipalr sumit iudica: et si septē sint nūcro vītus. i. et
pñlo: his aut aneque a qb' zē. A reb' nō nālib' vt ab acre
cibo morib' corporeis. et animi accitib'. a reb' pter nās.
qz a morbo cā morbi et ab accitib'. Et pcludēdo ponam

tres pñes breues: qz p canonib' tene. ¶ Pñia q. pñlo
ne calis etate iuuenib' calo exñte acre ac regione vītute
fortibus. dieta calā vsis. iratis forti exercitio exercitatis
egritudie calā. cā calā furiosis siue freneticis et hō: vīnuz
nullo: ppetere vñ nisi forte fuerit accis idicās de sui ex
hibitiōe. vt sinco. de q. ifra. ¶ Scōa p. oppositis at libe
rius pcedi pñt. ¶ Tertia medys at mediocriter zē. Et h
ē snia cōci. dñā. 172. cū q. et cū gētili alias ponā pñes: quia
mā ē mltū vītū et i dies occurrēs. O3. n. p vīni nās dclara
re. et ei' iuuamēta ac nocumēta apire. et 3ª pñes ponent
pñticularē q. vt canōes hñe dōbes. ¶ Vīnū repit in mlti
plici dñā. nā l3 cōiter dicat ab antiqs nñis qd l3 vīnuz ē
calz itēdētes de arōtico et vīnoso log: tñ repit apud nos
qz padue et alibi tale qd ē albū et planēse et modico colore
coloratū austerū acerbū: et qñ si sic agreste ex q. pñpiūt bi
bētes manifeste stōm eoz i frigidari: qd si nō fuerit for
tis stōi sentiūt se ex potu ei' ledi: sic ab alyz fridis subtili
bus. Et tale vīnū apud patanos fit pñmō: colligunt vñe
ex qb' dñbilissima via sūt. calcāturqz: deide i tina magna
siue in alio vase hñte orificiū iferi'. et sic calcādo descen
dit multū et illud reponit i buticella siue vegete. et pmit
tit vt buliat: sic absqz racemis suis et vocat vīnū excola
tuz. ¶ Aliud ē vīnū paucifex qd pur calū ē: et modicu
calefac. et tale repit albū et rubē. q. et gustu pñpiūt ei' vī
nositas apud exptos qz pñulat medicos si se nō itelligit.
et tale pñt cū mixtiōe aq remitti i sua calitate. Et h ad so
laciū nō cū dñ male sedet in iuvene via cogscere: addere
dōbes excepto medico. Qz cū effez cū pñe meo cermisōno.
et me iuuenē medicuz repñederet euz illa cōi auctate: sic
eā glofauit. addidi deide q. euz ipse senex cēt: et vīnū iā se
ptuagita ānis gustasset: et de eo nullū sciret deponere iu
diciū erat sibi magna ignomia: sic illi q. qñqginta ānis
vñā artē fecit: et in fine eēt rudior. repit 3ª vīnuz potēs cor
pus māifeste et potēter calefaciēs: vt apd nos mōtana di
cta. maluatica et hō. et ēt rubea planēsa et mōtana. ¶ Itē
iter hec media ē multa diuersitas vīoz ex pte vītutis
et pauciferitatis i diuersis repiunt patrys de qb' oibus
dicere nō eēt pole: s3 opz vt medic' sua prudētia iter illa
euz erit opportunū discurrat. ¶ 2^a nō. q. vīnū iuuamētū
pñtat in succurrēdo vītuti et subito. vt. ii. terty de sinc. et 7^a
coll. et hā. 2ª apho. pñe. is. oīuz subito et velociter nutri
tiuz ē vīnū. et ii. tery. est de maxie pñfortatib' vñtū. est pe
netrator bon'. et de maxie penetratib'. puocat vīnam et
sudorē. coagulata dissoluit et crudos hūozes digerit. No
cumētū iñflāmatiō cū ē potēs i frigidatio cū est friz equās
euz ē mediū. caput petit maxie vīnosuz et ipsuz ledit. et ex
signis boni cerebri. nō facilr ledi a vaporib' vīni. Aui. do
lorē i eo iducit ac mās ad ipz effumādo pñuertit. et neruis
et neruosis maxie inimicat faciēdo mās crudas ad ipos
penetrare. ¶ Itē pñmisset purū euz ipuro et mouet putre
dinē in pñ suo tpe datū: pp ei' velocē penetrationē. et p
nocumētū a paucis. pñiderat. ¶ Pñia p. q. i pñ: et i pñessu
febziū putridaz pcedi pñt vīnū dñbile fm dñm. ē ē gētil'
q. diē ēt in pñia sua tale vīnū iueniri vbi potētiōra sunt qz
padue. p3. pñ. maxie idicatiōe sumpta a febre. ¶ 2^a p. q. idi
catiōe sumpta a cā: et si tā i calā qz in ffrā pñueniat directi
in calā. p3. qz in calā valz rōne cāe et mae. ¶ 3^a p. q. non
exñte vehemētia febzis ppetere pñt vīnū aq pñmixtuz et
pls et min' vt exigit dispō. ē. n. maxie vītutē pñfortās. vt. 5^a.
et nullū vñ sic pñstare nocumētū. ¶ 4^a p. q. i pñ: febziū pu
tridaz colicaz an digōnē nō d3 dari vīnū vīosū. p3. qz tale
iñflāmarē et mās agitarē et ē Aliabatis. 3ª pñtice. c. d. regi
mie febziū putridaz. ¶ 5^a p. q. i feb. colica. iā digesta mā
et apli' eūata dari pñt vīnū aliq l' calefaciēs: vt vīnū po
tēs pñmixtū multa aq et i modera qñtitate. et hāc voluit

De febribus

Alii. p. q. faciet mās illā admodū digestā & paucificatā p poros trāsire & p vias vrie eūare. ¶ Sexta p. q. in febribus de mā frida stāte digōne in ea secure pōt dari vinū qd sit pōzi vīnosū. & hanc voluit Alii. de cura flegmā ifra g bñ clamauerūt auctores dicētes. vinū dari digōne appente i mā. ¶ 7^a p. q. in pñ: putridarūz flegmaticarū. magis securiter dari pōt vinū qd in pñcipio colericarū. p. q. nō sic timef ex eo īflāmatio. & q. eliget dōilis calorīs in q erit lenis vī? puocatina. apitiua meatuū & tale i mā nō faciet agitationē: s. quādā suauē calefactionē digerētē mās fridas & dilatātes poros. & hec mensurare h. p. dēs medic. ¶ 8^a q. sumit a pñuetudie q. i pñib? Itālie & alibi vbi sic est pñuetū bibere vinū a pñ: natiuitatis vsq. ad finē vite liberi? cedi pōt vinū in febre q. alibi vbi nō ē sic pñuetū. p. q. ex quo īferi: q. nō ē sic coartādū vīnū apud nos nris febricitātib?: vt faciūt arabes siue saraceni: q. nō sunt ita vīo assueti: & iō pcepta eorū in potu vī nī nō sūt sic stricte obfūada. vt qdā austeri colici. ¶ 9^a p. q. indicatiōe sumpta a vīute sp. ppetit vinū: qm. vt supra ex eo multū pfortat. & ita de etate & alijs ponere poteris. pñones p te. stude. ¶ Decia p. q. indicatiō accētis aliqñ vincit oēs alias indicatiōes pñias. vt cū febre pñungit sin. topis. dat vinū: mēsurat tñ fm vebemētiā febris: & h. tē pōza ei. vñ in pñ: febrū sincopalū de mā ffa dat aq. s. iz. terapē. Q. si fuerit ex mā calā dabit aq. s. Et i casu isto saraceni qb? ex lege. phibitū ē vinū iubent suis dare īfirmis vinū cū bucella panis. vt. iz. de īgenio sanitatis: & 7ª colliget. ¶ Undecia p. q. si cū febre cōiungat āpa vīnūz saltē potēs nō vī ppetere: qm. mās pñcat: & sui calitāte & penetratiōe subtili mās dncit ad locū putredis. & h. nīsi fuerit mā frigida cruda valde aut egritudo fuerit in dclinatiōe. nūq. ppetit in fortib? dolorib?. p. pñsideranti. nā vinūz calm calefacit & calefaciēdo mām mouet subtiliā & penetrare facit & ad locū doloris p ampli? crescere & mās crudas secūz ducit. & iō pñsidera. si in dolore renūz puenit potēs. & silt in colica & h. vt cōiter dat. Et qm. de ipso vīo multa dicent pñculari? in fmonibus fiendis de ipso febrib? i spāli. hic ab ampliori enarratiōe de eo supsedeo. Attēde ēt pñitiōes alias. vt qd nō sit nouū. sed ad min? duoz mēsiū. nouū. n. duz est digōni: & multos & grossos gnāt hūozes. & opilatū ē rē. ¶ Itēz in pñmiscendo vinū cū aq. acē? fac illam cōmixtiōē vt videbī? saltē per horam aī assumptionem eius.

¶ De aq. ffa dicēdū. vt de vīo. recipit. n. diuersitates pñmas ex pte locorū sube mot? & getis ei? & ita de alijs. S. h. agit de aq. ffa puteali vī? flumiali: & in relōne ad putridas. & vidēdū q. sūt q. nos iūtāt ad eā exhibēdā. q. vetāt: q. medio se hñt mō. & vbi dāre o. & vbi nō. ¶ Et dōm p. q. indicatiōe sumpta a reb? nālib? q. calē sunt & calitati at. tinēt: vt etas iuuetutis. ars fabril? pñlo colica: & h. indicāt de ei? exhibitiōe. pñia pñiuz. Silt a reb? nō nālib?. & a reb. bus pñter nāz: vt a cā morbi qm. ē calā ppetere vī rōne h. si ffa pñiū. ¶ Itē a febre vt febrū ppetit. Itē ab accidenti vbi sit sitis īflāmatio magna cōpetit. & h. rōne hoz. pñia pñiū. S. opz vt medic? mō eglibret pñia indicātia cū indi cātib?. ¶ Et h. nō. s. ditiōes ab Alii. positas phibētes aq. fride exhibitiōē. p. ē dōbilitas alic? nobilis mēbri. & mala stōaci pñlo ffa aut epis. 3ª āpa vīscēz. 4^a do lor i eis. 5ª paucitas sanguis corporis: aut ex pñolixitate egritudis: aut ex etate: vī? alr quōlibz. 6ª inata dōbilitas: vt sunt senes: & creati a pñ: dōbiles. 7ª pñuetudo bibendi aquā calāz & nō fridā: vt sunt ethiopes. 8^a ē extenuatio corporis. pōt addi 9ª hūozis grossities & cruditas. cōsilt. s. attēdant pñie ipfī? exhibitiōē pfortātes. pñia q. mā sit calā subtili q. digerit ipsa aq. & q. mā sit grossa diger

ita fortis īflāmatōis: vt ē colā grossa: aut sanguis grossus siue ingrossat? nā si nō cēt digesta nō posset nā eā expel lere. 3^a q. corp? sit carnosus. est. n. aptū magis resistere.

4^a q. calitas nālis exuberet. 5^a q. vī? sit fortis. 6^a vī? scera sana. 7^a q. eorū iteriorū cōplo nō sit ffa. 8ª cōsue tudo potādī aquā fridā. ¶ Pñia p. q. stātib? his vltimis cōditionib? octo febre exite itēsa de mā colica secure deē aq. frida neq. ē alia melior. p. q. q. ē Alii. qm. p ipam iuuabit vī? vt mām cōsumat & euacuet p sudorē fluxum vrie vomitū & h. ita vt statī sanet. & hāc audiuī fuisse pñ cricātā meo tpe: & sic patiētē statī fuisse sanatus. ¶ Et q. qñtas aq. bibite fuit circiter lib. ix. vī. x. de q. qñtate scū to q. vt Alii. 7ª colliget o. eā diuersificare h. diuersita tem īflāmatōis: nā febres arsiue in sui itēsiōe hñt latitū dinē. & iō opz vt tua prudētia vtaris i ei? exhibitiōe. vī? cōsuetū ē in casu pñis nre dari vīq. ad tremorē sine vīo. Alii. vsq. ad viriditatē coloris. & voluit expmēre qd deē qñtū potare pñt. Tu itaq. te modera in dādo pñs & min? fm indicatiōes maiores aut mīozes rē. considera. ¶ 2^a p. q. qñ oia nō cōcordāt ad ei? exhibitiōē. dōbes attendere fortiorib?. vbi gñā. Quis febrū febre itēsa valde cū siti et h. & h. in epe āpa. tūc dico q. q. ex īflāmatōe febris tū meī corporis arefactio & tadē moris. meli? ē exhibere q. nō: & pmittere qd āpa aliqñr augeat & mā icrudeat q. cor pus moriat. ¶ 3^a p. q. vbi occurrūt isti casus medic? dōbz studere qñtū pōt diuertere i meliorē pñē. vt si cū alio pōt succurrere aut cū mīori nocumēto facere d. vt vbi gñā. admiscēdo sy. acetosūz cū aq. vī? inlep plime cōmixtiōis cū multa qñtitate aq. īsti. n. pot? calorē extiguēt febrilē. & apātī nō tātū nocebūt stat itaq. magna ps exhibitiōis hoz & siliuz in discretiōe medici. ¶ 4^a p. q. i febrib? arsi uis multe īflāmatōis vīute pñfentiēte: & alijs nō multūz pñdicētib? cōditionib? dictis d. exhiberi magna quātitas aq. ffe in vna vice & nō pauca sepe. p. q. qm. p exhibitio nē ipfī? in mltā qñtitate iuuat nā ad expellēdū eradica ti ue subito mās ipaz p fluxū sudorē vīa vīne: aut p vōitū vt supra. & extiguēt calor pñter nām. pauca aut pñies exhi bita īflāmat? & ad nāz colē cōuertit. vt. 5ª colliget. penul. ca? & 3ª reg. acutoz. vbi ppo. dicē ipaz in corporib? colicis querti ad nām colē. Et h. ēt sensī Alii. pñia qñti. de cura pñstilentie dū ingr. aq. plima ffa subito ē iuuatiua. valde pauca nocet fortasse. Excitat calitātē ēt p antiparistasis. vñ in pñuetis spāl: & q. vīuz re. fridaz nō timent secure cū sy. suis & cū cibo & potu cōmīsceri pōt. ¶ 5^a p. q. vbi phibētia sint potētiora: n. licz aquā ffrāz exhibere. vt vbi gñā. vbi sit mā grossa cruda viscosa. Nā p ei? potū addi in cruditatē grossiciē & opilōnē maiore ad quā opilōnez segt noua putredo: & ex pñti cum mouet noua mā putri da sit noua febris. Et iō dixit Alii. & nō phibeas ei aquas ffrāz nisi fuerit hūoz q. ē in eo crudus & grossus: tūc. n. phi bet digōnē. ¶ Ex qb? appet qd i febribus flaticis nō vī cōuenire pot? aq. ffe simplicis: q. nō cōmixte. ¶ Sexta p. q. in casu in q. aliq. febris sit fortis icēdy idicās aquas fridā dari in qñtitate mltā & nō pauca: pp timorē pñerfio nis ei? in colerā: s. pñs o. vētrē lenire: aut mās digerere q. deē illa qñtitas: tūc dari d. aq. frida & i pauca qñtitate pñmiscēdo eā cū aceto vel succo limonū: vel aratioz: vel vīo granatoz acetosoz phibētū ei? quērionē in coler am. ¶ 7^a p. q. si illa febris fuerit de colā grossa melius erit si dabit calā. p. itelligēti. ista aut phibētia & iuitan tia nō phibētia dōbet a medico. vt. s. bñ mēsurari. ¶ 8^a p. q. febres in qb? vī? ppetere copiosus pot? aq. fride sunt febres colice aut sanguice. & rarissime i flaticis aut melicis exhibet. vñ yp. 3ª regimīs acutoz. In aq. nullū bonū iue ni nisi qd i acutis dat morbis. ¶ 9^a p. q. in febre sanguis

vinum. Novum.

Comisto aquae cum vino fiat per horam mēz bibatur.

Conditiones octo. phibētes aquae frigide exhibitionem. Alii.

peccatis sola q̄litate p̄augmētū q̄titatī: qz. s. nō putride nō expectāda ē digō i exhibitiōe plin pot' aq̄ ffe: imo q̄, cūq; die dabit p̄. s. z. v. l. z. erit pueniēs: vt dīpa exhibita i se. arsiua. ¶ Decia. s. qz i febre sanguis putridi i grossa ti z apti i crudari p̄potūz aq̄ meli' ē expectare digōnē. p̄z qm̄ tūc melior fiet eradiciō nō ipedita vtute: neq; fiet mā ita rebellis: qm̄ p̄ipam i crudabit. ¶ Undecia. s. qz in causone z i febribus istis colicis de cola subtili puenit pot' aq̄ fride nō expectata digōnē: qz ei' exhibitio ē mae ipsi' digō. p̄z. ¶ Duodecia. s. qz vbi i talib' mā sit grossa meli' ē digōnē expectare: qm̄ vt supra pueniēt' eradica bi' mā. S. z in his opz q̄ medic' sit prudēs examinātor: vt si pphēderit ex expectatiōe digōnis q̄ pueniat mors: qd̄ apphēdet: qz videbit mām tēdere ad vltioriē corru ptionē. Un̄ hypostas videbit nigra melius ē dare q̄ ex pectare z nō curare si mā i crudabit z febris plōget me lius. n. est vitā plōgare z morbum q̄ vtrāq; abbreviare. z colliget. Et breuiter s. z. Sal. tria sūt q̄ nos iuitāt ad ei' exhibitioē. fortitudo vtut. acuties febris: z signa digō nis apparētia. z b̄ maxie vbi expectat digō vt. s. Ex isto iferē q̄ senes dērepti d̄biles z h̄s: sunt ab eius tali potu exules. Inferē scdō q̄ in cronicis nō cōpetit simplex vt supra. ¶ Itē Anic. Et ille quē opz plurimum p̄bibere a potu aq̄ frigide est: eni nocet in sanitate sua.

¶ De aq̄ at cocta dicam' q̄ aliq̄ tal' ē simplex z aliq̄ ppo sita p̄ simplicē itelligēdo cui aliqd̄ secū nō amiscet. Et d̄ tali dicēdū q̄ alijs parib' securi' exhibetur cocta q̄ non cocta. nō. n. tātū ifridat. neq; calorē z spūs tātū extinguit.

¶ Itē nō ē ex p̄nti ita i crudās ita opilās z ē magis pene tratiā: nō ita rugitū gnāns: n. ē ita apta facit dolores: n. ita anhelitū p̄strigere z mēbris fridid nocere: z sic d̄ alijs nocumētis aq̄. Cōmiscet aut sic cocta cū vino cōiter apō nos p̄o ifirmis. z aqua cū succaro eis p̄pinat.

¶ De aq̄ at p̄posita. q̄ i vsū cōez venit medicorū z ē aq̄ oz dei dicēdū breuiter expediēdo q̄ aq̄ ozdei q̄ i vsū cōem venit vt pot' ifirmorū ē aq̄ i quā trāsīt vt' z n̄ cor' ozdei Un̄ cū dicat. Anic. z. canōe. s. ca. q̄ q̄nūq; res ē dure sub stātie ei' vt' nō trāsīt i aquā nisi multū decoq̄t. Et iō stu dēdū est in ei' d̄coctiōe. vt ifra d̄ aliq̄s practicātes q̄ leui ter eā decoquūt. ¶ Cōtigit at aquā ozdei multipl' fieri: e' multiplicatē q̄re i Mes. i suo d̄ appropatis. ca. d̄ pleu resi. Ad eā. n. venio q̄ a modernis practicis cōiter obfua tur: z ē vt aq̄ fontis ad ipm̄ ozdeū sit p̄portio vigecupla. z in b̄ p̄cordat se mes. cū Anic. z d̄ ozdeū eē excorticatū a cortice suo exteriori. deide b̄n̄ aspero pāno fricari z d̄z bulire vsq; ad cōsuptiōē q̄ medico videbit neciā: s. z suū p̄positū. ¶ Et an̄ q̄d̄ b̄ dicat. Scito q̄ hec aq̄ ē ifrida tiua hūectatiua lauatiua absterfua opilonū apitiā. v. zine puocatiua sputū facilitās z vētrē lubricās. z b̄ oia fac di uersa ex diuersitate vtutū p̄tū ei'. z ex diuersitate p̄para tiōis ei'. vñ p̄ ē ifridatiua p̄ p̄lonez nālē sui z ozdei: qd̄ ē f̄m in p̄. z hūectatiua p̄ p̄lone ipsi' aq̄ hūidaz: z p̄ p̄tes medullares ozdei q̄ sūt hūide q̄ in d̄coctiōe z maxie mul ta cū p̄tib' aqueis amiscēt. z quāto pl̄s decoquūt tanto reddi' humidior. Est q̄ppe lauatiua z absterfua: vt me. p̄nitrositatē expālas in cortice ozdei iteriori tegere me dullam ei' p̄ ipsas p̄tes opilonū apitiua v. zine puocatiua sputūz facilitās: z vētrē lubricās cū his coadiuante hu miditate. ¶ Si d̄coquat cū oī suo cortice non erit ita ab sterfua. ¶ S. z b̄ nota. qz h̄til' d̄ic' d̄riū sup capl̄z de aq̄ ozdei. vñ vult q̄ cū cortice exteriori z interiori cocta sit magis absterfua: z iō p̄sidera: qz non obfua: qz fortasse sic est iflatiua z tussis fac. z b̄ faceret ad Anic. allegatum ifra. ¶ Itē si cūz modica aq̄ pone' multū de ozdeo erit magis nutritiua q̄ si cum multa z pluri q̄ d̄cū est, z erit

min' absterfua magis ifridatiua. z sic p̄ ei' facile deco ctionem min' hūectatiua z p̄ ei' multā decoctionē vsq; ad crepaturā eius iclusue magis hūectatiua. z ita f̄m di uersas ei' p̄paratiōes diuersos fortit' effect' q̄s ex te ve rificare z inuestigare facit poteris ex datis nūc p̄ncipys de ea. ¶ Et de q̄titate ad quā d̄uenire d̄z i ei' d̄coctiōe ē magna diuersitas. Anic. ad q̄ntā p̄tē. Mes. ad medietate: vt tertiā. Isaac aut ad vñā p̄tē z vt d̄cū est. cōsistit i discretionē medici f̄m intētiōē quā h̄z. nā sic z pl̄s z mi nus recipit de vtute ozdei. cōsidera. Et ex his facile ē re spondere ad aliq̄s apparētes d̄dictiōes in dictis auctorū nostrorū inuētās. z ad alias difficultates. p̄sidera. ¶ Re stat videre quō i febrib' p̄petit. ¶ Prima. s. qz in febri bus arsiuis colericis z sanguineis cōcedi d̄z pot' ipsi' aq̄ ozdei. p̄z p̄clo ex habitis. nā si nocumētū aliqd̄ fac. b̄ vt eē qz iflatiua est: z tollit eius iflatio p̄ d̄coctiōe: q̄nis di cat Anic. z. canōe. Et ois aqua ozdei est iflatiua. p̄sidera. Nō nulli tenēt q̄ nocet ori stōaci z stō: pp̄ qd̄ miscēt euz ea cūz d̄coquit grana aliqua masticiis: s. z tu attēde stōaci p̄lone z eius toleratiā. de q̄titate dicēdūz q̄ d̄cū: vt su pra de aq̄ frida: qm̄ magis parata ē iflatiōi aq̄ ozdei ipsa frida. Et iō bon' Lermisonus in silib' faciebat ifirmos: etiā potare z in bona q̄titate qm̄ nō petebant. Attētis sp̄ conditionib'. vt supra: sed p̄pter dubiū cōuersionis i co leram p̄parabat pot' ifrigidatiuos ex sy' acetoso simpli ci oxizacara de acetositatē citri succis frigidis z h̄s. vt i fra de acutis z colericis. ¶ Scda. s. in febrib' flegmati cis z melicis nō puenit pot' aq̄ ozdei assidu' : qz in talib' nō est tāta iflāmatio q̄ requirat zc. z maxie in interpola tis: nā directi' in cōtinuis videt' puenire. z in his febri bus: cū sic tali aqua vti volum' d̄z eē facta cū apio vñ cū feniculo. vt docet Anic. in scdō capl̄o de ozdeo. inquit sub areola febr. in calidis quidē pura z in frigidis: cum apio z feniculo. Et cū volum' aquā ozdei fieri magis absterfi uam in calidis ponat succaz triū coctionum: z in fridis succaz rubeū. ¶ Postremo scito pp̄ vñū d̄cū Anic. z est veniēs sepe in practica: q̄ aqua ozdei: cū dat grā alteran di z nō cibādi: pōt cū sy. acetoso cōmisceri: z est p̄clo h̄tili lis. Et verificat maxime qm̄ stōus patiētis est calidus: nō timens acetositatē ei' in eo. S. z tu qm̄ aliter facere pote ris euitādo hoc dubiū fac z cōsulti'. vñ cōciliator differē tia. i. 69. dicit ex eoz cōmixtiōe eoz opationes cōfundi. qz sy. acetosus diuidit z sequestrat z materias ad expul sionem p̄parat per secessum. aqua vñ ozdei abluat qd̄ inci suz est per sy. z abstergit z per sudorē educit aut vias vzi ne. considera. Et hec de aqua ozdei.

¶ De sōno dicēdūz q̄ in p̄ncipio typi vñ paroxysmi quan do calor ad intra suffocat regulariter nō cōpetit somnus z causa p̄ma qz frigus z rigor p̄longat: quoniā per ipsuz p̄hibetur calidū expandi z mām occupare. ex quib' ces sat frigus z rigor: Scda quia per sonuz materia ad intra coartat: z si aderit apostema erit euz augmētō illi'. Ter tia quia ipedit digestiōē humoris fieri a calore qui non expandit. ¶ Scda cōclusio. Loacte in p̄ncipio quādoq; est concedēdus vt in corporib' multe sensibilitatis: z ma xime quando mā mota est subtilis z acuta mordicatiua. vnde subito calor suffocatur: z extrema vltimate infrigi dātur: z dubitamus de magno futuro periculo. ¶ Ter tia conclusio. q̄ in declinatione iāz paucificata materia somnus videt' competere: quoniā p̄ ipsuz virtus z calor fortificatus illud paucūz expellit aut per sudorē aut in sensibilib' z. ¶ Quarta conclusio. q̄ in statu sequendo gentilem corpore existēte colerico macro resoluibili ba bēte vapores: qui tēpore status p̄ corp' mouent: pl̄s sua acquirat q̄ q̄titate peccantes: sōnus p̄petit. p̄z cōclo qm̄

De febribus

ex ipso virtus confortabitur debilitata ex teporibus antecedentibus: quod confortata expellet illos vapores: quos nunquam expulisset si non fuisset confortata. ¶ Quinta: quod ubi non sit talis non videtur sonus competere: quoniam ex vaporibus illis sic costrictis per sonum plus nocebit quam iuuabitur ex confortatione virtutis. ¶ De augmento vero dicendum quod cum habeat duas partes: quarum una est propinqua principio altera statui. de eis est dicendum quod quod est propinqua principio habet nam principium: et de ipsa ut de principio: et ita pariformiter de illa statui propinqua. ¶ Quid autem sit dicendum in febribus continuis: in quibus non apparet ista diuersitas manifesta. per quoniam opus ut medicus sua extimatione rationali horas has assignet: in quibus debet prohibere aut somnum concedere.

¶ Et quod balneum comprehendit sub exercitio: hinc de eo dicendum: et breuiter: quod in patria nostra homines non sunt multum consueti se balneare in balneo aque dulcis calide: de quo est sermo. Et ideo quod euacuatio materie putridarum per balneum calidum non est absque resolutione spirituum et ipsorum euacuatio supflua. Quapropter etiam febris intendit. et quod magis in profundo existens commouet: et non eas ad extra mouet: quod difficile est tales ad extra moueri. hinc in eius usu non reperitur iuuamentum sed nocumētum. Adde quod labor accidit infirmo et resolo ex ipso sitione eius in tina et in extractione et in statione et in mensura quantitate aque: etiam quod aliquando errat ab astantibus in eorum mora. et ideo non mireris si non est in usu in cura putridarum. Et ideo Rasis. id continetis penul. caplo. de cura putridarum dico non vidi febricitantibus balneum esse utile in aliqua dispositione. Et hec tibi de balneo: de quo infra de cura tertiane non pure.

Ad canones aut medicinale regimen respicientes me conuerto: et eos sic distinguas. ut cum meliori ordine quo potero memorie tue efficacius commendes. Nam eorum quidam sunt digestionem siue alterationem comprehendentes: quidam vero ipsam conspiciunt euacuationem. vnde primo de primis sermo habebitur. secundo de secundis. ¶ Et antequam tu medice venias ad curas febrium putridarum. scire debes quod in mente tua quatuor debent consurgere intentiones. Quarum prima est ad febre: cui deferuntur primi canones alterationem concernentes: docetque infundare et humectare. Secunda est ad causam febris quod. si ipsa preparari debeat ut apta sit expulsiō: per hec completur cum primis et digōne ipsas respicientibus: vnde maxime quando materia digōne indiget. Tertia est purgatio ad causam: quod. si ad materiam febris: cum quibus et quomodo et quavia expelli debeat. quibus omnibus secundi tibi canones deferuntur. Quarta est ad accidentia febris: cui tibi ultimi sufficiunt canones. de quibus omnibus infra.

¶ Accidit non raro quod intentio ad febres et ad causam eius adiutricem non contrariatur. ut quod febris est colica de colera subtili in estate in iuvene et huiusmodi talibus additionibus caliditate et sic citate arguentibus: quo casu veniunt ex parte ipsius febris et cause ifrigidatā et humectatā. quo casu si cum vno complere poteris. ut exempli gratia cum aqua frigida: nihil melius. ut quod in canone. ¶ Si contingat quod adiutricem contrarietur: ut quod febris ut sic dicat exhibitionem frigidorum: et humectantium. et causa siue materia que est flegmatica indicat exhibitionem calefacientium et exiccantium. tunc opus ut in hac contrarietate medicus sua occurrat prudentia et exercitio: quod mediantibus sciatur eligere. propter quod 4. terapeitice. Exercitium et nam prudente opus est medicum. Opus autem hic investigare modum quo medicus cognoscet ad quod horum declinare debuerit. Et Auicenna. Et opus ut obseruet res magis timorosa de vna duarum rebus. cui addas. ut Galenus aphoriz. metro altera non neglecta. et idem. id. terapeitice. ¶ Sed dices quod comprehendam rem magis timorosam. ¶ Admodum primo

quod absolute potest intentio ad ipsam febrem. quod est illud preter nam cuius remotionem premitus intendimus. Secundo secunda est intentio in actu curandi ad causam. et hoc regulariter operando. Et ideo dixit Galenus 3. regni. Opus vniuersumque casus prius abscondere. ¶ Secundo dicendum quod quod febris est intentio valde et vehementium accidentium: ita quod ex eius aliquo additione dubitamus de esse infirmi. tunc intentio debemus esse principalem ad febre ut febris. et ideo ut supra in febribus incessis. pcedendum cum extinctionis fortibus et habito respectu ad calorem naturalem ne extinguere. de quibus infra de febribus acutis. ¶ Si fuerit debilitas virtutis: viuifica eam ifrigidando moderate. et tu ad hoc bene aduerte. ¶ Tercio si vitus fuerit fortis: et corpus aptum resistere dissolutioni ex parte compositionis eius: ut quod sit grossorum humorum. strictorum pororum. complexione flegmaticis: et huiusmodi dato quod febris sit multum intentio: debet cum leuibus extinctionis pcedere. Secundo quod si plurimum prior intentio est ad causam. et causa quod rarius inueniunt ille febres cum tanta vehementia: et spaliter in partibus istis. et si plurimum febres ex multa et grossa materia ad frigidum declinate. quod facit etiam inordinatum regimen et ingluuias hominum nostre patrie. Ex quibus habet quod si plurimum potest intentio in febribus putridis ad causam quod ad febre. ¶ Sed quod remanet quod est fortior abfolute et alijs paribus. et tu considera. Et sicut inter febre et causam accidit contrarietas ex parte intentionum. ita et cadit inter febre accides eius et causam. ut in sincopali humorosa. Nam indicatione sumpta a febre debet dari frigida. ratione cause calida. et accis querit cibi exhibitionem. et febris ac materia cibi exhibitionem. Similiter si quis febres habet stomachum valde frigidum: et febris est calida. aqua frigida conueniret et non conueniret. Has itaque contrarietates medicus diligenter considerare debet. et primo videre si aliquid habeat vnum quod in his contrarietatibus satisfaciatur: ut est syrupus acetosus qui ifrigidat: et sic confortat febre. icidit et subtiliat et opilationes aperit: et ventrem soluit ratione succari abstergetis et acceti stimulat. et sic cause: quod materia grosse conuenit: et eo vti debet. ¶ Si tale non inuenit: opus ut solerti extimatione inuestiget quod illorum est aptum maius nocumētum inducere: et ad illud principalem intendere altero non neglecto. Et hoc est quod dixit Auicenna. et opus ut obseruet ut supra. Et hec de isto primo canone. quod merito est primus ut per consideranti.

¶ Secundo canon. Quod contra materiam peccantem quandoque pcedimus cum solis alterationis non digestionis: sed adiutantibus naturam ad reducendum materiam ad benignum. Quandoque vero cum digestionis alterationis habilitatibus materiam ad expulsiōem. nam digestio est medicum in nocitium est preparatio eius ad expulsiōem: ingrossando. si subtili: et subtiliando grossum: et incidendo viscosum et huiusmodi. Et ideo quod medicus apprehendit materiam peccantem esse paucam aptam ad benignum reduci. non debet statim medicus retinere illam expellere. ut quod quis conquerit de febre leui aut de aliquo accidente: qui est homo satis fortis boni regiminis: non consueti multiplicare multos malos humores et huiusmodi non pcedat cum digestionis statim et euacuationis ut multi faciunt. et hoc bene considera. si prius studeat humoris rectificationi. ¶ Cum si amplius scire debet quod non omnis repletio nec omnis repletiōis malitia suo medicam contrario ex euacuatione et oppositiōe: imo multoties sufficit multa regiminis bonitas. ¶ Et incipiendo ab alterationis veniendo ad particularia. Dico quod si aqua fructum facta. scilicet ex citrullis melone et huiusmodi ex succis eorum ab Auicenna. et alijs ponatur inter alterationis ifrigidatā: tamen quod non in omnibus videtur competere maxime in febre ex materia frigida: etiam quod parata est corruptioni. ideo consulo quod dimittatur. et cum aqua ordeii et alijs pcedamus extinctionis. et erit tutius: de quibus extinctionis in de acutis. Verum in febribus tertianis habebas 3. practice concedit melone induratum statim in principio. et 7. coli

ligz: succus cucumeris saracenicus. Quia colere cum sba sua tota: credo tunc posse eis vti orietales q̄ nos: pp̄ regione aeris dispōne et consuetudinē ad illos cibos: q̄b̄ q̄si p̄tinue i s̄itate vescatur. ¶ Alia est aq̄ fructuū acetosoz: q̄ ex succis eoz sc̄a: vt granatoz: arācioz: limonū: et h̄s: et ista cōcedit et i p̄ncipio q̄ febres sūt icēsiue ac maligne: vt pestilētiales i q̄b̄ a p̄ncipio a modernis exhibent extin- ctua: vt ifra de eis. ¶ Et q̄ moderni vtuntur zucharo ros. i p̄ncipio putridaz nō p̄petit: neq̄ antiquū: neq̄ nouū: et maxie aū digōne: p̄ q̄ ad ḡnales sc̄as itētiōes eo nō vti. Aūc. nō ad ifridādū: imo vti aq̄ ordeī: neq̄ ad euandū eo vti: et argumētū negatiue valet i medicia. Itē nō min⁹ ē iflamatiū aq̄ melonis: q̄ i icēsiuis nō puenit: i fridis ē. Et si dicis dabo cū multa aq̄ tunc opatio erit ab aq̄. Et breuiter cū sit stipticū māz idisponēs ad digō- nē nō vti p̄petere: vtz rōne alicui⁹ sp̄alis itētiōis q̄ cēt sto- maci p̄fortatio possit p̄petere. Q̄ si rōe absterfiois i flāti- cis: eo q̄s vti vellet possit: s̄z meli⁹ rōe hui⁹ cēt mellinū ni- si sit q̄d phibeat: et tūc tu corrige cū alyz: et h̄ ē visa. Hētil nri snia. In hac tñ difficultate varie reperiunt opiniōes quas modo ḡra breuitatis non prosequar. Psidera.

Expeditis

fic alteratiuis ad digestiuu venio: ante quoz administratiōe debes attēdere aliquos canones. ¶ Prim⁹ q̄ p̄i⁹ debes cognoscere ma- teriā febris: aūq̄ ipaz digerere aut euare icipias: nā alr a casu opaberis: q̄ si sic i p̄ aduētū nō cognoueris eas: vt q̄nq̄: p̄tigit subtilia regimē: nā febres q̄ nō sic cognoscū- tur p̄ aduētū sūt q̄ nō h̄nt vehemētia accētia: nec i tactu calozis: neq̄ i exētiōib⁹: neq̄ in pulsū: s̄z oia sūt remissa: p̄ quoz remissioe sum⁹ ambigui. nā ex subtiliatōe regimi- nis nā nō occupata curabit: si mā erit benigna et pauca: aut eā manifestabit si non erit talis.

¶ Cognita at febre quo ad cās ei⁹ tūc p̄missa diēta: vt su- pra. Prim⁹ canō debz ē v̄tris lenitio: et sc̄dus i ordie. Et q̄ p̄ clistere lenitiū remittit acuitas febris p̄. Itē fe- ces sicce euant sua fumositatē nocētes et alterātes. Itēz māe corrupte et q̄ p̄tinue corūpūtur in itestinis repte: vbi et plurime cōiter repiunt: et si n̄ sint de mā febris: nā itestina sūt loca i q̄b̄ suffocant et p̄cludunt vapores cale- facti a febre: et māe ipe iflamate. Ex q̄b̄ appet: q̄ licz di- recti lenitia p̄petat i cā calida: pueniūt et i frida: vt p̄z. Itē p̄ lenitiua: et maxie p̄ sup̄i exhibita māe q̄ circa me- sericas calore febrili corūpūnt et resudāt vsus mesera- cas: nā si nō mouent et ibi residētā facient ipe corrupte erūt cā apatis: aut iflamatōis epatis et corruptiōis chili eūtis ad epar. Et ex his appet q̄tū p̄sūt clisteria: et si ifir- mus de se affllet: nā i his febrib⁹ sūt multum diligēda.

¶ Itē si accipe noluerit clistere: aut nō poterit da leniti- uū p̄ sup̄i: vt cassia: aut mānā: aut sy. violatū: aut aquaz oz. aut aquā fructuū: de q̄b̄ statiz: q̄d itellige regulariter opādo: nā si i itestis eēt feces multū exiccate: et opilatio eēt fortis: ita q̄ et cū clisterib⁹ vinctuosis et lenitis feces ipe educi nō potuerit: tē oz te trāsferre ad clisteria fortia sc̄a cū decoctōe agarici polipody cartami et h̄s. ¶ Itē si cōp̄deres q̄ eēt p̄ntia hūoz fridoz crudoz i itestinis: aut q̄ paties casur⁹ eēt i subeth apoplexia et h̄s: tūc coa- cte ad acuta clisteria trāsire oz cū turbis et alyz h̄s. Et si voluit Aui. cū dixit: sit sic sy. violat⁹ et sit vltimitas lenifi- catio: nō sly⁹ v̄tris: nō solo laboriosa. Et p̄ canone tibi satisfactū ē puto: si eas posuero q̄ tibi i p̄dictis satisfaci- ent itētiōib⁹. Et aū ipoz descriptōes scito q̄ lenitiua sūt que sunt viscosa: et dilatātur sup̄ superficie mēbz aspi dila- tatione plane superficie: et sit manifestū illius corporis p̄ eam planum recte asperitatis: aut currit ad ipsū buni- ditas dilatata hac extēsiōe. Et sunt.

Altea	Semen lini.	Senugrecum.
Amilum	Manna.	Malua.
Amoniacum	Medulla asialis.	Oua.
Arūdo zuchari.	Oleum.	Seuesten.
Sicus	Persica.	Sisamum.
Branata dulcia.	Pruna.	Sycla siue blitis.
Liquiritia.	Psilium.	Spinachia.
Lupulus.	Viola.	Viola.
Litoniorum se-	Ydromel.	Zucharum.
mina.	Bdellium.	Zucharum viola-
Galbanum.	Butirum.	tum.
Glutē albotim.	Cassia fistula.	Syrupus violat⁹.
Bzana pini.	Caulis.	Aqua ordeī: et h̄s.

¶ Clistere v̄tris lenitiū fecū idurataz eductiū calorū febril remissiuū: et sic de alyz itētiōib⁹ supra. B. foliozū malua: blitis matru violaz spinachie aū. M. s. aq̄ flu- uialis. lib. i. s. bulliat ad cōsūptionē terrie ptis: deī colē- tur et fortiter exp̄mant: de q̄ colatura B. lib. i. et z. y. cui addatur olei viol. z. iij. et si cā erit calida: q̄ si frida ad- datur. z. iij. olei cōis: sal cōis. z. y. Et si vis magis abster- gere addas plus de bliti et de zucharo rub. addas aut in cā frida si pl⁹ lenire adde cassie fistule aut māne. z. i. aut ex alyz q̄ iā supra apta sūt vt magis videbit. Et q̄daz vt Aui. addunt vitella oui. Et nō q̄ vbi feces sūt multū in- durate: debēt clisteria talia ēē pigua multū: aut cū oleo talia: aut cū medullita q̄ ponant olei. z. vi. et multi vtū- tur ipo olo solo. ¶ Nō sc̄do q̄ q̄n clisteria iponunt sp̄ d- liquore remaneāt ad min⁹ due. z. ne v̄tositas subgre- dia. In q̄ canone mistri cōiter errāt. Dabes itaq̄ mo- dū p̄ponēdi clistere: q̄d variabis ex diuersis simplicib⁹ iā positis s̄z varias itētiōes: q̄ dieti tibi occurrēt: q̄ descri- bere tales reputo ipole. Itēz bñ psidera et illa tuo adap- ta p̄posito. Et Aui. multū placuerūt clisteria. ingt: et q̄d magis dilectū apud me ē administratio clisterioz. S̄z nō q̄ aliqui plus ledūt q̄ lenitiua p̄os: vt sepe vidi. ¶ Le- nitiū p̄ sup̄ius. B. cassie fistule nouiter extracte. z. i. s. aq̄ ordeī. z. iij. cum qua deā cassia extrahatur.

¶ Alio. B. māne electe. z. i. syruvi viol. z. iij. aq̄ ordeī. z. y. ¶ Ad idē aq̄ fructuū Mesue diffictōe septia dosis sint z. iij. de cās tñ doses oz q̄nq̄ augere: q̄nq̄ minnere s̄z cor- pis dispōne ex pte stipticitatis et lubricitatis h̄itudis eta- tis et h̄s. ¶ Postremo nō q̄ cū succis p̄dictaz herbarūz quidā clisteria ipa faciūt sperantes magis lenire.

¶ Terti⁹ canō: q̄ l3 p̄ncipal itētiō i cura putridaz sit mā- terie ipi euatio: et digestio qd accessoriū: vt p̄z i se. de mā furiosa: in q̄b̄ nō expectat digestio: s̄l in sinocha: tñ re- gulariter opādo pus debem⁹ digerere q̄ euare. Iuxta il- lud ypo. p̄ aphoz: digesta medicari et mouere nō cruda. Dico regulariter q̄n coacte vt plm cogimur ad exhibi- tiōē minoratiūoz cōiūz: et q̄nq̄ p̄poz: pp̄ ingluuie et in- ordinatū regimē hōiūz nri t̄pis voluptuose ac gulose vi- uentiūz: vñ fm plm multis ac malis humorib⁹ p̄ viam idigōis mltiplicatis i p̄ncipio febrilū repleti inueniunt. pp̄ q̄d h̄etilis et aly moderni i p̄ncipio eaz exhibēt mio- ratina cōia: aut p̄ria: q̄d ex signis maiorē: aut minorem cōp̄hēdūt sup̄fluitatū multitudinē. Et dietū ē vt plm: q̄n aliqui B nō facim⁹. Et iō tibi occurrēte egro: cōside- ra p̄ ei⁹ regimen p̄is et p̄teritū et h̄itudinē ei⁹: et sic de alyz p̄ q̄ cōp̄hēdere poteris sup̄abūdātā hūoz: aut nō a q̄- bus ipa febris depēdet: q̄ si nō inuenis multitudinē: di- mitte h̄ euatiua: et trāseas cū clisterib⁹ et lenitiis p̄os vt supra: et tūc te extrēdas ad digestiua: de q̄b̄ statim cū de ipis euatiuis exp̄plicauero. ¶ Minoratiū cōe q̄d vi- citur tale: q̄n māz cōes: siue in v̄s cōib⁹ exp̄tes: vt sūt stocacis itestina: euat. B. tamarindoz. z. s. vt pone loco

Clistere lenitiū

Nota Canonem

Lenitiū p̄ sup̄ius

Minoratiū cōe

De febribus

illoz tātūdē pūnoꝝ decoquātur in .3. r. aque ad cōsum
ptionē tertie ptis. colet ⁊ fortiter expmat. d qua colatu
ra. R. 3. vy. ⁊ adde māne. 3. i. vl' cassie tātūdē si māna ca
reres. ⁊ b magis respicit colerā. Qd si volueris sanguinez
a colera mūdificare pone tamarindos i decoctiōe oīno.
Qd si flegma ⁊ colera. 3. pncipalr flegma adde aligd aga
rici i deā decoctiōe. vt qz cū tamarindis bulliāt. 3. iij. aga
rici nō pistati. 3. i. cisi nō multū subtilr. Cassia. n. pncipalr
colerā eūat ⁊ flegma secūdo. mesue i suis canonib⁹. Ue
rum accidit qñq; vt possint egri accipe medullā cassie ⁊
dari nō pōt māna. aut qz nō iuenit. aut qz paupes sunt.
vñ male pōt lenire medic⁹ lenitiōe cōi nisi sapiat nās mi
noratiui. ppy. ⁊ iō oz tūc qz medic⁹ sit prudēs. fiat enim
eo casti. vt meli⁹ fieri pōt ponēdo ficus psiliū i decoctiōe.
¶ Tre pōt dare gumī albori cū modico cinamomi. ⁊ do
sis est. 3. ij. cū nebul' faciēdo tres vl' qtuor bolos. ⁊ ita de
alys p te igeniare. ⁊ pōt dari quacūq; hora. pur qz detur
añ cibi assūptionē p duas horas. ⁊ p p sex ad min⁹ ⁊ me
lius per octo. Tu itaq; cōpone ex habitis vt decet.

¶ Minoratiui pprie. qz mām peccātē respiciēs. ⁊ maxi
me quādo est colera. R. decoctiōis supascripse. tamar
indoz. 3. vi. māne. 3. i. vel cassie tantū dē. succi ros. 3. ij. vel
elec. de succo ros. 3. i. vl' 5. 3. corpis dispōnē vt supra. qz si
fuerit flegma. R. cassie. 3. i. electuarij idi. 3. i. 5. extrahāt
cū decoctiōe lupuloz sebesten ⁊ tamaridorum vt supra.
¶ Ad idē valent pillule alefagine de yera simplici ⁊ c.
que omnia quere supra quarto capitulo.

¶ Quart⁹ canō. qz añq; ad eūationē ppriā ⁊ eradicationē
venias. intēde digōni materie peccātis. vbi nō. qz tā cāe
accidēti qz cōiūcte debet digō. 3. pncipalr debeāt añce
dēt. nā mā cōiūcta idiget pparatiōe. vt facili⁹ expellat.
et alteratiōe vt putredo non pcedat ⁊ prauioz efficiatur.
vñ cū corp⁹ plus calefiat alyis pib⁹ pp accessū eē magis i
mā cōiūcta febris vere itēpollātē in die accessiōis. qz i
die qetis. existimo canonicū i tali die cū daf digestiui.
ipm debere eē magis alteratiui qz alio die. cōtra quē ca
nonē cōiter opant medici. ¶ 2⁹ nō. qz cāe febris putri
de factiue. aut sūt añcedētes quātū ad futūz fieri. ⁊ sic
est repletio hūoralis peccantis. aut sui multitudine. aut
grossicie. aut subtilitate. aut viscositate. aut sūt cāe cōiū
cte. ⁊ est mā putrida. aut putrida fuligo. cui pūgifi idebi
ta trāspiratio. cui cā ē opilatio. ⁊ opilatio cā ē dētōis va
poz capiosoz. ad quā mediate vl' imediate febris cōse
gt. ¶ Et sic i sūma habes nouē mūerādo vltio febrez.
ad q nonē oz medicū suas dirigere itētiōes. quaz qdā se
tenēt ex pte eūatiōis vt multitudo ⁊ putrida mā ⁊ vapo
rū detētiō. Alie se tenēt ex pte digōnis. vt viscositas gros
sities subtilitas idebita trāspiratio opilatio. Quedā ex p
te alteratiōis. vt febris ē ⁊ putredo. vt p alteratiōez remit
titur. Ex qbus breuiter hētur qz tres sunt canones pnci
pales ⁊ tāq; alioz cardines. sup quos oēs vertūtur cano
nes in cura generali putridarum. ⁊ sūt alteratio digestio
⁊ euacuatio. ⁊ hoc presupposito canone de dieta.

¶ Et expedit sic de alteratiui de qbus ad plenū supra
quarto capitulo. ⁊ infra de acutis. ⁊ pacutis ⁊ c. Ad dige
stiuu venio. dē enī vnūquodq; digestiui p canone gñalē
esse ppariū māe digerēde. vt si fuerit frida sit calidū. si
calida fridū. si viscosa icisiuū. si grossa subtiliatiui. si sub
tilis igrossatiui. ⁊ hoc quātū ad illas qtuor itētiōes pñ
mas de nouē paulo añ notatas. p qbus cōplēdis te trās
feras ad caplm quartū. vbi iuenies copiā digestiui. vñ
tatoz oi māe deseruiētiū ⁊ simpliciū ⁊ cōpositoz. Post
āt exhibitiōez hoz digestiui debēt exhiberi alia dige
stiuā q respiciūt alias itētiōes. que sūt opilatio ⁊ idebita
vapoꝝ trāspiratio. que cōplēt cū puocatiui yzine. pro

uocatiui sudoris. apitiui opilationū seu poroz cutis.
de qbus oibus suo ordine stat. Sed pus nō. qz post pma
digestiua debet seq eūatiōes imediate. vt dicit statiz. de
inde ista alia digestiua. Propter qd scito qz l3 p h puocan
tia māe pcpitādo eūent. ⁊ p vias yzine educātur. quapp
poti⁹ eūatiua qz digestiua dici merētur. tñ eis attribuit
pncipalr nomē digestiui p quāto mās diuidūt ⁊ subtili
ant. ⁊ maxie grossas qz plin sunt tales. ac aptōez viāz.
qz vēaz ⁊ poroz faciūt. nā h ē mod⁹ pparatiōis ad expul
sionē. vt colligit scdo aphoz in omēto. Corpa vbi quis
vult purgare. ¶ Nota scdo qz diuretica nō debēt exhibe
ri. nisi post eūonē. aut cū flōia si est necia. aut solone ven
tris. lenitiua ⁊ minoratiua iteratiua. ⁊ reiterata fm mul
titudine māci. ⁊ maxie qñ pteā ē i meseraicis ⁊ vñs epa
tis. Nā si diuretica iuenirēt mās corruptas in illis vñs
mouerēt eas ad epar. ⁊ ad venas. ⁊ sic adderēt i opilatio
nē ⁊ cām febris ⁊ febrē. 3. reiterata eūatiōe vt dcm ē mā
terie remanēt pauce. ⁊ ipas penetrare faciūt i vias
⁊ sic apiūt ⁊ educūt. Et qbus collige errozē illoz q i op
latiōib⁹ stāte multitudine māci statī exhibēt. apitiua ē
fortia. ⁊ ē error cōmunis. ⁊ ad h ē aduertere.

¶ Sy. aut apitiuos vt acetosū simplicē cū semib⁹ cōibus
habes qrtio capitulo in quo ⁊ apitiua simpliciā. ⁊ tu ibi.
¶ Post āt digestiua apitiua. ⁊ vñe puocatiua seq debet
sudore puocatiua. nā filis est rō i istis ⁊ i illis. vñz sudorez
puocatiua sūt vt sic fortiora. qñ mām magis subtiliāt. ⁊
p loca angustiora penetrare faciūt. ⁊ ad lōgingora pueni
re. qz ad cutim nō pcurrēt auxilio attractiue cutis. sicut
puocās yzinā recipit a vñte attractiua renū. cui⁹ ē ppuz
ad se attrahere aquositate ⁊ c. Et l3 ita sit. tñ aliqñ idē est
ytrūq; faciēs. vt radix feniculi. Qz ptingit ppter diuer
sas hominū dispōnes. ⁊ fm diuersū māe sitū. nā radix fe
niculi subtiliādo sanguinē. ⁊ qñ eliquādo i hoibus aptis
recipit mām i renib⁹ pp fortē attractionē ipoz yzinā. p
uocabit. In alyis vñ faciēdo eliquationē vaporosaz. q sūt
debiliū renū quo ad attractiua. ⁊ rari in poris suis vñtis
cuti sudore puocabit. debet itaq; sudoris puocatiua seq
pcedēte flōia si necessaria erit. aut eūonē. vt dcm ē de p
uocatiui yzine. Nā medicia puocās sudore ē apta māz
dissoluere ⁊ facere penetrare. addere i opilatiōes ⁊ c. fe
bre plōgare. p eā resolutio subtili grosso remanēt. pone
re hūozes sua caliditate i ebullitiōe. ⁊ iō pñsidera errozē il
loz q statiz a pncipio volūt cū sudatozys fortib⁹ p os ex
hibitis curare quartanā. Et dcm ē p os. qñ aliud ē suda
toziū extrisec⁹ applicatū. vt sūt fricatiōes. cooptura pāno
rum calidoz. embrocatoēs. balnea vñctōes. de qbus nō
est tātus timor in eoz administratiōe. Sz pur ista ē sūt ve
rēda a medico sapiēt. ⁊ si facilia sudatoria deā sint. ⁊ ta
lia sudatoria nō semp i oi febre putrida cōueniūt. ⁊ ma
xime i febre magne i flā. matōis corp⁹ dissoluēt. ⁊ arefa
ciēt. vñde in tali casu magis pueniunt olera frigida. em
brocatoēs ⁊ balnea frida. ⁊ tu ad h bñ considera. Cōiter
aut nō facim⁹ talia sudatoria in patria nra. qz si volueris
eis vti fac cū cautela. Nos aut vtimur fricatiōib⁹ extre
mitatū. vñ scito qz fricatiōlenis ⁊ pauca leniter trāspira
re facit. mediocris aut ⁊ multa multum trāspirare facit.
fortis aut ⁊ multa plus oibus alyis. ⁊ tu bñ in his cōside
ra corpis vñtē. ⁊ alia de qbus sepe supra. nā aliqua sunt
corpora que fortes nō patiunt fricationē.

¶ Positis sic Digestis. decet vt pmissū ē. de euacua
tiui ptractare. Euacuatiuioz itaq;
aliud lenitiui. aliud minoratiui cōmune. aliud minora
tiui ppyū. aliud eradicatoriū. ⁊ ē hec distinctio de eūatiōe
p farmacia siue p solutiui facta. ⁊ sicut hūoz alius a san
guine eūatur minoratiue ⁊ eradicatorie. ita ⁊ sanguis p

*Cassia pncipalr Colerom rna
aut secundo flā.*

A. l3 bñ. i. Torbentina.

flōiam: hoc vtroq; mō euacuari ptingit. Et sicut dicim⁹
flōiam eē eradicationē: qm totus sanguis peccās extrahit⁹
vel saltē nō remanet tātus quez nā vincere ac corrigere
nō possit. Ita et mā alia dicit eradicationē euari: qm tota
vl̄ quasi tota euat⁹: ita q nō remanet: qd minime fieri cō
tingit: nisi post mae cōpletā digonē: et hoc differt a mio
ratina vt supra. Et ex his: et habitis supra i tertio canone
immediate pcedēti appet qd sit lenitiuū: qd minoratiuū
cōe: qd ppiū: qd eradicationē: qd a minoratiuū nō videt⁹
differre: nisi ex pte fortitudis: q fortitudo aliqñ fit augē
do dosz minoratiuū: aliqñ trāseundo ad solutiū ex sui
nā forti⁹: vt ex aloē ad reubarbaz: aut ad electuariū de
succo rosaz: et h̄. Ita at solutiua debilia et fortia habes
copiose i simplicia et cōposita i q̄rto capto supra: et tibi.
Et de lenitiuū: et de minoratiuū exp̄plicatū ē supra i se
cūdo et tertio canōi. immediate pcedētibus.

¶ Quintus canō. et ē ppo. pmo apho. vnde cūq; nā repe
rit: idē p cōueniētia loca ducere: vbi q cōp̄deris nause
am et icitatioz stomaci ad expellēdū p supius: hortare in
firmū ad vomitū: q si ex se facere nō potuerit: aut nā di
minute fecerit et i pncipio porisimoz vl̄ i p̄cessu: da vo
mitū domesticū ex aq tepida cū aceto vl̄ sy. acetoso: et
nō des forte vomitū timēs agitationē et mae iflāma
tionē: ac flōaci ipi nīmā cōturbationē. q si sentiet i vē
tre rugitū: aut i vētre ei⁹ mordicationē maxie in fine ite
rini grossi aut motū materie: ad iferi⁹: da solutiū p
os: aut ad mīstra clistere aut suppositoziū: vt videbit⁹ ti
bi: idicationē supra a v̄tute etate morbo accidētib⁹ eius: et
h̄. Vñ pone q tal icitatio facta a nā sit i pncipio poris
imi: melius erit tūc suppositoziū min⁹ nām grauius et alte
rās. Q si alio tpe fortassis meli⁹ clistere: et aliud solutiū
p os: s̄ ista remanēt in pera medici. Et nota h̄ q iste ca
nō nō h̄ ordinē cū p̄dictis: imo qñcūq; et qñcūq; hora ta
les mouent mae: et p illa loca siue p̄cesserit flōia necessa
ria siue digestio aut nō: talis euatio fiēda ē vt dcm̄ ē. Et
nō agas cū euatiōe artis cōtra p̄tē euationis nāe. Auicē.
¶ De euatione vo p flōiam dicēdū q ipsa ē i febris
cōpetit putridis alyis a sāguineis: et in oib⁹ ip̄sis: qñ. s. ma
terie ip̄saz sūt sanguini mixte: nō multū. s. remote a nā sā
guinis: et dī humore multū distare a nā sanguis: quādo p
ei⁹ itēssione: in caliditate. s. aut friditate viscositate grossi
tie: et h̄. multū distat a debita cōueniētia siue habitudi
ne nālī ip̄suz ad sanguinē: quā. s. d̄ bēre cūz sanguie. Et
iō h̄ nota pp v̄bz Auicē. et p̄prie cū v̄rina ē rubea: q si
gnum signans distātiā colere a sanguine ē v̄rina citrina
igneā subtil. Et i hoc casu nō cōpetit flōia: q tūc cades i
canonē ḡnālē: si facies eā q ē. Laue ne egrū ad altez duo
rū pducas: aut ad hūoz colericoz ebullitiōez: aut fridoz
incrudationē. Est. n. sanguis frenū colere: et hūozes frigi
dos sicut digerēs. Cōsimiliter si v̄rina fuerit alba subtil
liuida i suba ppter opilatōes. aut q sūt grosse: nō tū tin
cte: tūc nō v̄ flōia p̄petere: q arguit distātiā flegmatis:
aut melācolie ab ip̄o sanguie mō nūc dato. Si aut v̄rina
fuerit rubea grossa: aut rubea rubedine quadā sanguiea
grossicie debita vl̄ media: tūc arguit peccatū i sanguie et
flōiam p̄petere: q si fuerit rubedo: magis tū remissa cūz
declinatiōe ad albedinē: et cū grossitie arguit mixtionem
sanguis cū flegmate et flōiam p̄petere: s̄ si ad liuidum
declinabit cū rubedine et subtilitate: arguit ei⁹ mixtionē
cū melācolia. Si v̄o ad citrinū cū subtilitate sup mixtio
nē sanguis cū colera: qb⁹ casibus cōpetit flōia. Et ista ha
bēt v̄ritatē si aliūde nō veniat iudiciū v̄ez ip̄edēs. p̄side
ra. Itē scito q stante plectoria a medico pma facie p̄ce
pta et nō app̄etibus signis dictis idicatione facta ab ip̄a
cōuenire v̄ flōia si cetera p̄sentit ex pte etatis et alioz.

et os flōia copiosior fieri i sinobis et paucificari i religis:
vñ minus v̄ p̄petere flegmaticis: et adhuc multo min⁹
melācolicis idicationē sumpta a cōplexione. et iō in eis mi
noratur respectu ei⁹ q fit in colericis. Ita tñ non p̄sit sic
calamo scribi: qm qñq; interueniūt qdaz q ip̄ediūt medi
cū a recto ope vt supra: et tu p̄sidera. ¶ De lenitiōe at v̄e
tris añ vl̄ post flōiam: dicēdū q añ p̄petit: vt supra de ea
ex canone ḡnālī quarta p̄mi: de flōia: nā p flōiam dirigit⁹
tur mā corrupta v̄sus venas: et maxie q i intestinis et me
seraieis inueniē: et iō d̄ p̄cedere lenitiū ipsa euans: et p
pter eadē cām p̄petit lenitiū sequēti die: itē cum signa
videris flōie in putridis statiz flōia et maxime v̄ritute
exiēte forti: et solutionē vētris fac seq. ¶ Nūqd i die pa
roxismi sit euandū. et ē canō Auicē. et nō moueas i die po
roximi aliqd q̄tū tibi pole ē: n̄z cures febrē. Propter qd
nō multa pulchra: pmo cāz q̄re in tali die: s̄ i hora exa
cerbatōis mouere nō debes: nā medicina h̄z motū p̄tra
riūz nāe: q mouet de circūferētia ad cētrum: nā v̄o ecō
tra: et iō sic ip̄edit et molestat ampli⁹: vñ fortis fit in mā
commotio et dubiū exide ne mā sic p̄mota ad mēbra ex
pellatur pncipalia. ¶ Scdo q aliquādo febris ē de nu
mero eaz q habēt exacerbationē oī die: aut de nūero cō
tinuaz siue cōclusaz: q̄re in euatiōe euacare nō possum⁹
die porisimi: et iō dixit quantū tibi ē pole. Itē q mā ē fu
riosa venenosa nō dās iducias: q ex ea timet: aut ex flu
xu eius apostēa i mēbro nobilit: aut subit⁹ euēctus mortis
si tal euatio tardaret: vñ ppo. quarto apho. ¶ Mediciari i
valde acutis si expedit eadē die. differre. n. in talib⁹ ma
lū ē. Itē si i die porisimi p̄tingat nām mouere et motū p̄i
gro: ita q p ei⁹ cōpleta euatiōe idiget auxilio: quo nō ex
hibito timor cēt ne mā raptū capet ad mēbra alia nobi
lia: tūc euatio d̄z fieri i die porisimi: et iō p̄ intellectu cano
nis sciēdū q cum repiūtur tales febres: et q necia ē eu
uatiō siue minoratiua siue lenitiua: d̄z medic⁹ eligere di
em: aut horā maioris getis: et differre eā vt getiore inue
niat horā aut diē si fuerit interpolata. Q si tal erit añ pa
roxismū fiat ad minus p tres horas añ ei⁹ aduētū: et quā
to p plures tāto meli⁹ erit: qd si fuerint porisimi subintrā
tes: tūc fiat in declinatione p̄mi: añq; futurus porisimus
veniat. Q si fuerit cōclusa nō pportionalis: tūc fiat i ho
ra i qua febris magis tepescit: et ē hora aurore cum toto
mane qd segtur. Q si p̄rigat alyis horis tepescere: vt quā
doq; accidit i illis fiat. Et q dca sunt maxie v̄ificanē de
euatiōe p secessum: nā de euatiōe p vomitū dicit⁹ Ras.
is. cōtinētis qd fieri pōt: et i hora porisimi et i hora quietis
vñ infra de quartana dicit⁹: vt Auicē. quomō spāl̄ in p̄i
cipio eius p̄fert vomitus: et idē de tertiana. De flōia aut
dicēdū: q aliquando nō incōueniret et hora porisimi.
facere flōiam: vbi. s. timet aduētus karabit⁹: s̄ vbi ē op
portuna fac ip̄am: vt de euatiōe p secessum dcm̄ ē.

¶ Sextus canō. qd nō fiat euatio saltem eradicationē añ
māe digestionē: et causa q euacuabit multū de humore
bono nō euando malū: et sic nā multuz debilitat. Scdo
q subtilē pus euacuabit: qd p̄ferebat ad digestionē gros
si. Tercio q sic mouēdo mām indigestā simul p̄miscibi
tur cū bona: et bona efficietur mala p contactū: et sic cre
scet mā. Canon tamē h̄z v̄ritatē: p̄terq; in mā venenosa
aut furiosa: aut valde: aut multa: de qua dubitat⁹ egri p
ditio: aut apostēa mēbri nobilis ex motu talis mae: aut
aliqd tale grāde nocumētū. Vñ hic attēde multitudinē
nō solū humoz alioz a sanguie: s̄ et ip̄suz sanguis: cui⁹
multitudo timēda ē ne suffocet. Et iō in his casibus co
piosa ē fiēda euacuatio ex pte farinacie et flōie in p̄inci
pio: et nō tardare: qm eo casu in mora ē magnum p̄iculi.
Apud statū v̄o nō moueas aliqd donec vincat nā et dige

De febribus

rat. An. et sunt canones accepti ab ypo. pmo apboz. diger-
sta medicari: et mouere si cruda: et scdo ichoatib' morbis
si qd vt mouedū moue: in statu aut silētium hēre meli-
us ē. ¶ S3 hic nota errores aliquoz: qdaz psumptuosi
statim a pncipio febris putride pcedunt dando vna die
fir. alia die solutiūz credētes seg pceptuz An. de cura
flegmatice. paulatine digerere: et paulatine eūare: nō ad-
uertētes q' etiatio scā in pncipio mā nō digesta ē coacta
et non regulr. Alij nimīū timidi qui nō audēt in pncipio
dare medicinā exoluētē: immo vř eis qd magnuz dare
modicū cassie: et se fūdant vt supra sup dictum ypo. diger-
sta medicari: de quoz numero fuit plusq; pmetator vir
multe sciētie: de quo Sētilis multū mirat: nā ipse in pnci-
pio taliū febrīū pcedebat nisi cū clisterijs lenitiuis ex-
cassia et silib'. vt p3 p ipm 3: tegni. s. Eūationes vō. Vide
itaq; mi rayneri q' difficile ē iudiciū medicoz: et eozū
opatio. Op3. n. quādoq; cū medicinis exoluētibus: quā-
doq; cū leniētib' pcedere vt ex dictis habitu ē. cōsidera.
¶ Itē scito q' si cū febre putrida fuerit apostēa et in fie-
rit: tūc cū fluxus taliūz humorū sit cū sanguie statim a pnci-
pio fac flōiam. Itē si fuerit fluxus humorū aliozū a san-
guine: etiā cōpetit farmacia: et in pncipio euacuando et di-
uertēdo: s3 bñ considera particulaz patientē. Q' si fuerit
intestinalis: nō euacues p illa: s3 p vomitū: et cōsili' de alijs.
Q' si iam fuerit apostēa factū et fixū in ipa febre nō exhi-
beas farmaciū: qm mā p farmaciū cōmouebitur et non
educet: et ē vt si quis vellet arborē euellere priusq; late-
raliter terra sepetur: vt Conciliator differentia. conside-
ra. Et debet hec medicina solutiua nō eē de numero ea-
rum q' laboriose soluit et a remotis trahunt. ¶ Q' si fue-
rit febris absq; apostēate: regulr euacuatio in pncipio fie-
ri nō debz: s3 d3 digestio completa expectari: q' ē nō erit
in pncipio status: sed in pcessu ipsius in quo pfecte victa
erit mā a virtute: nā prudēs medicus si aliūde nō cogit
semp digōnez expectat sperās q' virtus debeat tūc ma-
teriam expellere q' est a vtute iaz paucificata: et multum
exitui pparata: et hoc i fine status vř pncipio declinatio-
nis. Et id dixit Auicē. Apud status vō nō moueas aliqd
i. adueniēte statu nō moueas aliquid. s. cum farmaco so-
lutiuo donec vincat nā et digerat. i. vincat p completam
digōnez: q' fit. s. in processu status: et nō in pncipio eius. Et
si ipa nō mouet: moue tu hora mor' ei': quasi dicat. si iu-
dicas q' nā possit digerere p se vř cū auxilio: et ipam dein
de eūare: vt consuevit post cōpletam digōnez: dimitte eā.
Q' si cōprehēdes q' sit pigra i euacuādo pp obtusionem
sensus: vř pp aliam cām: tunc tu euacua hora eius. i. ho-
ra pfecte digōnis. Q' aut aliquādo nā talem nō euacuet
mām: bētur a Hal. tertio de creticis caplo scdo: et scda q' r
ti de signis significationū male crisis. Et subiūge dictis:
et ē canō q' si nā crisis i die sibi debita non facit. Tu po-
stea i die nō cretica eūabis. Q' si in die et. euacuationē
facies: dimitte eā. Medici. n. d3 eē adiutor nāe et non
impeditor: pma quarti de cura putridarum in generali
auctoritate ypoc.

¶ Canō septimus. q' cum in eūatione quādoq; repiā vř
tus debilis: et hūor eūandus ē grossus viscosus difficile
educibilis: et nō nisi medicina forti: q' tūc debes medici-
nam fortē facere debile: vt. s. q' bis vř ter educat: hoc ē i
dosi minuas: nā turbat dicunt medicine fortes: qz humo-
rē de difficili euacuabile euacuant.

¶ Canō octauus. Lane in quātū potes in pncipio febrīūz
putridaz exhibere medicinas q' sint apte sua qualitate
facere reditū porisimi: vt scamoneā dare in febribus co-
lericis: qz cala et. mouebit colerā. et i flegmatica chebu-
los: qui sūt fridi et constringēdo disponit ad reditū: et ita

de indis i melācolia. Et h3 hic canō vitatē quādo nō sūt
cōfracte et debite cōsolate: vt i electuarijs quibus cōiter
vtimur: vt est indū. Usq; mō positi sūt canones de eūa-
tione p farmacias. modo ponētur ad flōiam spectantes.
¶ Primus. q' stāte peccato sanguis in quāto solo: vt sū-
guis ē humor distinctus a massa hūorali: aut a mixtione
eius cū alio humore: i pncipio nō ē expectanda digestio:
sicut i alijs hūorib': immo statim ē fiēda flōia: et si virtus to-
lerat eradicatiua: qz p ipam sic auferetur febris: vt i fra-
de sinocha: et cā: qm sanguis sic ē paratus statim euacua-
tioni ei' p flōiam. Et qz vt dictū est supra: nā sanguinē ce-
teris humoribus plus custodit: vř accidit vt in eius au-
gmēto nō extraneet: sicut ceteri humores: qui pp suum
augmētū naturē facti rebelles ab ea nō regulat: deīn pu-
trescūt et malignātur: quātum ad subam sui: et efficiūtur
viscosi grossi et euacuationi inobediētes: quare aī eozū
eūationē digōne indigēt. Ex quo ifertur: q' quādo acci-
dit sanguini putredo: vt i sinocha p quā remouet sāguis
multū a nā meri et boni sanguinis: grossitate vř subtilita-
te sui: q' bonū tūc erit digōne expectare: nō tamē tanta
quāta in alijs expectat humorib': eo q' nō ita extranea-
tur vt alij ipo remanētē sub forma sanguinis: vt scdo col-
liget. Inferi scdo q' si in pncipio stāte tāta multitudīne
sanguis peccātis solo quāto nō sit flōia copiosa: vt decet
virtute tunc consentiēte: q' postea cū postponit virtute
iā debilitata nō est amplius ad eā intētio tanta quāta fuit
i. s. in pncipio: immo fortassis moriet' patiens: pterea sāguis
ppter morā erit malignior et magis distās a forma san-
guinis: et aliqua colera p't eē i eo excitata: iō nō ita copio-
sa cōuenit: vt i pncipio. ¶ Scdus canō. q' si erit pecca-
tum i sanguie ppter mixtionē alioz humorū cum eo ipz
inficiētium: et erūt multum distantes bi humores a san-
guine: vř extraneati: ratione sue substantie: vt qz ex eis
ipse reddatur nimium grossus: aut viscosus: tunc me-
lius est digōne expectare: et ipaz facere: vt pcepit Hal. cū
sy. de yfopo: deīn flobotomare cā: qm nō subtiliabit' san-
guis bonus: et nō grossus exhibet: et ipis exalabit'. ¶ Ter-
tius. q' vbi fuerit mixtio alioz humorū cū sanguie et non
fuerint multū distātes vř extranei a nā sanguis cōpetit
flōia in pncipio nō expectata digōne et saltē minoratiua:
p3: qm de humore peccāte simul cū sanguie euacuabit':
et nā super residuū potētiōz reddetur. ita q' maius erit
nocumēto iuuamētū. ¶ Quartus. q' possibile ē stāte de
bita mixtione alioz humorū cum sanguine copiosior in
processu flōia ppetere q' in pncipio: p3: qz vbi in pncipio
facta fuerit flōia minoratiua: deīn data sint digestiua p-
pter q' mā sub forma cause aīcedētis stans digesta sit: et
magis rarificata ipa sic cum sanguine remanētē mixta
et cōiūcta nō habētē renouationē ab aīcedēti nā: tūc do-
minabit': et facta flōia copiosa liberabit' febriēs illa ho-
ra cito vř eadē die: et hoc voluit Auicē. quarta pmi de flo-
botomia quādo p'cipit de flōia in febre sanguica et alijs
humoribus sanguini mixtis paruum fieri flōiam i pnci-
pio: s3 in processu copiosiorē. Ex quibus apparet q' differ-
rētia sit inter flobotomiaz quādo ē a sanguine: et quādo
est ab alijs humoribus sanguini mixtis: nam in pma fit
copiosa. in scda nō ita copiosa. Itē in pma cōtingit vt fre-
quēter q' non sit eradicatiua. in scda nunq; vř raro: sed
semp minoratiua: s3 multe minoratiue quādoq; tenent
locum eradicatiue. ¶ Quintus canō. q' stante mixtio-
ne alioz humorū cum sanguine: et sanguine ipso nō pec-
cante cōsiliū Auicē. est vt dimitatur flōia quātūz pos-
sibile est: qd si nō est possibile: tunc multiplicatio nume-
ri ē melior: multiplicatione quāritatis: nā cū sanguis in
casu nō peccat: et cum alijs euacuabit' humoribus: sequi

*Nota errorē Angiam in alio
p. 110.*

tur virtutis debilitas: et enacnatio eius: cuius enatio non est neccia: et ideo studere debes humores peccantes alia via euare: quod si eque bene fieri non poterit: piri flouam ut virent in de non debilitet: debilitate. s. de qua curadu sit. ¶ S. forsan p ipam non euabit ipse humor peccans: et oportebit te euare adhuc cu solutioe vetricis: et hoc facere non poteris pp debilitate vetricis: et ideo flouas. ¶ Itē et cu tu expectabis crism non erit bonu nāz sic fuisse debilitatā. Et h aduerte ut supra q audacioz fuit ha. in faciēdo flouas ipso Aui. vii in. xi. terapē. In oi putrida non dubitauit flouotomia facere: qm homines: qz greci climatis Hal. multo abundabāt sanguine: et sūt robustiores his q in climate arabū: nā arabes sūt debiliores et paucioris sanguis: pp magnam calitatem: et ideo Aui. Arabs fuit humidus in ea: voluit itaqz in casu mixtūdis dicte q dimitat quantū possibile: et q priat et non fiat copiosa: et hz maxime vitates quādo vides ifirmū aliter liberari posse. scdo. quādo fe. est de nūero pliaz: in qbus idigem? maiori fortitudine vtutis: tertio qm tu expectas totā mām vnica expulsiōe debere p crism euari. In alijs at feb. ab his i qbus speratur q tāta sit mixtio ipoz: cu sanguie q sperat ipos humores sic cu sanguie egredi bonū erit flouotomare.

Accidit vt quasi semp q feb. ipis varia cōiungūtur accidētia: et ideo de ipsis vt cōiter cōiunctis canones ponam eis deseruiētes: vt de feb. ipsa: et causa eius dicta est.

¶ Dicamus itaqz pmo q sitis cōsueuit quādoqz in pncipio porisimi accidere: nūqd p tunc dari debeat aq ordei iul. vt aliquod tale. Et dicatur ponēdo canones. ¶ O i pncipio paroxisimi regulr nō dō dari aqua oz. grossa siue cibalis: aut aq ordei subtili cu zucaro q ad cibale declinat: et cā qm frangūt piodū et faciūt inequalē ascensū caloris et mae vaporose pp nām sic eē occupatā circa mām cibale: vñ desistat a resolone mae. ¶ S. mām multiplicat: qz in illam cōuertitur. Itē talia trahūtur versus mēbra iflāmata: et vias sua friditate opilat: et sic sunt causa plongationis porisimi. Et deñ ē regulariter: qm coacte quādoqz talia exhibemus et grossiora: vt supra de cibatoe vñ buicitatū idicatioe sumpta a cōplexiōe et habitudine: vñ allegatū ē quādoqz sunt qdā colerici: qbus statim mouetur colera ad os stomachi et. et opz eis dare immediate cibum: et hoc i pncipio porisimi. et tu require allegato loco: et ē sentētia Hal. x. terapē. et i libro de causis pcatarticiis. Itē vbi accideret casus vtutis aut sitis insupportabilis pp fortē iflāmā: et sic de alijs. ¶ Secūdu canō qd securius dari poterit aq simplex cocta et cala absq zucaro in pncipio paroxisimi qz ipsa aq ordei: cā q illa ē simplex nō cibalis: nō ipedies nām sua actuali caliditate humores digerēs: et maxime si dabit in pua quāritate: qz sic cito euaporabit: nā si i magna dabit qritate nocere poterit quia it retinebit et sua possibili friditate erit cā igrosationis humor: et ledet viscera et hz. Itē ab ea abstinēdum in pncipio. ¶ Si aliq eam exhibent aut aliam faciunt plus ad cōplacēdum lasciuiri infirmoz: et hoc nisi fuerit vrgēs causa. post aut pncipiū paroxisimi cōueniētibz dabitur: et tu pro his recurre ad ea q de potu aq dicta sunt supra in pncipio capituli.

¶ Scdo canon pncipalis est. q quādo cum febre coniūgitur dolor capitis: et remissus tunc prima intētio dō eē ad febrē. ¶ Si contingat ipm valde eē intēsum: ita vt faciat redire febrē declinantē ad augmentum p iflāmationē quā facit i spiritibus: et p acutionē factam in humoribz: tunc opz vt sedetur dolor vsq ad applicationē opiatoz domesticozum: et si fortitudo et intolerabilitas ipsius te coget ad ea administranda: et cā duozum pūnoz ē: qz sem

per attendendum est ad id qd magis molestat. ex canone generali superius posito.

¶ Tertius pncipalis est: q p vnam ictericam. i. oñiūz multe colere ostendentem et multam iflāmationē dubiabitur de apostemate. s. futuro in epate: propter fortem iflāmationē fieri in epate ex calitate febrili: ex qua apum ē ad se multos trahere humores: tunc debet medicus prius intēdere ad exinguēduz febrē cum extinctiuis: vt syr. acetoso aq ordei: et hz. deñ ad sedationē iflāmatois ipsius epis: vt ad remotionē alteri? dispōis ipi? si fuerit opilatio: aut aliqd tale cu his q i cāu epi pueniūt

¶ Quartus. quando cum febre coniuncta fuerit colica leuis p epiccationem fecum factam a calore febrili: tūc intētio dō eē. pmo ad febrē. scdo ad colicam. in quo casu dare poteris aquā ordei lauātē et abstergētē et humectātem feces induratas: et remittet de calore febrili: et hunc canones voluit Aui. is. terty de cura colice ex fecuz retentione. ¶ Si colica fuerit fortis: tūc non apietur via intestinozūm cu leuibz vt aqua ordei: et syr. acetoso: qz h lenia fortē non apient opilationē: immo oportz vt dētur fortia in apiendo: vt ē ius galli decrepiti medicinale: cu quo decoquitur polipodium epibimus: et hz. vt mesue de simplicibz pulcherrime docet: et tu ibi: aut ius puz faciēdo ipm lenitiuū et vinctuosum: qz accipiēdo partē eius magis vinctuosam: aut gallū pingue: et res vinctuosas: aut cōmiscēdo pinguedinē cum eius decoctione. qz si p eius vinctuositate augebitur se. minus nocumētum erit: qd si videbitur deñ post recessum doloris: qz pp ipm et pp calorem febrile remāserit iflāmatio: tunc da aquam ordei et hz administrabis per inferius aut supius: vt videbit.

¶ Quintus. q canones qui dicti sunt maxime verificantur i adultis: nā si fuerit lactās: oz vt lac lactātis alteret.

¶ Sextus. q febriles in estate febre frigida: qz flegmatica aut melācolica: nō debēt delectari aere frido ac vtofo: et facere apire fenestras: et maxime quādo sentiunt se velle sudare: qz p aerē fridū prohibētur vapores grossi a sua resolutoe: et fit opilatio in poris cutis: quare fit cōuersio eoz ad intra: et sic augef febris: vbi aut febris eē colerica et iflāmatiua meli? tolerari possit.

¶ Septimus canon. q febris putrida supueniēs ei: ex dimissione cōsuetudinis: qm cōsuetus ē exercitari balneari: et hz. quapropter retēte sunt supfluitates solite ex tali exercitio euari nō est magni timoris: nam ipso redeūte ad cōsuetudinē vel ad aliud pportionale curabit. Que aut ē piculosior alijs paribz: an que ex causis venit pmitiuis: an ex accedētibus. cōsidera. et ē locus speculatiois.

Postremo propter dicta Aui. dicam aliqd. pmo de solutiuis: de quibus in hoc capitulo ponit octo ordines: scdo de trocis. de qbus et mentio nem facit in fine capituli.

¶ Et pro pmo expediēdo: dico q cōiter nos vtimur his in febribus putridis: sicut in colericis: tamaridis reubarbaro. scamonea māna cassia. i. flegmaticis turbit agarico et sic de alijs: vt appebit suis proprijs rubricis. et de ipsis supra. quarto capitulo.

¶ Et pro scdo dico ponēdo aliquos canōes. Prim? q trocis. fridi et siccī in pncipio februm calidarūz nō competunt: qz sūt coarctatiui et cōstrictiui mae vt supra de zucaro rosa. ¶ Scdo. q in febre cala cui coniungitur multa stomachi iflāmatio possunt competere in pncipio trocisci fridi cōstrictiui lenitiui: p: qz tales extinguūt iflāmationē illam: et ē inuasiuū maius nocumētū. ¶ Tertius. vbi nō sit tāta indigētia eoz: sed talis iflāmatio possit cum syr. et decoctionibus auferri meli? ē vt dimittant. di xi vbi et. et hoc qz ipsi fortiores sunt syr. et decoctionibus.

De febribus

¶ Quartus q^u in fine febrium calarum cōpetūt trocif. fridi stiptici remouēdo inflāmationē q^u remāsit post dige-
stionē & euationē & mēbra pfortant & residuū māez for-
sitā exsiccant: nō dixit Aliū. post digonem & euationez.
¶ De trocif. vō calidis qbus vtimur in fe. fridis. **¶** Lano-
nes. **¶** Prim^o. q^u in pncipio nō competūt troci. calidi ve-
hemēter apitiui: qm māz agitāt: & eā difformiter exiccāt
& igrossant. **¶** Scōs i pncipio febriū fridaz vt possum^{us}
trocif. leniter apitiuis. **¶** Et pprie si mā i stōaco fuerit.
¶ Terti^o q^u vbi mā fuerit i venis remotis meliores sūt
syr. ipsi trocif. quoniam sy. & decoctōes meli^{us} penetrāt.
¶ Quart^o i febrib^{us} fridis i pccsu & i fine pncipy pnt oec-
di trocif. fortiores & apitiui & reductiui: q^u vie tūc sunt ap-
te: & in sūma sūt suspecti i pncipio. Cecidit aut vsus eorū
q^u sūt facti apud multos abhomiabiles: & gratiores sunt
sy. aut decoctōes. Apud nō nullos gratiores sūt & ego eis
vtor ēt in infirmis meis: & vt meli^{us} penetrēt post eoz assū-
ptionē exhibeo aquaz sublimatā aut violaz aut absin-
thy aut endinie aut lupuloz & h^{ab}. vt puenit pposito: & h^{ab}
de cura febriū in generali tibi sufficiāt si his oib^{us} addide-
ro casū mediciale hos decōs canōes s^{ed} ordinē pphēdētē.
Casus in terminis. **¶** Papinianus n^{on} etate. xxxij.
annoz v^{el} circa v^{el} tute toti^{us} nāliter fortis
valde: l^{ib} nūc ex ipā febre sit debilitat^{us} nō multū stomaci
declinat^{us} ad calin parūper circa pncipiū pmi cū intesti-
noz suoz sensibilitate notabili. Epatis calidi ad scōm &
multi sanguis ac colere factiui: cordis calidi nō multum
tamē renū calidoz. i pmo cerebri in q^ulitate^{re} tpati cō-
plexione sanguine^{re} cū pncipatōe multe colere p^{er}uete ad
fundū stomaci ei^{us} sepe regurgitare. bitudie carnosus cū
carnositate dura: & i spmaticis plus q^{uam} mediocriter se ha-
bēs musculofus multū vitā ducēs nobilē ac satis getaz
siue ociosam: & si iterdū se ad exercitia pferat nobiliū vt
ad venatiōes & h^{ab}. bis i die comedere p^{er}uetus & nō plus
q^{uam} mediocriter: l^{ib} excesserit i estate ista: vt statū vētre sa-
tis lubzi^{us} multis repletus hūozib^{us}: & maxime colera vi-
telina: nō tū multū grossa accētib^{us} animi nō multū mo-
lestat^{us}. medicaminū assūptōib^{us} nō multū p^{er}uetus. regio
ne meridionalis. Jā i tpe estiuo satis rabido añ appar-
tionē canicule p dies. xv. patit^{ur} febrē putridā p^{er}tinuaz ex
colera vitelina nō multū grossa mixta sanguini. q^{uod} p^{er}te
hēditur p yzinā eē citrinā rubeā nō multū inflāmātā: &
p alia signa de febre tertiana p^{er}tinua suo posita caplo: p^{er}
pter inordinatū regimē ex pte sex rez nō nāluz: p^{er}cipue
cibi & potus: naz ex vsu rez fridaz: p^{er}cipue fructuū: & aq^{uam}
fride nō paz flegmatis multiplicauit grossi: & nō multū:
ac ex p^{er}plexione: ipā ēt inuante aere multiplicat coleraz:
vñ ex cōmixtione flegmatis cū ea facta ē colera viteli-
na in ipso epate sic genita. Jtē ad febzis ipsius generatio-
nem p^{er}currebat inordinatū regimē ex pte motus & getis
vnde die primo mēsis huius colluctauit: nec nō in ludo
pile magne se fortiter exercuit: vñ fortiter supcalefact^{us}
fuit vehemēter ex tali exercitio & motu forti: & copioso
sudore sudauit: deū ymbzā quesuit & locū vētosum in
quo expectauit refrigeriū: accidit itaq^{ue} q^{uod} humores in
venis & arterijs eius sic supcalefacti sunt: vñ ab eis ele-
uati sunt vapores multi calidi extranei & a regimie natu-
re admodū derelicti: qui eū p poros cutis egredi debuiss-
sent & inuenissent ipos clausos ppter aeris circumstantē
frigiditatē: ac q^{uod} pmi vapores veniētes friditate: neduz
aeris: s^{ed} cutis infridati sint & ingrossati in poris ipsis ac-
cidit opilatio: p quā facta est prohibita ipoz vaporū trā-
spiratio: vñ ad interiora cōuersi sic extraneati & ad ipos
humores veniētes: amplius posuerunt eos in ebullitōe
ad quā secuta est extraneatio: ēt ab eis vaporibus extra-

neis ad quā extraneationem secuta est putrefactio & ad
ipsam putrefactionē eleuatio vaporū putrido: ad cor-
ipm alteratū: deū effusorum ab eo p venas & arterias
mediatē spiritu magis & sanguine i totū corpus vt in p^{ri}-
cipio de diffinita febzis: & ipedientū opationes omnes.
vnde lesio in toto secuta ē: que febzis dicit^{ur} & p^{er}tinua & pu-
trida: vt supra diffinitū ē de ipsis. **¶** Ex qbus cōprehen-
ditur q^{uod} fuerit cā pmitina ipsi^{us} febzis: q^{uod} inordinatū regi-
mē: vt supra scō q^{uod} fuerit causa q^{uod} cedēs: q^{uod} mā colerica
sanguini mixta in venis epatis pncipaliter contēta: ac in
venis que sunt añ & post ipz epar stans sic sub forma cau-
se alicedētis: que. s. non ē putrefacta: apta tamē in putri-
dam transire. Cōiuncta vō est ipsa mā colerica dicta i ve-
nis putrefacta: hūc vapor putridus ab ea eleuat^{ur}. Et ex
his quidē causis mālibus coniungūtur necessario alie
māe p parte ipam fouētes febze. Et sūt vt supra. pmo ca-
pitulo: vapor grossus feculētus corruptus ac malus ele-
uatus a fecibus & p^{er}ibus mucosis: & alyz māebz vt que
intestinis stomaco aut meseraicis reapiuntur. Alia ē va-
por satis grossus eleuatus a pte serosa aquosa & vinctuo-
sa sanguinis. Alia est vapor subtilis valde qui eleuat^{ur} ad
poros cutis p ambitū totius: & insensibiliter p illos expel-
litur: & hec diffusus supra. primo caplo. & tu ibi. **¶** Huic
aut febzi cōiungunt^{ur} h^{ab} quinq^{ue} accidētia: primum ē dolor
capitis qui febze sequitur vt ymbra corpus. & m^{ultum} sitis intē-
sa. Tertium ē quedam nausea aliquādo ipm infestans.
Quartū mordicatio pcepta in intestinis maxime in mo-
tu poxismi. Quintum dolor colicus aquo vt frequen-
ter infestatur. **¶** Cui scilicet noster iam ex canonibus
suprapositis doct^{us} ea qua caritate medicū decet succu-
rere deliberauit. Venitq^{ue} ad eū secunda die mēsis que
fuit dies minoris afflictiois hora vigesima secūda: & sta-
tim p^{er}siderauit ex pmo canone: q^{uod} q^{uod} virtus erat fortis: &
accidētia aut febzis ipsa nō erāt multū infestātia: itētio
maior erat ad cām febzis: q^{uod} ad ipaz febze. vep cū febzis
ipsa ēt itēsa sit & molestās notabil^{iter} ei^{us} itētione: & si mino-
rē fecit nō postergauit. Jōq^{ue} p^{er}uertēs se ad cāz pncipal^{iter} cō-
siderabat cās pmitiuas q^{uod} cū ampli^{us} non sint p eas opari
nō pōt: s^{ed} saltē sumit ab eis iudiciū de p^{ro}nostico fiēdo: qm
alyz pibus citius curat^{ur} eger: q^{uod} quādo febzis a cāis ve-
nit interiorib^{us}: sicut ē de alyz morbis videre. Scō am-
plectitur cām alicedētē: & p pte cōiunctā ac māz q^{uod} nei-
cessario his p^{er}iungunt^{ur}. **¶** Lōra quas procedit pmo cuz
ordinatione diete: & canon de pmo ordine. Ordinauit
eni eā ad cōtrariū causē: vt q^{uod} fridam in secūdo declinā-
tem ad humidū: ēt ppter ipam febze vt febzis que ē exic-
catina: nā vt dcm ē eius intētio nō dz postergari: p qua
dieta recurre supra tertio caplo. **¶** Secūdo ordināuit le-
nitūū immediate sibi fieri debere: & lenitiūū fuit cliste-
re ex bliti malua & h^{ab}. de q^{uod} supra. Et q^{uod} papinian^{us} cliste-
re abhorruit: neq^{ue} p^{er}fuerunt p^{er}suasiones sicuti & astantiū
ad eum recipiēdum: q^{uod} etiā p^{er}eligere debuerat: ordina-
uit ei lenitiūū ex. 3. i. 5. māne v^{el} cassie cuz aqua ordeī: quā
cum accepisset hora vigesima tertia: ordinauit q^{uod} eius ce-
nam tardaret vsq^{ue} ad horas tres noctis: deide tardaret
eius somnū vsq^{ue} ad sex horas eiusdē noctis: de quo som-
no quādo conferat: & quādo nō: habuisti in canone: sed
p^{er}inet ad ordinationē diete. Q^{uod} si accepisset clistere pote-
rat cenare in vigesima quarta hora: & pncipiare somnū
in scōa hora. & hoc lenitiūū ordinauit pncipal^{iter} ad leni-
endum itestina & abstergēdum & educendum materias
que sunt necessario māe febzis cōiuncte. Cenā aut ordi-
nauit ex bliti lactuca factis in brodio pulli macri cū mo-
dico mice panis: etiā ad inuādā vētris lenitionē. **¶** Ter-
tia vō die de mane i auroza dedit syr. acetosi. 3. y. cuz aq^{uam}

violaz. 3. iij. et p ipm remitteret calor febril. veter leni-
retur et mae communes febre fouetes educens: valuit et
am ad sitim extinguenda et contra nauseam: et alia accidētia:
dicef: et ordinavit pfectione de triasandal: et man^o xpi p-
latu sandalazatu in refrigeriu qd dabat et cum aq orde.
Sero aut facto et febre ia remissa: cui initiu porisimi fue-
rat circa. xiiij. hora cu ia coprehēdisset ipam ee in decli-
natione manifesta leues ordinavit fricatōes in extemis
vt poti teneretur apti: vt venietes vapores mali habili^o
trāspirare possent: et in fine appuit sudor roid^o: et cuz vi-
misit nāe ne ex datioe sudatorij lederetur: vt in canone
dictu ē: s: fecit ipm exsiccare cu panis lineis tepidis: de-
inde cenā ordinavit. stetitq: sic vna nocte: die vo qrtā q
erat dies minoris afflictōis ordinavit sibi dari i auroza
aquā ordeī cu decoctōe pauci feniculi ad remittēdu ca-
loze febrile ad abstergēdu leniēdu: ad leniter puocan-
du mās serofas et aquofas sanguinis ia supcalefactas: de
qbus actū ē: veniēte aut hora tertiā ordinavit ipm flo-
botomari debere: et p sideravit ex canone de tertio ordi-
ne q cu sāguis eēt cu alyis hūozib^o mixt^o: q nō fieret flo-
botomia copiosa: s: minoratiua: vt p ipam minoraretur
mā ipa cu sāguie egrediēte: et sic extraxit. 3. vi. vsq: ad
vij. sāguis: deū fecit ipz qescere p horā cu media et de-
dit aī cenā p duas horas sy. acetosuz cu aq violaz loco
digestiui lenitini et extinctini. ¶ Quia vo die icepit sibi
dare digestiui forti^o: qz sy. acetosū cu vna vl duab^o radi-
cibus: et aq endiuie et acetose: et p tinuauit qnq: dieb^o cōti-
nuis: et itez ordinabat vētris lenitiua. Qd si cu clisteri eē
potuisset meli^o: et p saltem alternis dieb^o. s. minoris affli-
ctiois: s: qz ipm abhorret dabat sibi pillulas duas o aloē
solo loto cu decoctōe seminū fridoz et cartami et yfopi al
ternis dieb^o aī cenā p duas horas i die maioris afflictio-
nis: qm opatio eaz eē debebat i die minoris afflictiois:
et hēbat affellas duas ex eis. ¶ Veniēte at die decima et
apparētib^o signis digōnis ordinavit minoratiuū ppi-
uz ex cassie. 3. i. s. electuariū de succo ros. 3. i. et hoc qz pau-
p: et cassia extrahi fecit cu decoctōe puuoz et tamarindo-
rum. Qd si fuisset diues dedisset manā et reubarbaz ifu-
suz. et hūit ex eo sedes qnq. Sequēti aut die dedit aquā
ordeī calidā in mane tpe exhibitōis digestiui cu pauco
zuccari ad lanādū et abstergēdu mās iuyz cōib^o retētas:
qz medicina nō eduxit. Et h aduerte erroze illoz q exhi-
bēt die sequēti sy. nā vt pz faciūt tales mās ad itra ve-
nas penetra. ¶ Trāfacta at die. xij. dedit sy. vigorosio-
re: vt sy. de bizātyz acetosū cu ags dictis. Et nota q iam
ex cūationib^o supra factis magis de mā subtili sit eūatū:
q remanens mā est magis grossa ab eo q fuit a pncipio.
et ideo digestiua continue debēret procedere fortiora
subtiliatiua magis: et ideo in frigiditate remissio: quia
etiaz caliditas continue preter naturam remittitur: pro-
cessitq: vsq: ad die decimā octauā et post ipsā dedit mino-
ratiuū forti^o ex electuario succi ros. 3. i. s. indi. 3. ij. s. cum
aqua endiuie. et ex eo habuit sedes qnq: copiosas: tres an-
te prādiū: et duas post prādiū. ¶ Et hic nota q qū dātur
salia solutiua si lenitiua: qz fortia: dādū ē lauatiū ex aq
ordeī maxie qū ante prādiū ter operatū est et nō alr. nā si
bis tātū nō det. et iō dedit lauatiū. post aut assūptionē
solutiui p horas quatuor. et horā mediā post assūptionē
lauatiui ordinavit prādiū pur ex bliti latuca ad leniēdu
remittēdu malā qualitātē farmaci ac humozū motorū
ab ipso farmaco. et sequēti die dedit aquā ordeī. vt supra
et interiz instabat alternis dieb^o cu lenitiuis: et meli^o si cu
clisterij fieri posset. nā Aui. et apō me magis dilectū ē ad
mistratio clisterioz. ¶ Et icepit dare troc. o ros. et d spo-

dio de quib^o actū in canōib^o. Deinde cū pphēdit mās eē
digestā multū. et ia quasi trāsiret stat^o ordinavit eradica-
tiū. Qd cū mā eēt multū minorata dedit farmaciū: nūc
dictū peradicatiū. ¶ Deide icepit vti puocatiuis vri-
ne. et dedit sy. de qnq: radicib^o acetosū cu sy. de endiuia.
aq endiuie et lupuloz. et cōtinuauit quinq: dieb^o. ¶ Deī
de venit ad sudatoria intrinseca dādo aquā ordeī cu de-
coctione feniculi pauci et vino alboyinoso aromatico. ita
q torū sit calidū valde cu modico zucari. vñ et p puoca-
tiua vrine et sudoris facta est magna euacuatio: et ipsi^o li-
beratio. Et sic in sūma hēs cōclusionē. ¶ Canones. Pri-
mus ē puerio ad cāz febris. 2°. est diete ordinatio. 3° est
vētris lenitio. 4°. est euacuatio p flobotomiā. 5°. ē dige-
stio reiterata. 6°. euacuatio reiterata. 7°. vrine puocatio
8°. sudatorij exhibitio.

¶ Restat vltimo canon gñalis qui ē accidētū correctio
q sub se tot bz speciales quot sunt et accidētia ipsa et ē no-
nus in ordine. Primū accidēs fuit dolor capitis: q cu re-
missus eēt. et nō cogēs sicut ad diuertēdu rectā curā. p-
mo intē^o fuit febrī deinde dolori. et alyis accidentib^o: vt i
fra succurret: dū dicef o regimie accidētū febrīū acuta-
rū. et tu ibi. Dic tñ nō pp canone positiū. q aliqui pp nau-
seam dabat aquā tepidā cu syrupo acetoso: et euomebat
magnā qritatē colere vitelline et flegmatis idigesti: ex
qz euōne mltū abbreviabaf: et p ter et qter qnq: i heb-
domada scdm q magis et min^o ab ea nausea infestabat.
¶ De siti aut ia habes quō aquā ordeī aut frigidam dare
poteris et de ei^o exhibitioe satis plene in hoc caplo vbi di-
ctū fuit q in stomacho calido quo nō i dubitat de ei^o ace-
tositate si cōmiscet cum sy. acetoso secure dari poterit. et
iō sicut noster dabat quāritatē notabilē sibi in extinctio-
ne sitis. et qz erat lenitiuū optimū ac digestiū nullū. exi-
de veniens nocumētū de quo curādū foret. Nam colica
erat remissa et veniēs ex fecū refectione: et qz hec potio ē le-
nitina: iō et colice cōtulit: et tu ad hoc p sidera. Nec mire-
ris si long^o fui. qm volo vt iste casus sic possit sit tibi sicut
exēplar in oib^o alyis casib^o de febrīb^o ipsi^o putridis: o gb^o
infra. vñ nō habebis nisi variare remedia pposito et ma-
terie congruentia. de qbus gratia saluationis ad plenuz
infra in suis proprijs capitulis. Jesu gratias.

Capitulum. VIII. De febrīb^o acutis peracu-
tis et ppacutis si pestiferis.
et eoz accidētibus continens Rubricas. 24.
¶ De descriptionibus causis signis et cura ipsarum fe-
brium. Rubrica I.

Expeditus de putridis siue hūozaz
lib^o in gñal: ad acutas:
pacutas et pperacutas venio nō pestiferas
de eis specialr vt de alyis locutus. et iu-
pta promissa in principio pzo eaz oim-
iaz dictaz sua inscribet descriptio. deide
alia septē de eis aperiā. vt in totū tibi satisficiam. ¶ Se
bris acuta absolute ē febris ordiati mot^o ex se periculo-
sa magne inflāmatiōis cu senitate accidētū cito ad statū
pueniēs. Cui^o cā scōz plurimū ē mā colerica i venis clau-
sa i qtuordeciz dieb^o diiudicata. Et dī absolute. qm hic
nō diffinit acuta nō absolute. pp quod nota: q febrūm
acutaz qdā dicūt absolute acute et sunt ille de gb^o actus
ē in descriptioe. Quaz termin^o a pte post ē dies decimus
qrtus. qd si trāseunt illū tūc ingrediūt spaciū acutaz nō
absolute: qz termin^o ē viginti diez et vsq: ad qdragesi-
mū: de quib^o statiz. Pnt aut aī qtuordeciz terminari vt
in decimanona et hōz positiū ē ly scdm plurimū vt ca-
dat sup totū sequēs. Reperiūtur et febres acute quaruz
termin^o a pte post scdm plm ē dies qrt^o: et hec a moder-

De febribus acutis

nis dicuntur pacute. Alie quaz terminantur a pte post e dies septim: et iste appellatur pacute: et has duas sine multipli-
catōe tot terminos sub acutis absolute a nobis pphēdū-
tur. Nā cura earz nō differt a cura acutaz absolute nisi
sin itēssū remissū vt dicet. Acute at nō absolute: qz ter-
minantur a pte post vsqz ad 20^m. et a. 20. vsqz ad. 40^m. cū ter-
minat i. 20. dñr acute nō absolute: cū vō iter 20^m. et 40^m
dicuntur a modernis tropice siue puerfue ad silitudinē
cōuersiōis sol i tropicis suis. s. estinali q fit quādo igredi-
tur pncipiū cācri circa mediū mēsis iunij: quo tpe sol a
nobis elōgat: aut hyemali q fit quādo sol igredit pncipi-
um capricorni circa mediū decēbris quo tpe sol appro-
pinqat nobis: vñ qñ se. acuta absolute nō terminat i. xij.
sz venit ad. 20. tūc vsqz ad illud tps sibi referuat nomen
acute: sz nō sit talis absolute. Qz si ea nō terminat: tūc i-
ci piēs se elōgare a nā acutaz et tēdere ad nāz et terminum
cronica: tropica dca ē se elōgans ab acuta et cōuertēs se
ad cronica sic sol i suis tropicis se elōgat a nobis: et qñqz
se ouertit ad nos. et ē h sētētia Lōciliatoris nri patani pri-
mo pbleumatū. pbleumate. 26. et si qs veller diffinir pa-
cutas: et pperacutas distictē ab acutis pōt: et ponat in de-
scriptōibz ipis oēs pñculas de acuta excepto q in pacu-
ta dicat cuius. et in septē dieb' dyudicata: et in perpacuta:
cuius. et i qtuor dieb' dyudicata: sz h satis frutola practica
ti denūcio: medico at de noib' disceptare nō ē vtile: neqz
dñs: vt pma pmi decima sexta qnto caplo dñ ordinatū mo-
tus: qñ ipa pcedit a pncipio vsqz ad finē cū sua fortitudi-
ne ex pte accitū et alioz. acute vō non absolute et acute
tropice pcedūt iordinate ex pte fortitudis et debilitatis.
nā quādoqz sūt fortes: qñqz debiles: qñqz redeūt mō ad
fortitud nē: mō ad debilitatē: dñ ex se. qz i sua eēntia ē ta-
lis: dato q aliqui euadat i firm: vñ semp medic' d talib'
dñ pñciare piculū: et iō canebat bñ senex nñ scōo apboz
apbo. 19. acutoz morboz. nō oīno certe pñciatōes sūt:
neqz sanitatis neqz mortis. dñ magne i flāmatiois: qñ vt
statiz dicet: cā eaz est mā cala valde: ex quo i ferē q aliq
pestilētia est nō acuta: pñ qñ vt i fra de feb. pestilētia:
in aliq pulsus nō variat multū a pulsu sano: sñ nec vñā
itē et alia accitū sūt remissa: dñ cū seuitate accitū: et i
hoc distinguit a cronica: itē ab effimera et tertiana pura:
dñ cito et nā ppeius piculositatē et accidētū acutitātē:
cessariū ē q aut nā cito vincat et moueat ad expellēdum
mām ipam opprimētē faciēdo crisi: aut q cito vinca-
tur a morbo absqz aliqua euatiōe dñ cuius. cā: nā sz plm ē
mā colerica mala subtil ignea i flāmata corrupta aditra
venas putrescēs. Aueroys septimo collz. q i egritudini-
bus pacutis p maiori pte hūiores corripūtur: circa orifi-
ciū stomaci et epatis: ex quo i ferē q cū talis mā sit elōga-
ta multū a nā sanguis q scōz plz nō ppetet flobotomia:
est et qñqz cā eius ipsa colica sanguini mixta: quo casu cō-
petet flobotomia: et illud ex vñā cōprehēditur q est ru-
bea tēdens ad roseū: qñqz cā ē sanguis ad itra venas pu-
trescēs: vt in sinocho: qñqz sanguis sola quātitate peccās
vt in sinocha: qñqz mā ppinqua cordi extra venas putre-
scēs et febrē faciēs: qñqz flegma saluz: vt i causone: ita q
sinochus sinocha causon tertiana pñua cū seuitate ac-
cidētū: qz. s. fit de colera acuta iter acutas numerari ha-
bēt: et dicit clausa: qñ nō incōuenit q mā colerica ad ex-
tra venas putrescēs tertianā faciēs interpolatā sit aliqñ
tātē malignitatis q ipa acutā faciat febrē: sz hoc praril-
sime cōtingit: nā interpolate vñ plm sūt cronice. Que fe-
bris cronica sic pōt describi cū galie. scōo de creticis. Se-
bein plonga et nō accidit i eo q ē intra illud spaciū mu-
tatio subita q est crisis: et subdit Gal. q q ē continua nu-

meratur i nūero febrū acutaz tropicaz siue puerfua-
rum: sz q est interpolata est ex generib' cronica. Pōt et
cronica describi p pñculas oppositas pñculis acute. et tu
cōsidera. Dicit in quatuordecim dieb' dyudicata iuxta
illud ypo. scōo apboz: apbo vigesimo tercio. Acute egrit-
tudes i quatuordecim dieb' dyudicantur: qz cretice ter-
minat ad bonū. s. aut ad malū. Et vt dñm ē: h ē termi-
nus a pte post: vñ quādo nō sit crisis cōpleta aut diminu-
ta i ea die: tūc trāsserit terminus: et de acuta absolute trā-
sit ad acutā nō absolute: et debilitat vñus ei: et iō tardat
motus. ¶ Ex dictis aut pñ cōsiderati qd respōdētū est
iterrogati: nedū qd ē febris acuta: vñ. et qz sit acut' mor-
bus. Tu itaqz cū cōprehēdis ex notificatione iā posita
q febris ē acuta: statim ex signis iudicabis q ipsa ē
de numero alicuius dictaz et statim: sicut discurredo p ipa
signa argues mām colericā mixtā: aut nō mixtā prasinā
aut nō adustā: aut nō sanguineā: aut nō ex flegmate sal-
so: aut nō: vñ volo tibi h sufficere tñ dñm eē de signis de
mōstratiuis ei: nā signa demōstratiua ei sūt signa dñmō-
stratiua q posita sūt in caplis febrū iā notataz: et iō ne lō-
gus fīā: et idē bis replicē p bis te ad ea trāsseras capitula
Itē ad eā manifestādā maxie pferret accidētia ei: quo-
rum curā psequi in 3 caplo: vñ sic in sūma habes de cāis
factiuis ei: antecētib' et cōiunctis. ¶ De pñitiuis aut di-
cētū q oē illud qd est cā factiua siue colere acute: et tali
um accidētū multiplicatiua est cā pñitiua: et de his ple-
ne i capitulis febrū nūc paulo an nōmiataz. Et sic expe-
ditus de pñmo: qz de notificationē: et de scōo: qz de causis: et
de tertio: qz de signis demōstratiuis venio ad quartū: qz
ad signa tēporz morbi: et qz supra scōo caplo de eis ad ple-
nū dixi: vt oibus capitulis i paucis hoc loco satisfacere:
iō mibi sufficere vñ: si te ad cū remitto locum: et tui ibi.

Signa pronostica sūt nota. pñmo q nō ē pos-
sibile medicū puenire ad
cognitionē dispōnis egrī: an. s. saluet aut non: nisi cogno-
scat ista tria. s. quātitatē egritudis: et quātitatē virtutis
egri: et statuz egritudinis: sicut nō ē possibile scire aliquē
de eē portatoris sup quē est onus vt possit puenire cū eo
ad locū quē vult: nisi sciat quātitatē virtutis portatoris:
et quātitatē grauedinis oneris et quantitatem spacy vie:
mors aut et vita significātur p dispōnes virtutis: et signa
alteratōis vñiuscuiusqz duaz repz: et sui pñary. Aui. secū-
da qñ auctoritate Gal. de signis. q egritudo cōsumet.
crisi aut resolone. Et in ponēdo signa pñostica ponā ali-
qua et nō oia de ipsis. Nā sic eēt quasi h ponere libzū p
nōsticōz: aut 2^m quarti Aui. Patieris itaqz si tot de eis
h scribā: q tibi sufficere putē: et ea scribā q medico occur-
rere cōsueuerūt: vt sūt sumpta a facie et pñbus capitis.
¶ Nota itaqz pñmo faciē egrotātis: nā cū in febre acuta
vides faciē eius quā primo debes notare fuisse factā tor-
natilē et i duob' aut trib' dieb' ē signū malū: qz significat
vehemētiā caliditatis pñer nām supra humidū: et mēbra
exiccātur et cōsumūtur: cui vñus resistere nō potuit: et vt
plm terminat ad mortē. Et h attēde ne decipiari. q ta-
lis faciēs nō euenerit: pp nimia vigiliā: pp supflūū fluxū
vētris et h. Itē denigratio faciē subito facta: signū mor-
tificationis caloris inati: et ego vidi aliquos febricitates
se. acuta qbus supuenerūt in facie et pomis maxillarum
macule nigre et motui sūt: et de tali pñostico euasi cū ma-
gno honore. ¶ Quādo in febre acuta i firmus nō videt
est signū mortis: et quādo i febre acuta accidit strabo-
sitas ē signum malū valde. Itē cū fugit oculus lumē vi-
dere in tali febre malū: q si maxie tenebrā diligit. mor-
tale: significat. n. casū virtutis aialis: et hoc itellige si te-
nebrā nō diligit pp dolorē fortē et h. Et ituit nās absqz

R. ex. et hinc Tropica appellatur

Febris cronica

palpitatio et motu malus. Et lipitudo sicca malavalde. et de oculis. Ad nasi me convertes. Dico quod tortuositas eius mala in febre acuta et significat propinquitatem mortis: et causa est spasmi: et appplanatio filii mala: et distillatio aquae citrie ex naso in febribus acuta fortasse est signatio propinquitatis mortis. Aui. et cum infirmus assidue mittit digitum suum ad nasum: quasi mundificet eum absque causa est signum non bonum. Aduetus doloris auris in febre acuta est timorofus et est mortalis: nisi currat aliquid et gescat: et illud in senibus: in iuuenibus autem cum sit moriuntur antequam sanie faciat: propter vehementiam sensuum eorum. Et quando exiccat in primis lingua: deinde exasperat cum statur: deinde denigrat est mortale: et prope i. xiiij. Denigratio autem eius in febre acuta est mala. Scissio labiorum in febre acuta supfluitate significat inflammationis: et quandoque crisis: si fiet cum alienatione: et die critica bonum. Quando in febre acuta egrediuntur per os fetor malus mortale: significat enim corruptionem humorum omnium. Et attende ne decipiaris quod non sit ex re corrupta in corpore exite ut in retentione fecundine: vox fortis valde bona: et loquela ordinata bona. contrarium malum. Quando contrahuntur testiculi et vasa in febre acuta est signum mortale. Quando infirmus non potest dormire in nocte: sed in die sic. et non est causa manifesta aliqua signum malum: nam est signum corruptionis cerebri qualitercunque sit. Aui. Sonus profundus propter debilitatem virtutis malum: et ideo cum vides senem febrilem multum dormire non cōfidas. Dolor vehemens in visceribus in febre acuta malum: si significat. n. adustionem vehementem. Quando in principio acute febris appetit frigiditas extremorum est signum malum et mortale. Obscuratio digitorum et unguium est signum mortale. Lectio palearum est signum malum: et caue ne decipiaris propter lesionem cerebri ab alio quam a febre. Quando infirmus resupine iacet: et sic diligit iacere non ex consuetudine: et quod ponit super se: et sic diligit iacere non ex consuetudine: statim mouet: ut resupine iaceat et diligit discoopire extrema absque calitate manifesta: et ipsa inordinate pucit est signum malum significans angustiam magnam et debilitatem: et his finem faciens ne in longum prodeat subitigat tantummodo signa ipsa ab hanelitu: cum statim et medico occurrat a pulsu et vrima sumpta rememoratio arismetrice apud pro. de materia loquentes. Quando febricitantes febre acuta habent hanelitum frigidum malum: significat enim caloris inati mortificationem. hanelitus interceptus similis hanelitui flentis malum. Pulsus gazelas cum debilitate virtutis malum. Pulsus martellinus siue formicans et vehementis serrenitatis. i. diuersus cum magna duritie malus. De vrima dicat quod ipsa ex se non est signum efficax: imo quandoque in egritudinibus pestilentialibus est bona nalis in suba sua in colore et sedimine: et iste cuius est tedit ad mortem Aui. scda qrti de iudicijs vrine et subdit. et scias quod multoties mingunt infirmi vrinas malas in colore et suba et alijs: et illud expulsio critica et prope in egritudinibus acutis: quare causa est epar et pres iuxta ipsam. Tu tamen scito quod quando est bona cum alijs signis bonis bonum. quando mala malum. Quando vrima retinetur aut parum mingitur in febribus acutis signum malum: significat. n. pugnam vehementem egritudinis et nate que vincit et vincit: et significat laborem in nocte: et significat grossitudinem macti: et quod difficulter suscipit digonem et in quietis febribus significat longitudinem. Quando vrima mingit subtilis et in grossas conuertitur in febre vehementis adustionis cum signis malis significat inflammationem in epate aut corde: et clarificatio vrine grosse antequam crissim signum non bonum. Urina grossa turbulenta in qua non residet aliquid et non clarificat significat ebullitionem humoris propter vehementiam caliditatis extraneae et debilitatem inate digerentis quapropter est mala. Urina nigra in febribus acutis nisi aliunde venerit

ex renibus matrice et huiusmodi mortalis et pauca ceteris pilibus deterior significans maiorem humiditatis consumptionem: et quanto grossior deterior. Et breuiter aquosa preueras fetida nigra grossa mala. Rubra vero cum rubedine subtili cum signis malis: significat mortis velocitatem. Dic volo huiusmodi pauca: et ut frequenter occurreret tibi de signis pronosticis malis sufficere: et de signis bonis sic breuiter dicam cum Aui. scda quarti de rememoratio signorum bonorum.

Signa bona sunt tolerantia egritudinis: fortitudo virtutis similitudo forme ei quando sanus erat. etiam si acciderit fortia sunt bonitas pulsus et ei fortitudo appetitus signorum digonibus bonitas crisis: et alleviatio post eam. bonitas hanelitus facilitas tolerantie dispositionum timorofas que accidunt ei. leuitas post somnum bona. Et de signis bonis nalis est bonitas situs iacendi et somnus nalis. Et scias quod signa bona cum salute virtutis salutem significant festinam: et cum debilitate eius significant sanitatem tardam. Ex pro. nonstro habes de pronosticis. aph. i. 4. pme. Qui cresunt: unde hic nota quod deterior est febris acuta in pueris quam in iuuenibus: quod est pueris magis disproportionata: cum sint iuuenibus humidiores: senibus autem propter frigus sue complexionis parum accidit febre acuta: mensurat autem caliditas propter naturam ad mensuram caliditatis innate: ideo quod ipsa quae est in quali et quanto: id est. quod si accidat eis est non propter complexionem eorum: sed per accidens: ut ex multiplicatione humorum acutorum ex causa primitiua: et huiusmodi erunt itaque eis disproportionata: et eis multum periculose: et vixime timeantur ad malum propter debilitatem virtutis. Decimus tertie. Duodecimus tertie: quadragesimus secundus quarte: quadragesimus octauus quarte: quadragesimus nonus quarte: quinquagesimus quarte. quinquagesimus secundus quarte: quinquagesimus sextus quarte. sexagesimus quartus quarte: sexagesimus quintus quarte: sexagesimus sextus quarte: sexagesimus septimus quarte: vigesimus sextus quarte: quinquagesimus quartus sexte. Et hos habes supra ordinate extensos in secundo capitulo: et tu ibi: bonam verificationem non prosequor propter non prolixare: et quia non videtur nostro proposito necessarium: sat est sic eos positine descripsisse: et tu eorum verificationem superis queras locis et pronosticis: etiam recurre infra: de pronosticis in causone: ubi multa vtilia iuenies huic proposito.

Canones

licet regulariter operando debeamus primo incipere a remotione cause iuxta illud tertio tegni: oportet prius vnamquamque causam abscedere: tamen propter vehementiam febris aut accidens aliud forte quandoque peruenimus intentionem regularem: et incedimus: aut ad accidens ipsum: aut ad febre ipsam: et sententia Auerrois septimo colligit. Cum itaque febres acute peracute sint timorose et vehementes: id est prior intentio est ad febre in ipsis quam ad causam: cuius contrarium est in cronis sine non acutis. Et ideo Aui. intendens curam febrium acutarum: cito se expedivit de intentionibus habendis ad causam: vnde per his remisit nos ad eas intentiones quae dicte sunt de febribus putridis in generali. Et extendit se multum ad intentiones habendas in febre acuta ut febris est.

Sit itaque tibi primus cano quod prius attendendum est febre acuta quam causa eius: et maxime: quoniam intentio ad febre et ad causam vixime non contrariantur: cum de materia secundum plin fiat colerica ut deinde est. Scds cano prius ad primum est ordinatio colerica ut deinde est. Cae: vnde de declinare ad fridum et humidum magis et minus: et intentionem maiorem aut minorem in acutis minus alijs pilibus quam in pacutis: et sic suo modo de proacutis: et huiusmodi ordinem quod in omnibus prosequitur capitis. Incipiam ab aere: et successiue ipsam dietam manifestabo quod ad alias quoniam non nales res: aer. n. de declinare ad fridum et humidum propter quod prohibenda sunt omnia que ipsum ca-

No. Av. Auerrois dictum

De febribus acutis

refaciunt aut apta sunt calefacere: vt multitudo cōcursus hominū ad ifirmū suo hanelitu aerē ifirmi calefaciētū. Itē propinquo eorum ad ipm. Itē studēdū ne loc⁹ sit pius ⁊ radys sol⁹ expositus. Sint pietes dom⁹ magis dū creta q̄ de cemēto: ⁊ magis de cemēto nō tñ nouiter scā q̄ de asserib⁹. Itē cōueniēti⁹ ē terrena q̄ in solario. Cōuenit aut pmutatōi ipsi⁹ renouatio cū aptiōe fenestraz de mane: ⁊ ē in die spāliter a pte septētrionis: s; teneatur clausē i die q̄ sunt oriētales meridionales ⁊ occidentales: vep̄ circa vesp̄as possūt oriētales aperiri p quas forte ingrediet bozeas. Itē renouet cū flabell⁹ cū appēsiōe lin⁹ teaminū i camera: hic ide ductoz ⁊ cōmotoz: ⁊ qdā cir cū circa lectū ponūt lin⁹ teamina aq̄ frida madefacta ad aerē frigefaciēdū. Quidā igeniātur facere aquā currere tāq̄ pñū fluiū p camerā. Di eteni sūt nimis curiosi ⁊ sū puiosi. Cōiter sit aer⁹ frigefactio cū irrorōne frēq̄nti aq̄ cū modico aceti i camera scā sternēdo folia salicū: mantrū viol. vitis nenufa. ros. iusq. sēpui. ⁊ boz fridoz. Etia dca folia cū aq̄ veri frigoris aspgēdo ⁊ renouādo oī die ⁊ bis ⁊ ter: saltē i tpe magni estus. Itē qdā ponūt calatos plenos fructib⁹ fridis i camera. S; nota q̄ hoc est icita: re ifirmos ad eos comedēdos. Aliq̄ igeniāt facere cade re ab alto aquā in pelui: ⁊ sic refrigerat ⁊ somnū iducit. Multi multa alia faciūt fm cōmoditatē rez ifridatiū: quas hñt in locis suis. Tu itaq̄ ex his eligere poteris q̄ si ifinitos modos: ⁊ tu cōsidera. ¶ Expedito de aere: venio ad cibū ⁊ potū: de quoz exhibitiōe respectu sue quātitatatis boze ⁊ ordinis dcm̄ est supra tertio caplo. ⁊ h̄ i febribus acutis: ⁊ tu ibi. De q̄litate aut cibi dicēdū q̄ debēt eē fridi ⁊ hūidi lenitiui: ⁊ ē dari possūt fridi ad siccū dclinātes: vt succ⁹ granatoz acetosoz berberis agreste. cōueniūt itaq̄ fruct⁹ negati supra añ septimū i putridis: qm̄ tūc maior erat itētiō ad cām: s; hic ad febrē vt cucurbita melon idus dulcis ⁊ succ⁹ eius. ⁊ dixit Aliu. lactuca cū aceto ē vltima ⁊ cōueniēs i remittēdo calozē febriz acutaz. carnes ⁊ pisces cōueniūt vt supra tertio caplo: q̄ diuersis pparātur modis scdm̄ p̄rie diuersitatē: vñ de bēt in casu prepari cū rebus fridis acetosis agrestis ⁊ h̄. faciēdo sapos gelatinas: ⁊ h̄. q̄ oīa habeāt itētiōē ifrigidādi leniēdi siue h̄iectādi: ē de potu dcm̄ ē tertio caplo: ⁊ caplo pcedēti: ⁊ tu ibi. ¶ De motu ⁊ q̄te dicēdū Quies ifridat ⁊ mot⁹ ē calefacere: vep̄ si possit ambulare pueniret motus suauissim⁹ factus i aere frigefacto: qz sic magis ifrigidarent ⁊ ē pbleuā. aristo. cōsidera. ¶ Sōnus ē h̄iectat ⁊ vigilia exiccat: s; nō d; eē mult⁹ ⁊ multum p̄fidus: q̄uis raro accidat: qm̄ vplm̄ dormire nō possūt. ⁊ iō p̄fana cū semie papaueris ⁊. vt doceē circa pncipiū pcedētis capli: ē cōueniēs valde: ⁊ tu ibi. nō sit stratus de plumis calefaciētibus: s; sit mataraci⁹ de stupā: sicut sit i alemania aut de coto: s; meli⁹ de stupa. Itē si fortis extēdat culcitā sup paleas: ⁊ desup extēdat lin⁹ teamia nouiter lota cū aq̄ ⁊ nō cū lixiuio: nec se aliter co opiat: ⁊ ipa oī die mutet si potēs est: h̄ tñ oz tua prudētia moderari: qz aliquando oporebit i aliquibus supponere culcitā lenē ⁊ h̄. qdaz ordināt stratū de corio aere plenū: vt i allemania multi sternūt folia ⁊ res odoriferas sup lectū: nōnulli aliter opant fm diuersa eoz ingenia. ¶ De inanitiōe aut ⁊ repletiōe: inanitiō cōpetit: de qua dicit i sequētibus canonib⁹. repletio nocet nisi repletio potus fridi: nā medic⁹ i eis nō d; eē p̄dignus i potādo ⁊ re canōe. Qz coy⁹ sub inanitiōe cōtinet dicēdū q̄ ab eo oī animi fugiat q̄ ipm̄ apta sūt i flammare: vt ira cōtumelia imoderatū gaudiū: ⁊ q̄ sūt apta debilitare multū: vt for

tis tristitia ⁊ h̄. ⁊ iō his moderetur.

¶ Tertio canō lenitio vētris: vñ statim cū occurris ifirmo fac sibi clistere lenitiuū ad vtilitates dictas: i pcedēti capitulo ē: vt itestina preparētur solutiōi siēde i crastinū p solutiū. itē maxime pferret quādo etas p̄hiberet: aut aliqd aliud: ad accipiēdū pharmacū: vñ in tali casu opoz rebt te cū iteratōe clisterioz supplere locū farmaci. Li sere ad hoc erit factū ex succis herbaz ifrigidatiū iam dictaz: vt ex succo cucumeris cucurbite melois idi por tulace sempuine: aut ex decoctōe folioz eius añ folioz lactuce endiuie blitis ⁊ aliaz taliū cū oleo ro. aut viol. cū modico sal⁹ addēdo cāphorā: aut aliqd tale ifridans. B; matrū viol. malue blitis añ. M. i. ⁊ si vis fortificare. addas nenufarig. M. s. ⁊ si forti⁹ corticū mādragoz. 4. M. i. bulliāt ad cōsumptōē tertie ptis. fiat deū exp̄sio: de qua colatura. B; lib. i. 3. y. cāphorē. 3. s. sandalo. 3. y. olei viol. aut ros. 3. y. sal. 3. y. ⁊ tu his addas: aut ab his minuas vt videbit tibi necessariū tuo pposito.

¶ Quart⁹. cū nā cū i his febrib⁹ acutis: ⁊ pmaxie i p̄paciutis ⁊ i pacutis mā sit furiosa: vñ sic furiosa: nō d; expectari digō: imo statim d; eūari cūz farmaco eradicate. Et hic aduerte q̄ multi studēt exhibere i his medicinas bñd; ctas multū timētes q̄ laboriose exolūt: vt sunt scamonea ⁊ scamoneate turbat agaricus ⁊ h̄. ⁊ dāt i hoc cū in fusione reubarbari cū decoctōe tamarindoz. 3. i. prunorum. 3. s. decoquant leni decoctōe: deū ponant i pecia: ⁊ bñ fricent: ⁊ fortiter exp̄mant: de q̄ exp̄siōe. B; 3. y. reubarbari. 3. y. spice gra. iij. ⁊ qz multi abhorret spicā: loco ei⁹ ponūt signātū. ponat reubarbar⁹ ⁊ spica siue signātū in dicta decoctōe ⁊ diuinitat stare p sex vl octo horas: de ide colē ⁊ fortis fiat ductio ⁊ exp̄sio. mane auroza dē cū canonib⁹ q̄b⁹ фармаца exhibent. Vep̄: qz be medicie facilliter educūt: ⁊ n̄ vident multū a remoti trahere. ⁊ leues faciūt opatōes: iō existimo q̄ scamoneate nō sūt tā tū verēde: neq̄ alie laboriose soluētes: maxie qm̄ s; op̄ime p̄solate: sic electuariū de succo ros. descriptōe melue: imo ē illud nicol. q̄uis nō sit ita cōsolatū: vñ cū manna aut cassia dari poterit: vt vbi gratia. B; māne vl cassie. 3. s. elec. de succo ros. descr. mel. 3. y. vl nicol. 3. y. s. vl auge as dosim cassie: ⁊ minue electuariū: ⁊ certe tales plus p̄ficere vidim⁹ his q̄ leuib⁹ vñ sūt: vt ifra de pestilētie: ⁊ de eūatiuis colere habes ad plenū simplicia ⁊ cōposita supra q̄rto caplo: tu tamē cōsidera tenozē virtutis: complexiōē habitudinē ⁊ h̄. patiētis: qz aliquis poterit tolerare ⁊. ⁊ aliquis non: qz multi timidi inueniunt. ¶ De euacuatiōe p flobotomiā facta iā dcm̄ est: q̄ raro conuenit i his: nisi sit mixtio sanguinis cū humore peccāte: aut sanguis ipe peccans: q̄ si cōueniet post lenitiōē vētris ipam fac: deinde da solutiū. flobotomia. n. corz iustissimē refrigerat: s; hic considera quā bñ operant illi qui i eadē die faciūt flobotomiā ⁊ farmaciā exhibēt: vt p̄mū niter a multis obseruat in febribus pestilētiālibus: de quo infra de eis: sed certe multum prosternitur virtus ⁊ multum addunt in debilitatem.

¶ Quintus ē digestio: ⁊ hic attēde que dicta in pcedenti caplo de exhibitōe aque ordeī añ digestiū: nam vt dicebatur debemus recurrere p cōplemēto hoz canonū ad ea q̄ dicta sunt in canonibus generalibus febrium putridarum: que aut sint digestina hic cōueniētia habes supra 4. capitulo ⁊ simplicia ⁊ cōposita: ⁊ tu cōpone. nā ⁊ de his infra ē de causone de tertiana ⁊. Ponitur autēz hic ne vacu⁹ recedas digestiū extinctiū. B; oxizacar. 3. iij. succi arācioz. 3. iij. seminū cōius fridoz maioz mūdatoz. 3. y. seiuiz endi. lactuce añ. 3. y. aq̄z endi. 3. y. acetose. 3. iij. nenuf. 3. iij. violaz. ros. añ. 3. y. pistāda pistent:

Deinde omnia misce et leniter ebulliant: deinde aromatisetur cum paucis sandalorum rubeorum et coralloz ana. et oia sic ad colatoriu ponant: quo digestiuo vti dicitur ac poterit febres vsq; ad statum inclusive dādo de eo. 3. 5. in auroz ordinare: et fridus teporibus calidis: et calidū tēpibus fridis et intra diē et noctē pluries ac abunde vt voluerit.

Sextus est alteratio ac pfortatio cordis ac epatis cum alteratiuis fridis appropriatis: de quibus quarto caplo. et cōmuniter vtinur manu xpi plato sandalato. Itē cōfectiōe facta ex gēmis electuarij de gēmis siue spēs? cū sandal. et aq; ro. et cicoree et acetose: ita q; durate tpe exhibitionis digestiu: qd fortasse erit qnq; dieb? vlt circa exhibe cōfectionē istā vlt sibi simile vt triasandalos. et hō.

Septimus post cōplemētū digestiuoz reuerrere ad solutiu: de quo supra: addēdo vlt variādo cū pillu. aureis aut alio solutiuo: d quo quarto caplo. erit itaq; 79. canō reiterata eūatio. Et nota h q; digō et eūatio dōbēt reiterari vsq; ad cōplemētū cure: s; iter vnā et alias d; iterponi spatiū diez duoz quatuor et hō. vt tue videbit prudētie: et interi nō desistere ab alteratiuis cū trociscis liquorib? et alijs vt videbitur.

Octauus ē epatis ifridatio cū his q; ad extra applicatur q; canon cōpleri h; p ea q; ponunt. i. q. terti de mala cōplexione epatis cala: vñ ad pfecte cū complēduz opz hilla adducere: qd cōtvalde lōgū: nec hoc tētandū loco. sat erit tibi: si p vbi grā aliqua descripsero: **E**pithima **B**. aq; endiuie. 3. v. aq; rosa. 3. y. sandaloz rubeoz. 3. y. spo dy. 3. i. acet. 3. y. et pecia linea fiat epithima: et sit tepidus in estate et plus q; tepidū i tēpore frido. Q; si volueris cū fortificare addas aquā nenupharis solatri et modicū cāphore. **C**ōsiliū si volueris vnguētū facere ifridans. **B**. olei rosati nenupharini añ. 3. i. sandaloz rubeoz. 3. i. spo dy. 3. 5. cere modicū. Q; si cupis magis ifridare lana: de idē dictā vncione cū aq; endiuie aut succo ei. **I**tem q; in ifridādo renes: ēt par ifridat: et hoc maxie vbi sit in uenis renū caloz fac vncionē ēt renib? aut epithima ex his: vlt sic. **B**. olei rosa. et sit factū ex onfācino. 3. y. cere alb. 3. i. 5. acet. alb. 3. i. rasure eboris. 3. i. 5. sandaloz rubeorum. 3. i. misce et fac vnguētū: et si vis ifridare amplius lana ipm cū aq; solatri nenupharis: vt supra: vlt addas cāphore. 3. i. itē cū aqua veri frigoris pluries epithima sit ex aq; ros. nenupharis succo solatri. sandal. rasure eboris. se. cōibz fridis maiorib? et hō. et h aduerte. **A**ui. ingt. et em brocare epat cū ifridatib? ē res maxima et magis iuuas nā cū equat ē in eo maior ps rectificatōis caliditatis febrilis eo q; i epate et circa ipm maxime multiplicat cole ra q; ē mā eaz: et fortasse rectificat aquā: q; eius ifridatio puenit ad venas in quibus acutaz febrizum mae continetur: vñ et sic epithima cordis rectificat pulsū: q; eius ifridatio puenit ad arterias. De applicatōe at epithimatū et hoz epati cordi vlt capiti dicit i fine ponēdo d; B canonē.

Nonus ē calitatis cordis remissio: sit aut cōsiliū epithimatibus saculis et vinctōibus. itē aeris attractōe ex reb? fridis et alijs ingenijs videndis vndecima terti de cura male cōplexiōis calide cordis. **E**pithima. **B**. aq; ro. 3. iij. aq; acetose buglose. añ. 3. y. aq; nenu. 3. i. 5. sandaloz rubeoz. 3. y. coralloz. 3. i. 5. camphore gran. iij. croci gra. y. acet. alb. 3. i. misce et cū pāno lineo fac epithima. **S**acculus ad idē. **B**. sandaloz rub. 3. y. 5. lambrusce coralloz añ. i. folioz ros. 3. y. 5. coriandro. 3. i. camphor. gran. y. acedule sicce. 3. y. 5. marga. 3. 5. cāpho. et margarite p se terantur: et fiat sacculus cū sindōe de grana et tepidus cordi applicet. **E**x eisde reb? cū oleis fridis vt viol. ros. nenu. et hō. cū cera alba et modico acet. fieri pōt vnguētū refri gerā: s; nō ē ysi: et de ipo in canonib? sequētibz aliqd.

Ite attrahēdo aerē stādo sup aquā fridā et tenēdo añ os res frigidās: vt niuem glaciem folia ros. recentia fructus frigidos et hō.

Decimus ē contēpatio calitatis cerebri. ppter ea quoniam ipm h; cordis calitatez contēperare: cui? cordis que ritur pncipalr calitatis remissio. **C**ōtēpatur aut cūz lini mētis vinctōibus emplastris embroc. sacculis odoramētis et hui. **L**initio leuis vsual. **B**. olei ros. 3. y. aq; la cruce vlt succi eius. aq; ros. acet. alb. añ. 3. 5. cōcute et adin uicē bñ misce et ifunde peciā tāte quātītatis vt occupet spatiū frōtis et timpoz. Q; si cupis forti? addas cāphoraz emulsionē seminū papaueri albi. succū iusgami: et hō. et si forti? addē aliqd opy: vñ cōponas debile forte et fortius fm iminentē necessitatē. **U**ncionē facere poteris ex eisde reb? cū oleis ros. viol. nenupharis. et hō. cū aceto modico et cera alba. vt. **B**. olei ros. 3. i. 5. viol. 3. i. nenuphar. 3. 5. succi sēpuine. 3. 5. cere albe qd sufficit. ace. 3. 5. iniūgatur frōs et timpora. **A**pod aut nos sit epithima ex aq; sola tri aut succo ei? cū aq; rosa. et albumie oui cū paucis acet.

Ite multū refrigerat cerebrū crebra madefactio pulparū aurii ifirmoz cū aq; frida: et tu expire in estate tēpore magni caumatis et ē securius remediū. **I**te epithima testiculoz ē ex eis q; in toto friditate subito iducit: vñ vidi ifirmū ita calefactū: qui nullo mō potuit ifridari. **E**pithima ad **B**. aq; ros. 3. y. viol. 3. i. nenupharis. 3. 5. sandal. ru. corall. rub. añ. 3. i. cōcute et misce: et cū pecia applica toties: q; tiēs videbit f; dispōnē calorē et vtutl cōfētiētis. **U**ndecim? canō: q; cūz videt declinare mā ad aliquē locū p quē eūare poteris. vt vbi grā rubedinē itē sam i facie et naso: tūc vt dcm est ēt in canone fili i pcedēti caplo tenta pillā eūare: vt p fluxū sanguis nariū tentādo cū ipositōe digiti auricularis: aut ipositōe pētafilon: aut setaz porci: et hō. q; sanguinē hñt puocare.

Et anteq; venias ad h; particularia: q; f. ad epithimata vinctōes et hō. pus nota hos sequentes canones. **P**rimus. q; stāte plenitudine corpis p multitudinē mae et nō pmissa eoz minoratione nō debēt extrinsecus talia frida vt epithimata et vinctōes et hō. ipsis mēbris appropiari: et cā: qm cōstringēdo poros retinēt vapores interi us: q; sunt cā maioris iflāmātōis: et repellēdo mām ad iteriora pñt facere eā fluere ad pncipalia: et ē canon regula ris. **A**ccidit tñ qñq; vt ad opādū extra canonē cogamur: pp vebemētē necitatē extingēdi iflāmationē forte: quā nō pōt eger pati: et maxie qñ p iteri? exhibita illā extingue re nō possum? aut pp iobediētā infirmi: aut q; stomac? ea nō tolerat: et sic de alijs: ex quibus accipe aliū canonē q; alijs pibus securi? p interi? exhibita hoz remouere: tur iflāmatio q; p exteri? applicata: et maxie in pncipio

Secūdus canō pncipalis. q; vbi mā fuerit p minorationē factas paucificata: secure h poteris administrare extrinseca remedia: patz: qm in eoz administratōe nō erit timor dicit? et inde sequitur calitatis q̄sita remissio. **T**ertius canō. q; hō ifrigidātia imus aut extra applicata timēda sunt et spāliter quātū ad eoz frequētē vsū in corpibus extenuatis: et vtute iā debilitata: p; q; timetur eoz forti percussione in mēbra caliditatis innate extinctio.

Quartus et maxime cerebrū respiciēs. q; stāte in capite notabili caliditate cū lenitate eius ac instātia vigiliaz absq; fluxu catarrhi tussi ac eius forti tēssione talia cōueniūt ifrigidātia ex epithimatibus et embrocis dictis. **E**x quo infertur quintus: q; vbi fuerit catarrus grauitas capitis repletio: et hō. per contrarium dictis ante debitas eūationē: nullo mō ea dca pferēt ifrigidātia: p; qm vt dcm ē in rōne pmi canōis talia pstrigūt poros: et q; lac multum i poris iuscat et fortiter illos opilat: vñ sic ē cā

De accidentibus

retinēdi vapores: et sic poterit eē cā apostēatis cerebri. Jō maxie vitupat Aui. emulsionē lactis sup caput: et ex isto loco accipit q vnguēta et emplastra sūt pp hāc cām multū suspecta. ¶ Sextus. q vbi tibi vī necessariū remittere calitatē cerebri stāte plenitudine catarro et. coacte opando: securius ē pcedere cū apitinis porroz et re soluetibus vapores ad extra: vt cū inclinatioe capitis super vaporē aq dulcis sua actuali calitate apiētis et resoluētis: et sua potēiali friditate frigefaciētis: et si videt fac decoctionē rez resoluētium cū ea: vt camomille et hō. ¶ Septim⁹ q stāte repletōe capitis de mā subtili et colerica et vapor colericor poterūt h frigida administrari: qm cōferret ingrossando mām: et repletio talis cognoscitur ex siccitate nariū instātia vigiliā: et hō signa de mala complexionē calā cerebri: et tū ibi. ¶ Octauus. q vbi fuerit sōnus pfundus aut multus ac fuerit fluxus humi ditatū de ptribus supioribus: tūc cauēda sūt ista ifrigidā tia: et trabēda sūt hūiditates ad iferiora. Canō ex se: et ex dictis notus. ¶ Non⁹. stāte sudore forti ac hora resolu tionis mae q ē aū sudorē regulariter opando nō sūt h frigida epithimata applicāda: pz. qm ē causa vt supra retē tionis mae et plongationis febris. Et ocm ē regulariter qm coacte aliqū stāte plenitudine necessariū ē illis: vt et stāte sudore: et h accidit quādo calitas febrilis fuerit ita vehemēs q timeret ex ea ariditas corpis ac mors: nā tūc meli⁹ ē febrē plongare: vñ Aui. quādoq; lōgitu do egritudinis saluio ē q ipsius acuitas. Ex quo iferē q in pncipio porisimoz stāte rigore non debēt talia ap proximari: et scito q nō ē facta mētio de ifrigidatib⁹ ad itra exhibitis. Nā ista reseruiant ad canonē sequentē pncipalē et vltimū: qui ē iter pmos et pncipales. iz. et ē corre ctio accidētū: de sūti. laudat sūme syru. de papanere ab Aui. et potus ei⁹ qualitercūq; et cū aq frida vt Sētilis in lep viola. et alia filia. Itē aū eius positionē scito q ego ap posui ifrigidātia cor: licz Aui. ea nō scripserit. ¶ Un cō tētio est iter medicos an in febrilibus putridis opētāt cor di epithimata: sacculi. et hō. et maxie a pncipio: et vñ q sic: qm iflāmatio pncipaliter ē i corde: q videt cito et hū liter p ipa remoueri posse. In pncipio cōmunis modus practicādi. ¶ Dicēdum q i pncipio stāte in eo plenu dine: et i pulmone: et coartatōe hanelitus regulr operā do nō cōpetit neq; cordi neq; epati vt ocm est: qm pro hibēt mās ab euaporatōe: et egritudinē prolōgāt: coacte tamē vt in nono canone imēdiatē pcedenti poterunt ac debēt proximari: et sic pz qd dicēdum ad rōnes: et ē so lutio cōis doctoz: i febrilibus aut pestiferis incēsiuis et hō. medici inordinate ordināt epithimata: q vt credo nūq; frida applicari debēt: s; calā aut tepida: nam eoz frigiditate actuali poros claudunt et fortasse per antisparistasz adaugent caliditatē: s; de his magis in de febre pestilē tiali infra. Et certe sacculorum opatio applicatoz cum moderata calitate: actuali. s. est mihi visa sūme vtilis: q; uis epithimata videantē tēpore magni caumatis plus cō ferre: et tū cōsidera. ¶ Decimus i ordine eoz q pncipet ad adimstrationē pncipalē: est q cū in talib⁹ febrilibus mae sint acute aut ppacutē: et sint apte sui acutie induce re intestinoz rāsūā debes attēdere ne euacuando aut aliter opando eoz sequat excoziatio: nam sic vir⁹ mul tum debilitaret. Itē nā terreret in emissionē supfluita tum: sicut accidit in his qui habēt vlcera virge: et retinēt illas pp timorē futuri doloris: et tandē facta aggregatōe multa a qua vltus multū ledet: non potēs amplius su stinere emitteret cū magno et lōgo dolore: i q multū de bilitaret. ¶ Itē aduerte q vt supra ocm ē canones po siti de euacuatione absolute seruandi sunt in acutis non

absolutis: maximeq; terminari consueuerunt ad. 20. et i peracutis ppacutis et. Cōpleri tamen habēt diuersis in strumētis nō fm speciem: s; sola intensione et remissioe differētibus. Nā intēse frida vbi gratia debetur acutis. Intēsiōra pacutis: et maxime intēsa pperacutis: et iō de ipsis vnum feci caplm: pp quod bñ considera.

¶ Canō duodecim⁹. ex pncipalibus ē accidētium corre ctio q in numero ab Aui. ponunt. xxv. distinguēdo in ter rigore horripilationē et frig⁹: q tamē Aui. sub vna col locauit rubrica. et qz vt ipe Aui. horripilationē cōplemētuz et cura pfecte h hēri nō posset nisi adducerem⁹ q seri pta sunt de eis i tertio sup suis rubricis: quā rē si facerē mus eēt opus nostrū nimis proligare: hic de eis satis suc cincte pertransibō aducendo que in eozum remotione efficaciora reputauī.

¶ De rigore horripilationē et frigore. Rubrica II.

¶ Contra rigorem horripilationē et frigus: qm alibi

nō sic diffuse de ipsis ptractat: hic de eis pmo nē b i loco amplifcabo: et scito q auctores nri

psueuerūt qm qz vt i his terminis vt sinonis se gores sūt. accipit ibi rigor idifferētē p oī tali tipo: siue sit frigus horripilationē aut ver⁹ rigor. Itē i libro d tremore et rigore dixit Hal. rigor ē fortis friditas: ita q sepe iue niūtū istī modi dicēdi auctoz: et oī exponere vñ p alio

¶ Sz omittēs h: qz pratico nō sūt vtilia: vēio ad eoz d claratōes veras: et magis psuetas: dicēdo p cū Aui. q horripilatio ē dispō: i q sentit corp⁹ friditatē superficialē iē q

sup mēbra cutanea ambulātē siue currētē cū punctiōe i eis et i lacertis: et maxie q sunt sub cute scā: ad quā segtur

mot⁹ pu⁹ malis circa pres cutis fact⁹: cui⁹ cā ē vapor ma lus aut acut⁹ siue mordicās iequalr sup illa mēbra ipsi

vñ accidit iē q litas fuge calorē ad iteriora: et iō sentit fri ditas nō eqlr p oīa mēbra sparsa: et dicitur subito: qm qm

venit paulatine nō ēat horripilationē neq; rigore: vt pz i licteria: et ē snia Hal. qnto de accētī. Sēritur friditas p uatiue: sic et positue: qm tal vapor a mā eleuat frida:

et estimādū ē q qm talis mā mouet de pfūdo siue de ve nis siue de loco extra venas ad exteriora: ipa fac ēt sen sationē i mēbris iteriorib⁹: qb⁹ obuiat: vt i muscul⁹ et alijs:

s; illa ē debil⁹ et pue moze: vñ Hal. i libro d tremore: horri pilatio ē accētī soli cuti: et d horripilatio: qz piloz erectio. erigunt at pp sctionē cutis: vñ pstrigūt radix piloz: et sic

eoz sit erectio: et cāe horripilationē sūt eedē q rigoris: d q bus statim differūt tū abinuicē rōne debilitatis et forti tudinis eoz: s; loquēdo de horripilationē h ipsi cā facti

ua dz assignari mā calā acuta: qd sic i alijs nō ptingit febr bus maxie fridis. ¶ Rigor ē mor⁹ pcutiū mēbroz cūz tremore et friditate fact⁹ ex delatōe mae sup musculos

irrinsecos et cutaneos causas: q qdē mā quādoq; ē calā: vt in tertiana: quādoq; frida: vt i quartana: et maior ē: qz

extēsiōr in qrtana q i tertiana. et Hal. de rigore dic q ri gor ē friditas cāns dolorē cū motu inuolūtario et iē q lī cō

cussione totius corporis faciēs ipsum cōtremiscere: et vt ocm est: huius rigoris in se. s. acuta causa ē mā calida.

¶ Causas aut quatuor vñ assignare Aui. pma ē pmiti ua vt aer fridus aq frida aqua calida. et hō. subito corpi

occurrētia. Secūda ē coniūcta vt mā ipa: aut vapor cali dus aut fridus mordicatiū aut nō sup mēbra sensibilia

subito spūs. Tertia et ē sic pnatia reuocatio calitat ad itra ex nocuūto pcepto. Quarta ē debilitas vntis vt ac

cidit his q moriunt: vñ qm qz oppressa propter sui dilita tem ipam mām sic opprimētē ad mēbra expellit sen sibilis: itē videmus in decapitandis aliquando supueni

An in febribus putridis opitetur
Cordi comprimere.

re rigore ex consimili causa. et tu considera. Māc autēz clausē ad intra venas nō faciūt rigore: quia stant gere: et si mouētur sunt illi motui assuete: neq; subito mouētur. itē tertio: qz vene sunt pauci sensus. ¶ Frigus vō vt cōtra distinguitur is ē cum homo pcipit in extremis suis manibus. s. et pedibus et lacertis dorſi: qz. s. i parte eorūz gibbosa que ē magis carnosa: sic dorſum lacerti dicta: frigus puz: qz. s. absq; punctione et aliquo malo motu: vnde Hilbert. frigus i spina: et lacertis dorſi maxie sentiē: qm plus de mā causante ipm expellit ad posteriora q; ad anteriora et facilitat impissio friditatis i posteriorib; pp frigiditātē nuce ac neruoz ab ea ortoz: apparet aut i continuis flegmaticis frigus ipm puz. de quo et de alijs duobus dicit ad plenum ifra in capitulis et cura iparuz febrium pcculari: pp quod volo tibi pro nunc de ipis hec pauca sufficere.

¶ Ad curam eoz triū accidētūz redeo: et pmo dicat de rigore: et pmo scito q licz sermo noster deberet eē de rigore in febrib; acutis cāto: nihilominus qz alibi saltē ab Auicē. nō sic bētur eius cura general' hinc extēdam me ad ipz: vt in acutis et alijs accidit morbis. ¶ Canones. ¶ Primus. quādo rigor nō ē fortis: et a vtute bñ sanabilis: nō d; a medico p notables medicinas remoueri: sed ei sufficere dōbēt cooptura melior leuis calefactio extremorum lūbozum spine: et hic ē cōis modus quē seruant medici i ei' debilis cura applicando pānos calidos lateres calefactos: et alia h; de quibus ifra. ¶ Secundus canō q stāte rigore cretico. qz. s. an crīsum facto nō debēt contraria applicari: nisi ex eo vtus multum psterneret: aut aliqđ aliud forte et malum accidēs inde seqretur. Et cā canonis est: qz omnis talis cito recedit: et ei succedit sudor aut fluxus vētris aut aliqđ tale: q si cogimur ad eū remouēdū: tunc triplex isurgit intētio. Prima diuersio: qz phibitio delatōis humorū ad mēbra sensibilia. Scda ē tristis sensationis remissio. Tertia ē alteratio et poroz aptio. Prima complet cū ligaturis extremitatum adiutoriorum brachy et h; ipsas reiterādo. Itē vt Auicē. fiat leuis fricatio extremitatū manib; et pānis calidis: fortis aut vtutē debilitaret: et phiberet fortassis fluxum vētris p crīsum. Itē ad hoc facit calefactio extremoz lūmboz testiculoz spine et totius dorſi colli et capitis frōtis pectoris et totius cū pānis calidis cū laterib; in igne calefactis: deñ aspsis vino debili et iuolutis deñ i panis et appostis et. Itē cum cucurbita stannea plena aqua calida vt vino. itē igitur siue accēditur lamina ferrea: et in vagina lignea ponitur: et pedibus applicatur: et ē practica vt tramōtanoz tēpore magni frigoris in quadriga euntū. Et si rigor acciderit infirmo existēti extra lectum: et ipm intrare veller ipm prius calefacias cum bacili pleno carbonibus ignitis ducēdo ipm desup lintheamina: aut calefacias illa prius ad ignē: et h omnia sunt q cōmuniter moderni medici operantur. Ad vnciones venio q non nisi p;gēte necessitate applicari debēt: nam remoror rigore ille adangēt caliditate febrilem: et ex oleis conueniētibus sunt oleum anetinum camomelinū rutaceum de lilys: et h; nam p oleum anetinum solū complētur due alie itē tiones: vt qz. s. remissio tristis sensationis et poroz aptio ita poleū camomelinū: et p vtūq; simul: et p camomelinū et rutaceū simul. Tu itaq; vt libet compone: et de remedijs ad ipm fortibus testati copiosum faciā: s; prius scito q cum qris curam rigoris et maxime euenientis in pncipio febrium: de quo ē sermo specialiter tu debes puenire boram aduētus eius cūz remedijs dictis: incipiēdo semp a faciliōzib; vt a pānis calidis appostis locis dictis tegulis laterib; calidis: et h; vt supra: deñ ad vncio-

nes et. et ē canō seruāndus: et i frigore: et i horripilatōe: et tu eū bñ pserua: h ēt remedia valēt stāte actuali rigore aut frigore: et fieri debēt i eo. ¶ Tertius canō pncipal' q rigor eueniēte tpe actual' crisis nō sūt h; remedia applicāda: s; solo pnostico relinquēdus ē: cū sit signū malū: et pditio nis: de q i de signis pnosticis h ifra: et h scito q aliqui accidunt rigor absq; fe. et durat plurib; dieb;: vt i libro de rigoribus Hal. et qnto de accidētis: et pcedit ab hūore vitreo non putrefacto: et i isto et i forti cōtingēte in febrib; plures sūt canones obseruādi: quoz qdā res respiciūt nō nāles: qdā nāles: qdā pter nām. Exēplum de pnis pus q aeris dispō metiat a te medico ne sua qilitate aut friditate aut malo odore: et h; sit cā rigoris neduz factina: s; n; cōseruatiua. ¶ Scds q regulr tu non debes cibare tēpore actualis rigoris: q si a mā puenerit frigida et cogaris ad cibi aut pot' exhibitionē da actualiter calidū et potētia tale vt vinū calidū actu et potēs. q si mā calida fuerit et mordicativa da talia actu et potētia frida: et dicit. et cogaris: pp qd ponit terti' respiciēs res nāles vt vtutē. q si ad talē rigore siue mēbroz concussionē seqtur vtutis debilitas magna: tē exhibe cibū et potū: vt dcm ē: vt bzdium aut cōsumatū puli cū cinamomo: aut ona sorbilis: aut aq carnis sublimata cum aliquo aromatico calido. ¶ Quartus. q an aduētū rigoris nō incōuenit dare cibos aut potus calidos aut frigidos fm mae exigētiam. ¶ Quintus. q h; ita sit: tamē potus medicinales a qb' nā nō ita ipedit vt a cibilib; sūt cōueniētiores: de qb' ifra. ¶ Sextus. q ab accētib; aie q sūt apta tremore cāre vt timor fortis ē abstinēdus. ¶ Septimus ē minoratio materie quando a multitudine venit: et h etiatio pōt fieri: et v; tēpore actual' rigoris spāliter cū vomitu iuuare egrū ad vomēdū cūz vomitūo leui ex aq tepida et sy. acetoso simplicitato: de quo ifra de cura tertiane nō pure: et h vomitus cōsuevit multū iuuare et febres abbreviare: et maxime mā ente calida: nunq; fiēda ē cū solutiūo. Dicēdus q regulr fiēda ē: ita q eius opatio sit cōplera an aduētū rigoris: vbi autē rigor eēt cōtinuus: vt dcm ē: fiēda ē ipo existēte: s; vbi non: nō nisi imminēs piculum te cogeret ad eam faciēdam. Impositio suppositorū posset fieri: cōsidera. ¶ Octauus remissio acuitatis mae et subtilitatis ac mobilitatis eius: et h cōpletur cū medicis opiatīs non fermētatis vt tyriaca noua datis an eius aduētus. S; h nota canonē: q talia dari nō debēt: nisi vtute exite forti i pauca quātitate: qz alr fortasse extingueret calor nāl. et fortitudo vtutis pphēdit s; Auicē. h; p posse stare ifirmū erectū super scānū aut sup lectūz. valēt et cibi fridi et potus: et alia q faciūt ad imobilitādū hūores: vt ges animi occitā vt supra. Ad eādē itētiōē valēt philoiz sy. d; pa panere et ea q dātur i puocatōe sōnitē extinctua possita supra. ¶ Nonus ē remissio friditatis mae et grossifici subtiliatio ac viscositatis icisio. plet cū calis subtiliatis uis icisuiis: vñ supra i quarto caplo multos habes sy. tales vt oximel sqliitū. Itē et sy. acetosus pposit' et h; cū ags de calamēto aut de ylopo aut de ruta et h; dat' actu multū calidus Itē cibi calidi et pot' cal: v; minoratio cibi cōfert. Et cala ista sunt q ad itra: aut ad extra applicatur: vt ad itra tyriaca magna fermētata cūz vino calō exhibita an aduētū rigoris p vñ aut duas horas: et nota q inficit: qz. s. in resoluēdo residuum ēt dat' causa ente cala: de qua in pcedēti canone: nec hic aliter exēplis: co: quoniā de exēplis te statim copiosū faciā. ¶ Decim' est diuersio. cōpletur cū ligaturis: vt supra i plemēto p me itētiōis ex trib; an bos canōes decē posite. ¶ Undecimus ē extremoz calefactio: et h pplet' ē i duab; pnis itētiōib; ex tribus positis: vñ i hoc casu laudat Auicē.

Rigor in Crisi

Rigor absq. febre

vomitū in rigore

De accidentibus

positione extremorū i aq̄ cala: & de his calefaciētibz co-
piose stat. ¶ Duodecim^{us} ē virtutis vigoratio q̄ cibis ex-
hibēdis añ aduētū rigoris p duas horas vl tres fieri de-
bet & sint cibi cōfortatiui cito resoluibiles & digestibiles:
vt aq̄ carnis sublimata aromatizata aromatibus fridis
aut calidis vt eger dispō. ¶ Decim^{us} tertius claudēs ali-
os: tñ de eo supra aliqd: ē q̄ a leuioꝝibus ē inchoādum
gradādo ad fortioꝝa: vñ in pmo ordine ex his q̄ ad itra &
ad extra applicari pñt: pone camomillā & oleū ei^{us}. i scdo
ordine absinthiū & oleū ei^{us}. i tertio apiū. i quarto abzoꝝa
nū. i gnto agaricū. i sexto sticados: deñ lauꝝ anisū fise-
leos calamētum: sanfucum: aristologiam: costum. & h̄s.
¶ Ex ppositis laudañ in cā frida: & exptis i q̄rtana quo-
tidiana de flegmate grosso: & i tertiana nō est pot^{us} aq̄ vi-
te. & i cū puluere gariofiloꝝ. & s. deñ p mediā horā ante
aduētū ei^{us} pmissa fricatōe & tñ fricatōe scā sine intermis-
sioe post ei^{us} exhibitionē. Quidā ipaz exhibēt cū modico
tiriace antique: & B ē forte remediū. Aliud leu^{is} ē inun-
ctio ex olo camomillino: & de lilys scō. Aliud ex oleo ru-
taceo: & oleo lilioꝝ: vñ talia cala actu applicari debēt cū
pānis calidis añ aduētū ei^{us} p horā vl saltē mediam. Ad
idē. B. ex puluerib^{us} simplicib^{us} iā notatoꝝ: & oleū d costo:
de camomilla: de ruta: & vsuale: aut de enforbio si vis
fortius addas minuas vt videbñ expedire. Itē. B. sin-
zibe. piretri achori añ. & s. deñ cum vino calo. Itē valet
metridatū datū cū vino calo. & i. Itē elūz diaciminum
melle. itē diacynamomū eiusdē: diacalamētū & h̄s. Et vt
supra elōgauī me a rigore in acutis cōtingēte: & hoc iō: qz
de rigore nō sic alibi ptractat: & iō me in eo exēdi: volēs
vt de eo tibi vt scripta sūt sufficiat: nā & de ipō rememo-
rādo diceñ i caplis ifra ponēdo multū piculariter. Exp-
tū i rigore tollēdo. B. telā araneā & cū semie vrtice & ace-
to comisce & pulsib^{us} applica añ ei^{us} accessionē. Et añ. scdo
canone. caplo de mira. caplo de ar. f. mira accepta: & cum
pipe & aqua añ initium rigoris tollit eum.

¶ Signa demonstratiua volo pro his tibi sufficere notifi-
cationes de rigore horripilatione & frigore posite.

¶ Pronostica. vebemētia rigoris arguit viscositatē maei
Rigor plurime redditōis i febre praua cū debilitate &
tutis mortalis. Qz si cū eo nō remouet se. vñtate ente for-
ti nō est bon^{us}. Et deterior oib^{us} ē vt sequat ipz eūatio nō
adimūas & nō fedat cū eo se. & si nō accidat eūatio itex: tē
signū q̄ hūoz est mor^{talis} & vincēs q̄ expelli nō pōt & ē malū.

¶ Aphorismi huius accidentis.

¶ Quibuscūq; in febribus sextanis in sexta die rigores
sunt discreti sunt. 29. quarte.

¶ Si rigor incidit febre non deficiente iam debili en-
te virtute mortale. 46. quarte.

¶ A causone hito rigore supueniēte solo fit. 58. q̄rte.

¶ Quibuscūq; i febrib^{us} quotidiis rigores sūt quotidiis
febres exoluuntur. 62. quarte.

¶ Frigidum vō spasmus & tetanos & nigrores & febrū
um rigores. 18. quarte.

¶ Ulceribus quidem frigidum mordax: cutim indurat
dolores sui e sanie facit: nigrores rigores spasmos febres
& tetanos facit. 21. quarte.

¶ Rigores quidē mulieribus incipiunt ex lumb magis
& per dorsum ad caput: s; & viris retro magis q̄ i priori p
te corporis velut coꝝarum tibiārum. 69. quarte.

¶ Quib^{us} i causōe trēozes sūt alienatio soluit. 26. sexte.

¶ In sudore rigor malū. 4. septime.

¶ Ex multitudine potatione rigor & desipientia malum
Et hec de rigore horripilatione & frigore que non vidē-
tur differre secundum quosdam nisi scdm intensum &
remissum. 7. septime.

De sudore superfluo.

Rubrica III.

Contra secundū

tū sudor supflus. Et lz sudor cōsueuerit mul-
tipl^{is} distingui: vt scda q̄rti: de eo: vt penes q̄lti-
tate quātitate subaz tps appitōis: & h̄s: vt ifra
de pnosticis: tñ h̄ de eo log itēdo: vt ē supflū. psterne-
ntū ē s; plm a subtilitate mae vl ei^{us} liquiditate aptura po-
roz: aut debilitate contētiue: aut excitatione expulsiue.
¶ Propter qd nō i pñ: Qz sudor eretic^{us} & sili g accidit i
declinatōe feb. nullo mō ē pstrigēdus: nisi cū supfluit: &
vtutē pstermit: vt cū pducit ad lipotomiā & hui^{us}. ¶ Su-
dor diaforetic^{us} vel cardiac^{us} dicit^{ur} q̄ fortib^{us} puenit apper-
re febrib^{us}: vt i causone sinchoꝝ: & h̄s: cū ex eo videt^{ur} imi-
nere piculuz cohibēdus. ¶ Sudor venies i principio feb-
riū nō ē pstrigēdus. multitudine. n. mae signat. ¶ Mo-
dus at gñandi sudorē supflū: ē qm caliditas febril^{is} ve-
hemēs calefacit & subtiliat hūozes: & poros rarefacit: vñ
deficit cōtētiua: & nō pōt retinere qn fluāt: & vapores ma-
li veniūt ad cuti: cū qb^{us} pp defectū p̄tētiue veniūt & h̄s:
& sic p os eūant & spūs & h̄s hūozes: vñ corp^{us} obilitatur:
& signum quia ipsum sudorēz corpus non bene sustinet:
s; maxime in suis actōib^{us} mēbra deficiūt & obtrūdunt^{ur}.

¶ Cura. n. cū his q̄ se suis opponūt cāis: vt vbi grā cōtra
hūozis subtiliationē cū igrossantib^{us}: ex pte friditatis ae-
ris ciboꝝ & potū fridoꝝ: & talia habuisti supra tertio &
quarto caplo. Et de dieta iā dicta de ipsis acutis contra
ap̄tionē poroz pcedat. Infridādo aerē cū flabellis: lin-
teamib^{us} vt i pñi caplo: siue pānos subleuare: nā p̄tinua
aeris mutatio corp^{us} magis ifridat: & pbleumatiū pbleu-
mate. & 4. Itē nō abstergat s; dimittat sudor i poris ifri-
dari: sic. n. phibet sudor. Aristotel^{is} & pbleuma. pbleu-
mate. 13. Cōtra debilitatē p̄tētiue pcedat cū stipticis frī-
dis itus & extra exhibitis. Et valet inunctio ad extra ole-
um rof. ex oleo onfancino factū: de mirto: de folys sali-
cis & h̄s. Itē valet. B. olei rof. mirtini añ. & i. vini citonio-
rū. & s. balaustray. sang. draco. añ. & i. laceti paz & cū pau-
co cere fiat vt linimētū. Ad itra exhibe troc. de charabe
de terra sigill. enz aq̄ nenufar. sy. de mirto: & sic de alijs
potib^{us} supra i cura acutaz: de qb^{us} ē caplo q̄rto. Ex qb^{us}
ēt pficiā scda itētiō: & maxie cū istis vñctōib^{us}: vt p̄s. Et ex
cōsilib^{us} pficiā alia itētiō q̄ est icitatio expulsiue. Ad cō-
plēdū at has itētiōes adiuuat diuersio: vt puocatio hūo-
rū p alias regiōes: maxie p secessū: & p puocatiā vrinā. Et
vñ q̄ puocatio vñe sit magi pueniēs: eo q̄ sudor: vt & ca-
nōe ē aq̄sitas sāguis cui pus colericū ē admixtū: & cū via
aq̄sitis sāguis sit via vñe: segt & cū vrina ē aq̄sitas ē
sāguis: s; supflua. Itē aduerte q̄ paz dormiāt: nā sōn^{us} su-
dorē puocat: n; pānis coopiant multis. ¶ Ad retinēdū
sudorē valet succ^{us} sempniue. Itē & solatri cū qb^{us} addanē
ex fridis stipticis: vt bolū armenicū: draganū: gūmi ara-
bicū gale & h̄s: cū aceto & oleis stipticis dictis. Laudañ
multū Hētil^{is} rosatā nouellā nicol. & in die dabat pluries.
Itē vltio cū alia nō vident^{ur} pferre p̄sentiēte vñtate sup ex-
trema pyciat aq̄ frida: aut ipa i ea teneant. ¶ Postre-
mo nō. q̄ loca q̄ inūgi debēt in casu isto sūt frōs tempora
pulsus brachioꝝum & spinalis medulla.

¶ Signa demonstratiua nota sunt ex sensu ipso.
¶ Pronostica. Sudor frid^{us} cū caliditate se. ē signū malū
valde: & pprie qui appropinquat capiti & collo: & signat
sincopiz. Qz si feb. fuerit magna: tñ mors ē p̄xia. ¶ Su-
dor multus signat lōgitudinē egritudinū pp multitudi-
nē maei. ¶ Qñ p^{ri} sudorē nō inueni^{us} leuitas: nē signū bo-
num. Qz si fecerit augmētū nocumēti: tunc ē signū malū
licz sit cōis corpi ē. Et multotiēs gde icipit egritudo cū

• Lem. Inuigilanda in Sudore Superfluo

Oro ac applicatione maei in Rigore.

totus aqua vñt m gñatōis in
gñatōis ex p̄p̄tis.

Experimentum in Rigore.

Sudore: deñi segtur ipm febris r plonqat. **Et cū** ex sudore pñenit horripilatio nō est bona imo malū: qñ horripilatio signat expāsiōem hūoris mali nocētis i corpore: r illud signat q nō mūdificat: imo mouet de hūoribus malis illud cui acuitas ē fracta pñiscēs ipm hūiditativus q resoluūt p sudore: r signa q mā plurima nō resoluūt apud euātionē sudatiuā. **Quādo** i sudore frōtis debilitat pulsus: r vñs ē signum malum. **Qd** si cadit pulsus: tūc est mors. **Sudor** bonus cui pñenit vt sit p ipz crisis cōpleta: est ille q fit in die cretica: r est cōis toti cor porz abūdās: r cū ipo alleuiat ifirm: r segtur illū ille qui nō ē cōis: s; succedit ei leuitas. **Et ad sūmū** pñidera sudore p seipm i caliditate sua r friditate: in colore: i odore r gustu: i quātitate: multitudine: paucitate: tpe sue egressiōis an sit i pñipio statū: aut declinatōe. **Et qd** associat ei de febre i fortitudine debilitatis. **Et qd** succedit ei ex leuitate r grauitate. **Sudor** in cōnālescētia multiplicat pp reliquias māci: qre nō ē malū puā facere minoratiōē. **Sudor** ē bona crisis i egritudibus acutis r flegmaticis. **Amicē.** scda qrti. **Et h** nō qd pma qrti de signis flegmatice iqt: r de ppriorib; signationib; ei ē pñitas sudoris r puatio ei. **Et scdo** aphoz pñeto. 13. **Omnis** crisis plus attinet sanitati q mori: nisi morib; fuerit pestilētia lis: cōsidera. **Sudor** in egritudib; acutis vplm fit in tertio r qnto r minorat i quarto: r pap qdē pñigit s; qd expimentatores estimant: vt sudet eger. in. 20. 30. r 34. **De fluxu sanguinis narium.** **Rubrica III.**

Ontra tertiu r est flux; sanguinis narium supfluo. **Canō.** nō est restringēdus cretic; nisi cū ad vehemētiā debilitatis vñtus corp; pñuxerit. **Et con** suenit h fluxus vplm i acutis febrib; cōtin gere: pp vehemētiā caliditatis subtiliātis r acuitis sanguine: qre i ei; remorōe pcedēdū cū his itētib;. **Pri** ma ē malā cōplexiōē alterare cū fridis r siccis: sanguine ēt igrossantib;. vt ei; subtilitas r acuitas remoueat: r b cū dicta r digestiuis: de qbus tertio r qrtio capitulo. **Scda** itētio ē diuersio cū ligaturis vētosīs r h; vidē dis qnta terty. **Et scda** in h viū h; potissimā: vētose cū scarificatōe: r absq;. **Tertia** est cōstringere vias p q; sanguis trāsitur: est ad nares: vt ponere pānos lincos in aq; frida ifusos: r cū aceto r absq; circa collū r ptes ei cir cūstātes. **Itē** ifridare caput vt statū. **Quarta** ē corri gere nocumētū mēbz mādātis: vt ē epar aut splen r h;. **Ex** remedijs bonis i fluxu sanguis nariū sunt ifrida tio capitis p exteriora cum pānis ifusis i aq; ros. succo so latri: sempuiue: aq; nenufaris: bolo ar. sang. dracōis: r h;. nisi sit qd phibeat: vt grauitas capitis: catarrus: friditas cerebri nimia: squinātia. **Itē** qñ fluxus ēet a venis v; ar terijs iferiorib;: nā i his casib; exteriora adaugēt fluxū. **vex** attractio aq; rosate: aq; veri frigoris cū puluere con strictiūo p nares cōfert r potēter. **Et ē** remediū cōe ma rime cū aqua frida. fieri pt r b attractio cū succis fridis cōstrictiuis. **Succus** stercoris asinini recētis multū va let positus i narē. **Itē** puluis eius desiccati solus: aut cū sanguine dracōis: mastice aut thure r h; valet potēter. **Prohibet** trāsitu sanguis ad nares circūuolutio pāni in fusi i aq; r aceto. r h;. applicatio fridoz ad caput: vt dēñ est. **Itē** applicatio narcoticor; qñ leuia nō pñerūt. **Item** ifusio aq; fride sup caput: si nō sit qd phibeat vt dēñ est. **Itē** ifillētur v; attractātur ligda frida p nares ex aqua ipa: aut succ; sempuiue: iusgami mādrazore: r h;. **Itē** in dictis succis cū sanguine dracōis r gipso iuoluātur tēte magne r in nariū ad obturādū iponātur. **Itē** admistrē tur pulueres stiptici vt balauistiāz: corticiū granatoruz;

acarie: ypoquistidos: r h;. **Et** friditati attinētia. **Et h** de ipo sic dca r pauca sufficiāt. **Velle** at enarrare oia ēet h; ponere capitulū de ipso: de q; Aui. qnta terty: r tu ad eū. **Signa** demōstratiua nota ex sensu. **Pronostica.** **Tā** pñus q; multus malus: r q est ex san guine nigro est pluris malicie. **Qui** ē ex sanguine purpu reo raro ē malus. **In** qrtio factus significat difficultatez crisis: bon; q cadit in iparibus. **Aui.** febres incensue ter minātur cōplete p fluxū sanguinis nariū: similiter r ter tiane: r melior ē qui fit ex pte ifima. **pñarius pñarium.** **Aphorismi.**

Quibusq; i febrib; sanguis fluit mltitudo vñdecūq; i resūptōib; vētres his hūectant. **vigesim; septim; qrtē** **Quibusq;** i febrib; aures surdescūt: sanguis e narib; fluēs: aut vēter turbat soluit egritudinē. **60. quarte.** **Quib;** spes ē ad articulos apostema i fine. **Si** vō ex na rib; sanguis fluit valde r celeriter soluit. **74. quarte.** **Mulier** i menstruis deficiētibus sanguinem e narib; fluere bonum est. **33. quinte.** **Caput** dolenti r circundolēti sanies aut aqua aut san guis defluens s; aures: aut nares: aut fm os soluit egritudinem. **io. sexte.** **In** sāguis fluxu desipiētia aut spasm; malū. **ix. septie.** **De vomitu supfluo.** **Rubrica V.**

Ontra quartū q est vomit; supfluo. **Canō.** r decima tertia terty videri h; de eo: tā mē tres pñuenerūt esse cāe eius in acutis. **Pri** ma est mā in stomacho contēta: in eo genita: vt colera: aut aliūde trāsmissa vt vitellina. **Scda** ē materia cōtinue fluēs aliunde ad stomachum. **Tertia** est debi litas contentine.

Canones. **Primus** creticus nō ē cobibēdus: ad quem segtur leuitas locūditas rē. **Secūdus.** cōtra non cre ticum: si ē ex prima cā da vomitiū ex aqua tepida r sy. acetoso. **Et** si vis eū fortificare: fac bullire scia raphani pus in dicta aq;: s; h nō facias si te necessitas nō cōpellet tūc euābitur mā eius. **Qd** si fuerit cū eo rugit; r aliq; si gnū aptitudinis dñcēsus māci ad iferiora: dare poter; verā v; aliq; tale solutiū: ēt maxie pñerret: si cā fuerit ibibi ta: r ibi ēt fuerit flegmatic;. **Facta** at euōne tal; hūoris: da equās cōplexiōē malā stōaci: vt aquā granatoz: mī uā citonioz: bucellas ifusas i vino granatoz. **Itē** pñenit r pot; aq; fride si nō sit qd phibeat: vt i pcedēti cā dēñ ē. **Itē** applicatio emplōz r ebzocationū fridoz ad ex vt opizachara: r h;. **Qd** si fuerit ex scda cā tē vt ere stipti cis ab itus: r ad extra: r illa cōtinua ēt ex pte ciboz r po tuū: p qb; tertio r qrtio cā. **Qd** si ex tertia pur te redu cas ad stiptica it; r ex applicata. ex ipis dñestica magi sē.

Acetum.	Rosa.	Sorbe ipse.
Agresta.	Sandali.	Branata.
Citonia.	Sy. de mirto.	Charabe.
Corallus.	De acetositate.	Lactuca.
Loziandru.	citri.	Endiuiā.
Lucurbita.	Sy. rosatus.	Mirtus.
Dyacitoniten	Scoria ferri.	Nespila.
absq; spēb;.	Trocisci d ros.	Tamarindi.
Ribes.	Electuariuz de	Zuchaz ros. r h;.
Berberi.	soz bis.	r tu compone.

Et descēdēdo ad pñicularia nouē ponunt itēdēs. **Pri** ma ē remotio cāe faciētis vomitū vt dēñ ē. **Scda** ē recti ficatio regimīs. **3^a** ē rectificatio stōaci. **4^a** ē rectificatio mādātis mēbz. **5^a** diuersio fluētis māe. **6^a** ē imobilitare mās. **7^a** coāgustatio ductuū: vt. s. d fluxu sāguis nariū. **8^a** repñio acuitatis r sēlatōis stōaci. **9^a** mitigatio accitū vo

De accidentibus

mitus: que oēs cōpleri possūt ex datis nūc simplicibus
et cōpositis cū diuersis igenis in eoz applicatōe: et tu cō
pone. Nā oīa velle hic declarare eēt adducere quasi ter
tium Auic. Et tu ad illa te reducas capla.

¶ Signa demonstratiua nota sūt ex materia ipsa.

¶ Pronostica. Vomitus semp est malus: saltē p vias signi:
vomit purus malus: et quāto purior deterior. Colericus
pur significat vehemētiā caloris. Egmaticus vō pur
vehemētiā frigoris. Vomitus citrinus malus et viridis et poz
rinus et fetidus: et q ē sicut odor fide: rube cū nigredine et
obscurus: et deterior: q ē sicut flos eris: et niger malus ppe
quā post ipm fit spasin subito: et ipse statim interficit nisi sit il
lic fortis vī: fortasse remanet vsq ad duos dies. ¶ Uo
mitus i febre pestilēiali semp malus. ¶ Vomitus melāco
licus solus pessim⁹. ¶ Quā vomitus sit cū fortitudine vir
tutis et signis digōnis et leuitate accitium et i die cretica:
bonus etiā in ipso febribus: et bonus et minus bonus f3
bonitatem maiorem et minorem signorum.

¶ De fluxu vētris superfluo.

Rubrica VI.

¶ Contra quitū et fluxus vētris su
pflus: cā ei⁹ in acu
tis est mā cala colerica. Et iō p ei⁹ cura hanc
solā cām seqr. Nā velle oēs ei⁹ cās amplecti
eēt plixare: et satis extra ppositū: qre Auicē.
nos remissit p eius cura ad. xvi. terty: et tu ibi.

¶ Canones. Prim⁹. Cretic⁹ nisi supfluat: nō est cōstrigē
dus: q si supfluit da stringētia itus et extra. Et vltio cū
alia non pfluit venias ad narcotica. Sed attende ne ni
mia sit virtutis debilitas: q cū eis facilliter posset extigui
calor. Et ex domesticis cōmēdatis talib⁹ sūt: aqua orde
vstulati: qua decoquat mirt⁹ aut caro citony: aut aliq
tale cū ozagato. Itē valet syrupus de mirt⁹: de ribes: de
agresta mēse: mīna citonior: troscisci de spodio et h3. Et
in cibis lēs excorticata bis elixata scā acetosa cūz succo
granator acetosoz: aut cū aceto: et h3. ¶ Et ne va
cuis discedas: aliq simplicia ac cōposita qbus adimple
ri poterūt q oca sē b subscribā. In via cibi lēs: vt dcm ē.

Lactuca.	Balaustia.	Zucharum rosatū
Panicum.	Rose.	vnus anni.
Mileū fractū.	Galla.	Triasandali.
Panata ex tor	Sumi arabicum.	Trocisci de chara
tellis.	Licium.	be et h3.
Lagane n salī	Terra sigillata.	¶ Ad extra fac
te vni diei.	Spodiū et h p i se	emplastra et.
Litonia.	ri cum clisteri.	Ex oleo murtino.
Nespila.	per os vō rob de	Rosato.
Ordeū et h3.	berberis.	Litonioruz et h3 cū
¶ In via altera	Sy. de mirt⁹.	corallis sādā ozā
tinoruz.	Rose.	gagato spodio.
Acacia.	Dyaronon nicol.	Loziadro. Se. plā.
Ypoquistidos.	Dyacionitē absq	et ē singulare it⁹ et ex
	speciebus.	appli. et cib positū

¶ Et tu pro his et similibus recurre ad Auic.

¶ Signa demonstratiua ex materia ipsa nota sunt.

¶ Pronostica. Quādo sic accidit fluxus: et post ipm nō se
quitur et. ē hndus multū suspect⁹ et dubitādū sp. ¶ Ege
stio fetida sūtis egestiōi pueror et isātū mala: qū. s. non
hōa: s3 i decliatōe bōa. ¶ Egestio colerica i pncipio nō est
mala et casū virtutis pterq succedat leuitas ē significatio
mortalis: s3 febris et sit eradica. ¶ Et flux⁹ vētris mlt⁹ post signa
ctuose: et sup ipas est sile vir⁹: et emanat citrinū: et dñat fe
roz: et illō i febribus acutis ē mortale aui. ¶ Cū i egōne s3
aliq silia corticib⁹ lupinor et oib⁹ egritudinib⁹ tunc est sit

gnum mortale.

¶ Aphorismi.

¶ In vētris fluxib⁹ mutatiōes egestionū iuniat: qū. s. appa
ret post signa digestiōis: et in die cretico et signo cretico: si
ad malū nō se cōuerterint. qrtusdecim⁹ secūde.

¶ Egōnes nigre vī qū sanguis eueniētes: et cū febre: et si
ne se. pessime: et quātocūq colores plures fuerit magis
malū: cū farinacys vō meli⁹ est. vigesim⁹ p m⁹ qre.

¶ Egritudinib⁹ quibuscūq incipiētibus si fel nigrum sur
sum aut deorsū exiuerit: mortale. vigesim⁹ scdus qre.

¶ Ex quibuscūq egritudinibus acutis: aut multi tem
poris: aut abortibus: aut aliter extenuatis. Si fel ni
grum: aut quasi sanguis exiuerit: sequēti die cretico mo
rietur. vigesim⁹ tertius quarte.

¶ Mulieri i vīfro habenti si venter fluat multum peri
culum est abortiendi. trigessim⁹ qrtus quarte.

¶ In colerico secessu disinteria malū. trigessim⁹ qrt⁹ 7.
¶ De siti superflua. Rubrica VII.

¶ Contra sextum et sitis supflua: et
causis vt decima tertia terty: de ea hic tātum
modo dicā: vt a cā sit cala: vt i febrib⁹ cōtingit
acutis. Et ad eā remouēdam valet pot⁹ aq oz

dei aq veri frigoris: de qb⁹ habes canones aliquos a te i
hoc pposito necessario reuēdēdos in pcedēti caplo in ca
nonibus pmi ordinis. Itē succ⁹ bateche: cucumeris: et h3
vt in pcedēti caplo dicebat: vt nūc allegatiū est. Itē retē
tio rex fridaz in ore: vt pūmoz hūidoz: aut siccoz p m⁹
in aq ifusoz. Itē semia citonior posita vī clausa i pecio
la depssa i modū ducati. Et silr scia cōia frigida maiora
mūdāta: sic i peciola clausa: et pus cū zucharo cādī dulco
rata. Itē siāt formelle pue ad modū ducati ex carne pi
roz: aut pomoz: et ifūdatur i aq veri frigoris: et p os du
catur: et cū supcalefacte sūt reuēciatur et alie assumant ad
cessationē sitis. Itē valet frequēs collutio cū aq orde vī
frida. Itē gargarizatio ex ipsis ags dulcoratis cū zucha
ro cādī. Itē valet aq cocta cū succo granator acetosoz
aut muzoz dulcorata cū zucharo cādī. ¶ Et attende
q si eēt sitis ex flegmate salso exite i stōaco q nō potē
frida: s3 cala aq. s. orde aut alia et dulcorata. Silr si cole
rica mā eēt ibibita nō de f frida: s3 cala: qz frida cōstipa
ret mām i loco: dato q igrossaret. Silr si eēt sitis a mā
adusta de f aq orde et pur frida. Itē valet aq cocta cum
succo aracy dulcorata. Itē valet inlep viol. rosatū: maxi
me qū ē laxitas stōaci. Itē syrupus de acetositate citri
cū aq ipa cocta cū ags endiuie: violaz: lactuce: cucurbi
te et h3. Itē ponat zuchaz cādī p paululū tēporis vt nō
dissoluat i aq veri frigoris: et i ore teneat: et ē vsuale: siāt
ex dictis linimēta ex qb⁹ sepe lingua et os liniatur ex mu
cilagib⁹ seminū iā dictoz cū semibus cōib⁹ et zucharo cā
di. cū sy. de acetositate citri: si attēdes cordi: et ita de alijs
pone. Valet ad refrigeriū multū iunctio cū reb⁹ fridijs:
aut ifridatio scā circa gulā. Itē ifridatio capitis cū bis d
qb⁹ supra de fluxu sāguis nariū: et de sudore: et tu ibi.

¶ Pronostica. Quādo in egritudinibus acutis sit sitis
vehemens et siccitas vehemens: tunc illud est malum
valde. ¶ Si febricitans multum situerit et subito cess
set sitis: et febris remaneat et lingua sit arida et nigra: mor
tem significat: proculdubio quia virtus sensitua ē mor
tificata que est ab ore stomaci. vehemēti⁹ ac deterior:
dein q ameri: dein q a fūdo stōaci. vltio q a ieiuno vī cōi
tate ei⁹. ¶ Quā destrui sitis in febrib⁹ adurētib⁹ ē signa
tio mala: et pprie cū nigredine lingue. ¶ Aphorismi.
¶ Quibuscūq de sideriū nocte bibere valde sititibus:
si supdormierint valde bonū: et hoc cōtinet vītātē: qū si
tis catur p viā idigōnis. cōsidera. vigesim⁹ octau⁹ qnte.

De profunditate somni.

Rubrica.

VIII.

Contra septimū re profunditas somni
 curre habes ad primā terti de subet et sono p.
 fundo. Et hic p nūc tū dicat: q p m canon debz
 eē diuersio: quā pmo tētare debes cum fabulis: et
 nonis iducētib nūc gaudium: qnqz irā. Item sepe vocetur
 ricitet ad loquēdū. Itē fiāt ligature coraz: si n sit qd pbi
 beat vt apā vltiqd tale: aut debilitas vntutis. et fiāt fortes
 et fortiores vt expedit. Itē vctofas pone cuz scarificatiōe
 iter spatulas: si etas vntus et. pntiāt. Itē fricatiōes fortes
 cū panis asperis i spatulis in brachijs in crurib: qnqz vsqz
 ad excoziationē vt in appoplexia. Itē iponat coliriū ex pe
 ra colognitida. agarico. et salgēma et si videbis stante paro
 xismo. Et si pmittere suppositoriū meli. deinde sequant di
 uersiones. Itē valēt vctofe i pulpis crurii possite. Itē odo
 ratio panis isusi in aceto fortissimo. Itē odor paucedani
 somnū excitat. Itē pmissis diuersionib: et euatiōe. confert
 sternutatio ex eleboro aut pipe facta. Dicūt qdā. Si caput
 vespertilionis iter pānos lecti positi fuerit negabit sonuz.
 Alij si liget i brachio dextromisi remoueat nūqz dormiet.
 Et ista sūt remedia maxie fiēda i ipso qn accit i p n febriū
 q si talis somnū acciderit ex cā ente in stō fac vomitū.

Prognostica. Profunditas somni cū debilitate pulsus ē ma
 lus. Est. n. pp debilitatē cerebri: et ppe cū ē cuz pmixtione
 rōnis: et de eo supra.

Aphorismi.

In q morbo sonū laborē pstat mortale.

Somnus et vigilia vtrazqz mō magis facta malū.

De grauitate capitis.

Rubrica.

IX.

Contra octauū re grauitas capi
 tis: de q si ad ple
 nū dicere vellē oporteret reuoluere maximā
 pte p terti. Et B eēt plixare. s. tū ibi vt d alyis
 dictū ē. Pronūc dicat q licz regulari forēt B
 facere tpe getis et. tū ifestāte grauitate fac diuersiōes vt
 nūc an dictū ē. p iponendo suppositoriū aut clistere si vide
 bis. Itē ligatōes fricatiōes vctofe et h. vt supra. Qd si mā
 pphēderet eē in stō fac eū vomere. Itē capiti applicent q
 rfoluāt. tpatā tū vt ē camomilla q resoluit absqz attractio
 ne. melliloriū et h. Et si cares simplicib: pone miscēdo ca
 lida cū fridis. vt. B. floz camomille. M. i. rof. rub. melli
 loti. sticados an. M. s. macis. z. i. terātū et fiat saculus ca
 piti. Qd si in capite eēt calitas vehemēs. applica sola frigi
 da. et frida odoren ex aceto aq rof. et h. Postremo nota p
 q in casu isto euitare debes emulsionez lactis sup caput et
 iunctio cū oleo. qn talia mltū opilādo pibēt exitū mate
 rie et. Et iō An. negauit embrocās supple fridas opilātes
 et deinde pcessit eas poros aperiētes. et tū cōsidera.

Prognostica de eis statiz in de dolore capitis.

De vigilia supflua.

Rubrica.

X.

Contra nonū re vigilia supflua et igerudo
 et maxie pp vehementiā calitatis.
 Pro quo sic pcedat: pmo exteri applica ifridā
 tia aut embrocās. aut vnguēta. aut odoramēta
 vbi gfa. B. coralloz. M. i. corticū papaueris al
 bi floz camomille an. M. s. cū hac decoctiōe embrocētur
 pedes et brachia. ac pecia in ea ifusa tipozib: applicet. Exē
 plū scōi. cū oleo viol. rof. nenufario tipora ac frōtē iungas
 Itē cū vnguēto populeō. et cū alyis opiatiz vt supra de Ru
 xu sanguis nariū. Exēplū terti: vt qz cuz aq nenufariis aut
 violaz misce granū vniū opy et h. Itē z nares iungas cum
 oleo rof. cassialignea et opio. de quo Aliū. p terti. ppo. ca.
 et tū ibi. Et vt dictū ē caue in repletiōe capitis vinctiōes tim
 poz. Scōo pos dabis somniferū: et vsuale ē. z. i. s. syrui de
 papauere cū aqua nenufariis distātis a cibo p horas duas

vel tres vl circa aut emulsio seminū papaueris q ēt datur
 i cibo. Tercio fac distractiōes seu motiōes spūuz. vt fac
 fortes ligaturas et cito dissolue. et in fine pēcipias vt oculos
 claudat. Itē in camera fiāt distillatiōes aque ab alto cadē
 tis ac si plueret. Quarto si mā peccauerit da euacuatia
 fin exigētiā māe de qb. 4. tracta. qnte. cōforta cor ppter
 lesione securā ex ingetudie: et pp eleuationē vaporū ad eū.
 nam mali vapores euz pantiētes sunt cā ingetudinis. Df
 q iunctio plātarū pedū et palmarū manū cū piguedie gru
 is iducit somnū. Itē si ex succo iungami et mēte liniat frōs
 dormiet. q si ex B nō dormiat: expectāda ē mors. Qui
 daz in casu desperato. et in frenesi applicāt sanguisugas an
 gulis oculorū. et eis remotis ponūt de opio in plagis et dor
 miet. Ad idem et est forte. B. oleoz rof. violari camomilli
 ni. an. z. i. succi mādragore iungami lactuce an. z. s. opy i vi
 no dissoluti. z. s. cere parū: et fac oia bulire ad succoz sum
 ptionez. et tūc cola: et opium submitte et eo vnge pulsus tim
 poz et brachioz et frōtē. Ad idē et est debilius. B. mādrago
 re mirre opy croci et thuris an. et cū cera fac pastillos: et cuz
 op fuerit vniū ex eis sup vmbilicū extende.

Prognostica. Ille i quo fit fortis vigilia: deinde accidit tuf
 sis moriē. vigilia supflua corpus debilitat et ad idigestiōes
 parat: et ad humoz corruptionē. Et iō ad ei curā festines.
 nam aliquādo ad frenesim pducit.

De dolore stōi vel vētris.

Rubrica.

XI.

Contra decimū re dolor stōi vel vētris: q
 attingit in febrib: acutis vt qsi sem
 per ex defluxu colere ad os stōi ipsuz mordicā
 tis: vl ex vctofitate causata via idigestiōis. Pro
 cedatur in pmo cū pmiuisione: vt qz. ante aduē
 tum doloris in paroxismo ptingētis fiat euacuatio cuz vo
 mitū aut cū lenitūo euacuāte mām colericam p superius
 si id fieri pōt aut p inferius. de qbus supra. deinde denē buc
 celle panis ifuse in vino granatoz acetofoz vel mucoz. vl
 in agresta. vel in oxichara. Deinde inungat stōis ex oleo
 rosato mirtino de citonyz et h. cum sandalis corallis et h
 fridis stomacalibus. Itē codē tēpore qz post illas euacua
 tiōes epithime et epar epithimatis: de qb supra de acutis
 et ifra de colericis. Regimēqz sit declinās ad frigidū: et ali
 qualiter acetosum siue agrestosum ex pre cibi et potus. vt
 vino granatoz. succo arancioz et h. gelatine et talia cōue
 nient. Stāte autē actuali dolore: fiāt diuersiōes fricatiōi
 bus vctofis: vt supra sepe. Et ponat ventosa magna super
 vmbilicū vel ptes ei adiacētes. Et nō q si fieri pōt pus vo
 mitū illū fac: deinde da acetosa ex sy. vt nūc an dicebat. Qd
 si fuerit ex vctofitate pferūt vctofa magna dicta fricatio
 nes et diuersiōes. Itē recipe camomille anisi rute an. deco
 quātū: et in illa decoctiōe ponat filtruz et stō expressuz ap
 plicet. Itē accipe panē calidū de fumo extractū: et ifunde
 eū i oleo et melle et applica. et sic de alyis calidis vt panis et
 h. stō applicatis in vctofitatis resolutionem. Securiōres
 sunt diuersiōes et a leuiorib: ichoa. q si cupis latius de mā
 videre: te trāfferas ad. iz. terti. vbi de hoc.

Prognostica. Qui appet in dolore stōi sup pedē dextz qd
 dā file vesice: paties moriet in. z. 7. die. ypo. in libello mor
 tis festine. Et d signis ei: qz appetit res dulces. Si ap
 paret in supcilio ei q bz dolore vētris vestigiū et borbor ni
 gra filis fabe: deinde si vlcus: tūc ipse moriet. et huic accit su
 beth. et multitudo somni pp frig sue egritudis.

De asperitate lingue.

Rubrica.

XII.

Contra vndecimū re asperitas lingue q
 cum ē cū limofitate grossa visco
 sa. B. aque ordeī calide. z. iij. oximellis simpli
 cis. z. i. misce et cū ea coluat os deinde mūdetur
 lingua cū pāno lineo. aut fac illud cuz spongia

De accidētibus

isusa in eo liquore: aut cum cāna aut istrumēto ligneo: aut de argēto abradas linguā. deinde lauet os cū aqua dicta. Itē prius in ore teneat p tēpus cūchaz cādī: aut ppositus ex seminib' cōib': et melle ros. aut succū ligritie cum iulep violato. vt mollificetur sufficiēter illa limositas mala deinde abrade v'l laua aut absterge cū spōgia vt dictū ē. Aut B. amilū et isunde in inlep violato: et fac vt dictū ē. Aut primo masticer buccellā panis: deinde eyciat: et os suū sine linguā lauet cū aqua dicta. aut aq simplici cū aceto et cūccaro ribeo dulcorata. et ita de alijs igeniare. Itē valet inunctio circa collū facta ex oleo viol. et h. Quādoq; est aspitas absq; limositate: sed ē talis et cū nigredie et duricie: tūc retēta in ore maxie cōferūt ex his q supra de siti dicta sūt: et tu ibi. Et sup oia stude vt nō teneat caput sup puluinar: neq; ster resupin': neq; iaceat sup collū: et hoc vt fieri pōt. Item valet anhelare sup aquā fridā. et etiā tenere eā in hore. Et p cōplēmēto recurre ad ea q 6° terty. de adustioe lingue.

Pronostica. Denigratio lingue in egritudinib' acutis est signū ad maliciā declinē. Et qū lingua exiceat in p'mis: deinde exasperat cū statu: deinde denigrat: est mortale et ppe in. 14. Quādo exuberat sup linguā i febre acuta sicut cicer nigrū: et sicut granū alchana: tūc est mors p'xima. et accidit eis desiderii rex calidaz. **Asperitas lingue** et eius siccitas est signatio frenesis. et cōsidera in asperitate lingue: et aliteratioe coloris ei' cōsideratioe supflua. ne sit cā ei' res tin gens. Et scias q nō tingit lingua ab humore domināte in oī dispositioe donec pueniat ad eā cū substātia sua: aut per vicinitatē aliquoz mēbroz cōicariū.

De sternutatione.

Rubrica.

XIII.

Contra duodecimū. qd ē sternutatio superflua: suo forti motu attrahēdo vapo res caput replet. et si p ipsa aliquid euacuet: replet pulmonē: et virtutē debile ampli' debilitat: et fluxum sanguinis puocat. Et iō stude in eius remotione: quā p'io tētes facere cū diuersionib': vt cū clisterijs ac colirys cū fricationib' oculoz. et est pblema aristo. 32° et pblemate. fricatioe frōtis collis: et maxie partis posterioris trahēdo isferius. De si a v'etositatē euenerit: et friditate fac pur fricatioes vt dictū ē. et si nō est capitis repletio capiti appone pānos calidos. Itē ex eodē humectent lacereti mādibulaz. Itē puenit ei' resupinatio sup puluinar calidum. Itē cū excitat a somno: nō excitetur subito ne subito motu moueat et ipsa sternutatio. Itē vbi vapores sint calidi acuti: vt accidit in acutis: cōuenit odoratus rex fridaz cerebuz cōfortatiū: vt ros. violaz. et coz aque attracte. et olea. Itē olfacere aquā rosatā cū aceto modico mixtam: et alia similia: vt supra de fluxu sanguinis nariū. Laueant a puluere et fumo.

Pronostica. Sternutatio bōa est qū accidit apud statū. in p'mis aut ē de signis corize et hūoris mordicatiū.

De dolore capitis.

Rubrica.

XIII.

Contra 13^m. et est dolor capitis pueniēs a vaporib' calidis eleuatis ad caput in ipsa febre aut ab humore. **Canones.** Diuersio. cōfortatio capitis ne recipiat. terti' educio mae peccāris sensibilib' aut isensibilib'. p'rimuz ppletur etiatioe p clistere aut suppositoriūz p'facta. De si fuerit mā in stō cibalis aut humoralis in cā fac vomitū. Itēz valent v'etose sup natices: et punctis eaz posite. q si videbif scarifica eas. deinde applicent spatulis. Itē si videbif floborū fortes semp trahēdo isferi'. Et p 2° epithima caput cūz aq ros. et aceto aut oleo rosato. aq rosata et aceto bñ adiuu cez agitatiss isusa in eis pecia et frōti et timporib' applicata.

Itē addit succus sempitūne aut solatri et h. vt supra de fluxu sanguis nariū. Item valent odoramēta frida supra de fluxu sanguis nariū. S3 memorare canonis sepe replicati vt nō fiāt hec capite repleto. nā si aderit catarrus coriza aut tussis hec vident negari debere: maxie qū hec veniūt a mā descēdēte a capite. S3 hic aduerte q vbi in p'n' appa rent hec vel aliqd ipsoz. vt vbi grā coriza vel tussis ex mā q eliq'ret calitate febrili vbi q in p'n' fieret litargicus aut freneticus. q tūc in p'n' fatiū eēt nō succurrere statim cū repensiuis dictis. B tū op' idiget medico exercitato: et cōgnosce: qū talia fiūt apata nisi succurat: et q bñ sciat metiri pericula ex vtraq; parte. Itē vbi plus timere nocumē tum tussis: et corize pp gulā et pulmonē et talia repercussiu a nō sunt applicāda: s3 istādū ē cū diuersiūz p'nuatis: et tu bñ cōsidera. Possunt in casu p'miseri resolutiua cū rep cussiuis maxie tēpore getis: et iuuabūt. Itē resolutiua sola lenia: vt camomilla mellilotū et h. et p 3° cōplebi' tertiū. Et p ampliori doctrina recurre ad p'maz terty.

Pronostica. Quī dolor p'ueat: et v'itus ē debilis et egritudo acuta: et sunt illic signa mala: tūc egritudo ē mortalis. et si nō fuerit: tūc expecta vsq; ad septimū fluxū sanguis nariū. et post septimū aliquid fluere ex naso aut ex aure. q si p'ueauerit vsq; ad. xx. raro erit tūc resolutio eius p fluxum sanguis nariū. Si aut p sanie curretem ex nariis aut aure aut exitura. et ppe isferi'. Auic. **Alphorismi.**

Quoz dolor q sil fiūt: et nō s3 eūdē locū maior denigrat minorē. et facit p canone q ē diuersio.

Quibuscūq; in febrib' v'ine cōturbate velut subingaliū his dolores capitis adit aut aderūt.

Lac dare caput dolētib' malū.

Posteriora capitis dolentia vena recta frontis incisa iuuat.

Caput dolēti et circūdolēti sanies aut aq aut sanguis de fluxes s3 narex aut aures aut s3 os soluit egritudinē.

Quibuscūq; sanis dolores repēte fiūt in capite et p'innio sine voce fiunt: et stertunt pereunt in septimo die: si non febris eos accipiat.

De tussi.

Rubrica.

XV.

Contra 14^m. et tussis q in casu n'ro p'ueit ex calitate et siccitate ipsi' febris. Cōtra quā sic pcedo: da ei isfrigidatiā: et humectatiā itus: et extra. ex his q supra de siti. laudatur retētio taliū in ore paulatine descēdētium ad viā pectoris. cui' tussis ē mor'. vt retētio pillulaz bichi chiaz descriptōe Nicol. et 9. almāh. Itē frusta ligritie p' in aq cūccarata retēta. Itē p'una. cūccarū cādī. inlep viola tū. sy. de papauere mesue. diapapauer mes. diadragantuz et h. Aq ordeī cūccarata in q decocta sint sebestē. ligritia seia cōia et. Ad ex vō iungātur pecc'. et guttur ex oleo violato cū modico cere albe. et si vis adde piguedinē gatine n salitā. et alia p'silia. qre isfra de febre ethica.

De destructioe appetitus.

Rubrica.

XVI.

Contra 15^m. et destructio appetit' siue ei' diminutio multa. In quo casu o3 medicū diuersimode pcedere s3 cāz diuersitate: et locoz ipsaz maez. vt vbi grā. si mā fue rit i stō p'teta: faciēs destructionē et. tūc vomitus ē ei maxie pueniēs. Et hic nota q dato q humor acetosus ex se sit factiū appetit'. tū aliqū pp lōgā morā eius i stō sua friditate eū corrūpit aut deycit. Juxta illud Gal. 2. aphō. p'meto. 20. Dis imoderata qūras deycit actū p'prie v'utis. De si fuerit cā in ore stōi tūc exhibe q paulatine de glutiant remouētes illā. Et qz v'plimū cā ē cala: iō Auic. docet curare cū fridis. debes itaq; studere ei' restauratiōi cū excitantib' appetitū. Et laudat ab Auic. 13°. terty. in cā

calā panis ifusus in aq̄ frida. laudat̄ diacitonitē absq̄ spe-
ciebus cum pauco vino postea dato in excitatione v̄tutis.
Itē. presenta ifirmo excitantia q̄ sint boni odoris. Excitat
potēter acetū. et cū passulis bulituz. Itē acetosa oīa vt gra-
nata et h̄s. cā existēte calā. Itē saporē facti cū agresta. vio-
granator. Itē gelatine acetose. et ita de alijs igeniare. Itē
carnea et cibaria cū filib⁹ pparēf. Itē valēt cappes p̄diti cū
aceto. et oliue salite magis in cā calida. Itē salaturie et h̄s. et
ad talia igeniare. ¶ Et si venerit ex repletioe: euacua flo-
botomia aut farmacia vt videbit̄. Ad extra iungas empla-
stra et alia talia vt saculos appōe ī stōi p̄fortationē. ¶ Pōt
ex multis alijs causis cōtingere: et cōitate aliop̄ mēbrozuz
vt epat̄ splenis itestinoz et h̄s. supfluo coitu aut aliter v̄tu-
te debilitata: quas cās p̄leg nō ē p̄ntis itēptiois n̄re. sed so-
lum debem⁹ leg cās in febre acuta cōtingētes. licz aliqñ de-
uianerim ob tui amorē. Ideoq̄ p alijs causis si cupis eas
p̄leg recurre ad tertiamdecimā terty. vbi de hoc.

¶ Pronostica. Nō iueni aliqd de eo in morbis acutis: s̄ bñ
in cronicis. de quo d̄r q̄ destructio ei⁹ in cronicis est valde
suspecta et mala: et maxie in lienteria: et disinteria cronica.
Dabui in manib⁹ meis almericū iustnopolitanū q̄ febriz
uit sex mētib⁹. in quoz q̄tuor hūerat nō dico diminutioēz
sed ablationē ei⁹ in totuz. ita vt oīa abominaret. post illos
q̄tuor p̄mos mēses ad me venit: et in termino duoz restitu-
tus fuit appetitui bono et sanar⁹. ¶ Aphorismi.

¶ In oī egritudine cōfortari mente et bene se h̄re ad obla-
tiones bonū. R̄uū vō malū. 33. 2.

¶ De bolismo. Rubrica. XVII.

Contra iōm. et bolism⁹. i. fames mēbrozuz
cū satietate stōi accit̄ febrietib⁹ pp
malā p̄plonē exiccātē et resoluētem mēbra vñ
nutrimētū appetitū: et destruet̄ v̄tutē stōi. Itē
ad hāc solā cām vt Auic. respiciā. Et in hoc casu
q̄tuor sūt itētiōes h̄nde. ¶ Prima ē excitatio appetit⁹ stōi
cū reb⁹ acetosis et stipticis et boni odoris. vñ p̄petit̄ olface-
re citonia pira poma rosas cāpborā et h̄s. Itē odoratio pa-
nis calidi ifusi in aq̄ ros. et cū puluere gariofil. pauco. Itē
odoratio pulli assati odorificati cū aq̄ ros. sandal. et modi-
co gariofil. Itē ei⁹ comestio. Itē p̄tusuz cū agresta aq̄ rosa.
et h̄s. Itē cū citonyz p̄ditū cū lambzusca et h̄s boni odoris.
Itē p̄diāt carnes sue et alia cibaria ac pot⁹ ipsi cū reb⁹ odo-
riferis stōi ifirmi gratis magis: q̄re ipz pus iterroga. ¶ Se-
cunda ē v̄tutis p̄fortatio q̄ implet cū cibis et potib⁹ dictis ad-
ducēdo cordialia intus et ex applicata. ex p̄re cibi pot⁹ p̄fer-
ctionū epithimati et h̄s. ¶ 3^a ē p̄hibitio eoz a sōno saltez
m̄lto. nā patiētib⁹ sincopi p̄cipit̄ vigilia vt. xi. terty. ¶ 4^a
ē remotio calitatis inflamatiue stōi. et hec p̄plet cum fridis
humidis vt supra de siti. de asperitate lingue. et de tussi. s̄
fac illa eē stomachalia: et odorifera. Itē laudat̄ ifridatio ca-
pitis: vt p̄ cōitate ad stōz ifridet̄ stōus et maxie os eius. de
hac ifridatiōe habes et canonē supra de fluxu sanguis na-
rium et de dolore capitis. Itē fiat iunctio stōi ex reb⁹ decli-
nantibus ad frigidum. Et tu p̄ p̄plemento recurre ad iōm
terty. vbi de hoc rē.

¶ De denigratiōe lingue. Rubrica. XVIII.

Contra decimumseptimuz. et est denigratio
lingue: que accidit a malis materie-
bus corruptis et retentis in lingua. et tunc proce-
deyt supra de asperitate lingue. aut ex caliditate
multa exardente: et denigrante superficiem lin-
gue. et tunc humectetur lingua: vt in loco alle-

gato: et desiti. et tu ibi.

¶ Pronostica. Indicat futurā frenesiz eleuatiōe malozuz
vapoz ab ea ad cerebrum.

¶ De appetitu canino. Rubrica. XIX.

Contra iōm. et appetit⁹ caninus. et breuiter
vt Auic. curef̄ fridis vinctuosus: et
dulcib⁹: nā et si frā appetitū iducat. tñ frā vinctuo-
sa remolliēdo p̄tez ozis stōi ipz tollūt. frā remo-
uent malā p̄plonē calāz. vt ius pulli cū decoctio-
ne seius portula. vt lactu. vinctuosa remolliūt siue relaxāt.
dulcia replent. Et pro complemento recurre ad proprium
capit. 13. terty. ¶ De sincopi. R̄ca. XX.

Contra iōm. et sincopis q̄ accit̄ ex effusione
cole ad os stōi. in cui⁹ cura oz q̄nq̄
h̄re itētiōes. P̄rio ad sincopi ipsaz añq̄ v̄ciat. vt
dādo frustū panis ifusi in vino granator. et m̄lta
alia: vt. s̄. de vomitu ex p̄sili cā. et tu ibi. ¶ 2ª euo
ipsi p̄ vomitū vt allegato loco. aut cuz clisteri vt videbit̄.
¶ 3^a ē ad ipaz sincopiz cū q̄si icidit: et dare vinū cordiale
cū mica p̄ais. ¶ 4^a ad ipsā sincopi dū ē ī actu q̄ p̄plet dīner-
sionib⁹. ligatiōib⁹. fricatōib⁹: et h̄s. ¶ 5^a ē ad remouēdū sin-
copiz dū surrexit patiens a sincopi cū digestiuis euatiuis: et
similibus vt decimaprīma terty.

¶ Pronostica. Qñ plōgaf̄ sincopis: et color faciei mutat⁹ ē
in liuorē aut viroz aut nigredinē: expedit⁹ ē. ¶ Si sincop-
icato iponaf̄ sternutatoriū: et nō sternutet: p̄sumatuz est.
¶ De cōstrictiōe anhelitus. Rubrica. XXI.

Contra 20^m. et cōstrictio anhelit⁹ cui⁹ q̄
tuor sūt cās. vt n̄ro satisfit̄ p̄posi-
to. ¶ Prima ē spasm⁹ aut siccitas lacerti pe-
ctoris siue anhelit⁹ p̄tigēs: et remouet̄ cū fridis
et hūdis ex p̄te aeris et aliaz rez sex nō nālū
Et tu p̄ his 3° cap. s̄. Itē et p̄ medicinalib⁹ et ad hāc itētiōes
4° cap. Itē fiat iunctiōes circa loca: et circa frōtes: et caput
Et tu bñ p̄sidera ortū neruoz pectori motū dātū. ¶ 2^a cā
ē descēsus m̄ae a capite ad illas p̄tes. in quo casu attēde vi-
uersionib⁹ et euionib⁹ m̄aez suploz cū pillulis enematibus
et h̄s. ¶ Pro tertia cā q̄ ē debilitas v̄tutis neruis anhelit⁹
p̄tigēs. et q̄ b̄ accit̄ maxie pp calitātē et siccitatē. id attēdat̄
correctiōi cerebri cū ifridatiōib⁹ et hūectatiōib⁹ dictis. cū oleo
violato d̄ salice amigdale dulcis mucillag. p̄sily. rasure cu-
curbite et h̄s. Itē tenere ī ore frida rē. vt. s̄. de siti. ¶ 4^a cā
ē multitudo fumoz eleuatoz ab hūozib⁹ q̄ sūt in venis ap-
propinquātib⁹ cordi. q̄ si fuerit sanguis flobotoma basilicā
sinistrā: et da alterātia frida: et hūida ad itra et ex. Et si a v̄-
tositate resolue illā cū resoluētib⁹ nō nimis calis pp febrē
cū epithimatiōib⁹ vnguētis emplastris et h̄s. Itē stante paro-
xismo aliqñ accit̄ pp vebemēs cauma et fumos acutos hec
p̄strictio. q̄ casu tribue ī potu ifridatiā cordialia: aut aquā
rosatā simplicē: aut iulep violatū cū aq̄ nenusaris aq̄ vio-
laz: rosata. et admixta buglossa. Itē sy. de acetositate citri-
cuz aq̄ cocta simplici. et ita de alijs cordialib⁹: de qb⁹ plene
infra de febre pestilentiali.

¶ Pronostica. 4° aphorismoz. 67. aphō. In febribus spūs
offendēs malū. spasmū enī fieri significat.

¶ De tristitia vt angustia. Rubrica. XXII.

Contra 21^m. et tristitia siue āgustia cuz q̄
igetātur: cui⁹ cā ē mor⁹ humoris
mordicatiui ad os stōi. q̄ quā cām cū fridis sti-
pticis. s̄. de vomitu et de fluxu supfluo ad itra
et ad ex applicādo stōi frida stōatalia et epithima-
ta et h̄s. Et iā dādo pos frida p̄silia p̄fectiōes: vt d̄ supfluo
sudore elaria pot⁹ et h̄s. Et tu ill⁹ locis: q̄ tibi maxie ē neciā
p̄cipue pp ea q̄ de vomitu. et tu ibi. Et p̄ p̄plemento reduce te
ad Auic. 13. terty. p̄po cap.

¶ De difficultate trāsglutiēdi. R̄ca. XXIII.

Contra 22^m. et difficultas trāsglutiēdi: q̄
si cōtingerit pp siccitatē absq̄ m̄a
sola sufficiūt hūectatiā ex iulep. sy. elarys et h̄s

De febribus

hūidis sepe memoratis. Itē inungat collū trahēdo sursum
et deorsū vsq; ad mediū spatulaz cū oleo viol. succo lactu-
ce et hō. q; si fuerit cū mā attrēdat eductōi ei' p suppositoria
et clisteria: et meliora sūt q; solutiua. auic. Et qm̄ nō ita faci-
liter deglutiant ēt: q; possēt iducere vomitū: et augere acci-
dēs. q; si fuerit replō sanguis fac flōmā: et p ipā faciēda re-
currē ad ea q; de flōmā in sgnātia: et dicit Auic. fiat paula-
tiz. i. pūta i plures vices: s; pus educ fecales mās cū clisteri-
et factis eūonib' oneniūt gargarismata cū aq; succari et mo-
dico aceti. Itē et i p'ncipij da. deide q; mās v' cās equāt.
q; si cā fuerit nimia hūiditas remolliēs: euacua pus: et dei-
de da arōatica stiprica: vt iulep ros. arōaticatū cū cinamo-
mo et hō. et circa collū fiat vinctiōes scōz eādē itētiōes si pp
apā gutturiis vt in sgnātia: et sic de alyis causis reduc te ad
tertiū et ad p'pā capit'. ista. n. debēt i n'ro pposito plusq; sus-
ficere. **De friditate extremitatū.** **Be^a. XXXIII.**

Contra **z^m.** Et ē friditas extremitatum
p'fundato calore: q; si fuerit p-
multitudine mae opprimētis et impedientis ex-
p'fationē spūuz: tūc itēde eūoni cū canonib' po-
sitis supra de cura putridaz in g'ali. q; si erit
cā mor' maei male ad itra: vt accit in p'n' febriū: tunc rege
ifirmū vt d'cū ē supra d' cura rigoris. nec i b' apli' psequor:
qm̄ ex multis nocumētis a v'tute pceptis pōt accidere re-
tractio caloris: ad quā seq' extremoz friditas: vt ē apā aut
resolutio caloris mēbroz p'ncipaliū itrisecoz. quare nō fit
ei' exp'fatio ad extrema: vt accit in p'p'is mori. et iō b'n' d'c
p'poc. 7. aphōz aphō. p. in acutis egritudib' friditas extre-
mitatū malū. **Et. z. 7. 7.** In dolore forti circa vētrez ex-
tremitatū friditas malū: vificant tñ illi aphorismi i apate
itriseco. **Et. z. qrti. cap. de signis sūptis ex pte extremitatū**
ingr. de eis. Est ex pte q'litatū eaz sic frig' extremitatū cuz
calitate febris acutē: et fixiōe ei' et nō eradicat ē signū non
bonū. Tū cronica vō nō ē horribile: et cā ei' in feb. acutis ē
apā calz i cōcauitate vētris aut submersio calitatis innate
aut aduētus sincopis aut resolutio et fortior significat' fridi-
tatis extremitatū i febrib' acu. sup mortē q; ē frigoris acci-
dētis eis in p'n' egritudis. et s'lt cū ē frig' cū q; nō calefit. et b'
torū signat fuga totū sanguis ad iteriora pp apā. Adulatio
extremitatū et cutis cū friditate vētris ē mortale signū ite-
rū. Per signa hic posita et ab Auic. scripta i nūero. 23. possūt
ipsis febriētib' febre acuta p'lina alia accidere vt singule
frigo scoromia spasm' fetoz oris alcola mict' inuolūtarius
dolor stōi. et ita d' alyis: quoz oīuz curā ānotare eēt adduce-
re tertiū auic. et eēt ex ppositū n'z. et iō volo tibi sufficere q;
sic scripta sunt de eis cū pncipe n'ro Auic. tu itaq; stude ac-
equo aio patere. et hec de cura acutoz cū suis accidētibus.
Et p casu i terminis hic ponēdo satisfaciāt tibi casus q; i fi-
ne febriū pestilētiāz ponet. itē et si causon febris sanguis et
hō sint de numero acutaz tñ hic de eis nihil. nā de ipsis in
suis specialibus capitulis loquar volens de acutis sic tātū
dictum esse in generali.

Capitulum. IX. De febrib' acutis pestiferis cō- tinēs rubricas sex.

De diffōne et cāis feb. pestifere. **Rubrica.** **I.**

Am actum ē supra quid febris sit
acuta: et correlarie idu-
ctū q; aliq; pestilētiālis nō sit vere acuta. nō
n. icōnēit. vt ifra q; ificiāf corpa ex veneno
sitate superiorz absq; manifesta mutatiōe
in q'litatib' suis p'mis. et iō reperim' corpa
pestilētiata in q'b' nulla ē mutatio siue alte-
ratio ex pte pulsus v' vrie. et de his ēt ifra. Restat g' decla-
rare vt p'missū ē i p'n' op'is: qd sit febris ipsa pestilētiālis.
Propter qd nota q; apud medicie auctores bi reperim',

tur termini. pestis. pestilētiā epidimīa. vndimīa. mortali-
tas. febris pestilētiālis. Et licz. vt Auic. p'ma p'mi. doctrina
6. 5. cap. 2. a medico de noib' nō sit discēptādū. s; itētiōes: et
d'fias d'z itelligere. Tū de eis succicte p'rāfibo. vt eoz in-
telligētiā q'tū ad qd nois habeat. et si a cōitate medicorū
bi habeant vt synonymi. **Pestis.** n. ē d'ispō venenosa in
aere et rigēs: ad quā seq' morb' pestilētiā d'ict'. vñ pestilen-
tiā ē actus siue pestis effect'. q; ab halyabate. 5. theorie. ii.
cap. sic describit'. **Pestilētiā** ē morb' multiplex et subit'
vnoq; eodez tpe multis hoib' cōis. D'f multiplex vt ostē-
dat diuersitas ei' magna in ābitu sui generis. qm̄ aliq; ē ex
q; sūt carbūculi. alia ex q; sūt febres. alia ex q; variole mor-
bili et hō. Propter qd Ifidorus. 4. ethimologiaz. 6. cap.
dixit: q; ipsa ē cōfagiū: qd cū vnū apphēdit celeriter ad plu-
res trāsit. Et d'f subit' ad d'fias et. vt infra de vndimīa. Et
dicta ē pestis ad depascendo: q; hoies depascit: et deuorat.
lues a labe v' luctu. et iquinaria. q; i iquinib' cōiter magis
appet. Sētilis tñ pestilētiā a peste nō distixit. igt. n. pestilē-
tiā ē mutatio scā i aere: ex q; i variis corpi' varie sūt egrit-
tudes in isto de colera: in alio de flāte. in alio de melia. et
ita de alyis. **Epidimīa** sic a me describit' sperās auctozū
dictis et vi vocabulū magis adherere: ē mutatio venenosa
et cōtagiosa merito radicis supcelestis in aere et rigēs: ex q;
apte sūt in corpi' humanis diuerse cāri egritudines s; p'lū-
mum p'dēs. vñ oīs egritudo a supiorib' veniēs venenosa: et
v'plimū p'dēs d'f epidimīa. et hāc fortassis itellexerūt anti-
gores n'ri asserētes nō raro pestilētiā ab ira dei puenire. D'f
n. epidimīa ab epi qd ē supra et dimos p'p'us q; de supra ve-
niens ificit p'p'z. Inquit Ifidorus allegato loco de pestilē-
tiā q; si plerūq; p accidens fiat: tñ sine arbitrio oipotentis
dei oīo nō sit. et Hal. p. pnosticoz sup illo. ē qdā celeste si-
dus et. et auic. io. meta. ingt attrēdēde sūt d'ispōnes hoīuz. et
n. credo q; d'f de diuinis flagellis q; ascēdūt sup ciuitates
flagitioz. ex qb' iferf q; oīs epidimīa ē pestilētiā et non eē.
Placuit tñ gētili ipas restrigere ad determinatū gen' egrit-
tudinū: vt dicat ipas eē mutatiōē factā in aere: ex q; in ho-
minib' plurib' sūt egritudines. fm determinatū gen' egrit-
tudis: vt q; oēs sūt freneticici: aut pleuretici: aut tertiana-
ry: et sic de alyis. ē v'ez q; qm̄ iste egritudines vel altera eaz
sic cōiter i vna aut plib' ciuitatib' seu locis eueniūt: q; vul-
gares dicūt q; talis influxus ē semipestis. et q; nō sunt ve-
nenose neq; cōtagiose: iō ipas absolute epidimīales nō p-
nunciāt: s; vt dictū ē in his a medico nō ē ifistēdū. **Un-**
dimīa aut ē ab epidimīa differēs in b' q; ipsa a radice infu-
miori: illa vō a supiori euenit radice: sed nota pp auctores
q; nefresim bocū. et hō egritudines vndimīales vocāt qm̄ a
loco aut ex aere aut ex ags siles habitātib' q; si oib' egritu-
dines sūt. q; duplex ē epidimīa. s'lt vndimīa p'pā siue va-
alia ip'pā dicta talis p silitudinē ad p'paz. vñ qm̄ tales ac-
cidūt egritudines nō ex venenosa mā et q; si oib' habitātib'
illū locū merito aquaz aut aeris aut alterius cāe tunc di-
cunt' ip'prie epidimīales vel vndimīales. et he egritudi-
nes sūt successiue et nō subito. **Mortalitas** videt' p'pe
ip'portare pditionē multoz hoīuz ac pluriū in vna p'uinia
ciuitate vel loco a cā acuta siue venenosa siue nō veneno-
sa factā vt si ex peste aut disinteria: aut ex aliq; acuto mor-
bo euenierit. aliq; aut eā ad mortē ex pestilētiā restringunt.
scōa p'mi de mutatiōib' aeris etra nāz ait. mortalitas cor-
rūpit arbores: et vegetabilia. s; ego solū vt medicus subm
nomināui humanum. considera.

Dis p'missis ad declarationē febris pestilētiālis venio:
quā sic describo. **Febris pestilētiālis** est febris cōtagio-
sa ex ebullitione putrefactiua in altero q'tuor humoz cor-
di p'pinq; p'ncipalr et fm plūmū cōtingēs: cui' cā im-
mediata siue iuncta est vapor putridus ab aere attracto

putrefacto vt q̄si semp sit venenatus. ¶ Dicitur cōtagio/ sa: qm̄ f̄sidozus allegato loco cū vnū apprehēderit celeri/ ter ad plures trāsit: et Auic. 2° p̄mi. doctrina p^o 8° ca: i fine. Est preterea ex egritudinib^{us} que de vno ad alius trāsit. le/ pra scabies variola febris pestilentialis apostemata putri/ da et c. et in hoc differt ab alijs putridis: que non posite sunt ab auctorib^{us} cōtagiose pp remissas malitiā sue putredinis. S; hic aduerte q^{uod} si reperiret febris i aliquo q^{uo} foret febz/ ens ex comestioe veneni: q^{uo} nō esset tutū cū eo conuersari. ¶ Dicitur ebullitione. pp qd̄ scito. Et aer extrinsecus a ra/ dice siue superiori siue inferiori venenatus et putrefact^{us} cor/ di occurrēs: aut p porositates mēbroz^{um} successiue: aut p os sic tractus humores cordis: qz in arterijs eius ac venis exi/ stētes putrefacit: et venenat: qd̄ tāgī a putridi putrefit et sua putredine humores ponit in ebullitioe: ad qd̄ occurrit q^{uo} spiritus et calor ad ipm̄ defendēdū impetuose mouētur: quare in eo et circa ipm̄ cōculcant. et sic circa ipsum fit inflā/ matio. Ad quā seqt̄ in illis humorib^{us} putrefactis: et iaz a re/ gimine nāe tanq^{uam} nociuis derelictis ebullitio: et ad hāc ele/ uatio vaporuz ab illis. et ab his febris. vt supra de putrida. Et ex isto apparet q^{uo} nō icōuenit aliquē ex pestilētia mori absq^{ue} febre. quoniam nō icōuenit vt aer occurrens cor/ di sit ita rabiosa venenositate infectus. vt ante aduētū hui^{us} ebullitionis moriā hō. Et fortasse hoc oī die euenit. Vide/ mus. n. tēpore pestis multos mori in. x. aut. xx. horis vel cir/ ca in q^{uo} nulluz signuz febris visum ē. ¶ Dicitur in altero q̄tuor et c. qm̄ febris pestilēialis pōt idifferēter ex putrefa/ ctione cuiuscūq^{ue} humoris sic ab aere venenati prouenire vnde Auic. de cura eius. Si aut mā vincens fuerit sangui/ nea fiat flobotomia. si fuerint humores alij euacuentur. et capit ipsaz denominationē ab hūore ipso: vt dicat^{ur} pestilen/ tialis sanguinea: et sic de alijs. sed ē vtz q^{uo} qm̄ sit pestilētia/ lis febris ex humore aliquo solo ille fm̄ plimū est sanguis: qz de eo in corde plus reperit. pp qd̄ Almasor caplo d̄ feb. pestilēiali dixit plimū ipsaz esse cōclusam. et iō qz vtpluri/ mum sic euenit: et visuz est in plurib^{us} flobotomiaz cōferre: ex b̄ loco ignorātes et iperiti q^{uo} absq^{ue} timore sequunt^{ur} tales ifirmos cum eis occurrūt flōmiā faciūt et male: qz qm̄ nō ē cōueniens multa ide sequunt^{ur} nocumenta: et maxie vtutis debilitas q^{ue} virtus in hac febre specialiter: et cito multū de/ bilitatur vt q̄ttidie videm^{us} q^{uo} nocumenta require supra de cura putridaz in generali: et de his ifra suo loco. et dictuz ē solo. quoniam scdm̄ plurimū se. pestilēialis ex humorib^{us} fit p̄mixtis. nā sicut raro accidit vt iueniat humor solus pec/ cans. vt primo p̄nosticoz. cōmēto. zo. ita raro iuenit hūor solus aptus recipere putrefactionē. et iō cum aer putridus sic cordi occurrūt: et suis humoribus p cōtactū videt^{ur} rōna/ bile q^{uo} scdm̄ plurimū ex mixtione hūoz^{um} pueniat: q^{uo} mixtio si nō est cū sanitate aut multū ē remota a nā sanguis quō cōpetat flōmia: et iō cōsidera cōtra cōiter male operantes. ¶ Dicit^{ur} cordi p̄p̄inquo: principaliter. et in hoc differt ab alijs putridis quoniam putredo faciēs febzē putridā nō pe/ stiferam. nō est p̄cipaliter in hūozib^{us} cordis: sed vtplimū in alijs: et hoc qz cā faciēs putrefactionē in pestilēiali ime/ diate et p̄cipalr occurrūt hūiditatib^{us} cordis. et i alijs occur/ rit hūiditatib^{us} flōi epatis: et alioz: vbi. s. est maior p̄paratio vt statim dicef. Nota tñ q^{uo} vt dictū est cōtingit aliquē in/ currere se. pestilēiale nō p attractionē aeris p os: sed p in/ gressum eius venenati: et putrefacti p porositates mēbroz^{um} vt accidit his q^{ui} aut ex veltib^{us} aut ex lecto: et sic de alijs re/ seruato tali aere ifirmant^{ur}: vt oī die videt^{ur}. naz iste aer p̄io corripit: et venenat humores in mēbris a corde longings a qbus eleuātur: deide vapores mali vsq^{ue} ad cor ipsuz infi/ cientes. ex quo iferri videt^{ur} q^{uo} alijs periculosa debz eē bec febris pestilēialis sic paulatine itroducta. vtz meis die/

bus vidī mirabilia de istis veltib^{us}: et audiui: q^{uo} subito quasi et multi ex vna mortui sint: vt ifra dicitur: et tu considera. ¶ Dicit^{ur} et scōz plimū cōtingens: qz sicut dictū est cōtingit febzē esse sanguineā de sanguine nō putrefacto cui pōt oc/ currere aer venenosus ex veneno frido: aut nō frido nō i/ terueniente saltz ebullitioe: et tūc erit febris pestilēialis et nō ex ebullitioe. Itē effimera aut ethica vt statiz quaz q̄li/ bet erit pestilēialis. ¶ Et dī vt q̄si semp: quoniam nō icōue/ nit q^{uo} alicui supueniat in certo ei^{us} mēbro apa malignū: qd̄ pp iordinationē vel malā curā ad nāz pueniat venenosaz. vnde ex eo eleuātur vapores venenosi putridi febzē indu/ centes pestilēiale. Duius tñ rei cōtrariū defendi possz te/ nendo q^{uo} ex solo aere venenoso veniat febris ipsa: s; ē de nominib^{us} disceptatio. et tu cōsidera. ¶ Et licet ex particulis positis appareat dīa iter hāc febzē et alias putridas: tamē differētie alie ab auctorib^{us} assignātur scitu viles vt dicef: quas hic subiūgā. Et vna alia ex diffinitione p̄p̄ebēdī. cūz dicit^{ur} ab aere et c. qm̄ febris pestilēialis sibi limitat deter/ minataz cāz vt aerē: alie aut nō. Itē pestilēialis ē deterio/ rus et prauioz accidētū alijs putridis: et magis mortifera: qz vt dixit coar qm̄ nō cōtingit in eis fieri crism. vt in alijs vnde Gal. 2° aphōz. cōmēto. iz. Ois vero crisis plus atti/ net sanitati q̄ mori nisi morib^{us} sit pestilēialis. Naz in ipo corripit p̄ncipiū vite. Itē febris pestilēialis magis fit ex fortitudine agēti q̄ ex dispōne passi. In alijs vero econtra Et licet ita sit q^{uo} ab alijs differat putridis tenēdū tñ est q^{uo} ab illis nō differat essentialiter sed accidentaliter solū. nā quādo accidit rabiosa estas et venenosa illa facere pōt p̄i/ mo febzē effimera pestilēiale: ad quā deide sequitur pu/ trida: et ideo dicitur in diffinitione scōz plurimū. Cōsimili/ ter ab eadē ea ethica caliditate ab aeris rabiosa impressa in cordis substantiā et mēbroz^{um}. et tu cōsidera. Accidentaliter aut differt: qz alio modo causatur vt supra. 2° qz alia bz ac/ cidentia secū applicata vt ifra. itez et diuersis modis cura/ tionis ab illis. et hic aduerte ppter illud qd̄ dictū ē de cau/ sis q^{uo} debes sollicite inuestigare regimē patiētis: quoniam est verisimile q^{uo} humor quez multiplicauit et superflue sit magis aptus recipere putredinem: ex quo comprehendēs quis humor vel q^{uo} humores a te erunt euacuandi et regēdi: et hoc siue fuerit patiens per cōtagionem siue nō: attentis cōplexione habitudine et c. vt de alijs putridis. et ex his oī/ bus patet q^{uo} possibile est in vna ciuitate vnicum eē febzē tem febre tali: et p tunc qm̄ accidit vi radicis superioris i ea ciuitate asserere esse pestilētia. nam in diffinitione dicitur cōtagiosa et cōtagiosus morbus est qui cū vnū apprehēdit aptus est celeriter ad multos transire: vt f̄sido. allegato loco. et tu cōsidera contra diuinum.

¶ Et quia dictum est in diffinitione ab aere putrefacto opor/ tet hic declarare quomodo putrefit aer tempore pestis: quoniam simplicia non videntur putrefieri: sed mixta: vt Arist. 4° methauroz. ad p̄ncipium. ppter qd̄ nota q^{uo} con/ tingit aerem dupliciter mutari. vno quidez modo scōz q̄/ litatem: vt cum efficitur aut calidus: et immēse vt in rabio/ sa estate: aut immēse frigidus: vt in hyeme rabiosa. secūdo scdm̄ substantiā vt cū putrefit vt statiz. vnde sequendo Auic. scōz p̄mi. allegato cap^o: aer facit pestilētiā ex muta/ tione eius scdm̄ substantiā que est putrefactio. et nō secūdū qualitatem. Inquit q^{uo} vō in eius existit substantia est vt ei^{us} substantia ad malitiā quertatur: nō iō q^{uo} aliqua suaz qua/ litatum valde fortior facta fuerit scdm̄ augmentum: et di/ minutionez et bec est pestilentia: et putrefactio que accidit aeri similis putrefactioni aque remollitiōis fetide. Unde bali. itaqz cum aer a substantie sue temperamento mutat^{ur} in putredinē. pestilēialis vocat^{ur}. Et dixit auicē. valde for/ tior quoniam aliquando videmus eē pestilentia et aerem. in

De febribus

qualitatibus primis non esse mutatum. et protunc solum videtur effectus venositas. itaque si contingat egritudines epidemicas causari ex sola aeris mutatione secundum qualitatem: ille non dicitur proprie pestilentialis. Aliter itaque nos circumspectus non est simplex: sed mixtus ex simplici siue puro partibus aqueis vaporosis: et terreis in fumo et nubibus surgentibus: et partibus et igneis: in quo mixto aer ipse purus est dominans: et huic accit putrefactio. ut aque ex ipso limbo aut canapis in ea: et ags statibus et lacunalibus. ¶ Huius autem putrefactionis causa duplex assignatur. una quodammodo inferior: quod magis hominibus nota est. et est vapor putridus venenosus cum aere ipso commixtus: quod vapor ex multis ac diuersis subiectis eleuari potest: ut ubi gra multitudine corporum mortuorum corruptorum: et putrefactorum. ut tunc bellos contingere consuevit. Et credendum est propter similitudinem aeris a cadauere humano eleuatum alijs paribus esse aptum magis citius huiusmodi inficere: propter quod loca sepulchrorum. ut cimiteria sunt multum enitenda: ut infra dicetur. item putrefit aer: et maxime tempore estatis a vaporibus eleuatis ab aqua stagni aut lacune. et ideo loca a quibus talia sunt propinquiora enitenda sunt: et dixit auicenna allegato loco quod locus vnius regionis quandoque inficitur a vento deportante malos vapores ab alio loco in quo erunt corpora multa inhumata. Item contingit ipsius putrefieri ex aperture alicuius concavitatis terre in qua longo tempore steterunt reclusi multi vapores venenosi facti tales autem propter habitationem animalium venenosorum. aut propter ipsam malam corruptionem: ut multoties iam diebus nostris contingit ex aperture puteorum: qui longo tempore steterunt clausi unde ex eorum apertura statim multi presentes mortui sunt. Sic etiam potest contingere ex apertura sepulchrorum. et ideo etiam. ut infra. Et breuiter oia vapor fetidus corruptus potest esse causa corruptionis aeris sic mixti: ut dictum est. Similiter quandoque accidit mortalitas modo auicenna. in alijs vegetabilibus ab homine. ut in bobus gallinis. et alijs ut semine. aut in arboribus siue plantis. quod vapores ab illis eleuati mali: et corrupti aerem inficiuntur sunt causa pestilentie: propter quod multum ab hominibus est considerandum: quando bruta sic ex incognita moriuntur egritudine et plura. et cauendum a comestione illorum de illa specie morientium. Nam in via cibi sumpta non minus alterantur. et quod a vapore egresso ab animali sic venenato: aut ex sui natura venenoso pestis contingere potest: approbat aristotelis auctoritas in libello de proprietatibus elementorum. Nam tempore philippi regis duo dracones venenosi in duobus colibus motis vnius insustinebant versus athenas huiusmodi oes illic transientes ex aere ipso sic venenato moriebantur. unde socrates eos in magno speculo quod composuerat vidit: et loca eorum: ordinauitque illos lapidari debere prius munitis hominibus: et sic illos expulit a loco. unde et via transuentium liberata fuit. Existimandum enim est quod sicut astra disponunt determinatum indiuiduum: ut homines sic ad firmandum quod non ad aliud: ita disponere possunt aerem ad inficiendum: et venenandum hominem: quod non equum vel bouem. et ita de alijs. Et quod superiora hoc efficere possint patet: quoniam inferiora: in quibus est minor virtus: cuius subiecta sunt superioribus: id agunt: ut ex approximatione vnius ad aliud complexio non venenosa efficitur venenosa ut in fungo qui nascitur apud ferrum rubiginosus. aut in ymbria oliue est videre. et pariformiter credendum quod terra et aqua inficiuntur et venenantur a superioribus: et breuiter oia elementa excepto igne: qui sua caliditate exterminat vapores: et ipsos secus commiscet non patitur. ut. 4. methauroz. imo ipse est: qui alia purificat: ut infra. De aere autem magis in casu nostro auctores mentionem fecerunt: quoniam et aqua aut terra infecta nos inficit: illud est mediante aere. item ipse est facilis receptiois continue et magis nos alterat quam terra aut aqua. item alterat aer etiam seorsum determinatam complexionem aut etatem aliquando: ut aliquando.

pueri moriuntur: et non senes: aliqui etiam. sicut sanguinei: et non melancolici aut ecotici. et sic considera innumerabiles eius effectus ex quibus patet quod non est mirandum si aliqui in vna contraria ciuitatis est pestis: et non in alia. propter ipsas esse magis propinquas aeri fetido: ut quod est ex cimiterio: aut ex latrinis et huiusmodi. Multa alia reperiuntur exempla: ut in valerio et alijs: a quorum narratione super sedeo. et dixit Galenus. et pestilentia in corporibus fieri posse in quibus mali humores putredini apti et male materiam multiplicatur. ut cum post longam famem sit inordinata comestio. et ideo etiam primi. allegato capitulo nullus est deterius annus: nec sic adducens mortalitatem: quemadmodum est annus fertilitatis sequens post annus sublimitatis. id est carastie siue penurie. et videtur quod ardeat cam huiusmodi: quod ultra quantitate notanda est etiam qualitas: quoniam tempore penurie comeduntur res antiquae male: et putredini parate. vnde cum deinde putrefiunt conuertuntur in huiusmodi secundum et suam substantiam valde malum. Et ideo post longas guerras accidit pestis et ex hac causa. et astronomi tertiam addunt dicentes: quod influxus disponens ad penurias et guerras disponit et ad pestem. et sic habes quod vegetabilia possunt sua qualitate et substantia esse causa pestis. ¶ Causa siue radix superior corruptionis aeris et principium talium accidentium sunt. ut auicenna. primo quartum de ea. forme ex formis celi facientes esse necessarium illud cuius enitens ignorat a medico. si quantum medicus. forme. id est determinate constellationes. ut coniunctio saturni cum marte. unde secundum astrologos contingit pestem causari ex eclipsibus lunaribus. coniunctione planetarum: ut saturni et martis cum stellis fixis aut adunatione ipsorum in aliquo signo humanorum. et proprie cum qualuerit in domo vite in aliqua coniunctione maiori vel aspectu vel resolutione anni mudam inducentibus prauas tempora constitutiones. vnde tempora in essentibus et naturis suis mutantur. et ysaac contra febrium. dominium martis est causa mortis et pestilentie: et possunt hec. si veniens merito superioris causa alia est deterior. et dixit isaac quod ex ista paucissimi euadunt. quod aer velociter puenit ad cor. et ideo auicenna. egritudines pestilenciales: quod fuerit a corruptione aeris citius sunt mortifere. quod aer putrefactus velociter attingit ad cor. vnde credo quod istud est vnum de signis effluuiis quod pestis a superioribus venit quod paucissimi euadunt. item et non est ita efficax: quod pluribus locis ciuitatibus vel ciuitatibus: et ideo ad hanc causam cognoscenda de medicis suo studio vel focu astrologi cum diligentia conari ut ea cognita sciatur: et cum antidotis opportunis occurrere: et corporibus prestare iuuamentum. ut ubi gra ut si prouidebit aere fieri debere rabidum et calidum: et sic festinabit ad purgandum coleram: et maxime in corpore colerico: ne adueniente tali aere furat et corruptus: dabitur frigida et humida ad resistendum: et consilium de alijs suo modo. ¶ Et quod de aere tamque de causa merito facta sit: fortassis: ut quasi nonnulli interrogabis quis aer est deterior an calidus an frigidus: et sic de alijs qualitatibus simplicibus et compositis: ad quam respondet Zoarus 3. teysir. Inquit hypo. manifestum fecit quod aer magis nociturus est calidus et humidus: quod putredo crescit et dilatat: et maxime quando non sequuntur venti exiccantini. et huiusmodi vitate dictum hypo. quando calitas est remissa potens eleuare vapores et ipotens est ad resoluendum. Post hunc vero deterior humidus cum temperamento actiuum: postea qui ad calitatem cum temperamento earum: et minus malus qui ad siccitatem. unde auicenna. primo quartum: allegato loco febres accedentes causa aeris siccis sunt causa ut eueniunt febres colerice. et supple tu: et non pestilenciales. et supple ut raro: ut Zoarus. Et de his clarius statim cum dicitur de mutationibus aeris secundum tempora anni: de quibus auicenna. et meliora tempora sunt quod seruatur sua natura. frigiditas autem cum siccitate consuevit in nostra regione multum deferre in extinguenda peste in oriente vero ubi et pestis sepe valida viget tempore ingressus solis in leone consuevit extingui. et hoc ideo quod facta est eo tempore fortissima resolutio vaporum aeri commixtorum. nam ex valida caliditate sinceratur aer. considera. ¶ De mutatione autem ipsius

secūm tpa āni dicam⁹ cū auic. z⁹ pmi. allegato cap⁹ q⁹ qū an-
nus pcedit secūm vnā dispositionē ex pte q⁹litatū primarū
magis adducit mortalitatē q⁹ qū diuersificat in suis qua-
dris. vt qū hiems ē calida: z⁹ succedit ver calidū male. Sz
qū succedit hiemi fride ver calidū. vel calide frigiduz me-
lius. nā sic vnū aliud cōteperat z⁹ resistit. quare corpora mi-
nus patiunt. Pestilētia aut secūm plimū euenit i postremo
estatis: z⁹ in autumnno qū aer subtiliatus a calitate estatis
precedētis ē magis aptus recipere ipressiones. nā aer sub-
tilis alyis parib⁹ facilius ificiit q⁹ grossus: grossus aut diu-
tius eā retinet pp qd cū ifectus ē aer multi moriunt ex lō-
gitudine retentōis ifectōis: acutior tū pestis est alyis pari-
bus q⁹ in subtili sit aere. ad ipsam ē causandam concurrat
apritudo passioz qū iueniūt corpa se deiecia illo tpe pp re-
solutionē estatis. z⁹ iō d⁹ qd autumnus. Aēpus maxie ppor-
tionatū pesti pp has duas assignatas cās. z⁹ licz ita sit cōtin-
gens tū ē in estate pestem magis vigere q⁹ in autumnno. vt
q⁹ estas sit multū rabiosa aut rōne alicui⁹ ifluxus aut rōne
ire dei: z⁹ sic de alyis cōtingētys. Estas vō post autūnum est
pestilēcialior alyis. z⁹ ver ē magis aptū ipsa hieme. quonias
in vere sit coliquatio hūoz: z⁹ rarefactio poroz. vñ sicut di-
sponit cor⁹ putrefactioni ppter ebullitionē in eo liq⁹tione
humorum contingentium.

Expeditis sic causis duab⁹ pestilētie factiuis pue-
niens ē de ipsis subiectis aptis hāz
causaz ipressionē recipere a nobis dicat: cū actus actiuoz
nō fiāt nisi in pariete bñ disposito. z⁹ de aia. nā videm⁹ q⁹
tēpore pestis ex his q⁹ ifirmant qdā ifirmatur: z⁹ moriunt.
qdā vō ifirmant: z⁹ nō moriunt: quāuis morbus sit oib⁹
cōis: z⁹ aptus oēs apprehēdere vt supra z⁹ q⁹rto colliget. nāz
si oia corpa essent equaliter disposita nō videt qū oia egro-
tarent: silt qdā mediocriter egrotāt. qdā debiliter. q⁹
dam medio modo vt oium taliū rō reddi possit. ¶ Notā-
dum q⁹ ad oēm effectū iducēdū q⁹tuoz necessario expectat⁹
tur fortitudo. s. agētis dispositio passi. actus passi ab agē-
te q⁹rto mora agētis in passuz. q⁹ quoz suis sensibilibus exē-
plis muniti possunt. Requiritur prius fortitudo z⁹ c. quo-
nias a proportionē minoris inequalitatis: aut a proportio-
ne equalitatis non prouenit actio. nō eniz potest parua sin-
tilla magnū lignū oburere neq⁹ paruus vētus magnā mo-
nere nauem: sed bene magn⁹ z⁹ pportionatus: z⁹ fortis: z⁹ sic
de igne respectu ligni. Silt regritur dispositio. nā vt pmo
pbycor⁹ nō qd⁹ agit in qd⁹z. s. determinatū i determinatū.
z⁹ vt supra actus actiuoz nō est nisi in patiēte bene dispo-
sito: z⁹ pma pbleumatuz. 7⁹ pbleumate. z⁹ Auic. pma q⁹rto.
de febre pestilēciali agēs solū cū puenit: z⁹ patiēti nō sit pre-
paratio nō accidit actio z⁹ passio: vt experientia docet. nam
magnes ferrū ad se trahit cū mūdūz est: qd⁹ si fuerit aleo li-
nitum ipm ad se nō trahet: z⁹ silt si fuerit rubiginosum: z⁹ B
q⁹ factū est indispōitū ad recipiēdum ipressionē magne-
tis. pp qd⁹ cessat actio. Tertio regrit cōtactus nisi agēs for-
maliter vel virtualiter passuz tāgat in ipsum nō aget. quo-
modo. n. pōt ignis me calefacere si ei⁹ caliditas ad me non
puenit. Quarto regrit mora. nā si ponēs lignū paruum in
igne q⁹trūcūq⁹ magno. z⁹ imēdiate ipsum ab igne extrahēs
lignū nunq⁹ cōburef. qd⁹ si in paruo igne poneret. z⁹ ibidez
moraz cōtraheret statim cōburef. ex qb⁹ apparet qd⁹ cū
pestilētia sit effectus qdaz: q⁹ ad eam causandā bec q⁹tuoz
sunt necessaria cōcurrere. ¶ Cā aut agens remota z⁹ deur-
rens vt supra est ifluxus celestis aut cā iferior q⁹ est in ele-
mentis aut elemētatis. vt dictū est. vñ causa iferior est si-
cut patiēs respectu superioris. z⁹ qū iste due silt cōcurrūt ad
causandā pestē: tūc sit pestilētia valde magna z⁹ mala: qua-
si oēs interficiens ppter sui fortitudinē. ppinqua aut vt su-
pra est putrefactio in aere exiltēs vel aer ipse venenosus z⁹

putrefactus. Dispositio est aptitudo hominis: z⁹ maxime z⁹
pncipaliter secūdū cor: z⁹ humores eius ad recipiēdū tales
ipressionē. z⁹ licz dictū sit secūdū cor: tū ēt secūm porositatē
recipit ifectionē vt supra dicebat de vestib⁹. Tertio cōta-
ctus q⁹ aeris ad cor. z⁹ mora. nāz videm⁹ q⁹ si quis trāsīt per
locū ifectū etiam ificiit: z⁹ si morā paruā faciat. tū de mille
sic trāsētib⁹ nō moriunt tres vel quatuor: q⁹ forte qui
moriūtur sunt maxie apti ex quacūq⁹ parua macula ifici:
z⁹ ex his habitis p⁹ modus generatiōis pestis in corpore hu-
mano. ¶ Et corpa qdē q⁹ sunt sic apta z⁹ disposita in multi-
plici reperiunt differētia. nā corz quedā sunt mūda. qdaz
imunda qdā in poris lata sine dilatata: z⁹ hoc nāliter. qdaz
accidētaliter talia: licet nāliter sint secreta i poris qdā nā-
liter i poris angusta sine opilata: quedā accidētaliter talia
licet nāliter sint in poris lata: de qbus oibus ex⁹ z⁹ cōclusio-
nes pposito pertinentes ponenda sunt.

Ep⁹ria ē est haly. sermo. Corpora aut a malis humoribus
mūdificata: z⁹ in custodiēda sanitate nō neglecta in hac tā-
ta peste perseuerāt salubria: que ē h⁹z veritatē ceteris sua-
tis parib⁹. Nā corpa mūda sunt alyis parib⁹ min⁹ apta p⁹
tredinem recipere. vñde Auic. pma q⁹rto. de febre pestilen-
tiali. Nam mūda nō forsitā patiūtur ex illo. nā humor bo-
nus: z⁹ nō preparatus vincit resistēdo aerē malū. ¶ Pro hac
est Hal. p. de differētys febriū. Inquit supponatur alia cor-
pora sine superfluitatib⁹: z⁹ pura qbus accidit bona expira-
tio p oēs poros nō opilatos: z⁹ nō cōstrictos z⁹ exercitia mo-
derata z⁹ sobria dicta. bec qdē autē nequaquā aut p⁹z pa-
tiuntur. Ita vt facile fiat eis in id qd⁹ ēz nām reuerfio. Et
Daly. 3⁹ tegni. Dñtes hūozes laudabiles nāles corrigunt
maliciam illius aeris nec patiūt ab eo. z⁹ ideo medici stu-
dent in pestilentia tenere corpora mūdā vt eis possibile est
z⁹ est ita singulare remediūz sicut fieri potest. Addendo q⁹
p eo tempore mundificationis: z⁹ ordinate diete. ex parte
sex rez⁹ nā nāliū: vt ifra: dētur alteratiua pfortatiua cordis:
de qbus omnibus suo loco dicēdum.

Ez⁹ ē sequēs ex p⁹. Q⁹ maxie apta corpa sūt. q⁹ sunt imūda
supfluitatib⁹ plena: vitā ducētia ociosam crapulosaz z⁹ pre-
cipue venereā. Et ē bec ē Hal. z⁹ Daly. allegatis locis. z⁹ aut.
p⁹ q⁹rto. allegato ca⁹. z⁹ p⁹z ex cā qū talia aliqū: z⁹ sepe icurrūt
egritudies putridas absq⁹ aeris putrefactiōe.

Ez⁹ ē. Q⁹ min⁹ apta sūt corpa alyis parib⁹ q⁹ in p⁹plone sunt
cōtraria cōplexioni mutati aeris: z⁹ est ē Hal. in libro de fe-
bribus. z⁹ Daly. allegato loco.

E4⁹ ē. Corpora nāliter in poris lata vt sanguinea colerica
alyis parib⁹ sūt patiora febre icurrere pestiferā merito vio-
lētie aeris ptingibile corpi⁹ in poris nāliter dēis: p⁹z ē ex
Auic. p⁹ q⁹rto de febre pestilēciali in fine p⁹ capli. Et pbat ra-
tiōe qū illa vident: ab ipso aere plus ledi posse alyis pari-
bus q⁹ plus de eo attrahūt: qū in maiori q⁹to alyis parib⁹ ē
maior vītus. p. celi. Sz corpa i poris suis nāliter lata vt sūt
viri z⁹ hne sanguinei z⁹ colici plus de aere attrahūt: q⁹ mulie-
res flātici vel melici. igit. raritas itaq⁹ ē dispō iuuas z⁹ mul-
tū faciēs ad suscipiēdū ifectionē. ¶ Et ex ista iferri pōt q⁹
sanguinea alyis parib⁹ oib⁹ alyis sunt ifectiōi patiora attēto
q⁹ in ipsis abūdāt calitas z⁹ hūiditas: q⁹ sūt cā putrefactōis.
p⁹z cor⁹ itelligēt. z⁹ dato q⁹ q⁹ vellent dñū tenere possz hito
respectu ad fortitudinē vītutis vt q⁹ pp ipsaz magis resiste-
re possunt. Sz attēde q⁹ experientia ē p correlario. videm⁹
tpe pestis iuuenes robustos magi mori q⁹ debiles z⁹ senes:
itē sanguinei colici magis q⁹ flātici aut melici. itē viri ma-
gis q⁹ mulieres in qb⁹ oibus ē maior fortitudo vītutis. z⁹ iō.
illa aptitudo plus facit q⁹ resistat fortitudo vītutis. consi-
dera. ¶ Pōt iferri z⁹ q⁹ colerica post sanguinea sūt cete-
ris magis apta. p⁹z maxie indicatiōe sumpta a raritate por-
roz ad qd⁹ cōcurrit. qū sūt calidiora z⁹ p sui refrigerio m⁹h.

De febribus

tum de aere attrahentia et plus ceteris: et sequenter quod minor anhelitus cum maiori aptitudine ad putredinem plus facit quam maior anhelitus cum minori aptitudine. et hoc propter argumentum de sanguineo et colerico quod fieri posset. Considera. Tercio inferatur. quod flegmatica post colerica sunt magis apta quam ipsa melancolica. nam sunt strictorum pororum et parui anhelitus: et cum hoc deficiunt in qualitate principali faciente ad putrefactionem: ut calitate. Quarto inferitur quod minime apta sunt melancolica et minus suspecta: et ideo tutius possunt pestilentias magis appropinquare. patet corollarium. sunt qui anhelitus strictis poris: et deficiunt in qualitatibus ad putredinem preparantibus. imo abundant contrariis. et ideo a medicis ordinatur dieta ad frigus et sicci declinans tamquam ad qualitates putredini contrarias. Inferitur quinto. quod pueri tempore pestis qui veniunt ad mutationem etatis. scilicet ad. i. q. annum vel circa eo tempore facile inficiuntur. propter quod: quoniam usque ad illud tempus stetit calor sopitus: et tunc incipit excitari: et poros dilatare ac humiditates commovere quod steterunt et sopite quibus maxime tunc abundat: et quod sua multitudo non est bene potens regulare. quare facile putrefactionem recipiunt. unde ut patet in eis hec tria reperiunt. dilatacio pororum: attractio maior aeris quod coarserunt. et aptitudo ebullitionis humiditatum quibus multum abundant. Ex quibus patet secundum ordinem ratione complexionis et sexus quod sanguinei sunt primi. In ordine colerici. in 3. flatuici. in 4. melancolici. in 5. mulieres: ex parte etatis iuvenes primo. et pueri. 3. primi senes. 4. 2. senes. 5. decrepiti. Ex quibus omnibus concludendum quod minime suspecti et boni talium infirmorum absque magno periculo custodes sunt vetule melancolice et tu considera. Ex quibus et colligi potest causa que astates infecti ex tali infectione non egrotant inficere possunt: et de facto inficiunt infirmos: et alios venenat. Que causa reductur in dispositionem passivam. et eius dispositio: ut patet considerati. et ex his patet que fugiendi sunt tales astates. Item et medici visitantes: et ideo aliqui civitates sic a suis medicis male servantur quam aliqui forte sic visitando non paucos venenat. et tu considera fatuitates vulgari. fortassis melius foret ut non visitaretur ab eis: sed in suis statibus apotecis consilia daret. principalis enim causa visitationis est cognitio egritudinis: quod et si cognoscitur. et est ob alias causas visitatur: ut ad videndum tenorem virtutis ac egrotantem confortandi: et tu considera.

Quinta quod peste vetura per viam prohibere transpirationis corpora naturaliter strictorum pororum alijs paribus sunt corporibus dilatatorum pororum pesti paratiores. patet conclusio cum prohibita transpiratio sit causa putredinis. et hec est conclusio sententia Gal. in libello de optima dispositione ad principium.

Sexta conclusio. corpora accidentialiter dilatatorum pororum sunt alijs paratiores. patet conclusio in quarta parte supra. ipsa. nam sic de aere multum trahunt. ut sunt corpora exercitata vehementer exercitio balneata in balneis calidis humidis. dicitur humidis quod naturalia fortassis non nocent: nisi per quanto cogunt aerem in maiori quantitate attrahere: et sic de alijs habentibus cogere hominem ad magnitudinem: et anhelitum frequentandum.

Septima conclusio. corpora accidentialiter in poris stricta sunt corporibus in poris dilatis dilatatione sibi contraria in pestilentiali febre cadere paratiores. ubi adverte primo: quod per dilatationem contrariam intelligo modificationem pororum a superfluis humiditatibus: quo notato patet. quod talia habent humiditatem de facili putrescibilem: a quibus dilatata sunt munda. et in primis humiditatis ille sunt sicut a regimine nature derelicta que recte. Et ex his tollitur apparatus contradiccionis iter Avic. primo. quarto. allegato capitulo. et Gal. primo. de differentibus febrium. et in libello de optima dispositione. quidam tamen: ut Heril. consiliat quod paratiores sunt rara peste veniente a causa extrinseca. et stricta paratiores sunt rara peste veniente a causa intrinseca: quoniam opilatio ad illam preparat. Consilium nocet balneus aqua frigide debilitando virtutem. ita ut sit causa multiplicationis multarum superfluitatum. et in summa omnis causa que facit ad corporis debilita-

tationem preparat ipsam ad facilius ac velocius recipiendam pestem. Et ex his que dicta sunt facile respondebitur ad aliqua dubia a vulgaribus queri solita. Primum cum hec inferiora superioribus gubernentur. unde per. merbaurorum necesse est hunc mundum superioribus esse contiguum ut virtus inde habita gubernetur. quod habet ipsi corruptum cum facta sint maxime per boies. ut per. genes. Dicendum quod per se hec inferiora a superioribus gubernentur: tamen ab eis aliqui corruptuntur. et per accidens. et est sicut in minori mundo. quod dato quod calitas naturalis sit individui per se conservativa: tamen de per accidens est causa corruptionis eius per quanto sumit: et excipit humidum proprium eius in quo pabulatur sic in proposito dato quod influxus celestes sint horum conservativi. tamen accit ex varia coniunctione stellarum fieri horum inferiorum corruptio. quod coniunctio si non fuisset: non fuisset secuta illa corruptio. motus. nam solis in suo zodiaco est causa generationis et corruptionis ut philosophantes ostendunt: quibus medicis credere debet. Secundum dubium. que cum aer sit venenatus omnia inspirantia non ab eo inficiuntur. ut videmus boies mori: non boues: et boues: et non galinas. et ita consilium de alijs. patet ex habitibus nostris: non sicut in his inferioribus videmus contingere quod aliud est venenum unius speciei quod non alteri. ut iugamur boi et non turdo. imo turdus ex eo nutritur. ita in superioribus accidit: ut in istis inferioribus imprimatur effectus determinatus. sic respiciens a. quod non b. et ex. osti cum sit venenosus. ita venenat boies quod non boues recte. Et statim querit 3. iuxta B. que si sit unum boies interficiat quod non alium. et unde ab eo infirmabitur. et non alium. et adhuc in eadem dicitur recte. patet primo. quoniam B. accit ex dispositione passivam. quoniam aer actiuus est in patiente dispositus ut supra. nam si super unum ignem magnum ponatur ligna magna viridia et ligna pura sicca. et iter hec media. non ne sicca perirent: et non viridia. pura et non magna. item mediocria sicca et non mediocria viridia. Et 4. que si que coiter non moriuntur sic claustrales. ut feres morace carcerati. et b. ut quod i. civitate alij. debet quod quod inficit a superioribus aut inferioribus aer hic inferiorum: cum talis infectio non ita libere veniat ad aerem clausum sicut ad libere: unde primo. primo de aere bono. cum vero accit i. aere putrefactio cois tunc discooperit erit magis ipsi respiciens quod strictus: et occultat. aer. nam liber civitatis citius ac facilius inficitur. et per maxime: quod est alijs paribus subtilior. nam aer claustralium: et carceratorum stat clausus: et ingrossatur. idque difficilius inficitur: ad quod concurrunt per tales exercitio caret ducere eos ad magnitudinem anhelitum. Item quod bono regimine gubernantur maxime boni claustrales. Item quod ad aerem non veniunt libere. item quod est multum et per pue carcerati alio virtutem aerem rectificat. Et iuxta hoc videmus postquam quidam superficialis causa assignari vulgo infestari: quod tenet quod pauci bibuli tempore pestis moriuntur. et certe notant in tribus aut quatuor pestilentibus. et ita esse perui. vinum quod est aromaticum cordiale est. ut patet. et non minus rectificare aerem unde. quod aleum. et ideo ab hominibus inducitur est cum debet equare si aer est nebulosus quod bibunt asserentes ex tali potu se prohibere ingressu aeris mali: et tu considera. Et iuxta B. que si. Si contingeret sic vni famulie que staret clausa cum debito regimine. de quo infra dicendum quod sic: ut claret infra: sed oporteret cauere a conversatione aliorum ut infra. Et hic scito quod quoniam unus incarcerationis ex iiectione aeris ipsi carceris moritur quod quasi coiter omnes moriuntur. quod arguitur causam fuisse fortissimam per forte resistetia ex causis supra positis facta. nam ut supra dicebatur. pestis cum accidit in aere grossa est multum periculosa: quod communiter multos iterumit: et tarde recedit. et pariformiter dicendum de claustralibus: et ideo fugiant. nam cum eodem regimine vel simili regantur: videtur quasi in omnibus esse equalis aptitudo. Item quod sunt in vno particulari aere: et angusto. unde quasi in anhelitu communicant item quia sunt sub eodem aspectu: et licet sic communiter ut dictum est. tamen quandoque contingit claustrales: et carceratos prius mori. quod non nisi in superiori causa reduci poterit unde sicut videmus quod astrologi student in deo bo-

num ascendens alieni edificio: castro scz aut terre. Ita pote-
rit contingere qd claustruz illud aut carcer habebit ascen-
dens maluz disponēs ipm ad facilē receptionē illius ipres-
sionis: quare in ea ciuitate pestis incipiet in carceribus aut
claustro. Ex qbus apparet qd cū sic accidit illi aeri infectio:
qd statim cōsulenduz est vt recedāt q possunt: et ad ipm p-
pter eius grossiciez tarde redeāt: vt iterponāt spacium sex
mēsum. Et ex his inferē qd cū vnus in multis suis paren-
tibus ificiat: alij fugere debēt: et abinuicē separari. cūz videa-
tur rōne parentele et affinitatis sapere nām ymā: et inter se
habere homogeneitatē ppter ymū esse ab alio genitū. et sic
vnus ab alio videt citius infici qd ab extraneo.

De signis pnosticis future pestis. Rubrica. II.

Mortet ppter eius periculositatē et con-
tagionez pnostica pmittere de-
monstratiuis. Cūz iū alijs obfuaibz febribz.

Signa enim futurā pestem annūciaria sūt
initū faciēs a supioribz: multiplicatio eclipsiuz
lunariū. coniunctio martis cū saturno: et sic de

alijs dictis supra de causis supioribus: et tu ibi. Et alia que
sunt medico inq̄tum medicus occulta: q̄ ab astronomo i-
uestigari habet.

Signa aut nobis ex pte sensus in aere manifesta sunt se-
quēdo ducē meum in numero octo. **Primū** est appar-
itio et multiplicatio roym. i. ignis in aere moti vel curren-
tis: vt stella cadens: vel asub. i. ignis stātis vt colūna: vel al-
terius figure. **Scz** dices supra dēz est qd aer pestilentia/
lis est humidus cū obtuso calore: et talē modum humidita-
tis destruit exalatio calida et sicca. iō zē. **Item** illa sunt
signa qd aer nō est putrefactus. nā **Aristo.** zē. pblematū. p-
blemate. i. interrogās: quare nō putrefit aer. rādet qd igne
plenus. **Scdo** queres in quo tpe erit pestilentia qm ista
apparebūt: an i estate. an i autūno. **Pro** his dēz. **Ad** pri-
mū: qd ignes tales signa sunt pestilētie maxime quādo con-
iungunt cū multis vaporibus in aere exstibus a terra ele-
uatis. yū p. pblematū. pblemate. zi. quādo ex terra vapor
multus ascēdit: annus pestilētiālis fit. **Luz** itaqz in aere vi-
dent hi ignes remanēre aere turbido ex multitudine va-
porz eleuatoz. signū ē qd tales vapores psumi et resolui nō
poterūt: et ex cōsequēti expectanda est pestis. **Sist** si in au-
tūno apparuerint isti ignes: et post eoz apparitionē sequat
aeris turbulētia: tunc etiāz erunt signa pestis. qd si non se-
quat turbulētia: scz claritas: tunc signabūt aeris subtilitatē
et siccitatē magnā: et nō necessario erit signa pestis: qd sic-
citas vapores consumet: vt argutum est: et qd ignes arguūt
adustionem: tūc in autūno illo accidēt egritudines de ma-
teria adusta: vt scabies: lepra: cancri. et huiusmodi. et nō pe-
stilētiāles. ynde ille autūnus erit malus et prauus. nam cū
ad siccitatem declinat efficitur talis: vt scda pmi. allegato
capitulo. et sic patet respōsio ad p̄mū. **Ad** scdm dicitur
qd quādocunqz apparebunt cum tali turbulētia erunt si-
gna. ynde si apparebunt in autūno significabūt ipsaz fu-
turam in hyeme vere aut estate futura.

Scdm signum multiplicatio austri et subsolani. Est qdē
auster vētus meridionalis cardinalis: et subsolanus cardi-
nalis oriētalis: et idifferēter omnes venti meridionales et
oriētales qui multos vapores secum ferūt cum caliditate
debili: propter quod aer remanet multum turbidus et ne-
bulosus. ynde quādo isti multiplicātur: et aer efficitur mul-
tum nebulosus obscurus turbidus: ita vt ex eo expectetur
pluuia et nō pluit: tūc aer corrumpet: qd significat vapores
in aere retineri: et a caliditate debili tūc regnāte putrefie-
ri debere: et ex cōsequēti futurā. **Qd** si fuisset secuta pluuia
descēdisset: et ab eis mundificatus fuisset illis vaporibus
in pluuia cōuersis. Et hoc idifferēter cōtingere poterit in

orquadra āni. licz **Auic.** de hyeme spālem faciat mētionē.
Qd si ptingat auster subsolanuz cōiungi: illi humiditati su-
perflue coniungitur caliditas: quare citius euenit pestis: q̄
aliter fuisset tardata.

Tertiu signū quādo in vere est paucitas pluuię cū frigo-
re: tūc expecta pestē in estate: et causa: qm ver frigidum cūz
paucitate pluuię tenet materias vsqz ad estatem. Deinde
in p̄ncipio estatis multiplicatur auster et aer turbidatur: et
deinde clarificatur: et nō per aduētum boni vēti vt septen-
trionalis: neqz pluuię: scz qd vapores sic in aere detēti et sub-
tiliati aeri ipsi profundantur. ynde in aere accidit claritas
et nō serenitas: qd illa claritas nō est cum splēdore: et illa cla-
ritas durat circa dies octo et non vltra. qd si duraret vltra
posset significare cōsumptionem illarum: deinde turbatur
aer: et nocte supueniēs frigiditas ifrigidat aerem: et ex cōse-
quēti corpora: deinde supueniēte die calefit aer a sole: et silt
vapores illi. ynde caliditas sic reuerberatur supra corpo-
ra. ynde accidit eis quedam pfocatio siue turbatio ex ca-
liditate sic in corde et spiritualibus ipressa: cūz multis ma-
lis et putridis vaporibus. ynde eo tēpore hoies quasi ex ca-
liditate angustiat: que āgustia magis de nocte qd de die
pcipitur: ita vt hoies in lectis quiescere ac dormire nō pos-
sint. Et hoc accidit nocte magis: qd calor magis nocte ad i-
tra clauditur: et qd sunt a ciuilibus occupatōibus distracti.
yū **Sal.** de motibus liquide dixit. quēdā p̄m habēt apo-
stema in igne ipm plus de nocte qd de die sensisse. Et qm
ista sic successine p̄bēdūt: tūc pestis futura maligna erit:
et appebunt variolę et morbilli: et h̄ gnis egritudines male.

Quartū signū qm in estate hoies valde cōturbant: ita vt
sint inquieti: hinc idē se voluētēs: et tū nō sentiūt caliditatē
vehemētē: ppter quā deberēt eē in tali dispositiōe. et cum
hoc est estas habēs matutina alterata ad frigiditatē maio-
rē cōsuetō: malignā enim in aere putredinē significat: et p-
maxime si p̄cesserint ignes dicti aut eiusdē nature: quoniam
hec cōturbatio ex manifesta cā nō est.

Quintū signū: qm in eodē die videbis aerem alterari vo-
rys alteratiōibus: vt qd nūc calidus nūc frigidus: nūc cla-
rus nūc turbulētus. et sol clarus oritur: deinde cōturbatur.
Item quādoqz sol cūz nebula circūdāte: que est vt puluis
ex qua aer redditur puluerulētus: et hec sic p̄seuerauerint:
tūc expecta pestem in ipso tēpore p̄nti aut futuro post ipz.
qm hec indicāt eē in aere copiosam multitudinē vaporz cū
calitate putrefaciēte et nō resoluēte.

Sextum signūz qd sumitur ab his que accidunt homini-
bus: et est apparitio variolaz: morbilloz. antracum: bubo-
num: malarum materierum: et huius generis. nā hec argu-
unt etiā putredinē malam venenosam in aere. verum nō
est signum necium: qd vt supra pōt eē hec corruptio ad de-
terminatū morbū: vt ad variolas et morbillos: et nō ad feb-
pestilētiāle: vt meis dieb9 pluries vidi. nā fuerunt plures
āni in qbus apparuerūt variolę et nō secuta fuit pestis.

Septimū sig^m ab his qd accidunt sup terrā: qm videm9 sup
terrā multiplicari ranas mures mulcas cimices. et h̄ gnia
lia: qd ex putrefactiōe gnant. signū ē copiose putrefactiōis
regnātis. Itē cū viderimus mures et alia aialia loca bitan-
tia subterranea fugere ab illis: et ad ea nō ampli9 redire: i-
mo forsītā dereliquit oua. tūc expecta pestilētiāz: qd talia
fugiūt pp fortē putredinē factā in viscerib9 terre: et h̄ faci-
unt ex p̄uidētia quādā nāli eis insita: sic hyrundines nidū
faciūt. Itē cū videris volatilia nidos deserere: et maxime
miluos. verum vsqz modo autēticum nō iueni de miluis:
scz qd hic scripsi auctoritate vulgata addidi. Et sunt hec di-
cta **Aristo.** p̄mo pblematū. pblemate. zē. ybi qrit ppter
quid ānus fit mortiferus: quādo fit motus ranaz p̄uiaz
ramoydarum zē. Et assignans causam inquit. qd ymūqz

De febribus

superabundat in ppria regione mae: et hec qdez aialia natu-
ra sunt humida: qz pluuiofus et humidus hnt. etia qz talia
sunt habetia humiditate supfluentē: que pōt esse morboz
ca. Et pro piculari signo expansione: lege ifra de pferua-
tione in canōe. 6. Et his addaz succincta signo aggregatio-
ne ab Ysaac 5. feb. sumptā. Concordati sunt antiqui et ma-
xime hyp. qz si in qttuor ani tēporibz aer corrumpit: gene-
rant in illo ano pestilētie et mortales passioēs. Et dixerūt
qz si venti qttuor in tribus mētibz hyemis. s. decembri ia-
nuario et februaryo perflauerint et puluis in aere augmēte-
tur: et aeris pplexio in siccitate mutetur: nullā habens plu-
uiā: et dies in qilitate ptrariet: vt vna sit frida et alia calida.
hec pessima sunt in hyeme. Vere aut aere ente pluuiali et
turbido: eiusqz turbatio nō nisi in qnta aut sexta aut septi-
ma die soluta fuerit: febres pessime nō fm humores: s. plu-
rimū nascunt variolē et pustulē: tūc et plurime fiunt morta-
les pestilētie: et dixerūt etia hyeme et vere taliter stanti-
bus: necesse est in estate aerē turbidū et nō clarū esse: et ar-
boribus et terre nascentibus pestis dominaret.

Octauū signū pro parte tactū quādo videmus aerē tur-
bidari ex eleuatione maloz vaporū ab aquis infectis eleua-
toz: vt sunt aque in qbus infundit linū aut asfaltū aut ca-
napi. Cuius corruptiois signū: qz pisces reperiuntur in ea
mortui supnatates et. et maxime vificat hoc signū quādo
aq est stans. Vñ qñ sic videt aer turbidari iudica in eo lo-
co pestem vñ futurā: maxie qñ cū b signo alia ex dictis
cōprehēdes. Sitr idem cōtingit ppter multitudinē cada-
uerū inhumatoz: vt supra in tempore guerre.

Quidā addunt nonū dicētes. qz si ante solis ortum colli-
gatur ros et def canis sitienti: si moriet signū erit pestis et ve-
nenositatis. Signū curiosus est: s. non efficac. nā vt supra
aliq est venenū homini qd nō canis et dabat exēplū de iuf-
gamo. Sitr gallina spentes et scorpiones deglutit et ex his
nutrit. boies vñ iterimūt. Et iō mulieres diligūt gallinas:
qz dicit tenet domū ab his mal et venēos aialibz scopatā.
Decimū addo et curiosus valde. cū i tpe vis apparuerit
estuatō qdā vltra solitū: ppter quā flores tēpestiuus soli-
to nascunt: deinde modo frigus modo calor regnauerit: vñ
dicti flores corūpant. viderisqz boies pter solitū de illi
aeris mutatiōe tristari. tūc dubita de futura peste. et erit b
signū magis certū: si p tunc pullulabunt variolē morbilli:
et hō. vt supra. Ex pdictis pz qz nō icōuenit in hyeme siccis-
sima febrē cōtingere pestilētiā: vt etiā docet experiētia.
Ex quo ifertur qz p siccitatē ignis nō semp aer rectificat:
licet s. plm rectificet. et tu pñdera. Credi dicit qdā moder-
nus qz qñ p pdicatores cōter pestis futura pdicat: raro ē
qz nō accidat: qz dicit eos a vñte celi ad talia pdicādū
moueri. Item quādo boies dicunt se vidisse vgnē glorio-
saz aut scñ aliqū annūciare pestē: raro accidit qz nō eue-
niat. Et hec de signis pnosticis: vt supra sufficiāt.

De pferuatōe corpoz a peste.

Rubrica. III.

Alia iam actū ē de pnosticis. Cōsequēs
ē vt illis pceptis iscribat mo-
dus pferuatōis ab icursu tam nephandi mor-
bi. Et qz res ipsa aeri attributa est: vt supra tā-
qz cāe pncipali. hinc nra pōz itērio dōz eē in pñ-
deratiōe ipsi. Itē qz dicebat qz corpora mun-

da sunt que maxie a peste pferuant. Vñc ante oia duo ca-
dūt documēta: i. qz obuatōe qz se a peste poterit pferuare.

Primū documētū iuxta illud iesu. Si oculus tuus sim-
plex fuerit. i. aia tua: totū corpū lucidū erit: qz mūdū. Si g
aia tua mūda erit. et cōpū mūdū erit. Cū g corpa mūda
i peste maxie pferuent. fac vt aia tua p mūdē: vt misicōrs
iesus te ab ipsa peste pferuet. Nā vt. s. nō raro ex ira dei ve-
nit: vt in veteri pluris legiū testamento: et in nouo ipse bo-

nus deus ante iudici euentū mināt. Et iō preces deuotas
ac cōtinuas gratazqz deo faciamus. que cū recte erūt: ieffi-
caces esse non possunt: vt 5. de cōsolatione. vide autē qtu-
nedum in pferuādō: verū et in diluendo pestem gloriofi
sebastiani: ac victoriosi gaini fortis preces valuerunt. Tū-
itaqz ora: et sanos et patiētes orare instruas. vñc ieiunia or-
dina. pcessionēs. et hō. que deo placita esse cōsueuerūt. vñ-
de Auic. io. metha. sue cap. pmo. ppter has cās pñt boi-
bus oñones sacrificia et letanie: qz xpicola nō fuit.

Scdm est qñ aer est cā: vt supra. cōsulo si potes ab eo fu-
ge. Item ne sis ex pñmis cito. Item qz se ad distantia expa-
dit longe. Et qz eius ipressio maxime qñ est grossius rema-
net notabili tempore: tarde ad euz reuētere: et eo tardius
qto aer est grossior. Et ideo bene ac optime consilii am-
cus ille cum rescripsit amico interroganti de remedio cō-
tra pestē. fuge cito: longe: tarde reuētere. Et vñqz modo
nō est medicina huic par inuēta: quā potētes maxime ser-
uant. Et hāc sñiam p parte scripsit Almahsor li. 4. de cau-
tela egritudinum ab vno loco ad alium transeuntibus. In-
quit. terra aut in q fuerit antrax et pestilētia fugiēda erit.

Sz vt pauperioribus a me satisfactū sit: et his qui cupiūt
alio modo pferuari. ponam canones de pferuatōe ho-
minū a peste: vt a me pñmissum est. Modus aut bīc pfer-
uatōis in duobus cōsistit regiminibus. Primū quidē in
debita obseruatione dietē: qz in sex rebus nō nālibus clau-
ditur. que sunt aer. cibis et potus. somnus et vigilia. motus
et quies. inanitiō et repletio. et animi accidentia. de quibus
omnibus cum suis canonibus piculariter agei. Alter-
rum est regimen ipsum medicinale: quia rerū medicina-
lium debita administratio suis loco et tēpore applicāda.

Et sequens pñmū dicendum qz aer ipse: vt supra est ma-
xime considerandus. Et ideo cum percipitur ipsum esse i-
fectum aut infici icipere: quod comprehendetur ex appari-
tione eoz que dicta sunt: debet si potest vt supra se ad aliū
transfere aerem ipsum eligendo ac euitando: vt docebi-
tur: aut ipsum alterare vt ostendetur.

Sequens pñmū de electione aeris et ei⁹ euitatione hi
ponantur canones. Primus. qz aer eligatur liber et euē-
tatus. ppter quod alijs paribus: loca alta nō aliunde infe-
cta: vt a paludibus aquis stantibus. et hō. vt supra sunt pla-
nioribus eligibiliora: et maxime quādo aspectus habet ad
septētrionē. vñc veniāt venti aerem ipsum mundifican-
tes ac rectificantes. vñc scda pñi. doct. scda. caplo. 8. Vñ
ti qui sunt meliores sunt septentrionales: post orientales:
post quos sunt occidentales: et veteriores meridionales. et
infra. ii. caplo. Sitr illud vñc magis sollicitari debet: vt
venti orientales stricturas ingredi valeāt. et vt sol ad vñū
quēqz locū intrare queat qui ibi existit: quoniam ipse ē qui
aerē rectificat. Ex quibus ifertur pmo qz aer meridio-
nalis euitandus est omnino: et similiter venti meridiona-
les: nisi venti ipsi veniant a montibus in quibus quasi cō-
tinuo nix inhabitat. vñc sic frigidū faci aerem non cale-
faciunt: sed refrigerant: et ceteris ventis plus ipsum rectifi-
cant: vt Auic. scda pñi. de accidētibus impressionibus aer-
is: et tunc eo casu locus ille eligendus et non euitādus eēt.

Infertur scdo qz loca cauernosa subterranea valosa ac
multum depressa euitari debent: et similiter loca que quo-
dāmodo remanent ineuentata propter eoz clausione.
nam euentatiō et maxime a vento septentrionali facta est
maxime aerē rectificans. Et hec est sententia Rasis ter-
tio Almahsoris capitulo de ventis et aere. et Auicē. scda pñ-
mi allegato capitulo. Qz si arguatur loca alta sunt liberio-
ra: et aerem subtiliorem habent ceteris paribus: et magis
passibilem. Ergo cum accidet pestilētia saltem cōmunis
loco superiori et inferiori: citius inficietur locus superior.

Dicendum quod si locus superior sit magis aptus recipere impressionem: est etiam magis aptus recipere rectificationem ex ventis et ex igne. Et ideo adhuc minus periculosa est ei habitatio ceteris paribus. Ex quo inferitur quod securiores degunt cum acciderit pestis in loco montuoso: illi qui habitant partes montis superiores. ¶ Inferitur tertio quod si locus altus haberi non potest: quod saltem minus depressus quam fieri potest eligatur non valiosus: sed circumdatus locis cultis et redolentibus si fieri potest. Nec autem que dicta sunt a Galieno et ab Avicenna etiam comprobantur licet Averroes medicorum stimulus contra sui colli de inhabitatione locorum cavernosorum et subterraneorum oppositus dicat: cui in medicina parva fides adhibetur. ¶ Et hic nota quod aer sic eligendus sit talis quod in ipso non precesserit pestis ad minus per menses sex: quod ante dubitandum de reliquis pestibus. Quod si videris eum postquam ad ipsum accesseris turbidum et grossum fieri et frequenter: statim ab eo discedas: neque delecteris radys lune: imo eos fuge: preparat enim ad putredinem. 3. creticos. caplo 2. ad finem. Quod si fuerit multum calidus: ipsum rectifica: ut infra. Et hic canon pro parte sui correctionis capit a canone sexto sequenti. et tu ibi. ¶ Et hic adverte duo. primum quod melius est se transferre ad aerem purgatum et mundatum a peste: quam ad alium in quo non fuerit pestis: de quo dubitatur ne infectionem recipiat. Secundo cauere debet habitator aeris sani et mundi transire ad aerem infectum. Et si transit deus si bi magis providere quod velocius inficietur quam ille qui in aere infecto fuerit conversatus. Cuius causa ut dicitur est maior contrarietas inter ipsum et aerem infectum. propter quam contrarietatem maior et potentior accidit actio. Qui autem a principio in aere infecto commoratus est propter assuetudinem et symbolicitatem acquisitam: non sic ab illo patitur considerari.

¶ Secundus canon qui est de eligenda domo: descendendo ad particularia: eligatur domus lata siue amplior ut possibile est euentata: ut supra: a locis fetidis et aeris corruptis elongata: ut sunt cimiteria ad que corpora mortuorum deferuntur: in acellum piscarie loca ubi coria conficiuntur: valiosa ex valle fetida: loca infusionum lini canapis: ut supra. loca stagnosa maxime ubi multa inveniuntur animalia venenosa. loca ad que flant venti venientes de locis fetidis aut ex se aut ratione cause cognite: ut esset multitudo inhumatorum corporum corruptorum: loca ubi sunt ficus multe ubi caules et maxime quando euulsi sunt super terram stantes: sunt enim magni fetoris: ubi naves multe: et maxime quando locus est inuentatus. Ex quibus diuersa et multa trahuntur correlaria secundum diuersitatem patriarum. unde ex hoc canone adiudicatus es de locis tue patrie. sicut et de ceteris ceteri. Nam eorum declaratio mihi visa est superflua: et derelinquenda habitationes queritibus. Sitque domus ipsa in fenestris versus meridiem continue clausa: et aperiantur mane orientales: ut sol ingrediatur: aerem camere rectificas: deinde post meridiem sole redente ad occasum aperiantur fenestre septentrionales.

¶ Tertius qui est de rectificatione aeris per alterationem. oportet prius considerare aeris ipsius mutationem. scilicet ad quam qualitate declinauerit. ut si ad caliditatem ad sinistra frigida. Si ad frigiditatem utere calidis: et propter venenositatem utere calidis aut frigidis cordialibus: ut ipsa exigit dispositio: que ab auctoribus nostris posita sunt: ut bezaar de quibus statim. Verum ita consueverunt auctores ac moderni practici uti calidis tempore frigido: et frigidis tempore calido. et sic de alijs. qualitatibus pariformiter dicendum: utendo in composita discretas compositis contrariis.

¶ Calida cordialia et aerem rectificantia duo est in frigida tate distemperatus: sunt.

Ambra	Nux muscata	Storax liquida
Muscus	Sariofilus	Storax calamita

Thus	Bumi iuniperi	Laurus
Mastic	Ebanus	Basilicon
Sandaraca	Acorus	Been
Aloes	Cortex fistici	Linamomum
Lignum aloes	Enula campana	Crocus
Mirra	Squinantum	Lalamentum
Resina pini	Bdellium	Cassia lignea
Resina cipressi	Vinum aromati-	Zedoaria
Laudanum	cum	Lilium album
Juniperus	Ignis	Doronicum
Lignum eius	Cortex citri	Mellissa
Aristolgia	Semen eius	Menta

¶ Frigida sunt cum in calitate distempatur acetum. Et nota quod ex vino visco est minus frigidum et magis siccum. Acetum squillicum.

Karabe	Lambrusca	Poma
Rosa	Pira	Litonia
Flowers frigidi redolentes.	et hys de quibus infra.	
Lorallus	cicorea dicta	Terra sigillata
Sandali	Endivia hortul.	Argentum
Lamphora	Nenusar	Mirtus
Acetosa siue ace	Balaustia	Malum granatum
Viola (dula	Coriandrum	Brancia
Endivia siluest.	Bolus armenus	Limones non salsi

¶ Temperata Macis. cuius decoctio erit et utilis cum aceto mixta et per camera habitationis sic fusa. Alia hic non enume- ro cordialia: quod magis veniunt in usus potionis: ut Buglossa Berberis Jacinctus Margarite Agreste Zaphirus. et hys. Ribes Carbunculus Et similiter de propositis: ut sy. de acetositate citri. de citro. Triaca. trifera. per- fica. triasandali. et sic de alijs de quibus infra. ¶ Et per his nota canonem. quod gummosa ut thuris. sandaraca. et hys. et hysia vni- ctnositate: ut musci. laudanum. terbetina. et hys debent supra prunas non valde ignitas pyri. Que autem sunt apta locum irro- rare: ut acetum. aqua ro. Itē et aqua decoctionis nenusa. ros. et hys. per pauperibus. Itē aqua ros. cum aceto. et aqua veri frigoris. per ipsum spem berberis: ac redolentes flores per locum ipsum sternan- tur. poma pira et redolentes fructus ac eorum cortices super lectum pyrician. ponanturque in diuersis locis ac angulis domus vel camere: aut in canistro teneant. Itē filo appendant super lecto et alijs locis: ut ē citrus. et hys. Ita quod totus aer ille particu- laris redoleat: et sic bonis rectificet odoribus. nam si malus et fetens spiritus alterat et corrumpit. ita et bonus vinificat et restau- rat. ut Aristo. in lib. de pomo. et Mes. in de consolatione me- dicinarum itentioe p. primo et inquit. scire debes quod odor bo- nus quicquid ad latum icolumiū declinare facit: et illud ideo quia dilatat aiam et spiritus: et virtutes reparat: et virtutum minerā confortat: et est cor. grauis vo facit diuini. Et breuiter ex tri- bus modis subuenimur: aut suffumigando: aut irroando: aut sternendo. quod si vestes suffumigabis: aut in eis tenebis redo- letia: ut cortices citri. et hys laudabile erit.

¶ Quartus. quod cum venis ad alterationem aeris: debes consi- derare ipsius excellentiam: et opponere illi cum suis. Hys ia dictis ex simplicibus et compositis: in causa frigida. Be. thuris electi corticum eius. an. 3. y. masticis: sandarac. an. 3. i. s. ga- riosilorum. 3. i. ligni aloes. 3. iij. pulueriscentur subtiliter: Et cum laudano et aqua mellisse fiat trocisci quod dimittant exic- cari. Et per nobilibus et diuinitibus addant bis. gr. iij. aut musci aut laudani. Et cum opus erit in medio camere ponant vas plenum prunis: super quod pulueriscent unus ex his. Et pro pau- peribus sufficit thus aut sandaraca sola. Itē ignis accenda- tur mane ex lignis siccis non valiosis: ut infra dicitur. ¶ Et ex his compositis frigidis. Be. trocis. de capbo. et fac ut dictum est. vel sic. Be. foliorum ros. rube. labrusce: coriandri sicci. an. 3. y. coralloz. alb. rubeorum. an. 3. y. florum nenusa

De febribus

ris siccoz. 3. 5. boli armeni: terre sigillate. añ. 3. i. puluerica subtilissime. deinde B. caphore. gr. vi. et cum aqua ros. fac trocisc. et operare: vt de alijs ante. Item irroretur camera ex aq. ros. et aceto: aut ex aceto et aq. sola pro paupibus. Sz ppter venenositate bulliat ex herbis cordialibus dictis: et no est expesa. Item sternant flores frigidi fructus. et h. vt in tertio canone. Et breuiter in causa composita calida et sicca: te oppone cu fridis et humidis: et ita de alijs.

¶ Quintus. q. fugienda est oino actio more in aere infecto. in aere putrido fetido et a ventis meridionalibus et fetore depositatibus. A contractione more loquedo. s. et stando cu his q. de locis veniunt infectis: aut qui infectos visitat aut se quunt: aut cu eis comoratur. na ab his egreditur comuniter aer malus aptus alios inficere: vt docet experientia. Item boium congregatione fugiat et maxime male viuentiur: et loca in qbus hoies congregantur: vt sunt ecclie et loca publica. Et si fuerit auditor camere pape aut regis yf. dñi: stet semper in aere rectificato et q. actuali rectifice: et clientuli ibi stent a loge: et ipse stet in alto: et ipsi in loco infimo: vt in polo: et ipsi in curia. Et si cotingat ludere cu aliquo: sit talis etiam debito regimine rectus: vt ipse de regimine isfra de administratione medicinalium.

¶ Et anteq. deuenia ad particularia vnicuz ponā canone: succincta et vtilem pseruatione: et satis particulare continet ex dictis Zoar et Almahoris lib. 4. sumpta. et erit sex tus in ordine: et est q. ante oia medicus p. siderare oia q. ca a q. loco ipsa venit pestilencia: an a terra: aut ab aq. aut ex malis cibis: aut ab aere: aut ab ipo influxu: si cognita a medico est alia. **¶** Signa q. sit a terra: q. aialia i terr. accubare coacta fugiunt loca sua et ad alia vadunt: et querunt loca altera. Itē reperiunt ex eis plurima sup. terrā mortua. Itē plus solito multiplicant: vt supra de p. nosticis. Itē fructus facti sunt mali saporis mali odoris no iocundi. Item prata et alia no redolent vt consuenerunt: quo casu fugienda est habitatio infimoz: vt vallius cauernoz. et h. et eligenda est in alto. Itē abstinēdū ad aialib. q. drupedib. q. fructib. terre vescunt. et vtendū volatilib. piscib. et h. Et vt i frugibus preteriti anni et no illius. Item abstinere ab aquis putealibus p. fundis: s. vt aq. cisterne et fontis in alto positi.

¶ Signa q. ab aq. q. aialia aq. tica: vt rane cācri. et h. aqua exeunt et ad ipas no redeunt: aut vltra solitu tardant: et no nisi iuxta ripas se ponunt. Itē q. reperiunt pisces mlti mortui. Itē volatilia que consuenerunt aquas illas habitare eas deserunt. Itē ex eis reperiunt mortua: et si vna capiunt: no sunt boni odoris. et mali saporis: q. vltra solitu. Item statim post eoz captura corrumpunt: et si si tales se pisces capti habuerint: et aque vident grossiores facte: mali coloris fetentes. et h. Tūc eo casu oia euitare loca aquis p. pinqua et ab eis se elogare. vitare pisces et volatilia que in eis habitāt. Itē vt i aquis fontiu cisterne: et euitare aquas puteales maxime quando. vena putei ab aquis curretibus no venit: vt in pluribus nostre ciuitatis puteis est videre. Et dixit Zoar q. acceptio. 5. 3. tyriace securos nos reddit a nocui. to aquaz. Itē raby. s. oia sumēs stare ieiun. horis. vi. Idē opant granata dul. aceto. acerositas citri: aceto agreste et li mon. **¶** Signa q. ex malis cibis: q. nō pcipit medic. alia cam: et videt bubones antraces et morbos male maneriei multiplicari. Lōprehēditq. deide hoies fuisse et eē mali regiminis: yfos fuisse cibis malos humores gnātib. vt accidit tpe penuriarū. Quo in casu studēdū est bono regimini: alterationibus et enonibus: vt medico videbit necius. Sicq. in alijs pcedendū: vt isfra dicitur de dieta in ipa peste obieruāda. **¶** Signa q. ab aere venerit: vt q. visa sūt signa de quib. supra. et viderit aues et volatilia male se habere et mori: et plurima talia sic inueniunt. Itē q. volatilia

vt musce: et h. que ex putredie nascunt multiplicata sint: et alia de quibus supra. tūc pcedendū est: vt isfra ex pte corū que statiz ānotabunt discurrēdo de rectificatione aeris per q. tuoz anni tēpora. Et si cōtingerit ppter influxū astralem: edocto medico per astronomū: etiā q. medicus nō cōprehenderit aerē cōturbari: neq. signū aliq. per q. de infectione ipsius possit cōiecturari: s. pur videt volatilia nidos et oua relinquere et loca alta: et isima querere et habitare. Tūc ex corpore celestium vi eā cōtingere credat. Quo casu opz aerē altū discoopertū euitare: et eligēda est habitatio in locis ifimis vmbrosis bonarū vmbzarū: q. nō nūcis s. salicis: nō tamē paludosis inuentatis. Et habitatio camere sit magis terrena q. in solario: et hic canon p. parte corrigat canonē p. mū. et tu p. sidera.

¶ **Hic sic expeditis.** venio ad aeris rectificationem. ne fm q. tuoz āni tēpora. Et p. attende vba Aui. 2. p. m. de rectificatione aeris: qui est fm sanos. q. rectificatio aerē debet habere tres p. ditiones. Prima q. sint p. sumptua et desiccatiua humiditatu aeris et vaporū illi o. mixtoz: boni odoris vt p. forte v. putredis rectificatio siue p. hibitia corruptiois: vt sic acerosa et filia. **¶** Tēpore g. estatis ad aeris rectificationē pcedat cu altero q. n. q. modoz aut cu igne: aut cu irroztione: aut cu suffu migys: aut cu odorabilib. aut cu his q. sola qlitate manifestā distempantie aeris nāli siue nō nāli vident se opponere. **¶** Exēplum p. m. anteq. de lecto surgas fac accendere ignē eleuate flāme: factū ex lignis bonis nō putridis non valosis nō viridib. imo sint sicca montuosa nō faciētia fumū: q. eo tpe maxie vitādus ē. et h. sunt ligna de q. rcu mōtano. ligna salicis sicca: sarmēta sicca. Et ex odoriferis ligna iuniperi: rosmarinus: et laurus: ligna citonior. mire. et h. Nā sic de p. p. rietate pluuię et vaporū est aerē ad putredinē et pestilētia p. parare: Ita de p. p. rietate ignis est illos vapores resolvere et aerē exicare: et talē aptitudinē remouere. quē ignē si cupis odoriferū: et laudo magis enis: p. yce in eū ex odoriferis dictis et dicēdis. Punc itaq. ignē modera in calitate et friditate: ex pte itēssionis et remissionis. vt tue p. ditione videbit expedit ex pte dispositionis aeris in suis qlitatibus ac o. mixtionibus: vt vbi g. si fuerit estas multū calida: mior sufficet. si frida maior erit neci. Si si aer fuerit fridus nebulosus aut pluuiosus: maior q. si serenus fuerit. Cui igni si appropriabis i estate nisi p. puulā morā: deit te ab eo remoueas neq. faciē ei multū ostēdas: imo q. si eo viso subito verte terga: et tūc sic calefact. aliq. l. eris ab eo discede: et p. tūc camerā nō exeat: q. n. iam pozi ex calitate ignis rarificati sunt: et sic aer ē lib. igredere: et i mag. q. tate p. p. latitudinē v. v. n. timēdū ē. De quo igne ad p. possitū legit de quodā p. ho q. ciuitatē romanā a peste liberauit: faciēdo die ac nocte sup. vicos ciuitatis ignē plurib. dieb. ardere. Et idē legit de ypocrate: q. circūcirca ciuitatē atbenarū ex lignis q. rcus accēdit ignē die ac nocte ardētē: quā sic a peste libauit: et atheniēses tūc enis i deū habuerunt: et si bi statuā enēā p. struxerunt. Tu itaq. sic p. totā tuā domū ordia. **¶** Exēplū scđi. irrozet camera pus bñ mūdāta: i q. nō debet dimitti relige aliq. male mali odoris cu aq. ros. et aceto et sandalis: aut aq. et aceto: deide asp. gat cu aq. ros. aut cape aquā decoctiois ros. aut nenuf. aut alteri ex odoriferis calis aut fris: et cu aceto irroza eā. Quidā addūt modū cu caphore: nonnulli cu his ags addūt modicū maluatici: aut muscatelli. Et h. nō canonē. q. aliq. sūt vni odorifera q. alteri fetēt: vt multos vidi q. muscū abomiati sūt. Attēde secundo q. pregnantēs et ille que consuenerunt pati p. refo cationem matricis ex his odoriferis lederentur: vt zi. ter ty. de eis. et ideo talibus sufficiat irroztio ex aq. et aceto. **¶** Exēplū tertij. sup. p. unas ex lignis dcis. p. yciat trocisc.

vnus de caphora semipuluerificatus: et sit vas prunarum in medio camere situatum. Itē idē fiat cū oībus gūmōsis supra positis: cōmiscēdo: vt supra ea cūz frīdis odoriferis dictis. nā etiā tēpore estatis frīda odorifera in casu nō sunt a calidis expoliāda: qm̄ cala faciunt frigida magis penetrare: et sunt cā citioris eoz actuationis: vt R. laudani terbeti ne lote multoties in aq̄ frigida et multoties in ros. añ. 3. 5. sandaloz rubeoz citrinoz: rosaz rub. folioz mirri corti cum granatoz: gariofiloz: croci: cortici citri. caphore. añ. 3. i. musci dissoluti in aq̄ ros. gra. v. fiāt trocis. et exiccant et eis vtaf cūz opus erit: ponēdo vnus p vice. Et hec descriptio cum predicta in quarto canone supra tibi p nūc sufficiat. Laudat et suffumigiū factū ex ipositiōe ligni citonio rū aut maligranati. nā facillud in igne accendi: deide cūz flāma illud extrabe et in medio camere permittit extingui et fumū facere. q̄ si videbit reitēra. ¶ Exēplum q̄rti. vt p camera sternant flores frigidi: folia frā: et herbe frē. vt vbi grā. sicut sunt flores nenusa. rose: viole: matres viol. folia salicis: vitis: querc. et h̄s. que oīa colligant postq̄ sol exiccavit rosē sup talia exarē. Itē sternant cum frīdis cala in pauca q̄titate: vt est cortex citri arancioz: osimū: maiora: napulegiū: mellissa: saluia: folia citri. et h̄s. Itēz talia aspergant cum aq̄ ros. aq̄ et aceto: et ita de alijs. Et debēt hec oī die renouari: qm̄ qm̄ multuz exiccant: nō reddunt bonum odorē. Itē suspendant fructus frīdi odoriferi: vt supra. ¶ Exēplum q̄nti. nā cūz estas fuerit rabiosa in calitate sua et siccitate: fac balneare linteamina in aq̄ veri frigoris: et ipsa extendi circūcirca parietes camere in moduz vario rū. Quidā ingeniant eo tēpore habere cameras et loca p q̄ trāseunt aque: et si in illa aq̄ fundantur odorifera ex dictis. in exēplificādo de scōo erit magistralius. ¶ Tēpore aut hyemis his pportionalia obserues: loco scz frīdoz calidis vtere: et succicte discurredo eo tēpore ignis debet eē maior ac magis cōtinuus: cui te appproximare poteris longiori tēpore: et hi qui calore sunt depauperati: et p tūc vtendo lignis calidis exēplificatis supra in pmo exēplo. Itē sicut ex ligno citony dicebat: ita fiat ex ligno iuniperi aut lauri: Et hic nota de lignis: quonīaz vt supra debent eē nō corrupta. Audi Sal. 2. apho. 3. mēto. 4. i. Quidā ppter balneum fuisse ex lignis putridis factum: cū ipm̄ i gressus fuit: ilico sincopitauit. Eo tempore nō laudo estuaria sicca quibus septētrionales vtuntur tempore frigido: quonīa multuz aperiunt porositates et corpus deide disponunt ad receptionē multi aeris: et iō periculosus: vt supra. ¶ Similr pro scōo. irroretur camera cūz aq̄ decoctionis rerum calarum dictarū in exēplo q̄rto supra. et cum vino odorifero. ¶ Pro 3. supra prunas: vt supra ponant res calide gūmōse simplices decē: vt sunt thus: sandaraca: storax: calamita. et h̄s. Itē laudanum p nobilibus. Itē trocisci de galla muscata: alipta muscata: osoleti de cypro. Vel ex cōpositione calida: vt supra in q̄rto canōe. Vel sic. R. laudani: sandarace. añ. 3. i. terbetine: mastice: olibani. añ. 3. 5. gariofiloz: macis: croci: grane tinctoz. añ. 3. i. gallie muscate: assari: ciperi: been al. et rub. calami aromatici: corticiz citri añ. 3. y. icorpozentur hec in mortario cum pistello calido pus bene tritis: fiāt trocis. et vtaris eis: vt dictus est. Et pro pauperibus: vt supra sufficiat thus sandaraca aut aliquod tale vilis precij ex iaz pluribus positis. ¶ Pro q̄rto. similiter sternantur calida apta sterni. de qbus supra de ipso. et in q̄rto exēplo precedēti. ¶ Pro q̄nto ponant pāni calefacti circūquaqz. racia. et h̄s. Itē in camera in diuersis locis ponant lapides igniti: nō laudo estuaria: vt supra: qz et caput destrunt et oculos: vt est videre in vtētibz eis. ¶ Tēporibz aut medijs: qz in vere et autūno cōpone ex his ea cōmiscēdo vt videbit necariū. ex pte suffumigiōz irro

rationū. et h̄s. qd̄ facile ē facere ex iā dictis: et sic de alijs possitis. ¶ Cū at camerā egredi volueris his te pus munias. Odoriferum in manu cōtinue gestabis: qd̄ et ex cōtinua eius odoratione caput repleat: maxime non mundificato corpore. tamē in pposito iuuamētū est maius nocumēto. Odoramētū tēpore calido debet esse frigidū et humidum. Itā qz tēpore estatis magis cōuenit tale frigidum et humidū actu et potētia. Et ideo laudat gestatio ex aq̄ veri frigoris ptes. y. rosarum ps. i. 5. aceti ps. 5. cum pecia linea. verū qz spōgia diu retinet humiditātē: hinc cōsuetū est gestari: sz pur aduerte qz sicca ē: et qz tāta siccitas nō est necia in tēpore magni caumatis. Lōis tamē modus est portare spongiā insulam in aq̄ ros. et aceto: et hoc in magno calore: et fortasse fundat qm̄ siccitas phibet corruptionē: et humiditas preparat: et qz sicca sunt cordi et cerebro magis pportionalia: cerebro cōtemperādo: et cordi confortādo: sed pur considera lapsū aeris ad siccū notabilē: cui opponere opz se medicū: et cōsidera. vtrūqz bonū est et p diuitibus et pauperibus. Et si aliqd̄ tale calidum melius: vt supra in exēplo tertio. vñ addat aliqd̄ pulueris gariofiloz: aut cedoarie. et h̄s. Itē ex datis descriptionibus trociscoz confice pomum magnum frigidum aut calidū: vt exigit aeris dispositio. Itē per te ipm̄ ex datis simplicibus compone. ¶ Descriptio pomi gestadi tempore calō. R. Karabe. 3. y. ros. 3. i. coralo. rub. 3. i. floz. nenuf. 3. i. 5. boli ar. 3. i. 5. storax. calamite. 3. i. ligni aloes. 3. y. mastice. 3. i. laud. 3. y. ras. pini. 3. i. ambre vel musci vel gebit. gr. ij. capho. gra. v. puluerificāda puluerizentur: et in mortario cū pistello calō in forment poma duo: portēt nobiles ligata in argēto deaurato: vel in auro puro: pauperes vō siue mediocres i pecia. ¶ Descriptio pomi gestadi tempore frīdo. R. laudani. 3. 5. storax. calami. 3. y. mastice. 3. 5. gariofiloz: nuc. mus. croci: grane tinctoz: cere albe: ligni aloes. añ. 3. i. ambre. 3. 5. musci dissoluti in aq̄ bugloz. vel vino odorifero. gr. v. Lōfice ex his in mortario cum pistello calido pomum: quod tractet vt de precedēti dictus est. Srequēter itaqz hec odorantur odorabilia et eo frequētius quo corpus erit magis mūdū. ¶ De gestadis i digitis dicēdū qz iaciet sup alios lapides preciosos cōmēdat siue i collo siue i digito gestet. Itē et carbūculus: et silr caphir: vt Albertus de mineralibz ppyis capitulis. Et smaragdū i sūmo laudat Arist. d. lapidibz. Itē Zoar. 3. tēfir. et Plyn. 37. nālīs hystorie. Et d̄z eē ānulus tēgar inferiori lapidis vacuus: vt lapis digitum siue carnez tēgar: et d̄z portari in digito ānulari sinistre manus cordi correspondenti: in quo sponse debent ānulari. ¶ De his vō q̄ i ore gestant d̄z qz admodū apd̄ nos iolenit gestatio cedoary i ore iter. s. dētes et genā. Et ē v̄ez qz ppiū puenit tpe frō. tpe at calō vñ nimīū calefacere: maxie ex ei cōtinua gestatiōe. Karabe sandali eo tpe cōueniēt in ore gestata. Itē ex bolo et terra sigil. cū sy. de acetositate citri fiāt pille i ore tenēde et sūt optie. Itē grana mirri: et opz te bñ cōsiderare p̄lonē et mēbroz dispōnē. Itē ex his cum modico cedoarie fieri p̄t p̄pō additis gariof. ac dragatiz: et fiāt pille i ore tenēde: et tu cōpone ex datis. Ego at cōsueui mae i exitu domi cū modico tyriace fricare dētes: et rustici eos cū alleo fricant. et dixit Sa. qz ē tyriaca coz. De his at qz p̄suāt a peste: vt ē tyriaca: metridatus: bolus ar. et h̄s. qz ad itra sumūt: dicef i p̄lēdo regimē ex pte repz medicinarū sumptū ifra. nūc at p̄scq̄r iceprū de rebz nō nālīb. itaqz de aere: ad cibū venio et ad potū: a pane iniriuz faciens. ¶ De pane. Et pmo hic aduerte oīum boiū cōem iprudētiā circa ea q̄ ad sanitatē attinēt: in q̄ nōnulli p̄hi felicitatē posuerūt. Nā d̄z ē ex aucte Sa. 8. z. apho. Ex balneo calefacto cū lignis putridis qndā i sincopi puenit: q̄ ligna eo tpe

De febribus

suspecto maxie vitāda sunt. Sed qd dicemus de furno ex eisde calefactor: in quo panis coquit: corpus nostruz ingreditur. et tu bene cōsidera. Attēde itaq; vt furnus sit de creta: qm̄ melior est: si eē potest ex lignis bonis de quibus supra calefiat. Panis aut sit ex simula frumēti electi: qz non vetusti: nō supcalefacti: nō putridi non valosi. et h̄s. non nati i tempore pestis: a pulvere optime mundificati: et retenti in horeis bñ euentatis trituri in molendino aq libere et nō valose non lacinalis: sitq; panis bñ et decēter coctus. bene fermentatus ac debite salutus: et sit vnius diei vsq; ad quattuor ad plus. Aqua autē cū qua cōficitur sit electa: vt ifra de ea: et nō sit fluminis nisi p̄us residētia fecerit: s; potius sit ex puteo vel fonte electis. Expedito pane ad alia venio fm̄ ordinē a me consuetuz.

De salatucys. Tēpore calō vtatur his: lactuca: endiua siluestri dicta cicorea: pōtulaca: acetosa: siue acedula endiua domestica. itē floribus cicoree p nobilibus quib; vtantur crudis aut parumper bulitis s; stomaci et corporis dispositionē quā medicus debet p̄us cōsiderare. Temporib; frigidis vtatur salina mentha quā etiaz cū supradictis cōmiscere nō erit malū. boragine. hanc etiā cōmisceas. vt dictū est de mentha buglossa: s; ipsa digōni difficilis. maiora na mellissa oqimuz. et h̄s. crudis aut ebulitis: vt dictuz est. Bethonica mirabilr valet in putrefactiōe aeris et veneno sitati resistit. Cōueniunt et p̄prie cappares dicitur. n. cap. paris vt tyriaca. Auic. Item cortex citri subtiliter incisi p̄parati cū aceto et cinamomo. itē flores citri et arancioz. itē et in omni tēpore pedes vituli in aceto: et fiat vt cōsuetū est salaticū cū aceto mediocriter vinoso: et tēpore frigidō superponi pōt capparibus et alyis cinamomuz aut puluis gariofiloz. et h̄s. et de aceto ipso dicitur ifra de potu.

De carnibus. Cōueniunt tēperate. de qbus supra 3° cap. Et meliores que sunt ex pascuis mōtanis herbarum boni odoris medie iter pinguedinē et maciem. itē iuuenes et nō antique. p̄ter autē tēperatas sunt et distemperate ad calidū et siccum. qbus quādoq; vti pōt: s; nō ita frequēter vt de tēperatis: et maxime in tēpore frido vt sunt arietina leporeina qualearū. et h̄s. de qbus supra 3° cap. allegato. et tu ibi. vnde ad ipsuz recurre caplin: vbi oia hec clare videbis s; distemperatiā quā queris. Et quidā in omni tēpore pestilentie eas cum aceto sic preparant. vt statim cū cocte sint et calide in aceto extiguiat: fundantes se super auctoritate Auic. 3° p̄mi. de regimine tēporū cum rectificatione aeris. s. ultimo. Aceto p̄terea in cibo et potu vti i pestilentia est ipsius nocuenti securatio. et hoc idem voluit Rasis et est expresse sententia Auic. p̄ma quarti. de p̄seruatione. vt infra de preparatiua carniuz. Carnes aut calide etiā tēpore estiuo cum vti volueris sic recipiunt alterationes que oia oportet te tua moderare prudētia. Cōsimilr ibidē iuenies de partibus aialium: et ideo ad euz locū te transferas. Carnibus salitis laudatis et paruz vti poterit. Sed hic nota: q tēpore frigidō acetum potest eē acutius. Itē et cū eo poni possunt herbe calide dicte: vt maiorana: oqimuz: rosmarinus. et h̄s. Itē nota q sunt aliqui: quibus acetuz est inimicum: et eoz destruit digestionem p̄pter friditatem stomachi ipsorum. vnde indigestiones multiplicat preparantes ad corruptionem humorum: et ideo attende q talibus corrigatur cū cinamomo: et alyis: aut q nō detur. Tu itaq; in eius exhibitōe vtare prudētia: et de hoc ēt ifra.

De piscibus. Dicēdum q cōueniunt laudati de cibis distemperatis frigidis et humidis supra 3° ca. dicitur cū aceto: et tempore hyemis cum pipere gariofilo. et cinamomo. vnde in summa cōmēdantur laudati et maritimi et aque curretis. Et hic nota canonē. Qz pisces de specie laudatoz qui reperiuntur apud menia ciuitatum aut portus ad que

loca veniunt sterquilina. et h̄s. imūdicie sunt enitādi: et id p̄scēs qui capiunt in cānalibus venetiariū nō sunt eo tēpore neq; alyis comedēdi. **Secūs canon.** Qz alyis parib; maritimi sunt eligibiliores: qz nō sunt ita hūidi. **Tertius.** Qz si humidi multū cū aliq̄ntulo salis p̄us p̄parent meliores erunt. De eoz p̄paratiōe dicet suo loco. Et falsi enitentur maxie q in salsedine p̄cesserunt nisi grā puocandi appetituz assumant. **Canon.** Euitent in multo vsu: qm̄q; tamē de eis vti poterit cū aceto. Ostrea cōchilia enitet.

De herbis ex qbus fercula fiunt. Cōueniūt iā dicte et frigide et humide posite supra 3° ca. Et calē p̄dorifere. de quibus allegato loco et maxie tēpore calō. et tu ibi.

De granis ex qbus fiunt fercula. cōueniūt laudata allegato loco. vnde tēperatis et fridis vtare tpe calō. calis aut tpe f̄ro: et i eo loco si nocumtū hnt: pōt nocumti correctio.

De radicibus. Inter ea p̄nūc numerādo rapa. ipsa optime uenit elixa et assata: et melior assata. Itē aliq̄ et rapanus. Itē et enula tpe frido et cū oleo fit cōdimētū.

De olo. Cōuenit magis onfacinū et nō onfacinū moderate et maxie qm̄ nō adest phibēs: vt strictura pectoris. et h̄s.

De pinguedine. Ab ea abstineas et s̄lir a butiro. de qbus 3° cap. et tu ibi videbis nocumēta. Sed nota hic p̄pter vltimōtanos q butiro: vt quasi semp vtuntur. Qz cōsuetudo est multū attēdēda: cū sit altera nā. de memoria et reminiscētia: et 2° p̄mi. doct. 2^a. 7° ca. Et breuiter diffusius fac sermonē Hali. 7° de ingenio sanitatis. 5° cap. et 4. Almans. de custodiendis consuetudinibus: et ideo in oibus sit tibi regula: vt supra dicebatur 2° ca. de signis.

De lacte et lacticius. Dico enitet lac pisciuz: qm̄ putrescibile est nimis. lac buntale ē facile putrescit. vñ medicinalr male cū alyis cibis cōmisceri pōt. qz p̄parat alios cibos ad putredinē. vñ s; medicos solū assumi deberet: neq; p̄ ipm̄ aliqd assumi nisi p̄us digerāt: et s; e qd nō qrit hic. Itē dimittat. Uez: qz cūcatis et lacte coagulato vtimur tempore estatis. Dicēdum q medicinaliter ante cibi assumptionem tale assumi debet et nō post.

De caseo duro: q ex bono et electo potest comedi post cibū: vt cōiter fit ad. v. vel. vi. bolos et s; nisi corp⁹ fuerit occasione: qz calculū pariat: aut opilonē aut aliqd tale qd eius exhibitōne phibeat. itē et maxie i p̄suetis nō vitupō qm̄ iter duas bucellas p̄as clausas igni ondit: et sic cōedit.

De fructib;. Itē supra. ca. 9. declaratū ē aquosos eē putrefactiōi aptos. et tu ibi. Sed p̄nūc tñ dicat. q sic enitandi eēt. tñ qz sp̄lir tpe calō hoies nimū de eis gulosi sunt: dico p. q eoz vsus sit in parua q̄titate et cedat: qm̄ steterit i sole p̄ dies duos an: maxie q sūt mltū hūidi: vt p̄fica vñe crisomila cerasa batheca. et h̄s. Itē talia cōdant an cibū: et s̄lir pruna pepo. et h̄s. p̄ q bibi pōt et maxie p̄suetis paruz boni vini. Itē cucumeres cū aceto et sale et olo oliue correcti iterdū cōedi pōt. mora matura i corrupto aere pestē generāt. ide vt ab inimico abstineas. i 2° mēsa poteris vti p̄mis aroma. et p̄ris cocti. et p̄ficis i vīo opt⁹ ifusus: et nō erit qd ē mōtale p̄ctm̄. si mal' granatū vti poterit. p̄fir poma ac pira cōedi: vt sciūt expti arōatarū: et docet ADef. et poterit eis sic p̄fectis vti p̄ cibū p̄ potētib;. Itē nuces et sūt tyriaca piscis: et audi h̄ auctores de eis. ysaac d̄ dietis si nux vna cū vna ficu sicca cōdant an cibū ab oī veneno hoiez p̄seruat illesū. et Auerro. idē. s. colli. et 2. canon. p̄po ca. si addit ruta a peste p̄seruat. vide itaq; viz ipsi nuci. De pineis siue pineolis dicat. q sp̄lir tpe frido a cortice mūdati: et in aq cala p̄us modicū ifusi: deide in aq ros. positi ueniēt. et sp̄lir tpe frido. et s̄lir fistici et maxie vstulati. Itē passule et amigdale a cortice mūdare cū succ. sūpte: et sic sicce an mēlas: et vt dictū sp̄lir tpe calido: arācia: limōes: murus: berberis. et h̄s. hoc tempore sunt cōueniētia: vt infra.

De agruminiibus. Comedat alleum maxie: vt supra in rectificatione aeris et est tyriaca rusticoz. Sal. de simplici bus de eo cepe porru et veneno resistunt: s3 tēpore calo exi stimo vitāda eē: q3 multa igerunt nocumēta. verū in affue tis melius tolerari possunt.

De ouis. Cōueniūt tremula sorbilia recētia: dura iconue niūt: et que in ventribus coquunt gallinaz et frixa et tene ra siue mollia minus cōueniūt: s3 pur vti poterit.

De melle et sapa. Dicendum q3 in suis saporibus vti pote rit spāliter tēpore frido: calo aut vtatur cūccaro: s3 nō de lectet in nimii dulcoratis. naz acetosa magis pueniūt.

De saporibus. Super omnes laudatur sapor acetosus: vnde acetuz maxime commendatur: vt supra. circa cuius vsum oportet q3 medicus consideret si corpus est occasio natū: vt supra. q3 sit stricti pectoris aut excoziationes hēat vesice aut stōm valde vernosuz: et h3. et iō ad similia atten de. Itē in talib3 stude q3 nō sumat cal3. ē. n. sic maxie pcur tiēs mēbra. Laudant saporē ex succo agreste ex succ. gra natoz: ex succo limo. mirti. arācioz: pūioz. et h3. cū ciamo mo vel cedoaria et maxime tēpore frido. Itē acetositas ci tri: et ipse sy. de acetositate eius. similr ex succo acetose. Itē ex succo preputioz vitis. nā ex his cū brodio carniuz cum pulpis pulloz: et cūz amigdalīs mūdis siue pineolis cū mo dico panis ifusi pūs in brodio vel aqua ros. vel cū ipsis so lis sunt diuersi saporē s3m diuersitatē pfiari coquo3 et. Nam velle in his me extēdere eēt nimium proliferare: suffi ciant aut tibi simplicia ista et modus cūz his tempore calo vtire puluere coriādi pparati: lambzusca puluerigata san dalis. et h3 cordialibus fridis. tēpore vō frigido calidis vt cinamomo: gariofilis: croco: et h3. de qbus cōmiscendo: vt tibi videbit de fridis semp habito respectu ad etatē et pple xionē consuetudinē: ad tēpus āni: et ita de alijs. Consimilr ex succis herbaz calidaz tēpore frido et fridaz tēpore ca lido fac salfamētū cūz aceto et modico panis et modico pas sullarum addēdo ex aromatibus calidis aut fridis: vt exi git dispositio. cōsidera. Sed nota pmo. q3 tēpore calido si naps et oēs saporē acuti vt ēt rocheta. et h3. sunt enitadi. 2o q3 si in vtu frigidoz et acetoz. vt supra percipiet nocu mentū pectoris. et h3. tu corrige cūz amigdalīs mūdis que caro sapa: et h3. que maliciā aceti cōtemperēt. 3o q3 fiat trās latio de vno ad aliuz saporē. et euitare vt ex vtu vni nimis fridi stomachus leda: et indigōnes multiplicet: et hic addo aromata. B. cinamomi electi. 3. i. coriādoz preparatoz. 3. y. cardamomi: nycifinusate: gariofil. añ. 3. i. 5. rasure ebo ris. 3. 5. corali rubei. 3. i. radices tormentille: diptami: fanda loz. añ. 3. 5. croci. 3. y. rasure cornu cerui. 3. 5. fiat pluis: quo in cōdimētis vti poteris addendo de cūccaro ad libitum. Geladozia ēt cōueniūt acetosa et cūz aromatibus fridis et tēpore frido cū calis frida: velle aut diuersitatē cōdimēto rū s3m diuersitatē patriarum describere mihi foret impos sibile. et ideo patieris: sufficiāt tibi in his primordia.

De pparatōe carniū et pisciū. Cōueniētiores sunt elixe: et maxime estate et sunt digestibiliores: s3 in stomachis forti bus tēpore frido cōueniunt affate: s3 s3m modū nobiliū su pra. posito q3 melior digestio in nocte fiat pōt in mane vti elix et sero affato. audi Auic. p. 4. de pseruatōe a peste: et declinet cibus ad acetosuz: et sit caro que administrat de cocta in acetosis pisces meliores reddunt ex decoctione toz in aqua. verum tempore pestis ab auctoribus landan tur magis super prunas cocti: superasperfi bono vino aut aceto et oleo. Quidam tempore frigido coquunt eos in vi no cum aromatibus et bene addito aceto. cutis siue pellis cuiuscunq3 piscis reyciēda est et faniores sunt in cauda. eui ta salitos. Postremo scito q3 perutile est cūz coctione ciba riorum nobiliuz ponere auruz: et pro pauperibus aliquod

cordiale vilis precy ex magis gratis. de quibus supra.

De potu: vino. s. et aqua. Cum videat vinuz: quia ex se in flāmatiūz nō cōpetere: tamē q3 consuetū: q3 nature mul tum amicu: cōsulo vt p̄sueti tempore et pestis eo vtantur: et moderate et sit album claruz ac cerasoluz siue coloris ru bini: mediū iter nouū et antiquū: nouū. n. ē idigestibile et an tiquū nimis exiccatiū. mediocris vinositatis. et infra spe cialr tēpore estino: declinās ad bruscu3 siue ad acerbu3: si ue ad agrestosum: et qdā laudāt ipm acedulum: quo etiā tē pore nō erit nisi perutile limphare: et maxime pueris iuuē nibus et assuetis. Et quidā: vt Macrobius: vt etiā veneno resistat in ipso extinguit laminā aureā. Nonnulli laudāt po tuz aceti cūz aqua et aceti solius fundantes se super dictuz Auicē. allegatur supra de aceto. 3. pmi. doct. 5. de regimie tēpore cūz rectificatione aeris: et qd dictuz est intelligit de eo: vt cūz alijs sumit cibarys et in his tu attende cōplones etates et consuetudines dico consuetudines: quoniā abso lute vina vinosa maluitica. et huiusmodi: Itē et dulcia isflā matiua non cōueniunt: quo3 vsum apud aliquos derelin qui non pōt: quin saltē in pncipio et fine mense aliquid bo ni et aromatici assumāt. Sed hoc itelligāt qui epatis sunt calidi. Qd ex potu vini potētis in pncipio mense supercale fit et inflammatur eparer sic ex eo post cibuz minus noce retur. veruz in regimine sanitatis. post cibuz plus valet vi nū debile et liphatū. cōsidera. Euitent turbida nigra gssa.

De aqua. Sit clara munda ex fonte aut puteo bono: aut ex flumine facta residentia: ad quam sc3 non perueniunt: sterquillina. et h3. vt supra de ea sepe. In hyeme decoqua tur. In estate nō. Sed attende corporis dispositionē. Itē si extinguitur in ea lamina aurea melius. Quidā limphāt vinum cūz aqua endiuie. rosata: sed potus efficitur nō de lectabilis. Euitet q3 in locis valosis et. vt supra de ea sepe.

De aceto. Ita dicatur q3 in omnem moduz administra tionis eius puenit in peste et materia existēte calida et fri gida maxime flegmatica. Q3 si eēt melica q3 credo raro cō tingere: adhuc cūz cibus conueniret l3 minus q3 in alijs.

De agresto etia siue valet eius vsum: hoc autē ptingit alterare cū aromatibus: vt supra. Indicatiōe sumpta aut a tēpore aut a cōplone: etate et consuetudine. et h3. sed quid dicemus de ceruisia ppter yltromontanos dicēdū q3 op3 vt cōsideretur modus cōpositōis eius: et tūc medic: et pa ruz adhuc peritus: exponitur hic: comprehendet si cōueniet aut non. ego autem ignarus talium compositionum de co nil aliud particularius scripsi.

De somno et vigilia. Somnus sic fiat vt consuetum est maior aut minor s3m etates corpoz dispositiones et cōsue tudinē neq3 fiat imediate post assumptū cibū: imo assum pro cibo audiat noua gaudiosa solatiofa sonos ac cantus delectabiles: stetq3 sic per horā vsq3 ad duas: deide vadat dormitū. q3 si dormire voluerit in meridie aut ppter debi litatē aut ppter cōsuetudinē. interponet et spaciū: vt dcm est et non sit somnus nisi vnius hore vel hore cū dimidia ad plus si pōt abstineat: vitupatur aut diurnus. s. meridio nalis. nā a mane vsq3 ad tertias nō sic: vt scdo pnosticoz. lectus sit mollis: in hyeme: in estate aut durior ne calefa ciat multū: lintamina in estate lauent cū lixiuio dulci fa cro cū herbis odoriferis ocis: et silr i aq lauent odorifera: aut i eis pūsq3 i lecto ponātur teneātur rose viole maiora: na aut tale aliqd vt exigit dispō p dies aliquot icluse: vigi lia aut sit silr sōno pportionata.

De motu et quiete. Exercitiuz in regimine sanitatis mul tum ac permaxime valet. vt tertia pmi. de co. et 7. conti nentis. et ideo laudat exercitiū et tempore pestis: tamē cū moderamine scā. vnde Rasis allegato loco. ingt. No biles q3 cū venatiōibus venatuz ibāt exceptis venatiōi:

De febribus

bus ex tali exercitio sibi indebito mortui sunt: et ideo nobis reprehenduntur eo tempore a fortibus exercitiis et incontinentiis: sit itaque exercitium suave ante prandium factum. post ipsum per horas sex vel circa: quod post plenitudo digonis: et superfluitatibus expulsiōe: et hyeme pluviosior estate: et in flatu: pluviosior quā in colerico. quod si tempus fuerit frigidum et humidum non exeat domū: sed ipsi in camera sua habeat. quod si estas rabida fuerit similiter faciat. quod si domū egredi non poterit: quod cubicularius pape aut camerarius amicus principis siue domini utatur fricationibus hoc modo. v.3. ut antequā de lecto surgat fiant fricationes in cruribus cum panno non multum aspero. deinde ascendendo ad costas: deinde ad brachia: deinde ad pectus semper trahendo ad inferiora: et dicitur hec fricatio esse media iter longam et brevis forte et debile semper habito respectu: ut supra ad etatem complexionem: et huiusmodi loca emunctiozū munda teneantur. lauentur cum rebus calidius et non frigidis solis: sed cōtempera ut videbitur et fricentur: et postquam surrexeris emissis superfluitatibus frica caput tuum et pectus. et lotio capitis bis in mēse cum liquore dulci. v. nūm fortassis non erit iurile stomacho ieiunio: exicca deinde caput tuum cum pannis mediocriter: et non multum calis. Itē asert te trāsferre de loco ad locum. dūmodo non fuerit infectus cum regimine: ut supra et infra. et cum domus egredieris: ut infra vade ad loca delectabilia remota a malis odoribus et cetera. ut supra: neque gaudeas multorum sociorum cōversatione: neque ire ad loca cōfluxus multorum hominum: sed tua cōversatio sit cum paucis et bono regimine rectis: ita quod tua sit de familia sollicitudo ut de te ipso: et de his infra: et si barbā abradere volueris aquā altera cum odoriferis dictis.

De quiete dōz. Quod sicut autem cibum debes exercitium facere: ita post cibum debes gescere: aut molliter ire iuxta illud vulgariū. Post pastum stabis aut passu molli meabis. Et est sententia Aulic. 3^a pmi. doc. 2^a. 7^a. c. breuiter omnem mortem euitet qui ducit ad magnitudinem anhelitus: et hoc dico in consuetis: et id vitupero ludum pile magne et parue similiter fortia exercitia: habeat enim ea suavia equester aut pedester: ut eius moris est ludendo cum arcu cum balista: et similibus. Considera.

De inanitione et repletionē. Euitetur repletio et similiter comestio imoderata ex parte quantitatis. ita quod magis cum re liquis famis a mensa surgat quā cum saturitate. et ponat spacium iter vna cibationem et alia octo horarū usque ad decem: et infra finem corporis dispositionem: nec in eadem mensa delectetur diuersis cibariis. sed vno sit cōtentus. et eos fugiat qui sunt corruptioni aptos ut pinguosos. et huiusmodi. ut supra. Euitetur quod indifferenter omnia que virtutem naturalem debilitant et grauant. fugiat famem et sitim. exacuūt. n. humores et ipsos accensionis preparat: et in hoc sit tua moderata prudētia: et est sententia Aulic. 3^a qrti. de preseruatione a peste. Et Ailmafor lib. 4°. caplo de pestilentia. Quidam curiosi dicunt quod quandoque sunt ab. f. incipientia que iducere pestem possunt et maxime tempore suspecto: que in hoc comprehendit versu. Games fati ca fructus femina flatus. Et quandoque sunt phibitua eius. Ut flobotomia focus fuga fricatio fluxus. Per fluxum. v.3. intelligendo euonē si quid superfluum fuerit: siue corporis modificationē: de quo supra: habeat vētris beneficium omni die nā vel artificio ex suppositoio de melle: aut cum radice blitis facto: et huiusmodi. aut cum clisteri ex malua: matre violarū bliti mercuriali oleo violato sale et succaro optimo: et si in estate in tempore frido addat surfures: et loco olei violati ponat comune. Itē ex brodio carniū cum vitellis ouorum et oleo comuni aut violaceo: ut exigit dispositio: et de his infra: et quod coitus sub inanitione cōtinet de eo sic dicitur. quod ipsum superfluum euitet. nam oia euitanda sunt que maxime virtutem prosternunt et deiciunt. et hic attende dictū Daly. 2° regni. in cōmēto illius. s. venereor vō vsus. iquit.

quod ex dimissione coitus oīno non nunquā mors subita euenit. nā sperma diu retentum generat venenū: ut idem in eodem loco: et in eodem superfluitas eius senius accelerat. et vitā abbreviat. propter quod mulus et asinus sunt longe vite. et pasceres masculi breuioris quā femelle: ut Aristoteli. de longitudine et breuitate vite. non prosequor hic allegationes auctorum in hanc sententiam cōuenientium: quod sunt magis cōmunes et fere innumerabiles. Moderate autē factus fortassis non nocebit. sed iniuriabit: ut cum quis fuerit consuetus et fuerit carnosus robustus viuēs vita quieta et delicata: ut sunt multi nobiles: unde in summa iuuenes et adolēcentes poterunt eo vitā: et mane in auroza expulsi superfluitatibus: post. f. digonem et semel tū in hebdomada aut ter in mēse aut plus finem corporis robusticitatem. Primi vero senes bis in mēse dummodo fortes et potētes sint. Scōi vero senes semel vel circa: si non sunt multum robusti cōsulo dimittant: et quasi oī tempore: quod melius erit eis: hec opus ut tu moderes finem consuetudine et etate complonem habitudine vitā que ducitur et huiusmodi. Considera.

De accitibus anime. Euitetur ut possibile est tristitia odia ineliaz iram cōtumelias cogitationes fortis: et maxime de pestilentia de mortuis. de morte de infirmis: et euonēs talium oīno postergat. gaudium vtatur temperato ac rebus delectet iducētibz gaudiū: et distrabētibz ab alijs: ut stet cum cantoribus bonis pulsatoribus ludentibus diuersis iocis: ludat ad scacos: tabulas: et huiusmodi. solaty cā et non quariet: ne ex amissione tristetur: ut ludat cum socijs boni regiminis: supra pro prandio pro cena vna et similibus. Quantā autē vim habeat hec accidentia in mutando corpore. ostēdunt auctoritates auctorum et ipsa experientia quorum narrationem superflua hoc loco esse dixi: et tu si cupis quere ea ab Aulic. 3^a pmi.

Regimen scōz Expedito regimine rerū non naturalium. Ad regimen medicina liuz accedo: et ante oia dico. quod tu medice debes considerare corporis dispositionem et videre si sit silis dispositioni aeris: ut quod complexio cala et sicca. et aer distemperatus est ad calidum et siccat. Quo casu debes facere quod regimen declinet ad contrariū dispositionis aeris ex parte diete tam dicte: et 2° ex parte alteratiū et cōfortatiū. ut vbi aqua. fac ipsū uti inlepe viol. ros. sy. de acetositate citri cum aquis conuenientibus: ut endiuie: portulace: acetose: et huiusmodi. Zulep singulare. s. endiuie: lactuce: scariole: acetose: boraginis: buglose. an. d. i. semini portulace: endiuie: acetose: seminum citri mūdator. an. 3. i. ros. ru. viol. floz nenufa. buglosse: boraginis. ana. 3. iij. antos. 3. y. aspergant aqua frigida magna aspersio: ita ut bene omnia reddantur multum humida et omni die irrorentur cum aqua: et pro potentibus cum aqua ros. vsqz ad duos: deinde omnia ponant ad alembicum: et distilletur et cum ea fiat inlepe. ponēdo pro libz. aque. 3. iij. succari: acetoseturque cum acetositate citri aut succo berberis. s. agreste: et aromatizetur cum sandalis et modico spody. et dosis sit. 3. y. cum aqua frigida mane ante cibi assumptionem per tres horas. Consimiliter si fuerit tempus multum frigidū: aut quod complō frigida et indiges Zulep calido. s. bethonice: scabiose: camedreos: cicore: calamēti: maiora. ne. an. d. i. corticis citri et seminis eius mūdati. an. 3. i. gedoarie: ben albi et rub. calami aromatici: sticados. an. 3. y. fiat inlepe: ut dictū est de precedenti et aromatizetur cum gariofilis et cardamomo. quod si complō fuerit citraria dispositio aeris: ut quod frida et aer disfraciat sit ad calidum. quod cōseruationē ipsius: quā cum ipsa cōplone resister alteratiōi. et est hic canō sumptus a Gal. p. de differētijs febrium.

Secundus canon et vniuersalissimus. quod vniuersalissimum sibi caueat ab omni illa re que est apta ducere corpus extra latitudinem sue sanitatis: imo. v.3. extra latitudines sui tem

peramenti: vt hec sit latitudo minor p[ar]te. **C**onsidera. **T**ertius vt eo tēpore nullus sit ausus cōsuetā sibi euacuationē aut humorū ad aliqua mēbra delationē restringere nisi i moderate fluxerint. vt verbi grā q[ui] patiē fluxum emoroi daz nō restringat eū. q[ui] arteticam nō phibeat humorū fluxum vnde repertū ē q[ui] arteticā patiētes min[us] in peste suis cōparib[us] moriunt[ur]. **B** p[ro]p[ter] humores cōfluere cōtinue a mēbris nobilibus ad loca iuncturaz. **E** ex **B** loco accipe q[ui] me dici cōiter hortant[ur] scabiosos cū scabie sua tēpore suspecto sic remanere. **Q**uartus q[ui] oīo sollicitus esse debes i confortādo itus: **E** extra ipsuz cor[poris] tūedo: est enī primū q[ui] p[ar]titur. vt supra. **E** hoc cū medicinis cordialib[us] habētib[us] ipm confortare: **E** veneno resistere de qbus age[re]. **E** maxime hos **E** predictos canones: pono secūdū ordinē q[ui] me alias in practica obseruatū hos tres. Primus ē ordinatio diete. Secūdus est mūdificatio corporis hoc ē corpus facere mūdū: **E** tenere mūdū. q[ui] supra mūda minus patiunt[ur]. **E** min[us] apta sunt pati. q[ui] fortius resistūt. Tercius ē administratio p[ro]fortantium cor[poris] itus **E** extra applicādoz cum his q[ui] a p[ro]p[ri]etate ac q[ui]litate manifesta ipm confortāt addēdo q[ui] venenosita ti cōsueti sunt resistere. Primus p[ar]te sui maxima p[ro]ple tus est: **E** precipue circa q[ui] res nō nāles alias ab aere. vñ volo p[ro] illis q[ui] dicta sunt sufficere de ipso aere solū aliq[ui] tan gens iuxta p[ro]missa. nā cū ipse sit p[ro]ncipalis cā circa ipm q[ui] tota nostra itētio debz esse **E** de ipsius rectificatiōe tā actū est quo ad ea q[ui] extrinsecus applicāt[ur]. vt supra in exēplis positis. etiā p[ar]te addēdo ea q[ui] in ore tenent. nūc autem loquēdū ē silib[us]. Tercio his q[ui] deglutit[ur]. **E** q[ui] dicit[ur] becaar. i. medicie veneno resistentes.

C Jam p[ro] rectificatiōe aeris posite sunt in exēplo odorabilium descriptiōes due pomoz gestādoz. hic autē ad p[ro]ple mentuz ponit descriptio vna p[ro]mi gestādi idifferenter tēpore calido ac tēpore frigido cū aliquib[us] canonicib[us]. Descrip[ti]o. **R**. storac[us] calamite. **S**. i. ligni aloes. **S**. **S**. spice. **S**. i. galie muscate. **S**. i. **S**. mastice. **S**. **S**. cedoarie. **S**. i. macis. **S**. i. semi num cruce. **S**. gra. vi. nucis muscate. **S**. gra. iiii. nigelle gra. vi. ros. rubear. **S**. **S**. fādali. rub. coralloz. **S**. i. **S**. i. **S**. boli armeni. **S**. **S**. i. folioz nenufar. siccoz. **S**. **S**. **S**. cāphore. **S**. i. ambre. **S**. **S**. **S**. lauda ni. **S**. i. musci gra. vi. resoluant[ur] gūme in aq[ua] ros. terāt[ur] dein de cuz pistello calido ipsis pistatis **E** puluerizatis p[ro] vltio cōmiscēāt[ur]: **E** addat dragagantū q[ui]tū sufficit vt bene icor porēt[ur] **E** manib[us] malaxa. **E** addat deide ambra p[ro] vltio dissoluta in aqua ros. **E** vltio muscus. q[ui] si cupis vt sit magis tenax adde aliqd rasine cū modico terbentine. **E** Et p[ro] isto **E** p[ro] precedētib[us] ponunt[ur] hi canones. Prim[us] q[ui] nimis frida ac nimis calida cerebrū p[ro]mutātia sunt euitāda. Secūdus q[ui] odorifera canonice nō debet frequentari nisi corpe p[ro] mūdificato. Tercio q[ui] post cibū nō querat vebemens odoratio. q[ui] sic caput nimū replet: **S** mane **E** a[n]t cenā. Quart[us] q[ui] odorifera tēpore calido sint humida. **E** frigido sicca de his odorabilib[us] calidis aut frigidis dictuz est supra in **S**. canōe p[ro]ncipali de rectificatiōe aeris. **E** q[ui] q[ui] dicent[ur] ac ponēt[ur] in cōplemento terty canonis satisfaciēt suo loco. **E** huic p[ro]mo canonib[us] hinc ad ipsam becaartica facientia ad comple mentū hui[us] me nō vltra extēdo.

C Ad cōplemētū secūdi venio. Cōple[re] itaq[ue] secūdus canō duobus canonibus: q[ui] sunt digestio: **E** euacuatio quos auic. intellexit p[ro]ma q[ui]rti. de p[ro]seruatiōe pestilētie in p[ro]ncipio cū ingt. **O**z vt extrahant[ur] humiditates ex corpore supflue. **E** icliet regimen ad exiccationē. i. euacuationē oī modo. **S**. disponēdo humores euacuationi q[ui] cū ipsis sit digestiuis. vel aliter inclinetur regimē ad exiccationē. i. ad flōmiā que cor pus exiccat. **N**az tetigit duas euacuationes q[ui] sūt medicia **E** flobotomia. **O**p[er] itaq[ue] vt tu medice comprehendas quis humor est in corpore peccans: **E** ab eo euacuandus: **E** scōm

humorem peccatē: da digestiua etiā cordialia aut cum eis cōmisce cordialia ex parte aquaz aut alioz talium: de q[ui] ad plenū supra. **4**. cap[itu]l[um]: **E** tu ibi. **C** Sy. mag[ist]ral[is] gētilis. **R**. radicu. **V**. liquiritie yfopi. **A**n. **3**. **S**. mellisse capill[um] ve. scolopē. **A**n. **M**. i. seminu[us] endiuie portulace sandaloz alb. rub. **A**n. **3**. **S**. cūchari lib. i. fiat sy. **E** acetosef aceto vini **E** hic valet in mā flātica p[ro]ncipaliter: sed etiā mixta **E** tu aromatica cuz speciebus cordialib[us] calidis i causa frā: vt ligno aloes gario fil. nucemusca. **E** hui[us]. **O**z si volueris q[ui] valeat in cā calida adde his frigida cordialia. vt rosas cicozeaz acetosaz **E** h[uius]. **I**tem aromatica cū frigidis cordialib[us] vt sandal. ros. **E** h[uius]. de qbus supra: **E** de similib[us] magis i de cura. **E** si materia est p[ro]posita cōpone digestiua adinuicē p[ro]m p[ro]portionez esti matia de ipsis hūozib[us] a te factā. q[ui]q[ue] de solutiuis intelli ge. **E** x hito itaq[ue] sy. **S**ine digestio dieb[us] q[ui]q[ue] aut sex cū suis canonibus vsualib[us] q[ui] in auroza **E** calidū in tēpore frigidū: **E** fridum in calido **E** h[uius] a te scitis: tūc transcas ad scōm quia ad euacuationem q[ui] p[ro] nūc p[ro]pleri h[uius] clisteri solutio **E** flōmiā. Ante autē digestiuoz exhibitionē si videt[ur] admini stra clisteria lenitiua de qbus supra caplo de cura putrida rū. etiam si videbitur administra ea in tēpore exhibitōis taliū: deide deueni ad solutiua ipm humorē respiciētia. de q[ui] ad plenū. **4**. cap[itu]l[um]: **S**ed ē hic p[ro]sideratio vt p[ro]ueniat sca moneate: **E** laboriose exoluētes q[ui] multis fuerūt odio **B** calit[ur]: vt Cernisone n[ost]ro: sed de **B** ifra de cura dicit[ur] ad p[ro]ple num. **P**ost autē solutionē factam p[ro]ntecedētib[us] digestiuis cōuenit vsus aliquoz solutiuz leuium mūdificatiū cor pus sepe. **S**ed hic op[er] vt attēdas corpoz ipsoz disposi tiones: nā q[ui]dā sunt ita debite vniētia: vt quasi nullo modo egeat euacuatione: **S** sola sufficit clisterioz administratio. Quedā q[ui] plus multiplicāt in supfluitatib[us] ex malo regimi ne: **E** ista idigēt fortiori ac pluri euacuatione. Quedā medio modo: **E** ista idigēt medys iter illa. **E** t[ame]n op[er] prius vt bñ bec oīa p[ro]sideres ex p[ar]te regiminis corpoz. **E** scōz bec varia resolutiua in fortitudine: **E** debilitate: **E** in multiplicatione. **E** paucitate exhibitōis eoz. vnde hic tres ponā descriptio nes. Quaz p[ro]ma ē ab Auic. cōmēdata p[ro]ma q[ui]rti. de p[ro]serua tiōne pestilētie in fine **E** fuit descriptio accepta ab eo. **E** cō tinentis. cap[itu]l[um]. de aere: **E** fuit inuētio ruffi. **I**ngt. **R**uffus num quā vidi aliq[ui] bibētez hāc medicinā q[ui] nō liberaret: **E** p[ro]se rernaret ab epidimia. **E** nūq[ue] fuit inuenta medicina sibi cō par. Cuius descriptio ē. **R**. aloes electi. **S**. ii. mirre croci **A**n. **3**. i. Ita in forma recitat **S**ēttilis. **N**ōnulli magistri sic cam describūt. Aloes partes. ii. mirre p[ar]tes. i. croci p[ar]tes. **S**. fiat in corporatio cū vino odorifero q[ui] pillule debēt rariis ac fre quentius assumi scōz corpoz habitudine ex p[ar]te repletōis **E** mūdificatiōis. **E** vt pueris **E** alijs sint habiliores in eaz receptiōe. coque ouum: **E** effunde albumē: **E** loco eius pone tū de hoc puluere vel de ipsis puluerizatis q[ui]tuz vis **E** mi sce deide superpone modicum cūchari puluerizati p[ro]pter pueros: **E** da. post quaz exhibitionem pueris precipue da bis aut granatuz aut pirum aut aliqd tale. **H**e enim pillule cum hoc q[ui] p[ro]seruant maxime etiam putrefactioni oppo nuntur. vnde iudei p[ro]sueuerunt corpora mortuoz cū aloē **E** mirra cōseruare. **E** ideo nō sunt negligende sed q[ui] nimū cōmunes despiciuntur. **C** Marsilius patavius. **R**. aloes. **3**. ii. mirre. **3**. **S**. croci. **3**. i. boli armeni. **3**. ii. agarici. **3**. **S**. campbor re. **S**. gra. ii. bolū armenū prius ifundatur in vino albo subtrā odorifero: **E** aqua ros. **A**n. **3**. v. **E** agaricus in sy. de acetosi tate citri fiant pillule quibus vtendum: vt de primis o[mn]i est. **E** t[ame]n his si apparet potes addere muscum aut ambraz: **E** erunt magis cordiales: euacuant coleram **E** flegma **E** forte magis flegma. **O**z si magis cuperes euacuare coleram ea vigoza cum reubarbaro. **C** Cernisone n[ost]ro. **R**ecipe aloes sucotri. **3**. iiii. mirre. **3**. ii. croci. **3**. i. reubarbari electi. **E**E

De febribus

3.ij. 5. agarici. 3.ij. gario. 3.ij. spice. 3.ij. corticus citri. 3.ij. se-
minum citri. 3.ij. tormentille. 3. 5. sandaloꝝ rubeoꝝ. gra-
noꝝum ribes añ. 3.ij. Qd si nō reperitur ribes. pone loco ei⁹
semina acetose coraloꝝum rubeoꝝ. 3. 5. boli armeni. 3.ij.
camphore grana. 1. Agaricus ipse icisus ifundatur in oxi-
melle simplici prius per horas sex. deinde oibus puluerica-
tis. vt decet cū syr. de acetositae citri quātum sufficit ifor-
mentur pillule. vj. pro. 3. doſ. a. 3. 5. vsq; ad. i. et post earum
assumptionem nō recipiatur lauatiuum: et sumantur in au-
roꝝa. deinde ster ieiunus hoꝝis qnq; vel circa. sunt enī fa-
ciles. ¶ Sz circa hoc cadit dubium: nūquid semper in pe-
ste cōueniat hic bolus armenus quo hi duo viri vtunt de
quo in prima descriptione neq; ruffus neq; Auic. mentio-
nem fecit cum nō minus esset eis notus: ¶ Dicēdus sine
verboꝝ atq; argumētoꝝ multiplicatione. Qd non: et pre-
cipue in his tribus casibus prius vbi in tēpore pestis mul-
ta descendant a capite vsq; ad pectus flegmata pectus cō-
stringentia. et anhelitum difficultantia: vt accidit quasi vl-
tra. 13. 4. 8. tempore Gentilis. Nam cōstringentia vt bolus
euitanda sunt. Secūduſ vbi preferuādus esset naturaliter
angusti pectoris. naz exhibitio cōstrictioꝝ adderet in dif-
ficultatem: et in frequētioreſ attractionem aeris et male vt
supra. Tertius vbi esset repletio pectoris quomodocunq;
Quartus et maxime tempore actualis pestis in quo vapo-
res multi sunt imbibiti in poris pectoris. vnde ex vsu taliū
cōstringuntur in eis: et claudunt: et mali vapores retinētur
clausi. nam vt plurimū cōprehēdimus eo tempore sisto-
lem maioꝝes diastole. Juxta que nota duos errores. Pri-
mus quonā idifferēter a multis oibus datur siue sint occa-
sionati siue nō. Secūduſ qd oibus cuiuscūq; complexiois
Nō attendētes nunquid peccet plus colera qd flā aut me-
lancolia: et ita de alijs. Et ideo in exhibitione talium opor-
tet aliquando addere et minuire vt ipsi viri faciebant. 3o
qd oportet vt tu bene notes hominū cōplexionem et peccā-
tes humores: et addere ex simplicibus appropriatis de qb⁹
quarto capitulo: vt tibi videbitur. Et quia hec sunt satis ac-
multum solennia. ideo ab eis nō aliter discedo. Vterq; cō-
positio ruffi quā Auic. laudat: et experta fuit in tot pestilen-
tijs: mihi magis placet: quonā hic auctoritatē duoꝝ tan-
toꝝum viroꝝ nō parus existimo. addoq; qd experta melioꝝ
est nō experta. quinto canone. primo capitulo. Tu itaq; di-
spone et cōpositionem fac vt libebit. Et p cōfirmatione eoꝝ
rum qd dixi nō preteribo dictum Almansoris libro quarto
in caplo pprio de pestilētia: et ei⁹ cautela. Unus antiquoꝝ
rū philosophoꝝ. qd ruffus. dixit qd si sumāt due ptes aloes
et croci et mirre vniuscuiusq; pars vna: et detur ex eis in pñ-
cipio mortalitatis cuiq; pōdus. xij. alkirat singulis dieb⁹
cum. 3. i. vini tēperati: maximū cōfert iuuamentū. Confor-
tant enim cor: euacuāt: et a putrefactione defendunt. Et
qd nimium familiares facte sunt ideo cōtemnuntur: et ma-
le vt autenticus ille: et nimīū colēdus catho. nā ad man⁹ p-
uenit pueroy. Doſis cōiter apud nos est a. 3. 5. vsq; ad. i. Et
sumūtur bis in hebdomada: et qdam oī die vnaz vel duas
ante cenam per hoꝝā: vt. 6o colliget. vltimo cap. Aueroy
iplas extollit et merito. Discurrat enim per simplicia earū
et in eis iueniet in casu mirabileſ pprietatem: sed bene ad-
uerte ventris dispositiones. nam qdaz ita lubrici sunt qd si
omni die acciperēt lederētur: et noui homines ex solo odo-
re aloes euacuari. Tu itaq; cōsidera. Et nota qd si vltra has
particulares euacuaciones et vsuales opus esset ex certa cā-
redire ad fortiores cū digestiuis fac: vt qd. i. corpus aut de
nouo egrotaret: aut tāta esset humoꝝ plenitudo: qd prima
euacuatio: et prima digestio nō sufficerent. et ideo bene con-
sidera. ¶ Aliqui delectant in alia cōpositione. R. aloes
loti. 3. i. mirre lote croci. añ. 3. 5. agarici prius ifusi i oximela

le simplici. 3.ij. mirabolanoꝝum citrinoꝝ. 3.ij. 5. chebuloy
3. i. 5. radicum diptami tormētille añ. 3. i. mastice cinamo-
mi ana. 3.ij. spice. 3. 5. musci in tempore frigidio grana. 1.
in calido camphore grana. 1. in formetur cum sirupo de
acetositae citri. Et hic nota qd aloes apit iorificia venarū:
ideo si quis pateretur emoroy das oportet ipsum sic cor-
rigere ne tale inferret nocumentum: et tu cōsidera. ¶ Jam
sic expeditus de euacuatiōe per farmaciaz: ad flobotomiā
venio ab Auic. cōmemoratam fm expositionem secūdas
superius datam. Quoniam quideſ flobotomiā statim: et a
principio in preseruatiōe faciunt nōnulli parisienses ac
de mōte pessulano per duos aut tres dies ante pleniluniū
fieri preceperunt. Et anteq; de ipsa quicq; dicatur nota qd
sicut digestio apud medicum est preparatio humorum ad
expulsionem. ita et preseruatio a peste est preparatio hūo-
rum ad resistendū putrefactioni: et venenositati aeris vel
vapozis putridi vel venenosi cui⁹ fortificatiōe virtutis: quo
stāte tanq; fundamento oportet videre si semper ex flobo-
tomia hec duo cōsequuntur. nam talis preparatio non est
aliud qd humoris melioratio siue bonificatio ab omni no-
cūmēto ac facili eius lapsu mūdificatio: nam corpora mū-
da vt supra sunt magis tuta: et magis apta resistere. Cū ita-
q; in quolibet humore accidat nocūmētū cum peccat aut
in quantitate: aut in qualitate: Ideo prius est a medico be-
ne cōsiderandum si in corpore sibi sano est in altero ipsoꝝ:
nedum in sanguine peccatum. Qd si contingat sanguinem
nullo modo peccare ex flobotomia ponuntur humores in
motu sic eos preparando ebullitioni ac putrefactioni: et si
militer icrudationi humoris flegmatici aut ebullitioni co-
lerici: vt Auicēna quarta primi. de flobotomia. 5. Laue ne
egrum et. Et sic magis preparatur corpus ad infectionem
recipiendam: vt patet intelligenti. Item ex ea multum
debilitatur virtus. et maxime quando nō cōuenit. naz the-
saurus vite extrahitur: et aīa ipsa fm quosdā antiquos phi-
losophos: qui sanguineſ corporis animaz esse dixerunt: vt
primo de anima. Ex quibus apparet qd ex ea sic facta idis-
ponuntur humores: virtus debilitatur: et ex cōsequēti cor-
pus infectioni maxime preparatur: et tu bene considera
cōiter operātes. Reperiuntur autēz corpora satis munda
bono regimine recta: itēz flegmatica debilia: et similiter co-
lerica melancolica: quozum sanguis non peccat quali aut
quāto: in quib⁹ nullo modo cōpetit flobotomia in casu. Et
ideo attende qd si sanguis fuerit in quantitate exuberans
vt statim dicetur. cōsentiente etate et alijs debet fieri qñ ex
ea sanguis meliorabitur. Qd si fuerit peccans qualitate: et
nō excessiue: melius erit vt cum alteratiuis reducatur. vñ
a. i. 4. supra vsq; ad cōsistentiam iclusiuē: vbi sit adolescēs
siue iuuenis buni coloris siue rubei vñ permixti ex rubeo
et fusco: vt Rasis. 7. Almans. Non superflue vtens coꝝtu
sed copiose ac delicate viuens. Ex quibus cōprehendim⁹
sanguinem esse multiplicatum in co: debet in preseruatiō-
ne a peste flobotomari de vena media: et directius compe-
tet in vere. sed fiat omni tempore suspecto: et in tēpore ma-
gni estus minus. et in hora magis frigida: vt ante diem. ista
oportet prudentia tua moderare. Si autem nō viderim⁹
sanguinis multitudinem: neq; alio modo maleficiatus: sz
eozum mixtione cum sanguine: euacuentur: et digerantur
vt supra: postposita ipsa flobotomia oīno. Qd si cōprehensa
fuerit mixtio: vt supra de cura putridarum: tunc fac flobo-
tomiam vt ibi. ¶ Et anteq; ad tertū complementum ve-
niam: hic pro cōfirmatione dictoꝝ addo coar nostri sentē-
tiaz in preseruando a peste. Inquit. Ante omnia necessaria
est cōmunis euacuatio que est flobotomia. Ideoq; cōsue-
tus quicq; flobotomari: et omnis in quo restricta fuerit ali-

qua euacuatio sanguinis: et omnis plectoricus in quo signa sanguinis apparuerint consentiēte etate et alijs: flobotoman-
dus est: et sanguis extrahatur scdm virtutis robur. Quod si ex
aliqua causa flobotomia fieri non poterit: minuat sanguis
cum sanguifugis appositis venis emoroidalibus: aut in pe-
dibus sub talo: aut extrahatur cum vctosis naticis applica-
tis. Quod si alterius humorum dominus signa apparuerint:
ille cum cōperēti medicina euacuatur: ita tamē qd reitera-
tio euacuationis preeligitur exquisitē euacuationi: et sub-
dit si procedes per istam viam prosperabis. Et postquā
vniūsq; cōueniētem fecit euacuationem toto posse stu-
deat beneficiū vctris habere secūdm suam dispositiōez
s. superfluitatem que de nouo generatur aut ifici iciperēt
Et i sūma laudat pillulas positas auctoritate ruffi: que sic
negliguntur a modernis: volētib; ostendere se vltra anti-
quos aliquid vidisse: quos magis reprehensione qd bono-
re dignos facio. Verum temporibus magni estus in corpo-
ribus colericis in patiētibus emoroidarum fluxum. non in-
conueniret addere aliquod refrigerans: vt bolus campbo-
ram corallum aut aliquod tale. Item propter fluxum mi-
rabolanos emblicos. Vñ magister Nicolans florentinus
hac vtebatur florētie descriptiōe. Recipe mirre croci bo-
li armeni Karabe corallozum. añ. 3. i. mirabolanozum che-
buloz. 3. y. aloes ad pōdus omniū. An itaq; flobotomia
sic pueniat ex positis facile comprehendēs: et in quo cōiter
operantes errāt: et tu cōsidera.

In complēdo tertium videor; ingredi chaos vnum ac pela-
gus magnum: cōsiderato qd in hoc multi inēti sunt suo
tempore experimētatores dicētes multa: ac maiora pmit-
tentes cum suis experimētis: quibus certe parū adhibui
fidem: de quibus tamē te doctum faciam. adherēs tamen
magis auctozum nostroz sententijs: qd vulgariū et mul-
ticularum. Et in primis volo venerari debere aleum no-
strum: cui cōtentiōem cum cepe alias quodam rudi dia-
logo composui. Mane ante exitum domi comedatur ali-
quid alei: deinde post bibatur aliquid vini odoriferi: et serie-
tur omni die. Secūdo loco laudatur assumptio tyriace
et est mirabilis operationis in preseruādo. resistit enim ve-
nenositati: et acris superfluitates cōsumit sua caliditate ac
siccitate. verum propius causa ente frigida in frigido ae-
re: vbi autem esset calida aer calidus oportet vt rarius as-
sumatur: ac cum ea cōmiscetur qd eius caliditatem refre-
net: ex cōfortatibus etiam cor. vnde Lermifonus cum ea
cōmiscet cūcharum rosatum. Poterit ita in tempore frigi-
do dari omni mane cum vino aromatico a. 3. 5. vsq; ad
i. Sed considera complexionem: si colericus et. ne ex ni-
mio eius vsu inflammarentur humores: et indisponere-
tur. Tempore autem calido detur cum cūcharo ros. tātū
dem a. 3. 5. vsq; ad. i. 5. cum aqua cicoree acetose vel buglo-
se: et cōsidera complexionem. vt supra. Ego autem cōsueui
omni die fricare ex ea dētes. et aliquādo eam assumere: vt
de tertio ad tertium ad quātitatē. 3. 5. debz autem stare
assumens anteq; comedat quicq; horis. Sumatur itaq; ho-
ra recētiōi. Et qd dictum est de tyriaca. itelligatur de me-
tridato: ex cuius cōtinuo vsu nō potuit rex ipse metridatus
et volens cum veneno se iterficere. Item valet et p de-
licatis et potētibus electuariū de gemmis cum suis spe-
ciebus tempore frigido. et absq; speciebus suis tempore ca-
lido: post cuius assumptionez bibatur aut aqua cordialis:
aut vinū odoriferum: et parū secūdm corporis cōstitu-
tionem. Cōsimiliter laudat diamusculz dulce. Sed tiriaca
super omnia. cōsidera. vnde Auicēna. Et de illis quibus ex
ea fit euasio ē administratio tyriace: et metridati ante eaz:
id est anteq; quis a peste apprehēdat. q. i. preseruando. Et

in suo de viribus cordis inquit de tyriaca: securum efficit
vtētes se ab icursu pestilētiāliū febriū. et prauis a humo-
riz morbis. Quod si cupis mirabilia de ea audire et in pestilē-
tia: lege libellū Sal. ad cesarem de tyriaca. et sic vsq; mo-
do ex calidis habes aleum. tyriacā. metridatū. cōfectio-
nez de gemmis diamusculū: quibus addas diambzā. Ex
frigidis laudatur super oia bolus armenus: de quo apud
auctozes: et presertim apud auic. est tāta fides: vt nō solum
preseruet. sed et deprehensū liberet: vnde Senior dux me-
diolani eo vtebatur tempore pestis cum vino maluatico: et
aqua ros. et faciebat quēlibet de familia eius vt omni ma-
ne ante eoz ingressū in camerā domini. dos. est. 3. i. quoli-
bet die. quidā autē ipm lauāt prius ab oi ei? forde cū aqua
ros. cū vino odorifero. quidā exhibēt ipz cū aceto et aqua:
maxime tēpore estus magni. in colericis forte nō nocent.
cōsidera. quidā vt gētil. dat cū syr. de acetositāte citri. si-
militer valet terra sigillata. vnde Lermifonus dat bolū
armenū cum terra sigillata cum syrupo de citro. Simili-
ter valet gēme. electuariū de gemmis. Et sequēdo idisse-
renter calida et frigida. dico qd a paucis annis citra venit in
vsū tormentilla dicta vincens toxicum. et est species pen-
tafilon: et calida est. et in canibus hec videtur experientia. et
ideo a quibusdā nominata est herba venatorū. vnde da-
tur et hominibus in puluere reducta radix eius. dos. 3. i. cū
vino aut aqua cycoree. verū ego eam vsq; modo in auten-
tico libro nō inueni. sed legēs in ea? de pentafilo: in fine iue-
ni hec verba. succus radicis ei? ē medicīa perniciofa. ideo
quia cum alijs occurrere possūz: de ea nō curauī. Expertas
laudatasq; ab auctozib; et nō a vulgarib; sequere. Pul-
uis radicis diptami mirabiliter laudat: et merito: veneno
autem resistit. videmus enim ipsum vermes interficere.
Quidā scabiosam mirabilr extollūt: vt de ea oi die aliqd
assumāt: vel viridē cū aceto in salatucio: aut puluere cum
vino. et de ea tātūz cōfidūt vt idubitatē credāt qd succus
eius datus habenti pestil. ifra. xy. horas liberatur. Alij
idez arbitrantur de pimpinella. et oriētales tempore pesti-
lentie altero horū idifferēter vtuntur. Sed volo hec
tibi sufficere: si aliqua composita addidero tibi: et alij vtilia
et grata: que erunt aut pillule. aut confectiones siue ele-
ctuarīa. aut potus. Pillule inuentione Lermifoni. R. xi-
lo aloes. 3. 5. tormētille. 3. y. diptami. 3. i. cedoarie electe.
3. 5. croci electi. 3. i. 5. berbene. 3. i. cornu cerui. 3. y. sandalo-
rum rubeoz. 3. i. coralloz rubeoz. 3. 5. seminum acetose.
3. 5. boli armeni. 3. ii. camphore grana. y. gēmarū. electua-
ry de gemmis. 3. 5. Margaritarum. 3. i. cornu vnicorni. 3. 5.
confice cum syrupo de citro et de ribes ana. quantum sus-
ficit. et si non habēs de ribes. loco eius pone syrūm de li-
monibus. Vtus eozum est in estate: et tēpore medio. Quod
si fuerit tempus frigidum cōfice cum tyriaca: et dimitte sy-
ru. dosis a. 3. 5. vsq; ad. 3. y. alternis dieb; bono mane. doz-
miat ad libitum post earum assumptionem: iteq; ieiunus
horis tribus adminis. Ex his et similibus potest cōfici ele-
ctuariū et confectio. Electuariū ad hoc. R. dyabo-
raginati dyabuglossati añ. 3. i. cūchari rosa. 3. y. trocisc. de
terra sigillata. specierum triasandalozum ana. 3. i. gemma-
rum electuary de gemmis. 3. y. boli. armeni. 3. ii. misce et
cum iulep violato quantum sufficit reducuntur in modū
electuary. Confectio solida. Recipe specierū triasan-
dalozum. 3. y. dyarodon abbat. 3. i. trociscorum de terra
sigillata. 3. 5. gemmarum. electuary de gemmis. 3. y. boli
armeni. 3. i. 5. cūchari albissimi. 3. xvi. et cum aqua buglo-
se fiat confectio solida in morfellis vel rotulis triūz. 3. pro
vnoquoq; morfello. Et sicut hic compositus est: ita et tu ex
datis componere poteris cum pluribus aut paucioribus
EE z

De febribus

frigidis aut calidis vt ipsa exiget dispositio: et tu considera. **P**uluis cum quo quidam hebreus videbatur mirabilia facere: Recipe cinamomi. 3. 5. cedorie. 3. 5. boli armeni. 3. vi. seminum acetose. seminum citriana. 3. 5. radicum diptami: et tormentille limature eboris. an. 3. 5. ossis de cor de cerui. 3. 5. fragmentorum sinaragdi rubini granati et saphiri ana. 3. 5. fiat puluis subtilissimus: et cum cōserua cūchari buglossati totum reducebat ad formam electuarij: et dabat omni die. 3. 5. maxime tempore frigido: tempore calido. 3. 5. post que detur aque cicoree. 3. 5. Confectio cum cūcharo ex ipsa fieri potest et dari vt dictum est. Hic puluis optimus est: et delicatus: et ex rebus cordialibus compositus. Ex quibus tu ipse in simili componere poteris: sed cōsulo expertos sequaris. **A**d extra autem quāuis nō sit cōsuetudine: potes ex dictis rebus facere sacculos tenēdos supra regionem cordis. De quibus sacculis cordialibus dicitur in de cura. q. si componis fac eos calidos aut frigidos: aut tēperatos: vt exigit dispositio. Quidam laudant vt in regione cordis semper teneatur sinaragdu aut iacinctus aut saphirus tangens carnem. Multa autem posui cū qbus potes esse curiosus: et tu considera.

Restat pro nunc vltimo vt respondeatur huic interrogatiōi: nunquid potest aliquis stare in aere infecto. et per ipz ambulare negociando vt mercatores artifices et huiusmodi. Dicendum q. sic. Et modus est vt primo se mundet: et se cū vsualibus mundificatiuis mundus teneat. Secundo semper vtatur aliquo ex preseruariis dictis tenendo aut in digitis anulos: vel in manibus pomum: seu spongiam: in ore aliquod qd magis delectabit. Itē sumendo ad intra omni die vel tertia aut tyriacam: vel aliquod tale. Item vtatur bona dieta: fugiatq. deinde hominum congregationes: ac eorum qui malo vtuntur regimine. vadat magis solitarie q. potest. in domo sua fiat aeris rectificatio: suamq. familiam optime gubernet. neq. aliquez alloquatur nisi aliquid in ore habeat: aut acrum aliquid odorēt. Qd si contingat eē medicum visitantem tales: bis prius se muniat: et ante ingressum camerę faciat eam alterare cum thure aut aceto: et aqua ros. aut cum aliquo tali: et expectet parumper extra anteq. ingrediatur. et deglutiat iteris aliqua coclearia acetis: et faciem cum eo balneet precipiatq. patientem in alto stare. et minus ei q. potest approximet. neq. cum appropinquat faciez versus egruz moueat. imo ad opposituz: et citius q. potest cameraz egrediatur. et super lecto infirmi semper stent aerem rectificantiā: et sepe renouentur vt supra. Et sic respondendo habetur epilogus eoruz que suprascripta sunt. et tu considera.

De signis febris pestilentialis.

Be.

III.

Ponendo hec signa obseruabo eū ordinem quem in alijs supra et infra obseruaturus suz. vt quia signorum quedam a substantialiter inherētibz: quedam a qualitate mutata. quedam ab experimentibus mutatis: nōnulla ab actionibus sumpta: de quibus per ordinem sic exemplificabitur. Quia signa febris pestilentialis aliter reperiuntur in febribz alijs putridis: propter qd frequenter medici hesitāt de esse ei. hinc hoc loco conabor eorū exquisitam: quo ad valuerō ponere cognitiones: qua quis possit de ea satis aperte validū deponere iudicium. **U**nde in primis scito q. signa eius varietatem recipiunt. primo sū varietatem corruptionis cause eius in intensiōe: et remissione: propter qd coar dixit vero debilis leuia. Secundo recipiunt varietatem ex parte diuersitatis humorum diuersorum peccantiuz. vt quia

quando flegma peccat: apparent signa febris flegmaticę. quando colera colericę: et sic de alijs. Tercio recipiunt varietatem ex varietate influxus superiorum et causarum inferiorum. vt quoniam quedam sunt cū sincopi: quedam sine sincopi: quedam cum spasmo: quedam cum vomitu quedam cum sputo sanguinis. vt apparuit venetys. 1437. super galeas que venerunt a thanay: et portauerunt grecos venientes ad concilium ferrariense. nā applicauerunt apud trebesundam: patria est. et propter inopiam aque iaz existēte estu magno biberunt de quadaz aqua certi loci: et quotquot potauerunt infirmati sunt: et in triduo moriebantur. vnde in tertia die emoriebant tres sanguinis corrupti guttas. et deinde per parum spacium moriebantur. Quedam cum apparitione bubonum. glandularum. sudoris frigidi in capite. et sic de alijs multis: de quibus infra. **E**t veniens ad particularia dico ponendo exemplum. De signis primi ordinis: q. vt dicit. Almanfor. in principio. scōm tactum non apparet acuitas caloris aliqua ad tactum moriens et. vt in alijs apparet putridis: vt infra. sed territa natura ex malicia venenosa calor ad intra conculcatur cum vaporibus malis naturam multuz infestans. Propter qd Auicenna dixit. hec febris est quieta exterius. idest remissi caloris: interius vero conturbans et maxime cor: et que ei adiacent: et magis q. in alijs putridis: quia venenositas cū vaporibus malis et caliditate retracta magis cor petit q. in alijs putridis. Et ideo i febre pestilentiali maior sentitur cauma: et conturbatio circa cor: non ex intensiōe caloris tantum: sed conculcatione multorum vaporum putridorum circa cor cum eo. imo febres hec consueverunt esse caliditatis remisse. vnde Almanforis quarto sunt febres lente et tepide siue concludē. Aliquando tamen contingit ipsas esse intensi caloris quando corruptio est in humore sanguineo et magis colerico in corpore iuuenili calido et tempore magni estus. Subdit auicenna. et quandoq. est de his febribz pestilentialibus: in qua non percipit eger neq. tangens propinquus multitudinem caloris: et non alteratur pullus et vrina magna alteratione. et cum hoc ipsa est interficiens velociter. et medici hesitant in esse eius. et de his infra in fine huius rubricę. **E**xempla signorum secundi ordinis. quia quasi in non percepto tempore facies mutatur sensibilibiter a forma sua sana: iaz deficiente virtute notabiliter: quod ita non contingit in alijs putridis vt dicitur. et hoc secundum plurimum et quasi semper. Et quia vt dictum est et dicitur a quolibet humore prouenire potest. et ideo cum erit ex putrefactione colere: erunt citrinitas faciei oculorum amaritudo percepta. et sic de alijs signis videndis infra de signis febriz colericarum. Similiter si ex flegmate: signa flegmatis ex parte qualitatis mutata infra in propria rubrica. et ita proportionata quere suis rubricis infra de sanguine et melancolia. Ponitur tamē ab Auic. sitis vehemens et lingue siccitas. et quandoq. apparet nigredo eius omniū: tu bene considera complexionem et regimen preteritum: quia ab his duobus magnam de peccato humorum capit es euidentiam: vt supra memoratur est. **E**xempla de signis tertij ordinis in initio faciens ab vrina. Urina vt auic. in hac febre apparet aquosa. i. nō debitā habens substantiā colerica vel mlica flatica: et aliqui ruffa vel subrubea spissa sū dominiū humoris peccantis: aliqui linens manifeste: et maxime in superficie. ppter lesionem spūaliuz. aliquando sublingalis: et quasi vt plurimū. **E**t hic aduerte q. Auicē. principalr de vrina aquosa mētiōē facit: nihil de alijs coloribus sū in loco loquēs. et miror valde: qm vt plurimū practicaes in p. occursu sup colorem aut ei. subam se fūdāt. in

tantū pcefferunt ad enūciādū febrē pestilētiālē ex iudi-
cio vrine subiugalis. qz vulgares cū eā viderint statim
dicāt. ipse fulcit? ē. imo si nō ē vrina subiugalis: existimat
vulg? et multi iperiti q pestilētiatos sequūt qz febris nō
sit pestilētiāl. Et credo qz valētes viri timuerūt visi-
tationē pestilētiatorū: i multis deficiū? signis: qz fortasse
inuenissent magis ppa ex pte ipsi? vrine sūpta. Est itaqz
vt dictū ē: vrina i ea apparet aquosa: vt Alii. pp defectū
calitatis inate. et iō puata ē digōne. Est et aliqñ citrina su-
balbida fusca rubea: aut subrubea fz dñiuz hūoris pec-
catis. Subiugal vt plurimū apparet vt dictū ē: qz fz plu-
rimū ē mortāl. ¶ Propter qd nō qz cā subiugalitāt est
duplex. Ppā ē mortificatio caloris: qz debilitata cā de-
bilitat effect? et qz sequestratio ptiū vrine: qz subtiliuz a
grossis et ē effect? caloris nālis. Ipso debilitato siue
qsi mortificato: segit pñixtio eaz vt ipaz nā regrit: et sic
segit ei? corruptio. Et ē simile sic ēz videm? vrinā clarā
cōturbari et corūpi frigore extriseco caliditatē nālē ei?
corrūpēte. Q si qrat qre i tali admixtiōe ptes terre nō
descēdūt. dōm qz B accidit ex ipo? dñidēdi mediū. pp
remissionē grauitatis eaz. vepz i corruptiōe vrine extra
scā videm? i fūdo vrinal multas ptes terreas residere.
Altera ē forl ebullitio scā i hūiditate aquosa qz trāsmis-
sa ē cū sanguine. nā cū ipa ex calitate pter nāz ebulliūt hu-
mores et ad intra venas vētositatē i tali ebullitōe gēita:
et turbātē subz vrine: sic videm? i actiōe ignis in picē
vt i rasina: vt Gal. 4. aphōzū. cōmē. 7. et 2. p. d. suba vrie.
Cū itaqz sic turbet aquositas illa ex cōmixtiōe ptiū ter-
reaz cū aquosis et aeris: et expellit d vena ad venā vsqz
ad vesicā. Sic itaqz hēs significatōez vrine subiugalis: qz
pp vt cōphēdis nō semp febrē pestilētiālez denūciat.
¶ Sz nō qz ē dñia iter subiugale. ex pta cā et ex secūda.
Nā qz ē ex pma cā pñuit apparere i fine morbi. qz at ex
scā i pñ? Itē subiugal ex pma cā cū appet i pñ? cū debi-
litate vtutis maxie aīalis: cui? debilitas nris sensib? ma-
gis subiacet: pōt ēē signū ipsi? febris pestilētiāl: et ē fz plu-
rimū: et tal aliqñ ē cū apparēte calitate itēsa: et aliqñ nō.
et nō ē cetica neqz apparēs post signa digōnis. qz duo re-
grūt ad vificādū signū. Que aut ē talis ex scā cā cū ap-
paret i pñ? ē cū fortitudie vtutis: et cū magna itēsiōe ca-
liditatis pcepta. vñ Alii. z. pmi d suba vrine ingt. Urina
spissa i acutis egritudinib? mala. et hec ē vrina subiugal.
Et cā qñ cū mā faciēs febrē acutaz sit subtilis: et vrina
deberet ēē subtilis. Si gē grossa signat vebemētē ebu-
litionē: et grossaz mās p viā adustiois ac debilitatis cali-
tatis nālis nō potētis subtiliare. Lūida aut signat mor-
tificationē: ac vebemētē adustioez. et iō si i pñ? febris ap-
paret cū debilitate vtutis malicia accidētū: ipsa ē satis
efficax signū: et iō alia cū ipsa vrina pñderent anteqz iu-
diciū deponat. pp qd a multis ponit hoc tāqz p signo in
ipsis febrib? pestilētiālib? qz ipsa ē febris delusoria. vñ
4. Alimāfor. febrez pestilētiāles sūt dceptozie. Et iō dice-
bat Hui. deter? qd ē i ea ē qz post appitiōē digōnis et cri-
sis febris pestilētiāl i ipsa crisi mltotiēs iterficit. qñ ois
crisis plus attinet sanitati qz mortī: nisi morib? sit pestilē-
tiālis: vt z. aphōzū cōmē. 13. Et reddens cāz h? Hui. di-
xit: qñ putredo veniēs ab aere ē dispō occlta. Ita i radi-
ce cordis et spūalib? pñmata: qz nā cū suis instis ac bñ-
ficio medicine a se remouere nō pōt. dato qz i mā febzili
putrefacta digōnez cōpleat et pficiat. Un breniter scdm
plurimū malicia venenosa a natura superari nō potest.
¶ Ab egestionib? pmo qz fetide sunt signantes vebemē-
tem putrefactionē: vt pmo pñsticoz cōmēto vltio. vñ
Alimāfor. lib. 4. Quicqd ex corpe ipsoz egredif fetidū
est. vñ Alii. Egestio ē lenis. i. ligda pp indigōē vel eliqz

tionē. vel lenis. i. eq̄lis eq̄litate male existētie siue sube
q signat dñiū inaturalis calidi. Et talis vituperat a Ga-
lieno z. pñsticoz cōmēto. zi. et scda pmi de egestionib?
et ē fetida pp corruptionē cōicatā nutritiuis. Et iō dixit
Raby decima pticula aphōzū auctoritate Galieni sup
tertio epidimiaz. febris illa dī pestilētiālis: cū qua est
assellatio de genere eoz qz putrefiūt et liquefiūt: et hoc ac-
cidēs febrē pestilētiālē aliq tpe nō dimittit. Et ē spūmo-
sa. pp ventositates motas qz ob debilitatē caloris nō re-
soluit. et qz calor pclusus ē: nō pōt liquefacere pinguedi-
nez. vñ apparebit aliqd vinctuositat i egestiōe. Et qñqz
ē melācolica qz nigra: qz. f. malicia febris scā sit adustio
in hūoribus: aut qz talis mā latitauit: et nūc pmo exiuit.
Et qñqz accidit fluxus colericus: et alioz humoz fz pre-
dominiū illoz. ¶ Ab vomitu. nā in his febrib? pñuenit p
accidere vomitus: et de signis pmo eueniētibus: cū pri-
mo corūpat: et putrefiāt hūiditates cordis: et vebemen-
ter: tūc pp ppingtatē cordis ad os stomachi: qd ē valde
sensibile immediate ei cōicat nocumētū. vñ accidit vomi-
tus z colericus et melicus ab ordine: qñ nā irritat plus
ab vno hūore qz ab alio fm maiore aut minore putrefa-
ctionē ipsius humozis. qñ magis putridus plus stimu-
lat et prius exit. vepz fm plurimū ē colericus. ¶ Ab fūdo
re qñ sudore sudāt fetido. qñ qz ab eo exiūt sunt fetidaz
vt 4. Alimāfor. Et qñqz frigido: qz sincopali: cū iaz. f. re-
soluit virtus. ¶ Ab anhelitu: qz. f. fetidus ē pp putrefa-
ctionē positā in corde et spūalibus: et est signum mortis.
Ab pñstilis: qz aliqñ appet borhor subalbida. i. cinericia:
et qñqz subalbida et rubea ex mā mixta qz apparēt: et cito
delitescūt pp defectū caloris nature. Itē apparēt alcola
et vlcera: vt qñqz in alijs ptingit febribus eleuatione va-
porū maloz corruptoz. ¶ Ab opatiōe lesa initū a nau-
sea. accidit plus in istis nausea. pp magnā cōicationē sto-
maci ad cor: vt dictū ē. Itē qz i attractiōe aeris mali cōi-
cat nocumētū ori stomachi: qd i alijs nō cōtingit febrib?
Itē pñtia humoz corruptoz in stomacho ē ex causis co-
adiunātibz: et ex his causis accidit debilitas appetitus
plus in istis febribus. vñ Rasis. cū videris nauseaz fre-
quētē cū febre tepida: tūc scias qz ē pestilētiālis: et ppxie
si cōicat et multiplicat in multis. ¶ Ab dolore capitis: nā
cōitate ozis stomachi ad crebrū p nervos reuersiuos dā-
tes sensus ori stomachi: cōicat nocumētū cerebro i eo cau-
sans dolorē: hñt. n. os stomachi et cor magnā colligatiā et
ppingtatē: vt in anotomia est videre. ita qz nō pōt con-
tingere grāde nocumētum cordi quin accidat stomacho.
¶ Unde insūma hec pñueniūt i pestilētiā signa simul
apparere nausea. vomitus. dolor capitis. et vrina lūida
vel subiugalis saltē in secunda vel tertia die: et hoc i pñ?
¶ Ab anhelitu. qñ est magnus pp flāmā circa cor: et pp
multitudinē vaporū: et exaltat qñ mēbra pectoris i altū
multū ad sensus mouent: et multū pstringit anhelit? re-
spectu eius dilatatiōis. qñ maior est necessitas sistolādi
qz dyastolādi: pp caliditatē nō ēē multū intensam in his
febribus cōiter. et hec pñstictio est maior i his qz in alijs
putridis. Est et eoz anhelitus curtus pp defectū virtu-
tis: et frequēs pmo: qz non sufficit magnitudo aut frequē-
tat hoc. i. semp maior ē sistoles dyastole. ¶ Ab pulsu. pul-
sus in hac febre fm plurimū ē frequēs et pñis: pp neces-
sitatē cui nō pōt satisfacere virtus cū magnitudine: et fit
vehemens fm plurimū in nocte. f. in frequentia: et nō in
magnitudine: qz virtus non ē in illo tpe fortis: et in eodē
tēpore: qz noctis calor et spūs ad intra pculcant: et mater-
rie psequēter cū sequētes: quare augei necessitas cui cū
magnitudine: pp debilitatē succurrere nō potest. vñ cū
addita frequentia supplet. alij dicunt ipsūz in nocte ma-

De febribus

gnificari: propter caloris ad itra uersū virtutē fortificā
tis: et tu considera. ¶ A casu appetit: qz plus in istis de
bilitat qz in alijs putridis: vt supra de nausea: pp cōitatē
ozis stomaci ad cor: pp debilitatē virtutis: 3. pp pūtiā hu
morū corruptorū in ore stomaci. 4. pp q̄litatem malā ex
aere attracto acq̄sitā. Et subdit Aui. Et si n̄ resistit ei
cū comestioe violēter interfic̄ eū. et d̄ B i d̄ cura ad plenū.
¶ A casu virtutis. qz peruenitur ad sincopim pp nocumē
tū in corde ex corruptioe spūz: et resolutioe corz et moriū.
¶ A tussi: quia adest tussis absq; mundificatione: propter
lesionem pulmonis ab aere et a vaporibus.
¶ A vigilijs. accidit in eis vigilia cōicatione vaporū ma
lorū. et propter eandem cām accidit cōmixtio rationis.
¶ A dolore stomaci. propter communitatem: vt supra.
¶ Magnitudo splenis: qz defectu caloris melia splēis
vetoat: et emittit vapores grossos q̄ ibi finē: et inflāmāt
et splenē in tumore eleuat: etiā qz i ipsa se. multi adurūt
huiores q̄ in meliaz uertūt. quoz receptaculū est splē.
¶ A mollificatione apparēte i ea: et n̄ ē va mollificatio: s; qdā
ipotentia mouēdi et sustinendi mēbra: vt accidit i va.
¶ A torpore siue tepore: qz stat patiens non loquens: et
secundūz apparentiā non bene sentiens in aliquo sensu
exteriori: et hoc cōtingit ex debilitate virtutis animalis.
¶ A dispoñe corporis: qz aliqui apparet: vt dispoñe ydropi
sis siue qdā modus cacesie: qz ē cōclusio vaporū sub cute
et inflatio vētris: vt in tympanite defectu virtutis nālī. nā
ventositas sic multiplicata non resoluta et retenta ypo
cundria extendit. vnde. i. 4. terty de doloribus partium
ypocundriorum. et tensio quidem ypocundriorum mul
tiplicatur in febribus pestilentialibus.
¶ Ab angustia. Angustiantur enim: et inquieti fiunt ex
nocumento percepto in interioribus ab ipsis malis va
poribus. cor ledentibus et spiritualia omnia.
¶ A fluxu. qm̄ vt supra accidit fluxus colericus: aut fluxus s; dñi
huoris peccatis et corrupti: nā fm plurimūz febris
becē de sanguine putrefacto circa cor: vt supra: et infra.
¶ Postremo scito ne decipiat facilliter medicus: qz bec fe.
aliqui in pñ aduentus eius est fortis: et magna veniēs cūz
fortitudine accidetū iā dictorū: et ad sincopim: frigus
extremitatū. spasmū et alcuzeq. accidetia mortalia: et hoc
est: qz vtp̄ plurimū est mortalis. vnde Aui. est s; plurimū
pdens. et iō cū accidetibus venit intensus et prauis: et sūt
hec accidentia ab humoribus grossis et ventositatibus
inclusis defectu caloris nālī. Non est negādum qz cer
te nō possit accidere spasmus de inanitiōe. Aliqñ venit
hec febris in pñ sui geta in qua nō p̄cipit aliq̄ caliditas
extranea neq; a patiēte neq; ab astate. Et pzo tūc etiam
vrina neq; pulsus alterātur magna alteratiōe: et tñ ipsa
postmodū infirmū velociter: et q̄si subito interficit. Vñ
recitat Gentilis se vidisse in quodā nobili viro nomine
Cassalus: qui anteq; detegeretur pestis in ea cinitate fe
briuit febre: quā ipse cū alijs medicis iudicauit esse effi
mera ex tristitia ex cā manifesta. tāta fuit remissio cali
ditatis. et non nālīs dispositionis pulsus et vrine. deinde
post aliquot dies indicata fuit putrida benigna: cūz pul
sus et vrina laudabilia forent: et nūquā accubuit nisi ho
ris qbus in sanitate consueuerat. nā color faciei erat bonus
et lingua bona. veniente autēz die septima sudauit: sudo
re frigido i capite et collo: et subito mortuus ē. Stabamus
autēz hesitantes et perscrutantes: vñ hoc euenire potuerit.
et secūdo mēse sequenti detecta fuit pestis: et inuasit mul
titudine hominū. Idē vidi i ciue nostro Bartholomeo
de leone. qz mortuus ē in septima: et estimauerūt medici
astantes qz esset pleureticus: et ego iudicauit eū fore pesti
lenticū: et tribus sequētibus mēsis detecta fuit pestis

fatis notabilis. Et qz bec dubitare fecerunt sapiētes: de
quibus vulgares admirātur. hinc conabor horum talīū
causas aperire ad studētius ampliores doctrinā et cau
telā: vt nullus sit ita audax et p̄sumptuosus: vt de febre ipsa
facile deponat iudiciū i eē ei. vñ Aui. Et medici hesitāt
in eē ei. Propter qd vt supra: dñ febris delusoria. Alimā.
¶ Tria itaq; occurrunt circa bec dubiuncula. ¶ Pri
mum. qm̄ Aui. dicit banc febrem esse cūz forti inflāma
tione: et hic dicitur contrarium: qz scilicet est absq; calidi
tatis intensione percepta. ¶ Secundum. quia dicitur
pulsus non alteratur magna alteratione: cum tamē fiat
cum magna permutatione in corde. propter qd velocius
interficet. Itēz ex putrefactione humiditatis: circa cor
accidit necessitas magna inducens in pulsū varietatem
notabilē. ¶ Tertium. qz de vrina idē dicitur qz non
mutatur a naturali. Et est sententia Aui. etiam secū
da quarti de iudicijs vrine ingt. Et qm̄q; est vrina i egri
tudinib; pestilentialibus bona naturalis in substantia sua
et colore et sedimine: et ille cuius est tendit ad mortem.
¶ Pzo primo expediens dico qz aliquando aliqua ē cūz
forti inflāmatione: et est fm plurimum cum quo stat: qz
aliqua sit absq; ylla inflāmatione: et hoc cōtinget: quan
do putredo humorum erit similis putredini aeris: vt qz
aer erit remissus in caliditate et intense tamen venenosi
tatis. vnde non ponit humiditatem cordis in notabili
ebullitione siue calefactione. propter qd nō accidet mu
tatio in pulsū. ex pte magnitudinis velocitatis et frequē
tie: sed bene ex parte fortitudinis et debilitat: et hoc ma
xime in principio. nā cūz venit ad statū bene variātur
tres differētie cōmunes. vnde qz infectio est paulatina
et successiua: hinc non apparent in principio talia: sed be
ne in statu. Et qz bec infectio est paulatina: non subito
eueniens epati et venis: in quibus ipsa sit vrina et digeri
tur. hinc et ipsa non notabiliter mutat in principio. neq;
hoc est inconueniēs. sicut apparet in pñi vrina toto te
pore bona: non cōicato nocumēto adhuc epati et venis.
Et ita apparuit i Bartholomeo. vnde i. xi. inceperūt ap
parere vrine male: et alia pestis signa posita fortiora. Cō
ciliator noster differētia. 97. dixit hoc euenire ideo: qm̄
cūz ex febre nocumētū fiat in principio cordi notabili
ter nā perterrita non audet morbum inuadere propter
maliciam eius: vnde vires suas colligit: et ad debite cor
pus gubernādum laborat. propter qd actiones similes
eueniunt eis que in sanitate. Propter qd dicendum qz
quando apparet vrina talis ac pulsus p̄ueniās in febre:
qz febris est praua et mortalis: qz illa significāt nām non
audere tētare materiā febris. propter sui maliciā. Sen
tilis autēz dixit qz impossibile est aliquēz mori ex febre
aliqua stāte dispositione illius cum apparētia bone vri
ne et boni pulsus. ¶ Si contingat aliquem mori: hoc
erit propter mutationem factam in febre de bonitate
ad maliciam: vt verbi gratia. pone qz quis febrat febre
salubri tempore pestis: sed tamē i eo latitet materia ali
qua venenosa: vt antracis que ex malicia aeris genera
batur in aliqua parte spiritaliū: s; stabat quieta et occul
ta. In hora ergo crisis huius febris ista mā mouebitur:
et attinget cor et subito interficiet. et hoc plus euenit i te
pore pestilentiali: qz eo tempore magis generātur tales
materie. Et certe ego credo qz iste casus pluries eueni
at in anno: et multos medicos a b̄sq; cā condēnet. Item
ex continua aeris infecti attractioe potest facilliter mā
non venenosa putrescens: et febrem faciēz conuerti ad
venenosam et interficere. et sic de salubri efficitur mortu
lis. Item quoniā contingit aliquem pati febrem conti
nuam ex sanguine: et adueniente crisi per fluxū sangui

nis nariū cōualeſcet: 7 qz remāſit colera apta putrefieri putrefiet deinde 7 ab aere malo venenoſabit: 7 tu gloriaberis in die ualeſcētie d ipſo: 7 p duos dies poſt moriet. ergo caue. ¶ Et breuiter volēs de ſignis demonſtrariis aliqd efficax indagare: nullū tale vſqz mō inueni: qd in alijs acutis putridis apparere nō poſſit. S3 cu3 vides febrē cū ſigno antracē glādula 7 h3: tūc illud eſt certiffimū. Scdō cu3 vides ſtatiz a pncipio: vt i pma 7 ſecūda die egrū deficere in aiali ſenſitiua ac motiua: pncipue cū toznatilitate faciei: pulſu inordinato: vria mala. anhelu malo: 7 maxie vt dictū ē ſupra. 7 plus ſolito anguſtia ri: poteris cū hīs paucis ſatis efficaciter cōcludere febrē eē peſtilētiālē. vep ſi q dicta ſunt bene pſiderabis: 7 oīa adinuicē glomerabis. certe raro decipieris. S3 pur mēto q vt ait Bordonū. et hec febris pplimū deludit medicos: 7 maxie qū ē cū ſignis bonis: vt vrina 7 pulſu. Et iō dixit Aui. heſitat medici de eſſe eius. Et hec de ſignis demonſtrariis.

Pronoſtica. Eſt ſm plurimūz p dēs hec febris ſm plurimū ē a ſanguine. licet ab alijs tribus ptingat humoribus: vt ſupra. Et de meliori3 ſignis ē cōſtantia appetitus 7 mentis ſpes. vñ qz maxime in ea verificatur aphoriſmus Ypo. In omni egritudine pfortari mēte: 7 bene ſe habere ad oblatiōes bonum. pfortari3 vero malum: 7 maxime in his febribus. ¶ Omnis criſis i ea facta ſm plurimūz eſt ad mortem. ſecūdo aphoriſmorum. cōmento. i3: vnde vt ſupra de acutis: nō oīno certe ſunt pronūciationes ſalutis neqz moris. vnde ſepe videmus in peſtilētiariis: qz videntur liberi in quarta vel quinta: 7 per domūz incedunt ac ſi ſani eſſent. imo comedunt bibūt: 7 dicūt ſe hec facere cum appetitu. 7 tamen vſqz ad decem horas vel ſequēti die moriunt. agunt enim vt lucerna extinctioni parata: nactura ſe conante. ¶ Et de pronoſticis hic procedā correſpondenter ad demonſtratiua. Quādo febris nō ē multē intēſionis: 7 ē peſtilētiālis cu3 ſeuitate accidētū. tunc ſcias qz eſt magis venenoſitati attinens: 7 ex conſequenti pernicioſa. ¶ Qū facies fit toznatilis: 7 ei3 color denigrat ſiue obſuſcat: 7 apparēt aliqūe macule in ea nigre. vt vidi in Bartholameo ſupradicto. ita qz tendit ad viriditatem: annūciatiua eſt ſeſtine mortis. ¶ De alijs ſignis ſumptis a qualitate mutata: egre ſupra de acutis. ¶ Urina groſſa turbulēta vel ſubingalis in qua nō reſidet aliqd neqz clarificat in febre peſtilētiāli ē ſignū non bonū. ſignat enim mām retineri: 7 virtutē deficere i expellēdo. vnde Gal. quarto aphoriſmorum. pmeto ſeptimo inquit. Quedā autē h3 vrinariū turbulēte exiſtunt quedam ppoſtaſim groſſa3 velociter faciūt. qz cū fiat: velocitate ceſſantis morbi ſignat. Que vero ppoſtaſim nō faciūt: 7 turbulēte exiſtūt. ſi virtus ſit fortis longū morbum ſignificant. ſi debilis mortem. Aliquoſa perſeuerās 7 fetida 7 nigra 7 groſſa mortalis. lūida mala.

¶ Egeſtio fetida diuerſo3 colo3 apparēs aī ſigna digeſtionis mala. ſignat. n. aduſtionē 7 liquefactionē 7 multitudinē hūo3ū corrupto3. Et qū egeſtio ē colerica 7 multata: 7 nō alleviat egritudo mala. Qū i pñ apparēt egōnes vinctuoſe 7 fetide ſup q3 appet vt vir3 citrinū mortale. ¶ Sudor frigid3 cū nobili itēſiōe febris facit3 circa caput 7 collū mortal. Sudor fetid3 i pñ febris peſtilētiālis mal3. ¶ Vomit3 fetid3 mal3: 7 viridis 7 ſic color porri: ppe fetid3 7 rube3 cū nigredine 7 obſcur3: 7 q ē ſicut ſlos eris deterior. ¶ Anhelit3 fetid3 mal3 7 mortalis. iā enim putredo cōfirmata eſt in corde. Aui. pma quarti. ¶ Omne apā 7 oīs puſtula qd apparet 7 poſtea redit: ē malū. Aui. ſcda qrti. ¶ Qū dolor capitis pſeuerat i fe-

bre peſtilētiāli: 7 virtus eſt debilis: 7 ſunt illi alia ſigna mala: pernicioſus: aut in ſeptimo fiet fluxus ſanguinis narium. ¶ Diuerſitas in pulſu notabilis cū pcepta debilitate: mala. De alijs ſubtriceo: quoniam de ipſis ſupra de acutis: 7 tu ibi.

¶ De cura febris peſtilētiālis.

Rubrica V.

Am et ſolatioſe dicere pſueuerā. hui3 rabidi morbi curā. ieſu ſaluatoris noſtri caſuz apud eū reſeruati eē: quēadmodū 7 herēdo3 facino3 abſolutionē ſūmu3 pōſtice i ſe reſeruāſſe pcedimus. Quāde re eos viuere illos mori eius nutu arbitrabar. Que oīa mihi p ſuadebāt ſtupēdi caſus quos in dies videbā. quoz i aſſignādis cauſis vt alio3 morbo3 humanū ingeniū deficere ſentiebā. etiā qū auctores noſtros compēdebāt de cura ipſa tāq3 pauca conſcribere. Aui. pncipue: ac ſi de re eis paululū nota loquerent. Lū itaqz i pſentia3 ipſarū rez maturius ſim pſcrutatus. video3 viderē nō multū a via veritatis deuiāſſe: 7 reliquo3 morbo3 curā liberius deū ipſū i humani arbitry manib3 reliquiſſe. Aūnt vulgares inter humana opa matrimonio ipſi ppa: ſpāle pūilegiū a deo optimo collatū eē. Sic itaqz 7 dicāt medici hūc deuozatē morbū inter ceteras egritudines ſpecialē atqz diuinā curam obtinere. Quāobz qui eaz ſanare intēdit: 7 ſi in omnibus in hoc ſpālītus diuinā iplozat miſericordiā. Itē in primis aiam egrit ad ſuſcipiēdā grāz ſūma cū diligentia hortē. aſtanteſqz vt pro eius ſalute deū flagitēt. Quibus ſic pmiſſis ad eū curā veniat: eis canonibus 7 antidoti3 qb3 pōt humana mens ei efficaciter ſubuenire. Sequēdo itaqz ordinem pme in reliquis obſeruati3 ponā documēta 7 canones i ea: cu3 quibus canones ipſi pſiciūt. Primūz autē attēdas: vt omnē in principio hēas in cura eius diligētiam. qū nō eſt egritudo dāns inducias. etiā qz cū conſirmatur: nō ē ei ſpes qz in paucis ſit diebus: pluribus. ſ. 7 paucioribus ſm materie venenoſe furioſitate maio3es: aut mino3es: vt ſupra de acutis dicebat: nā qdā in quarto: qdā ante: qdā poſt. Sed nota qz effūnera peſtilētiālis i triginta horis interimere conſuevit.

Canones. Ordinatio diete enātio. alteratio. digeſtio. reiterata enātio: cordis principaliter: 7 maxie ſollicita conſortatio: 7 ſtomaci ſimiliter: propter propinquitatē eius ad cor. caliditatis epatis remiſſio: 7 alio3um mēbro3um ſupcalefactorum ſi que ſunt talia vt renes. accidētium correctio. ¶ Dieta ordinetur in ſex rebus non nālibus: vt ſupra de pſeruatiōe actus eſt. quā tñ raptim in pñtiarum pculr. ſic diſcurrā.

¶ Aer lecti 7 camere alteretur rectificetur: vt de pſeruatiōe ſemper cū odoriferis: cum igne: cum ſtatu vētorum ſeptētrionaliu3 ſi id fieri pōt. quoniā ē de maxime corrigētib3. Aliaſo. quarto. Et hec alteratio ſiue correctio fiat calidis aut frigidis ſm exigētiā ex pte pſtitutiōis aeris ac hūo3is. vñ qdā curioſi mādē faciūt lintheamina i aq 7 aceto: 7 ſup aſpergūt deinde aquā roſaceā: 7 circūſcirca lectū apponūt. 7 hoc tpe calido: ſup lectū deinde ſternēdo flores herbas frigidas: vt ſupra d pſeruatiōe. d3 aer camere eē luminofus: i die lumine ſolis: i nocte cū cādelis: 7 hoc vplurimū. qū iſtis conſuevit ſupuenire ſubeth. Qz ſi eēt ē qū lumē mouet hūo3es ad exteriora. qz ſi paties eēt cū iſtātia vigilia3: hoc obſeruari non d3. ¶ Scdō nō pro nobilib3 7 potētib3: qz qū ſp pſte ē infirmatus: ea die ſi poſſibile ē remoueat a loco in quo infectus ē: 7 ad aliū ducatur locum vt camerā de quo reddita ē cā ſupra. Ita tñ qz hec trāſlatio non ſit cā multi nocumēti virtutis: vt dicetur ſtatim de motu.

De febribus

Et similiter lectū mutet et linteamina et culcitra oī die.
¶ Tercio. qd vt dictū ē aeris alteratio diuersimode fiat
 fm exigētia diuersarū pstitutionū et humorū ac cōplexio
 num. et atū consuetudinū. et hō qnq; in relis obseruare
 debetis: aliqñ errores magnos cōmitteres. Similiter
 patiens teneat in manib⁹ aliqd odoriferū: vt supra d pfer
 uatiōe fm exigētiāz cause et aeris constitutionē factāz.
¶ De cibis. In his aut pncipaliter p sidera q̄litate: qz nu
 tribilitatē. q̄litate ē: qz alteratiua. 2° quātitate: cōtinuā
 s. et discretā. 3° horā. 4° ordinē. **¶** Qualitatē pmo: qz nu
 tribilitatē. dō enim eorū cibus esse. multum nutritiuus
 ac virtutis restauratiuus: facilis digōnis: alterat⁹ ad fri
 gidū et sicū cū acetosis: vt inde prohibeatur eius putre
 factio: et ex eo generetur humor aptus putrefactioni ma
 gis resistere. nā acetosa cū hoc ēt appetitū incitat: et calo
 ri resistit febrili. nā sicut dictū ē supra: hic morbus inter
 alios plus virtutē deicit et p̄sternit et exterminat. et ideo
 maiori ac velociori idiget nutrimento. pp qd credo qd cū
 aqua carnis sublimata velox prebeat nutrimentum et
 spūosum: qd in his casibus ē cibus singularis. verū qz ci
 to īstābilis: existimo ipsaz debere fieri cū alteratib⁹
 eaz: et cordialibus pfortatibus. vt vbi grā. abluat galina
 vel fasian⁹ vel perdix vel caro edi cū aqua ro. et aceto et
 modico vini aromatici. deinde cū coriādro sandalis gē
 mis ac margaritis. ros. cicorea. flore delectabilibus
 dialibus: de qbus supra: et spāliter gustu delectabilibus
 ad alembicū. ponat itē cū ea ducati. Itē aliter. terantur
 folia auri et supponat. et sic de alijs ingenijs. ex calidis ēt
 si opus erit. Quidā carnes frustatim incisas cū p̄dictis
 ponūt in fiala magna obturato foramine in cacabo ple
 no aqua ad bulliēdū p qnq; horas: deinde totū extrahūt
 et exprimūt p peciā: et vsui reseruāt. Quidā addunt aq̄s
 cordiales cū eis quasi implendo vas vitreū vsq; ad me
 dietatem. Et hic aduerte qd dato qd acetū sit quāmaxi
 me vsitātū et cōmendatū: vt supra de p̄seruatiōe. tñ at
 tende ne volens vitare caribdim cadas in sillā: qm sūt
 aliqui stomaci frigidū: in quibus ex vsu aceti etiā in pua
 quantitate corripit cibus: de quo numero meus ē. Et
 ad hoc bene aduerte: qz ex chilo putrefacto generabit
 humor putridus vel aptus facilliter generari. Cōsimili
 ter laudo cōtūsum brodiū cōsumatū: et hō ex carnibus
 tēperatis laudatis supra. 3° ca: et tu ibi. Alterata tamē cū
 acetosis sūcis herbis agresto et hō vt supra: de p̄serua
 tione: vñ cū Aui. dicit a carnibus absteineat supple nō da
 tis cū acetosis. vñ de p̄seruatiōe. Et caro sūc decocta in
 acetosis. In lebeite itaq; ponat ad bulliēdū cū carnibus
 aut herbis aut acetosa aut agresta aut pomū factum ex
 peciā cū puluerib⁹ cordialib⁹ calidis aut frigidis vt exi
 git dispositio. Et nota qd data frigida et hūida ipsi febrī:
 vt sic magis puenirēt. tamē qz venenositas: et aptitudo
 ad putredinē sūt magis suspecta: iō dam⁹ frigida sicca
 iuxta illd aui. q̄rta pmi. Tu quoq; semp sollicitus sis ad
 id qd magis suspectū ē. **¶** Qualitatē ēt alteratiuam: vt
 humore peccāte exire calido sanguineo vel colerico de
 dieta ei. pportionata et flegmatico et melācolico sibi pro
 pria. de qua dictum ad plenum tertio capitulo supra: et
 de ipsis cibarijs aliquid statim cū expediuero alia tria.
¶ Quorū pmi ē quātitas. pmo dō dari bona quantitas
 cōtinua cibi ipsa sic p̄siderata: fm plures tñ exhibitōes.
 Nā Aui. pma q̄rti de cura eius. plurimi eoz q viriliter
 agūt sup illud: et comedunt violēter. q̄uis sint structi si
 ue disturbati appetitus absoluūt. s. a febre: et viuunt.
 vnde subdit necessariū est restaurare sup cibū. i. cogere
 eos vt frequēter cibū accipiat. vñ Almasor. io. de febre
 pestilentiali. hac p̄terea laborātes passione ad comedē

dum aliquid sunt cogēdi: vñ in ista febre nō est pceden
 dū vt in alijs acutis: qm hic pp qualitatē occultā vene
 nosaz multo plus debilitatur virtus q̄ alijs acutis: pp
 qualitatē manifestā. et iō bñ dicebat Galic. pmo aphōrū.
 cōmēto nono. accidētibus p̄sternētibus virtutē illico
 dādus ē cibus. qd qz etiā de alijs intelligit acutis. nā vir
 tus primo cōsiderāda est. quartapmi. pmo capitulo. Qz
 virtus occulta plus possit q̄ manifestā: vide manifestus
 exēplum: qm modica quātitas veneni hominē interficit.
 qd magna quātitas alioz calidoz i sūmo aut frigida in
 sūmo minime faceret: et qm virtus est debilis nō potens
 in vnica vice magnā sustinere cibi quātitatem. oportet
 vt plures partiatur vices vt dādo ter aut quater in die
 naturali. etiam dādo inter cibū et cibum cōfectiones
 electuaria huius cordialia confortātia. Nec autēz par
 titio et cibi exhibitio in quātitate maiori et minori diuer
 sificari dō fm diuersitate fortitudinis et debilitatis vir
 tutis etatis consuetudinis. et talū: ad q̄ bene considera.
¶ De hora. Dicat qd multo melior est consueta sibi in tē
 pore sanitatis si fieri potest. etiam consideretur. qd hora
 alia nō sit sibi nimīū tediosa et displicibilis ne ducat eū
 ad vomitū ad quē egritudo hec facilliter promouet.
¶ De ordine. Ut nō ponat indigestū sup indigestū: et ita
 vt paties nō sentiat se ex tali ordine i stomacho grauari.
¶ Et ante qd ad potum veniam: aliquos cibos hic sub
 iūgam compositos: vt ex datis simplicibus supra tertio.
 capitulo scias et tu componere secundū diuersitatez pa
 triarum. et memento eius qd dictum est supra: de p̄ser
 uatione: qd si tibi fiat possibile. sit ex his q non sunt nata
 in eo anno pestifero: quoniā sunt mala: vt Aui. q si habe
 ri non possunt: oportet vt dictum est: corrigere cum ace
 to et alijs. pultes ordeī in hoc casu cōueniunt cū brodio
 carniū alteratarū: vt dictū est. Luz autēz peruenierit
 qd masticare possit: tunc te trāsseras ad cibos delicatos
 gustui delectabiles: et in sanitate consuetos: non tamen
 nocuos faciendo geladortia acetosa ex carnibus lauda
 tis temperatis. s. et calidis alteratis: vt supra tertio capi
 tulo. Item assentur cū irroatione aque rosate et sanda
 lozum et aliozum taliū odoriferorū. Et cōsimiliter den
 tur saporos acetosi agrestini ex fructibus acetosis aran
 cio limone granato. et hō. Item ex succo mirti cum mo
 dico panis et amigdalorum aqua rosa. et brodio saporem
 delectabilez compone: cui infundas pulueres coriādro
 rum preparatorū aut parūz cinamomi: vt dispositio exi
 git. Cōsimiliter fiat ex succo aranciorū vel punorum
 et vino granatorū. et hō. et si videtur aliquid zucari adde
 re poteris. tu. n. debes esse sollicitus in excitando appeti
 tū in his: quoniā in eis cōmuniter cadit. Itēz p̄fice aro
 mata ex rebus cordialibus cōmiscendo frigida cū cali
 dis: vt dicebat: de quibus iaz actū est de p̄seruatione.
 Cōsimiliter ex succo herbaz iaz dictaz cordialū et frigi
 damētū: et si videtur addas modicū succari. Sed hic no
 ta qd vt tibi possibile est: in oibus talibus cōmiscet acetū
 in quo tpe pestis magna est supra allegatum ex Aui. cē.
 tertia pmi. Item aliquando accipitur pullus elixus vt
 caro elixa et in patella: deinde frigitur siue assatur: et sup
 ipsam deinde spargitur sapor factus ex lacte amigda
 rum cum succo aranciorū vel agreste vel vino grana
 torū modico panis ad dandū sibi aliquod corpus cū
 modico cinamomi: et hō addito succaro. vltimo quedā
 pulcra grana granati superponuntur ad decozem: et vt
 ex vsu totum gustui gratius reddatur. Potes et hos sa
 pores in eodem vase diuerforū colorū facere: vt vi
 sui magis delectent: faciendo ynaz partem cum sanda

lis rubeis: et alia cum riso vel sandalis alb. faciendo diuisiones cum cartis aut asserere subtili in ipso vase prius: et tu considera. Et similiter adde crocum ubi vis colorē citrinum facere. Si cepe decoquatur sub cineribus. deinde sic calidū ponat in aceto: et pmitatur sic stare in eo horis decem. deinde superaspergatur modicum cinamomi: et ad excitandū appetitū detur vna modicula quātitas pro vice infirmo cum vno bolo carnis credo vtile. Si ex colatura fursurū ordeī cum lacte amigdal. zuccaro et vino granatorū fiat puls in brodio carniū laudatariū erit ferculū conueniens. Item lens excoctata bis prius abietā aqua: et tertio in brodio decocta et acetosata: et maxime tempore calido. Tempore frigido dari poterit risū bene decoctū etiam cum lacte amigdal. Licera rubea fracta optime decocta: ut sint sicut puls cum zuccaro et sic cōcedi possunt quādoque sunt enim pectoralia et magni nutrimenti. Sed attēde quod non sint vetusta. Ex herbis etiam cibaria cōfice grata: de quibus supra ad plenū de preseruacione: et supra tertio capitulo. Quia tremula estare cum albumine. hyeme vero absque eo dentur. De fructibus actum est et de alijs de preseruacione: et tu ibi.

De potu. conuenit aqua ordeī simplex et magis quādo in ea extincta est lamina aurea: aut ducati: aut in ei⁹ decoctione fuerit positi in fundo vasis: de qua pōt magnā quātitatē assumere: maxime si iuuenis fuerit colericus et tepis estiuū. Et quod dictū est de quātitate aque: nota inquit Auicē. prima quarti de cura eius. Et aqua plurā frigida subito est inuatiua valde. Paucā autē cōsequenter. Ita fortasse excitat caliditatē: et etiam dictū iōanicū iō. continentis. capitulo de aere: quod dictum maxime verificatur quādo febris est multū inflāmatiua: ubi. si reperiuntur conditiones octo supra posite. capitulo de cano-nibus generalibus febrium putridarum: et tu ibi. nā si in ea dares paucā et conuenienter: quod successive: et non in vna vice: fortasse excitaret caliditates: quod in coleram conuerteretur. ut Ypo. secundo regiminis acutorum. unde multus potus aque frigide quādoque excusat in febribus ab omni. alia in frigidatione: etiam a flobotomia: ut prima quarti. de cura febris sanguinis. Item et plures tertianarū ex eius solo potu sanati sunt: ut infra suis dicitur capitulis. Rasis autem inquit. da in potu aquam veri frigoris valde. i. in bona quātitate. Et propter dubiū ab Auicē. posuit paucā fortassis excitat caliditates. Quidā precipiunt cum datur iste potus etiam ex rebus frigidis acetosis. quod deest in notabili quātitate pro vice et sepe. quod intelligi hūc quādo virtus est inflāmatiua. Uerū sup̄ omnia attēde pectoris dispositionē. Quod si illic fuerit difficultas ei⁹ aut naturalis aut accidentalis: quod talia cūtenē ut possibile est: quoniam primo ledūt: quod sunt cōstringēdo cā attractio-nis plaris aeris: quod anhelitus frequentat. et quod vapores ad intra clauduntur: et ingrossantur: et prohibetur eorū debita expulsio: propter augmentum constrictionis. vñ piculū incurrit patiens suffocatiōis: ut ille amic⁹ ex nimio potu aque frigide: cui inerat difficultas anhelitus a nā.

Conuenit et potus aque simplicis cocte cum zuccaro cum succo aliquo ex acetosis dictis. Item aqua cum aceto et zuccaro et absque. Item vinū de granatis de berberis cum aqua. Et ab aqua calida tāquam ab inimico caueat. Item ab omni potu calido. Item conuenit potus aquarum cordialium: ut cicoree acetose cum succo granatorum: et hūc cum zuccaro. Quod si virtus fuerit debilis: aut cōsuetudo te cogat: da aut vinum album limphatum subtile odoriferum cum aqua veri frigoris: ut Guilielmus vernacinus aut maluaticus: et sit quintuplum aque et plus et minus secundum exigentiam dispositionis. quoniam si fuerit

ex flegmate poterit dari: ut dictum est: et plus attenta remissio caloris et cōsuetudine et etate: quia senex. Quod si ex colera aut sanguine minus: et tu modera: nam ipsum multum virtutem restaurat. Quod si alicubi ab auctoribus blasfemetur vinum potens intelligi habet de puro: unde in debilibus antiquis in talibus uti iudico conueniens. Consimiliter detur aurelium pauciferum odoriferum limphatum: et si declinabit ad ponticitates melius: immo et Lermisonus noster laudat acedulū. Item agre-stosum et acerbum. Macrobius autem multum in peste cōmendat vinum album limphatum cum aqua in qua extincta est lamina aurea. Loz inquit cerebrū et parā qualibet putrefactōe venenosa preseruatur. Et hec dō potu cum his que supra dicta sunt de preseruacione.

Ultra potus hos ordinantur a medicis potus medicinales: de quibus dari debet infirmo omni hora. immo confortare sepe ut de eis accipiat et continue notabilem quantitatem vsque ad ciatum vnum vel circa: et sunt ex sir. cordialibus acetosis: ut sir. d acetositatem citri. de ribes de agresta. sir. acetoso simplici de bizancys de nenufar. de fumoter. de limonibus cum aquis cordialibus buglosa endinia cicorea nenufaris rosata acetosa. et his similibus ponendo triplum aque ad sir. item valet oxizacara. Item cum his cōmisceri potest succus aliquis acetosus ut arantū. vini granatorum. Item in extinguendo addere semina cōmunia frigida maiora et minora dragagan-tum gummi arabicum ut faciant adherere. Item aromati-zare cum sandalis aut alijs cordialibus calidis aut frigidis: ut exigit dispositio: et tu compone. Nam ex sic positis facile compones alteratiua extinctiua fortia et debilia ut libebit. Postremo attende quod nullo modo sitis patiatur. renis est causa magnificationis anhelitus. secundum quod potus maxime medicinales tempore calido dentur frigidi: et frigido non multum calidi: maxime quando queritur inflāmationis extinctio. Et hec de cibo et potu sufficiant. Ad alia venio.

De motu et quiete. Dicebatur paulo ante quod patiens debet se mouere de loco infecto: quia de camera aut dōmo: in qua recepit infectionem: et hoc intellige in prima die: quando. s. virtus constat: et sit locus alteratus re-ctificatus ut dictum est. Nam ut in de preseruacione: alia qua domus vel camera habet aspectum malum: quem non habet alia. Sed consulo ut deinde non multus moueatur: ne ex tali motu amplius debilitet: et spiritus resoluantur: ne etiam materia venenosa que stat quiescit: ex tali agitatione moueatur subito ad cor: corpus deinde interimens: ut quādoque vidi: propter que ut credo Auicē. secunda quarti. capitulo de causis mort. inquit. Quod quādoque motus infirmi ad assellam est causa mortis: fac itaque ipsius quiescere: et in lecto si possibile est hēre sedē. Qui canon maxie seruad⁹ ē in oib⁹ egris debilib⁹.

De somno et vigilia. Dicendum quod cum ex somno reuocentur materie ad intra: et oppositum querat medicus: quia vult eas ab interioribus elongare indicatione sumpta ab hoc nullus competeret somnus. Uerum cum multus virtus debilitaretur ex vigilia tanta: debet dormire: ita tamen quod vigilia sit somno prolixior. Nam somnus multum virtutem confortat: ut primo de somno. Anseroy: et secunda primi. de his que ex somno pro-nent. unde cum virtus est debilis debet somnus esse prolixior vigilia. unde in hoc debet prudentia tua laborare. Cane tamen ne somnus profundetur. nam consueuerunt pestilentiati somnus profundum incurere: et maxime ut existimo quando materia est sanguinea aut flegmatica: ut infra de signis sanguineis et flegmati. et tu ibi.

De febris

De inanitione et repletione. Ita actus est de quantitate cibi. vñ in summa debet cogi: vt supra. ad comedendum: ita tñ qd nō repleatur repletione qua stomachus grauetur. Corpus eius omni die euacuetur clisteri aut suppositoio. Compositiōem autem clisteriorum habuisti supra de curatione febrium putridarum in generali: et tñ ibi.

De accidetibus anime dicatur vt supra d pseruatiōe. Et in his terminetur primus canon.

Pro cōplemento secūdi. Scito qd cū occurris pestilētiario statiz debet aduertere: vt euatiō fiat si ipsa ē necessaria qd diuersificari hz fm diuersitatē materie peccātis. qñ si ē sanguis peccās qd ē fm plurimū: aut humor alius sanguini admixtus: qd cōprehēdes ex signis: vt supra. de cura putridarū in generali. flobotomiā facito: vt statiz dicitur. Qd si fuerit alius humor nō mixtus sanguini peccās: euacua cū solutino. Et iō dicebat. Auicē. de cura eius prima quarti. Si autem materia vincens fuerit sanguinea fiat flobotomiā: et si fuerint humores alij euacuentur.

Et qd flōia cōiter fit: et vt semp a multis: ideo d ea specialē mētiōē faciā. ponēdo hūc canonē primo. Qd si i febre pestil. fit flōia nō ueniēs: maior cōmittit error qd si in alijs fiet putridis. vbi. f. nō cōueniat: nā in hac plusqz in alijs in pncipio virtus debilitat: qd amplius et multum debilitabitur euōne sanguinis boni et spūs exalatione in ea. vñ sic magnū incurrit patiens piculū et fortasse mortem: et cōsidera. imo pp hāc cāz voluit Auicē. vt canonicus flōiaz partiri qd exqstā facere. et cōsidera. Et vt clarior inde sequatur doctrina hūc intentioni saltem in hac pte satisfacere decreui. Per breues cōclusiones rēdēdo.

Et ante eaz positionē pmitto. Qd febris pestilētiālis ab alijs differt ex pte cause: qz cāz hz dterminatā: vt aerem venenosū: et alie nō vt supra in declaratiōe diffinitionis febris pestilētiālis. Scdo. qz eius putredo ē maxie et pncipaliter circa cor: nō sic in alijs: vt prima quarti. d febre pestilētiāli. pzo ca? Ex quo inferi: qd cū in corde: qz i dextro eius vētriculo reperitur sanguis: non sic alius humor: qd fm plurimum putredo pncipaliter ei accidit: vel paruo stat tpe quin ei accidat. Preterea venenū maxime inimicatur spiritibus qui sunt de nā sanguinis. nā spūs ē vopoz sanguinis tpatus. 7. de iuuamētis. ergo plus sanguini qd alteri humori dritatur ipsūz venenū: et sic sanguis primo putrefiet. et hoc fm plurimū. et dictum est fm plurimū. qñ nā est magis sollicita de defensione sanguinis qd alioz. vñ aliqui reperitur aptitudo maior i fleginate vl colera ad putredinem qd i sanguine: quo casu putrefiet flegma vl colera: et nō sanguis. et: vt supra ex cā determinata aeris aliqui putrefit flegma et nō sanguis: aliqui sanguis: et nō flegma vt dicebat. vñ stāte cōtēperatiā in hūozib? rōne huius. qd ē: qz sanguini prius occurrit cā putrefaciēs: et cui plus inimicatur. accidit fm plurimū i eo putredo et ex isto inferi. qd cū sanguis sic ē putrefactus nō stat lōgo tpe quin in alijs hūozib? accidat putredo pp nocumētū cordis alijs cōicari. ex quo inferitur vltērius qd statiz post pñ putredo ē ex multis hūozib? ex q infero qd post pñ nō d3 fieri copiosa flōia: vt i pncipio iuxta illud Auicē. et cū postposueris flōiaz non ē amplius ad eaz mētiōē: vt supra de cura putridaz in gnāli.

Premitto vltimo. qd flobotomiā est triplex. euacuatia. diuersa: et euentatua. exempla patent.

Prima. qd in pñ pñtētiē vtute etate et ceteris. mā peccāte existēte sanguinea vl sanguini mixta cōpetit flobotomiā euatiua. ē Auicē. de cura eius. i pñ capituli.

Scda. pñtētiē de mēte auctoris. xv. ppositionū: qd in pncipio morbi epidimici semper fiēda ē flōia. et postea

nūquā: s3 farmacia pcedēdū: et dicit pñm eē spaciū. xxiiij. horaz: hāc cōclusionē nescio verificare p pma pte ei? nisi dicat vt d aphorismis multis: qz veri sunt fm plurimū. scda ps pōt verificari. qñ si tardat: qñ. f. fieri d3: tāta accidit deinde corruptio: vt melius farmaco ē et pfortate cor: vt reubar. et h3 remoueat nocumētū: et cū minori virtutis debilitate qd flōia: et si securior sit euatiō flōia facta qd farmacia: et tu bene considera.

Tertia. qd hūore peccāte alio a sanguine neqz eidem cōmixto rōne hui? nō cōpetit flōia euatiua. hāc pñtētiē voluit Auicē. cū dixit. et si fuerint humores alij euacuentur. et ps ex cā: qñ sic euacuaret humor n euacuadus: et multū debilitaret vtus: et d rōne huius: qz fortassis ratione plectorie aut h3 posset competere.

Quarta. pñtētiē pncipio vria existēte subiugali cū aliqū rubedine pñtētiē vtute: et alijs pñtētiē flōia euatiua: nā talis vria significat ebullitiōē hūozis peccātis sanguini comisti: p ista ē Auicē. pma quarti de cura flegmatice. ingt. n. Lū videris vrinā grossiorē et rubicundiorē nō erit malū si flobotomaueris. et d cura tertie nō pure. Et cū videris vrias eoz grossas. tūc flobotoma: et d cura causonidis. Et fortassis iuuabis eos ex flobotomia si fueris illic turbiditas et rubedo.

Quinta. qd i pñtētiē subiugali ad albedinē declināte nō cōpetit euatiua. p3 ēt p canonē gnālē quartē pñtētiē. Laue ne egrum.

Sexta. qd vrina i pñtētiē subiugali pp fortem ebullitiōē qd cōprehēdit ex itētiōe se. cū cōstantia virentis competit euētiua. p3 cōclusio itelligēti. nam est simile sic cū ebullitēte lebetē qd exustat et cessat ebullitio. Et si arguitur ergo i omni putrida pñtētiē vtute et c. competit sic sedādo ebullitiōem. Dicēdum negādo cōsequentiā: et cā quoniam ex ebullitione facta i humoribus i corde toti aliud cōmunicatur nocumētūz qd ex ebullitione facta in humoribus in alijs membris existētibz: et ideo ex ea sic facta maius sequitur iuuamētum respectu sui nocumēti qd quādo in alijs fit putridis. Qd si iterū arguitur. ergo in causone vel quādo quomodo liber fieret ebullitio in humiditatibus circa cor deberet fieri flobotomiā. Pro pmo dicif cōcedēdo cōsequētiāz. nā i causone sic competit euētiua. Et cū Auicē. iquit de cura causonis. Et nō flobotometur fortassis istāma bis eos. itelligitur de euacuatia: et hoc vbi nō apparuit vrina grossa siue turbida cū rubedine: quo casu competit euacuatia: de quibus ifra suo loco: et tñ ibi. secundo potest dici qd medicus d3: vt d3 regulariter operari: et qz in morbis nō dātibus iducias stimulat et cogitur ad operandum irregulariter. ideo qz alie putride dant inducias: et hec et peracute non. hinc in alijs vtitur extinctiuis successiue ebullitiōem remittentibus qd cū in acutis peracutis: de quorum numero est pestilētiālis: hoc facere nō possit eque cito. sicut cū flobotomia: que maxime refrigerat. hinc hac in ipsa vtitur: nō sic in alijs. Et forte hoc sensit Gal. primo aphorū. cōmē. 23. ingt. Lūm vero flobotomat? i peracutis morbis et febri. vñ ad de sectionem refrigeratur statim corpus et extringuitur febris. Quidā interpretantur hoc dictum in fe. de sanguine quali aut quāto peccāte in corpore iuvene. robusto et forti. cōsidera. S3 vide supra de acutis peracutis et c.

Septia. qd i pñtētiē subiugali pp mortificationē caloris: qd cōprehēdit ex remissiōe feb. cū debilitate virtutis: et alijs malis signis: vt supra nō est. fiēda flōia: qñ statim sic iterimur patiens vt patet.

Octaua conclusio. Qd vrina in pncipio apparente liuida indicatiōe sumpta a liuiditate non competit flōia

euacuatiua. p3 qm mortificatione signat: aut veemētes adustiones: quibus casibus ab ea ē abstinentiū. Et dī in dicatione quoniam si adesset plectorā non inconueniret ipsam ratione ipsius in principio facere.

¶ Nona. Semp apparēte apate i aliq emūctorioz vtu te ente forti rē. i se. pesti. semp cōpetit flōia saltē diuersiua. p3. qm nō fit apā i eis locis nisi qz nā illā māz ad ea loca trāsmittit diuertēdo z elōgādo a corde mām vene nosaz. Cū āt medic⁹ debeat ipsā māz imitari vt pōt: cūz sit ei⁹ adiutor: vt p⁹ 4. d cura putridaz: seqt q cum per flōiaz diuersiua h ad plenū ppleat: q ipsa max⁹ ppetit i pñ: Ex q pñe iferē p q apparēte apate i emūctorio bra chy dextri d3 fieri flōia saluatielle dextre. p3 cor⁹. Et sci to q min⁹ debilitat vt ex flōia man⁹ qz brachy: z cū h ē magis diuersiua. S3 hic aduerte qz l3 apate appaente sub assella sinistra cōpeteret diuertēdo flōia man⁹ sinistre: tñ qz tunc tract⁹ materie venenose ad cor: pueniē tior erit: si fiet ex saphena sinistri ped. Inferē z q appa rēte apate i inguie dextro d3 fieri flōia ex saphena dextri: z i sinistro i sinistra. Cōsitr dicat si accadat apā p⁹ aures.

¶ Decima. S. apparēte carbūculo seu antracē pſentiente vtu te: z alijs nō resistētib⁹ i pñ: ppetit flōia ēt euatiua p/ bat⁹. qm qdlibet tale ē ex sanguie adusto z pmixto co/ lere aut melie: z tale p flōiaz facili⁹ ac pueniēti⁹ educit sine euatur. igit. vñ Auic. 3. 4. de cura carbūculi. necessa ria ē flōia: vt euacuet sanguis colericus. Et subdit. z qñ egritudo ē timorosa: tūc necessariū ē ipsaz flōiaz appro/ pmare sincopi: z tu pſidera hic. qm mlti voluerūt flōiaz in pestilētiato pſentiēte vtu te semp debere fieri vsqz ad sincopiz: z de cura antracis inquit. Auic. euatio cū flōia: z cum eo quod tolerat hora. i. principium.

¶ Undecima. S. apparēte spūto sanguinis quod est signum pessimum competet flobotomia ex basilica de/ extra: z hoc apparēte repletionē.

¶ Ultimo hic nota pro dictis canones sex. **¶** Primus q vbi flobotomia fieri non possit: aut propter etatē: aut pp virtutē: aut pp aliud. Q loco eius ponatur ventose cū scarificatione: vñ posita sup nates tenet locū flōie: vt quarta primi. capitulo de vëtosis. **¶** Secundus q audacius fiat flobotomia in consueto q in non consueto: qm eā facilius tolerat. **¶** Tertius q si quis ex flōia consuetus ē: aut aptus in sincopim cadere: q eo casu est cū diligētia fiēda: nā ex sincopi multum debilitat⁹: z cor multū ledit⁹: qd pus ē ēt multū nocitū. z iō tales floboto mentur stantes supini: vt Auicē. quarta primi de flōia.

¶ Quartus q si eger se indifferēter sēserit aggrauatus p totū fiat flōia d me⁹. Si magis i inferiorib⁹ d basilica. Si de supiorib⁹ de cephalica. **¶** Quintus q mā existē te sanguinea copiosa fiat flōmia. Si colera minor: z si fle gma similiter. ita q diligenter humorem considera.

¶ Sextus q vbi febris talis fuerit effimera si plectorā nō aderit fac flōiaz de basilica sinistra. qm p hāc vapo/ res cordis z arteriarū calidi potenter educantur: vt. iō. terry de cura asmatris. s. illo. in asmate autem z constri/ ctione anhelitus.

¶ Sic expeditus de euōne p flōiaz. Venio ad euōnē per medicinas: z vt supra de inanitiōe studeat medic⁹: vt oī die paties hēat bñficiū vētris ēt cū clisteri appropriato materie⁹ peccātib⁹: de gb⁹ hēs supra de cura putridaz in gnālī: z ifra i caplis pprijs d colericis flegmaticis zc.

¶ Itē studeat ad euōnē p farmacū factā. Et hoc scdm plurimū. qm scōz plurimū febris pestilētiāl nō ē magne intēssionis siue inflāmationis: s3 bñ ē ex mala mā putrida q euōne idiget. z iō ab euōne p⁹ icipiēdū qz ab alteratōe. cui⁹ triū ē i febrib⁹ multe inflāmationis. Et ppea dixit

Aui. Sūma curationis ē expicatio. i. etiō. Si itaqz pesti/ lētiāl is esset multe inflāmationis simul incipiem⁹ cū alte ratiuis z euatiuis. sed euatiua pcedāt saltem alteratiua per exterius. alteratiua autem per interius que sunt: vt digestiua dari possunt non tardata euacuatione pp illa.

¶ Alius canon: z ē tertius in ordine: q medicus d3 eē sol licit⁹ q euacuatio p farmacū fiat celerius q fieri pōt. z ratio canonis: qz mā ē putrida venenosa: cui⁹ expulsio statim fieri d3 cū sit nature max⁹ rebellis z inimica. Am plius qz non spāt ei⁹ reductio: s3 pūne maior putrefa/ ctio z venenositas: pp pſentiā mali z corrupti aeris: z sit medi⁹ respiciēs hūore peccātē: z iō pus bñ pſidera. qz ē tal⁹: z da appropatā z nā aliā: vñ p isto ifra d euōe riterata.

¶ Sed hic cadit difficultas. nūqd tale farmacū debeat eē laboriose soluēs: an bñdictū. ppea qz bñdictū ē tarde opationis. nō ita eradicās z māz subito educēs: vt labo riose soluēs. Itē cum i materie⁹ furiosis pceptū sit aū digestionē eradicare si possibile ē: vt qz vñ pſentiat rē. z fit. z cōiter obseruat. quāto magis in ista febre q alijs ē furiosior: Cōiter practicanes medicinas laboriose ex/ soluēs timēt pp fortē agitationē quā faciūt. ēt qz vene nositate pſcipāt. Et p istis ē zoar tertio theysir. Laue ne tētes exhibere species difficiles. i. medicinas fortes: qz non laudatur ipsarum finis. vnde Placentinus z Ler/ misonus noster super fortes medicinas non audent: sed solum super māna cassiam aloem reubarbarum agari/ cū mirabolanos citrinos z Rebulos: super tamarindos pruna diaprūnis: z h3. Euitātes indifferēter medicinas scamoneas: propter cām assignatā. Recitat tamē gen tilis tempore pſaue pestis plures valentes viros vſos fuisse medicinis laboriose soluentibus z scamoneatis: z plus profecisse his qui soluz vſi sunt bñdictis fundātes se sup ratiōes adductas aū oppositū cōiter practicātū.

¶ Et breuiter respondendo pono aliquas conclusiones que sint tibi loco canonum. Prima. q statim z in princi pio des farmacū materiā minozās minozatione notabi li. Istā conclusionem intellexit Auicē. cum dixit. Sū/ ma curatio ē expicatio. i. fortis z notabilis minozatio si ue fiat flobotomia siue medicā. vnde per hec verba ex cludit lenificationem z leuem minozationem: z causa dicti eius est: quia materia hec est furiosa venenosa cu/ ius euacuationem: si virtus consentiret eradiciua fa/ cere deberet medicus: z ergo ipsam minozatiuam ma iorem q potest iuxta tenorem virtutis facere debet.

¶ Ex quibus infertur primo. q male operātur qui pro/ perāt ad faciendum in eadem die flobotomiā z dare so lutium. nā cum in hac pze ceteris febribus multuz de/ bilitetur eger: ex his duabus q maxime debilitabitur. z primo per euōnes ipsas que due tenebunt locum era/ dicatini. Secundo quia fiunt in eodem die duo motus contrarij quozum quilibet debilitat: z potenter absqz ipsa euōne. Farmacia nāqz mouet humores de circūse/ rentia ad centrum: flobotomia vero econtra: z tu bene considera. Auicē. quarta primi quinto capitulo. preter rea duas medicinas ventrem soluentes in die vna con/ iungere est timorofus z extra rectitudines. quā auctori/ tatem etiam satis ad propositum adaptare poteris.

¶ Infertur secundo q non sunt laudādi: qui soluz cassiā aut māna exhibent in principio minozare: aut lenire in/ tendentes. Sit ergo medicina talis ex reubarbaro: aut de agarico etiaz: vt verbi gratia. R. māna electi. 3. i. reu bar. electi. 3. y. 5. spice vel ignanti. gra. iij. p onatur reu barba. in infusione aque acetose z cicoree. z vini aroma tici. añ. 3. 5. stet per horas sex ad minus: fiat deinde ex/ pressio fortis. Adanna autem dissoluatur cum aqua bñ

De febris

glosse et exprimat. et oia simul misce. vt. yz. hec medicina max^a est ante colerico. Ali^o dare potes cu^m dea^m mana. 3. i. 5. vsq^{ue} ad. y. reubarb. i. suba. Sz hic noⁿ d^{icitur} spica q^{ui} est mali sa-
poris. Euitet vt possibile est. et filia. qm^{ia} in istis appetit^{us} p^{ro}-
sternit vt supra. Silr poteris cu^m cassia dare reubarb. vt
cu^m mana opat^{us} es. Itē mā ex^{istit} flegmatica loco reubar-
bari pone agaricu^m cu^m suo correctiuo: et melius i eo tpe vt
corrigat^{ur} cu^m oximelle. Itē in cā colerica vt ere diaprunis
nicolai. 3. i. reubar. 3. y. 5. in infusione aut. 3. i. 5. vsq^{ue} ad. y. i
suba. Silr mirabol. citrinis. In flegmatica pone agaricu^m
et kebu. vsq^{ue} ad turbith pparatu^m: et da cu^m aqs cordialib^{us}
vt dictū est. et cōsist^{it} sp^{iritus} ppara tua farmaca cu^m cordialibus.
et qz ifra plures ponent^{ur} descriptōes solutiūoz i cā coleri-
ca flatuca aut melica valētū. iō supsedeo a recitatōe eo-
rū. Tu g^o quere ea capitulo de colericis. aut flegm. infra.
¶ Scda conclusio quā pbabil^{iter} pono 3 cōez modū practi-
candi. medicina scamoneata pōt pueniēter i febre pesti-
lētiali exhiberi. Et ad hāc declarādā. pmitto q^{ui} medici-
na dī bñdicta duob^{us} modis. Prio qz nobilis opationis
euōne absq^{ue} molestia corpis faciēs: quō medicinas solu-
tiūas pmi^o et secūdi grad^{us} bñdictas dicim^{us}. Et hoc modo
diamāna Hal. descripta a mesue dicta est ab eis bñdicta.
Scdo qz nō est venenositate picipās: et nō ponit i corp^{us} p^{ro}-
opationē ei^{us} nocumētū. Hoc mō dixit mesue medicinaz
eē bñdicta in suo de solatiōe. pte scda. ca^{pitulum} pmo. Ex quo
pmissio. p3. 3. vñ credo elius de succo. ro. descriptiōe mes.
hoc mō bñdicta: qd in febre pestilētiali pueniēter pote-
rit dari: vt pcedit Marsilius patavinus i suis receptis:
et multi antiquoz vsi sunt similibus: non dubitātes: pp
scamoneā eē vehemēter refractā: et p dicto mes. dic ipz
de simplicib^{us} log: et nō de cōpositis. qm^{ia} et si in cōpositis
talīa a sui venenositate expoliari nō possint: tñ ita refrā-
gunt^{ur}: in cōpositis vt ex eozum vsu maius sequatur
iuuamētū nocumēto. ¶ Tertia 3 probabilis: qz pueniē-
tior est in febre pestilētiali medicina bñdicta scamonea-
ta qz nō scamoneata: semp alys paribus. probat^{ur} conclusio.
Quoniā euacuatio humoris euacuādi melius fit cu^m tali
scamoneata. igif. ar^{temisia} p3. Quia rōne scamonee medicina
tota ad cor citius deducit^{ur}: vbi est vis ois putredinis et ve-
nenositatis: a quo pncipal^{iter} euacuatio querit^{ur}: et ipsa me-
dicina sic cito occurrens cito etiā hūiores ampli^o dispo-
portionat. vnde statim virtus refurgit expulsua. qre ci-
tius a se expellit^{ur}: et ad loca expulsionis citius qz si nō so-
ret scamoneata quā citā euōnez d3 querere medicus: vt
supra. et rōne qua bñdicta facile: et sine molestia euacuat
vt supra. et corporis nocumētū pceptibile nō infert cu^m
sit in ea scamonea multum refracta: sicut caro tyri in ty-
riaca. ergo. vnde imageris. Quod si nocumētū fac^{it}. ex
pte scamonee: qd multū remittit^{ur}: pp alia secū cōmixta:
magñū fac^{it} iuuamētū ex celeri euōne. vñ iuuamētū est ma-
ius nocumēto: et tu p^{ro} sidera. Ex quo infert^{ur} qz dādo cassiā
aut māna cu^m electuario succi ro. descript. nicol. nō est repre-
hēsbile. d^{icitur} descriptione nicol. qm^{ia} scamonea est magis re-
fracta in descript. mes. et p istis pñib^{us} est opinio illoz viroz
valētū d^{icitur} gb^o Gentil. supra: et tu ad hoc p^{ro} sidera. hac māz
nullibi determinatā inueni. Ego aut de ea has posui cō-
clusiōes et pbabiles: ne videar psumptuose pñib^{us} antigs
p^{ro} dicere. Qz si tibi placebūt cu^m ad op^{us} vnies: p^{ro} sidera tps
anni: et cōplexione et etatē et. Quoniā tpe frō complōne
fra in cā fra securius dari poterit p^{ro} sidera. Et velis arbi-
trari qz scamonea in talib^{us} sit sic dux i exercitū qz sua ma-
nu hostē: nō vincit neq^{ue} pcutit: sz sua prudētia: qz bñ con-
duxit: fac^{it} suos vincere. ¶ Ultima conclusio. Qz semper
in medicina laudabilius est expertos sequi: et a via cōi
non deuiare. via aut est cōmunis est magis expta nō cōi. vñ

de quinto canone: primo caplo. Et melior est expta nō ex-
ta: et tu elige.

Pro cōplemento

terty. Sciendū qz in hac febre nō incōuenit in eo-
dē die dare solutiū et alteratiū: imo cu^m alteratiūis int^{er}
et extra debes p^{ro}tinue pcedere et in pncipio: ad p^{ro}hiben-
dū. s. ne vlt^{erius} pcedat corruptio et venenositas: et p^{ro}hi-
beat spūz resolutio: et vt caloris febrilis extinguat^{ur} fer-
uor: qz alteratiua debēt eē frigida sicca cordialia: vñ i co-
rū frequēti exhibitiōe studeas die ac nocte: et talia cum
mā peccās erit: aut sāguinea: aut colerica tenebūt locuz
et digestiui. Qz si fuerit melācolica adhuc conueniēt pp
cās dictas. Sz nō qz i sāguinea et colerica debēt eē frigi-
diora qz in flegmatica aut melācolica. ¶ Et ex his qd ad
intra dāt. Quā de his hoc loco sunt potiōes pfectiōes.
Trocisci siue ex eis pillule facte: et ita de similibus fm
varia ingenia: qz sūt electua^m: et h3. ¶ Exēplū de potiō-
nib^{us}: vt sir. de acetositate citri et h3. de gb^o supra statiz ha-
buiti: et copiose. De potu: et tu ibi. Etia hoc loco cōfert si
nō sit qd p^{ro}hibeat: ex pte pectoris et h3. Potus fact^{us} vt d^{icitur}
pseruatione cu^m bolo armeno et aq^{ue} ro. et modico vini aro-
matici. R. aque ro. 3. vi. vini aromatici. 3. ii. boli armeni.
3. ii. misce. deinde. R. sir. de ace. citri. 3. i. et de liquore boli
3. ii. et da ter in die. mane. s. meridie et sero. vñ Auicē. ca^{pitulum}
pro. Et plures qd sanati sūt ex epidimia magna: pp cō-
suetudinē bibēdi ipsum in vino subtili: et si bibi i febre
pestilētie necessarium est: vt vinum pducatur ipsum ad cor:
et misceat^{ur} vinum cum aq^{ue} ro. Auicē. et Serapio de eo. Et
iā vidi multos euadere in tēpore pestilētie p ipsum. Et
quidā de eo multum confidētes infundunt spongiā in
liquore eius sic iā descripto: et sepiissime anhelat sup ipz:
et eā continue in manibus tenēt: et tempora frontē: et pul-
sus sepe balneāt. qz omnia o3 vt tua moderet prudentia
ne nimia ledat^{ur} frigiditate. Et ras. ponebat sup tempora
et frontē in febre pestilētiali peciā infusam in aq^{ue} ro. cam-
phorizata cum sandal: et hoc post primā euōnez iā factā.
¶ Exēplū de troc. vñ pillulis. Trocisci de cāphora. Et
hic nō qz cāphora appetitum deycit: et iō non suz vagus
vti ea in his qz p os assumunt^{ur}: quoniā in talibus cōmuni-
ter deycitur appetitus. Item recipe ex pillulis supra or-
dinatis: non solutiū in de pseruatione: et da. Secūdo
nota qz si in principio talia euomerēt^{ur}: nō desistas ab
eozum reiteratione: et quādo non euomit paties in prin-
cipio hec medicamina est signū bonuz. Trium malū. qm^{ia}
signat corruptionē iā ipressisse i cor nōbilitatē. p^{ro} sidera.
¶ De confectionibus. valet confectio de triasandalis
nicolai etinguit inflammationem cordis et epatis: et ip-
sa membra confortat. vel Recipe spērū triasandalorū.
3. ii. ossis de corde cervi. 3. 5. margaritarū. 3. 5. sa-
phiri iacinti. añ. 3. i. zuccari albißimi. 3. viii. cum aqua
acetose. fiat cōfectio solida. Ad idē manus xpī platu^m san-
dalizatum: et tu compone ex frigidis cordialibus supra
positis ponendo. vi. 3. pro libra zuccari. ¶ Et ex cōsimi-
libus potes cōficere electuaria: et h3: et facias omnes cō-
fectiōes deaurare et electuaria. ¶ Elect^{us} satl cōueniēs.
R. ci. zuccari ro. vñius anni buglossati viol. añ. 3. 5. ma-
nus xpī perlati sandalizati. 3. i. 5. puluerum margaritarū
electuary de gēmis. 3. i. 5. dissoluatur manus xpī: et omnia
simul incorpora. Qz si opus est liquore addas sir. de ace-
tositate citri: et deaura: vñ dictum est. ¶ Item potest fie-
ri decoctio si. de acetositate citri vsq^{ue} ad spissitudinem:
et cum eo cōmisceri species cordiales frās dictas de pre-
seruatione: aut calidas vt exigit dispositio. ¶ Itēz no-
bile alteratiū: ex aqua ros. libz. ii. vini odorif. 3. ii. y. san-
dal. ru. 3. ii. ro. ru. siluestrium recentium: et si non habeo

recentes: infunde flegas in aqua ros. per. xliij. horas. Ma. iij. flozum nenufa. Ma. ij. ponantur ad alembicum: dein de Accipe camphore. 3. 5. musci. grañ. i. 7. ponatur in pecio/ la: que dimittantur stare in vna itegra fiala per duos dies. deinde administretur 7 bibendo 7 odorado cum spogia: ad dito modico aceti: 7 ita ea vtere vt libebit. Aqua frida in multa q̄titate exhibita est forte alteratiuz: de quo dictu ad plenum de potu. Sicq; ex dictis speciebus cordialibus supra: de quibus statim componere poteris trociscos pillu las electuaria. 7 huiusmodi. Venio ad ea que extra admi nistrantur quandoq; in forma sacculi.

Epithima cordiale frigidum. Recipe ros. rube. M. i. 5. coriandroz preparatoz. 3. i. spody corall. rub. alb. sanda loz rub. añ. 3. ij. margaritaruz. 3. i. ossis de corde cerui. 3. 5. corticum citri. 3. i. camphore. gran. iij. fiat sacculus: vapo retur super regulam ignitam 7 extinctam cū aqua buglos se. 3. ij. aceti. 3. i. Et pro pauperibus cū aqua 7 aceto 7 mo dico vini odoriferi ana. **Aliter 7 maxime tēpore calido.** B. aquaruz ros. acetose: buglosse: mellisse: 7 huiusmodi. ex cordialib. ossis de corde cerui: sandaloz: boli armeni: ter re sigillate: iacincroz: simaragdoz: margaritaruz: 7 huius modi cordialium frigidorum: corticum citri: ligni aloes: becn albi 7 rubei: 7 huiusmodi. commiscendo cūz frigidis ppter complexionē plus aut minus aut nihil ponēdo fm inflammationē cordis: fortitudinē virtutis: que medicus contemperare debet sicut scribēdo non potest vt cōprehēdis. Et ideo doses nō posui: dosabis aut vt occurrēs requi ret dispositio. Et in his etiā si videbitur poteris ponere ali quid camphore: etiā poteris epithimare nō solum cor: sed totum pectus: vt Rasis: 7 maxime quādo cōprehēderis mām nō esse cōprehēsam in pectore: et q; in anhelitu nō est difficultas. q; si ipsa aderit non facias: imo cum timore epithimabis cor. **De calido epithimate** nihil ad p̄sens quia eo in febre nō egemus. Tu itaq; facile ex iaz habitis compones. Et sicut confortādum est cor: ita 7 epar refrige randum. Sed tamē cordi applicabis statiz epithima. Epa ti autē non sicut nisi facta pmo euacuatione ex parte flobor omie aut farmacie: 7 gradare de debili ad forte. **Un de pmo facias tale:** vt verbi gratia. Recipe aque endiuie. 3. iij. aceti. 3. i. sandaloz: rubeorum. 3. i. 5. applica cum pe cia linea duplicata. Tale factū aliquāl tēpore frigidis: cali do autē nō. Et si vis fortius addas spodiū: vinū granatoz: spēs ceroti sandalici Mefue: aut dyarodon abatis Ny colai. vel semina frigida 7 cetera. Item attēde cōfortatio ni stomaci: quoniā vplurimū in istis deycitur appetitus. **Que autē stomachum cōfortant** suo quere loco. **Itez** quoniā: vt in de signis demonstratiuis supra: aliquando do let dorsum: fiat vinctio dorso ex frigidis oleis: rosato nenu farino: viol. 7 huiusmodi. cū sandal. seminibus fridis. rasu ra eboris: succo semperui. aut solatri cū aceto 7 modico cā phore: 7 ita de alyis: quoniā hec posui: vt vbi gratia. ad exci tandū te ad componendum: stude. Itez cūz aquis frigidis 7 aceto. seminibus frigidis. fiat epithima humidus dorso si placet. **Et q; de maxie refrigerantibus** totuz vltra flo botomiā est epithimatio testiculoz ppter reflexionē calo ris quā faciunt super totuz: ideo stude cū opus est eoz epi thimationi cū aqua ros. aceto modico vini odoriferi: 7 cū bis que refrigerant dorsum: 7 reiterabis. Posset fieri pro alterādo cor vnguētuz ex datis: s; nō laudo: neq; est in vsu. Epati autē quādoq; fit vt infra in pluribus capitulis: s; in casu nostro magis laudo epithimata: etiā vt dictuz est ca piti: q; fronti 7 temporibus applicentur hec humida frigi da odorifera: si nō sit qd obstat: ex capitalibus frigidis: vt est aqua ro. nenufaris viol. cū sandal. aceto camphora: suc cus solatri lactuce: vt precipit Rasis.

Pro cōplemento quarti sciēduz q; digestiua iter se varietatem recipere debēt vt materie ipse digerēde. nam vt dictum est: febris pestilentialis nō ex vno solo puenit humore: sed a diuersis 7 pluribus simul fm plurimū: quoniā raro peccat humor solus. pmo regiminis acutoz. cōmento. 20. Tu itaq; pmo ipsam digerendā mām bene cōprehēdas: deinde ad dige stiua posita. supra in 4. cap. te transferas: vbi 7 simplicia 7 composita tuo iuenies pposito. Ita tamē q; in ipsis si cor dialia nō sunt addas ex cordialibus calidis 7 fridis vt ipa exigit dispositio: de quibus plene supra de preseruatiōe: et de ipsis etiā cordialibus hic ante: dum de potu agebatur. **Secdo** vt supra talia digestiua dari debēt post p̄mā 7 se stinam factaz euacuationē: 7 hoc vbi materia esset calida sanguinea aut colerica aut ex his mixta. quo casu alterati ua dicta etiā 7 de potu essent digestiua: 7 tūc in eodē die cōuenienter dabuntur cūz pmo euacuatione: immo ex eis vtendum est cōtinue: vt de potu dicebatur. **Q; si materia** fuerit flegmatica aut melācolica: tardetur talium digesti uoz exhibitio post p̄mam euacuationē. **Tertio** nota q; digestiua talia nō debēt esse ab acetositare expoliata pro pter ipsius acetositatis siue aceti excellētiā: in hoc casu nō paruz ab auctoribus cōmendatis. **Quarto** q; talia den tur bis in die: mane in auroza per horas tres ante cibum: 7 sero ante cenam per tot aut saltez per duas: ita tamen q; detur post prandiu per horas sex. **Quinto** q; te trans feras ad caplm quartum supra: vbi habes digestiua diuer sa fm diuersitate sp̄rum humoruz. etiam fm diuersitatē vniuscuiusq; eoz in latitudine sua. vnde volo hic hec pau ca de ipsis digestiuis sic dixisse: quoniam scio plusq; suffi cere intelligenti.

Pro cōplemento quinti lz que dicta sunt in cōplemento scđi sus ficerēt: tamē ne in totū vacuus hic canō a nobis discedat: aliqua scribam valentia etiam pro ipso scdo. vnde de flo botomia dicatur q; si videtur nō est malum eā reiterare: sed minorem facere q̄ in pncipio. verum hoc raro accidit quoniam vt dictum est: est morbus vorax 7 inducias non dans. De euacuatione vero per secessum dicatur memorā do q; in die non desistere debes a clisterib. lenitiuis supra positis. capitulo de canonibus putridarum in generali. **De euacuatione per farmacum** dicendum q; exhibi tis digestiuis duobus diebus vel trib. ad plus da euacua tiuū: 7 considera duo. p̄mo q; dies exhibitionis eius nō sit creticus: idicatiuus scz aut eradicatiuus ne virtutis et celestis influxus operationes impedias. **Secdo** q; vt di ctuz est de digestiuis qd bene prius attendas humore vel humores peccantes: 7 q; secundum eoz diuersitates di uersa administrabis euacuatina. vt verbi gratia: peccan te colera facies decoctiones ex tamarindis prunis violis mirabolanis citrinis 7 huiusmodi. 7 cum hac dabis māna cassiam aut reubarbarum: aut electuarium de succo rosa run vt supra de eo: aut diāmāna fm cōclusionē: quā pro babilem posui: 7 vidi aliquos eam sequi: aut diaprunis nō scamoneatus cum reubarbaro: sic de alyis frigidis: vt iu lep violati aque cicoree acetose ro. 7 huiusmodi. **Q; si fue rit adusta cōmisce** decoctionem: aut syrup. valentes in di gestione talis humoris: vt supra. quarto caplo ad plenuz: 7 tu ibi. Et osimiliter discurre per alias species colere. **Q; si** ex flegmate discurre per species ei. vt supra allegato ca. 7 tunc pcede cūz decoctiōe scā cū reb. digestiuis illi flati 7 da cū illa cassiā māna agar. aut turbitu: aut pill. de appro priatis de gbus ad plenu 4. ca. vbi gra. B. cassie aut man ne. 3. i. 5. turbitu pparati. 3. i. trocis. de agari. 3. 5. cinzibe. 3. 5. salgē. grañ. ij. detur cum decoctione buglosse 7 cedoarie

De febribus

Similiter operare quando est humor melancolicus: in quo casu quidam presumunt: vt dictum est supra. Electuariuz hamec: sed dialcene securius: pillulas et huiusmodi. ad propositum tuuz in omnibus habes supra quarto capitulo. et tu ibi. Ne alius me mordeat: de paucitate receptaru quoniam superfluu duxi eas describere: non plus posito casu in terminis. vnde fin eius varietatem oportet variare receptas. et tu ex positis in capitulis allegatis moduz habes copiosum: et ideo ad ea loca te transferas.

Pro sexto sufficiant que dicta sunt in coplendo tertium. Et pro septimo que posita sunt in cura accedentiu febriu acutaru peracutaru etc. quia in precedenti capitulo. Et in sputo sanguinis in ea apparete. non obliuiscaris bolo armeno: et succo portul. aut puluere eius cuz syrupo. de ace. citri. sineraldo ac capphora.

Postremo bis addo aliqua ex empiric. ineta aliqua rationabiliter posita. Sunt ex eis quidam dantes succum kalendule statim a principio vsqz ad. 3. iij. calidus: deinde egrum cooperiunt et sudare faciunt: deinde post completam sudationem et mundificationem reficiunt egrum. Dicuntqz solo isto medicamine curari. Quidam eodem modo dant succuz berbene et in ea maximam speciem ponunt. Quidam succuz scabiose: vt dicunt post eius exhibitionem per horas. xij. pestem extinguunt. Quidam rationabilius operantes post primam euacuationem audet supra electuaria calida: etiam super tyriacaz et metridatuz: maxime quando est febris non multe inflammationis: vt dando. 3. i. vel circa tempe frigidum. calido vero cuz syrupo. de acetositate citri: aut rob. de berbe. et huiusmodi. aut cum succaro ros. est enim quid cordiale veneno resistens: et ea vtuntur sic ter in hebdomada. Apud italos maxime inoleuit vsus pulueris radicis tormentille que est species pentafilon exicare in umbra. detur cuz syrupo de acetositate citri omni die. 3. i. et cu aqua acetose. Idem detur de puluere diptami. Eius dosis est. 3. i. cum aceto et aqua rosata. Aqua ex compositione noua. Recipe radicuz tormentille. 20. y. radicis diptami 20. i. berbene. 20. i. scabiose. 20. y. Kalendule. 20. i. bacaruz lauri. 20. i. terre sigillate: boli armeni. an. 20. y. ros. 20. i. macis. 20. i. omnia hec aceto aspergantur et dimittantur sic stare per noctem: deinde ponantur ad alembicum. dentur de ea omni mane. 3. iij. cuz. 3. i. syrupo. acet. citri vel de ribes in auroza. hec enim videtur multis satisfacere et veneno pestifero valere. Tu autem bene considera. Multa enim per se ex auctoribus hominem liberant et in preservatione etiam conferre videtur. Multa a multis ponuntur: et dicuntur. Ego autem tria his subiungere volo in quibus nonnulli magnam spem ponunt. Non solum in curatioe sed etiam in preservatione. Primus. Recipe boli armeni. 3. y. cinamomi. 3. y. radicis tormentille diptami sandalo. rubeozum. an. 3. y. rasure eboris. 3. i. spody. anthere. an. 3. y. corticum citri: margaritaruz. an. 3. i. sineraldi: iacinti: rubini: saphiri. an. 3. i. Karab. vnicornu. ana. 3. y. ossis de corde cerui. 3. i. auri et argenti subtiliter limatoz. an. 3. i. accipe ex hoc puluere. 3. i. et da cuz syrupo de acetositate citri omni mane cuz aqua acetose: vel ex eo fac cuz succaro buglossato. elarius. vel cuz succaro cōfectione ponendo pro libra quicari. 3. vi. pulueris. Secundum est syrupo altera tiuus mundificans corpus a superfluitatibus. cor cerebrum et epar confortat: et omnia membra principalia. Et de ipso aiunt visam fuisse experientiam magnam. Recipe corticuz citri: corticuz radicuz capparoz: berberis: sandal. rub. spody. an. 3. y. garosilate: mellisse: buglosse: boraginis: cicoree. an. 3. y. acetose: epatice: cypressi. an. 3. iij. scariole. 3. y. seminu citri: seminu frigidoz: violaz. an. 3. i. thimi: epithimi: mirab. citrinoz: chebuloz: scene polipody. an. 3. i. agarici: reubar.

an. 3. y. seminis absinthii: succi sumiterre: succi plantaginis an. 3. y. citonioruz. 3. y. dyagridy. 3. y. quicari albisimi. lib. y. fiat syrupo fin artem et acetosetur cuz succo citonioz. dosis est a. 3. i. vsqz ad. iij. cu duplo aque buglosse mane in auroza: neduz curat sed preferuat eius vsus interpolat a peste. Tertium est quid curiosum alchimicatum. Recipe radice tormentille viridiu si haberi possunt lib. i. radi. diptami lib. 5. rad. enule cap. 3. iij. acetos. lib. i. 3. y. seius ei. 3. iij. buglos. boragi. cuz suis florib. ros. rub. an. lib. i. pimpi. scabiose. an. lib. 5. succi limonu lib. i. tyriace optime lib. 5. aque ardentis ex vino optimo. 3. x. terre sigillate: boli armeni. an. 3. y. sandal. alb. rub. spody: been albi et rubei: margaritaz. splendoru. an. 3. i. 5. ossis de corde cerui. 3. i. rasure eboris 3. i. croci. 3. iij. capphore. 3. y. folioz auri. 3. y. Sic operari cupias: folia auri sic per porphiro cu melle tere vt poteris: deinde in ampulla aque ardentis pone et bene obturetur: sic per dies tres dimitte: deinde tere margaritas. pone in ampulla succi limonum bene obturata: et dimittatur per tantum dies: deinde cuz vino optimo radices optime lauentur: et in umbra exiccent: deinde in mortario quasent optime et herbe et semina aliquantulum: deinde oia simul pone in vase vitrea: ita quod ultimo tyriaca: aqua ardet et succuz et pulueres: et ita obturetur cu luto vt respirare non possit. postea fac foruea in loco humido profunditatis trium peduz. et in fundo foruee fac solariuz de calce vina altitudinis medij pedis. deinde pone vas in medio cu fumo equino vel vinaceis circumdando et bene cooperiendo. quo facto infundas super ipsuz duas situlas aque: et sic permittite stare. xij. diebus naturalibus et omni tertia die renoua fumum siue vinaceas: deinde transactis. xij. diebus extrahere tota compositionem et pone in vesica vitrea et desuper alembicuz: et sigilla ne respiret: et ponatur ad ignem: et sit lentus absqz fumo factus: ligeturqz ampulla ad caudam alembici ne aqua exiens respiret: et ipsa extracta iterum super feces proyiciatur: et sic fiat tribus vicibus. Aqua vero que ex tertia veniet alembicatione ponatur in vesica vitrea cuz alembico bene obturato: et alembicetur quarto ad balneum: deinde vsui referuetur. Dos is est coctear vnum bene paruum vel. 3. y. vsqz ad. i. 5. Dec autem spiritus multiplicat et clarificat: membra confortat principalia: ita vt non permittat ea ledi a peste: immo et lesum liberat. Et alii qui pro re multum secreta tenent: dicentes quod si accipiantur partes due huius aque: auri potabilis pars vna quod mirabiliter hominem viuificat: maxime quando fit auris potabile sine aliquo corrosiuo: habeo penes me modum faciendi eum: sed nondum sum expertus: ideo non hic apposiui. Ultimo pono verba Auicennae in quinto. summa prima. primo capitulo que memorie commendat. inquit de tyriaca. Et illi qui ea vtuntur in tempore sanitatis non nocent venena: et non impediunt in eo nocumenta: et fit sanus ab egritudine pestilentie. Hoc dico: quoniam que dicta sunt multum curiosa sunt: sed doctos et expertos et experta sequere. Et hec de febre pestilentiali gratia saluatoris sufficiant.

De gladulis et carbaculis pestiferis.

VI.

Quia cuz his febribus coniunguntur non raro gladula et carbaculus: que vt dictuz est sunt ex signis demonstratiuis efficacibus: hinc et si habitum inferioris induere videatur statui succincte de eis aliquid dicere ad aliqualem phisici intelligentiam: quoniam res hec tam timorosa tamqz pernicioza: necessaria scitu sibi a me iudicata est. Apparente autem gladula siue poraca: a porario: qui eas primo iesu gratia curauit: sic dicta: premisissim vniuersalibus ex parte euacuationuz: et per pharmacuz qz per flobotomias facta: rui ad localia veniendum est. Primo itaqz superponat ven

tosa magna: deinde perfecte scarificetur. et subito scā scarificatiōe superponatur vērōsa iterum: vt egrediatur venenū cum sanguine illo. Et hec ē visa in superficie vborū snia Anic. tertia quarti. de cura apostematū accidētium in glādulis. Quidam statim a pncipio supponūt cātarides: et similr ponunt in parte inferiori a glādula distāte cātarides. Quidaz loco cātaridum ponūt flāmulā siue pedem coruinum diuertēdo et trabēdo. vt vbi gratia. si est in coxa ponūt super crus in tribus vel q̄ttuor locis. si sub assellis sup brachia. et si post aures sup spatulas et vesicas icidūt magna icisione. Item renouāt loca sic in diuersis partibus vesicādo. Quidam ponūt cauteria actualia silr et potēntialia. Quidaz applicāt sanguisugas yngulatas. Quidam: et est suauius et delicatius et optimum: deplumāt anum galli et supponūt et dimittūt sic stare p spacium quarti hore. Vel circa. deinde remouēt et alium supponūt vsq; ad numerum. xy. vel. xx. q; si moriētur: erit bonum signum. si nō malum: quonā si gnūm q; attraxerūt venenū: si moriētur scilicet. Ad idē maxime cōferūt emplastra: et hoc in pncipio ex reb; attrahebentibus et resoluētibus: vt sunt spēs gūmaz: vt galbanū: euforbium: gūmi arabicum: armoniacū: serapinum. et hō. faciēdo dissolui et sup coreuz extēdi. Similr fit empln ex fermento: sapone nigro: sinapi: calce viua: caricis: vitriolo: nuce rancida. Item ex radice narcisci: et melle anacardino et puluere stercoris columbini. ¶ Ad idem emplastrum ex nucibus: ficub; fassis: rutha: bethonica: scabiosa: galbano: fermēto: et melle: et est optimū et suauis. nam certe estimo doloem multū virtutem pstermetem: et attractionē nimiam expauesco: ita q; cum mitioribus trāsire est securius. ¶ Et sit tibi canō q; semp cū huiusmodi emplastris ponatur calida veneno resistētia: vt sunt bethōica: berberina: chālēdula: scabiosa: gētiana: diptamus: sedoaria: aristologia: calamētum: cepe: abrotanum. et huiusmodi. de qbus supra de pseruatiōe. ¶ Secundus canō. q; a percussiuis oio abstineas. ¶ Tertius. q; procedatur post pncipium. cū solutiuis et maturatiuis. ¶ Quartus. q; quā p̄nium incipiet apparere vestigium saniei: tam cito aperias ipsum apostema. nā existimo iuuamētum ex aperitione eius maius. cōsidera. Et hec cursim de glādula siue poraca. ¶ De carbūculo dicatur q; in cura eius debēt pcedere vniuersalia: vt de glādula. Et veniēdo ad localia p̄fert appositio gallozum. Item quidaz cōfidūt super vērōsas: vt in de glandula. Quidaz sanguisugas applicāt: et est suauius et miuus. Quidam vt anglici aggrediuntur cū cauterio actuali. quidam cū potēntiali: sed actuale prestātius. Lauterius potēntiale laudat. Bz. vitellum. i. oui recētis coq; eo cōmiste de sale quāto plus fieri poterit et muret de hōra in hōram. Item applicetur panis calidus de furno extractus et reiteretur. Item ficus trita cū yreos et modico salis et aloes rumpit ipsum a pncipio. ¶ Ad idem radix cōsolide minoris trita iter duos lapides: et doloem mitigat. Item fermētus cum oleo et sale. Item pix nigra mixta cū passulis. Item opponacū cū fermēto et passulis. Item bucella panis cocta in oleo feruentissimo superposita et replicata. Item cataplasma ex scabiosa factum. Escara vero facta nō remoueatut violēter: s; yngas butiro loto et oleo donec cadat. Vel fac emplastrū ex butiro et radice altee et asungia porci nō salita. Deinde attēdatur ad mundificatiōes vlceris et carnis generatiōes cū sarcocolla et melle ana. et est mirabile. Item cōmēdatur dyaquilon absq; gūmis. Item foliū basilicon generat carnes in antracē. Item cōsolida maior: radix affodillozum. Item radix paucedani puluericata. et huiusmodi. Et nota q; circūcirca locū debes applicare que mēbra cōfortāt ex frigidis stipticis nō multū: vt sunt succus arnoglossi vel folia eius: mica panis iussu in aceto nō multū forti:

et sepe reiteretur. Item ex farina ordei cū succo lanceole et melle. Et hec volo tibi de his sufficere. pro phisici itelligētia stude. Et de his deo gratias semper.

Casus. Pampinianus noster: vt supra capitulo de canonibus vniuersalibus. attēdēdus in cura putridarū: et tu ibi. Post febrez a qua curatus fuit per Siculū nostrū: icēpit egrotare pmo augusti febre pestifera hora tertiarū cognita per signa ipsius demonstratiua: et nocte sequēti circa mediū noctis apparuit apostema siue glādula in igne sinistro cū his accidētibus. Primū dolor capitis. scōz subet lene. tertiū vomitus. q̄rtū dolor dorsī. quintū sitis itensa. sextū prostratio appetitus. Cui scilicet occurrens vt eodē loco. et de etate complexionē virtute et ceteris iformatus: hoc ordine pcessit. vocatus scōa die mensis ante tertias per duas horas voluit videre pmo yrinas quā iudicauit subiugalem ex ebullitione in massa humoralī scām: vt supra de yrina subiugali dictum est in de signis demonstratiuis: et tunc precepit: vt imēdiate fieret clistere lenitiuū: et post eius impositionē per duas horas precepit fieri flobotomiā ex saphena sinistri pedis: iuxta cādes supra de flobotomia positos: et eo maxime: quonā Pāpinianus complexionē est sanguineus cū p̄ticipatione colere: ad extractionē. vi. 3. et nō plurimū. nā flobotomia pedis plus multo debilitat q; brachiorū. 4. p̄mi. de flobotomia. Nā ex signis cognouit colerā mixtā sanguini peccare: et sic eaz fecit euacuatiuā et diuersiū. deinde dietā ordinauit declinatē ad frigidū et siccū: et cū acetosis: vt supra de ea dictum est. Tertio ordinauit: q; flobotomia somnū inducit etiā rōne subeth qd teneretur per astates in vigilia cūz nō nis fabulis vociferatiōib; et hō. vt supra de subeth. Quarto ordinauit epithima cordiale frigidū: qd ei applicari sepe precepit. vt supra de eo. Quinto alteratiuum cordiale portabile: vt supra de potu dictum est. quo vti debet continue ante et post cibum: ita vt ab eius potu non desistat. Sexto cōfectionem cordialem: frigidam: de qua sepe daretur ei. Septimo q; in mane sequēti: quia scilicet tertia die daret diaprūnis cum reubarbaro: et cum decoctione tamarindorum prunoz. et huiusmodi. Octauo ordinauit: vt violentaretur ad assumendum cibum administrans aquam carnis alembicatam et cetera. brodium consummatum. et huiusmodi: vt dictum est. Nono q; circa. xxy. horas detur de aqua ex compositione noua: aut modicum tyriace cūz cucaro ros. et pauco boli armeni. Et semper ordinauit lenitiōnem ventris et continuationem epithimatūz mane et sero: deinde eadem hora ordinauit fieri epithima epati refrigerans et confortans et vncionem dorsī refrigeratiuā. Decimū ordinauit: vt adueniente quarta sollicitaretur ad acceptionem cibi et ad assumptionem alteratiui quousq; quarta transiit: deinde instans cum lenitione ventris ordinauit digestiūm ex syrup. de acetositate citri. Syrupū violato et acetoso simplici cum aqua acetose endinie et modico ros. quod voluit dari in auroza pur frigidū vsq; ad seprimum inclusiue. Quinta vero die ante cenam per duas horas dedit pillulas quinque ruffi descriptas supra: et non plures: quia venter satis lubricus erat. Nona autēz die de mane dedit. 5. i. ex eisdem. Et sic permisit transire vsq; ad. xxy. inclusiue non desistens in dando de alteratiuo. et alioquādo de aqua ex compositione noua. Tertiadecima vero rediit ad digestiūm dando syrup. de bicantys acetosum cūz inlep violato: eo q; materia subtilis iam euacuata erat pro magna sui parte. vnde remansit materia grossior. Et. xvi. dedit manna cum reubarbaro: et agarico: et sic vltra canonice processit vsq; ad complementum cure. interim non desistebat a regimine accidentiū cum his de quibus dictum est supra de regimine acutarum. verum

De febribus tropicis

qz cōprehēdit in pncipio febrē nō eē magne inflammationis qz licet nāliter foret sanguineus cum participatione colere tamē colera peccās pro nunc ex iordinato regimine grossa erat. qz si fuisset subtilior & acutior: fecissetqz febrē magl inflammationē: ausus fuisset sup exhibitionē potus aq frigide in magna q̄ritate. Qz si post flobotomiā p. xx. horas dedisset: existimo nō peccassz: sz regularius sic operādo pcessit. Qz si cōprehēdisset yrinā eē subiugālē ex debilitate virtutis nō fecisset flobotomiaz: silt si fuisset liuida. Et iō bñ considera añqz eam facias: & nō pperes ad eaz vt multi faciunt. ¶ Hocqz in tēpore sollicitauit dominū cyurgicuz vt glandule foret omnino itētus: vt in pma die qua ipe occurrebat sup glandulā poneret vērōsa cum scarificatione: vt supra. deide sup crus iferius apud cauculā: & modicum supra in quattuor locis posuit vesicatorium: reiterando de tertio in tertius. deide supponere fecit emplm fecū ex nucib⁹ caricis bethonica rutba scabiosa galbano & fermeto cōfectum. & cum eo pcessit vsqz ad quintū. deide supposuit aliud ex radice maluanisci cū caricibus adipe porci & cepe lilioz alboz scabiosa & melle cōfectum: pcessitqz vsqz ad diē. xij. in quo apparuit manifeste apostema sania ri: & tūc nō expectās magnam saniationē: vt supra dictum est insit euz aperiri: & sic pcedēdo mundificādo tē. euasit. pcepit deide vt pmitteret bñ mām expirare: nec esset vāgus in cito claudēdo seu cōsolidando eum. Si autē in his diebus qbus pcessus est canonice velles dare aut aquam aut puluerem aut succum aut aliud tale beqar: potes: nec ordo regularis ipeditur. vñ coctear aq de qua supra tanto facte artificio dari poterit: & sic de alijs. cōsidera.

Capitulum. X. De tropicis siue conuersiuis.

Febbris tropica siue conuersua est febris acuta nō absolute iordinati motus: tam ex pte feuitatis accidētium q̄ periculositatis eius iter acutaz & cronicam mediā: quādoqz satis cito q̄sqz tarde ad status veniēs. Cuius cā sūm plm est mām colica flegmati admixta aditra venas putrescēs. Vniū descriptionis declaratio p magna sui parte pendet ex habitis supra de acutis in pncipio. & ideo tu ibi. Et dicitur quādoqz satis tē. & hoc accidit sūm maiore aut minore mixtionē humoris frigidī euz calido. Et dī cuius causa est tē. qz sūm plm & raro in paucioribus acute sunt de numero cōtinuari. Determinatōez aut hui⁹ & de reliquis particulis vide allegato loco. Et sicut ipa est mediā: ita & signa & cura erūt mediā. vñ habita noticia signoz & cure acutarū que posita sunt. nā accidētia sunt signa eaz: vt supra: & signozū & cure q̄ de alijs putridis ifra ponētur: habebunt & signa & cura eaz: & ideo ea vide. Et de his ne in longū pcedā: satis tibi scriptū sit: ne & idem bis replicādo fastidiem.

Capitulum. XI. De febribus sanguineis: continens rubricas quattuor.

Febbris sanguinea est febris acuta & vere cōtinua humoralis vel putrida. Cuius cā est sanguis ipse inflammationis non putridus aut putridus fact⁹. Ex qua declaratione pz qz contingit ex sanguine putrefacto febrē sanguineā causari posse. Cui⁹ opinat⁹ est Gal. nā dixit. qz cū sanguis ad putredinē venit rianā: & nō sanguineā: & grossum cōuertit ad melliam & est rō eius sumpta 2° de crisi: & 2° de dñitys feb. 2° cap⁹. Nāc disceptationē in pñtiāz psequi nō intēdo: sz de ea tū dice

re. qz Gal. expresse voluit febrē sanguineā posse causari ex sanguine putrefacto: vt 9° terapen. verū. 2° de dñitys feb. 8. ca. demonstrauit duo. Primum qz de sanguine putrido fit febris. 2° qz hec reponit in periodo & natura colericaz: qz sanguis cū putrefit fit colera. & febris cōsistit in specie humorum in quos trāsmutatur sanguis. Et exemplificat de conuersione sanguinis in colerā euz putrefit in apostematibus & venis. Et ideo si bene cōsideras: eius sermo videt⁹ varius: vt dicit Auerroys. 7. colliget. proprio capitulo. honeste de Gal. loquens. Unde saluādo Gal. in hac sic apparenti varietate dicunt quidam: ipsū aliquādo fuisse locutum sūm opinionem pñtiāz: aliquādo sūm cōem. Conciliator vero differētia. 89. volēs sedare hāc apparentē discordiā dixit. qz sanguis aut in venis cōtinetur: aut extra effunditur. Si in venis. tūc nō habet nisi vnam causam putrefactionis: & ē phibita trāspiratio: & tūc hic sanguis aliq̄diu poterit modice putrefieri: ita qz nō multūz intendetur in caliditate & putrefactiōe. & tūc erit febris sanguinea. ipso sanguine sic remanēte sub forma eius. Qz si multum intendetur in caliditate & putrefactione cōuertetur in colerā: & febrē generabit colericā: & licz nō habeat exacerbationem de tertio in tertium manifestam. hoc nō erit: qz nō sit colerica: sed quia sub tanta q̄ritate: & quia in loco pñti quo cordi facit febrē cōtinuam absqz manifesta exacerbatione: & hec est sentētia Gal. 9. terapē. si eius verba debite as habēs causas putredinis. quarum vna est idebita trāspiratio. scōa. qz a debito regimine nature derelictus: tūc statim ac facilliter in coleram cōuertetur: febrē deinde generās colericā. Et hunc duplicem modum sanationis sanguinis dicit tetigisse Gal. 2° de dñitys febrium. 2. 9. de ignio. Et subdit Cōciliator qz in principio principiante dum sanguis hic est extra venas ipse febrē causat sanguineā. deinde qz nō diu potest sub forma sanguinis remanere. ppter magnam putredinem & inflammationē: & qz a regimine nature derelictus febrē causat colericā periodicanz: vt tertiana. nam nō videtur ipsum posse motum suum cōtinuare: vt ille qui in vasis cōtinetur. Et in summa sententia Cōciliatoris est qz Gal. voluerit ex sanguine putrefacto quomōcūqz situato febrē posse sanguineā causari. Et hāc sūmā expresse ipse Gal. 2° de differētys febriuz. 8. vltimo. Verū addit Cōciliator: qd talis febris nō diu sanguinea pmanet: imo ad colericā permutatur. nam in tāta ebullitiōe pars subtilis aerea sanguis in partē igneam cōuertit⁹ qz in coleram. et grossum resolutū subtili sic ifrigidat⁹ in melancoliā: & melancolicuz hoc esse minus absolute q̄ colericum ppter sanguinē plus distare a melancolia q̄ a colera. ¶ Et subdit qz signa putredinis eius aliquādo apparēt in pma: aliquādo in scōa die: aliquādo in tertia: nōnūqz in quarta. Ita qz stat febris sanguinea aliquādo absqz hoc qz sanguis putrefiat pluribus diebus: sz raro trāscēdit quartam: vt ifra. Et hoc expresse Gal. 9. terapē. Ex quibus habetur qz in flegmone sanguineo in pncipio superueniēs febris est sanguinea. Secūdo cum ad putredinē materia venit colericā causat: & sic variatur febris: sic & ipsa peccās materia. Ex quo ifertur qd in flobotomiā eo tempore diligēs debet esse cōsideratio. & tu cōsidera. Tenēdo itaqz veram opinionem tenēduz est febrē ipsam sanguineam a sanguine nō putrefacto & putrefacto cārī posse: vt omnes fere medicorum antiqui senserūt. Valsabaz. 8. practice. Ysaac Serapio & Auicē. ipse in suo proprio capitulo. & Auerroys medicorum stimulus quarto sui colliget. Idem de Gal. reuerēter locutus est. Et quidam cōciliantes dixerūt expōnētes. 8. illum. opinatus tē. i. vñsum est apud quosdam Gal. opinari. Et de his satis. ¶ Supposito itaqz hoc tanqz ve-

missimo sciendum qđ febris sanguinis ē duplex. vna qđ est ex inflammatione: et ebullitio ipsius sanguinis surgens nō putrefacti: que synocha appellatur inflatiua: sanguine peccante in quāto et quali: sed magis in quāto: et minus i quali. Altera est ex putredine sanguis cōsurgens in quāto: et quali peccante: ab auctoribus dicta synochus. Et de his duab⁹ psequens primo ponā descriptionem pme cum suis pertinentibus canonibus et antidotis. Secundo secunde cum similibus. Nam de his prius: quia sunt medie inter effimeras et putridam.

De synocha et causis ei⁹.

Rubrica.

II.

Synocha est febris cōtinua cōclusa acuta ex sanguine ad itra nō putrefacto multū in quāto peccante causata: ab auctoribus inflatiua dicta. Cuius cā fin plurimū est opilatio eius suffocās caliditate. Dicitur synocha vt symon. i. febris de sanguine nō putrefacto vel vt Hilbertus: a fin qđ est con: et otos qđ est labor: quasi cū cōtinuo labore: et nulla qere. Et ideo dicitur auic. est cōtinua q nō repescit: q est continua vsq ad crisiū vsq ad mortē. Dicitur continua et supra. 7. cap. de putridis: et tu. s. vnde Auic. de signis eius. Adherentia eius ē primū si gnium est acuta descriptio acutaz supra. Et in hoc differt ab effimera etiā differt ab ea q calefactum esse est in hūo re: et nō in spiritibus tātum. Et si bene cōsideratur ē media iter effimera: et putridas. nam est ab humore vt putride. et est per simplicem caliditate faciēs febrem: vt effimera. pp qđ cause facit effimere eē possunt cause synoches: et maxime quādo multū augmētatur: respectu ipsaz faciētius effimera. Q si querat nūquid alij humores possint sic febrem causare cū sua simplici qualitate: et maxime colera. locus ē hic cōsideratiōis. Dico tamē q nō. vt tenet tota schola medicorū. Et causa vt pronūc arbitror est defectus ex pte qstatis et situs ipsoz humorū. Itē q ceteri humores sunt a temperamēto iusticiali multo remotiores sanguine: et nāe nō ita pportionaliter: neq de ipsis tātam habet sollicitudinem: cum sanguis sit thesaurus vite. et ideo cum distemperantur multū remouētur a nālī dispositiōe respectu teporari: et multo plus q sanguis. vnde sic rebelliores sūt nāe. vnde de eis nā sic curā nō hz. quare eos nō regular: vñ putrefiūt: qđ de sanguine nō ptingit. hec rō rethorica est. et tu cōsidera. de hoc tñ supra de putridis aliquid: et tu ibi. Et dicitur ex sanguine: ad differētiā synochi. de quo infra statiz. Est enī febris de sanguine putrescēte: vt sonat versus. Synocha de calido: sed synochus de putrefacto. Dicitur multum et. quoniam nisi foret ei⁹ multa quātitas febrem nō causaret. Dicitur ab auctoribus. q ipsa sua quantitate venas et arterias replet: nā sanguis ipse pzo sub certa quātitate. et substantia in venis et arterijs stās nō inflat. cum aut supuenit causa calefaciens et rarificans ipsum ex parte motus et hō maiorez acqrit quātitate cū rarefiat. vnde tūc amplificat loca ei⁹. et ideo inflat. Est et alia causa: vt de causis eius statiz. Et subdit qdam. q in hac ebullitiōe vt apparet in alijs que ebullunt: vt ositas generat cuius sanguine inflans et extēdens: ad qđ cōcurrit vapor retētus et cōtinue generatus q liberum nō habet exitum. Dicitur cuius cā. ppter qđ nō q sanguis quādo in quāto auget: tūc causat opilationē i extremitatibus venarū et arteriaz: et in poris cutis: ex q pbibet debita sanguinis euēctio et trāspiratio. vñ accidit q vapor eleuatus ab eo distemperatur in caliditate: et siccitate propter talem concalcationem. et sic ad cox veniens febres causat per simplicē alterationē vt effimera: vt paulo ante dictus est. Et est sile sicut accidit ex cōculcatiōe frumēti nō bene expiccati in horreis: Ex quibus omnibus apparet ei⁹ notitia et motus generationis eius.

Et ex causis eius sunt pmo repletio ex rebus bonū multiplicatibus sanguine: vt sunt cibi multū nutritiui: et potus ex vino nigro potēti. vñ multus et bonus ide generat sanguis: aut repletio ex rebus generatib⁹ multū: et malum sanguinem: vt est sanguis ex fructib⁹ vt cucumeribus et citrulis piris herbis et hō genitus: ex qbus generat sanguis aq⁹ sus malus: vñ cum accidit ab extriseco calefactio ex forti exercitio ppter opilationē. vt statim dicitur. generatur ex prima synocha: et ex secūda synochus. Nam cū quis ē multum repletus sanguine et fortiter exercitatur: ita vt ad sudores vel quasi pueniat. deinde ab aere extriseco ifrigidat. tūc poro cutis opilationē icurrit. vñ et sanguis ab exercitio calefactus et vapores capinosos emittēs: ab ipsis vaporibus retro sup ipm sanguine cōuersis. cum ppter opilationē exire nō potuerit: amplius sanguine supercalefaciūt et extraneat. vñ sic febris deinde generatur: vt dictū est. Ex qbus habetur quid intelligit vulgus qñ dicit de aliquo q ipse ē recalcatus. Et filr inquit mangones de equis: et statiz faciūt flobotomiā. Et ideo canonice ordināt ne supercalefiat equo modo q dictus ē. post forte exercitiū faciūt ipm hinc inde duci etiā extra locū vētosus ne ex opilationē ptingat qđ dicitur est. Sed hic ē locus speculationis: quōd hi vapores a sanguine eleuati possint amplius ipm calefacere: et caliditate cordis itēdere: cū caliditas cordis nālī sit maior q ea q in sanguine et vaporibus. Ista quęstio philosophica est: de qua tñ dicatur q hoc puenit ex aptitudine passi et virtute potēti agētis. Nam sicut radius solis q ē in potētia ignis obuians speculo pcauo bombacem aut stupam accēdit. Ita et cor qđ in potētia aptū ē pducere maiores caliditates q sit actu in eo: cum occurrit ei vapor putridus aut capinosus: q est subiectum aptum recipere inflammationē: sic ab eo inflamatur. et deinde ille alium. et sic de singulis. Et tūc inflammatio sic vapores cor inflamāt: et febrem causant. Sicq spiritus inflammatur ex aptitudine sua in effimera et. et tu bene cōsidera. Habes itaq q prima cā est multitudo sanguinis solo quanto peccatis: vt 3. colligz. cui aduenit ebullitio et supercalefactio: aut ppter opilationem siue obstructionem venarum et arteriarum vt dictum est. Alia causa vel esse potest vna ex causis effimere cum vehementes sunt. nam resistit magis sanguis q spiritus. Et ex causis multiplicatibus sanguinem vltra cibum et potum est dimissio exercitij cōsueti: per qđ resoluī cōsueuerat. Item dimissio euacuationis cōsuecte. vt sanguinis narium emoror daruz mēstruoz. et hō. Itē et mutilatio mēbri. vñ sanguis q ad ips mēbz mittebat p oia alia se diffudit. vñ videm⁹ tales pingue fieri. Itē spālī loquēdo multitudo exercitij et vehementia ei⁹ et laboriositas maxime post dimissionem ei⁹ cōsuecte qua sanguis est augmētatus. Et sicut cum sanguis ē multū aquosus: et ad putredinez preparat. ita et humor crudus cum eo cōmixtus. Item et ad supercalefactionem talem inducunt animi accidētia fortia: vt fortis furor ira rixā inordinata et vehemēter sanguinem mouētia: ex cuius motu supercalefit. Postremo aduerte q reperuntur qdā qui primo pauperes sunt et cōsueti parce. et nō delicate viuere immo ruditer: multo se in dies exponentes exercitio. qui deinde efficiunt diuites aut prelati: stantes in ocio et delicatis cibis: quos diu appetiuerunt se replentes. et hi in hanc febrem facillime: et plurimū cadunt. Ad hanc autem febrem parati sunt adolescētes: vt Almas. et corpora bonam et carnosam habitudinem habentia. et que multa carne: multis cōfectionibus: et precipue melitis vti cōsueuerunt: multoq vino nigro grosso ac dulci: vt nonnulli prelatoz. Et attende hic qđ dictum est mihi: quendam fuisse curatum a lepra cum vino dulci cocto. naz sanguine in quāto et quali laudabilem generauit. cōsidera. Et Gal. 9. 2.

De febribus

terapentice. Nulla synocha in corpore macro et frigido
gmat existere. neque in frigidis etatibus neque complexionibus.
sed in nullo addit. sed plurimum amat existere in mul-
tum sanguinem: et multas carnes habetibus. et in etatibus
calidis: et in iratis: et in habetibus carnes densas: et g supflui-
tatibus calidis pleni sunt. Et subdit: et breuiter est proprie ro-
bustorum corporum: et calide etatis. ¶ De febre sanguinis
tres cōiter species inueniuntur. augmastica. peraugmastica
s. et homotena. Verum he species magis reperiuntur in sy-
nocho. nam scdm plurimum synocha semper diminuido
pcedit. ita qd vltimum est peraugmastica. vnde raro est
augmastica. nisi error ptingat i ei cura: et de his i d synocho.

¶ De signis synoche et de ei cura. R. III.

Alia rationalis

est processus si-
gnorum hoc or-
dine positoz. vt in prio ordine ponatur que ab
exeuntibus sumpta sunt. Secundo a substantia
liter inheretibus. Tertio a qualitate mutata.
Quarto ab actioe lesa. hinc eu in sequetibus obseruabo: tibi
qz suades vt in pmissis obserues: et si visus sum ab eo aliqua-
liter deniare. Nam cum medicus prio exeuntia vidit cau-
sam habet legitimam loquedi cum astantibus: et sic honeste
se informabit de multis alijs que ad eius honorem maxime
accedit: considera. ¶ Ab exeuntibus. Urina rubea subrubea
rubicunda. vlt subrubicunda spissa vlt clara p totu sine liuidita-
te et fetore existens: synocha ista signa significat. Et in hac vri-
na in principio apparet ipostasos bona et laudabilis: qz no-
dum est peccatum in quali. verum cum vltius procedit
maxime quando terminatur ad salutem melioratur: et hoc
nisi pmutet ad putridam. ¶ Et de hoc signo nihil. Auicē.
relinquens notum ex habitis 2 pmi. de vrinis. Egestionem
no sunt multum mutata ab eis que fm naturam. imo nec
vrina quandoqz maxime in principio picipiāte. Et forte hoc
voluit. Gal. 9. terapentice dum dixit. Inueni vrinam in cō-
sistentia et colore ab his que scdm naturam non valde de-
ficientes. Transactis vero duobus aut tribus diebus: san-
guine iā ad putrefactionem pueniēte. quo casu eius subtile in
coleram conuertitur: ratioabile videtur vt et exeuntia in co-
lore mutari debeāt. Effusio lacrimarum: multiplicatis va-
poribus ac sanguine ad oculos. sputum cum sanguine exiens
sudor fetidus vt hircorum in die critica: et aliquando ante
licet non periodice: vt in febribus colericis. Et cum dicit
Auicēna: no est illic sudor. s. vt in paroxysmalibus febribus
Sanguis e naribus fluens aliquando a gingiuis. pustule vlt
carbunculi: vel macule rubee aliquando in toto apparentes.
¶ A substantia inheretibus. vlt vrina: et alijs cum oc-
curris egrotati tāge brachium cum tota tua manu: vt com-
prehendas modum qualitatis caliditatis febrilis: et in hac
senties caliditatem no multu mordacē. vnde. 9. megategni.
in nobis eorum est caliditas no mordicariua. imo est cali-
ditas plurima cum quadam humiditate siue leuitate va-
porosa. nam Rasis in diuisionibus. Est tactus eius sicut ta-
ctus balneatis: et no est eius caliditas in termino caliditatis
causonidis et tertiane. Auicē. ¶ A qualitate mutata. qz faci-
es oculi et omnia mēbra rubet: nares lingua et huiusmodi.
inflatio venarum timporum et toti: dulcedo in ore percepta. Est
enim sanguis sapore dulcis: obtenebratio oculorum cum ap-
parentia lampadarum ardētium ante oculos multiplicatōe
vaporum: et sanguinis ad eos: prurit in naso et in loco col-
li. in quo ponuntur ventose: maxime in eo in quo cōsuevit
exire sanguis ex naso: aut sibi superponi ventosas sangui-
ne petente exitum per locū cōsuetū. ¶ Ab actioe lesa. pul-
sus magnus: quia virtus est fortis adhuc levis propter hui-
ditatem plenus: qz materia plurima vaporosa no mordax
no multum diuersus: vt in causonide Et dato qd multum

dine sua sanguis plus grauet qd colera: vnde maior diuersi-
tas cōtingere deberet qd in causonide: tamen propter cali-
ditatem causonidis plus debilitatem virtutem qd debili-
tetur ex grauedine: maior inde diuersitas cōsequitur. Est
et velox et frequēs propter necessitatem adauctam constri-
ctio anhelitus ex multa repletione venarum: et maxime
subeticarum: ex quarum opilatione cōtingit appoplexia. vt
prima tertia. et 4. regiminis acutorum. Et ideo apparet
hoc signo suspicandum est de ea. Et quandoqz accidit asi-
ma et diuisa multitudo sanguinis et vaporum pectori et pul-
moni cōiunctoz. difficultas sermonis. apostema gutturis
et duarum amigdalarum et vultus. que quatuor accidit reple-
tione materie in venis circa epiglottum: et circa miringas
existentes. et est malum: quia periculosum. pfunditas som-
ni. propter qd a multis dicta est febris. pfundi somni: mul-
titudine vaporum opilationum: rāsitus spiritus aialis super
mēbra sensibilia. dolor capitis ac timporum pulsationes p-
pter repletionem arteriarum eius dolor grauius inter
spatulas et extensus in dorso: et in eo inflammatio. Et no est ei
rigor: quia continetur materia intra venas. adde qd calida
et humida et non mordax est. Et nota qd aliqui mā ad intra
venas et tāta: aut ita acuta et mala qd salte facit frig. i motu
suo suffocadocalore. vt supra de frigore et rigore dictū ē. Et
qdā existimant qd cōtinue mā remanere ad itra venas po-
test causare rigorem. psidea regimē qd pcessit. quia san-
guinis multiplicatiū. grauedo totius: et lassitudo quedaz:
somnia profundior solito. somniafleqz res videre rubeas
et huiusmodi. declarant euz pcessisseqz res videre rubeas
febrem synocham esse. de qbus et alijs medicus debet esse
curiosus. Et dixit Alexander. Si emoroydes vel alterius
sanguinis fluxus clausi sunt: tunc maxime certum est syno-
chas pati febres.

¶ Pronostica Synocha ex toto genere salubris ē:
nisi in eius cura error accidat. nam et
si ei cito et debite no succurra: i putrida trāsīt. Et exponit
ly cito a qbusdā vsqz ad 4. vel 5. diē. post enim illos in pu-
trida trāsīt. et qdā post tertiu. Item dubium est postea ne
putrefactus sanguis ad pectus vel pulmonē trāsīntratur.
et sic causet aut periplemonia aut pleuresim. Qd si cito suc-
curratur et bene quandoqz in vna die terminat. Et propter
hoc quia est apta in vna die terminari multi eam colloca-
uerunt iter effumeras. vnde vt. 9. terapentice Gal. fecit flo-
botomia vsqz ad sincopim. et astātes dixerūt: o homo iter
fecisti virtū. respōdit imo febre. et sic eadē die liberatus est.
¶ Urina in synocha quāto itēfior tāto breuiorem signifi-
cat egritudinē. et quāto remissior tanto longiorē statu de-
nunciat. Si in synocha erit vrina multum intensa et albas
et cōtinuam habuerit ipostasim: breuē et salubre febre signi-
ficat. Si vero rubeam et leuem et cōtinuam: longam et
eucratā febre signat. ¶ Facilis respiratio bonā anhelit. fa-
cilitas anhelit. sūt i synocha bonū signū. ¶ Uria itēfā nul-
laz habens ipostasim: sed in sua cruditate persistens timo-
rem ad longe significant. ¶ Dic nota qd qstū est a picipio
febris vsqz ad primam apparitionē digestionis tantum est
ab illa apparitione vsqz ad crisis. vt verbi gratia. Si appa-
rent signa digestionis in. 4. in. 7. erit crisis. Et si pmo ap-
paruerint in. 7. crisis erit in. 14. Et fm citiorem et tardiorē
apparitionem signorum digestionis vel contrarij: erit citi-
us vel tardius status siue crisis ad salutem vel ad mortē
relatione semper facta ad virtutem. Auicē. ¶ Sanguine
fm plurimum terminantur in septimo: vel vsqz ad septimū
quandoqz in quarto. et earum consumptio est euz euacua-
tione sensata quasi semper: licet rarissime fiat: cum no sen-
sata. Passionarius vero vult qd aliquando ad vltimum ta-
men terminatur in. xx. et infra scdm humoris acuitatem

maiozem aut minorem. ¶ Emissio lachrimarum inuoluntarie. debilitas pulsus et deficiens. vrina pauca liuida vel subcitrina vel nigra mortem: et maxime in synocha significat: et in synocha periculum. ¶ Quando febris hec non est cum multa intensione accidentium: tunc signum quod cum sanguine est mixtio humoris frigidi. et talis ut plurimum est flegma et sic pronosticabis grossiciem eius. Quod si cum seuitate accidentium: quod est ei admixta colera et est subtilis: et hoc accidit magis in vere et hyeme. Accidit autem ut hec quandoque ad putridam permutetur ut dictum est. et hoc post primam: aliquando secundam: aliquando tertiam diem eius: et ad plus post quartam. Cuius signum est quoniam caliditas et accidentia uehemetiora fiunt propter caliditates putredinalium nature magis rebellē. Item est caliditas mortuorum. ut infra statim de signis Synoci. Quandoque permittatur ad apostema gutturis duarum arum: et huiusmodi. unde inducit prefocacionem squinantiam et huiusmodi. que quandoque ad variolas per viam crisis. Quandoque ad scirsem dolorem capitis et huiusmodi: que omnia suis comprehenduntur capitulis. Quandoque permittatur ad ethicam errore medici: qui corpus aut flobotomia aut usu nimio rerum in frigiditatem ita in frigidat: ut inde calor naturalis extinguitur. quare deinde membra nutrimentum regere non possunt. sed inflammantur et accenditur in eis caliditas preter naturam que est ethica. Et ita fortasse corrigat euidam fratri ordinis minorum multum carnoso et sanguineo ex flobotomia sibi iterata in paucis spacio et in magna quantitate. considera.

Canones Octo attendendi sunt in cura synoce inflaturie qui sumuntur a materia et dispositione ipsius febris. Primus est ordinatio diete. Secundus euacuatio que repletur materiis respicit. Tertius est opilationum apertio. Quartus est sanguinis rectificatio: qui eius substantiam adequat ut grossum subtiliando: et subtilem in grossandum. Quintus est sanguinis in frigidatio eius caliditates respiciens. Sextus est mundificatio qui respicit materias corruptas sanguini admixtas. Septimus est resolutio qui respicit multitudinem vaporum propter opilationem retentorum: ex quibus apparet quomodo hic differt resolutio ab euacuacione. Non autem hic apponi digestionem: quoniam ipsa proprie debetur humori putrido. Equatio vero non putrido. Octauus est accidentium correctio: et ante horum complementum scito. quod cum febris hec sit de numero acutarum et apta statim in putridam transire medicus debet esse multum studiosus ad eius velocissimam curam cum inducias non det ut primo pronostico: dñs ppo. nos admonet. ¶ Dieta ordinetur ad contrarium cause ut quod sibi caueat ab aere calido igne et huiusmodi. que actu sunt calida vel potentia apta ipsum inflammare: et supercalefacere: et ab omni eo quod est aptum sanguinem multiplicare in quanto propter quod dixit. Almas. Dieta extenuet: et non impiguet. humectet et non calefaciat. Et breuiter declinet dieta ad frigidum et siccum. Quod si times ex ea constrictionem adde siracost. ut Aui. quia dulce. Item ad frigidum et humidum: et de his plene es informatus supra 3º capitulo. et tu ibi. Addam tamen aliqua particularia que non ita sunt expressa allegato loco. Sed prius nota. Quod si in his status est propinquus debes uti tenui dieta: et de ipsa tenui: et tenuissima supra allegato loco. et debes considerare etatem consuetudinem habitudinem ut virtutem precipue: et tu te modera in dando ante et post statum ut docebit in statu et hora eius subtrahere consentiente virtute: et recurras ad ea que supra de acutis. Quidam opinantur quod cum hec febris non accidat nisi ut plurimum robustis. et fortibus: et in quarto timetur quod parua est habenda sollicitudo de ipsa virtute: unde dant extinctiua et par-

citant diete. considera. Et Ras. in diuissib. Rege patientem regimine patientius cautionsidem: licet sit cum extinctione minori. unde in hac febre si non quod prohibeat ex bonis potibus est aqua frigida. ut. 9. therapeutice. et conueniunt potus descripti de febre pestilentiali et sunt optimi. Sero pio tamen concessit vinum album aquosum subtile: quod intelligit aut in declinatione aut deficiente virtute: et maxime in desiderante. Et breuiter regimen ex parte sex rerum non naturalium positum de febre pestilentiali est hic maxime conueniens: excepto quod aer in his nunquam debet calefieri: sed frigidari ut ibi. Et tenendus est patient bene coopertus: ne frigiditate extrinseca accidat opilatio que causa fuit et est ipsius febris. Et te transferas ad loca dicta: de omnibus sex rebus non naturalibus copiosus fies. et hec pro complemento primi.

¶ In complendo secundum scito quod. 9. therapeutice. Inquit Galie. synocha sanatio flobotomia est et aque frigide datio. unde Rabi moyses. decima particula aphorismorum suorum. et auctoritate Gal. Inquit. Curationis synoce trahentes omnes cessant per omissionem flobotomie. et probat id Gal. allegato loco. Et ideo te nunquam intromittas nisi prius flobotomia feceris. Quod si primo omittitur deinde virtus non consentiat eam: periculosa facta est. Omnes auctoritates concordant de ipsa fienda in principio. unde. 9. therapeutice. Qui non fuerint flobotomati in ultimum deuenire periculum si non exeperit eos. ab eo virtutis robur aut emorofagia aut sudor multus. Et iterum si non fit flobotomia hos suffocari vel sincopim pati demum oportet: vel debilitabitur natura vasorum propter febris calorem. Est itaque primo a flobotomia incipiendum iniquiente Aui. principio de cura eius. Intentio in curatione febris sanguinis est cum plurimi sanguis usque ad sincopim. Sed de hac tali euacuacione ad sincopim inuenis auctores discordes: eam laudat Galienus. 9. therapeutice. et Auenzoar et Auaruius. Aueroy autem septimo colligit. eas vituperat adducens contra Galienum rationes quinque satis apparentes decimoseptimo continentis inquit. Magna sagacitas est non subtrahere sanguinem subito usque ad sincopim sed secundare trahendo prima vice medietatem: et alia vice aliam medietatem. Cui sententie consentit Bordonius laudans eam magis partiri. ut partem facere de mane: et partem de sero. Et potest se fundare super dominum Aui cennam hic cum inquit: et partitio quidem in ea melior est si non fuerit quod necessariam faciat festinationem. Et quia hec flobotomia est sollemnis euacuatio cuius utilitas et notamentum est vulgo manifesta. Estque eidem abhominabilis maxime quando magna quantitas sanguinis euacuatur: ultra communem mensuram: et precipue quando veniat ad sincopim. Ideo non mireris si de ea tantum locutus sum. ¶ Dicam itaque cum Auienna duce meo ac medicorum principe. Quod in febre synocha inflaturia in principio competit flobotomia et usque ad sincopim inclusive: quando me dico constare quod ipsa est necessaria: ut quia propter multitudinem sanguinis timetur mors per viam suffocationis: ut quando videt medicus egrum in anhelitu uehementer difficultari auxiliari: et quod ipse est repletissimus: et ita de alijs signis repletionis. Item et secundo quando timetur ex omissione eius futurum apostema in membro aliquo principali. et persuadentur hec ratione: quia sic faciendum maius evitamus periculum: et minus incurrimus. Melius namque est in sincopim cadere etiam per viam resolutionis a qua releuatur patient cum cibo subtili et quiete: fricationibus asperione aque frigide in faciem: quod mortem incurrere. Et hec intellige fieri debere quando corpus est robustum forte: et quando cetera tali flobotomie consenti-

De febribus

ant. ¶ **Secunda conclusio.** Quod si non sit quod te festinet ad eam sic faciendam: etiam: quia corpus non est tale: ut dictum est: melius est eam partiri quam ad sincopim ducere: et hac credo sententiam intellexit Auicenna cum dixit. Et partitio quidem in ea melior est ut hic ante. Unde hic attende pro tui doctrina quod Galenus fuit audacior super flobotomiam quam Auicenna quoniam corpora grecorum alijs paribus sunt robustiora et magis plectorica orientalibus unde oriundus est Auicenna. Nam greci plurimo utuntur vino: et eo multum se replent. Orientales autem eo omnino priuantur: et ideo copiosior in grecis fieri potest. considera. Consimiliter est aduertendum in corporibus ultramontanis boemis polonis et huiusmodi. que sunt multum robusta carnosae. multoque cibo ac potu se replentia veneri et baccho in totum deservientia. in quibus non inconueniret usque ad sincopim eam facere consentiente virtute et alijs. In italia autem: quia plurimum non reperiuntur talia: ideo forte medici non sic ausi fuerunt super ipsam ad sincopim faciendam. et ideo partiantur eam ut Hordanius inquit. Mihi videtur tutius facere flobotomiam in multis vicibus donec deficiat materia: et non pariter: et magis diligo quod egritudo aliquantulum plus plongeatur quam si mors mihi imputaretur. quoniam aliquando fallimur credentes quod eger sit fortis virtutis. ergo fiat flobotomia mane et se ro: et multis vicibus. Et per hac flobotomiam complentur due intentiones. Prima. quia euacuatur materia repleta sua quantitate peccata. Secunda. quia per ipsam remouetur inflammatio. quoniam flobotomia est de maxime refrigerantibus. Et ideo dixit Auicenna. Et scias quod flobotomia et sumere in potu aqua frigidam quandoque excusat ab ifrigidatione alia. unde supra. 9. terape. Ex sola flobotomia usque ad sincopim liberatur eger ex synocha. ¶ **Tertia conclusio.** quod ubi esset necessaria: et fieri non potest ratione etatis. vel propter infirmitatem delirium. et quod non vult eam pati. et similiter astates et huiusmodi loco flobotomie applica vetulas spatulis aut naticis: et melius: aut puera sanguinem per fluxum sanguinis narium. per emoroidas per mestrina et huiusmodi. Quod si attingeret sanguinem exire ex se nullo modo costringas nisi ad debilitatem magnam egrum perduceret. ¶ **Quarta conclusio.** Conueniente flobotomia fiat de manu. id est de brachio. Auicenna. Sed iterrogabis. de qua vena ait rabi auctoritate Galenus. In omnibus speciebus synochae festina minuire ex vena cordis. id est nigra: et causa redditur a quibusdam: quia in hac vena maxime continetur multitudo sanguinis a quo febris ipsa dependet. unde Isaac. si pectus doluerit aperiat epatica: si non mediana. Quidam quod quando sanguis peccat solum ratione multitudinis: debet fieri de vena brachij dexteri: sed quando cum multitudine est acuitas debet fieri de sinistro propter feruorem cordis. ¶ **Quinta conclusio** quod quacumque hora medicus occurrat egro: de ipsam quam citius potest facere: nisi sit quod obstat. Hanc conclusionem voluit Auicenna dum inquit. Euacuatio autem non est aliqua sicut flobotomia ex manu in quacumque hora accidat: et non expectetur crisis neque digestio nisi sit repletio nauseatua: quare remouet Hordanius cum fricationibus extremorum. abstinentia et impositio clisteriorum. Et hic habes pro canone generali: ut supra de canonibus generalibus putridarum. quod ante flobotomiam fac euacuatiorem lenitiuam. Et Galenus. 9. terape. rapetice iubet non expectare horam electam: sed et de nocte facere: ut ipse fecit in iuvene quodam patiente synocham in flatinam antequam in putridam transiret. et Hordanius: nec in flobotomando in hac febre dictum numerum attendere debemus: in oppositum cuius scribit Platearius dicens quod sanguis detrabendus est usque ad 4. diem. quartus vero dies sit exclusus. ¶ **Sexta conclusio.** Et aliquos cauendum est ne in statu fiat flobotomia: quoniam virtus est debilis: et apta ab accideribus debilitatur: et ite ex flobotomia debilitabitur. quare pericu-

lum est extinctiois egri. considera. et est gilberti. ¶ **Septima conclusio.** quod post flobotomiam per duas horas vel circa da cibum ex mica lota in aqua frigida vino granato: coedat lactucas lentas acetosas. succos acetosos et huiusmodi ifridates: ut supra de peste. ¶ **Octaua conclusio.** Quod ubi virtus videatur satis notabiliter defecta ex tali flobotomia ordia ut dormiat post eam. ut Galenus allegato loco inquit. Et in 5. hora diei iueni eum graui somno derineri: adeo quod non sentiebat ministros: duz sudore eius abstergeretur: neque excitauit eum usque ad primam horam noctis: sed iussit ministris ut sudorem abstergeret. Et hic nota contra illos qui semper post flobotomiam somnum prohibent. ¶ **Non conclusio.** Quod si talis extinctio non potest flobotomia fieri. aut propter metum infirmi. aut propter aliquam talem causam ut supra. Ad aque frigide exhibitionem veniendum est. nullo aut paruo ex eis potu pueniente nocumero. Magna vero eius potu proueniens nocumero. ab eius datione abstinentium. et alijs oportet uti auxilijs: que obstructione aperiant: multitudinem euacuat: et febrem feruorem humiliat: et dosis est lib. iij. quidam usque ad mutationem coloris: ita ut viridis fiat. ¶ **Decima conclusio.** Quod ubi non possit flobotomia neque scarificatio neque aliqd tale fieri quo sanguis eius tunc faceret solutionem cum farmaco respiciet colera: ut est reubarbarum scamonea et huiusmodi: sicut in causone. et ratio canonis est: quoniam in his febribus cum sanguis putrefit ad nam colere conuertitur. ut supra. In qua euacuatio expectabis aut non expectabis digones secundum canones positos de hoc. et proplemeto canonis scito ut supra. et potest esse cano. ¶ **Undecima.** Quod ubi in stomacho intestinis aut venis mesentericis reperiatur materia corrupte debet flobotomia precedere lenitio ventris cum cassia magna aut cum clisteri colirys et his: ut supra de his in canonibus generalibus de cura putridarum. et tu ibi. ¶ **Duodecima.** quod hec lenitio fiat ad terminum. id est ad terminatum tempus: quod si sit ita breue ut non impediat siue differat flobotomia maxime necessaria et cita. et aliquando posset esse ita necessaria propter periculum suffocatiois in mora quod postponeret. et tu ibi. Et quod post flobotomiam copiosas fortificata virtute aliquando accidit fluxus ventris colericus: et sudor copiosus: tu non debes strigere fluxum nisi acciderit debilitas magna. neque sudorem immo debes continue abstergere: quoniam sic fortasse sanabit. ut Galenus. 9. terape. ¶ **Potremo nota** quod si acciderit fluxus sanguis. ut ubi grauius narium et ex ipso infirmus ad sincopim appropinquare incipere debes statim eum restringere: et causa: quoniam talis euo non fit a natura nisi cum magna euone: cum ipsa sic eligat euacuare. unde euo naturalis non ita debilitat virtutem sic artificialis: quoniam ea elegit. et ideo cum maiori euacuatio ad terminum sincopis venit: quam quod sit euacuatio ex arte. considera.

¶ **Pro complemeto tertij canonis** qui fuit opilonum apitum. apitum: da icisina et calitatis sedatiua: ut est syn. acetosus simplex. syn. de endi. cum aquis suis ut supra. 4. ca. cum seminibus coibus maioribus fridis. et infra. id est fine rubrice. et aliquando adde si vis aliquid radice feniculi. aut petrosilini. maxime quoniam fortis est opilo. et tu pone cum his fridis apitum simplicibus et propositis de galeno supra ad plenum 4. ca. de digestiuis in discrasia sanguinea et colerica valentibus. et tu ibi. Et hic cano proplemetum huius flobotomie: et non aliter. Item pueniunt ad eum proplemetum post ipsam flobotomiam fricationes lenes facte ante cibum exhibitionem. vix auctores precipiunt ipsas fieri debere cum oleis rarefactiuis: ut cum oleo camomillino: et vino albo: sed non est in usu.

¶ **Pro complemeto quarti.** qui est sanguis rectificatio. si grossus subtilietur: et in subtiliando ipse non erit per se Isaac cala ad ministrare quibus obliuio disponi calere: Galenus. 9. terape. Elige attenuatiua aperientia: et mudificantia sine calefactione: ut non auergeant febrem. Et in hoc casu conuenit oximel simplex quod est temperatum. syn. acetosus simplex cum aqua capilloz veneris

Nota contra Senam proliumque post flobotomiam

z feniculi aff. z ita cōpone cala cū frīs vincētib⁹ frīs. Et qdā administrat oxizacará cū aq̄ feniculi lupulorū zc. Quē cōpone ex simplicib⁹ positis allato loco. Qd si fuerit subtilis ingrossa cū regimine ex pte cibi z potus vādo lētē acetosaz excoctatā: z cibos valētes i distēperātia sanguinea z colerica: vt supra tertio ca. Et sili da digestiua in eisdē discrasys valentia. z tu ibi.

¶ Pro qnto q̄ sanguis infratio nota q̄ oēs auctores in exhibitōe aq̄ frē pueniūt. z hoc vbi dari pōt. vñ Aui. Sumere i potu aquā frām: si nō ē qd phibeat sanat z fortasse excurat ab infrigidatiōe altera. S; nō q̄ subdit: z scias qd eē contētū in infratiōe z dimittere flōiaz z solutiōes ventris ē addere i opilationē z coartationem. aut supple eā de nouo facere. q̄re addit putredo z caliditas: vt velit q̄ nō def. nisi pcedēte euōne. Et iō dicebat Aui. Uerūtamē nō attēdas ad vba eoz q̄ dimitit euōnē in hac febre: z solū alteratib⁹ vtunē. z hic bñ aduertere. Qd si ptingat p flōiaz factā sanguinē nō eē sufficiēter infrigidatus fac istū canonē eē tertium in ordine positū. Qd si erit sufficiēter infratus sufficiet tibi alteratio q̄ pueniet ex cōplemētō terty canonis supra imediate positi: z tu pside ra. Et scito q̄ hui⁹ aq̄ pot⁹ maxie puenit sanguine ēt cuz colera inflāmato. nā sic subtilē factū ingrossat phibetq̄ fluxū ei⁹ ad aliud pncipale z statiz. febrilē inflāmationē extinguit: z tātē vtutis existit: vt dicit Gal. vt si ēt aliq̄ taretaz cārū flōia celebrata n̄ fuit: ipa sola sit sufficiēs ad curā: maxie vbi signa digōnis hūoz obstruētū. si alij sint a sanguine visa fuerint. ¶ Itē scito q̄ facta flōia pueniūt infridātia extinctiua ex succo granatoz. iulep violato. aqua ordeī. aqua dcoctiōis pūnoz. sy. acetosus simplex cū aq̄ endiuie. oxizacará. z hō. z tua ē mēsurare gradū caliditatis. z fm illa intēfōra ēt remissiora frā administare. ex frīs positis supra q̄ro caplo. z de cura febris pesti. qb⁹ locis habes copiose. z tu ibi. z semp tenorē vtutis cōsidera. ne ex multa infrigidatiōe extingueret calor. Ad hāc aut intētiōe cōplēdā pueniūt z fieri debent epithimata z alia infrigidātia maxie. z pmo circa cor. epar. z: circa timpora z frontē. Coacte tñ aliqñ cogitur medicus incipe ab alteratiōis: z postponit flōiaz sicut puenit i casu in quo febris esset arsiua: intēse. scilicet caliditatis z insupporabilis ab infirmo. z in isto casu loquebat⁹ Rasis in diuisionibus dūm ait. Si omittit supple flōia. stude ad dandum ei in potu aquā frām plurimā. Et da ei in potu tñ q̄ satiet: aut infrētur aut tremat. Si ergo deseret eū febris iaz sufficiet tibi: z si redit z tu reitera vsquequo declinet febris leuis adherēs: z tūc rege ipm regimine febris flegmaticę: z subdit q̄ exptus fuit. z sanat⁹ ē. hortat⁹ aut vt medicus nō sit piger i ei⁹ exhibitōe: qñ pstat ei d ipm exhibitōis necessitate. z hoc si cetera p̄sentit ei⁹ exhibitōis: q̄ posita sūt. ca. 7. supra i canonib⁹ vlib⁹ febriz putridaz. Dixit Auerror⁹ 5. coll. 3. Qñ oia particularia cōcordāt i febre arsiua z eger multū desiderat aquā frigidā: nō ē in hoc expectāda digestiō: q̄ eger aū digōnez cōsumeret: z si feceris eū pati vsq̄ ad digōnis apparitiōnē. tūc erit ipa digestiō mala. sic bipostas nigrā: aut nebula nigrā: pp nimietatē cōbustionis. z tūc exhibitio aq̄ frigide nō valebit: z ppea meli⁹ ē i pñ. sine ēt digōnis si gnōz apparitiōe exhibere eā z nō curare d o ictis aliquorū hoc: q̄ hec ē res verissime approbata. nā mā q̄ tales facit febrē q̄lis ista ē: cū sit i vltimo caliditatis nō ē pua ta digōne nisi pp malā q̄litate acutā: n̄ pp grossiciē neq̄ pp viscositate: z qñ hūc ifridab tūc statū erit mā digesta. Et subdit. meli⁹ ē vt puertas talē febrē ad febrē lētā z lōgam: q̄ curari possit: q̄ eger subito moriat⁹. nā error q̄ fit in alteratiōe cōplōis febris: facili⁹ ē q̄ mori. Et ergo

credo q̄ illi i qb⁹ digestiō d̄ expectari: si detur aqua frigida citius curant si vtus extiterit fortis q̄uis egritudo plonge. Et rasis recitat q̄ duo iuuenes iter agebāt in dieb⁹ canicularib⁹: quoz vn⁹ erat dñs: alter finis: z ambo hāc egritudinē inciderūt: z medicus dñs aquā p̄buit frigidā z fuo nō p̄pinauit. z dñs euasit: z finis mortu⁹ ē. Et ex dictis hoz viroz: z alioz auctoz cōprehēdere poteris q̄ nisi sit qd phibeat ei⁹ exhibitōem: magis p̄stisunt in eius datōe q̄ alioz infrigidatiōis: z de hora exhibitōis iā dictū ē. Nō itaq̄ mireris si d̄ eius exhibitio ne tā longā feci fmonē: qñ multi ex antigs z ex modernis sunt in hoc dñy. Vex Lermisonus noster audactior est: z securior sup aquā ordeī actu frigidā. Nā aque frigide potus in febrib⁹ cōiter blasfemat apud nos: non sic apud oriētales: qb⁹ est pot⁹ p̄tinuus. z iō oz vt cū medic⁹ venit ad exhibitōe q̄ illud faciat cū prudētia z caute la. cōsidera. ¶ Postremo scito qd audactior debes eē in exhibitōe aque ordeī in magna quātitate: z maiori q̄ sit aque frigide. z detur absq̄ succaro pp opilationē: z ē modus securior. vñ cū vides patiētē sinochā multū inflāmātū z angustiatē: ex ebullitiōe cū inflāmatiōe spūaliū frequētia magna pulsus z cordis: z nō sit qd phibeat potes dare de ipsa actu frigida vsq̄ ad lib. vi. Aduertere aut diligēter ad hos canones: z te fm eos rege cuz occurret: habito semper respectu ad tenorem vtutis: z alia: de quibus supra.

¶ Pro sexto. Quia cum sanguine vt plurimū in casu isto peccat colera hinc dentur colere euātina ex lenitiuis et fortibus mixta: vt cū reubarbaro z māna: aut cassia: aut electuario sicci ros. z māna aut cū pillulis aureis: z hō. d quib⁹ ad plenū. 4. ca. De euacuātib⁹ colerā. z sili si fuerit flegma cū ipz respiciētib⁹ ex debilib⁹ z fortib⁹: vt ibi. Scito tñ q̄ tamaridi sūt max⁹ fmittētes feruoz sāguis.

¶ Pro septimo. Dicēdū q̄ p̄fici cū aperitiuis dictis in cōplemēto terty. vñ nā p ea reddif potēti⁹ ad ipaz māz resoluēdā. ad quē ēt p̄lēdū adiūmāt fricatōes: vt supra. stude z recurre ad allata loca vbi eris remedioz copiosus. Et l3 hic canon cōpleat p3. z i eo includat. tamē ad maiorē tñe doctrine claritatē sic eū posui.

¶ Pro octauo. recurre ad ea q̄ dicta sūt supra de cura ac cidiētū acutaz. Et vt tibi p̄ticulari⁹ satisfaciā quo ad cōplemētū aliquoz canonū. hic addā simplicia z cōposita illis deseruētia magālia z expta qd̄q̄ in alyz snabo rubricis: z maxie in eaz sine. ¶ Simplicia z cōposita in febre sanguis p̄ferētia. rosa. viola. cucurbita: femina frigida maiora z minora. folatru. endiuia. latuca. acetosa. nenufar. lupulus: z ē p̄pe portulaca. plantago. limon. capillus ve. epatica. anguria: z hoz herbaz aque sublimatae sunt vsuales. ordeū z aq̄ ei⁹. spodiū. vinū granatoz. siue succus eoz acetosoz: z medij saporis berber. dragagan. ti. gūmi arabici. ligricia. citoniū. coriadrū: qz puluis eius sup fercula. papauer tritus: z in ferculo positus. Ribes succus ei⁹. ac sy. sandali. tamarindi. z hō. vt supra d̄ pesti.

¶ Ex cōpositis sunt iulep. z sy. supra 4. ca. z ea q̄ in colerica pueniūt mā. Oleū violatū. ro. z hō. ex herbis iaz dicitis. Troc. de sandal. de cāphora de spodio. z maxime i declinatiōe febris: z valēt in p̄fortatiōe epatis. Itē troc. Aui. cerotū infrigidatiū Serapi. z tu accipe eoz spēs: z fac vnguēta. z alia vt placebit. Vnguētum infrigidās Gal. vnguētū ro. mēf. ¶ Ex cōpositis magālibus. B. aq̄rū ro. 3. iij. acetose endiuie. añ. 3. y. violaz. z si magis vis infrigidare nenufa. añ. 3. iij. lupuloz. 3. y. acetosi simpliciis vel oxizach. 3. vi. vel loco firm. pone vini granatorum. 3. y. succari tabarzet. 3. y. z iulepiza. ¶ Ex p̄fectio

De febribus

nibus cōuenit manus xpi platū cū modico sandaloy cōfectum in q̄libet hora exhibēdum: dādo de eo cūz potu aque ordeī: vt supra. Itē triasandali. Itē elīū. R. zuccari viol. buglossati. añ. 3. y. manus xpi plati dissoluti i aqua ro. 3. i. margaritarū elect. de gēmis. 3. i. misce. 7 p nobilibus cooperiat folys auri: de quo det ad libitū añ 7 post cenā. ¶ Et ex hīs cōpōe silr vt tuo pueniet pposito. nā si sanguis fuerit grossus indigēs subtiliatōe vt i sinocho: facta stōia: da subtiliātia apiētia: frigida tñ in vigore: vt R. ex sir. frigi. 7 cal. 7 silr ex aquis pueniētib⁹ talibus: vt verbi grā. R. sir. acetosi. simpli. oximel. simpli. añ. 3. i. aq̄ capil. ve. isopi. añ. 3. i. 5. aq̄ endiuie. 3. i. misce 7 aromatiza cū modico cinamomi. 7 hic scito q̄ vt supra est q̄si semp grossus cōmixtione ei⁹ cū flegmare. 7 iō i cōmiscendo talia debes illa calida cōmiscere cū frīs: q̄ ipz flegma respi ciunt. Et pportionabiliter opare in pficiēdo pfectōes 7 electuaria. nā calida hēbis in de flegmatica: 7 frigida habuisti 7 hēbis de pestilētia. 7 sic p te de nouo fabrica. Et vt dictū ē maxime cōferūt q̄ in colericis pueniunt. Et si opus ē enātio. da cassie pinguis. 3. i. 5. cū decoctiōe tamarindoy lupuloy 7 capil. ve. extracte de nouo 7 turbit pparati. 3. i. vel agarici preparati tātūde. ¶ Qd si sanguis fuerit grossus mixtione melie. da cū decoctiōe epithimi 7 thimi dīascene. 3. i. iij. vsq; ad. vi. 7 p̄sidera etatē vl cassiā cū decoctiōe scene epithimi vl thimi: 7 hō meliaz respici entium. 7 nō q̄ ex spēbus trociscoy cōponere potes sir. elīuz. confectionem. pillulas: 7 hō. 7 tu ingeniare ad magis vtilia 7 cōmoda.

De Sinocho.

Rubrica III.

Hic sic de sinocha visis venio ad ea q̄ sinocho p̄tinet: cū in p̄nti talis ponat descriptio. Sinochus est febris acuta cōtinua ex sanguine ad itra venas putrescēte fm plurimū causata. Cuius cā ē op̄latio in poris venay 7 arteriay ptingēs: 7 d̄ putrescēte: qz p hoc differt a sinocha: vt supra in descriptiōe eius. d̄ fm plurimū: qm non inconuenit q̄ sanguis extra venas fusus in loco cordi p̄p̄inquo putrefactus faciat p̄tinuaz 7 sinochuz. Itē cōsimiliter nō inconuenit q̄ sāguis putrefactus faciat interpolatā: vt pone q̄ sit sanguis putrefactus: a corde ita distās: vt nō possit p̄tinuare fumos putridos p̄tinue vsq; ad cor. vt pone q̄ hodie putrefiat. 3. cūz qua pōt p̄tinuare: 7 nō cū minoz: qua resoluta stet p spa cū viginti horay anteq̄. 3. de nouo putrefiat. deinde putrefiat: 7 sic p̄tinuē hēc putrefactio. p̄. Reperiūt tamē op̄iniones ad contrariū. hoc. n. imaginabile ē rarissime vl nūquā veniēs. Relique particule: vt in descriptione sinoche. ¶ Nota q̄ l3 sanguis ad itra venas putreat: nō tñ tota massa putret: qz oēs aly humores: qm nā tātā: qz vltimā eoy malitiā corrigere nō possit: q̄re mēbra nutrimēto priuaretur: 7 sic oīs talis ex necessitate eēt mortāl. Dico secūdo q̄ l3 aly humores in p̄n qm sanguis incipit putrefieri nō putrefiāt tñ cū p̄cedit febris de ipso solo putrefacto sibi associat colera putrida i quā sanguis cōnertit: 7 sic p̄ponit: 7 nō ē febris absolute simplex. pp qd dicebat ab Auic. 7 magis similis cū causonide: 7 de hoc infra de compositione febrium.

De causis

eius dicat. Qz qz cause synoce sunt vl esse possunt factiue synochi: 7 qz cura vnus a cura alterius non variat: nisi fm intensum 7 remissum: hinc Auic. et aly auctores vnū tñ de eis capi tūlū fecere. Verum ad putrefactionem sanguinis qm pōt tāq; cā extrinseca pcurrere ipsa colera putrida aut ipsuz flegma putridū. ita vt colera putrida mixta sanguini ipsum putrefaciat 7 subtiliat: 7 flegma ingrossat 7 pp

qd Auic. dicebat: 7 hec diuersitas cognoscit inspectione. **De differentia** eius ad sinochaz dicat primo anteq; ponant signa distinctiua.

Qz hec differt ab illa in p̄mo: qz hec h3 tres spēs: quas illa nō h3. 1. augmasticā: omotenā 7 peraugmasticā. Augmasticā ē febris de sanguine putrefacto: q̄ p̄tinue augmētādo p̄cedit: 7 cā: qz illd vaporosuz putridū qd eleuatur maius est q̄ illud qd resoluit: qm qz ē e3. Et sic habetur. secūda: q̄ d̄ peraugmasticā q̄ ē febris sanguis q̄ p̄tinue declinādo p̄cedit. Quādoq; vaporosū putridū qd eleuat 7 illd qd resoluit sunt equalia: 7 sic habet. Tertia spēs q̄ est febris sanguinea: q̄ a p̄ncipio vsq; ad finē: in vno permanet statu. ¶ S3 dices. si aliqñ illud qd resoluit ē pl⁹ q̄ illud qd eleuat: quare nō cessabit febris? Dicēdum q̄ vapor faciēs febrē habz latitudinē: ita q̄ maior 7 minor q̄ntitas pōt facere febrē. Cōparat aut in hoc fmone q̄ntitas vaporis faciētis feb. cordi occurrēs ad quātitatē totā q̄ eleuat: q̄ fm se totā cordi nō occurrat neq; resoluitur. Qz si poneret q̄ feb. inciperet a certa quātitate: 7 q̄ a minoz causari nō posset: tūc dicēdū q̄ statim cessaret febris: si succedēs vapor eēt minozis quātitatē. 7 hoc credo euenire i practica: qm aliqñ incipiet qz febrē. 7 paulo post cessabit febris. Ex qb⁹ apparet q̄ in hac febre tēpora distingui nō possunt penes acci⁹. qz augmasticā est tota augmētū. peraugmasticā declinatio. omotena stat⁹ Sed penes digōnē materie accipiunt. ¶ Et si q̄rat q̄re nō pp amicitia nature ad sanguinē. vñ cū sanguis alterat quoniam modo (nam de ipso nimis sollicita) statim surgit rectificādo. aut digerēdo. vñ statim apparēt signa digōnis: aut h3 ex ista subita inuasiōe. 7 iō statim veniūt ad alter tēpor. Qd d̄ aly nō ptingit humorib⁹. Si qz vellet pōt eā ponere. tñ illa a medico artifice sensu. li nō cōprehēdit: neq; vsq; mō cōprehēsa fuit. ¶ Et si q̄rit quare huic 7 nō aly febrib⁹ tales tres assignat species: Dicēdū q̄ inter sanguinē 7 nāz ē qdā amicitia: qd nō ē cū aly humoribus. Secūdo q̄ sanguis rōne suarū qualitātū ē ceteris magis aptus putrere. Lū itaq; sāguis putrescit: statim: vt dictū ē: nā mouet forti conatu ad ipz rectificādū 7 bonificādū. 7 iō in tali motu aut plus resoluit q̄ putrefiat: 7 sic hētur peraugmasticā: aut nō potēs vincere stat in medio: qz tñ resoluit quātū putrescit. et sic habet secūda omotena dicta. Qd de aly nō ptingit humorib⁹: qz ipfi ab eius regimie facilius relinquūtur. 7 deficiēte mā vel aliunde adiuta cessat febris. p̄sidera. ¶ Secūdo differunt qm sinocha est maioris inflatiōis q̄ sinochus: 7 plus per flammam infestat q̄ illa per putredinem. est tamē citioris euātionis 7 securior. sinocha q̄ sinochus. Tercio. qz in sinocha est peccatum in quanto. in sinocho vero in quali 7 in quāto: pp qd vt infra: huic pprie debet digestio. ¶ Quarto. mā sinochi magis per totum expanditur q̄ sinoche: qm qd a putrido tangitur putrefit. ¶ Quinto. qm sinochus pluries facit crisis cū euōne manifesta: que fm plurimū est fluxus sanguinis nariū. 7 qm cum eruptione emoroidarum menstruoy: vel alio modo per exitum ipsius sanguinis. quādoq; p fluxum colericum ventris: vt Auic. quādoq; per sudorem: quādoq; ad variolas terminatur. quādoq; p apoplemata inguinum. 7 hō. 7 hec est crisis bona 7 laudabilis: quādo signa p̄cedunt digestionis.

Differūt secūdo ex pte signoy. Prio ex pte exētiū qm vrinā i hac ē rubicūda vel subrubicūda spissa cū liuiditate 7 fetor: i sinocha vō absq; liuiditate 7 fetore. linefcit enim in sinocho vrinā: qz per actionem caloris ignei 7 fortis (p̄tibus igneis 7 acreis cōsum

¶ S3 dices. si aliqñ illud qd resoluit ē pl⁹ q̄ illud qd eleuat: quare nō cessabit febris?

ptis resoluntur in aquosas remanentes sine luciditate. Itē egestiōes sūt fetide i sinocho: et a suo colore nāli magis mutatae. Itē spūū ad aliquale amaritudinē dclinat. et hec oīa accidūt: ppea q̄ i sinocho p̄tinue disponit sanguis ad p̄uersionē ei⁹ i colerā s̄z p̄tē ei⁹ subtile: vt supra. ¶ Ab aliter inherētibus. iā dictū ē in scōa dīa. Item eius calor ad tactū ē mordicatus: et cū dicit Auic. ē eque respectu aliaz putridaz. sinoche vō mitis. Itē i sinocho est oris amaritudo. ¶ Ab actiōe lesa. pulsus est in sinocha ordinat⁹ in sinocho inordinat⁹ pp vtutē nō ē ita fortē: et sistole maior diales: pp necessitatē expulsiōis vaporū putridorū ē i sinocha: et pulsus ē maior i sinocha: q̄ i ea est maior inflāmatio. s̄z hic p̄sidera: q̄ aliqui tenēt oppositū. fundāt. n. se sup Auic. cū ingt. Et illius ex ea q̄ ē a putredie caliditas et accidētia sūt vehemētiora: et ita in rei vitate sunt vehemētiora: et vtutē magis terrētia. vñ dolor capitis intensior. eius grauedo maior vigilia mētis alienatio. inquietudo tristitia hec multo plus q̄ i sinocha. Et p̄r dicāt q̄ magnitudo in sinocho maior accidit pp vtutis debilitatē maiorem q̄ i inflatiua. cōsidera. Sicq̄ habes q̄ signa demonstratiua sinoche sunt et sinochi denūciatiua. et hec tibi de signis demonstratiuis sinochi sufficiant.

¶ De signis autem demonstratiuis specierum eius. Dicendum q̄ ista signa in eis apparent. Vtū in angma:stica in p̄n° apparet remissa. deinde cōtinue intēduntur vsq̄ ad 4^m vel 5^m. deinde fit crisis. Est. n. cōter dies q̄ta stat⁹ ei⁹: q̄uis q̄s pueniat ad 20^m vt supra passionari⁹ de sinocha. In paugmastica vero ē ecōtra. continue remittuntur. In omotena vero continue equaliter procedunt vsq̄ ad statum.

Pronostica. Sicut in sinocha dictū ē ita i sinocho tenēdū q̄ quātū ē a p̄n° morbi vsq̄ ad apparitiōē dīgōnis: tū ē a p̄ma apparitiōe digestiōis vsq̄ ad statū. et tu ibi. Et cōsimiliter pronostica ex pte vrine i sinocha dicta hoc afferantur loco. ¶ Sinochus cōsuevit venire tpe pestis: quē aliqui sequūtur mala accidētia: vt difficultas anhelitus. morbili. variolae erisipila. carbūculi. fluxus sanguinis nariū. ¶ Signa mala i sinocho. difficultas fmonis cum pfunditate somni apostema gutturis: vñee aut amigdalaz. sincopis aut alienatio cursus lachrymarum variolae liuide violacee acute: et cutim maxie pūgētes. Item p̄iectio egri d loco ad locū. inflatio vētris resonāns vt timpanū cū p̄utit: et maxie q̄ ex solutiōe vētris inflatio nō gescit. tūc scias q̄ moriet⁹: et ppe si exierit variolae virides. ¶ Si exhibitio clisteri nō assellauerit patiens pessimū ē. et mortis signū. nā vtutem defectā signat. ¶ Si apparēt pustule nigre aut liuide signant mortē. ¶ Apparitiō signor digestiōis cita aut tarda lōgū aut breuem signat morbum. ¶ In angmastica ē timor mortis pp debilitatē vtutis et multitudinē materie: q̄ paulatim inualescit d nām: et raro i hac ē crisis ad bonū. et iō ē alius deterior. In paugmastica ē spes salutis pp trias causas. Omotena vō medio mō se h̄z iter has. ¶ De permutatiōe vō dicat. q̄ aliqui permutatur ad litargiā pp plurimā ifrigidationē factā i p̄ribus capitis. q̄s ad scirsem pp multū incēdiū et cōuersionē eius ad colerā: q̄ si apostemet faciet scirsez. q̄s ad caufonidē et vltra: vt de sinocha dictum est.

Canones. Et licet hec difficilioris cure sit q̄ sinocha: tū q̄s ydē sūt semper seruādi canones: vt i sinocha: vt statim apparebit. vñ Hilbertus. In vtroq̄ aut eadē est cura variata. s. scōm magis et minus. ¶ Et icipiēdo a primo q̄ ordiatio dietē dicēdū q̄ eadē est vt similis ei q̄ i inflatiua. vñ debes vt ibi p̄siderare p

pinquitatē status et lōginquitatē: et scōm hoc regere ifirmum icipiēdo a subtili: vt ē mica panis et h̄s. vt supra 3° caplo. et tu ibi. nāz egritudo est acuta et peracuta et vltia. vñ ad vltimas egritudines vltime curatiōes ad p̄fectōes sūt valētes: et q̄b⁹ cōtinuus est status: p̄tinuo tenuiter reficere: vt supra de acutis: et tu ibi. Et dclinat tota ad frigidum et humidum: vt allegato loco copiose.

¶ Pro secūdo qui est euatiō. fiat flōia imediate. vtrum vsq̄ ad sincopim: vt de inflatiua dicebat. Dicēdū primo q̄ minor quātitas sanguis putridi ducit corpus ad sincopim q̄ nō putridi. q̄m cū sinocho est vtus debili⁹. et iō nō est extrahēda tāta quātitas vt i sinocha: vt. xi. terapētica. 5° ca°. Ad q̄b⁹ p̄currit q̄ sanguis i sinocho non est ita aptus exitui et euacuatōi. Itē et minorāda ē flōia i sinocho: q̄ per ipsam et si fieret vsq̄ ad sincopim: nō ita cito et subito posset cessare febris: q̄ putredo per ipsam: ita cito nō remoueret neq̄ sanguis equaret⁹. In sinocha aut per ipsaz flōiam subito aliqui cessat febris: q̄ tollit inflāmatio: vt supra de sinocha. Sal. nono terapētica. non fit putredo. p̄sidera. Et iō vt dictū est i differētis. i sinocho expectamus plures crises. nūqd si postponit a principio fieri deinde debeat. cū dicat Auic. de cura putridaz. de flōia cū postponit: nō ē amplius ad eā itētiō. i. tāta quātitas fuit a p̄ncipio. Qu si comprehenditur sanguinē eē aquosus p admixtiōē flātis aquosi. tūc fiat flōia minor. De hoc aut dicat. p̄portionabiliter vt in inflatiua. et tu ibi.

¶ Siant euacuationes lenitiue et minoratiue: vt de sinocha dicebatur: et maxime corpore ente stiptico. ¶ Digestiō: q̄ p̄hibitio fiat ne sanguis vltius putrefiat: et hoc cū extinetiis fris et siccis. vt supra q̄rto ca°. De digestiōis i cā sanguinea et colerica valētib⁹: si mā fuerit subtilis mixtiōe colere. q̄ si illic fuerit flegma cū sanguine peccās: q̄ res cōprehēdit inspectiōe ipsi⁹ sanguis. da digestiua flegmatis moderata: pp caliditatē sanguis. De quibus allegato loco: et tu ibi. ¶ Euacuatō iterata post digestiōē exhibe euatiūz monēs colam aut flegma f̄m p̄cessionē digestiui. Et breuiter regat patiens regimine magis exiccatiuo q̄ i sinocha. vñ humida nō sūt hic ita cōueniētia: vt p̄z. Reliq̄ canones adducātur hoc loco s̄z ordinē suū: vt supra i inflatiua. Et seruando ordinē supra positum: ad clariorem doctrinam casum hic de eis in suis ponam terminis.

Casus. Vulpianus p̄piniani socius etate annorū triginta vel circa. vtute fortis: quo. s. ad vitam aiale et nālē. cordis parūper calidi: et nō excessiue. renum satis calidoz. itestina i cōplexione et cōpositiōe iter mediocritatē habēs. bitudine carnosus et i spermaticis robust⁹. cōplone sanguine⁹. colore brun⁹. cū amplitudine venaz: et eaz plenitudie. arte caupo: et bibulatiōib⁹ ddit⁹: max⁹ vini rubei puri. ociosaz ducēs vitā. multū repletis. vētre satis lubricus. medicaminibus nō cōsuetus: s̄z bñ flōie quā omni anno p̄suevit facere d mēse may: quā nō fecit i p̄nti anno: ob iter q̄b⁹ fecit pedes de ciuitate p̄saz vsq̄ romā de mēse iuny. die octaua eiusdē mēsis calore aeris satis estuātē. incurrit circa. xxy. horā diei quādam lassitatē cū grauedine totius corporis: et cū quādā somni pfunditate: i quo somniauit res rubeas videre: et tunc inuit dormitū: et satis pfunde dormiuit vsq̄ ad medium noctis. deinde exp̄gefactus ē cum magno caumate et petyt potū: et fecit sibi dari vinū modicū limphatū: q̄ non cōsuevit eū limphare. vñ in crastinū mane vocat⁹. Sicut lus n̄z: q̄ nona mēsis cōprehēso ex informatiōe astatiū et signor supra positoz. ex pte pulsus vrine et horum q̄ febreret febre sinocha. Tūc imediate ordinauit clistere lenitiū ex bliti. malua. m̄re violaz et h̄s. vt supra d cano

De febris

nibus vltibus febriu putridaz. Deinde q fieret flōia de vena nigra: qz nō cōprehēdit sanguinē eē multū inflāma: tū z acutū. Incipiēdo curā ab ea: vt pcepit dñs Auic. Et dato q cōprehēderet multitudinē sanguis peccātis. tñ qz nō timuit de suffocatiōe: pp morā nō fecit eā vsqz ad sincopim: sed ordinauit vt extraheret libra vna: qz si timuisset: eā ad sincopim fecisset pp fortitudinē z robusti citatē: z alia q in eo erāt eā tolerātia. Et fundauit se sup dictuz Auic. de cura eius. Et partitio melior est in ea si nō fuerit qd necessariā faciat festinationē: vt z Bordonius z multi alij valētes viri docuerūt. Deinde cōprehēdēs q sanguis ac totū corpus nō erāt sufficiēter infrigidata: ordinauit q post flōiaz daretur aqua ordei in quā titate vnius libe cū .j. iij. iulep. violati fecitqz euz sic stare p duas horas: post quas ordinauit dietā. Et qz ex aspersione sanguis vidit nō eē cū eo multā aquā imo q erat citrinus z intēsc rubedinis: z cū ipsum in vase plano euz virgula forti in frusta diuideret: cognouit ipsum nō esse viscosum z solide substātie. pp qd iudicauit ipsuz esse inflāmatū ex colere admixtione. vñ ordinauit ad frigidū z humidū declinātē tā ex pte cibi q potus: vt tertio capitulo de ipsa in calida z sicca cōplexiōe valēte. etiā q p tūc subtilis esset. qm estimauit statuz propinquum. Itē pcepit vt nō dormiret. qd si cōprehēdisset q ex ipsa flōia fuisset multū debilitatus. ipse impauide ordinasset vt dormiret: vt supra Gal. 9. terapeuticē. In .xxij. hora ad eum rediēs: inuenit etiā indicātē vrina ac pulsū q ipse adhuc erat inflāmatuz: z q nō erat cōueniēter sanguis extinctus. vñ ordinauit q iterū absqz percussione vena aperiretur: z q extraheretur. .j. vi. sanguinis de nouo: et ita actuz est. Deinde q daretur lib. .j. extinctiui dicti. Deinde dieta vt supra. Ordinauit deinde qd si sitiret daretur aqua cocta simplex euz vino granatorū: aut aqua ordei cū iulep rosato z bñ. Sequēti aut die: qz decima euz ad eum veniret: inuenit eū adhuc calēte: z ipsuz aliqua liter dormiuisse: tūc pcepit vt fieret ei clistere infrigidatiū lenitiū. ex malua. matre violarum. bliti. nenufari. oleo violato. z sale cū modico ordei. Et cibauit euz dicta grossiori ex spinachys z lactucis i brodio pulli marci. Et ordinauit: qz bibulus z nūqz aque cōsuetus: vt daretur vini albū pauce vinositatis ēt cū aqua veri frigoris limphatum: z sic per aliquantulum temporis post prādium quieuit ac dormiuit. Sero autem ad eum rediens. pur percepit adhuc aliquid caliditatis: z tūc ordinauit epithima cordi infrigidatiuum: z ipsum continuate per totam illam noctem: z ea nocte cum sitiret q daretur iulep ros. cum aqua acetose z endiuie: aut rosa. euz aqua ordei. Item ordinauit in complendo tertiu z quartum canones vt die. xi. mane in auroza daretur sir. acetosus simplex cum aqua capilorum ve. z endiuie z modico aque feniculi: z frigidum: z q continuaretur vsqz ad tres dies: qz vsqz ad decimū quartū. Deinde pro complendo sextum ordinauit solutiūm ex māna z reubarbaro in die decima quinta. assumendo cum canonibus suis cū decoctione tamarindorum prunorum: z bñ in aqua endiuie: In decima sexta. autem sudauit copiose z liberat⁹ fuit in totum. Verū post quartum diem ordinauit fricationes omni die bis. f. fieri mane et sero ante cibum. dabatqz deinde dietam conuenientem: vt supra de acutis: z hoc ordine procedendum est: vbi esset sinochus cū canonibus suis: quos per teruide: z bec in presentiarum sufficiant. Pro accidētibus vero recurre ad ea que de acutis tē.

Capitulum Duodecimum de febris colericis. Continens quatuor rubricas.

De diuisione: causis z signis feb. colericarum in generali.

Rubrica

Testatur

Auic. pma pmi de humorib⁹: z vt pposito nō satisfacit. Colera diuidit i nālē: q ē humor vtilis nō extraneus: z i nālē: q talis: aut pp cāz extraneā: q ei admiscet: aut pp cāz i se: qz ei suba ē nō nālē: s. exnea: ta: z bec appellat⁹ pura nō nālē. alia q est talis p admixtione ē nō pura z nō nālē: z dī colera non pura nota seu famosa: qñ qd ē ei admixtū ē flegma. Qz si fuerit melia dī nō pura minoris fame. Ab his itaqz coloris diuerse causant⁹ febres: qz diuersez denominationū. nā q cātur a colera pura si nālē: dī tertiana pura. Que vō a colera si nālē si pura dī tertiana si pura siue nō siue famosa: aut minor fame vt dcm ē. Qz si pūgat duas tales mās eē i diuersis locis. ita q qlibz moueāt ad cāndā febze: ita q paties oī die febrizat appellat⁹ tertiana duplex. Et vt habeas modū loquēdi medicor⁹: ac melius circa mās opari scias: scito q qñ colera nota ē p admixtione flegmatis aquosi: qd i eius exitu cōprehendit⁹: z palia si gna ifra: tūc febris dī tertiana de colera citrina. Qz si flegma erit grossius: dī tertiana de colera vitellina: q color vitelli ouorū similis existit. Qz si fuerit febris de colera minoris fame: q est talis p adustione: tūc dicit⁹ tertiana nō pura de colera adusta: z bic ingrossat⁹ p ipsaz adustione: z ad nāz tēdit melie: z sic durat vltra spaciū. .xij. horarū z multū. S. bic ē locus speculatiōis de q i sequēti rubrica. Et si fuerit talis p admixtione melie: qd cōprehēdit⁹: qz calor tēdit ad ruberū nō clarū nec floridū: tūc dicit⁹ tertiana nō pura p admixtione melie. Reperiuntur autē pter has spēs alie due. f. prassina siue viridis z eruginosa. Nā prassina p adustione vitelline: z eruginosa p adustione prassine generat⁹: q ē oib⁹ calidior siue zinaria p adustione venenoz. Auic. allegato capitulo. Et iō oib⁹ peior z magis pniciosa. Juxta q ē vidēdūz pmo si ex his duab⁹ spēbus febris tertiana gnāri possit. secūdo ne aliqd intactū relinquat⁹: nūqd ex nālī colera nō putrescētē: vt de sanguine dicebatur: ipsa etiā tertiana causari possit. Ad que i paucis respōdēs pmo adduco cōciliatore nostrū q differētia. 9. ingt. D. q ex colera proprie eruginosa febris: neqz aliqua egritudine pōt causari: s. potius vomitu emittitur: aut mortē repetinā inducit. Et adducit textum Isaac quinto febriz sic inquentis. Prassina ipossibile est i epate generari: neqz generat febre: qz nō tāto tpe in corpore permanet: vt putrefiat z febrez generet. nā enī semp se coadiunat: vt eam a corpore expellat pp eius malignitatem. Qz si natura defecerit eam expellere nequens incēditur cor: et homo moritur. Subdit itaqz. si talia de prassina accidūt quāto maiora z certiora z eruginosa eueniunt. vñ tertio Almasoris. Omnes colere vidētur euacuari z egrotāte corpore viridi excepta. Post autem. Dec auctorū verba Cōciliator inquit. De colera vero prassina nō simpliciter enūciādū: qd febris ea oīno possit gigni: maxime cū nō sit cōdēfata: vt eruginosa generetur etiam: non solum in stomacho. verum vt dictum z in venis: vt alijs cōiuncta humoribus: nō sic etiā vt eruginosa nature odio: vt statim percepto eam expellat nocumētō: neqz putrefactioni resistēs qd fortasse videtur cōcedere. Auic. prima quarti in quens ipsam fieri ex chimis subtilitibus plurimum quorum est colericum vehementis subtilitatis: z profundatio male substātie venenose: cui iam accidit putredo in corporibus calide complexionis z sicce valde. Ista vero mala substātia venenosa qua profun-

datur colera s; plurimū videtur parsimonia: cui ipsa di-
cta sit de genere venenosaz: et ego qdē febrez istaz vidi
in quodaz iuvene complexionis siccissime: et calido etiā
valde euz accidentibus etiāz h; vt calore vehemēti in-
terius siti frigiditate extremorūz sincopibus aliquādo:
et affligebat p̄ tertiū maxie: qui fluxu largissimo vētris
supernueniēte colerā prasine aquose febris cessauit. In cu-
ius ē fluxu ob vītutē laboratū fuit i restrictiōe. Et iste q
dez deinceps inappetibilis factus: et vix deglutiēs: nihil
sumēs circa septimā abinde tabefactus expirauit. No-
cte aut illa praua colera ipsius spūs et cor venenauerat i
natos. Et qñ q sunt h; colerarū raro emergūt: auctores
vident sibi inuicē discordare. cūq; huius artis plurima
experimēto magis q̄ rōne capiātur. vñ de his q raro cō-
tingūt certificari nō possūt. interiorū. v. hēc ille. Dic aut
adducere auctoritates auctorū: q̄ vidētur inter se aduer-
sari. eēt ipsaz qōnē decidere. qd̄ hic nō intēdo: s; soluz tes-
timonio Lōciliatoris nři stare. De his et aliqd infra suo
loco p̄sidera. De 2° aut dicef rubrica de tertiana conti-
nua. et tibi. ¶ Juxta aut has diuisiones sequitur hec vl-
tima. Febrū colericaz alia interpolata: alia p̄tina. Inter-
polatā aut alia pura: alia nō pura: vt supra. Et p̄tina
rū alia p̄tina nō p̄portionalis: qz clusa vt caufon. alia
cōtinua p̄portionalis: q. s. de tertio in tertiu exercescētiāz
h; s. manifestā fortificationē et manifestā getē. s. remissio-
nē: et de his oībus ad plenū suis dicef rubricis. S; tñ p
nūc tñ dicat: q ex his coleris. s. nō puris pōt et tertiana
p̄iodica et caufon siue p̄tina generari. Et his febrib; ma-
xime parati sunt q sunt colerice cōplexionis: et in statu si-
ue in iuētute: q̄ ē oīum etatū colere generatūa magio:
et q regiones habitāt calidas et siccas: et q regimine vīu-
tur colerico: et vigiliis et ieiuniū multū sustinēt: et multuz
exercitāt. Et multiplicāt in estate: vt Ypo. infra. Estate
vō caufon et febrez tertiane plurimē: et itellige vt secūdo
de differētis fe. qñ estas suā seruauerit nām: et post estas
tē magis accidūt in p̄n^o autūni.

Ex his pater

que sint cause primitiue colericaz
rū febrū: et sūt aer calidus et siccus.
regio talis. vñs ciborū et potū calidorū. labores sup̄flui.
solicitudine magna. vigilia multa. tolerātia multa et sitis
et famis siue ieiunij. ira furor et h; q hūores habēt īflām-
mare: aut īflāmabiles generare. ¶ Causa antecedēs est
ipsa colera q putrefit p̄ p̄culcationē ei: et indebitā eue-
tationem. vnde cordi fumum putridum mādans febrē
causat: qui putridus fumus est eius causa coniuncta:
vt supra secūdo capitulo de causa febris dictum ē. pu-
trefit enī colera ipsa qñq; extra venas: vt i carne p̄tib;
cutis: et i faucib; venaz: magna: vt infra de tertiana con-
tinua: et sic facit interpolatā vt infra. Quādoq; in venis
aut arterijs p corpus diffusis: remoti tñ a corde: et sic cau-
sat p̄tina p̄portionalē: qñ in venis aut arterijs partiūz
vicinātiū cordi: vt in venis pulmonis. capsula cordis. in
ore stomaci: aut in venis epatis: et sic ē cā p̄tine nō p̄por-
tionalis vt caufonidis. de qb; omnibus plenius infra.

Signa

oemōstratiua. ¶ De signis dicat q qdā sunt
antecedētia: et qdā cōcomitātia. Antecedētia
sūt sensatio pūcturaz i corpore et dorso: maxie sōni vimi-
natio. deiectio appetitus: ardor et morsio in ore stomaci
acuitas p̄cepta i emissione vrine et egestionū. et aliqñ de
xtri timporis dolor: et ad illā p̄tē magis mouet colera.
¶ Cōcomitātia aut febrez colericas in genere sūt sitis
vehemētia p̄p̄ oris stomaci exiccationē. angustia. inque-
tudo. ipatiētia p̄p̄ acuitatē et īflāmationē colere. vītutē
vehemēter stimulatē. alienatio p̄p̄ motū cole sursum.
et p̄p̄ eādē cāz dolor capitis maxie i dextra p̄te vt dictuz

est. nausea vomitus amaritudo p̄p̄ motū eius ad os sto-
maci. siccitas lingue labiorū et aliarū partiū oris. scissio la-
biorū. eoz vesicatio siue vlceratio ab ipsa colera ascēde-
te i labijs recepta: q sūt carnosa et sui acuitate scidit illa.
Et qñq; accidit in eis vlceratio et scissio via crissis. Et iō
dicūt vulgares: hoc ē bonū signū. siccitas siue vētris
stipticitas. colera habēte raptū ad alia loca: qd̄ cū p̄rigit
exeūtia nō sunt multū tincta. ¶ Septē sunt ab Auic. po-
sita signa febrū colerice periodice. tā pure q̄ nō pure cō-
munia. Primū rigor qui i principio paroxysmi incipit cū
horripilatione: et pūctura acus p̄p̄ expāsiōem materie
acute sup̄ membra sensibilia. deinde sequitur frigus. Et
dato q euz horripilatione esset frigus: tñ postea magis
et fortius percipitur eo qd̄ fuit in horripilatione: reuoca-
to magis calore ad interiora. Post hec aut subsequē ri-
gor difficilis valde: et difficilior rigoribus aliarum putri-
darum: et hoc quantum ad motum concussiuū: qz vt vi-
xit Zoar. fortem habet rigores: qz humor colericus mor-
dicatius vadit ad mēbra puri sensus. aliaz aut febrū
materie non sunt ita mordicatiue: et naturam tantuz in-
festantes. Et cum tali rigore percipitur caliditas ad itra
propter caliditatez materie: et frigiditas ad extra p̄tina
reuocato calore et. Et ideo est cum paucō frigore. s.
positino: vt est in flegmatica aut melācolica ratione siue
materiei: et sequitur eum punctura acumē: et in processu
suo acuitate materie. Et dato q sit vehemens: tamen ci-
to recedit: qz non est fortis extensio: propter velocē mo-
tum colere ad extra eius subtilitatem que cito resoluit.
Et hic quidem rigor in principio vniuersali est intēsiō:
q̄ in augmēto et statu: qz mā colerica in principio est sub-
tilior: et sic mobilior et sic fortiorē causat rigorem. In pro-
cessu vero per digestionem ingrossatur. vnde in statu ē
adhuc minus fortis. In flegmatica autem et similiter in
tertiana non pura et in quartana est econuerso: qz mate-
ria a principio est grossior: et cruda: et tarde mota: et debi-
les rigores faciens. Cum autem in processu et maxime
circa statum subtiliatur: fortiores facit rigores. Et ideo
cōmentator Alexandrinus super primo epidimiarum
dixit q artista cognoscens per hoc statum letabatur: et
ideota tristabatur: qz credebatur morbum augmentari
et debere prolongari. Ex quibus bene consideratis me-
dicus facile comprehendet ipsarum febrū colericarū
tempora vniuersalia: et tu considera. ¶ Secūdum
est: qz tam pura q̄ non pura recedit cum sudore propter
subtilitatem materie que est apta conuerti in vaporem
et aptitudinem motus eius ad cutim: et maxime contin-
git quando per alias vias materia non euacuatur: vt vo-
mitu secessu et h;. Et vt Isaac. hic sudor consueuit esse i
principio paucis: qz mā nondum est bñ digesta. Itēz qz
calor febrilis desiccet eam. ¶ Tertium. vrina eius ru-
bea tendens ad igneam: in qua non est multa grossitu-
do: et hoc quando est ex colera pura eius mixtione: q si
fuerit grossa non pura: erit vrina cruda: quia tenuis pro-
pter opilationem: aut grossa propter grossiciem mate-
rie cum ea expulsa. tamen erit cum ea rubedo īflāma-
ta tendens ad albedinem propter mixtionem flegma-
tis: aut ad fuscum propter mixtionem melancolie: vt in-
fra de eis in sequentibus rubricis. ¶ Quartus. q i hac
febre cum manu tangit corpus percipit q in calidita-
te non fit additio: imo quandoq; minuitur īflāmatio:
et causa: quia vapor est iam in exterioribus multiplica-
tus. In causone est econuerso: quoniam caliditas est in
interiorib; et multorū vaporū: quos man^o reprimere nō
pōt: et minuit qñq; qz i dēclatōe. ¶ Quintus. qz collectio
signorū p̄p̄te dictorum: vt vigilia siue grauitate capitis

De febris

propter acuitates colere stimulatōis et eius leuitatē. sicut sudor ira: et ita p3 cā eoz. Et nota qd aliqui et alii nō pura erit aliqis somnus cū gravitate pp multos grossos vapores nō multū acutos. Itē odiū locutiōis: qz spūs ex locutiōne mor⁹ exacuit colerā: vlt qz organū audiet⁹ hñt ex sic citate febris multū expurgatū. vñ sōn⁹ ei occurrēs valde reali iprimis: sic cū tāgibile occurrit nerno discoopto. **C** Sextū. qz pulsus ē velocior respectu aliarū: et cā p3. et est diuersus pp debilitatē virtutis ab humore factā: sed minor q̄ in alijs putridis. qm humor ē min⁹ grauis et magis vniiformis i suo motu putredinis et expāsiōne caloris cū duricie pp siccitatē. In alijs autē ē diuersitas rōne putredinis. et ipsius febris etiā pp grossiciē et viscositatē humorū magis suffocantium calidū: et magis difformiter pcedētū i putredine. **C** Septimū. est sumptū ab etate cōsuetudine cōplexione arte regione tēpore: multitudi ne euentus tertianarū. Et de his omnibus particula rūs infra.

C De Tertianā pura. **Reica II.**

Ex peditis generalibus: ad particula ria venio. initiū faciens a pura: q̄ sic describit. Febris tertiana pura ē febris interpolata a colā pura subtili ac leni putrescente causata. cuius ē de tertio i tertiu egrū affligere sū nāz humoris ppaz: i septē periodis p3 plurimū vel aū terminata. Dicit interpolata ad dñam cōtinuē et causonidiz: q̄ et si ptingat eas fieri a colā pura: vt secūdo de crisi: qz tñ nā ppa humoris ē i suo motu in terponere getē: qd in p̄tinuis nō ptingit. ideo nō dicitur pure tertiane. Dicit a colera pura ad dñam tertiane nō te: de qua in sequēti in rubrica: q̄ a colera nō pura fit. vñ hic credo qd puritas colere habz attēdi penes ei⁹ simplicitatē cū subtilitate ac lenitate. ita qd illa colera est pura cui nō ē aliqd extraneū admixtū subtilitatē ac lenitatē habēs. Et pp hoc dixit Auic. de dñā inter purā et non purā. pura ē subtilis lenis. Ex qb⁹ infer⁹ qd si accidit adu sio ipsi colere pure p quā ipsa ingrossat: sicut ex adustio ne ptingit: qd illa efficit nō purā: et colera q̄ ē spēs minoris fame faciēs cū putrefit tertianā nō purā. nam p adu sionē ingrossat: parsqz eius ad melācolia quertit: et tu bñ cōsidera. Dicitur putrescente: qz a colera nāli nō putrescente nō ē visus febrē cōtingere. nā in pcedēti cap⁹ dicebat: qd sanguini nāli ipso i sua nālitate remanēte inest facere febrē. alijs autē humorib⁹ nō: et cā reddebat ibi. Et ita nulli reperit caplū de tertiana occlusa de colera nō putrefacta. q̄ uis Auerrōys dicat ipsaz posse ptingere et causari. nā possibilitas ē res ampla: cui p3 se nō ē dñdictio. Auic. de qntana sextana: Itē ipsa nūquā sic contingeret qd dñ pmaneret: qm nā nō hz de ea illam curā: quā hz de sanguine. Qd si accideret curaret cura causonidis vel continue pportionalis: de qb⁹ infra. vsqz modo nō ē ab auctoribus inuētus ipsaz ad man⁹ medicorū peruenisse. Dicit cuius est de tertio i tertiu. nā hz de rōne colerice et maxime periodice sit de tertio i tertiu affligere. tñ non valet argumētū. hec de tertio i tertiu affligit. ergo tertiana: qz aliq febris cōposita: vt q̄ ē de duob⁹ qntanis: de tertio i tertiu affligit. Itē errat qd tertianā iudicat p ipsaz affligere de tertio i tertiu solū: qz pōt fieri cōpositio duaz tertianarū: et erit poxismus oī die: vt accidit i duplici tertiana dicta. Et iō dicebat pnceps: qd ergo cōsiderat tertianaz p paroxysmū errat in ea. imo o3 vt attēdant significatio nes aliē. In simplici vō nō accidet sic error. Dicit i septē periodis: qz accidit vlt plurimū pp sui leuitatē ac subtilitatem: nisi accadat error ex pte regiminis: aut alterius rei p quā ptingeret ipsam ingrossari. quo casu trāsiret in nō

pura. vñ Ypo. 4. aphōrū. 59. apho⁹ Tertianā pura i septē periodis iudicat lōgissima: vt supra 2° ca⁹ vñ Auic. Et similiter pura nō addit: cū nō accidit error sup septē periodos. vñ Gal. i cōmē. allegato aphozissimū ingt. Tātū fac tertiana interpolata i vno poxismo: quātū tertiana p̄tina aut causon i vno die: s3 hec terminat i septē dieb⁹ cū sit peracuta. ergo et illa i septē poxismis. Et of vñ auic: qm accidit qd colera ad putredinē mota sit paucā: aut multū subtilis: apta finiri i vno trib⁹ vlt quoz poxismis. vnde Auic. Et aliqū psumit pp subtilitatē sue materie i paroxismo vno. Et subdit: qd si addat supra septē piodos ad ditionem plurimam: tunc non est de genere pure.

Et licet ex his appareat dñā iter ipsaz et nō purā. tñ multe aliē ponūt dñe: quas ad doctrinam clariorē hic subiūgā: et tu illas collige ex dicēdis signis. Nā et si p signa dicta dñā ad intēsiōne et remissionē a se inuicē differat. tñ vnaqueqz hz signa propria per que ad inuicē distinguuntur. **C** Et sequēdo ordinē nostrū. initiū faciam. Ab exētib⁹ vñ in pura est rubea clara ad ignē tēdēs: q̄lis substantie: et aliquādo subtilis. Et Auic. in qua nō est multa grossitudo: imo supple est subtilis respectu aliarū interpolatarū: in qua cōuenit apparere nubes alba natās in supremo: aut in medio pēdēs in primo tertio quarto quinto vel septimo die. Et de his in signis pronosticis: et est fortis odoris pp acuitates colere. Egestionēs sunt colerice tincte croce. Sudor est exuberans respectu veniētis in nō pura. vnde secūdo ē vaporosus calidus: sicut sudor quē emittit homo in balneo: et est equalis i toto corpore: et cum tergitur apparet citrinatā sup peciā. vomitus est colericus. spūm amariū valde: et sic de alijs exētib⁹: quoniam colere attestantur.

C A substantia lter inherētib⁹. Dico qd i principio i pura cum tāgitur eius mēbrū: statim p̄cipitur notabilis caliditas et mōrdicatiua: et acuta magis q̄ in nō pura: et statim post rigore siue frigus se extrēdit p vniuersū corpus qd velociter calefit: et est signum forte: q̄ uis caliditas sit acuta: tamē tactu iudicatur vaporosa et benigna: respectu tamē. **C** A qualitate mutata: qz facies oculi et hā sunt magis ad citrinitatem tendentia: similr lingua rē.

C Ab actione lesa: initiū faciēs a rigore. In pura rigor et mortis cōcussimus est maior: et frigus minus: imo quasi sine frigore: et vtrūqz breuius q̄ in nō pura. Est etiā cum maiori punctura: siue pūcture sunt in ea acutiores. post quē vt dictū est subito venit caliditas intensa totū statū cōprehendens. hoc enim signum replico: qz forte ē et efficitur satis: et considera. Dicit Auic. Cum vides pncipium cum rigore sū qd determinauimus: et statim cum sudore exuberante: tunc non dubites quin sit pura: appositū propter efficaciam signi. Item si spaciū rigoris prolongatur: et fiat additio suozum paroxysmorum et antecessio. seruantes ordinem sū pportiones suas: qz quantum excedit primus scdm: ita secundus tertius: vel qz fiat additio et postpositio paroxysmorum: tunc est non pura: quoniam hec arguunt grossiciem materie et eius difformitatem: que in pura non inuenitur. Et ideo nota bene qd dictum est: penes quid attenditur puritas colere.

C A pulsu. Dicēduz qd in principio occultatur: minus tamē q̄ in alijs: et in augmento est equalis non diuersus fortis: et cito ad magnitudinem velocitatem ac frequentiam perueniēs: et vt Hordoniū: semper remanet equalis: vel raro accidit oppositum: vel saltem est minoris diuersitatis. Equalitas inuasiōis poxismorū ē dñ signis nō pure: et anticipatio siue postpositio pure. Et nota hoc signū. Vigilie sitis: et ebullitio percepta apud epar: et reliq signa supra posita in de signis demonstratiuis i pcedenti

rubrica sunt interflora q̄ i tertia nō pura. vep̄ lenitas capitis i hac ē maior. vñ Sal. 9. terapēice de siti loquēs dixit. q̄ aliqui tāta patiunt̄ estuationē: vt vix log possint ⁊ se nudos volūt i recētū aq̄ submittere. Aduenit vt dcm̄ est: hec pura in vere ⁊ estate cōplexione colerica: ⁊ in iuuentute. in viris plus. in vtente regimine calido: ⁊ sic de alijs: vt de causis eius dictū ē. Itē cum omnibus his adacius significatur quando eo tempore febres tertiane pure multiplicari inueniuntur.

Positis signis sic cretis. restat ponere signa propria per que differt vna ab alia. Et primum signū est q̄ tertia nō pura durat a qua tuor oris vsq̄ ad. xij. vel parum plus. i. vsq̄ ad. xiiij. Nā sic se videtur exponere Auic. quarta p̄mi de cognitione tēpōz morbi dicēs. Tertiane pure por̄issimū durat vsq̄ ad. xiiij. horas. Et Serapio. qñ p̄odus ē magn⁹ ⁊ purus est. xij. horaz: ⁊ quies. xxxvi. Et hic scito q̄ oēs auctores cōueniūt in spacio horaz. xij. a pte post. a pte ante vero ponit Auic. spaciū q̄tuor horaz. Et hic itelligi q̄ q̄tuor sunt spacia q̄ cōiter inueniunt̄ in tertia nō pura. Primum est. iij. horaz. scdm̄. viij. tertiū. xij. q̄rtū. xiiij. Auic. Et est fm̄ plurimū pueniēs ⁊ mediū. q̄tuor vō horaz ē minor fm̄ plurimū. xiiij. vō maior imo maxim⁹. imo cum ab eo recedit nō vñ amplius pura. xij. vō ē termin⁹ ex longis siue ex maiorib⁹. ad quē fm̄ plurimū venit: siue in quo cōsumit̄. Et horz terminoz cā male assignari pōt: s̄ stam⁹ testimonio auctoz: q̄ p̄ experientia hos terminos inueniunt. verū attribui nature humoris vt cito cōsumet̄: q̄ accidit p̄ sue sube subtilitatē aptā cite resolutioni. vnde etiā quātitas eius facit ad lōgitudinē ⁊ breuitatē paroxisimi. Et iō dico q̄ nō icōuenit ipsaz. p̄lixari vltra. xiiij. horas p̄ multitudinē ei⁹ ⁊ debilitatē vtutis ⁊ densitatē corporis patiētis. q̄ oia faciūt ad p̄lixitatē: vt pone sor. ⁊ pla. tertianarios: i q̄b⁹ peccet colera equalis q̄ntitatis. in sorte forti rare texture terminatura in horis. xiiij. ⁊ fac argumētū. adiūnat̄ at ad ei⁹ p̄lixitatē cause extrinsece: vt status aeris frigidū p̄hibētis eius resolutionem ⁊ h̄.

Secundū signū q̄ ei⁹ caliditas cito venit ad statū ⁊ nō tardat: q̄ mā ē apta cito inflāmari. ⁊ iō dixit Auic. ⁊ calefit in ea corpus velociter. ⁊ vides caliditatē pcedere ex corpore: ⁊ extremitates adhuc frigidaz: q̄ citius sentitur ei⁹ caliditas in corpore ⁊ superficie ei⁹ q̄ ad extremitates veniat. ⁊ B ē vt supra: satis efficax signū: ⁊ h̄ sic declarati. **Tertiū** q̄ si in pura dat̄ aqua: tunc sentit̄ vapor humidus: deinde vt velit sudare: ⁊ qñq̄ sudat. ⁊ hoc itellige qñ dat̄ in fine augumētū vel in statu: q̄ tūc vus apertis aqua penetrat: ⁊ calefit ⁊ colera digerit: ⁊ sic pparat eā ad expulsiōē. vñ ad cutis mota ⁊ expulsa cāt rē. **Quartū** sup̄tū ab yrina. ⁊ l̄ de eo satis dictū sit: tamē de eo tñ dicat̄. q̄ in colericis corporib⁹ apparet ignea. i frigida vō cū cōtingit eos tertianā pati apparet citrina. **Quintū** q̄ in septē p̄odis terminat̄. q̄ itellige scōz plurimū vt supra. ⁊ d̄ his terminis dicat̄. p̄portionaliter vt de horis. S̄ hic nota q̄ por̄issimū pure addūt in fortitudine cōiter vsq̄ ad q̄rtū: q̄ ē status v̄lis: ⁊ hoc qñ febris durat. viij. periodis. Q̄ si statū ante cōprehēderis: q̄d maxime cognosces ex sequēti por̄issimo. tūc scias eius terminationē. **Sextū** q̄ pura dimittit egrū liber absq̄ sentata latitudine: aut aliquo tali nocumēto. In nō pura vō semp̄ antecedit vel post vel in medio aliqd̄ p̄cipi q̄ grauiatur corpus. **Differt aut̄ colera** hec pura a colera q̄ sit ex trāsmutatiōe sanguinis in eā. qñ accidētia sūt mitiora in ea q̄ ex sanguine: cū sapiat nāz ei⁹. vñ caliditas ad tactū mitior vaporosior rē. Unde ex his colligendo fortiora duo ab auctozibus ponunt̄. i. rigor veniens: vt

dictum est. ⁊ sudor exuberās in fine. Et iō dixit Auic. Cū vides principium cū rigore fm̄ q̄ determinauimus: ⁊ statū cū sudore exuberāte. tūc nō dubites quin sit pura. **Postremo scito** q̄ accidētia hec ē variant̄ fm̄ varietatē loci ipsi⁹ colere. ⁊ iō locū ei⁹ p̄ signa ipsa inuestigab: vt si mā fuerit circa os stomachi erit dolor frōtis fortior sitis intensior. siccitas lingue. oris asperitas. amaritudo. vomit⁹. ⁊ yrina remissior i colore: sed raro accidit q̄ colera pura ibi putrefiat. Q̄ si fuerit in intestinis: dolor percipiet̄ in eis. egestio erit colericissima. accidit fluxus vētris. dolor frontis. ⁊ cetera remissiora erunt. Q̄ si fuerit iuxta epar vel in chisti fellis: erit yrina multū colorata cū spuma terrea. Q̄ si epar patiet̄: erit spissa: ⁊ calor ē acutus p̄ totū. Q̄ si fuerit in renibus: tunc in principio paroxisimi sentiet in corū loco dolorē. Nā semper concommittatur locus passionis. ⁊ quāto erit propinquior epati aut vus eius: tanto yrina erit coloratior. Q̄ si fuerit iuxta spūalia: sitis adest maxia: q̄ potu aque frigide nō sedatur. ⁊ est cū calore pectoris ampliori. ⁊ ita de alijs locis pariformiter.

Pronostica. Cita vel tarda apparētia nubis i yrina: vt supra arguit citā aut tardam eius terminationē. nā si apparet in primo die: non pertransit tertiā periodū: sed hoc raro enenit: sed in illa prima die erit augumētum. considera. Q̄ si apparet in secundo non p̄trāsīt quartum. Q̄ si apparebit in tertio tūc eradicabitur in q̄nto vel sexto. Q̄ si yrina fuerit vebemēter citrina: ⁊ nō apparuerit in p̄mo periodo nubes neq̄ natās neq̄ p̄dēs: tūc ipsa plonabit vsq̄ ad septimum. De terminatione aut̄ eius fm̄ horas ⁊ dies siue periodos dictum ē: q̄ cū vides fortissimū por̄issimū ille est status. In p̄ncipio p̄ticulari consuevit venire vomitus. in fine sudor. Hec venit cum vebemētia accidētiū: vt supra de eis: s̄ non sunt piculosa. ⁊ ideo nō numerat̄ inter acutas egritudines: vt supra de acutis. Itē ex dictis habetur est q̄ fm̄ plurimū quartus paroxisimus est status. ⁊ ideo si contingat te esse vocatū in ipso: bene cōsideres ne infamiam consequaris. quoniā si dabis sy. aut facies flōiam: ⁊ tunc supueniant accidētia status fortiora prioribus: ⁊ tu de eis non fueris pronosticatus: dicēt q̄ syru pus: aut flōia: aut clistere: aut aliquod quodcūq̄ tale: q̄d administraueris fuerit causa illorum. ⁊ ideo non est negligenda pronosticatio.

Canones. Anteq̄ ad eā curādā venias. scito p̄mo q̄ eius cura a cura tertiane nō pure ⁊ continue nō differt nisi fm̄ intēsū ⁊ remissū: ⁊ s̄ maxioz ⁊ minozem obseruationem. ita q̄ antidota quasi ea dē administrari vidētur i cura vniūscuiusq̄ eaz. Secūdo q̄ pura ipsa est ceteris saluioz ac facilioz cure: q̄ breuior primo. Secundo quia in ea plus saluatur virtus: quoniam minori tempore molestat: ⁊ plurius est quietis. Tertiū: ⁊ est causa his omnibus fortior: q̄ que conueniūt febri: conueniunt ⁊ cause ⁊ accidentibus consequentibus eam. Scito tamen q̄ si in eius cura cadit error: aut ex parte medici. verbi gratia. dantes calida vbi debēt administrare frigida: tunc conuerti poterit in aliam febrem. ⁊ erit in ea habēdus timor: qui haberetur in febre: in cuius specie conuerteretur. Similiter in malum accidens vt in frenesi ex v̄tu calidozū. Consimiliter dicatur si error accadat ex parte infirmi non obseruantis debitum regimen ex parte cibi ⁊ potus ⁊ alioz. Et dixit Uiatius q̄ aliqui reperit̄ tertiana pura cuius mā habet furiositatem. ⁊ hec est timidior alijs. nā vt dicit: colera rubea ex motu suo nō patit̄ peccare infirmū: nec errare medicum. vñ maxime cauende sunt res calide. Et iō bñ dixit

Signa demonstrantia in qua parte corporis sit p̄ntroitus humoris.

Quartus paroxisimus fm̄ plurimū q̄t̄ finit.

No. 7a. Bone

Tertiana pura ⁊ citrina saluioz ac facilioz cure.

Causa ab error in ista febre.

De febris

Bat. ad Glauconē. si diligētissime mor a pñ° cōgruis me-
dicaminibus nō obseruetur: euideā in ea periculum sit.
nec facile postea quibuslibet remedijs continetur.

¶ Et veniēdo ad pticulares. sit pñ° i ordie: vt supra ordi-
natio diete q̄ i oib° sex reb° nō nālib° ad frigidū z hūidū
declinare d̄z ex pte aeris z ceteroz. Nā de refrigerādo
aerē supra de acutis z pestiferis: z tu ibi. nec obliuiscā-
ris: q̄ pmo debes eū corrigere. z ibi bēs copiose dictuz.
¶ Ex pte aut cibi z pot° q̄ exhibere debes supra 4. ca°.
de dietis: z tu ibi. vbi posita sunt q̄ pferūt in discrasia ca-
lida z sicca. Uex circa talia nota hos canones. Primus
q̄ a reb° inflāmabilib° abstinēdū: z q̄b° ē acumē z pun-
ctio. vñ pp hoc multi cuitāt carnes: z q̄ ex carnib° confe-
cta sūt: s̄z i hoc p̄sidera vtutē p̄suetudinē: z ipsas si oz alte-
res. Cōsistit phibēt vinū: de ipso z potu statiz. Itēz in die
accessionis nō des cibū aut potū i termino proximī pro-
pinq̄: s̄z añ ipm p spaciū. v. horaz adminus. z sit altera-
tiuus ligdus: nō mltē quātītatis leuis z cite digōnis. Et
tu p ipso canone z alijs recurre ad ea q̄ scripta sūt supra
de canonib° gnālib° in cura putridaz. Et hic aduerte q̄
cibatio i tertia ē duplex. vna q̄ ē humectatio substā-
tica p quā reponit deperditū. Et in hoc casu veniūt ca-
lida nō multū z hūida. vt testiculi galloz. vitella ouoz
extremities pulloz vel auū parua: z h̄ multū nutri-
entia. z hec veniūt in fine: vt Aui. i. in declinatione vli.
Et ista dari debēt in die interpolationis. Alia est cibatio i
qua ē itētio in frigidādi z humectādi simul: vt dicebat.
vt cū chist ordeī. lactucis z h̄. Et ista cibatio dari d̄z in
die accessōis: z ēt maxie i statu vli. Vñ aduerte q̄ pp cō-
suetudinē z boiuz ingluuiē sic cāones obseruare ad vñ-
guē nō possum°. Et iō eos cibos altera vt videbit: q̄i. s.
dari oportebit ēt in die accessionis. Et vñ in hac itētiōe
Aui. laudare melonē indum. ingt. Melon vñ indus est
res maximi iuuamēti: z cū hoc q̄ ipse soluit prouocat z
frāgit vehemētiā caloris: z fac sudare. Et subdit q̄ for-
tasse nō nocet parū. i. multū: pp aptitudinem puerfionis
eius ad putredinē. z hoc dixit vt medicū attētū reddat.
q̄ si viderit eū aptū putrere: aut timuerit pp dispōnē pa-
tientis: vel q̄ nulla p̄cessit mundificatio. tūc caueat ab
ei° datōe. Q̄ si illa nō timuerit: det ipz pp iuuamēta di-
cta ei°. vñ alr nō noceret parū. s. sūptū: q̄ ei° pauca quāti-
tas nō poterit multū nocere z multa facere iuuamenta.
sed de his supra i cāonib° gnālib° putridaz. z tu ibi. Et
q̄ tertia pura ē de febriz° multe inflāmatiois: z ei° pu-
tredo est multū extēsa. ideo securius datur fruct° i ea.
¶ De potu aut dicat pmo q̄ aq̄ ordeī ē pot° veniētissi-
mus: z maxie plurie decoctōis vsq̄ ad crepaturā inclu-
sive. vey si i stomacho patiētis acetosā aut cib° i eo non
det: s̄z simplex aq̄ cocta administret. Itē nō det vinum
purū: s̄z aq̄ p̄mixtū plurima cōmixtiōe. vñ Aui. vinū. n.
fractū p cōmixtiōē p̄fert q̄tītatis residui ei° i resoluē-
do illud cui° necessaria ē resolutio. z succurrit aque pene-
trāti cū fortitudie sua. i. cū forti q̄litate sua. s. frigiditate
infridādo: quā fac penetrare vinū ex forma specifica sua
z p̄mixtiōe ei° q̄b° ē in ipso de calefactōe pauca: q̄ est ex
vino. Et nō q̄ d̄z pauca. quā exponūt qdā vt aque ad vi-
nū sit p̄portio q̄drupla. s̄z hoc oz moderare medicus: q̄
neq̄ in oib° hominibus aut vino hoc obseruari pōt pp
potētā vini variā z boiuz p̄suetudinē zc. Et hoc vñ ma-
gis venire post p̄ncipiū. vñ Bat. ad glauconē. vinū ante
q̄ digerāt egritudo oino phibēdū. incipiēte at digeri te-
nue z aquosus z modicū in p̄mis dare. Dic at oz attēde-
re virtutē cōsuetudinē zc. Quidā cōsentiētib° cōditioni-
bus in exhibitōe aque frigide: de q̄b° supra de cura pu-
tridaz in gnāli. dāt aquā frigidā in magna quātītate. de

inde cooperiūt infirmū: z expectāt ex illo crisi cōpletā
in ei° terriane pure eradicatione. Et iā meo tpe hoc fecit
medicus qdā i ciuitate mea z successit. Et ē hic modus
cure i ptib° oriētis multū ac multū obseruatus: z de hoc
supra allegato nūc loco: z tu ibi. vey huic nō cure videt
aduersari. Aui. q̄. s. nō semp fieri d̄z inquit. Et nō vlti-
mes infridatiōez multū: z p̄p in pñ°: nisi inuenias inflā-
mationē vehemētē: aut timeas puerfionē ei° ad causonē
dē z p̄tinuā. Nā in pñ° ex multa infridatiōe incrudat
mā z plonga morb°: z extinguit calor. Uex ipsa ente
digesta: stāte vehemētia caloris securi° dari poterit. S̄z
pro his oib⁹ recurre ad canones gnāles supra de cura
putridaz i gnāli. **¶** Postremo aduerte ad dietā respe-
ctu tēpōz vniuersaliuz: vt supra de acutis. z tu ibi. Q̄ si
status erit propinq̄: subtiliorē dabis q̄ si remotus fue-
rit. In declinatiōe at grossior puenit: z humectās substā-
tifice vt dictum est: z magis q̄ qualitatiua: z tu p̄sidera.
¶ De motu z gete dicendū: q̄ ges puenit z trāquillitas:
z fricatiōes ante cibū. Vitet ergo motū z eo moderate
vtatur tpe quietis febris. Cōuenit sōnus aliquātulū pl°
solito: z maxime i colerico. **¶** Nō se repleat: oī die beat
ventris lenitionem z beneficiū nā aut arte: vt diceat sta-
tim. Euitet coyū z animi accidētia: q̄ eū sūt apta inflāma-
re: vt ira furoz z h̄. sit enīz let° acanimo trāquillus.
¶ Secundus est v̄tris lenitio. vñ Aui. Et tu non auscul-
tes sermonē: q̄ Rasis decimo Almansoris. q̄ cedit i pñ°
solutiua fortia: vt scamoneā mirabolāos z h̄. nisi p illd
q̄ diximus. i. nisi coacte. Idē cū timueris furiositatem
materie: ex pte aut quātītatis eius aut q̄litate: q̄ dubi-
taretur de trāsitu eius in causonidē: aut timeres futurū
ap̄a: vt in cerebro frenesim z h̄. imo oz vt properes i p̄-
mis z lenias lenitate qdā cū eis q̄ diximus. s. supra de cu-
ra putridarum in gnāli. z tu ibi. cum māna. s. z cassia ta-
marindis prunis. syrupo viol. succo granatorū. Et tu cō-
positiones ibi habes. z tu tuo modo compone. Q̄ si per
os dare poteris hoc lenitiuū melius erit. s. in his q̄ apte
eum recipiūt. Q̄ si nō: recurre ad clisteria lenitiua posi-
ta allegato loco: vbi habes copiā lenitiuoz simplicium
z cōposito. Cum ergo ad infirmūz venis: sollicita ven-
tris lenitionem: vnde Aui. Rectum est nāq̄ vt in potu
detur: sicut sorbitio ordeī: neq̄ ei° simile. neq̄ cibi nisi nā-
iam sit lenificata. Vñ at lenificationem cum adhuerit
necessitas flobotomie ne tardetur: fac cum clisteri: vt su-
pra allegato loco. Q̄ si non: administabis potionē. In
q̄bus tātūz casibus competit flobotomia in tertia pu-
ra. Primus quādo talis est in iuvene plectozico sangui-
neo. Secundus quādo comprehenditur q̄ colera ē san-
guini admixta vt dictū ē de canonib° vniuersalibus fe-
bris putride: in q̄ timetur ebullitio sāguinis: et conuersio
eius in colerā. Tertius q̄ comprehendit inflāmatio ma-
gna in sanguine ipo: z timetur cōuersio ei° ad colerā. Et
hic nota q̄ si flōia sit et nō cōpetat: periculū est ne inter-
polata veniat in cōtinuā. q̄n p flōiaz euātis venis mate-
rie ad ex trahunt ad intra. Itē q̄ ipsa hūiores subtiliat:
et ipsos in potu ponit: vt 4° p̄mi de ea. Idē timēdo ex ea
inflāmationē maiorē: non p̄sumptuose: sed magna cū cō-
sideratiōe fieri h̄. p̄pēa i febribus magne inflāmatiois
prohibet. ideo bene cōsidera anteq̄ eā faciēdā venias.
¶ S̄z q̄res si dringat me vocari post tres proximios: et
videā flobotomiā adhuc competere: debeo eā ne facerē.
Dicendum q̄ sic: licet directius in principio magis com-
petebat. stat tñ q̄ in processu possit magis competere: vt
posito q̄ in processu colera cōmisceat sāguini q̄ in prin-
cipio non erat cōmixta. **¶** Et q̄ lenitio ventris aspiciat
materias cōmunes. ideo sub ipsa cōprehēdamus vomit-

Am

Cibus et Potus

In Terthana duplex Cibatio.

Melon Indus

Letv

vinū ē spon datur. vt p̄m
et m̄isus

No la

tū. unde si videris mām redundare aliquo mō ad superio-
ra: introduceas vomitū leniter factū. vñ Bordonius. In oī
febri interpolata appetit vomitus in principio paroxysmi: qm̄
per ipm̄ alleviatur tot⁹ paroxysmus: spāliter si fuerit spon-
tanens: vel a medico facit. puocatus. nā per ipsum sic eva-
cuatur mā antecedēs si minera est i stomacho aut mā apra
in antez trāsire. Et ideo eū hortat Auic. de cura quartane
vt ifra. Et certe vtile est q in principio rigoris puocet: mo-
derate tamē: sicut cū puocat sudor in declinatōe. Et videri
mus ad experiētiā. q si sic puocat post cōsummatōne paro-
xismi ifirmus minus se grauātū iuenit: vt testatur Gal. in
p̄mēto illius. Ubicūq; cōtinne rigores fiūt. ¶ Et si dicat
Auicē. dicit. Et oportet vt nō moueas in die paroxysmi nī
si ppter necessitatē. ergo a fortiori in hora paroxysmi. Dicē
dū q itelligit motu forti agitatiōis: vt cūm forti pharmaco
aut quolibet aliter: per quē humores agitent. Et iō etiā di-
ctum est: moderate tamē et leuiter factū.

¶ Tertius canon est digestio. et hic canō regulariter debet
precedere quartū sequentē: qui est euacuatio. Dico regula-
riter: qm̄ coacte mā ente furiosa: quartus dē precedere ter-
tiū. Cū gbus aut digeratur colera ipsa pura: habes simpli-
cia et composita supra 5. cap. et tu ibi. et cōpone itēfiora aut
remissiora et gustui gratiora: vt exigit dispositio: ac patiens
ipse. vñ vt sepe dictū est. o3 de nouo oī die pponere. Et hic
scito q digerētia hec mām respiciunt et putredinez: et ma-
xime acetosa. unde qplures nō recedūt ab acetoso simpli-
ci ac oxīachara: et huiusmodi acetosis: et nō laudāt syr. vel
iulep violatū: vt Hilbertus. Item scito vt supra in pceden-
ti caplo. q sicut mā variatur ex pte sue sube: ita o3 digesti-
na variare. vt vbi gra. qz mā erit in principio subtilis: acetoso
sum simplicem: deinde igrossabitur: euacuato subtili dabis
oximel simplex: et ita de alijs.

¶ Quartus ē euacuatio. Cū gbus etiā euacuet habes alle-
gato loco. Sz hic nota q vt pores euita scamoneā et mul-
tum refractā: sed vt re mirabol. reubarbaro: cassia: aloē: et
huiusmodi mitioribus. nā ipa ppter sui calitatē et silia etiā
ppter venenositatē vitāda est: vt Auerroys 3. colliget. Et
nō moueas cū medicinis attractiuis: sic est scamonea. Se-
cundo q fiat in die quietis cā p3. Tercio q exhibitis dige-
stius gnq; vel sex diebus si cōprehēdis signa digōnis ma-
nifeste ex vrina sedimine eius: etiā futurā crīsim ex motu
materiei ad supiora p vomitū aut fluxū sanguis narium:
aut per iferiora: qz per secessum: aut per fluxū vrine: aut p
viam sudoris: tūc si cōplete operabil: dimitte exhibere so-
lutiū: nec cū aliquo modo administres. Qz si diminutaz
comprehēdes crīsim adiūua nām per viā suā. q si natura
in hoc tēpore non se mouit: da solutiū ex positīs. 5. caplo.
fm̄ q exigit dispositio et patiētis cōditio. vidimus enī plu-
res tales tertianas sudore solo terminari. Itē varia soluti-
na proportionabiliter vt de digestiuis dictū est: quonā va-
riatur p̄tinne substātia ex parte grossicie substātialitatis.
vñ in processu cōpetit fortius: cōsidera. et dare poteris cū
aqua frigida timēdo iflāmationē. sed regularius est ea da-
re cū aqua calida. Qd gdam exponūt in aqua frida potē-
tia: sz actu cala. Tercio sollicita ad ventris subductionem
cū clisteribus iterim. ¶ Sub hoc aut canone comprehen-
dant enōnes facte per puocationē vrine et sudoris. de quib⁹
bus multa dicta sunt supra. de canonibus vniuersalib⁹ fe-
briū putridarū. et tu oīno ibi. unde facta euōne tali admi-
nistra bis semia cōia frida maiora: qz scilicet eaz emulsi-
ōne cū aqua ordeiz: h3. ¶ Et similr puoca sudorē cū aqua
ordei cala valde: vt tolerare pōt cū pauco vini vinosi. he-
aut euōnes p̄lent euacuare remanentes reliqas ex p̄ma
euōne. Syrupus sancti Ambrosij faciens sudare mirabilr
et sitim extinguit. R. milij excocti q̄titatē. cōuenientē:

et fac eum decoqui vsq; ad eius aperturā: deinde R. 3. v. vel
circa ei⁹ brody bulientis: et ifunde vini albi odoriferi. 3. y.
et sic calin da patiēti: et bene eum deinde cooperias. sudabit
mirabilr curabat sic mediolanēses: et adhuc eo vtuntur.

¶ Quintus est ifrigidatio que fit per administrata intus et
extra. Et ad itra dari debet ifrigidātia fm̄ mensurā et gra-
dum caloris febrilis. unde cōiter: vt Auerroys sufficit aq
ordei cū iulepetiaz violato: eo: vt dicit: qz colere ē vt nālīs
nō multe iflāmatiois. Sz hic nota q aliqui: vt dicit Daly.
Tanta est iflāmatio. q op3 pus attendere ifrigidatiōi q̄
euacuatiōi: et hoc cura coacta. Et iō dicebat Auic. Et non
vltimes in ifrigidatiōe. s. in principio: nisi iuenias iflāmatio-
nē. vt supra in pmo canone. Cōueniūt aut post paroxysmū
detur sy. acetosus simplex. aqua ordei et h3. Item sy. aceto-
sus cū aqua simplici cocta. Item aqua ipsa cū vino grana-
tor. et h3. vt de extinctiuis actūz supra de febre pestilētia:
li et de acutis. et tu fabrica. De aqua vero frida dicendū q
nō est sic tutū apud nos eam administrare: sz in partibus
orientis tutius dari d3: et de ipsius exhibitōe copiose satis
supra in canonibus gnālibus: et tu ibi. Pūc etiā canonē cō-
plent ea que cōplent tertiū. Itē administrent cōfectiones
fride et h3. de quibus de pestilētia. ¶ Ad extra autē valēt
epithimata epati facta applicataq; stomacho vacuo super
ipsūz morā cōuenientē trahētia vt ex sandal. aqua ros. en-
di. et h3. pectia linea in eis infusa: et pro his supra de febre pe-
stilentiali. Auic. aut ponit pedes in aq frida ad alterandū
sine remonēdū residuū caloris: sz nō est in vsu tñ bonū est.
Qd gdam exponūt in aqua frida potētia sz actu cala.

¶ Sextus est correctio accidētū pro cōplēmēto hui⁹ re-
currere ad ea que de correctiōe accidētū dicta sunt de cura
acutaz. ¶ Dicitur q. 3. i. radiē. gētiane bibita cū vino an-
te paroxysmum tollit illuz. Silr succus ypericon. empl3 fa-
ctus ex fuligine sale apio aquatice sup volas manuū et plā-
tas pedū positū ante accessionē per tres horas. tollit illaz
ista sunt magis emperica: qbus nō gaudeo. Sz qz a Nico-
lo iueni appositū. ¶ Postremo nota q pro oib⁹ que dicta
sunt ad eoz cōplēmētū recurrere ad cap. de canonibus gnāl-
ibus supra. Et ideo bñ dixit Auic. in principio de cura eius.
Qz vt rememores illud qd diximus tibi de radicibus in
curatione februm de solutione vētris: et de cibo: et in oib⁹
capitulis: et fabrica et super illud cōsidera. Simplicia iā di-
cta in caplo de sanguineis: et abundantius supra. 5. ca. et ea
que dicuntur de pestilentia sunt in hoc casu cōuenientissī-
ma: et tu ibi. Ex quibus compone: et aquas fac sublimatas.
ex compositis ibi habes vsualia. ¶ Sz ex magistralibus.
R. florū boraginis buglosse ros. ru. añ. M. 5. violaz lactu-
ce papaueris albiendi. scariole. añ. M. i. feminūz endiuie
lactuc. añ. 3. 5. feminū. iij. fridoz. añ. 3. vi. decoquantur. de
qua decoctione. R. lib. i. ciccar. 3. ij. aceti. 3. y. vini grana-
torum. 3. i. fiat syr. Qz si volueris facere longū dabis de eo
3. iij. loco digestiui. Si breuis fuerit siue debite coctus da
3. y. cum aqua endiuie. 3. ij. vel. Recipe syrupi acetosi sim-
plicis. 3. i. oxīach. 3. 5. aque endiu. 3. y. ace. 3. i. et sic de alijs.
¶ Solutina etiā habes allegatis locis: sz hic. R. cassie ex-
tracte cū aqua endiuie vel absinthij. 3. i. vel diaprūnis Ni-
colai. 3. i. reubarb. electi. 3. y. spice vel squināti. gr. v. misce.
¶ Olea. vnguēta cerotaria p̄fectiōes et alia talia requirere
allegatis locis. verū diarodon abatis est hoc casu cōueniē-
tissimū. de quo dabis idifferenter oī hora cū aqua ordei
Ex herbis et simplicib⁹ positīs fabrica aquas sublimatas
de quibus aliquando dabis loco syrup. nam oportet te va-
riare sepe medicinas non variando intētiōne: et maxime
quādo egritudo est longa: ne ex multa assuefactiōe nimis
tantam naturā non patiat. Et in hoc caplo nota Auicē.
qz videtur laudare scamoneā in solutiū exhibendo quā

De febribus

do scz eo idigemus: tamen fuit oriētalīs. ergo multo mi-
nus timere debemus eā nos qui sumus occidētales: t mi-
nus septentrionales: ideo electuarium de succo ros. Ni-
colai: Mesue cum aliquo lenitino exhibitum: vt cuz cas-
sia t manna tamarindis t huiusmodi. est conueniens me-
dicina. t tu considera.

Et ex expertis in cura huius est succ^o corrigiole tepidus bibitus ante paroxysmum per horam. dos. ʒ. v. prohibet. n. paroxysmus in ea euenire: idem operatur succus v^ue acer/ be si non ex mane sic bibatur. idem succus cicoree. ⁊ tu hec cōfice cum cūccaro vel iulep aliquo: vel hos succos cū aq^s suis fac iulepicare: ⁊ da. hoc enim verum est: q^d si dantur. ʒ. iij. vini granato ⁊ mucorum vel acetosorum cuz. ʒ. ij. aque endiuie p^{er} duas horas ante accessionem paroxysmi: q^d ipm tollit aut minuit: ⁊ maxime si cōtinuat aliquibus diebus. Tu tamē in hoc cōsidera stomaci dispositiones: ⁊ da deide sequēti die euacuatiuum ex pillulis ⁊ alys vt materia re/ tenta euacuetur: ⁊ fui expertus ⁊ successit.

Casus. Quia frequenter multi tertiarij beneficio na-
ture curantur, ppter quod attingit multos aut
presbyteros: aut ideotas credere se illos curasse cu3 nebu-
lis ostijs amigdalij tribus: in quibus quedā cōscribūt ver-
ba 7 signacula. Ideo cū facilis sit cura sic de ea leuiter per-
transiū remittēs te pro fici 7 aliorū talium accidentium
cura ad capitulum de radicibus: vt supra vbi 7 casum iue-
nies tibi optime seruientem in cura hac: 7 ideo ad illud ca-
pitulum omnino te transferas 7 ad capitulum de acutis: qz
pro magna parte regimen videtur idem. ¶ Et hic scito qz
7 si Auicēna de balneo aque dulcis faciat mentionem. ta-
men qz nō est in vsu apud nos: nec est ita tutus administra-
re: nisi post euacuationes digestiōes: 7 huiusmodi: in gbus
cadit etiam deceptio. ideo de ipso nihil.

De tertiana nō pura q̄ a mltis nota nūcupat̄. B^{ca}. III.

Tertiana ex precedēti rubrica manifesta sunt nomina ipsa. Colera pura: nō pura nota: famosa ac minoris fame: vitellina prassina ac eruginosa: et sic de alijs. unde iuxta illa scito. Nō omnis tertiana que est a colera alia a pura dicitur tertiana nō pura: s; dicitur nota siue famosa que est colera vitellina vel citrina eo q; ista est tertiana que quas semper reperitur ac hoibus venit maxime in partibus nr̃is. nam rarissime venit tertiana pura: quia raro accidit corruptio in humore vno solo. p̃ regiminis acutoꝝ. cōmēto. 20°. Item ppter ordinatuz hoium regimē multum flegma in corporibus multiplicatur. qđ colere omixtū vitellinā causat siue citrinaz et ab his cōmuniter tertiana causatur. Sit et tertiana nō pura a colera: que i se aduisione recipit. sicq; ad nām cōuertitur melācolicaz: et igrossiatur: et a natura pure colere recedit: vt in precedēti rubrica. Ingrossiatur scđo per admixtionem melis ab extra ipsi colere aduenientis. unde hec duo membra coleram causant minoris fame: vt in precedēti rubrica. et ab ista raro accidit tertiana: qz ipsa etiam rarissime cōtingit ppter qđ dicta est minoris fame. Et cā sui rari euētus est qz in corpore nō tñ multiplicatur de melia: vt de flegmate. Secūdo qz nō ita bene cōmiscetur melia cum colera sic flegma cum ipsa: et Aliucē. de ipsa flegmate adueniēte colere: ex cuius aduētu causatur vitellina fit humor vnus vere: qz p formā vna. Quia ingt Alii. ppter cōmixtionē colere cum flegmate colere grosse substantie proportionata: et subdit. et hanc fecit materia vna. Respōdetur pro dato q; in massa subdominetur flegma. Sed quid dicēdū si hi humores mouentur ad putredinē equaliter dominā

tibus saluatis suis formis . vt quā feb̃e facerēt quomodo
periodicaret . an de tertio in tertium . an oī die . locus est spe
culatiōis : que nō prosequor . cōsidera .

Ceterbis tertia nō pura dicta nota siue famola ē febri
interpolata: 7 vtplurimū lōga a colera nō pura 7 putrescen
te proueniēs: cuius est egrum de tertio in tertium afflige
re sū naturam ipsius humoris vincentis pyriaz. Dicitur
nota vt dictū est hic 7 in precedēti rubrica. dicif interpolata:
vt in precedēti rubrica. 7 hic vt supra de sinoca. Attēde
q̄ sicut non incōuenit mām que est extra venas: facere cō
tinuam: ita nō inconuenit que est ad intra facere interpo
latā: 7 ideo in descriptōe nō additur vt aliqui de mā extra
venas. cōsidera. Dicitur vtplurimum lōga: quoniam vt su
pra nono capitulo. viscositas 7 grossificas faciūt ad prolon
gationem egritudinis. vnde Auicēna loquens de non pur
ra per commixtiōem flegmatis grossi inquit. Et hec qui
dem nō pura quādoq̄ prolōgatur tempore lōgo: 7 circū
medietatem anni. vnde vidi aliquaz durare quattuor mē
sibus: maxime tempore autumnī. Et ego habui vñā q̄ du
rauit p̄cise cētū diebus: 7 vtplurimū durat vsq̄ ad .xl. vel
lx. dies: 7 accidit hec diuersitas ex pte substantie. materie.
vntis. habitudinis corporis. 7 huiusmodi. Os si arguitur
ergo prolixior ē q̄ flegmatica pura. cedatur. Et si arguit.
colera digerit flegma siue partem grossam 7 viscosam. 7 e
conuerso pars frigida 7 humida digerit colera3. ergo pro
pter hec iuuamentū citius deberet terminari. Dicendum
q̄ flegma adueniens colere ipsam in frigidat 7 humectat:
sed ratione huius non digerit eam digestiōe que est prepa
ratio ad expulsiōem: cum reddat ipsam grossam 7 visco
sam. Similiter colera 7 si calefaciat flegma 7 subtiliet. ta
men totum redditur virtuti magis disproportionatus. vñ
de virt^o minus terretur ex occurſu solius flegmatis aut so
lius colere: quoniam vtrūq̄ tale nō est ita virtuti horridus
7 disproportionatum sicut hoc aggregatus. Item calor co
lere nō videtur iuuare sed impedire nām cum ipsa eo non
vtatur in digerēdo sicut vritur calore nālī 7 digerēdo fleg
ma peccās. nā calor colere sic putrefactē nām magis impe
dit q̄ iuuat. 7 tu hec cōsidera. quia locus est lōge ac magnē
speculationis. dicitur putrescente: quia nō putrescente fie
ri nō cōtingit. Cetera sō vt in descriptiōe pure. 7 tu ibi.

De causis eius pz qd dicēdi ex habitis in pn: rubi
ce p. vbi sunt posite pmitiue ⁊ aītes feb.
colicaz. vñ multiplicātia colerā ⁊ flegma: ⁊ in humoribus
grossicie aut p admixtiōez aut p adustiōez sūt cā pmitiua.
Talia aut sunt cala ⁊ sicca vehemēter: ⁊ frida ⁊ hūida ve
hemētia. de qb habes plene. supra. 3. ca: de dietis. ⁊ tu ibi
Signa demonstratiua eius que est a colera vitellina:
seruando ordinem vt supra.

Cum subaltr iherētib⁹. Nā in pñ⁹ sui cūctus caritas non pē
piē ita mordax: s; magis mitis q̄ in pura.

Ab exētib⁹. Uria i hac ē subtilis siue tenuis: 7 maxie in
p⁹ pp opilone. aliqñ grossa pp grossiciē māei cū ea expul
se: 7 maxie cū apparet digōnis signa: 7 erit cū rubedine in
flammata declinante ad albedinem propter flegma com
mixtum vel ad citrinitatem vel subcitrinitatem. Decl
uis erit cum mediocritate substantie. que diuersitas con
tingit propter diuersitatem commixtionis flegmatis cuz
colera: 7 tardantur in ea apparere digestionis signa. Auicē
na. Eggestionē autēz viscoſe grossie cuz citrinitate vel sub
citrinitate: et quanto vrina erit magis citrina tanto erunt
minus citrine ad subalbedinem declinantes. Vomitus
est notus ex colera que vitellis ouorum similatur. Que
vt Ysaac quinto febrium: magis reperitur in stomaco: licz
eius generatio sit plurimum in epate. Auicē. Item si acci
dit sudor non est copiosus: vt in pura: imo aliquādo nō ac

cidit ppter mae grossicie. Qz si accidit sudor post ipsuz nō remanet mūdus vt in pura: et hoc quia materia grossa adhuc detinetur.

Qualitate mutata. facies non est ita citrina: vt in pura. nec ita extenuata ppter remissionē caloris eius nō ita resoluentis. Ab actiōe lesa. Initiū faciēs a rigore: in hac non est rigor ita fortis accipiēdo rigorem pro motu cōcussiuo: sed est bene plus durās. hec est extrēsiue maior: sed intrēsiue minor q̄ in pura. Item est cum pauca horripilatiōe: et punctura ppter grossiciē humoris et remissionem acuitatis eius: sed frigus est bene magis et extensiuus q̄ in pura. Et quādoq; contingit. Qz in pncipio aduētus eius nō accidit rigor: sed typus quidam vt pfundatio pulsus et eius iequa litas cu3 quādā leui percepta frigiditate: et hoc quādo materia ē grossa: et tarde ac debiliter mouetur. vñ sic vt supra de rigore nō accidit rigor neq; horripilatio: et quādoq; neq; frigus: et b̄ ego pluries vidi: deide post veniēte augmēto caliditas tarde expāditur et lēte et nō vniformiter vt in tertiana pura ppter materie diffōrmitatē: immo cum ali quādo mota est caliditas ad extra tepescit: deide ppter nouā mām motam suffocātem: et sic in eius expāsiōe accidit diuersitas: et sic augmētum est iequale. Item accidētia in hac sunt remissiora q̄ in pura. vt sitis vigilie dolor capitis. et huiusmodi: de quibus i de pura excepta granitate capitis que est maior in hac ppter grossiciē et grauitate materie maiore q̄ in pura. Item sicut est in pura paroxismo: rum antecessio siue additio fm ordinem: vt supra ppter vniformitatem materie: ita ppter eius diffōrmitatem in hac accidit iequalitas antecessiōis et additiōis. vñ aliquando anticipat paroxisim⁹ et aliquādo postponit: et nō fm ordinē. Et paroxisimus prolōgatur multuz super horā duodecimā. et fm maiorem aut minorem prolōgatiōem eius a termino pure. dicitur magl aut minus pura. ita q̄ impuritas pro parte habet attēdi penes elōgationem eius a pura. Dicitur pro parte: quia etiam penes aliud: vt dictuz est. nam nō icōuenit imaginari aliquā impuram in .x. horis terminari. et tu cōsidera. **Pulsus** est in hac iequalis et diuersus et minus velox et frequens. vñ est fistoles in eo maior dyastole: cuius p̄trariū est in pura: neq; est ita magnus. **De terminatiōe** eius dicatur. pmo quo ad ipsam totā. Qd terminus cōmūis ē dies quadragesimus vsq; ad sexagesimuz et maximus est sex mēsum. Cōtingit tamē ipsaz terminari posse infra hos et añ: vt patet itelligēti et in experiētia i dies videtur. **De duratiōe** eius quo ad paroxismos dicatur. Qz p̄uenit durare vsq; ad .xviij. horas. quādoq; ad .xxiij. quādoq; protenditur ad .xxx. quādoq; ad quadraginta octo. vt Gal. vigesimo. de differētijs februm: et hoc voluit Auicē. dum dixit. aut .xxx. vsq; ad horam suam. id est aduētum secūdi paroxismi: qui icipit in .xlvij. hora. ista idigent etiā speculatiōe. cōsidera. Et ad eius noticiā maxime facit regimē p̄teritū. etas. s̄. p̄suetudo cadēdi in hac. ars. et h̄. de qbus sepe. que oīa diligēter cōsidera.

Signa eius que est ex colera citrina sunt intrēsiōra his q̄ ex vitellina. vñ in ea adest dolor capitis acut⁹ p̄cipue in parte dextra et amaritudo oris et sitis et fastidiuz et morsus oris stomachi: et dolor lumborū. vrina citrina itensa tenuis siue mediocris: magis tamē accedēs ad tenuitatez et egestiōes et vomitus sunt citrine aquose: et rigor acutior et breuior q̄ in ea que est ex vitellina.

Pronostica. Si i tertiana nō pura accidētia ex parte pulsus sitis vigiliarum et huiusmodi erunt intensiora q̄ ratio nabiliter deberēt esse proculdubio eorum est significatio mala. **Et** quādo nō pura multum prolōgatur perducit egrum ad molliciez: id est ad paralysim flegmate eliquato. et ad nervos fluxu: vel ad molliciez: quia ad idropez asclit

tem vel yposarcas. vel ad eacellaz ppter notumētuz epati cōtingēs ex eius prolōgatiōe. Item producit ad splenis magnitudinez: quoniaz in tāta prolōgatiōe fit humorum adustio et cōuersio ad melācoliaz: que deide ad suū mouetur receptaculum. Itē vt dictū est: nō cōsuevit dimittere egruz liberum: sed semp cū aliquali lesione alicuius actionis. Itē attēde ad cōsiderādū quātuz signa apparentia distāt a signis vere tertiane: et h̄ hoc p̄noscificabis de lōga aut breuiori eius terminatiōe: vt verbi gratia. Si rigor fuerit paruus p̄ictio parua: sed frigus lōgum: et paroxisimus durauit. .xxviij. horis vel circa: et q̄ nlls adfuit sudor vel paucus. vrina nō multuz ignea: neq; egestiōes et q̄ sunt multuz viscosae. vomitus viscosus. tempus frigidū. etas. habitudo flegmatica. regimē p̄terituz flegmaticū. et huiusmodi p̄noscificabis febrē nō puram aptam lōgo tēpore durare: contraria vero minori. Et hec inuadit iter horam colere et flegmatis. nam hora colere est hora tertiarū. et hora flegmatis est hora .xxij. vel circa solis occasum.

Signa demōstratiua. Eius que ex adustione colere in se existit sunt parū remissiora his que sunt tertiane pure. veruz paroxisimus extēditur vltra .xij. horas licet nō multum: et hoc fm plurimū. Item durat plusq; .vij. period. et pulsus est in hac durus: et vrina magis tenuis ad fuscēdinē declinās et sentitur caliditas circa epas vt in pura. Itē in pncipio est rigor satis fortis et est aliquādo cu3 furore: vt ifirmus irascatur: imo quasi efficitur vt maniacus: et est sitis satis itēsa: et lingua obfusca. Itē regimē p̄cedens hoc tibi declarat: qz vsus est regimine calō apto islamari: vt vino potēti pipere alio cepis porris: et q̄ paties est colericus adustus epatis calī: et ita de alijs: qz tps calm regio cala et sicca. vomitus egestiōes colice aduste. Itē si flobotomiā facies tibi nām humoris declarabit.

Pronostica. Cū hec febris habeat maiore appropinquationē ad puram ceteris nō puris p̄noscificari poteris eaz citius terminaturā: et quo ad horas paroxismi: et quo ad dies siue periodos. et q̄ nisi debite curetur in quartanam transiet. Caue itaq; ne erraueris: qm̄ aliqu ex errore transit in cōtinuā: et moris paties tuo errore: de quo et alijs deo altissimo rōnez reddes. cōsidera itaq; mi Raineri.

Signa demōstratiua. Eius que est per admixtionē melācolie. Quia est cum pauco rigore et p̄ictura: s̄ cum maiori frigore: et est rigor prolixus cū quada3 leui dētium cōmōtione et ossium cōfractiōe vt in quartana: et nō accidit cu3 rixa aut ira. sed cum quada3 timiditate vel pusillanimitate: et q̄ accidit magis circa horā melācolie: que est hora post meridiē: et pulsus est in hac magis durus. Itē vrina magis tenuis et minus tincta ad fuscū declinās. et si milis multuz febribus erraticis: et eius paroxisimus durat alijs parib⁹ plus ceteris. vnde venit cōmūiter anteq̄ dimittat ad horas .xxiij. Item vt supra regimen multuz facit ad eius noticiā: vt qz vsus fuit cibarys melancolie multiplicationis. vt caulibus leguminibus carnibus bouinis farris: et huiusmodi. Egestionē vomitus. et huiusmodi naturam humoris declarant. et tu cōsidera.

Pronostica. Ut dictum est tertiane cōmūiter facilius curantur aut saltem sunt salubres si error in earū cura nō accadat. Qz si sic accidit periculum mortis quādoq; vt in p̄cedenti dictum est. **Dicitur** q̄ breuior ex non puris est que ex colera fit adusta in se. secūdo que ē talis per admixtionē melācolie est lōgior. tertio q̄ admixtionē flegmatis aquosi et est colera citrina adhuc longior. 4. q̄ est ex vitellina: et de hac dixit Auicē. q̄ durat circiter medietatez añi. et sic h̄itur q̄tuor gradus durabilitatis seu p̄lixitatis eius. hic est locus speculatiōis: qz melia videf virtuti magis rebellis q̄ flegma. cōsidera.

De febribus

Signa demonstratiua prassine aut eruginose. Inquit. Zoar ille qui patietur tertianā ex colera prassi/ na aut eruginosa habebit accidētia magna et fraudulēta. et vix poterit patiens euadere ab ea: et si euadit diu permane/ bit eger: et accidit infirmo hora paroxysmorum molestia sitis alienatio. et supponit se molestis quonib: et ipediet ei? sōn? et sūt ei? paroxysmi diurni et terminus egritudinis. Pul/ sus vari? difficilis et vari? et praua alteratiōis: et multotiens puenit finis hui? egritudinis ad magnū piculū: et pauci sūt q ab ea euadūt: et si euaserint ē h post magnū studiū et egritudinis plongationez: et possibile est eū pmanere: et praua accitiā lōgo tēpore sustinebit: et multotiens fit vrina ad nigredinē declinās ad viriditatē: et possibile est sic eē yposta/ sim. et quādo ypostasis sola fuerit nigra: et in pundo mersa mortem in paroxismo significat: et maxime si vtus sit deu/ cta. Si vō fuerit suspēsa mortē longinquā ostendit sū distā/ tiā ipsius a fundo vasis. Dixit Hilbertus vrina in colore ru/ bea vel subrubea et substatia p totū tenuis cū circulo viri/ di vel subnigro significat abundantiā colere prassine et eru/ ginose. Ad hūc locū signa adducas piliatoris posita in p/ nicio capli: et tūc sufficet tibi tantū sic dixisse de ipsis quā/ tum ad demonstratiua et pronostica: cum in alijs non inue/ nerim de ipsis diffuse cōscriptum.

Canones Accedēs ad curam earū nō purarū eū de ipsis obseruabo ordinē in earū cura: quez obseruauī in signoz suoz positiōe. Incipiā itaqz pmo a cu/ ra eius q ex colā fit vitellina. Ponēdo septē canones. Pri/ mus ordinatio diete. Scōs minoratio māerū cōiuz et pro/ priarū. Terti? digestio. Quart? euacuatio reiterata. Quin/ tus mēbroz pfortatio. Sext? patiētis in actuali afflictioe gubernatio. Septimus accitiū correctio. Et ante eoz complēmētū scito q tertiā nota in cura eius cōuenit in gnālī cū tertiana pura qstuz ad itentioēs sex positas supra de cura eius. Scō q licz ita sit: tamē vt Sal. in terapē. ad glaucōnē. et Auic. p qrti. de cura ei? in multis spālibus dif/ fert cura vni? ab alia vt apparebit. Et p ppledo hos cano/ nes. Primū q debes cōsiderare sup qd te stabilite debes vt sagittator ad signū est appropinquitas aut elōgatio ei? a pura: et iō dicebat Auic. Et opz vt cōsideret ppinquitas nō pure ad purā: et elōgatio ei? ab ea: et sū illud diuersifice/ tur iter curā ei? et curā nō pure. Qd si erit nō longinqū pure. tūc diuersifica iter eas diuersificatiōe parua. nā in nō pu/ ra sunt grossifices viscositas mēe que idigent calefactione subtiliatiōe icisiōe qbus vt nō debemus in pura. Et iō di/ cebat Auic. in p/ nicio capli. de cura non pure. Res in qbus di/ uersificat cura tertiane nō pure: sunt res qbus cōcant fe/ bres fride de licētia scōa et cōsuevit h modus loquēdi apō/ nōnullos obscurus esse. ppter q scito sequendo Hētilē. vt in pncipio operis pmissus est. Qd licentia idem qd indica/ tio. vt. 14. terti. de cura apatum caloz epatis. vnde in fe/ bre qualibz duplex insurgit idicatio siue licētia. pma que est ad febrez vt febris est. Scōa que est ad cām siue mām febris. rōne pme in omni febre competunt frigida et humi/ da. iuxta illō senis nostri. Humide diete omnibus febrici/ tantibus cōferunt. Rōne scōe diuersificat idicatio siue i/ tentio sū diuersitatē māei. Febres itaqz de mā frida dic/ te de licentia scōa cōcant in hoc et maxime flegmatice q p rectificatione siue cāe siue mēe idigent calefactiōis sub/ tiliatiōis aut icisiōis: et in his diuersificatur cura eius a cu/ ra pure. vñ credo q q absolute eadē est itētiō in colericis cum habere idicationē vñā tñ: qz frigide vt flegmatice et melācolice dicunt habere duas: quaruz vna alteri dīat vt que est ad febrē et causas eius: hinc noiantur de idicatio/ ne scōa: qz neciō habet illā siue de licētia scōa: et tu bñ cōsi/

sidera. Aliter exponi potest. res qbus cōcant febres fride de licētia scōa. s. cū fridis de licētia pma. febres. n. de pura mā frā dicunt de licētia pma. que aut ex mixta d scōa. mo/ do bec cōmunicāt in his rebus que est calefactio subtilia/ tio icisiō: et h. licet in gradu diuersificent per quas diuer/ sificatur a pura: qz in cura pure non idigemus calidis: nec mireris si in hoc prolixus fui: qz hic passus a multis lania/ tur tanqz difficilis. Scōo venias ad cōplēmētū canonū iam dictoz: et p pmo dicatur initiū faciēs a cura tertiane nō pure ex colera vitellina. puenientis. q dieta in ea debz ordinari ad dīum cause: et cū causa sit cōposita: licet sit ad vñā formā deducta. vt supra. tamē dieta d3 habere respe/ ctū ad colerā et flegmā: ita tamen q sicut colera vincit in vigore: ita et friditas in cibis et alijs sex nō nālibus vincat in vigore: maxime si fiat ciboz diuersoz aut aliarū reruz adinuicē cōmixtio. declinet itaqz dieta ad fridū cūz colera dominet. vt supra. et euentē stiptica et grossa. 3. qd ista fr/ gida sint remissiora taz ex parte aeris q alioz: qz in tertiā/ na pura. excellēs. n. friditas opilonē induceret. Quarto q si ad humidū declinare debeat sit pauce humiditatis. naz frida et sicca hoc casu ē cōueniūt: et maxime cū bec icisiua vt acetosa. Quinto q in pncipio debet eē grossior qz in pu/ ra nisi adesset multa repletio: quo casu oportz in pncipio et in pcessu subtiliare: l3 plus in pcessu. 6. qz bec igrossatio et subtiliatio fiat sū ppinquitate et remotionē maiorēz aut minorē a pura. Itēz attēdātur accidētia paroxysmorum pro/ longatio: et ita alias cōditiones inducentes cibationē citius aut tardi? grossius aut subtili? fieri. 7. attēde qz in ter/ tiana nō pura paroxysmus durat quasi per diē. hinc si vir/ tus tolerabit et cōsuetudo nō eēt in totū ad oppositū possit ifirmus trāsire accipiēdo vñā diē. s. in qua nō est febris ci/ bum: et in diē in qua est febris absqz cibo: vt vñā digōne p cibum nō ipediatur sed oportet vt prudētia medici cano/ nice gubernetur: et cōsideret bene vtutis tenorē. verū con/ suetudo est in talibus subtiliare dietā magis qz in pura. p/ pter plicitatem paroxysmi. et tu bene psidera: qz hic est lo/ cus speculationis. Nā sicut qritate discreta d3 esse minor in nō pura: s3 cōtinua d3 esse maior. cōsidera. Et hic aduer/ te quia cūz dicit Auic. in pncipio nō pure cibatio debet eē spissior: id est in pncipio vniuersali eius: quo sez ad quanti/ tatem continuam: et subdit. post pncipiū sez vniuersale p/ cedatur gradatim ad subtiliationem fortem sicut est sub/ tiliatio pure. Ita vt in statu vniuersali subtiliatio sit fere eq/ lis. dicit fere: quia in pura debet eē subtilior. Octano q licet dictum sit q dieta declinare debeat ad frigidum: ni/ hilominus cum cibis suis commisceri debent que aliquid habeant caliditatis et abstersionis: et ideo in cibis confert ponere cicer yfopuz: et huiusmodi. Et est canō Auic. et Sal. in terapē. ad Glauconem. Inquit. habeat aliquid calidi et qd icidere possit. 9. q audaciores esse debemus in ex/ hibitione carniuz in hac qz in pura de quibus in pura. s3 attende consuetudinem virtutis: sermones astantium et i/ famiam et. Modera te in omnibus his. 10. q euentur que dure sunt digōis: qz virtutem debilitāt et causa sunt multiplicatiōis flātis: et sic augetur materia morbi.

De potu. Dicatur pmo de aqua ordeī: q in pura conue/ nit simplex: in non pura debet dari decocta cum radice fe/ niculi aut aniso: aut pipere modico: et huiusmodi calis ape/ rituiis subtiliatiuis: immo aliquando: vt dicit Auic. Ea in/ digemus adhuc fortiori: et ponimus origanuz calamentū: et huiusmodi ad bulliendum cum ea. coletur: vt eorum non remaneat substantia. verum oportet vt consideretur ma/ teria peccans: quantum ad eius grossiciem viscositatē ma/ iorem vel minorem: et sic de alijs.

De vino. Dicatur q vt baly. vinum dari non debet ante

apparitionē signorū digestiōis: et cum datur administratur post assumptū cibū per vñā horā. hic mos nō ē sicut apud nos. vinum enī cōpetit albi parū etiam limphatū: et magis in die quietis q̄ in die interpolatiōis attēta consuetudine et.

¶ De motu et quiete dicēdū q̄ motus magis puenit q̄ in pura. Et q̄ fricatiōes tenēt locū exercitū dicēdū q̄ pueniunt ante cibi assumptiōem lōgiores et fortiores quā in pura. vt post paroxysmi recessum vel declinationem.

¶ De balneo dicēdū q̄ nullo modo ppetit ante digestiōnem materie: et eius euacuatiōne siue eradicationē q̄ solū in declinatiōe: sed hec nō psequor: q̄ vt in de pura non est in usu: et nō sine periculo ponitur febriētes in balneis: op̄s enim medicū talē esse multū expertū. neq̄ de te sic facile cofidas. ¶ De somno dicēdū q̄ q̄ maior ē itētiō in resoluenda materiā. hic somnus nō sit multus. sed moderet̄ secundū cōplexiōē etatē et cōsuetudine. et sit minor solito. Euitet diurnū oīo. neq̄ dormiat statim assumpto cibo. cōsidera cōditiones dictas. ¶ De inanitiōe dicat. habeat ventris beneficiū bis in die si potest vel saltē semel arteyl natura. Sed multū in hac laudat̄ clisteria vt in complemento secūdū: et quarti canonis. Item euitet coitus repletiōes: et causa patet. Animi accidētia euitet immoderata. ira tamē et huiusmodi minus verēt̄ q̄ in pura.

¶ Pro cōplemēto scđi dicat q̄ vomitus factus in p̄cipio euētus paroxysmi maxime materia iclināte ad superiora maximū est inuamēti. Auic. q̄ materiā antecedētem euacuat et minorat paroxysmū vt patz: q̄ si fiet post assumptū cibū. et maxime in die paroxysmi etiā nō existēte iclinatiōe ad eū ante aduētū eius per tēpus notabile quia per horas quicq̄. et maxime si faciliter fiet erit etiā maximū inuamēti. nā in stomacho multa inhabitat flātis. et viscositas: et in ipso scđz plurimū reperitur colera vitellina vt supra in p̄cipio capituli. Et ideo sic minorabuntur materie cōmunes: et proprie: et hoc est vt exstimo q̄ voluit Serap. dum iquit in cura tertiane nō pure administratur semp vomitus: idest in oī specie huius siue. s. materia propria inclinetur siue nō. et ita modera faciēdo ipsuz alternis diebus vel paucioribus vt videbitur tibi extolerātia ei⁹ ab ifirmo. ¶ Sit et minoratio cū medicinis exhibitis per os leuibus materiā ipsaz respiciētibus. de quibus supra. sc̄ea: et tu ibi. Itēz cū clisterib⁹. vnde Auic. Et clisteria in p̄cipio sunt mihi magis dilecta q̄ solutiua alia. Et hec debent eē satis fortia et acuta respectu illoz que administrantur in pura. et hec propter grossitiem et viscositatem colere vitelline et flegmatū que in talibus reperiūt̄ corporibus magis. vnde ponimus in his blitū minorem mercuriale cartamū turbit agariū et huiusmodi miscēdo cū lenitiuis de quibus in radicibus vniuersalibus. et tu ibi. Nota tamē vt infra q̄ ista clisteria nō debēt esse ita acuta q̄ materias trahāt a remotis et ipsas agitēt. Nā sic admiscerentur cruda cū digestis: et sit additio ī mā et augmētā morbz. et ideo fortassis dicit Auic. rodoz turbit.

¶ Pro cōplēdo tertius scito q̄ digestiua debēt esse minus frigida q̄ in pura. sed debēt esse subtiliatiua icisiua: quas itentiōes pura nō requirit. et per quas et dictas et dicendas apparet diuersitas cure in eis. nā in p̄cipio cōuenit acetosus simplex cū melle ros. colato. vt Auic. ¶ Sz dices scđit et in p̄cipio Auicē. aut syr. acetosus de radicibus: q̄ est cōtra canonem in canonibus vniuersalibus positus: quoniā talia aperitiua in p̄cipio nō competūt quoniam materias facerēt precipitare in vias et opilationē iducerēt. Dicēdū q̄ ly aut teneretur cōtinuatiue et nō disunctiue. et est sensus et post. syru. acetosus simplicē cum geneliabin da acetosus de radicibus. s. duabus quia nō est ita fortiter sicut de gn. ¶ Et per hoc notat gradatiōem de debili ad forte in subti-

liando et aperiēdo. Itā oportet te moderare secūdūz materie grossiciem ac viscositatem maiorem aut minorem. Quis ergo poterit digestiua sic ordinare nisi casu primo in terminis posito. Et ideo ad capitulū quartum recurre: et tu elige vt exigit cōditio: post autem septimum. idest post principium et in augmēto: quia apparēte signo digestiōis Et ita exponit haliabas in hoc capitulo. cōuenit decoctio absinthij. est enim aperitiua subtiliatiua et stomachi cōfortatiua: et similiter aqua feniculi cum syr. tamen acetoso. Et in sūma vt Aueroys. 5. colliget studēdū est magis i exhibitiōe aperiētium opilationem q̄ ifrigidatiū. vnde laudatur que sunt aperitiua nō multi caloris. vt capillus ve. lupulus radix apy feniculi frāgendo eorum siccitatem cum violis liquiritia et huiusmodi: q̄ si cum his pmiscebis que membra cōfortabūt vt stomachum et epar optime. Itēz detur pluribus diebus digestiua in hac. verbi gratia. vbi i pura dantur ante euacuatiōem. quatuor vicibus siue quatuor mane: da i ista sex vsq̄ ad octo. ante detur euacuatiua saltem eradicatoria.

¶ Et sic igrediēs complementum. quarti dico q̄ in p̄cipio minoratiue absq̄ digestiōe euacuare possumus vt dictum est: sed in eradiciādo expectare oportet digestiōem Item in soluēdo procede vt de digestiuis de debili ad forte initium faciens a cassia veniēdo vsq̄ ad turbit et ad electuaria fortia: de quib⁹ supra quito capitulo. Attēde tamē q̄ si apparebunt signa aliqua digestiōis nō erit da re tunc solutiūm satis forte. imo videtur regulare. et hoc forte voluit Daliab. quādo in p̄cipio dabat cassiam et turbit. Item cum est debilis da medicinam fortez quia euacuatiōem humorem difficilis euacuatiōis et debilem: quia nō euacuatiōem multum in vna vice. sed in pluribus vicib⁹ euacuet humore cuius euacuatiō querebatur. Itā q̄ melius est eaz reiterare. et similiter verificatur canon quādo egritudo est pigra longa vel materia ē composita. electuaria autem et pillule descripte supra. quito capitulo in soluēdo hāc colera: sunt h⁹: sz tu eas bene cōsidera. et modera cū lenib⁹ vt etas virtus et ipsa exigit dispositio. Et hic stes attentus in euacuādo per vias ad quā materia declinat. Iuxta illd senis. Undecūq̄ natura reperit et. Si ad cutis p̄uoca sudorem. hec intellige seruatis canonibus in prouocatione supra in radicibus vniuersalibus. Si ad vias vrie da prouocatiua que sint mediocris et nō excellētis caliditatis et siccitatis. Si ad superiora per vomitum vt dictum ē. et sic de alijs. Cū ergo sciueris q̄ digestiō iam aduenit: tūc euacua radicatorie. s. et prouoca et nō cures de alijs. idest nō timeas hoc facere. Et in sūma dicēdū q̄ in his febribus sic compositis de materiebus grossis ante earum euacuatiōem. plus debemus expectare digestiōem: magis tamē et minus secundū materie grossiciem viscositatem et. Secundo q̄ debes attēdere q̄ solutiūm correspondeat materie peccanti. vbi attēdas q̄ cum hac colera quādoq̄ cōmiscetur melācolia. et sicut de digestiuis dicēdū. Tertio q̄ frequētius datur et dari debent solutiua in hac quia lōga et frequētius in lōgiori. ¶ De flobotomia dicam cūz Auic. cum videris eorum yrinās grossas. s. cum rubedine quia subrubeas: tūc flebotomia: quia significat materiam in sanguine peccātem. et cum flobotomaueris nō idigebis clisteri. s. acuto: quia in eadez die nō debēt fieri due fortes euacuatiōes. vt decima tertij. de cura spū sanguinis. tamen ante flobotomiam si natura erit sicca fac clistere lenitiū bono mane vt in radicib⁹ vlib⁹.

¶ Pro cōplēdo quintum scito q̄ vt supra de pronosticis. Epar maxime debilitatur et principaliter. secundo stomachus. tertio splen. et ideo in his te oportet sollicitus esse in eorum virtutem cōfortādo. Ac prohibēdo futuram opila-

De febribus

tionem: epar enim est membrum debilis compōnis et cito relaxatur: et ideo que dantur cū febris peruenit ad .xiiij. diem: qz scz erit i declinatōe. debes dare trociscos de rof. miores: quia illos quos ponit Auic. in qnto canone. in quo rum compōne nō magis dicitur scamonea: et sunt minores. Descriptiōis quod dico quia multe ibi ponunt descriptiōes. nec ibi inuenitur rubrica de trocisc. mioribus. sunt enī ifrigidatiui et confortatiui propter stipticitatem: et ideo nō cōueniunt nisi post digestiōem. cum autem prolongatur egritudo yltra tempus dictum: et incipit durare per mēsez et menses oportet vti fortioribus. et te transferas ad trocisc. de eupatorio. Nam quia in longo processu multum debilitatur epar: et quia sic debilitatum male potest a se expelle- re superfluitates que in eo multiplicātur: dubitatur de su- tura opilone: et permixtione quia materia peccans grossa et viscosa est: et ideo da confortatiua fortia et aperiētia. hz sunt trocisci de eupatorio: qui cum sint displicibiles eos dabis in forma pillulari: aut in syrupo acetoso et de radicibus ad des more gentilis: eupatorio: scolopendria: cuscute: squi- nantur: assarum: et huiusmodi que confortāt et aperiunt opi- lationes tam epatis qz splenis. Item ad extra iuuant cale- facientium applicatio. et ex confortantibus cum oleo de spi- ca cum absinthio calameto squinato et huiusmodi aperiē- tibus poros: et materias facientibus transpirare: et quia in longo processu verisile est subtile esse resolutum. ideo op- est vti calefacientibus ratione materie grosse que reman- sit: que indiget calefactiōe et subtiliatione forti que per fri- gida minime fieri posset. vñ et si aliquo modo calefaciant maius est iuuamētum. cōsidera. Cōsimiliter oportet et sto- macum confortare cum calidis etiam: nō tamē itens. vñ de hic subscribam que stomachum confortant epar: et splenē: et cum oportuerit componere possis.

Calida stomachum confortantia sunt.

Absinthius	Menta	Sariofilus
Lignuz aloes	Aromaticū rof.	Lipresius
Calamus aroma.	Tyriaca et bz.	Mastix.
Litrum	Acorus	Salvia
Balanga	Cinamomus	Sariofilatum.

Ex frigidis.

Rosa	paratum	Unum granatoz
Mirtus	Sandali	Ribes
Agrestum	Litonia	Zuccarum rosati
Lozandrum pre	Lozallus	et huiusmodi.

Ex confortantibus: epar sunt: cala.

Squinantum	Salvia	Ameos
Geniculul	Eupatorium	Ilopus
Lappares	Liperus	Assarum
Absinthius.		

Ex frigidis

Acetum	Rosa	Licozea
Acetositas citri.	Agresta	Epatica
Endinia	Lerorum sanda-	Ordeum
Acetosa	linum Mef.	Sandali et bz.
Branata acetosa	Sumusterre	

Ex confortantibus: splenē cala sunt.

Tamariscus	Rutha	Lapparis
Acorus	Scolopendria	Eupatorium
Lamedreos	Absinthium	Passule
Epithimus	Assarum	Salvia
Prassium		

Ex frigidis.

Acetum	Lozucervi ystū	Mirabolani
Blitis	Lozalli	Morum
Virole		

Que omnia posui magis gra exempli. Et tu filia cū opus

erit require suis locis. De correctiōe accidetium dicat q ad sua capla recurrēduz est. vñ etiam que dicta sunt su- pra de accitib' acutaz: b loco tibi erūt magno adiuuēto.

Expeditus

de famosa qz de colera vitellina. venio ad eaz que est ex citrina: et ad minus fa- mosas: et si Auic. nisi vnicuz fecerit de oibus caplin minus famosas sub famosa comprebēdēs. vnde voluit vt q dixit de famosa sufficiāt de minus famosa et alia. In ea autē que est ex colera citrina. regimē dz declinare ad frigidum magis qz in vitellina et minus qz in colera pura. Itē ad hu- midum minus qz in alijs. vnde et qz cōceditur: qd decli- net ad siccū vñ stiptica et leuia in hoc casu cōcedi possunt. et hec itellige tā ex parte regiminis medicinalis qz diete. vñ de obserua canones positos in de vitellina. habes enim vi- gestiuā et solutiōem: quarto capitulo. et tu ibi. Tu tamen sem- per attende eius recessum a pura.

In facta

ex colera per aduersionē in seipsa obseruet regimē vtrūqz in ea qd obseruasti in ea que ex colera pura: cum magis sibi appropinquet et similes qz aliqua alia. verū oportet vt ad humidum magis declinet qz in pura. Scdo sis attentus q cum in tali aduersione pars eius in meliā trāst debes cū hoc administrare: que etiā pro parte meliā respiciūt aduēta. Et hoc in vtroqz regimi- ne. Itē valet et regimē de quo ifra d' 2^a tertia. et tu ibi.

In ea autem

que est ex colera p admixtionez me- lācolie ad extra veniētis: regimē sit minus frigidū qz in pura: sed sit magis humidum. Et cōse- quēter fortiores in hac fac fricatiōes. vbi gratia. vbi pone- bas in pura in clisteribus oleū violatuz: pone in hac viola- tū et cōe fil: graduādo vt videbit: et sic in singulis te regas.

Quid autem

de febre ex cinaria et prassina dicen- dum sit patet ex dictis supra de ipis in pncipio capiti. Nam cum ipse sint veementis calidi- tatis: et natura quodammodo participent venenosa: et ma- xime cinaria. debet regimen tendere ad frigidum et humi- dum veementē cū rebus cordialibus habētibus et respe- ctū ad venenū. et tu cōpone ex his q supra de pestilētia.

Dicebatur

de duplici tertiana que contingebat ex diuersis materiē in diuersis locis pu- trefactis. et tu ex datis secundū materiē peccantis exigen- tiam regimen administra: et canones dictos tuo adapta p- posito. Postremo hic attēde dictum Hilberti. Inq. n. de cura duplicis tertiane. In curando autem est differen- tia. Quia si sit de materis contentis extra: digerenda est potius materia per fomentationes emplastrationes aperi- entia et huiusmodi. Cognoscitur autem hoc quia infirmus fatetur se habere febze in capite vel renibus vel cossis vñ alibi. Oportet ergo apponere euaporatiua: quia cum per spiritū qui euolant per poros debet fieri digestio. Lauē- dum est vt statim apponantur confortantia stiptica: aliter enim fieret magis indigesta materia. Hoc etiam fit quan- doqz materia existente intra: quia quidam sunt qui nulla- tenus per os aliquid reciperēt. Subueniēdū est ergo per appositionem exteriorē: vt accipiat calamentum pul- legium menthastrum: bulliant in fortissimo vino: et super materiam febris apponantur. Vel accipe semina diureti- ca vel fursur vt citius euaporet. Sic enim dispergitur ma- teria et a loco euaporat. Dec ille. Et hoc apposui vt bñ con- sideres in omnibus modum cure.

Quia colera

fit non pura per admixtionez diuer- si flegmatis ac melancolie vt dictuz est. Ideo male reperiuntur sic simplicia cuilibet tali conse- rentia. propter quod oportet te componere. et tu habuisti simplicia digestiua colere naturalis et simplicia flegmatis naturalis ac melancolie. Et ideo ad quintuz recurras ca-

pitulum. et compone.

Ut verbi gratia. quando mixtio est ex colera et flegmate tenui et aquosa: et dicitur citrina. **R.** aquarum endiuie. z. i. scariole cicoree an. z. i. s. absinthij feniculi an. z. i. misce. **U**t sic ex sirup. **R.** sirupi acetosi simplicis: mellis rosati colati ana. z. i. aque endiuie. z. ij. **U**el si vis magistralem. **R.** Recipe endiuie scariole lactuce adiantos yfopi cicoree ana M. i. radicum feniculi. z. ij. radicum apij. z. i. seminum endiuie scariole ana. z. i. fiat decoctio: et pro libra. i. s. decoctionis pone. z. iij. guchari et acet. z. iij. et fac longum: et breuem vt placebit. et da vt dictum est in precedenti rubrica: et aromatiza cum cinamomo. **E**x solutiuis da cassie tracte. z. i. cum. z. ij. turbit preparati: extrahatur cum aqua absinthij et endiuie an. **U**el recipe electuary indi. z. i. s. electuary. succi rosarum. **Nicol.** z. ij. cum aqua endiuie absinthij an. z. i. **C**onfectiones et electuaria cōsimiliter compone ex calidis et frigidis. vt **R.** Recipe specierum aromatici rosati descriptione gabrielis. z. i. s. specierum triasandalorum. z. ij. Quia colera vincit in vigore guchari taberget. z. x. fiat confectio solida. **U**el cum similibus et gucharoyolato boraginato fac electuarius. **E**t ex trociscis conueniunt trocisci rosati minores. **Auic.** maxime quando iam preterit quartusdecimus dies vel circa: habentes intentiones vt in canonibus est expressum. **C**onfessiones ex oleis cōmisce calida dicenda in flegmatica cum frigidis tam dictis: et fac unctiones cerotaria et huiusmodi secundum exigentiam membrorum. Pro quibus etiam ad propria te reducas capitula. Et hoc **Auicenna** in euacuatione talis materie laudat scamoneaz et turbit. Et nota qd erat orientalis: vt supra de tertiana pura.

Quod si fuerit ex colera vitellina cōsimiliter dic de simplicibus. **E**x compositis vero **R.** Recipe sirupi acetosi simplicis z. i. s. mellis rosati colati. z. s. aque endiuie feniculi an. z. i. s. **E**x magistralibus. **R.** Recipe radicum feniculi sparagi an. z. i. scolopendrie endiuie scariole cicoree an. M. i. absinthij. M. s. liquiritie passularum an. z. i. seminis endiuie scariole assari ana. z. s. fiat decoctio: de qua. **R.** Recipe libram. i. s. guchari taberget. z. iij. acet. z. v. **U**t si squillitici si magis vis incidere. et hoc in processu. z. iij. fiat sirup. longus aut breuis et detur vt supra de tertiana pura cum aquis appropriatis aut sine aquis vt ibi. Item procede deinde ad acetosos cōpositos. **E**x solutiuis conuenit. **R.** Recipe diascinon. vel electuary indi. z. ij. s. electuary. succi ros. z. i. s. vel cassie vel diaprunis vel manne. z. i. turbit. gumosi preparati. z. ij. vt agarici tantundem. et in hoc capitulo **Auic.** laudat scamoneam turbit et agaricum. **Pillulas** et alia habes supra quod capitulo. **U**aler et reubarbarum in substantia et in infusione datum. Et bene tibi sit memorie propter egritudinem esse cronicaz te oportere pcedere de debili ad forte: et sepe replicare. **E**x trocisc. maxime commendat **Auic.** in hoc capitulo trociscos de eupatorio. et de ipsis dictum est. **E**x confectionibus **R.** Recipe specierum dyarodon abbatis vel triasandali. z. ij. s. specierum aromatici ros. gabrielis. z. i. s. guchari. z. iij. fiat confectio de qua accipiat ante cibum pro boram vnum morsellum. z. ij. et post bibat parum vini aromatici optime limphati vel electuarius confice ex gucharoyolato violato ana. z. ij. rosarum rosmarini an. z. s. manuxpi perlati. z. i. s. speciez electuary. z. i. et de ipso plus aut minus pone scdm qd vides eam plus aut minus a pura distare: vt dictum est.

Quod si fuerit non pura per admixtionem melancolie in se genite per aduersionem. tunc simplicia videantur que confectunt colere pure et melancolie: et ex illis aggrega. vt verbi gratia magistraliter. **R.** florum violarum boraginis buglose ros. rub. endiuie scariole lactuce an. M. i. seminum fri-

gidorum maiorum scolopendrie succi boraginis succi pomorum rodolentium acetosorum an. z. ij. sumiterre. z. ij. s. buliant in lib. vi. aque ad consumptionem tertie partis et cum lib. ij. guchari fiat sy. cum. z. ij. acet. squillitici. et clarificetur et detur de eo plus et minus secundum longitudinem vel breuitatem vt supra. **U**el recipe ex cōpositis syr. violati. z. i. sy. de sumiterre. z. s. aque buglose. z. ij. aque sumitere. z. i. misce. **E**x solutiuis. **R.** reubarbari electi. z. i. s. spice gra. v. infunde in aqua lactis: et modico vini albi steter: qd per horas octo in infusione: deinde exprime: cui expressioni addatur cassie vel manne. z. i. et electuary hamec. z. i. extrahatur cassia cum aqua sumiterre boraginis endiuie an. **Pillulas** et alia habes quinto capitulo. **C**onfectiones et electuaria fabrica. vt verbi gratia. **R.** Recipe specierum electuary de gemmis. z. i. triasandalorum vel diarodon abbatis. z. ij. s. guchari albissimi. z. x. **U**el Recipe letificatis **Almansor.** specierum triasandalorum manuspi perlati: et cum succaro boraginato vel buglosato violato fac electuarius: et vt supra folijs auri cooperiatur pro nobilibus. **U**nciones modo ex modo dato fabrica vt opus est commiscendo olea calida cum frigidis. de quibus in de colerica pura: et infra de flegmatica et de quartana. Ita qd attende inflammationi et aduersioni. Et si videbitur epithimare epar vel cor: te reducas supra ad ea que de febre pestilentiali. vbi epithimata tuo proposito inuenies.

Quod si fuerit non naturalis per admixtiones colere nigre ab extra venientis. cōsimiliter operare ex parte simplicium vt verbi gratia. **R.** Recipe mellisse scolopendrie endiuie scariole florum boraginis buglose violarum an. M. i. radicum feniculi petrosilini an. z. i. s. lig. ros. passularum an. z. i. fiat decoctio: et cum libra vna decoctionis ponantur. z. ij. guchari et z. ij. acet. et fiat sirupus longus aut breuis vt dictus est. **U**el **R.** Recipe sirupi violati acetosati. z. i. de sumiterre. z. s. aque scolopendrie buglose an. z. i. s. **D**e solutio **R.** Recipe cassie aut manne. z. i. diascene. z. s. vel electuary hamec. z. ij. s. cum agdictis da et. **C**onfectiones ordina et electuarius vt in precedenti et in alijs similiter per omnia. et tu considera ea. **D**e tertiana continua. **Rubrica.** **III.**

Tertiana continua est febris continua ex materia colerica ad intra venas putrescente in locis a membris principalibus et proprie a corde remotis secundum plurimum contingens. cuius est de tertio in tertium manifestam facere excrementum. Dicitur ex materia et qd ex omni tali indifferenter fieri contingit. Dicitur ad intra et secundum plurimum. quia non inuenit qd fiat a materia extra venas: vt in rubrica sequenti. Dicitur a membris et qd quia in hoc differt a causone: qui fit ex materia propinqua principalibus et cordi specialiter. Dicitur cuius. quia secundo differt ab ipso causone in quo non apparet manifesta excrementum.

De signis demonstratiuis dicatur summam. **A**b excrementis primo: quia yrina eius est intensa valde subtilis substantie rubea vel subrufa cum liuiditate quadam. **S**ilr egestionis. Item in ea nisi i die cretica sudor apparet. **A** substantialiter inherentibus Quia caliditas sentitur acutior mordicatio. **A** qualitate mutata. facies citrinior. Similiter oculi lingua cum asperitate et quandoq cum nigredine. **A** ab actione lesa non incipit cum rigore neq cum horripilatione: sed cum quodaz tipo siue frigore extremitatum priuatio et leni. est sitis intensa. pulsus velox et spissus cum diuersitate quadaz et expiratio maior. Et in summa signa in hac sunt intensiora atq fortiora qd in interpolata. et tu applica secundum gradum intensiorem. que dicta sunt de tertiana nota.

De febribus

De signis pronosticis De eis dicet simul cum his q̄
que de causone et tu ibi.

Canones Et accedens ad curam dico q̄ licet simi-
les sint intentiones habende in cura ter-
tiane interpolate et continue. tamen cura continue differt
a cura interpolate in modo approximationis et gradu rez
illas intentiones complementum. Et ante q̄ illas ponam
differentias. Scito q̄ magis sollicitus esse debes in cura
huius continue q̄ interpolate. quoniam materia continue
est in quantitate maior et in qualitate deterior. et magis ti-
morosa q̄ interpolate. Et licet sit materia una specie ex his
primis si vis cape differentiam. Secunda: quia dieta de-
bet esse subtilior in continua propter virtutem magis oppri-
mi a materia morbi ne impediatur digestio. Item quia est
maior quantitas vt dictum est. Item seuitas accidentium
maior. Tertia: q̄ dieta debet magis declinare ad frigi-
dum. quia continue materia ad cor effumat et ponit ipsum
in calefacto esse. Et hic nota verba Rasii in diuisionibus
intende in extinguendo quantum potes: cum exhibitione
aque cucurbitæ et. Et subdit: et non prohibeatur in hac febre
quin sumat eger aqua frigidam cuius vult. Et in summa dicit
q̄ licet tardet crisi: tamen est securius sic facere. et q̄ exper-
tus est vtriusque viam: et inuenit hanc securiorem: et multo pau-
ciores mortui sunt. Et subdit: dimittere extinctionem est
dimittere egrum proculdubio ad mortem appropinquare
Et hanc viam secutus est Lermisonus noster. Quidam di-
cunt Rasii hoc intellexisse magis in cura caustionidis. Et co-
sequenter dicatur de alijs rebus non naturalibus. vt q̄ ges-
est puenienti motu. et q̄ non debet irasci. et breuiter ex ipsis
timere supercalefactionem amplius q̄ in interpolate.

Quarta q̄ in hac debemus magis intendere digestionem vt
Aui. et hoc dupliciter. Primo quia materia continuarum
non est apta ita faciliter educi per pharmacum sicut interpo-
latarum. Et causa: q̄ materie continue sunt disseminate per
venas magnas et paruas per vniuersum corpus. Sunt ita-
q̄ he materie multum remote a vijs ductuum. In interpo-
lata autem materie continetur extra venas in carne aut cu-
te vt supra. aut in venis magnis et in faucibus earum in locis
ppinquis expulsionem. quoniam non videtur verisimile q̄
ita cito posset materia interpolate in principio paroxysmi mo-
ueri ad extra venas super membra sensibilia: nisi ipsa esset
in faucibus venarum magnarum locis expulsionis propin-
quarum: imaginabile tamen est q̄ ipsa contineri possit in
venis multum remotis. Et forte hoc aliquando contingit li-
cet rarissime: q̄ signo potest comprehendere: vt cuius videris fe-
brientem interpolate icurrere febrem: et ante aduentum ei-
erit cum signis halmelileti per longum tempus. vt per ho-
ram et plus anteq̄. s. veniat rigor. ita q̄ non accidat hoc ex
materie tarditate. et ideo bene considera. Et ex isto cogno-
sce q̄ bene operantur qui dant omni sero vnam pillulam
in his continuis ante apparitionem signorum manifeste di-
gestionis. plus enim ledunt vt p̄: sed apparentibus signis
manifeste digestionis: nā tunc omni die digerere pueniet: et b̄
consistente virtute. Secundo q̄ materia tam antecede-
dens q̄ coniuncta ipsius continue in venis est et rema-
net. sed interpolate antecedens est in venis aut extra: sed
eius coniuncta ad extra etiam in continuis requiritur equa-
tio materie: et eius separatio ab alijs humoribus: non peccā-
tibus: in interpolatis autem sola equatio. virtuti itaq̄ diffi-
cilis est complere illa duo q̄ alterum tantum. et tu consi-
dera. quia locus est speculationis. Item ad opus practicum
debes esse intentus plus digestionem dando digestiui plu-
ribus vicibus in die aut in maiori dosi: aut pluribus dieb̄
vt dictum est. Quinta q̄ in hac debes esse itēus plus p-
uocationi. et cā: q̄ dato q̄ scōz plurimū mā continuari sit in

venis magnis: in quibus est maior cōmunitas ad vias vtri-
ne. licet et mā interpolate etiam possit esse in eis. tñ q̄ in
continua colerica fit maior infectio feri siue aquositate san-
guinis: ad cuius finale educationem opz p̄uocationi magis in-
tendere. et per viam sudoris et per viam vrine. et hoc cū plu-
rimo vsu aque ordei. et semini cōmuniū frigidorū. vt supra
in radicibus vlibus. Sexta q̄ in hac magis itēdimus
ad lenitionē v̄tris p̄pter maiorem v̄tris siccitatē: et maio-
rem timorem frenesis. et minus ad vsuz medicine solutiue
ante digestionē. et hoc regulariter: q̄ coacte cōtingeret op-
positum. et causa est iā dicta p̄ parte. et q̄ virtus ē debilior
in cōtinuis in tolerādo ipressionē malam farmaciynde to-
lerantia farmaci debet virtuti p̄portionari. Itēz et habili-
tas m̄c. et Aui. et nō vtatur nisi clisteribus lenib̄. Septima
differentia. q̄m vomitus est magis p̄uocandus. et ma-
gis inuatiuus in interpolate. Octaua. q̄ vbi sit de flobor-
tomia idicatio magis cōuenit in continua: de qua infra in
de quotidiana. Et in summa cōtinua idiget subtiliori regimi-
ne magis ifrigidatiuo digestiui minus calido et pluries re-
plicato cōtinuato que magis. clisteris minus acutis et ma-
gis lenitiuis: et similiter solutiuis. maiori p̄uocationi vrine
et maiori extinctione: q̄ sibi p̄par interpolate. Et pro seuita-
te accidētū recurre ad ea que de acutis et p̄ alijs etiaz: q̄m
acuta est. Quantum differat ex pte cure ipsa ab interpolate
iam manifestū est: q̄ itēntiora frigida p̄petunt. Et ideo ex
capitulo. Et de pestilentia elige tu frigidiora ex parte dige-
stiuorum solutiuiorum. trocisco. confectionum. electuariorū.
unctionum. epithimatum et huiusmodi. Et in fine
huius totius capituli addam aliqua que a proprietate spe-
cifica ponunt ab auctoribus omnē curare tertianam: q̄ et
ego nolo despicere. et hoc si prius rememorabo q̄ rubea
troscata Nicol. ante horam accessionis cum aqua rosa.
data ad modum ouellane: et naribus et pulsibus inunctis
ex ea sanat. Item trisera saracenica eiusdem data vt di-
ctum est. Aui. secundo cas. capitulo. de aranea inquit.
dixerunt quidam q̄ tela aranee quādo miscetur quibusdā
emplastris et ponitur super frontem et timpora: febrem sa-
nat tertianam. Et extimauerunt quidam q̄ tela speciei cui-
us tela ē spissa alba quando stringitur in cute eius. et suspē-
ditur super collum aut adiutorium: sanat febrem tertianā
Et quidam vt varignana accipiunt plures araneas: et illas
coctas cum oleo lucerne: et tritas ante paroxysmum appli-
cant timporibus pulsui brachiorū: et optime tollunt tertianā.
digesta tñ p̄ mā. Tres radices berberis cū trib̄
folijs eius in aqua dissolute ante accessionē date curāt eā.
Plinius. 25. Dicit vt habens tertianā in potu sumat tria
ex folijs eius aut tria ex granis ipsius et alterabūtur circū

Capitulum. XIII. De causone.

Causon est febris cōtinua p̄portiona-
lis de colera nālī aut flāte sal-
so putrefactis in venis corporis toti: aut in mē-
bris nobilib̄ cordi p̄p̄is cū vehemētia ac-
cidētū et icēdio. et plimū p̄rigēs. Dicit p̄
p̄portional: q̄ nō ē v̄: et p̄p̄e p̄clusa. q̄ dato q̄
ab egro v̄ medico excrescētia nō p̄cipiatur
rōe loci: tñ de 3° in 3° ex nā hūoris motū h̄z. Dicit de colā
nālī q̄m nō v̄ q̄ ab inālī cārī possit. Nā p̄ ex cirrina fieri n̄
v̄: q̄ nō reperit in locis p̄p̄is cordi: neq̄ in eis multiplicat̄
v̄: nō implicat q̄ in eo loco multiplicet: et sic q̄ eā causet vt
videtur velle ysaac et viaticus. et hāc vocat causon nō mul-
ti feruoris. Sed dicebatur secundum plurimū. imo dici-
tur consequenter q̄ si contingat coleram cirrinā multipli-
cari in toto et putrefieri: nō causabit causonē: q̄ nunq̄ per-

ueniet ad incēdiū: et calorē similē incēdio causonis: et tu cōsidera. In cura autē ē dīa ex parte intēsi et remissi: et nō aliter neq; a vitellina neq; a colera minoris fame p admixtionē extranei pp ipsas nō posse puenire ad incēdiū tale quale facit causon propter earum grossiciem. Nam vapores earum grossi sunt non potentes venire ad eam igneitatē: ad quam sumi colere naturalis. De colera innaturali per adustionē i se: de qua dicebat q cura ei? erat sicut cura pure. Dicēdū pmo q i locis iaz dictis nō multiplicat. Qd si multiplicaret dicēdum vt de citrina. Sed dices ē ne flegma falsū calidius hac colera: Et videtur q non: q i flegmate falso ē aliquid flegmatis remittētis colere acuitatē: et illa adustio vī facere ad igneitatē. Ista discussio ptinet ad capitulū d humoribus. vbi est vidēdum quomodo se hnt hi humores rōne intēsiōnis et remissionis: et tu cōsidera. ¶ Dicit a flegmate falso. vñ Auic. et nō fit flegma falsū sicut sciūsti ex quo supple causet causon nisi ex aquositate flegmatis cū colera acuta. Est ergo colera q putrefit: que. s. ē ps flegmatis falsi: aquositas p mixta aquositati plurime. i. colera humoralis: et nō p adustionē genita: quasi velit q colera sit multa: tamē frigida aquosa: et fluxibilis per flegmatis aquosi admixtionē. Ex quo inferit q nō fit causon a flegmate falso p adustionē flegmatis genito. quoniā tale est remissius: pmo pp cineritatē in ipso ex adustione remanētē. vī expone cum colera acuta. i. cum humore acuto: siue sit colera: siue ps flegmatis adusta: et sic contingit causonē ex ambobus causari. S3 quid dicemus quoniā in flegmate falso aquositas vincit in quātitate: et remanet in toto forma flegmatis. In colera aut citrina remanet forma colere. q vī qd calidior sit citrina ipso flegmate falso. Si ergo flegma falsum facit causonē: a fortiori et citrina. Itē colera adueniēs flegmati nō tollit formā flegmatis: et flegma adueniēs colere citrine non tollit formā colere: s3 forma colere limitat pro eē suo in mā intensiorē gradū caliditatis q forma flegmatis. ergo cōsidera: q hic ē locus speculationis. Et oportet pro his: te recurrere ad capitulum allegatum: et tu ibi. Tamē dicēdum qd flegma falsū magis reperit in locis ppinquis cordi: eo q ibi repit magis colera nālis: q in venis pulmonis cum sanguine colerico nutriatur: et in eisdem flegma plurimū cū cōplexione accidētali sit humidū. ¶ Ex his quidam distinxerunt: et est distinctio cōmunis q causon est duplex. verus q ē a colera: et Auicē. ē causon flegmatica. Alij aliter. Causon triplex. purus. non purus. non verus. Purus a colera pura. nō purus a colera nō pura: q citrina. nō verus a flegmate. cōsidera. Dicit putrefactis. qm vt Auic. cā i eo ē multitudo putredinis. Verū estimauerūt qdā q a colera nāli sua peccāte quātitate: et non p putrefactionē possit febris cāri causon dicta. de quoru numero fuit Gordonus. S3 de isto dictū fuit in de synocis. hoc tñ cōiter nō tenet: et dictionē i se nō includit: et vt allegato loco visus ē Auerror. hoc contingere posse. ¶ Dicit i venis totius. q dato q ppe causon fiat: cū mā i locis nobilib? cordi ppings: q i illis colera ipsa p appropinquationē cordi magnā inducit inflātionē ac accidētū prauitatē magnā: et multo maiore q qm ē i locis remotiorib?: pp qd a tertia ptnua differat ut supra. tñ nō icōuenit qd aliqui i venis toti? accidit colere multe putrefactionis: ad quā segt causon: vt Gal. 4. regiminis acutoz. cōmēto pmo. vep hoc eē raro: s3 fm plurimū fit qm putrefit i locis ppings dictis. Et iō dixit Auic. aut i venis q sequit ptes cordis ppe. Et iō nō credo q ppe possit causon ex pafina et eruginosa fieri: vt supra d tertia nō pura: et tu ibi. Membra aut nobilia sunt

vt os stomachi. epar. pulmo. Vñ i venis hoz aut ppings hec colera putrefacta causonē fac. ¶ Dicit cū vehemētia. nā accidētia causone sūt fortissima: vt statim de signis: et maxie i respectu cōtinue aut interpolate. Et super oīa ēt istis vehemētissima. Et iō dictū ē causon a cauma te: qd interpretat icēdiū: siue febris icēsiua: siue arsiua: siue adurēs. nā i ea apparet lingue asperitas cū nigredine vt infra. ¶ Dicit s3 plurimū: qd ē vt tactū ē ab alia colera cāri pōt q nāli: et de alijs: vt ē expressus. Itē et aliqui contingit ipsū cāri extra venas in loco cordi ppinquo.

Cause. De causis aut dicat q aliqui qs de sinocha trāsit i causonide: vt supra: qm. s. a pmo non fit recta cura: et adurif sanguis: vt maxia ps et? i colera cōuertat. ideoq; bñ cōsidera. ¶ Ex causis aut pmitiuis dicat q accidit ex inordinato regimine: et vsu reze calefactiū et exiccatiū: et colera nāle multiplicatiū: vt supra d tertia pura: et inflāmātiū eā: vt sūt vsus vini vinosi: carniū salitaz: et alioz inflāmabiliū. exercitiū forte. ars fabri lis: et h3 q calefaciūt et exiccāt. balneū calidū exiccatiū. ira furor: et h3: vt supra de tertia pura. Et adiūnat ad hoc etas cōplexio. itē regio frigida: vt Arist. i. 4. pblematum. tertio pblemate. Et cā q frigus regiōis reperit caliditatē ad intra: q sic intus fortificata febre m causat fortiorē. In calida aut secus: q exalat siue respirat mā nā adiuta. Ex quo alig practicātes accipiūt q i causone exteriorib? in frigidatis iteriora calēt magis. Et l3 ita fit tñ fm plurimū catur i estate et pstitutionibus calidis et siccis: vt quarto regiminis acutoz. ¶ Corpora aut causoni magis disposita sūt iuuenes pmo: qm in eis magis ē aptus humor multiplicari causonē faciēs. scdo pueri. tertio infantes: qbus accidit pfunditas somni. qm: pp eleuationē vaporū ad caput cū sit multū humidū. De senibus vō dicat: q l3 iuuenes sūt magis apti. tñ alijs partibus plus accidit pms senibus: et maxie in pncipio senectutis: vt iō. continētis: qm in eo tpe adhuc multiplicat multū de colera in eis: et cū hoc ex iuētute ē in eis colera reseruata: et vñ in eis ē debiliōz. vñ i iuuenib? ē fortis ad resistēdū. et iō cōsidera: q locus ē speculationis. Et hoc videt velle Ypo. tertio aphōrū aphorismo. 3. i. Ultra vō hāc etatē: d quo i pnosticis. De vltimis vō senib? dicat q pax accidit eis: q in talibus nō multiplicat colera nisi ex forti cā: etate multū priate. Qd si accidat peunt cōcurrēte debilitate vtutis eoz. Et credo q Rasis. xvi. cōtinētis dū dixit: et maxie i puero voluerit q etiā i pmo senio vsus declinationē eius sit dicēdū sicut de vltimis senibus. cū finis vñius sapiat nām pncipij alterius. Dic caderēt multe speculationes: vt supra in capitulo de pparatiōe: et tu illas psequere cū speculari volueris.

Signa signa causonidis. ab ea tamē dīa sunt secundum intēsum. qm in causonide sūt intēsiōra. et sic suffice ret eoz doctrina. Vep vt ducē psequar ea describā: quibus apparebit satis apta dīa: suans ordinem: vt supra. ¶ Ab exeūte mutato. Urina ē rubicūda tenuis incensa lucēs et scintillās vt ignis in superficie liuēs: aut nigrescēs qm: ex forti incēdio: et hoc cōiter apparet. cōtingit tamē quādoq; in pncipio q vñna sit cruda pp multitudinem opilationis. quādoq; liuēs turbida pp multitudinē putrefactionis. Similiter e gestiones sūt multū tincte: et in hac nō apparet sudor nisi apud crifun Auic. Spūritum aut erit amax aut falsum. ¶ A substātialiter inherenti bus: q ab infirmo iudicat maiorem caliditatem esse in interioribus q i exterioribus: vep ad tactūz compendit caliditas itēsa valde: et ē maior q i tertianis alijs tā ad itra q ad extra. Qd si dicat mā in causonide ē clausa

De febribus

nō pueniēs cū sua caliditate ita ad exteriora sicut i tertiana. ergo cōsidera. Et i vō alijs paribz scēdiū ē maius sicut cetera accidētia. Alīquitate mutata. nā i facie apparet citrinitas: et inflāmatio magna ē in oculis. lingua est aspera valde pp siccitatē fortē: et apparet citrina pmo. deinde pcedēte adustione denigrat. Labia silt qñq de nigrātur. oris amaritudo: et nariū siccitas. ¶ Ab actiōe lesa. pulsus ē magnus velox: et frequēs cū duritie: et i his differētijs pntiās qñq semp eodē modo pp ipsas a pncipio eius vsq ad finē eē sic pntiā: vt vidēt sicut omotena. Et qdā nō bene distinguētēs frequēter eā omotē: nā iudicāt. Sitis vehemētia: et hoc vī eē qñq sicut ppuz signū in ea. vñ quarto collz. Sitis fortis pñū signum est huius febris. Et hz hoc signū veritatē: nisi accadat tussis parua. s. pueniēs ex hūiditate dissoluta p fortē caliditatem: q veniens ad carnes glādosas gule siue faucū: et ad pulmonē siue pres ei ipsā remittat. Et hoc voluit Ypo. quarto aphōrū aphorismo. 54. Quibuscūq tussis sicce et modice puocate in febribz vrentibz. i. causonibz nō valde sitientes sunt. Et dī parua: qz magna ex forti motu sitim induceret. Dicī pueniēs: qñq si ab ipso humore pccante: aut a medico puocata eēt exhibitione acetosorū: nō remitteret sitis ex ea vt pz. plixus sui pp bonozem signi. Instātia vigiliārū pp siccitatē: tñ aliqñ i infantibus pp eleuationē multorū vaporū ad caput accidit pfunditas somni. qdōq intellige de oibz his q sunt in etate adolefcentie pp ipsos abūdare multa hūiditate: et quāto natiuitati ppinquoze tāto magis in somno profundātur. Itē accidit eis alienatio frenesis et hz. colera ponēte malā cōplexionē i cerebro ex ei effumatiōe. Item igetudo magna: nec in vno loco pmanere possunt. angustiat. vehemēs caput dolor ac fortē et timpoz: et applanatio ipsorum pp caliditatē resoluētē. pulsatio arteriarū ipsarū. Itē et dolor oculorū acutus et instabilitas eorū: et pfundatio ipsorū. Itē cordis tremor: nausea vel vomitus: tussis sicca. Et qñ ista signa sunt multū intēsa declarāt locum materie: vt tremor cordis locū ei multū ppinquū. et sic de alijs. Verū cū his addas alia: vt qz cū fuerit in venis pulmonis pter tussim. Et accidit sitis: q magis remittit aere frigido q potu. Itē i pectore pcipit cauma magnā lingua ē sicca. Cōsilt discurre p accidētia q eueniūt mā existēte i venis oris stomaci propings: et sic de epate suo mō specularē. Itē ossiū p fractio vel labor siue lassitudo: q pcedit a mordicatiōe hūorū: quoz aliq ps ad extremitates lacertorū: q sūt circa ossi: transmittit: q si ad musculos circa cutim mitteret rigore faceret: et ista cōfractio. i. lassitudo leuior qz in alijs. s. tertianis: qz dato q sit maioris caliditatis. tñ qz paucos et subitiles ac facile resolubiles vapores ad mēbra trāsmittit. hinc nō sic ea grauat et ledit: et nō ē in eo rigor: nec horripilatio vel tremor nisi apud crīsim. vñ 4. aphor. De causone habito rigor supueniēs soluit egritudine. Et 4. aphor. Quibz in causonide tremores sunt: vt statim de pnosticis. Et ē occultatio tempoz vel tepoz vel typoz. s. manifestorū vt i tertiana pntiā. Quē si. x. Alimāso. dicat. vna die causonē fieri validiorē. Expone causonē. i. pntiā tertianā. Verum vt supra. de sinocha in auroza ē in ea remissio aeris frigiditate ptingēs. Itē vētris subductio: vt qrtō regiminis acutoz. Qui vt Gal. i qrtō ē aut cibalis: si cib⁹ corripit pntia humoris corrupētis: aut kilosus si mā fuerit in epate: et nō ē humoralis. Itē subdit Ypo. extremitatum frigiditas et verificat Gal. de puatina. positina aut indicat piculositatē et mortē. Itē qñq accidit fluxus sanguinis nariū sinthōaticus. s. et nō creticus. ¶ Postremo pntē scito. Quē si causon erit d flegmate falso oia accidētia

erūt remissioza: et alia pnticularia attestabunt magis flegmati. vñ affligit decē et octo horis: et aliquo mō vt iterpolare horis sex. Itē hora flegmatis plus molestabit. Et silt suo mō de alijs dicat. nā et verū inter tertiā et nonaz magis. cōsidera. Et qd viciū fuit de occultatiōe tepozum maxie de vero verificat. Et ad hec oia adiunat etas. cōplexio. regimē preteritum. regio et hz: que omnia bene considerabis.

Pronostica. Causon adueniēs i hieme alijs pibus deterior. ¶ Causon ab initio vsq ad finē piculosa est. ¶ Cū accidit decrepitis pmit: qz ab incēdio resoluūt: vt supra. Adueniēs pueris leuior qz in iuuenibz: eo q pueri bñt plus de humido resistenti et nō pmittit febrē ad tātū gradū caloris eleuari ad quā in iuuenibz. Quē si causon i eis acciderit tāti grad⁹ qnti ē iuuenibus: esset piculosior in eis: qz argueret magnā cōsumptionē sui humidi resistentis: et inflāmationē siue cōploni nō pueniētē: et ex psequēti fortē cām: et vñ in eis debilioz. id causon facta ex flegmate falso ē dterior ea q est in colera. nō qdē rōne accidētiū verificat: sed qz ē lōgior et cure difficilioris. male aut sustinet nā lōgū morbū leuū et difficilē: imo prius deficit. ¶ Causon citi⁹ terminat qz tertiana pntiā. qñ accidētia sūt vehemētia cum qb⁹ vñ nō pōt tāto tpe durare. et id ē pperacuta. vnde Hilbertus. est acutissima pp intēsiōē colere vicinimatē materie putride cordi. cōculationē ei⁹ in venis minut. Propter qd siue appareat i pncipio signa bona vel mala: terminabit in pma qrtā vel infra. et aliqñ extēdit ad septimū. hūc tñ nūq trāscēdit nisi ad aliā puerat. nā enī nō patit simul plixitatē et accidētiū acuitatē. Itē pp pingtatē materie eius ad cor oz necessariū cito terminari. Terminat at causon qñq fluxu sanguinis nariū. qñq sudore. qñq fluxu ventris. qñq vomitu. qñq p apoplema in loco aliquo emūctioz factoz: hoc est rarissimū: maxie in vō. In noto aut siue nō vō cōtingit frequēter apostema in ei⁹ crisi fieri supra: aut infra pñm q mā cōtinet in locis sup dyasfragma: aut infra. et id vt supra: locus materie egritudinis bene cōsidera: qz tūc melius iudicabis de eius crisi p supius aut inferius fiēda. Urina purbata spissa linēs in causone eueniēs strāguriā significat futurā. nā resolutis et euaporatis ptribz subtilibz p caliditatē terrestres remanētes: illa grossicie meat⁹ opilat. ¶ Signa in causone bona sūt sensuū et vtutū bonitas. cor poris leuitas. calor febrilis i toto eq̄lis. spūs nō ipeditus bonitas appetitus: et tria his sunt mala. ¶ A causone habito rigore supueniētē solutio fit. 4. aphorū. et maxime qñ ē magn⁹. qñ qñ ē diminutus et puus: aut qz incipit: de inde cessat. signū q nā nō fuit potēs expellere ad cōplemētū mās ad ei⁹. ¶ Si in causonide maxie mā existente i venis ppings ori stomaci nō aderit sitis: malū: qz significat vtutē sensitiuā iā destructā eē. Et Gal. xi. terapētica. ¶ Si ptingit frō existēte aere fortē causones hinc laborātē: pauca i eo salutis spes habēda ē. Si vero neqz digonis signa: neqz vtutē fortē hēre videat: saluari hunc impossibile est. ¶ Rigor i causone: magis ptingit qz i tertiana pntiā. qñ ei⁹ mā ē subtilior: magis vtutē stimulat: et nō sic i venis magnis: et p totū sparsa. Cuius drium de pntiā tertiana. ¶ In initio morbi rigor: gutte sanguinis pnares maxime in secūdo: singultus: dolor in viscēribz. hec oia timorē iferūt. tertio pātegni. ¶ Sudor frigid⁹ si i qrtā die appareat: aut lōgitudinē: aut mortē in sexta die significat. ¶ Quē si sanguis e nariibz fluit: tunc nō accidit rigor. significat enim mās facientez causonē esse ad intra venas sanguini mixtā. Et quādo accidit rigor ostēdit mām extra vasa membris sensibilibus vici

nam. Ita q^d qñ accidit vñ. non accidit aliud. Qz si pñ-
gat vñq³ simul fieri. erit malū signum. qñ significabit
māz occupare intus & extra & p totū. ¶ Quando infanti-
bus accidet caufon: tūc abhorrebūt mamillā. qñ lac in
stomaco eoz corrūpet & acetosabit: & maxie quozuz sto-
maci ad frigidū & hūidū declinabūt. ¶ Si yctericia in
caufone venit ante septimū deo comēdādus ē eger. Hor
donius. ¶ Exi. cōtinētis. Rigor post signa digestionis
crisim bonam denunciat. Qz si apparuerit in principio
ante signa digōnis malū. ¶ Frigiditas extremitatū cū
viriditate & luiditate significat mortē. ¶ Si accidat ru-
bedo in facie & oculis cū ponderoso eloquio & horribili:
in eodē die moriet. ¶ Et breuiter hoz signoz quedam
signant timorē. qdā mortē. qdā salutē & crisiz. Exēpla po-
nā discurredo p ipsa. Exēplū primoz. caliditas intēsa cū
estuatiōe. magna. siti vehemētī. instātia vigiliāz. mētis
alienatio. mutatio coloris faciei cū limositate dentium.
vomitus. egōnes colerice rubee. nullū apparēs signum
digōnis in vřina. desperatio infirmi de sua salute. puatio
sudoris gutte sanguis e narib⁹ aliqñ & interpolate apparē-
tes. febre pur pñue adhuc inualefcēte. de infirmo vt di-
cutz ē dubitādū. ¶ Exēplū scōz. Si bis apparētibus
adiugant^r pstratio appetit^r: & pulsus debilitas: & diuersi-
tas anhelit^r. ingetudo vt i vno loco manere nō possit: & i
die nō critica apparet fluxus sanguis nariū: & interdum
sudore frigidō sudat: & subito supuenit tussis: q cito occul-
tat friditas pñue extremitatū. puatio digōnis i vřina.
tornatilitas faciei: & ante septimū sit yctericus. Bis vel
plurib⁹ apparētib⁹. infirmū pñue denūcia. Qz si cūz bis
aderūt lachryme ac ozegmō: scias ipm de pñmo mori-
turū. ¶ Exēplū tertioz. si febris fuit mitis. appetit^r nō
nimis pstratus. mens illesa. sōnus getus. statio i vno lo-
co. nec faciei color multū mutatus. Si apparuit vestigiū
digōnis i qrtā: & ante. nā i qrtā apparēs expecta crisiz in
septima. sudore fluxu vētris: vt dictū ē. Et cōsilt discū-
re p pñū signoz maloz. Et hec oīa adaptari debēt i pro-
nosticis de acutis perpacutis &c.

¶ Postremo. Scito q^d Aui. allegat aphm qrtē pticulē.
Quibus i caufonide tremores fiūt. Hal. condēnat apho-
rismū. sed Aui. videt eū vřificare fm modū suū: qz dicit
resoluit ab eo tremorē. Nā posito q^d aliq^s hēat tremorē
ex multa humiditate cerebri. deinde icurrat caufonem.
deinde supueniat alienatio mētis pp multitudinē vapo-
rū eleuatoz a mā caufonis. tūc illi: cūz calidi sint & sicci:
exiccabūt humiditatē illā: & sic curabit tremor. Et de B
Aui. secūda tertū de tremore. Et hz hoc itelligi de alie-
natiōe leni: & nō pñmata. qñ fortis & pñmata ē nō mi-
nus piculosa q^d caufon. d q^d vřificat dictū Hal. aphorismū
cōdēnat. Ita q^d forte & debile tollit apparētē pñdictōez
Nā vt apparet Hal. intelligit de tremore & alienatione
cōsequētib⁹ ad mordicationē materie q ad cerebri ascē-
dit & mordicādo fac tremorē: & apostemādo alienationē
Aui. vō de eo ex humiditate cerebri: & alienatiōe facta
a vaporibus siccis & acutis. Et de caufone hēs. xxij. ter-
tie. 58^m qrtē. & 26^m sextē. pro quibus & alyz recurre su-
pra tertio capitulo.

Canones. ¶ Primus. q^d cura hui⁹ ē sic cura tertiā:
ne pure & maxie pñue: & hoc de vō. de
nō vō aut dicat q^d cura ei⁹ ē similis cure tertiane nō pu-
re. differūt tñ fm intensūz & remissūz be cure: qz intēfio-
ra frā i caufone pñuēt. ¶ Secūd⁹. q^d cum sit ab initio
sui vsq³ ad finē piculosa vt supra: nō debes i pñ negligē-
re: s; maxia cū diligētia curare pp periculositatem eius.
¶ Tertius est ordinatio diete. nā oz ei⁹ dieta declinare
ad frigidū & ad hūidū quo ad oēs res nō nāles. vñ alte-

ratio aeris: & electio scripta ē de febre pestilēiali ad ple-
nū. Et silt ex pte cibi & pot⁹. vñ i caufone pñuit dieta fri-
gidior & hūidior q^d i tertiana. Itē magis tenuis q^d litatiue
& q^d sitate: qz morib⁹ ē pacut^r: vt dcm ē. nisi timeas casū v-
tutis. nā tūc necessariū ē cibare q^duis nō appetat: & ppe i
illis i qb⁹ resoluit res plurima: vt corpora sicca colerica
rara: vt supra de cibatiōe febricitātū. Et vt sūt corpora
infantiū & eoz: q^d sue appropinquāt etati. In his aut ap-
petit^r mltū deycit^r: pp vehemētē caliditatē: que destruit
actū vtutis ipsi⁹. cū oīs imoderata q^dlitas deyciat actuz
ppe vtutis. 2° aphōz. cōmēto. xx. Et pōt eē cā bolism⁹
hec caliditas: qz attrahit mltas hūiditates ad os stoma-
ci. quapropter nō attrahunt meseraice: neq³ sit suctio a
venis ipsis ab ore stomaci. vñ res nutritualis ad epar
nō trāsmittit^r. qre mēbra famelica fiūt cū destructione
appetit^r stomaci: & sic fit bolism⁹. De ipsa aut dieta reg-
re supra qrtō caplo. Et scito q^d inflāmabilia oīa euitanda
sunt. pp qd carnes regul^r nō pñuēt. silt neq³ vinū neq³
oua & hz. Qz si dare oportuerit pp pñuetudinē. debilita-
tē vtutis & hz. da alterata pus cū frigidis fm variata in-
genia tua. Potus sit aqua ozdei. aqua simplex cocta cū
succo granatoz: aut arācioz cū modico succari. Itē iu-
lep violatū ro. cū aqua: vt in de febre pestilēiali dictūz
est. De aq³ vō veri frigoris qd dicēdū age^r statim. fugiat
motū strepit^r: & hoiuz rumores. labore. fortes fricatōes
& hz. Sōnus qrtā in getiozi & tepidiozi hora diei: vt i no-
cre vsq³ ad medias tertias. nō repleat. nā indiget subti-
liatiōe i regimine vehemētiozi. Aui. Vētris hēant bene-
ficiū arte vñ nā singulo die: vt statiz. nō irascat. nō rixet:
s; p posse letet. ¶ Quart⁹ ē lenitio vētris. si vēter fuit
cōstipat^r: quā immediate cū pñū ad egrū veneris: ordina-
re debes ex fris lenitiuis supra i radicib⁹ vniuersalibus
vbi posita sunt simplicia lenitina & composita. ¶ Quin-
tus ē alteratio fm quodā: q extimāt caufonidē p solā al-
terationē curari posse. fundātes se sup vba Hal. i qnto d
iunamētis ingt. Caufon ver⁹ certissime extinguet si bi-
berit aquā multā & nimis frigidā. nā vt tertio regiminis
acutoz. pauca exhibita auget caliditatē: vt & Aui. d cū
ra febris pestilēialis. Uñ Aui. de ea ēt vsq³ ad siccita-
tē. Aly dicūt cū sit egritudo repletiōis euōne indiget. &
iō pñuit ne de^r nisi post ipsaz: & signis digōnis apparēti-
bus: fundātes se sup vba Rabi sumpra ex. iz. terapēticē.
ingt. Lū in febre adurētī valde forti oēs tres vtutes for-
tes fuerit: & signa digōnis manifeste apparuerit. da secu-
re aquā frigidā patiētī. ita tñ q^d eger i senio nō sit pñitu-
tus. Aly laudāt ydromel. s. factū ex aq³ & melle cāne zuc-
cari: nō melle apum: & sit pauca quātitas mellis. Secun-
da aut opinio vř regularioz. lz multi cū pñma euaserint
cū honore ēt i febre pestilēiali sic opando: vt semel fec
Lermison⁹ noster. Uez p opinione scda habes & Rabi
auctoritate Hal. 9. de ingenio sic ingentē. Uidi multos
patiētes febre adurētē potu aque frigide post digōnem
humorū suoz bibitiōis tpe liberatos. Et ex pñequeti cō-
ueniūt frigidā & hūida. ex pte fruct⁹ ēt. Nā Auerroys qn-
to collz. exhibet aquā angurie p totā diē. Et hoc idē fac
Auenzoar magnus medicus: & de pñditionib⁹ attēdēdis
in exhibēdo aquā frigidā habuisti supra i radicib⁹ vlib⁹.
& hic nota q^d vt Aui. Que eis exhibent debēt eē neduz
potētia: sed actu frigida. ne p caliditatē actualē addatur
inflāmatioi. ¶ Segt alius quē quota scdm opinionez:
sed p nūc sit. ¶ Sext⁹ & ē enatio: vez vt Hal. quarto re-
giminis acutoz. cōmēto tertio. caufon ē de febrisbus in
qb⁹ ordo regulariter pñertit: idq³ aliqñ oz plus attēde-
re extinctioni q^d euōni: vt supra de cura sinocarum: & hic
nota q^d Aui. administrat cāphozā ad infrigidādū: verū

De febris

vigilias facit: vñ isaac d. febribus eā vituperat. pñsidera. Et hic attēde qd cū mā nō det inducias: fm plurimū: qz furiosa: iō statiz 7 a pñ enacuabis cū immozatiō ē leni tiuo: vt dictū ē supra i radicib⁹ vñb⁹: 7 d. fe. pesti. Et ideo dicebat Auic. 7 idigēt lenificatione i pñ⁹ fortiori: et cū vomitino maxie si mā fuerit i venis pñgs ori stoma ci ē cū clisteri si fuerit i inferiorib⁹ pñtentia: s. melius cū potioē: 7 qdā vt Almāso. 7 Auerrois laudāt exhibitōez lenitiui facti ex viol. tamaridis prunis 7 hñ. vt aqua fru ctuū mesue omni die dari: vñ cōiter dat statim a pñci pio minoratiū ex cassia vl māna. tamarindis reubarba ro 7 hñ allegato caplo. deinde dat digestiū trib⁹ vl qua tuor dieb⁹ 7 frigidū 7 bis i die: deinde eradicatoriū: hoc voluit Auic. cū ingat pñ⁹ cure ei⁹: 7 si ē idigēs euōne pp furiositatē. s. materie tūc festinatio ē melior. s. icipiēdo cū euatiūis. cōplemētū nō ē apud digestiōē. i. completa euatiō: qz eradicatoria ē apud digōnem. i. facta humorū digōne: qz i pñ⁹ declinatiōis: vñ si mā erit furiosa: i pñ cipo poterit fieri eradicatoria: digestiua aut ac euatiua qūqz habes supra i gnto caplo: 7 de feb. pesti. ad plenū 7 tu ibi. Et qz sub isto canone cōprehēdit: flōia dicat de ea: qd dimittat i hac vt possibile ē: qz si nō ē mltū necessa ria: colera sic distantē multū a nā sanguis ponet i ebulli tione: vt quarta p⁹ de flōia: 7 ē dictū Hal. gnto de iuuat mētis. 7 iō Auic. nō flobotomes. fortassis enim flōia islā mabit eos. Qd si illic fuerit: qz i yrina turbiditas 7 rube do fortasse iuuabis: qz sic comprehendit permixtio cole re cum sanguine que per flōiaz egredietur: 7 sic minora bitur māt: sed dicit Gordonius qd flōia in causone est de raro pñgentibus. Et nota qd qñ fiet d. extrahi pauca quātitas sanguis: vñ qdā dñt qd apparētib⁹ his i yrina: 7 bitudo fuerit carnosā: 7 max⁹ i pñ⁹: 7 nō alr si cōmode sic fieri pōt: fiat extrahēdo sanguinē nō i vna vice: sed in plurib⁹. hoc ē i pauca qñtitate: qz sp timef de furia cole re. vena aut ē basilica dextra: 7 tu ad eā faciendā bñ pñ dera. qñ si nō pueniret magn⁹ error ac magna infamia expectabit. De euōne aut sanguis pñares dicit i fine d correctōe acci⁹. 7 tu ibi oīno. Et p cōplemto h⁹ canonis g ē euatiō scito qd si pñgat euōne nō posse fieri i pñ⁹: aut pp debilitatē vtut: aut pp cruditatē materie: nullo mō facias eā i ang⁹: qñ nā multū disturbabit a regimie mor bi 7 a crisi. nā ē morb⁹ ita acutus: vt post augmētū non supsit tēpus: qd nā an aduētū stat⁹ possit refocillari: 7 tu hūc canonē bñ nota tibi i multis pñfectuz. Itē studeas euāre p locū ad quē cōphēdis mām reperere. Itē scito qd post assūptū farmacū ē lenitiū pñt sōn⁹ pñus: ne ex agitatiōe medicīne ei⁹ vt⁹ destruat. post aut fortē medi cinā pcedit sōn⁹ ex alia cā vt i radicib⁹ vñb⁹. C Septi mus mēbroz pñfortatio. mēbra aut pñcipalr pñfortanda sūt illa i qb⁹ ē minera materie: vt si fuerit i venis ori sto maci pñgs: tūc administrabis alteratiua fñā stōuz cō fortatiua ad extra: aut yngēdo: aut epitimādo: aut ad itra potiōes pñfectiones: aut electuaria 7 hñ exhibēdo.

Et ex his frigidis sunt.

Acetum	Sy. d. aceto. citri	speciebus
Acetosa	Sy. d. fumoterre	Granatuz
Corallus	Spinachia	Karabe
Lucumer	Trocis. de ro.	Mina citonioruz
Citonius	Oleum ro.	Rosa
Endiuia	Agresta.	Sy. de mirto
Lactuca	Berber.	Rosatus
Mirtus	Coriandrum	Scoria ferri
Pira	Erisolomum	Tamarindi
Sandali	Diacitonitē absqz	Zuccarum ro.

Et Mirtuum de citonys 7 hñ: 7 tu cōpone: sed pp com.

plexionem stomaci adde semp in recepta tua aliqd cali dum stomachale. consimiliter si fuerit in venis: aut i cō cauitate: 7 tu pro hoc recurre ad ea que de febre pestilō tiali: vbi inuenies receptas huic pñposito cōmodas. Si militer si in pulmone vel venis eius: 7 hñc canonez itel lexit Auic. cū dixit. Et oportet vt obseruet anhelit⁹ co rum: qd facies si nō pñmittes pñtes pñtoris spasmari pp siccitatē cātā in musculis ei⁹ a caliditate causonis. Sūc enim pñtes pñdicte infrigidāde 7 humectāde cū iunctio nibus 7 epithimatis⁹ frigidis 7 humidis nisi sit qd pñbi bear: dubitādo de extinctiōe vtutis: pp eius debilitatē: aut pp stricturā pñtoris naturaliter talē. de his epithi matibus supra d. febre pesti. copiose: 7 tu ibi. C Octau⁹ est prouocatio. hec autem prouocatiua digesta mā: 7 sa tis notabiliter egātā debet exhiberi qd sint potētia frigi da: vt semina cōia frigida maiora i euacuādo residuum materie. Itē pñueniūt vltorius pñocātia sudorē cū exhi bitione aque ordei calē. Sed tu pro his recurre ad radi ces vñes: qz 9⁹ ca⁹ vbi cōplete videbis qd tuo sunt pñposi to necessaria. C Nonus est balnei administratio: que 7 si nō sit in vsu: tñ eaz cōmendauerunt antig⁹: qd intellige cū declinat egritudo manifeste: qz. i. a feb. recessit: 7 debet esse declinans ad fritatem. i. remissus calozes qua lis est calor aque in qua sol iam impressit: 7 est balneum ifrigidās: 7 humectans: 7 est magis conueniens in flāte sallo. Auic. pñtrariū. Sal. nono re. acu. vlt. cōmēto. In bal neo autem potest esse duplex intētio: vna ad resoluēdū reliqas materie: 7 secūdū hanc magis pñuenit i noto: ma xime qñ est modicum calidum: qz mā est difficilioris re solutionis. vñde ex eo natura iuuatur. alia est infrigida tio 7 humectatio. Et quātuz ad hanc magis conuenit in vero: 7 debet esse frigiduz: vt expositū est. aliter qd in vō quātus non sit omnino perfecta digestiō cōcedi frigidū: 7 non in noto: qz debet esse calidum: vel qd in vero ante perfectaz digestiōnez concedi potest. in noto autem nō nisi digestiōne perfecta. considera. C Decimus est cor rectio accidentiū. Et hic nota qd dato qd Auic. supra de regimine acutoz posuerit curam horum accidentiū: ita men qz multuz intēsa sunt 7 molesta plusqz i alyz. Ideo adhuc eorum correctionem in proprio posuit capitulo. sic qd 7 aly fecere auctozes. accidit mētis: obliuio petendi aquaz frigidā: lingue siccitas: superfluitas sanguinis na rium: lesio anhelitus: dolor capitis: vigi⁹ superflue.

Contra primum 7 proprie ei cuius lingua exiccata fue rit: contra superfluitatem sanguinis. nam vt Auic. est de eis in quibus magnificatur timor: 7 maxime quādo ac cidit propter acuitatem colere exacuentis eum: 7 nō est permixta sanguini: quoniam eius euacuatio nō ē neces saria. Itē cū accidit pñstringat: vt supra d. acuti: 7 tu ibi.

Contra aliud iam de eo dictum est contra dolorem capitis 7c. Auic. 7 oportet vt obserues capita eorum cus aceto oleo ro. sandal. aqua rosata: camphora 7 hñ: hoc propter ea que dicta sunt de camphora: qd camphora dñs poni in parua quantitate: vt facit Auic. nam in multa vi gilia facit: 7 hoc est quod voluit Isaac.

Pro vltio. Nota qd l3 medici timeāt syr. d. papauere ni gro pp eius pñstrictionē. tñ hic ab Auic. cōceditur pp ma iorem vtilitatez. vñde maius est iuuamētū. Et pro com plemēto eoz recurre ad ea qd de ipsis dicta sunt supra d. acuti. C Qñ ipz vñz nō differt a tertiana ex pte materie vt p3. Itē qd pñueniūt i tertiana pura pñueniūt: 7 i causone ex parte simpliciū. vñz frigidiora eē debet: vt dictū est: vñde recurre ad habita d. tertiana supra scōz qd mā pec cans te ducit. qñ si fuerit mixta ad eā mixtiōnez: si sint

Compora vigilias facit.

Nota de flobotomia.

Nota

Itē nō cōmū hñ formā dñs lōmū
mām cōpñtū pñuū sōmū.

plex ad eas simplices: qđ si indiges extinctiuo ipz: 7 mo-
duz ei? habuisti i de febre pesti. Et solutina. Trocis. Epi-
thimata cordia lia: epatica: 7 vinctioes renuz: 7 hñ. Est. n.
sicut semifebris pestilentialis. 7 ideo. Et pro accideñib?
eius ad ea que de acutis. In causone confert mirabiliter
nicol. frum. Trocis. de caphora mesue. diaprunis nicol.
7 7 solutiuu ppoz in omni tpe. vnguētū populeon eiusdē.
Et si euz eo ē fluxus vētris. trocis. de spodio Auic. i ppo
capitulo. Itē vinuz granatoz: vt supra de tertiana pura
dixit Auic. 7 canoñ. ca? de ligritia cōfert febrib? acutis.
7 exponitur a gbusdā cū aqua calida bibit? doř sit. 3. iy.
Itē sir. nenufarinus cū aqua frigida bibitus. Spodium
cum aqua frigida exhibitum: maxime quando adest flu-
xus ventris maxime confert. Doř. 3. y.

Capitulum 14^m de febribus flegmaticis conti-
nens Rubricas. 13.

De diffinitione 7 causis feb. flegmaticę ac de signis ei?
tam in vniuersali qđ in pticulari. Rubrica I.

Febris flegmatica diuiditur prima

sui diuisione i trinuā 7 inter-
polataz: 7 pmo de interpolata ageť. Febris
flatica peryodica est febris quotidiana si
ue emphimeria ab auctoribus sic noiata
a flegmate ad extra venas putrefacto p-
uenies: cuius est egrū omni die sex horis
cū falsa quiete dimittere: dñ quotidiana: qm̄ flegmati i
est per propiaz naturaz omni die moueri: 7 insultus fa-
cere: vt tertiana de tertio in tertiu: 7 sic de quartana de
quarto in quartū. Et hora insultus ē circa. xxy. hora diei.
Dicitur ephimeria ab ephi. qđ ē circū: 7 meros qđ est
dies. eo qđ circueđo singulis diebus teneat: 7 suos reite-
ret insultus. vey qđā vt Hilbertus verā flegmaticā siue
quotidianā vocant: que ex flegmate putrefacto fit nāli.
notā vero siue emphimerinā: qđ ex flate putrefacto i nāli
fit. Dicitur extra venas. qm̄ ad intra venas putrefactus
continua quotidiana causat. Ad extra aut vt in stomaco
7 locis vacuis interpolatā. Dicitur cui? vt diceť i de signis.
Et qđ febris flegmatica diuersificat: tā ex parte nois qđ
ex pte spēi flegmatis: 7 ex cōsequēti sic ex pte cure: pp qđ
7 ipse ē ab inuicē specificē differre dicūt: hinc nomina-
bo spēs flegmatis a qb? febres ipse flegmaticę euenire
cōsueuerūt: 7 vt Hal. scđo de differētijs febriu. Quatuor
sunt spēs flegmatis innālis a gbus sunt febres flaticę.

Prima ē flegma vitreū qđ oibus frigidis existit: qđ vi-
tro liquefacto assimilatur sub qua comprehendit mucila-
ginosus 7 crudus. Scđa ē dulce: qđ in excreatu quan-
doq; percipitur sub: qua cōprehēde insipidus 7 aquosus:
7 hoc ē minus frigidus. Tertia ē acetosus: sub qua cō-
prehēditur. acre 7 ponticus: 7 hoc est magis frigidus qđ
dulce: 7 minus qđ vitreum. Ita qđ inter ea mediū tenet:
7 ē complexione siccus respectu naturalis. Quarta ē
salsus: 7 hoc ē calidus a quo prouenit causon: vt dictus ē:
7 complexione etiam siccus. Reperitur flegma natu-
rale: qđ facit quotidianaz veraz: vt dictus ē: 7 raro ex ta-
li accidit febris. quoniā raro contingit flegma naturale
putrefieri: quin aliqua species flegmatis cum eo putre-
fiat 7 superabundet. Est. n. sanguis diminute decoctus.
Itē reperit 7 gipseū: a qđ cū nō putrefiat febris nō puenit.

Cause. De causis autem eius dicatur: qđ omnia apta
flegma ipsuz multiplicare possunt esse causa
factiua eius: vt aer frigidus 7 humidus: regio talis: vñus
cibarioz frigidus: motus inordinatus sup re-
plexione factus: exercitium propositus siue ars: vt pista-
toria: ocus supflus: propterea platis hec vñ plurimum
veniant: repletio nauseatiua retētio longa supfluitatū.

tristitia 7 animi accideñia virtutē debilitantia: pp quod
p viā indigōnis flata multiplicat. Itē 7 his qđ cuncti sūt
bere descēsus catarrhi ad stomachū i qđ putrefit: 7 febre fa-
cit: 7 ex antecedeñtib? ē opilatio: p qua phibet debita trās-
piratio: vt supra d causis febrib. scđo ca? Corpora autē
magis apta hanc febre incurere sunt pueri: pp eorum
ingluuiē: 7 qđ humidi sunt. Senes pp frigiditatē: mulie-
res qđ frigide 7 humide sunt. eunuchi qđ effeminati sunt.
flegmatici humidi qui in ocio viuunt: qui satietatē nau-
seatiua patiuntur: qui se balneant post cibum 7 sup re-
pletionē: 7 hyems ē tēpus ei propositum. Et supra in
tertio capitulo d signis sit satis actū d tēporibus febriu:
tamē vt ducē sequar. d eis cum eo sic dicā principiu eius
vniuersale. scđm plurimum durat. 18. diebus: qđ mā tar-
de recipit digestionē pp sui grossiciē 7 viscositatē. vñ ex-
periētia sic inuētuz ē: qđ tēpus ratiōe probari nō possit:
sz statur testimonio auctozum. contingit autē etiam va-
riari. Ideo dictum ē scđm plurimum: 7 certe est verum
qđ magnum tēpus currit anteqđ appareat vestigium di-
gestionis in vrina. Augumētum autē ē principio lōgius
propter ipsaz materiaz tarde accendi. Declinatio etiam
est longa 7 longior suo principio. Status autē ē minus
ceteris. Sed dices principium est. 18. dierum: 7 augu-
mentum longius. iterum declinatio longior principio: 7
status etiā longus: quomodo ergo terminabitur in. 4. 4.
diebus: vt Auicē. in littera ponit: euz tēpora debeant ad
inuicem debite proportionari. Dicēdus vt Thadēus qđ
littera vult dicere. lxiij. cum sit numerus cronicarum.
Itē euz cōtinua citius terminetur terminus eradicatio-
nis eius ē ponēdus. xliij. dies 7 sua tēpora adinuicē pro-
portionata. contingit autē hos terminos variari scđz va-
rietatē materierum ex parte viscositatis grossiciē 7 hñ.
psidera. Et oportet te hoc cognoscere: qđ scđm varietatē
tēporuz variatur 7 cura: vt Auic.

Signa demonstratiua. Primo vt multozum ordinē
sequar ponaz signa in gnāli febre flegmaticā
significantiā: deinde descēdaz ad ea ponēda fm ei? vñā:
quāq; spēs. Et sequēdo ordinē positū 7 ponēdū i ceteris.
Ab exeuntibus mutatis inituz faciā. 7 primo ab vri-
na: vbi nota qđ febriēs in hac febre se inuenire pōt in du-
plici dispōne. pma qđ ē i qua adhuc stat mā grossa nōdū
putrefacta: sz putrefactiōi interiz: disponit i eo casu opi-
lationē fac: 7 hoc ē maxie i pñ: 7 tūc vrina ē subtilis alba
pp putrefactionē opilationē 7 fritatē. 7 ē i qđ putridum
euātur. qm̄ iā ēyl icipit eē digesta mā: qđ erit i aug^o 7 sta-
tu. 7 i declinatōe magis 7 min^o i aug^o 7 tūc vrina erit gros-
sa p admixtionē putridi. Et turbabit: qđ. s. fiet obscura
nō luminosa pp puationē digōnis cibi i stomacho 7 alioz
hñoz crudoz nōdū digestoz p viā vrie expulsoz. Itē
rubea. i. tincta magis: 7 nō vñ rubea pp calitatē putredi-
nalē accēsa i mā qđ nō fuit i pñ: sz b magis apparebit i
fine stat: 7 i declinatōe. erit g i sūma i pñ alba subtilis:
deide grossa 7 tincta. he tñ dispōnes variat plus 7 min^o.
sz maiorē ac minorē digōnē 7 putridi expulsionē. Itē va-
riat: 7 qñq; qđ aliqui ē subtil. deide fit grossa. deide redit
7 b ē mot? noue materie q mouet ad opilationē faciēdā.
7 ē Auic. 7. 16. trinetl. p. ca? aucte iudei. Et b aduerte qđ
qñ opilatōes nō sūt pluriē 7 fortes: vrina i pñ erit alba 7
grossa: sz tñ pcedēte digōne magis igrossabit. Itē stāte
forti calore. aliqui rubificat: vt subrussa appareat cū me-
diocri suba: 7 tñ ad b aduerte: qđ fac optie ad curā: qđ i b
cāu nō obes vt i fortib? puocatiuis siue aperitis vt ifra.
Ab egōnib? Egestio ē lenis. i. mollis ex nā flegmati i
stomaco mltiplicatoz. subtil: qđ cruda vñ fluida p digō-
nē. flatica ex pte coloris. s. subtilitē nisi vomit? spediat

De febribus

¶ A vomitu. Quoniam ut Gal. primo therapeutice ad Blaucum. quotidianary euomunt flegma. et ideo hic aduerte quod aliqui per ipsum pedem iudicium egonunt. quoniam flegmate per superius euacuato egestionem non sunt molles: sed dure possident. Et est vomitus in omnibus flegmaticis satis efficax signus.

¶ A sudore. In primo non apparet sudor per materiei grossiciez et viscositate. Nam vapor eleuatur et grossus et viscosus ineptus per poros venarum et cutis transpirare: quod porum sunt operati: et maxime in flegmaticis per multitudinem humiditatis: et vaporum quod maxime per opilationem febribus contingit: ut supra: et de per poros venarum: et non de opilatione coacuitatium earum: quod illa non prohibet. unde talis opilatio cutis est causa: aut puactionis aut paucitatis eius: et ideo non dicitur signis pinguibus flegmaticis per eas dicitur. unde in summa primo: aut sudor nullus: aut paucus et tingit in statu: et declinatione iam manifeste existere digesta et subtiliata erit multum: non sic viscosus. et ideo dicebat Isaac: veniente aut morbo ad ultimitatem. sed ad statum et signis complete digestionis apparentibus dissoluitur manifestum et nimium sudare incipit.

¶ Sputum erit grossum viscosum tenue salsum et huiusmodi secundum speciem flegmatis de quo supra.

¶ A substantialiter inheretibus. Quia ad tactum caliditas non percipitur intensa: sed mitis et rozida per eleuationem vaporis humiditatis: et ut Gal. non sentit patiens inflammationem forte: ita ut opus sit a se panos expellere. nec ut Aui. multum angustia neque magnificat multum anhelit et desiderium aque frigide: ut in tertianis. et hoc secundum plurimum. quoniam aliqui per multam putrefactionem adhuc fortia producit accidit. et cum a flegmate fit salso. ideo signum recipit varietatem in quotidiana vera. Item caliditas eius non est equalis. in omnibus partibus: super quas cadit manus. imo in una parte sentit aspera et in alia mitis siue leuis. et hoc per materiei viscositatem et grossiciem. unde non uniformiter putret manifestum hec: sed aliqui prius. et ideo ab illa eleuatur vapor putridus secum caliditatem asperam et mordicam deferens ad cutem: et illa parte sentitur asperitas: et aliqui qua non est ebullitio: leuitas. et hoc intellige secundum plurimum. quoniam non incouenit vapor flegmatis dulcis uniformiter per totum expandi. considera. Ex quo infertur: quod hec diuersitas magis apparere in augmento: et minus in statu et declinatione: et in principio parum. considera. Inferunt scilicet quod cum grossicies sit per partem causam huius diuersitatis: quod et in quartana hoc potest contingere. Tu tamen scito: quod in quartana caliditas est intensior: quod a maiori causa fit cum magis resistat putrefactioni. et siccitas lima est caloris. in flegmatica quantitate maior: quod huius plus de sub. Inferunt tertio: quod hoc non est signum proprium huius febri. Et in summa: ut Aui. in primo cum tangit caliditas est debilis et vaporosa: et cum plongetur manus super membrum sentit caliditas acuta mordicans et non equalis nam cum est caliditas in re viscosa multum retinet: sed non ita cito exalat: et cum est in re grossa: non cito representat. et ideo cum plongetur tactus successive percipit acuitas caloris putridi. Item in primis proximis caliditas sentit maior quam in postremis: et hoc rationabiliter. quoniam prius presubtiles igniunt. Item si manifestum erit diffinis quod ad putredinem mouebit partibus subtilibus prius motis: quod si esset trium signum esset inefficax.

¶ A qualitate mutata. Color eorum est declinans ad viriditatem: per frigiditatem flegmatis mortificationem: et ad citrinitatem per caliditatem putredinalis. et eius incedunt et prius albedini: flegmatis colore plumbinum causant: et non accidit eis rubedo faciei sicut in aliis febribus. Item facies mollescit in eis: et sicut corpus per maliciam digestionis epatis. Item totum corpus est squalidum. lingua alba mollis nisi flegma salsum in causa fuerit eructatio acetosa propter diminutionem digestionis: et maxime in principio et augmento.

¶ Ab actioe lesa. hec febris incipit cum frigiditate extremorum magis: et non cum rigore neque cum horripilatione. scilicet de differtus feb. Aui. aut in vitro est vehemens: ut infra: et fortasse admisceat frigori eius primo rigor. soluit ad hanc predictionem. dicendo quod est quod de nobis: ut Scilicet. rigor in vitro. scilicet frigus admisceat frigori eius: rigor. id est leuis horripilatio. unde scito quod secundum plurimum incipit cum frigore non positio: sed puactione reuocato calore: ut supra de colericis: cum alicubi ossificationibus pigritia somnolentia et huiusmodi: sed est vix quod aliqui in processu manifesti subtiliata leniter mouebit ad membra sensibilia: et sic horripilationem aut paruum rigorem faciet: et precipue cum flegma erit salsum: sed de hoc et spalius in de signis spaliibus. post aut frigus hoc quod est longum: non cito venit caliditas ut in tertiana. Immo cum plixitate et labore accidit: et scilicet plurimum post calefactionem iterum infrigidat hec febris: de inde calefit Alinafor. **¶** A pulsu. iudicium a pulsu in hac febre est difficile: quod declarat discordia sapientium in eo: et ideo Gal. scilicet de crisi dixit: quod ad cognoscendum pulsum huius febribus oportet cognouisse pulsum ipsius sani. vix dixit Berardus quod pulsus in ea est mollis ab humore. latus per distensionem: et materiei multitudinem. tardus per caloris puritatem diuersus in fortitudine et debilitate: quod aliqui manifestum dicitur nature aliqui eaduerso: et dixit Aui. pulsus vero eius est pulsus prius et submissus per suffocationem caloris a frigate viscositate et multitudine debilis rarus per easdem causas. et B in primo per ipsum. cum aut in fine: quod in processu venit caliditas quod fritati succedit fit frequens: et hoc in augmento. **¶** Sed hic nota quod de puritate pulsum flegmaticum: et eius frequentia respectu pulsum aliarum febrium: et maxime quartane et tertiane: est iter auctores non per discordia: per quod ne in longum prodeat una cum Scilicet has ponam prius. prima quod per frigitatem multitudinem ac viscositatem humoris flegmatici: ceteris postis paribus: paruior est pulsus in flatu quam in quartana. nam et si frigas humoris melici iunget a siccitate humoris: per quod istis efficiat inobediens dilatationi: tamen illa tria quod de flatu coacta sunt videntur hec duo supare: vix quod est negabilis: et tu considera. **¶** Secunda. quod aliquo tempore pulsus flatice est frequentior pulsu tertiane. per in primo flatice: cui prius sincopis. nam cum multum diuina magnitudo: oportet supplere cum frequentia.

¶ Ab anhelitu. Non est in eis anhelitus magnus neque frequens. nec aer ab ore egrediens est calidus igneus: ut in tertiana. **¶** A longitudine paroxysmi est in hac longior quam in tertiana: unde Aui. Et de signis: quod febris flatice est: ut sit paroxysmus eius. xvij. horis et dimissio eius est sex horis. et hoc secundum plurimum. nam hic non est terminus proprius: ut supra de temporibus. nam breuior in dulci et benigno et paucio et salso: longior in vitreo acetoso potico: et plurius quantitate. nam quantitas facit ad augmentum et diminutionem: sicut viscositas adiunxit: sed secundum plurimum hi termini sunt iuenti per experientiam: et non per rationem: ut supra de temporibus: et maxime quoniam flegma est naturale.

¶ Ab eius dimissione. Et non est eius dimissio munda: ut in tertiana: unde Aui. Et non eradicatur quoniam sint illic relige occulte. quoniam manifestum cum viscositate et grossicie multa: et sic tota non resoluit manifestum paroxysmi. imo remanet cinis humidus non totus incineratus: sed sicut semicobustus quod retinet et pabulat aliquid caloris putredinalis. ad quod iunxit circa aggregatio sequentis materie: quod mouetur in scilicet paroxysmo ad putredinem: quod non contingit neque in tertiana: neque in quartana: et hoc est vix quoniam flatice febris est de flatu grosso viscoso cuius paroxysmus est longus: quod si contingat ipsa esse de flatu naturali dulci benigno paucio: aut de flatu salso: tunc habet veram gete: ut de drys febrium: et aliqui reperiunt tales quarum paroxysmus est. xij. horarum vel circa cum gete verissima. **¶** Ab eius euentu. Quoniam omni die venit: et inuadit ut in descriptione: verus ut Aui. non est signum proprium. quoniam due tertiane huius motus

faciunt ut infra de signis cōpositay: qz duay tertianarū.
¶ A siti. Sitis i hac minor est q̄ i ceteris: nisi pp cāz false
 dimis: aut vehemētie: aut putredinis: z cā signū ē humiditas
 hūoris i corpe repta. **¶** Dolor: stomaci. Et ē sibi pro/
 priū signū. Serap. Quā stomachus ē vtrūq; minera fle/
 gmatice: qd cū in eo putrefit dolorē causat: vñ. is. p̄tētis
 igit. Impossibile ē febrē patiētē flegmaticā nō dolē i sto/
 maco: aut epate. Et pp hāc cāz cadit appetit⁹: z os stoma/
 ci debilitat. recte curat in macronoxia cōuertit. Sal. ad
 glauconē. Et pp B dixit Auic. Et qñq; magnificat cū eo
 splen. flegmate p adustione i meliaz puerio: vel qz splen
 nō mitteret meliaz stomacho: quā mittere cōsuevit hora
 famis: z i eo retinet. z hoc qñ splen cōpatere i stomacho: z
 sic qñq; pducit ad ydropē vicio splenis. Inflatio laterū
 siue ypocōdrioy p multiplicationē vētositatis nō est ta/
 ctus eoy: sicut caceticoy ydropicoy: z maxime. timpani/
 ticoy: z hoc ppe in pncipio z augmēto calore nōdum in/
 ualefcere. In statu autē z declinatiōe minorat remotis
 opilationib⁹: z calore fortiori resoluēte. **¶** Srauitas ca/
 pitis ac somni pfunditas eleuatiōe multoy vaporum
 ad caput: hoc tamē signū in ea que est ex flegmate falso
 non inueniē. imo tunc est instātia vigiliay: z hoc in pnci/
 pio paroxysmi. Itē z qñq; multiplicat sōnus in augmē/
 to: qz tunc maxime sumi incipiunt dispergi p corpus nō
 existētes tūc multū in flegmate. imo satis mulcebrez et
 tepidi sōnuz inducentes. **¶** Itē in hac febre z maxime
 in principio accidit sincopis: z aliqñ nō: z cā vt secunda
 tertū pp frigiditātē materie extinguentis calidum: z pp
 multitudinē materie suffocāt calidū: vapores grossos
 mixtos spiritibus: qui eos ingrossant: vñ ad extra diffun/
 di nō possunt. **¶** Itē debilitas oris stomachi casus appe/
 titus priuatio digestionis quare alimētuz corūpitur: z
 est cā eius: vt infra clare de sincopali humorosa. **¶** Itē
 ad eā significādā adiunāt. etas cōplexio ars consuetudo
 cadēdi in talē tēpus regio regimen preterituz. Satietas
 nauſeatia: z ita de alijs que potuerunt esse cā eius facti/
 ua. que considera vt supra.

Posita sic generali noticiā signoy flegmatice fe/
 bris ad positionē venio spāliū s̄z spēs
 vniuscuiusq; humoris superius sic diuisi. **¶** Initiū faci/
 ens de signis quotidiane de flegmate nālī. De quibus
 ieiunius pertrāsibo cūz corū cause ex dictis faciliter col/
 ligi possint. **¶** Ab exētib⁹. Urina in principio ē remis/
 sa vel alba cū quadā spissitudine: z aliqñ apparet spissa
 magis siue turbida nō colerata: maxime qñ nō est opila/
 tio multa: z hoc magis apparebit in fine pncipy: in quo
 mouent signa digestiōis: nā tūc incipit flegma dissolui:
 z nōdū ē digestū: s̄z crudū: qd aquositate mixtuz vrinam
 turbidat: s̄z cū flegma digeri incipit vt in pncipio aug/
 menti tūc subtiliat z clarificat a turbiditate: z qnto pl⁹
 pcedit ad statū tāto magis clarificat z subtiliatur: eius
 tamē subtiliatio nunq; puenit ad mediocritatē: sic q ab/
 solute dici possit subtilis: z sic pcedēdo cōtinue magis
 colorat pp caliditātē putrediale: q p̄tinue fortius in mā/
 imprimi: z pp mās putridā ignitā: q resoluē vt si rubea
 absolute: nisi fuerit cum ea mixtio sanguinis: quia ex
 homine sanguineo in etate adolescentie: z iuuentutis
 z ita de alijs. vnde de eius suba dicēdū q cū flegma nā/
 le nō sit multū viscosus: neq; ē viscositate carēs: ei⁹ suba
 d̄z eē mediocriay mediocritati pp̄inqua. **¶** Ab egestio/
 ne. Quia ligda flegmatica sputū flegmaticum leui p̄ci/
 pans dulce: z multiplicat i augmēto: z statu oris insipi/
 ditaz qñq; **¶** A sudore: qz i pñ nullus sudor: s̄z i au/
 gūmēto: aut paucus valde. i statu aut z declinatiōe cum

cōtingit ē copiosus z exuberatiō: q̄ in ea q̄ ē ex flegma/
 te vitreo. qñ flegma vitreū ē viscosus. **¶** A subaliter
 inherētib⁹ dicat vt supra i signis cōib⁹ dictū ē: z tu ibi:
 z nō accidit tāta diuersitas i ea: sic qñ ē ex f̄late vitreo.
¶ A q̄litate mutata. Quia calor faciei palid⁹ nō lucid⁹
 s̄z labioy z toti⁹. lingua mollis z būda. **¶** Ab actio/
 ne leſa incipit hec febris cū ossitationib⁹ multis alicib⁹:
 z hoc ē fm materie multitudinē: z aliqñ cū tussicula fm
 raptū sumoy ad mēbra diuersa: de qb⁹ plene actū est su/
 pra. de signis febris putride i gnālī. 3. ca. Itē cū modico
 frigore extremitatū: qd est magis puatiū q̄ positūy.
 z hoc cū incipit: deinde expāsiōe hūoris frididi augmē/
 tat positūy. Itē cū pulsu occulto dbili p viā aggrauatio/
 nis tardo pp friditātē materie: z diuerso n̄ multū pp dif/
 formitātē materie: vt supra. molli pp būditātē humoris
 remolliētis arteriā. Sitis saltē i pñ: nulla: deinde i alijs
 tēporib⁹ pua. nisi ex cā vt supra i signis gnālīb⁹. eructua/
 tio acetosa rugit⁹ i vētre ac tortio granitas capitis z sat/
 notabilis: z maxime i pte anteriori: z maxie qñ mā a sto/
 maco venit: aut ē i occipitio: qñ vapores ipsi a renib⁹ et
 p̄tib⁹ circūstātib⁹ eleuātur. Itē tumor pedū: z maxime
 in fine cū egritudo incipit recedere: religas. n. febris nā
 ad inferiora ppellit iūate sua granitate. Sōnus pfun/
 dus: z nō multū vt in vitreo: z incipit affligere in occasu
 solis z augmētū est circa tertiā horā noctis.

¶ De pronosticis autē dicit simul: qñ nō vident differ/
 reni penes intensuz z remissuz.

Signa demonstratiua quotidiane a flegmate dulci
 insipido siue aquoso. In principio vrina est
 subtilis alba: deinde pcedēte caliditate cū flegma dul/
 ce fit aptū inflāmari. pp̄inquat enīz sanguini: fit ruffa vel
 subruffa: z in substātia equaliter spissa: qz tale flegma in/
 p̄tib⁹ suis nō ē multū difforme. **¶** Egestionē flegma/
 tice. aquose liquide. Sputū similiter. **¶** Sudor mult⁹
 vt supra de naturali. **¶** A substācialiter inherētib⁹. Nā
 caliditas eius est minor q̄ caliditas quotidiane ex fle/
 gmate falso: sed frigus est intēsius. hec sunt que oportet
 medicū experientia comprehendere magis q̄ scriptura.
¶ A qualitate mutata. Ut de naturali dictū ē: oris dul/
 cedo: vel insipiditas. Ab actiōe leſa: qz incipit cūz leui fri/
 gore z n̄ cūz rigore: vnde. is. continentis. Et cū corūp/
 pitur flegma dulce: non erit in ea penitus rigor: z maxi/
 me in principio z augmento: nāz non inconuenit q ali/
 quando in statu accidat paruus rigor iāz subtiliata ma/
 teria z acuta: z mordicatiua facta: sed erit mitis rigor siue
 horripilatio: qz materia ex se mitis est z benigna: z iō/
 cūz in principio non sit malignata non facit rigorem. Et
 ideo dixit Auic. illaz antez que fit ex flegmate dulci ra/
 ro antecedit in principio vsq; ad plurimos paroxysmos
 horripilatio: neq; frigus: neq; rigor: ppter. s. materie be/
 nignitatez. Et qz rigor ille leuis est: ideo cito recedit et
 caleſcit cūz gradatione respectu aliarū flegmaticarū.
 De pulsu: z alijs dicatur q assimilātur eis: que i flegma/
 tica naturali: siue vera veniunt: vnde dolor capitis ē gra/
 uatius: z inuadit in hora flegmatis z quādoq; in hora
 sanguinis. qñq; inter has: vt. 3. 5. 6. hora noctis.

Signa demonstratiua quotidiane a flegmate falso.
 Ab exētib⁹ mutatis vrina est ruffa vel
 subruffa citrina i principio subtilis in processu vero me/
 diocriter spissa in cuius exitu patiens sentit aliqualem
 caliditatem siue mordicationem qd in alijs non perci/
 pit. **¶** Egestionē sunt tincte: z similiter in carū exitu
 mordicant sputum salsum. Sudor copiosior q̄ in cete/
 ris: z in principio z fine. quia. s. quādoq; accidat.
¶ A subaliter inherētib⁹. Calitas mordacior z itēfior z cl

De febribus

ti^o succedēs frigori aut horripilioni siue rigori q̄ i ceteris.

¶ A qualitate mutata. lingua ē sicca similiter os et labia nisi contra operetur chatarratus subtilis.

¶ Ab actiōe lesa. Auic. illā q̄ ē ex flegmate salso segit horripilatio: et nō fuit uehemēs frigus: et hoc pp acuitatē colere p̄mixte flegmati q̄ adiunat ad horripilationē: et nō p mittit fr̄itatē extēdi. vñ i hac accidit rigor plusq̄ i alijs. Itē sitis. et iō Auic. Sitis qdē minorat i febrib⁹ flegmatis. nisi pp cāz falsedinis: aut uehemētie putredinis. Sōnus est minor: et est v̄ plurimum cum pruritu ac scabie. pulsus est in ea maior velocior et frequentior. nec est ita diuersus vt i alijs: et hora mor^o ei⁹ ē iter horā mor^o coler^o et flegmatis. vñ hora none ē hora ei⁹: et q̄q̄ icipit aſi: vt i hora colere: q̄. s. ē multū de colera. q̄q̄ ecōuerſo icipit i hora flegmatis aurii tinitus caliditate ventofante flegma. grauitas capitis nō magna: vt i alijs. stomaci fastidium flegmate sua falsedine mordicāte: et i hac febre ē la. hor v̄q̄ ad. xij. horas. deinde sequit^r hore sex false q̄ti⁹ et tertio. vi. hore vere q̄tis: et i hoc differt a duplici tertia na in q̄ nulla aut pua est quies.

Signa demōstratiua quotidiane a flegmate vitreo crudo siue mucilaginoso. **¶** Ab exētib⁹ vrina ē a p̄n^o alba pp frigiditatē hūoris subtilis vel me/ diocris sube cū deberet eē grossa: pp opilationē et mate/ rie cōpactionē forte. vñ p̄tes grosse sic a p̄n^o nō resoluūt. aliqui ē ruffa v̄l subruffa pp accensionē caliditatis putredinalis: vt i augmēto: et statu: et aliqui subpalida: et max^o i corpore colerico a cā extrinseca: vt niue v̄l v̄su cibario/ rus formaz in frigiditate: et ē cū residētia trūboz: aliqui in p̄n^o pp collectionē ei⁹ flegmatis pus in vesica factaz: aut i augmēto apparēt trūbi: pp separationē alicuius vel aliquaz partiū a massa. et filr i statu et declinatione.

¶ Eggestionē sunt viscosē. Et apparet in eis flegma vt ē albugo oni cruda: aut vt vitru liquefactū. vomitus est similis. Sudor aut i p̄n^o null⁹: neq̄ i augmēto: neq̄ i statu nisi forſitā i fine ei⁹: et i declinatōe pp materie frigiditātē grossiciē et viscositatē. In declinatōe aut iā subtilia ta mā posset apparere: et cū apparet: qz mā ē multa adest copiosus: et cū Auic. dixit: puatio sudoris: maxie itellerit q̄i febris hec ē ex flegmate vitreo: et i augmēto succedēte calore adē multitudo hūiditatis et saline iā liquefacto flegmate: sic accidit ex liquefactiōe glaciē. Sputuz albi viscosi globosuz. **¶** A substācialiter inherētibus: qz ei⁹ caliditas ē ad tactū n̄ itēsa pp materie fr̄itatē uehemētē: s̄z sentit^r fortis: vt ita dicā spissa: pp dēſitatē subiecti: et nō pcedit gradatiz: s̄z aliqui post caliditatē redit frigus. Ita qz vbi p successionē putabas eē augmētū fuiſi decept⁹ et ē p̄ncipiū: et hoc accidit pp materie diuersitatē i p̄tib⁹ suis: q̄ sic diuersimode ad putredinē mouēt.

¶ A qualitate mutata. Magis enim mortificato calore paleſcunt omnia vt supra. de signis in communi.

¶ Ab actiōe lesa. In p̄n^o venit hec febris cū magno frigore rōne materie. Et vt Auic. fortasse misceſt frigori eius in p̄n^o rigor. i. horripilatio: et pua pūctio qd̄ ptingit pp reuocationē caloris ad intra. Itē vt dictū ē: qz p̄tes ſut difformes. vñ i p̄n^o: qz aliqui succedit caliditas: vt hoc ante ab illa caliditate ps aliq̄ subtiliata et calefacta ē: v̄l eē p̄t cā hui⁹ horripilatiōis siue pūctionis. Est. n. frigus intensum valde: s̄z rigor puus et incipit in extremitatib⁹ paulatim: et adeo intēse succedit p totū corp⁹: vt ifirm⁹ se cōgelatū iudicet: cū magna iūcturaz fractiōe: et ē hoc frig⁹ intensus q̄ i p̄n^o: cui⁹ d̄riū videret d̄bere ptingere pp māz eē ampli⁹ calefacta: et iō qz magis calefacta: et magis subtiliata et magis putrida. hinc qd̄ veloci⁹ mouet ad membra sensibilia: illa magis nocens et alterans q̄ in p̄n^o: et iō

fit caloris ad intra reuocatio ad quā. vt notat expientia maius segit frigus p̄uatiū q̄ sit i p̄n^o p̄positiū. Itē et rigoz fortior mā sic fca magis acuta: et magis mobili: et pig⁹ extēdit hec frigiditas supra totū: imo longo tpe durat. postea aut segit debilis et lētus calor cū puatiōe sitis: sed cū multa salina: vt supra. Et isti cū difficultate caleſcunt etiā appōitis pānis calidis: et incipit euz grauitate capiti magna: et sōno graui: et ē p̄ximis lōgis ex pte oīz suorum tempoz. Et adest lateris et vētris inflatio maior q̄ in alijs. cā dca ē i de signis i cōi. dolor stomaci intestinoz. et grauedo et tortio. grauedo renū et infimaz p̄tiū doſſi. mā graui deſcēdēte: dolor in loco flegmatis ipsius: et est aliqui dolor intolerabilis: max^o q̄i mā ē i intestinis et vētosa: et vētositas claudīt inter tunicas intestini. vñ accidit dolor: ac si t̄ebello pforaret. **¶** Pulsus ē i p̄ncipio debilis occult⁹ pp p̄strictionē artariāz. in statu vō ē p̄n^o debilis et gracilis: pp puatē caloris inati. Et ē multū diuersus pp difformitatē materie difformiter vtutē grauatiz: et quāto flegma ē frigidius: tāto facit pulsus minorem et debiliore et rarioze. Et inuadit hora flegmatis aliquid quādo i tertia hora noctis. Et dixit Hal. i terapētica ad glauconē. Quotidianary veri s̄z plurimū quotidie aſcēdēdo horā mutāt: et si p̄ma hora p̄me diei venit. 2^a die in 2^a hora venit. 3^a die i 3^a. et sic de alijs aīo v̄i vō i horis per singulos dies variādo potius deſcēdūt q̄ aſcēdūt: vt si p̄ma die hora 3^a venit 2^a die venit 2^a hora et 3^a p̄ma: et sic d̄ alijs. Et i eodē. flegma at vitreū raro putrefit: s̄z v̄ plurimum prouenit ex eo rigor: quez non ſequitur febris: et bene considera hoc dictum Hal.

Signa demōstratiua quotidiane de flegmate acetoso pōtico. **¶** Ab exētib⁹. Urina pallida citrina v̄l subcitrina in suba subtilis max^o i p̄n^o v̄l circa mediocritatē sine globo in fundo: et quāto magis digerit: tāto magis inspissat. **¶** Eggestionē flegmaticē cū aliquali citrinitate. **¶** Sputū acetosū v̄l pōticū. vomitus flegmatic⁹ acetosus et mucilaginosus. **¶** Sudor paucus: et max^o i p̄n^o et augmēto. In declinatōe aut ē q̄q̄ multus sudor: et q̄q̄ paucus. acetosa eructatio. **¶** A subaliter inherētibus. Caliditas remissa: et non multum acuta. **¶** A q̄litate mutata vt i religis: s̄z nō ē tāta palliditas faciei: sic in vitreo pp māz nō eē ita frigida: et ē sapor oris acetosus. **¶** Ab actiōe lesa. Incipit cū frigore nō ita itēso vt in vitreo rigor ē maior: s̄z frigus pigrū siue tardum similiter caliditas lēta et pigra appetit^r ad cibū satis itēsus: et si aſsumit^r i q̄ritate deſiderata pp indigestionē accidit tortio. Itē grauitas capitis et frōtis: et max^o sinistre ptis: qz ad nāz tēdit melācolicā. cōſtipa: vētris pp ſtipticitatē hūoris sine ſiti cū dolore ſinistri ypocūdri. Inflatio post cibū cū dolore ex grossa vētositate generata ex indigōne affligit: et i horis flegmatis: et q̄q̄ melic. **¶** Et in hac ē i pulsu nōbilis diuerſitas. Dia itaq̄ adinuicem glomera. q̄i vñ v̄l duo nō ſufficiūt. cōsidera. Et ſup oīa in omnibus attende vomitū. quoniā ab eo ſatis efficax ſumitur iudiciū de quotidiana.

Signa p̄noſtica. In ea q̄ ē ex flegmate vitreo: qz lōga ē valdē ſinis ei⁹ ſepe ē ydrops: et sic ēt d̄ alijs cū plōgāt^r et plateari⁹. cura ei⁹ q̄ ē ex ſtate acetoso nō ē negligēda: qz apta ē trāſire ad erraticā pp ſimilitudinē ſtatis acetosi ad hūorē melicū: et finalit^r querti in q̄rtanā. Dolor loci denūciat minerā materie. Et ſerapio quotidiana ē lōga: et nō ē abſq̄ timore uehemētis: qz ipſa ledit nāz oī die: et nō dimittit eā geſcere ēt: qz in ea os ſto. ſm plurimū ē leſus: et d̄ ſue ei⁹ ē vt attrahat nauſeā. s̄z qd̄ de p̄tinua adhuc magis verēdū. vñ Alimā. pur d̄ iterpolata. multū morat mēſib⁹ et mortis ſuſpitionē ſecū hūo.

¶ Et veniendo ad complementum pmi: dico q' male in generali pot' cano dari omnibus speciebus conueniens ppter diuersitate materiei magna. differt namq' multu iter flegma saluz & crudu: iter ipsum & dulce. & sic de alijs. Et ideo tu patieris sic me de regimine sex reru no naliu leuiter pgraffes. nam de ipso in vnaquaq' & ppria rubrica complete. ¶ Abstineu est in febre flatica ab aere frido & humido. pter q' i statu vniuersali & particulari paroxysmi. Et no sit friditas itensa q' opilet: sed leuis. Et io ipm modera fm constitutione eius. Abstineat a cibis flegmaticis: vt cucumeribus citrullis. vnde Auic. Euitet olera infrigidatia et humectatia. Item vinctuosa & islamabilia: & maxime rone disponis. Et vt Auic. Non oportet vt comedat pullos nec coturnices dñec quiescat febris ab acuitate & sui vehementia: & minuatur. i. vsq' ad declinatione vlem: nisi debilitet virtus: cui & consuetudini vt sepe debes ee maxime sollicit'. De hora cibatiois & q'itate eius & ordie habuisti supra de radicibus vniuersalibus. & tu ibi. oio verum Auic dicit de cura eius. Et hora cibi est post paroxysmi tepore & eradicatione eius. & ante paroxysmu ad minus q'rtuor horis. Sed vide vbi allegatu est. Libatio autē hec diuersitate recipit: vt supra respēu tepoz vltius febris ipsius. vnde in principio pncipy est subtilianda dieta vsq' ad quintu diem: vt per ieiunium materia calefiat: & fm partem cōsumatur: & post quantum ingroscerit ab ea que in principio: ne per ieiunium vltus debilitet. No tamē positus est hic termin' qnq' die: rū vt pfixus: s; vt coior. Un in ea q' ex flate salio est aut ex pauciori mā in corpe colico & h': miori idiget termin': & cōsiliū aliq' ex causis oppositis maiozi. cōsidera tamē etatem consuetudinē. Ex canone autē gnali: q' idicatione sumpta a statur debz ee grossa in pncipio: cōsidera. Vult itaq' expressē Auicē. q' in hac febre dieta sit subtilior q' in q'rtana. vñ in hac ee maior q'rtitas mae hūide: & fortasse reducibil' ad benignū que potest nutrire. Et ecōuerio dic q' subtiliatio regiminis est minus necessaria q' in tertiana & sanguinea. ppter eius lōgitudinē: & q' accētia sunt remissiora min' de

De febribus

subtiliatioe idicaria. Et ideo bñ dixit Auic. vt ere subtilia
tioe regiminis fm equalitate: qz scz nō tñ q̄tum in coleri
cis: nec ita parū sicut in quartana: qz scz grossior debet esse
in quartana: et ex psequēti equalis: qz mediocri iter illas.
In augmēto autē sit subtiliatio equalis. i. media iter sub/
tiliationem principij et status: quia debet esse subtilior ea
que in principio: et grossior ea que in statu. Sed vt in radi/
cibus vniuersalibus dieta ordinari habet in relatione ad
status. Unde scito q̄ quādo estimatur q̄ status est ppri/
quior q̄ esse d3 s3 terminū datū: qz ifra. xliij. et lxiij. dies
tūc debes in pñ: subtiliare magis. Qz si creditur ipsū esse
tardiorē tunc ingrossa administrādo pullaz: vt Auic. Sed
sūma habet q̄ nihil melius in hac febre q̄ subtiliatio regi/
minis debite facta: vbi scz etas vtus p̄cipue cōsuetudo et.
cōsentiant. Et iō dixit Auic. Fames et somnus supra famē
et exercitiū supra famem: si nō debilitāt sunt vltima i iuua/
mēto egritudinis hui⁹: qz multū de mā cōsumit eius. Vñ
si erras in subtiliatioe. hic error facit corrigi. nā est mor/
bus lōgus dans idicias: et tēpora sunt lōga in q̄ errores
corrigi possunt: vt si nimis subtiliani in augmēto: cū hoc p/
cipio cū adhuc sit tēpus lōgū: anteq̄ veniat status potero
talē corrigere errorē et vtutē fortificare. Et cā landare sub/
tiliationis est abundātia māei in hac febre plus q̄ in alijs q̄
cōsumptioe idigēt. Tu itaqz cū in pñcipio pñcipij multū
subtiliasti vsqz ad qnqz vel septē dies: debes deinde ingrossa
re et nō stare sup illa subtiliatioe: qz vtus deficeret: deinde
facta cōueniēti ingrossatioe debes gradare versus subtilia/
tionē expectādo statū. ita qz in fine augmēti dieta sit satis
subtilis. Itaqz ex dictis apparet qz in pñcipio vli op3 dietā
mltū attenuare et etiaz ingrossare. In augmēto autē dieta d3
eē subtilis: et gradatiz subtiliādo pcedere. In statu autē die/
tādū subtili et in declinatioe grossius. vñ Auicē. Nō o3 vt
comedat pullos et minuat. i. vsqz ad declinatioē vt supra.
Et de ipsa dieta subtili et grossa lege supra 3º capitulo.

De q̄litate autē cibarioz dicēdū subtiliatiua calefactiua
et icistua a multis cōcedi etiā in pñcipio. vñ Almasor de cu
ra flegmatica. ingt. Nutriēdus est eger ex aceto oleo ablu
to succaro pauca mentha et h3. Et subdit. Et regat sic eger
vsqz ad hebdomadā. Serapio pcedit aquā cicerū. Auic. vñ
ingt. Eoz autē cibi subtiles sunt. i. subtiliatiui vel qui sunt
in dieta subtili positi: qz pauci nutrimēti: vt acetū: oleum:
mozi. et pprie in fine eius: qz post digōnē: qz multū cōsumit
et excicat mām. vñ dati in pñcipio ante digōnē faciūt māz
p̄cipitare in vias renū et venarū: et sic in opilonē addūt: di/
cēdo mām crudā ad illa loca. ppter qd a pñcipio sunt eni/
tādū: et dādū sunt cibi excicati in calitate nō excedentes.
Nā cū itēto in pñcipio sit plus ad causam antecedentē q̄
ad febrem: ideo cōueniūt. Et hoc quasi est verus in oibus
spēb⁹ flatis: excepto falso in q̄ et alijs o3 q̄litates cibarioz
et potū metiri s3 spēz flati: vt infra clare dicit: imo aliqui
pueniūt multū calē: vt in flate vitreo in quo cōcedunt au/
ctores quādoqz piper. cōcedunt ciminum anetum et huius
modi. Et dixit Ysaac quosdam antiquos hanc febrem ex vi/
treo et flate acetoso curasse p exhibitionē pisciū salitoz.

Potus sūt declinare d3 ad siccū. pp qd aq̄ frida vt Auic.
oino alienāda ē et ipa cocta cū modico succari ru. pōt exhi
beri: et est pueniētiōz aū apparitionē digōnis. et B in tpe ca/
lido. In frō vñ da aquā mellis. Itē ydromel cū speciebus
aqua simplex cocta cū radice aliq̄ aut semine aliquo.

De aq̄ ordeī dixit Franciscus de pede montiu. qz ipsa et
simplex et decocta cū semine aliquo est maxime cōueniēs
dixit. aqua aut ordeī stomachum ledit: et sua dulcedine opi/
lationē iducit. et ideo nō ita securiter exhibetur. cōsidera.

Vinū vero nō cōceditur in pñcipio: qz mām crudā se/
cum ducēs cum sit bonus penetrator opilationē causabit.

Item qz inflāmat. Sed hic aduerte qz credo securiter dari
pōt vinū debile de padua: qd ab aqua est parū distans. qd
nō est penetrator bonus neqz inflāmās. Et si quo loco iue/
nitur auctores in harum pñcipio vinū danmare: itelligūt
de vinoso subtili. Et tu in eius exhibitione te modera fm
etatē cōsuetudinē virtutem et huiusmodi. Auic. vero ingt.
Et cum pertrāsīt quartūdecimus: qz scz apparēt signa di/
gestiois: tūc vinū subtile cōuenit eis cū subtiliatioe sua. et
qz cōfortat calozē inatum: et quia puocat: et qz sudare facit.
vniuersas eniz mouet exiccationes. ii. terapeutic. vñ de. is.
cōtinētis. Vinum quoqz post digestionē materie cōuenit
multis modis. Quidā in flegmate subtili dant vinū post
q̄ntum: in grosso post quartū. Est enim harū materiū di/
gestionū bonum. Quidā subtilius aduerentes: vt ad cōple/
xionez etatem et cōsuetudinē et ad tempus anni: aliter se
moderant dādo scilicet et ab eo abstinendo: vt si fuerit co/
lericus iuuenis in estate euitant. considera.

De motu et quiete dicendum qz quies ex se non cōuenit:
vt patet idicatioe sumpta a materia: neqz motus pprie in/
dicatioe sumpta a virtute: quoniā male possunt i firmi ex/
ercitari cum motu. Qz si fieri posset absqz nocumēto virtu/
tis cōueniret et moderatus fm virtutis tenorem et medicū
prudētiaz. Loco autē motus siue exercitiū fuit fricatioes
tibiaz brachioz et humez: vt ifra. et administrant balnea.
nam mām calefaciūt subtiliāt et ad poros cutis trahunt. et
per ipsos sic rarificatos trāspirat: et fuit be fricatioes lenio
res et fortiores fm materie maiorē aut minorē grossiciē
et viscositatē: sed saltē fortiores q̄ in tertianis et sanguicis:
fuitqz in declinatione paroxysmi expulsis supfluitatibus:
vt residuū materie mote resoluat: deinde per spaciū cer/
tum vt per mediam horam vel circa datur cibus: et de his
infra in rubricis sequentibus. Verū aliquando cōueniūt
ante cibum in remouendo nocumentum frigoris: vt dice/
tur in fine rubrice in complēdo vltimum canonem.

De balneo autem dicatur pro nunc: cum nō sit in vsu nō
conuenire nisi post digestionē et euacuationem materie:
et propius in declinatione vniuersali in assueto forti.

De somno et vigilia. Somnus ad digerēduz quātūz vigi/
lie ad resoluēdū. vel eq̄lis: vt Bēti. i. pportionalis. verūtū
absolute vigilia d3 eē lōgior sōno. vñ sōn⁹ d3 eē. viij. vñ
circa horaz. s3 i B cōsidera etatē cōsuetudinē vtutis tenorē
et h3. Et B scito qz ex maxie iuuatib⁹ i hac feb. p̄sentiēte vir/
tute ē sōn⁹ supra famē. De ianitiōe. replo maxie vitāda
ē vt supra de cāis. imo ianitiō maxie puenit et magna si lō/
gitudō egritudis nō obstaret: ac vt cōstātia: vt supra. Tu
itaqz eā modera. Itē ianiat vter si pole ē bis in die cū cli/
steri lenitino vt statū aut suppositorio: et B vbi nā ex se non
oparet. euitet coitū. Accidentia animi: vt tristitia et h3 eni/
tentur: ira aliqua et tēpore getis videt cōuenire si bñ mē/
surari posset: et iō qz nō sic in nostra est libertate: cōsulo vt
omittat: et reliq̄ securiora tentent. vñ gaudio et solacio.

Pro 2º q̄ ē lenitio dicat qz i pñ⁹ hāz febriū maxie p̄s q̄
i alijs p̄petit lenitio v̄tris p clisteria aut pos exhibita s3
qz p̄phēdiē mās supfluas eē i testinis aut i venis: vt clare
oñsuz ē i radicib⁹ vlib⁹. et tu ibi. q̄ semp respectū aliaz sunt i
maiori q̄titate. et B nō exite fluxu. Et B ē qd dicebat Auic.
et oēs ei⁹ spēs cōicāt i hora pñcipij i trib⁹ reb⁹. i neccitate le/
nificatiois eq̄lis aut v̄dit⁹. vñ añ. iij. dies vñ. iij. qz. s. añ ap/
paritiōez aliq̄lis digōis oēs lenificare euādo mās fecu/
les: et q̄ sūt circa itestina i v̄is mēfais et h3. vt. s. i. radici/
b⁹ cū lenitino cōi. vñ pōt exponi de digestiūo forti qd i pñ⁹
dari nō d3. cōsidera ifra. Post autē dies. iij. vel. iij. vel. vi. vt
Alman. post ebdomadā. qz. s. apparenēte digestionis signo
aliquali poteris lenire lenitiōe p̄pā qz respiciēte materiā

peccatē. qđ tibi suadet digestiōis vestigiū. quā si faceres ante propter eius omnimodā crudelitatem: peccabis: et nocebis cōmouēdo: et agitādo et nō educēdo. verūn̄ be lenificationes per os exhibite nō debēt multiplicari: et maxime in principio vt Aui. quoniā molliciat stomachū et trabunt qđ subtile est: et derelinquūt grossū. et sic corrumpitur stomachi cōplexio. et totius. nam subtile facit ad digestionez grossi. debilitatur itaq; sic virtus vt aliquādo: et cacesia et ydrops inde sequat. Et ideo fortasse dixit Aui. lenitio eq̄lis. idest moderata: quo. s. ad quātitatem discretā. vel equalis exponitur: qđ debilis vel facilis. nō placet quoniā oīs talis est facilis. s. equalis: idest moderate de humore peccate euacuās: vt ifra. cōsidera. Sed vt Serap. nō timetur assiduatio clisterioz lenium in hac febre sicut lenitiuozum.

¶ Et hic aduerte qđ in exhibitione lenitiuoz debes abstinere a frigidis et humidis. vnde Aui. abhorreo qđ est simile aque pūmōz: et tamarindoz: et similia. De illis que debilitant stomachum in hac febre in qua est stomachus plenus flegmatibus frigidis: illa sunt frigida: et de illis qđ soluant subtile. i. humore subtile vt coleram sicut viole tamarindi faciūt. nam ista nō respiciunt materias mucosas corruptas que in hac febre maxime abundāt in stomacho in pūmō venis et intestinis: et qđ ppe p lenitiuū educi debēt. Sz cassia māna et geneliabin: et filia sūt qđ maxie respiciūt illas. et debz fieri in pūmō dieb: qđ i tribz pūmō omīssis alijs euacuationibus: vt ifra apparebit. vnde quādoq; quādo. s. materia est valde grossa nō incōuenit cum his dare ifusione leuem turbith: aut addere aliquid cartami. Vnde. vt qnto colliget conuenit in principio lenire ventrem cum semine cartami. Lenitiua plura habes huic proposito in de radici bus supra. cū quibus dare poteris oximel simplex vel mel rosatum colatum: et tu compone. Sed vbi materia in partibus superioribus nō cogat te: administratio clisterioz magis diligatur vt dictum est.

¶ Et similiter dicatur de vomitu qđ cōuenit in principio spontaneus ac arte leuiter factus cum aqua tepida: et oximelle. et potest fieri cōmunis et proprius: vt de lenitiuo dictum est. de quo vomitu in sequenti canone.

¶ Pro tertio dicatur qđ certe nostro tempore propter inordinatum regimē et ppter hominū ingluuiem minus malū est in his icipere a minoratino ppro. Et ideo premisso lenitino per clisteria sequenti die dabis minoratiūm propriū. quia cū cōi addas vt dictū ē agaricū cartamūz vel turbith. de quo turbith scito qđ de eius ppetate ē attrahere humorem qđ est in ore stomachi. et sic fiet minoratiūm propriū. Sequenti autē die dabis aquā ordei cū modico melis rosati collati ad lauādū et abstergēdū et ad extra ducēdū materias corruptas que remāserūt in vīs ductuūz ne si dares digestiūm aperiitiūm secum ducēdo materias quas tales corruptas iuenit ad iteriora venarum penetrarent.

¶ Et vt supra sicut de lenitiuo dictum est materia minoratur etiā vomitu qui in hac febre maxime cōuenit. et causa: quia stomachus ē minera flegmatis. et iō auctores multum adheferunt ei. vnde Serapio. Cū accidit in febre hac vomitus: nō oportet vt cōstringas ipsum: et proprie in incēptione periodi. et hoc si nō superfuerint: quia tūc cūz mīua et alijs vt ifra cōstringatur. et spontaneus semp est utilis in hac febre. verūz si a nā nō venerit et leuiter puocari possit illud operare etiā cū leuibz vomitiuīs. vt cū aq̄ cala siue tepida. syr. acetoso. oximelle ifusioe rafani. decoctioe atriplicia et h̄s. Qđ si fuerit flā multū grossū. tūc vt Serap. pus exhibe icidētia vt agrumia: deide puoca. velut Almāf. repleatur stōus piscibz salis deide vomitūz puocabis. Qđ si cū difficultate fiet vomitū: vt qđ paties duriter eum facit nullo mō puoces. nā sic debilitabis stōm: et multe mae ex

forti motu ad ipsz attrahent. et erit periculū futuri apatis. et iō meli⁹ ē vt tūc expectes digōnē. Et iō dixit Aui. Et si sit grauis in eo vomitū: nō puoces cū labore. Qđ g vt expectet in eo septim⁹: qđ tps digōnis aliq̄lis: vt qđ. s. nō fiat aut septimū vomitū: cū fortibz ne adducat apā. Et dicit aui. Et vomitū qđ cū eo qđ ē i eo de debilitate stōi. qđ stōz dissipat ē yebemētis inuamēti valde: et ē vltim⁹ huic egritudini. vñ p. ad Blauconē. Multi liberati sunt p vomitū. Et sic expectitū ē primū in quo oēs spēs flātis pueniunt.

¶ Quibz expeditis ad quartū pcede qđ ad mae digōnē iteratā siue gradatā. qđ est scōz: siue x res i qua oēs spēs flātis pueniūt. qđ ē subtilitatio et icissio. Vñ nota qđ i cura flātice p in mēte medici cadit iterio ad repletionē qđ in hac febre reperit ex pte maez fecaliū et aliaz adiacētū intestinis et ptribz stōi. p quā itētiōne administrat p lenificationē eq̄lem ex pte secessus et vomitū. et qđ cōsiderat grossiciē viscositatē humoz: ad quā mās vt supra magis vertit: qđ ad febrē: administrat subtilitātē et icissia. Tertio qđ cōsiderat hāc faciliter penetrare ad venas emulgetes: et qđ ē opilatiua dat. puocatiua et apitiua. Ex qđ apparet tria eē i qđ spēs flātis pueniūt. ¶ Et aduertēdū qđ dictū est gradata siue reiterata. qm̄ i pñ alia ppetūt digestiua et alia post pñ. vñ i pñ: ppetūt digestiua debilia et nō fortia: qm̄ fortia mouēt et agitat mās et subtile resoluēdo puocat et dimittūt grossū. vñ sit agitatio qđ nocet vtuti. et mā qđ remanet ad vltiorē digōnē ipedit. Et iō dixit Aui. vt supra de lenitiuo. et cum supuenerit tres dies febrz supple siue ab his. qđ a calore naturali et febrili subtilitabit mā. Qđ si aut illō mouebis vt expōsitū ē supra. et hoc supple cūz fortibz digestiuis: nocebis et n. facies aliō. s. vtile: nō itelligēdo p tres dies terminū prefixum: imo tps vñ ebdomade. vt Almāf. et alij. Debes itaq; in pñ leuibz vt. vt ē syr. acetosus simplex mellin⁹ vt cūcharin⁹ oximel simplex et h̄s. Deide te trāfferas ad fortiora vt ad syrupū acetosūz ppositū ex duabz radicibz deide ad fortius illo ad syr. ppositū acetosūz de qnq; radicibz. deide ad hūc fortior: ad syr. acetosūz sgllicitū et cū semibz et absq; vt vī debz expedire. Sicq; pcedes gradatiz de debili ad forte ascēdēdo continue in fortitudine et reiterādo. nā primo aliqua ps mae vt subtilior ex facili digestiua digōnez recipit Scōa qđ ē min⁹ subtilis fortiori idiget. et sic d alij. Sz qres de tpe exhibitōis eoz. dicēdū qđ debes dare hec digestiua p sex vsq; ad octo dies maxie tpe frido. deide vt in sequenti canone euare ppe. et sicut fortificat digestiūm: ita et euatiū vsq; ad eradicationē pcedēdo vt dictū ē. Interi a lenitis p iferi nō ē defistēdū. deide anteq; ad scōz exhibitionez digestiūz puenias debes spaciū aliqđ iterpōdere: vt duoz triū quoz et vltra diez sz qđ tibi apparebit. et de ipsis digestiuis supra. s. ca: ad plenū. Et hoc voluit Aui. cū dixit. Ego vō nō diligo expectationē digōnis et lenificatiōis cūz eis qđ dixim⁹ pus. qđ. s. leuibz: qm̄ nō sufficerēt: cū egritudo sit repletioalis et multe maei et eterogenee viscosē. Et iō subdit Qđ vt euacuet ex ea aliqd et expectet in reliquo vsq; qđ vgerat: et fiat illō. s. vtrūq; qđ. s. digerere et euare cūz facilitate et tolerantia vtutis. Vñ in sūma laudare vñ paulatinam euōnē et paulatinā digōnez. et h̄ ē qđ currit p scholas medicorū de cura flātice paulatine digerere et paulatine euare.

¶ Pro qnto qđ ē euō gradata. dicēdū pportioabilr vt de digestiuis qđ a lenibz siue debiliozibz icōadū ē gradādo de debili ad forte. nam quanto plus prolongat egritudo: tāto magis mā subtiliat et eq̄tur. vñ et facili⁹ educit et nō timeat agitatio. et h̄ itellige idicatiōe supra a mā. verū semp hanc para ad vtutē. et nō sis austerus medicus: neq; de fortitudine virtutis multum presumens. et sic procedens vsq; ad statum egritudinis comprehendere debes si natura crifim facere tentabit. Qđ si sic: siue eam. si non: tunc vtere

De febribus

eradicatio. Et ideo dixit Auic. apud digestionem scilicet completa indiget euaeuatibus fortibus: ut scilicet eradicetur materia fortiter. ¶ Et hic nota propter Rasis in Almansore et sequentes: et ut operantur quidam ex modernis: qui concedunt omni nocte medicamentum de turbis. intelligendo per ipsum idifferenter omne conueniens solutiuum. vel saltem iter duas noctes semel. quod ubi apprehenderis egritudine prolongari et digestio nem manifeste apparere: non erit incanonicum dare hora quietiori medicamentum de turbis: siue solutiuum aliud facile: tamquam sunt pilule alleorice turbittate. Item alefangie vigorare: et hoc de tertio in tertium vel de quarto in quartum. hoc est frequenter solutiuum postquam omni die apparerent signa manifeste digonis: et ut supra semper habito respectu ad virtutem. que omnia omnia medicum sua prudentia gubernare. Et hoc intellige etiam ubi nam ex se non foret operata. ita ut non esset opus solutiuo per secessum. sicut aut vomitu. Et si signa digonis non manifeste apparebunt: non erit festinandum cum his: ut patet ex dictis. ¶ Sit et euacuatio cum clisterijs de gibus dicendum proportionabiliter ut de solutiuo: quoniam fortia ante digonem propter agitationem non conueniunt scilicet lenia. Et appareribus signis digonis bene conueniunt. ¶ Vnde Auic. apud digestionem diminuta vel completa administratione clisteria fortia. de gibus clisterijs in de radicibus viliibus. ¶ Sit et slobotomia euacuatio ipsa que directe ratione magis nullo modo conuenire videtur. tamen ubi hec febris fuerit in homine sanguico carnosio. amplius venarum: alijs particularibus sentientibus urina exente grossa et rubicundior quam in hac febre apparere conuenit: non erit malum si slobotomias: quoniam significat aliquem dominium sanguis: et quod est flegma ei admixtum. In alijs autem omnibus dispositionibus fugias a slobotomia: quoniam ad flegmaticarum cruditate perducit. Et hic quidam litigant: in qua die fieri debet. an in pari an in impari. Quidam non est vis ex quo tam per pares quam per impares mouetur. Alij cum trahatur subtile sanguinis in colera in hac putrefactione que de tertio in tertium magis affligit: melius est quod in die quietiori fiat in pari. considera.

¶ Et pro 6. post digonem et euonem sic factas: venias ad diuretica cum gibus operare: ut de digestiuis et solutiuo dictum est procedendo. scilicet continue de debili ad forte fortiorem et ceterum. Item quod magis statim et principio declinationis appropinquabis. vnde fortiora puocantia supponunt maiorem digestionem ac euonem perfectissimam: et hoc regulariter operando. Nam ubi corpus non sufferret solutionem ventris et precipue forte secundum modum qui dicitur est. tunc administra diuretica: quod tentabis euonem magis facere cum diureticis: et sudorem puocantibus cum debilibus et fortibus in diuersis temporibus morbi: ut de euacuatiuis dictum est. et erit hec operatio coacta. Unde de eis dicas quod quoddam est puocantiuum coe: quod respiciens magis virulenter siue putridas in venis exentes apras euoni coniunctas febri quas per vias vrine euacuat: ut iulep subtile: aqua ordeii: et hoc. Quoddam proprium quod de magis propria minorat et euacuat: ut syr. acetosus de radicibus: et hoc. sicut enim hec diuretica fortia et propria ex admixtione aliorum: ut ubi gra. brodii cicerum nigro: et debile puocantiuum. Cum autem addis ei radicem petrosilini erit fortius. et sic de alijs. Vnde radices quoniam semina calia: ut anisus: feniculus: semine apij: petrosilini: rape: cappares: cuscute: capillus vici: calamita: prassiu: eupatoriū: ameos: ciminus: daucus semine ei abstinibiu: ocimum: squilla: sparagus. et hoc sunt tuo proposito conuenientia: et sic gra exēpli cōscripta: et in eis gradare ut videbitur. Et quod dictum est quod semper trahitur fit de debili ad forte. id est ut supra de radicibus fortiora sunt puocantia quam subtiliata et icidētia hoc est digestina. Et cōsiliū puocatiuis vrine fortiora sunt puocantia sudoris: ut allegato loco ubi videbis quomodo adinuicē differunt. Nam puocantiū vrine fit quoniam solū augmētū quiritatiū puocantiū sudoris. Item et quoniam puocantiū vrine fit secessiū: ut aqua cicerum nigro: exhibi-

ta homini apto facili per ventrem solui: magis in stomacho et intestinis sua nitrositate abstergendo per inferius reducet. In alio vero non apro: sed magis per viam vrine puocabit. Et Rasis in diuisionibus putauit quod febris flegmatica proprie curet cum puocatiuis vrine sudoris et vomitus.

¶ Pro 8. scito quod membra que cōter ledi consueuerunt: sunt stomachus epas et splen: et maxime et principaliter stomachus: cum plurimum sit in ea de causa antecedente multum ipsum et omnes eius virtutes persternere. Et id dixit Auic. cum incipit egritudo augmētari: quod plōgari aut crescere. et post quintum diem tunc sit sollicitudo de ore stomachi. Administra quod confortet: sic masticationes sacre ex mēta et mastice aniso: et hoc. Nam cum magis ex se ledat ut dictum est. etiam plus leditur ex agitatione facta in eo ex medicinis et alijs. Et ideo stude in exhibitione talium itus et extra admixtorum: et ideo in omnibus que exhibentur da curis eis que ipsum confortet. Nam Auic. hoc loco laudat vnguentum emplastrum et similia ad extra ori stomachi applicata. Et laudat hoc loco ab eo in dispositione stomachi oleum camomillinum. Sed abstinibiu propter fortē eius stipticitatē non laudat in principio: barus febriū ante signum digonis apparitionē. Laudat aromaticum rosatum gariofilatum: et hoc. Imo aliqui si particularia sentiunt descendunt ad tyriacā: sed bene considera antequam eam dabis: quoniam non nisi in declinatione vli. Almansor ut Auic. 5. Et multi quidem hoies dabat bis in hebdomada pilulas de mastice stomachi confortatiuas: et epas confortantia et splenē suis quere locis: ut ipsa dispositio erigit.

¶ Pro 9. qui est alteratio dicat quod auctores parum sunt de ea locuti in hac febre: imo eam postposuerunt ac quasi neglexerunt. quod si aliquando ex certa causa sit necesse refrigerare patientem: non fiat refrigeratio fortis: et temper cum frigidis misceantur calia: ita quod nullo modo pura exhibeant frida. Et id Sera. in dādo aquā ordeii: ratione sitis non dabat illā puram sed decoctā cum radice feniculi apij: et hoc.

¶ In complendo decimum dicat quod accidētia euenire consueuerunt frigus forte. rigor fortis. dolor capitis. vomitus. sudor. casus appetitus. fluxus ventris opilatio. inflatio faciei: sitis quoniam ex forti putredine. Contra primum quod maxime contingit in flegmate vitreo et aceroso: et est aliquando ita intensus et molestus: ut plus conqueratur de eo patientes quam de febre ipsa. Dicamus cum Auic. da in potu aquā calā in qua decocta sunt anisus et semine apij et ocimum gariofilatum ante paroxysmum eius per horā. deinde bene cooperias infirmum panis calis. Nota tamen quod hec aqua in primis diebus cum sit multum aperitiua est suspecta: et id tarda eius administratione usque ad sex vel. vii. dies: et ita minorata magis penetrat et magis calefacit et iungit calorem naturalem ut eam calefaciat. ita quod ex eius occurru super membra non tantum ipsius friditate. Et securi puto incipere a fricationibus. vnde Auic. Et fortasse idiges propter fortitudinem frigoris fricatione: et modus est ut incipias ab humeris descendendo et ad brachia ab ignibus versus pedes quousque spargat calitas in manibus et pedibus et calefiat. et debet fieri ante aduentum paroxysmi per vnam horā cum media vel circa. Et si post fricationem sicca feceris eam cum oleo cōi aut camomillino aut anetino: non erit malum. nam liberi penetrabit olum calefaciendo: sed deinde ne prius obturatione in poris facta prohibeat transpirationem fieri abstergio. Quidam iungunt totum corpus cum oleo de sticados. quā ponit infirmos in balneo. quā extrema in aqua cala. bi et eni modi non sunt in usu. Sed hic audi quod cum Cermifonus noster esset in cura filij serenissimi ducis venetiarum: et a frigore et a rigore plus quam a febre molestaretur: que febris a colera grossa pedebat: ordinauit ut fortes fierent fricationes cum panno mediocriter aspero ante aduentum paroxysmi per duas horas vel circa. et tunc per eas euasit illico ab eo rigore: etiam in prima die: qua eas fecit: imaginatus quod per ipsas humores traheret ad extrema siue ad circuitum.

cūferentiam anteq̃ ipse putaret: et ex cōsequēti veniēs ad membra sensibilia absq̃ calore mordaci et acuto et etiam pigre q̃ rigore nō causaret. et si materia remanebat: pauca esset: et nō sufficiens ad ipsum rigore causandū. et tu cōsidera. Et de isto etiā in sequenti caplo. de quartana. et p eandē cōpletur scōs. **C**ōtra tertiu qd est dolor capitis. fiat diuersiones cū ligaturis positione extremoz in aqua calida: iri cationib⁹ et h̄s. Itē cū embrocis resoluētibus factis cū camomilla et similibus. et hoc maxie cū euacuatio precesserit minoratiua. Istud est accidēs qd maiorē requirit pcessus. **C**ōtra quartū qd est vomitus. Itē dictū est qd est medicina ppria huic egritudini nisi superfluat. qd cū acciderit succurra: cū sirupo de citonyis. cum sirupo de mēta. cum masticē granatis mēta et h̄s. miscēdo calida fridis. **C**ōtra quintū qd est sudor dixit Serap. si accidit eis sudor ad ministram⁹ eis vaporē aq̃ in qua decocta ē camomilla. et precipimus in fine: qz post receptionē vaporis: vt ponāt pedes et manus in hāc aquā dū est calida. et stringam⁹ eis crura fortiter. **C**ōtra sextū qd est casus appetitus. et de ipso supra de regimine accidētū acutaz. administremus ad intra et ad extra que stomachū cōfortat ex ynguētis emplastris cōfectiōib⁹ et h̄s. vt paulo ante dictū ē i decimo canōe. **C**ōfert masticatio masticis gariōsolorū cinamomi macis. **C**ōtra septimū qd est fluxus vētris. vt dicit Auicē. opz cōfortare mēbz a quo pcedit flux⁹. vt si ex debilitate epatis da semen cuscute. ppter debilitatē stomachi da masticē. Si ppter duriciē splenis exhibe aperiētia ipsum cōforta: tia. vt scolopēdriam radicē apy. ciperi. et h̄s. vnde succurra tur cū stipticis tam ex parte cibi qz medicinarū. oz ad alia loca ire ad. i. o. terty. **C**ōtra octauū qd ē opilatio da aperiētia vt trociscos de absinthio d lacā de eupatorio et h̄s. et prohibe ipsum a frigidis opilatiuis. **C**ōtra nonū et ē inflatio faciei et etiā extremitatū. da puocatia yrinaz: vt trociscos de lacā de absinthio diacurcuma. et alia h̄s que cace fiam: et idropem ex causa frigida. **C**ōtra decimū et est sitis. dicēdū qd aqua calida bibita est multum cōueniens: quoniam actuali caliditate flegma digerit: et sua fluxibilitate deponit ad inferius: et sic ipsum preparat exitū. Aqua autem frigida si ad tēpus magis inuare videtur: in fine nocet qz materiam augmētat: et compactaz et fixam reddit. et sunt dicta Isaac quinto febriz. cōsidera.

Simplicia habes in copia supra in quinto capitulo. vnde hic ab eis supersedeo. **S**ed hoc loco addam que indifferenter cuilibet febrī flegmatice a proprietate occulta conueniunt. deinde particularia alia pertractabo in vna: quaqz particulari rubrica. Dixit Auicēna. secundo canone qd bedeguar. idest spina alba valet febrib⁹ flaticis lōgis. Cuius causa est debilitas stomachi: et omnibus febribus antiquis: et maxime radix eius. et loco eius ponitur sumister: re Auicēna. Nigella resoluit febres flegmaticas. Auicēna quia puluis eius datus cum oximelle: et maxime iam digesta materia. Aqua cuscute cum oximelle. Item succus eupatorij cum melle rosato bibitus flegmaticam tollit. remedium rusticorum: et maxime in declinatione. Dixit Kyranus. aranea in parietibus texens accepta in nomie patientis in calamo inclusa ad collum suspensa: emfemerinā febrem aufert. Decoctio camomille cū aqua cuscute multum valet: et maxime in declinatione digesta iam materia. Caro ericy valet. Apulegius. Scordion circa corpus hominis alligatum tollit quottidianas. Kyranus oleo scorpionis communi si ex eo calefacto dorsum totum inunxeris pedes ac manus et frontem: tollit quottidianam: et nēdum ipsam: sed tertianam et quartanaz: et est expertum. Et idem confirmat Constantinus: et maxime luna existente in declinatione.

De cura febris flegmatice periodice a flegmate dulci facte.

Rubrica.

III.

Albita noticia in generali de cura flatica: rū p̄ns est vt de cura sp̄eruz ipsaz agatur. Initiū faciēs ab ea q̃ a dulci fit flate Propter qd nota qd flegma naturale nō tantā habet grossiciē ac viscositates vt dulce vitreū sed pur aliquale habet: licet modicam illorū respectu. Et ideo cum subtiliatio et icisio respiciant grossiciem et viscositatem. hinc in cura eius qd de flate nālī subtiliatiua et incisua debent esse lenia siue remissa respectu eius qd in alijs debetur. vt verbi gratia. syr. acetosus sumplex sufficiet in hac: vbi i alia oportebit administrare acetosum cōpositum de duab⁹ radicib⁹ vel de tribus. Ex quo inferi p⁹ diuersitas cure supra ex pte diuersitatis modi flatie materierū peccatiū. Differūt. 2. vt Auic. ex pte temporū suoz vltuz. vt in precedēti rubrica actū est. Differūt tertio ex parte materiez febres ipsas faciētū: qz. i. simplicitatis et cōpositiōis. qm̄ aliquādo mā flegmatica peccana est flegma crudū. aliqū acetosuz et h̄s. nōnūqz ē cū eis mixtio: vt sanguinis cū flegmate colere cū eo et h̄s. de quibus infra suo dicef ordie. Et in cura febris ex flegmate dulci pcedentis eos obserua canones: qui positi sunt in pcedēti rubrica. vnde raptim per eos: et eo ordine qui positi ē ptra: siens. **D**ico primo qd aer debet declinare ad mediū in actiuis: et ad sicuz in passiuis: et hāc alterationē optime sci re facies: si te trāsferas ad ea qd de ipso aere in febribus pestilentialibus dictum est. Euita tū loca terranea humida. camera nouoz muroz et h̄s. **C**onsilr dicatur de cibo et potu. et tu habes supra. 4. cap. que in hac pueniunt febre. et ideo tu ibi. Verū scito vt ibi qd panis est viscosus. et ideo sit fursuraciū aliquale: et bene salitus et coctus. et de eo paruz comedat. De vino aut cōsidera virtutem cōsuetudinem. et sit album: et limphetur vt decet. Et hic aduerte cautionem etiā pro sequētibus: qui et in priorib⁹ memoratus ē. ppter illud qd dictū est de diuersitate cure ex parte temporū sumpte. Qz si a p̄cipio multa fuerit repletio. idicatione sumpta ab ea et nō a remissiōe febris aut distātia status cōpetit in principio dieta subtilis: deide debet igrossari. Qz si a p̄cipio nō fuerit multa repletio conuenit dieta grossior a p̄cipio: qd oz p̄tinue subtiliari vsqz ad declinationem exclusiue. vt verbi gratia. in p̄cipio dedisti cōsum spissum. deide in p̄cessu da ipsum magis liquidū pcedēdo cōtinue subtiliando ipsum vsqz ad declinationē exclusiue In declinatione aut opz deide igrossare. Item aduerte qd in cibis post diem septimaz aut octauā poteris euz suis cibis admiscere lenia diuretica. Itē et vti sparagis cappari: bus cōditis. De alijs aut rebus nō nālībus dica vt in precedenti rubrica. **D**e lenitiōe dica vt ibi. expertus vomitus et secessus. et regulariter operādo post lenitionē da digestiua: de qb⁹ supra. 5. ca. Dico regulr. qm̄ si cōphēderis multitudinē maei nō erit malū imo canonicū dare post lenitiū minoratiū p̄pū. sed erit canonicuz irregulare Et hic attēde qd digestiua flegmatis nō debet esse multuz eleuata i gradu neqz supabūdātia a caliditate sanorū multum et maxime in flegmate dulci. ne ex ipsis calor augeat febrilis. Unde vt ysaac. ante taliū administrationē expecta digonē mae. qm̄ aliter de interpolata posses facere cōtinuā aut d p̄tinua acutā: et maxie si tps erit calz vt estas. corpus colericū vel iuuenile et h̄s. Et iō bñ dixit Auic. Qz vt bene cōsideretur vehementia febris vt nō accadat vehementia calefactionis. Qz si de oibus itelligatur maxie habet veritatē in flegmate falso et dulci. Deide euacua neqz sis negligens ne mā igrossetur. Qz si vt supra ifirmus non poterit medicinam per os assumere: exhibe clisteria aut

F H

De febribus

vrinam puocantia. et maxime quando m̃a est in gibbo epatis cōprehensa. unde fortasse illi q̃ student in curando has febres per diuretica: intellexerunt quādo materia est in gibbo epatis cōprehensa. Et leuia solutiva in hac: et in flegmate salso sufficiunt. In vitreo acetosoq; fortiora debentur.

De alteratione vero. dicatur: q̃ in salsa: et in dulci magis est necessaria q̃ in reliquis. In salsa plus propter coleraz: et in dulci minus propter sanguinem: qui est colera minus calidus: et ideo remissioribus idiget frigidis. Et ideo in his duabus nō postponitur alteratio sicut in alijs. Imo aliquādo in augmento et statu fortibus vtimur extinctiuis. verū exiccatio debet esse maior in dulci q̃ in salso. Scito tamē q̃ cum flegma sit ex sui natura aptius facilliter recipere frigiditatem: et ex consequenti ingrossationem. ideo a fortib⁹ frigidis abstinendum: ne induretur et ingrossetur. De reliquis vt in precedenti rubrica. Et ne in longum prodeam: statui adducere in vnaquaq; particulare exemplū: qd̃ de facto euenit: per qd̃ et per hec generalia sic posita facilius et euidentius in eaz curam deuenies. Dabunt supra in radicibus vniuersalibus. et de synochis: et de pestilētia casus multum completos. et modum faciēdi: et fabricādi eos exēplarem. Et ideo ne sim prolixus hic aliquat⁹ abbreviabo. et poteris si placebit ex habitis hec aduertere.

Casus

Quidam Ladens de burgo etate. et 4. annorum cōplexione sanguineus ociose vite. cibis flegmaticis: herbis et fructibus multum vliis: et scipue pomis quasi per totam hiemē ē delicatus in limphatione multa vini cum aqua cruda consuetus flobotomare ab āno. xx. vsq; ad. xxij. quā dimisit in. xxij. et superveniēte quadagesima ieiunavit: et herbis multis ac piscibus vescabatur. pueniensq; vsq; ad finem aprilis incepit stomacho debilitari ac ab eo granari post assumptum cibum: in quo sentiebat gurgulationes multas: et habebat sputum multum post cibum: in quo aliqualem percipiebat dulcedinem. et tandē supervenire percipiebat ei extensiones oscitationes et extremorum leuem frigiditatem. et hoc circa aurorā: post quā successit caliditas vaporosa sine siti et cum deiectione appetitus. et sic processit cum dicta satis tenui vsq; ad diem tertium supervenitq; deinde sibi vomitus: cuius sapores nesciebat aliter exprimere: nisi q̃ erat sicut mel cum aliquali frontis dolore. et tūc timuit: et pro sculo nostro misit. Cui occurrens scyculus hora tertia diei. et primo vrinam cōsiderans in substantia grossam: in colore subrubicundam: et cum quadam obscuritate et flegmatibus diuulsis colore liuidis. Tres vomitum sibi appresentatum: aspiciēsq; eius facies ex liuido et rubeo mixta coloratum: sicq; et labia eius pulsum cōprehendens plenum mollez nō multū dixerunt: sed bene cōstantem: nec multum veloce neq; spissum. Ex alijsq; accidentibus bene consideratis relatione eius et suorum altitudinum. de quibus per ordinem in de signis supra. Iudicavit ipsum pati quotidianam interpolatam de flegmate dulci cum accidentibus vt supra. unde statim ordinavit sibi ordinem canonum dietam. Et primo ordinavit: quia repletio multa erat: ordinavit dietam subtilem. et dedit ei panatam cum brodio pulli macri propter consuetudinē et importunitatem mulierum: et vinum album limphatum multum: q̃ flegma dulce erat vt supra. Et ordinavit lenitium ex bliti mercuriali et fursure frumenti cum cassia et benedicta et cicharo rubeo sibi fieri circa occasum solis. Et emissio clisteri dedit modicum dyarodon abbatis in remissione caliditatis preternaturalis. et post modicum vini multū limphati. deinde per vnam horā post cum media dedit cenā que fuit levis valde ex panata multum liquida. deinde iussit vt dormiret vsq; ad horā octavā. deinde q̃ excitaretur: et post excitationē fieret per horam fricationes leues cum pāno

lineo nō aspero. et anteq̃ fuisset media hora cepit oscitare: et alices habere. vñ pur precepit eū fricari debere. et sic per fricationes remisse sunt oscitationes. s̃ calor fuit vt prius. et vrina et pulsus similiter se habuerūt: et nō habuit vomitus et sic sequēti die hora quinta diei vel circa: quo tēpore calor minui incepit fecit eum flobotomari et exire precepit sanguinem vsq; ad. 3. vi. Et si fuisset in principio extraxisset octo cōsueverat ante sudare circa octauā horā diei. et sic sudavit ea die: sed parū. deinde ex pte oīum ordinavit fieri vñ et fricationes et. Deinde in principio paroxysmi ordinavit fricationes leues fieri. et sic copiosius sudavit deditq; post assumptum cibum eius per horas sex. et erat circa occasum solis: hoc lenitium ex cassia melle rosato et aqua endiuie. et tūc tertia hora noctis vsq; ad quintā plures fellas habuit cum multo flegmate pauca fece et pauca tinctura colere. Et tunc ordinavit vt dormiret vsq; prope horam inuasionis et excitato superuenit tipus cum lento calore: nulla pcedēte excitatione: aut extremitatum frigiditate. et tūc cibavit eum vt supra. deinde circa occasum solis dedit digestiū vt acetosum simplicē cū melle rosato añ. cum aqua endiuie deinde circa tertiā horā noctis dedit cenā leuē. dormiuitq; deinde vsq; ad horā vt supra. et excitatus fuit. facteq; sūt fricationes vt supra: et cibatus fuit vt supra. et fuit tipus similis pcedēti. Et sic processit per dies plures: q̃ vsq; ad nonā diē. et in decima apparuit subtilitas in vrina et residētia magis res: et sudavit copiosius. et superveniēte nocte dedit solutivum minoratiū ex cassia agarico et modico reubarbaro cum salgēma et spica vel squinato. cū decoctione passulorum anisi et capilloz veneris. Et mūdificatus ē ante quintam horā sex vicibus. et in quinta hora dedit modicum cornū valde liquidū alterati cū vino granatorū in stōi cōfortatio: nē. deinde ordinavit vt dormiret: et male dormiuit. vñ paroxysmus anticipavit per horā quā. cōsueverūt fricationes fieri. et fuit acutior cū velocitate pulsus et frequentia solito maiorib⁹: et superuenit pauca sitis q̃ ex paucō potu acutior dei: et remittebat: et sudavit adhuc copiosius. Et iudicavit q̃ hic paroxysmus vñdecim⁹ fuerit p̃cipiū augmētū. naz signa digōnis scipiebāt magis detegi. et tūc ordinavit aliud digestiū cū sirupo acetoso simplici solo cum aqua endiuie et lupulorū. nā vt supra in canone de alteratione. calore inualecente debet digestiū esse min⁹ calidū. Et processit vsq; ad paroxysmū. xv. cū hoc digestiū. S̃ scias q̃ semper paroxysmi ab. xi. vsq; ad. xv. anticipauerunt per horā. et tūc sitis dolor capitis et accidētia augmētata sunt. et tūc cibavit eum bona hora: q̃. i. 4. hora diei: et dedit pullam. deinde. 22. hora dedit minoratiū. et loco reubarbari posuit turbit: et masticem. Deinde p̃trāsuit cū solo regie cibali cū p̃fortatione stōi per dies duos vsq; ad tres cibādo eū bis. et maxie. q̃. 17. paroxysmus nō anticipavit: s̃ erat nō cū minori calore q̃ fuit. i. 16. et iō putavit eē poxismū stat⁹. processit itaq; cū digestiū vt supra semper p̃fortādo stōm cum mastice oleo nardino et h̃ vsq; ad. xxi. paroxysmū: minoris acuitatis tñ q̃ fuerit. i. 9. vel. 20. nō tñ postposuit. deinde dedit medicamē de turbit et loco eius potes vñ electuario indo. superuenitq; 23. paroxysmus: et fuit adhuc minor et min⁹ acutus ceteris. et apparerūt signa perfecte digōnis. et tunc opinatus declinationem venit ad exhibitionē diureticoz: pcedēdo de debili ad forte: dādo aquā apy feniculi lupulorū et h̃. deinde dādo aquā origani calamēti raphani et h̃. deinde in totum declinavit egritudo. Et scito q̃ etiam iuuabat sudorē cum ipsum puocātib⁹ p̃ gb⁹ recurre supra in radicib⁹ vniuersalibus. **Simplicia habes supra scaplo.** Et ex cōpositis vsualib⁹. B. sirupi acetosi simplicis. 3. i. 5. aque fluminalis cocte. 3. i. 4. cichari. 3. i. 5. Trāscundo ad forti⁹ da oximellis. i.

3. i. 5. aque feniculi. 3. iij. Itē vltē ad fortius da acetosū de
duabus radicib⁹ cū aqua feniculi vt dosatū ē. Et ad forti⁹.
da sirupū acetosū de gñqz. vltē siru. de bisantys cū aqua eu
patoz. cūz aq absinthij 2 h3. ita qd semp de debili ad forte
fortius sic pcedas dādo ipsa digestiua de gñqz vltē sex die
bus in sex dies. 2 aliqui itercepe tēp⁹. vt nā gescat a grana
mine medicaminū. 2 vt videat qd operabit nō ipedita ab
ipsis medicinis. Qd si cupis digestiū magistrale fac sic. R.
eupatoz absinthij bedeguar ana. 3. i. radices feniculi. apy
liquiritie. passularum. ana. 3. 5. ros. ameos añ. 3. iij. seminū
endiuie feniculi ana. 3. y. buliant in libris quatuor aque
ad assumptionē medietatis. 2 cū libra vna mellis dispuma
ti fiat sirup⁹ 2 maxie hyeme. Estate fac cū succaro. 2 hic at
tēde qd ipz ē forte. 2 ueniēs in fine. Et si cupis leue fac ex
leuib⁹ datis allegato cap⁹. ¶ Solutiua vsalia habes alle
gato caplo: que sic digerās. R. agarici turbith añ. 3. i. spice
salis gēme añ. gra. iij. cingiberis. 3. 5. Infundant in aq mel
lis: deinde sufficiēter exprimanē. In q aqua dissolue castie
aut māne. 3. i. 5. Lōueniūt pillule d agarico: maxie mā ente
digesta. vt in fine augmētī 2 status. Itē 2 pillule de turbith
Anic. in lra. 2 tu pcede ad solutiua fortia: vt de digestiuis
dictum est. ¶ Ordināt pfectio de turbith hoc mō in casu
mēdata. R. cingiberis. 3. iij. galange piperis lōgi añ. 3. y.
macis croci añ. 3. 5. turbith gūmofi: 2 electi. 3. xij. cūchari
albissimi libzā vna. 2 cū aq absinthij 2 pauco vīo citonior
fiat cōfectio solida. dosis. 3. iij. ¶ Ex cōfectiōibus cōueni
uat. R. spēz aromatici rosati. 3. i. dyarodon abbatis. 3. 5. gē
maz electuary d gēmis. 3. y. cūchari albissimi. 3. v. fiat cō
fectio solida cū aq absinthij. de qua capiat morfellū vnūz
p horā ante pastū mane 2 sero. ¶ Electuariū ordia sic. R.
cūchari bozaginiati buglossati violati añ. 3. vi. pulueris an
thos. 3. i. spēz aromatici rosati. 3. i. 5. dyarodon abbatis. 3. i.
spēz electuary de gēmis. 3. 5. spice 2 deaura. de quo dabis
vt de cōfectiōe dictū ē. ¶ Ex trociscis. R. spēz dyarodon
cinamomi electi añ. 3. y. ico: pozenē cū succo eupatoz: 2 qz
puluerigati nō sunt in vsu: da eos in for pillulari. 2 ex eisde
potes cū cūcharo pfectionē facere. Laudant 2 trocisci de
rosis qm sunt stōi pfortatiui. que opz vt dictū ē supra in fe
bre flātica necessario pfortare. Et id ipz ad ex iunge vt. R.
olei mastici. 3. i. nardini sine 2 d spica. 3. 5. de absinthio. 3. i.
pulueris gariofiloz. 3. 5. ligni aloes. 3. y. coralloz rub. 3. i.
coriandroz preparatoz. 3. 5. pulueris rosaz. 3. i. aceti nigri
papz: 2 cū cera fac vnguentū. ¶ De his q a pprietate valent
dictū ē in pcedēti rubrica. nā talia idifferēter valēt in oi fe
bre flātica: 2 tu ibi. Ex expertis pulueris vni⁹ folij pētafilō
cū vno grano piperis cū vīo potēti datū ante accessionē
p horā. qd tēp⁹ semp itellige de silib⁹ datis. soluit quotidiana
nā. Sinapi tritū cū ydromelle datū quortidianā tollit: ma
teriā i fumū quertēdo. Idē operat tyriaca cū aq cala exhi
bita ante horā accessiōis p horas duas. 2 hoc de 4° in 4^m. 2
vt supra maxie pcedētib⁹ euacuatiōib⁹. Et ex vltamōta
nis sunt q dāt vīnū maluatū cū pipere calidū ante acces
sionē: deinde cooperiūt ifirmū: 2 multi sic sanati sunt pside
ra. Alchif. cōtra febrē de flāte dulci vel nālī. R. succi fumi
terre. 3. i. agarici. 3. 5. succi feniculi. 3. i. de añ accessionē per
tres horas 2 liberabit eger.

¶ De cura febris flegmatice periodice de flegmate falso
facte.

Rubrica.

III.

Anones

pportidiabiliter seruent vt su
pra quo ad generalia. Recipi
unt tñ diuersitate ex pre eoz q ipsos cōplēt vt
verbi gratia: qz flegma falsū minus frigidita
te participat: 2 pluri caliditate qz dulce. Ideo
dieta debet esse declinās plus ad frigidū: nō multū tñ: vt
verbi gratia. talia in prima māsiōe primi etiā in secunda

vsq ad tertiā. Cui⁹ rei diuersitas accit ex diuersitate imi
xtionis maioris. i. 2 mioris cole cū flāte. Etia subtiliter pra
ctitando debet cōsiderari flegmatis ipsius substātia: vt si
grossum aut subtile fuerit. pcede itaque in cura eius ordi
nando primo dietā. secūdo leniendo vētrē. tertio minozā
do. 2 sic de ceteris canonibus vt supra. quos tibi i practica
in hoc ponam exemplo.

Quidam pompeius etatis viginti annoz cōplexiōe
flegmaticus cū participatiōe multi sangui
nis iam plurib⁹ annis cōquestus de friditate stōi. consilio
medicoz vsus est cingibere cinamomo. 2 alyz h3 calidis.
2 adhuc eoz pfilio iuit ad balnea petrioli. a gb⁹ redyt euz
perceptione falsedinis notabilis in salina eius. vñ ex ea sic
acuta aliqñ os eius vlceraat. Similiter sitim nō parua
passus est: p cuius remoriōe bibebat multā aquā frigidā
ex cuius potu nō sedabat. De mense augusti icēpit febrē
febre flegmatica ex flegmate falso. cognita a Syculo nro
exyzina pulsu 2 alyz signis supra de ea. Qui ei occurrebat
in tertio paroxismo. Nā iuadebat euz paroxism⁹ circa ho
ram ppinquā none 2 durabat horis quindeciz. 2 declina
bat cū leui sudore. Et ordinauit vt in fine declinatiōis fie
ret lotio extremoz cū decoctiōe folioz vitis salicis papane
ris. 2 lactuce. vt euaporaret 2 remitteret caliditas pter
naturam. Utiatius enim ponit hora accessionis extrema
i aqua decoctiōis camomille mellilori aneti 2 buiusmodi.
Sed hic modus nō est in vsu modernoz. 2 tu pside illū.
Deide exsiccatus vt decet stetit sic p spaciū vni⁹ hore: 2 fuit
hora finis declinatiōis: et sexta noctis: deide cibauit euz
lactucis 2 bozagine decoctis i brodio pulli macri. Et nota
hic ex radicibus q absolute dieta debet esse subtilior. nāz
status ē magis ppinquus. Deide ad potādum dedit aquā
coctā cū cūcharo 2 calidam actu. Nā vt supra 2 Isaac. Ipa
sic ē vltima in hac febre. māz eniz attenuat 2 dissoluit: de
scendere facit: 2 sitim extinguit. Et Bordonius noster nū
quā sitiz de flegmate falso extinguere potuit nisi aqua cali
dissima actu. Et tantū de ea cōfisi sunt plures q a picipio
vsq ad apparitiōē digestiōis exhibēt aquā calidā actu.
Hora aut prima diei ordinauit lenitiuū ex maluis violis
ordeo capillis veneris blitis passulis 2 liquiritia. Deide ci
bauit cū modico prifane decocte i brodio pulli macri. 2 añ
aduentū paroxismi fricationes leues 2 suanes fecit. Seqn
ti die ordiauit digestiū ex opicachara 2 aqua endiuie. Et
sic pcessit vsq ad sextū 2 septimū paroxismū. cū bis semp
cibādo. modo cū farre. mō cum prifana. mō cū panata. mo
do cum herbis. vt de dieta tertio capitulo. Deide ordina
uit minozatiū ex cassia tracta euz decoctione tamarin
dorum passularum: 2 liquiritie reubarbaro. 2 modico aga
rici cum suis correctiuis. Interim pro extinguenda liti
dabat aquam ordeī calidam cum succaro. Item collue
bat sepe sibi os. Item dabat iulep violatuz: vt supra de si
ti de regimine accidentiū acutarum in radicibus vni
uersalibus supra. Deinde cōtinuauit cibando eum bis in
die. 2 processit ad sirupū acetosum cum aqua feniculi
2 endiuie per aliquot dies. deinde solutiū fortius. Itēz
venit ad digestiū fortius: vt acetosum de duabus radici
bus cum decoctione seminum frigidoz maiorum. 2 iterū
euacuauit. 2 sic processit vsq ad finem leniendo digerēdo
2 euacuādo. Et vltimo venit ad sirupū de bisantys: 2 de
dit dietam grossiorē: qz in declinatiōe. ¶ Tempora autē
ipsius febris cognouit ex parte anticipatiōis status: 2 post
positiōis paroxismoz: digestiōe māe 2 accidētiū seui
tate 2 remissione. vt de eoz noticia supra secundo capitu
lo. Item iuuabat ad sudandum: vt in pcedenti casu.
¶ Accidētia in ea fuerunt vomitus vigilia 2 sitis. habuit
in principio paroxismi nauseam 2 aliquādo vomitum fleg

De febribus

matris falsi non multum grossi cum bona quantitate cole-
re citrine: et quando fuit nausea solus pro secuturo vomitu
administruit aqua cum melle: et aceto tepida vel oximel
simplex cum aqua tepida. Deinde inunxit stomachum ex
oleo mirtino mastice rosarum ciperi. et cum aceto cito-
niorum et modico cere. Et pro vigilia dabat sirupus de
papauere: et ungebat frontem ex oleo rosato: et violato cu
modico aceti conuassatis. De siti iam dictum est. Et Attē-
de ut supra qualis sit colera que ipsi flegmati admiscetur
qualeque sit flegma ipsum. Et simplicia digestina cōuenien-
tia in flegmate falso habuisti supra quinto capitulo. Et cō-
posita similiter: que dosabis ut in precedenti rubrica: dādo
ea cum aqua cocta simplici: et cūcharata. aut cum aquis ap-
propriatis ut ibi. Et ex magistralib? B. endiuie scario-
le buglosse añ. 3. i. 5. Et ex isto trāseas ad forti? gradando
ut dictum est. Et Magistrale. B. radicū sparagi brusci fe-
niculi añ. 3. i. mellisse buglosse añ. 3. i. seminū anisi fenicu-
li añ. 3. i. ameos. 3. 5. passulaz. 3. i. iij. et cū quatuor libris aq̄ fiat
decoctio ad cōsumptionē medietatis. deinde cum libra vna
mellis. et 3. iij. aceti fiat syr. in hyeme. in estate cū cūcharo
et fac acetosus et min? vt videbit. et valet hoc iā digesta mā
Nā in principio fac cū min? aperitiuis vnde vide additiones
digestiui i hac mā attēdendas 5° ca. supra. Et ex solutiuis
habes pillulas et alia allegato ca? Ex magistralib? B. pulue-
ris perepigre. 3. y. agarici turbiti añ. 3. i. spice cingiberis sa-
lisgēme añ. grana. vi. Informenē cū oximelle. Et in hoc ca-
su agaricus ē medicina ppria. Et ex cōfectiōib? cōferūt cō-
fectiones et electuaria in rubrica de flāte dulci posita. que
adhuc eleuabis in gradu caliditatis magis. quoniam fleg-
ma vitreum est frigidius. De alijs ex parte vñctionū a p-
prietate 22. ut ibi.

De cura flegmatice periodice ex flegmate mucilagino-
so et vitreo et aquoso. Rubrica. V.

In cura huius oportet procedere ut de
alijs dictum est quantum ad or-
dinem canonum. Sed quia hoc flegma cete-
ris facientibus febres est frigidius et grossius.
ideo oportet ut fortiorib? digestiuis vtari. nā
que in declinatione alioz iam dictorum cōueni-
unt. sunt in hac in principio vel saltem in statu puenientia.
Similiter et solutiua debent esse fortiora ex parte quārita-
tis et qualitatē. Dieta autē debet esse grossior in principio:
qz status longinquus. et debet declinare ad calidius et siccū:
et fricationes esse fortiores et lōgiores. ut de eis dictum est
in cura vlti de febre flegmatica. et in hac cōuenit vniū plus
q̄ in alijs. sit tamē limphatum. et tu eius vinositatez mode-
ra. Unde in principio competit digestiuium ex melle rosato
ad acetosum compositum cum aqua feniculi. deinde pcede
ad acetosum compositum cum aqua feniculi endiuie. de-
inde ad sirupus de eupatorio. et sic semper de debili ad for-
te et fortius gradādo ut dictum est. et sic suo modo de solu-
tiuis: et sic operare circa cōfortationē stomachi epatis 22.
Et qz ex datis exēplis iam pz modus pcedēdi in cura hac.

Ideo ut opus abbreuiet: tibi omnis relinquo de ponēdo ca-
sum ipm rubrice deseruientē. cōsidera. et sis memor eoz q̄
dicta sunt de fricatione in de cura flegmaticaz in generali
et tu ibi omnino.

Et cura aquosi nō multū differt ab hac. vtz indiget
minori caliditate et siccitate respectu diete: et
minori icisione et subtiliatiōe in digestiōe: et faciliōi farma-
cho ac fricationib? et ita pportioabilr de alijs. Et dabui-
sti simplicia supra 5° cap. Et ex cōpositis vsualib? digesti-
uis. B. mellis rosati colati. 3. i. acetosi simplicis. 3. 5. aq̄ feni-
culi buglosse añ. 3. i. 5. Et ex isto trāseas ad forti? gradando
ut dictum est. Et Magistrale. B. radicū sparagi brusci fe-
niculi añ. 3. i. mellisse buglosse añ. 3. i. seminū anisi fenicu-
li añ. 3. i. ameos. 3. 5. passulaz. 3. i. iij. et cū quatuor libris aq̄ fiat
decoctio ad cōsumptionē medietatis. deinde cum libra vna
mellis. et 3. iij. aceti fiat syr. in hyeme. in estate cū cūcharo
et fac acetosus et min? vt videbit. et valet hoc iā digesta mā
Nā in principio fac cū min? aperitiuis vnde vide additiones
digestiui i hac mā attēdendas 5° ca. supra. Et ex solutiuis
habes pillulas et alia allegato ca? Ex magistralib? B. pulue-
ris perepigre. 3. y. agarici turbiti añ. 3. i. spice cingiberis sa-
lisgēme añ. grana. vi. Informenē cū oximelle. Et in hoc ca-
su agaricus ē medicina ppria. Et ex cōfectiōib? cōferūt cō-
fectiones et electuaria in rubrica de flāte dulci posita. que
adhuc eleuabis in gradu caliditatis magis. quoniam fleg-
ma vitreum est frigidius. De alijs ex parte vñctionū a p-
prietate 22. ut ibi.

De cura flegmatice periodice ex flegmate acetoso et pon-
tico. Rubrica. VI.

Si fuerit a flegmate acetoso siue pōtico:
tūc diēta declinet ad calidū: et
siccū. nō tñ tñ quātū in vitreo neqz digesti-
ua sint ita icisina et subtiliatiō: neqz farma-
cia ita fortia. sed se habeāt sicut mediū iter dulce et
vitreū pueniētia. vñ oximel simplex in hac in principio ē cō-
ueniens. vbi in dulci dat sy. acetosus simplex. sed in vitreo
acetosus cōpositus. Et pñlr de aquis et de decoctiōib? ape-
ritiuis dicat. et tu fabrica cum his q̄ in 5° ca? scripta sunt ut
tuo expedit pposito. dicatur: et fiat ut in precedenti rubri-
ca actum est.

De cura flārice piodice pmixte. B. ca. VII.

Acidit quāqz ut flā sanguini pmissceat et i
de dulci? fit. Quo casu diēta d3 ē
media in actiuis declinās ad siccū. et fricationes
pñlr medie. et ita de alijs respectu alioz ex pte
digōnis pmissce calā fridis: subtiliatiua tñ et i
cisina sicut mel rosatū cū aceto simplici cū aqua feniculi et
aq̄ cūchari et h3. augēdo plus de vno q̄ de alio fm extima-
tionē tuā: maioris aut minoris pmixtiōis. Cōsist ex pte so-
lutiui vñ lenitiui. et de flōmia dicat q̄ in hac vñ cōuenire si
cetera pñsentunt ut supra.

Quod si fuerit pmixtū melie ē diuersimode pceden-
dū: 3z diuersaz māez adiucem pmixtionē
Utz absolute regimē totū debet declinare ad calidū: sed
pp meliaz i siccitate d3 moderari plus et min? ut dictū ē 3z
maiorē aut miorē pmixtionē. et pcede lenificādo ut supra
digerēdo ut supra: de debili ad forte pcedēdo pmisscēdo se
per q̄ vtrāqz mām respiciāt. ut vbi gra. pmo dabis oximel
simplex cū aq̄ buglosse et feniculi. deinde ad oximel ppositū
cū aq̄ scolopēdrie et epithimi aut decoctiōis eius. et sic suo
mō dicat de solutiuis lenitiuis. puocatiuis sudoris. frica-
tionib? ut actū ē. Et Quidā ordināt restauratiua pfectio-
nes electuaria et h3. in h3 febrib? q̄ oia feruiūt s3 et vñti et
canoni q̄ ē alteratio. de qb? nō feci mētionem in pñculari.
qñ alio sunt inueniēda loco. tñ si de eis aligd dicere i pñcu

laria scribere: ne fieres longus: et ab egritudinibus cōibus deuiare viderer. Et de itaq; et talia scdm causas suas suo perquiras loco. ¶ Scdm cōpositionē hūoris cōpone simpliciā. vñ ex vñalib; digestiuis. R. mellis rosati colati. 3. i. acetosi simplicis. 3. 5. aque cūcharate. 3. i. aq; feniculi. 3. y. ¶ Ex solutiuis. R. cassie. 3. i. turbit. 3. i. extrahat; cūz de coctioe tamarindoz. capil. ye. et passulaz et ligritie. ¶ Cōfectionē ordina. R. cinamomi. 3. y. sandal. rub. 3. i. 5. mar garitarū. 3. 5. cūchari lib. i. fac cū aqua buglosse boraginis et feniculi añ. ¶ Electuariuz ordina. R. cūchari boraginati manuxpi plati iā dicti añ. 3. y. spēz electuarij d gēmis. 3. 5. coralloz rub. 3. i. 5. de citro qstū sufficit: et de aura. Ex trociscis et alijs ordina vt de flāte falso. ¶ Qd si p̄mixtio fue rit ex flāte et melia ex q; oziret quotidiana interpolata. tunc recurre ad digestiua et solutiua melie flāte supra scap: et illa tibi optime deseruiet tuo pposito. Uez in melia flāti ca. et in flātica ex flāte cui admisceat melia predominat flā: et iō sis attētus in pponēdo. ¶ Digestiū vñale saltē i p̄ cipio. R. oximellis simplicis. 3. i. 5. mellis rosati colati. 3. 5. aq; buglosse aq; feniculi aq; cūcharate añ. 3. i. ¶ Ex solutiuis R. pillulaz idaz. 3. 5. pillulaz de turbit. 3. i. i. corpozēt cū oximelle simplici: et da vsq; ad qnq; Trāfferas te dein ad sirupū fortioz: vt si vis magistrale. R. radicū qnq; añ. 3. y. capilloz ye. yfopi añ. 3. i. scolopēdrie ēdūie cicoree buglo se añ. 3. y. 5. fiat decoctio et i fine adde. epithimi. 3. y. 5. cola. deide cū cūcharo sirupica et aromatica cū ciāmonio: et ma xime estare. hyme vō potes sir. cū melle facere. ¶ Solu tiū magistrale. R. ligritie passulaz capil. ye. polipody tibi mi epithimi. fiat decoctio cū qua extrahant. 3. vi. cassie aut māne. qb; addas agarici. 3. i. turbit. 3. i. 5. cingiberis. 3. 5. salis gēme gra. vi. ¶ Ex confectiōib; cōuenit. R. spēz dia musci dulcis. 3. i. 5. spēz dyarodō abbatris. 3. i. spēz electua riy de gēmis. 3. y. cūchari. 3. x. fiat cū aq; feniculi buglosse añ. ¶ Electuariū. v3. d gēmis. R. cūchari buglosati bora ginati añ. 3. iij. spēz cōfectiōis de gēmis vel diamusci vel aromatici rosati. 3. i. 5. diarodon abbatris. 3. 5. de aura zc. vt supra. ¶ Ex trociscis et alijs fac vt supra. Et hic aduerte vt supra p̄mixtionē flātis cū melia maiore aut minorem fm quā varietatē opz te vario mō cōponere addēdo ex aperi tiuis magis et min⁹ vt ipsa exigit dispositio. cōsidera.

De cura flātica p̄tinue q; latica dr. R. VIII.

Diutidiana

Diutidiana est febris p̄tinua a flāte ad itra venas putre scēte cāta. Cui⁹ ē egrū oī die magis affligere f3 nāz hūoris p̄pūā. Et dr p̄tinua ad dñaz iterpo late. Et diuidit hec vt iterpolata i verā. sc̄q; ex flāte nālī putrefacto est. et in nō verā siue notā q. i. ex flāte puenit nō nālī. Et hec recipit diuisionē f3 spēz flātis nō nālīs. vt aliq; sit cōtinua de flāte falso. alia de vi treo. et sic de alijs. Et vtraq; lōga ē. sed lōgior ē iterpolata: qm virtutē min⁹ grauat siue molestat. ex qb; p3 q ab eisdē pueniūt causis. Et p̄uenit apparere febris p̄tinua flātica lōgi spacy et afflictiois et vñiformis cōtinuitatis caloriz fe brilis multū abscofa et latēs: p3 latica appellat. nāz ipsa ē p̄tinue affligēs vt ethica lēta et occulta in sui afflictione vt ethica: et cum tali continua afflictioe corpus calefacit et exiccat et arefacit propter defectum digestionis. vnde me dici non raro hesitant de esse ei⁹ an. s. ethica sit vel nō. Dif fert tñ ab ethica: q; i ethica pulsus ē subtilis durus strict⁹ et siccus. s3 in latica ē mollis cū quadā latitudine. Itē ethi ca q̄si semp ē vñi⁹ rēozis. s3 post assūptū cibū aliq; r̄ inflāme tur latica semp in p̄ncipio noctis siue cibuz assūperit siue nō. Itē circa mediā noctē magis inflāmat. et sic de alijs si gnis: de qb; ifra. Nā in ethica pellis ē arida rugosa et aspe ra: in latica vero mollis absq; asperitate. Et qdā dicūt q; la

rica ē nomē arabicū: idē ipoztās qd p̄tinua flātica. demōstratiua. Et veniēs ad signa p̄pūa eius di co cū Anic. q; signa p̄iodice iā posita ex pte vñ ne egestionis tact⁹ coloris et h3 p magna sui pte apparēt in cōtinua. Dr p magna sui pte: qm hec nō dimittit nec falsaz h3 getez vt p̄iodica. vñ p̄tinue affligit et circa occasus solis plus affligit. S3 differt a p̄clusa q; saltez manifeste affligit vñiformiter. a cōtinua vō p̄portionali: q; hec declinat ma nifeste et exacerbationē manifestā h3: vt sua colerica inter polata. ¶ Scōz signū Anic. et apud iceptionē ei⁹ fuit rigor frigus et horripilatio. i. in p̄mis paroxisimis p̄ncipij vñis ac cidit hec et positine: q; eo tpe mā est frida: et cōicat cūz mo uetur friditatē suā mēbris sensibilib⁹: verū i p̄cessu remittitur pp ipsaz mās accēdi et calefieri: ita vt cū appropiquat statuit aut paru⁹ aut nullus ē tipus rigoris. Contrariū aut ē in p̄iodica: qm vt supra quāto mā plus calefit et subtilia tur: tāto plus acuit et velocius supra mēbra sensibilia spar gitur. vel apud iceptionē. i. in p̄ncipio apparēt bi tipi: s3 re missi: q; p̄uatiue ex retractioe caloriz ad itra et cōtinue mi nuatur. Cōtrariū in iterpolatis. vñ videbis in p̄cessu febrē ipsaz absq; aliquo tipo frigoriz egrum solā caliditate plus molestare. ¶ Tertiū qm rigor. i. tepiditas et remissio caloz ris q; fit in p̄iodica: sex horis: q; remissio dicta ē supra fal sa ges. est et in cōtinua tñ. i. circa illud spaciū: q; paulo plus. s. aut paulo min⁹ et ē superās. s. calor p̄tinue q; reperit in il la tepiditate caliditatis p̄iodice. Nā vt subdit in illa te piditate sua siue flegma quiete p̄iodica nō euacuatur a residuo. s. caloriz quia est cum calore remissiori: supple q; sit continua: pp qd est sicut occultum non apparens: vt est calor cōtinue. et ista est vera et experimētalis expositio. In p̄ncipio aut p̄iodice vt experientia notat tipus est lōgior valde q; in p̄tinua. nā in p̄tinua nullus vel paru⁹ ē tipus in p̄ncipio: sed apparet qdam leuis extremozum et maxime pedum frigiditas: silt nāsi et aurium: que est p̄uatiua et nō positiua vt in p̄iodica. Aliqñ ē extremitates digitorum manuum frigesunt. Et ideo dixit Hilbertus qd continua flegmatica facit motum in horis flātis sine typo. et Huicel. dixit absq; rigore. Dicitur q; p̄pūā cōtinuaz est nō horre re. Et tu ipsum cōsidera. ¶ P̄ter hec signa que ab Anic. in p̄pūo posita sunt caplo ab alijs alia signa ponunt. vnde vrina in hac diuersimode se habet. Ita vt quandoq; appa reat subtilis alba: et alia die ruffa grossa cū multa residē tia. vnde vt Huicelmus in latica vrina in p̄ncipio est di scolorata spissa: et quodāmodo liuida. In augmēto autem et statu sit colorata ruffa et spissa. et in hoc differt ab ethica. quoniā in ethica vrina est semper vñius tenozis in colore. et substātia. ¶ A substācialiter inherētib⁹. quoniam pa tiens sentit notabilem caliditatem. sed cum tangitur per cipitur caliditas rozida. ¶ Aqualitate mutata. Litis mol lis ad tactum zc. vt de p̄iodica: facies tumida et h3. vt sui pra. ¶ Ab actione lesa. Pulsus est latus mollis tardus in equalis. q; scilicet quādoq; debilis: quādoq; fortis. Sitis modica aut nulla: nisi ex flegmate falso fuerit: grauitas capitis stupor. nam sicut grauitas est signum colere: et taci turnitas melācolie. Ita stupor flegmatis. et ita de alijs: vt in p̄iodica. Et ista signa sunt magis de ipsa a flegmate na turali proueniente. q; si fuerit a flegmate nō naturali p̄e dicta signa applicentur speciebus suis cum alijs signis su pra positis de eis addendo et minuendo per tactum maioris aut minoris caliditatis.

Pronostica

Autem dicatur. q; periculosior est cō tinua alijs paribus q; p̄iodica. et iō adapta te illis in pronosticādo. que de p̄iodica dicta fue re. ¶ De continua flegmatica ex flegmate falso causon di cta iam actum est. veruz; Raf. hec febris perducit ad idro

De febribus

pem ipso sarcam. et ideo cum videris incipere corruptiones forme tunc succurre cum illis que de cura idropicis. Dixit Ras. in diuisionibus: q. in eleuatione huius febris. i. in augmento vel statu accidit quicquid bursen frigidum et liturgia.

Canones Primus q. cura huius est sicut cura perio dice Auic. et dixit sicut q. non est oimoda similitudo. na differt ab ea. primo: quonia si non sit repletio copet a principio dieta grossior gradatim pcededo ad subtiliatione usq. ad declinatione exclusiue: d. tñ absolute esse subtilior interpolare. sed nō tñ multū subtilis. q. morbus est longus. Secundo quonia in continua icisua et subtiliaria cōueniunt fortiora pcededo de debili ad fortius vt supra. vnde minorata mā. et iam manifeste digesta cōueniūt cap-pares et h. et dictus est minorata: quonia ante talia sunt suspecta vt dictū ē. 3. q. in continua min. calida pueniūt ex parte diete et regiminis medicinalis et cōsimiliter minus sicca. et vt Auic. op. vt preparant cibi eoz in obseruatione teporum et diuersitatis eius. s. secundū suas spēs et in fortitudine virtutis et debilitate: dādo. s. in ea etiā vinū limphatum tñ si expedit vt supra. q. si timeat debilitas capitis ab eo si potes abstinere et loco eius bibat aquam mellis et non nisi post apparitionem digestionis vt supra: nō vtaris brodio cicerum decoctione apy et taliū nisi prius apparuerit digestio. Et tu misce frigida cum calidis et altera cibos carnes et h. cum expedit cū lactucis spinachys acetosis agresta et h. vt videbitur. Sed hic aduerte dictū Ras. is. cōtinētis q. curatio huius febris cū humidis plangat ipsam. Et iterū inquit. caue ab aqua frida. igrossat enim mām. quapropter prolongatur febris. Et cū vides egritudine minui igrossa regimen. Item si apparet vomitus qd est raro fac vt supra de eo. De lenificatione et alteratione agatur vt supra de digestionem pcededo debili ad forte et fortius. vt vbi grā a syr. acetoso simplici ad acetosus ppositū. et 3. ad oximel cōpositum dādo aquas aperitiuas pcededo de debili ad forte. Et sic de puocatiuis et euacuatius suo mō fiat. De flobotomia aut dicatur q. absolute alijs parib. plus cōuenit in continua q. interpolata. qm mā ē ad itra venas cōprehensa. et ē canō Auic. de cura quartane continue. vt infra suo loco. Et tu ibi. Ubi latius de hoc. Et eo magis copetitur quando febris est ex flāte dulci et in ea magis cōsultitur ceteris cōsentiētib. Quidā vt Rogerius etiā i ea q. ex flegmate nāli facit flobotomia cū largo foramine et maxie i corpe carnofo pleno. Quidā vt Huilielmus se fundātes sup dictū Auic. allegatū. Quia mā est apprehēsa ad itra venas: cōsentiūt in oī continua flōmias. et tu cōsidera. Et p istis facit auctoritas Galieni. ii. terapētica. is. cap. Inquit. Optimū est venā icidere nō solū in sinocis: sed etiā in alijs febrib. q. de humoribus sunt putredine. nā si in periodicis qd in his quarū mā est ad itra venas apprehēsa. et ē snia Quibasy i pñ sue practice Et nota q. tua itēio secundū magnā pte debz ēē in cōfortādo stomachū et appetitū ne deficiat. vnde Ras. dat cūcharū rosatum et troiscos.

De febre empiala siue empialos dicta. Ras. IX.

Febris Empiala vel empialos ē febris flātica. vt q. si semp interpolata a flāte vitreo i locis pfundis et occultis a corde remotis putrefacto: vt plimū pueniēs: cui ē facere scdm pcessus febris patiētē scdm eius ppriore significationē sūt sentire friditātē in iteriorib. et in exteriorib. caliditātē. Et dī empiala ab epi. qd est supra. Aliud. s. calitas supra frigiditatem. nā rōnale ē vt calor supemineat. dī febris flātica qm ipsa vere ē flātica. nā liparia vt in sequenti rubrica ē magis reducibilis q. dicēda sit vere flātica: dicif vt q. si. nā licz imaginabile sit ipsaz posse inueniri cōtinuā: tñ ab auctoribus numeratur iter interpolatas. vnde Serap.

hec febris nō est cōtinua. sed interpolata durans trib. vt q. tuor periodis. Idem expressit ferarius. p rōne adducit q. cum loca venaz et arteriaz calida sint: nō videt in eis posse congregari flegma paulatine tāte frigiditatis. sed bñ in locis pfundis occultis a corde remotis. vt sunt itestina stomachi vene pfunde musculoz musculi vētris dorsū corarū pedes man. et h. dicitur putrefcā qm ex pre qua putrefit febre facit et ex parte qua nō putrefit facit frigus. vnde vult Auic. q. flā vitreū existēs in iterioribus ppter resistētiam quā facit sua grossicie ac viscositate et friditate calori putrefaciētī resistit: ita vt non putrefiat scōz se toras: sed putrefit prius scōz aliquā parūā pte eius: a qua eleuatur vapores putridi. sufficiētes tamen cor inflāmāre et exteriora calefacere et nō iteriora quoniam partes frigide q. nō sunt adhuc putrefactę resistunt: cum sint et quātitate et qualitate vincētes. vnde estimādum est tales partes a caliditate putrediali adhuc aliquāliter calefieri. s. remisse valde. cū itaq. sic calefacte moueātur et occurrāt partib. quas de nouo attingunt in eis frigiditatem causant sicut cum spargitur remisse calidum supra membrum multum calefactus vt est videre de vrina mingentis in balneo. tertio de simplicis medicina. Item ad hoc cōcurrit motus illaz partiu flegmatis fortius imprimētium in partes quibus prius erāt adherentes in eis propter assuefactiones nullā causantes frigiditatem sicut est videre quādo quis tenuit pedes i aq. tem. cum autem aq. agitur caliditatem notabilem percipit. Ex quibus apparet declaratio descriptiōis excepta illa parte secundum eius ppriorem. qd additū fuit: quoniam aliquādo empiala accipitur pro febre in qua secundū eundem locum simul sentitur calor et frigus. vt de ea infra et sic hoc nomine vsus est Gal. secundo de differētijs febriu et in libello de malitia complexionis. et balyabas. s. terapētica. et is. cōtinētis 3. cap. sed nō est ita propria eius significatione vt predicta. et ista est tertia febris inter lipariā et empialam cui Auic. nomen non imposuit: ab balyabate līfura dicta. Sed extimo Auicem. per extrema nos facilliter mendium intelligere debere. et tu cōsidera.

Et ex his omnibus patet modus generationis eius. et causa eius. nā omne multiplicatiū flegmatis frigidissimi est vel esse potest causa eius factiua. vt supra in principio capituli. et tu ibi. et de liparia et de ipsa sit tales ponunt versus. In empiala frigescent interiora. Exteriora calent liparia vertitur illi. et dictus est scōz pcessus febris: vt statim in de signis.

Signa Auicē. s. de flegmatica interpolata ex flegmate vitreo proueniente ex qua expositione et est gentilis habetur q. ipsa sit periodica. vrina est frigida cruda quia minoris caliditatis q. in alijs sui generis: q. in alijs flegmaticis periodicis: propter flegma esse frigidius: et iteriora plus frigefacere. et ideo est discolorata magis et tenuis: et maxime in principio. vt supra de flegmate vitreo de egestionibus et alijs vt supra. A substantialiter inherētib. Quoniam ad tactum exteriora calent et ad intra pro tunc patiens sentit frigiditātē. Et hic aduerte q. hoc signum habet veritatem maxime in augmento statu et declinatione. nā in principio ex reuocatione caloris frigescent exteriora vt in ceteris flegmaticis de flegmate vitreo. sed in alijs temporib. et frigiditas in iterioribus: et caliditas. hec est remissa multum quia a frigidissimo humore resoluta. et hic calor maxime percipitur in volis manuum et plantis pedum.

A qualitate mutata. Ut de eo supra. Ab actione lesa. Pulsus est tardus et rarus in cōparatione ad pulsus aliarū

flaticarum: cum quo tamen stat q̄ sit absolute velocius & frequens etiam respectu sui sani: hec facit paroxysmum omni die vt alie flegmatice. & hoc est verū secundum plurimum nā contingit aliquando q̄ p̄uertit ad q̄rtanā vel tertianā. i. seruat p̄yodum quartane: vel tertianē. & hoc ideo: q̄ materia est pauca: & inepta inflāmatiōi. & ideo nō nisi quandoq̄ in longo tēpore putrefit: quare propter has duas causas paroxysmus causat tardiozem. vnde quandoq̄ tardat plus. quicq̄ minus: & ideo vt supra. qui iudicat tertianaz per paroxysmum errat. Auicē. de signis tertiane. paroxysmus autem eius durat vt Auicē. quandoq̄ quatuor horis quādoq̄. 24. quandoq̄ ante illud secundum maiorem & minorem materiei multitudinem. Nam hec materia non reperitur v̄ plurimum cum magna quantitate. Quidam exponunt ex quatuor horis: quia stat patiens cum frigiditate quattuor horis anteq̄ caliditatem sentiat. deinde exit caliditas & durat vsq̄ ad. 24. horas. & aliquando finitur ante. primus modus melior.

Pronostica Serap. febris hec nō permanet multum: fortassis enim moratur. 20. diebus. & fortasse addit super illud parum: aut minuitur paup̄. omnis enī febris flegmatica associatur corruptioni & debilitati oris stomachi: que nō excusatur corruptioni & debilitati que attrahūt accidentia mala ex sincopi pulsu cordis. & cā suū appetitus. prima quarti. de his in quibus differunt & cōueniunt febres putredinis. Et ideo esto sollicitus: q̄ ex ea mala precipue accidunt nocumenta. & inter cetera maxime stomachum debilitat: precipue cum mā in stomacho colligetur: cui oīo sollicitus esto.

Canones. Primus q̄ cura eius sicut cura quotidiana ne de flegmate vitreo: vel sicut cura note quoniam in ista seruari debent hi canones omnino: & secundum eundem ordinem: vt de cura flegmatice in generali dictus est. ¶ Secundus q̄ in hac fortiora conueniunt ex parte digestiuorum solutiuorum lenientium pronocantiū & huiusmodi. ¶ Tertius q̄ ista debent in ea frequentari maxime lenitio & materiei digestio: & debet fieri gradatio ad fortiora: & in hac fiat vomitus cum canonibus vt allegato loco. Itē attendatur confortationi stomachi super oīa cum administratis intus & extra. Et credo q̄ balneum factum ex aqua decoctionis eupatorij: feniculi maratri & horum aperientij in declinatione vniuersali expeditis vniuersalibus constāte virtute esset conueniens multū cōsidera. Et Auicē. in eius cura multum laudat clisteria acuta in quibus ponitur medulla cartami centaurea minor anetum camomilla tribulus mellilotum almuri & mel. & tu oz dina inspecta complexionē etate sensibilitate intestinozū & huiusmodi & precipue conuenit iam minorata materia & digesta. vnde vt supra procedendo de debili ad forte. S; vt dictum est absolute ceteris paribus in cura h̄. fortioribus vtendū est. ¶ Digestiua simplicia sunt secundum ipsius flegmatis speciem: de quibus quito capitulo. ¶ Ex vsualibus saltez in principio. Recipe oximellis simplicis 3. i. 5. & quia in hac febre multum nocetur os stomachi. vt Auicē. adde cum ipso rob agreste. 3. 5. vel similiter vt placet aque buglose feniculi absinthij añ. 3. i. & aromatica cum cinamomo. Et oportet te gradare de debili ad forte vt supra. ¶ Ex solutiuis conueniunt que in flegmate vitreo. iam dicta sunt. & vt supra quarto capitulo. & quia conuenit hoc flegma descendere ad intestina fac clisteria fortia vt supra: & in his sollicita. verum q̄ Auicē. laudat vnū solutiuum: volo tibi hoc loco distinguere. Recipe mirabolanozū citrinorū & nigrorū añ. 3. i. turbith. 3. 5. cināberis. 3. 5. infunde in oximelle simplici per decem horas. deinde addas aque lactis caprarum. 3. iij. & parum calefiant

deinde fiat fortis expressio: & addas manne vel cassie. 3. vi. & tribue: & hoc maxime vbi comprehendes aliquid cē melancolie et dubitas de cōuersione ad quartanā: De si ex p̄mixtione colere proueniret: qd̄ comprehendes per signa eius. quia de tertio in tertium magis affligit & huiusmodi. tunc ea tribue que in de cura tertiane de colera vitellina dicta sunt. Et pariformiter procedas i liparia si ex flegmate fuerit vitreo. ¶ Q̄ si ex colera vitellina etiam dictum est: & de fricationibus & alijs vt allegatis locis. verum post euacuationes conueniunt in his tyriaca dyambra diamus scus dulcis electuarium de gēmis & h̄.

De liparia.

Rubrica.

X.

Febris Liparia est febris secundum plurimum flegmatica vt quasi semper interpolata: a flegmate vitreo in locis profundis a corde remotis putrefacto v̄ plurimum proueniens. Cuius est facere patientem secundum processum ipsius febris coadiuuare flegmate in exterioribus existente simul sentire caliditatem in interioribus. & in exterioribus frigiditatem: propter qd̄ dictum fuit in precedenti rubrica: q̄ liparia est e contrario empiale. & dicitur a liparos grece: latine pingue. nam sicut videmus in estate corpora pingua in exterioribus: et int̄ multum calida. Ita accidit febrientibus hac febre: & e p̄bleuma. Aristotilis octauo problematum octauo problemate. propter quid pinguis. Et hic nota q̄ hic terminus varijs vario sumitur modo. & nō sicut Auicē. hic vt Isaac q̄nto febrium. sed omittatur pro nunc: et stemus cum Auicē. dicitur secundum plurimum. Quoniam vt Auicēna quandoq̄ ē colerica ex colera grossa valde. sed est raro: q̄ ad tantam colera deueniat grossiciez que requiritur in generatione eius vt infra patebit. & modus generationis ab ea statim dicitur expeditis alijs particulis. Quidā vt Rogerius etiam a melancolia grossa fieri posse dixit. & filius mesue a flegmate & melancolia simul. Dicē vt quasi semper cum reliquis: vt in empiali: cuius ē. secundum processum: quoniam in alijs flegmaticis: in quib̄ in principio sentitur calor in interioribus. & pro tunc adhuc est frigiditas in exterioribus & maxime cum fit processus ad augmentū: & tamen pro tunc nō est liparia dicenda. cōsidera. ¶ Dicitur simul: vnde nota modum generationis eius primo cū est flegmatica. nam cum flegma vitreum putret ad intra secundum partem eius parūz vehementer putrefit: ita vt pars illa sic putrefacta vehementer propter caliditatem fortem subtilietur subtiliatione qua vapores eius possint ad cutē peruenire & ad membra exteriora: tunc fit empiale: vt supra. Quando autem talis materia putrefit secundū se totam nō a forti calore: sed debili: ita q̄ ipsius nulla vel quasi nulla pars eius vaporosa sufficienter igniatur: ignitione que valeat cum tali caliditate ad exteriora peruenire: tunc accidit vt pars intrinseca calefiat: & locus in quo ē illa materia sic putrefacta: & exteriora frigent continue reuocato calore propter presentiam humoris crudi & vitrei in interioribus. Item quia accidit q̄ vapor cum caliditate debili ab ea materia eleuatus ante q̄ ad cutē perueniat & ad membra exteriora caliditas illa debilis & uanescit seu valde remittitur. vnde deinde membris occurrēs ipsa infrigidat: quemadmodum contingit materiam calidam infrigidari a vaporibus aque debiliter calide eleuatis. & post facte eleuato tertio cōtingit pro tunc flegmata multa cruda mucillaginosa vel vitrea in exterioribus inueniri que stant sic quēta ante aduentum febris: & cum superuenit calore & spiritibus ad intra retractis mouētur. & illa flegmata vnde occurrunt partibus quibus prius non occurrēbat

De febribus

et sic frigiditates illis causant. Iste sunt possibilitates que
ut modo gentilis non sunt negande: ex quibus apparet dif-
ferentia inter ipsam et empialam. nam in empiala minor
pars materie mota ad faciendam febrem putrefit. et lipa-
rie maior. imo quasi tota. Secundo quoniam caliditas pu-
tredinalis in empiala est fortior et magis ignea in liparia au-
tem remissa. Quidam moderni sequentes Isaac dicunt ipsas
causari quoniam pars materie monetur ad exteriora non
putrefacta: et illam frigiditatem in exterioribus causat. pars
autem ad intra putrefacta febrem causans calefacit interiora.
dixi quod possibilitates iste non sunt negande. Et sicut di-
ctum est de flegmate ita dicatur de melancolia: que sua
grossitie consimiliter eam facere potest. Adus autem ge-
nerationis eius ex colera grossa est proportionalis dicto de
flate. ut quod colera grossa sit paucior et in interioribus putrefiat: et
ab ea non eleuetur vapor subtilis calidus. Et consimiliter di-
catur de frigiditate in exterioribus quod accidit ex causis iam
dictis: et hanc speciem vocavit Auicenna. caburos. et tu consi-
dera pro declaratione quod sicut carbo ignitus comburit et
calefacit: et tamen ab eo non eleuatur vapor. Ita potest de
humore contingere. et tu bene considera hoc exemplum.
Et circa istas causas cadunt speculationes. ut quomodo
separatur ab eadem materia vapor calidus vadens ad cor
et frigidus veniens ad exteriora: quis est sic separans. et mul-
ta alia de his vaporibus: que speculatoribus relinquo. et tu
illa considera. Item quomodo erit hec febris cum calor non
procedat in totum corpus. Item cum non perueniat ad ma-
nus manus non febricit. qua operatione ledit. Ad primus
respondet Auicenna. in littera quod diffinitio debet suppleri ni-
si impediatur: sicut cum dicimus diffiniendo aquam: quod est
frigida et humida: hoc est in sui natura. si non impediatur.
Ad secundum pro nunc dicas quod manus febricit per com-
munitatem a corde. quod scilicet cor febricit cuius temperantia pre-
supponit si sana esse debet. considera. Ex quibus patet de-
scriptio et cause eius factive.

Signa demonstratiua. Ab exercitiis. urina in hac
ut Isaac: est crudissima et minus tincta quam in fle-
gmatica non vera sine amfimerina dicta. verum cum est
ex colera est magis tincta. Quod si fuerit a melancolia erit fu-
sca. si ex flegmate et melancolia simul erit ut urina in quar-
tana de flegmate ut in sequenti capitulo. et accidit eam colo-
rari propter calorem in visceribus conclusum. et proportionabiliter
dicatur de alijs egestionibus. Ad substantialiter inherentes
dictum est quo exteriora frigent. sed per tunc interiora calent ut
in causonide. et per hoc indicium egrotantis. ut dicit Ras. per for-
te indicium quod precipit in interioribus cuius causa est: quod sumus calidus re-
solutus non potest exire per poros exteriores retro ingredi ad
interiora. et sic inflammat ea: dato quod in sui natura non sit multum cali-
dus. et tu considera bene hunc sermonem. Ad qualitate mutata: quod
facies liuida: et ita de alijs signis flatis vitrei. Quod si fuerit a
colera grossa secus erit. et tu ex datis illa signa considera et fabri-
ca. Ab actioe lesa. pulsus debilis et parvus plusquam in emfi-
merina: velox tamen est et spissus: et adhuc plus in colica: et in vtra-
que est diuersus. Et dixit Ras. is. continetur febris liparia est cum
subest vehemens frigiditas frons et tibia: et manuum et pedum
et calefactio ventris et pectoris: et hi considerant aerem fridum. et con-
stipant ventres eorum: et parva urina est tenuis. hec febris piodi-
cat per plimum octidie. et dicitur per plimum: quoniam aliqui de 3° in 3° quibus
de 4° in 4°. et maxime melica: et sic de alijs piodicat: ut de em-
piala dicebat. Et sentit in principio aduentus eius fractio quodam in me-
bris ossitationes alicuius et huiusmodi ut supra de flegmati-
ca ab humore vitreo pueniente.

Prognostica Hec febris est longioris spatij quam emitri-
tens. i. paroxysmus vnde emitritus est bre-
uior quam paroxysmus vnde liparie et maxime flatic. nam per plimum

liparia est breuioris spatij quam emitritus: quo. scilicet ad totum tempus
duratiois egritudinis. Gal. 4° aphorismi. i. memento illo in non de-
ficietibus febribus. ponit quedam modum liparie satis alienum di-
cens: quod ipsa extendit ad febres principiosorum apertum interiorum me-
broz: flegmonum. scilicet berisipillaz. in illis. n. febribus calitas mul-
ta precipit in interioribus: et in exterioribus fortis friditas ex forti re-
uocatioe caloris ad locum apertis: hec tamen febres improprie lipa-
rie dicuntur. et est dictum Ras. is. continetur: ut Gal. allegato loco:
vnde ait. liparia est ex febribus adurentibus pessimis et piculosis.
Et ideo est deterior empiala. et ut Ras. allegato loco est filia
causoni. et ideo est citioris cure quam empiala: ideo vtriusque cura sit
plexa. et per totum nota per descriptionem. et tu considera.

Canones Cura est vna in hac et in empiala: maxime in
ea que est ex flegmate. nam que ex colera est re-
ducatur ad curam colericam: et sicut que ex melancolia ad curam
melancolicam. Secundus cano. quod cauere debes in cura hu-
ius quam est ex colera ab usu multe calitatis: et ea per calitatem
colere et ipsius calorem esse in interioribus conclusum. Tercius
tamen est serapioidis: quod tam ex parte dicte quam ex parte potio-
num debemus ad intra administrare ea que sunt minoris
caliditatis respectu illorum que in empiala exhibentur. econ-
uerso vero ex parte eorum que ad extra applicantur fieri de-
bet. Sed dices Auicenna. inquit regimen liparie indiget sub-
tilitate plusquam regimen alterius. Dicendum ut quidam quod sen-
proximatione subtilitatum in liparia quam in empiala: quia
calor est ad intra clausus: etiam quia fortasse erit a colera: et
sic in eorum administratioe maior potest contingere error quam
in empiala. et dirigitur sic littera. plus. scilicet considerationis de-
bet habere medicus in exterioribus autem est econtra. ut
patet: nam sic resolutiua. et que intensioris sunt caliditatis
ad extra in liparia administrari securius possunt. ut patet
consideranti. Item sis memor gradationes facere in di-
gestionis solutiuis et huiusmodi. in fortitudo stomachi pre-
cipue et aliorum mebroz: ut supra de empiala: et ut supra de
empiala dixit Rogerius: quod precedentibus euacuationibus
quod in fine factis. pluribus conuenit stupha siue balneus ex
herbis calidis ut supra. exeunti de aurea aut tyriaca aut
metridatu ad assumptionem residui: ut dictum est: et dimittat
sudare: et post sudorem abstergetur et inungatur spina stoma-
chi renes brachia tibiae vnguento calido. tu itaque ex habitis
opare reducendo te ad ea que de empiala. et ad loca supra: quod
ad 3° et 4° cap. considera. Postremo scito quod reperit spes
eius antanus vocata. is. continetur: in quo color patiens est
filiis coloris ictericorum. et accit in ista sudor multus grossus
croceus. et siccitas lingue nigredo: vehementia sitis podero-
fitas frons et macilentia corporis. et de genere adurentium. considera
De lusura et febris iter has media.

Lusura Est febris iter empiala et liparia per
participationes media ex flegmate
vitreo ad intra et ad extra putrefacto pueniens:
cuius est facere sentire patientem secundum cum
dem locum. tam in interioribus quam in exteriori-
bus frigiditatem filii et caliditatem. pro cuius itel-
lectu imaginare quod due materie vitree vna in interioribus.
et alia in exterioribus moueantur ad putredinem: ut in
empiala: et non sunt magni nocimenti: ita quod propter hoc ne-
cessarium non sit calorem et spiritus retrahi ad intra. Et tunc
apparet quod ex motu eorum antequam putreant partibus quibus
occurrent frigiditatem communicabunt. et cum pars eorum a
calore putredinali putrefiet. tunc eleuabitur vapor putre-
dinalis qui erit causa febris qui occurrens partibus extrinsecis
iam prius ifridatis ipsas calefaciet. Sicut continget de ma-
est in exterioribus: quoniam vapor putridus ab ea eleuatus moue-
bitur ad intra et occurrere partibus intrinsecis iam in frigidatio

calefaciet: et sic apparebit in eundem locum calor et frigus. Et si dicatur, quia calitas occurrens friditatem remittit: aut remittitur: et sic in membro generabit tepiditas. Item duo contraria non possunt esse in eodem loco. Dicendum cum coitate quod impressio caliditatis et friditatis non fit in eundem locum cum oino: neque fieri potest ut argumeta videntur probare: sed sunt in partes. Item contrarietas valde propinquas. Ita ut ex propinquitate decipiatur iudicium et extumatur quod sunt in eodem loco. Alie sunt in maiori disputaciones et responsiones subtiliores quas philosophus relinquit: hoc autem medico satisfacit. Haec autem febris. Alii nomen non imposuerunt: imo visus est dubitare an contringere possit propter argumeta adducta et alia fortiora que sunt in maiori: ideo dixit. Si hec febris fuerit non erit nisi sunt due materie. Et Galenus 3° de simplici medicina videtur reddere causas horum. Et dicit quod accidit propter iuxta positionem humorum calidorum et frigidorum in minimas partes: ita ut non sit dare aliquam partem formalem: ita parua cui aduenit frigus: quoniam ad latus eius non sit pars formalis siue sensibilis cui accidit calor: ita quod iuxta minimas partes membrum sensibilis est res calefaciens et res ifrigidans: ideo iudicatur: et exemplificat Galenus de gustu. ut si quis miscbit mel et absinthium cum gustabit sentiet simul et non in eandem partem formalem dulce et amarum: sed in diuersas. Item si super hanc a sole calefacto perceretur aqua frida. Considera. Multum alij possunt imaginari modi: ut quod due mae moueantur: quarum una est colera que putrefiat: et flegma quod mouebit: et non putrefiet unde emittens vapores ad certas partes in frigidabit: et colera putrefacta mittens ad alias illis propinquas calefaciet. Item si contringeret ut flegma vitreum intus vel extra existens moueretur ad putredinem in medietate eius: et quod vapor vitreusque partis moueret per totum corpus. Considera et fabrica: et iam habuisti supra de empiala quod humor vitreus putrefacit. remissa putredine ifrigidat.

Signa demonstratiua. De signis eius dicat quod etiam medio modo se habent respectu signorum extremorum: et similiter de pronosticis.

Idem dicatur de cura. et tu considera bene cum tibi tales acciderent febres: quas credo tibi nunquam ante oculos venire: quia extimo eas plus extimari quam de facto venturas: propter quod extimo Alii. saltu de istis medijs sic leniter transiisse: et ideo ut supra dixit. si hec febris vel fortasse voluit ex extremis nos media debere cognoscere: et tu considera.

De febre sincopali humerosa. Rubrica. XII.

Febris sincopalis humerosa est febris: in cuius aduentu accidit sincopis a multitudine flegmatis crudi in stomacho vel venis propinquis ei multiplicati et putrefacti in plurimam contringens. et de sincopali ab accidente concommittate et humerosa propter multitudinem humoris a quo puenit: et sic contra distinguuntur minuta. de qua in sequenti rubrica. et clare dices modum generationis eius: et sic patebit descriptionis declaratio. Accidit quandoque flegma crudum aut via indigestiois aut visu mali regiminis: quod multiplicari replendo et venas et arterias. unde grauando multum virtutem ipsa non regulare putrefit et febre causat putridam in cuius materie motu accidit: ut ipsa moueatur ad os stomachi ipsum sua friditate ac corruptioe ledente et sui multitudinem suffocante caliditatem eius: corde etiam nocito a vaporibus malis per arterias ad ipsum transmissis: etiam qualitate aliqua venenosa infectis: nec non et friditate materie: unde eorum virtutes deficiunt: et sic sincopis cum ea causatur: et quanto plus putrefcit materia: tanto magis accidit sincopis: ideo in statu multum sincopigat: ita ut deficere videantur. Et quod tantum repletio non videtur ab alio humore fieri posse ut a flegma

te: et maxime raro colera in tanta multiplicata quantitate ut talem faciat repletionem. et maxime in stomacho: hinc absolute multum voluerunt eam flegmaticam nominari debere. Alii voluerunt quod a colera fieri possit: sed quicquid sit: tamen in plurima a flegmate est: et sic voluit Alii. vii ait. Hec febris fit propter flegma ex frequenter nauseatiua repletionali et multitudine ciborum crudorum. subdit tamen. fit et ista febris sincopalis humerosa quicquid et in quibusdam horis ex colera durante grossa et vitellina multiplicata in visceribus que ibi putrefit: et vomunt coleram: et sunt ei piodi flegmatici in plurima: et ideo considera. hec febris flegma est dispartita: quod interpolata. nam rarissime reperitur continua: et causa. quod natura male sustinet eam interpolatam cum ab ea vincatur cum multis malis accidentibus. ut infra. quod sustinebit eam continuam. quod si accidit ipsa erit mortalis in plurima. Et quod dicitur quod quicquid est continua proportionalis. quicquid interpolata flegmatica vel colerica nota: quicquid composita ex quotidiana et colerica nota. quicquid est ex speciebus emitteit. Iste sunt possibilitates non negande: ut supra. Item est disparata siue separata ab alijs flegmaticis: quod distans ab eis multum ex parte accidentium et cure: ut infra apparebit suis locis.

Signa demonstratiua. Dic non obstruatur ordo signorum: quoniam ipsa posita sunt supra in ordinem de flegmate ex flegmate crudo. et tu ibi. Signa itaque ponent absque serie ab Alii. et alijs collecta: quod accidit circa occasum solis omni die et in aduentu paroxysmi accidit sincopis: et cum mouetur patiens per lectum sincopigat: imo et quicquid cum eleuatur ut comedat sincopigat. et ego vidi talem. et forte hoc intellexit Alii. cum dixit. Et quicquid mouetur et incipit in putrefactione et vincit virtutem plus. Urina appet in principio discolorata et spissa: et aliquando tenuis cum liquiditate occulta vel manifesta propter caloris suffocationem. Pulsus fit paruus tardus et rarus. et hoc in principio: quoniam materia in principio est multum cruda inepta calefactioni: ideo ab ea pro tunc cum ad putredinem mouetur eleuantur vapores frigidi vel remisse caliditatis: qui sua multitudine ad cor puenientes qui ad ipsum perueniendum iuuant sua venenositate: cum de natura veneni sit cor petere: ipsum cor in frigidat: et caliditatem eius suffocant: et sic sunt causa paritatis et tarditatis pulsus: et sincopis. Deinde cum materia incipit putrefieri et a caliditate putredinis calefieri cor calefit ubi plus ifrigidabatur. et ex consequenti fortius pulsus variant de paruo ad magnu: de tardo ad veloce: et sic de alijs: et quanto magis calefit: tanto magis sistoles maior diastole propter multitudinem vaporum: ut per intelligenti. et deficit pulsus horum quasi in omni alia pulsatione. Et ipsa periodicat: ut flegmatica: sed quandoque accidit propter multitudinem materie in eadem die pluries periodicare et in omni periodo accidit sincopis. nam sic empiala ut dictum est contingit propter paucitatem materie flegmaticae motum facere. de 3° in tertium: ita propter multitudinem potest anticipare et accelerare paroxysmum: quod si fuerit a colera grossa periodicabit in plurima omni die propter suam multitudinem et quidam tale vocat duplicem tertianam. Et credo quod ad motum eius quotidiana adiuuet multitudo flatus colerae ingrossantis. Facies colorum est cacerica: et corpus molle multitudie vaporum et flatus varietas in colore faciei propter pugnam magnam virtutis ad materiam: quia aliquando ita succumbit. ut calor videatur extinguui et labia nigra fieri: et aliquando subleuatur: et sic remouetur color ille: quandoque apparet liuidus: vel plumbeus vel viridis: vel citrinus. Et accidit hec colorum varietas maxime in principijs paroxysmorum. Oculi eorum sunt fusci virides propter mortificationem caloris. sunt et exentes propter multitudinem vaporum ad eos ascendentium apud vehementiam egritudinis: et sunt sic maniaci in aspectu vel in motu: quod ingerit. Et in eis multiplicata multa verositas grossa que extendit prope cundria: umbilicum et eorum viscera et ylia. Item quod

De febribus

doq; per vias indigōis multiplicat flegma acetosum qđ euomūt: et aliquādo crudus mucilaginosus. Et quādo cū tali febre coniungitur apostema. viscerus nō est habenda spes: qm̄ tantā maliciā virtus sustinere nō poterit.

De pñosticis aut dicitur statim in de cura.

Canones. Anteq; ad eaz curādam accedas scito qđ huius cura et sequentis est difficillima vt apparebit: et iō cū timore et pñosticatione eā aggredere. Nā aut nām relinques cū mā preliari: aut eā iuuabis cū arte. pñū qđez suspectus nimis aut ppter multitudinem mae apte ipsas suffocare: aut ppter cruditatē eius magnā: quā virtus sic defecta digerere nō potest. Scdm̄ periculosum valde: quoniā tāta mae multitudo idiget euacuatione: quā facies aut cū debili medicina: aut cū forti: aut cū media. nā hec euacuatio est necessaria: vt Auic. quoniā si non fiet prefocabit vīus. Si itaq; eā facies: aut facies illā cū medicina debili: et tunc cū mā sit cruda et multa: illa nō obediet medicine tali: et tūc fiet cōmotio prefocatiua: et nō eductio mae male. Si vō cum media: idem ptinget. Si cū forti: qđ. s. aut cū medicina laboriose educere: aut flōmia copiosa: tunc cū nā nō sustineat debile motū eius forte motus. absq; vebemēti periculo mortis. Et iō merito hec febribus dici potest febris hesitatiua: in cuius. s. cura multus hesitat medicus: et hoc ppter causas ias assignatas. verū accidit et alia cōtrarietas que est iter febre et ipm̄ accidens. et tu considera.

Accidit scđo difficultas cure eius ex parte cibatiōis. nāz rōne mae multe rozide idigent abstinentia a cibo: vt materia multa et cruda digeratur. rōne vero sustentatiōis virtutis idigent cibo multo: qm̄ in talibus est abundantia multorum flegmatū crudorū et putrefactorū et sanguinis mali nō cedentū in nutrimentū: quare corpus alio idiget nutrimento: hesitat itaq; medicus an dare debeat an non. Si dabit addet in mā diminuta. i. que iudicat de sui diminutione. Et sic videtur errare. Si non dabit cadet virtus. Ex qbus cōprehēde qđ male hec febris curat. imo vt plurimū est mortalis: vt in dies experientia demonstrat. Et iō tu pñosticus tunc caute ac prudenter deponas. Si vero sanguis nō fuerit malus: nec ita corruptus qđ ad benignū reduci possit. tūc illa est minus mala: nec ita nutrimento puantur mēbra ppter bonitatem sanguinis apti conueri in bonū nutrimentum neq; est pro tunc idigentia tanta cibi ppter bonitatem sanguinis. Sed Auic. loquebatur vbi sanguis est multum corruptus. Et Gal. iz. terapen. locutus est vbi sanguis non est ita corruptus. Et quādo apostema est in visceribus aliquibus: tunc nō speratur oīno: qđ vt supra virtus nō pōt tollerare simul nocumētū huius febris et apostematis: neq; virtuti succurrere possumus per cibū ppter apostema. Dices itaq; qđ fiendū: Rūdeo certe qđ male: qm̄ vt plm̄ est mortalis. S; pur sequēdo curā eius. et pñcipaliter de ea que ex flegmate fit: dicat: qđ hi sunt seruādi canones. Primus ordinatio dietē. Scđs pñtate virtute est euacuatio gradata de debili ad fortē vt supra pluries. Qđ si virtus non fuerit fortis succurrendū est cū fricationibus. vt dicet obmissa euacuatione. Tertius est digestio cum subtiliatiuis nō calefactis multus: vt aqua mellis cū decoctione r̄sopi et seīs apy: vel vt sy. acetosus meli? cū aqđ calā in hyeme: et in estate cū frigida: s; melius est eis vt digestiū sit calm̄: qm̄ sua actuali calitate iuuat. Quartus euacuatio: vt supra fortior. Quintus diuersio. Sextus confortatio stomachi puocatio vrine ac sudoris. Septimus correctio accitium.

Pro pmo eligatur aer in actiuis temperatus declinans ad siccū: et est ozietalis bonus: et seprētrionalis aliqliter calefactus arte et sit clarus et apertus maxime tēpore vigiliarū. et si fuerit humidus nebulosus arte corrigatur cū igne

ex iuniperis et cū suffumigis odoriferis in fortatione virtutis: vt supra de pestilētia: et maxime pferunt hec suffumigia parū ante et in aduentu paroxysmi. vel vix timetur aduentus sincopis. aer excessiue calis et excessiue fridus vitā dū. Primus qđez hūores dissoluit et currere facit ad pulmonē ad cor et hū. mēbra et periculosus est. Scđs vero phibet digestionem et opilationē facit.

De cibo et potu. Dieta in hac in pñcipio vix eē subtilis ppter repletionē: et in pcessu vix igrossari p cōde regimen aliap: in qbus in pcessu subtiliatur. magis ppter statū. et est modus qđ obseruatur in repletionibus in quib; magis timem? casum virtutis ppter oppressionē et suffocationē caloris et ppter aggrauationē quā per vias resolutionis. Tu itaq; cipe a dieta subtili vsq; ad dies tres consentiente virtute: deinde per alios tres venias ad mediā: deinde pcede cū grossa: et modera te fm̄ etatē consuetudinē virtutē. de quibus 4^{ca}. Et hic nota qđ apparēte digōne mae poteris cū cibo admiscere aperitiua. vt radicez apy petrosillini et hū. Item dari poterit cappares et talia acetosa subtiliantia et icidentia et hoc apparēte digōne. cibetur ante paroxysmū per sex horas ad minus et super ipm̄ dormiat. super ipz vō qui datur tempore sincopis nō dormiat: vt infra. Potus habita itentione ad mās ad virtutē et etiā ad febrē cōpetit vinus albus clarus subtile odoriferū non stipticus sapore mediū qđ moderare etiā s; consuetudinē etatē tēpus anni: imo qđ stomachus in hac multū leditur. iz. terape. conce dit dulce et limphetur fm̄ vinositatē vini. Itē ppetit aqua ordeī decocta cū melle aut cūccaro ru. et maxie in pñis qđ mor diebus: et precipue cū cōsidis de virtute.

Motus et qes. Sēper in lecto quiescant nō moueantur: neq; ad assellā se eleuent si possibile est neq; ad mingendū qđ motus parat ad sincopim: vt supra: sed oīa iacentes in lecto faciant: et in hoc stude vt potes: neq; hunc postponas canonē et igeniare vt stātes in lecto supfluitates emittant: et semp cū sunt in tali actu facies aliquo odorifero aspgat.

De somno et vigilia. probibeant a somno oīno in ipsa sincopi et etiā in tempore appropinquatiōis eius. Dic Auic. dixit: vt supra de flegmaticis qđ somnus debz esse equalis vigilis. ait. ponatur medietas temporis eorū fricationibus. vt materia resoluatur maxime ipa ente vitrea cruda et medietas temporis eorū dormitioni vt materia digeratur: et virtus reficiatur. Repletio et inanitio: repletio vitanda est omnino. Item ad saturitatem non comedat. Inaniatur venter cū collirio ex melle et sale facto: et cū somno surgit tenter expellere supfluitates mucosas ex naribus: et vt dcm̄ ē confortandi sunt vt non surgat ad assellā: imo regendi sunt. Animi accidentia. Euiēnt excessiua que habent virtutē debilitare: aut humores inflāmare et ponere in motū: quia ex eo vt supra accidit sincopis. dicat quidam qđ moderata ira iuuat. considera.

Pro secundo constante virtute euacua: et hoc specialiter quando natura ex se non mouetur. quoniā si illic esset fluxus superfluius aliter agendū: vt in septimo canone. et primo securum est suppositorium ex melle et sale factum. Qđ si de virtute bene confidis potes et ventres lenire a superfluitatibus fecalibus mucosis cū clisteri ex bliti caule floribus camomille ordeī et mercuriali facto cum sale et oleo cōmuni. Qđ si materie essent in stomacho et educere velles. Nota primo auctorū nostrorū apparentem discordiā. Rasis. iō. continentis in hoc capitulo auctoritate Alerandri. Inquit. Da in potu laxatiū ad allenā dū illud flegma vt non aggrauet naturam. Qđ si videris egrum corroboreari super residuum bonum. si non da iterum ei laxatiuum. Galie. vero. iz. terapenti. videtur contrarium opinari cui et Auicenna consentit: et ratio quia hi humores quies

scientes sincopiz faciunt: quia scz non habentes fortes mo-
tus. ergo multo magis moti forti farmaco aut debili. sepe
pigit hec apparēs discordia pparias auctoz estimatōes
Nam Alex. estimat qd talis mā grossa et viscosa fricatio/
nibus educi nō possit: s3 idiger solutiū: et qd virtus eēt for-
tis in tolerādo eum. Hal. vero et Auic. arbitrati sunt cōtra-
riū: vt qd virtus tolerare nō debeat. et iō dixit Hal. allega-
to loco. In nullo taliū sanguis ablatio sine maxio assueuit
fieri nocumēto. Quidā volētes piliare iquūit Alexādrū
fuisse locutum vbi flegma est benignū appropinquās san-
guini: ppter qd et dixit flōmiam fieri posse. Hal. vō et Auic.
vbi flegma sit corruptū. vt supra: ppter qd flōmiam nega-
uit Hal. Alij qd Hal. et Auic. timuerūt casum vtrius ex mo-
tu humorū ppter qd phibent farmacū. Alex. vero et Auic.
roys plus timuerūt casum vtrius seu suffocationē eius ex
multitudine. Iō ausi super farmacū. cōsidera. Qm hic eēt
locus speculatiōis quā nō dissoluit nisi experiētia: et ideo ma-
gis expertis credēdū. ppter qd Alexandro viro gpe exp-
tissimo vna cum Auic. adbereo. Item secutus pncipes
cōstante virtute pmo lenias ventrē cū clisteri. vt supra et
gradādo ad fortius addēdo aliud medulle cartami cassie
et ycrepigre: et h3. qd si de vtrute bene pdis potes te trāsfer-
re ad lenitiū p os ex cassia manna: et cū odore turbitū aut
agarici: et maxime in pcessu: et sic gradādo in eius efficacia.
Et adherētes alexādro presumunt supra farmacū debile
supra vomitū: et supra flobotomiā. supra qd solutiūz for-
te et debile et supra vomitū maxime quādo vtrū est fortis
et mā est apta satis facilius educi: supra flobotomiam ve-
ro quādo flegma est dulce vel sanguini admixtū: si ex flo-
botomia nō cadit in sincopim. Tu itaqz si pprehēdis māz
in stomaco pneri quā extimas leniter vomitū educi pos-
se: tunc puoca ipm cum oximelle simplici et aqua succari:
deide per quintū hore imitte pēnam ori aut digitū vt fa-
ciliter fiat. qd si videf cōstare virtus: potes fortificare cum
aqua decoctiōis raffani et h3. vt sepe in radicibus vniuer-
salibus. Et ex solutiuis pueniunt pille de yera simplici ale
fagine et h3. vt supra. s. ca. vbi vō nō cōfidis de virtute so-
lutiua dimitte et attēde suppositozijs. et si videf etiā semp
cum timore leuibus clisterijs. Et sis sollicitus: vt Hali.
de fricatioibus. de qbus vidēda sunt gncq. Primū quid fa-
ciunt siue operant. Scdm que ptes corporis sunt fricāde.
Tertiū qles eē debēt: debiles. s. aut fortes. Quarto cū qui-
bus fiende sunt. Quinto qto tēpore. Pro pmo dōm qd
excitāt vtrū ne in sincopi succumbat aut ipsam incurat di-
uertēdo mānē ad cor vadat seu fumum mittat. Itē ma-
teriā diminuit ipsaz subtiliādo: qd calm excitant et iuuant
ipm ad ipsam subtiliāda. et ex pnti sic ab eo facit resolu-
tur. Itē poros aperit vt facilius trāspirare possit. ipsamqz
calefacit: et sic sua friditate neqz cor neqz os stomaci ledit vt
supra sincopim iducēdo. Pro scdo dōm qd pmo crura et
coxe fricāde sunt trahēdo ad inferiora cā melioris diuersio-
nis. Scdo trāseundū est ad brachia et manus incipiendo a
spatula. trahēdo versus manū ppter eandē cām: deide p-
cedat ad collū et ad spatulas nō trahendo deorsum ne mā
versus cor trahat et versus os stomaci qd est iuxta. xi. spon-
dile: s3 fiat fricatio lateralis versus brachia: deide fricetur
pectus et lateraliter. s. versus brachia qbus finitis. ad frica-
tionē crurium et coxarum redeamus. Pro 3o dicat qd in-
cipiendū a fortioribus ppter māz in pno eē fridiorē et gros-
siorē: deide debēt eē leuiorē pcedendo de leuioribz vsqz
ad leuiorē ad declinatōē. nā in declinatōe debēt eē ma-
gis leues iaz excitato magis calore et mā magis subtiliata.
Auic. pferit eas vsqz ad abrasionē cutis: s3 nobiles nostri
et delicati hoc nō paterent: et iō tibi sufficiat si fiant dolo-
re absqz cutis abbrasione. Pro 4o dōm qd vt Auic. debēt

fieri cum pāno aspero. et hic nota qd vtile et p honore artis
est vt talis pānus suffumiget pūz cū ligno aloē mulco aut
cinamomo et h3. ppter sincopiz. Pro 5o dōm: qd vt Auic.
qd occupari totum tempus vigilie: vt supra. S3 in hoc opz
medicū eē multum prudentē ne per eas fastidiat ifirmūz
aut ipm debilitet: et ideo bñ qd in eis fiendū attende. Qui-
dam faciunt cūz pāno ifuso in maluatico: aut alio liquore.
S3 qd dubiūz ne adhuc post fortē expressionē pāni rema-
neat liquor obstruēs poros: hinc securior est suffumigatio.
De his fricatioibz vide supra de cura flaticaz in gnali.
Pro 3o canone dōm qd vt supra pueniūt digestiua subtri-
liatiua icisina nō multum cala. et hoc etiā variat fm varie-
tatē flegmaticis. et tu habes ea oia tuo pposito s. ca. et tu ibi.
verū hic nota qd cum os stomaci ledat multū: et silr cor fri-
giditate ipsius: hic debes cūz digestiuis ponere: qd hec duo
mēbra respiciūt. vt aquā mellisse bugl. mēte yfopi et h3.
Pro 4o euacua cū solutiuiam. s. digesta mā: vt de alijs
flegmaticis dicebat: et continua et digestiua et solutiua. vt
supra de alijs et hoc si in longū pcedit. De puocatione di-
cat: vt de alijs flegmaticis. De diuersione statim dicef in
cōplendo 7m. De cōfortatiōe stomaci dōm qd conuenit
aromaticū ros. cū margari. factūz in cōfortationē cordis.
Item diamuscū et ita de alijs: et silr ad extra yunctiōes cero-
taria sacculi et h3. has intentiones habētia.
Pro 7o dicatur qd cū hac febre neōio pmo ptingitur sin-
copis. ppter qd et dicta est sincopalis. Eam vō quādoqz cō-
comitatur sitis et vētris fluxus. Pro ipsa vō sincopi dōm: qd
in pncipio euentus paroxysmi instare debes cum fricatio-
nibus et alijs diuersiōibz ppter causas tactas: ne. s. mā ad
cor vadat qd si comprehēdas in visceribus rugitū: impone
suppositorium ex puluere yere et melle factum: qd si cupis
fortius adde salgemina. Item si videtur ventositas in sto-
maco et parte superiori vētosam magnā absqz scarificatio-
ne vmbilico superpone. Itē et cordi epibima ex rebus cor-
dialibus calis applica cum sacculo aut aliter. et hoc in pnci-
pio: qd tamē remouebis in augmēto febris. Itē odorēt aro-
matica cala et sicca: vt gariofilum cinamomū nucēmuscā-
muscu et h3. Et cū incipit lipotomiam intrare: nisi foret mu-
lier icursura sincopim ex retentione menstruoꝝ aut sper-
matis da ei panem ifusum in vino aromatico limphato: si
infirmus patitur cum tertia aut quarta parte aque rosate:
aut limphetur cūz aqua simplici cocta. vnde hic cibus spe-
cialiter commendatur a Hali. iz. terapentice. vbi dicit. ni-
hil melius. Immo in hoc casu datur saracenis: quibus ex
lege sua prohibitum est vinum bibere. Et Auicē. Et cum
videris in corpore incipere debilitari et cadere subito ciba
cum pane ifuso in vino commixto si non prohibet aposte-
ma in visceribus. cum ergo associatur et hec egritudo. non
est curationi modus neqz fiducie locus: scz qñ accidit hu-
ius alteratio in pulsu. et hec quidem cibatio est ex eis que
necessaria sunt quando vebemens sit sincopis. et ex eis que
cibum non est dormiendum. vt supra. Item valet exhibi-
tio pro tunc dyamusci dulcis cūz margaritis: qd si compre-
hendes maliciam notabilem humoris ex parte sue frigidi-
tatis non erit in canonicum dare tyriacam cūz modico vi-
ni subtilis odoriferi aut aqua mellisse: dato qd febrē cōtra-
rietur. cum iam pertrāsuit pncipium: quia in augmento
non est dubium de sincopi non dabis talia: immo ab eozū
potu abstine. qd si pur cupit potum fac ipsūz modo colluc-
re os cum aqua ordeī succarata ex succaro rubeo: aut cūz
aqua mellis. ex. 3. ix. aq. et mellis. 3. s. aut da iulep. aut ox-
mel simplex cum aqua cocta: et sit calidum in byeme. qd si
cum his potibus commiscantur que cor confortent meli-
us. Et iuxta hec nota: qd textus Auicenne reperitur com-
muniter sic. et vinum confert eis in principio rei et proprie

De febribus

si fuerint febres eorum sanguineae: imo videtur contrariuz. Et quodam textus sunt negatiui et non habent difficultatem: et credo quod si verior negatiuius. et est consonus textui Ras. 16. continetis. pro cap. et tu etiam distingue iter limphatus et non limphatus. nam attendendo virtuti magis quam febri in sanguineis continetur: sicut limphatus. Considera. Pro sit detur acetosus melius et pro fluxu ventris constrictiva leuia: quoniam si virtus tolerabit erit iuuatiuus.

In ea vero que a colera grossa preedit feruent canones qui dicti sunt de sincopali humerosa ex parte lenitionis ventris cum his de quibus in de cura tertiane note. Et ex parte vomitus: est enim in eis facilis propter coleram et propter locum: quoniam talis ventri perit in stomacho. Item attende quod canones hi debent esse mediis participacione iter canones nunc repletos et canones ponendos de sincopali minuta. Et ad summum melius est ut assidue perficiat in ea. i. ut medicus continue aliud agat ex parte lenitionis vomitus aut fricationis leuior. s. quod in flegmatica et fortior quam in minuta: et attendat continue virtuti ut eam non debilitet: sed in robore sustineat propter quod neque subito neque in eadem die debet multum euacuare. Quod si fuerint a sanguine iam de ea dictum ex parte flobotomie quid agendum: et in alijs te modera ut in precedentibus. Que a colera est raro euenit: sed que a sanguine rarius.

De sincopali minuta.

Rubrica.

XIII.

Febbris sincopalis minuta est febris acuta cum velocitate eueniens in cuius aduentu accidit sincopis et casus virtutis pulsus. Cuius causa sicut plin est colera subtilis putrefacta ac venenositate participans. dicitur sincopalis ab accidere concomitante. de minuta ut contra distinguat replonali: quod hec est a minuta. i. a pauca materia dicitur acuta propter seuitatem acciderium: etiam quod breuis est terminacionis: ita ut aliquando non sufficiat virtus versus ad quod terminatur. dicitur cum velocitate: quod materia est subtilis mobilis velocis itaque motus. et aliquando ita subito mouetur cum tanta malicia ut virtus eius non sustineat ad quod terminatur: cadit ante moritur patiens. de in cuius: quod in primo paroxismo cadit pulsus et virtus alalis et nalis et in sequentibus duobus multo plus. et dicitur cuius sicut plin: quoniam etiam a materia mala venenosa subtili mellica ex adustione colere facta potest contingere. est enim subtilis. etiam profunda quare membrarum quibus profundatur a se excutere non possunt. Item quod putrefacta febre facit: et quod venenosa stomacho et cordi inimica: propter quod sincopis facit. Corpora autem maxime huic parata sunt colica valde in quibus he multiplicantes materiam: et quibus per vias dissolutionis eis citius accidit sincopis: et forte colera hac faciens est prassina. vel eruginosa de quibus supra in de colicis: et facit paroxismos de 3 in 3. quod si fuerit ex mellica: de quarto in quarto.

Cause. De causis eius debet ut supra de causis factinis colicis. et tu ibi. Sed dices. quod Avicenna tracta uit de ea cum flegmaticis: cum nullo modo sit ex flegmate: credo deinde quod hoc ideo fecit: quoniam similitudine habet non parua cum cura sincopalis humerosae: et magis quam cum colericis et maxime ratione accideris principalis quod est sincopis aqua ipsa principaliter denominatur. considera.

Signa demonstratiua. Avicenna relinquit ea nota ex accensibus suis cum signis demonstratiuis colere: quod iam supra posuerat tibi. Itaque ex parte ipsorum et pronosticorum tibi sufficiat descriptio posita etc. que de humerosa dicta sunt ac de signis colericarum.

Canones primus ordinatio dietae. Secunda eundem gradata de debili ad forte ut supra. Tertius si egrotudo dat indicia equatio siue digressio. Quartus reiterata eundem. Quintus particularium ad extra administratio. Sextus ac

cidentium correctio. Pro primo declinet aer ad contrarium cause: quod ad fridum et humidum. unde per eius rectificationem recurre ad ea que de ipso dicta sunt supra. de febre pestilentiali: quod in omnibus est ut ibi moderatus: et tu ibi. oino. Item de febribus acutis. De cibo et potu dicamus quod cibum debet esse restauratiuus et virtutis sustentatiuus ineptus resoloni alteratiuus et prohibitiuus gnosis ventositatis et mali humoris colerici venenosi ventri et putrefactiui: quod omnes conditiones habet cibis pestilentialibus propter quod recurrere supra. de cura febribus pestilentialibus. et competit in hoc casu ventella ouorum cum agresto vel succo siue vino granatorum. Et dato quod albumen videatur competere tamen vituperat eius haec. ita. terap. quod est indigestibile: et hoc in cura febribus sincopalis minime et conueniunt acetosa omnia ut ibi. ubi et de geladorcio fructibus et similibus quere. De potu conuenit aqua ordeci pauca ordeci: et non multe decoctionis: et cum succaro optimo. Item aqua succarata cum vino granatorum succo arariorum et silium: ut allegato loco. quod si nequius erit dare vinum sit aquosius debile inspecta: ut sepe etate plene consuetudine et tempore anni.

De sanitione et replone vitraque cum excedit vitanda. nam cum virtus in ea multum persternatur. et accidentibus persternentibus virtutem illico dandus sit cibum. primo aphor. cometo. 9. hinc debes succurrere sepe eis cum cibo: dando. s. multis vicibus et parum pro vice. Et ideo dixit Avicenna. viuificet cum cibo paulatim: et sit cibum panis de simila infusus in aqua granatorum ifrigidata aut consimilis. acetosus alteratus: quod habeat conditiones iam supra enumeratas. Et attende quod cibus si potest est quod paroxismus occurrat sicut vacuo. volo dicere quod cibus minus versus horam paroxismi. Euacuet veterem cum supposito torio aut clisteri: non se mouendo de lecto. ut. s. oio de humerosa.

De motu et quiete. vitetur oio motus: et quod possit introduci neque fricationes huic conueniunt febri. quod si sient sint leues in manibus et pedibus ad introductionem somni: et cum rebus odoriferis virtutem viuificantibus. nam fricationes fortes inflammant: et sic augent in calore. Item diuertunt calorem et principium vite sic derelinquntur: et ergo ponunt colas in motu.

De somno et vigilia. Introducat somnus ut possibile est: ita quod maius sit tempus eius quam vigilie. Tu tamen ista modera respectu ipsorum in sanitate. Accensio animi extrema vitentur. Et in summa debes studere confortationi virtutis: et remotioni sincopis. vnde opus prout quod quasi omni hora infirmus nutriat eum cordialibus refrigerantibus. ut de cibatione pestilentialibus. et ante accessionem ut magis poteris: quod conueniunt ex pullis ouis testiculis gallo et habet alterat ut deinde. Et per quodam datur in ea succum granatorum cum modico tyriace pro venenositate et conueniens valde. attende tamen etate constitutione tempore plene et habet et tu bene considera. Et alij aqua veri frigoris cum pauco tyriace et iuuatiua valde. Et per complemento canonum scito quod et hic adducere debes canones de cura sincopis ab Avicenna. posuit. s. tertium. et tu ibi. Et vlt. attende ut de humerosa: quod canones canonum est quod medicus debet assidue esse circa infirmum. modo cum vno canonum. modo cum alio: et non dimittere egrum: ut quod modo cum cibatione. modo cum lenitione: sic de alijs. Pro secundo dicendum quod confert suppositoium et ventris lenitio: et sunt verba Serapionis. et fiat hoc omnia absque motu: ut supra. Et custodiat ab omni eundem per lenitionem et virtutem. vnde videri in casu est iuuatiua valde: quod ipsa colera ex se mobilis est multum cum sit subtilis: et fiat ut Sera. cum aqua calida sola: aut cum modico olii: aut cum sy. aceto. simpliciter. ut supra de humerosa. Quidam ut Marsilius patat datur aqua fructuum Medici. Item diaphanis Nico. absque scamoea: et per primum. Item et cassia et manna cum decoctione prunorum tamarind. lupulorum: et habet et cum custodiat: intellige ab omni eundem facta cum farinaco forti. et tu considera. Pro 3. Si materia non fuerit multum furiosa et inflammata et datur iduciasda sy. valentes in colera prassina. ut 5. ca. et breuiter digestina dicta de febre pestilentiali

aromatizatio et iulep et aquas elembicatas dando: ut ibi: et breuiter administratio frida et humida et sicca stomachalia et cordialia: ut allegato ca. ¶ Pro 4. da euentia coleram ex reubarbaro mirabolanis citrinis: et ex agarico cum decoctione prunorum tamarindorum sebesten iuiubarum capilloz venenis accedule: et h. Itē competit cassia māna: et h. cum decoctionibus rebus dictaz. Et euita scamoneā ut potes: tamē de B disputatū ē supra de febr. pestilentiali. et tu ibi. ¶ Pro 5. veni ad administrationē particulariū ad extra ut ad epithima cordiale fridū. et fac ipsum humidū si nō prohibet tussis et pectoris angustia: quibus casibus fac ipsum siccū cum sacco: et talia epithimata sicca et humida habuisti supra de febribus pestilentialibus. Et similiter operare circa epas et renes et spinā dorsū applicando frigida et humida sibi conuenientia: ut decebit: que oīa colligere debes propriis caplis. et pro parte supra de cura febris pestilentialis. et in radicibus vlibus. Quod si cōtingeret sudor: cum habeat virtutē debilitare: et superueniente sincopi amplius debilitet: et dubiū ne cadat: occurrendū cū phibentibus ipm: ut Alexander. vite tur omne sudare faciens et Huielmus induit in die pluries camisiā ifusā in aqua rosata cū sandalis mixta: aut cū camphora: et tu attende virtutem: et hoc accūti supra de cura acutaz. ¶ Pro 6. qui est correctio accūtiū dicēdū qd in hac cōsueuerunt accidere accūtiū acutariū cum sit de numero earū: ut supra in descriptioe: et ideo ad ea te trāsse ras loca cū opus erit: sat tibi sit. si de sincopi dicetur: tēpo re autē sincopis aut appropinquatiōis ei. para epithima aut sacculum cordiales: deinde exhibe micaz panis ifusi in succo granatorum acetosorum: aut agreste aut aranciorum aut citoniorum: aut in vino aromatico bene limphato cū aqua rose aut acetoselle. Quod si videris virtutē debile multū dare poteris aquā carnis sublimatā: aut brodiū cōsumatū nō pinguius alterata cū succis dictis: et similibus fridū sandalis et h. Itē et pro tunc asperge faciē eius cū aqua rose. bugl. accedule triasandalis cū musco aut cū camphora si non abborret capborā. vlt. siāt odorifera frida: ut supra de pestilentia humida aut sicca: ut placebit. Itē pro tunc fiant fricationes ut virtus excitetur: qua excitata dimittatur. et tūc cū excitata fuerit attende febr. fin. tēpora eius. et cōfortationi virtutis cum electuariis et cōfectionibus cordialibus et alterationi caliditatis febrilis administrādo frigida refrigerantia ipm qd si videris ifirmum deficere subtilitate spūm et humorum qui resoluntur a caliditate febrili. tunc rude ingrossationi ipsorum cū refrigerantibus ut flabellan/ do irrorando euz cū aqua predicta applicando testiculis. refrigerantia: et est modus magne refrigeratiōis: et circa pū dibunda mulieria. Itē pulpas crurū cū aqua rosata. Itē nō iconuenit addere cū his aquis frigidis modicum vini aromatici in virtutis et spūm viuificationē. Et breuiter sis valde attētus virtuti in dando cibū in pū: proximū augmēto vel statu timore sincopis aut casus virtutis: et euita fortēs euōnes. ut supra. in hac enim opus est prudentia. est. n. mala et interficiens febris.

Capitulum. XV. De febribus melancolicis. cōtinens rubricas octo.

De dispositione febr. melice in vlt. et causis ei. et de signis cuiuslibet spēi febr. melice.

Feb. melica est febris fin plurimū periodica siue interpolata a melancolia nō naturali putrefacta p adustionem colere genita fin plurimum eueniēs. Cuius est egrū de qrtō in qrtū magis affligere fin nām ipsius humoris pūiā. Df fin plin periodica: qz ut Auic. minora casus. i. euentus qrtane iseparabilis. i. pūiue. Et causa qm paucū

reperitur ad itra vasa de ipsa melia: qm est humor nature multuz dissimilis: et ideo cū mouet ad putredinē: et ampli fiat virtuti horridus: mouetur virtus ad ipm expellendū extra venas. nam cū icipit derelinqui a regimine virtutis icipit putrefieri: et qz hz qualitates putrefactioni cōtrarias hinc eius putrefactio tardatur: quare in tempore hoc medio virtus ad ipm expellendū reddit fortis: et sic raro fit cōtinua: ut experientia docet. Dicit a melia nō nāl: quoniam rarificat. i. raro fit a naturali ppter ipreparationē siue septitudinē ad putrefactionē rōne suarū qualitātū: imo. is. cōtinentis auctoritate Symeonis. nunqz fit qrtana a melia nāl. cuius sermonē: ut Auic. nō auscultabis. Cum oīs humor derelictus a regimine nature et occupat calore extraneo siue putredinali possit putrefieri. ut 2. de vntuz feb. 2. ii. terapēti. Sit eniz vltim per adustionē colere: et minus per adustionē melie. Et iter has medio mō se habēt que p adustionē sanguinis et flātis fiunt: sed rarius fit ex flate qz ex sanguine. cōsidera. Dicit cuius: qm aliquando: ut supra de flātis: pōt ex certis additionibus flegina de qrtō in qrtum motū facere: et tamē nō erit melica. ¶ Diuidat itaqz febris hec in qrtanā verā et non verā siue notā. Vera que ex nāl melia fit. Non vera siue nota que ex melia fit non nāl. Propter qd scito qd melia non nāl est duplex. Quēdā talis per cōmixtionē humoris alterius cū ea cōmixtio: ne nō vnita: sed tñ melācolia est tāti vigoris ut trahat aliū humorē ad motū suū. Quēdā per conuersionē alterius humoris in meliam: et ipsius in seipsam: et sic habēt spēs qrtuor. Nam quēdā sanguinea: qz per cōuersionē sanguis in eam facta. quēdā flātica. qdam colerica. qdaz melica p adustionē melie nāl genita. De quibus oibus per ordines dōm. ¶ Diuiditur scdo in cōtinuā et interpolatā: et de his ēt suis rubricis. ¶ Differt vā a nō vera. qm vera raro fit incipiēdo. non vā autē ad alias segtur egritudines. Propter qd dixit Auic. qrtana scz nota plin euenit successionē feb. putridaz. Nam cū non euadunt patiētes interim humores q sunt grossi a caliditate putredinali vruntur: et deinde qrtanā causant: ipsi sic adustis et putrefactis. Et iō bñ dixit Ypo. 3. pnosticoz. Febribus iordinate vagantibus qrtane future sunt. ¶ Corpora aut his parata sunt q apta sunt multiplicare meliaz. ut corpora pplone frida et sicca et etatue talia: ut senes et maxie fridi et sicci: et q macri sunt: et venas bñtes angustas: et q regimie vnt melico: ut cōcedendo lētes caules pisces salitos et h. q būozē gnāt melicuz. ut supra. 3. ca. Et h maxie vā sunt: qm melia non ē talis per adustionē. Nā per adustionē talis maxie multiplicat in fine inuētutis. Et iō dixit Ypo. 3. pnostic. Et qui. xxxv. ānos ptereunt qrtanary efficiunt. ¶ Tēp. aut qrtane ppositū ē autū et finis estatis. q sapit pū autūni. et ē mīa h. h. 2. de crisi. Veritatem aut pūnet precipue quādo autūnus seruat nām suam que est frigida et sicca.

Cause. De cāis aut ei dicat: qd oē multiplicatiū melie pōt eē cā ei ex pte cibi et pot. de qb supra. 4. ca. Itē oē adustiuū aptū. i. būozes adurere: et maxie quando pcessit adustio. nā in pū fiet fortassis colica. Itē oē accidēs aie meliā iducēs et calozē extingūēs. vñ Ypo. Timor et pusillanimitas meliā pficiūt si diu steterit ad dscēdēdū et max. ē vey d pmitis. Que at sint cōiūcte et aītes pz. pūa.

Signa demratiua. In ponēdo ea illū obfuoabo ordinē quē in flātis posui: qz. i. ponā hz ordinē signa demratiua vniuscuiusqz spēi būozis ipsaz qrtanā facietis: et hoc iuxta diuisionē pūā de ipsa paulo ante positam. Et anteqz ponantur hec signa spālia: quēdā pmittā cōia: ut ex eis doctior efficiaris. Omnis eniz qrtana cum interpolatione icipit pū cum oscitationibus alicib. et h. deinde seqtur horripilatio. deinde rigor: deinde frigus. vñ patiēs sentit

De febribus

in ossibus cōfractionē et in iuncturis ac si dissoluantur: ita ut deinde accidat tremor ita vehemens ut dentium cōcussio nem cōtinere nequeat. Et post hec succedit calor inter tertianā et quotidianā mediū et lente. Postremo nōnullus aut paucis segitur sudor de quo infra. ¶ Quidā dixerūt qd febris qrtana cognoscit ab alijs ex qrtuor. p̄mū. qd in eius aduentu est p̄uatio oīum signorū tertiane pure: imo multotiens reperiuntur cōtraria. Scd̄. qd raro per se incipit ut supra: sed successione aliarum. Tertiū. qd pulsus est sicut illius qui est in ultimo seny cōstitutus: et de ipso infra. Quartū. ichoatio cū rigore debili qui augmētā in p̄cessu et sentitur frigus: ita ut sentiat ossiū cōcussio atqz cōfractio.

Signa demonstratiua qrtane ex melācolia nāli facte. Incipit ut supra faciēs ab exeuntibus. Urina in p̄ncipio est subtilis alba aquosa siue cruda cum p̄uatio- ne digestiōis p̄pter humoris grossiciem et frigiditatē: que longo tempore durat ad fuscēdinem declinās. verū hec multū variat. nā in die interpolationis apparet ut dictū est: sed in die paroxysmi apparet subcitrina p̄pter caliditatem putredinalē: et in die sequēti post paroxysmū: qd caliditas putredinalis egit lōgiori tēpore in mā: apparet citrina semper cū quadā fuscēdine. In statu vero igrōssat. In declinatiōe aut vniuersali quādoqz apparet nigra quādo scz qrtana soluit: et humor melācolicus cū vrina cōmisce- tur. et hoc maxime in ea que est ex nāli. Qd si fuerit ex ea qd est inālis: apparet subnigra vlt ad nigredinē tendēs. Et qd- uis vrina in p̄ncipio vniuersali sic colorata apper in oībus qrtanis: tamē diuersitatem recipit ex parte coloris et sube in alijs tēporibus: et hoc in alijs qrtanis ab ea que est a me- lancolia nāli: ut dicet: qd melācolia tenet diuersitatē quā assumpsit ex parte humoris per aduersionē in ipsam cōuer- si. vnde et variat. Egestionē vō vtrūqz sunt sicce ad nigre- dinē declinēs. Sputū diuersificat etiā: qm qd exiit a me- lācolia nāli adusta est acce: sicut acetum qd cadēs sup ter- ram ebullit. Sudor vero eius per cōparationē ad flāticaz est multus: s; paruus in comparatiōe ad sanguineā et cole- ricā: qd flegma est viscosus adherēs. vomitus est declinās ad acetositatē siue ad acedine: et color eius ad nigredinē. ¶ A substantiāliter iberētibus: qd cum calefit corpus: non fit caliditas vehemens: s; est paulatim suffumigans: ut acci- dit in lapide aut osse vel aliquo tali accēso. ut scd̄o de dñi- tyis. Vbi calor in hac nō cito: s; paulatim accendit: et nō emit- tit flāmā p̄pter frigiditatē humoris et eius grossiciē: et nō cōprehēdit corpus totū. s; flāmā eius subito vel itense: imo in ea est caliditas cū horripilatiōe. hoc est qd interiora sunt iam calefacta: existētibus adhuc exterioribus frigidis: qd flāmā sic subito extēdi nō potuit: et est cū frigore: scz vero: qd positino vel etiā puatio in exteriorib: iā exiit: iterio- ribus calis: qd et calitas nālis differt redire ad exteriora. ¶ A qualitate mutata. Serapio. Color faciei est viridis: ac assimilatur colori plumbi: et alba oculorū similr plum- bea sunt: et curis in p̄cessu denigratur etarescit et fit sicca et aspera et dura. Qd cum perseverauerit iam sic nocito sple- ne: facies ipsa tumida fit et palida et liuida cum tumore pe- dum. vnde ut infra non raro sequitur ydrops.

Ab actione lesa. qd ipsa incipit cum rigore ex quo patien- tes sentiunt in ossibus suis cōfractionē non sic ex rigore aliarum: ut in Almanfore. et is. cōtinentis. Sensus rigoris ipsius non est sicut sensus puncture: sed sicut sensus rei re- frigerātis cōstringētis: donec dolor perueniat ad ossa: et sic dicūt patientes se sentire debilitatem in ossibus et cōcussio- nem in carne. Ex quibus apparet qd frigus in ea perceptū est positinum: et cum aliquanto dolore quasi frangat ossa: et est illic cōtractio p quā strident dentes. verum nō sicut in flegmatica. Unde quia materia melācolica in ossibus:

et circa ossa magis reperitur qm mā flegmatica: eo qd nutri- mentum eorū est melācolicum. hinc ab ea eleuatis vaporibz grossis et siccis qui occurrētēs pāniculis ossiū et mus- culorū: in eis malū causant sensum: ad quē segitur eorū cō- tractio siue ispissatio siue compressio. qd nō facit leuiss va- por flegmatis. Et hec cōtractio est causa cōfractiōis dicte. Ad quod adiunat: qd cum humor melācolicus ad extra su- per membra sensibilia spargitur: sua friditate ac grossicie- versus musculos cutis male expelli potest. vnde remanēs diu super musculos et pāniculos ossium in eis causat dolo- rem hunc pfundum et grauatiū: quem cōfractiōez di- cimus. Et quidam se citius expediētēs dicunt hoc ex natu- ra ipsius humoris cōtingere: p̄pter eius acedinem et ace- tositatem nature multū disproportionatas. cōsidera. Et cōsimilr fit dentium stridor in ea causatus a silibus vaporibz ad musculos mādibularū peruenientibus. Qui qdes stridor est sicut spasmus. Et aliquādo est stridor ita vehe- mēs ut sit neciūm ponere iter dentes baculū vel aliqd ta- le: ne ex forti collisione dentium adinuicēz frangant. ¶ Est et videndū quis humor maiorē faciat cōcussionē siue tre- morem siue rigorem. Et pro isto breuiter dicendum qd tre- mor et mor cōcussus ē maior ceteris paribz in qrtana qm in flegmatica vel tertiana. Et exponit cōmuniter maior scz extēsiue in qrtana: licet in tertiana sit maior: qd itensiuē. et tu cōsidera. Et cum p̄mo est frigus valde itensiuē respectu frigiditatis: qd est cū rigore tertiane. Nam frigus tertiane est puatiū. vel p̄pter puationē accidit: ut supra de eo. Quar- tane autē est positinum. verum Auic. inquit qd ipsa incipit in p̄mis cum frigore paruo: qd in p̄ncipio sui paroxysmi. qd humor melācolicus est tardū motus et tarde mouetur ad putredinē: et tardius qd flegma: ideo tarde calefit. p̄pter qd in p̄ncipio p̄ncipij paroxysmi frigus est paruus: itelligē- do per frigus positinum frigus: sicut in flegmatica. deinde incipit frigus eius addi: qd augeri ut circa mediū eius: quia in augmēto magis subtiliata materia a caliditate: que et ci- tius mouebitur: et maiores corporis partem occupabit. po- stea minoratur parum: apud statum scz sui p̄ncipij. Deinde supple magis declinabit adueniēte. s; sine p̄ncipij: et appor- pinquate augmēto paroxysmi. Et horū oīum causa est ca- liditas putredinalis cum incipit minus a materia occupa- ri: qd est in augmēto p̄ncipij: ut p̄ncipium cuiuslibet paro- xysmi particulariter diuidatur in qrtuor tēpora: vt h; ipse iteger paroxysmus. Et hic aduerte qd quanto materia hec magis calefit et magis subtiliatur: tanto citius mouetur: et minus frigus causat. p̄pter quod frigus est minus in aug- mēto vniuersali febris huius. Et similiter minus in statu vniuersali qm in p̄ncipio vniuersali. verū rigor et cōcussio est maior p̄pter mām esse magis factam calidaz ac magis pe- netratiuā et mordicatiuā. Et iō cūz videmus in quartanis rigore fortiorē. arguimus eius salutis appropinquationē ut infra. et tu considera. quoniā iuxta hec verba Auic. expo- ni possunt de tēporibus vniuersalibus: vt qd est frigus par- uum in p̄ncipio respectu augmēti: et minus in augmēto re- spectu status: sed rigor augetur in augmēto et statu. In de- clinatiōe aut iaz digesta et paucificata mā remittunt hec omnia. ¶ Qd si qres vbi maior est frigus an in qrtana an in flegmatica. Dicendum qd in flegmatica est maior itensiu- ue et extēsiue: qd duratiōe et causa: qd tñ in qrtana accidat frigus positinum a frigiditate mae: tamē in ea accidit pls p̄pter reuocationem caloris ad intra. cuius oppositum est in flegmatica. Cuius causa: qm virtus plus terretur ab ipsa melācolia: cum sit humor nāe multū horridus: et fleg- ma multū amicus. cūz sit p̄pinqū nature sanguinis. Etā adiuant ad hec: qd flegma frigidius est melācolia. et est locus speculationis an aqua sit frigidior terra. Item quis

flegma magis mouet et ad maiorem corporis partem. **C** Pulsus in principio strictus paruus et occultus quod in alijs febribus. ita quod si peritus medicus de pulsu eius sani habuisset noticiam per ipsum pulsum solum cognosceret quartanam. Et est sententia Alimanus. Nam in hac ut ipse dicit est superfluitas paruitatis et raritatis respectu flegmatice. quare magis respectu sanguinee et colerice. Inquit Auicenna. Pulsus quod quartane melior est pulsu flegmatice in paruitate et frequentia. sed est similis in tarditate. Et exponit Sertius. Melior etiam id est non ita paruus nec ita frequens: quod virtus est fortior in quartana: et quoniam in febre flegmatica ad tarditatem pulsus facit debilitas virtutis: tamen facit ad tarditatem pulsus in quartana melior paucitas siue non tanta paruitas quanta est in flegmatica. unde in flegmatica per frequentationem fit recuperatio euertationis. et ista indiget speculatione. considera. Et in quartana apparet pulsus serinus: quod durus propter siccitatem humoris exiccantem artaria. unde ipsa efficitur inobediens. et bene extendi et in altum eleuari non potest. Et diuersus: quoniam est a materia grossa virtute multum grauante. Et quod est ceteris materiis grossior. hic maiorem in pulsu causat diuersitatem quod in reliquis reperitur febribus. ut Auicenna. Et licet in omnibus febribus putridis. ut supra in radicibus: sistoles sit maior diastole. tamen in quartana propter grossiciem humoris virtute stimulatam maior est adhuc respectu tertiane: in qua est maior calor. et tu bene considera. **C** Item quartanus circuitus est quasi proprium signum huius febris: quod hic circuitus in alijs non reperitur febribus. et hoc finem nam humoris faciens febrem: et duos dies integros pueros et quietos habet. et quarta die mouet. Sa. z. de diuersis febribus. et durat eius paroxysmus. xliiij. horis. et hoc quoniam est pura. quoniam si eius ea commiscetur colera citrina minuitur: si flegma plongetur. considera. Et licet omnia tempora ipsius sint longa: tamen principium est valde longum respectu aliorum. **C** Sitis ut Auicenna. minoratur in hac nisi sit a melia colerica. Accidit tamen ut in augmento et statu aliqua sitis supueniat: licet parua: etiam quartana existente pura. **C** Item in istis quartanis splen leditur ac dolet et ingrossatur quandoque extra nature modum. Sa. ad Splanconem. **C** Item in ea accidit visus debilis si perseverauerit propter vapores grossos turbidos eleuatos ad superiora spiritum visibilem obfuscantes: qui ut supra causa erat stridoris dentium. **C** Accidit et his tussis cum difficultate propter nocummentum his partibus coactum: sed cum difficultate propter exiccationem pectoris factam ab ipso humore exiccante costringente. **C** Accidit et his appetitus fortis: et si non fuerit opilata via per quam venit melancolia a splene ad os stomachi. Item adest pigritia grauitas crurium et coxarum: et propter indigestionem laterum inflatio: dolor lumborum: inquietudo. Item somnia mala timorosa. Item cum calor expanditur accidit aliquando frequentia mingendi. Et horum causas ex dictis collige. Et hec febris habet declinationem veram. Quid dico propter flegmaticam quam falsam habet ut supra. et hoc quod eius materia fit sicut cinis quod non potest esse vehiculus putredinalis. Et ad eam cognoscendam maxime iuuat etas complexio habitudo consuetudo regimen tempus anni et horis. que omnia considerare debes attente ut recte. Et hic aduerte quod hec signa que sic posita sunt particularia ut respiciant quartanam ex melia naturali: et in parte eorum sunt et alijs speciebus coia. postquam ponam demonstratiua particularium specierum eius. deinde pronostica omnibus speciebus deseruiencia.

Signa demonstratiua eius que ex melia per adustionem flammis facta. Quia paroxysmi sunt longiores propter materiam esse magis viscosam. nam ut supra alijs paribus viscositas ad longitudinem febris operatur. Et sicut paroxysmus est longior: ita et frigus in ea propter eadem causam. Sed hic scito quod non accidit adustio absque epatis calitate. Et hoc bene considera et per sequentibus et per cura. Si adustum si fuerit subtilis substantia:

trahit ad dulcedinem. Si vero spisse trahit ad acetositatem et ponticitatem. Et habet febres stationes ut flegmatica. non tantum et tantas sicut illa. Et tu vide causam in flatu: et est sudor tardior. id est tardius eueniens. vel est minor propter materiam viscositatem: vria est in colore remissa: et maxime in die anni accessio: sed in die post est tincta et spissa: sed absolute est grossior. quod in alijs propter materiam esse grossiorem: que cum vrina commiscetur. Et pulsus est minus durus quod in alijs: quoniam humiditas facit ad molliorem: et magis diuersificat: et est paruior et magis occultus quod supple in alijs notis propter materiam esse fridiorum. Et tu hic adde alia signa componendo ex te. ut vbi grauior: quod regimen flegmaticum et propter caliditatem epatis aut habet est modum adustum: aut quod ad hoc concurrebat calitas aeris siue temporis constitutio. Item quod precessit febris flatu et habet ut supra quodque in alijs fabrica.

Signa eius que ex adustione sanguinis fit. quod incipit cum paucis frigore: et calor est satis mitis: et declinat cum fluxu sanguinis narium. vrina est ruffa cum quadam grossicie substantia. et hoc in principio: deinde apparet rubicunda. pulsus tendit ad plenitudinem cum ventositate: et terminatur cum sudore satis notabili: et in ore percipitur salus cum pauca dulcedine: et ad ponticitatem declinat mixta accedine. Et quod precesserunt signa sanguis ex parte febris: quod precessit febris sanguinea. Item percipitur in ore dulcedo declinat ad accedinem aliqualem. parum aut nihil fit. Somnus est gratus. Et adiunat ad eius cognitionem etas complexio habitudo. regimen preteritum. tempus anni et horis. **C** Quod si fuerit quartana non ex adustione sanguinis: sed ex commixtione eius cum melancolia erit vrina in principio ruffa et spissa. quandoque cum quadam liuiditate ac nigredine: et precipue in superficie: et erit frigus parum. caliditatis satis intense. et hora nona mouebit cum capitis grauitate ac dolore: precipue post cibum.

Signa eius que est ex adustione colere. vria ruffa ignea pulsus vehemens velocitatis et frequentie propter materiam esse calidiorum. et est cum minori diuersitate. et est durus: et incipit cum horripilatione et frigore in carne: quod materia est subtilis apta sic subtiliata ad exteriora propelli: et sic magis sentitur in exterioribus quod in profundo et alia. et huius citius succedit calor et etiam intensior: et eius adustus trahit ad amaritudinem: et est sitis maior et sudor copiosior quod in ceteris alijs paribus. Et est cum dolore frontis acuto cum defectu appetitus cum vomitu colerico quandoque: et quandoque cum solutione ventris. Et accidit quandoque his ira furor et inflammatio: et ipsas signant etas complexio. bitudo. tempus anni. regimen preteritum. Item accessio febris colerice. Et hec breuioris spaci respectu aliarum: et cum copioso sudore terminatur.

Signa demonstratiua quartane que est ex adustione mellis sunt signorum precessio domini mellis et egritudine melicarum: et cum mouetur ad paroxysmum incipit cum minori frigore: et calor citius ascendit et magis equaliter: et est acutior quod in melia naturali non adusta et citius declinat: et cum maiori sudore: et est vria magis tincta et subtilis in primis. et eius adustum ex subtiliori parte eius trahit ad acre: sicut acetum quod cadens super terram ebullit: et est pulsus velocior et spissior cum minori diuersitate et in equalitate existens. Et concurrunt cum ea circustantie similes ex parte etatis complexionis regiminis et horis: ut de alijs dictum est.

Signa pronostica. Non raro ad quartanam succedit lapsio renum maxime quando est per adustionem facta. **C** Raro fit quartana continua: ut supra in principio. **C** Febres erraticae vix sunt quartane sunt. **C** Febres quartane multoties sunt successione nocumendi splenis: quod non attrahit sicut os: et remanet colla nigra que deinde putrescit. **C** Quartana ex melia naturali vel adusta magis fit in senio. Que autem fit per alios humores adustionem magis fit in iuuetute: et maxime si fuerit quodammodo maior sit adu-

De febribus

stio. unde Ypoc. 3. apbor. Qui xxxv. annos preterierit q̄r-
tanary efficiunt. Almanf. In autūno et fine estatis: et com-
plones habetibus siccās frequētiū solēt accidere. Quar-
tana cōtinua deterior est sua interpolata. Et deterior sp̄rū
que fit adustione melie nālis. deide q̄ fit adustio colere.
Zoar. Et cū plongat pducit ad ydropē ppter nocumētū
splenis. Et saluor est illa que nō ē cū apoltemate splenis:
aut alijs: q̄ alijs passiōibus eius: vt est duricies opilo gros-
sities dolor et h̄s. Ea que est cū apoltemate splenis q̄ nō
solū ad ydropē: s̄ et ad perniciē ducit. et ideo sis attentus.
Cōsimilr si fuerit cū apoltemate epatis: et tales v̄plm lon-
ge sunt. ¶ Quartana in valde senibus nō curat ppter de-
bilitatē virtutis. unde aliqui videbis signa digōnis bona et
febrē declinare: et tādē moriet. Et iō in p̄nostico sis atten-
tus. nā 2. apbor. Quēcūq; enī egritudines cronice eis fiūt:
v̄plm cōmoriant. ¶ Quartana v̄plm est salua: et hoc p-
pter lōgā sui getez q̄ de piodica spāl̄r itelligas. ¶ Quar-
tana q̄ salua est liberat ab egritudinibus melicis et ab epi-
leptia. ¶ Sanguinea velocius curat. post hāc que fit ex nā-
li: s̄ q̄ est facta ex flegmate et colera vitellina v̄l nigra val-
de est nequior et pl̄xior: et p̄cipue si est cū opilone siue apo-
stemate splenis aut epatis: et frequēter vt dictū ē ducit ad
idropē et nō curat. Gerardus. verū que ex adustioe flatis
fit citius curat q̄ que ex adustioe melie nālis. et ista ē alijs
difficilioris cure. ¶ Quartana q̄ incipit per p̄ursionē alte-
rius egritudinis in eam facilius curat. S. aphoriz. A q̄rta-
nis habiti nō valde a spasmo apprehēduntur. s. repletiona
li ppter humorē et siccū grossiū nō aptū p̄ nervos fluere.
Multos recipit hic apborisimus itellectus. quos suo vide-
bis loco. Et dixit nō valde: q̄ nō frequēter: vel q̄ nō iten-
sos s̄ remissos spasmos s̄ abundātiā humoris flatici in
corpore q̄rtanary ex̄tis. ¶ Quartana spasmi curat eius
exiccatō mān. Et tu. p̄ his apborisimis lege in 3. ca. supra.
vbi iuenies eos q̄ de q̄rtana loquunt. ¶ Quartana salua
liberat ab egritudinib⁹ malis melicis: sic lepra melia et h̄s.
¶ Estine q̄rtane v̄plm sunt breues: autūnales v̄l lōge: et
maxime q̄ byemi iungunt. Estina alijs paribus breuior:
et quo ad tēpora sua: et quo ad totā egritudinē. h̄s tñ fortio-
ra accitua ex parte ingetudinis: finis: acuitate claritatis et
h̄s. ¶ Quartana nisi accadat i ea error: nō addit supra an-
nū. et cā q̄ infegitur motū solis: sicut acute motū lune. mo-
do in vno anno terminat motus solis. ¶ Quartana q̄sq;
durat. xy. ānis. et q̄ est ifra eos. et hoc quādo in ea cōmittit
error. et fm q̄rtatē erroris accidit plongatio eius. ¶ Raro
vel nunq̄ absq; nocumēto splenis accidit.

De cura quartane in v̄l.

Rubrica.

II.

Quartane

cura est difficilis: et si qdā em-
perici cū suis delusorij expe-
rimētis eam facili p̄nunciat. Cuius difficulta-
tis cā est iēptitudo humoris ad digōnē: et plus
ceteris. nā fridus est et siccus opacius: et vt ita
dicaz durus. et cū calore nāli in nulla q̄litate cōueniēs. vñ
medici maxie et p̄ncipāl̄r studēt humectatiōi in eius cura.
¶ Scdo. operat ad eius difficultatē cōpactio corporis in
quo v̄plm fit. sunt enī melici stricto p̄porozū a qbus par-
ua fit resolo. ¶ Tertio. ad illud adiuvat tps in quo v̄plu-
rimū accidit: vt autūnus temp⁹ distēperatūz valde. ad qd
succedit byemis apta plōgatiōi eius. ¶ Quarto. q̄ tarde
mouet mā p̄nāz: et ecouerio. ¶ Et accedēdo ad curā eius
dico q̄ cura ei⁹ diuersificat vt supra de flatica ex pte duo-
rū. Primo qdē ex pte diuersitatis māerū: vt q̄ pmo cō-
sidere an sit melia flatica: an sanguinea et h̄s. Qm cūz bec
febris mālis sit: et a febre ipsa parua sumat idicatio. vñ p̄-
cipalis itētio eē ad cām. Juxta illud tertio regm. o3 vniū-
cuiusq; cām p̄us abscondere. Scdo recipit diuersitates ex

parte tēporū: qm alia debent in p̄ncipio alia in augmēto. et
sic de alijs vt ifra. Et subtrahit Auic. hāc fm diuersitates.
dans ipaz itelligere. ex hitis de flatica.

Canones. Ordinatio diete: lenitio: minoratio: digō-
gradata: enū gradata: mēb: opz nutritiuo:
rū splenis. s. epatis et stomaci cōfortatio. puocatio: residui
resolo. accideriū correctio. Et qm egritudo ē lōga: cui non
minus succurrit dieta q̄ potio: iō tu diete ei⁹ esto diligēs
executor. ¶ Et p̄ pmo dōm cū M. de. cap. de sōda aucte
Sal. q̄ cura oim egritudinū melacolicarū nō est spoliā-
da. a regimie ipinguatino et humectatino. ppter hoc q̄ cade-
re faciat in opilones. et h̄ iō vt lenificet et habilitet corp⁹
et vt hūor melicus digōnē recipiat: et seruet in medio p̄nci-
pio et fine. nā in hac plus consideramus siccitatē hūoris q̄
friditatē: et iō auctores plus sunt itenti humiditati. ¶ Se-
cūdo q̄ in hac nō itn friditas cibi et potus timef sicut in il-
la q̄ ē ex adustioe flatis nō falsi et melie aduste. dico nō fal-
si: q̄ in adustioe falsi dōm vt de adustioe cole l3 remissi⁹.
¶ Tertio dieta alr ordiare opz n̄ris tēporib⁹. vt supra. 4.
ca. et tu ad hoc attēde: q̄ etiaz cura tēperatiua securius est
dieta subtiliare in p̄ncipio du3 dubitat an sit lōga vel bre-
uis: q̄ h̄si est breuis: et tu dietes grosse in p̄ncipio tu. plōga-
bis eā. Si longa et tu igrosses etiā lōgioze facies. Et hunc
modū cure dicunt voluisse Auic. cū inquit. Rectius est vt
iclinef regimē eārū in p̄mis septimanis v̄q; ad tres septi-
manas ad subtiliationē quādā. Accedēte vō statū est sub-
tiliada: attento semp tenore vtutis. Et hic attende dictūz
Ysaac et est p̄stantini q̄ cures ne ex tua iudicta abstinencia
corpus ad ethicā pducas. ¶ Quarto in dieta pcedē a p̄-
ncipio v̄q; ad. xy. dies vel circa cū subtiliationē eius. Et hoc
plentientē vtute: abstinēdo a carnibus et ab eis que multū
dant nutritiū: vt materia subtilietur digeratur et pau-
cificetur et egritudo ipsa abbrenietur. Et hic aduerte q̄ o3
vt in p̄ncipio bene cōsideres egri dispositionez et regimen
preteritū: qm si fuerit plenus siue repletus: ordina dietam
subtiliorem. si vero non: q̄ etiā ante aduentūz febris fuit
abstinēs et febrēs: tunc nō pcedas cūz ita subtili dieta. Et
ideo Auic. in vno loco p̄ subtili dieta dabat aues minutas
siue paruas: et igrossando dabat pullos: vt puris colericis
macris et facile resolubilibus. Et in alio loco eiūsdē capli:
q̄ de cura q̄rtane subtiliada dieta inbebat egrum a carni-
bus abstinere: vt sunt sanguinei carnosī et h̄s. Debes dein-
de pcedere cūz igrossatione. alij aut vt Almanf. videtur
q̄ q̄ itur versus statum dieta debeat subtiliari. et tu consi-
dera. nam supra habuisti huius rei dissolutionez. Ita q̄ in
sūma Auic. et ysaacicipiūt cū subtiliatioe: et gradado ad gros-
sicz tēdunt. alij ecōtra. ¶ Quinto. q̄ cibus q̄rtanoz nō
debet esse crudus: imo cruditatē resoluēs. nō grossus: imo
subtiliās nō cōstrictiū: imo yētris lenitiū. ¶ Sexto
sanguis laudabilis generatiū. cuiusmodi sunt cibaria ca-
lida et humida: vt caro bona: oua sorbilia: et calida cum eq̄-
litate calitatis: sicut cōmixtio ficum cum endiuiā. Auic.
Et sunt iuuatiua valde. Et aliqui pcedit Auic. calida v̄ltra
equalitatē in flatica. et hoc in p̄ncipio. et debz dari in parua
q̄rtate. Jtez cōferunt frigida et humida facili digōnis et
boni chimi. et sunt pueniētia febrī vt febris ē: et siccitati bu-
moris cōtrariantur. verum eoz friditas contemperef vt
exigit necessitas: et applicentur sepe nisi timeat idigestio:
et ex eis opilatio. unde Auic. Libi nō p̄hibeatur nisi ppter
vehēmētiā frigoris: et iō p̄hibetur lactuca in ea q̄ ex adu-
stione flegmatis aut melie fit: nisi cōmisceat eruca que tol-
lit eius nocumētū: aut aliqd tale. Item cuitetur omne opi-
latium quodcūq; grauis digestiōis viscosum tarde tran-
siens in flatium et h̄s. vt caro porcina. vaccina bouina pi-
sces faba. et lenticula. caseus siccus. vinum nigrū grossū

huiusmodi. que habet humorem melancolicum generare. de quibus 3. caplo. Item alienae oes frigidum et siccat ut Auicenna. **C** Septimo. quod si virtus consuetudo et patiuntur abstinere a cibo in die paroxysmi. Unde Auicenna. Precipiat ei illa die ieiunium. rectius enim est ut adueniat paroxysmus ventre vacuo ut non occupetur nam cum multa alia: sed vacet febris et cause eius donec expellatur: et est de regimine bono eius. Auicenna. Et non sumat cibum donec consumit paroxysmus. Tu tamen sis memor eorum que dicta sunt de curatione febricitantium: quod aliquando in principio et in paroxysmo oportet cibare corpora: colerica resoluta: et quod patiens ieiunet ea die: est mens Ras. is. continetur Serapionis et aliorum auctorum et modernorum. et est iter vulgares nostros tanquam preceptum observatum. quod si cibare oportet illud fiat per horas sex ante paroxysmum. et sit cibum subtilis cito digestibilis actu calidus. et in die interpolationis vberi reficiat. **E**t ex cibis medicatis sunt carnes arietine iuvenes et a proprietate. Item perdices et carnes temperate supra quarto caplo. Item columbi iuvenes: maxime elixati: turture: oua mollia. Et ex fructibus qui sunt calidi humidi ut passule amigdale et huiusmodi. 4. caplo. Laudat pepo. laudantur persica: et maxime quando comedunt cum rectificationibus. ut cum vino bono fuerint prius infusa. et maxime quando corpora sunt munda in quibus non timeatur putrefactio. Item ipsa preparata cum melle et aniso. Et de regimine bono est continuatio delicarum quietis. et abhorre exercitium motus corporis et aiales. unde he febres oes humectatione idigunt. Et si aliqui comeduntur exiccata calida. ut porrum raphanus et sinapi: hoc erit post digestionem melle et in pauca quantitate. non ut exiccetur: sed ut stomachum confortet. melle scidat et abstergat. et solutionem ventris stimulat virtutem iducant: et hoc maxime quando timeatur caliditatis augmentum. Propter quod in colerica et que est ex adustione sanguinis non videntur sic competere ut in ea que est ex flate. **D**e potu die paroxysmi ab aqua abstinere: auicenna. In quartana conuenit vinum album tenue in vigore medius: et limphetur secundum exigentiam potestis eius etatem consuetudinem tempus anni et huiusmodi. Sed scito quod nouum clarum magis humectat: vetus non exhibetur nisi post signa digonism: et limphetur ut dictum est: si non fuerit opilatio in epate aut splene. **E**t quod ex habitis facile comprehendere potes quod reliqua res non nales se habere debeant hinc ab eorum particulariori effusione superfedeo. et ideo maxime quando in particularibus dicendis vniuersalia comprehenduntur. **P**ro secundo qui est ventris lenitio. dicat ut Auicenna. Et fiat lenitio nate in principio cum eis qui sunt sicut illud quod ex violis aqua casei et polipodio aut syr. acetoso. cum epithimo aut cassia cum aqua fumiterre et lupulo aut aqua casei. Est enim bonum vehiculum in medicinis que dantur in ea. imo quandoque ipsa sola sufficit: et maxime in nota. et etiam fiat cum his qui humectant et melle ipsam aliquantulum respiciant. de quibus plenius supra in radicibus vltibus. et 5. caplo. **P**ro tertio dicat quod oes conueniunt in humectatione: ex parte autem qualitatibus primarum discoueniunt. ut infra suis patebit locis. Et de digestiuis ipsarum secundum diuersitates earum habitum est 5. caplo: et tibi. Tu tamen hic attende dictum ysaac. Ingr. Cum quartana fiat de melle grossa: oportet ad duo puidere. primum ne detur in principio res multum calefaciens. ne inde multum calefiat melle: et due deinde febres generentur. vna acuta continua. et alia interpolata. Nam sic esset periculosus: quandoque virtus non potest simul sustinere morbi plixitatem et eius acumen. Secundum ne dentur refrigerantia: ne coquelet et iduret melle. et inobediens fiat digoni: et egritudo plongeatur. ideoque aqua cruda non competit et filia. Et dictum fuit gradata digestio. quoniam oportet ut a debilliori ad fortius procedas. quandoque melle est difficilis digonis: ut supra de flegmatica. Propter quod oportet ut cum digestiuis eius procedas pluribus diebus. nam si quandoque

et euacuatione: ipsa non bene prius digesta: reddet ideo prauior. ut Galienus. Et debet esse digestiui subtiliatiui aperitiui in qualitatibus primis moderatum ut melle conueniet ut infra suis rubricis. unde Auicenna. laudat mel ros. cum sirupo acetoso et aqua ordei. et hoc in principio. Et valet hic potus datus bis vltter in die paroxysmi loco potus. nam sitis extinguit et melle digeret. Cosimiliter valebit in die interpolatio: nris exhibitus. sed in die paroxysmi detur quatuor horis vlttribus post cibum ad minus. Istud est coe digestiui. tu tamen ordina ut videbitur expedire ex habitibus 5. ca. Et in hyeme fiat cum melle et pauca aqua ordei. In estate vero cum succaro et multa aqua ordei. et tu complexionem et etatem cosimiliter considera. Item cum transis ad fortiorem digestiui: da tale quod sit aperitiui subtiliatiui et icisiui. repera tu in actinis. declinans tamen ad calidum ut decebit et humectatiui ut 5. col. liger. Item et spleni appropriatur: quia est huius melle receptaculum. et ipse quidem splen medicinas fortiter aperitinas sustinet absque nocumeto: ut sunt scolopendria. tamariscus. cortices capparum et huiusmodi. Et digestiua liquida sunt conuenientiora. quia opilationes sunt fortes: et ligda per eas melius penetrat ac facilius.

Pro quarto dicendum quod in principio competit minoratio. unde Auicenna. vix oibus suis sunt idicia quibus coicant. et illud est quod ipse oes minuant in principio. et hoc tam ex parte flobotomie si conuenit quod farmacie. et hic cano ex sequenti apertur erit. **P**ro quinto dicendum cum Mesure allegato loco primo quod multum et subitaneum non faciam euacuationem. sed per interualla habentem temperiem: ut nam euacuationes regulet: et non euacuatio nam. Sicut itaque de flatica dictum est paulatina fiat euacuatio. Secundo quod medicine solutione sint comensurate non recedentes a gradu medicinae benedictarum siue in coluuium. Tercio quod non spoliens a re humectante. nam operationem beatificant. Quarto quod a splene euacuetur. quoniam melancolie est receptaculum: propter quod cum ipsis commisceatur que splenem ipsum respiciant. Et quod euacuatio complectatur nunc flobotomia vomitu et medicina. hinc de his feriari dicendum. **E**t de flobotomia primo. nam ut in precedenti canone iste euacuationes debent esse minoratiue. et ideo bene considera pro plemeto eius et presentis. Quid est minoratio et eradicatione in radicibus est declaratum. Flobotomia itaque in hac uenire videtur in tribus casibus. Primum ubi quartana sit ex sanguine adusto. Secundus quando est melia sanguini admixta. Tercius quando corpus est plectorici: et ratione ipsius oportet ipsa flobotomia. Sed hic aduerte quod si fiat et non uenit vehementer leddit. Unde Auicenna. Et quando non est necessaria flomia: tunc flomia est nociua in quantum debilitat. et in quantum educit contrarium melle. vnde magis icruda melle. et in quantum mouet humores ad exteriora quod ipsa flomia trahit humores circa locum flomie et ad extra. Et ideo quando melle non est apta per flomia moueri cum ipsa iaceat circa venas splenis et epatis. ipsa comouet et agitat: et versus cutim et carnem mouet. vnde sic ipsa distat magis a locis euacuationis aptis. scilicet a venis meseraicis: et locis intestinoz. et sic ipedit eius debita effusio. Et iuxta hoc nota quod flomia trahit ad itra sanguinem in cute existentem. et ideo vituperat flomia in variolis et venenis. trahit autem et secundo a profundo corporis ad locum flomie. per quod cessant argumenta hic de predictis moueri solita. Secundo aduerte ut Ras. is. continetur auctoritate Galienus. Quod cum flomia facies in quartana debes sanguinem considerare: quod si fuerit niger et spissus securi euacuare poteris: inspecta etate et tute et cetera. Quod si tenuis siue subtilis fuerit et rubeus: mox reprime et venam stringe quandoque talis est sanguis bonus per cuius euacuationem debilitatur vitus. Et dixit Galienus ad glanconem. quod quando patiens est iuuenis et corpus repletus. flobotomia vna vice post aliam. Est possibile ut hec sola cura sufficiat. et vena flobotomia mandata basilica sinistra. Et de his oibus particularibus in de

De febribus

cura eius q̄ sanguinea scribit̄. Cōuenit q̄q̄ in declinatioe flōmia. p̄mo q̄i ē in sanguine inflatio. aut exysu medicinaz calidaz. aut ciboz etiā ipoz copiositate. et sic de alijs. Nō nulli p̄ secreto tenēt flōmiā basilice sinistre factā in hora p̄iunctiois lune punctuali. et dicūt se multos curasse. Et ego aliq̄ feci. et bñ successit. v̄z. maxie in sanguinea. et hui⁹ cām cōsidera. Quidā vt ferarius cōsultit. vt fiat in 2ª etate lune de saluatella sinistra. ¶ De eūone aut̄ mioratiua dicatur q̄ cū melācolia nō sit humor repletionalis multū vt flā. et inep̄ssim⁹ mortui et eūoni. q̄ in p̄ncipio nō cōpetit mino ratio vt in flātica. sed bñ in p̄ncipio. q̄ circa mediū ei⁹. q̄n. saliquāscipit apparere digestio. Et iō dicebat Auic. Illud enī apud digōnē ē vt ly apud dicat vltra p̄ncipiū p̄ncipij. ¶ Quidā querat qua die dādū est mioratiuum. dicēdum cū Auic. q̄ p̄ diē ante accessione. q̄ tūc est v̄tus magis confortata supra debilitatē quā recepit ex precedenti paroxismo. Secūdo. q̄ mā melica icipit tūc coaduari. et aliq̄ morū habere pro sequenti paroxismo in locis in quibus est. et nō ad alia loca. et hec maxie cōferunt ad eūonem. Multi tñ sunt casus cōtingētēs q̄bus oporteret aliud tēpus eligere. sed regularius sic operādum. Quidā dederunt in p̄ncipio paroxismi medicinas fortes educētes melācolia. et s̄lī i p̄ncipio p̄ncipij. et eis successit. quos minime sequi debes. vñ Auicē. S̄z ē rectus ab errore. i. medic⁹ sic operās regit̄ cū errore. vñ rex̄ se erronee. sic duci exercit⁹ aliq̄ errātī. bñ succedit. n̄ tñ laudādus. nā liberatio hui⁹ q̄rtanary fuit casualis et diuidualis. q̄m i alio deterius cōtingisset. Et vt supra aduerte q̄ medicine nō sint fortes absolute. sed fortes debiles vt supra de flātica. Tu itaq̄ p̄cede gradatim i euacuatione. vt de flātica dictū ē. ¶ De vomitu. vomitus est euacuatio p̄pria in febre melica et p̄p̄ius in flātica. vt ifra q̄m stomachus ē lacuna et receptaculū flātis et ad ipm̄ peruenit melia p̄cepto diuino. vt Auic. de hūozib⁹. et Auic. est de reb⁹ iuuatib⁹ in ea. et nō in p̄ncipio tñ. imo in oī hora. et i paroxismo cuiuscūq̄ hūozis factus vt diceb⁹. nā sic alleuiat paroxisimū aut eradicat eū. Auic. ¶ S̄z dices. 4ª aphoriz. docet ypoc. melicos p̄ferius euacuari. Amplius fortior ē euacuatio p̄ vomitū q̄ p̄ farmacīā. q̄ in p̄ncipio paroxismo rū oīo phibet̄. Dicēdū q̄ vomitus in p̄ncipio paroxismi factus vt diceb⁹ alleuiat siue minorat aut eradicat paroxisimū. vt supra de radicib⁹. Et cā ē q̄m mae q̄ sunt i stomacho quartanoz multiplicat p̄ nocumētū digestiois stōi ex cā febris et roxitate eius ad stōm p̄ ipm̄ euacuant̄. q̄ erūt causa fouēs febrē et accidētia eius. Scōo q̄m multe materie melācolice hñt fūdāmētū in q̄rtana circa loca splenis. cū ipse sit melie receptaculū. p̄p̄iū. et illa loca stō cōicant p̄ multas venas magnas. In die ḡ paroxismi hūoz melācolicus icipit moueri in locis illis. et suo motu p̄pelli ad eē venas. vñ p̄ vomitū mae melācolice sic diuertunt̄ et trahuntur ad p̄cavitatē stomachi et intestinoz. quare p̄ ipm̄ vomitum minorat̄. et aliq̄ eradicat̄ paroxisimū. Scit p̄ eāde cām vomitus ad remotionē rigoris diuerso sic hūoze et p̄hibito effūdi s̄ mēbra sensibilia. et tu cōsidera. ¶ S̄z q̄res. nōne scene aut aliq̄ tale in p̄ncipio paroxismi exhibitum idē operaret̄. Dicēdū p̄mo q̄ farmacū nō pōt quo ad suū effectū regulari vt vomitus. vt q̄ eius operatio cito vel in toto tēpore fiat ante aduentū paroxismi. Itē q̄ nō fiat per eū in toto remotio sicut de vomitu. nā p̄ farmacū p̄mouetur nō solū humores q̄ sunt in stō vel stomacho. p̄p̄ing. sed cidit̄ i firmis debilis nō parua. cui si succeder paroxismus cōse quunt̄. dico leni. quonā ex vomitu saltē leni non pio nō puenit. Et iō sit vomitus cū decoctioe raphani aut feminuz eius ad maius. sed ic. pe a faciliore. vt a sy. acetoso

vel oximelle cū aqua. vt supra de flātica. et in de radicib⁹. et tu ibi. Fortis autē vt cūz eleboro factus aut lapide laquā fiat in die getis. et tu ad ipsuz faciēdū bene cōsidera. Hora aut̄ factionis eius est hora vna vel media vel circa an̄ paroxisimū. vel p̄pe ichoationē tipi vt videbit̄ tibi. Itē ad faciendū vomitū facili⁹ da pus sicut siclam alleū porrū sinapiz pisces salitos et h̄s. que habēt abstergere icidere et subtiliare. et hoc in pauca quātitate et cū alijs remittētibus illaz p̄p̄ febrē. deide cum aqua tepida et sir. acetoso fac vomitū. vel cū decoctioe raphani vel semine eius si vis fortius. Et plures tentauerūt liberare hac via q̄rtanariū. ¶ Si paties magna cū difficultate aut periculo vomitū faceret. q̄ stricti pectoris esset et h̄s. tūc ab eo abstine. Itēz sis memor vt supra. q̄ p̄p̄ius valet in quartana flegmatica. Quidā vomitum faciūt cum vino. vt fecit Sorliniēsis n̄r. Quidā cūz aqua et vino. vnde opz te in his moderare habito respectu ad febrē vt febris ē. Quidam laudāt vomitū in augmētō febris factum. et dicūt ipm̄ plus valere ad mae miorationem que iam in p̄ncipio mota ē. et iāz accepit aliquā digōnē. cōsidera. nam et ipsum sic approbo.

¶ Pro 6ª cōfortetur mēbra nutritiua iā dicta cū vñctionibus emplastris. cerotis. p̄fectoib⁹. trociscis. electuarijs. pota te. p̄p̄ius capitulis in 3ª occurrēdo diuersimode fm̄ cau circa cor in ipm̄ cōfortādo cū reb⁹ generatibus in eo mīneram gaudy. Secūdo q̄ attentus sis epati. quonā ipm̄ ē cā p̄ncipalis adustionis. et cōuersionis humorū in meliam. Tertio q̄ cognoscas vt supra q̄ splen ē receptaculū ei⁹ q̄ aduritur. Et auctores cōsueuerūt ordinare trocisc. has comprehēdētes itēctiones ex aperitiuis calidis et fridis mixtis eoz mēbroz. epatis. s. et splenis cōfortatiuis. vt sunt succus eupatorij scolopēdria spodiū laca endiuia. semē portulace semia frigida maiora. anisuz feniculus et h̄s. Et dixit Auic. Opz vt seruent̄ splen et epar. et regant̄ taliter vt nō idurentur. Nam in hac febre multū studere debes hūnectatiōi. et sermo eius cōplebit̄ cū phibētib⁹ opilationē. Et p̄similiter de stō inq̄. opz in eis obseruet̄ stōus cūz emplis bonis cōfortatib⁹. q̄ sunt iter virtutē caliditatis. i. itensam calitatem et subtiliatē. i. remissam. q̄m dispositio eius q̄q̄ in diget calidiorib⁹. q̄z remissiorib⁹. q̄q̄ medys. et tu cōsidera. ¶ Pro 7^a et puocatio. dicēdū vt in radicib⁹. q̄ in p̄ncipio q̄ mā nō ente digesta fortiora nō p̄petunt. puocatiua. et iō dicebat Auic. Nō oz vt fiat puocatio. s. vrine in p̄mis q̄ in p̄ncipio cū fortitudine. q̄ diuretico forti. Nā hec dimittit̄ debent. vt in canonib⁹ generalib⁹ vsq̄ ad digōnē manifestam et plures eūones. Dicēdū 2^a q̄ leuia p̄cedi possunt post paucos dies a p̄ncipio. vt excludant̄ mae p̄munes i v̄ys vria libus. et locis sibi affinit̄ inuente. Tu itaq̄ in. io. vel. iz. die poteris eis vti lenibus. et cum trinas feceris euacuationes cum digestiuis suis. iam manifeste apparente digestionē dare poteris puocatiua fortia. etiam in eis gradum ponendo. vt de digestiuis. et solutiuis dictum ē. ¶ De puocatione sudoris dicatur vt visus ē velle Auicē. q̄ in p̄ncipio vñ siue particulari medicus nō debet p̄sumere recte operando dare puocatiuū sudoris. Est. n. fortius q̄ puocatiuum vrine. vt in radicib⁹. ¶ Si p̄tigat aliq̄ ex ei⁹ p̄rali exhibitione i firmū liberari. B. n. rectū ē ab errore vt supra expositū ē de eūone. Et ego vidi tales. q̄ certe aliq̄ euacuauerunt. dico multos suis dieb⁹ cū puocatiuis sudoris exhibitis in p̄ncipio quartanay. q̄ forte euenit aut paucitate mae. aut diuiduali p̄p̄ietate. Nā ē verisimile vt ex eo sic puocato egritudo. plōgef. q̄m fit in mā p̄motio. et fluxus bone ad locū male. vbi p̄mixte adaugent morbus sicut de balneo diceb⁹. et sic egro deterius cōtingit. Item fit resolu

tio subtilis et igrossa. m̃a. et sic grossa remanēs difficili⁹ digeritur. et tu quere alias causas supra in radicib⁹ de puocatione sudoris. Quidā dant post tres euacuatiōis. vinū decoctionis mētaltri cū p̃mixtiōe. 3. i. vel. y. tyriace. 2. 3. iij. aq̃ vite. et hoc p̃ mediā horā ante accessiōē. et ē vinū calidū. et bene cooperiūt eos. et sic faciūt ter vel quater. vt videt̃ eis expedire. et sic eos liberāt. Quidā idem operant̃ cū aq̃ vitis et puluere gariofiloz. Quidā dāt vinū purū aromaticū cum puluere gentiane calidū. et est secretū socy mei. quod dicit se plures curasse. Nōnulli p̃ secreto tenēt qd̃ dictum ē de flōmia supra. Alij faciūt ignē accēdi clarū. et exponunt patientē ei. et bene eum prius calefaciūt ante et retro. et hoc p̃ horā ante paroxysmū. deinde iungūt dorsū totū a nucha vsq; ad finē spōdiliū cū oleo rutaceo. cinamomo gariofil et pauco croco. Deinde supponūt pannū calidū. Postea dāt ad bibendū. 3. xi. vini maluatici calidi cum cinamomo. et gentiana puluerificatis. et sic dimittūt euz stare coopertum pannis circa ignē et pcedūt vt ceteri. Dixit Gentilis noster Nos aut̃ ad q̃rtanā nullū experimetuz secretū habuimus s; curauim⁹ cū canonib⁹ p̃dictis. cū quo vsq; nūc permāsi et ego. Sic g̃ sudoris puocatiua nō dēt nisi post manifesta signa digōnis apparētia. et multis idē pcedētib⁹ eūoni. bus Bordon⁹ ñr multū laudat succū calamētī añ accessiōnez exhibitiū. curat. n. oēm quartanā.

¶ Pro 8° dicēdū. q̃ in resoluēdo residuū māci cōpetit balneum. qd̃ nō debet fieri nisi in declinatione manifeste vli ipsi⁹ febris. quo tēpore p̃cesserūt multe ac plurime euacuationes. Balneū tū apud nos nō est multū in vsu. s; de ipso ifra de quartana colerica. Itē cōpetit ad hoc medicamentū calidū resolutiuum exiccatiuū. vt tyriaca metridatiū dyatrieon pipereon diacalamētū et h̃s. Sed tu debes eē attētus q̃ in colerica. et sanguinea. tyriaca et h̃s. sunt suspecta. vt ifra de eis. vñ ante digestiōē nocēt. qz aliqñ mām multiplīcant eā et maligniores faciūt. et sic possunt duplare q̃rtanam. et alias egritudines melicas facere. Et fortassis septimus complebit octauum.

¶ Pro nono q̃ de correctio accidētiū dicatur impresentiarū q̃ accidētia q̃ corrigere opz cōiter in q̃rtana sunt nocumēta splenis p̃ncipali. quia p̃suevit accidere opilatio iduratio apostematio et h̃s. vnde deinde fit q̃rtane plongatio. Et cōsequēter fit epatis discrasia et stō. qñ nocumētū suum cōmunicat epati. et stō. Nā splen sic ex multa mā frigefactus friditate cōicat stō. et digestiua eius sic debilitat. et epas cōfilit. Itē qz p̃ opilationē in epate remanet plus q̃ deberet de melia q̃ ipsum discrasiat. et iō attēde ei et remotioni male sue dispositiōis. aperiēdo. cōfortādo. puocādo. resoluendo. vt exigit dispositio. Et cura eoz vt supra suis requirāt capitulis. ¶ Cōsuevit et rigor siue frigus ipm multū egrū molestare. p̃ qd̃ attēde eius remissioni occurrēdo p̃ horā vel circa ante paroxysmū cū pannis calidis extremitatib⁹ applicatis. Item cum applicatiōe latez calefactorz. aut alterius istrumēti tenētis caliditate. Itē etiāz cū fricationibus vt supra de flātica. et tu ibi. Itē cooperiēdo egrū cū pānis multis. Item iducēdo vomitū. nā Aulic. est iuuatiu⁹ ad illud. et dicta ē cā. Quidā operātes sic faciūt fieri fricatiōes prius. deinde cooperiūt egrū pānis multis. et extremis applicari lateres siue regulas calidas et pānos. Quidāz iungunt dorsū prius cū oleo rutaceo et h̃s. Tu itaq; operare aggrediendo ex his vt videbit̃. et p̃ his supra de acutis de rigore. ¶ De canone qui est alteratio nihil aliud q̃ de ipso dictū est in de flegmatica. et tu ibi.

Simplicia ac cōposita digestiua et solutiua habuisti supra 5° caplō. Et de ipsis p̃ticularius s; p̃ticularēs materias. verū hic tantum modo de his que p̃prietate. et de expertis mētionē faciam. ¶ Semē p̃p̃er

recon cum vino datum quartanā soluit. velt expertuz. et tu scis expositis supra q̃ talia debēt dari ante accessiōes p̃ horam cū media vel circa. Idē operat̃ nepita cū puluere data cū aqua calida. Idē millefoliū cū vino laudat Aulic. assam. ¶ Et ex expertis. B. asse fetide folioz ruthe pipis longi añ. 3. y. cōfice cū melle detur ante accessiōē. Itē bac caruz lauri. 3. i. cīnciberis. 3. 5. fiat puluis de quo ante accessiōem detur. 3. i. cum vino subtili. deinde cooperiat̃ infirmus et pānis calidis et regulis calidis appositis sic dimittatur. Quidā mihi dixit se pluries fuisse expertum. 3. i. gētia. ne cum vino subtili. ¶ Quidā cōficiunt vnguētū hoc. B. tyriace. 3. y. spice nardi. 3. i. gariofil. 3. i. 5. olei antigvini optimi añ. 3. y. bulliant sup̃ p̃unas. de quo vnguēto iungat̃ dorsum et spina tota ad ignē magnū. deinde cum pānis calidis cooperiat̃. et postea dabis vinū subtile decoctiōis gētia. ne calidū cum modico fuchari. vel p̃fectionis adriani descriptione Nicol. Idem operat̃ vnguētum arogon Nicol. sed bene cōsidera tenorē vtutis. qñ in talib⁹ opz egrum fortē esse. Quatuor grana vel folia trifoliū ante accessiōē cum vino bibita quartanā tollunt. Aulic. Idē operat̃. 3. i. pulueris cranei humani. Et qdāz me docuit pro magno secreto. Idēz cōfirmat̃ si cum hoc teneat̃ magna pars cranei sub assella sinistra iuxta cor. Cor leporis recēt mortui collo suspēsum vel brachio sinistro quartanā tollit.

¶ De cura quartane note siue nō vere. Initiū faciēs a cura quartane sanguinee.

Antequā ad curam eius accedam aliquos hic annotabo canones. speciebus ipsis oib⁹ pueniētes. ¶ Canon in quartanis nō veris talib⁹ p̃ adustionez cōueniēs est humectatio in quo qdē oēs note tales cōueniūt. ¶ Secundus. q̃ vbi fuerit q̃rtana nō vera si ex adustione. s; alteri⁹ hūoris p̃mixtiōe d; hūectatio bec p̃siderari. qñ i qbusdā mior p̃ueit. et i qbusdā maior. Ex^m p̃ vt q̃ ex sanguine aut flāte. Ex^m secūdi. vt q̃ ex colā et melia. ¶ Tertius. q̃ s; plurimū ē humectādū in nō vera. qñ vt plurimū ex adustione colere fit q̃rtana ipsa. ¶ Quart⁹. q̃ medicīne ligde in ea q̃ ex adustione ē pueniētiōes sunt solidis. vt supra. ¶ Quintus. q̃ añ eūonē fidā debem⁹ expectare apparitiōē digōnis. qñ mā ipsa difficulter digerit̃. et euacuat̃. et iō nisi p̃ septimanas dāda sunt solutiua. Lōn. similiter et euacuatiua debēt eē facilia. vt in p̃cedēti rubrica. ¶ Sext⁹. q̃ sicut tardat̃ eūo. et expectat̃ sup̃ digōne. ita expectare o; sup̃ puocationē. ¶ Lū itaq; ad curādām sanguineā accedes. debes diligenter p̃siderare an sit talis p̃ admixtiōē sanguis cum melia. aut ex ipsi⁹ sanguis adustio. vt cāz ipsi⁹ diligēter cognoscas. q̃ cognita te ad canones referas vt in p̃cedēti rubrica. ex p̃re dicte lenificatiōis digōnis. eūonis. p̃fortatiōis. puocatiōis. resolutiōis et suoz rū accidētiū correctiōis. ¶ Et p̃ p̃mo scito q̃ dieta d; ordinarī ad p̃riū cāe. et iō in sanguinea ex adustioe fridiora siue remissius calida pueniūt q̃ in ea q̃ ex admixtiōe sanguinis fit. vñ p̃ aerē corrige. vt dicet̃ statū d̃ ea q̃ ē ex adustioe cole. vep̃ adhuc fridior p̃petit in ea q̃ ē ex adustioe. et iō lege q̃ i sequēti rubrica scripta sūt. et te modera vt op̃erit. ¶ Pro 3° leniat̃ vēter vt in sequēti dicet̃ moderādo p̃portioabit̃ liter vt de dieta actū ē. ¶ Pro 3° dicēdū. i. ea si fit ea expectatio in digōne vt in ceteris. Et iō potes trāsire imediāte ad eūonē p̃ flōmiā. Et iō si repletiōē p̃phēdis in toto et in epate magis fac flōmiā p̃lo ex basilica dextra p̃portioabit̃ repletiōi vtuti etati. Qz si repletiō fuerit magis in splene. euacua ex basilica sinistra cū p̃portioe vt dictū ē. deinde redeas ad lenitiōē. postea fac eūonē cū mūdificātib⁹ sanguinē. cū lupulo. capil. ve. bozagine. fumoterre. epithimo. agarico. mirabol. citrinis. cassia scene. kebul. et h̃s. vt supra.

De febribus

quanto caplo. Et hic nota qd f3 Mes. nō vident educere me
lancolia. f3 f3 Anic. sic pñdera. ¶ Post aut cūonem potes
ordinare digestiū ex endiuia buglofa florib⁹ boraginis fu
moterre violis lupulo ⁊ h3. acetosando ip3 vt videbis. Et
scito qd cūchaz ⁊ mel in calu nro remouet nocumētū aceti
⁊ de his 5. cap. vbi habes ⁊ digestiua ⁊ solutiua tuo. pposi
to pueniētia. Tu itaqz procede de debili ad forte ⁊ pluries
vsqz ad eradicatōz. Cōfortatio fiat cū electuarijs pfectio
nibus trocis. vt in precedēti rubrica. etiā in alijs epithimā
do coqz in administrādo puocatiua ⁊ reliqua. vt in precedē
ti rubrica ⁊ in sequenti latius dicet. ¶ Postremo scito vt
Anic. Et hoc qdē gen⁹ velociter. s. respectu aliaz qrtanaz
recipit curatōez. Quid aut dicēdū sit de accidētib⁹ aic ⁊ re
liquis nō nālib⁹. p3 ex dicēdis in sequēti rubrica. qre ad eā
te trāfferas. ¶ Ex digestiuis vsualib⁹. B. sy. acetosi simpli
cis. 3. i. sy. violati. 3. 5. aq endiuie capilloz ve. lupuloz añ. 3.
i. ¶ Qd si vis magistrale sic facias. B. endiuie lupuloz añ.
2. i. floz boraginis buglose violaz bedeguar. añ. 2. D. 5.
decoquant in lib. iij. aq ad psumptionē tertie partis. ⁊ cūz
lib. i. cūchari. ⁊. 3. i. 5. aceti fiat syrupus lōgus. de quo accipi
at. 3. iij. p vice. ¶ Ex solutiuis da leniora q3 in aliqua alia
spē. vt vbi gratia. B. cassie vel māne. 3. i. 5. reubarbari triti.
3. i. syrupi violati. 3. i. spice. gra. iij. extrahat cassia cūz deco
ctiōe capilloz ve. violaz passulaz lupuloz cuscute tama
rindoꝝ iunibaz. ⁊ dosz vt videbis expedire. ¶ Ul. B. dia
prunis nō scamoneati. 3. i. electuary de succo rosato. 3. y. da
cū decoctiōe predictoz. ¶ Ex pillulis pueniūt cōes. ⁊ alie
vt supra 4. caplo. valet ⁊ decoctio fumiterre Mesue. Vel
sic. B. reubarbari. 3. iij. mirabolanoꝝ citrinoz idoz añ.
3. i. epithimi fumiterre foliculoz scene añ. 3. 5. puluerigen
tur. deide. B. spice. 3. y. ⁊ cum eis ifundatur reubarbaruz
in vino aromatico frigenē cum oleo amigdalaz dulcium.
⁊ ipsi exiccatis fiāt pillule cum electuario succi rosati. do
sis. 3. i. ¶ Ex cōfectiōib⁹ cōuenit cōfectio. B. margaritarū
albaz. 3. 5. fragmētoꝝ iacincti smeragdi saphiri añ. gra. y.
terre sigillate gra. iij. serici crudi sufficienter triti. 3. 5. san
daloz rubeoz. 3. 5. fiat cōfectio cū. 3. y. cūchari albißimi.
cum aqua buglose endiuie ⁊ ros. añ. ¶ Item ex predictis
margaritis cū spēb⁹ diarodon abbatis fieri pōt cōfectio. ⁊
tu describe. ⁊ maxie in fine augmēti ⁊ status. Cōuenit ma
nuxpi platum triasandali maxime qñ ē notabilis iflāma
tio. ¶ Electuariū. B. cūchari buglosati boraginati viola
ti añ. 3. i. manuxpi perlari. 3. i. 5. triasandaloz. 3. 5. scōporēn
tur ⁊ deaura. ¶ Ex puluerib⁹ predictoz fac trociscos q tñ
nō sūt i vsu. f3 d ipsi pillulas fac vt de pillis supra. ¶ Loz
dialia fac epithimata. ⁊ silr epatica ⁊ hoc vbi flāma sit no
tabilis. vñctiōes etiā mēbris leßis vt supra. nā ad opilatio
nem splenis segt debilitas stōi ⁊ epatis. ⁊ plōgatio febris.
¶ De exptl ⁊ a ppetate talib⁹ oēm ē i 2. rubrica d melicis.
¶ De cura qrtane colice.

Anones

In hac ppetit ifridatio ⁊ hñe
cratio maior q3 i reliq alia q3
tana. qñ mā ē calidior. ¶ Ordinatio diete p
ex pte aeris sit tēperat⁹ ad fridū parūper decli
nans ne in calore supflueus intensiōem faciat
in colera. silr neq supflue frigidus. ne porros claudat ⁊ in
trinsecus faciat ebullire. ⁊ ne adustionez grossi phibeat. d3
⁊ ad humidū declinare. vt caloriz icendū remittat. ⁊ exic
cationē vltiorē phibeat. quē aerē in hyeme facile ē iue
nir e. alyz aut tpi b⁹ oz ip3 rectificare. ⁊ modū rectificatio
mor⁹ cū ad icitationē seu caloris excitatōez faciat tñ in die
deliatōe fiāt leues extremitatū fricatōes. vñ Anic. delicia
rū cōtinuatio ⁊ geris ē de regie ei⁹ bono. ¶ De sōno ⁊ vigi

lia. plus ppetit somn⁹. ⁊ d3 eē copiosus. pñdera tñ etatē cō
suetudine ⁊ h3. Inanitiō ⁊ repletio. cōpetit moderata sup
fluitatū etiō. ⁊ cūctē ozis supflua inanitiō. pñst ⁊ repletio
supflua ex pte cibi ⁊ pot⁹. Eūctē cōitus nisi paties eēt m3
tuz pñer⁹ ⁊ retinuerit spina. aut pp timorē aut dei reuerē
tiā. ¶ Accidētia ai. pfert tēperatū gaudiū. aspect⁹ delecta
biliū ⁊ breuiter q sanguinē clarificat. ⁊ floridat. Eūctē q
sanguinē adurūt calefaciūt ⁊ exiccāt. vt ira rixa ⁊ h3. De ti
more dicit Ras. xvi. pñētis. q fortis timor siue terrefa
ctio. ⁊ subito facit qrtanario iprouiso. frequēter eū a febre
liberat. vt iprouise eū aggredi cū ense euagiato. aut sup ip3
pycere serpētes dētib⁹ pñ cūctis aut ip3 de loco alto p
ycere in aquā ipso iprouiso. vt factū fuit marchioni estēsi.
⁊ ita d alyz. nā extimat subita reuocatōe caloriz ita eū for
tificari vt possit pñz feb. sic ex tiorē agitata ⁊ pñora pñue
re. aut ad extra pellere. Qd maxie veritate pñnebit qñ spe
rat mān eē paucā subtilē vt in colica aut qñ hoc fieret
paucificata mā p multas cūones. ⁊ tu pñdera. Hic modus
raro ⁊ a paucis obseruat ⁊ ē opus prudētis ⁊ expti medici.
¶ Et qd de balneo hic supra pmissus ē. iō de eo sic dicat.
q balneū administrat rōne duoz. aut. s. humectatiōis tñ.
⁊ tūc d3 paties in eo poni añ diē accessiōis. i quo nullo mō
sudare d3. dat aut vt resistat exiccatiōi hūoris ⁊ nō vt ipm
pmoueat. Et qdā hac via pcesserūt in curatiōe qrtane ad
ministrādo bis in die mā sic mollificata in die poximi ci
ti⁹ expellat. Est. n. apud eos digestiū optimū. ⁊ dicūt ifra
mēm qrtanā curare. ⁊ admistrat gra resolutionis vt su
pra. ⁊ nō nisi vt Serap. ablutio aut nō administrēt. nisi sit
sufficiētia sup paucū. s. māe de cui⁹ paucitate ē spes q ipaz
resoluet. qd supple pñget pcedētib⁹ multis cūonibus. vñ
Almāfor. Si vltra. 80. dies egritudo plongata fuerit eger
balneū igrediat. ⁊ sudet i comō tñ i die accessiōis. Et anic.
Si fuerit digō. s. pñleta. ⁊ egritudo iā i dcliatōe. ⁊ pcesserit
plures euationes minoratiue. igrediat balneū in die. s. añ
accessiōe. Qd si humectatiū ppetit maxie i casu isto. ⁊ ē
suo tpe resolutionū. pñdera. ¶ De cibo ⁊ potu. debēt mode
rari ⁊ declinare ad fridū ⁊ hūidū. vt de aere dictū ē. Et silr
carnes alterent cū endiuia boragie ⁊ h3. vt videbis expe
dire. nā tēpata. ⁊ ad hūidū declinatia sūt pueniētia. pueni
unt pñces elixi. ⁊ ita dicat de alyz ex pte diete sumptis. ⁊
tu ad capm 4. recurre. ¶ Pro 2. leniat vter vt supra in
canonib⁹ gñalib⁹ cū violis. aq casei. polipodio. epithimo
h3. ⁊ teneat vter lenis. ¶ Pro 3. dent digestiua approp
ta subtiliatia. ⁊ icifina. in gradu nō elenata vt supra. 5. ca.
¶ Pro 4. dent solutiua appropata in for ligda. vt supra
aut pillulari. si alr accipe si poterit de qb⁹ 5. ca. Et scias q
aq casei ē bonū vehiculū. Anic. ⁊ iō dabis solutiua. vt cassi
am ⁊ h3. cū aq casei. Tu itaqz pcede de debili ad forte gra
dādo i digestiuis ⁊ solutis. Et nō q solutio ei⁹ itegra. i. era
dicatiua appet post. 20. dies. qñ digō appet i ea Anicē. vñ
Bordoni⁹ i eo tpe ē stat⁹ egritudis. Itē sis memor de eis q
s. de vomitu dca ff. nā i hac ē multū pñit facilitate colle
ad exitū p supi. Qd si pñhēdes ex vria ⁊ alyz sanguinē eē
melie tali pñxtū. tūc flōma ex basilica dextra aut salua
tella. hito respēu ad etatē pñtōne pñtudinē ⁊ c. q vt. s. se
pe i oib⁹ pñsiderare debes. ¶ Pro 5. pñfortent mēbra nutri
tiua. vt vbi gra. p. splē. B. oleoz de capparib⁹ violati aceti
añ. 3. 5. seinz portulace pñtriti. 3. i. scolopēdrie. 3. y. ⁊ cū cera
alba fac vnguetū. ¶ Cōsilr stōus maxie si i eo apparuerit
flāma ex oleo ros. corallis coriādro ⁊ lambrusca. Itē exbi
bēdo ad itra succū granatoꝝ ⁊ h3. ¶ Cōsilr cordi applica
epithima dādo p os ē cordialia f3 iminētē nēcitātē f3 tē
pus. corpis hitudinē vñturis tenorē ⁊ h3 vt sepe. f3 q3 cōdi
tiones oēs. nisi pñ medicus iformat⁹ fuerit. ipse ē bñ de
scribere. ⁊ iō tu ad sua loca recurras describēdo vt decebit

Tempore aut actualis porissimi fiat: vt dictū ē: i pcedē
ti rubrica. ex pte cibi. phibitiōe sōni: vt i canonib? gene/
ralib? applicatiōe calidoz pp frigus rigorē. Et adueniē
te angumēto pueniūt fricatiōes: vt mā subtiliē: et citius
ad statū: et declinatōez veniat: neq? regulariter: tūc cōpe
tit pot? infrātinus: qm̄ igrossat mās. Qd si siti molestabit
colluat os suū aq? ordeī aq? zucarata: et pueniūt magis ca
lida. Itē i statu granata muza et hō. Itē. R. zucarī violatī
buglossati boragiati manuspi plati cōmiscēdo hec aut
seorū dādo cū aq? cocta. Itē pfectio cordialis ex lapidib?
cordialib? cū margaritis scā et hō. Qd si videris renū ca
lidadē: aut infirmū nimia siccitate extenuari: tūc iunge
dorsus. et cōsiliū si vigilias patere: aut aliqd aliō accidēs
recurre ad ppria cap? et succurre vt exigit dispositio.

Pro sexto et alyis sufficiat: q dicta sūt i pcedēti rubrica
et in ista. Nā puocātia i hac debēt esse remissi caloris re/
spectu aliaz: vt p3. **D**igestiua simplicia ac composita
quere allegato loco: et ex pñetis. R. sy. violatī. 3. i. acetosi
simplicis. 3. 5. aq? endiuie buglosse añ. 3. i. 5. Sy. magistra
lis in augmēto: et i alyis tēpozib? valēs. R. endiuie. M. i.
florū buglosse capilloz ve. spine albe sumiterre lupulo/
rum añ. M. 5. passulaz. 3. 5. fiat decoctio in lib. ij. aq? ad
psumptionē tertie pñis: et in fine addas. 3. 5. epithimi: et cū
lib. i. zucarī: et 3. qtuor mellis. fiat sy. lōg? et adde aceti. 3.
ij. et cū aquis sublimatis pdictoz ordina digestiū etiā
cū abhorret sir. **E**x solutiuis. R. cassie. 3. i. pfectionis
hamec. 3. y. extrahat cassia cū decoctiōe passulaz florū
buglosse violaz tamarindoz prunoz: et hō. et hoc adde:
vt supra q? melior ē medicina ligda q? solida: q? si solidā
dare oportebit: q? eā volet infirmus: et nō aliā ordina ex
pil. supra tertio cap? **E**x pfectionibus valēt triasanda
li. maxie qm̄ flāma magna ē in epate. Itē i augmēto ver/
sus statū diarodon abbatis. Itē pñe ex electuario d gē
mis: aut ex spibus diamargariton: aut diamusci dulcis:
et triasandalis: aut diarodon: et hō cōtēperādo: vt tibi vi/
debitur. **E**lectuariū. R. zucarī ro. buglossati boragi/
nati añ. 3. i. violatī. 3. i. 5. margaritarū. 3. y. manuspi p.
lati. 3. i. 5. gēmaz electuary de gēmis. 3. i. et cū inlep viola/
to pñe: et de aura. Potes et cū gēmis bis et corall? et corti/
ce citri: et hō cū aq? buglosse acetosē: et hō pfectionē solidā
facere. **A**tendatur spleni i yngēdo: et canones suos d
expertis et a proprietate talibus iam dictū ē i prima ru/
brica pcedēti. **S**crāscus de pede mōtiū. Sir. expertus
in quartana colerica: quo plures curauimus. R. chalēdu
le lauedule pipinelle lupuloz qnq? folij trifolij lingue
arietis capil. ve. endiuie radicū boraginis sumiterre ra/
dicū buglosse ytriusq? florū eaz epatice cicoree bede/
guar qrcul caparoz corticū radicis eoz corticūz tamar/
risi scolopendrie añ. M. i. violaz floz boraginis añ. 3.
y. prunoz sebestē añ. numero. xxv. scene cuscute thimi
epithimi anisi feniculi añ. 3. 5. ligricie passulaz sticados
añ. 3. 5. ordeī mūdati pistati corticū citri añ. 3. y. sgnāti. 3.
y. radicū qnq? cū residētia i aceto añ. 3. y. buliat i lib. vi.
aque ad psumptionē medietatis: deinde colētur et colatur
re addat succi buglosse pomoz dulciū. añ. li. i. 5. zucarī.
lib. y. mellis ro. lib. 5. aceti pdictaz radicū. 3. iij. aroma/
tizetur cū sandalis. 3. i. gariofilis ligno aloes añ. 3. 5. dof.
3. y. et detur maxime appente digestione in materia.

De cura quartane flegmatice Rubrica V.

Anones. Ut supra seruent eo ordine
quī scriptus ē. S3 hic aduer
te: q? sic flegma diuidit i plures spēs: vt i pre/
cedēti caplo. Ita et qrtana flātica diuersifica/
tur in eius cura fm̄ diuersitatē flegmatis me/
lancolie cōmixti. **D**ic itaq? pñū attēde ad phiben/
dum flegmatis multitudinē. **S**cdo ad phibēduz ne
cā antecedēs: vt flegma trāseat in pñctā. **T**ertio vt
abyctā pñctā: et antecedēs: vnde imageris duplicē
cām antecedētē. **P**rima ē flegma i melācolia trāsitz.
Secūda melācolia nōdū mora ad minerā putredinis in
quā flegma trāsmutatū est. **E**x qb? habes q? primū
cōplet p calefaciētia et exiccātia. secūdu p phibētia adu/
stionē: q? de se ffrā sunt et hūida. **T**ertia p subtiliātia et hu/
mectātia: et q? tā cā antecedēs q? pñctā melācolia pē
dēt ab antecedēte flātica. ideo pmo attēdēdū eēt: et ma/
xime i pñ? egritudinis ipsius flāticū sit i qrtitate maius
et melācolia pauca. cūq? iste intētiōes quodāmodo con/
ueniāt: o3 mediū regimē administrare morbis: etenim
cōpositis cure conueniūt cōposite et regimē. **E**t ab ae/
re inchoans dico: q? aer d3 eē subtilis clarus lucidus in/
actiuis tpatus. ne frigiditate flegma adaugeat: et strictu/
ram poroz faciat resolutionē ipediat. Et caliditate i adu/
stionē faciat: nō vctosus. Qd si euz nāliter talē non hēbis
fac illū tuo artificio. **D**e motu et gere cōpetit motus i
die quietis et exercitiū pñte virtute. Et nō sit i intētiō/
nes: sic pistare fulare: et hō. **D**e sōno et vigilia qñ equē
tur in pñ? s3 cū bñ pñat q? sit flātica: sit vigilia prolixior.
Reple? enitetur inaniatur venter: vt dictum est. Et q?
coitus ē de āneis: enitetur: oio attētis virtute etate et c.
De accidētibus animi dicatur: vt i pcedēti rubrica. **E**ni/
tetur q? apta sunt melācolia multiplicare. **D**e cibo et
potu. Enitet omnia q? flegma: aut multiplicāt: aut apta
sūt multiplicare: vt pastilicia carnes porcine aquaticae: et
similia: d qbus oibus. 4. ca. et tu bñ pñdera: pñditiones
quas d3 hēre cib? quartanarioz i pñ? huius capituli po/
sitas vinū eligat albū subtile: vt supra i pñcipio capituli:
et in hac potissime enitet aqua frigida cruda: qm̄ hūorez
ingrossat opilat: et ipsuz icrudat: et si rōne phibitiōis adu/
stionis puenire videret: maius. n. ē nocumētum: līmphe
tur: vt decebit: min? tñ qñ i colerica: cōpetit et aq? ordeī
cum zuccaro: aut aqua cocta cū zuccaro: et tu attēde cō/
suetudini etati et c. **P**ro scdo leniat vctē enacuando
materias cōes intestinoz: et in locis stomaco ppinquis
adiacētes. Itē minoretur mā. qm̄ vt supra i flegmatica ē
semp maior quāritas humoris qñ in alyis. Et ideo in hac
addas canonē pñctis: q? ē minoratio: Itē in hac minora/
bis cū vomitu. est. n. multuz pueniēs in ea. qm̄ aut in sto/
maco: et venis stomaco adiacētibus: vt supra de vomī/
tu declaratum fuit. Et tu habuisti exēpla in radicib? de
lenitiuis: et potes addere si vis polipodium: et hō mām
melicā respiciētia. **P**ro tertio administrabis digesti/
ua ppria ante quozuz administrationē rememorabo ali/
qua etiā satis in pñcipio capituli tacta. Sed q? i hac mā
memoria digna sunt ea rememorare nō veritus suz. nā ē
auricribatio. **P**rimū ne nimīū calefaciētia admini/
stremus: quibus subtile educatur: et melācolia augeat:
vel genita ingrosset. **S**cōz q? nimīū frigida enitem? ne
vie cōstipetur mā ingrosset: et a resolutionē prohibeatur.
Tertio enitetur nimīū sicca pp cām pñmī et secūdi. vñ
acetū enitādum ē in vsu cibi: sed in via medicine ad sub/
tiliādum aperiendū incidēdum dari poterit cum melle
aut zuccaro. q? eius maliciā corrigunt. vñ **D**es. sir. ace/
tosum simplicē cōmēdat in colera nigra: q? facit medici/
nas penetrare ad locum: ad quem sine aceto non pene/
trassent: facit et sepationem: et maius est sic inuamētum
eius suo nocumēto. **Q**uarto enitetur nimia regiminis
subtilitas ne cronicitate morbi succūbat virtus. **Q**uin/
to q? in digerendo in principio enitentur fortia promōcā
tia vt oximel compositum ne ab ea agitata mā ad vias
angustas perducatur: et opilationem causet pp ei? grossū

De febribus

ciem. Itē ne educatū subtile: et remaneat grossus. 6. euitē-
tur euacuatiō grossa ppa a pñ° pp leptitudinē materiei
ad exitū. q si fuerit i pñ° mā multa melācolicayl flātica
antecedēs ad melicā poteris secure vti minoratiū: vt i
cura flātica dicebat. Itē et minorādo poteris introdu-
cere vomitū: q i hac ē maxie pueniēs: vt supra d vomitu
in generali i β eodē caplo. Digestiua itaq: appropriata:
et tuo pposito cōmoda hēs supra qnto caplo. et tu ibi. Et
hic nota q digestiua: vt sint pstatiora pp resistētiā mate-
riē nō debēt inlepirari. Tu itaq: pcede de debili ad for-
te gradando: vt sepe supra: et tu ea digestiua hēs qnto ca?
De euacuatiōis aut appropriatis hēs allegato loco:
et tu p similitudine pcede de debili ad forte vsq: ad eradica-
tionē: q i ista cū sit multū lōga respectu alioz: et difficilis
curatiōis nō erit tēdā nisi post multos mēses: et hoc p
quarto et qnto. ¶ Pro sexto pfortetur mēbra. Stomachus
splē et epar ac cor: vt dictū ē: cū epithimib⁹ vñctionib⁹
electuarijs pfectionib⁹ potionib⁹ et h⁹. ¶ Prouocantia
dentur deinde fortia et fortiora gradādo: s; i hac fortiora
ppetūt q in alijs. ¶ Et p octauo de tyriaca metridati
diacalamētū diatrion pipeon diamargariton: et h⁹ cum
vino aromatico: aut aq sublimatōis boragis buglosse: et
h⁹. cōsistit si opus erit puocare sudorē: tu ipm puoca: vt
dictū ē in ca° isto. ¶ Accidentia aī corrigantur reducen-
do te ad loca ppa: vt p opilationē epatis ad. xiiij. fen ter-
ty. p opilationē splenis et vñtōitate ei⁹ ad. xv. p dispōne
stomaci ad. xij. p corde ad. xi. p rigore et frigore ad ea q
in hoc ca° de regimine ei⁹ scripta sūt: et tu ad ea loca te sp
trāsseras: qm ē oīno necessariū. cōsidera. ¶ Postremo
scito qd fortius vomitū cōpetit i hac pp humoris ma-
iorē viscositatē et grossiciē. et iō potes cōueniēter exhibe-
re vñtū elebori. ¶ Auic. p rigore tollēdo fomētationē
facit ex abrotano florib⁹ camomile melliloto absinthio
sticados: et h⁹. bulitis i aq et infusa spōgia: et expssa dorso
calidā applicat. nō ē vsuale: s; ē tñ rōnale et bonū. Et si bñ
aduertistis additus ē vltra canones cōiter positos canon
q ē minoratiō pp multitudinē materiei: q sic i alijs nō in-
ueniē: vt supra de flātica. tu tñ te semp i his canonib⁹ de
putridis referas ad canones generales: vbi eos fm ordi-
nē pñendo ad diuersas spēs humorū hēbis qd optabis.
¶ Itē aduerte cui⁹ spēs est flegma qd adurit ex cui⁹ adu-
rsione cātur qrtana. qm si fuerit flegma salus aliud reg-
rit regimē qd si fuerit flegma nāle. vñ tñ te trāsseras ad
capitulū de flāticis: et illas medicinas et regimē cōpone
cū medicinis et regimine ad qrtanā. ¶ Digestiū cōe et i
pñci⁹. B. oximellis simplicis. 3. i. 5. aq feniculi fumiterre
absinthij añ. 3. i. deinde gradādo trāseas ad oximel com-
positū: vñ facias magālē talē. B. sticados mellisse flōzū
boragis buglosse añ. 20. i. scolopendrie girmādrē añ.
20. 5. radicuz feniculi apy petrosilini añ. 3. vi. polipody
3. iij. passulaz. 3. 5. decoquātur in lib. iij. aq ad psumptio-
nē tertie ptis: et colent: et cū lib. i. succari: vñ si vis stringe-
eū: et pfecte decoque et da. 3. i. 5. p vice cū aq feniculi fu-
miterre et buglosse añ. 3. i. et hoc attēde ad sy. Mes. vt su-
pra 5. ca°. nā ē efficac: et exptus ēt p me i qrtana flātica.
Ex solutiuis. B. cassie. 3. i. 5. q extrahat cū aq lactis i qua
steterint i infusione epithimū et polipodij: et adde turbit
3. 5. sinziberis gra. v. Itē valēt pillule. de gb⁹ quinto ca°
et pil. Auic. pma qrti de cura ei⁹: qrtuz initū. Pil. leues q
administrāt i oib⁹ qnq dieb⁹ seml. et sūt inuātes et expte.
Valent et pillule ipsius i eo loco ingt. Et cū mā ē flātica
pferūt iste pillule. B. epithimi ameos 2c. et qz cōiter hec
deas ad digestiū fortis: et sic paulatiz gradare dādo for-
tiora s; qd maior appuit digō i mā. ¶ Qd si cupis sy. ma-

gistrālē. tñ sic describe. B. radicū brusci spagi apy petro-
silini feniculi añ. 3. 5. camebreos eupatoij calamēti cico-
ree scolopēdrē añ. 20. 5. mellisse flōzū buglosse boragi-
nis añ. 3. 5. seminum anisi feniculi añ. 3. iij. spice polipody
añ. 3. iij. passulaz. 3. vi. decoque i lib. iij. aque ad psumptio-
nem tertie ptis colent: et cū aque fumiterre lib. 5. et 3. iij.
aceti et 3. x. succari: et lib. 5. mell. despumati fiat sir. long⁹
cū cinamomo aromatizat⁹. doh. 3. iij. cū aq buglosse feni-
culi añ. 3. i. et sic de solutiuis pcede ad fortiora. ¶ Sactis
eūonibus dare poteris de tiriaca vsq: ad 3. i. 5. cum vino
aromatico. filr de metridato. Itē puenit cinamomū cō-
fectū. Itē cōfectio cuius sit respicere stomacum epar et
splenē: vt. B. margaritaz fragmentoz sapphiri sineraldi
granati iacincti añ. gra. iij. spērū diamusci dulcis descri-
ptiōe Mes. 3. 5. spērū diarodon eiusdē. 3. iij. cōfice cū aq
buglosse doh. 3. iij. p vice añ cibi sui assumptionē p borā.
Electuariū pface ex succaro buglossato boraginato añ.
3. iij. spērū diarodon. 3. i. spērū diamusci dulcis. 3. i. 5.
fraginētozū 2c. 3. iij. versus vñ declinationē pcede cū re-
solutiuis magis omittendo ffa 2c. Et deaura. ex rebus
datis et puluerizatis fac trociscos: et de ipsis supra in pri-
ma rubrica de melicis: et i Auic. suo loco: qz inuātes sūt.
De vñctionib⁹ vero et similibus dicēdū q stomacho et
spleni et epari ē maxie attēdēdū. Sed ponere vñctiones
re: vt exigit dispō ipsoz. Sat tibi sit q te aduertentem
facio. ¶ S; d vñctionib⁹ fcis añ accessionē ad ignē fac
vt dictū ē i pma rubrica de melicis. Sed hic nō oleū exp-
tum i remouēdo frigus siue rigore qrtane. B. pomū co-
logintē et ipsuz euacua in quo ponas piperis pirceri añ.
3. 5. Euforby. 3. i. puluerizata. deinde supinfunde oleū
ad psumptionē olei: deinde supinfundas de eodē qd cū
aliquāliter psumptū fuerit per peciā exprime: et tali oleo
spina yngat: vt supra ante. f. accessionē: et se ponat patiens
in lecto: vt supra allegato loco.

De cura quartane ex melancolia fecali et non ex adu-
rsione.

Rubrica VI.

Anones in numero sunt: vt supra de
colerica: et p pmo q ē ordina-
tio diete declinet aer ad calidū parumper: et
ad humidū: et fiat talis artificio si nālis ha-
beri nō posset. ¶ De somno et vigilia. Sōn⁹
fit copiosus: qm in hac multa egemus humectatione.
Motus et quies. Quies conuenit absolute magis motu.
mot⁹ tñ suauis: et p loca delectabilia horis pueniētibus
factus equestris aut pedestris bñ puenit. Itē maxie cō-
ferūt fricationes i qrtana hac. ¶ Inanitiō reple. extre-
mas euita: et supfluitatum fiat conueniens et moderata
eductio. ¶ De accidētib⁹ aīe dicat: q enitētur q calorē
suffocāt: et tristitiā gignūt et meliā: vt tior. cogitatio et h⁹.
Saudio et iocūditate vñt. De timore at dictū ē quomō
pferit i qrtana colica: et tu ibi: et statiz aliud. ¶ De cibo et
potu. Lōuenit cib⁹ declinās ad calidū et humidū: vt d aer
re dictū ē. Et hic de pane nota q ps inferior ei⁹ siue crusta
nō puenit. carnes pueniūt tpatē: et ad calidū et humidū
declinātes. Et tu p his ad qrtū caplin vbi ad plenūz. pi-
pionib⁹ ipinguatis: et quales siue turturib⁹ aliqñ: et in-
ferculis i pñ⁹ euita apitina ex canone sepe posito. Item
cōsistit dicat de fructib⁹ saporib⁹ adimētis et h⁹. Lōmi-
scēdo quādo tibi nō puiūt simplicia. Et hic aduerte q i
ter ceteras hec ē cronica. et iō nō o3 pcedere cū subtilia
tiōe diete magna. ¶ Pro secūdo q ē lenitiō leniat ven-
ter cū clisteri aut farmaco. Et nota q aq lactis ē vehi-
culū bonū aliaz: et p se ēt sumpta. ¶ Pro tercio admi-

nistrabis digestiua appropriata. dico appropriata. qm si cu tali melia fuerit aliqd adustū colē cōmixtū: et tu cum digestiua suo pōe: et sili itellige d euatiua. Et vt sepe sp gradare d debili ad forte: et ad forti: qd de euatiuis sentito: q si ex vna grossa rubea: et hō. cōprehēderis sanguinē eē ipsi melie mixtū. fac flōiam cōsiderata etate vtute p̄suetudine: et hō. p̄fortetur mēbra nutritiua. prouocatio nes fiat: vt i p̄cedētib' rubricis. ¶ Resolutio at fiat cū tyriaca diacalamēto diābra diāusco dulci diagalāga et hō: et vt supra premisiss euatiōib' plurib': et nō aū dige stione. s. p̄fecta: qz alr p̄poneres qrtanā cū qrtana. Aui. et sili i declinatōe administret balneū: quāuis non sit in vsu. ¶ Qd si fuerit qrtana p̄adustionez melie: opz te in bis moderare ex pte calitatis et hūiditatis. qm dieta v3 declinare ad hūidū magis et min' ad calidū: et p̄portio nabilr dic de alyis. ¶ Doza aut p̄oximū fiat: vt i p̄cedē ti rubrica dictū ē. ¶ Itē vomit' ē i hac iteratus pueni ens: et vt Aui. ē radix. s. cure: qz mā h3 minerā apud sple nē. et circa stomacū: et loca ei p̄pinqua. Et trocisci Aui. Quoz initū ē et de trociscis iuuatiuis i hac hora: et apud declinatōe sunt iuuatiui plurib' modis: qz aperiendo cōfortādo: epar et splenē et omnia nutritiua: et puocādo et resoluēdo. ¶ Digestiū v̄nale. R. oximell' simplicis 3. i. s. aque buglosse. 3. y. absinthij. 3. i. deinde transeas ad fortius apparēte aliq̄li digōne: qz ad oximel cōpositum et de epithimo cū aq scolopēdrie d epithimo buglosse et hō. vel fac magistralē talē. R. radicū brusci sparagi flo rū boragis buglosse aū. M. i. scolopēdrie sticados came dreos aū. M. s. passulaz. 3. i. s. decoque i lib. iij. aq ad cō sūptionē tertie ptis: deide adde i fine epithimi. 3. s. et cuz lib. i. succari. et s. mellis: et 3. iij. aceti fiat sir. debite coct' de q deē. 3. i. s. cū aq buglosse boragis et absinthij. ¶ Ex solutiuis hēs plura. 5. ca. s. hic vñū hoc describe. R. mi rabolanop. indop. 3. iij. citrinop. 3. y. infundat. 3. y. aque lactis: et p horas. x. deide calefiat: et fortiter exprimatur. deinde addas exp̄sioni cassie vñmāne tracte cū aq de coctōis floz buglosse boragis sticados passulaz. 3. i. vñ circa. Et i decoctioe addere poteris epithimū. Item et mel ros. cū ipsa cassia: vt libebit. Itē valz diascene et pul uis scene eluz hamec et hō. de quibus qnto ca? ¶ Ex cō sectionib' valet diamargariton diamuscū dulce diaca lamētū: et hō. S3 nō q i pñ' pp eoz caliditātē nō sunt sic in pñ' et aug' puentētes: et modera ipsas cū sandal'. Uel sic describe: et ē p̄fectio mirabilis i isto casu. R. xilaloes macis charabe folij coraloꝝ ru. ozimi gariofilati zinzib eris piperis lō. aū. 3. y. margaritaz splēdidaz. 3. i. s. ra. eboris. sandaloꝝ citrinop. aū. 3. s. smeraldi granati ossis de corde cerni. aū. 3. s. auri subtilissime limati. 3. s. musci gra. i. s. p̄fice cū succaro et aq buglosse. ¶ Electuariū p̄fice ex succaro violato boraginato bugloslato addēdo d sp̄ bus p̄fectionib': et alyis simplicib' appropriatis et daura. ¶ Ex trociscis sequere Aui. i p̄po ca? ¶ Pro vinctio nib' attēde spleni epari et stomacho cū regrēdis suis. capi tulis. ¶ De appropriatis iā dictū ē i scda rubrica huius capituli. poteris vti tyriaca ac metridato: vt supra cū vi no aromatico post euōnes et digestiones. considera.

De quartana continua. Rubrica VII.

Quartana cōtinua est febris p̄tinua a melia nālī siue non nālī ad intra vasa putrescēte. s3 plurimū p̄tingens: cuius ē egrū de q̄rto i q̄rtū magis affligere fm nām hūozis. p̄paz: q tot horas h3 false ge tis: quot vere getis h3 interpolata. Dicit' fm plurimū: qm nūquā vñ raro fit a mā extra venas. nā i loco cordi p̄pin quo nō p̄tingit mām melicaz aggregari: et ibi putrefacta

febrē facere: pp maliciā hūozis: vt supra. de p̄tinuis actū est. possibilitas tñ ē res ampla. Dicit'. que tot: qm p̄tinua quartana h3 tot horas i sua exacerbatōe quot h3 sua in terpolata. Reliqua in descriptōe posita non sunt.

De causis

aut eius dicatur q cedem sunt conti nue et interpolate.

De signis

demōstratiuis dicat' p̄portionabiliter q apparēt i p̄tinua signa interpolate. ve

rus pur vidēt aliquat' differre: et i3 i paucis. qm vt Aui. et nō diuersificat' ab ea. s. interpolata nisi i reb' paucis. nā itaqz aliq: vt p posse tibi satisfaciā. ¶ Ab vna initiū faciēs vna i p̄tinua ē rubea vñ subrubea turbida p to tum. Qd si fuerit de melia innālī erit glauca vel liuida. ¶ A subaliter iberētib'. Caliditas ē p̄tinua et dispropor tionata. ¶ A q̄litate mutata ē cū siccitate lingue et aspe ritate. ¶ Ab actione lesa. Quia est absq rigore et frigore plurimo. nā aliqñ i ei' p̄ncipio retracto calore apparēt i extremitatib' frig' qōdam absq rigore: tñ pulsus ē ap parentior velocior spissior: qz in interpolata. Sitis for tior: et si ē de melia non nālī apparēt p magna pte signa ei'. diuersificat' tñ fm diuersitatē sp̄ei ipsi melie. Et iō bñ cōsidera p̄us a q melia ipsa pueniat.

Signa

pronostica. Alys paribus deterior est iterpo lata. et ideo p̄nostica: vt supra de interpolata: cum tamen maiori nocumento.

Canones

Prim' vt Aui. canōes ei' sūt hōgeny canonib' interpolate: et vt tu doctior effi

ciarar et iponēdo canones tuos: o3 vt tu attēdas q cau tiores eē debem' i curādo qrtanā p̄tinuam qz interpola tā. nā p̄tinua qrtana ē magis p̄culosa. eo q p̄tinue affli git. Scdo q vtutē ex b magis ledit et p̄sternit. Tertio qz ei' cā tā aū qz coniuncta est ad intra vasa. in interpo lata vō ad ex saltē iuncta: et si aū repiat ad intra vasa. Itē sp alyis parib' i cōtinua sāguis ē ebullietior. ¶ Ex q b' māisse ponere hēs dñiaz iter vñā et aliā. ¶ P̄rio. ex pte diete. nā alyis parib' subtilior puenit dieta i p̄tinua: qz ē b̄uioz itēsiōz accidētū: et pl' vtutē grauians. Et iō nō ita cito carnes i p̄tinua dāde sūt. et iō dicebat Aui. d ea. Et d istis. s. i qb' differūt ē: q licētia i carnib' i hac est minor cause b'. Itē qz interpolata plures ēbitura crises. s3 p̄tinua vñā: qz mā tā aū qz iuncta ē ad intra vtutem magis stimulās. et iō i relōne ad statū o3 diuersimode p cedere. Itē cū qrtana ceteris pib' sit itēsiōz interpolata o3 remissioza calida applicare i p̄tinua: vt vbi grā: vñūz o3 eē magis limphatū et hō. Et iō dixit Aui. Et d illis est q declinatio ad eq̄litate i calefaciētib': et ad ifrigidatio nē i hac: qz i p̄tinua ē melior. pp adherentiam febris. In reliqs vō te hēas vt i interpolata: et hoc ex pte sex rerū nō nālīū p̄portionādo s3 q mā et dispō ipsa exigūt: ad que duo sp aduerte. ¶ Pro regimine vō medicinali dō3 q dñia q accipit ex pte canonū: iam dictoz i interpolata est supra ex pte lenitiōis digōnis euōnis: et eoz q post euōnē pueniūt: vt vbi grā: lenitiua i hac magis frequētē leuiā: qz min' acuta ex pte clisterioꝝ suppositorioꝝ et hō. Dige stiua sint leuia: et gradeē d debili ad forte: vt vbi grā. in p oximel simplex siue sir. accetosus simplex: et max' si mā fuerit colerica postea vigozē: cū seminib' fr̄is aperitiuis aut calidis: vt exigit dispō. Itē da cū eis radices aperiti uas. Itē cū his cōmisce epithimū: et hō. māz melicā respi ciētib': et ita gradare: et tu ex copiosa hēs supra. 5. ca. ¶ Quatiua aut debēt eē debilioza qz in interpolatis pp vtutē eē debilioz ceteris pib': s3 o3: vt magis frequētē: ¶ Et de flōia dicat' cū Aui. q i hac ē magis necessaria. supple: vbi opz eā fieri. Est. n. sanguis fermentior et cōiter melie cōmixtio: et p ipsam flōiam educibilior. Et subdit

De febris

eam alia Auic. qm̄ mā ē apprehēsa in vēnis. Ex quo loco accipit Gulielm⁹ q^o i oī p̄tinua cōpetat flōia: pp cāz di-
ctā ab Auic. & alie ē ad hoc p̄ferre vidēt: & tu p̄sidera: De
qua aut vena fieri debeat dictū ē supra pluries. Et iā di-
ctū ē de flōia scā i p̄iunctiōe lune. qm̄ tūc mā scā agitabi-
lior meli⁹ educit. p̄sidera. Quidā post euōnes: & flōiaz ex
saluatella sinistra faciūt flōiaz vene vētris i directo sple-
nis. Differt & vltio ex pte eoz q^o administrant post euō-
nes. qm̄ cū p̄tinua sit intēsiōz dāda sūt remissius cala-
rit nō i tāta q̄titate: vt vbi grā: dābas in interpolata. 3. i.
tyriace & h̄s. dā i hac. 3. y. aut. 3. i. 5. & sic d̄ alyz te mode-
ra ex pte diete ex pte alteratiūoz digestiūoz. vñ attēde
multū humectationi ex pte euōnū: vt dictū ē: & oīz exē-
pla: vt tuo deseruiēt p̄posito inenies. qnto cap⁹. & tu ibi.
¶ Digestiua sint materie peccāti ad itra venas p̄portio
nata. nā de ipsis dictū ē i rubricis d̄ interpolata. nā i p̄n⁹ si
mā ē colica valet acetosus simplex: & si expedis fortiori
vigor ipsūz cū seminibus aperitiuis calis cōmixtis cuz
frīs: vel cōmisce aquā ex. v. radicib⁹ feniculi apy petrosi
lini brusci spagoz cū aq^o radicū endiuie lactuce cicoree
buglosse & h̄s. faciēdo calā vicerē: aut ad eq̄litate cū frigi-
dis venire addēdo flores boragis buglosse: aut epatice &
h̄s. & ita d̄ alyz: & silr opare d̄ solutiuis p̄fectionib⁹ vngue-
tis & h̄s. iuxta canones positos i rubrica hac. ¶ De ap-
propriatis: & de exptis i scda rubrica positis capitalibus:
tū nō q^o puocatio emoroidaz: & i mulieribus etiā men-
struozum est in hoc casu singularis medicina.

¶ De gntanis sextanis & h̄s. Rubrica VIII.

Aquit Hal. p̄mo de d̄rys febrū. quarto
ca⁹. Nō vidi i vita mea aliquā ex
febris⁹. imo nec gntanā nudā fortē. i. purā: &
his distincta māifesta. imo n̄ ē nisi febris q̄rtā/
nā q̄si occulta. p̄pea q^o dicebat Hal. h̄ac etiā
q̄rtanā q̄ tardabat inuadere vsq^o ad finē q̄rte diei: & extē
debat afflictio ad gntā diē: & pp h̄ac cāz q̄rtana vocaba-
tur. Et i libro tertio epidimiaz dixit Hal. nūq^o se vidit
se nouenā sextanā: s̄z bñ vidit febrē q̄ inasit i mense die
vno tñ. Auic. aut eas ponit euenire d̄ itētiōe ypocrat⁹ i
libro suo epidimiaz q̄rū aduētus cās assignauit dicens
q^o cā ē hōgenea materie q̄rtane: s̄z ē ea grossior & minor:
& supp⁹. pp grossiciū maiorem & paucitatē materie tar-
dāt mouere: & mouēt post debitū motū hūoris fm̄ nām
ei⁹. p̄paz: & q^o i tali maiortate grossicie & paucitate p̄t ca-
dere magna latitudo. & iō vna mouet citi⁹ alia. vñ aliq^o d̄
qnto i gntū: & q̄ ē post ipaz de sexto i sextū. vñ Auic. Pluri-
mū fiūt ex mā melica: & tu expone ex mā flātica i meliaz
p̄adulsiōne p̄uersa. Uñ hic nō q^o cū melia sit sicca silr co-
lera. h̄i duo hūores tāta adulsiōne sustinere non p̄nt: vt
ad tāta veniāt grossicie & paucitatē: quāta ē necessaria p
hac febre cānda. qm̄ pp eoz siccitatē pus pueniēt ad tā-
tā terrestreitatē: vt eē nō possint vehiculū caloris putre-
dinalis. sec⁹ aut de flāte pp suā hūiditatē sup̄flūā: & eius
viscositatē multā. Sāguis aut pp suā hūiditatē p̄t & ipe
aduerti & paucificari vt sit gntane sextane factiū: s̄z est
ex sp̄ vlt⁹ frequēter respectu flātis. qm̄ nō d̄ ipo pl⁹ sollici-
ta ē. Alij vt Silbert⁹ opināt has febres cāri a cōmixtiōe
melie cū flāte cōmixtiōe vnita: vt supra d̄ tertiana n̄ pu-
ra: vicēte tñ melia: & quertēte flegma i suā nāz: vt ex his
duob⁹ fiat vñ hūor inālis: & p̄r ē ymaginādū q^o hic hu-
mor fm̄ q^o maiore recipit grossicie ab hūore flātico: q̄ in
cōmixtiōne venit: coadiūuātē paucitate ei⁹ tardi⁹ mouēt
vñ sic sit gntana ex melia cōmixta flāti nāli. Septena &
decena & c. ex cōmixtiōe flātis vitrei: & sic de alyz. & ideo
septena ē p̄lixior gntana: & nouena p̄lixior septena. & sic

de alyz: ista aut sūt q̄ oīz ēt practici p̄siderare oīno. qm̄ fe-
bris cāz ancedere & p̄iunctā nō oīz ignorare: & si p̄mitius
ignorabit. vep Hal. vt Auic. recitat a cā q̄q^o fiūt p̄miti-
ua & spāliter septena & nouena: q^o ex inordinato regimie
accidūt: vñ cū q̄q^o accidat sic error i regimie. accidit vt
& febres veniāt d̄ octauo i octauū de nono i nonū: & h̄s.
¶ In q^o malū reitrat regimie: q̄si velit q^o si nō reitrat
malū regimie n̄ redibit febris: & si vt Hal. negasse eas rō-
ne euēt⁹ eaz pp determinatū hūore aliū a q̄tuor iā dicti
& p̄cessisse eaz aduētū pp inordinatū regimie. 3o q̄ dixit
Auic. q̄uis Hal. sit q̄si negās aduētū eaz febrū breuiter
cludēdo. tenēdū ē ipsaz euētū eē possibīle: vt Auic. neq^o
incōuenit māz talē p paulatinā p̄gestionē p̄gregari igrof-
fari & paucificari. Ita vt sit tardioris motus q̄ motus p
q̄rtū. nā q̄ ē sciētific⁹ d̄ fluxu epatico bñ noscet istas pos-
sibilitates. qm̄ seō sūt piodi d̄ decimo i decimū. de 15° in
15° & vltra. & iō nō oīz vt p̄fidas de salute ei⁹: q̄ patiēs ste-
tit absq^o eo q̄tuor aut q̄q^o dieb⁹. i certo. n. tpe p̄gregat.
mā sufficiēs stimulare vtutē: q̄ i minori nō ē sufficiēs pp
sui puitatē. & iō p̄sidera. Tu itaq^o dicas cū Auic. q^o possi-
bilitas ē res ampla. nā si tāt⁹ vigor agētis: & tanta dispō-
mā: & faciat p̄ximū: ḡ minor vigor: & minor dispō erit cā
q^o i tpe ampliori fiat: s̄z nō ē ipossibile repiri agēs mioris
vigoris: & mām minoris dispōnis: ḡ. bñ ḡ dixit Auic. non
oīz eū redire. Et tu habe mētē q^o vltra formā reguntur
alie dispōnes ad piodicādū ex pte q̄rtitatis sube mate-
rier: loci ac mēbz sumpte: vt supra. vñ magnes si in pua
quāritate n̄ trahit ferrū magnū neq^o ipz alleo inunctū:
& sic de alyz. p̄sidera. Ego aut dieb⁹ meis vidi vñ: q̄nde
nā i pāgracio iustiniāo veneto patritio cū signis melie ta-
lis p̄adulsiōne: & Auic. Et iā retulit mihi fidelis qdā vi-
disse nonā. gntā iā vidim⁹ multoties: & non cogimur pp
hoc dicere: q̄ ille sit hūor ali⁹. Tu itaq^o studioius esse de
bes circa apparētia signa. nā ea habuisti: & significata co-
rū ad plenū i p̄n⁹ capituli q̄ bñ p̄siderabis. ¶ Tu itaq^o
ex dictis describere potes gntanā sextanā. Quintana ē
febris ex flāte p̄adulsiōne i meliaz p̄uerfo: & ad ex venas
putrefacto fm̄ plurimū pueniēs. cui⁹ ē morū facere de
qnto i gntū: aut de sexto i sextū. & sic de alyz: rōne grossi-
cie materie i ei⁹ paucitatis: & nō s̄z nāz humoris p̄paz
vt de alyz interpolatis dictū ē: d̄ ad ex venas: q̄ nō repe-
ri⁹ p̄tinua talis aut raro. sic & interpolata. Relique p̄tes d̄
scriptiōis patēt. Et tua interest addere si repiet p̄tinua
febris p̄tinua. Ita si ex flāte vitreo addet ex flāte vitreo
& alyz fm̄ diuersitatē flātis p̄adulsiōne in meliaz p̄uer-
si. Ex q̄b⁹ h̄es descriptionē & causas ipsi⁹ febris factiūas.

Signa demōstratiua ei⁹. eaz piodicatio ipas manū
festat. dicūt tñ: q^o yrina dieb⁹ interpolatiōis
apparet discolorata tenuis: & post accessionē i die sequē-
ti apparet colorata & spissa. i hora aut caliditatis p̄ximū
est colorata mediocris vel tēdēs ad tenuitatē. ¶ Pul-
sus i die p̄ximū i ei⁹ p̄ncipio ē occultus tardus & rarus:
s̄z expāsa caliditate fit occult⁹ p̄uus & spissus. Et q̄ earuz
ex adulsiōe p̄cedit cōicat i signis cū q̄rtana nota ex adu-
siōne flātis vel sanguinis. q̄ aut nō p̄cedit ex adulsiōne
signa h̄z media iter signa q̄rtane vere vel vitree: & sic p
alia signa discurre: vt tibi inotescat mā ip̄sa peccans.

Signa pronostica. Dixit Ypo. quarto regiminis acu-
torum. cū i febrib⁹ gntanis qd̄ terribile. i. alū
quod accidēs piculosum factū fuerit vel vētre rūpente
humida egresserit: vel afachia. i. inanimositas facta fue-
rit vel aforina. i. voracitas assumpserit patiētē. i. spāsmo-
sus fact⁹ fuerit singultuosus & anxi⁹: & circa colū frōtē &
caput sudores fuerit & n̄ alibi: q̄ hec aītia patiēt⁹ moriūt.

Et. i. 6. dicitur. dicitur. Septena est plura si mortifera nouena plura est ea: si mortifera. Quarta qua antecessit ethica oib' est pessima et mortifera. est prope mala per viam signi: quod est signum adustionis humorum: quod non remanet. nisi quod est adustus et parit: et sic significat quod corpus destruit. Per viam autem causae: quod ipsa est causa additionis febris et duplicationis eius. in his autem sermonibus multa sunt speculanda: quod pro nunc relinquo. quoniam existimo te et me nunquam talia videre. Quod si occurrent: sufficiat tibi introductio sic tibi data.

Canones. Curatur cura quartana flatrice. Sed hic nota quod in principio cum materia sit grossior et hebetior in principio uti poterimus subtiliori dieta: et quod sunt longiores ne cadat virtus in processu: grossiori debemus uti dieta: et tu consimiliter proportionem somni motum: et alias res non naturales. Et si in his competat magis ieiunium: ut dictum est. tamen quoniam antecedit vel sequitur ad eam ethica oportet aliter moderare. quoniam in tali non competit ieiunium. unde Aui. In hoc casu cibemus cum eo cuius nutrimentum est bonum et velox et multum: in quo non sit ingrossatio materie. sicut cum carnis subtilibus: et indiget somno digerere. fiat lenitio veteris frequens. Et competat maxime vomitus. unde Aui. Est de melioribus euotionibus: et maxime cum vomitio forti: et maxime in principio: quoniam materia videtur esse in stomacho: et in locis vicinis ei: ut supra de quarta flatrica. unde laudat factus ex semine raphani vel raphano vel cum eleboro. Administrentur digestiua subtiliatis magis et in cistiva propter materiei grossiciem maiorem. Sicut euotiones etiam gradate de debili ad forte. quo tempore erit ueniet vomitus: supra. Et in principio porrimus: ut de quartana flatrica: et tu ibi. nam succurre acciditibus ut ibi. confortabis membra naturalia et puocabis: ut ibi: sed sis tardus ad exhibendas euotiones: et longus in tempore digestiuorum propter grossiciem materiei. Item tardus ad puocandum: et post hoc dare poteris tyriacam metridatum et hoc. ut de flatrica actum est. Post autem hoc oia administra re poteris balneum resolutiuum: et magis quod in quartanis propter materiam esse grossiorem: ut cum aneto organo calameto salina et hoc. Tu itaque operare secundum proportionem eorum quod in quarta nis dicta sunt. unde pro his et futuris. deo gratias.

Capitulum 16^m de feb. ethicis continens rubricas tres.

De diffinitione diuisione causis et signis fe. ethicarum. R^o I.

Esperitur. Ethica in duplici diffinitione alia quidem ethica febris dicta altera ethica senectutis nominata: et de hac in sequenti rubrica deo duce dicetur. Ethica febris est caliditas exanea in malis in corde principaliter: et in membris oibus fixa nullam habens periodicam excrementiam: sed est quasi semper in eodem statu permansens. Ita ut permultotiens arbitretur eger se non febre: de immalis ad diffinitionem putride. de in membris oibus: quod in sunt verum subiectum ethice: et non humiditates: ut infra. Similiter de in corde principaliter. quoniam ex caliditate tali in epa te: aut alio membro non accedit febris. quoniam cor est primum et principale febris subiectum: ut primo causa. de fixa: quod non dependens a causa ante neque permittiva. nam caliditas ei non solum est in spiritibus et humiditatibus. verum et in membris solide fixa. Et ideo ut in de signis corpora talia multum exiccantur. Dicitur etiam quod semper: quod medici sepe hesitant de ea: et adinuicem litigant. Et maxime de prima specie ei: ut dicitur: propterea ut in de signis aliquid lem varietate ex parte intentionis ei recipit post assumptionem cibum: et de signis prioribus eius. Aui. Reliqua in de descriptione posita nota sunt. Et de ethica ab ethica. quod est mos. i. consuetudo: quoniam facta est consuetudinaria. Ita ut existimet patiens se non esse a suo naturali consuetudo alteratum: vel dicitur

ethica. i. habitualis: quod de difficili remouibilis: sic habitus est qualitas de difficili remouibilis. vix sic magis videtur uenire finis: et sic species tertie. Considera. Ethicos grece latine habitum: et ideo febris hec magis assumptis hoc nomen ethica a suo processu et fine: quod a suo principio: quod in principio non est habitum: sed bene est apta habitari nisi sibi succurrat: et sic prope non ueniret prima species. prima itaque ethimologia erit universalior. Reliquae partes ei patet: et amplius patebunt ex dicendis statim. et ideo que sequuntur attende. Ab auctoribus nostris inuenies non raro quod ipsi utantur his terminis. scilicet ethica et primum per synonymis. primum enim conuenit est idem quod corporis assumptio. unde tertio aphorismi autem primum primum. i. consumptis malis. Et diuiditur ethica hec primo in tres eius species. prima. scilicet secunda et tertia. Et per hoc scito quod post primam humiditatem de secundis: quod est nomen non habens sunt tres alie. scilicet ros caribum et glutine: quibus pertingit hac accedi caliditate preter naturam: quae ethica vocamus. Et hic aduerte quod quidam voluit ex prima humiditate ethica carere posse: ut ex secunda. ita quod ex prima et secunda. simul refultet prima species. Serapioni vero quod ut sequi Aui. in hac parte non placet sic asserere cum prima humiditas non sit multum a non sanguinis distans. et primum quod ex ea catur putrida vel synoca vel similis ei: ad quam postea sequitur ethica. et tu considera. Est quippe modus cois sic diuidendi febrem ethicam in tres eius species tamquam essentielles que hic corrigas. quoniam non sunt species eius essentielles penes essentialiam caloris sumptis: neque penes subiectum proprium cum cor principaliter: et membra radicalia sint subiectum eius primum: sed est diuisio supra penes quoddam accedens ad ethica primum: quod est consumptio. unde secundum diuersum terminum huius assumptionis diuidit in primam secundam et tertiam speciem: et sic primum quod melius est dicere quod sunt tres modi siue gradus quod tres species. Est itaque prima species vel primus modus ei cum humiditas secunda ex secundis deca ros assumit: quod ut plurimum fit post effumera. et quoniam 3^a humiditas de his deca caribum assumit. 3^a quoniam 4^a glutine deca. Et hec due sequuntur ut plurimum febres putredis: et autem ponit in similitudine dices quod in lucerna: quod est effusum oleum putredis tria. Primum oleum ipsum in lucerna. Secundo oleum ibi bitum in licinio. Tertio humiditates ipsas subtiles corporis licinii: primum quod partes licinii adinuicem coniunguntur. et humiditates secunda de secundis est sic oleum lucerne. tertia sicut oleum corporis licinii. et 4^a sic humiditas substantifica licinii: et tu modo tuo adapta proposito: Sed cum oburit licinium deficere oleo statim deficet flamma: et si per licinium combustionem adderet adhuc de oleo et velles accedere ipsum nunquam accederes in eo flammam propter forte exiccationem. nam humiditate ei fortile oio assit: ut cum quod sit cum oleo erat subum ueniens flammam: ita cum quod ad tertiam uenit speciem ethice non recipit curam: quoniam impossibile est ab eo sic resolutum restaurari: nam vita persistit per humidum radicale principium. sic et flamma per humidum radicale licinii. membra itaque sic terrestificata et (ut similitudinarie loquar) obusta non habentia humidum radicale cum solo nutrituali non possunt esse subum vite seu caloris naturalis: humiditas autem spermatica. cum assumpta est restaurari non potest. caribum autem et ros bene sunt restaurabilia. Quidam autem imaginantur quod quod species. primum per assumptionem sanguinis. 2^a per assumptionem et humiditatem de secundis. tres alie ex assumptione aliarum trium: ut deum est. Quidam de sanguine humiditate primum et 2^a vna faciunt. Sumunt itaque distinctionem ethice penes distinctionem humiditatum quod. scilicet ad eorum consumptionem: et tu considera est primum bonum. Et notat primum species absolute ethica: et 2^a usque ad finem ei exclusiue: sed finis 2^a vocat ab Aui. adubul et forosmos: quod interpretatur arefactio. Halvo finem secunda et tertia appellat tabes siue marasmus primum de diffinitione febris. tertia vero ab Aui. appellat curuatiui et Almucais grece latie exterior. i. in appetit formam quod est de corpore primum ad calorem et siccitatem. et cum de quod ethica accedit co

De febribus

sumptione humiditatu non intelligas eaz assumptiones fin
se rotas. vii in prima specie sumitur magna pars secunde humidita
tis: et non tota: et sic de alijs. nam quod in tertia specie est existens si
oēs. scilicet secunde et tertiae humiditates sumptae eent quasi statim de
ficeret: cuius oppositum experientia demonstrat. Item tenet mul
ti quod secunda species non potest esse nisi praecesserit prima: et tertia nisi
praecesserit secunda: sed hic est locus speculationis de quo forte aliquid in
fra: sed bene scias quod non accidit assumptio in v. quoniam accidat in alia:
sed magis in una quam in alia: ut quod quod sit prima plus in rore quam in
alijs: et si fiat et in alijs. ¶ Item aduerte quod cum dicitur quod prima
species sit assumptione rosis. debes intelligere rosis membrorum
carniformium: et non spermaticorum. quoniam ros sper
maticorum est solidior valde quam ros carniformium. Im
mo ut existimat est solidus et compactus: sicut cibus carni
formium. et ideo si fieret in prima specie assumptio rosis spermaticorum.
non videretur per eodem tempore non fieret assumptio cibum: et sic ad pri
mam necessario sequeretur secunda et funda te sic. Quod quod est
proportio spermaticorum ad carniformia talis humiditatu sperma
ticorum ad humiditates carniformium: sed spermatica sunt duriora
et compactiora: solidiora: resoluti magis resistunt. igitur.
Ista oia sunt loca speculationis. considera. Et certe si quis bene
considerat dicta Gal. primo de vitijs febrium: habet comprehendere
voluisse sententiam: et potes sic opinari: quod ethica est febris vna
habens tempus ut de putridis dictum est: et quod principium eius sit pri
ma species: secunda sit augmentum: tertia statim. vii. Auic. habet latitudinem
primum. scilicet medium et finem. Et hi ponunt gradus. 3. quod non sunt pun
ctuales: sed latitudinem habentes: et maxime secunda species: finem quod ma
gis aut minus appropinquat prime vel tertiae. Nam finem
magis appropinquat tertiae. Et ideo Auic. par. n. recipit cu
rationem: et propter quod ad hoc pervenit: ut caro minuatur multum
nisi deus voluerit: et de his in de cura. Et hic dicat quod his
humiditatibus contingere potest putredo: et ex sequenti febris
putrida carni potest: et ceteri ex his modis eent tunc ille febris re
ducibilis ad aliquod genus dictum. Item potest imaginari quia
absque putrefactione eaz ipsas inflammar: et febre facere: et
sic eent febris: aut ethica. aut effimera: aut reducibilis ad
bas. Et tu quod potes circa hec speculare. ¶ Dividit et se
cundo ethica ut. 16. continetur in defecatione: assumptione et
arefactione. ¶ Tertio dividit in ethica morbum qui fit absque
alio morbo praecedente: et de ethica incipit: et in ethica accidet
que ad alium sequitur morbum: ut ad effimeram vel putridam et
habet: ut Auic. nam ceteri sequi solet ad febres arduas. quod phi
bet potest refrigerationem a medico ignorare: ut quod ab eodem
applicat pectori: vel thoraci: vel hypochondrijs res exicca
tione quod non perveniunt. Similiter quod sunt febres cum apate ca
lido stomachi et hepatis: et recte non curantur. similiter quod
sequi ad emittitum. vii. prima quarti Auic. de emittitum.
Emittitum est de febribus interficietibus magis: quod producit ad
ethicas et egritudines cronicas difficiles. Et hic aduerte
dictum Auic. de ethica febris. n. putredinis aut apatis per
mutatur multoties ad ethica propter febres vehementia: et propter
vehementia subtiliationis cibi in ea: et propter prohibitionem aquae
frigidae et paucitatem observationis laterum cordis cum vinctio
nibus epithimatis et emplastris. scilicet cordialibus frigidis:
et propter in egritudinibus membrorum vicinorum cordi: ut dya
fragmatis pulmonis: et similia: quod non sunt in eis dispo
sitiones prohibentes illa frigida appropinquari. Et multoties
assurgit ex vlcere pulmonis: et pectoris ex pristi nonnunquam
ex empimate: et vlt ex omni apate interiori saniato. Et in
capitulo de signis ethice: quod quod accidit ethica retenta cum
stomacho. id est quod accidit. propter lesionem stomachi in qua ethicam:
ut Auic. faciunt medici egros cadere. dantes in potum vinum
aquam carnis: aut medicinas calidas: ut diamusculum: et habet. propter
casum virtutis: et frequentiam syncopis: et supple videntes reb
calidis vbi non perveniunt. Ex quibus comprehendere plurimos

errores medicorum austerorum: qui sunt in malis opi
nionibus ethici siue fixi qui sunt ab omnibus euitadi.
et tu bene considera.

Cause. De causis autem eius nunc dicat: sed ut supra pos
attende quod ethica contingit dupliciter fieri: aut
incipiendo: quod. scilicet nulla praecessit egritudo: aut quod egritudo
nem aliam secuta sit. causa autem prime est causa exterior: quod primi
tina: aut aeris caliditas immoderata: aut exercitium forte
omne impediens digestionem et membrorum debitam nutritionem:
aut supflua quies. vii. tertia primi de exercitio. Dimittens
exercitium frequenter in ethica cadit: balneum exiccationis con
tus supfluum inanitio supflua: ut fluxus venteris sanguinis
dolor magnus pseueras: aut visus rerum calefactionem et exic
cationem ex parte cibi potus et habet: aut applicatio medicaminum
talium frequentata: aut supflua vigilia: aut supflua a cibo
abstinencia: aut animi accidit supflua: ut ira rixa. nimia
tristitia angustia: et habet. quod apta sunt corpus extenuare. Et lo
ginquum est ut accidat ethica incipiendo. nisi accidat causa fortis
valde. Auic. Causa: quoniam causa talis occurrere nobis prius est
apta ad calefacere seu inflammar spiritus et humores quam
radicalia: cum illi sint magis apti in inflammationem recipere: et
ex sequenti prius praecedet effimera aut putrida. deinde pro
dies succedet ethica: et ideo dixit Auic. longinquum. id est rarissi
me ex qua ratione concludit aliquid quod bene potest fieri febris inci
piendo: quod. scilicet causa sit ita fortis quod simul faciat effimeram putri
dam et ethicam. Sed dubium maius est: an contingat ea fieri incipi
endo absque alia febre. Et dicendum quod sic: exponendo Auic. quod
est causa fortis: quod praeparatio seu membrorum aptitudo pro qua
membra sunt apta ab aliquo agente poni in calefacto
esse: et non spiritus et humores ab eodem: tunc contingit ethi
caz carni non causa putrida: aut effimera: ut verbi gratia.
multa membrorum ariditas ex precedentibus ieiunijs et
vigilijs causata. unde membra facta sunt cito inflam
abilia: non sic autem spiritus et humores occurrente: ergo ca
lore extrinseco. propter hanc dispositionem fiet accensio
in membris: et non in spiritibus aut humoribus. verum
scio te admirari: quod est hec praeparatio valde extranea. et
ideo nunquam vel rarissime evenit: et credo quod paucissimi
sunt qui ea incipiendo viderint. Ego nunquam vidi nec cre
do me videre. nam extraneus est credere membra solida
ad tantam posse pervenire passibilitatem siue receptionem
ad quam pervenit spiritus cum sit summe rarus et passibilis
in comparatione ad ossa. unde dicendum magis hoc eve
nire: ex modo substantie determinate ad hoc agens: quod. scilicet
passum est aptum magis ad retinendum impressionem
agentis. nam et si spiritibus occurrat hec caliditas: ipsi non
sunt apti retinere illam: sed bene membra solida tamquam sub
iectum agentis potentie proportionatum: et est simile ut
exemplo videtur algazell. fulgur instrumenta ferrea cy
rurgici combussit et liquefecit: que in penarollo cyrurgi
ci continebantur: et penarollum dimisit illesum. Et nisi ex
perientia hoc demonstrasset: nunquam per rationem fuisset cre
ditum. sicque de ethica dicendum. Item hec ethica incipit subito
ut. 8. therapeutice: quoniam causa est fortis: alia vero paulatine. Dubi
ta cadit speculabilia: quod cum tibi tempus superfuert ri
mare poteris. ¶ Cause eius: quod non fit incipiendo: sed ac
cidens: ut supra: iam pro parte dicte sunt in ipsa tertia divi
sione. vix sequitur ad effimeram: et raro propter debilitatem calo
ris eius: et eius brevitatem. Sequitur enim ad putridas
magis. Nam cum plongatur putride debes timere de ethica
futura. Item apata intrinseca: et maxime principia: et precipue
membrorum vicinorum longa mala intrinsecorum dispositio: et pre
cipue cala: et renu matricis et splenis: et habet. sed aliquando
citius interficiant: quam ad complementam ethicam perven
cant. Item diurnus fluxus: ut disinteria fluxus menstruo

rum supfluous albarū: aut rubeaz: et vidi tales: et et idem
operat febris cū pſeuerat. cū. n. talia. plōgant: et spāliter
se. putride pmo corūpūt hūiditates corporis: postea re
soluūt sua vehemētia: et rē sicā incinerāt. vñ calor de in
de pcedit ad mēbra carniformia: et ipsa exiccat et lique
facit. nō tñ adhuc ē ethica sūm cōez opionē: s; sit ad eā
dispositio. deinde ouertit se ad hūiditates cordis pncipa
liter: et mēbroz solidoz: et tunc ethicā causant: maxie qñ
ptingit error ex pte medici i exhibitiōe rez calaruz: aut
pibitiōe a frigidis: vt supra in tertia diuisiōe: et tu ibi.
¶ Quidā nitunt assignare ethice cāz diuētā: q; et si non
beat nomē simplex ei ipositū. h; tñ nomē ex multa con
gerie terminoz pstitutū: et ē habilitas hūiditātū radica
liū i foraminib: et pcauitatib: mēbroz existētū ad istā
mationē. i. qb: repta sūt subtilitas et ariditas euz qdam
acuitate. Et quā cito repit ista cāz cito repit ethica: et
quā cito poterit p nām vel medicinalē opationē remo
ueri: tā cito curabit: s; si pmittit eā habituari i secūda et
tertia hūiditate mēbroz: tunc de difficili curabit: vt su
pra: et infra d cura dicef. ¶ Corpora aut ethice apta sūt
macra extenuata colerica facile resolubilia pueri et h;.
Ecōuerso inepta sunt pingua carnosā solida resolutiōi
et iſlāmātiōi iēpta: et mulier alyz parib: ē viro iēptior. Itē
ad B fac aeris pstitutio regio et h;: vt sepe d alyz dcm est.

Signa demōstratiua. De signis demōstratiuis inci
piēdo nullibi scriptū inueni. imo Gal. scdo de
crisi se ab eozū positiōe excusat. qñ vt dictū ē rarissime
venit. de his aut q; rarissime veniūt nō ē scia: saltez apud
medicū. verū cū cōprehēdes corpus alteratū: et nō ex cā
extrinseca: vt nimio calore: et h; corp⁹ exiccati: et caro mi
nui cepit: et sic d alyz signis ethice cōprehēderis satis rō
nabiliter poteris picturari ipz pati ethicā icipiēdo: et tu
psequere fabricādo ex dictis et dicēdis. Et veniēs ad si
gna demōstratiua ethice: q; sū plurimum fit: dico: q; vt
scriptū ē ab Auic. pma qrti de ethicis. Ethica qdē in pñ
rei ē difficilis cognitio: quā nīaz oēs nri auctores cō
firmāt. Et ideo pma spēs ei⁹ corp⁹ a sua nālī dispōne sen
sibiliter nō multū pmutat. qre ē signa eius a signis sani
tatis nō sunt multū variata: et iō oz medicū eē multū ex
pertū: et plures i⁹ signa vidisse. si eā facilliter cognoscere
voluerit: de quorū numero vsq; nō nō sum: et existimo
paucos fuisse tales. nā i nullo libro inueni ea q; sunt pme
spēs sic ppa: q; nō pueniāt et putridis: et iō multi ieiune d
eis pſeūt. cū qbus ad pns ambulare volo: ne pſuptruo
sus nimū habear. Sat. n. tibi sit: si q; ab alyz inuenero:
hic cōscribā. nā Auerrors. 6. collz dixit ei⁹ accidētia oc
cultā eē i pñ. ¶ Dixit Hilbert⁹. ppa signa pme spēs sūt
alteratio coloris: et tu supple ad plūbeitatē vñ lūiditatē: et
aliq; mutatio pſuptriois mēbroz officialiū: et vñ corporis
tori⁹ extenuatio absq; ariditate manifesta: et vrina habz
aliquā pinguedinē supnatātē absq; renū dolore ac gra
uitate: et tu supple ē absq; eoz caliditate sensata. Et de
clarans hec ex intētiōe alioz dico q; maxie hec vitatē
ptingit. qñ. s. talis extenuatio ē ex calore pap excedēte ca
liditatē nālē ipso pſinue pcepto circa volas man⁹: et plā
tas pedū: et qñq; magis: et qñq; min⁹: vt magis p⁹ assūptū
cibū: vt dicef statiz i de signis z⁹ spēs: et q; paties stat sic
vniformiter calefact⁹: vt qñ se calere nō pcpiat. imo cre
dat se eē a febre libatū: et hoc qñ ethica succedit alteri fe
bri vt dicef: et si ponit man⁹ sup infirmū sentit i pñ cal
ditas suauis: et cū remanet man⁹ sup eū hora vna appa
ret cū fortitudine et mordicatōe: et nō cessat augmētari:
sed istud ē remissius q; in z⁹ spēs: de q; statiz i sequētibz
signis ad plenū. vñ q; dicef de pſuptris a subaliter inherē
tibz: hic adducas: secūdum remissionē tamen: et vrina

videtur variari: et aliquantū citrinior fieri solito: et qñ
q; apparēt i fundo vasis alique humiditates fundo ad
herētes: ex his. s. q; a caliditate tali ad supficiē mēbroz
dissoluūt fortificata magis caliditate. Et placuit Hētili
signa ab Auic. posita i pñ sui capli maxie puenire huic
pme spēs: et sūt pulsus min⁹ pp debilitatē vtutis. durus
pp dctionē arterie a siccitate pueniētē: et i his ē grad⁹ s;
grad⁹ debilitat⁹ et duriciē. Nā i pma spēs hec sūt remissa
respectu sui i scda spēs. qñ i pcessu ē maior debilitas: et
maior duricies frequēs: vt suppleat dfectui magnitudi
nis debilis pp debilitatē vtutis: et inobediētia iſlri: fix⁹
sūm hūiditē vñā. i. dispositionē: q; nō h; porissimos: non
tñ ē sic fixus: qñ cibo et potu somno et vigilia non mutet.
¶ Et hec signa cū augmētari incipiūt pcpitū magis et ap
propinquāt signis z⁹ spēs: et B maxie circa finē ei⁹: euz si
nis hui⁹ sapiat pñ z⁹. iōq; manifestant: et ab auctoribus
cōiter ponūt: q; et ego ponā: ordinē seruās quē i alyz. In
itiū faciēs ab vrina. apparet oleaginea cōmixtiōe vinctuo
sitas mēbroz siue pinguedinis. Qñq; ē sup⁹ ipſa. iſe
rius tenuis pp pinguedinē supiora petētē: et cōmixtiōe
ei⁹ cū vrina: et pp eādē cāz apparet qñq; lūida: et i pluri
bus ē ruffa vñ subruffa: pp fortē caliditatē. Itē qñq; ap
parēt resolutiōes quedā i ea vt petaloides crinoides ad
modū. s. faris fracti: q; si non sint vitio renū: aut vesice
signant maxie crinoides: qñ ad albedinē redūt mēbroz
liquefactionē et eoz raturā: et sūr dic de petaloidib: sūr
est ypofstasis adipina hoc idē significās: et hec magis i p
cessu apparēt: dū. s. iter. vñs tertiā spēs. nā i pñ z⁹ ista nō
sic apparēt: s; qñ nihil: aut pap ē vñ mutata a seipā nā
li. et iō bñ attēde itēfionē et remissionē hoz signoz ne de
cipiaris i iudicādo: neq; sup vrinā solā pſidas: s; ipsū
signū cū alyz pgrega. Lredo q; q; calor eēne mēbrozū
fix⁹ fact⁹ ē iſfirmo gnālis: q; pp hoc nō multū variet vñ
na: verūtāmē i supficie oz apparere pinguedo velut tela
aranea supnatās a calore tali liquefacta seu resoluta. nā
cū talis resolutio fiat i vnuerſis mēbris eoz pinguedo
a remotis veniēs: cū vñā emittit: et caue ne vitio vesice
aut renū capiaris. Et differt hec pinguedo: ab ea q; a reni
bus venit. nā q; a renib⁹ est segregata magis ab vrina et
grossior. hec aut cū p longissima loca pueniat cū vñā est
cōmixta. et ē magis subtilis. et iō cū pcedit vlti⁹ lique
factio: q; ad tertiā puenit spēs: fit oleagiea: et tu pſidera.
Egestionēs sunt vinctuose. ¶ A substantia liter inheren
tibz. Quia caliditas ei⁹ ē equalis vniformis nullā hñs
excreſcētiā. ppter ea q; nō h; mās a qua excreſcētie ve
niūt: s; ē lenta absq; dimissiōe. Et cū ponitur manus sup
egru sentitur caliditas minor valde q; in sinocha: aut et
similibz vt in caufonide. nā in his eleuantur vapores
multū iſlāmāti a mā putrida ad cutim pueniētes. ¶ Et
hic cadit locus speculationis: an. s. caliditas ethice sit
maior q; putride. Pro qua dissoluēda. Primo dicendū
q; i ethica ē calor maior q; i putrida: q; est via ad eā: qñ
sic ethica ē vltimū mutātū eē: cū quo tñ stat q; i aliqua
putrida sit maior q; i aliq; ethica. Dico z⁹ q; absolute qñti
tatiue maior ē caliditas que repitatur i putridis: qñ cū
maiori quāto: q; cū maiori multitudie vapoꝝ represen
tatur. Et ideo dixit Auic. Inſlāmata māi ethica vo: qñ
caliditas est multū i quāto diminuta: iō iudicat a tāgē
te q; caliditas putride ē itēfior absoluta: cū quo tamen
stat q; sit caliditas ethice intēfior q; illius putride: et hoc
si ethica ad eā secuta est: vt dictuz est: et tu bñ considera.
¶ Item est aliud signū: qñ cū i pñ tāgē paties pcpitur
caliditas magis suavis: et cum remanet manus super eū
hora vna apparet cū fortitudine et mordicatōe: et nō ces
sat augmētari: et cā quoniaz calor ethice ē fundat⁹ i suba

De febribus

grossa terrestri tarde impressione ingerente: s; qñ pſenerat tactus: qñ i eo tato tpe multiplicat vapor sub tactu: cum vapor ille sit acut⁹ mordicatu⁹. hinc i pcessu mordicat ⁊ nō cessat augmētari. S; hic scito q calor p̄tinue mino- rādo. pcedit: qñ minor in scōa qñ in p̄ma: ⁊ minor i tertia qñ scōa. qñ calor p̄ternālis mēsurat ad mēsurā caloris nālis: ⁊ qñ nālis p̄tinue remittit hinc ⁊c. ¶ Itē loca cor- dis arteriarū ⁊ venarū sūt calidiora: qd i eis ē. hic ē locus speculationis quā speculationē in p̄ntia ⁊ omitto. Tu tñ scito q p loca arteriarū debes itelligere arteriarū. s. ma- nui ⁊ pedū ⁊ eorū venarū q arterijs associāt. Et cā: qñ ca- lor i corde ethici ē maior qñ i aliarū febriū corde: q diffu⁹ p venas ⁊ arterias ē i eis magn⁹ representat: ⁊ maior in existere saltē quantitatiue: qñ i alijs p̄tib⁹ corporis: pro- pterea: qñ representat in illis cū multitudine vaporū: qui eleuant a sanguine: ⁊ spiritibus in venis ⁊ arterijs p̄tēis: qd nō accidit ex representatione caloris in alijs p̄tib⁹ cor- poris. s. ybi nō sunt arterie ⁊ vene. In putridis autē secus est. qñ in eis p totū corp⁹ representat calor cū vaporib⁹. ⁊ tu adhuc. p̄sidera. ¶ Itē caliditas ē similis. i. nō paro- xismas: ⁊ nō minuit: sed bñ qñq; auget: vt cū superuenit ei cib⁹ augmētatur velociter. Et hic aduerte q dato q ex assūptione cibi in putrida calor intēdat. nō tñ dī calefie- ri: vt in ethica. In ethica autē ē caliditas nō vehemens. i. nō fiēs: s; facta. ⁊ ideo qñ cib⁹ incipit calefieri: calefacit: ⁊ corpus ab ea se calefieri p̄cipit: s; i putrida: qñ caliditas est fiēs sentit patiens calorem putride: ⁊ nō notat siue p̄cipit caliditatē cibi: dato q ab ipso calefiat. Et iō absolute vi- cēdū q i ytraq; cib⁹ caliditatē inducit: sed talis ab ethi- co p̄cipit: ⁊ a patiente putridā nō p̄cipit: vel saltē sic nō p- cipit pp varietatē caloris putredinalis. Ad hāc autē sen- sationē in ethico adiuvat cita delatio cibi ad mēbra: qñ pp defectū materie trāsit cito cib⁹: ⁊ ab ipsa mēbra nō ipe- dit. nā i putrida cū sit p̄ntia materie: ipsa ipedit cibi velo- cem trāsitu. Et qñ v̄tus pigratā ipedit circa materie di- gestionē. Amplius imaginari velis: qñ in cibo intrāte sto- macū ē duas p̄tes assignari. vñā subtilē rosalē: q cito trā- sit ad mēbra: qñ. s. duab⁹ horis vel circa: ⁊ ista est pars ex qua ethicus sentit calorem: qñ est multū inflāmabilis: ⁊ ci- to: ⁊ qñ mor⁹ hui⁹ p̄tis diuersificat i diuerso tpe. ideo q dā auctores scripserūt duab⁹ horis post cibū sentiri talē calefactionē. qdā trib⁹ horis post: ⁊ quidā vñā hora. Alia autē pars cibi ē grossa cuius mora est in stomacho plurib⁹ horis qñ duabus: ⁊ vadit ad epar gradatim: ⁊ fit sanguis: ⁊ fit deinde humiditas p̄ma ⁊ cābiū ⁊ nutrit: ⁊ totū hoc vñ fieri spacio. i. horarū vt Auerroys. 6. coll. in fine ⁊ in practica cāticorū. cōmēto. i. ⁊ tu p̄sidera. Gal. autē primo de differētis posuit addere calorem addito cibo: ⁊ addere pulsum i magnitudine: ⁊ velocitate eē signū pp̄z ⁊ sepa- rabile ethice: nā semp qñcūq; exhibet cib⁹ fit hec inua- sio siue i aliq mō typi. nā inuasio i ethica: nō fit absq; cibo: s; bñ i putrida. Et sequēdo q dca sūt p cōplemēto cause dicēdū q humiditas p̄ma rozida occurrēs mēbris ipsis aridis ē cā p antiparistasis vniat calor: ⁊ sic fortificatum ex cni⁹ vniōe i ea agit quā i fumū eleuat. Et sic fumosa p corpus dispa ipm calefacit. Et ē simile sic cū proyicitur aqua frigida sup calcē calefactā: aut lateres calefactos: vt Gal. allegato loco. Auerroys autē. 7. coll. hūc modū medicorū deridet. Velle itez ipsi⁹ opinionē hic adduce- re: ⁊ multorū aliorū i mā hac loquentiū eēt deuiare a nō pposito: ⁊ magis theozica q̄ practica libzū iplere. Suffi- ciat autē ibi q ita sit ex pte rei. ¶ A q̄litate mutata. Lo- lor faciei linidus plūbens diminutōe sanguinis hūidita- tū ac spūz: quoz p̄sentia ac mltitudie color stat florid⁹. nā vt Aui. pmutatur versus nigrum: maxime quando

ulterius prodit adustio: qd ē versus tertiā speciem: ⁊ pp hanc causam accidit in cute duricies ⁊ asperitas. Itē cor- poris extenuatio oculorū: concavitas notabilis appa- ratio temporū: nō tamē est faciei adhuc tornatilitas: s; pulchritudo ei⁹ deperdi incipit. Et cū hoc longū ē tem- pus: qñ hec apparere iceperint cūz lesiōe sensibiliter ope- rationū consuetaz. ¶ Ab operationibus. Jā dictum est in p̄ma sp̄s: s; illa intēstiora reperiuntur in hac secunda specie qñ in p̄ma. vnde Aui. quando febris expellit. i. transit ad ubel. i. ad secūdā sp̄m: vehemens fit duricies pulsus: ⁊ ei⁹ debilitas ⁊ paruitas: pp casus virtutis: ⁊ fre- quētia eius: pp candez cāni: ⁊ maxime qñ cā calid⁹ i ethi- ca est apostema: qd nō resoluitur: ⁊ cū res pcedit fit pul- sus dictus cauda muris: qñ procedit de paruo ad minorē de frequētiori ad frequētiorē donec finiat. i. occidat: qd si fuerit adubul ex potu vini calidi pulsus erit paruus: ⁊ cōfortata virtute post multas puas p̄cussiones fient ali- que magne: deinde pur redibit ad paruitatē: ⁊ talis ap- pellat fasalis siue acualis ad similitudinē acui: cū qbus subellia suntur. Et in sūma pulsus i differentijs dictis supra augmentabit: qñ. s. efficiet minor durior frequen- tior. Accidit ⁊ istis tussis sicca: mōmēto cōicato mēbris spūalibus: qñq; humida p̄gregatiōe alicuius hūiditatis in illis. Itē ex vapore feruido eleuato ad supiora accidit eis genarū rubor. Item dolor i sinistra spatula: propter colligantiam cum spiritalibus. ¶ Cūq; hec est statum eius peruenit: magnam habet similitudinem ex parte signorū etiam cū ethica tertiē speciei. propter quod Aui. vnicū fecit caplm. Et ideo ad signa tertiē p̄desen- dā ab his q̄ secūde dīa ex pte itēstionis. Initiū faciēs ab yrina. In hac yrina ē oleaginea vere: ⁊ apparet petalo- des ⁊ crinoides: vt supra. Itē aliqñ apparent sicut oculi olei effusi i aqua. Egestionēs sūt vinctuose. ¶ A substantia- liter inherētib⁹ sat dictū ē. ¶ A q̄litate mutata. Pul- critudo faciei in totū ablata: ⁊ ē facta tornatilis ⁊ terribi- lis aspect⁹ ē: q̄ppe velut mortui: iam diminuto calore sa- guine: ⁊ spiritibus: quoz p̄sentia stat viuacitas ⁊ pulcri- tudo: ⁊ oculi positi sunt i profundo ipsis p̄ctis ad intra: etiā paruitati videtur introisse magis: ⁊ multiplicatur lipitudo sicca: ⁊ cutis frōtis tēdit: ⁊ destruit color cutis: ⁊ ē vt sit sup i p̄faz puluis qdā: sicut accidit ex adustione solis itinerātib⁹ i eo. Itē crescūt. i. manifestant extremi- tates ossiū oīs mēbris: ⁊ vt ei⁹ v̄ter minorari: ⁊ adherere cū dorso pp fortē ⁊ extremā cōsūptionē: ⁊ ypocūdrū est sursum tractū ad toracē pp p̄ctionē: q̄ accidit in lacertis ei⁹. vnde ypocūdrū mouet v̄sus suū originē. cutis arida multū. S; si digitis eā trahes sic tracta remanebit: vt co- riū carēs hūiditate q̄ mollis fiat: ⁊ ad suū redeat locum. subtiliat nasus a forti siccitate. ¶ Ab opationibus pul- sus differentie dicte augentur: vt qñ sit magis minutus siue subtilis: qñ exiccatur magis: ⁊ attenuatur arteria: de- bilior durior frequētior. grauitas eleuādi supercilia pp debilitatem virtutis motiue: ⁊ quia muscoli eleuantes facti sunt incōueniēs instrm ex nimia eorūz siccitate. fit oculus somnolentus: ⁊ clausus absq; somno. Nā vt p̄mo de differētis. nō ē somnus: s; vigilādi ipotētia pp debi- litatē v̄tutis. Nā hi ex multa siccitate nō p̄nt bñ dormi- re: ⁊ vt dictū ē: depauperati calore ⁊ spiritu: nō p̄nt pal- pebras eleuare. ad qd ē fac siccitas musculorūz nimia. Elongant pili idest apparēt lōgiores pp cutis depressio- nē ex p̄sūptiōe carnis. pili erigunt pp p̄ctionē cutis. ⁊ iō vident longiores. Et qdā dicūt de facto longiores fieri: qñ in ethicis istis ex calido adustio multiplicat mā su- mosa generationi pilorū apta. Nā in his nō ex toto desit- cit nutrimentū ex vapore eleuato ⁊ humido extensibili.

Cadunt in eis pili iam consumpto humido in porris eorum. unde porri elargati eos non detinent. considera. Item in eis apparent pediculi propter corruptionem nutrimenti sub cute ex debilitate virtutis nutritive. unde pili sub ea generantur deinde egrediuntur. Incuriatur ungues ex nimia siccitate sicut corium ad ignem. Et similiter arcuatur: et tunc venit ad statum: et tendit ad occasum et liquefiunt. Et hi et precedenti semper habent stomaci debilitatem. Et hic nota quod cum signis ethice semper apparent signa lesionis membri a quo incepit ethica.

Signa transitus effimere in ethica. Quia effimera precessit existens post secundum aut tertium diem in eodem gradu: et sic febris perseverat absque aliqua vehementia. Nam plurimum febris effimera declinat post. xxv. horas. Unde Avicenna. Cum ergo pertransit et non declinat: non sic continuatur usque ad tertium diem: et omni die fit fortis. tunc illa est ethica: et apparet in corpore infirmi lividitas obscuritas sine pallore: et incipit corpus consumi. et non notabiliter. et quod corpus est paratum ethice: et quod precesserunt animi accidemia fortia aut causa premitiva: alia fortis ut vigilia superflua fames: et huiusmodi ex superius numeratis. Unde cum sic perseverat febris etiam his signis perseverantibus: tunc est ethica: et maxime si cum his apparuerint signa prime speciei levia. quoniam talia debent in principio apparere. Et dixit Avicenna. Et de significationibus permutationis febris effimere ad febrem ethicam est vehementia fortis caliditatis intro valde: quasi dicat. in prima immissione manus superficialiter non apparet vehementia caliditatis: quia est occulta intro valde. Ethice enim calor est maior calore effimere: sed non est sic superficialis: et ideo cum perseverat manus medici super brachium infirmi percipit medicus caliditatem fortem que est intro valde: quod occulta. Et ex his tollitur dictio inter Galienum et Avicennam.

Signa permutationis putride in ethica: quod putrida recessit: et quod remansit caliditas sicca post declinationem ipsius febris: et post sudorem exuberantem: et quod illa caliditas sic perseverat cum lesione operationis omnium. Et quod corpus incipit arescere et extenuari. Et in urina incipit apparere viscositas: et similiter in egestionem. Quod si remansit putrida occulta cum ipsa ethica in pulsu invenietur coartatio: que non reperitur in ethica simplici: et caliditas vice accidit in paroxysmis. et tu per signa alia prime speciei ac sede discurras ut bene comprehendas: et non decipiaris. De signis tamen pronomis ethice cum alijs febribus dicitur in sequenti capitulo.

Signa pronostica. Ethica est una sede speciei est deterior hyemalis: et maxime quantum ad causam curativam: quod difficilius curatur: et facilius in tertiam speciem labitur propter aeris constitutionem: sed quantum ad causam introductivam: hyemalis deterior et periculosior: quod a fortiori causa introductiva. Cum febris corpus liquifacit et extenuat. si non morietur in pristina et ethica incidit. Omnis febris cum prolongatur: sequitur eam febris fixa. Galienus de malicia pronomis dicitur. Quando ungues incurvantur tunc est in statu: et non est illi cura. Quando autem capilli cadunt tunc mors est vicina. Quando ei superuenit fluxus ventris tunc mortis est propinquus: quod citissime deiecit virtutem. unde secundum aphorismos. Quibuscumque prificis diaria superuenit moriens: quod aufert nutrimentum virtuti. Quando autem tibi inflari incipit: tunc diu vivere non possunt: sed vix plurimum circa tertium diem moriuntur. Valde. Si vides virtutem debilitatam et membra iam decreverint et liquifuerint donec vene videantur vacue: et iam minuantur arundines manuum et pedum: tunc caue a curatioe eius. Arefactio incipiens a corde est deterior ceteri et citius ad mortem festinat. post eam malicia que ab epistoma deinde que est a stomacho. sic de alijs sed eorum diversitas in notabilitate. Therapeia. et de his in fine rubricae huius.

De cura febris ethice simplicis. Rubrica. II.

Dicitur simplicis: quoniam de cura eius: ut cum alijs pronomis febribus dicitur in sequenti capitulo. Et antequam ad eam curanda te intro mittas: prius considerare debes si ipsa curabilis existit an non. quod ex habitis signis cognoscas.

Quod si curabilis erit eam relinque. iuxta illud Galienus. Pronomus infirmus. primo aphorismo. commento. 8. Morituri solis pronosticis sunt relinquenda: ne etiam cum moriantur: nomen mali medici subeat. Et ut in re ista doctior efficiaris. scito quod ut Avicenna. et ceteri auctores infirmis. Ethica quidem in principio reit: quod prime speciei est difficilis cognitio et facilis curatio: nisi ex malo regimine aut ignorantia medici in aliam transierit speciem: et in fine sui. i. in processu: dum scilicet peruenit ad secundam speciem est facilis cognitio et difficilis curatio: et finis adhibetur: quod sede speciei: qui sapit nam principium 3. speciem: ut supra non recipit curationem penitus. quoniam 3. speciem manu hominis curari non potest. cuius causa assignata fuerat supra in primo capitulo: quod iam sumptum est radicale humidum. In primo autem quod non est facta magna consumptio: et virtus valida est et fortis: sicut et membra: hinc curari poterit et facile. Sed in 2. virtus est notabiliter defecta et membra exiccata et debilitata. hinc cum magna curabitur difficultate. In 3. vero est in totum defecta virtus. hic recte. Ita quod media sedes medio modo iter primam et tertiam quo ad curam et quo ad cognitionem. et punctus medialis est punctus medius latitudinis 2. quo ad hec duo. et tu considera. Nam primo sede sapit nam finis prime: et finis sede nam principium 3. Et dixit Hilbertus quod causa difficultatis cure sede est triplex. Prima debilitas caloris naturalis: et fortitudo in alia imprimetur: et soliditas mater in qua fundatur difficulter recipietis humiditatem ei adveniet. nam antequam ad eum veniat humiditas ipsa sumitur. Tertio sicut triplicem causam assignat. Prima calor naturalis ultimat accensus et consumens humiditatem. secunda sumptio humiditatis radicalis quod restaurari non potest. 3. elongatio nutrimenti quod antequam ad membra veniat in ultimo sumptionis ipsius positum est. considera. Sed queres: quare ethica ponitur sic difficilis curatio: et non putrida. Dicitur quod calitas in corde posita a vapore putrido a quo huiusmodi depeditur: facilius remoueri potest quam caliditas ethice. nam humor est a natura: et auxilio artis a coope facili expellibilis aut punitibilis: a quo vapor eleuatur: sed calitas ethice est in ipso corde fundata et in alijs membris et in ipsis humiditatibus nutritiis membris: et est depeditur. modo membra calefacta humiditates calefaciunt eorum et desiccant: et caliditas humiditatum membra sic calefaciunt. et sic in calitate accidit circuitio. propter quam difficultatur eius cura.

Canones. Unicus est cano in cura eius ponendus: et est infirmidatio et huiusmodi. unde Avicenna. Introitus in curatioe febris ethice est infirmidatio et huiusmodi. Sed ut praeclarior loquar. tres tibi tales ponam. Primus ordinatio dietae. Secunda alteratio. Tertia accitius correctio. primus et secunda: ut per se sub una clauduntur introitus veli iam dicta. circa quam oportet alias praeclaras introitus itelligere. Prima quod infirmidatio in hoc casu non debet esse multum in gradu eleuata propter caloris eorum debilitatem. sic. n. extingueretur: quoniam parum calor tanta frigiditate tolerare non potest. unde non debet transire 2. gradum. et tu hec diuersifica secundum diuersas species. Nam prima tolerat frigidiora. et 3. vult minus frida. ut in primo propter calorem et virtutem esse in ea debiliorem. media autem media iter hec. Quod si aliqui cum aliquo tali in 3. aut 4. pertransibis. debilita ipsam aut ex parte quantitatis: aut ex parte alterius secum commixti refragentis. Et quod administrata debet esse magis huiusmodi quam infirmidatio: quoniam plus huiusmodi egemus. Et scito quod frigidum multum in hoc casu exiccatur de per accensum: et hoc subaliquo: quoniam debilitatio calitatem membrorum: prohibet eam debita nutritionem: et sic exiccatur: et maxime si sunt frigiditas quod admistrantur: ut sunt troci. de capphora et silia. Tertia quod humida non debet esse fortia et fortis ipsius: ne opus calitatis

De febribus

obundat: s; debet esse cōmensurata discriasie febrili: neq; debet esse caliditati coniuncta: vt est vinū carnes & h̄s. sed frigiditati: de qbus habebis exēpla. Et ideo dixit bñ Aui. Tu non debes accipere: sicut trocisc. de cāphora: & de spodio: neq; humectātia que calefaciūt sicut vinū. Qm̄ si ex vna parte ifrigidādo aut humectādo iunāt ex alia nocēt.

¶ Quarta itentio: debes cōmiscere q̄ illā remittāt frigiditātē. Et similī si est cū illis frigidis siccitas q̄ illā remouēt siccitates. vt vbi ḡra. cōmiscendo violas aut nenfar & h̄s. cū illis trocisc. scz de camphora & spodio. vt aquā ordeī cū vino & h̄s. Ita q̄ aut cū eis cōmiscas: aut fac illas prece: dere aut sequi: vt corrigatur nocumētū ab illis futurū: s; melius est cōmiscere. ¶ Quinta itentio q̄ a stipticis fortib; nā debilia nō nocēt: debes abstinere. & segtur ex scōa. nā stiptica corpus exiccāt: & claudēdo & coadunādo superficiē carnis & cutis prohibent penetrare frigidā. & etiā ipsa ex eadē causa ad interiora nō penetrāt. ¶ Sexta. q̄ si talia equalia tuo nō inuenies pposito: tu debes cum reiteratione procedere cū remissionibus & in q̄sitate multiplicādo. nō tñ tantū q̄ nām suffocēt. vnde te modera. & bec est via securior: pcedere. s. cū lenioribus fridīs reiterationis & in q̄sitate maiori exhibitis: vt ifra. & tu cōsidera. ¶ Septima. q̄ approximata sint aromatica. causa p̄s. ¶ Octaua. q̄ horū approximatio fiat stomacho vacuo: ne digestio ipediatur.

¶ Nona. q̄ fiat icesianter remediorū frigidorū crebra re: nouatio: ne ab ipsis sic calefactis calefiant mēbra. ¶ Decima. q̄ cōsideretur actualis friditas pannorū: ne p̄ iporū applicationez aliqñ accidat rigor horripilatio & h̄s. & iō tu calefacias vt oportebit. ¶ Et in expediēdo hos canones sic procedā: vt q̄ p̄mo ponaz que p̄me pertinet sp̄ei ex parte saltē duorū p̄morū. scōo. pcedā ad declarandū que scōo competunt: & que tertie conueniunt.

¶ Pro p̄mo initiū faciēs vt decet ab aere. dico q̄ aer d̄z de clinare ad fridum & humidū: q̄ ad p̄trarium cause sue: vt cetera res nō nāles. Et laudat in estate aer septētrionalis. nam ifrigidatio aeris est melior res eis. Aui. quē debem? moderare ne sua excessiua q̄litate de p̄ accidēs exiccet: vt facit friditas excessiua in hoc casu: vt pauloante dictū est. nā vt possibile est sit aromaticus. & tu pro eo corrigēdo seu alterando recurre ad ea q̄ de febz. pestilentiali: & ibi habes copiose. Irroatiōes aut sunt hoc casu pueniētiōes ex aq̄ frigida. & qdam faciūt cadere eas ab alto in peluim ad humectandā camerā & ad somnū inducēdū mediante sono. Et iuxta habita p̄ma species fortiora sustinet ifrigidātia. Et aer fridus ispiratus est valde pueniens. Sed ad extra corpori adueniēs euitādus: ne catarrhi effluant & cutē ipsi: sent. phibendo exalationē fumoz putridorū: neq; sit multitudinē huius frequētatus. ¶ Si ppter frigus vt hyemis ignē in camera accēdi oporteat: illū modera s̄m iminētez necessitatem ex parte infirmi & egritudinis. Et loca terranea sunt alijs nō p̄tradicientibus altiorib; meliora. vestes induat lineas veteres mundas odoriferas a lotionē earū parū distātes. Itē odorēt res fridas & humidās: vt infra.

¶ Somnus & vigilia. Somnū euitet diurnū: vt p̄or: nisi sit cōsuetus. Itē si nō dormierit in nocte. dormiat aliq̄liter in die cūz canone suo. q̄ melius est differre post cibū p̄ tres horas ppter illū qd̄ accidit de calefactiōe assumpto cibo. & ita fiat post cenā: nisi obster debilitas & cōsuetudo: & breui ter sōn? plōget ad hūectādū: & euitet decubit? s̄ spinā oīo.

¶ Mor? & ges. Incōuenit mor? & exercitiū qd̄z qd̄ h̄z exic: care & resolueret. Cōuenit magl ges & n̄ supflua. leues frica: tiōes p̄ sōnū scē. pectiatio mūdificatio digitorū pedū & h̄s.

¶ Inanitiō reple. Euitet reple & et inanitiō. & ei? cibū di: uidēdus ē in plures vices parū p̄ vice. Nō inferat eis vīo

lencia in fame & siti. s. sustinēda: & nocet eis oīo. Aui. & s̄ te: rapen. dabat Hal. ter in die cibū. Itē euitent euōnes for: tes. Euitent animi accidētia mala exiccātia resoluentia. & gaudīo & leticia vtatur & moderate. Stet cum amicis cūz delectatione aspersione pulchzarū rerū delectabilium: vt supra de melancolia. Euitet cogitationes assiduas: for: te studium & huiusmodi. & a coitu absteineat omnino.

¶ Libus potus. oēs cibi calidi et sicci facile iflāmabiles in: humores calos cōuertibiles: dure digōis. tarde penetra: tionis acuti scz & falsi sunt euitādi. Panis nō sit salitus: vt saltem nō multum. valet cōmixtio seminū portulace cūz eo: nebule ex farina cōueniunt. pastilicia alia grossa euitē: tur crulle panis & h̄s. Et melius est vt semper comedat in aliquo liquore infusus: vt in brodio in aqua & h̄s. qm̄ vt di: ctū est itentio maior est humectatio. Carnes pueniūt rem: perate & humide a suo ortu parū distātes lactantes. vt si: pra 3° ca. quas etiā tu cū lactucis portulaca & h̄s alterabis. Euitentur aquatice & lacunales. Ex partibus earū conue: niunt testiculī pulloz edoz agni & vitulorū. & sint carnes medie inter pinguedinē & maciem. nā nimīū pingui appetitūz deiciunt & stomachū ledunt. qui cōiter in his reperit nocitus. elix aut sunt pueniētiōes. Ex piscibus cōueniūt petrosi anguille in veru cocte. Item cancri ex bona aqua decocti cum ordeo vt remoueat pars saluginosa: per quā arancio dulci cū modico succari. Et sic carnes cūz aliquo sapore cōsequēte ad itentionē dictam. Cōueniūt ona recē: tia forbilia cū albo & vitello simul sumpta. Itē in aqua fra: cta & in eadem cocta. Item retenta p̄us fracta. in aqua fri: gida per horas. deinde in aqua cocta. cūz quibus potes po: nere succum arancioz granatoz cum modico succari. Cō: nueniunt fructus positi supra. 3° cap. cōtra cām calām & sic: cam. Ex ferculis cōueniūt ea que sub ea rubrica sunt. & ha: bes in de dietis multa. Et laudat sūme p̄isana & panis lo: tus in aqua frida: de qua ifra. cūz qbus ponere poteris suc: cum granatoz dulcium: arancioz dulcium cum succa: ro & h̄s. Item cōuenit gelatina facta cūz agresto aut vino granatoz non acetoso cum succaro cum rosis sandalis co: riantris lambusca & h̄s. Et tu ex datis. 4. capit. compone: sapores & alia scōm vsū patrie: non recedendo ab inten: tione. Tu itaq; dietaz ordina vt decebit. Lūq; sentit recti: ficationē nō est malū vt cibetur caseo recēti nō salito. Aui. qd̄ dictūz intelligunt quādo ethicos recēt in conualescentia. cōsidera. Et pro nunc scito q̄ licet regimen positum sit oī ethico conueniens. illud tamen diuersimode applicandū est s̄m diuersitatem temporū virtutis specierū eius ac aliarum circumstantiarum. Nam quia in p̄ma specie eger: est fortior: maiorem cibi q̄sitate sustinere poterit. & sic de alijs in vna vice. vbi in scōa existēs ppter debilitates vir: tutis: nō. quare in eo oportebit diuidere. vnde Auerroys. 6° colliget. Cura p̄mi gradus & secūdi vsq; ad possibilitatē sanationis eadem ex istis: nisi quia diuersificatur s̄m plus & minus. In tertia specie labora ad nutriendum cum bis q̄ velociter penetrāt boni odoris & h̄s. partiēdo cibū i plu: res vices. Ad sandalū aut nō labores: vt supra 2. io. Alimā. & vt Valy. nō sunt phibēdi ab his q̄ appetūt: nisi sint mul: tū nociua. In cibādo aut ethicos Aui. p̄ncipalr est vsus idicationē a v̄tute sumptā cōsiderare. Ingt si v̄t debilitat. s. m̄ifeste nō ē malū vt cibēt iure frō. carnib; edi agni. et fortasse ē neciūz vt cibēt ex carnib; fassianoz perdicū pul: li: qz. s. qm̄ debilitas est maior. ¶ Si plongat cum ea debili: tas ad sincopinē: necē vt cibes aq̄ carnis. vñ d̄yp. ē necē vt festinemus ad eoz restauratōez in v̄tute cū nutrimēto & potu q̄ sint facile & mltū & cito nutritibilia: q̄ cib: vt Aui. & supra d̄z i vices separi: & nō in vice vna saturari p̄p debi:

litate virtutis et caloris inati. Et laudatur sume lac de quo statim cum de potu: quod data sunt expleuero. ¶ De potu Aui. Virtute ente debili da vinu subtile pmixtu aq multa. Dixit aq multa: quod absolute vinu potes: quod calmi et exiccatiuu non conuenit. Conuenit aq ordeis excorticati bulita vsq ad aptu: rā ordeis iclusue cum pauco succari. Aui. laudat eā decoctā cum corpe cācroz pus ter lotoz i aq: et vt Hēti. in lib. i. aq ponunt. 3. ij. cācroz. extremitates at non sūt ita humide. et cuz succaro: s3 b non ē in vsu. Et vt supra si sint siticulosi da eis bibere. et uenit potus ei. ¶ Uenietis qritatis p vice: et qñz copiosius: post. s. digonē cibi si eo idiguerint ppter sitim: vt 7. collz. vii aq ordeis est eis potus ppus et absq vino qñ. s. non ē debilitas fortis. quo casu exhibe aquā vinataz: aut vt 5. terap. vinu albu pauciferu claru non nouu aq multe permixtu: et hec varia p m etatē vtutē et suetudinē tps ani et h3. ¶ De potu aut aq fride qdā ponā cōclones ex auctorib9 nris collectas. Priā q ipsa in suo tpe exhibita est in ethica multu ueniēs. p3. qz maxie itētione pficit pncipalē. Et 2. q in pma specie ethice vtute existēte robusta ac corpe. sanguine pleno est oino exhibēda: nisi fuerit h3icēs: vt infra. ¶ Tertia. q vbi vtus sit debilis et sanguis pauc: est ei no ciua et piculosa: qñ calmi exinguit: et cor ipm friditate sua nimiu pcurit. vii piculū est extinctiōis egri aut uersionis ad ethica senectutis: et sunt cōclones i lib. de tabe a Hal. po site. Et hāc vltimā videt corrigere. io. terap. ingt. Ethici repētina aquā frām. i. subito in vna exhibitōe datā nō ferū: quin ledant in pñ. i. in corde. Propterea dixit Raf. 9. Almāf. Aq frida paulatine in potu sumat. ¶ Quarta. q non ē exhibēda aq frida in ethica q secuta ē ad morbu diu turnu. Hal. allegato loco. et illa ē corpe 3. qñ siue morbus fuerit calis sine frūs: iaz calor et sanguis sunt paucificati. Et iō bñ dicebat Aui. Aqua vltimi frigoris plm nocet ei in oī dispōne: et corrumpit inatum calozē membroz eoz radica liuz. fortassis festinat aut permutat eos ad aliud gen9 ethice. ¶ Quinta est Aui. Aqua frida que nō est vehemētis frigoris: qz decocta simplex aut ordeacea nō est malum si in potu detur eis si nō fuerit phibens. Et phibens est aut apostema ypocundrioz: aut chimi in toto corpore exntes q digonē indigent: et pro tunc nō apparēt signa digonis. In summa aqua ordeis est potus eis multu conueniens frida: vt dictū est. Item aqua simplex cocta cum succaro vel iulep violato. et h3. et vinu albu subtile pmixtum aqua multa: vt supra cōsideratis. ¶ De aceto. Aui. in acetoso est exiccatio vehemēs: qz in aceto acuto: quare opz vt solo nō vtaris: s3 cū eo cōmisce que resistent nocumētis eius: que sunt exiccatio et resolutio: et hoc cū aqua multa. ppter qd in celadoz eys eius tali vti poteris. et cōsidera. et forte Aui. itellexit p acetuz almosos tale. ¶ De lacte aut et de balneo dicef sta tim i complēdo 2. Et pcedendo ad euz dico. q eoz que sitim alterāt: aut exterius applicant aut per iteri9 exhibē tur. Exemplū pmoz vt sunt que applicant fronti timpori bus naribus collo pectori epati cordi testiculis renibus ac maiori pti corporis. q oia recipiūt diuersitatē ex pte diuersitatis mēbroz: et ex pte ipsozūmet applicadōrū: vt qz qdā sub for9 aquea: qdā sub for9 vnguēti. et sic d alyz applicant: de qbus oibus ponā exēpluz suū. verbi grā. qz fronti applicanda sunt humectātia: et maxime tempore calō ex aquis sublimationis viol. rosaz lactuce cucurbite. et. cū pecia li nea in his infusa: et silr timporibus. cōsimilr cuz decoctiōe hoz: et similituz rez cū pauco aceti ad penetrādum magis. Item scito q qz os frontis est grossius q timpoz fridiora cōueniunt alyz paribus. vnde admiscere potes cū eis que fronti applicantur aquā nenufaris solatri. et h3. Cōsimilr circa ea loca operare cum oleis faciēdo vnguenta frigida cum predictis aquis addendo sandalos et aliquid campho

re aquas fridas. et h3. etiam addito modico aceti non vni nosi facere poteris odoramēta: vt virtus tolerabit et dispo sitio ipsa exiger. Item ex pluribus frigidis potest fieri odoramētum et peciola. et tu fabrica. Cōsimiliter inungat gut tur siue colluz et partes eius laterales cuz vncionibus frigidis: ex oleis dictis cucurbitino nenufarino et h3. addendo ceram albam modicum aceti. Et super omnia sis sollicitus in assidua vncione spine. Item pectus vngatur. emplastratur cuz rebus frigidis pectoralibus: addēdo de pin guedine galline de butiro loto pus. Et iaz ad maiorem in frigidationem laua olea cum aqua frigida. Et hic aduerte dicto Aui. Et oportet vt non prologetur retentio emplastrouz in frigidantiū valde supra mēbra propinqua membris anhelitus. fortasse enim isferret illud anhelitui et voci nocumētum magnuz: cordi: epati applicentur epithimata ifrigidantia. de quibus ad plenum supra de febre pestilentiali. Renes cōsimiliter aut vngantur aut epithimentur cum lacte oleo violato et modico aceti: et ita de alyz. Sed dices: debēt hec omnia simul fieri: Dicendum q nō: s3 pncipaliter attendendum est cordi: nō deserēdo ipsum cū epithimantibus. ppter illud qd dictum fuit supra de causis causus putridarum in ethicaz. De alyz operare modo cū vno modo cuz duobus: vt ipsa indiget dispositio. Nā cū omnibus his simul operare esset virtutem multum distrabere et nimium infrigidare.

De lacte. ponitur et a multis in complēdo hūc cano nem cum sit medicina cibalis. Conueniunt omnes auctores nostri lac ipsum cōpetere maxime in ethica: quoniam ifrigidatiuum nutritiūm et restauratiuum. virtuti naturali familiare multu ac delectabile. Propter qd et tu hic nota: q quādo cum domesticis et virtuti familiari bus succurrere poteris tuis ifirmis nunq. ad siluestria pcedas: vt quidam austeri faciūt et trufantur de bonis que ab auctorib9 sunt magis experta. Et pmo laudatur lac humanum. secūdo asininum. tertio caprinum. quarto vaccinum a quo extractum est butirum. Et debent nutrirī hec animalia rebus fridis et humidis: vt lactucis. folys salicis: spinachys: endiuia: herba recentiz: ita de alyz. Et eligatur mulier flegmatica iuuenis circa finem adolescentie puel lam lactans trium vel quattuor mensib9 a partu distans. Qz si haberi nō possunt omnes iste conditiones: studendū ē habere plures possibiles. Cōsimilr dicat de asina iuueni distāte a partu nutrita: et silr de capra: q duo aīalia eligant fauella et nō brunella. ¶ Et in exhibitōe nō canones. Pri mus q nō exhibeat et maxie brutale nisi cū eo cōmisceat succaz aut mel: qñ lactis phibent caseationē in stō: vt 7. terap. nā caseatū nō penetrabit p mēbra. Sal ēt phibz ei9 caseationē: sed qdam timēt in casu eius siccitatē. qdam nō vt Hal. ¶ Secundus q incipias a parua qritate et proce das ad plus: et maxime in suetis: s3 cōiter vsq ad. 3. ij. vsq ad lib. ad plus: et maxime in suetis: s3 cōiter vsq ad. 3. ij. vel viij. Tu tamē cōsiderabis etatē cōsuetudinē virtutē et h3. ¶ Tertius. q detur mane stomacho ieiuno: super qd nō se exerceat neq dormiat: quoniam vtrunq euz corrumpet. et stet ieiunus horis quattuor ad minus. Et in hoc cōsi deref descēsus eius a stō: qñ in aliquo tardius: et tunc pluri egebis tempore. ¶ Quartus. q si possibile ē sit ab vbre extractus. q si nō colligatur in vase stāte cōtinue in aq calida dum inungit: vt eius caliditas refuef et ab aere nō corrumpatur. ¶ Quintus. q attendēdum est ne in stomacho corrumpat cū sit facilr corruptibile. et iō pus attēde si in stomacho est humor putridus: qñ si sic statim in eo corrū petur. Propter qd dixit Aui. Si stomachus nō sit mādus a malicia: neq corpus a mādā pparata putridū: tūc cauēdū est lac oī tēpore. Et alibi in eodem ca9 Lac cōuenit ei q nō h3

De febribus

febrim periodicā neq; mām neq; humorē preparatus ad putredinē. ¶ Sextus. q; cū sentis putredinē ex lacte acciderē: tūc solue cū facilitate. q; si timueris calefactionem. tūc abstine ab eo aliquibus diebus. s. quousq; securatio fiat. deinde reitera: et ppter ea securior via est abstinere ab eo in principio. Verū Aui. dixit. Lac est iuuatius eis a principio ethice vsq; ad finem eius. Multi alij videntur tenere oppositū: quoniam in principio corpora sū plin sunt: imunda et putredini parata. Unde Alinās. Cū laborās hac egritudine corpus habuerit siccū et fortiter macrū: lac est dandus. q̄si vclit q; i pma spē nō sic cōueniat ppter cām assignatā: s; bene in scda et tertia. Et forte illud idē voluit Aui. Itē p̄r aliqui q; dandus est in declinatiōe tū in quo iam corpus est a supfluitate humorū mūdificatū. Absolute quidā q; vbi percipit manifesta corporis macies et extenuatio et maxie ex longa egritudine quā ethica seq̄: dandū ē lac: et hoc dicūt voluisse Ypoc. s. aphorismoz. aphor. 66. in fine. Dare vō et in febribus longis nullo predictoz signoz presente et extra rōnem tabefactis. i. cōsumptis. ¶ Et p cōmplemēto mae huius ponunt he cōclusiones. Prima. q; idicatioe sumpta a febre nunq; cōpetit lac: quoniam est inflamabile in mām calām cōuertibile in vaporē calām ac ventositatem. et ppter ea dicebat Ypoc. allegato apho. Lac dare febricitantibus et caput dolētib; et. ¶ Scda. cōclō. q; in causone et alia febre acuta aliq; lac dari pōt: nō rōne nutriti: s; rōne medicine. p; cōclusio de asinio frigido et humido aquoso. s. et butiroso parte expoliato. nam sua subtilitate cito transiit: et mām deponit colericā sua ferocitate q̄ ipm reddit solutiū. ¶ Tertia. cōclō. q; in febribus longis et cronicis: in qbus indicatio sumpta a cōsumptiōe est maior: ppter ipsas esse magnā: q; indicatio sumpta a febre: vt ē in ethica 2^a ac 3^a spē lac dandū est: q; maior est intentio ad nutriendū et malā p̄lōnē remouendū. ¶ Quarta. cōclō. In tabescentia nālī q̄libet lac alteratū vt decet cōpetit. p; cōclō itelligēti. ¶ Quinta. q; in ethica senectutis nifi alteret ad caliditatem: nō videtur p̄ferre. p; cōclō. ppter ipz eē frigidū. ¶ Sexta. q; in ethico nō multū febrile: q; nō itense cōuenit lac. p; q; maior est intentio ad nutriendū et humectandū et ad febrē. Et id bene dixit Ypoc. allegato aphorismo. Cōuenit enī p̄fictis nō valde febricitantibus. Quā itaq; est compare has itentioes adinuicē: et vincenti da locū. ¶ Et in summa p tui doctrina: ne in eius exhibitione cadat error. debes pma vice dare in parua q̄titate: et considerare si post assumptū lac pulsus fortificat absq; additioe caloris et sitis. et si nō fuit in stomacho patietis corruptū. Et si sic psequendū est in eius exhibitione. q; si cōprehenditur q; in stomacho corrumpit et calor additur: et pulsus fit vt eoz q; patiunt angustia stomachi. vomitū subuersiones singultū anxietatē et h̄. tunc ab eo abstinendū est. Incipe itaq; cū pauca q̄titate: ne si accidat error magnus sit. naz ab auctoribus collegi signa qnq; corruptiōis lactis in stomacho: sunt caloris accessio. anhelitus maior: et frequentior pulsus. vrina coloratior acutior sine itensior. Et attendat q; si affuerit fluxus ventris cū ethica lac nō debet dari nisi si calibeat. vel bis aut ter extingatur lapis in eo. Postremo ppter dictū Aui. lac tale nō d; eē spissius: q; non penetrat: s; aquosus fluidū. Cui aquositas p̄prehēdit ex approfitione eius sup speculū aut sup vngue. nā si aquosus ē fluit statim. si nō retinet vt globus. et est signū quo dñe p̄gnates p̄nollicantur de femella aut masculo futuro. liquidus fluens feminam: globosum vero masculum denunciat. Et hec plurima de lacte sufficiant.

De balneo.

Et licet multa a Gal. io^o. terapē. de eo et modo applicādi scribant in de regimine ne feb. ethicarū. tamē hic succincte modū tangam yluale.

Et pmo de forma tinne balnei. d; enī tinna balnei tāte eē altitudinis: vt paties i ea se submergere possit. latitudinis vō vt cubitus suos extēdere possit. Et qdā ordināt eaz rotundā oblongā in extremo inferiori angustā et in superiori latam vt amphora. deinde ordinēt vt cū circulis duobus se cruciantibus et subleuantis: aut alio igenio qd desuper poni possit linreamē aut culcitra vt cooperiat: ne ab aere extrinseco alteret et accidat rigor: neq; sic cooperiatur vt accidat anhelitus difficilis et spissus. ¶ De aqua balnei. sit flumialis aut putealis simplex aut facta decoctione folioz rosa. viol. salicis nenufaris: aut cū his addendo: vt Hilbert^o ca pita duo castrati: et sic de alijs habētib; ifrigidare et humectare: que etiaz administrabis vt videbitur tibi expedire. Sed aduerte q; dicit Aui. melior est tinna que est cū vrtutibus herbarū ifrigidantiū et humectantiū. Et sit tepida pmo declinās magis ad latus friditatis: ne caliditate eius fiat resolutio. et sic hēbis sic pma casam sine domū. modo Aui. Scdo debes addere modicū aq; fride vt aliq̄liter infrigidetur. et sic habebis scdaz. 3° sit tota frida: et sic habebis tertiā. ¶ De ordine tenēdo. pmo itaq; cū ministris sufficientibus cū minori lesiōe et maiori cōmodo infirmi: ponat in ipso balneo tepido cooperto tanq; in pma domo: cōsentiet vt ne multū ab aqua frida debilitet: et alijs nō repugnantibus: vt apostema: febris putrida: cibi indigestio. Et id Aui. melior hui^o actiōis est post digōnē cibi et h̄. expulsis pmo supfluitatib; ieunus et nō famelicus neq; sitiens. et in eo sic possit submergat in eo paulatine vsq; ad mētū. ¶ De mora in eo. stet in eo p̄r vigesimā p̄te hore vel circa: et si in eo delectet. Et vt Ysaac. vsq; quo mēbra rubicunda fieri incipiunt: et inflari videbunt. et q; nullo mō sudet in eo: et expōi lra Aui. Quaporatio cū sudore. i. q; sudori appropinquet: nō tamē sudet. vel vaporatio cū sudore. i. cum vaporatione balnei faciēti appropinquare sudori exclusiue. Et Aui. Nō plonge mora in eo s; sepetur velociter. ¶ De tpe ei^o. oī tpe p̄fert nisi sit phibēs vt supra: et maxie in 2^a et 3^a spē. ¶ De fiendis in balneo. Si sitiat: sitis aq; oz dei sedet. Aui. aut cū aq; lactis acerosi et sit asine. Cūq; steterit vt supra p̄ vigesimā hore aq; ifundat frida. a q; nō sic ledet ppter assuefactionē ad pma. stetq; sic in eo adhuc p̄ minus q; p̄ vigesimā hore: deinde sit balneū totū aq; frida. et hoc semp p̄sentiet vtute. et sit oīum istorū mora decima pars hore vel octaua vel circa vt vtus tolerabit. ¶ De fiendis extra balneū. Extractus suauiter vt decet sic suauiter exice. deinde iungatur dozus sine spina oleo infrigidatiuo humectatiuo vt violaceo cucurbitino nenufarino et h̄ cū modico cere albe. deinde lectū igrediat nō multū pēno: suz: et leuibus pānis coopiat vt nō sudet: et si sitiat da aquā ozdei cū triasandal factis cū amigdal. et h̄ alteratiua p̄pone. vt tibi videbit. Deinde si pōt aliq; tulum dormiat. et post somnū ei^o comedat ita q; vter ex cibo nō grauet: et lima: cie ē cibis ei^o pueniēs et aq; ei^o. Itē restauratiū ex carne supra laudatū cū amigdal. pineolis: sebesten: iuiubis et h̄. factū vt ifra. ¶ De reiteratione balnei. Aui. si iteret tinna in die trib; vicib; erit rectū. Extimo apd nos si fiet bis satis erit p̄p̄tudinē balneādi corpora: ac p̄p̄tutē debilitatā et h̄. q; bñ debes p̄siderare. vt sepe de eis dñi est.

De administrandis

p̄iteri^o. Nā eoz qdaz sunt suppositoria qdā clisteria. qdā potiōes. qdā p̄fectiōes alteratiue. qdā restauratiue et h̄ de qb^o oib; exēplificabit. Exēpluz de suppositorijs: vt factū ex melle: sepo arietio: aut cū penidys. ¶ Clistere aliud alteratiū vt scā ex decoctiōe ozdei violaz lactu. ros. nenufaris: spiachiaz et h̄. cū lacte asine olo vio. et h̄. Eductiū fecis cū oz. R. decoctiōis baz. 3. x. cassie. 3. i. olei vio. 3. iij. cū modico sal. Quidā cū his et decoctiōe capit caltra

ti. gda addit butyr lotū ad resumptionē. ¶ Unguentum ad hoc et etiā prificis valet. R. arūgie galine: medule crurū vituli: butiri recētis nō saliti: medulle cerui: sepi yrci: ni. añ. 3. s. arūgie anatli. se. cori. añ. 3. y. dragagati gūmi ara. añ. 3. i. olei viol. amigdal. dul. añ. 3. i. s. cere albe. de quo iungant pectorales ante. ¶ Que p os supius exhibent diuersitate capiūt a diuersitate itētionū. vt vbi gfa. aliqñ adest sitis siccitas siue aspitas gutturis. p qb? recurre ad ea que de regimie accitū acutaz. Aliqñ idigemus eis p ifridatione totius et ipsius restauratione: et in hoc damus iulep ifridatiā humectatiā: vt iulep violatū: zuchaz violatū. Itē iulep ros. cū aq decocta: iulep nenufarinū. sy. viol. et hū cū his que humectāt. Et ex ags vel decoctione rerū ifridantiū potes pficere: aut iulep: aut syr. vt tibi videbit. Sed nota q iulep citius penetrat: et magis valet in causa imāli. cōtra syr. ¶ Iulep restauratiū fit ex aq sublimationis caponū vel pdici vel hū. cum ags de endiuiā. viol. lactuca: et hū: et zucharo. Silr ex aqua sublimationis limaciaz. Itē cācroz. Itē testudis ablati pedib? resta cozeo: et ex toto euiscerate et bñ mūdare: que pus latari optime dz. et deide in aqua feruētū poni demū ad alembicū. ¶ Qz si vis ex his electū restauratiū facere potes addēdo gūmi arabicū: dragantū semē citoniorz fasambalos coriādrum humidū: semia qtuor frida maiora. Sed hic nota q apitūna multū educēdo aquositate nocēt: et debēt eē excoctā: ta: ligritia cinamomū: et in pua qtitate amigdal. pineas sebesten passulas semē coti: semē papaueris albi: portulace endiuiē: lactuce: scariolē: iuiubas: storac. calamite: macie: margaritas: os de corde cerui: cortices citri et hū. Ita q ex his oib? plibus vel pauciorib? vt exigit dispō pfice: et potes ponere ipsa ad alēbicū deide cū zucharo iulep facere. vel in suba cū zucharo electū restauratiū pficere. Primum extimo suauius. ¶ Quidā sūme cōmēdāt sanguinē humanum sublimatū ex coze iuuenis bñ dispositi et tpati. dan do de ipso vt de alyis cum triplo aq ros. et zucharo. et certe multū restaurat et humectat: sed est remediū pro magnati bus: vbi oporteret flōmare oēs suos fideles seruitores. ¶ Nōnulli faciūt aquā sublimationis ex anguilla euisce rata et mūdificata et bñ lota. Leteri ipsaz ponāt i vētre gal line: et ipsaz semidecoquūt: deide i frusta icidūt. et cū aq ro. ponūt ad sublimādū et ex ea vt supra iulep faciunt. Itē ex ranis viridib? euisceratis absceis capite et extremitatibus fit iulep. et ita pfice de alyis cū decoctionib? et ipsaz sublimationibus. Itē ex succis fructū et hū. ¶ Ex electuariis est electuarium de zucharo viol. boraginato: manuxpi de perlis: et pfice cū aq endiuiē: aut misce cum aq frida. Et si queris pfortationē stomachi et cordis: adde zuchaz ros. si cū hoc ifridationē maiorē: nenufarinū. ¶ Itē pfert caloe in vulgari nō dcm marzapan. fit ex zucharo amilo: et oleo amigdalaz dulciū recētū. pōt fieri etiā cū violaceo nenufarino et hū. qñ. s. qñ maior ifridatio. ¶ Itē veniūt et troisci ifridatiū de cāphora: de spodio et hū. et ex reb? iam dictis pfici pñt. ¶ Silr ex fructib? sūt cōdita huic pposito vitilla: vt sunt pira pōdita: poma: citonia: cucurbita: et hū. que cōfice addēdo que tibi videbunt necessaria. Et in sūma et mādā mēti. et est Aui. Cū fuerit cā ethice apostema: aut lesio in mēbro aliquo: tūc nece est curare ipm. Tu itaqz semper pmo attēde ad curādūz mēbz: vñ ethica originez traxit. et vt supra que veniunt pme: veniunt et scōe. veyz fortiora frida tolerat pma q scōa ceteris parib? ppter maiore spiritūz paucitatē. In 3ª autē attēde regimini blāditiuo et resumptiuo omittendo balneum: et quodlibet notabiliter infrigidans.

Et expedito 2° venio ad cōplēdū 3^m: q est accitū correctio. Et sunt p nūc flux? yētris

stipricitas eius. imundicia corporis a mā ad putredinē pparata sincopis. ¶ Cōtra pmutz scito q omni igenio studendū ne vēter fluat: q si fluxerit nō deē ampli? aq ordeio sola. sed loco ei? aq deē decoctōis milei excoctati paz assa ti cūz pauco pulueris gūmi arabici. vt Serapio. et Aui. dat aquā ordeio: et expone vstulati: in qua decoctū mileū aut panicū vstulatū paz: sed nō est in vsu: et loco ei? dat aq cisterne vel putealis in qua extinguit calibs ter aut qter vt exigit dispō: aut aq decoctōis mirti coriādroz: et hū stipricantium: bonū saporē hñtiūz. De lacte dicat q coctūz obite cūz aliq puluere cōstrictino exhibitūz nō nocet. vt cūz puluere mirtilloz: trociscoz de spodio et hū. Troscisci ad hoc et sumunt ex Aui. in textu. R. boli armeni. 3. x. castanee torrefacte. ros. añ. 3. v. spody charabe. añ. 3. iij. seminūz acetose granor berberis. añ. 3. vi. fiāt cūz succo citoniorz. dētur mane et sero. Et tu p cura hui? ampliori et pro excoziatione itestinoz si cōtingeret recurre supra de acutis. et finalr ad xvi. terty ad ppiūz caplin. ¶ Cōtra 2^m admistrent lenitiua vt māna: aut apozima ex decoctōe pmutz tamaridoz et hū. de qb? supra de putridis in gñali: aq fructū Mē sue. et nllō mō te ad solutiua fortia trāsseras: neqz de pillis et medicinis solidis multum curabis: qñ humida in casti sunt cōueniētissima. ¶ Qz si cōtingat cū ethica iungi putridā. et sic expedit tertius: adhuc nō dabis in curādo māz peccantē medicinā fortes. sed sit absqz calitate et siccitate. vt ysaac. vt sunt māna cassia fistula. zuchaz. ro. nouūz. succus ros. lupulus sebesten mirabolani: et hū i apozimate vt supra. ¶ Cōtra quartūz: et est accis multūz verēdūz i hac febre ppter supflūā debilitatē vritis: ne sequat extinctio studēdūz ad eius remotionē exhibēdo sibi post releuatio nem ab ea ouūz forbile cūz medulla panis et vino paucifero. vel vt Aui. aquā carnis cum pauco salis: et modico vini odoriferi: et sit limphatum cum aqua ros. Et pro ampliori doctrina recurre ad ea que supra de acutis. et ii. terty suo caplo. ¶ Cōtra vltimūz. da gūmi arabicūz: bolū armenū pfilliūz assatūz: grana mirti: syr. mirtinus: et maxime quando coniungit cum fluxu ventris.

Pro cura 3° spēi audi Hal. xvi. megategni. Si possibile est custodire: ne homo ad senium deueniat. propter quod subdit. Eum qui certissime marasmatum est nō tem ptabimus sanare. Et subdit. Nihil aliū prificis possumus nisi cum humectatiuis vitam prolongare corūz. neqz erit cura eorum vera: sed blanditina et refrenans consumptio: nem eorum cito fieri qz curam medici faciunt: aut infrigidando et humectando remedys. s. i. p. s. frequentatis et reiteratis cum moderamie vt supra: resistēdo male cōploni: aut pmutādo eos de febrili ad ethicam senectutis. Et iste ē melior modus: quoniā ex eo contingit eos diutius viuere. Et ideo Hal. docet vt statim studeamus ad ifrigidationem. Ingt. Itaqz infrigidandūz cōfestim ethicas febres patientes anteqz deueniamus i tabem vel marasmatū mo riantur. Melius enim est sic viuere qz cōfestim mori. Tu tamen ante predica futurum periculum vel egro vel astā tibus vt decebit. Item completur hec intentio permixtione cum balneo aque frigide et potu eiusdem. vnde Aui. Possibile est vt balneo aque fride deueniat in ethicā senilem. verūcū cum illo magis tardat tēpus mortis: et fortalr se viuit cūz ea tēpus cui est qstitas: et multoties qdē rectior est pmutatio eius ad illā ethicam. s. senectutis: quāuis sit i se egritudo seu a incurabilis: in qua inatus calor destruitur. Curam autē blāditiuam psequere cum fridis et humi dis vt supra: et cum canonibus dictis. et tu bene considera. Et hec de ethica febrili.

De febribus

De ethica senectutis.

Rubrica. III.

Am dictus est reperiri ethica que nō ē febribus ab auctoribus dicta ethica senectutis. qm̄ accidit corpori in hora seny. vel qz plus accidit senibus. vel quia unusqz qz cui accidit similitudinez hz seny: qz qz dicit senecta. unde in vulgari nostro est sicut blasfemia: et propterea dicit senecta. Nonnulli eam appellāt febrem frigidā: dato qz non sit febris que in pſentia sic describitur. Ethica senectutis est dispositio corpori adueniens qua ipsum: et eius cor pncipalr exccat: cui fm plurimū friditas coniungit: aut quādoqz et raro caliditas equalis. Dicit et eius cor: qm̄ sicut febris ethica est pmo cordis et totius passio. ita et ethica senectutis est pmo cordis siccitas: et totius: et similr friditas cordis: et totius. Et ppter hoc consumptio corporis que accidit ppter siccitatē stomachi pmo nō dicit ethica. Dicitur fm plurimū: qm̄ hoc consequit ad cōsumptionē humidi radicalis factā a re exccante absqz distemperamēto in actiuis. ad quā exccationē finaliter segitur friditas de per accidēs: qm̄ subtrahit humido caloz remittit et extinguit defectu pabuli. et dato qz corpus cōsumat: stāte adhuc caliditate nālī in gradu suo: tamē nō pōt diu durare propter defectū pabuli. et ideo dī et raro. Et si tu queris pōt ne esse cum calido excessiuo bec siccitas: dicēdū qz sic. sed tūc reponet illa dispositio sub febre ethica febrili. Et ex his inferē qz dato qz reperiri possit ethica senectutis simplex: nō tamē pōt durare diu simplex: qm̄ cum pmo est a siccitate tātū. tamē illa pseuerante ifridant mēbra euāte calore nālī ppter defectum pabuli vt dictū est. Inferē scdo qz bec febris diuidi pōt in tot spēs in quot febrilis: fm diuersitatem consumptionis trium humiditatum de secundis: et tu considera.

Cause. De causis eius dicat qz qz est frigus domians quōcūqz quare phibet membrā nutrirī et exccant ab eo iaz vtute nutritiua debilitata: sicut accidit in fine vite: aut potu aque fride nimio ex eadem causa. Ex quo apparet mēbra exccari et de per accidēs a re vehemēter humida: vt est aqua. Itē dimissio exercitij consueti. vñ mēbra nimio humido non resoluta ab exercitio consueto calidū suffocāt non debite nutriunt: qz non attrahit: et tractū non bene digerit. et ideo 3° pmi. relinquēs exercitiū cadit in ethica. s. senectutis: aut exercitiū forte resoluens: aut friditas vaporosa cordi cōicata ab aliq re nō putrida i corpe exite: que deide oib^o cōicat mēbris. Un debilitat vt nutritiua: et accidit siccitas p accis vt dictū est: aut caliditas resoluēs: ad quā de paccidēs segit fridas: aut fluxus excessiuus q̄liscūqz. ad quē segit resolo mēbroz et calozis: vñ sit idebita nutritio: et ex pñti exccatio: aut fortis ifridatio facta: aut cū emplis ad extra applicat et vnguētis: vt in febrib^o arsiuis: aut alr quōlibet: aut apā intrinsecū diu turnū: aut morbo diuturn^o: et pñlī de alijs resoluētib^o et vtutem digestiua ac nutritiua debilitatib^o: vñ ipediat mēbro rum debita nutritio ac humectatio. qz ad malā humoz digōne segit repulsio nutritiui mali a mēbris. vñ deinde non nutriunt. Itē vsus ciboz calidoz exccatiū: epar iflā mātū et exccatiū sunt cā hui^o. nā cū epar dōpef cordi cuz sua humiditate. hic cū ei^o humiditas exccat: et deide cetera mēbra ad que sanguis pgit exccat: et sic pariformiter p alias pñles cās discurre. Corpa aut hui^o disponi pparata sūt senes magis ceteris: et hoc alijs parib^o. et z iuuenis. et 3° pueri. Et hic nota qz pñsiderato gradu humiditatē et vigore nutritiue remotiores sūt pueri. s. pñsiderata aptitudie humidi ad euaporādū paratiores sūt pueri iuuenib^o. s. hic (est locus speculationis. considera.

Signa demonstratiua ab yrina. Urina qm̄ est alba

subtilis et aquosa ppter friditatē et siccitatē: nō tñ semp est talis: qm̄ aliqū ē grossa: maxie qm̄ gñat ex idigōne: mā flātica sic genita cū ea transmissa. Egōnes aut aliqū sūt vñctuose et ligde. Et subaltiberetib^o: qm̄ ad tactūz vñplm sūt fridi. dico vñplm. qm̄ vt raro repiunt cū eq̄litate calitatis. Itē et siccū dñio siccitatis: neqz in eis appet calitas vt in febrili. Et q̄litate mutata. nā vt Auic. signa apparent adubul ex pte pccauitatis oculo: pñsumptōis corpis: discolorationis faciei: et sic de alijs cū qbus nō inuenit itēfio et in flammatio post cibū vt in ethica: et accidit ei eructatiōes acetose. Ab opatiōib^o. pulsus est puus tardus rariū ppter drias dictas in pulsu patiētū ethica febrilē: nisi ad tātū cresceret obilitas vtutis qz cogere ad satisfaciēdū cū frequētia: et maxie appet bec frequētia pulsus i bis qb^o accidit bec dispō. potu qz fride sua friditate mltū minuēte calozē nālē: aut idurātē arteriā reddēdo eā iobedientē. qre cogetur ad frequentationem.

Pronostica. Et bec qdē egritudo cū pfirmat nō curat: et si esset ei igeniū eēt et mortu. Ani. Siccitas pfirmata i corde cito pducit ad mortē: post hāc que in epate icipit: post hāc que in stō icipit. Cōsumptio vñ que in alijs icipit mēbris tardius in cōsumationē vñtimaz egros ducit fm qz minoris sūt nobilitatis: et fm qz plus aut min^o sūt exccata. Cōfirmatio cognoscit qm̄ puenit ad signa tertie spēs. De alijs pñosticis pportionabilr: dic vt de signis ethice febrilis.

Canones Prim^o pōt eē vt supra de ethica 3° spēs. vt cū pfirmata fuerit nō adhibeat ei cura. s. solis pñosticis relinquat. Scds qz cū sperat ei^o curatio medicus dī eē sollicit^o in cura ei^o ne pfirmationē recipiat. Terti^o qz sic in febrili dicebat qz vnica erat pncipalis intentio: ifridatio. s. et hūectatio. Ita et in bacynica et pncipalr et hoc fm plm ppter ea que de causis ē hūectatio et calefactio. q̄ itēto pficit ordiatiōe diete: alteratiōe: et accitiū cor rectiōe. Primū pficit cū debita admistratiōe sex rerū nō nālū. Initiū faciēs ab aere: declinet aut parūper ad calidū et ampli^o ad hūidū. et sit aer aromatizat^o. et hyeme vite tur ignis excellētis calitatis: et sit ex lignis salicis. Modū alteradi hūisti supra ad plenū de fe. pestilētiā. vestes stratus moderent fm tpa: et aromatizen fm illa fm delectationē ifirmi. et hū. Et breuiter euident qz corpa exccat tyritutē debilitat ex pte aliaz rez nō nālū. vt supra de ethica febrili. Et tu per illas discurre et tuo adapta proposito. De cibis. dī eoz cib^o eē hūidus facilis penetratiōis pp defectū vtutis nutritiue mēbroz velocis descensūs a stō: quo nō sit viscositas supple grandis p quā opilet: rez vñ patiēs hūerit spūs et hūores multū resolubiles: nō erit malū si erit aliq̄l viscosus. Panis puenit vt in ethica. sed nō sit hic cum fridis alteratus. Similr carnes cōueniunt vt ibi. et nō alterent vt dictū est de pane. Qua valde pueniūt maxie vitellus: cui si nō abhorret addat paz cinamomi. et eis sepe ytaf. itē aq̄ carnis. Caseus ex toto euitet salit. lacte yti pōt cocto: et in quo exticti sūt lapides viui. Itē et eo cū zuccaro tab. aut melle. vt in ethica febrili dicebat. Pñscib^o ac cancris qm̄ yti poterit pparatis cū ciamomo et hū. calis aromaticis. Ex olerib^o pueniūt borago. feniculus saluia rosmarin^o. cū qb^o cōmisce hūida supraposita. Itē cibarā cū lacte amigdal. Ex granis cicera rubea fracta cocta cū carnib^o. Itē et puls ex tali cicere. Itē pñfana ordeī cū lacte amigdal. i brodio carniū: et ita de alijs hūitib^o itētiōnez que pte fabrica. Ex fructib^o recetib^o aut nunqz a raro et in modica q̄titate. vt sūt yua bñ matura trib^o dieb^o collecta et suspēsa: pomis: piris coctis aspersis ciamomo. et hū. s. directe nō pueniūt. ex siccis pueniūt amigdale dulces granapini. filitici ouelana passule. cuz altero isto cōmixta:

raro et his. **¶** De potu. Sunt vinum albu splendidi me-
die vinositaris aromaticu medij saporis declinās ad aliq-
lem: q' paucā ducedinē mediū iter vetus et nouum neq' su-
mat in magna quātitate: et si limphare oportebit limphē
cū aqua ordeī mellita v' l' ucharata vel in qua sit modicus
cinamomi decoctū vel masticatū. et de potu loquēs in lib-
de tabe vltime mēdat vinū. Et Auic. vinū subtile odori-
ferū parue quātitatis ē vebemēter pueniēs eis lac ē. Si-
militer et mel. ingt. Del quoq' in talib' vtilissimū: et vini
vltus vltime vtilis ē in frida tabe. et Auic. Del ē vltimū in
inuamento eoz. sicut ē vltimū in hōcūmēto hūitū febrem
ethicā. **¶** Cōsistit dicit eē vtilissimū studere nutritiōi q' ē
alteratio. dicat v' de ethica febrili. p'rio ex pte odorabiliā
odozenē calā aromatica. v' ambra muscus nux mus. mellis
sa citrū laudanū et tale. et ex his p'ficere odoramētū in for-
pomi vel ligdū maxie tēpore estatis. Et de his copiose de
febre pestilēiali. **¶** Itē fac sacculū cordialē declinātes ad
calidū. et tu supra d' pestilētia quē potes calefacere cū suffu-
migio facto cū aqua buglosse sup lapidē ignitū. **¶** Itē fiat
p'ntue inunctio dorsi ex oleo amida. oulc. sisami pingue
dinis galine olei ros. cere citrine cū modico aceti. **¶** Itē
ordine enema quo iterdū vti d' ex flore camomille bliti
mercuriali ficub'. et capite arietis oleo sisami de been et hō.
calefaciēdo vel addēdo butirū. Et q'q' cassiaz aut māna.
Itē ē valet in b' casu oleū olinaz bñ maturari. et addatur
quātitas salis pueniēs. et ista enemata p'ntuent. q' calefa-
ciunt et humectāt. et b' m tenorem vltutis iterponat tps vt
decebit. **¶** De balneo dicat q' curā hec ē p'sistit p balneū
calefaciēs et humectās factū. s. cū aq' decoctōis camomille
melliloti maiorane mēte mellisse et hō. cibo iā digesto. cor-
pore nō famelico neq' sitiēte in quo nō d' trahere moram
magnā quā mēsurabis scōz tenorē vltutis. deinde operare
v' dictū ē de balneo in p'cedēti rubrica portando. s. ipm
ad lectū. Tu itaq' ciba egrū tuū bono mane euz aq' carnis
aut vitellis ouoz deide q' tuor horas post vel circa qā spe-
ratur descēsus cibi a stō fac ei balneū. deide post exitū ser-
uatis que dicta sunt in p'cedēti rubrica ciba eū et de reli-
quis ibi. et stude ad stōi p'fortationē cōtinue. **¶** Ad intra ē
datur alteratiua p'ficiētia itentionē p'cipalē. vt sunt sy. cō-
fectiones electuaria et hō. Et tu semp p'cede vt sepe de de-
bili ad forte. Ex sy. cōuenit sit factus cū aqua mellis cina-
momo. et gariofilis. Itē ex aqua carnis melle cinamomo et
hō. Itē p'fectio diamusci dulcis: diambra ex electuarijs ele-
ctuariū de gēmis. Itē tyriaca aut metridatū cū modico vi-
ni. Itē electuariū regū mesue: et sic de alijs. Itē p'fice restau-
ratiū ex carnib' p'cedēti rubrica cū cinamomo gariofilis
et hō. qd sit calefactiū et humectatiū postremo scito qd
auctores nō curauerūt ponere signa neq' curā ethice sene-
ctutis pueniēs a caliditate et siccitate. q' in oibus filis ē
cure. et p magna parte signis ethice febrilis. **¶** Et hec de
ethica senili deo gratias Ac beate marie in cui' die hoc ca-
pitulum compleni.

Capitulum. XVII. De febribus ppositis con- tinens rubricas. 7.

¶ De modis causis et signis compositionum febrium ad in-
uicem.

Scitur febre eē pposita triplr. primo
qm cū ea iungit āpa. et q' cū
cipaliter ad se curā. vt dolor itenitus aliena-
tio sincopis appetitus canin' et hō. 3° q' cū
ea cōiungit alia fe. siue sit eiusdem generis
siue nō. vt cū effimera cōiungit cū putrida
aut ethica cū putrida. de q' oibus infra. p'mis duob' modis
ip'oprie d' feb. pposita. 3° aut mō p'prie pposita feb. d'. vñ

ad mēte oium medicor' febris pposita ē febris ex duabus
vel plurib' febrib' eiusde' v' diuerſi generis scā. Ex^m p'mi
vt cū effimera vā cū nō vā iungit v' tertiana cū tertiana
Ex^m scōi vt cū ethica v' effimera cū putrida. v' nō putrida
cū putrida. v' tertiana cū flātica. et tūc ē emitriteus: vt ifra
et p'p' p'm p'limū eueniēs. et hic nota q' qdā est p'p' mixta
sic absolute dicta: qm. s. hūores diuerſi peccātes adinice cō-
mifcētur vā: et vnica p'mixtiōe. q. s. ad vñā reducunt formā
vt illa q' fit in colera citrina: aut vitellina. vt supra de' cole-
ricis. qdā ē mixtiō nō absoluta. et qm illi hūores faciēs fe-
bres nō veniūt ad verā: et vnica mixtiōne. s. ad vñā formā
hūoris. vñ diuerſe causant febres p'pterea dicebat Auicē.
Cōicāt febres in signis et p'petatib' q' appropriant hūorib'
simplicib'. et hec mixtiō multis fit modis. vt Auic. **¶** Ali-
qm. n. fit p'p' febriū in gñe elōgato: q' diuerſo. naz p'ria siue
diuerſa sunt abinice elōgata. vt cū p'ponit effimera cū pu-
trida et est hec p'p' ex illis q' valde ambigua sunt: qm ipsi. s.
medici vidēt interpolatōes v' iceptiōes rigores et horripila-
tiōes: et reditiōes sudor' si fuerit illic sudor: et p'horas p'icu-
lares: q' p' iuaſiōes mltor' porisimor' vñ p' aliū q' existiat
q' sint illic febres putredis tñ iſepabiles at p'posite ex p'ti-
nua et interpolata p'les nō attēdētes deō Auic. facile p'p'ut
in iudicādo hāc p'p'one et p'cipue i q'busdā putridis p'ntu-
ad q's sequit' corpis extenuatio: et apparitiō tele natātis in
vrina. et tñ ibi nō est ethica: s' putrida tñ. vñ iudiciū hñt
corruptū. et b' p'tingit maxie in flātica latica dicta de q' su-
pra. et iō ſia bñ attētus de signis de q'bus ifra ne decipiaris.
Quāq' aut fit hec p'p' in genere p'rio. vt cū cōiungit putri-
da cū putrida vt tertiana cū flātica et hec cōp' et filis facile
cognoscit. vñ Auic. turpe qd ē medico ſciēti ſignificatio-
nes cuiusq' fe. s. ſimplicis et accidētia ei' vt si p'cipiat p'p'one
p' die aut z' nā vt z' de d'rys febriū. due diuerſe mae hñt di-
uerſos porisimos et diuerſa accidentia vñ quotidiana hz
oēs ſuos porisimos: et accētia ſilia. duplex aut 3° et si oī die
iūadit tñ ſcōus porisim' nō ē ſilis p'. vñ p'm affiat 3° et ſcōs
4° v'ez hui' meli' i p'cessu cognoscit. **¶** Quāq' fit hec p'p'o
ſitio ex his q' in ſpē cōueniūt. vt cū due tertiane v' plures
adinice cōiungūtur ſilr p'les qrtane. et hō. vñ Bal. recitat al-
legato loco se vidisse ifatē q' paſſus ē ſil tres tertianas q's
cognouit ex signis tertiane siue acidētib' ei': vñ Auic. q'q'
cōponūt tres de febribus tertianis.

¶ Post has sic p'positas p'p'ones. volo ante ſignoz de eis po-
ſitionē poſſibilitatē taliū declarare. Nā p'p' oīz generuz
ſil ē poſſibil'. vñ poſe ē vt q's patiat' effimera putridā et ethi-
cā. Decliat itaq' p' poſſibilitas p'p'onis effimere cū putrida
iūz p'm mēbzū: qm ſūt in gñe remoto. Nā p'tingit q' tuor mo-
dis vñ gen' febris cū alio v' alijs p'poni. **¶** P'rio qm vna
p'cedit aliā. ſic qd i ei' aduētū reperit i corpe diſpōnē ad ad-
uētū alteri'. vt ſi effimera p'rio eueniret a cā extriſeca vt
ab ira v' nimio labore et hō. et corp' eēt male diſpoſitū. q' ad
ei' hūores: q' pati eſſent ad putredinē v' ebullitiōne. et tūc
ipe calor febril' i ſpiritib' exiis occures hūorib' ſic p'paratis
et diſpoſit' febre cāret hūoralē v' putridā. **¶** Et q' vna p'ze-
cedit aliā dato qd mā z' nō ſit diſpoſita: s' p' aduētū p' diſpo-
nitur. vt ſi p' accidet effimera. et hūoral' v' putrida: qm mā
ei' diſpoſit' ad ebullitiōne vel putredinē p' calozē effimere
q' mā p' nō erat diſpoſita. **¶** 3° qm ſil et ſel p'les febres in eo-
dē corpe ſiūt et ab vno agēte tñ: vt qm mā p'm febriū. s. tā
ſpūs q' hūores parati ſūt iſlāmari. **¶** 4° qm a diuerſis ſiūt
agētib' p' eodē tpe. vt ſi q's irat' balneū igredere. et rōe ire
iſcurreret effimera: et rōne balnei putridā: et i ſūma aptitū
do zē. cū alijs ad b' maxie facit: et tu bñ cōſidera. v'ez hic nō
q' raro ē putrida v' q' ſi nūq' qn ad cā ſequat' effimera. Nā
videm' q' ad facilē bubonē ſequit' effimera quāto magis
qm eſt magna putredo in hūorib' exiitib' ad ira vaſa et ſilr

De cognitione ppositionis febrü. ¶ Clausus ad
cognoscendū se. ppositas ē cogni-
tio suorū simpliciuū vt ⁊ de crisi. nā facile ē cogicer febrē eē
cōpositā. sed difficile ē cognoscere ex qb⁹ pponat febribus
⁊ ideo attēde cognitioni signorū simpliciuū febrü. vnde dicit
p q qñ effimera pūgūt putride: tūc obtenebrant signa effi-
mere: neq; a medico cognoscunt distincta: ⁊ iō auctores de
tali pōne nō curauerūt. Est vey q qñq; accit effimera ex
bubōe. deide subsegt putrida. ⁊ sic p q automare pōne

earū adinuicē: et hāc omittēdo dicendū de cōpōe ethice cū putrida: q̄ supra ē ex illis q̄ ambigue sunt. nā latice fepe indicat ethica: vt supra de latice. Et zoar. cui⁹ cognitio ē difficilis: nō ap̄ illū q̄ ē subtilis speculatiois: et certe ē difficilis cognitiois: qm̄ ē cū p̄tina p̄plicata. hec. n. cōpō cognoscit si q̄s attēte cōsiderat: vt Gal. p̄mo de dñys febrium. Mulier q̄dā pariebat ethicā cū putrida: quā ipse cognouit: q̄ d̄ die et de nocte breues fiebat p̄tes porisimi et multoties soluebat: cū aliq̄li liquore siue sudore. rorido: deinde corp⁹ remanebat ad tactū t̄pātū: nō absolute: sed in cōparatiōe ad id qd̄ apparebat t̄pe porisimi: et cū ea cōprehēdebat ethicā: q̄a p̄ eo t̄pe: q̄ cessāte inuasiōe sentiebat in arterijs caliditate magnā. nō. n. p̄tes arteriaz refrigerabāt cessante porisimo: sicut alie p̄ticle circūstantes. neq̄ velocitās et spissitudo pulsus cōmittēbāt: et potes addere q̄ sp̄ post cibū sentiebat se sup̄calefieri: vt supra de ethica. vep̄ qm̄ putrida ē de febrib⁹ arefacientib⁹ hoc signū p̄ magna sui p̄te cōfundit. cōsidera. ¶ Sed dicē. itelligo hāc cōpōne facile: qm̄ ē putrida interpolata p̄ porisimū aug⁹ et decremētū: vt dictū ē. Sed qm̄ ē cū p̄tina cōposita quō hoc itelligā: dico q̄ p̄ hec signa. Quia videbo egrū extenuatū: et q̄ vna erit aliq̄ silis yrine sani cū qdā oleaginitate: et aliq̄ fuerit colorata et spissa: et semp̄ ifirm⁹ calebit: et pulsus erit strictus cū qdā mollicie: et i occasu solis sentit in dorso mēbris ac lacertis frigus v̄l aliq̄a mutationē cū nausea malo appetitu: et in oculis: et facie hēbit inflatiōes pallidas et i pedib⁹ silr: et q̄ vene corp⁹: et figure ossiū iā icēperūt apparere vltra debitū: et q̄ cutis frōtis: et timpoz incipit arefieri: et q̄ p̄ cibū assūptū calor febrilis manifeste auget. et ita cognoscēs cōplicationē ethice cū flatica: et eodē mō p̄cede de signis tertiane et quartane cū signis ethice suo mō vt hic et sic p̄ hūc modū deuenies i cognitionē oīz taliū cōmponūz: s̄ q̄ ē ethice cū flatica ē de his q̄ fm̄ plurimū eueniunt respectu aliaz: et hec d̄ tali cōpōne sufficiat. ¶ De cōpōe aut̄ putride cū putrida dicēdū: vt p̄portionabilr supra: q̄ oīz pus cognoscere diligēter: vniuscuiusq̄ spēm: et hoc cognoscere nō ē difficile: vt 2º de dñys febriū. Et i cipiā a p̄tinuis. vbi pus nota q̄ qm̄ sanguinea p̄iūgit cūz alia putrida signa alterius putride cōfundunt et occultantur a signis sanguinee p̄ abundātia maiorē sanguis sup̄ alios hūores. nā sp̄ maius occultat min⁹: et hoc maxie h̄z v̄tutē: qm̄ alius hūor nō sup̄abūdaret v̄tūaliter: q̄ eo casu nō occultaret: s̄ manifestaret magis. cōsidera. ¶ Est itaq̄ cōpō p̄ma p̄ nūc i ordie: qm̄. s̄. sinochus cū causonide p̄iūgit vincēte sanguine: et appellat sinochus causonides. scōa qm̄ colera vincit et sanguis subdominat: et vocatur causon sinochalis. Et ista cognoscūt p̄ sua signa. vñ i p̄mo casu appellata et fortiora apparēt signa sanguis. i 2º ē: et tu p̄ iº discurre supra i suis rubricis. ¶ Utrū sit possibilis cōplicatio p̄tinuaz iā dictū ē. Et dixit Auic. q̄ cū fuerit febris p̄clusa cum rigore absq̄ sudore: s̄ aliq̄ ad plures rigores seq̄tur sudor: tūc iudica cōpōne diuersaz. s̄. māerum: quaz vna ē apta expelli p̄ sudore: et alia nō: Et subdit qm̄ videbis i p̄clusa. i. p̄tina sup̄fluitatē i durabilitate et p̄lixitate frigoris v̄l rigoris: tūc existima cōpōne. nā p̄p̄z ē p̄tinuaz nō horere. aliō signū cōpōis reditio horripilatiōis p̄ getē: vt i emitreo. Et nō q̄ fm̄ diuersitate materie: diuersa hec signa apparebūt: et diuerse hore inuasiōis. vt supra de eis. Qm̄q̄ cōponit p̄tinua cū iter p̄ma eiusdē generis vt flatica p̄tinua cū interpolata flatica. s̄ sit raro: et tūc occultat exacerbatō: q̄ i continua debēt apparere p̄ motū interpolate: et signa cōfundūt max⁹ qm̄ sūt de eadē mā q̄ p̄tingat ipsas eē d̄ diuersis flaticib⁹: vt p̄tinua de flate dulci: et interpolata d̄ acetoso v̄l

falso: tūc ex signis suis diuersis bñ cōphēdēt. Dixit et alij auctoritate i libello de circuitib⁹ febriū. Si i circuitu febris flaticae inueneris febrē circuit⁹ horarū octo: vt sicut durat accessio horis sex: et q̄scat horis duabus: scias q̄ eger patit̄ tres febres flaticas: q̄ hore octo sūt tertia ps circuit⁹ febris flaticae: et silr cū inueneris circuitū. i. s̄. hore sex: scias q̄ patit̄ tres tertianas: q̄. i. s̄. hore sūt tertia ps circuit⁹ fe. tertiane: et silr cū inuenis circuitū. i. s̄. hore sex: scias q̄ patit̄. 4. q̄rtanas: q̄. i. s̄. hore sūt. 4. ps circuit⁹ fe. q̄rtane. In colerica aut̄ et melica silis cōpōis accidit op̄p̄tū ei⁹ qd̄ dictū ē de flatica: qm̄ fm̄ plurimū accidit q̄ mā facies interpolata mouet i die getis exacerbatiōis: s̄ et p̄tingat moueri qm̄q̄ i die mor⁹ exacerbatiōis. Et similr d̄ melica. ¶ Ideoq̄ i febre cōposita ex tertiana p̄tinua et tertiana interpolata accidit s̄ plurimū vt vna die stet cōtinua cū sua exacerbatiōe: et alia die stet p̄tinua cū manifesto porisimo: et tertia die sine exacerbatiōe et paroxismo Si tñ occurrit: vt coinciderit interpolata cū exacerbatiōe: tūc s̄ sit occulta exacerbatiō: porisimus tñ reddit⁹ fortior et itēsior q̄ eēt si eadē hora nō occurrerēt. Aliq̄ tñ p̄nt occurrere i diuersis horis p̄ materie difformitate: vt de flatica paulo ante dicebat. ¶ Quidā dicunt q̄ qm̄ colera putrefit ex venas: et nō ad apostema faciēdū: et hoc i diuersis locis: tūc cābit duas tertianas: q̄ ambe eadē mouebūt die. q̄ si i vno loco tñ erit: et nō erit excedētis q̄tatis: faciet tertianā simplicē. Si vō multa generābit cōpositā: q̄ d̄ duplex tertiana: q̄rū vna mouet vna die: et alia secūda die. Et breuiter attēde multū p̄ncipys inuasiōis febriū et horis. Nā he cū alijs suis signis facile te i cōpositaz cognitionē d̄ducēt. Et tu bñ ad hec oīa cōsidera. q̄ sic discursus relinquo. Accedēs ad alias q̄ de interpolatis. ¶ Et dico vt supra. q̄ ad cognitionē interpolate: nō oīz attēdere periodos supple tñ: s̄ ad acci⁹ p̄p̄a ne p̄tingat error: p̄p̄a dicebat Auic. nō oīz q̄ medic⁹ volēs hēre noticiā febriū putridaz simpliciu v̄l cōpositaz occupet tota occupatiōe cū porisimis: vt solū s̄ p̄iodū iū dicet: q̄ si sic caderet error: qm̄ iudicaret duas tertianas eē flaticā: qm̄ hñt oī die p̄iodū: et sic de alijs: s̄ supple oīz vt occupet cūz signis p̄p̄ys: et p̄ iº iudicet. et iō qm̄ vides porisimū oī die fieri cū signis p̄p̄ys tertiane: tūc scias q̄ sūt due tertiane: et hoc bñ et necessārio d̄z attēdere medicus. qm̄ si existimaret has duas tertianas eē flaticā interpolate: cōsidera. Et iō attēde modū q̄litarē et hore afflictiōis. nā si videris porisimū de tertio i tertiu absq̄ rigore p̄uictione velocitate et spissitudine pulsus et alijs signis p̄p̄ys tertiane: s̄ videris porisimū d̄ tertio i tertiu cum diuersitate et tarditate pulsus: et yrina discolorata: et cūz hoc porisimus nō festinat ad statū: et lōgior porisimo tertiane. tūc nō iudicabis tertianā: s̄ duplicē q̄ntanā. Cōsīmiliter si videris porisimū oī die cū rigore et iordinatiōe et nō cū frigore puro: et cū siti valida et q̄ris amaritudine et existētib⁹ colicis cū sudore abundāte. yrina tincta pulsu veloci et spisso: et cū hoc porisim⁹ ē breuis spatij: et ad statū festinat: nō debes hāc quotidianā: sed duplicē tertianā siue cōpositam pronunciare. Et fm̄ hec duo exempla debes in alijs oib⁹ p̄cedere: et certe cum videris accidētia paroxismi nō eē vni⁹ materie: debes statim suspicari de cōpōe: de qua in scōo vel tertio die magis certificaberis. Itē scito q̄ si tertiana ē cōposita ex tertiana pura: et ra acutionē facit: et cōsilr dic in cōpositiōe flaticaz q̄rtanaz. Uolo hec tibi sic generalia de cōpōe interpolate sufficere: d̄ q̄b⁹ tāq̄ d̄ his q̄ raro eueniūt auctores sp̄alia nō fecerūt capla. nā d̄ his q̄ raro eueniūt. ap̄ medicū n̄ ē scias. v̄cio at̄ ad eā sp̄ez q̄ famosi ē ap̄ medicū auctores

De febris

De diffone diuisione casus et signis emittit. **R^o II.**

Emittitens ut nomen ipsi sonat est febris composita ex duabus febribus quibus altera est tertiana. Deinde ab eam quod est dimidium et tertios tertiana: sic descriptus est emittitens cōiter acceptus. Prope autem acceptus est qui cōiter venit: et describitur ab Auic. quod est febris composita ex duabus febribus: quibus una est tertiana: et altera flatica: et fit in die vno porisimo tertiae et quidiam sit: et autem semita cōitatis et vnitiois: quod cōiter simul inueniunt eorum porisimi vel exacerbationes: aut sunt semita cōalternatiois et vicinitatis: quod porisimi vel exacerbationes sunt vicini: et non miscet: sed cōalternatiu veniunt: quod post recessus vni alter venit: aut sunt semita itroitus: ut quod autem recessus vni alia supigrediat: ut supra declaratum est. Et difficilius ad cognoscendum est per. Deinde 2^a est facilius cognitiōis. 3^a autem mediū. Considera per textum Auic. quod visus est accepisse scdaz per 2^a et 3^a. nā dicitur nullā fecit mentionem: et hec febris plus a tertiana notatur: prope quod colera est apta cum putrefit magis putrefacere flā quam eō ratioe sue fortis caliditatis putredinalis: et sue p̄funde penetratiois: quod secū facilius trahit flā quam eō: et sic febre cāt composita. Et diuidit emittitens in vey non vey purū non purū: certissimū non certissimū: maiore minore et mediū. vus et purū idē sunt 2° de dñs febriū. et Auic. de eo ingit: et iā ponit emittitē purū febre composita: quod fit ex tertiana extrinseca. i. interpolata: et flatica intrinseca. i. continua: et illā quod est p̄ter illā nominā non purū. certissimū est: quod vñ ex his hūioribz aliter non supat. non certissimū quod supat vel supabūdat. Maior emittitens: ut salernitani Hilber. et eorum sequentes: est: quod colera putrefit intus: et melia est. Minor quod colera putrefit intus et flegma est. mediū quod flegma putrefit intus: et colera est. Sed in hoc discordat: est plateari a passionario: gordonius vero tales de his vñs posuit. Maior emittitens: i. uenis flā recodit. Exteri colera. mediū uentis illi. pessimū humorū inest in uenis. i. melia. fel cogit est: sed ut Auic. hec sunt in quibus supflua occupatio non est hūda: sunt etenim inutiles fūmones. et quā in ipsis pcedētes dixerūt: quod adhuc diuidit in simplice: et compositū: per simplicē itelligētes vey purū. per compositum illum cui superuenit altera febris: et sic erunt tres vel quatuor febres simul.

Signa demonstratiua. Primū signū et p̄puz magis: quod sumptū a nā materiez: quod spaciū huius febris in vno duorum diez. i. in illo in quo sunt ambo porisimi et longius porisimo tertiane: et fit magis geta. i. ab accidentibus colice pure de siti inflamatōe: et alijs suo ca^o vidēdis: sed alia die in qua remanet. i. sola flatica est leuioris porisimi: quod solū accidit exacerbatio flaticae: quod est leuior accidentiū quod sit flatica et colerica simul. hoc tñ signū nō est sic p̄puz gnetia oportet adducere alia paria signa. i. cōparatiua. Cū hoc est similis significatiua quod hec diuersitas est ex pte materiei. nā si fieret cōpō d tertiana nota cū tertiana pura de mā pauca et miti. In hac. n. cōpōne fieret vna die: ut in die tertiane note: spaciū lōgi: et accidētia getiora quod ueniāt tertiane pure: et alia per paucitatem materiei: et ei^o miticitatem erit porisimū breuis et paucorū accidentiū. Scdm. quod quā in emittitēo horripilatio fū plurimū reiterat: et hoc max^o quā porisimi simul inuadūt: et si emittitēo vñ nā cū colera sit est: facit rigore: et cū flā sit itra: facit circū ifrigidatōem ex quibus duobz cātur horroz: quod est mediū iter rigore et frig^o. scdō de dñs febriū. vñ per signo vificādo imaginēis quod cū colera sit ex venas cito mouetur: et flā sup mēbra portat: flā autem tarde: et ifrigidat: et cū mouet caliditatem colere suffocat: et calor expāsus ex motu flatis ad itra retrahit: et sic fit mō expāsiō: mō retractio: ad quoz mor^o sequitur

horroz sine horripilatio: et expiētia inuētū est: quod vñ ad quatuor vices accidit hoc fū plurimū. Et cū illa horripilatio adhuc stat caliditas pcepta ab ipsa colera in mēbris posita. Tertium signum. quod in vno emittitēo corp^o nō ite gre mudificat: quod altera febris est continua. Quartum. quod quā porisimi sunt subintrātes aut cōicātes: quod vñ cū alio veniat: aut parū post: tūc fit magna cōmotio. et silr in augmētō: et silr fit redit^o horripilatiois per diuersitatem materiez: et ipsas in diuersis horis moueri: et fit stat^o lōginqu^o. nā cū corp^o ex pmo porisimo sit supcalefactū: et statū expectas supuenit deinde horripilatio vel rigor: et iō tardat: et hoc totū per pugnā materiez: ut supra. Quintū signū. quod enētus stat^o ei^o est mediū iter enētū stat^o flaticae et colerice. hoc. n. facit reuolutio vni^o materie sup aliā: quā flā tardat colera: et colera velocitat flā. Sextū. quod per tepescit cū sudor flate sua frigiditate colera igrossatē. i. respectu ei^o quod fit in colerica pura. Septimū. quod in suis porisimis seruatur ordo: ut quod tertū est similis pmo: et quartus scdō. Octauū et ēa consuetudine vel etate supitū: ut cū quod consuetus est colera multiplicare: et colericas pati egritudines: vputa rōne cōplexiois et regimīs: deinde facit regimen flatis multiplicatiū: et ad febre deinde puenit: tūc suspi cādū est illā eē cōposita et emittitēū: ut vbi grā. quā quod est colericus: et paup^o vñs acrimibz et hū. vigily: et alijs exercitijs: ut ad statū pueniat: ut cleric^o ad epatū: et cū factus est epus vñs gete cibis multis: et flatis multiplicatiū. et per viā indigōis: quod multo plus solito se replet: tūc cū talis febris suspicat de emittitēo. et iō multi tales diuina iusticia cū emittitēo moriūt. Proportionabiliter de etate: ut cū quod trāsit de pueritia ad adolecētiā: et iō p^o adolecētie febris suspicandū de emittitēo. quā de colera per p^o adolecētie: de flate vñ per pueritiā: et quod vñs hūior sic i eo putreat. silr si quod febris i p^o senectutis p^o: quod rōe inuētutis: quod pcessit de colera suspicat. de flate vñ rōne senectutis. Novū a pulsū supitū: et quod in suis dñs mediomō se hū iter pulsus tertiae pure et flaticae: et ēa p^o. Decimū supitū ab vñs: et ab alijs exercitijs: ut quod vñs est tardū digōis supple respēu vñe tertiae pure: et est remissiois colozis et gñioris. Ibe et gñioris sedimīs: vomit^o est p̄mixt^o ex colera et flate: et silr egones: quod talis est mā quod dñat. Unde cū quod est haly cōprehēdēs multa ex supascriptis quod ad do ad maiore noticiā: est quod febris est continua et interpolatōez hū. vñ vna die est leuior altera: ut deū ē: sed attēde ne decipiaris quod continua nō apparēt signa continue ex colera: et hū dico ne tu crederes continuā pportionalē de cola: que est vna die leuior altera: quod eēt emittitens: et i tpe accessiois magnū pati rigore: et bis ter vñs ad. 4. ut supra in die eodē: et quod tenor su^o est eqlis: quod debile similit^o debili: et forte forti. Duodecimū sumit^o ex statioe. i. ex iudicio domini vñ hūioris sup aliū. nā si flā dñat: porisimi sunt longiores. quod flā magis plōgat et tardat: et horripilatio minor: quod redit plus ad ifrigidatōem: et horripilatio pulsus fortior: per multos vapores a flate eleuatos: quod flā est ad itra venas putrescens: et extremitates in frigidat^o: et tardius mundificat a suo frigore respectu tertiane: vñna est albius cruda magis: sudor null^o aut paucis etas puericie senectutis. Consuetudo: et quod currunt cursu hū signat dominiū flatis sup colera: ut ars sexus: et hū. d. quod supra d flatica: quod si colera dñat porisimi sunt breuiorē et extremitates velocius calefiunt: et sitis et vomitus coler pl^o: et sudor magis exuberās: et aliqñ horripilatio: aut rigor vñna tincta vehemētius. Etas inuētutis p̄pō colerica. Consuetudo. ars. sexus et hū. p dñū eius quod d flate dñat. et quod si humores dicti eqls erunt tunc frequētāt. i. equat significatōes sine signa. vñ isaac. si materie fuerit: eqls

De febris

aliqui comedēt quicquid puocationē ire ac timoris i exterminii flātis coferre: sicut puto tuti dittere. ¶ De cibo quēit pāis obbite fermētā: coct^o a fursure mūd^o. Carnib^{us} vtaf^{ur} tpatis et laudat: vt 3° ca^o. Conueniūt pus bulite: et in ueru deide ad pfectionē cōplere. fercul^{um} et alys vtaf^{ur}: vt uenit i cā cala. rōne cofe et febris p^{er}tinne flātice cōmifce aliq^{ue} ex his q^{ue} pueniūt i cā frida et hūida: sicut p^{er} sint potētiora d^{icitur} q^{ui} p^{er} 3° ca^o. Spinachie atriplices iuscula ordeī auenatum amigdalatū i q^{uo} ponat aliqd piperis: et cū his ponat: aut succus granatorū: aut berberis et h^{ab}. ¶ Pro 2° fac clister^{um} enitiūū ex bliti mercuriali m^{er}se violaz sumitabit^{ur} cau liū cū cassia: puluere zuccari albi: oleo et sale: vt supra i rad icib^{us} vlib^{us}. ¶ Pro 3° nō vt hēti. q^{ui} cū hec se sit replo nalis plusq^{ue} alteratiua: et sit maior itentio euādo i ea q^{ue} in simplici: p^{er} diuersitatē materie et multitudinē. Jō de bem^{us} i p^{ri}mo eē multū solliciti i euōne fieda: p^{er} q^{uo} dicebat Auic. necessarii ē i emitriteo: vt yebemētē hēas sollicitu dinē i euādo mās sicut spēs euōnis ex solutōe yētris vomitu. et iō minorāda erit mā saltiz minoratione cōi et p^{er} p^{er} a: et max^{ime} cū his q^{ue} nāz soluūt et leniūt: et nō ingerāt: vt Auic. et iō de f^{er} lubleb^{us}: et ē spēs lacticinū euāntis colerā: et flā et ex ponūt qdā q^{ui} ē lupul^{us}. Jtē māna cassia et h^{ab}. et d^{icitur} his statit: et silt nā iclināte pōt fieri vomit^{us} dūmō facilt^{er} fiat: et mior est itētio ad alterationē cū extinctiuis: p^{er} flā abundare supra colerā. p^{er} q^{uo} dixit Auic. necessarii p^{er} arādo solōnē ad alteratōes. Et sit tibi p^{er} regula: vbi. s. mā ffa dñat^{ur} calidus et 2°. Cōtrariā fac i gūla: q^{ui} s. vbi hūor calidus maior sit itētio alteratōi: et vbi eq^{ui}l^{iter} eq^{ui}lis. Et hic nota p^{er} sequen tibus q^{ui} i cura emitriteo nō debes yti medicina fermē tata: sicut recēti: vt yti possit separe: et yti calidis d^{icitur} ffa: et ffris d^{icitur} calida: vt supra: et bñ p^{er} sidera. ¶ Pro 4° digeraf^{ur} mā cū respiciētib^{us} mās mixtā sicut tuā itētionē: q^{ui} si plus erit ad flā. B. oximell simplicis. 3. i. mel. ro. colati. 3. 5. aq^{ue} rū endi uie. 3. i. 5. feniculi. 3. i. lupuloy. 3. 5. q^{ui} si ad colerā magis lo co oximell pōe acetosūz simplicē: et sic d^{icitur} alyz: cōmifce vt erigit dispō. Et h^{ab} attēde vba Auic. ingt^{ur} et cū solutiuis oz vt pueniat digō: q^{ui} s. nō debēt dari euāntia fortia. s. q^{ui} nō sunt lenitia nisi pus i mā apparuerit digō: et ē sile sic d^{icitur} ocū fuit i c^o. d^{icitur} cura flātice. Quā cū hec egritudo sit replōnis oz vt paulatine digeraf^{ur}: et paulatina fiat euō. Tu itaq^{ue} p^{er} digōni sis sollicit^{us}. Sicut q^{ui}res p^{er} dictū Auic. nūqd apparē te sig^{na} digōnis post septimū sit dādū absinthiū: et vt q^{ui} n^{on}: q^{ui} flā nō euātur et ex stō: vt Auic. 2° canon. c. p^{ro} p^{er} sub areola. mēbra expulsiōis ingt^{ur}: et soluit colerā neq^{ue} p^{er} ipz fit iuuatitū i flāte. p^{er} illo dōz q^{ui} cū apparēt signa digōis debem^{us} si eger ipz tolerabit ponere d^{icitur} absinthio i fir. q^{ui}s exhibebim^{us}. q^{ui}n ipz sua yrtute euātina q^{ui} euāt colerā euā bit materie peccātis p^{er}te digestā: et silt: q^{ui} bz yrtutē euā/ di flā lz n^{on} viscosū. et d^{icitur} ipo euābit aliqd d^{icitur} ipo digestū. de/ inde opilatōes apiet: sicut nō ē dādū aū digōz cū mās cō/ moueret et agitarer: et n^{on} educeret p^{er} debilitatē solutiōis sue: et sup^{er} hūiores ouerteret calefaciēdo et exiccādo et red dēdo hūiores pigros: et tu elige rōanū. i. odorifex et nō fe/ tidū. ¶ Cōsueuerūt antig et Sal. p^{er}st eos dare loco dige stini aquā ordeī cū pipe: vt appz p^{er} eu i te. ad glauconē c^o. de tertiana: et p^{er} Auic. B loco. c^o Jriū asseruit Alexāder. is. p^{er}tinētis 3°. c. q^{ui} dixit aquā ipsā rōne pipis mās i flāmare: et rōne sue fritatis mās pigrā reddet. hic at d^{icitur} dictoz here ticus hētur i fide medicinali: eo q^{ui} negat articulū fidei medicie. Credere at oz firmiter absq^{ue} hesitatōe: q^{ui} nā p^{er} separe hec p^{er}posita sibi exhibita: et ipsa diuersimode yti sicut exigētā calefaciēdo cū calidis: et ifrigidādo cū fridis. vt i p^{ri}mo h^{ab} rubrice dicebat. q^{ui}re ei^{us} fmo nō ē attēdēd^{um}: et q^{ui} d^{icitur} ocū ē reiterata digō: tūc cū oz trāseas ad forti^{us} dige/ stiuū: vt ad oximel p^{er}positū acetosū d^{icitur} radicib^{us}. aut de bi/

zātys: et sic d^{icitur} alyz: faciēdo tibi magistrale: vt d^{icitur} ocū ē i ca/ pitulis d^{icitur} tertiana et q^{ui}tidiana. ¶ Sicut postremo māda mē ti: q^{ui} d^{icitur} i die accessiōis tertiane aliud d^{icitur} eē digestiuū: et aliū i die flātice: et tu bñ h^{ab} nota. d^{icitur} q^{ui} i casu sequēti: et tu ibi. Et de aq^{ue} ordeī dic^{it}: vt Auic. q^{ui} d^{icitur} pōi i modica q^{ui}titate. Jtā vt nō calefaciat multū: et sic nō nocebit febr^{em} neq^{ue} cordi. ¶ Pro q^{ui}nto dōz q^{ui} euātio i hac p^{er} fieri tripliciter: aut flōia: aut farmacia: aut vomit^{us}: flōia at rōne materie nō vt p^{er}petere: max^{ime} euātina: sicut rōne se. p^{er}tinne nō incōuenit facere euētatinā: max^{ime} i corpe robusto plectozico vel san guieo. et ybi cōphēderet mās eē sāguū mixtā. De farma cia dicat^{ur}: q^{ui} nō nisi post digōz dari d^{icitur} oz forti^{us}: vt supra: et vt d^{icitur} ocū ē d^{icitur} digestiuo d^{icitur} eē solutiū h^{ab} cōplēs tuā itētionē: vt q^{ui} si magis ē ad flā ipz solutiū magis respiciat flā: vt ybi grā. sic eluz indū. Si magis colerā da eluz d^{icitur} succo ro. i. vigoz viced^{um} ybi grā. B. eluz d^{icitur} succo ro. 3. y. 5. eluz indi. 3. i. 5. et plus et min^{us} sicut itētionē. Silt reubar. pus coleram q^{ui} flā: et agarie^{us} eē: et tu cū cassia v^{el} māna: aut filia cōmif sce: vt ybi grā. B. cassie. 3. i. eluz idi d^{icitur} succo ro. aū. 3. i. Uel B. reubar. 3. i. 5. agarici iusu i oximelle pus: vt sepe supra 3. i. da cū brodio pulli: et sic d^{icitur} alyz: vt. s. de tertiana nō et d^{icitur} q^{ui}tidiana. Et enōz reitera fortiificādo: vt d^{icitur} digestio d^{icitur} est: q^{ui} p^{er}cedēdo d^{icitur} obili ad forte. Et pueniūt circa finē au gmēt^{is}: et i statu yti trocisci. Et pil. Auic. i. B. c^o. Cōsilt dicat^{ur} d^{icitur} vomitui: q^{ui}n cū expedit: et max^{ime} nā tētate da vōituiū facile. deide gradat^{ur} ad forti^{us}: vt de sy. acetoso cū aq^{ue} tepi/ da ad aquā raphāi cū eode fir. d^{icitur} q^{ui} supra i radicib^{us} vlib^{us}. et ca^o d^{icitur} flātice. ¶ Pro 6° scito q^{ui} puocatiua in hoc casu debēt eē nō fortia: sicut eq^{ui}lia: q^{ui} sic t^{er}pta. max^{ime} aū apparētē digōz. q^{ui}n si darēt fortia aū digōnē timeref^{ur} sirsen. vnde Auic. Et cū festinat^{ur} i potādo decoctōes: q^{ui} puocatiua for tia aū digōnē timef^{ur} sirsen. i. capit^{um} āpa. nā puocatiua talia mās agitāt et agitādo i flāmāt: et acuiūt: q^{ui} ad caput ascēdē tes āpa ipz cānt. Silt puocatiua sudoris n^{on} administren^{ur} nisi post multas euōnes: et post digōnē factas. ¶ Pro 7° vo dent alteratiua intus: et ex neāia: q^{ui} cū t^{er}amēto infri gidēt: et cōtēperēt oia p^{ri}ncipalia: et febrē remittāt: et cole/ rā alterēt: vt et mā ad caput raprū nō hēat: et alienationē faciat: et frenesiz: et ne p^{er}gelēt flā et ad stuporē: et litargiā p^{er} ducāt: et pinde exteri^{us} applicata securioza. Nā dent con/ sectōes elia: et h^{ab} iuxta mām peccātē et dñum. Jtē pue niūt troc. alteratiui: et pueniūt troc. Auic. i. B. ca^o q^{ui}n. s. ma ior ē itētio ad colerā: quo p^{er} initū. Troc. aly ad i flāmā tiuā silt: et aly d^{icitur} p^{er} descriptōe. Jtē p^{er}ferūt mixture me morate supra d^{icitur} tertiana q^{ui}tidiana: et tu ibi. et adinice cō/ pōne vt tua erigit dispō. Mēbra si q^{ui} lefa sūt p^{er}forten^{ur}: et eis subueniat: cuz antidotis p^{er}pus rubricis querendis. ¶ Pro 8° dōz. q^{ui} accētia p^{er}ueta i hac euenire: et ad que terminat aliq^{ui} sūt alienatio sty: et frenesis instātia vi giliaz litargia: et ad q^{ui}: vt supra idrops melia mania epi/ lēfia et ethica: ad quā frequēter inducit p^{er} multiplicatiōne febrū in ea et plōgationē ipsius: et p^{er} cura oīz bo ruz oportet te reducere ad capitula propria: et ad ea que de eis in precedentibus capitulis. ¶ Postremo aduer te canonem memoratum supra. in radicibus q^{ui} in cura eius attendas prius ei q^{ui} magis suspectum est ex duab^{us} febris nullo alio d^{icitur} dicente: vigozando. s. medicinas. in cōpositione antidotum tuorum laudatur smaraldus co lo gestatus. Jtem reubar. cum decoctione seminū cōiuz in qua resoluta sit cassia et tamarindi. item troc. de dia/ rodon de spodio. Jtem agrimonia semperuina sifimbzi um. Jtem dixit varignana. sifimbrium agrimonia sem/ peruina coralus phisticus bene trita dentur cum aqua pluuiali mellita in qua cocta sint coctana. ¶ De cura nō veri emittitei. Rubrica III.

Cando cola ē ad itra et melia ex fac aerē declinare ad frūz et hūi dū: pp qd carnes aut sūt subtrahēde: aut mltū alterande cū lactuca endīua: et hū. pōtula ca et hū. et talia exhibeāt i fercul: et seia cōia fira. vinū n̄ def aut si def: sit albu puū lipbatū cū aq̄ zuca ri: et pot? ei? sit aq̄ ordeī: aut aq̄ zucari: vt supra d̄ tertia/ na. Deinde pcede fm canones leniēdo minozādo dige rēdo. sp̄ hūdo hāc itētiōe: vt regimē totū deliet ad frūz et hūidū: i pcessu at remittēdo fira reducēdo ea vsus tpa/ mētū pp magnā prē colere sūtīlē eē euātā. nā tibi sit gnā le pceptū vt magis sp̄ attēdas otinue q̄ interpolate alijs parib? pcede itaq̄ itētiōe digestiua et solutiua: pceden do de debili ad forte: vt supra: et te reduc ad ea q̄ oca sūt de q̄rtana et d̄ colerica otinua et misce vt dictū ē. Silr et altera et puoca fm canones dictos. q̄ sūt remāserit q̄rtana sola: tūc attēde ei: vt ipsa regrit d̄ q̄ ppo ca. Et d̄ hoc emitriteo dixit Hilb. de maior: nullo mō nos itromitta mus: s̄ soli deo relinqm? emitrite? vō: et mior nō nisi ma xima cū difficultate curat. Et si fuerit maior: q̄ q̄rtana ad itra et colerica ad ex: tūc sit aer tpatē frigid? et ad hūidū declinās. et silr gete vtaf et sōno lōgo. Itē repletio/ nē fugiat: et gaudio vtaf moderato: et oia excessiua ai eui tet accidētia. Pane vtaf bono et crustis supiorib? et ife/ riorib? crustato. carnib? tpatis et laudat supra tertio ca? et elix magis q̄ affate. Pro ferculis vueniūt amigdala/ tū auenatū bozago sp̄iachie panata lactuca endīua: et tu cōmifce: vt supra allegato loco: et tu cōpone: et fac declina re magis et min? ad frigidū vlt hūidū: vt ipsa regrit cole/ ra. vinū sit albu vel aureliū clarū limphatū: vt supra cū aq̄ zucarata vlt ordeata. Pisces vueniūt laudati. fruct? saltē crudi et imaturi euitē: pp eoz corruptiōes facitē i stomaco: d̄ gb? i radicib? vltib? et tu ibi: et sit hora cibatio/ nis hora magis geta et igrossē et subtiliē regimē fm lō/ gingratē et ppingratē itat: vt supra sepe. Et iuxta ca/ nonēs 2° pcede ad lenitiōe vētris: si opus erit cū frīs et hūidīs sepe memoratis. Et 3° ad minozatōes cōem vt cū cassia et diascene: et hū. vt de q̄rtana dictū est: et cum eis q̄ respiciūt mām iplām cōpositā: vt supra 4° ca? vel da reubar. 3. y. q̄nati gra. iij. polipody. 3. i. fundatur i aq̄ lactis. 3. iij. deinde fortis fiat expressio: et adde cassie vel māne. 3. i. sir. viola. 3. 5. et silr de alijs cōpone. Deinde pueni ad digestiū qd variabis in dies: vt ex casu ponen do patebit: vt. R. sir. acetosi simplici. 3. 5. sir. viol. 3. i. de su moterre. 3. 5. aquaz endīue. 3. i. buglosse. 3. y. et pcedēdo in digestiuis fortiorib? da deinde oximel diureticū cum sir. viol. et sir. de epithimo cūz aquis p̄dictis: et sic pcede ad fortiora: de quibus supra q̄nto caplo. Deinde perne/ nias ad solutiua. Sed hic attende: q̄ de euōne sit men/ tio q̄ post vētris lenitiōe. Considera. si opus ē flōia. Nā in otinua q̄rtana ab Auic. laudat: vt supra: et tu ibi. s̄ntiē/ rib? itaq̄ p̄ditionib? fac illā: et extrabe sanguis q̄titatē: q̄ tibi necessaria videbit. De solutiua ddm: vt supra de vō: et vueniūt elium hamec cū reubar. māna cassia cū diascē et pillu. ad hoc: q̄ q̄re 4° ca? vt vbi gra. R. pillu. de reubar. et idaz añ. 3. i. aut plus: vt corp? etas: et tps anni expostulat vel. R. māne vel cassie. 3. i. elry hamec. 3. i. 5. electua. d̄ succo ro. 3. i. sir. vio. 3. i. et potes cū respiciētibus meliā et colaz facē decoctionē cū q̄ extrabes cassiā: vt cū lupulo capill. ye. bozagie epithimo: et hū. vt supra 5° cap? deinde pcede ad puocatiua: et d̄ vomitu iā deīn ē i d̄ vō. tu sua illud. Et silr d̄ puocatiua vrie sudoris. 2c. De alteratōe vuenit diacozali manusxpi platū factū cū gē/ mis elec. d̄ gēmis. Itē. R. zucari buglossati 2c. māusxpi p lati folioz auri: et fac elec. vt sepe supra. Et si in fine esset magna epati i flāmatio da triasādali diarodon abaris et

hū. aut ex eoz sp̄eb? p̄pōe: vt libz et dispō exigit. Silr epit? cor et epar: et alia mēbra q̄ tibi videbūt i flāmata p gb? re curre ad ea que de pestilentia. Et cōsilr vntiōes p̄fice. De medio aut dicat vt d̄ vō pportionādo. Et breuiter ex cura simpliciū collige curā p̄posito: et d̄ his: et d̄ oib? alijs deo sp̄ ac beate marie toti: et triūpbati curie amen. Et vt tibi pro posse satisfaciā vnicūm describamca sum qui tibi erit vt exemplar omnium.

Casus talis occurrit. Salus q̄ tū de testis laborauit vir plen? attinēs pinguedini etatis. 32. ānoz coloris albi: affliet? regimē ocioso et ḡssoz cibarioz. ex certa cā i estate tota multū laborauit sustinēdo famē ac vigilias: pp calores vsus ē plurio potu vini: et tu dirige ca sus p̄riculas adde: vt supra i radicib? vltib? i fine. Accūte autūno febrib? occupat? ē 3 mō. v3. q̄ p duos dies p̄ pas sus ē dolorē capitis cū grauedie toti: et pūctiōe q̄dā i s̄to pcepta: q̄n ieiun? stabat: s̄ si aliquātulū cōdebat seda/ bat pūctio: et addebat dolor capiti. et cū solo occubuisse hūit vomitū ex colera et flāte: deide i cepit lēte calere et stetit sic tota nocte absq̄ siti. mane vō sequēti pcepit pū/ ctionē p̄suetā p̄seuerate capiti dolore. Tunc ipe fec sibi vñū clistere lenitiuū: et 3° hora diei comedit d̄ pulla pua: et p paululū euomit cibū et colerā citrinā et amarā: et itez redyt pūctio: et stari supuenit horripilatio: et q̄si p horam riguit et gescēte rigof multū caluit. cui 3 tpe sicul? n̄ oc/ currebat: et p̄cipiēs ad tactū caliditate satl acutā cū vzia citrina: et i suba mediocri sine aliq̄ sedie. pcepit eū a sōno abstinere et fricatōes fieri debet leues: et aquā ordeī pro potu exhibuit. Cūq̄ ad vesptinā horā ad eū redysset: et i uenisset eū vt pus calētē et pullum satl eleuatū velocē: et sp̄isū p paululū t̄pis postea clamauit frigeo: et ei? extre/ ma fira fca sūt: et pullus puerfus ē a sua eleuatōe et veloci/ tate. vñ pcepit eū fricari: et pānos calos apponi circa ex/ trema: et q̄ fuerat plusq̄ p diē nālē sine cibo: iussit: vt cir ca scōaz vlt tertiā horā nocti cibaret p̄tisana: et potaret cū vīo d̄bili lipbato: et mae seq̄nti exhibuit tale solutiū. R. pulpe cassie. 3. i. turbit. 3. 5. reubar. 3. i. distēperē cū deco/ ctioe passulaz et rosaz: i aq̄ decoctaz. deīn fca opatione dedit p lauatiua aquā ordeī hora sua. deīn cibauit pulla alterata: vt supra: et potauit eū vīo: vt supra. ordinauit vt dormiret i duab? horis. deīn appropiquate hora vesptia fec eū fricari fricatōe mediocri: et tū circa. 22. horaz pur frigit i extremis: et ē caluit. tū calor lēt? et mit erat: ne/ q̄ illa nocte fuit mltū molestus. Lenā ordiauit circa. 4. horā nocti: q̄ p̄tisana. In mane vō fec clistere lenitiuū: i ortu sol: deīn accepit cibū pullā alteratā: vt supra: et post cibū pno tpe euomit et riguit: vt 3° diē pcedēti: deīn ē accē/ sus ē calor: et acut? et fact? ē i get? tūc admistravit d̄ tria/ sādali: et potauit cū aq̄ ordeī: et cū pūit ad. 22. horā cepit itez ifri? circa ex/ trea: et iuoluit pānis: s̄ p paululū reces/ sit illa fritas: et itez caluit: et a p̄n acuti? q̄ i pcessu nocti. In 4° itaq̄ hora cibauit eū p̄tisana: et sic certificat? fuit q̄ erat vus emitrite? Et q̄ i die soli flātice erat vzia sb/ citria i suba mediocris cū sedie satl attestate digōi: et erat cū pua siti et pua i getudie: et pua i stātia vigiliaz. i die vō accessiōis erat vzia citria sine sedie: et erat eger cū siti ma/ gna: et i getudie: et estu: putauit q̄ cola dīaret sup flā: et q̄ flā eēt satl beignū: p̄pca iudicauit p̄l attēdēdū fore cole/ q̄ flāti: dedit ḡ i die accessiōis tertiāe. sir. ace. simplici cū aq̄ endīue et lupuloz. i die at me? dedit acetosū p̄positū cū dicti ags. post euāuit cū hoc farmaco. R. cassie tracte 3. i. agarici reubarbar añ. 3. i. salis gēme. q̄nati añ. 3. 5. fiat decoctio ex prunis tamaridis prūis viol. et passul? et vigozaui medicinā cū 3. i. electuary de suc. ro. et exhi/ buit i die flātice: sic ē sp̄ fiēdū i emitriteo tali. Et nō q̄ nō solū q̄n cola dīat sup flā ē magis itēdēdū digōni et euō/

De febribus

ni colere: s; et a pñ egritudis i oi tali mixtione: nisi flā multū supdñare colere: qd d; fieri pp festinū motū colere: et maiorē ei? obediētā ad digōnē et euōnē. Facta at euōnē et itestinoz crebra mūdificatōe pueriebat itētio: nē suā ad stomacū ei? pfortādo eū cū mastice: et alyz vnguētis et cerotariis et pfectionib? et iterū redibat ad digō nē cū fir. d; bizācyz cū aq feniculi: et hoc i die flāticē. i die colerice cū eodē: et aq endiuie. Deide dabat farmacū tale. R. cassie. 3. i. electuary d; succo ro. et electuary indi añ. 3. i. 5. cū decoctōe passulaz et ro. añ. cū modico seminum endiuie: et bñ successit. nā p? hoc recessit colerica: et remā sit flātica sola: et tūc itēdebat ad ipsaz solā cū his q d; flātica dca sūt. Tu itaq; sic i ceteris opare ad similitudinem hui? suādo modos pdictos: s; variādo antidota fm variatē materie peccatiū. Que oia iesu glorioso obediunt: et sine q nil boni opaberis. Ad eū itaq; te sp referas: vt tibi sp succedat: q sit a te bñdict? p ifinita secula amē.

Digestium

qñ mā melica putrescit ad intra et colerica ad ex. R. fir. acetosi simplicis fir. viol. añ. 3. i. aq endiuie. 3. i. 5. aq buglosse. 3. i. et ordina p duab? vicib? et clarifica et aromatiza cū sandalis citrinis: q si egritudo plōgabif dabis oximel diureticū cū fir. viol. cū aq buglosse et endiuie: vt supra et inlepisādo. Ex solutiuis cōpone q māz cōpositaz respiciūt: vt. R. pil. d; reubar. pil. indaz an. vñ pone plus d; vno q; de alio fm tuā plecturā respectu plitatis et paucitatis alterius materie peccatis: vel. R. electuariū hamec: et eluz d; suc. ro. et cōpone: vt dictū ē. Ex pfectionib? sūt diacoral? ma nuxpi platū. vñ describe sic. R. margaritaz. 3. i. 5. coralo rū ru. 3. y. saphiri granati rubini smaragdi añ. 3. i. 5. cina momi. 3. 5. zuccari. 3. y. cū aq ro. et buglosse añ. fiat pfectionio: q si epar eēt multū iflāmatū puenirēt triasandalū: et tu cōpone pfectionē frigidā ex datis. Itē si cor eēt filr iflāmatū pueniūt epithimata cordialia pueniret et diaro don: et hñ. pñdera. Electuariū fac pñfir ex zucaro vio. boraginato cū spēb? iā dictis: et deaura. Ex appropriatis et exptis i emitriteo q si nulla repiūt simplicia aut cōposita: q cura cōpositoz pēdet ex cura simpliciaz. dixit tñ qdā valere hoc antidotū. R. sempuina agrimoniam sifimbriuz et corallū et fisticū. hec oia bñ trita dent cū aq pluuiiali mellita i q coctana sint cocta. vñ laudāt sempuina et sifimbriū a proprietate: et credo q hoc antidotū valet magis i emitriteo de flegmate et colera. valet sine raldus collo appensus.

Ubi vñ sit ex flāte ad itra: et colera ad ex: et magis respiciēs flā. digestiū. R. oximell? simplicel. 3. i. mel. ro. colati iulep viol. añ. 3. 5. aq rū endiuie. 3. i. 5. fen. 3. i. 5. q si magis colerā loco oximell? pone acetosuz simplicel: et loco aq fen. endiuie. et deide ad fortia te trāfferas dādo acetosuz cōpositū. Vel fac fir. magrālē sic. R. radicu fen. apy endiuie añ. 3. 5. seminu. ani. fen. añ. 3. 5. ro. rube. 3. y. liq ricie passul. añ. 3. i. 5. succi endi. apy añ. lib. i. decoque i lib. i. y. aq ad pñptionē 3 ptis. colēf et addāf colature. 3. v. aceti zuccari lib. i. 5. mellis lib. 5. fiat fir. lōgus aut breuius vt libebit. De solutis dico q colligere debes i his q d; quotidiana et tertia dca sūt et cōpone. Et cōsist dca de pfectionibus et alyz. nam: vt dictū est: ex noticia simplicium habetur et compositorum.

Q si melia fuerit ex putrescēs et cola itra: tūc aggrega q colerā et q meliaz respiciūt ex hitis supra d; tertia dca: et d; qrtana. S; sp sis magis sollicit? i oi emitriteo circa māz q ē ad itra peccās sp alyz parib?. Itē i eis pcede fm expi genā materie: vt q si fuerit furiosa aut multa i pñ? pcedē euacuādo et. vt materie puenit furiose. Itē ex pte epithimatu et alioz: vbi eēt iflāmatio magna: et alia simi

lia q idigerēt remedys talib?. Laudauit Sal. vt Auicē. de cura ei? vbi mā sit flātica et colerica: aquā ordeī cum pipere. Item valent troc. ro. cum spodio. Item reubarbarum cum decoctione seminum cōmunium cum qua extracta sit cassia tamarindi et.

De cura ethice cū putrida cōposite. R. V.

Pinceps nō fecit caplm neq; mētiones magnā. fortasse relinquēs eā scitā ex dictis de febre ipsa cōposita. neq; antig nñ d; ea multū memorati sūt: et illud iō qz cura ē difficillima ex pñtate pñgēti iter ethicā ipsaz et putridā. nā ethica ifrigidatib? et hñectantibus eget: vt supra de ea: et nō laxatiuis neq; deficcatiuis: deficcantib? hñores: q sūt cā putredis: neq; mūdificatis: neq; apitiuis: et hñ. qb? oib? putrida eget: et maior accidit hec pñtetas qñ cōpñcat cū flātica: qd ē hñ plurimū: vt supra: qz ista idiget calefaciētib? et exiccantib?. faciliōr aut ē cura eius qñ colerica cōpñcat: vt pñ. Et tētās in hoc tibi satisfacere iuxta ordinem supra pono.

Canones

Quoz pñ? ē ordinatio diete: circa quē oz magnā hēre pñderationē. Sed hñ no magis timorofus altero nō neglecto. Et iō si plus d; ethica times: tūc regimē d; declinare magis ad frūm et hñv dūz. Si plus de putrida et fuerit flātica. min? imo pcedē cū tpatis i actiuis et passiuis. Q si fuerit colerica: tunc vt pñ declinabit ad frūm et hñv dūz: q si melica ad tpatis i actiuis: et ad hñv dūz. et pñfir de digestiuis. vñ te oz multa i hac pñdētia vñ. Tu itaq; sis sollicit? i expellēdo hñv dūz putredinalē: et custodiēdo nālē vt poteris. qd facies dādo cibaria boni chini gnātina: et cū hoc alteratiua vt pñfana cū brodio pulli macri. Et iō bñ dixit Hil. q talia debēt eē medicinalia caliditate febrilē alteratiua: vt etiā sūt alterata cū lactuca endiuia: et hñ. ex cibis bonis vt 3. ca. Quo mō ēt d; vino dicat limphato plus et min? vt d; cebit: et de reliqs pportionabiliter. Et i cibādo bñ nota bozā inuasiōis: vt cibefante debito tpe: s; postea cessant te angustia et gescēte febre. ciba. Secūdus ē digestio in q d; eē itētio cōposita: vt dictū ē de cibo: vt vbi grā. si fuerit cū flātica cōpñcata. R. aquaz lactuce scariole añ. 3. i. 5. aq mēte. 3. i. aq feniculi. 3. y. zuccari. 3. y. misce. Non pcedo i alio exēplo: qz d; ipso i casu d; quo statiz dicitur. Tertius ē euō. p ipsā itelligēdo lenitiōē et vomitū. lenitio fiat si vñter stipticus erit cū cōpositis vt i flātica cū bliti mercuriali añ. M. 5. matre violaruz. malua. añ. M. i. saluie qrtā. M. i. fiat decoctio: et cū oleo viol. cōi. añ. 3. i. 5. et sale. 3. y. fiat clistere: et certe securius ē cū clisterib? trāsire iuxta illud Auicē. pñ qrti d; cura putridaz i gnālī. Et qd apd me magis dilectū ē ē administratio clisterioz: vñtē at nō debilitat: nā solutiua pl? extermināt vñtē. et iō i tali casu: qz vñtus debilis ē: debes exhibere cū erit necessariū medicinā solutiua d; biliter ipz hñv dūz respiciētē. vñ a bñdict? noli te elōgare: s; cū eis stes: et qnto plus potes ipsas enita: et aq fructuū et decoctōes ex fructibus: cū ifusiōe: aut reubarbari: aut agarici sūt i casu pueniētiora vt ifra: qz ligdo hñda sūt satisfaciētia itē tōi pñcipali: cū qbus sp pone aliqd: qd sit cordis pfortatiū. Nō isup hora afflictiōis flāticē aut colice: et da añ ptps debitu et in die mioris afflictiōis. Per vomitū fiat euō si facile fieri pōt mā ēt hñte raptū ad supius. Quartus ē alteratio q fiat ex electuario restauratiuo dco supra d; cura ethice simplicis cum rosata nonella: et sic de alyz vt ibi semp habendo intentionē cōpositā: vt dictū est. Balneū aut in hoc casu non administref nisi prius bñ digesta et euacuata mā. Et qz vt dictū ē: cura hui? pēdet ex cura suozū

simpliciu: quoru cura diffuse tractauit. hinc si tibi casum
aliquē d cura ei? posuero: tibi satisfactū esse putabo.

Casus. Ticius plexiōis frigide et sicce nāliter post
q̄s denenit ad eratē. 28. annor: et vsqz frōzū
ciboz: q̄b? et retroactis tepozib? vsus erat: multiplicauit
multū flātis aquosi p idigōnē: et erat q̄si p̄tinue expūēs
et ispidē: et q̄nqz videbat ei sputū ei? saporis eē butirofi.
erat at ei? bitudo macra et sicce cutis: stipticus vētre. hic
at a febre latica capiebat: et q̄si p mēsez egrotauit de ea
febre nō curās q̄si putaret se nō febrē. tñ a cibis graua
bat stomachus ei? q̄re putabat ei? malā dispōnē solū esse
stōi sui debilitatis. Et tūc studebat ei? remotioni cū ap
plicatōe facellor? stomachaliū calidor? et stipticor?: et yn
ctiōib?: et h̄s. et iteriz de domo nō recedebat: et nō iacēs:
s; p domū p̄tinue pambulabat. postq̄s at puenit ad. xxx.
diē ipse incipit manifeste p̄cipe. et s̄lir eū agētes se sup̄ca
lesieri post assūptū cibū p horā: et durabat illa caliditas
circa duas horas: deinde remouebat. interiz incipit ca
dere v̄tus motiua manifeste: et corp? extenuari. vocauitqz
Siculū nrm i die. xl. ab hita febre latica: et ipse p̄siderās
q̄ dicta sunt: et alia multa signa p q̄ ipse Sicul? discurre
bat ex bitis d latica et ethica: et vidēs yrinā ei? grossā in
colore remissā: circa sup̄renū ei? liuidā: et telā pingue
dinis sup̄natātē: et pulsiū ei? inueniēs puū debilē: et strictū
absqz duriciē: et aspiciēs linguā sine ariditate et siti. Et in
p̄cessu inueniēs: q̄ oī sero circa 22ma horā siue accepisset
cibū siue nō. manifeste calebat p̄cedētē aliq̄ leui in frigi
datiōe pedū et digitor? manuū: quā et ipse cōprehēdebat
iudicauit eū pati fe. flātica cū ethica cōplicatā: et i fine p̄
sp̄ei vel i p̄n? 2^a tūc ordinauit aerē camere ad tēperamē
tūz vsus aliquā caliditatē declinare: q̄ erat de mēse no
uēbris: et ordinauit vt p posse letaret: et q̄ oī mane circa
ortū solis fricaret leui ac molli fricatiōe cū pāno leni: et
post fricatiōē vngere oleo amigdalaz mixto cū oleo
viol. et pinguedine pulli recentis: et hoc p totū dōzū: et cir
ca toracē: et facta vinctiōe acciperet de hoc electuario. R.
rosate nouelle. diapenidiō cādī añ. 3. iij. pineaz mūdaz
amigdal. oul. phisticor? añ. 3. vi. cōponāt adinuicē. d quo
accipiet. 3. i. post cui? assūptione dabat mediū ciatū vini
albi liphati. deide post horā cū media apponebat stoma
co cerotū de mastice pingui cū pauco olei nardini cōfe
cto: et tenebat ipz p horā: et tūc eo remoto assūmebat de
p̄fectōe ro. nouelle. 3. iij. deinde bibebat mediū ciatū vi
ni: vt supra. deide immediate cibū suū pullū. s. pistū vel p
dicē: et p cibū accipiebat de deā p̄fectōe: et bibebat. deū
sic ad mediā horā q̄secebat: aliiq̄ dormiēs: et aliiq̄ nul
lo mō dormire poterat: pp sup̄calefactionē cibi. cūqz ap
propinquaret hora vesp̄ina exacerbatiōis extrema: s̄lir
fricari faciebat: et apponi iubebat pānos calidos: et sic cō
tinuabat donec calor manifestabat: et tūc accipiebat de
electuario sup̄ascripto et bibebat. Lūqz ad q̄rtā horā no
ctis pueniebat calore febrili tā p totū exp̄so accipiebat
cenā suā pullū. s. vt. s. In decia at hora noctis accipiebat
duo oua sorbilia: et d p̄fectōe supra deā cū puo potu: et añ
illa duo oua: fricabat et vngebat vt supra. ¶ In auroza
aut sequēti dabat sir. R. radicū boragis buglosse apy et
feniculi añ. 3. i. seminū endiuie lactuē sandal. albor? rub.
añ. 3. ij. ro. viol. capill. ve. floz buglosse floz camomille
melliloti añ. 3. i. cinamomi ligriē. añ. 3. i. floz labrusce
3. ij. granor? cori. 3. ij. mēte sicce sgnāti añ. 3. i. ordeī exco
ticati inibaz sebestē passulaz añ. 3. i. decoquāt hec oīa
i sufficiēti q̄titate aq̄: et cū zaccaro et penidys: fiat sir. do
fis. 3. ij. cū aq̄ decoctōis passulaz anisi mastiē. et seminu
cōius frōzū maior. faciebatqz ipz sex dieb? p̄tinuis acci
pere. deide dabat solutiū d cassia fistulato. nicol. absqz

tamaridis et modico electuario indo. Tu vide receptaz
cassia fistulati et ordia vt licebit: vel sic. R. cassia fistulati
3. i. electuary indi. 3. ij. diapenidiō loc d pino añ. 3. i. 5. da
distēperatū cū brodio pulli. Proceffitqz cū B digestiūo
et euātiūo: euādo ipz oī mēse bis aut ter. iteriz ordiauit
clisteria ex succo blit et brodio pulli melle et zaccaro rub.
oleo cōi vitellis. ouoz et pauco sale: et sic p̄tinuauit: et pro
cessit hec egritudo vsqz ad mēsez marty: et saluat? fuit di
iesu auxilio: q̄ sit semper b̄ndict? p infinita secula amen.
¶ Postremo aduerte q̄ si fuisset cōplexiōis colerice q̄z
siti: et alys h̄s accidētib? caliditatē significātib? tūc illa
fuisset p̄cedere cū frigidiorib?: vt i vnguēto addere oleū
de papauere mucilagīnē seminū citonior? et h̄s. Et cōs̄lir
in sir. elect. confectionibus et h̄s: cum frigidis et humidis
magis: vt supra de ethica simplici.

De febribus erraticis.

Rubrica VI.

Licet An. d eis mētiōē faciat vt in
fra statū. ca. d q̄ntāis sextāis 28.
tñ q̄ vt dicet. sūt 3. plurim febres mixte. hinc
de eis placuit rubricā ponere ad se. p̄positas
pueniētē. Dico igit q̄ febris erratica ē febris
fm plurimū ac q̄si sp̄ piodica: et a mixtiōe di
uersaz materie i vno loco. s. situs: vel ex vasa putrescē
tiū pueniēs: q̄ neqz certis accidit horis: neqz vsqz ad de
clinationē certis p̄cedit piodis: s; sic iordiate vagās nul
lū i affligēdo ordinē suat. Cui? cā fm plurimū ē flā cūz
ipa p̄tēdēs melia. Et d̄ erratica: q̄ sic errādo p̄cedit: vt
d̄cū ē. D̄r et planetica a planos grece: latine error: vel qz
cū planeta sp̄aliter cū saturno similitudinē h̄s. nā sic sa
turnus p̄n^m ponit melie. ita et he febres: vt plurimū q̄r
tane sūt iuxta illō Ypo. 3°. p̄nosticoz. Febril? iordiate
vagātib? q̄rtane future sūt. nā h̄az febril? vt dicet mā
fit p adustionē siue p̄tū subtiliū resolutōez et quersionē
ei? ad nāz melicā. Dicit piodica: q̄ rarissime ē cōtinua.
immo vera erratica: nunquam est continua. vnde Pla
tearius. febris erratica semp ē interpolata. Et d̄r a mixtio
ne: q̄ nō icōuenit ex vna simplici mā prouenire posse: et
hoc q̄ i ea mā reseruāt nature h̄ioz diuersor? cōponē
tiū illā: vt vbi grā. si p̄tingat māz tertiane nō pure: pp lō
gitudinē ei? veni ad adustionē q̄ quertat ad nāz melie.
In febre aut erratica materie non sunt mixte mixtiōne
ynita: vt supra dicebat d̄ tertiana nō pura: s; vtrazqz mā
suā suat nāz. et B fm plurimū: vt d̄cū ē. Tu tñ aduerte
hoc: vt supra d̄ piodicatōe febril? q̄ aliq̄n accidit hec di
uersitas i piodicādo i postponēdo anticipādo ex pte di
sp̄ositionis corpis paucitatis et multitudinis materie. et iō
bū p̄sidera ne decipiaris. D̄r i vno loco. Et nō qz d̄. s. ex
vlt̄ intra: qz materie he et si sint ex vlt̄ itra: tñ h̄nt aliq̄n di
uersas mineras putredis: et i diuersis p̄icularibus locis.
ita vt tales materie faciāt diuersas fe. et vna putrefiet p
aliā. vñ aliq̄n i eodē die faciēt bis vlt̄ ter typū. et aliq̄n in
mane: aliq̄n in vesp̄e: et sic d̄ alys fm nāz h̄iozū putrescē
tiū. q̄nqz d̄ 3° in 3°. q̄nqz d̄ 4° in 4°. q̄nqz anticipāt. q̄nqz
postponūt. q̄nqz nullo mō affligūt. q̄nqz aut minera pu
tredinis ē in eodē loco: s; vna mā citi? putrefit: et alia tar
dius pp etherogeneitate ipsaz. et iō in p̄ximis accidit
cōfussio. vñ Sordo. s; pp diuersitatē suoz p̄ximor? et eo
rum confusione videātur nobis errare ab inordinato
modo affligēdi: tñ scdm vitatē q̄libz sequitur motus siue
nature scdm q̄ exigit humor. ideo b̄n dixit Hilb. q̄ errāt
secundū apparētiā. Dicitur cuius cā. nā aliquādo fit a
mā colerica et flātica. aliquādo a flātica colerica et meli
ca: s; scdm plurimum. Dicitur cum ipsa. nā cū tales hu
mores sic cōminiscuntur: tūc adinuicē cōtēdūt: et tali p̄tē
tiōe: aliq̄n mot? yni? ē faciēs suū p̄ximū. et fm suaz

De febribus

periodicationem: et aliquando motus alterius est simili-
ter facies: et sic accidit potissimos variari: et erraticas feb-
fieri d' q' b' fe. d'c' Anic. allegato ca. De p'p'etate h'az feb.
est vt st'et i suo fine fm ordinē vnū. i. q' i p'cessu pducāt
ad febrē suā ordinē vnū: et plurimū illi' ē supra q'rtanā
et iā testificati sum' eā q'ntanā. v'z ipsa pducit ad q'rtā
nā. qm i hūorib' ē exuberatio: et i hūiditatib' s. mēb'ali-
b' multitudo: q'z. s. ad hoc nō sit scā multa p'scriptio. nā si nō
erit magna cōpō: poterit ex illis generari melia: q' poterit
f'p'are suū piodū: q'z de q'rtō i q'rtū affligere. q' si erit pau-
citas i eis: et ex illis generabit melia: ipsa rōne paucitatis
nō monebit d' q'rtō i q'rtū: s'z tardabit motū suū: et sic vbi
deberet cārī q'rtana fiet q'ntana. In sūma itaq; cu'z fiat
h'oz humoz aduicē p'teritio fit ipsi' feb. plōgatio ad quā
plōgationē fit a calore p'ter nālī aduicē i hūorib' ip'is
ac p'rius suaz subtiliū resolutio remanētib' grossis icine-
ratis: et ad nāz melie p'uerfis. q're i q'rtanā p'uerf'it. ad q'd
p'currit q' humoz melicus tardi' resoluūt ceteris. et iō in
lōgo p'cessu fe. alios d' vincere: q'z posteri' remanet for-
tius resistēs: vñ postea fit i tota massa dispō vna et vnifor-
mis: q'z ad naturā melie tēdēs: et breuiter pp cāz assigna-
tā feb. erratice sequūt fe. p'lixas. ¶ Tēpus aut' his feb.
p'portionatū ē finis estatis veniēs ad autūnū: et etas est
finis p'sistētie v'sus p'm seneectutis p'me. pp q' dixit Ypoc.
allegato loco. Certi' at circa autūnū: et p'cipue his q' 35.
annos p'terierunt. Accidit et q'q; inordinatio potissimoz
qñ aliq'd apā ē i mēbro a corde multū remoto: pp q'd ior-
dinate p'nuat' eleuatio vaporis putridi ab eo ad cor. cō-
sidera. Et fuit mod' Alimāso. de ipsis etiam feb. erranti-
bus locutus est dominus Ypo. tertio ap'boz. ap'hozūmo.
23. et tu supra in ap'hozūmo.

Signa demonstratiua habētur ex ipsa notificatōe. ve-
rū aliq' addūt ex p'te v'z: et alioz signa: q' sūt
signa melie d' q' b' supra de q'rtana. alij ponūt p magno
signo q' die bis v' ter infirmū molestat: s'z nō diu morā-
tur i tali molestatiōe: et hūit deinde iternallū sanitatis ma-
nifeste: et diē aliq' p'trāseūt sine typo et cū sanitate: et v'
plurimū sunt sine typo magno. q' si ab apate euenerint:
declaratib' illud aggregatio signoz apatis: vt si in reni-
bus dolor inferi' sub dorso: et lesio opationis eorum.

Canones. Ordinatio diete digō euō. calozis p'ter
nāz remissio ne hūores itegre adurāt.
Pro p'mo ordinē ad h'riū cāe: vt sepe supra. Pro 2° ag-
grega digestiua diuersa s'z diuersitatē materiez: vt vbi
g'ra. si i massa fuerit flegma et melia: q'd ē s'z plurimū. da-
bis oximel simplex vel acetosus simplicē cū aq'z succara-
ta: aut fumiterre v' decoctiōis epithimi. et h'z. s'z hic ad-
uerte et p' euatiuis. q' i casu n'fo: maior d'z eē itētio ad hū-
morē melicū. p'portionabiliter diē d' euatiuis: vt da dia-
scene cu'z turbit v' cassiā: cu'z mirabol' indis: aut cū fumo
terre: et h'z. Pro yltio p'cede cū extinctiuis humidis. nō
tū fortib': vt cū aq'z ordeī et iulep viol. et h'z. de q' b' de acu-
tis: et supra q'nto ca. Itē ad hoc max' adiuuat flōia: si vir-
tus ē. p'sentiūt. p'terea q' scripta sunt d' cura p'positaz su-
pra: hoc adducāt loco: qm sūt inuatiua multū. imo et ne-
cessaria: et tū ibi: et i sūma max' ps cure h'z. vt. io. p'tinētis.
est corp' sepe purgare cū purgātib' meliaz: et administra-
re subtiliātia sine calefactōe: vt si acetosus simplicē p'pa-
ratus cu'z epithimo: et h'z. Postremo nota q' subtiliantia
fortia: et similiter aperitiua fortia non competunt in p'n-
cipio. Quare caue eo tempore ab oximelle composito: et
h'z. Et ideo in cura eorum tempora distingue: vt de alijs
putridis dictum est: et maxime de radicibus vniuersali-
bus: et tū ibi omnino: et hec de erraticis.

¶ De febre apostematum,

Rubrica

VII.

Febris apatū ē febris accūs ad ipā apā
ta extriseca v' intriseca q' ē effi-
mera putrida v' ethica: et d' fe. accidēs: qm
apā ē ip'f' feb. cā. vt p'ma q'rti p' ca. ¶ S'z di-
ces. aliqñ accit apā curari: et tñ fe. remāet. s'
nō ē accidēs ei'. ¶ Dicēdū q' si curato apā

te: vt i pleuresi remanet fe. illa fe. nō fuit accidēs illius
apostematis: sed est fe. de putredine humoz q' forte bñ
fuerit ab apate tāq; a cā p'mitia putrefacti: v' d' q' aliqñ
i apate: vt i pleuresi apparēt cessatio doloris ac p'uctiōis
siue granitatis: pp resolutōes magne p'tis materie apā-
tis: et iudicat' ex his q' apā sit resolutū et male: et tñ rema-
net febris: q' s. a mā remāsit ex ipō apate p'cedit: vt i an-
p'io pleuretico p'mo ap'hozū. cōmēto. xy. d' q' ē effimera.
pp q'd nota q' apata intriseca raro faciūt effimera: et cā qm
i eis repiūt q'ntoz p'ditiōes fortes ad ipāz putridā cāndā.
P'ria multitudo materie: q' i re sufficit p'tinuare suā euā-
porationē q'usq; ad cor pueniat. dato q' i via de ipsis va-
porib' multū resoluat. ad q'd p'currit caliditas intriseca
fortior q' extriseca facies ipāz māz multū euaporatio-
nē suā p'tinuare. S'cō ē p'pingtas magna ad cor. Tertia
est latitudo viaz p' q's h' vapores ad cor ip'z deferūt. nā
cū materie apatus intrisecoz i venis sint: et iuxta venas
magnas. hic liberi' ad cor penetrāt. Quarta ē: q'z i intrin-
secis nō repiūt obstaculū p'hibēs trāsitus vapor' ad cor
vt i extrisecis. et pp oppositas p'ditiōes siue debiliores
apata extriseca s'z plurimū faciūt effimera. nō. n. i apate
extriseco dato q' mā sit multa nō ē via ita libera et lata.
Nā vene et arterie veniēs ad cutiz subtiliāt et miorāt:
et cu'z miorī sunt caliditate: q' nō ē sufficiens facere tāta ef-
fimationē: et ē ipā apā tale a corde magis remotus: et ob-
stacula multa itercidunt: vt p'z. Itē dixit Anic. sunt s'z plu-
rimū de genere febriz diei cu'z apata ista nō pueniāt s'z
plurimū ad cor: nisi cu'z calefactiōe sua absq; putredine
sua: q'z. s. simplici q'litare: et nō mixta putrediali vapor'. cū
nō possit vapor ipse puenire ad cor: q'z. s. resoluūt anq; ad
ip'z pueniat: s'z bñ ipā q'litat. Q' si apā eēt magnus valde
multus de vapore emittēs: tūc bñ pōt fieri putrida: et B
bñ notauit Anic. cu'z dixit s'z plurimū. Itē ad B faceret
p'pingtas ei' ad cor: vt apā. sub assella sinistra i mamil-
lis sub costis: et h'z. Itē et B faciet malignū extrisecū sua
malignitate trabēs mās multas i carnib' glādosīs. et ibi
dē remanētes putrefiāt. ne ex vlcere malo cruris vel pe-
dis ad q'd seqt' apā i inguine. itē ex forti dolor' ex veneno:
et sic ex similib' causis. Et sic breuiter cu'z Anic. diē: et plu-
rimū q'dē h'oz ē a causis p'mitiuis: q'z casu p'cussioe: et h'z.
q' s. apata sic eueniētia causant febrē diei: q'z effimera. cō-
sidera. D' putrida: et B hūdo respectus ad apata intrinse-
ca q' s'z plurimū faciunt putridā et raro effimera. c' h'riū
dictus ē d' apatib' extrisecis: et d' fm plurimū: vt aliqñ
notāt: qm sic d'cū ē d' apate extriseco. q' ip'z pōt solā q'li-
tatē absq; putredie cordi cōicare. Ita nō icōuenit q' illō
idē faciat intrisecū: vt cu'z eēt paucē materie i locis an-
gustis: q'z i venis secretis et arterijs secretis. i loco remo-
to a corde: vt i testino recto: et h'z. Et apata intriseca ad q'
cōiter seqt' febris putrida sunt apata cerebri: et gutturis.
meri stōi meseraica: pectoris pulmōis epatis renū ma-
trici. vesice testinoz auris et similib'. quō at talia apā
ta putridā causent iā d'cū ē. D' v' ethica. et p'pe qñ apā
ta sunt i epate: et h'z B v'itatē p'cipue d' ethica sequēte ad
p'sumptionē siccitatē et marasimū: q' p'pe eueniunt dese-
ctu nutrimenti. Liii' p'm ē epar. ethica at p'is inflamatōes
et ebullitiōē magis fit pp apā pulmonis: q'z cor non pōt
debite euentari. ynde accidit ebullitio et inflamatio ma-

gna in eo: et in omnibus membris.

Signa demonstratiua. Dic attēde qd signa demonstratiua febriu putridaru que ad apata intrinseca sequuntur: sunt sicut reliqua signa aliarum putridarum que ad putredinē humorū consequuntur: vt verbi gra. si apostema ad qd sequit feb. fuerit magnū in loco ppiquo cordi sufficiens ptiuare euaporationē putredinalē. et fuerit colericū. vt herispilla. tunc erit fe. cōtinua uehemēs. nō tamen tante uehemētie sicut in caufonide nisi res sit magna. et causa in eo ē qm putredo nō ē sparsa neq; mota ad exteriora. Aui. et erit cum exacerbatiōe d 3° in tertium. et ita de alijs signis fe. cōtinuē tertiane. Qd si fuerit tale ex mā flegmatica signa flegmatica apparebūt. et p similitudine dic de sanguineo melā colico et. Qd si ex mā mixta signa mixta erunt. Si ex mā valde acuta fe. erit valde acuta cum signis peracute. de qbus oibus actum est supra suis ppijs ca. et hoc intellige indicatiōe sumpta a mā apatū. Et diuersificant he feb. ad iūctū in lōgitudine et breuitate malignitate: et pyodicatione. vñ alr se hñt qñ apā est magnū: et alr qñ pui. alr qñ in mēbro valde venoso aut arterioso: et alr qñ est iuxta mēbz pncipale: et alr qñ est i remotis: alr qñ est in mēbro nobili: alr qñ i ignobili: et exēplificādo pncipalē seqns ducē nostrū dico qd apā ppinquū cordi: et cū eo cōitatē magnā hēns est sic apā pulmonis et velaminū pectoris: et cū ad ipz seqt. fe. tūc apparebūt signa significatiua ipz apā: et signa mae apatū. vt vbi gra. in pleuresi ex mā colica. Signa pleuresis: et pulsus serin: et hñ: febzis ptiua de 3° in 3° magis molestās cū siti dolore lateris pūgitino i flāmatione cū velocitate et frequentia pulsus et hñ. de signis tertiane: vñ vñna erit fm plm ad albedinē declinās ppter mās hñe raptū ad locum apatis: et sic de alia. vt p^o tertiū ppiū ca. Apā autē remotū est sic apā renū qd debile bz cū corde cōitatē. nā cum adest apā in renib: tūc apparēt signa ipz apatis: vt dolor et grauitas in loco renū: et pib^o alcati calitas maior pñeto et ad ipz fm plz nō seqt febzis fortis: neq; ptiua ppter paucitatem arteriarū: et venaz ipz ppiū qd nō multū cōicat cor di suū calozē: et cōicatū nō cōtinuāt. Sed vt Aui. tales feb. qd apatū renū sunt multotiēs interpolatē: qd cū ordie sue pyodicationis: et multotiēs nō sunt ordiate pyodicationes: sed de gñe febriu erraticaz tertianaz: qrtanaz: et hñ. cū qd fit rigoz et horripilatio: vt in ceteris interpolatis: et hñ diuersitatuz cā est diuersitas multaz maez que i renib^o pñt aggregari et aduri: et qd sunt dure sube debili sensus: hinc eoz apata nō sunt cū fortib^o accitib^o et exneis: pterea qd sunt a corde remoti. nā qd sūt i loco ppinq cordi vel hñte magnā cōitatē cū eo: aut qd ipz mēbz et uehemētis sensus et neruosi sunt cū uehemētia febriu cūz ingertudie magna spasmō: et hñ: ex signis acutaz et pacutaz. Et dices. apā mīficia facit aliqñ febrē fortē: dolorē capitis: et ptiurbationē sensuū: et tñ matrix est in loco remoto a capite: neq; bz multos neruos a capite veniētes: neq; cordi multū cōicat: cū nō hēat multas arterias a corde veniētes. Dōz qd qñ apā ē magnū in mīfice ex colligatiā quā bz cū māmellis et pectore qd sunt loca ppinq cordi pōt febrē fortē facere: et sñr lodā: ga dolorē sincipitis cū quo colligatiā bz: et ex pñti sensuū ptiurbationē: itē et dolorē ceruicis: qd collinā colligatiā magnā bz cūz nuca: vt est videre. zi. tertiū. p ca. Que autē sunt apata medio mō se hñtia respectu loci et alioz: sunt et media respectu accitū et alioz taliū. De signo sūpto a pulsu dixit Aui. qd pulsus est sic pulsus alia putridaz pñus i pñ^o ppter suffocatiōē caloris a mā. velocis pstrictiōis apōstati: qd. s. tpe expulsiōis: deinde magnificat facta expulsiōe: et vñte vigorata: diuersificat: tñ in suis dñys fm diuersitate maei et mēbz: vt cū est in neruoso est durus serinus. vt in pleuresi: si i carnofo mollis yndosus. et hñ. De

signis aut extrinsecorū nihil: qz manifesta sunt.

Prænotifica Apata intrinseca ceteris parib^o semp sunt deteriora et maioris piculi. nam aliqñ extrinsecū vt venosus: vt glādula vel carbūculus est intrinseco aliqñ deterior: et iō dicebat ceteris parib^o. iō^o terapē. cum febres seqntes apata plangant. pducit ad et hīcam. Quāto apā est ppiquius mēbro pncipali ceteris parib^o tāto deterior. Apā in mēbro nobili ceteris parib^o deterior. qd i ignobili: nisi illō qd i ignobili est fūiret pncipali. nā aliqñ apā gutturi est deterior qd apā stōi: vt in ignātia piculosa vt mortali: et tñ ē guttur i ignobili stōi: et tu ad hec oia bñ attēde.

Canones Prim^o est vñss m^o qd cura eaz sit p cura apatis: que febres remittunt cū apā iam saniauit iuxta illud hypocratis et apho. circa gnationē saniei et. vt supra in aphorismis: et iō pma itētiō sit ad curaz apatis. et ad febrē. Tu tñ sil: ga p eodē tpe attēdas cure vtriusq; et semper pmitte itētiōē ei^o qd est magis suspectū: vt nos auiſa uir Aui. pma qrti. ca. de reb^o. in qd differūt febres putredinis. et ca. de cura febriu putridaz in gnāli. Et est ordinatio diete que ordinari dōz ad oppositiū cause apatis et febzis. nā apate exite calo: ordina dietā ifridatiuā et humectatiuā: et ppe in ifridatis: ex qd timef corpis arefactio. vñ Aui. et obſeruatio cure febzis d ifridatiōē et humectatiōē. Nō dum aut ifridadi et humectadi habuisti supra de acutis: et tu ibi. Sed hic aduerte. ingt hic Aui. et in his febrib^o nō cōcedit potus aq fride expone reguli: coacte aut qñq; cōcedimus: vt in cura herispille: qd alr fieri nō pōt. vt 9° terap. et s. de radicib^o vñb^o: et cōcedit spāl^o post euōnes. Itē puenit lactuca abluta: ga magis ifridat et humectat: et remouetur eius nitrositas: et tñ sanis nō abluta melior. vt 2° can. 3° est euō minoratiua si mā fuerit multa vel vñtris lenitio. 4° est digō. 5°. euō. 6°. pncipaliū administratio. 7° accitū cor rectio. Pro 3° recurre ad ca^m de cura putridaz supra: et ad capl^o 5°. vbi solutiua tuo iuenies pposito. et sñr p digestiuis. Et p 5° ibidē: egēt. n. talia apata euōne qd fiat iuxta nāz peccatis hūozis: et tu i pncipalib^o caplis et rubricis habuisti pncipalia solutiua tibi in casu optime defuētia. Quō cūz medicina: aut flōmia sit in cura apatū rōne mae fluētis: et iō dōz cē minoratiua. Rōne aut mae iam fluxe: et i mēbro fixe nullo modo ppetit. nā si eā euāre tentabimus agitabim^o: et nō educet: qre mēbro illi pxiua et sana ledetur: et est canō Aui. 4° pmi. de cura apatū. s. Cum aut hūoz in vno fuerit mēbro compbēsus. Pro administratiōe pncipaliū distigue tpa apatū. vñ in pncipio cōpetitū repcussiuā: in augmētō vō resolutiua cū repcussiuis vincētib^o. i. ita tu eqt^o mīscē: in declinatiōē vō resolutiua: et hoc maxime i calidis: in fridis aut opz in pñ^o et repcutere cūz remissiozibus: et hec itellige vñ nisi repcussio fieret ad pncipale ex ca none gnāli. vñ Aui. sic exēplificās dixit: qd vbi apā sit herispilla: de sup poni dōz succus lactuce: portulace: sempuue cū saui ordei: et sint actu fride: et icesānter: et ptiue ifridetur: et pmutent^o ne calefiāt a caliditate apatis: et hoc vt fiat repulsiō et caliditatis pternālis extinctio. Et aduerte qd Aui. hic nō posuit oleū aliqd in hoc repcussiuo: ga timuit eius i flāmationē: et fuit et snia zoar pmo theisir. Qñ vō caliditas apatis est parua posset poni de oleo onfancino vñ ro. Sed in apate colerico multe i flāmationis nō. vt dictū est: tu aut in his bñ cōsidera: et reduc te ad capla supra: de acutis: et alijs pro completēto septimi.

De recidina.

Cap. XVIII.

Quando quis post febrē curatam recidit: tūc febrē de nouo incurrit: quā febrē pmo debes bñ cōsiderare anteq ad opus imediate puenias. vñ pmo velis tibi

Tabula

manifestum esse motum: siue modum egritudinis: an fuerit a causa pmitiua: quia ex inordinato regimine: an a causa irriseca. Quare nō pcedas imediate: ad remediorū multiplicationē: nā si multiplicabis remedia: quia statim dabis solutiū: et recidiua fuerit ex mā p̄ua et occulta: detergetur eius malicia et morietur infirmus tui culpa. Nam vt Aui. Recidiua s̄m plimū est seua. Melius qd̄ est: vt infirmus absq; tui culpa moriat. vnde meo tpe accidit Venetys et Padue q; ex tali sic p̄mptā exhibitōe medicine solutiue duo notabiles ciues mortui sunt: qui forte fuissent et mortui absq; medicina: sed pro tūc culpa iputata fuit medicis illis q; certe famosi erāt. et ideo caute aggredere recidiuā: et nō sis p̄mptus in eius cura: sed semp timeas. Est q̄ppe recidiua sic facta a causa irriseca deterior sua radice. vt Aui. et 2^a fen. ca. ¶ Quia infirmus debilis est ppter febrē pcedēte. Jōq; cā irriseca magi apta suppeditare vtutē q̄ erat in p̄ncipio infirmo existēte forti. Tu itaq; deis suppliciter exora: vt te in cūctis cautū faciat: ne hōiū dicaris homicida: a quo piculo et noie ipe gloriofus me teq; per suā imensam defendat misericordiam. Amen.

¶ Ad laudē omnipotētis dei: ac gloriose eius matris Marie. Et beati Hieronymi doctoris opus hoc magistri Michaelis Sauonarole dictū canonica de febribus explicat.

¶ Laus Deo.

Tabula Tractatus de pulsibus.

Capitulum 1. De esse pulsus.	Folio 80.
Capitulum 2 ^m . De causis pulsus in gnali.	80.
Capitulum 3 ^m . De notificatione generū siue specierum: aut differentiarum eius cum suis causis particularibus.	80.
Capitulum 4 ^m . De obseruandis a medico vt pulsuum debitam agnitionem consequatur.	84.
Capitulum 5 ^m . De rebus naturalibus pulsuum mutantibus continens Rubricas. 5.	85.
¶ 1 ^a . De pulsu complexionis.	85.
2 ^a . De de pulsu habitudinis.	85.
3 ^a . De pulsu etatum.	85.
4 ^a . De pulsu sexus.	85.
5 ^a . De pulsu pregnantium.	85.
Capitulum 6 ^m . De rebus non naturalibus pulsuum mutantibus continens Rubricas decem.	86.
¶ 1 ^a . De pulsu veris.	86.
2 ^a . De pulsu estatis.	86.
3 ^a . De pulsu hyemis.	86.
4 ^a . De pulsu autumnii.	86.
5 ^a . De pulsu regionum.	86.
6 ^a . De pulsu ex cibo et potu pueniente.	86.

7 ^a . De pulsu ex sono et vigilia pueniente.	87.
8 ^a . De pulsu ex motu et gete et ex balneo pueniente.	88.
9 ^a . De pulsu ex inanitione et repletionē et coitu pueniente.	88.
10 ^a . De pulsu ex accitibus anime pueniente.	88.
Capitulum 7 ^m . De pulsibus ex rebus ppter naturam puenientibus continens Rubricas. 36.	88.
¶ 1 ^a . De pulsu male complexionis: male compositionis: et solute continuitatis in vniuersali.	88.
2 ^a . De pulsu feb. putridarum in generali.	88.
3 ^a . De pulsu feb. effimerarum in vniuersali.	89.
4 ^a . De pulsu sanguinearum.	89.
5 ^a . De pulsu colericarum.	89.
6 ^a . De pulsu tertiane pure.	90.
7 ^a . De pulsu tertiane non pure.	90.
8 ^a . De pulsu tertiane ex ingrossatione colere facte per adustionem.	90.
9 ^a . De pulsu tertiane: de colera prassina.	90.
10 ^a . De pulsu tertiane ex admixtione colere mixtione non vnita.	90.
11 ^a . De pulsu tertiane note: quia a colā citrina pcedēte.	90.
12 ^a . De pulsu tertiane note: quia a colera vitellina pueniente.	90.
13 ^a . De pulsu tertiane continue.	90.
14 ^a . De pulsu caustionidis.	90.
15 ^a . De pulsu feb. flegmaticarum in gnali.	90.
16 ^a . De pulsu feb. flaticae a flegmate naturali.	90.
17 ^a . De pulsu flegmaticae: de flegmate falso.	90.
18 ^a . De pulsu flegmaticae: de flate vitreo et acetoso.	90.
19 ^a . De pulsu flegmaticae continue et latice.	90.
20 ^a . De pulsu empiale.	90.
21 ^a . De pulsu lipparie.	90.
22 ^a . De pulsu sincopalis humoroso.	90.
23 ^a . De pulsu sincopalis minute.	91.
24 ^a . De pulsu quartane pure.	91.
25 ^a . De pulsu quartane note flegmaticae.	91.
26 ^a . De pulsu quartane note ex adustione sanguis.	91.
27 ^a . De pulsu quartane note ex adustione colere.	91.
28 ^a . De pulsu quartane note ex adustione melacolie naturalis.	91.
29 ^a . De pulsu erraticarum.	91.
30 ^a . De pulsu ethicarum.	91.
31 ^a . De pulsu ethice senectutis.	91.
32 ^a . De pulsu feb. pestilentialis.	91.
33 ^a . De pulsu feb. apostematum.	91.
34 ^a . De pulsu feb. compositarum.	92.
35 ^a . De pulsu emittitici veri: et non veri.	92.
36 ^a . De pulsu in particularibus morbis ptingēti.	92.
Capitulum 8 ^m . De significatiōib; et pnosticis a pulsu sumptis.	92.

Finis

Michaelis saltonarolē de pulsibus sūma incipit.

Capitulum. I. De esse pulsus.

Aristoteles suo

secūdo posteriorū satis de-
clarauit cuiusq; doctrine
principiū quid nominis eē:
quoniā ignorato noie rez
et ipse res sic facillime no-
bis latet. Quare cū de pul-
sibus impresentiarū a me
agendum sit: quorū notitia
pfecta medico practicanti
q̄maxie ē necessaria. Sta-
tui quid sit pulsus in p̄mis
notificare. ¶ Dicam⁹ ita/

q̄ etiam p parte euz p̄ncipe Auicēna. Quod pulsus est motus
receptaculoꝝ generaliu: spūs cordis. s. et arteriarū: ex dy-
stole et sistole p̄positus: a virtute vitali cōpletus: spūs siue
caloris nālis p aerē attractū et p ipsum inutilem expulsū re-
gitiuus. Nam diastole attractioe: et sistole expulsionē p̄le-
tur attrahit enī aer frigidus vtilis in cordis refrigerium
ac caloris: et calidus nociuus cū capinosis fumis in ei⁹ mū-
dificationē expellit: et vt baly tegni et mē. m. ix. Et Gal.
qdē inuit calores inatū euentari p id sicut euentat ignis
p flabellū: et stringitur eius accessio p euērationē: et equatur
cōplexio eius. Quibus colligit motū hunc: quē pulsus no-
minam⁹ duplici motu esse fulcitū dupliciq; q̄et: sicut ipsi⁹
p̄tes essentialē eē: q̄ sic pulsus dictus ē: quoniā in eleuatiōe
arterie ad digitos pulsare videtur. Neq; oīa q̄ p̄ticularia
spūs receptacula: vt epar: cerebz: ceteraq; iferiora in se spi-
ritus p̄tinetia mouent: vel pulsant. Et ipse qdē ex diastole
et sistole: que nunq; sūt sūt nō cōponit: sed ipsa bene cōple-
tur: et p ipm sic spūs regit: vt nō raro cum adest necessitas
aer attractus in spūm cōuertat vitalē. quinto de iunamen-
tis: et scda p̄mi allegato caplo. hūc aut pulsus maximis euz
p̄conys extollit baly ingens. Pulsus ē nunciū: et p̄co: q̄
occulta refert: et narrat et p̄co verus q̄ nō mentit. Et Gal.
terapēice. vii. Est nunciū: et p̄co q̄ occulta refert et narrat
motibus cōtrariis et manifestis. Estq; signū ab operatiōi-
bus sumptū efficaciusq; q̄ q̄ ab vrina: et egestionib⁹ sumit
p̄mi scda et accidentib⁹: et significationib⁹. Pulsus aut cōi-
catio a cōitate oīum mēbroꝝ cū corde sumit. vrine vero et
egestiones ab his q̄ ab epare. colliget quarto. pp qd eoz si-
gnificatio nō parua ē in mēbroꝝ nutritiuoz cognitionem
Super aut vitalē virtutē pulsus fortior ē et prima. Nam in
corde spūs generatur vitalis quē certo p tpe in se continet
deide ab eo p arterias ad singulas corporis partes depor-
tatur. ¶ Et qm̄ dicebatur ipm ex diastole et sistole eē com-
pletum acciditq; hos duos motus in arterijs et corde fieri
ne error p̄tingat in quo nulli dormiūt declarādus duxi an
corde diastolāre arterie diastolēt: et sistolāre sistolēt. Existi-
mant aut cū motum percussiois cordis ad pectus sentiūt
quo in tpe: et arteriā digitis sic p̄prehēdūt tam cor q̄ arte-
riam eo p tpe simul dilatari cū arteria in dilatatiōe p̄phē-
datur. Et si Gal. etiā in p̄strictiōe eū se p̄prehēdisse scripse-
rit: de quo post: sicq; experiētia ducti asserunt corde dilata-
to: et arteriā dilatari: et cōstricto p̄stringi. Deceptos hos esse
cū ciliatore p̄nuncio maxie euz de pulsu loquamur nāli.
Nā de nō nāli secus ē. nā cū apostema esset secus arterias
p̄tingeret tales velocius sistolare atq; diastolare his q̄ in
corde forent: vt in arterijs ē et p̄tingit pudēdoz cū quis ad
actum coitus fuerit p̄paratus. Quapropter accipiēdū p̄io
q̄ cordis figura vt manifestat anotomia est pyramidalis

cui⁹ p̄s lata in qua ora vētriculoꝝ ipsius sedēt pulmōni cō-
iūgit: ita vt i medio quarte penulaz eius sita sit. et penula
quinta cordi ē velut calcitra: pars vō ipsi⁹ acuta itendit ad
deorsū: et ad sinistrū vtrūq; cū ergo cor spūs attraxerit ex
pulmōne: eoq; sic repletū fuerit in deorsum lateraliter ten-
dit: vt a pectore remoneat q̄ multū: cū vero deueno attra-
ctū in seipsū cōciderit: et euacuātū in nālē deuenit figu-
ram sursū veniēs: tūc p̄silit pectore p̄cussioēq; perficit: et
ita cōcides pulsus cōstituit. Et q̄b⁹ collige pulsus dextrū
fortiorē eē ipso sinistro: q̄ quo ifra. Et vt res clarior fig: ac-
cipiendū q̄ dilatatio nō est aliud q̄ partis localis exp̄sio
de cētro ad circūferētiā facta sicut cū sole aer attrahitur.
Ecōtra vero ē p̄strictio: q̄ fit motus ab extremis ad cētrū
vt fere terminorū sibi occurrant capita: vt in expulsionē
aeris ex sole p̄prehenditur. Et q̄b⁹ p̄s q̄ cum cor dilatatur
ipsum abbreviat: cum vndiq; exp̄ditur ceu nobis ostēdit
vter iflatus: q̄ accidēte (cū arterie sint ei⁹ p̄tinue) necessa-
rio ipsū sequent et in longum trahent. tractio vō ipsaz in
longum est eaz angustatio: veluti itestū in longū tractū
ostēdit. Sicq; corde dilatato arterie cōstringent: et si eo tē-
pore dilatarent cū in dilatatione fiat aeris attractio: tūc
vnum aliud in attrahēdo sic impediret: vt notū est itelligē-
ti. Adde p̄terea cū cōstringit cor ipsum expellit: et nō nisi
in arterias. quomodo igit poterūt p tūc cōstringi cū dila-
tari habeat: vt aerem sic expulsū recipiāt. expulsio autē
ad itra corpus nostrū in receptionē ordinat: veluti in ope-
rationibus nālibus cōprehendit. Cū enī stomachus chi-
lum expellit: mesarape attrahit: et cū vene magne sangui-
nem ad torū deportātes ipsum a se expellunt: parue p mē-
bra ramificate recipiūt. Estq; mechanicis artibus idē vbi
plures pueniunt operatores: vt qd vnus perficit: et a se de-
inde expellit: alius recipit: et in locū debitū ponit: vt finem
psequatur. itentū: hisq; tandē p̄to error est illoꝝ satis ap-
tum eē. Secus cū cor cōstringit. et in se cōtrahitur: tūc ele-
uatur in cubū. et pectus sic percutit. Cū aut dilatāt in deor-
sum tēdit et a pectore discedit: et in silitudinē accipias a ma-
nu cū cōstringitur: et dilatāt. sicq; collige cordis sistolē sen-
su leuiter comprehendī.

Capitulum. II. De causis pulsus in generali.

Aoniaz re scire atq; sine eius causis
bū itelligi nō p̄tingit. Ea pp
post habitā diffinitionem pulsus vt clarior
ei⁹ notitia habeat: de causis ei⁹ agēdū eē pu-
tari. Propter qd dicēdū q̄ pulsus cāe assi-
gnant: vles. s. et particulares: et bax vniuer-
sales siue ḡnales ordine nāe p̄ticularēs an-
tecedūt. Jōq; de ḡnālīb⁹ p̄mū. Sūt. n. tales q̄tuor vt cete-
ris effectib⁹ assignate: efficiēs. s. formalis. mālīs. et finalis.
¶ Efficiēs aut cōis schola medicorū f̄sonat: quā et pudēs
seg bz ē virt⁹ vitalis: nō sanguinis spumificatio: vt nimis
subtilis Trusiani tenuit opinio: neq; aer et vētus vt crasi-
strates plurimiq; ex priorib⁹ tenuerūt. Sz in tali motu aer
cōcurrit vt actū ē. nā quēadmodū in sole p̄prehēdim⁹ q̄ p
artificē sit mediāte sole attractio: et aeris expulsio: sic p vū-
talē virtutē mouēt artarie: et cor ad ipsi⁹ aeris attractionē: ac
ei⁹ utilis expulsionē: hāc q̄ cām Auicē. p̄tentiaaz pulsus: et
ipsi⁹ essentialē noiauit. Ingt. p̄tētiue vō cāe sunt tres. vñs
vitalis q̄ ē in corde mouēs pulsus. ¶ Formalis vō ē ipsoꝝ
motuū et getū adiūicē recta ac debita p̄positio et ordo.
¶ Materialis aut p nūc subdinidat qm̄ alia ē in q̄ talis: et
ē cor et arterie: et cū qua ē aer. Mālēs vō ex q̄ nō bz cū acci-
dens sit. ¶ Finalē iā aperuim⁹: qm̄ finalis in cordis: et arte-
riaz refrigeriū inq; fumoꝝ capinosoz expulsionē ne spūs
et calori accidat suffocatio a nā iucurus: nā sic ei suffocatio

De pulsibus

accideret: quæadmodum candelam accensam a fumo circumvolutas: et aeri libero non expositam suffocari contingit. Et preterea alia est finalis causa: quoniam per pulsus contractionem sanguis in corde digestus: et vitalis spiritus membris omnibus arteriis mediatis delegantur: hi autem per cœcavitatem arterie filii scinduntur: et cum necesse fuerit: nam parte aeris attracti sic puriores in spiritum quærit: ut supra: et primi scinduntur de aere. Existunt autem preter has et cæcæ alie priores minus generales. Quarum quedam cœcæ sunt: quæ in quolibet pulsu causando concurrunt et a principio necessarie vocantur: neque pulsus constitutione ingreditur. Unde necessarie sic dicuntur: quæ sine his non contingit pulsus esse per quod essentielles appellantur. Contentiveque: quæ pulsus essentiali constituitur: et he tres sunt: ut primi scinduntur: virtus scilicet vitalis que motum causat: ut supra instrumentum et arterie necessitasque euentandi: et mundificandi: que vero non necessarie nominantur: binam recipiunt divisionem. Earum enim quedam inseparabiles sunt quæ mutatio et pulsus mutant iudicia: ut res naturales etas: sexus complexio: et huius nonnullæ quæ separabiles que absolute mutant pulsum denominantur eiusmodi sunt tres non naturales. que contingenter nostris possunt applicari corporibus: ut exercitium: balneum: statio sub sole: et hæc de quibus infra.

Capitulum. III. De notificatione generum siue specierum: aut differentiarum eius cum suis causis particularibus.

Ostea quæ notificatus est pulsus in generali suis cum causis generalibus

Consequens duxi in eius clariorē doctrinā de ipso in particulari loquens: etiam suis particularibus causis. Propter quod sciendum quod licet Avicenna et ceteri medicine auctores genera pulsuum nominent. id scribunt: ut sub eis species continentur tamen ut sub universaliore genere sunt cōtēte species appellantur dicunturque differentie: quæ differunt: et differre faciunt. sed de nominibus non est a medico disceptandum prius primi. Doctrina 6^a 5^a capitulo. Et ut vobis via facilior de his omnibus fiat primum cōcepi quid pulsus sit temperatus notificare: cuius notitia me dico est quæ necessaria: ut per ipsum pulsus ab eo lapsi melius cōprehēdatur: ut de cōplexionibus temperatis respectu temperate a medicis agitur. hæc enim hic talis pulsus esse signum ad quod medicus oculus in tãgēdo semper habere debet: ut quales sint tacti pulsus differentie cōprehendat absque enim huius notitia semper in iudicando titubabit: ideoque dicet primo quod.

Pulsus temperatus dicitur quod in nulla differentiarum suarum excessus habet: et iter excellētiarum mediū obtinet ut qui non est parvus neque magnus: nec est velox: sed iter hos medius nec spissus: nec rarus: et sic similiter de alijs: sed iter hos medius cuius causa est fortitudo virtutis temperata: obediētia instrumenti temperata: et contentum moderatius: ex quo inferitur: quod non nisi in aere sibi proportionato he differentie cōservabuntur: sed hoc theoreticis relinquo. Sed dices quomodo cognosco pulsus hunc cum nunquam tetigerint temperatum: cum tamen pulsus sit sensibile cōe quod absque sensu cōprehēdi minime potest: dicendum primo quod differentie que sic tactu percipiuntur cōiter: et ut frequentius sunt magnitudo: parvitas: velocitas: tarditas: frequentia: et raritas: et ad has medici cōiter advertunt: et non dico spernentes: sed negligētiā quadā alias non cōsiderātes differentias sunt: et id cum de cōmuniōibus: et que bene sensu a nobis cōprehēdi possunt agendum sit: dicendum. Quod cum motus pulsus sensibile cōmune sit: et per rationē tantum male cognosci potest meliusque multo si id etiam per sensatam fiat hinc ut facilior sit eius notitia: exemplum de sensatis adducam. Nam sensus de cōfusiōis indicat: et de his que proxima sunt veritati: sed ratio digne dicat integritatem. Quia ex re si que de pulsibus dicemus ratione et sensu fulcra erunt certiora atque perfectiora redduntur.

per propter quod tenendum cōsonantiam musicalium aliquam habere noticiam medico necessariam esse. Nam hic motus pulsus: ut apparebit in quibusdam cōsistit proportionibus: et ideo ut in cōpēdio pulsuum theophilus eius practicum nominat irrationalem quod nullam habet proportionem. De autem proportionibus cōsonantie musicali: ut infra attinet. Nam musica est sciētia bene modulandi: siue bene movēdi: ut Augustinus primo musice. bene autem moveri id dicitur quod numerositas servatis temporum atque intervalloꝝ dimensionibus movetur. Nec autem non nisi proportionum notitia habeatur. Unde Avicenna scinduntur primi. Genus pulsuum quod sumitur ex parte est per cōparationem proportionis quantitatum proportionabilium quatuor temporum ad invicem puta duorum motuum et duarum quietum. Quod autem contingat pulsuum temperatus sic sensu percipi posse declaratur: quoniam difficilior est motus arterie a digitis recedēti cōprehēdere quam ipsius ad digitos accedēti: sed primum est possibile quoniam per longum exercitium in tãgēdo pulsus pervenitur ad noticiā fistolis: ut Galienus no trigit: quod tunc dixit portas pulsus sibi apertas esse: ut Avicenna secunda primi. ergo et per longum exercitium poterit quis in noticiā pulsus temperati facilius devenire. Preterea quod cum sensatis similitudinem habet: etiam per sensum cōprehēdi poterit: cum sensus fantasmate moveatur: sed motus pulsus temperati cum cōsonantia musicali similitudinem habet: ut dicitur. ergo. Et pro declaratione minoris ut clari atque brevius expediam. Accipiendum quod apud musicos reperitur hi termini causatus imperfectus minor: et causatus imperfectus maior: et primus appellatur quaternarius. Secundus vero senarius: quorum thonos et eorum spacium siue tempus oportet medicum cognoscere: et de his noticijs habere: quia in spacio octave hore a perito musico adipiscitur: qui et significationē temporis cum digitis docebit: in quorum motu: et motus debitus pulsus cōprehenditur. Tempus autem quod in quaternario reperitur salvo semper meliori iudicio est supra temperatum ex parte velocitatis et aliarum differentiarum. Tempus vero senarius est infra tempus temperati: quod longius est aut tardius: ut audienti patere potest. Unde tempus inter hos mediū est tempus siue mēsurā temperata: quæ pulsus temperatus in suis motibus habere debet proportionabiliter: ut in motibus sit. Ad cognitis sic extremis per sensum: cum et mediū per sensum etiam sit cognoscibile poterit quod in ipsius medij cognitionē facilius devenire: verum ut dictus est sensus noticiā confusam et non certā habet de sensibilibus maxie cōibus: sed satis veritati propinquā quā ratio integrat. Ideoque habita tali noticia sensata de vocibus discretis medicis cum aliquo adminiculo rationis in integrā veniet temperati pulsus cognitionē: et hoc exercitio coadiuvante. Sume igitur mensurā talē sic: cum oēs alie pulsus differentie operari habent temperatū tibi cōstituas. Et certe diebus meis fere oēs pulsus sanus quos tetigi quaternarios aut quaternario primos inveni. Et tu hec cōsidera: hunc autem pulsus nonnulli equalē dixerunt: sed eorum deceptio ex sequētibz patebit. Nec autem mēsurā dicta talis est: ut cum aliquis pulsus ab ea recedit lapsus siue distemperatus notatus sit: de quo infra. Multiplex autem sit ab ista mēsurā recessus: et primo habito respectu ad pulsus inquantū pulsus est: et secundo ab eis que pulsui annectuntur. Si primum sic genera vel differentie septē surgunt: quorum primum sumitur a quantitāte dilatationis arterie. Secundus a quantitāte sumitur temporis motus. Tertius a quantitāte virtutis. Quartum a tempore quietis. Quintum a permutatione pulsus et sua assimilatione sue temperiei. Sextus ab ordinatione motus eius: et quietis: et inordinatiōe. Septimus a proportionē duorum motuum: et duarum quietum. Si vero ab annexis sic tria inde perveniunt. et primum sumitur a cōtento in arteria. Secundum a qualitate arterie: et carnis circumdantis.

Tertium ab essentia ipsius arterie. Ex q^o sic decē cōsurgūt pulsuum genera q^uis s^um veritatē tñ nouez ponēda sunt eo q^u pulsus ordinatus vel iordinatus ad equalē reduci^ur & diuersum: vt infra patebit. Sicq^{ue} apparet sufficiētia pulsus q^u explicat longis cū verbis a Conciliatore nostro & diffu^{se} magis differētia. Sz^o quā si cupis lege ibi. Et differētie que ex pte motus: & getis sumunt^{ur} dicēde sunt essentiales cū pulsus in eētia sua motū dicat & getez. Relique vō ex qualitate ordinatiōe diuersitate: aut pondere sumpte & sic de alijs accidētales nomināde sunt. Ex q^ubus colligit^{ur} quare quarto colliget. pauciora pulsuum genera explicant^{ur}: cū ibi magis essentialia tangunt^{ur}. Quib^{us} sic generalib^{us} positis ad spālia veniā: vt ea q^u dicta sunt facilius itelligant^{ur}. Et sequēdo ordinē positus a quātitate dilatatiōis arterie genus sumptū diuidit^{ur} s^um tres diametros: q^u s^um longum: latum: & p^{ro}fundum. Scōm vero lōgitudinē resultat longus breuis siue curtus: a nōnullis mutilatus dictus: & medius inter hos. Scōm vero latitudinē latus & strictus: q^u aliquādo subtilis dicit^{ur}. & medius iter hos. Scōm vero p^{ro}funditatem altus siue elatus: & eminēs: & p^{ro}fundus: siue occultus submersus: & depressus. & medius sic q^u scōz genus hoc: nōnem habent^{ur} species pulsuum simplices. Et vt q^u scribenda sunt semper facilius capiant^{ur} digressiones magnas nō faciā: sed studebo ea q^u sic particularia ponā etiā particulariter declarare. Quapropter anteq^{uam} ad alias spēs me sic conuertam has iam dictas prius notificando: sicut de temperato actum est.

Pulsus itaq^{ue} longus dicit^{ur} cuius partē in lōgitudinē arterie plus sentiuntur q^{uam} in nālī absolute. & appello nālēm q^u est p^{ro}prius in illa cōplexione. naz in omni cōplexione distēperata ē dare: q^{uod} est illi p^{ro}priū: & iō bñ in quiebat Almanfor cū pulsus in brachy longitudine tactui manifestior occurrat: q^{uam} in tēpoze sanitatis a philosophis longus dicit^{ur} q^{uod} si vltra spaciū quatuor digitor^{um} q^ubus medic^{us} arteriā tangit aut tāgere debet: vt infra ēt s^um lōgitudinez sic manifestat^{ur} tūc maxime longus nominat^{ur}: & s^um q^{uod} magis s^um illam diametrum manifestat^{ur}: sic lōgior nuncupat^{ur}. Et huius pulsus cā est v^{ir}tus iam debilis facta arteriā in latitudinē: & p^{ro}funditatem s^um lōgitudinis p^{ro}portionē extendere nō potēs: que res ab iēptitudine istrumētī s^um p^{ro}lmū venit: quoniā eius phibetur amplitudo: & eleuatio ad superiora: & hoc est rōne sui vt cum est nimīū durū: & huius: aut rōne extrinsecor^{um} vt rigiditas: & cutis tensio dēfitas carnis duricies corporis maciē cōsequēs: duricies enīz istrumētī operatur vt v^{ir}tus nō deficiat in attractiōe aeris ipm sufficiēter extēdere: vt oporteret & eleuare. Quare nā necessitati succurrit cū partibus plurib^{us} ipsius istrumētī: siue arterie: vt cū nō possit s^um latū extēdere vt oporteret: & in latum eleuare cū plurib^{us} partib^{us} eius s^um lōgitudinē succurrit: cū nullā aliā viam habeat in succurrēdo necessitati & ē s^um cū quis dominus habeat obfessūz castrū nō potens succurrere per viā latam: & p^{ro}fuerā: neq^{ue} in vna vice aliā angustiam & occultā iuenit: p^{ro} quā: & plurib^{us} vicib^{us} succurrit obfessis: & per eandē causam id operatur densitas carnis rigiditas: & cutis tētio. Et Marsilius Patanus in his tale ponit exemplum. Pone q^{uod} in sacco plures essent mures q^u nō possent moueri s^um latum sacci p^{ro}pter eius inēptitudinem tūc nō est dubiūz q^{uod} discurredo p^{ro} longū sacci tantū mouerentur. Cōsimiliter operat^{ur} aer & vapor in ingressu arterie q^u cū nō possit moueri p^{ro} latū p^{ro}pter iēptitudinem arterie mouet^{ur} p^{ro} lōgūz plures partes arterie s^um illā diametrum occupando cū aere aut vapore quē in latū mittere cōsueuerat: hanc aut lōgitudinē tactoz quatuor cū digitis sentire debet: & ipsos versus fluxurā brachy paulatine mouere: vt de ipso noticiā habeat ampliorē quātum. s^um ad eius quā-

titatem maiorē vel minorē: & hec itelligant^{ur} vera esse: & reperi in brachio habēte arteriā debite locatā. Nam vt q^u q^{uod} vidi homines habētes in parte sinestri brachy arteriā que leniter sentiebatur: & in parua mensura & in domestico non reperiēbatur.

Curtus aut per oppositum cū suis causis notificatur: & tu p^{ro} te cōsidera. Et per hec q^u sic posita sunt aliaz duaz noticiam facile adept^{ur} eris: naz.

Pulsus latus est pulsus q^u excedit in latitudine latitudinem pulsus nālīs: p^{ro} pulsū nālēz itelligendo: vt supra de lōgo: aut vt alij quia pulsus sani superat vt multū: de quo infra: & hic pulsus percipit^{ur} cū tactoz extendi sentit arteriā ad maiorē latitudinē digitor^{um} s^umto dico s^umto: quia tactoz debet esse exercitatus in tangendo aut cōsuetus quoniā sibi dat^{ur} limitatio: vt cū sibi pulsus constituerit tēperatū: sed male hoc absq^{ue} exercitio aliquali faciet: p^{ro}pter q^{uod} assuescat iuuenes cū antiquis in practica pambulare pulsusq^{ue} tāgere &c. Unde Almanfor. io. vt q^u in pulsus sciētia instructus esse desiderat. Et eius vult significat^{ur} tiones agnoscere sepe dū aliquis sanus est arteriā tāgat & firmiter: & cū sūmo studio icipiat. Cui^{us} aut pulsus tres assignant^{ur} cāe. p^{ro}ia mollicies istrumētī s^um quā disponit^{ur} vt ei^{us} ptes superiores dep^{re}mant^{ur}: & cadāt sup^{er} inferiores. Vñ v^{ir}tus in mouēdo ptes superiores difficultat^{ur}: q^ure tñmō eas lateraliter emouet & sic dilatat^{ur}. Nā cū istrumētū factū sit inobediēs p^{ro}pter mollicies vt v^{ir}tus cū in altū eleuare non possit cōpensat^{ur} cū latitudine: sicut de murib^{us} supra vbi saccus esset ita mollis: vt in sursum male moueri posset: & tūc mures in latū extenderent^{ur} sicq^{ue} faciet aer: aut vapor arteriam taliter dispositā igrediēs. cui^{us} dispositionē medic^{us} cōprehendet ex cognitis humiditatē in arteria p^{ro} mouentib^{us} cū q^{uod} & p^{ro}notificatus erit. Scōa est istrumētī vacuitas: nā arteria sic vacua exstēte accidit faciliter p^{ro}te superiorē cadere sup^{er} inferiores: cū nō sit ibi sufficiēs quātitas aeris aut vaporis tali casui resistēs: nā id operat^{ur} pars supior sua granitate: & tūc dilatabit^{ur} arteria & sub digitis latior cōsuet^{ur}: vt supra sentiet^{ur}. Vñ Almanf. cū s^um latitudinē maiorē digitorū tangētis quātitatē p^{ro}prehēdit latus ab eis nominat^{ur}: & tūc si ex hac cā fuerit: mala erit eius significatio: & iō tactoz semp sit attrētus. Tertia ē carnositas sup^{er} ptes superiorē stans sic aggrauās: & p^{ro}te superiorē ad descendensm cogēs: vt ī pinguib^{us} corporib^{us} q^uq^{ue} sentit^{ur}: & h^{ic} dilatatio non est sic malū significās: vt q^{uod} ex vacuitate fit: vt in macris & resolutis accidit corporibus.

Strictus aut q^{uod} & subtilis d^{icitur} vt supra ē lato oppositus: cui^{us} notificatio etiā suis cū causis ex dictis nota ē: vñ ex duricie istrumētī: q^{uod} ē p^{ro}ia molliciei pulsus strict^{us} puenit. quē Auic. de signis ethice subtilē nominat^{ur}: nāq^{ue} ex siccitate arterie strabit^{ur}: & sic subtiliatur q^ure s^um latū in p^{ro}tractiōe minuit^{ur}. Itē plenitudo id operat^{ur} maxie q^u repletio ad superiora cōuertit^{ur}. vñ accidit pulsus alt^{us} & strict^{us} & sic p^{ro} te cās alias discurre.

Pulsus altus ē q^{uod} eleuat^{ur} ad digitos tangentes plusq^{ue} pulsus nālīs. Vñ sic arteriā & carnē eleuando ipsum ad digitos ipellit. Vñ Almanf. Cū aut digiti tāgētes carnē ipulerint. & s^um magnā quātitatē in ipm penetrauerint: d^{icitur} ab ipsis altus. Cui^{us} aut pulsus cā ē necessitas aucta & virtutis debilitas nō multa. Nā cū vt nō ē multū debilis mouet arteriā ad partē ad quā d^{icitur} mouere: q^{uod} sursum: q^{uod} B ē ei facili^{us}: q^{uod} calor ad superiora nāliter quertit^{ur}: & p^{ro} augmentū necessitatis cū hac differētia q^urit necessitati satisfacere: q^{uod} sibi facili^{us} ē. Nūqd aut ptingat v^{ir}tutē necessitati aucte ex vna tali differētia: satisfacere absq^{ue} cōcursu alteri^{us}: vt q^{uod} sic sit tñm altus & nō latus: altus & nō magnus nō ē n^{on} p^{ro}positi: & iacobite ī B se itricēt. Nā fortassis sicut

De pulsibus

nō contingit humorē vnum solum in corpore nō peccare: qz. s. cuz eo alijs nō peccet: vt visus ē velle scdo regiminis acutoz pmeto z: ita de differētijs pulsus. pportioabiliter dicēdū. Verūtamen imaginabile ē: z tu cōsidera.

Profundus vo ē alto opposit: quē tactoz nō sentit nisi cū pfundatōe digitoz facta. dicit cōiter submersus: quē z in multis nāliter se hñtibz lieni z hic pulsus cōiter reperit i hñtibz brachia carne multa coopra. Un arteria a superficie brachy: tūc ē multū remota. **¶** Dui? tñ cā dñ ē dispositio pternālis: vt in pncipio febrium: ē scio caloriz ad intra: suffocatio caloriz ab hūore moto: quare vtus territa ad iteriora quertit: z sic pfundatur pulsus. Itē z qñqz cā est debilitas vtutis paucitas spiritus. Un nō pōt arteriā in altū eleuare: z tūc apparet pulsus paruus. Et iō Almas. Cū fm hāc minor apparet qz cōsuevit vocat depressus. **¶** Et iter has differētijs dat medijs: quē vocare debem? in suis dimēsiōibz mediocrem. **¶** Et cōtingit ex his simplicibz plures posse facere cōpositiōes: vt dicēdo qd aliquis ē pulsus lōgus latus: breuis latus: lōgus pfundus: z strict? breuis altus z strictus z bñs de gbus differētijs pulsuum Hal. mētione facit sic: z septē assignādo spēs quas sic numerādo supuacū duxi. Nā his oibz noia ab auctoribz vsqz mō iūta nō sunt: z multis alijs quos sic tactu cognoscere quasi ipossibile visus ē: ideoqz relictis his tāqz inutilibz ad duas nos quertam? dñas notas z maxie cōes ex his simplicibz egrediētes: qz sunt magnitudo pulsus z ipsius paruitas.

Pulsus qdē magn? dñ q fm oēs dictas dimēsiōes supnālē iā augmētāt? ē. Un Almas. io. Cū qz in lōgitudine latitudine atqz altitudine augmētāt? magis qz puenit vocat magn?. **¶** Et cā hui? ē sanitas vtutis siue fortitudo cum obediētia istrumētū: z necessitas aucta siue multa: qb? positis ponit magnitudo: z ipsi remotis remotetur necessario. Magnitudini vo pulsus necessitas plus cōferre videt: qm vtute existēte forti z arteria obediēte necessitate ente tēpata nō adeo magnificat: sicut cū necessitas aucta ē: z iō pmi scda. Verūtū: z necessitas his tribus iuuatior ē ad hec. Itē cū tactoz sentit arteriā fz lōgū multū z latū z pfidū mltū: qz i opatiōe sui nāl? dispositi: spcū illi? magn? ab eo noia dñ ē. Noia? z pulsus magn? absolute q sic fz oēs tres mēsuras augmētāt? ē: z B spcū mediocris Et dñ magn? fm qd: si magnificat? sit fz vñā tñ: aut fz duas tñ. **¶** Ex his seqz qd dñtemperatus pōt bñe in pulsu suo mēsurā graduāl? tēperatā: vt si qz fuerit hñs pulsus absolute magnū ad mortē veniēs p successiua depditiōē suaz dñaz puenit ad mēsurā talē: cū nō sit pcessus in talibz de extremo ad extremū absqz medio. cōsidera.

Paruus vo p dñū notificat: z q fm oēs tres dimēsiōes diminuat? fuerit. Un i Almas. io. Sz cū his oibz fuerit minorat? dñ puus. **¶** Et cāe hui? dñe sunt iā dictis de magno. Un Auicē. pmi scda. Si vt? fuerit debilis pulsus puitas pculdubio eā sequet: z si cū B istrz fuerit dup: qz iobediēs z necessitas pauca erit minor: ē ēt cū duricies efficit paruitatē. nō attēdēdū tñ ē ne in medico cadat error. Nā nihil ē qd tātā efficit paruitatē quātā vtutis debilitas. hec tñ puitas sepa? a puitate quas facit duricies p B qz ē durus z nō debilis: qz diastoles tactui resistit z breuitas ei? z pfunditas nō ē multa: sicut cū ē debilis vt? Auicē. Dic nō ē ita breuis: nec ita pfundus. Nā duricies cū fortitudine vtutis nō tñ phibet plōgationē. min? ēt facit ad depressionem qz debilitas vtutis: z B semp paritate supposita: z existimo qz in ethica puitas pulsus magis ē a debilitate vtutis qz a duricie arterie. Considera. Pauca quoqz necessitas puitatē efficit vtute exite forti z istrumētō obediēte. Ideoqz melācolici nāliter tales: qz nō ex aduistiōe g

cordis frigidi sūt pulsus nāliter paruos hñt nisi ex contrariā operātia secus pueniat: hec aut z filia semp aduerrēda sūt vnico nō in amico zc.

¶ Prater has differētijs nōnullē reperim? z cōes que sūt velocitas tarditas frequētia z raritas: qz sumunt a quātitate tēporis motus: de quibus suo ordie prosequemur vt sic secundum genus expediatur.

Pulsus autē velox dicit? qui paruo tēpore fm diastolē z sistolē cito pficit. Un i Alman. Cūqz spaciū tēporis qd inter duas attendit motiones minus solito inuenit velox appellat. **¶** Et huius pulsus velocitati cā ē multitudo necessitatis euentādi. Qz cū vt? forti: fuerit z istrumētū obediēs: qz tūc cū sola magnitudine tāti necessitati facere nō poterit velocitate cōpensauit. Qz si non multa fuerit necessitas z istrumētū pp eius duriciē iobediens fuerit: ex tali cōtingit inobediētia cum nō sufficit illa parua magnitudo. Ad quā causandū concurrat duricies qz etiā velocitari oportebit. Qz si cuz hoc multa fuerit necessitas: tūc pculdubio velocitas magna erit. Qz si virtus debilis fuerit z necessitas multa: z istrumētū obediēs ad hoc crescet velocitas cū pp debilitatē virtus pulsus quātū necesse est magnificare nō poterit. Itēz hec duo: debilitas z iobediētia istrumētū vbi affuerit necessitas multata ad velocitatē quāmaxie operant. Nā velocitas magnitudini suffragat: z est sicut cōtingit in portitoribus pōdez qui cū vna in vice totū pōdus portare nō pnt ipsuz diuifz pluribus in vicibus festināter ferūt. **¶** Nunqd contingit necessario oēm pulsus magnū velocē esse iacobitis relinq: opinione in hac mā cōem. psequēs: vt qz pma differentia qz acquirūt p augmētū necessitatis pstante virtute z istrumētō obediēte est magnitudo. Qz si vltra augmētabit nō potens cū magnitudine satisfacere: scda qz acquirēt erit velocitas. Qz si adhuc plus creuerit: acquirēt tertia: qz est spissitudo: de qz statiz. **¶** De hac velocitate famose reperim? opinionones argumētis phycis fulcite inuestigātes penes qd attendi hz velocitas i pulsuz: z pma est iā dicta: qz differētia facit inter pulsus velocius moueri z pulsus esse velociorē: vt qd penes aliud habeat attēdi velocitas mot? z penes aliō velocitas pulsus: z hec cōsidera. Et hec magis medicinalis est. alia aut phica magis ponēs velocitatē pulsus absolute attendendā ē: penes spaciū ab arteria discriptū in tāto vlt in tāto tēpore Juxta illud Aristo. sexto phycorū. Velox est qd in eqli tpe maius pertransit spaciū: z hec negaret qd prima cōcedit: sed de his satis.

Tardus autē veloci est cōtrarijs vt dicat? tardus: qz diastolē z sistolē magno pficitur tpe. Semp opinione primā de velocitate sequēdo. **¶** Dui? at cause iā dictis sūt ptrarie: qz. s. aut diminuta necessitas vel nō aucta: aut virtutis debilitas: aut ambe fil? ēt nō iconuenit: qz ad eā cāndā istrumētū inobediētia occurrat.

¶ Et lz fm ordinē de tertio gñe pseq debem? tñ qz multū quartū scdo attinere vt: de ipso pus. Quartū vo a tpe getis sumptū est in quo due reperim? differētie. s. raritas z frequētia siue spissitudo. Reperit? z tertia: qz iter has ē mediocris. quā relinq i oibz his gñibz notā ē eā nō noiaudo.

Pulsus spissus siue frequēs ab Auicē. pñs noiat? ē: in q tēp? sensatū: qd ē iter duas pcussioēs est breue: z B apud nō pphendētes sistolē. Un tales pcipiunt quātitatē tēporis mēsurātis getē cadentē iter aīcedērem diastolē z psequētē. Qz si sistoles cōprehēderet: vt fecit Galienus q in pluribz suis libris se iactauit. Tūc frequētia attendi hz penes puitatē tps mēsurātis getē iter dilatiōes z pstrictionē vt pulsus ille denominet? alio frequētiōz iter cui? diastolē z sistolē minor mediat? ges: econtra vo rariōz. **¶** Dui? aut spissitudis cāe eedē vident? ē cū causis velo

Profundus et submersus in idem

Ad dñm dñm vñm pñm

citatis. Un pnceps. Spissitudinis ca est debilitas vtutis: aut multa necessitas: aut multa caliditas. hac. n. spissitudie na vtut cu sup velocitate deficit. Un Auic. Si vtus fuerit debilis pulsus no poterit magnificari: et si velocitas in eo no operata fuerit no poterit ee qn no fiat spissus: quatin spissitudo restauraret id qd defuit ex magnitudine et velocitate. Sicut cu homini necesse e re ferre poderosam qua si poterit totam vna in vice feret. Si vo no diuidet ea in duas partes et festiabit: et si no ea i multas pres diuidet feret quaq: ptem quoquomodo poterit cum spaciositate et velocitate deui si cessabit odec oneraturas ferat: s; redibit cu tarditate. Un et io. pulsus. Cu augmetat calor nalis in corpe immutat pulsus ad magnitudinem: et cu augmetat magis addit magnitudini velocitatem: et cu illo plus auget addit velocitati spissitudinem. Quib apparet ex necessitate sup tepementu aucta stante istrumenti obediencia q vtus tentat cu magnitudine prio ipsi satisfacere: et hoc differencia virtuti difficilior: et io cu p augmetum vltterius debilitet virtus magnitudine sic satisfacere no pot: sed velocitate recopenat et breuiter difficilior e vtuti magnificare q velocitare q frequetare: qre si multu debilitabit state obediencia et. prima differencia acq: sita: tunc erit spissitudo: vt apparet i pinquis crisi: et in statib febriz putridaz: qn. s. sunt ex debilitate vtutis. Cosequenterq: si pulsus fuerit magnus velox et frequens diminuta necessitate alyis parib. primo frequentia deperdet. Secundo velocitas. Tercio magnitudo. sicut primo venit vltimo recedit. State aut sic pulsus magno. s. veloci: et spisso diminuat virtus: tunc primo deperdit magnitudo: vt actus e: cu sit differencia q maiori cu difficultate fiat. Pariq modo de inobediencia istrumenti dicendum qn ex inobediencia istrumenti difficultat vtus: et vt semp resclarior fiat: hic addo: qd qdam dicat Auic. aperientes. s. q pulsus dicit ee frequens: qn iter diastole et sistole modicus iteruenit tepus. Qd si sistoles nullo modo cognita erit: tunc tepus qd mediat iter duas diastoles e tempus respectu cuius pulsus dicit frequens vel rarus. Qd si cognita fuerit vt supra fm tepora duoz extremoz erit pulsus frequens rarus: aut mediocris. i. fm tepus extremi siue getis: q e iter sistolem et diastole sequere et tepus extremi siue getis: q est iter sistoles et diastole sequere appellat. Appellat frequens vel rarus no a gete: sed motu pncipaliter: q e qn modico gescit: et multo mouet tepore: ita q tepus qd e iter motum et motu e bene: vt in exmplo patauo declarat. Na dicimus aliquet frequenter bibere qn paz e tep: quo no bibit. Et of talis pulsus cosequens a cita cosecutione motus post motum. Et differt velox a spisso: vt Auic. qn spissus e cu cotinuitate: velox vo cu motu discreto.

Pulsus rarus siue tardus: que Auic. resolutu et lapsu vocat: e pulsus in quo tepus sensatum qd est iter duas pcussiones e magnu. Nota tñ vt de spisso siue frequentu actu e cosequenter dicere oz: qz vario mo fm varietatem cognitiōis motus: et getis in eo: vñ q sistole pprehēdūt dicere habēt: q raritas attēdi hz penes magnitudinē teporis mēsurātis getē iter dilatationē et strictionē sicut frequentia penes paruitatē vt supra. Un pulsus sic alio rarior dicit: iter cui diastolem et sistole maior cadit ges. Penes vo eos q sistole no pprehēdūt. raritas attēdi hz penes magnitudinē teporis mēsurātis getez cadētem inter diastole pcedētē et sequētē. Et dicit rarus lapsus quoniā sicut corpora lapsa multu pausant et multu teporis ponūt iter motus et motu: ita et pulsus rarus dicit resolutus qz ceteris paribus plus alyis resolutione vtutis euenit. Raritati aut pulsus plures assignant cāe. Pria e fortitudo vtutis et necessitas pauca cu obediencia istrumēti. Na vtus fortis magnificando pulsus necessitate superat: qz. s. plus magnifica

tur q necessitas idigeat: qz. s. vice in vna plus de aere attrahit q sit p refrigerio debito necessariu. Et in hoc casu taz diastoles qz sistoles magnificat. Un qz necessitate non hz magna interponit quiete: et sic rarificat pulsus: et talis raritas vt pz e a fortitudine vtutis q manifeste etiā alyis ex signis cōprehendit qd of. Et sic scda addit cā recordatiōe digna: qz qn friditas multa diminutā faciens necessitatez nimiaqz itensior vtutis debilitas et pxim pditionis aduentus. hec n raro raritate causant: nā tūc fit de veloci et spisso rarus: qn vtuti difficili e frequetare qz rarificare. Sicut corpori debili mai e frequenter se mouere qz raro iōq: cu mors appropinquat ex frequentu fit rarus. Et hic aduertat qn iperiti et ad pauca ituentes sentientes post spissitudines raritatem existimāt hoc ex diminutiōe necessitatis cōtingere: asserūtqz in publicu egru meli cōualere: et sic febze remissaz ee: q tñ p tūc in eo egro respectu ppy calidi est intensior: et tñ egrysqz ad certas horas moriet: vt padue i strenuo milite dño henrico de Serouineis ptegebat et his diebus hic Ferrarie. Erant aut sic vt ifamant: qn no aduertunt q calor pternaz ad mēsurā nalis mēsurari hz: et est pportionabile ei qd flāme lucerne accidit oū ppinqua est extinctioni qn iutilis lucerne magis videt. Est itaqz raritas pulsus in silib corporib nisi pseuerans fuerit a medico semp suspecta habēda: et io psidea: et sicut de alyis differēty dictum est de cōpositiōe. s. duaz differētiāz: ita et i his cōtingit varias fieri cōpositiōes: vt q aliqui pulsus sit velox et frequens: tardus et frequens: et medius iter hos. Naz cōtingit quēpiā moueri motu tardo: et modicus iponere spatius siue tepus iter motu et motu: vt pz de fornica que tarde mouet et modico tpe gescit.

Quib sic expeditis ad tertiū redeam gen a qtitate virtutis mouētis sumptū: siue vt Auic. a qualitate pcussionis vene in digitos: qd in tres diuidit species. In fortē. s. debilem et mediū. sed de medio semp vt supra nobis que dicta sunt sufficiant.

Pulsus fortis e q fortitudinē vtutis ifeqt. Un alyis parib i quo corpore est fortitudo maior i eo est pulsus fortior. Sz diceres. quomodo hac fortitudinem vtutis cōprehendam: dicēdū q ex fortitudine dispositionum naliū corpis: vt sunt etas: ppo: forma: et quāto similes dispositiones teporato plus appropinquabūt: tāto magis de fortitudine vtutis indicabūt. Sz itez qres: vt cur dicā pulsus ee forte cu his et velis ex B signum habere aliqd: dicēdū q bñ sic forte iudicabo si cu iā dictis pditionibus sentia arteria i digitos fortiter percutere. Unde. 8. pulsus. fortis est q tactu fortiter pcutit a gbusdā validus vocat: et of tactu fortiter pcutere qn extrema digitoz a se expellere vt: et cu stringit arteria ei mot qn no discernitur. Un Auic. fortis e q apud diastole tactui resistit. Ex qbus colligere possum de forti hac notificationē. Qd fortis pulsus e ille: q cu virtutis fortitudine g arterie dispoēe debita in tactu fortiter et pstatē pcutit: et of debita et. vt excludat arterie duricies cu q fortis fieret pcussio vt sophticas excludā fantasias: et itelligat fortiter pcutere vt supra. Nonnulli aut sunt dicētes pulsus illū forte ee: cui arteria vehemēter et vtuosa ipulsione digitos pcutit et ipsis cōpressis fortiter resistit: vt dicā pulsus in forte irato fortior ee qz in seipso no irato: sicqz i ipso febziēte magi qz in seipso sano. Et caput positio hec fundamētū ex B: q vtus debilis cu maiori conamine fortiores facit opatiōes: vt in freneticiis e videre sic ponit: et nā e icitata magis i corpe lapso pulsus fortiores facere qz in tepato. Sz tu psidea. Na in tpatu et sanguineo pulsus nāl sunt fortiores: qz in colerico: et tñ arteria colerici forti iprimet in digitos pp sui duricies et tensionē: vt i chorda arcus e videre. Quidā piliates di

De pulsibus

rerunt: q' p'ia fortitudo pulsus ē nālis. scōa vō accidētalis. Et p' his audiat' text' Auic. scōa terty. De signis dispōnis cordis. Ingt. Corporis aut fortitudo significat ipsi' fortitudinem: et ei' debilitas si nō fuerit ei nocumētū ex cerebro et nervis debilitatē ipsi': et debilitas eius significat maliciā p'lonis in ipso: et fortitudo ei' significat cōplexionis ei' nālis qualitātē: et est q' essentia caloris inati: et sanguis et spūs vitalis plurima est ipso nō inflāmata famosa imo splēdida imo pura. Sed accidētalem ex caliditate significat vehementia inflāmationis et rixa aīe et c. considera speculator: quonā ex his eligi pōt penes qd attendi hz pulsus fortitudo et eius debilitas nālis ac etiā accidētalis. Nota tñ q' inter hāc fortitudinē sic accidētale nominatā et debilem sibi oppositā bene dat' mediū. Inter aut' pulsū fortē nāliter talem et debilem nō cadit mediū: p'pca q' hec fortitudo cōtemperatiā p'sequit'. Ingt. illud baly. scōo tegni. fortitudo virtutis cōtemperatiā segt' p'lonis: et debilitas segt' lapsū.

Debilitas aut' p' oppositū determinat'. vt q' cum virtutis debilitate: et arterie dispositione debita in tactu debilitat' pcutit'. Cui' debilitatis cāe plurime assignant'. Et p'ma ē debilitas virtutis nālis loquendo de pulsu nāli tali. Sed debilitatis accidētalis plures sunt cāe vt forte animi accidēs virtutes resoluēs vigilie superflue. Exercitiū forte. Euacuatio supflua: malicia hūoris: ei' venenositas spūs et calorē corrūpēs: et breuiter oīa q' vehementer virtutē resoluūt et extermināt sūt debilitatis pulsus cā factiua: et vt de alijs differētis dictū est: ita et de his dicēdum q' in eis cadūt cōpositiones vt q' aliq' est fortis et velox: debilis et velox: et sic de alijs quas p' se idagator inuestigare poterit: sed de his auctores nri nō multū curauerunt: imo quāq' vtunt' eis: vt sinonimis vt in eis scriptum reperim' vt frequēs p' veloci: et tardus p' raro accipiat'.

Quintū aut' modo gen' aggrediamur a similitudine et dissimilitudine diuersitate equalitate vel inequalitate sumptū: qd in equalē et diuersus diuidit'.

Equalis aut' dicat' q' in vnaquaq' suaz p'cessionū in magnitudine. s. puitate: fortitudine aut velocitate in his q' sunt post ista filis reperit'. Unde in Almanf. Cum vnaqueq' p'cessionū sine cōpari magnitudine fortitudie velocitate: et in alijs q' sunt post ista filis inuenit' d' pulsus equalis. Et cū nō ita fuerit dicitur diuersus. Et pnceps breuius explicās inquit. Equalis ē: q' in oib' su' p'adictis differētis ē equalis. Cāc aut' hui' equalitatis sunt fortitudo virtutis obediētia istrumēti necessitas nō variata. Nā necessitas variata cā est inequalitatis: vt in his p'prehēdit' quoz pectora humiditatib' repleta sunt q' humiditates diuersis horis diuersimode calefiunt et diuersimode ad cor fumāt in eo variā iducētes necessitatē in p'ficiis ethicis peripleumoniciis pleureticis et h's. cōprehēdit' Et hic diuidit' in equalē absolute et in equalē s'z quid: vt eum talē absolute p'pemus: q' in oib' suis differētis ē equalis: et talē s'm qd' q' in aliqua tñ aut duab' tñ equalis ē s'm qd' nominem': et iter hec duo nō dat' mediū vt p'z.

Inequalē vō absolute appellam' q' in nulla suaz d'iaz ē equalis: et iter hūc et equalē absolute dat' mediū: vt equalē s'z qd' et equalē s'z qd'. Et itelligat' sp' q' r'p'cū hāc equalitātē et equalitātē fiat p'pō iter p'tes sibi inuicē p'pares: vt p'pando sistolē sistoli et diastolē diastoli getem geti et h's. vñ s'z medicū stat pulsus eē equalē: et tñ diastolē eē maiore sistolē: vt p'z itelligēti. nā hec equalitas: et equalitas p'nes plures attēdi h'z. Nā p'mo attēdit' penes equalitātē pulsationū et getū: q'z. s. diastoles oēs quo ad differētiās dictas q' in magnitudine puitate: et h's sunt equalē: et ita de sistolē: et getib' vt dictū ē. scōo penes equalitātē pulsiois sine ipressiois arterie: et p'tium eius digitos ipsos q' tuoz vt quoniam. s.

arteria cum suis partib' equaliter in digitis pulsar. et pariformiter de inequalitate dicatur: vt quia diastoles inequalis est diastoli: vt quia in digitis vna pars arterie fortius pulsar et c. Aut pulsus sub vno digito maior videt' et sub alio digito minor vt in pulsu p'phēdit' vndoso aut serino. Item cui' arteria in pncipio s'm eādē p'te maiore pulsū facit q' in p'cessu. Et sumatiz cū cōstātino dicam' q' pulsus equalis ē cui' pulsus ē eiusdē equalitatis in digitor' extremitatib' s'm oēs pulsus differētiās: et nō ē equalis cui' p'cussio diuersificatur s'm oēs d'ias: vt s'm aliq's. vt q' aliq' spissus: aliq' rarus: et ita pariformiter de equali dicēdū: q' est equalis rarus: aut spissus et h's. Et q' hec equalitas aut inequalitas multipl' variari pōt: tū ex p'te d'iaz: tū ex p'te arterie et partū ei' binc multe p'surgerēt p'pōnes q's medici nō sequunt': et id relinquēde. Et quoniam opposita iuxta se posita magis elucescūt: tūc de diuerso agatur.

Pulsus itaq' diuersus d'r: q' in his similitudinē nō obseruat: vt q' in vna p'cussioe: q'z. s. iter pncipiū vni' et finē alteri' diuersitas sine dissimilitudo quāq' reperit': vt q' frequētius pulsar: aut tardius: aut q' maior in vna q' in alia: aut q' in trib' p'cussionib' media ceteris nō ē equalis ex p'te. s. magnitudinis velocitatis duricie molliciei et h's: de gradat' q' gradatiz s'm modū scalaz p'cedit. Et vt res. hec facili' capiat' eā exēplis aperia. Nā pono q' pulsus ichoat magnus et cōtinue paruificādo p'cedit et sic descēdēdo paruis in fine remaneat: tūc hic pulsus erit diuersus vt p'z ex h'itis: eritq' gradat': vt p'z: et hic ē: q' in cursu suo equalitatem seruauit dicet' equaliter currēs. deinde pone e'z q' ex p'uo sic fiat magn': aut de magno puus: ita tñ q' hāc dictā equalitātē nō seruet: s'z in suo reditu sine p'cessu equalitātē faciat: vt q' in medio cadat vt vbi debeat eē motus sit q'es tunc talis diuersus erit et inequaliter currēs. Sili' si inequaliter augmentaret' aut diminueret'. Et hāc diuersitatū g'nales cāe a diuersitate triū cāp' p'tetiaz pncipalr sumunt' vt a virtute p'mo ex p'te multiplicis varietatis ei' in debilitate et fortitudine. scōo ab istrumēto ex p'te multiplicis varietatis ei' ex p'te obediētie et obediētie cū ē nimis dux aut molle Tertio a varietate i augmēto et diminutiōe ipsi' necessitatis q' oīa q'si ifinitis modis variari p'ringit. pp qd' Auic. pulsū p'posito spēs q'si ifinite sūt: et has nō p'sulo medicū venari: s'z q'm p'hyce magis sunt et a sensu q'si remote: cū medicus sit artifex sensualis sūt relinquēde. Sūt et nōnulli ipsi' diuersitat' pulsus spāles cāe: vt ea q' a cibo et hūore p'uenire pōt: et virtute p'state et istrumēto p' tūc obediētē: aut nimia ei' q'stitas q' sit fortis p'pessio d'iafragmati cōicata. vñ pulsatilis in suo ipedit' motu pp sibi nocumētū et cordi cōicari: et sic vt nō p't vniformiter arteriā mouere. Itē idē p'git morbo exāte mālī et virtute p' tūc debili exāte: et cū p' nimia multitudie hūoris vt: et calor suffocat': et sic grauata nō pōt motū vniformiter p'tinuare: vt in p'n' febriū putridaz p'ringit. Cōsili' q'm i venis ē sanguis viscosus: et multa accidit diuersitas in pulsu sua multitudie p'io virtutē suffocādo et granādo. Itē vaporādo p'tinue maxie mālī exāte i pectore: et p'tib' cordi p'pings ledit lacertos monētes: et ipsos ipedit: et virtutē debilitat vitalē. vñ diuersitas accit: sic ex p'te instri et virtutis ipeditmēto p'ringēte ne vniformis fiat motus. Or at mltitudo sanguis talē cāet diuersitatē declarat flōmia q' sic effuato sāguine diuersitas remouet'. Idē opāt et aīe fortia accit: vt cogitatio vehemēs tristitia et h's: ad q' suffocatio p'seqt' calozis: aut iordinatus spūs mor'. Nā v' ordinat' mor': aut calidi nālis suffocatio cā ē diuersitatis. Et in diuersitatib' pulsū ab auctorib' medicine positū p'sequēs: innotatq' relinquēs. dico q' spēs pulsus diuers'

foris nominate ab Anic. tredecis enūciant. et si in Almas. duodecim tantum assignentur quarum in primis cadentem sua cum causa describemus.

Pulsus itaque cadens in medio est pulsus qui getem facit quando motus esse debet aut motus facit qui quies debuit apparere: quod res digitis plane comprehendit et cum per ipsos diastoles expectat: tunc quies percipit: et aliquando tantum percipiunt frequentiam: quod ubi debeat esse getis erit motus quem pulsus nonnulli sub gradato posuere. Et ceteri sub raro reducetes: et eum qui mouetur tempore quo quiescere debet: sub frequenti collocant: iter tale et interceptum modum multi nullam penitus differentiam ponunt. Unde aliqui subtiliter magis enūciant pulsus illum interceptum cum eius extrema duo diuersificant in velocitate: et tarditate: et silitudine id est qui duo extrema unius partis intercepta gete diuersificant in tarditate: et velocitate: et breuiter non sunt filia: ut si una pars cadens sub uno digitorum: cuius duo extrema mouentur imaginata gete partis medie. ita tamen quod hec extrema diuiformiter moueantur quo ad velocitatem et tarditatem. Et persequens in littera Anic. dicamus quod interceptus est ille qui separatur cum motu paruo. scilicet motu alterius partis: ita ut contingant duo extrema unius partis intercepta gete diuersificari: et in suis differentijs non esse filia. Cuius autem diuersitatis causa est lassitudo virtutis: et eius defectus: ut quod ex uehementi labore: et exercitio: ut huius virtus lassata sit: aut debilitata: aut defectio eius ex parte cause intrinsece: ut ex parte male qualitatis humorum aut animi accidentis. nam ex his et filiabus accidit virtutis resolutio. Unde accidit quicquid ut per forte animi accidens ita diuertat virtus aialis et virtus pulsationis sibi subordinata: ut motus suus intersecet gete media. idem operatur fortis dolor qui maxime virtutem persternit: primi secunda de causis quod ex dolore pueniunt. Inquit. Dolor virtutem dissoluit: et membra a suis proprijs operationibus prohibet adeo ut membra ab aeris prohibeat attractione: aut eius distribuatur operatione: aut facit eum intersecere aut frequentare: et ideo non finem cursum naturalem. Et nota quod fortis frigiditas calidum obtundens sic quod ad eius euertationem una sufficit percussio magna: ut inde gescat gete magna et causa cadentis in medio: ut primi tertia de signis litargie

Reperitur secundo pulsus diuersus capricans nuncupatus siue gacelans: et est pulsus qui in una parte tardus existit: deinde cadit in medio: deinde velocitatur. Capricans est qui variatur in una percussione in tarditate et velocitate: et accidit huic ut festinet et stet et cito redit et suum complectitur motum: et sic per pulsus huius diuersum et non continuu esse. Et appellatur gacelans siue capricans: quoniam in suo motu assimilatur motui horum duorum aialium. scilicet caprioli: et gacelli: que in solis cornibus differentia inter se habet. Capriolus autem siue capretus motum suum tarde ichoat in saltando. deinde in alto aeris gescere videtur. deinde pinceptum velocitatem motum: et multos facit saltus: ita in motu huius pulsus accidit: ut primo tarde diastole. deinde quiete interceptum aliquanto temporis gescens qui deberet motum continuare. deinde diastolas motum velocitatem: hec etiam signa sunt ubi adsit instrumenti obediencia debilitas virtutis: et oppressio eius. Quare ut supra tot accidunt in paruo tempore diuersitates. Et sic de causis eius cum habitis sufficiant.

Sub diuerso etiam continetur vndosus siue fluctuans vel fluctuosus et est pulsus qui in Almas foris finem latitudinem magnam per digitum occupat cum lenitate: quod scilicet arteria est mollis ex repletionem cum quo non est magna eleuatio neque subita: sed una eleuatio post aliam fit: ut in vndis aquarum est videre. nam in eis pulsationibus id accidit quod est in vndis aquarum: ut quoniam una eorum sursum eleuatur et alia deorsum deprimitur et una magis alia: et una velocius alia: et una tardi

aliam cito sequatur: et alia tardius ut in motibus accidit vndarum: quas diuersitates comprehendit tactus in eo quod propinquum est sudationi. Ideoque pulsus sudare incipientium bene confiderentur. Cuius autem causa finem plurimum est virtutis debilitas. Unde diastole non potest fieri nisi paulatim et paulatim ita quod virtus successive maiorat et minorat pulsus ad modum vndarum non potest vniiformiter subleuare arteriam. Et dictum est: sed plures qui in causa quicquid est lenitas siue mollicies arterie dato quod virtus non sit multum debilis eo quod instrumentum molle et humidum non recipit concussione et motum in unaquaque parte penetrare sicut est videre in corrigia et alia re molli: nam dura habet concussione et motum bene recipit vniiformem in suis partibus: eo quod siccitas est apta concussioni et tremori: propter siccum fore proprio termino terminabile aut terminatum. Unde extremas siccis duri mouet motum sui principij: ut experientia demonstrat: sed mollis humidi partem possibile est moueri non mota alia parte hoc motu: eo quod humidum cito recipit separationem et flexionem et diuersitatem figuratiouis: ut notum est.

Claudit in se cum his pulsus diuersus pulsus vermiculosus qui est pulsus paruos multe spissitudinis silitudinem cum vndoso habet. Vndosus autem ut supra non est paruos neque frequens sed eleuationes et depressiones nunc frequentes: nunc tardas habet. Unde hec in pulsu apparent vermiculosus: sed sunt remissus. de vermiculosus: quod in suo motu: motui vermis assimilatur. nam primo ut apparet motus vermis est paruos. Secundo frequens. Tertio habet eleuationes et depressiones nunc frequentes nunc tardas ut sensu visus comprehendit. Et quidam dixerunt hunc pulsus esse velocem: sed ex habitis non est dicendum velox: eo quod in veloci est quies notabilis: et ut supra de differentia iter frequentem et velocem. Et huius causa est debilitas virtutis notabilis siue fortis: ita ut coniungant tarditas spissitudo et diuersitas partium pulsus: eo quod virtus non potest in uno tempore dilatare arterias. scilicet debite. imo paulatim et paulatim facit spissitudinem tarditatem et putat: et per debilitatem notabilem et cetera. Intellegatur vltimata raritatem facit: ut supra de raritate.

Huius associatur formicularis: qui est pulsus valde minutus filis motui formicarum: qui et visu cognoscitur. Nam quibus in eo sit diuersitas aliqua tamen per eius putat non comprehendit neque inuenit pulsus eo debilius minorque et spissior. et n. vermiculoso frequentior. Vnde Anic. Et vermiculosus formicatus diuersitas in eleuatione ad superiora et depressione et persecutione in sensu est manifestior ipsorum diuersitate in latitudine: imo quasi non apparet illud per debilitatem virtutis modicum sit lata arteria. Formicatus tamen valde minor vermiculoso per debilitatem virtutis maiorem esse in formicatus. Cumque post tale segit in pulsu raritas: tunc eger mori et propinquum: et non iudices ut supra ex tali raritate febre siue necessitate deficere scilicet eger. Et dixit Aueroys. 4. colligit quod causa vermiculosi et formicatis filis sunt causas. vndosi scilicet sunt eis debiliores.

Et est sexta species pulsus diuersi: quam ferrinam notant. et est pulsus ferrinus: ut Anic. qui in diuersitate partium suarum vndoso assimilatur: et in eleuatione ad superiora et in latitudine et persecutione et persecutione: sed est durior: et partes eius in duricie diuersae existunt. Vnde dicendum quod pulsus ferrinus est pulsus velox et spissus: et durus cuius partes in magnitudine diastolas diuersae existunt in mollicie et duricie. Et de ferrino ad silitudinem petiui ferre qui in suo processu inaequalitatem seruatur. Nam vnde tendit ad dextram aliam ad sinistram: et sic et reperit: ut Anic. hec diuersitas in tali pulsu latitudinis suarum partium qui non vniiformiter arteria sed se tota in digitos imprimat: sed modo cum una parte ad dextram digitorum modo cum alia ad sinistram. Itaque sicut iter hos partes cadit paucitas depressa: ita in pulsu B accit: ut sub uno digito percipiat motum arterie: et sub secundo getis: et sub tertio motum. B dico in eodem tempore. Vnde Rasi Almas. Ferrinus est durus cuius percussio.

De pulsibus

stone iuenit diuersitas ex qua cū sub vno digito iuenit p-
cussio: in alio pcpit ges. et cū sub alio ges fuerit in alio sen-
tis p-
cussio. et iō vt supra et infra: o3 medicū arteriā q̄mior cūz
digitis tāgere: et s̄s̄l̄r ex pte aliaz differētiāz fit i eo pulsu
pceptio diuersa: et sub vno digito pcpit velocitas: sub alijs
tarditas: sub alijs fortitudo: sub alijs debilitas: et ita d̄ alijs.
hic aut pulsus necessario durus ē pp qd a vniculoso et for-
micate differt: q nō necessario duri sunt. Itē hic pulsus nō ē
pari illoz p̄p̄tione. Itē hic ē velox et illi nō: s̄z frequentes.

¶ Cū aut ei sunt p̄p̄o illud qd in p̄canitate vene ē p̄tētū
q̄mīdā putrefactionē maturatiōē aut cruditatē. naz hec
pulsus sic diuersus faciūt: qm̄ ponūt diuersitatē in necessari-
tate quo ad eius augmētū vel decemētū. Cōs̄l̄r diuersifi-
cant ptes arterie quo ad ipsas eē molles et duras: nā fm q̄
res putrefit: et diuersimode diuersitas in pulsu accidit. naz
ex multitudie vaporū arteria extēdit et idurat: ex paucita-
te mollificat maxie qm̄ mā ē hūida. Cōs̄l̄r ap̄a corp⁹ arte-
rie extēdēdo idurat: vt in pleuresti accidit. Cōtingit et pul-
sus fore ferrinū pp diuersitatē corp⁹ arterie in duricie: qz
durus: aut mollicies: qz mollis: qz. s̄. cōicat qm̄ arterie dure
aliq̄ mollicies pp vicinitatē arterie ad mēbz molle aut p
māz hūidā multā vt ptingit in pleuresti i mā flātica in q̄
repiit duricies ipsa cū aliq̄li mollicie. Nā iōi pleuresti ē pul-
sus dur⁹: et ex signis eēntialib⁹. et s̄l̄r ois pulsus ferrin⁹ ē ta-
lis. Auerops aut 4 colliget dicit q ei cā ē vtrūl debilitas.

Septimaz spēs aggrediamur: quā caudā sorricinaz
vocat: et ē pulsus sorricin⁹: aut caudā sor-
ricina dicit⁹ q ordinat in diuersitate suaz p̄tūz ex diminu-
tione ad augmētū aut ex augmēto ad diminutionē. vñ s̄z
diuersitatē ordinatā magnitudis et puitatis caudā sorrici-
nā p̄p̄tione cā. d̄. n. caudā sorricina ad s̄l̄itudinē caudē mu-
ris q pcedit ordinatē de grosso ad subtile: vt p̄z icipiēdo a
parte terminatā ppe anū: et e3 de subtile ad grossū. Mul-
tipliciter. n. hāc diuersitatē imaginari possūm⁹. p̄mo vt q
imaginemur p̄mā diastolē aliq̄trulū magnā. scdaz miorē.
tertiā miorē: et sic vltra ordinate pcedēdo de puo ad mi-
norē. vñ qm̄ fit p̄cessus de magno ad puū fm dimēsiōnem
tūc d̄ caudā sorricina finitiua: qz itur versus finē: et tūc ar-
teria p̄mo appet debilis: et sic semp pcedit debili⁹ ip̄imen-
do. vt in fine vix pcpiat. Cū aut ē p̄cessus ecōtra appella-
tur caudā sorricina retornatiua: qz ad p̄ncipiū reuertitur: et
tūc pulsus p̄tinue augmētādo pcedit de puo ad magnum:
et de minori ad maiorē: et d̄ debili ad fortē et fortiorē. Nō tñ
q hic p̄cessus potest esse ordinatus et iordinatus et nō va-
riabitur nomen.

Octaua spēs ē fusalis siue actualis mesalin⁹ appellat⁹:
quē certe spēs sorricini facere possumus: q ex
diminutiōe pcedit ad aliq̄uē terminū in augmēto postea
declinat i feri⁹ cū ordie ad diminutionē donec ad p̄mū ter-
minū diminutiōis redeat: et est sicut due caudē sorricine q̄
p̄tinnant apud maiores extremitates. d̄ fusalis ad s̄l̄itu-
dinē quā cū fuso h3: aut actual ab acu cū q̄ sunt sotulares
qm̄ ē in medio grossus et in extremitatib⁹ subtilis q nō in
vulgari nominat substantia. Mesalin⁹ aut grece actualis la-
tine. Et hui⁹ pulsus cā ē vt debilis pcedēs de labore. i.
pulsu magno ordinate ad getē. i. ad diminutionē siue pui-
tatē: et pcedēs ex gete. s̄. ex diminutiōe seu puitate ad labo-
rē seu magnitudinē. B ē ad augmētū: dicim⁹ aut plus v̄tutē
laborare in magnificādo q̄ in puificādo pulsu qm̄ magni-
tudo vt supra ē d̄ fia v̄tuti granior. Et hec v̄tus debilis nō i-
telligat v̄timate debilis. s̄z in vna ē magis debilis q̄ i alia.
vbi grā debilior ē vt in caudā finitiua: et ista ē deterior spēs
in retornatiua siue reditiua vt ē fortior: vt p̄z itelligēt: et ē
minus mala species.

¶ S̄z qd dicem⁹ cū dicat Auerops q in vna pmanet dispōe

plus ē v̄tutl significās debilitatē. Dicedū q̄ hec tertia spe-
cies appellat māsiua et plus ē v̄tutis debilitatē significans
q̄ supple nō pmanēs in vna dispōne vt ē finitiua: et iō dice-
bat Auerops. S̄z eis deterior caudā finitiua. deide māsiua po-
stea caudā reditiua: vt māsiuū in medio poneret: et nō i ex-
tremo malicie: p quā māsiuā itelligit pulsu q in puitate p-
seuerat: nō qd ē: qz in eadē pmanet puitate: imo cōtinne in
illa variat: nō tñ descēdit ad v̄timate puitatis. vt finitiua.

Nonā spēs ē pulsus bispulsas: i q discordati s̄t sapiētes
siue medici. Quidā. n. dixerūt ip̄z eēvū pulsu: d̄i
uerfuz tñ in p̄cessiōe et p̄secutiōe: et aliq̄ ip̄z esse duos pulsus:
quoz vn⁹ aliū p̄sequit. Et rei veritas ē q est vn⁹: et nō duo:
de quo rasis in Almasoriz: pulsus bispulsans est cū arteria
p̄cutiēdo occurrit digito: et nō sentit ges: q̄ s̄stoles dici de-
beat: s̄z sensu pcpit alia p̄cussio q̄ prima debilior existit: vt
accidit ex p̄cussioe martelli sup icudē: pp qd martellinus
alio noie appellat. nā ex p̄cussioe martelli super icudē du-
plex catur p̄cussio: et p̄ma maior ē scdā: vt p̄z ad sensus. Uñ
Auerops q̄rto colligz. Et pōt eē vt sic dicat: eo q pulsatō:
nes due sūt: vna qz ges q̄ est iter eas nō h3 tēp⁹ qd mereat
dici tēpus getis: et pp hoc nōnulli martellinū appellarunt:
qz monui martelli assimilāt q cū incudē p̄cutit binaz cau-
sat pulsatiōem et meli⁹ dilatatōez. Et d̄ pulsus hic bis pul-
sans: qz ad eū causandū ad min⁹ bina requit pulsatio: cum
quo tñ stat q̄ ē ter pulser: et d̄ vn⁹: qz p̄tinet vnā partē. qz
diastolē et nō alias. Et cā bis pulsantis ē fortitudo v̄tu-
tis: necessitas aucta: et istrumētū duricies faciēs ip̄z iobedi-
ens: qz nō obediat v̄tuti in diastolādo in vna vice: vt d̄z: et
fit sicut si aliq̄s vult icidere aliq̄ i vna icisiōe: et non est ei
obediētia ex pte instrūti: vt illud icidat in vna vice: tūc ē iur-
uamētū p alia siue sequētē vices: maxie. s̄. cū necessitas au-
geat. Requirit. n. fortitudo v̄tutis qm̄ alr arteria scā p̄ma
dilatatōe p̄stringeret an̄ iceptionē secūde: cui⁹ oppositum
appet i pulsu bis pulsate. Itē requit necitas m̄ta: qz alr
vt nō conaret facere scdaz diastolē. Itē i instrūti duricies q̄
talē pulsatiōez ipediat alr vt diastolē valde magnificaret.

Expeditiō decimā dico q ipsa noia pulsu iter-
sect⁹. de quo supra de cadēte i medio:
et tu ibi. Quidā tñ addūt dictis supra q̄ itersect⁹ ē i quo ar-
teria gescit: qm̄ d̄z moueri: s̄z i medio cadens ē diuersus: qz
a suo ordine cadit motum faciens tēpo re quo gescere de-
bebat: s̄z in bis medicus se nō occupet: qm̄ he occupatiōes
sepe deuīat medicū de arte sua. q̄rri p̄. p caplo. et tu ad ea q̄
de ipso supra allegato loco: et differt a gacelate: qm̄ scdā p-
cussio gacelatis antecedit. s̄. p̄lemētū p̄me: s̄z in cadēte est
pulsus et p̄cussio tpe getis p̄ma p̄leta p̄cussioe. Et hui⁹ cāe
expediti sunt allegato loco.

Undecima ē pulsus spasmosus: q̄ s̄l̄itudinē h3 cum
pulsu spasmi. vñ scdā terty. d̄ signis spa-
smi ē pulsus diuersus: nūc alt⁹: nūc dep̄ssus ad modū sagit-
te de arcu emisse: nūc alte nūc dep̄sse icedētis: in quo ē ten-
sio arterie. ad quā duricies non vera seq̄: aut vā duricies:
vt in spasmo de inanitiōe siue sicco. Itē qm̄ aliq̄ stat arte-
ria cōtracta vt mēbzū spasmātū. Cui⁹ cā est: aut mor⁹ nō
nālis v̄tutis: qz p̄ternālis quo nā pcepto nocumētō mēbz
d̄bit: vt i spasmo nō p̄portioato ad māz: aut malicia i eēntia
arterie: p talē maliciā itelligēdo duriciē ex siccitate pulsu
spasmat⁹: aut spasmosus.

Reperitur et tremulus: q sic dicit⁹ qm̄ arteria tre-
mit in sua pulsatiōe nō p̄plete dilatata:
nec p̄plete p̄stricta: imo amixtiz diminutis mota moribus
Cui⁹ cā vt. io. pulsum. ē v̄tutis fortitudo duricies instrūti
necessitas aucta sine autē his tremor puenire nō pōt. Nā
tremor mor⁹ ē p̄posit⁹ ex motu surfuz et motu deorsuz: in q̄
nec vt ē totali potēs supra resistētiā siue mēbzū grauitatē

in oi p̄m̄p̄tē p̄ pulsu durus.

Mesalinus pulsus

nec totali potest supra resistere: quia membrum cum sua gravitate stat cum virtute: sicut in eglebra sine in qua egpolleria. si. n. virtus non stare: gravitas ipsas opprimeret: et si durities non stare virtus sua pleret diastole. Et si necessitas non eest aut crastis suu conatu duricie non faceret. his itaqz statibus sic aduice cu tali egpolleria accidit pulsus tremulus: de q. Auic. pma terti. de karabito: et sic pz quod sine his non continet pulsus tremulu car: et accit in hoc: sicut si corp' quodam durum concuteretur.

Et est pulsus retortus: filo quod torquet assimilat'. na cu pzio torquet filu ipm ex plib' filis pponit aduicez no bn omixtis: et sic inequalitate bz pzio apparetem: sic et hic pulsus qda ptes altiores bz qda depliores: et qda ad dextru et qda ad sinistru. Cu aut filu e' plete retortu: tuc plecta inequalitas no appet. pportioabilr aut in pulsu bec diuersitas appet: qz in suis ptrib' ineqlitate bz ex pte sit: vt qz vna e' alta: alia deplsa: vna ad dextra: alia ad sinistram: et sic de alijs q ex siccitate arteria corrugate eueniunt. Propter qd accit ipm e' cum hoc duru: ideo nonnulli chordo sum tremulu: et retortum sub ferrino collocauerut pp coz ineqlitate cu duricie istrumeti.

Cum his e' chordofus. de q. Auic. est ex suma retorti et assimilat' tremulo. vtz i tremulo diastoles e' magis occulta et testio i chordoso manifesta: et bi oes vt supra duri st: et ita teneat qz i chordoso e' tremor: sz e' qsi ocultus respectu tremulatiois in tremulo: in q' e' magis manifesta. Et retort' e' supior ad chordofus: qz ois cordofus e' retort' et no e': qm chordofus vltra tale diuersitate testio ne explicat: et in cordoso arteria magis eleuat qz in tremulo. Et bi pulsus in egritudinib' siccis maxie reperiunt: qm talis diuersitas a corrugatioe arterie fit: q a siccitate maxie prouenit.

Sic de qnto expediti sextu aggrediamur ab ordinatioe et iordinatioe sumptu: qd re va sub pulsu eqli: et ineqli e' ponenda: pp qd Auic. no erat necessariu medico ponere gna pulsu nisi noue. na cu certificatus fuerit: b gen' qd e' apud Auic. io. est sicut si esset species noni generis. Et diuiditur in ordinatum et no ordinatum.

Ordinatus e' pulsus q in sua diuersitate ordinat' seruatur in suo trāitu. vbi gra. Auic. pulsus pzio erit magn': sicqz pcedit ad tertia pulsatione i q' efficitur pms. deide cu magnitudine pcedit vsqz ad sexta pulsatione in q' itez pmsificabit. deide magn' fiet vsqz ad nonaz in qua itez pms erit: et sic vltra cu b ordine tunc pz: qz hic pulsus e' diuersus: et in sua diuersitate ordinat' seruatur i suo trāitu: et assilari pt circulo: qm sic i circulo ab vno pucto fit trāitu circularis in eude: ita i b pulsu fit circulatio ab vna diuersitate in eade vltimi silez: et hic pulsus sic diuersus in vna dria tm appellat diuersus ordiat' absolute. Qz si pmeritas erit respectu pluriu dria: dicit' ordinat' no absolute sz fm qd: vel mo Auic. ppe ordinatu: vtz bi gra ponat qz a. pulsus vt supra no solu fiat pms in tertia pulsatioe: sz fiat pu': et tardus: et silr in sexta in nona. Et sicut ordinat' absolute assimilat' circulo q in suo pcessu sz ordine in vno distinct' colore: ita et hic circulo assimilat' q in suis ptrib' sic ordinatus plurib' est distinct' colorib': vt qz pzia ps sit alba et rubea: tertia silr: sexta silr: et nona rē.

Pulsus vo iordinat' e' ordinato opposit'. na iordinatus absolute e' q in suis differetys nullu seruatur ordinat': vt si i pzia eest magn'. in tertia pu'. in sexta pu' in scda magn': et sic absqz ordie aliq. Inordinat' vo absolute e' q i suo trāitu aliq' ordinat' fuerit: sz no in oib'. vt si i p' eest magn'. in scda pms. in tertia magn'. in qrtā pu'. deide pcederet cu magnitudine vsqz ad octaua. deide i nona efficitur pu'. deide vsqz ad duodecimaz eest magn'. **Et ex**

bis pz quo pulsus sic ordinat' dicit' ab auctorib' no pot esse teparat': qm psupponit in ei' diffone iordinatoez: qle no bz pulsus teparat'. Pz scdo qliter hic pulsus e' ineqli: et sub i equali reponendus: de b pulsu dixit Aueroys 4 colliget. Ordinat' e' ille q in multis reuolutioib' sua fuerit diuersificata. No ordinat' vo q sua diuersitate no seruat. Et diuersitas ordinata e' in eude terminas: iordinata e' conuerso. Et si istas diuersitates: et ineqlitates considerare volum' referendo ad alia: qm gra assignado. i. plures modos diuersitatis pponedo et. prelare foret sermonē iutile. Na huius diuersitates sensu: vt existimo: a nullo percipiunt: et sic ea percipi no est possibile.

Postremo e' gen' septimu a pportione duoz motuum: et duaz getu sumptu sine vt in qrtō colliget a pportioe qtuor tepoz pulsus mesuratu duas getes: et duos mot' coz a via nalis exit: et vt mot' dilatatiois sit maioris pportiois ad motum pstrictiois qz debeat: aut e' conuerso motus constrictiois sit maioris pportiois debito ad motu dilatatiois: aut vt getes sint minores comparatione ad motus debito aut sic pmutado gete iter se: et e' ppatio eaz aduice sicut e' ppatio motuu: et sequedo allaym post que Auic. allegabo: diuidit ab eo hic pulsus i eu q e' egpoderis: et no egpoderis.

Et pulsus egpoderis e' eqli et bz ppositione duoz motuu aduice pone nali et pvia nāe. Et silr bz pponē vni' getis ad altera: et etiā illa q e' motus ad getes. Et iste ppones diuersificat' fm diuersitate etatum pplexionu tepoz et bz. Et dicit qz pprehedere has ppones e' difficile qm multi boies in musica eas pprehedat: ppte rea qz note musice habeat supflua extēsiōe: ita qz minor illaz pot exēplo pprehedi: et illa q multiplicat' ex 36. partib' vni' ad vna pte: et hui' vba sunt alteri' sane: et hui' p accidens necessaria e' pay. Sz in pulsu sūt tepora breuia ad iueniedu hac ppositione in eo: et adhuc magis: qz ges extēns post fistole difficile e' iuenire: eo qz arteria e' supra carnem: et verba hui' viri clari itelligent ex his q nunc dicef.

Dixit Almans. iter vnu duoz tepoz pulsus et aliud inuenitur pportio ppa in vtraqz etate. Copositio aut illorū duoz tepoz in etate puerili no assimilat' ppositioi i etate adolefcentie: aut iuuetutis neqz senectutis: aut seny: et bec coparatio podus vocat'. i. mesura q sic pcedere mesurat': vt ifra: qz propter cu pulsus in aliq etate pzia ppones ipsius etatis seruauerit d' pulsus habes podus et boni et iusti poderis qz mesure et cu no seruauerit b: sz ad podus alterius etatis puerus fuerit: vt dū podus etatis puerilis ad podus iuuetutis pmutatu fuerit: d' pulsus diuersi ponderis et vocabit' pulsus n' poderat' aut noib' hoz silr: et b p' attēdit' et ex pte pponu tepoz motuu regionu. Et i suma pulsz e' mali poderis no e' aliud nisi pulsum male pportioniari rei nali: sicut pploni etati sexui: aut rei no nali pcpue tepori anni aut regioni: et io dicit supra Aueroys a via nalis exit'. Et e' boni poderis e' debite bis pportioari: de qb' reb' ifra agef: et pulsz mutare h' d'. Nonnulli hic interserunt psonatias musicales: de qb' aliqd stat: sz certe eoz subtilis pscrutatio medico practicati no e' necessaria. Sz cu ia dicta ptrāseat quo ad metru pulsus et podus bonu in eo iuenieduz e' sufficiens. **Auic.** aut sub his vbis explicauit gen' ex podere supu e' pando pportione qstiatu pportionu qtuor tepoz cor respodētū duob' motib' et duab' getib': pp qd accipiēdu qz ita ad iuice se h're d'bet motus pulsz et getes et eoz tpa cu iueniēti. i. pportioe: qz n' e' nisi suaru qstiatu aduice certa bitudo et no scita: vt qnto euclidis in omēto tertiē diffonis queadmodu se hnt psonatīe musicales sic suis pportioib' pstitute: et pp hac sil' tudinez d' in pulsu musicales psonatias repiri: qz silitudinarie: na sicut p auditu musicalis pphēdit' psonatia cui' debita pportio

De pulsibus

in suis tēporib⁹ p virtutē interiorē: nō p auditū ipsi⁹ indicat⁹ ita ēt p tactū mor⁹: et getis ac tpa pulsūū pphēdūt: d quoz hitudie adiūicē interiorē vtrū iudiciū apud se deponit. Et hec sic pphēsa hitudo seu pportio fit in relatiōe ad rē nālē: aut nō nālē ut supra. Et in sūma pphēdare pportione q̄tita tū rē. vt Auic. nō ē aliū q̄ discurrere si q̄titas pportiois dia stol ad getē rē pportioat corpi vtrū: etati vtrū: et hō. Et b volo de his hec pauca sufficere. Et cū absq̄ noticiā d ipsi ita exq̄sita possit medic⁹ i pfectā corpi cognitiōē puenire pmaxie practice supflūū duxi in his apli⁹ pseq. ¶ Cū aut pulsus hui⁹ assignat pnceps dices: q̄ cā pulsus mali ponde ris. qz. f. facto motu in tpe in q̄ d3 venire ges ē augmētū ne cessitatis supple p q̄ d3 irritat vtrū ad faciēdū motū tpe getis. Et cā mali pōderis facti in tpe motus: qz. f. facti in gete q̄ d3 debuit ēē mor⁹ ē diminuta nēcitas. Que res supple vificat si vtrū nō fuerit multū debilis: qz. ēt ad debilitatē forte vtrū tis aliq̄ illud malū pōdus ptingere solet: et subdit Auic. q̄ pulsus tpe mor⁹ pp velocitatē diastolis aliis est ab B: q̄ ira veri sic exponat. Qz pulsus fact⁹ siue mor⁹ fact⁹ tpe q̄ d3 fie ri mor⁹ velocitādo diastolē. Ali⁹ ē a pulsu mali pōderis i q̄ expectat ges et venit mor⁹ et B ē notū. Nā stat diastolē esse velocē: et pulsus nō ēē cū B mali pōderis cū sit mor⁹ factus tpe mor⁹: et ges tpe getis.

¶ Dis itaq̄ sic a pmo ordie sūptis ad tria vltima in 2° ordi ne cōiūsa accedo: q̄ ff ab ānexis sūpra. Quoz p^a p^{re}tis sumit arterie: pp q̄ d3 pulsus plen⁹ vacu⁹ et medius.

Pulsus aut plen⁹ ē pulsus q̄ sentit⁹: ac si in foramiē ar terie foret hūoz iplēs de q̄ sollicitadum ē: vt pure seu debite euacuet cū pulsu pulsus vacu⁹ ē d^{rius}. pp q̄ accipiēdū q̄ cā plenitudis pulsus ē aut spūz multitudo siue q̄titas aut mltā sanguis arterialis siue humoz copia aut humoz capinosoz repletio q̄ d3 repletio p arterie ex tēsiōē pphēdit ipsa sic in tactu resistēte cū digitis expmi tur vbi picipi tēsiō et cū dilatatiōe repletio: vt in corpibus atleticis sanguineis et silib⁹: q̄lis nō apprehendit in arteria resistēte pp duriciē: in q̄ pphēdit extēsiō cūz strictura q̄lis appet i ethicis et corpib⁹ sūptis: et cū tal appet pulsus tunc d3 medic⁹ sollicitare ad eūsiōē i toto vtrū debito mō siēdam cū ei tardatiōi imineat periculū de fractura venaz: aut ar teriaz: aut de suffocatiōe: et extēsiōe calidi: vt i pmo apbo. cōmēto. 3°. Vacuitas aut pulsus ex q̄dā lascitūdie pphēdit tur nō pp molliciē ptingētē. s3 pp defectū p^{re}tēti poti⁹ aut cō tinedi in arteria vt euidēs ē a q̄ mollicie raro plen⁹ absolui tur. et vacu⁹ appet istat⁹: s3 cū tāget vacu⁹ digitis pficiē.

Secundum vō a qualitate arterie accipit et carnis circūstātis q̄ diuidit in calidū et humi dū: fridū et siccū: et iter hos mediū. de quo medici rarissime mētiōē faciūt. Est tñ calidus dicit⁹ cui⁹ corpus arterie si ue substantia ab extremitate digitoz calidum picipit: sicq̄ suo mō de frido et relis dicit⁹ semp i relatiōe tpati.

Tertium ab essentia arterie tollit et diuidit i mollez duz et mediū. Molles ē q̄ recipit reditum ad iteriora a pphēsiōe facile: et durus ē ei d^{rius}. Ingt Bal. in omē pulsū. pulsus mollis et durus pōt dupl^r itelligi. Vno mō ppe pp duriciē et molliciē instrū. alio mō iprope itelligē do p molliciē quādā lascitūdie ad pancitatē p^{re}tēti in arteria pntē et ipsi⁹ vacuitatē. et p duriciē tēsiōē pntē ad arterie tē siōē. pcedētē ex arterie repletioē māe vtrū humoz eā tēdē tiū. de causis aut duriciē et molliciē: vacuitatē et plenitudi nis satis actū ē circa pncipiū capli. ¶ Cause autem calefa cientes aut infrigidantes rē. note sunt: de quibus in parti culari magis cum de his que pulsū mutant agem⁹ et spe cialius in de pronosticis a pulsu sumptis.

Capitulum. iiii. De obseruandis a medico vt pulsūū dbitā agitatōez pseq̄t

Am de esse pulsus et causis ei⁹ ad plenū supra actus sit: pns duxi p eius debita noticiā: q̄ d3 medi cus studere diligētē apiendū ēē. pp q̄ d3 pri mo sciat: q̄ l3 vt supra. Significatio pulsus ceteris significationib⁹ sit certior: ad ei⁹ tñ pfectā noticiā nō facile puenit. Nā vt con

stātū. Ex trib⁹ eius noticiā difficultat⁹. pmo qdē ob mul tas subitasq̄ mutatiōes que ei adueniūt. Scōo pp multi tudinē genēz spēz et d^{riaz} ei⁹. Tercio qm medic⁹ caret eo ad qd ipm ppare h3: vt qm tēperati aut sani pulsus languē tis noticiā caret. nā spēs pulsus pphēdi nō possunt i aliq̄ indiuiduo nisi cōparato ad pulsūm sanū: q̄ in corpore tpatē pphōnis iuenit⁹: aut ad q̄tuor f3 q̄ a radicib⁹ nāe 4°. colligz Et subdit nō cognoscit nisi p pphōnē sanū pulsus: qz ipsi⁹ egrotātis dū sanis erat. ¶ Ex qbus collige q̄tum d3 me dicū se in pulsu sanoz exercitare spāl^r circa pulsus hoim sue ciuitatis. Nā ipsi nō cognitiōis dubia tūc de pulsu infir mi ferē opinio: et sic ptingit medicū errare. Itaq̄ op^o est vt p lōgū exercitiū sibi pulsus eq̄lē statuat. de q̄ in pcedētī ca: a q̄ cū aliqs pulsus recedit de eo recte iudicet qd ēt difficil limū facio. Vñ Bal. de mirabilib⁹ pphōnatiōib⁹. Nō pnt cognosci dispōnes pulsus ad id qd pter nāz nisi pns cogno scat dispō pulsus nālis. Et ad ipm cognoscēdū maxie ope ratur noticiā cōphōnis et cōpositiōis corpi egri cū ex cor de frido pulsus q̄ pueniūt sint pui: et tardi: et ex calo magni veloces: et sic de alijs. Ideo hec et dicēda tactoz bñ cōside ret q̄ ad mutatiōē pulsus faciūt. ¶ Et ppositū nostz ma gis attingēs: dico q̄ l3 plurib⁹ in mēbris i arteria pulsus p cipiāt: ex cui⁹ tactu de iplo iudiciū fieri posset: tñ facilitas pphēdi arteriaz: et honestas et direct⁹ aspect⁹ arterie brachy ad cor ppingat⁹: et sic pillā magis q̄ p aliam iudicaretur. Quib⁹ q̄tuor causis sic cōib⁹ duas addit pstatū: vna q̄rū ē qm arterie tāgēde loc⁹ detect⁹ ēē d3: et nō carne cooptus. In q̄ loco sit arteria meli⁹ se representat: sicq̄ meli⁹ picipitur cū manifeste appeat arteriā pfūdātā nō ita bñ picipi quē admodū i supremo situatā altera ē qm arteria i mēbro re cta et nō circūuoluta ēē d3: vt sup ipm q̄tuor digiti sil^r poni possint: vt in bono iudicio pulsus sic tāgere ē necessariū: vt hic statū: q̄ ex re arterie tēpoz nō tāgunt⁹: qz tortuose sūt: et tu specularē: vt qd tortuositas sic iudiciū ipedit: aut oculat. ¶ 2° obseruādū ē: vt tactoz pns bñ pphēderet tāgēdi di spōnē q̄ ad extrīseca: siue quo ad res nō nāles: siue p iudiciū depōere voluerit: vt vbi gra. Qz nō sit irat⁹: forti gaudio cō mor⁹. Nō exercitat⁹: nō mltū replet⁹: nō famelic⁹ et h3: q̄ i pul su mutatiōē facere pphēuerūt. de qb⁹ ifra ad plenū. ¶ 3° q̄ tāgēdo icipiat ab arteria dextri lateris: qm pfectior est pulsus dexter: vt. iz. de aialib⁹ ps cordis latior q̄ dilatat⁹ et pstrigē respicit lat⁹ dextz: et iō abili⁹ ad motuz: et ad actio nes q̄ sinistz: et b vt q̄si sp et raro iuenit⁹ d^{riū}. pulsus tñ sini ster ē magis tpat⁹ pp pte sinistā nō ēē ita calidā. Archime gas qm l3 cor i pte dextrā esufflet: tñ glibz mor⁹ cordis ex ppiatate i sinistro facillime agnoscit⁹ brachio: et qz hec nō i pediūt iudiciū practici: iō de ista re nihil voluit: tñ Aui. hic vtrūq̄ tāgi debere pp inequalitatē ipsoz: qm raro accidit vnū alteri ēē equalē. de quo in sequētī caplo piculari age tur: et hic ē mos practiciū imo nōnulli sunt alchimicātes cū pulsu: et p tāgūt dextrū stātes ac meditātes: et magno cū spatio deide ad sinistru: se quertūt idē opantes: et sic onidit subtil^r se velle idagare d^{rias} pulsūū: p q̄s optie pphēdere possint eēntiā: et egritudis locū. et de nouit quō rē itelligūt: s3 p tūc sufficit eis: q̄ sic opādo vulgares astātes de ipso maiore capiāt pphētiā. ¶ 4° q̄ man⁹ tactozis d3 esse alter

rata q̄ ad q̄litates p̄mas: q̄. s. nō nimis cala: neq̄ nimis fri-
gida: s. moderati caloris: ne ex nimia frigiditate sequat̄ pul-
sus retractio: aut ex calitate expansio: siue dilatatio. Ad-
dō p̄terea cū organū tactū meli⁹ dispositū erit alyis parib⁹ me-
lius idē de tāgibili ferret̄ iudiciū. ¶ Ex q̄b⁹ iserit q̄ decēs
est: q̄ si neciū medico cyrothecas tpe hyemis gestare: vt
in manu caliditate fuet moderatā. ¶ Quintū q̄ cū pue-
nit ad tāgēdū arteriā ipsam q̄tuor digitis fin lōgitudinez
arterie comp̄hendere d̄z: vt sic p̄ discernat curtū a lōgo. Itē
q̄ vtutē tenet: q̄m aliq̄n ob ei⁹ d̄bilitatē: sub oib⁹ his digit̄
pulsationē facere nō pōt: q̄ res sic tāgēdo cōp̄hēdit. Itē
pulsus ieq̄litas: vt. s. alr male p̄phēdi pōt. ¶ Sextū q̄ cū
pulsus digitōz fiat: cū i eis sit maior tēperies: vt p̄ma p̄mi
de p̄lonib⁹: et attēti⁹ p̄siderat̄ tactū cū idice cū p̄ ceteris sit
magis apt⁹ ad discernēdū: cū i eo sit maior tēpies. ¶ Se-
ptimū q̄ cū digitis dextre fiat tact⁹ brachio i firmi: aut sa-
ni cum sinistra sustētato. nā dextri melioris sensibilitatis
sunt. ¶ Octauū q̄ tactoz nō sit alterat⁹: s. get⁹. Nec subi-
to cū ad i firmū accedit sibi d̄z pulsus tāgere: s. d̄z p̄p̄ mo-
rari z sedere. Nā q̄nq̄ ex reuerētia aut timore medici sit i
pulsu variatio: vt i costa greco falconerio Illustis. d. mei
p̄tegebat. nam z cōmotio: aut alr quōlz agitatio: vt isra cā
esse pōt: vt sic in iudicio error p̄tigat: neq̄ tñ cū p̄picacita-
te cōmor⁹ vt getar⁹ iudicabit cū ingetari: z residere anim⁹
sapiēs z prudēs fiat. phisicōz. 7. d̄z ei ḡ aliq̄ p̄s dicere: i
firmūq̄ de alio iterrogare donec ad moderatam pueniat
sui corpis dispōnē. Que oīa facili⁹ a medicis obfuant⁹ cū
aculeo aureo pūgunt. Q̄ si sec⁹ fiat oīa abbreviāt. ¶ No-
nūz q̄ si tactoz cōprehēdet arteriā carne multa eē coopta
aut nāl̄ p̄fida: tūc d̄z cū digitis fortiter cōprimere: vt sic
arteria se meli⁹ offerat: si cū carne digitis cadēte: nō tñ ita
fortiter: vt vt⁹ a d̄bito motu arterie ipediāt. q̄ si carnosus
nō fuerit leniter tāgere d̄z. ¶ Decimū q̄ q̄ pulsus i p̄ces-
su aliq̄n variat ab eo. q̄ a p̄n fuit ex pte suaz d̄riaz: ideo
medicus tāgēs digitos remouere nō d̄z q̄sq̄ p̄les nō sen-
serit p̄cussionē. S̄z q̄res vsq̄ ad quot: dico q̄. is. p̄tinetis.
voluit. Ra. q̄. q̄. digit̄ sup arteriā teneant vsq̄ ad. iz. Qui-
dā vsq̄ ad. 20. Nonnulli vsq̄ ad. 25. quā sniam secut⁹ est p̄-
mens Cerimisonus. Ceteri aut vsq̄ ad cētū: z hoc voluit ar-
chimetris in sua practica. ingt. z vsq̄ ad cetesimā p̄cussio-
nē ad min⁹ pulsū p̄siderato: vt diuersa gnā pulsū iuesti-
ges: z astātes ex lōga expectatione v̄ba tua gratiora susci-
piāt. Voluerūt hi viri oēs vt tāto spacio teneant i quo pul-
sus oīe rōnabilr appere debētes comp̄hendant: quo. s. ad
esse eq̄le vel ieq̄le ordinatū vel iordinatū cadētem: aut
nō cadēte. q̄. s. in tāto tpe vt se manifestabit ex pte sui te-
noris zc. ¶ Undecimū q̄ si i firm⁹ iacet sup lat⁹ sinistrum
tāgat arteria dextri. z ecōuerso. Ne ppter comp̄ssionē sup
brachiū factā accidat error in iudicio ex tali situ sic diste-
perato pulsū: q̄m p̄p̄ comp̄ssionē ipedit trāsīt⁹ debet spūz.
vñ aliq̄n in eo latere nō repit pulsus: vt experiētia docet.
Cōsilt̄ attēde ne digitos multū extēfos hēat: neq̄ i pugnū
reductos: ne ex tali situ iudiciū variet: vt dictum est.

Capitulum V. De rebus naturalibus pulsus mu- tantibus cōtinēs. Rubricas q̄nq̄.

¶ De pulsu complexionum. Rub. I.
Aria sunt pulsus nālem variantia
ab eo q̄ esse d̄z tēpati re-
latione. Res. s. nāles: res nō nāles: z res p̄-
ter naturā. de quibus omnib⁹ suo agei ordi-
ne: z initiū faciens a rebus nālibus: tanq̄ a
dignioribus z p̄mis. Dico q̄ inter res natu-
rales p̄plexio: habitudo: forma: etas: sexus:
z imp̄gnatio sunt pulsū nālem q̄maxime variātes: z B
in loco virtutē omitto tanq̄ causam p̄mā in omni pulsus

dispositione currentē: z sic inter res nāles p̄ma habeatur.
de qua in loco. ¶ Ex parte aut cōplexionis pulsus varia-
tur: q̄m in calida cum in ea maior sit necessitas ceteris pa-
ribus inde pulsus puenient magni: veloces: z frequētes:
vt supra: z quāto calidior tāto: velociores zc. ceteris pari-
bus semp obseruatis ex pte vtutis z alioz: z q̄ nō sit p̄tra-
operat̄ia ex parte alioz zc. Nam vtutē calor inatus q̄tū-
cūq̄ fuerit nō minuit: imo ex eo puenit spūs fortitudo au-
dacia mania zc. vt Aui. z ex hoc pulsus magnitudo zc. Et
contrariū est in calore p̄ter naturam: quia quanto magis
augmētatur: tanto vtus debilior efficit̄. Et ex hoc pulsus
paruitas sequet̄: nisi impedimētum interueniat ex par-
te instrumēt̄: aut necessitatis. Ex q̄bus habet pulsus cole-
ricorum alyis paribus velociores z frequētiore esse pulsū
bus sanguineoz. Et habētes cor calidum parib⁹ seruatis:
magnos veloces: z frequētes pulsus habēt. Et hic note-
tur. Q̄ aliquādo p̄tingit fleumaticos pulsū magnū ha-
bere que res caliditate sui cordis accidit: z si cetera mem-
bra ad lapsum frigidum sunt declinātia: aut ex caliditate
magna sui epatis. Et plurima talia diuersa in hominibus
reperiunt̄ que sic a p̄mis p̄ncipis deuiare vident̄. ¶ In
frigida aut pulsus ad paruitatē declinat: tarditatem z ra-
ritatem: ideo pulsus melancolicoz sunt parui tardī z ra-
ri: nisi ex parte cōtraoperat̄ie contingat oppositum. ¶ In
humida vero est pulsus velut yndosus z dilatatus: quia i
equaliter est eleuatus z latus: nāz arteria ppter eius mol-
litiē non equaliter fin oēs suas partes pulsat in digitis: s. z
fit iundatio: vt supra de pulsu yndoso. Et est humiditas in
arteria expansa cum termino careat: ppter qd dilatatur.
hunc pulsū etiā faciunt habitudo humida z tenera etas.
¶ In sicca vero pulsus est angustus z durus: quas res in-
strumēt̄ dispositio operat̄: q̄ si vtus fortis fuerit: z neces-
sitas multū augmētata: tūc causat̄ pulsus bis pulsans spā-
mosus z tremulus. z que sic posita sunt intelligant̄ de cō-
plexiōe simplici distemperata naturalr talia: q̄bus accipi-
p̄t pulsus complexionū composita: naturaliter distem-
peratarum: quales esse debēt: vt p̄mo dicamus q̄ vt actū
supra: semper medicus sibi pulsū statuere debet: quē re-
spectu alioz sibi metrum faciat. Nam cūz talis apud nos
non inueniat̄: oportet imaginari hūc cōponere. Et in hoc
apparet: quare semper medici in pulsu vno: z eodez variū
deponūt iudiciū: quoniā z imaginationibus diuersifican-
tur sibi variū metrū statuēdo. ¶ Supposito itaq̄ sic pul-
sus metro: siue t̄pamēto: de q̄ supra. Dicēdūz q̄ pulsus san-
guinei magnus velox ē: z frequēs semper tali cōtraopera-
tione zc. Nam ppter necessitatē maiorē esse in eo q̄ in tē-
perato: accidit pulsus magnitudo. Et q̄m in eo maior est
humiditas est latior. vt supra. z q̄m arteria ē mollis res-
ctu t̄pate: hic non ita equaliter in digitis vlla: quare res-
ctu t̄pate yndosus dici pōt. ¶ Pulsus qdē colerici quem
alyis parib⁹ sanguineo caliorē esse omitto: minor erit velo-
locior: z ipso sanguinei frequētiore. Nā vt p̄mittit̄ in coleri-
co necessitas maior est. eritq̄ velociore ppter siccitatē istri:
ex qua reddit̄ iobediēs. vñ cū velocitate supplebit. Nam
qd ipsa siccitas ipsa humiditate ipm instrm magis idispo-
nat speculārib⁹ reliquo: hoc tñ nō tacebo: q̄ humiditas vtutē
ri ceteris pib⁹ min⁹ obuia ē. Et certe sic eē in expiētia meo
facili iudicio tāgēdo p̄phēdi: maxie in dispōnib⁹ p̄ternāli-
bus calis z siccis respectu taliū calaz z humidaz. nā siccitas
in augmentū necessitatis ipsa humiditate magis p̄fer-
re vt: cū sit opatiua magi z caloris lima dicat̄: humiditas
qdē acuitatē caloris obtundit: z de isto aliqd isra cū de pul-
su pueroz agei. Et sicut actū est humiditas ad extēsiōnē
facit. p̄ma p̄mi. de elementis. sic siccitas ad constrictiō-
nem operatur: quare pulsus accidit constrictio z angustia

Pulsus Cordis calidi.

Notat q̄nq̄ pulsū bonū
magnum.

Pulsus melancolicus

Humidus Pulsus.

Siccus Pulsus.

Medicus Statuat sibi pulsū
pro metro.In cordi pulsū cum vnoia sunt
medicōz p̄dicia.

Pulsus sanguineus

Pulsus Colerici

Dubium.

Humiditas p̄ter nō extēsiōnem
facit ad extēsiōnem.

De pulsibus

eademq; causa durior fit: cum humiditas mollior & siccitas duricietur. ¶ Slegmatici vero pulsus pu^o est tardus & rarus: pius quide^m pp^o diminutione caliditatis. Sil^r tardus & rarus est q^u mollis & latus yndoso simil^r: vt de sā guineo ē dictū: nisi ex opantia d^u accadat. ¶ Melācolici pulsus ipo flegmatico mior est rarior & tardior: sed durus strict^r ē ex ipa cōpositiōe: que ē sp^o intelligen^t nisi opantia impediā^t. ¶ Ex q^u oib^{us} accipiendū pulsū lateris dextri maiorē velociorē frequētiore pulsū sinistri fore: cui^{us} lat^r dextri sit calidi^{us}. nam vt supra: & si cor in sinistro situe tur: tñ pp^o exuffluatiōe caloris in dextrū i quo ē ē caliditas epatis & kistis fell^r dext^r lat^r calidi^{us} reddit^r: et ipso sic maior neccitas existit: que intelligen^t eē vera i dextrariis. Nā i his qui māu et brachio sinistris vtūtur sinistrarij di^u cti cōgigit pulsū sinistri lateris esse q^uq; maiorē: nā p opa^o tionib^{us} mittēte maiorē q^utitatē spiritui^{us}: et caloris ad sinist^r lat^r. ¶ Et ex his colligit^r hoc documentū in practica: q^u pulsus duoz^{um} latez^{um} semper tāgēdus ē: capitulo pcedēti. Q^u si pcepit pulsū lateris minus calidi maiorē atq; veloci^{us} o^{re} pulsū lateris magis calidi fore: tunc si febrerit indica care debet materiam peccantem in latere illo esse: sicq; de loco materie per pulsū indicabit: qui sollicite a medi^u co inestigari d^u. 4° pmi. ca^o pmo. ¶ Infer^r quoq; deide q^u diastole & sistole pulsus nō ē s^z mōz accessiōis & recessiōis cordis. i. diastol^r & sistol^r cordis: s^z s^z mōz diastol^r & sistol^r cor poris arterie. ¶ Infer^r & ex his vltio q^u tiges est arteria vni^{us} lateris diastolare alia sistolare. nā pulsus lateris cali cōplebit citi^{us} suā diastolē pulsū lateris fridi. g^o aliqui diasto labit pl^{us} lateris fridi: q^u sistolabit pulsus lateris calidi. cōsidera. Et hāc latez^{um} diuersitatē i pulsū māifeste enūciat apā calidū in altero ipo^{re} exis: quo in casu pulsus ei^{us} late ris velocior & frequēti^{us} existit: cōsist^r & mor^r arterie que in vga: & sub testicul^r est cōprehēsa: g^o mor^r tpe appropin^utiōis coir^r velocitatē frequētiaturq; magis: q^u sit mor^r arterie bra chy: aut alteri^{us} loci ab illo distātis.

De pulsu habitudinis.

Rub. II.

Accedo ad scōam: q^u ad bitudine macre^o dinē. s. i. piguedinē. Nā macri pl^{us} sus euidentior siue pceptibilior: & maior est pul su pigui & velocior. Nā grassoz^{um} pulsus p multi tudine carnis occultant^r & miorant^r: q^u paucio ris sunt caloris. nā i piguedie fortior est friditas. scōa pmi. de signis cōplonū: sunt tñ frequētiore: sic cū frequētia ne cessitati succurrētes. Et his ceteroz^{um} pitas semp^{er} supponat^r.

De pulsu etatum.

Rub. III.

Quoniam minus etas pulsū variat ob di uersitatē a complexionē dictam: vt quarto colliget. ob quam rez de eis locuturus a pulsū pme etatis initium capiam. ¶ Pueroz^{um}. n. pulsus ex pte caloris velox est. & ex pte debilitatis vtutis spissus cōpatiōe ad iuuenes fa cta. Estq; mollis vchut yndosus iuuenū ppariōe. de cui^{us} ma gnitudine. igt^r Aui. Pueroz^{um} tñ pulsus ppariōe q^utitatis cor poris eoz^{um} est magn^{us}: q^u eoz^{um} instm^{us} est valde molle & ipo^{re} ruz necessitas est fortis ppter eoz^{um} calitatem in q^uli & q^uto: & eoz^{um} vt^r cōpatiōe puitatis corpis nō est pue q^utitatis. verū tñ eoz^{um} pulsus respectu cōplonis nō magn^{us}: sed velocior & spissior. In pueris nāq; fumosi vapores multiplican^t pp^o multā eoz^{um} digestiōe & frequētiā eius in eis: ppter q^u ne cesse est vt sui caloris inati fiat euētiatio magna: ob quam rē cū vtus debilis sit iuuenū respectu cū magnitudine suc currere nō pōt: q^ure velocitare: & spissare o^{re}: sunt itaq; pul su iuuenū miores: sed velociore & frequētiore: suntq; in sistolādo velociore & ppterca q^u in eis est maior neces sitas expellēdi ppter multitudinem fumo^{re} capinosoz^{um} q^u

fit necessitas aeris attrahēdi: suntq; iuuenūz pulsū melio res vt actū est. ¶ Et ex his p^o q^u q^u puer magis appropin quat iuuetuti: tāto magis in eo augmētā magnitudo & oi minui^t velocitas & spissitudo donec sic ad iuuetutem pue niat. vñ p etatē puerilē itelligat^r etas illa nra pma ad iuue tutē exclusiue terminata. ¶ Et hic aduertēdū q^u tal^r etas i differētijs pulsū etiā varietatē in se recipit. Nā al^r i p^o al^r in medio se hūit: pulsus. n. lactatiū: vt Ras in vltio sp^o situdis & velocitatis & puitatis iueniunt^r. In adolescētib^{us} vō maiorant^r: & in velocitate & spissitudine minuiunt^r.

¶ Iuuenū pulsus multe est magnitudinis: s^z nō mltre veloci tatis: imo in velocitate diminiuit de spisso rēdēs ad rarū. nā stāte sic obia instri vt^r fortis magnitudie sola sue satis facit neccitati: ppter q^u nō o^{re} multū velocitare: & nimis fre quētare: q^u pportionabil^r frequētia ipsa velocitate minui^t. Et in p^o iuuetutis pulsus est maior: cū vt^r cōlter: & neccitas sit aucta: q^u plēs eleuant^r fumi q^u in medio: cū i p^o sint bu midiores: & maior sit instri obia: q^u adhuc modicū exicca ta est arteria. Cōstitutoz^{um} aut^r i medio iuuetutis pulsus sūt fortiores. nā cū calitas acutior sit: vtutē magis irritat ad forti^{us} pulsandū: & in digitis impmēdū: & tu hic memorare de his que de fortitudine pulsus supascripta sunt. Inquit Ras. Iuuenū vō pulsus ē fortior: & o^{re} etiā etatē pulsū iuenit maior: & pcpue eoz^{um} pulsus q^u in medio existit iuue tutis: & hic cadit speculatio: an. stales pulsus p^o sistētiū sint fortiores & cōsidera. ¶ Postremo scito q^u s^z calitas iu uenit in magnitudine eq^uri vel q^u eq^uri debet^r: vt Aui. neccitas que vt finis pcurrit p ceteris ad magnificādū pulsū opaf que cum varia in eis sit hic & c. ¶ Senum pulsus mino res sunt tardiores & rariores ppter vtutis debilitatē: & ne cessitatis diminutionē. & est q^uq; mollis: ppter humidita tes extraneas in eis multiplicatas: & nō ppter nāles. cū na ture sicce sint. Lūq; senect^r icipit: tūc pulsus a differentijs suis in iuuetute remouet^r: & in o^{re}ias oppositas pcedit: v^oq; ad principium decrepire etatis: in quo sic acquisite p^otinne augendo procedunt.

De pulsu sexus.

Rub. III.

Abet & sexus in pulsib^{us} o^{re}iaz facere. nam masculoz^{um} pulsus ceteris pib^{us} p^ouat^r maiores sunt & fortiores ppter necessitatez in eis enentādi maiorē esse cum sint caliores: & ppter fortitudinem in eis ampliores: sed sunt tardiores & rariores pulsib^{us} muliez^{um}: q^u sue necessitati cū fortitudie maior: & obia instri meliori cum notabili ma gnitudine vtutis satisfaciūt. Erūt itaq; masculoz^{um} pulsus maiores tardiores & rariores pulsibus mulierū. hisq; for tiores. In femis aut^r virtus est debilis necessitas pauca: & instm^{us} paruum in cōparatione masculoz^{um}: & ideo in eis nō tantū magnificat^r pulsus: quare cum velocitate & frequen tia sit recompētiatio. cōsidera.

De pulsu pgnantium.

Rub. V.

St & quinta nālis res sup^o iter alias noiata que pulsus sic va riare cōphēdit^r: & ē impgnatio. ¶ P^opter q^u aduertēdū. q^u in p^o impgnationis vsq; ad terriū mēsez vel circa pulsus est magn^{us} velox & frequēs: q^u calor fet^r calozē m^oricis: & matris augmentat. ad q^u pcurrit retēti sanguis calitas: que calitates sic iun cte neccitatē adaugēt: pulsus magn^{us} fit velox & frequēs: cui^{us} neccitas: vt. s. maxie adiunet^r: & ad magnitudinē: & ad alias o^{re}ias pulsus faciēdas. Et q^u calor nālis tali calitate forti ficat^r est: neq; virtus pte magnitudinē fetus grauāt: hinc fortis est & c. ¶ In medio autē q^u vsq; ad mēsem septimū vel circa pulsus ab his remouet^r o^{re}ys: & gradati in parui

Pignatio pulsus

Pulsus lateris dextri

Pulsus duoz^{um} latez^{um} & ingredere

precedit debile & spissum: quoniam tunc per magnitudinem fetus virtus grauiatur & grauiata pulsum debilem facit: quia iam augmetatur necessitas & caliditatibus coniunctis augmetatur eius magnitudo & velocitate propter eius debilitatem ex grauiamine ferat acq̃sita non potest succurrere pulsum ampli-
 spissat. ¶ In fine vero pulsus debilius & purior efficitur & spissior: quia mole maiori grauiatur sic ut & necessitas semper augmen-
 tantur magis: & infra redduntur magis obediētia propter con-
 pressionem spiritalium a magnitudine ferat. Acciditque ad hanc
 conficiendam spiritalis debilitatem sanguis quantitas maior & spirituum
 ad nutrimentum ferat decurrētia. ¶ Et ut que dicta sunt cla-
 riora accipiantur sciendum ferat in utero exire euentari & sue ne-
 cessitati euentare per aerem a matre attractum. unde per arteriam
 umbilicalem ramis arteriarum inficitur diucta aerem recipit que
 ad corpus eius deinde puenit etiam per pulmonem transmissus qui
 pulmo albificat. ¶ Sed rationabiliter querere aliquis: quod ergo
 euentat fetus matre mortua. nam visum est pluries tanto
 tempore post mortem matris vixisse: ut ex utero mortue extracti
 supuiuant. ¶ Sed quod tales longo tempore sic stare seu viuere non
 possunt: quod per eo tempore aerem attrahunt: ut qui sic suffocant aere
 eis continue deficiente: & introit aeris ad eos est per orificia
 magna: ut per os nature: per os superius: per aliasque porositates:
 res: per quas aer ingredi possit. ¶ Ex quo accipiat quod illico
 mortua pgnante ubi spes est vite ferat illa duo orificia ma-
 gna apta retineri debent: & mortua in loco valde calido col-
 locari: imo & igni exponi: ut sic porositates minores fridita-
 te aeris non obturentur: sic aeris ingressum impediētes. Et
 ex his habet quod necessitas in pgnantibus est multa. unde in
 eis sunt due attractiones: & due quasi diastoles: & ideo a mul-
 tis dicitur quod in pgnante pulsus duplicatur siue est duplus non in
 una arteria tamen eueniens: sed in duabus. ¶ Postremo dicendum
 est quod ad debilitatem pulsus in eis non tamen operatur grauitas ferat
 sed cum his decurrit quantitas supfluitatū tempore impgnationis
 retentur: que due cause cum a natura naturali operante producantur.
 ideo modicum virtutis pferunt. Nam minor quantitas valde quod
 sit fetus: & si supfluitatū a natura non naturali operante produ-
 cta multo plus virtutis pferunt: propter quod mutatio pulsus in
 eis puenit a virtute media iter forte & debile: quod non est mul-
 tus fortis: nec multum debilis: obliuio tamen quasi aut impgnatione.

Capitulum VI. De rebus non naturalibus pulsum mutantibus p̃tines Rubricas decem.

De pulsu veris.

Rub. I.

De rebus non naturalibus agens initium fa-
 ciens ab aere: quod cum suis exce-
 dit qualitatibus manifestis: illud est pulsus va-
 riat: de quo pariformiter est dictum: ut de pul-
 su calido: frido: humido: & sicco: actusque itel-
 ligat de excessu suarum qualitatū simplicium
 indicatione sola ab eis: & non a virtute: aut ali-
 qua realia accepta. Nam de qualitatibus suis compositis: & ad il-
 las p̃tibus diffusius a nobis est agendum. ¶ Propter quod ac-
 cipiendum est primo quod pulsus veris suam naturam suantis respectu
 pulsus aliorum temporum est par. ut Aui. ca. 228. Et Auerrois
 eodem in loco. Nam pulsus alius paribus temporibus proportionatur. Est
 enim tunc virtus fortis necessitas equalis: & infirmum obediens:
 quare par. Et de pulsu veris 2° p̃mi Aui. ingt. Pulsus est par-
 uis: non tamen in omni re: & est in fortitudine augmetatur. Sed dices.
 quod par: cum paruis p̃nuncietur: dictum quod duplex ista repit. yna
 quod que dicitur: pulsus est equalis in omni re: & hec non dicitur di-
 ctis: altera iacet ut allegata que sic exponi habet non quod paruis
 absolute: quod semper est par: in omni parte veris: sed paruis in omni re
 respectu medij & finis veris. nam in medio veris pulsus est
 maior. unde 10° Almasor: pulsus quoque in medietate veris
 existit maior & fortior quam in omnibus aliis temporibus. est. n. maior quam
 in p̃mi: propter necessitatem esse auctam ex appropinquatione ma-

iori ipsi medij ad estatē: & est maior respectu pulsus finis:
 quoniam pulsus in medio est spatiosior: & ex p̃tibus fortior: quia stante
 fortitudine virtutis maiori: & obediētia infirmum: & necessitate
 debita poterit tunc pulsum plus magnificare quam in p̃mi: aut
 in fine: unde ad ipsum magnificandum plus facit fortitudo vir-
 tis cum debita necessitate quam faciat augmetum necessitatis
 cum non tanta virtutis fortitudine. Est tamen concedendum quod in fine
 propter augmetum necessitatis ex maiori appropinquatione
 finis ad estatē pulsus est velocior. In utroque tamen istorum: quia
 principij & finis pulsus de per se est magnus absolute: & respe-
 ctu aliorum temporum anni: eo quod tempora illa sunt tempora necessitatis
 enim in his est satisfaciens: estque infirmum obediētia: que sic in
 alijs non reperitur temporibus. Sed comparatione facta principij ad
 finem pulsus principij est paruis. Nam fortior est virtus in fine:
 quoniam caliditas est magis amica virtuti quam friditas: & cum ne-
 cessitas maior in fine: estque infirmum obediētia. igitur: faciuntque
 ad pulsum paruitatem: quod in principio veris materie hyemales
 referuate liquefiunt. unde arterias & venas replent: & sic infirma
 disponunt & calorem suffocant naturalem. unde in p̃tuatione
 corporum a lapsu: hec est causa quod nonnulli consulant eo in tem-
 pore corpora euacuari debere.

De pulsu estatis.

Rub. II.

Estatis pulsus velox est: & spissus & paruis:
 velox quod ob augmetum necessita-
 tis: & quia virtus exoluit spirituum resolutione a
 caliditate aeris: tunc facta hinc debilitatur: quare
 re stante tanto augmento necessitatis cum de-
 bilitate virtutis pulsus inspissatur: sitque paruis: & simili ex
 causa. unde sic debilitata virtus tante necessitati cum ma-
 gnitudine satisfacere non valens cum velocitate: & frequen-
 tia succurrit que intelligenda sunt de per se: & estate sua ser-
 uante naturam. De per accidens vero contrarium contingere pos-
 set: ut si corpus frigidum foret & humidum: tunc caliditate
 aeris pulsus fortificatur vigorata virtute: & forte fieret medio-
 cris in magnitudine & paruitate: & sic in ceteris pulsus dif-
 ferentibus: & hunc pulsum ita credatur in partibus estatis va-
 riarum: ut de partibus veris actum est. Unde Almasor. ime-
 diate vero estatis est velocior: & spissior quam in omnibus alijs
 temporibus: & propter hoc est paruis & debilis: & intelligatur pul-
 sus paruitas & debilitas respectu pulsus veris. ¶ Sed for-
 tassit hesitabit: quomodo caliditas febrilis pulsum facit
 magnum: & aeris naturalis paruum. consideret speculator &
 memor: fiat quod constanter est virtus cum caliditate natura-
 li: neque tantum opprimatur: siue stimuletur. quare etc.

De pulsu hyemis.

Rub. III.

Females pulsus. s. hyeme suam seruam
 te naturam tardi sunt parui
 rari debiles. Ex frigido autem & humido ae-
 ris paruitas fit: eademque ex causa debilitas: cum
 frigiditas mortificet. p̃ma p̃mi. de complexio-
 nibus. Et quoniam ex frigiditate minuit neces-
 sitas: inde generatur tarditas. Et quoniam nunc pulsus parui
 sit: est tamen fortior quam in estate: propter caloris reuocatio-
 nem: ex qua virtus reuocatur & fortificatur. ut p̃mo afforismorum
 cometo quinto. hec tamen vera esse intelligunt in corpori-
 bus robustis carnosissimis: multum de calido habentibus. nam
 in debilibus macris extenuatis que a frigiditate externi
 nantur pulsus efficiuntur debiles & parui. Absolute tamen
 etiam in robustis virtus non est eque fortis: ut in vere ne-
 cessitate instrumentum ita obediens. Ideoque pulsus veris est for-
 tior & maior quam in hyeme. de quo in Almasorio. In hyeme
 quoque existit pulsus in ultimo paruitatis & raritatis & tar-
 ditatis. non est tamen debilis. supple absolute: sed in com-
 paratione ad pulsum veris debilis pronuntiatur.

Instabitur fortasse: quoniam allegato loco corpora sunt

De pulsibus

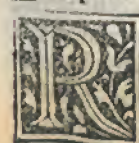
calidiora: et ex consequenti necessitas maior: et virtus tunc satis fortis est: et istum obediens ergo per tunc magnificabit pulsus. **D**icendum virtute a frigore psteri et debilitari cum calores mortificet ut supra. In istis quoque ob friditate obediens reddi tur: et a friditate aeris necessitas minuit: quare pulsus parui tas accidit semper copatione facta ipsi ad pulsum tpatu in quo virtus est fortior: istum quoque obediens est necessitas equi lis. Vnde pro solone argumeti neget virtute fore forte et neces sitate multa: et hoc respectu pulsus tpatu tpiis. Si vero pulsus hyemis ad eum qui estatis pparat probabiliter asserendum pulsus hye mis maior est: eo quod per tunc est fortior et necessitas est minu ta satis: et in istis et non multum obediens: quare et. Considera quia hec in se scrupulositates claudunt theoricis relinquendas.

De pulsu autumnii.

Autumni pulsus diuersus est ad debili tate declinas que quidem diuersi tas ex diuersitate aeris autumnii contingit. nam cum mo calidus: mo fridus sit: eodem etiam in die. ut 3° aphoriz. cometo 5°. et ad diuersas tepora quita tes pulsus diuersitas sequat: ut actum est: non mirum si sic i eo di uersitas repit. **O** si dicam autumnii fore tepatu. pmi 2° de naturis tepora. **D**icendum quod non est tpatu: quod opationi bus nris sit pportionatu: sed sicut quando similitudine ponit tale: quod si calitas ei cum sua friditate comisceret: idem tempe ries pueniret. Est quoque ad debilitate declinas ppter virtute in eo tpe multum debilitari: ppterea quod sua calitate sic mouet calorem de centro ad circumeretia: sua quoque friditate illum ad cen trum pervertit et fugat: quod ergo nunc sic inordinate mouet: et quod nunc ad itra: nunc ad ex ex tali inordinato motu virtus debilitat ad quod cooccurrit ei constitutio frida et sicca pncipus vite pria. **S**ed quod dicemus cum sic scribat aristotelinus in suo ptegni. Quia autumnus est tpatu iter calidum et humidum facit pulsum forte. **D**icitur quod non intelligit ipse de tpatu: sed enunciat ipse tpatu: quod medium iter illud: quod est estatis: et illud qui est hyemis: quorum alter calitate alter debilitat friditate. Ceteri autem auctores ad diuersitate coplonis autumnii aspererunt cum in qualis die fiat mutatio: de calido in fridum: et econuerso. **E**t pulsus in pncipio est minime debilis et minus paus ppter remissio nez calitatis estatis: que erat causa debilitatis et puitatis: quod in pncipio nodus facta est varietas magna: ppter quas accidere dicitur debilitas. In fine vero pulsus est fortior: et maior quam in hye me: quoniam nodus est tanta friditas. nam diuersitas in aere autu ni est circa medium ei in quo sunt manifeste matutina frigi da: et serotina calida: de quo pulsu in Alimazorio Ras. In au tumno minuit velocitas et spissitudo ab eo quod erat in esta te: et non augmetur ei fortitudo. Et per his que dicta sunt ac cipiat quod finis vni tpiis sapit pncipio alteri: et econuerso.

De pulsu regionum.

Regio hic audiat. Aer celesti fluxui debi to mo subiectus in quo corpus regit et gubernat: in quo quidem aere pulsus pulsus tepo ruz pportionant: et igitur non oio: cum contingat repiri calida et humidum: nulla quoque talis tpiis constitutione cum ver sit temperatus. Et pterea: quoniam in diuersis regionibus diuersi regionis fluxus: qui in pulsu varietate inducit: quare hec ratione qualitatuz pmax adinuicem pportionant: ut re gio dicat tpatu que veri tpatu pportionat: ut sicut ver re spectu aliorum temporum habet equalitate et temperie: ita et aer iste quem regionem nominamus per sua tepora discurrens coparat tpiis alteri: veris equalitate continet: cum quo tunc stat quod in ea regione sit hyema et estas. Vnde temperies regionis attedi bz penes temperie cuiuscuque ptialis tpiis: ut illa regionem di camus tpatu in qua est tpatu autumnus iter autumnos: tem perata hyema et estas: et ver iter tpatu hyemes: et sic ppor tionabitur de alijs. **S**ed forte hesitabit aliquis an corpori

bus humanis reliquisque vegetabilibus salubrius foret annus totus esse: sicut ver cum tps sit tpatu: an ipse sic quatuor co stitutionibus variari: questio. n. hec in sui dissolutione nos a proposito nostro multum elongaret: ideo eam theoricis relinquo et ad nostra venio.

De pulsu ex cibo et potu pueniente.

Rubri. VI.

Sic de pulsu pme rei non naturalis: quia ab aere expediti: ad ea que de pulsu ex scda pueniunt: quod ex cibo et potu dicenda sunt: accede mus. Dicitur itaque quod in pncipio assumpti cibi medicus sic cibati pulsus dicitur in grere volens eius cibo qualitate et quantitate diligenter considerare dicitur: cum ex ynaqua quod eaz non parua in pulsu diuersitas accidat siue variatio contingat. Nam si calidus nimis fuerit et virtus constans: tunc ne cessitas auget in pulsu: ut supra magnitudine et velocitate et frequentia inducet. **O** si fridus nimis paruitate aut raritate et tarditate. Similiter modo si quantitate excesserit tunc: cum ex eo calor sic suffocat opprimat. Sit quoque cibis ca lozi in pncipio prius. ut de anima. et pmo de generatione. et tunc accidit in pulsu paruitas ppter tale oppressionem et calo ris retractionem quam natura facit in couertendo calorem ad loca digestionis: ppter quod in pluribus accidit sic retrac to calore: post cibum immediate extrema ifrigidari. **E**t particularius loquens: dico quod si cibum in pncipio sit assum ptus nimis: et paucis quantitatibus: et virtus constans: tunc facta ei accuatione sic crescente necessitate pulsus magnificat: non tamen necessario velocitatem saltem sensibilem. **O** si fuerit multe quantitatibus: tunc quia natura ab eo opprime non po tens cum magnitudine satisfacere: velocitate: et forte spissi tudine uter. **S**ed pone quod sit conueniens qualitatibus et qua titatibus habito semper respectu ad virtute: quia. s. sit mediocri ter se habens: tunc ut dictum est paruificabit contrarietate ci bi et oppressionem caloris: et eius retractionem: quemadmodum in pncipio pncipiente feb. flegmatice continue contigere sen timus. Respectu tamen precedentis inanitionis magnifica tur: igitur non fit velocior: aut rarior. p3 conclusio ad experientia: quia sic ex assumpto cibo virtus vigorata: et fortior facta: ubi pus languens erat pulsum magnificat: nam sicut ex inanitio ne fame vel siti corpus contrahit: ita ex cibo et potu gau dente stomacho corpus totum confortat et roborat. **U**nde actuum. 8. Assumpsit cibum: et confortatus est. Facta vero actuali attractione cibi: in qua ut dictum est: virtus confortat: fit quoque caloris expansio et fumorum cibi per totum volitatio: per quos et necessitas aliquantulum plus auget: sic in membris calidi tate inducta: que res erit per horam et mediam usque ad duas post cibi assumptionem: tunc ex his magnificat pulsus: et ali qualiter velocitatem: igitur non necessario cum virtus sit vigorata et necessitas aucta. **U**nde Aui. Et si quidem fuerit equalis supple quantitati cibi fiet pulsum in magnitudine augmen tatus: et maioris erit velocitatis et spissitudinis ppter au gmentum virtutis et caloris. Et permanebit hec inmutatio aliquando diu: quia tepore non extenso: quod. s. propter resolu tionem vaporis et cibi descensionem: quod supple erit in spa cio horarum. v. communiter. ut. 13. terty de signis debilitatis digestionis. **U**nde pulsus post hoc tepus redit: diuersita tem dimittens sic fortificata virtute et necessitate dimi nuta: aut ablata ex parte qualitatibus cibi et quantitatibus et su morum contingente. **S**i vero cibum plurime fuerit qua titatis in pulsu accidit diuersitas absque ordine propter gra uitatem cibi supra virtutem. Nam ex quantitate notabili grauatur virtus: et sic pulsum magnificare poterit: sed fiet ve lox et spissus et paus fit virtute opprimitur: et contra nam reluctat: et erit hec diuersitas seu pulsus imutatio pfeuerans: donec nam ab illa granitate deonerabit: quoniam perseverante causa pfeuerat: et effectus. **O** si paucis erit quantitatibus in pulsu accidet

diuersitas pua ex pte magnitudinis et velocitatis: neq; eius diuersitas diu penerabit: qm pauca ma cito digerit: et a pauca vtus no multu opprimat. Et qm sic coiter non tangit pulsus statim post cibum assumptu: sed per tps notabilr post: in quo vtus est fortificata: et no ex eo grauata: hinc reperiit eo tpe pulsus magnificat. Un. is. corinethis etia auctoitate Gal. Pulsus post cibum e maior et spissior nali: videat aliqb solū magnificare ab aere: qm sic pfortata vtus vna sola differētia sibi succurrere posse videt. Considera. In alimāforis. io. scribit. Libus itidē qd supple et balneum: ex quo aliqd sumit: qd nullū aufert nocumētū supple ex parte q̄tatis et qualitatis pulsus fortitudinē et vehementē adauget: et ipsius spissitudinē: aut magnitudinē: qd tñ post lōgum ptingit tēpus: non enim ilico cum sumpt fuerit ilico operat: vt supra: sed magis paruitate et debilitatē: pp dicitatē ipsi ad calozē nālē: et alias adductas. Ille vō quo ad nocumētū puenit: et estuationē ppter multitudinē suū pulsū facit diuersum. Et be notent diuersitates. vt ifra quas per pauci ptemplāt. ¶ Cū vō cibus in sanguinez et subam spumofas trāsmutat fuerit que res accidit in secūda digōne vt post horas sex vel circa pulsus tūc magnificat velocitatē spissitatē respectu pncipij assumptōis ei: et pmanētie ipsi in stō. nā sic anteo calozē vt facta ē fortior: et nō est vt pns oppssa: et qm ptingit corpus multiplicatione sanguis in spūs ampli calefiat: hic aucta necessitate magnificat. Un. Aui. Cū cibū digestus est in somno redit pulsus: et fit fortior: ppter ea q vtus augmētū recipit a nutriente: et redit illud qd ad pfundū ierat ad regēdū nutriēs ad exteriora: et ad suū pñm: et ppter hoc magnificat pulsus multū. ppter ea q cōplonis calitas p nutriēs auget: sicut dixim. et insiti etia auget leuitas per id qd ad ipm ex nutriēte pnetrat: vep cū sua magnitudine nō auget necessitatē et spissitudinē: supple absolute: qm non est illud qd in necessitate pbet augmētū. et hoc nō est phibēs restaurari ex eo qd necessariū est ex magnitudine sola. et vt sic p digōnes ex nutriente pfortata pcedēs vsq ad pfectā nutritionem continue pulsū magnificat.

¶ Ex qb inferi q l3 pulsus corpis tpati sit semp tpat: tñ cōtingit ipso remanēte tpatō magnificari atq; velocitari: qd semp itelligit ad latitudinē eius: qm alr se h3 pulsus cibati in pñm: et alr post cōpletā digestionē: vt dictum est. ¶ Ex his itaq; cōphēdit practicas in pulsu diuersitatē quā bñ cōtemplari h3: ne in ei iudicio decipiat. nāz cibati pulsus puus fit in pñm: qui. s. post certū tps vt supra: et sic refocillata vtute et fumo p facta expāsiōe dilatat et magnificatur: que tñ dñe non multo pmanēt tpe. Variant etia pportio nabilr eius dñe ex parte vacuitatis et repletionis. de qb ifra: et hoc in eodē die nō solū in sano. sed etia in egro: qre bene cōsideret tactor: ante q; iudiciū deponat egri: dispositionem ex parte cibi q̄tatis et qualitatis et hore eius. hec tñ coiter negligunt et male. Cōphēdit itaq; ex his tactor qm ex diuersitate pulsus sic facit eū decipi ptingat: qobzē in his et similibus q; curiosus effici diligēter studeat.

¶ Et qm citiorē vinū in pulsu diuersitatē causat. Ea ppter diuersitas in pulsa ex vino veniens magnopere ptemplāda est. Et si be due diuersitatis cause adinuicē diungen: vna fiet potēs causa a medico pns semp ptemplāda. Vinū gdes cito penetrat: et a calido nali cito actuat: et ipso cibo citius: quare et citiorē in pulsu diuersitatē causat. Precipueq; dū multe quāritatis extiterit: et l3 citiorē: nō tñ tantā vt cibus diuersitatē causat: ppter sube sue raritatē subtilitatē et leuitatem. Nam a calido sic facilius supat: quare eius fit cita resolo: et sic cito ad exteriora eius propellunt vapores. Sicq; diuersitas ab eo proueniens citissime resoluū. Vinū pterea cum frigidū assumat in pncipio assumptōis

eius sic frigidū stomachū igrediēs eos inducit effect: qui ex alijs fridis assumptis euenire cōsueuerūt: qui sunt ifrigidare calozē et spūs extinguere: ppter que vtus debilitat et necessitas minuit: et maxime cum intensi frigoris fuerit: quare pulsus tūc sic in pñm assumptionis ei fit paruius tardus et rarus: et ex eo sic actu frido plus debilitat vtus q; ex alio liquore frido. Nam cum cetera frida nō nisi calefacta pns in mēbra penetrēt solum vinū aī eius calefactionem in ea ingredit ppter maiore ipsius ad mēbra amabilitatem: qbus reddit nālī amenū: quare sic cum friditate penetrādo ab eo plus vtus ledit. Unde ppter causam hāc multū et magnū inducit impedimētū in corpib opilationi aptis: vep tale nocumētū per frigidū factum cito remouet: qm ob sui subtilitatē cito recipit calefactiones. Et hoc ad ppositum adduco qd dieb meis ab ipso vino ptingit. Nam cū monarcha Jacobus Sorliniēsis quem multis in ānis legēdo audiri ad legēdas lectiones mane summo pficisceret: et sue senectuti cōpatiēs per vicos bibulorum Padue sic iter abbeuiciādo discurrens mortuū hoiez quez et bibuli plures intuebant sic iacentē pspexit. Interrogauitq; qua morte extinctus foret. Responderūt eum magna cum siti tabernaz ingressum: qui vt asserbat tota nocte magna fuit siti infestatus: et cum pmut applicuit ilico duas trāsglutinuit mēsuras cōfestim: sicq; deinde mortuus est. iam hyems erat: homoq; graciliū mēbroz: debilisq; vtutis: ac pauci calozis: quem casum et in scholis recitauit. Causamq; reddēs ingt friditas vini: etia a pstitutione aeris vigorata: tātaq; in q̄tate assumpti: sicq; cū friditate sua penetrātis calozē hois paucuz extinxit. Et ppter hoc accipiēdū q vinū actu friduz plus ceteris fridis nocumētū opat: eo q citius ad pfundū penetrat: et nō solū digestū: sed etia indigestū: et pncipue in corpe sitibūdo: et supercalefacto vtute attractiua epatis et venaz ad hoc concurrēt. ¶ Ex qbus inferi q corpus supercalefactū: et sititibundū valde a potu vini frido abstinere d3: et hoc in regimine sanitatis. Et ideo post longū exercitiū equoz nō ilico potus aque fride dādus est. Nāz opilonē icurrūt: et supercalefactionē: et non raro dolores: qui sue mortis q̄q; causae sunt. ¶ Vinū vō calefactū sine a frigiditate sua alteratum nō tantū vt frigidū nocere videt. nāz calidū vt Aui. non elongat multū a natura. Iā naturali dispositione corporis: sed ei accidit velox resolutio. Ex quo inferi vinum dari in casu sincopis laudabilius esse. Et cum sumptus est frigidum pulsū disponit: vt scriptuz est. Qd euz per paulum tēporis post eius assumptionem supercalefiat: cum rare sit texture et subtilis: aptumq; facit iflamari. Sic vigorata vtute stante instrumēti obedientia: tūc pulsus magnificat letificat et velocitatur. Unde Auicēna. Non efficit vinum in necessitate augmētuz quādo in velocitate addat: et cum velocitate accidit spissitudo. Unde Alimāforis de cimo. Vinum similiter in fortitudine et spissitudine et velocitate augmētat: hec tamē augmētatio citius puenit p3 tempus: q; ea que fit per cibum: et citius ab eo remouetur. ¶ Ex quibus collige pulsū ex cibo magnificari similiter: et ex potu velocitari et frequentari: nō tamen ilico post eorum assumptionē: sed post habitā refocillationem a cibo et supercalefactionem vini huius: quo tempore virtus est confortata: et necessitas aucta: que tamen non diu perdurat vt actum est: ideoq; tactor hec omnia ex cibo: et potu veniētia prius bene consideret. ¶ Sed restat dubium an cibo solo: aut ex potu solo vel vtroq; simul plus magnificet: aut paruificet pulsus velocitē et. Nam cum potus sua frigiditate iunet cibum in sua cōtrarietate quā habet euz calozē. vt supra. et de anima. hinc videtur ea sic simul stomachum ingressa plus paruificare. Sed cū ex ipso sic

De pulsibus

simul sumptis magis vñs pfortet: maxime per paulū tē-
poris post eoz assumptionē: sic videt pulsū plus magni-
ficari debere: quā rē etiā expientia manifestat dictis au-
ctoꝝ psona: vt scriptū est: qz sic pulsus magnificat et velo-
citat atqz frequētā: et hic esset locus garrulādi. Et ex his
collige qz vinū in pulsū mutationē facit ppterea qz virtus
auget fortitudinē. Nā Au. et obiles efficit fortes: ppterea
qz velociter facit augmētū in se. Nā facit vinū in spiritus
trāsmutat ppter simboleitatē psonis: cū calidus sit mul-
tū picipās pib' spumosis: qz aeris. nā spūs p aere regit:
vt in diffōne pulsus dicebat. Sed hic aduertat: qm̄ pti-
git pulsū alr et alr a vino mutari fm̄ vini q̄litate et q̄tita-
tem. nā potēs et vigorosum in pulsū maiore inducit neces-
sitate: et p tpe vt i virtute addere fortitudinē cōiter. bibulo-
rus pulsus magni valde veloces et frequētes sūt. Et si fue-
rit vt vinū de plebe paucifex: vel vt vinata aqua sic non
aucta necessitate neqz multū virtute vigorata magnificabi-
tur pulsus multū: imo fortassis paꝝ magnificabit: sed nō
velocitabit. Et ex medio mediocriter se habebit: et hoc ta-
ctoꝝ speculet. Et que de vino dicta sunt intelligant esse ve-
ra in his corporibus que vino sunt consueta. nam incōsue-
tos ledit et virtutem non fortificat.

Et cū aq̄ iter cōsuetos pot' numeret: de ea sic dicēdū est
qz ipsa in pulsū mutationē efficit: ppterea qz penetrare
facit nutrimentū: et sic virtutē vigorat: lz nō tñ vt vinū nutrit
et in subas spūs nō puerit. Itē qz ifridat ex ea nō auge' ne-
cessitas: qre sic pulsus nō magnificat. nam dato qz ex fridi-
tate noceat: tñ sic fortificādo virtutē iuuat. vñ fortassis pul-
sus bibetiū aquā sic a suo nālī paꝝ post eoz cibationem et
potatōez mutat: qre paꝝ magnificat respectu ei' qd ex po-
tu vini puenit. Et cū sit vino frigidior in p̄gressu ei' in sōm-
plus paruificabit pulsus qz sua friditate faciat vinū.

Et qd dicēdū de medone ceruissia et h' potib' vltamō-
tanōz. dicēdū qz eoz q̄litates et q̄titates p̄siderande sunt
maior et minor eoz ad mēbra amicitas et p̄portionabili-
ter: vt de vino et aqua dictum est.

De pulsū ex somno et vigilia pueniēte. Rub. VII.

Ad vigilias sōnus accedēs dico hec
pulsū qz vehemēter i suis
dīys mutare. de qb' suo ordine agēdū. et pmo
de somno. Mutat aut somn' pulsus et diffe-
renter fm̄ ei' eē diuersus. nā in pñ ei' qz in p-
ma hora somni vel circa pulsus pūis est et tardus et rarus
vigiliaz debitaꝝ respectu. Sāguis. n. et calor: tūc ad inte-
riora retrahit: vt digōne nutrimentū adiunet virtutē pfortet
et supfluitates maturet: qre fit p̄ctio i ei' caloris et obfessio:
vñ remanet arteria dep̄ssa: et non subleuata: que per ei' ex-
pansionē dilatā magnificat et subleuat: sicqz leptato et li-
gato instro leptat et ligat vt: de quo infra stat: qre pulsus
debilis fit et pūis. Sed dices quō debilis et pūis eoz p
eius vnionē sic retracto calore fortificet vt: Dicēdū
qz lz sic fortificet calor et spūs absolute: tñ quia calor et san-
guis ppter ligationē eoz ad exteriora n̄ expādunt: quoz
expāsiō in magnificādo pulsū est neēia. imo pculant et
obfessi remanēt: ex qb' pculatiōe. s. et obfessione etiā a ci-
bo et supfluitatib' factus i eoz expansionē impediunt: hic
magnificare pulsus nō poterunt. qre pūis et. Estqz ra-
rus et tardus ppter diminutā esse necessitatē sic pculato
calore. nā qz strict' est sic calor nō hñs euērationē hinc nō
iflāmat: et calefacit multū se expādēdo p mēbra: quemad-
modū ptingit de igne stricto nō euētato. et ideo qz nō dif-
fundit non ponit in mēbris necessitatez. Dicēbaturqz
vigiliaz respectu: qm̄ in vigilia calor ex motu accēditur et
cōplonē adiunat calidā: et sic necessitatē ponit. Nā magis
itēdit calor tpe vigiliaz ppter debitā euērationē qz icen-

dat tpe pstrictionis p̄ euērationē idēbitā: p̄ quā etiā ac-
cēdit. Un' An. Tu qdē hoc scis qz anbelit' lassū. i. multū
exercitati et fatigati: et ipsi estuatio mltō maiores sūt anbe-
litū: et estuatiōe ei' cui' calor ē strict' ppter cāz que filis
est in somno. Nā cū bñ p̄sideraueris nō iuenies aliq̄d: qd
ita calorē itēdat: qz labor et mor' ipos ad alias res non nā-
les cōparādo. nā in vigilijs calor est in p̄tūo motu. Est
qz aduertēdū qz si facta fuerit cibi moderata assumptio i
pñ somni: et si accidit puitas: nō tñ diuersitas: qz non inde
accidit pter nām grauitas. Est tñ hic neutrale dcm̄. Un'
tra aut pñ: qz post factā digōnē vt sic ex nutrimento fort-
facta est: deinde calor qz pmo erat strict' ad exteriora mo-
uet: et p mēbra diffundit: et sic fortificata virtute necessitas
auget: et nō multū: qre fit pulsus fortior et magnus: non tñ
velox et spissus: qm̄ calor augmētus recipit notabile i q̄to
et nō in q̄lī: qm̄ si in quali p̄portionabilr: tūc adderet velo-
citas magnitudini. nā cū vñs sit facta fortis ex nutrime-
to: etiā ex ipso somno: cū somnus sit ligamētum virtutis: ga-
naturaliū maxime: ligatioqz eaz vt pmo de somno Auer-
roy. Et hoc etiā non est phibēs restaurari: ex eo qz neces-
sarium est magnitudine sola. Et hic aduertat iacobus: qz
vident velle qz sola magnitudine lz sensiblr soluat et tū
considera. In sōno vñ vbi sit corporis vacuitas a cibo
et potu: nec aliqd iueniat ad qd digerēdū tendat tūc corpe-
sic ad ifridationē tendēte pulsus paruus fiet et rarus et tar-
die dicte. nam sic reuocatus calor pabulū nō inuenies per
p̄cessu expādāt: tñ quia p̄tūe maior sit resolutio maior
deinde psequit ifridatio: et sic magis paruificat. Et si sō-
nus vltra debitū factus fuerit etiā accepto nutrimento vt
p̄tingit in hoib' ociosis diuitib': qz a nullo icōmodo sollici-
tant: sed solis cibo potu et somno p̄tentant vt porci: tūc fit
pulsus debilis. nā sic debilitat vt quo ad fortiter mouen-
dum pulsū: eo qz in tali casu calor inatus multū oppm̄it
et pculat qz est eius instm̄ ad pulsū fortitudinē faciēdaz
nā cū in somno multe multiplicant supfluitates ex nutri-
mento accepto que enōne idigēt sensibili et insensibili: tūc si
plōgabi' somnus vñs sic ex cibo recreata que in tpe de-
bito ipsas expulisset sic ab eis suffocata remanēs nō pote-
rit i pulsū fortitudinē efficere: sed obilitata vt dcm̄ est pul-
sū paruū efficiet: que res vt supra accidit ex caloris nā-
lis ligamēto: et tu pone exēplū de hoīe robusto et forti liga-
to et opp̄so. Pulsus vñ sic a somno excitati magnus ef-
ficet: et velox ordinate. nam facta excitatione nālī sic fur-
mis sine vaporibus ad extra expulsi. qui pmo clausi tene-
bant necessitas auget. vnde per somnum virtus fortifica-
ta stante instri obediētia vt supra magnificat pulsus: et ips
velocitat ordinate. sed si excitatio non nālī fuerit: sed ex
causa extrinsecā vt strepitu: aut clamore iordinate: tūc vt
territa fac pulsus gescere a magnitudine. s. qz sic territa pul-
sū nō dilatāt: s. cū cā cognita fuerit sic excitata vt pulsū
magnificat velocitat iordinate: et frequētat. vnde et non ra-
ropulsus tremulus accidit: et diuersus sic cōtra accēdens
mota. tali. n. accidere impediēte nām: vt quasi per modū
p̄ctionis in p̄cipio euigilationis motui violēto assimilat:
non tñ iflāmat ppter modicā eius morā: nisi forte cā terre
faciens perseuerat: que res nō accidit in nālī excitato. vñ
de post magnitudinē et velocitationē: sic apud excitationē
apparentes pulsus per tēpus paululum post ad nāles re-
dit differētiā quas cōprehēdet tactoꝝ si pseuerabit in tā-
gendo arteriaz per tēpus notabile: et iō ne decipiat. qz ab
infirmitate vel sano iueſtigare de tēpore excitationis si p̄pū
quum si longinquū fuerit a tēpore tactus.

In vigilijs aut pulsus fit magnus et velox respectu pul-
sus qui in somno fit vt supra. Nam in vigilia calor vigo-
tur sup supfluitates eū scilicet in somno: exercitio co-
adunatē ad eaz sensibile sine insensibile ad auctiōē: et a
calore extrinseco ad eoz resolutionē opitulante. nā dato
q corpus exercitio locali nō moueret: tū motus spiritui
ad exteriora causa est calefactionis spiritui ipsoz: et cor-
poris. pmo spiritui: qm eoz calidū inalescit supra eoz hu-
miditatē. Scdo corporis calidoz ples apphēdēdo partes:
dz. n. et vigilia esse moderata: qm imoderata cā est ifrida-
tionis corporis: et extinctionis p viā resolutionis calidi et spūz
vt manifestat expientia: quare tūc pulsus accidit pūis sz
velox. Ex qb colligitur vigilias pulsus duplī mutare. pmo
vt succedūt somno nālī factō aut violēter. secūdo vt sunt
debite vel superflue.

De pulsu ex motu et quiete: et ex balneo proueniente.

Motus in pulsu mutationē facit: et plus oī
re. vñ aui. Et si bñ cōsideraueris nō iuenies ali-
quid qd ita calozē irēdat: q labor et mor: et ex
cūti qd tāta in pulsu iducat necessitatē: et pari-
bus i ceteris reb' nō nālīb' suat: respectu quaz hic fit cō-
paratio: nō. n. dubiū est q ignis eo motu maiore possit in
pulsu iducere necessitatē. **P**ulsus qdē moderate exer-
citati in pñ magnus vel fortis velox et spissus efficit. Vñ
pñi 3. Exercitiū est volūtarius mor: p quez anhelit' ma-
gnus et frequēs est necessari: qdē anhelitus: currit cursu
pulsus. terty scda de anhelitu: magn' qdē fit ppter augmē-
tum necessitatis. fortis vñ qz sic fortificat calor inat' ppea
qz ex eo supfluitates resoluunt: et sic mēbra ab eis obiecta
fortiora reddunt: fit velox et frequēs ppter supflua calidi-
tatē sic a motu cāta. vñ dato q in medio vel circa necessitas dz eē ma-
ior ceteris pib' seruatis: qre p eo tpe dñe mutare crūt ab
eo: qd in pñ erat: locus est speculatiōis: recipit. n. exercitiū
in se dñas: fm qz in pulsu sue mutant dñe. nā cōtingit qñ
q ipm esse lōgū nimis: aut breues: sz fortissimū. Itē fiet pul-
sus pūis et debilis ppter debilitatē vtutis ad caloris ina-
ti resolutionē ex tali forti motu psequente: fietq velox et fre-
quēs ppter augmētū necessitatis: et qñ vñ facta debilis nō
potēs cū magnitudine satisfacere cū his satisfacit differē-
tijs. Qz si cōtinuabit qñ vltra posse nature: tunc cessanter
velocitas depdet: et frequētia augebit. Sed pone q pseue-
ret ad vltimū nāe: tūc dico q pulsus fiet formicās pp de-
bilitatē et forte frequētia: et qñ sic ad extremū pducit tale
exercitiū pducit pulsū: tūc ad id qd supflua resoluētia
pducere pseuerat: qz ad pulsū vmiculofus q assilāt mo-
tui vñis formice minoris. Nā vermiculofus de quo supra
assilāt motui vñis magni. de quo dicit Auic. formicātem
vmiculoso fore minozē. dicūt nōnulli q sic pseuerate calo-
re pulsus efficit durus. ppterea qz exiccat arteria: modo
posz hic speculator rimari: qd ex hac instri inobis sequit.
Et si in medio exercitij pulsus debet esse magis: aut min'
magnus: et ita de his considera.

Quietudo aut moderata pulsus efficit fortem: et in suis dñjs
mediocrē: qm sic ex moderata gete fortificat vtus: et i cau-
sis essentialib' nulla diuersitas iducit. Supflua autē ges
pulsus efficit pūi cū declinatōe ad tarditatē et raritatē: p-
pterea qz vñ a supfluitatib' eā opprimētib': et sic nō resolu-
tis debilitat et caloz remittit: et sic necessitas minuit. Qz si
multū superflua fuerit: et p maxime in cōsuetis exercitari:
tunc pulsus erit paruus minutus debilis et frequens: quo-
niam talis quietudo corpus ad ethicam perducit: vt pñi ter-
tia. de exercitio: et hic est pulsus ethicorum: et cause eoz ex
iam dictis aperte sunt.

Et qñ balneū locum et exercitij: imo nōnulli asserūt iu-
diciū balnei eē sic iudiciū exercitij. hic in eadē Reica de eo
loqmur sic. balneū quoqz differēter pulsū variat. nā aliqñ
calidū: aliqñ fridū pulsus imutat: balneū nāqz cū aqua ca-
lida factū nō terminosum in quo mora fit rparā pulsū for-
tez efficit magnū veloxē spissū et mollē si cū calitatis sup-
fluitate nō fuerit. Iā ex calitate moderata sic nālis calor
oportet fortificat et vñ: et aucta nēitate crescūt dicte dñe
et mollicies per humiditatē: vñ ex caliditate sic aucta vir-
tus icitat ad fortiter pulsandū: ppter qd et pulsus dicitur for-
tis accidentalr: vt supra de pulsu forti actū est. **S**i vero
statio supflua erit: tūc sic resolutio caloz debilitat vtus: et
fiet pulsus paruus tardus et rarus. Qz si ex ea nō multum
debilitat: ita vt nō superēt vtus: tūc fiet pulsus pūis velox
et spissus. Qz si ad appropinquationē sincopis calefactio ac-
cidentalit corpus pducet: tūc pulsus ppter debilitatē vtu-
tis paruus fiet: tardus et rarus: ipso sic deficiente. Et iaz se-
pe ex habitis causa manifesta est. **B**alneū vñ terminosus
pulsus duriciē operat: et de magnitudine minuit. nam sic-
citate duriciē operat: ob quā duriciē instri fit iobediēs:
quare de magnitudine minuit: verum credo balnea talia
magis sua caliditate cōiuncta siccitati illā in pulsu duriciē
operat: qz eoz siccitate: cum caliditas in exiccatōe qualitas
fit actiuoz. et tu considera. **B**alneus vero aque frigide:
vbi frigiditas ad fundū penetrauerit facit pulsū paruū
propter debilitatē virtutis ad frigiditatē consequentem:
tardū ex diminutione necessitatis ex caloris extinctione.
Qz si non penetrauerit: imo per antiparilitatē caloz fit for-
tificatus: augmētabit fortitudo: et crescit paruus: et remo-
uebitur debilitas et spissitudo. Unde Constatinus. Si bal-
neates se i balneo frido sunt carnosī et mediocriter bal-
neantes in eis fiet pulsus magnus fortis et velox: quoniam
frigiditas sic rēperata in eis calozem adiunat: et virtutem
confortat: et si mora non fuerit supflua: aut balneū supflue
fridū: in quo calor fugiat ad interiora: qñ tūc pulsus fiet
tardus et rar'. Qz si macri fuerit: et moderate in eo steterit
fit pulsus i eis pūi. nā friditas balnei cito penetrat ppter
paucitatem carnis: et sic calor extinguitur: fitq pulsus dur':
arteria sic a frigiditate constricta. Qz si erit superflue frigi-
dus sic interioribus a frigiditate percussis paruissim' fiet
durus tardus et rarus.

De pulsu ex inanitione et repletione et coitu. Rub. IX.

Inanitionem in pulsu: vt cetera res non
naturales repletio et inani-
tio faciunt. Unde Galienus. is. cōtinētis. Cum
stomachus est replet' eleuatio pulsus est parua
et tarda: et eius depressio augmentat: et hoc pro-
pter caliditatem in interioribus occultā. vñ ppter aerē
fumosus plurimū sic constrictū quem natura anhelat ex-
pellere: erit depressio siue constrictio pulsus magna. Ex q-
bus accipit q in decrepitis parua est depressio talis ppter
parua in eis caliditatē. **C**ōsimilr parua in oib' etatib'
cōplexiōib' rēporib' regiōib' frigidis. dixit Aron. Stoma-
cho repleto: et percussio pulsus parua est: et debilis. et cui' sto-
machus est vacuus inanit' est velox et fortis: et cū inanitio
prolongat est debilis. decima vero terty de anhelitu qui
currit cursu pulsus. Ingt princeps de eo q prouenit ex re-
pletionē cibi: et ex impgnatione. Eoz anhelitus declinant
ad paruitatem: quoniam velamen coartat a motu dilata-
tione: ppterea qz minozat corp' anhelās nō est excusatio
a velocitate et frequētia si est vñ sufficiens: aut frequētia sola
si est vtus debilis siue debilitata. **E**t qñ coit' sub iani-
tione collocat dicam' ex eo moderate facto pulsū ma-
gnū et fortem puenire sic vtute fortificata. Qz si imode-
rat' fuerit pulsū efficit debile et pūis. causa pz.

De pulsibus

De pulsu ex accidētibus aie pueniēte.

Rub. X.

Magna est mutatio que in pulsu ex accidētibus aie fit de qbus & pncipaliozibus mētio fiet: vt ex his reliqua tringere poterit facile itelligant. Et pmo de ira mētionem faciā. Ira qdē pulsum magnū velocē & frequētez inducit ppterea qd virtutē stimulat: & ipsam ferocē facit cum augmēto necessitatis eo qd ira est accēssio sanguis & spiritū circa cor in vindictā faciēdas quare sic stimulat pulsum magnificat vt & necessitati plurimū ante satisfaciāt qd nō sola magnitudine pōt: quare velocitat & inspisat. nā statim spūs ad eē diffundit. vñ arteria potēter dilatatur: & ad supiora eleuat: non tñ fit diuersa in ea necessario ppter passionē p̄tinuari fm similitudinē & vniformitatem. **Q**uā si cōtingat ei p̄miseri timorē ppter quā qñq; v̄tus super: qñq; super: tūc erit diuersitas: eo fiet pulsus tremulus de quo supra. Cōsimiliter occurrēte verecūdia: aut cōtrarietas ex parte intellectus que moderet ire feruorē accidet in pulsu diuersitas maior: aut minor fm qd talia maiora: & tardus remanet & rarus. magnum qdē: qñ sic cōfortata virtus cū ei supueniat necessitas moderata: cū caliditas in dīcia nō furiose sed paulatine per mēbra diffundatur: pulsum magnificat: quā cum magnitudine sola sic moderate augmēto necessitatis satisfaciāt: sicq; in letitia accidet qd tamen pulsus est leuior ppter motū sanguis a tarditate & raritate non absolutus. **T**ristitie pulsus debilis p̄uis rarus & tardus existit: debilis qd v̄tus p̄sternitur ob retractionē calozis: & eius suffocationē: ex qb etia fit pulsus tardus & c. **T**imor aut qui subito aduenit pulsum facit diuersum velocē & inordinatū: diuersum qdē: qd sicut tremulum rebellem nature. Nam velocē & verius frequētez sic debilitata v̄tute: & iam ad intra circa cor aucta necessitate cui v̄tus oppressa cum calore sic cōculcato cum magnitudine mīme satisfaccere poterit. Timor vō qui cōsuetus: & sic ordinate pcedēs pulsum mutat fm motūz sollicitudis facit. Nam talis parui est vigoris: & paulatim ad intra calor retrahitur. **Q**uā si sollicitudo fortior erit: & pulsus amplius mutabitur.

Capl. VII. De pulsibus ex rebus p̄ter nām puenientib; p̄tines rubricas. 36.

De pulsu male cōplexionis: male compositionis: & solute continuitatis in vñ.

Rubrica. I.

Res p̄ter nāz pulsus mutātes tres sunt. morbo. s. causa morbi: & accidēs ei: que sic pulsum mutare sentiunt: aut eaz mala cōplexiōe simplici: aut mālitiā: aut mala cōpositione: aut p̄tinuitatis solone: ad que oia virtutis sequit debilitas ob quam & in pulsu: vt supra sepe grādis accidet mutatio. **E**t de his p̄ticularius psequēs dico pmo qd pulsus mutatur a cā morbi que ē p̄mitiua: aut accidēs: aut p̄iūcta simplex vel mālitiā. Et iam de pulsus mutatione que est a causis p̄mitiuis: qd a reb; non nālīb; in pcedēti caplo actū est. **Q**uā si fuerit mala cōplexiō simplex etia de tali supra agebat in caplo cū de pulsu calido & frido scribebam. **M**ala aut cōplexiō mālitiā: qd humoralis suba sua: aut v̄tute suffocādo: aut grauādo: aut p̄strigēdo siue fuerit apostēmās: siue nō: in pulsu: vt infra: mutationem facit. nam suffocādo pulsum diuersum facit plus & minus fm ei; maiore aut minorem multitudinē. Quāq; mala qualitate occulta vel manifesta v̄tute dissoluēdo in pulsu mutationē facit. nam sic dissoluta v̄tus pulsum necessario parui facit vt debile vauium & spissū: & quāto plus in defectione pcedit tāto minorē: & vñq; ad vermiculosus. **M**ala aut cōpositio vt

malus arterie sit in pulsu mutationem causat: vt supra de tactu pulsus. Irē opilatio fortis ob quā caliditas: & spiritū expādi nō possunt. **C**ōsistit solutio p̄tinuitatis: vt talis facta in corde cerebro &c. & si ad malā reducat cōplōnē: & vt de his certior fias exempla p̄ticularia ponam: ex qbus in oib; cōsilib; qd pulsus dīas in talib; venire debētes facile apprehēdet. Et qñ ex vñb; ad p̄ticularia via doctrinae est pcedēdū cū per ea p̄ticulariūz noticiā facilius capiāt hinc de differētis pulsū i morbis cōib; p̄tingētibus p̄mū dūxi agēdū esse: deinde de p̄ticularib; loquar. **E**t cum febris dī morbus cōmunis hinc pmo de pulsib; oīz febrū indifferēter sic suo agei ordine. nam qui noticiam pulsūz febrū hēbit facillime noticiā aliarū p̄ticulariū egritudinū cōsequēt que non sunt febres: qñ tales in eis mutationes in suis differētis ab eisdē vel p̄silib; morbis fiāt in qbus p̄portionabiliter accidet & v̄tutis debilitas istru menti iobediētē: ac necessitatis augmētū vel diminutio: ex qbus trib; in pulsu p̄ncipaliter accidet variatio. **N**ec quis de p̄lixitate capituli hui; me mordeat: qñ nō nisi necessaria scribā que in mēte cuiusq; p̄ticipātis velut thesaurū in pectore recondita esse debent. Et his sic omīssis institutum psequar.

De pulsu febrū putridarū in generali. Rub. II.

Pulsus supra putrefactionē humorū: ex qbus varie generant febres varias hz significationes: de qbus i gnālī pmo. **E**st itaq; significatio p̄ma pulsus febrū putridarū p̄pria: sed nō insepabilis iequalitas. vt Gal. ad glauconē. ppter grauedinē quā mā nature ifert. Est tñ seipabile signū supple fm sensum qñ vt baly pōt mā mota pauca & subtilis esse & mitis: & paulatine mota: vt sic nām nō multū grauet: ita vt i pulsu nō appareat diuersitas sensibilis: & dī sensibilis: qd non fit aliqua putrida absq; aliq diuersitate oīno: sed bñ in qua medicus nullam vel quasi nullā p̄cipitā nālī mutationē. **S**ecūda significatio est pulsus d̄ctio: vnde de differētis sc̄do: pulsus est d̄ctus & iequalis: & est sicut pulsus in p̄ncipis paroxysmōz. s. p̄tus aut iequalis: & ē p̄p̄riū putridaz: qd nulli alteri febrī iest & hoc de per se. nā de p̄ccidēs: vt qñ alteri febrī p̄iungere tur sinthoma aliq; vt dolor & stomachi mozdicatio & hz. que pulsum cōtrahere faciūt: etia alteri febrī possit euenire. Est qdē p̄tus & iequalis mā sic v̄tute aggrauāte: & ē s̄lī vt onerato ex magno pondere accidet: & bec in pulsu diuersitas accidet in augmēto ppter mām nō vniformiter esse calefactā. **C**ōtingit & diuersitas bec in statu magis ppter cōmotionem v̄tutis ad pugnā: & ad crīsim: & dī hic pulsus submersus p̄fundus vt supra. vñ Aui. **C**oartatio pulsus est submersio eius & paruitas diuersa: in quo accidet pulsationes magne & fortes. s. aliq; pauce que p̄miserit p̄cussio: nibus multis debilib; paruis: qñ v̄tus grauāt a mā morbi cibo vñ alia re. vñ. n. aggrauata vniformiter nō mouet & hic pulsus: maxime significat p̄ncipiū febris. nā cū mā mouet ledēs v̄tute: tūc natura calidū ad locū materie cōuertit: & ipm accētrat. vnde accidet ei; a mā suffocatio: qre paruitas & cōtractio. Sed qd virtus equalis debilis nō est & calor sic suffocat v̄tutē: indiget quā natura itendit eūtare hinc aliquas pulsationes fortes facit: deide redit ad paruitatē: quare sic accidet in magnitudine & paruitate diuersitas f3 qd v̄tus modo est fortis: & modo nimis aggrauata: & hoc semp equali necessitate stāte. Et ad hāc diuersitatem causandā cōcurrūt ex crescentia calozis: & ipsi ad exteriora reditio: bec nāq; in diuersa parte p̄ncipij reperiunt & augmētū. Et ideo tactor diligēs sit. Et ex his colligit causa dicti Aui. de flegmatica. In omni febre in qua est frigus. s. positūū vel p̄uatiū stringit pulsus: & submer-

git vlt coartat pp mās opprimētē. Itē minorat pp dimi-
nutionē nectis et debilitatē vītutis. ¶ Sumit et ei signi-
ficatio 3^a ex pre diuersitatis eiⁱ fortitudie et magnitudie
horis expāsiōis caloris: et horis post alleviationē vītutis
post euōnez materie. ¶ Est et quarta significatio a mol-
litie et duricie eius sumpta. vñ baly i quarta pñcula. Lū
pulsus ē fortis: et magnus absq; duricie manifestū signū
est qd ē febris putrida. Et dicitur. A. De pprietatib⁹ febris
putride nō est vt fiat pulsus durus: qñq; tñ pp cās faciē-
tes pulsū duricie qd febris pñgūt accidit in eo duricies:
et pñormiter ex oppositis cās mollicies: qd res cū accidit:
tūc de significationib⁹ fortib⁹ febris putride ē: vt Auic.
vt pulsus nō sit velox atq; fortis. s. tūc qñuis minuat hoc
in tertiana. s. pura. nā apparet diuersitas in pñcipio et au-
gmēto pp leuitatē materie eius. ¶ Quinta ab eo accipi-
tur significatio ex pre dñaz: qd accipiunt in diastole et si-
stole. et dicitur Gal. secūdo de differentijs: qd pñmū signū pu-
tridaz ē: qd velocitas sistole i pulsū ē manifestior qd dia-
stoles: et hoc in augmēto febris est multū apparēs: nō sic
in pñcipio: et vlt in putridis sistole maior. vñ. xv. pulsus
in pñcipio oīum febrū ex putredine mor⁹ pñstrictionis ē
valde velox: qd signū ē valde remotū a falso. Et. is. cōti-
nentis. signū qd dat i febrū⁹ de pulsū ē restrictio vene:
qd restrictio sit velocior: qd ē signū vehemētis instri: qd si
nō pñcipitur restrictio arterie: pñsidera anhelitū in sua re-
strictione: et illa manifestabit eā qd ē arterie: qñ anhelitus
currit cursu pulsus. et terty i smone vñ anhelitus. Et iō
Auic. scda pñm. Pulsus: et anhelit⁹ cui⁹ pñstrictio ē velox:
est signū pñpuz febris putride: qñ necessitas mūdifican-
di maior est in ea cuius pñmū in etrica accidit: et effime-
ra: qbus maior est necessitas euētiadi. Nota tñ qd hic nō
est signū insepabile: vt supra: qd mā putrida faciēs febrē
posset eē subtilis multe inflāmatiois et paucē quantitatē.
Itē si eēt humorystus putridus paucos vapores habēs.
Estq; sistoles in eis: nō solū velocior: s; et maior plus ir-
ritata vītute in sistolādo: neq; incōuenit eē equales in pu-
trida: qñ aliter pñgit vñ eē maiorē et aliā minorē: s; vbi
dat magis et min⁹ datur equale: Jgit. pñsidera. ¶ Et ē si-
gnificatio sexta a subaliter inherētibus sumpta: vt Gal.
allegato ca^o. Maxia cognitio febris putride est caloris
eius qñlitas. nullū. n. h; suauē: neq; moderatū: neq; simi-
lem cū effimeris: s; mordax quo anxiat: corrodit tactum
sicut fumus oculos et nases. Vñ Auic. Et caliditas earū
est mordicatiua: nō suavis: sic febris effimera: et cā ē: qñ
caliditas putrida est in subiecto magis denso fundata:
et cū hic ē intēsiō gradus fm plurimū: et hoc referēdo ad
effimerā verā: qñ i nō vā posset oppositū pñingere. Sed
hic speculator pñsideret: vbi. s. effimera foret cāta ex clau-
sione poroz adustione solis facta: quo casu calor febril-
lis mordacior appareret qd i certa putrida: pp vapores
colericos motos et retētos sub cute mordicātes posset di-
ci qd hoc nō pñgit in quātū vā eēt: s; in quātū eēt a cā an-
tecedēte. Cōsidera hoc tñ signū ē magis manifestū circa
finē augmēti et status. Nā statim mordicatio caloris: in
his tēporib⁹ manū occurrit: s; i pñcipio augmēti non sic
nisi postq; man⁹ sup brachiū pñāferit: neq; in pñ calor
est suffocatus: et vapores: qd mā eleuāt: sic et sup calefa-
cti stāt velut suffocari: et paulatine ascēdūt: sic et sup calefa-
cti stāt. Et ex isto pt ab expto pñcipiū et pñcipiū augmē-
ti. ex solo tactu facile cognosci finis ei⁹ et stat⁹. Nā i pñ^o p
lōgū tēpus calozē talē pñcipit: nā ita mordacē in augmēto
pñmin⁹ tēpus et modicū plus mordacē. In statu vō mor-
dacissimū. vñ de dñys secūdo loquēs Gal. de pñte secūda
pñcipy ait. In inuasiōib⁹ vtiq; pñximoz qñ vtiq; ad
buc: et intus suffocato calozē: suffumigatib⁹ in vel calefa-

ciētibus supfluitatib⁹ nō pñfestim inuatiōib⁹ manū co-
gnosci accedo caloris: s; tardatib⁹ calor ex pñfudo ascē-
dit. Et hic pñinet vītutē i febril⁹ incipiētib⁹ cū frigor. In
incipiētib⁹ vō sine eo i hac scda pñte pñcipy calor ad tactū
manifeste sentit auct⁹: vltra. s. calozē qd pus erat: et in hac
pñte pulsus: qñtū ad diastolē ē pñus: qd calor a mā oppri-
mit: vt supra: et ē velox et frequēs: qd iā tūc mā ē putrida:
et corp⁹ factū ē febril⁹. Vñ aucta ē necessitas euētiadi.
Cōsilt qñtū ad sistolē ē pñi pp cās dictā velox et frequēs:
qd aucta ē necessitas mūdificādi. et iō velocitatē. et B ē qd
voluit Gal. i cōpēdio pulsū: dū dicit. Eoz qd febre icipi-
unt pulsus pñus oīno ē et subintrās: et pñsecutionē faciēs i
vtrisq; s. i diastole et sistole. nā pñsecutio i pulsū: nō ē aliud
qd pñcussionū velocitas et spissitudo: i augmēto vō pulsus
incipit magnificari et velox fieri: et calor ad totū corpus
expādi: et pñtine itēdēdo pñcedit quousq; ad sumū dene-
niat gradū: q illi febrū pñuenit: et tūc auget velocitas et spis-
situdō: et tūc ē stat⁹ cū incipiūt remitti: hec hētur declina-
tio: i qd fortificata vītute pulsus magnificari incipit: et sic d
cōibus siue vñbus succinetē satis dictū ē: vt nñm exigit
propositū. expediti ad particularia prosequamur de pul-
su effimerarum initium facientes.

De pulsū effimerarū in vñ.

Rubrica III.

Proprium eius signū ē et insepabile
magnitudo: et velocitas
diastolis supra tēperamētū sensibil⁹ aucte:
et nō sistolis: qd qñ insensibil⁹ auget sistoles
supra sistolē nālē: qd i effimera non ē magna
necessitas mūdificādi sic euētiadi: redit et arteria cessan-
te febre ad dispōnē qñ sibi erat i sanitate: qd faciliter resol-
uitur calor ille. In alijs vō minime: s; sp i ea remanet fe-
bris vestigiū: vt i qñrtana tertiana et c. qd i eis remanet ve-
stigiū putredinis: sic accidit i cōbustioē domoz: i qñ pa-
rietib⁹ post extinctionē ignis adhuc remanet caliditas:
et in B signo max⁹ pñfusus ē Gal. i terapētica ad glauconē
tertio ca^o. ¶ Pulsus i effimera: vt scdo febrū isaac non
differt a pulsū sani: qd sui ipsi⁹ sani. s. nō multū: qd pñp
mutat ab eo: qd erat i sanitate. Est tñ spissus respectu ei⁹
et velox. Et dicit Auic. qd ē magnus et fortis: nō qd ē absolu-
te: s; cōparatiōe aliāz febrū. Vñ scito qd si i effimera
vītus sit fortior qd i putrida ceteris parib⁹: tñ nō fac pul-
sum ita fortē: vt i putrida: qd i effimera pua ē necessitas
respectu putride: qñ nō sic irritat vīt⁹ ad magnificāduz
et fortificādu pulsū: pp qd quidam dicūt qd in effimera
virtus ē fortis absolute et vere: s; in putrida fictē. ¶ No-
ta tñ qd ex cā certa vt tolerātia famis i effimera pulsus
pōt fieri debilior qd i putrida. Qd si pñtingat hoc nō ē attri-
buēdu effimerē pñse: s; pñccidēs. ¶ Est et i effimera pul-
sus eqñlis nō multū diuersus: qñ nō adest mā vītutē ag-
grauās. et iō moto tpe pñmanet talis: aut modicū variat:
et si qd inequalitas apparet nō multū pñdurat: et ē ordinat⁹
Vñ qñto pñpydimiaz: i effimera pulsus ē simplex: nō val-
de inequalis: nō feruid⁹: nec difficilis. nō. n. ē durus: sed
declinās ad leuitatē mediocrē: et itelligāt hec: vt supra i
quātū febris effimera: nō ex alia cā pñiuncta ei hec varia-
ri pñtingit. Et iō dixit Auic. qd diuersitas i pulsū i effimera
est: pp cās antecedētē. i. pñxistētē: aut propter causāz vi-
cinatē. i. simul vel ppe cū effimera causante veniētē. Et
in effimera vapor ei⁹ nō ē corrupt⁹: s; bon⁹ nō absolute:
qd oīs vapor putrid⁹ febrē faciēs ē mal⁹ et corruptus: sed
hic dñ cōpatione vaporis putride. Et ex his segt qd argu-
mētū: hoc nō valet. ē pulsus bonus: et vrina bona: qd ē effi-
mera. pñ pp cās qd cū ea pñiugi possunt. Et fallit hoc argu-
mētū maxie i pestilētiā: et tu pñsidera. qñ Auic. ingt. Et
scias penitus qd quotiēscūq; vrina: et pulsus sunt boni

De pulsibus

significat qd febris e effimera: s; si addit: et cu ea sunt si-
gna alia significatia effimera cu puatoe signoz significat
tiu aliqua ex alijs febribus. na hi ii sut effecti adeqti ipaz
comitates. Qd si hoc i loco adducit Aristoteles. 3. phy-
sico. 2. Mesue d psolatoe medicinaz p. ad e e seqt oppo-
situ. d d; q itelligit d causis et effectib; adeqti. Accidit
aut vt pulsus: qnq; a psueto mutat? no coprehendat: qua-
re anhelitus considera: qui per yfuz sic tibi manifestabi-
tur: quonias currit cursu pulsus vt supra.

De pulsu sanguinearum.

Rubrica III.

Pulsus in sinocha e magn' velox freques
plenus mollis siue lenis: et addit
Ferrari' lat': magn' qd pp fortitudinē vtu-
tis nō ita a sanguine: vt ab alijs hūorib; oppri-
mit: pp amicitia iter se maiorē. vñ cū aucta
sit necessitas magnificat: sic stāte vñte forti: et obediētia
in stri et ex eadē cā: qz pp augmētū necessitatis fit velox et
freques: cū sola magnitudine necessitati aucte satisfacere
nō pōt: plenus aut pp multitudinē sanguis i arteria exi-
stētis: mollis vō siue lenis pp hūiditatē remolliētē arte-
riā: et lat' pp extēsiōnē et dispōsiōnē hūiditatis: q latitudi-
nē cāt: vt supra de lato. Estq; diuersus pp aggrauationē
vtutis a multitudinē mae: nō tñ ē i eo multa diuersitas: et
multo minor: et silr velocitas qz i causone i q vñ ē debil'
pp resolutōē: et i eo ē maior malicia: et ista duo plus faci-
unt ad diuersitatē et velocitatē pulsus causandā qz mul-
titudinē: et pōderet speculatoz. Pulsus aut sinochi siue fe-
sanguinee: cū putredie ē minor velocior et spissior qz in si-
nocha: s; absolute sit magn': qm magna ē necessitas i eo:
et minor pp maliciā sanguis vtutē ampli' debilitātis: et
nono terapēticē: q i his febrib; ē maxius et cōlis et vehē-
mēs et pōstistētia arterie: nec dura: nec mollis vltra illud
qd fm nāz: in tñ tñ velocitas et spissitudo puenit quātuz
magis ipsa se. denēt: ita vt he dñe i ambab; his febrib;
ppportionabilr cōliter augēt. dixit tñ q i sinocha pulsus
ab cōlitate et stabilitate egredit. Et d. Aui. d fe. sang.
iqz. Plurimū ipressiōis iflatiue ē ppe cor. q i iflatiua d;
ēē maior inēq̄litas. Et dōderet speculatoz aduertēdo ad
cās inēq̄litas. d qd supra. Et dixit haly de pulsu si-
nochi. pulsus ē nimū diuersus. Vñ viaticus. pulsus ē di-
uersus: qz pstringi suū mai' ē: et sepi. i. velocius qz ei' dila-
tari: pp festinātiā nāe i expellēdo putrefactionē: vñ ni
si tactoz foret i his exptus has dñas nō bñ discerneret.
et iō oz vt ad alia ppinqua pōderatōēz faciat: vt ad ea q
a subaliter inherētib; sumūt. Vñ Aui. Caliditas huius
febris ē pluria pp hūiditatē vaporosā lachrymalē. i. non
exiccantē neq; asperā: vt i causonide et tertiāna fortis: s; ē
mitis et similis cōli et pue mordicatōis. Vñ serapio. ē si-
milis caliditati feb. effimere: et Aui. b pfirmat maxie de
ei' pñ. nō. n. i ea sentit mordicatio: q et ceteris febrib;
putredinalib;. In sinocha aut nō ē ita mitis. s; aliqliter
acuta: min' tñ qz i sinocha. vñ i sinocha accitria sunt for-
tiora siue vehemētiora: nō tñ oia vt grauitas capitis ap-
partio lampadaz: et h; que vehemētiora sunt i sinocha.
Et de spēb; psequēs: dico q i omotena q ē ceteris pi-
culosior: vt dixit passionari' pulsus sunt fortiores spissio-
res qz i alijs: et magis diuersi inueniūt: pp vtutē ēē magis
debilitatā: qñ febris illa ē tota stat. et iō vt rāte necessi-
tati succurrat: oz vt sibi cū spissitudine auxiliē. Arō aut
dixit q omotenus ē media iter augmasticā et epimasti-
cā: et ita Aui. et hoc ex pte piculositatē et accidētū. et iō cre-
do q pulsus ex pte dñaz suaz ē medi'. nā i augmastico
velocior spissior et minor. In paugmastico: qz epimastico
maior et min' velox. i. i omotēa medi': et tu ex his pñ. nāz
be sūtoñe q ab expto cognosci pñt: et nō a docto tantuz.

De pulsu colericaz in generali.

Rubrica V.

Pulsus in pñ incipiente ē puus pfundus
rar' et debil' Auerroys 4. colligz:
qm calitas nō adhuc expādit supra corp' imo
coarctat et obuiat calor ab humore putrido.
S; paz tps post: qz post mediū pncipij i ma-
gnū mutat: qñ vt nōdū scā ē debil': colera est hūor le-
uis nō grauas eā: iō remanet fortis: et qñ magna ē neces-
sitas refrigerādi: hūc pulsū sic magnificat velocitatē et fre-
quētā: plus tñ pportionabilr magnificat: vñ accidit i
ea diuersitas: et maior i pñ qz i augmēto: et maior i aug-
qz i statu: et statu qz i declinatōē: vt voluit Gal. 2. d dñs
febriz cū dñcere vñ. Ad signis colericaz. Ingt. pulsus
ei' nō ē cōlis pstrictiōis et declinatōis: qñ hūor debilitat
eā. s. vtutē. s. p viā aggrauatōis: et addit diuersitatē apud
statū: ita q i statu maior vt ēē diuersitas: et p Gal. vt ēē
rō: qñ i pñ mā magis grauat vtutē: et i eo calor nālis pl'
suffocat sub hūore. Vñ eo tpe qñ itāspirat' stat: vñ sic
pulsus eo tpe puificat: et deficit et fit rar': vt dñc haly. S;
quāto magis vñs statū pcedit min' suffocat: qz p tunc
vt q nā min' grauari debeat: et ex pñti diuersitas mino-
rabit. Quic argumto plures pñt dari rñsōes: s; vñā
tñ hic subscribā alias speculatozib; relinquēs. d d; q
diuersitas cāta p actionē mae i nāz grauādo eā i statu ē
minor: qz i pñ et qz i aug': vt Gal. s; diuersitas cāta p viā
resolutōis vtutis ē maior i statu: qz i pñ: dñc Aui. et cōiter
q qñ i declinatōē vt' sit resoluta magis qz i statu: non
tñ i ea ē diuersitas maior: qz nō ē pñcta tāto calori siue
intēso vt i statu trāscat: bec p nūc. et hoc vbi declinatio
sit ad bonū: sec' si ad malū. In colerica aut ē in pulsu
diuersitas: vt i alijs hūorib; putridis: rōne q febris pu-
tredinalis: tñ vt Aui. ē hec diuersitas minor: qñ colera
est hūor leuis: nō tñ grauas vtutē quātū flā et melia: et B
dico merito sui. nā pingeret: vt secū diungeret dolor: et
tūc i pulsu fieret diuersitas magna. Et dñc Aui. pulsus in
tertiana ē fortior qz i alijs febrib; putridis: et ē velox ra-
rus et freques. Et Gal. ad glauconē. Tertiāna pulsus ma-
gnos fac fortis et veloces: et spissos absq; qñlibz inēq̄lita-
te pter febrile: et ex B dicto Aui. hic pōt colligi q fortitu-
do pulsus h; attēdi penes fortē ipressiōnē arterie in digi-
tū: qñ pulsus i sanguinea iflatiua vt esse fortior et. dñc.
Et differt hic pulsus a pulsu flāticē p ordinatiōē et inē-
qualitatē: q nō sunt i pulsu flāticē: d q ifra. Queret qz
fortasse. Nūqd pulsus tertiane sit maior: qz sanguinee et
a putredie. Existimo d d; q minor ē qz sanguinee pp vtu-
tutē a sanguine min' debilitari: et pp in stri obediētiā ma-
iorē i ea: vñ velocior et spissior ē i tertiana cū necesse sit
p has dñas necessitati aucte satisfacere: qd magnitudine
sufficiēti nō pōt. S; null' has dñas sic solo tactu arterie
coprehēdet: nisi q pluries expt' fuerit. Et iō pp iuuenes
oz: vt ad alia signa trāseat. Et signū sūptū a subaliter ibe-
rētib; ē cū his multū declarās. Vñ Gal. 2. d dñs distin-
guēs iter calozē tertiane et causonidis ingt: qñ ponis ma-
nū tuā sup corp' patiētis. s. tertianā: obuiat tibi cū ipsuz
tāgis caliditas multe acuitatis: qz ipsa eleuat cū vapor.
deinde ipsa nō morat: qz debilitat et mutat ipm manus
tua: et nō sic caliditas adurētis feb. maligne. Nā i illa fe-
bre cū ponis manū tuā supra corp': tūc qzro plus morat
sup ipz ē acutior: et magis ledēs malū et malignior. Unde
Aui. Tertiāne caliditas saluior ē caliditate causonis i q
quāto pl' corp' tāgit: nō addit iflāmatio. imo qñq; mi-
nuīt: s; i causonide addit: qñ caliditas causonis ē i inte-
riorib; magis: et ē multoz vapor: quos man' reprimere
nō pōt: et calor tertiane ē i exteriorib; magis. Et i sūma
caliditas tertiane ē acuta et mordax et edax: q res in san-

guinea sic nō repit. Et scōdo de dñs feb. febriū scā a colera generata a sanguie p uersionē ipsi i colera: differt a malignitate mox febriū facte a colera alia: qz febriū scā a colera ex sanguie gnāta sapit māz sanguis: iō mlt: da to q ad tactū calor appeat mult: i qstitate: qz multū eē euaporat: tñ caliditas ē mitis: qz anxietas caliditatis in manu tāgetis nō ē a multitudine eius qd euaporat: s; ex acredine eius qualis est acredo colere.

De pulsu tertiane pure. Rubrica VI. **Irit** Sal. scōdo de crisi. Pulsus tertiane pure l3 sint i pñ cū dispōne puitat/ raritatis tarditatis dūminute sūt: s; tarditas in tertiana ē fm ppingatē dispōnis s; quā est vniūq; hōiūz cū ē fm nām: i iuenit in ea pulsus equalis z ordinat: fm pscrutatorēz: illud ē qz nō iuenis i eo diuersitatē: neq; i pulsu vñ suū motū ex motib; venaz: neq; i eo qd ē iter mor: ei. i. in qete qñuis hec eq̄litas raro accidat i febre putrida: imo sepe accidit vt fiat inordinat: z diuersus z ineq̄lis. Nā forsitā inuenit diuersitas i pñ tertiane pure: nisi i paucissimis caz. pñ. n. tertiana pura fieri de cā leui z pura colera z pauca q diuersitas i pulsu i ea nō erit ad sensus notabiliter apparēs: z subdit. In augmēto velocitas ē eq̄lis nī terse: tra: z puenit ad magnitudinē ē ad uehementiā notabilr. z sūt puenit ad frequentia. Et tādē dixit q pulsus fit i ea silis ei q ē pulsus sam i dispōne exercitū: aut qñ ingredit balneū. nā cū p fuerit eq̄lis cū fit magis fortis velox: z frequēs siue ingēs uehementis situs z creber: ita q pulsus ei fit fortis pp fortē pūssionē: vt yf hic. i. vere. z ideo de fortitudine pñdera. de qua sepe supra.

De pulsu tertiane nō pure. Rubrica VII. **Irit** de pulsu nō pur dixit q de diuersus magis pp diuersitatē pcessus caloris ex pte diuersitatis materie. Un aliqñ ē maior aliqñ minor. Et i fortitudine magnitudie z velocitate: z frequētia ē i fra pulsus tertianē pure: qz ē min fortis z magnus.

De pulsu tertiane ex ingrossatione colere facte p aduersionem. Rubrica VIII.

Pulsus hic assimilatur pulsui pure. Nā p aduersionē colera uehementem recipit calitātē z ē parūper diuersus pp puā materie diuersitatē: non ita fortis: qm ex ea plus vt p resolutōez debilitata ē. Estq; dur: pp siccitatē multā hūoris arteriā exiccātis.

De pulsu prassine q p aduersionē vitellie fit. Rubrica IX.

Dixendū q pulsus ē difficilis z valde diuersus z puus z prauē alte ratōis. i. multū inordinat: z hoc pp maliciā hūoris: a quo vtus multū debilitat: z terit nā i ea febre praua eueniūt accētia. Un sepe venit finis isti ad magnū piculū: z pauci sūt q ab hac egritudine euadāt: z si euaserit erit op multū studiū z egritudis plōgationē: z possibile erit pmanere: et praua accētia lōgo tpe. Cōsideret itaq; medic q oī die dic hec febriū est a colera prassina: certe multi sic decipi untur: vt in opere nostro magno diximus.

De pulsu tertiane ex admixtione colere mixtione non vnita. Rubrica X.

Pulsus est magn diuersus min velox frequēs. Magn qdē pp auctaz necessitatē: diuersus pp inequalitatē materie: que inequaliter calefit: z sic inequalem facit necessitatē minus velox: z frequēs propter minorem necessitatē q in pura.

De pulsu tertiane note: qz a colera citrina procedente. Rubrica XI.

Dixit Ferrarius pulsus est velox: sed non ita vt in pura.

De pulsu tertiane note: qz a colera proueniente vitellina: z est maioris fame. Rubrica XII.

Pulsus est similis ei q ē a citrina tñ i suis dñs ab eo distans: quātū colera ipsa a colera citrina: z cū pua sit dñs iter caliditatez vni z alteri: hic necessitas posita ab vna nō multū supat necessitatē alteri: qre rō ne h nō differt pulsus vni i magnitudie a pulsu alteri? vey potēti ad calefaciēdū eē vt calidū vitelline: cum i subiecto sit densiori: z ex hoc vt pulsus i ea plus debere magnificari. ex pte alia vt ex vitellina plus grauāt: qre debilioz erit: itaq; oib; sic cōpētiatis pua ē i eis dñs: ē tñ i vtraq; pulsus magn velox z frequēs: z de pulsu tertiane ex admixtione non vnita dictum est.

De pulsu cōtinue tertiane. Rubrica XIII.

Pulsus in tali similis ē ei q ē piodica pura vt nō pura. Et s; dispōne hūoris febriū faciētis. Un hic nota dca Salieni. 2o de dñs. q magna cognitio hūoris faciētis febriū hētur ex q̄litate z qstitate calitatis febrilis eius: ita q tactus multūz iuuat: ē i cognitioe pulsus: z tu in tangendo considera.

De pulsu caufonidis. Rubrica XIII.

Actores tāquā notū reliquerunt: q pulsus caufonidis ē velocior z frequētiōz q i tertiana pñtia. Un gori donius. pulsus ē velocissim: z Hilber. addit magn velox z frequēs. Nā i caufonide magna ē necessitas enētādi: z magna expellēdi rōne situs mae. z pñ pcedēdū q rōne h plus velocitate dato q sit ex flate falso q i tertiana pura. Et pp hoc fortasse dixit Gordoni. pulsus ē velocissim. Nāz caliditas regiōis cordis icēdiū valde augmētāt: mā. n. existēte in epate vel stomacho incendium forte fit fortius in pulmo ne: z fortissimum si circa cor extiterit.

De pulsu flaticaz febriū i gnāli. Rubrica XV.

Dixit Sal. 2o de dñs. hec feb. ineq̄les z amplio debiles z puos opatur pulsus i tuasionib; i pncipys poxismox: z i ceptis ascēsiōnū: qz i pñ augmēti. Et ē ineq̄litas ppea q mā vtutē grauāt: z debilitas pp vtutis ibecillitatē: z puitas pp frigiditatē flāris necessitatē remittētē: z dic i pncipys ascēsiōnū: qz i pñ: z qm in alyz putridis i pñ augmēti pulsus magnificat māifeste z i hac nō. z iō p hoc ab alyz oibus differt. Et dato q he dñe reperiat i pñ poxismi tertiane: tñ sūt minores i ea: z cito trāseūt: q res i flatica magis trāseūt ad augmētūz inclusiue. Et nō repit i hac febre velocitas i augmēto: z fortitudo: q repiūt i tertiana ē fm finē declinatōis supple mediū i alyz tēporib; Et p ad glauconē. Fortiores sūt bi q amphimerinis eis q i tertianis tātū: quātūz his illi q i qrtanis. In tarditate vō eodē mō se hñt i vtrisq; Sūt tñ minores i qrtana: qm hūor flaticus nō tñ dissoluit vtutē cū friditate sua: qstū hūor mellicus pp ipm esse vtuti magis rebellē. S; vt Almasor pulsus flaticus ē minus velox: z min ipissus qz tertiane: ē t minoz pp flā sua friditate debilitas vtutē z multitudinēz mae: z q̄litate sua ipsaz dissoluēs z angustias. Un multū diuersificat: z ei spissitudo fit vt magnitudinē recuperet. Est q̄litas tñ pulsus hic puus diuersus debilis z velox: z spissus: z mollis rōne mae hūide peccātis z remollientis arteriā

De pulsibus

Edepulsi quotidiane. Jam dictum est.

tem magi
do:z pari
te acetoso

tionabit
interpol
nō erit it
Similit

different
De pul

De pul

Die

sic suffoc
 cessitate
 terapen
 fe. sinco

tempora. s. a principio porissimi rariis et tardius pulsant omniū quatercūq; febricitantiū: cū tñ scriptū sit supra: q; pulsus flāticē sūt spissiores q; qrtane: nō tñ velociores pp virtutis debilitatē. ergo multo magis erit hoc in sincopali. **C** Dicēdū q; i principio cū mā b^o se moueat siue effūda tur circa cor: pp qd sincopim cāt hinc sic i corde pmo ponit frigiditatē a qua calor extinguit: et sic vñs debilitat etiā multitudinē coadiunātē cū sua viscositate mō stan te mā sic cū tali frigiditate cor nō febricit: s; cū putrefieri et calefieri incipit: tūc incipit febris et augef necessitas: et tūc pulsus velocitatē respectu ei⁹ q erat i pñ: mā sic cum sua frigiditate nocēt: nō tñ alioz febricitantiū respectu. Ista tñ mā nō ē sic vñti rebellis vt flegma vitreū: s; rō ne loci vehemētē ledit. q; si mā vitrea ad ips locū moueretur: cū sit vñti extraneior maiorē i pulsū puitatē faceret: sed tale circa cor repiri nō ptingit nisi mōstruose: neq; flā crudū siue vitreū ē ita d facili de loco ad locū fluibile. **C** De pulsu sincopal minute. **R^u XXXIII.**

I **H**ac febre vñs multo magis debilitatur: et citius cadit. qre pulsus erit minor valde q; in humoralis: et qm mā ē colerica acuta: sic i pma sui effluxione ad cor i eo ponit necessitatē: quare velocitatē et pulsus: et cūz amplius putrescit magis velocitatē: et frequētiā. q; si fuerit venenosa interficiēs: et vñtū ilico dissoluēs: tūc pulsus sit minim⁹ tard⁹ et rarus et tard⁹: nā sic amplius arteria mouere nō potēte. **C** si sic si vltimabit in debilitate tūc fiet tard⁹ pñs et frequēs: vt de vñniculoso supra.

C De pulsu quartane pure. **Rubrica XXXIII.**

I **Q**uartana vt secundo de crisi i pñ^o porissimi ponit i dispōne puitatē pulsus debilitatis tarditatis et raritatis eius: quā nō psequit egritudo alia pter eā: et imaginat q; in pñ^o porissimi sit vena solida coartata vlt^o stricta qsi trabat ad interiora: et phibeat eleuari: et cum incipit ponit pulsus habētis eā: quīs sit adolescēs: scōm dispōne ei⁹ pulsus q ē i vltima senectute: et dicit. si tu cognoueris pulsus ei⁹ i sanitate sua: aut tetigisti eū i egritudine alia i pmo porissimo febris: nō erit tibi necessariū cōsiderare i signo alio: donec tu cognosces q ipsa sit qrtana: qm puerio pulsus ad tarditatē et raritatē ē iceptōe eius supflua valde: et i s. cōtinētis. Non pōt eē tale pncipiū pulsus nisi i qrtana. i. cū talib⁹ dñs i pñ^o porissimi. et i s. cōtinētis. Nō pōt eē tale pncipiū pulsus i qrtana. i. cū talibus differētiis i pñ^o porissimi. Et i s. cōtinētis. Tpe augmētū velox pculdubio erit et spissus: facta tñ equa rōne de pulsu i augmēto tertiane erit minor valde. Et ibidē. Si post cessatiōē febris videris pulsus eē vehemētioris raritatis pulsū nālī: manifestū ē q ē quartana. In statu aut vt serapio ē magn⁹ et cōstātū: et apparet i eo diuersitas multa. Unde Isaac. in vltima vero. i. i statu ē magn⁹ et plen⁹ pp fortitudinē motus materie nature repugnātis. Et Auic. subdit q; hic pulsus est durus pp siccitatem humoris exiccatis arteriā. vnde sic nō bene pōt se eleuare: zūn altū extrēdere: vñ accidit q; sit sicut pulsus serin⁹ i. durus. Itē ē equalis cū nō mouet i tpe quietis: sed in tpe mor⁹ ē diuersus valde pp grossiciē būoris vñturē multū aggranatē. Quidā q; ē declinūs ad equalitatē in pncipio respectu pulsus flāticē: q; mā qrtane magis vniformiter calefit q; flāticē. Et dixit Auicē. Pulsus quartane melior ē pulsu flāticē i puitate et frequētiā: q; i. nō ē ita paruus: nec ita frequēs. nō erat ita pñs: q; vt ē fortior in quartana: et quātū facit i febre flātica ad tarditatē pulsus debilitas vñtis: vñ recuperat p frequētiā: tñ facit ad tarditatē pulsus qrtane melior puitas. i. nō tāta quātā ē

tarditas in flātica. Vñ pulsus quartane ē similis pulsū flāticē i tarditate: dixitq; eius diuersitas ē maior diuersitate aliaz febrū i pñ^o porissimi: q; ē ex mā grossiori: tūc magis grauātē nām. Vez tñ in sua diuersitate respectu flāticē pulsus magni et plures in ista q; i illa: sed respectu colericaz sunt pauciores: et dixit. apud inceptionem porissimi addit tarditas et frequētiā sua. Dicūt qdā q; lra ē corrupta dicens Galieno et alijs: et vult dicere sua raritas: et hoc supra d flātica: et tu ibi. Nonnulli aut lraz sic saluare volūt: vt q; voluerit Auic. q; qñs addat tarditas et raritas: tamen plus additur tarditas q; raritas: itz q; pulsus sit magis tardus q; rarus: quoniam paruitatē pl⁹ recompenfat virtus debilis per frequentiaz q; per velocitatē: additur ergo sua frequētiā nō absolute: imo sic additur raritas: s; i cōpatione ad tarditatē. Et subdit Auic. deinde cū tā calor incipit eleuari: et expādi incipit pulsus magnificari et fieri velox: et frequēs: et sic habet q; i pñ^o est debilis pñs tard⁹ et rarus subtilis siue strictus et dur⁹. In aug^o magnificat et velocitatē et frequētiā. Vñ Herar. Pulsus ē pñs tard⁹ et rarus valde diuersus subtilis valde et gracilis: s; addit i velocitate et frequētiā dñz appropinquat stat⁹. Et addit Hilbert⁹. Sit magnus et plenus: q; in augmēto. Et iā hāz differētiāz cause innotuerunt: iō eas sic relinquo. **C** Et scito q; l; i omni putrida sistoles sit velocior et maioris diuersitatis q; diaholes: tñ in qrtana hic plus accidit respectu tertiane: q; humor ē grossus multū incitās plus ad sistolē q; ad diastolē: s; q; i tertiana humor ē ardens subtilis: econtra est rē.

C De pulsu qrtane note flāticē. **Ru^a XXXV.**

I **D**ixit Auicēna duricies venarum est minor in ea q; i alijs notis qrtanis: q; ei⁹ mā ē minus sicca. Et dicit Bordon⁹. Pulsus magis diuersificatur: et e pñor: et magis occultus: vt videat ex tali materia virtutem plus grauari: et necessitatez minorem imponi. **C** De pulsu quartane note ex aduisione sanguinis. **Rubrica XXXVI.**

Pulsus attestat dñio sanguinis. est enī pulsus plenior et rarior et fortior q; in alijs: et vene maiores et pleniores et vergit ad vndositatem.

C De pulsu quartane note ex aduisione colere. **Rubrica XXXVII.**

I **D**ixit Auicēna est maioris velocitatis et frequentie. dixit Herardus. q; in ceteris quartanis: q; eius calor est intensior.

C De pulsu quartane note ex aduisione melacolie nālī. **Ru^a XXXVIII.**

Actores nō expresserūt: aut q; dereliquerūt ea nota ex signis qrtane pure q; huic satis pñt adaptari: aut q; raro accidit meliaz nālē aduista putrefieri: pp ipsi⁹ siccitatē itēfaz: s; tñ aliqñ accidit: et de his que rarissime accidunt nō ē scia. scōd d crisi. Quidā tñ dicūt q; pulsus i ea ē minor durior et debilior q; i ceteris: et tu pssidera. Nāz ex causis de ipsius humoribus assignatis hec et similia poteris inuestigare. et hec de quartanis et quintanis: et hō. sufficere volo.

C De pulsu erraticaz. **Rubrica XXXVIII.**

I **A**lis pulsus occultus paruus et spissus sentitur: vt Ba. pma ad glauconē: et non habent he febres certuz moduz: neq; certā horā affligēdi: sed iordinatē sūt in suis accessiōib⁹: et iō male poterit d his diffiniri

De pulsibus

De pulsu ethicarum.

Rubrica

XXX

Galienus secundo de crisi: qz raro accidit ethica incipit: do: et de his qz raro veniunt non est scia: hinc ipse et ceteri auctores superfederunt in ponendo signa ethica pcedetia: et id ad ipsa ethica manifestata deo duce psequar. Pulsus est durus ppter siccitate arterie et male coplomis in tota. et etiam pp eade cam minutus est pp vacuitate arterie: et in his est gradus sz gradu duricie maioris aut minoris. ppea puo pp debilitate virtutis silt plus aut mino vt de duricie. Uelox pp aucta necessitate: et est fm vna habitudine fixus. s. qz non pmutat: vt in ceteris febribus: qz recipit magnam varietate: et hoc merito tepoz ipsius febris. Pulsus aut ethice non mutat nisi pp cam accidentale ei extrinsecus occurrere. vt est cibus et potus somnus et vigilia. Na vt Gal. pmo. de differetys maxie et indubitabilis cognitio ethice est cu patiens supgressus fuerit: oes horas suspectas: qz sunt hore i qz esset vel esse ois suspitio aliq ex accensioe sine ex acerbatioe febris exhibe patiendi cibis: et si videbit p eius assumptione p vna hora vel duas oib tagetibus ipz bere additametu caliditatis: tunc ille iudicandus est ethice: et hoc est signu qd auctores ppuz et inseparabiliter attri buunt ethice: non remanet aut fixu: qm ad maioris velocitate couertitur: et hoc ex accidentali ca. de causis autem huius insentiaru ad nos ptinere non videt: hinc eas multas relinquo. Et qm signa pme speciei sunt multis occultata: pp qd dixit Auic. qz est difficilis cognitio: hinc et pulsus ei male cognoscit: qm a nali dispositione non multu elongat: et est pulsus i qua hesitat medici. In secunda vo spe sicut signa alia manifestari incipiunt: ita et signa ethice a pulsu sumpta iam manifestant plus et mino fm qz remotiora aut ppinquiora sunt ethice tertie spei: i qua pulsus iam dictus cu iam dictis differetys est valde manifestus. imo manifestissimus. Dixit tñ Gal. allegato loco qz scda spes facit pulsus debile puu et duru simul: et cu trasmutat ad tertia: qz. s. trasit ad tale fac additione i debilitate puitate et duricie et spissitudine: qz hec oia sunt multo magis manifesta in tertia qz in secunda. Et de pulsu secunde spei ingt Auic. Vehemens fit duricies pul sus: pp siccitate vehemete arterie: et eius debilitas et par uitas ipsius: pp vehemete debilitate virtutis: et ex eadem ca fit multu freques: qm ois vt cu frequetia recuperet. Et si ex apate acciderit: vt puenit: tunc si apa non resol uitur: additur frequetia et velocitas: et fit de genere eius qui nominatur cauda muris: qui procedit de paruo ad minore: et de frequenti ad frequentiozem.

De pulsu ethice senectutis.

Rubrica

XXXI.

Gal. in libro de tabe auctoritate philippi qz pulsus in hac dispo ne est pnuus et rarus: et hanc antiqui febre frigidam appella re consueuerunt: et anhelitus est similis ppter paucitate necessitatis: et ex pporib signis est qz anhelitus est frigidus: et non calidus pp mala coplone frigidam cordis: aut i eo positam a vaporibus frigidis ele uatis a ma frigida existete in alia pre corporis: aut pp re solutione et liquefactione humiditatu corporis a caliditate facta: quare innata caliditas debilitat: et succedut frigus et siccitas: et fit pulsus pnuus rarus et durus: aut supflua euatio ifrigidat: aut vsus reru supflue ifrigidat: vt fit in febribus arsis et ethicis. Et dicit Auic. Pulsus co rum non est sicut pulsus habetiu ethica: imo est pnuus debilis. Et rarus pp trias causas dictas de pulsu patiendu ethi cam: nisi fortis fieret debilitas: imo fortissima: qz. s. fit tanta qz faciat pulsus: ita paru tardu: qd non sufficiat satis

facere necessitati: unde oporteat vt recopense cu frequetia: et ppe dixit illis i qz aduenit: hec ethica ex potu aque frigide. s. fit pulsus tardus et rarus: sed freques hoc quando non esset: tante frequetie: qz exstingeret vehementer calorem: sed tamen sua frigiditate induraret arteriaz et ea inepta redderet: et inobediens dilatationi: in tali enim casu: qz non satisfacit plene propter pulsus paru tardu: oportet qz succurrat cum frequentia.

De pulsu feb. pestilentialis.

Rubrica

XXXII.

Avic. Pulsus in hac febre est sz plurimu freques et paruus: paruus pp debilitate virtutis: freques pp necessitate cui non potest virtus debilis satisfacere cu magnitudine: et fit vehemens sz plurimu in nocte non qd fm magnitudine: sz i frequetia: qz magis frequetatur qz de die. calor et spūs retrahuntur ad intra fugientes frigiditate noctis: et tenebras: quas addit necessitas: et virtus debilis pp necessitatem aucta magis frequetatur: qd qz pp hoc magnificat pulsus non absolute: sed in coparatioe ad pulsus diei. Dixit Huilielmus. Pulsus est velox freques: et debilis: et augmetat in nocte: et sistoles est maior diastole: qm maior est necessitas expellendi vapores putridos venenosos et clusos: qz euetadi calorem: et non tñ est maior absolute: sicut in alyis febribus putridis: sed etiam respectu aliaz febriu putridaz: vt i hoc fit maior respectu sue diastolis. nam in hac febre multu debilitat virtus etiam a qualitate occulta plus qz in alyis febribus: et id in ea multum angustatur anhelitus: vt Auic. Neqz hec febres consteuerunt ee multe caliditatis: et ppterea exteri quiete apparer: et si intus turbent. Et hic aduerte qz qm hec febris interficit sua venenositatem plusqz putredine sua: vt secunda aut tertia die: in quo casu pulsus non multu variatur a seipso sano: propter non induci necessitatem a qualitate manifesta: qz a caliditate. vñ pnceps. Et quadoqz est de his febribus: qz in pestilentialibus. i qua non percipit eger: neqz tangens propinquus multitudinem caloris: et non alteratur pulsus: et vna magna alteratio ne: et cu hoc ipsa est interficiens velociter: et dicitur qm qz qm non est merito putrefactionis humiditatu. ad qualsequit ebullitio notabilis. sed magis putrefactiois venenose aeris: tunc pulsus sic non mutatur: qz. s. fiet magnus velox et. sed bene mutat quo ad differentias consequentes debilitatem virtutis: qz scilicet fit paruus et inordinatus et debilis. considera.

De feb. apostematum.

Rubrica

XXXIII.

Deo tantum pro nunc dicat cu de ipso ifra magis: qz d pulsus apostematum: et cum principe. Et pulsus quidem in febribus apostematu intrinsecorum est pulsus febrilis putredinis: quia paruus i principio: propter suffocatione caloris a materia: que mouetur velociter. constrictionis: quia sistolis vt in putridis dicebatur. apud statum: quia scilicet tempus expulsiōis humorum capinosorum: deinde magnificatur sic vigorata virtute ob expulsiōem malorum humorum eam prius opprimentiu. fit et velox et spissus fm membrum et materiam: quoniam apostemata existete in membro carnosio venoso: et arterioso: et materia fit sanguinea: fit spissus maior velocior et frequetior. econtra vero si fuerit in membro frigido: et materia frigida fuerit: vt infra: eritqz alterius et alterius spei fm qz in alio et alio membro erit: vt qd si fiat apostema in membro panniculoso fiet pulsus ferrin. Si in carnosio mollis. et similiter de alyis. Et tu considera et ex dicendis.

De pulsu feb. copositaz.

Rubrica

XXXIII.

Sed quia infinitis modis q̄si p̄tingit naturas febriū adiuicē coniungi: hic particularis s̄mo de pulsib⁹ eoz bñ haberi nō pōt: sed h̄ vñ vlr dicā: q̄ quēadmodū si gna alia de ipsis hñr p̄ p̄pōnē ipsoz ita et pulsus noticia habet per cōiunctionē dñaz pulsus.

De pulsu emittente veri et nō veri. *R. a.* XXXV.

Irit Auicē. Pulsus i emittente fit minoris magnitudinis velocitatē frequentie q̄ pulsus tertiāe pure: et ē fit minoris tarditatis puitatis et raritatis q̄ in flatica. naz cole calitas iuuat ad magnitudinē plus q̄ in flatica pura vel simplici et frigiditas flatis de neccitate remittit: vt minor sit q̄ in colerica pura. Vñ i 2° de dñtys cola dñante pulsus ē velocior: s̄ flate dñante subdñant signa cole ex pulsu sumpt. vt vbi gñā. dñante flate sistoles ē maior pp̄ mltā plenitudinē fumoꝝ ey: ciēdoꝝ: vt p̄pē in pulsu cū mā flatica in vō emittente ad itra venas claudat et cola dñante pulsus fit velocior. Et absolute fit in eo pulsus vehemētiore puitatis et tarditatis q̄ in nō vō: in quo. s̄ putrefit ad itra vēas cola et extra flā. ex his hñr q̄lis est pulsus nō veri. *C* Assignare at̄ oīuz p̄pōnū dñtias pulsus nedū difficile: s̄ mibi visum est si p̄fluū qdā et veluti ipole. Nā de his p̄pōnib⁹ nō hēmus nisi pauca nomia: et iō volo vt d̄ his bec q̄ sic dicta sunt a nobis in p̄ntiaruz sufficiat sperās ex habitis: de simplici bus supra in cognitionē cōpositoz facili pueniri posse.

De plū i p̄clatib⁹ morbis p̄tigēti. *R. a.* XXXVI.

Ause pulsus tres sūt p̄tēue. s̄ vir: tus neccitas et inst̄z: in quarū altera cū leso accidit in pulsu quo ad suas dñas variatio p̄tingit: virt⁹ nāq̄ fortis alius parib⁹ pulsus fortis et magnū facit. Cum vō ledit et debilis fit debile et parū. Cōsistit neccitas aucta pulsus facit forte saltē accitāl: vt supra de pulsu forti si mlti et magnū: diminuta vō dñas opatur dñas: sicq̄ suo opaf̄ mō inst̄z cū in eo accidit leso: vt ide fiat iobediēs. nā obediētia ē cā magnitudis et iobediētia velocitatis et puitatis: cū. s̄. vt p̄pē ei⁹ iobediētia: vt p̄pē duriciez ei⁹ et h̄ magnitudinē facere nō poterit: q̄re opz vt loco magnitudinis eo sic leso puitate cū velocitate vtaf̄: sicut appet in exēplo de portatore supra posito q̄ frequētat in portado pondus: cū in vna vice magnū ferre nō possit. *C* Et p̄pē quēs de vtute dñm vtutē multipl̄ ledi posse: cū leione tactoz p̄ncipalr p̄siderare h̄z: aut. n. ledit p̄ viāz aggrauatiōis suffocatiōis et opp̄ssiois: vt in p̄n: febriū flaticaruz a multa mā p̄dētiuz: aut maturato apate tali: aut leditur p̄ viā male p̄lōnis calē calozē resoluētiā: vt in morbis accidit icēsiuis: aut a mala p̄lōne frida sp̄m̄i extingūte: aut mala p̄lōne siue venenosa: siue nō quolibz calozem iminuēte. In q̄b⁹ oib⁹ q̄titatez māe locū et mēbz i quo ē p̄siderare oꝝ: vt infra: q̄n plus et min⁹ in suis dñtys pulsus variat. nā si mā multa fuerit: et in loco cordi p̄p̄quo: vt in causone plus ledit vtutē q̄ maiorē q̄titas talis materie i loco remoto. Cōsistit mā ledēs si i mēbro fuerit p̄ncipali: vt i cerebro plus vtutē ledit: q̄ si in brachio fuerit: aut in mēbro alio nō p̄ncipali. *C* Et cū breuis sit et efficaꝝ p̄ exemplū doctria. Iō anteq̄ ad alia pcedā de his exēpla ponā: p̄ q̄ et tactoz in silib⁹ pulsus dñas cōprehēdere poterit. Et initū faciā d̄ his q̄ vtutē debilitat p̄ viā dissolutiōis siue resolutiōis: de quoz nūero dolor ē: q̄ vtutē maxie dissoluit: vt scōa p̄mi de cāis q̄ pueniūt ex dolore. *C* Et p̄sequēs p̄mo d̄ dolore. Dico q̄ dolor in p̄n: sui huiusmodi comouet et sp̄s et calozē i flāmat sic ipsis p̄currēti bus ad vñ: vt dolori resistat et ip̄s refrenēt: et sic i p̄n: cali

ditatē excitat et neccitatē emētādī adducit: quare cū vtutis adhuc fortis sit: et nōdū resoluta sic pulsus in p̄n: sui magnificat velocitatē et frequētat. Cū vō dolor pcedit in cui⁹ p̄cessu debilitat: et resoluūt vt p̄dit: vt supra magnitudo et velocitas: et acgrit puitas et sp̄ssitudo. *C* Et si p̄seuerauerit vt vtutē multū resoluat fiet ide pulsus vniculofus et formicās. *C* Et si nō cessabit sequet raritas maxia postquā mortē expectabis ifirmi. Et in his gradus eē: aut iteruenire credat: pp̄ qd̄ ipole q̄si foret sic de eo oīa particularia particulariter loq̄. sufficiat. n. q̄ generalia sic dicant̄ propter que ad particularia deuenire poterit.

C Sic suo dicaf̄ mō de oī cā tali: vt si cui supueiret caliditas accitālis p̄seuerās: pariformiter dicēdo suo mō: q̄ p̄ dñū de cā frida extingūte: q̄n ipsa in p̄mo occurru vtutē debilitado hūiores p̄gelado siue infriado: et sic neccitate minūedo pulsus parū debile et tardū efficiet: p̄cedēs q̄ pulsus minorē et tardiorē et rariorez opabit. *C* Et si vltra processerit ad tarditatem et raritatem pueniet pulsus: cui et mors succedet i vltio: q̄ pulsus maxie iueniunt i illis in q̄b⁹ calor extinguit a re p̄ter nām frida venēosa: vt i his q̄ opū: aut iusgamū i q̄titate assumperit i q̄b⁹ p̄ter has accidit diuersitas: vt. s̄. de pulsu pestilētiā. Cōsistit in le: sis a mala p̄plexiōe frigida nō venenosa cōtingit. q̄re zē. Et tactoz semp de his attētus sit et h̄ bene rimetur.

C De cā aut mali vtutē opp̄mēte: et suffocate sic dicaf̄: q̄n oīs talis ē aut apōsa: aut nō apōsa. Quō aut nō apōsa vtutē grauet: ex cui⁹ q̄titate pueniūt pulsus dñe iā dñi est in de pulsib⁹ febriū hūozaliū: q̄ si a tactore recte p̄sidera bunt i dñaz pulsus noticiā: q̄ ob māz venire p̄suenēt facile pueit. Reliquis ḡest: vt de apōsa grauate exēpla ponamus. Apōsemata aut in duplici repiunt differētia. Eoz quidē alia calida: alia vō frigida.

C Et calā p̄mo expēdiamus: q̄ potentiora: de q̄bus cum Auer. 4. colligz sic scribemus. Eoz pulsus teni sunt pui veloces et frequētes vary cū varietate ferrini. Tēio qdē fit pp̄ mām organū extēdēte: p̄puitas pp̄ iobediētiāz instrumēti duricie et asperitatē eius p̄sequētē velocitas et sp̄ssitudo pp̄ recōpēsatōz magnitudis quā amissit. Serinitas aut q̄ organū extēsiōi iobediēs factū ē et inequalr p̄tes extendunt vt vna alteri resistat: pp̄ qd̄ motui ferre assimilaf̄. Qd̄ si fuerit calim colericū pulsus erit frequētiore in colerico: q̄ in sanguieo pp̄ fortitudinem calozis: et magis ad frinitatē declinās cū siccitate cole mēbz siue inst̄m magis idurabit. Et hāc diuersitatē in pulsu i suis dñtys ex apate calo saniāte repiri credat nisi p̄opantia ex p̄te hūiditatis aliūde p̄tingeret pulsus mollē reddēti. *C* Et scito q̄ cū in p̄n: pulsus est frin⁹ facta sanatio: ne: q̄ mā i sanie p̄uersa pulsus efficit vndosus pp̄ p̄ntem hūiditatē et leuitatē a vaporib⁹ nō multū mordacib⁹: sed hūectatib⁹: et tūc minuit velocitas et sp̄ssitudo pp̄ calozē accitālē sic getari et minui pp̄ diminutōez māe et ei⁹ maturatiōez. vñ 2° affo. Circa gñatiōez Anici febres et dolores magis accidunt q̄ facta sanie. *C* Et si mā saniosa mala foret et illaudabilis. tūc sic neccitate magis aucta accitātia fierēt seuiora et pulsus fieret velocior et sp̄ssior: quare cōsidera tactorem zē.

C Elegmaticoz vō pulsus p̄n: ē et rar⁹. p̄uus qdēz pp̄ debilitatē vtutis: et rar⁹ pp̄ augmētū friditatis. *C* Et si pulsus tēsus erit s̄ ex hūiditate cōtinget et frinitate carebit: pp̄ qd̄ p̄clude pulsus i pleurefi flatica nō oīno filēz eē pulsus pleurefis colice: et h̄ cadit p̄scrutatio an in flatica pleurefi si sit serrinitas in pulsu q̄ ponit vt signū eēntiale pleurefi p̄sidera. *C* Sz ē aduertēdū q̄ l̄z cōiter in apatib⁹ p̄tigit pulsus in suis dñtys mutari: et q̄ febre i ducit. et sic pulsus velocitātē mltō plus: nō tñ in apatib⁹ fridis s̄ neccio

De pulsibus

euenit: qm̄ d̄tingit mām ap̄atis esse multā fridā aut pau-
cas: aut eē in mēbro exteriori a corde multū remoto: & si
in corde sit mutatioez nō faciūt: tñ mutatioez in mēbro: i
quo sūt opant pulsi⁹ ipsi⁹ mēbri mutādo ob fortē dolo-
rem quo calor & spūs mēbri inflāma. Qd si āpa molle fue-
rit pulsi⁹ causabit yndosus. Qd si cū b̄ fridū valde fuerit
pulsi⁹ faciet tardū & rarū. Si vō dux frinū. ¶ S3 p̄ his
psideret text⁹ Aui. p̄ terty de signis litargie in pñ: Ingt
neēia ē febris in oī ap̄ate facto ab hūore putrefacto: vey
in litargia ē febris lēta: qm̄ mā est flātica: & iō pulsi⁹ sūt
pui debiles tardi & rari tādē i pñ: qd cū putrefit mā ma-
gnificat & velocitat & frēq̄tant. Sed qd in karabito
mā est cala colica: aut sanguiea colerica: aut adusta: hinc
pul. sūt velociores & frēq̄ntiores: & lz magnificēt: nō tñ
multū pp̄ iobediētā instri: & maxie in vā mā sic pannicu-
lū cerebri occupāte: pp̄ qd arteria extēdit & idurat & pul-
sus ad frinitatē decliat. Qd currit vtutis debilitas. Dicit
tur qm̄ ad frinitatē declinat: qm̄ nō absoluit ab yndosi-
tate: maxie qm̄ est a sanguie colerico: s3 b̄ p̄cipue facit hu-
miditas cerebri. Et qm̄ in mēbro tali: qm̄ accidit vt pul-
sus sit spasmofus: & spasmū nūciat: de quo ifra.

¶ Melicor pulsi⁹ durus ē & asp̄ pp̄ hūoris siccitatē & est
tardus & rar⁹ & ad frinitatē māifeste decliat: & cū bis ē oc-
cultus. ¶ Aduertēdū tñ est qd aliqñ pōt eē d̄opantia ex
pte hūiditatis tanta: vt frin⁹ pulsi⁹ ide nō fiat: dico ēt in
colericis. & iō aduertat tactoz. vñ vt supra qm̄ saniaē āpa
pulsi⁹ duertit de ferrino ad yndosus pp̄ hūiditatē & leni-
tatē qd ipm̄ psequunt. nā remotis vaporib⁹ mordacib⁹ &
febre qd in pñ: saniaōis aderāt instriū aliquatū remollit.
Un̄ psequit yndosus & maxime: qd sic iā paucificata mā
instri tēssio iā minuat: & velocitas minuit & spissitudo ali-
qualr dimiuta neēitate: & b̄ nisi sanies mala & illaudabi-
lis fuerit: vt dictus est. ¶ Molle vero āpa pulsum mol-
lem reddit & yndosum.

¶ Variat pulsi⁹ in suis d̄ntys tēpoz ap̄atis varietate.
nā in ei⁹ pñ: & augmēto fiūt pulsi⁹: vt supra de calo & fri-
gido. Et qm̄ accitua in statu augmētant & virt⁹ debilitat
sic fit eo in tpe augmētus in velocitate & spissitudine. Qd si
stat⁹ plōgab⁹ velocitas destruetur & auge⁹ spissitudo &
fiet formicās: sic in vtute debilitata āpli⁹ pcedēte. nā in
statu vtus debilitat pp̄ conamē ipsi⁹ d̄ mām morbi: & qa
eo tpe maxie est a mā vtus opp̄sa. ¶ In declinatōe vō:
qd mā minuit & exitura opat: & sic exonerata nā pulsi⁹
fortis fit: & sic cessabit tremor & itelligat de tpeib⁹ quo ad
accitua. Ex gb⁹ collige & si silitudinē hñt āpata oīa qd ad
ea qd dicta sunt: tñ aly⁹ pib⁹ semp maior & notabilior fit
mutatio in calo qd in frigido. ¶ Et b̄ vnū p̄cipuū attēda
tur qd in āpatib⁹ a gb⁹ febres eueniūt accidit pulsi⁹ mu-
tatio fm̄ mutatioez febzī pp̄iaz: in reliqs vō fm̄ mām p̄-
p̄iā essentia. ¶ Mutat ēt ab eis pulsi⁹ sui q̄titate: qm̄
magñ ceteris paribus facit d̄ntias maiores: vt in pñ:
multa exite mā āp̄osa magis vtutē suffocante opp̄mēte
pulsi⁹ minores & debiliores pueniūt: vbi si minor fuerit
q̄titas min⁹ pui fient. ¶ Variat quoq; variatōe mem-
bri in quo fiūt: vt si d̄tingat ipm̄ fieri in mēbro pāniculo-
so neruoso: vt in pleura. tñ fit extensa arteria & indurata
pulsi⁹ pūiet durus & iēqlis & cōiter frinus. Qd si in mē-
bro hūido fuerit: vt in pulmōe: vt vbi gfa. in p̄plemōia.
tñ pulsi⁹ fiet mollis: & yndosus: fietq; tremulus pp̄ cōi-
tatē habitā cū corde. nā ei cor cōpatiē pulsi⁹ tremulū
cābit: erit tñ magn⁹ pp̄ neēitatē auctā & obediētiam instri-
mēti velox & frēq̄es. ¶ Pariformiter si in cerebro fue-
rit. Queritq; calm vel frigidū inde tales pueniēt pulsi⁹:
de gb⁹ paulo aū. ¶ Itēz āpa calm ep̄atis sanguineū pul-
sum causat mollē yndosus magñ velocē & frēq̄tez: vt

i4. terty. Qd si fuerit colericus siccitate colere erit min⁹
mollis: & respectu illius & filis ferrino & vehemētoris fre-
quētie & velocitatis. In frido autē est lenitas pulsi⁹ par-
uitas pp̄ debilitatē vtutis: & minorat velocitas & frēq̄e-
tia ad minoratōez necessitatis. Qd si calm fuerit debilita-
tur vtus: vt d̄cū est: sic a mā ap̄atis grauata: sed frēq̄en-
tabit: vt succurrāt necessitati cui magnitudine & necessi-
tate satisfacere nō pōt. ¶ Et p̄pterea ab Aui. āpa tale
actuale appellat ad similitudinē ei⁹ qui pax & frēq̄eter
mingit: etiā qd ad ipm̄ modicus & frēq̄es psequit mict⁹.
¶ Apostema vō renū facit pulsi⁹ p̄similr parui⁹: nō tñ
ita paruum p̄pter virtutē in eo minus debilitari: qd in eo
qd est in epate: facitq; frēq̄etē: qd obrem Aui. eū appel-
lauit stranguriatē: qd similē stragurie: que est guttata vri-
ne emissio. dicit tamē Aui. iō. terty de signis apostema-
tis calidi renū: qd pulsi⁹ eius nō b̄ minoratōe in ince-
ptiōe reliquarū febzī paroxismoꝝ sue febris quā b̄ in
inceptiōe reliquarū febzī: & tu cōsidera. ¶ Ubi vō apo-
stema fuerit in mēbris multi sensus: vt sunt os stomaci &
diafragma. tñ faciet pulsum spasmofus & sincopigantē:
qm̄ ad tale sequit pulsi⁹ spasmati vel sincopigati: eo qd
est valde debilis: vt sunt in spasmō & sincopi. Sic itaq; ta-
ctoz mēbri nobilitatē amplectit materie peccantis quā-
titatē locum & membrorū compōnē: que ipsi instrumēto
deseruit. ¶ S. accipiat qd sicut qualitates actiue ipsi
necessitati deseruiunt: qd caliditas & frigiditas: ita & passi-
ue instrumentū due preparant & indisponunt: vt inde ex
eis reddat obedientia: & inobediētia dur⁹. s. & mollis: qre
accidit i eo ferrinitas yndositas & diuersitas: vt supra se-
pe exēplificatū est: qd oēs d̄rie maiores & minores hñtur:
vt maiori aut minori cūz bis cōicatione se habente. Que-
res de actinis necessitatis itelligēda est. Un̄ absolute: vt
supra deducto impedūto caliditas maior pulsi⁹ maio-
res & minor miores facit: sicq; velociores & frēq̄ntiores.
Ez de friditate dicat qd ita neēitatez minuit: sic caliditas
adauger: qre tactoz i his pus bñ speculet si d̄rias pulsi⁹
diligēter hñe voluerit: vt p̄ ea facili⁹ ad egritudis noticiā
ceterarūq; dispōnū pulsi⁹ agnoscibiliū pueniat: & ad vita-
tē: quā nobis sp̄ apire digne⁹ yhs xps dñs noster qd solus
via lux & vitas ē ad illumināda mortaliū corda: cui p̄ ce-
teris bonis a me actis semp gr̄as ago: & si nō quas debeo:
saltē quas possum porrigo: quas misericorditer suscipere
dignetur semper ad laudem eius.

Capitulum vltimum de significationibus & pno-
sticis a pulsu sumptis.

Am per pulsum significare
voluerim?

¶ Primo attēdas si masculus ē aut femia
id ē sexū: etatē: deide p̄lōnē: hūidinez:
t̄ps āni: regionē: & si femia p̄gnās sit etias
ip̄egnatōez: & ex his diēcturabis q̄lis os
ē pulsi⁹ nālis egrotātis ex his qd p̄cesse-
rūt: p̄prehēdesq; q̄tū b̄ p̄ternālis a suo distet nāli. Qd si
ante infirmitatez sollicitus fuisti de nāli: vt supra adhuc
de eo euidentius significabis. ¶ Posteaq; situm corpo-
ris considerabis egrotantis quez postergare non debes:
quoniā in varia figura iacēdi variatur & pulsi⁹: vt ver-
bi gratia: si supra sinistrum brachiū iacuerit: cum sic ac-
cidat compressio ex tali cōpressionē fit ad ip̄z concursus
sanguinis & alioꝝ humoꝝ & spūs. vnde accidit pulsi⁹ oc-
cultatio: quare ne decipiaris brachiū tanges oppositū:
& si inueneris ipsum eleuatū & fortēz scias occultationē
& debilitatē illius brachy ex cōpressionē pcedere. ¶ Cer-
tio vide & attēde ne ex causa extrinseca occurrente sis
deceptus in de eo significando. Nam quandoq; ex gau-

dio et tristitia eāue alia sit i pulsu mutatio q̄ sic ex nisi co-
gnita et inuestigata re nō p̄hēdiē. Nā cū fili⁹ qdā egrotat
ret amore ancille p̄ris nimīū cap⁹ hesitareturq; q̄lis hoc
forēt egritudo a medico expto notificata ē. nā cū digitis
pulsus tāgeret meq; cū diuersus inueniret: statī cū ancilla
camerā igressa ē: mutat⁹ ē pulsus ad magnitudinē et velo-
citatē ex gaudio ipso sic p̄tue tāgēre q; cū p̄hēdisset de
amore statī suspicat⁹ ē: rēq; notauit: deide secrete ordina-
uit: vt sic ācilla camerā igredere scda in visitatiōe: sicq;
factum est et cōpertū est: vt amore ancille lāgueret: cuius
cura fuit coniunctio maris cum femella.

¶ Post hec ad significatiōes ipsi⁹ veniēdum. Cūq; vides
parē ieq̄lē pulsū i laterib⁹ signū q; cā ē vtrūq; lat⁹ capiēs
siue totū. Qd si p̄hēdes i altero tātū maiore ieq̄litate tē
in eo cām latere situari scias. Qd si p̄ ieq̄litas maior in
brachio dextro p̄hēdet: pp̄ quā iudicēb⁹ cāz i latere dex-
tro collocari: deide p̄tigit q; ieq̄litas maior in brachio si-
nistro p̄hēdat: tūc scias egritudinē p̄mutari ad mēbzus
nobile d̄struīt egrotās. i. moriē: et tu bñ p̄sidera. ¶ Pul-
sus eq̄l⁹ et fortis: vt i li. de flōmia sp̄ significat fortitudinē
v̄tutis et abūdātiā sp̄is iPELLētis i arteriā et obediētiā i strī
cū qdā mollicie v̄l tēperamēto iter dux et molle. ¶ Pul-
sus vō magn⁹ p̄ter nāz cū aduenit hñti pulsus parū i sa-
nitatē v̄l mediocritatē iter magnū et parū sic feruorē et distē-
peratiā febrile pōt significare et corpis laborē vel ire ipe-
tuositatē vel calorē corpori extrinsec⁹ adueniētē aut cor-
tus cōcussionē et filia: et iō tactor cōplexionē cordis et toti⁹
p̄mo bñ p̄sideret. ¶ Et pulsus alt⁹ siue eleuat⁹ significat
significatiōe magni s; nō ita itense: et siue sit nāl⁹ talis.
¶ Cōsistit pulsus significat lōg⁹: cū eo. n. ē sp̄us abūdātia
in lōgitudine arterie porrector. ¶ Idē pulsus lat⁹ et cū b
significat abūdātiā hūiditatis i corpe v̄tutes grauantis.
¶ Pulsus at⁹ depressus ocell⁹ s; nāz v̄tutis obilitatē dñū-
ciat et p̄ duricie i strī obediētiā ad dilatādū et eleuā. ipse
n. v̄tutis ē dur⁹. Qd si p̄ter nāz tal fuerit defectū sp̄us et
caloris inati ostēdit. ¶ Et cur⁹ s; nāz paucitatē sp̄us et
caloris nālis circa cor māifestat et mēbzorū ibecillitatez.
S; cur⁹ p̄ter nāz si curtitatē p̄tūabit et i lōgitudine nō
egrediet⁹ defectū sp̄us et v̄tutis significabit. Si aut nō cō-
tinuabit: s; statiz regrediet⁹ in lōgitudine nāz conflictā et se-
p̄tē vt vires suas reassumat et i morib⁹ deiceps opes
nūciabit. ¶ Subtil⁹ vō s; nāz cordis siccitatē significat
et arteriaz et talis p̄ter nām appens in febril⁹ acutis ē si-
gnū pessimum significās magnum spirituum defectum.
¶ Pulsus paruus significat econtrario pulsū magno.
¶ Pulsus quoq; fortis significat spirituum abūdātiā
instrumenti obedientiam et ex consequenti virtutes for-
tez debilis vō econtra. ¶ Velox s; nāz significat dñū
calitatis abūdātiā sp̄us et i strī obediētiā. S; p̄ter nāz
tal icēssionē caloris inālis significat. tard⁹ et rō. ¶ Spis-
sus vō necessitatē attractiōis aeris multi significat et v̄tu-
tis debilitatē: q̄ nō pōt magnificare: nec pulsus velocita-
re: vt sic vna attractiōe possit satisfacere: q̄re cū plurib⁹
recōpēsat: et rar⁹ significat et rō. Dixit Lōstā. rar⁹ fit: aut
calore debili et v̄tute forti: s; locut⁹ ē in sanis fride cōplo-
nis q; ex paucitate caloris modica egent refrigeratiōe et
v̄t⁹ eoz q; sana fortis existit sufficiens in vna attractiōe
aeris q̄ritatē neciaz attrahere: et hāc nota expōnez: q̄ tibi
forte in plib⁹ adiūmēto erit. ¶ Dicit qdam si in acuta et
p̄tina febre pulsus exiit magno veloci et frequēte nulla
scā deliberatiōe febris pulsus subito rar⁹ fiat sine patiē-
tis alenatiōe morē significabit: q; ex b p̄p̄ndet v̄tu-
tez in vltio debilitari. ¶ Pulsus dur⁹ nālis siccitatē cor-
dis et arteriaz significat nālī siccitate vasa tēdente. Du-
rus vō p̄ter nām cū fluxū hūoz denotat sanguineoz et

colericoz in mēbra neruosa subitrantiū et apā gnāntiū.
vñ causat tēsiō in neruis et arterijs et venis: quoz tēsiōe
pulsus dur⁹ causat⁹: et cū b debilis spissus parū et velox
parū est ex iobediētiā i strī: debilis ex v̄tute nō potēte
dilatare: velox et spissus vt satisfaciāt necitati: et ē iordina-
tus ex angustia et afflictione v̄tutis q̄re nō pōt ordinē ser-
uare: s; mō min⁹ mō pls dilatat s; m q; estuatio maior est
et mior. ¶ Et scias q; in pleuresi: et i alyz apatib⁹ pānicu-
loz pulsus variant s; varia tēpora apatis. nā in pñ ē mi-
nus dur⁹ min⁹ obilis et min⁹ iordinat⁹ min⁹ velox et fre-
quēs: et est mior eo q; in pñ: apostema ē adhuc parū et
parū facit partiū tensionē et v̄tus p̄tunc est satis fortis.
vñ pōt tūc magnificare arteriā et meli⁹ dilatare et ordina-
tus p̄cedere. In augmēto vō et statu: q; repletio auge⁹ et
apostema magnificat: duricies auge⁹: et si r debilitas et
puitas et iordinatio: et auge⁹ velocitas et spissitudo aucto-
calore. In dēclinatiōe vō pulsus paulatiz redit ad dispōnē
nālē. Qd si apā indurat addita p̄stipatione corpis arterie
pulsus fit durior et subtilior: et occultat⁹: q; arteria ē ad vi-
latandū magis iobediēs: s; ē min⁹ velox et frequēs dimi-
nuto calore. Et si pulsus p̄seuerat dur⁹ post resōlōnē mae
periculū significat: q; significat idurationē: q̄ ad dissolu-
dū est difficil⁹: et sic significat morbi lōgitudinē et v̄tutis de-
fectionē. Dicit q; magna duricies in pulsu in pleuresi est
periculosa: q; significat pleuresi fore de colera q̄ mobil⁹
ē et furiose multū molestās v̄tutē vel significat ariditatē
vel exiccationē mae: et sic ei⁹ difficilē resōlōnē. Vñ p̄cul-
dubio plonabit et v̄tus opprime⁹ et suffocabit⁹: q̄re peri-
culum est ne succubat. ¶ Et scias q; in frenesi nō fit pul-
sus ita durus: nec ita inordinat⁹ et fit fortior q; in pleuresi:
et ideo sunt ad moriēdes frenetici fortiores q; pleuretici.
¶ Pulsus aut mollis significat hūiditatē cordis et mol-
liciez corporis arterie et p̄plonē hūidā toti⁹ corporis. S; p̄-
pulsus mollis p̄ter nām significat hūiditates corporis dis-
solui q̄ mēbra et arterias remolliunt et relaxant et signifi-
cat et c. q; apostema maxie flacū in membris carnosus et
hūidis ortus ē sic periplemonia: et litargia: et de his in p̄ce-
dēti cap. ¶ Pulsus q; plen⁹ significat abūdātiā sāgui-
nis et sp̄us in v̄triculis cordis et arterijs et ē h pulsus lat⁹:
repletio enī ad pulsus latitudinē fac. Et rō pulsus vacu⁹
significat sanguis et sp̄us carentiā in corde et arterijs q̄re
cū ampliant⁹ digiti sup arteriā arteria cedit p̄pressioni: et
nulla hūiditas iteri⁹ p̄clusa sup abūdāt: s; statī pulsus pp̄
inanitionē sui organi euanesce. Et pulsus qdē vacu⁹ si ē
cū calitate significat ethicā vel sintbesiz. Et si cū frigiditate
caloris extinctionem significat. ¶ Pulsus calidus
membrorū caliditatez arterijs circumstantiā significat et
ipsarū arteriarū distemperantiā in caliditate spirituum
et humoz in ipsis arterijs cōtentor. Et pulsus quidē ca-
lidus: aut est calidus ex sanguine: aut ex colera: aut ex ca-
liditate inferia membris calefaciēte: et si ex sanguine pul-
sus erit cum mollicie et mediocritate inter magnū et par-
uū: et inter velocem tardum: et inter rarū et spissum: et erit
plenus ex vaporum ascensione replentius. Si vero ex co-
lera erit durus et gracilis et frequens: et si ex calore inserto
membris erit vacuus ethicā aut prissiz significabit. Pulsus
super calidus aut continue sentitur calidus et signifi-
cat febrem continuam: aut interpolate et significat in-
terpolatam. ¶ Pulsus frigidus significat caloris natu-
ralis extinctionem et mortificationem: et si hic continuus
fuerit et erit tunc iste pulsus vacuus et sint alia signa
deficiētis v̄tutis: dicunt medici: tunc fugiat medicus
et p̄sbyteros iroducat. ¶ Pulsus eq̄lis significat v̄tutis
fortitudinē. ¶ Pulsus icidēs significat v̄tutē obilē forti-
ficari et releuari. ¶ Decidēs vō v̄tutē supatā: et in p̄stra

Tabula

tionez tēdētē. **C** Dñr qdā q pulsus g ē lōg^o r lat^o r q est medi^o iter durū r mollē aut parūp dclīnās ad mollitiē si- gnificat dñiuz sāguis. **C** Pulsus vō lōg^o r stric^o q cuz b erit velox r spissus attinēs duriciē significat dñiuz cole. **C** Et pulsus cur^o r lat^o pu^o rar^o r mollis significat dñiū flārī. **C** Pulsus cur^o r subtil^o tard^o r dur^o significat dñiū mellē. Scire. n. dñes q calitas elōgat r friditas dcurtat r hūiditas dilatat r igrossat r siccitas gēilitat et coartat. **C** Ingt egidi^o. iūcta bōa pitas. i. eq̄litas pulsus bōa fit. mala iūcto sinistro. Impitas vō reproba^o boni. f. plūs laudē a sinistro. Nā vbi ppositis q sūt fugiēda duob^o eli ge mobili^o fuge; qd^o p̄stati^o extat. Et sic voluit q eq̄litas pulsus si ē iūcta cū bōitate pulsus bōa ē. si aut cū malitia ē mala r e^o teq̄litas. Nā ipa iuncta bono ē mala r iuncta malo ē bōa. **C** Lauda foricina tornatiua significat vtutē resurgere; finitiua vō vtutē cadere. **C** Pulsus caprizās si tal^o fuerit f3 nāz duriciē significat istū: r ei^o rebellionem ad motū r vtutē significat dñilitatē nō potētis arteriam mouere dēctē. Si vō pter nām fuerit significat q in cā morbi ē diuersa dicta r diuersa mā: r resolo vaporis mul ta. Dixit aut q pulsus gazelin^o cū dñilitatē vtutis ē mal^o. **C** Pulsus martellin^o. vt Aui. ē mal^o r si tal^o fuerit f3 nāz significat dñiū siccitatis i corde r corpe. Et si fuerit talis pter nāz significat cordis succēssionē r hūiditatis dfectū. **C** Pulsus yndosus ē mal^o. vt Aui. r significat hūiditatē supabūdātiā r hūo^o turbationē: sudorē tñ futuz nūciat. **C** Pulsus ferrin^o. vt Aui. ē mal^o. r significat vtutis dñili tatē in febrīb^o acutis r mortē. r h^o dñidera pp pleuresim. **C** Pulsus ramosus significat māz morbi eē diuersam. **C** Pulsus spasmiosus spasmū significat futuz. **C** Pul sus formicās: vt Aui. ē malus: r ipe qdē vtutē significat dfectissimā r q̄si ablatā r ē dñerior vmiculoso. Et si qdēz vmiculosus dñinit i formicātē in feb. acuta ex p̄sumptiōe hūiditātū puēt r oio de vita ifirmi dñerādū est. Si tñ formicās regressū fecerit ad vmiculosū miti^o malū. **C** Di cit Ba. p pulsū. Lū apponīs digitos sup arteriā. deñ ele uas eos. deide itez reapponīs ipos r iuenis motū pulsus dimiutū h stat^o pulsus dñiciēs appellat: qz vtutē dñicere significat. Et cū apponīs manū sup arteriaz r iuenis mo tū manifestū: r q̄tiēs itez reapponīs iuenis motū i dimi nutionē tēdere q̄sqz totalr cessat h stat^o dñ pulsus finiti uis: qz vitā finire significat. **C** Dixit Aui. diuersitas i q̄ ē pulsus itersectio vehemēs r mor^o dñil: deide succurrit vacu^o fortis suo cursu nō succurrēte. i. nō cōtinuo f3 ex mo mēto ad momētū ē mala valō. **C** Et dixerūt qdā cū pul sus sinister ē frēqns r dexter rar^o: r illd ē cū dñilitatē vtu tis: tūc illd ē significatio mala. **C** Dñt qdā cū plūs vni^o brachy diuersificat ab alio: sic q vn^o ē bon^o r alter ē ma lus: tūc iudiciū sumit a bono: c^o opp^o dñt eē de vzia. nāz qñ ē aliqñ mala: aliqñ bona: tūc iudiciū sumit a mala. **C** Sal. i. 4. pulsū. Pulsus dñil pu^o r tard^o he tres spēs cū pueniūt ad vltimū sūt valde timēde: r hāz dñi sūt in p̄tina dubitatiōe. Et dñ dñilitas i pulsu significat q ipi^o cā ē mala p̄plo cordis. **C** Ex qb^o oib^o bñ cōphēdere pōt qsqz legēs q̄tū notū pulsus ē practicātū neā: q̄tūne ipz facit i mōboz notitiā dñe: q̄re oī studio diligētiāqz qsqz q hac arte vti vlt: oia alia postpōere magi d3: r his regul^o attēti^o vigilare: q̄ i friuol^o ac fāstasticis dubijs d pulsibus ifudare. Decqz d pulsib^o sic scripta sūt ad laudē gliāqz oī potētī dei p̄ris filij spūs sci: q sic me illuare dignat^o ē: cui grās q̄a possū refero: ago: r grās doctorib^o q an me in mā hac scripserunt Nicoloz florentino mltas: qui in re ipa sic cōfecta nō mibi paruo fuit adiumento. Amen. **C** Explicit tractatus de pulsibus domini magistri Mi chaelis Sauonarole parauini.

Tabula Tractatus de vrinis.

Caplm. I. De descriptiōe vrine r conditionib ^o in eius visu obseruandis. Folio		
Caplm. 1 ^o . De coloribus vrine cōtinēs. Rubricas. i. 6.	94.	
2 ^o . De colorib ^o vrine i vli r de cāis r nūero corz.	95.	
3 ^o . De colore albo vrine.	95.	
4 ^o . De colore nigro vrine.	96.	
5 ^o . De colore viridi et limido vrine.	97.	
6 ^o . De colore citrino vrine.	97.	
7 ^o . De colore rubeo vrine.	97.	
8 ^o . De coloribus vrine etatum.	98.	
9 ^o . De coloribus vrine complexionum.	98.	
10 ^o . De vrinis mulierum nō pregnantium.	98.	
11 ^o . De vrinis pregnantium.	99.	
12 ^o . De vrinis virozum.	99.	
13 ^o . De dñia itē vrinā hois r vrinā alioz aialū.	99.	
14 ^o . De colorib ^o vrine in oī spē flatis appentib ^o .	99.	
15 ^o . De colorib ^o vrine in oī spē colere apparētib ^o .	99.	
16 ^o . De colorib ^o vrine in oī spē mellie apparētib ^o .	100.	
Caplm. 3 ^o . De substantia vrine.	100.	
Caplm. 4 ^o . De quantitate vrine.	101.	
Caplm. 5 ^o . De cōtēntis vrine. cōtinens Rubricas. i. 8.	101.	
2 ^o . De odore r sapore vrine.	101.	
3 ^o . De circulo vrine.	102.	
4 ^o . De ampulla vrine.	102.	
5 ^o . De granis vrine.	102.	
6 ^o . De nebula vrine.	102.	
7 ^o . De spuma vrine.	102.	
8 ^o . De pure vrine.	102.	
9 ^o . De pinguedine vrine.	102.	
10 ^o . De pinguedine vrine.	102.	
11 ^o . De arena vrine.	102.	
12 ^o . De chimo vrine.	102.	
13 ^o . De fursure chrinoide r squamis vrine.	103.	
14 ^o . De atomis vrine.	103.	
15 ^o . De filis spermaticis vrine.	103.	
16 ^o . De materia cineritia in vrina.	103.	
17 ^o . De vapore siue fumo in vrina apparente.	103.	
18 ^o . De hypostasi vrine.	103.	
C Dubitationes de vrinis.		
1 ^o . Utz vrina sit supfluitas aquosa.	105.	
2 ^o . Utz vrina sit nunciuz fallax.	105.	
3 ^o . Utz qualitates actiue dent p̄mo colorē vrine.	105.	
4 ^o . Utz color viridis causet a frigido.	105.	
5 ^o . Utz suba vrine det a qualitativis actinis.	105.	
6 ^o . Utz diuisiones ex parte substantie debeant esse r sint tot quot ex parte coloris.	105.	
7 ^o . Utz vrina tenuis possit ingrossari.	105.	
8 ^o . Utz color pus detur q̄ eius substantia.	105.	
9 ^o . Utz hypostasis decidat a tertia digestione.	105.	
10 ^o . Utz hypostasis decidat a mā morbi.	105.	
11 ^o . Utz hypostasis debeat esse albi coloris.	106.	
12 ^o . Utz hypostasis debeat stare in fundo.	106.	
13 ^o . Utz hypostasis debeat eē figure pyramidal.	106.	
14 ^o . Utz hypostasis debeat eē fin colorē vrine.	106.	
15 ^o . Utz hypostasis rubea sit melior subrubea.	106.	
16 ^o . Utz dñeta crinoidalia possint a carne dñidi.	106.	
17 ^o . Utz dñeta crinoidalia sint peiora fursurib ^o .	106.	
18 ^o . Utrum hypostasis inequalis r nō tincta debito co lore sit bona.	106.	
19 ^o . Utz icōtinuitas hypostasis sit melior dñitū.	106.	
20 ^o . Utz talis ē pportio significatiōis hypostasis supra māz i tota dispā q̄ ē puris. s. māz aparl.	106.	

Finis.

Incipit summa de vrinis dñi Micha. Sanonaroie pata.
 Capitulum primum de descriptione vrine: et conditionibus in eius visu attendendis.

Vrina est aquo

fitas supflua i venis epatis vna cum massa sanguinea genita: ab eo qd per venas emulgentes ad renes transmissa: in qd for ma accipies accitale: descendens per poros vritides ad vesicam: p ea tandem extra ppeit: vt boni aut mali sit significatiua.

Dicitur aquositas supflua: qm cu massa sanguinea in epate generat aquositas q i onas sequestrat pres.

Prima qd e utilis cu sanguine mittitur ad ipsuz subtrahendu: vt p mebra penetrare possit. de qua Aui. prima pmi de humoribus in fine neq est necessaria: nisi i nutrimenti attenuatione: p penetratione. Secda vero tanq supflua p vias vrine euacuat. Un Aui. de ipso sanguine: allegata sen loquens ait. Cum aut exorbitatur. s. sanguis ordinate ponit in vias visu discernit: qd sepat in prez que est sicut spuma: et est colera rubea: et partem que est sicut fex et res turbida: et est melancolia: et partem que est sicut ouoz albumen et e flegma: et ptem aquosam q est aquositas cuius supfluitas vrina euacuat. A pro pitero p duodeniu: pmi itestinu ad ieiuniu puenit: ad qd terminant. v. vene meseraice: a vena porte ozte: q dea est vena coaua siue lactea: q i coauo epatis generat: et taq a gnq digitis man trahit illud subtile ei et vrile: qd e huoru generationi pportionatu. na qd e ex eo terrestre ad intestina descendit: vt i sequenti caplo. Disseminat itaq deinde p venas minutas ipsi vene porte iaz dicte ozificys quaz terminant vene pue et minute ozte a vena chili ozta a gibbo epatis. vñ fit qd chilus ipe p tota epatis subaz disseminat iuxta seminatione ipsaz venaz: p hoc vt melior atq facilius fiat ab epate digo. prima pmi. de generatione humor. Lūq i istaz venaz vilis diuidit: fit qre epar totalr tagat totalitate h chili. et pp hoc e opatio ei: tuc vehemētor et fortior et velocior: tuc cogit. Ex qbus inferit q massa sanguinea: ta i coauo q i gibbo epatis generatur: licet quidam tenuerut ipsaz in gibbo epatis pfectione magis recipe: cu tpmetu gibbi sit melius eo qd i coauo. Et nō plixas neq oino omittens mām: vt clarior pticula reddat descriptois: ponitur be nes. Prima massa sanguinea ta i gibbo q i in coauo generari pot: vtrobiq. n. e vt epatis sanguifica. Secda q pfecti e tpmetu gibbi. Tertia. xtinges e totu chilū i sanguine i solo coauo transmutari: p. vbi chilus sit pauce qtitatis facile passibilis: vtute ente forti. Quarta cōtingit e i gibbo epatis generari: et non i coauo vbi casus ponat e. Quita q fm plurimu fit vtrobiq digō l3 pus i coauo q i gibbo icipiat. Et qm bec digō non fit nisi mediāte coctioe i q e aliqd vt spuma. Aliquid vt ipostasis: aliqd supflue coctū hñs de adusto: vt pres subtiles calide: aliqd diminute coctū: vt aquose: aliqd tpate coctū. Pinc e q i massa sanguinea be oēs cōprehēdunt ptes. Spuma. n. e colera nālis residēs. nigrū i fundo est melia. Qd aut e diminute coctū et assimilāt albugini oino rū est flā. Rubeū vō remanēs ē sanguis. Et qd e supflue coctū hñs d adusto ē colā rubea mala: q cu aquositate supflua p vias vrine ad ex mltitū tāq supflua: et bec ē colā

tingēs vrina: et reddit eā salsaz: cū ex mixtiōe ptiū aquosaz pauci aut puati saporis: cū ptiū terreis adustis sicce cōplonis sapor salis causet: vt pma pmi d hūozib. Et iō deā ē vria: qñ vrēs et vesicās siue mordēs: et iō lotio ex ea pfert ipetigini et pustul faciei. Dr. vna rē. qm in tali decoctioe fit sepatio ptiū aquosaz a ptiū: q receperunt decoctione forte et igrossatione: q fuere qtuor hūozes vtiles: iō otigit eā eo tpe et gnari. Nā ipa aquositas colat ab ipsis hūozib: vt sepa a lacte i gnatione casei p coagulatione siue ei igrossatione. Un isaac. vria ē colamētuz sanguis et alioz hūoz. Et Egid. vt de lacte sepa se lūpi dus eliquat hūoz: sic liquor vrine d massa sanguinis exit. Dr. ab eo qd pvenas rē. Ubi sciēdū q a vena chili d scēdēt ozinū duo rami venaz vocataz emulgentes ab emulgeo. ges. qz attrahētes: quoz vn tēdit ad renē dextrū: alter vō ad sinistrū: p quos i renes ipsos aquositas: bec supflua vria deā descendit secū portās aliqd sanguis et vinctuositas ad renes ipsos nutriēdos. Un Aui. pma pmi. d gnatione hūoz. ad mediū. Extrahit q aqstas: a tāguie i venis: q ad renes descendūt et fert secū sāguinē: q ad renes nutriēdos sua qtitate et qlitate bonus existit: nutritq renes vinctuositas hñ sanguineitatis et aquositas. Ubi nota q i renib ē colatoriu: siue pānicul p que vria colat: siue stillat: et ipse ē retinēs sanguinē: et illud vinctuositas: qd ē p ipsi nutritiōe necessariū et missum: et iste pānis siue pānicul rar ē siue vena emulgēs rarefacta ad modū colatorij exis i coauo renis: et per bas porositas p vria trāsire: sanguis aut non colat. itaq vria: et distillat iseri ad ozificiū: cui cōtinuat por vritides: q descendit vsq ad vesicā: per que et vria ad eā. Dr. i qbus forma rē. Nā formā subalē recipit i epate i quo ipa generat vt ceteri hūozes fm medicos. In vno quoq et eodē generat loco inuatiū et id qd ab eo superfluit. Est. n. vria masse sanguinee superfluitas et colamētū: vt isaac supra. Accitale vō qz apparēt i renib recipit. Un Egid. sui fact expositoz. Quānis vria subaz et colera fm habituz recipiat i epate. In renib tñ ipsaz fm sensuz assumit: de purat. n. a sanguine et vinctuositate i renib: et hoc ē qd dicit: q cōpletiue fit i renib: et secundario. Quare cū medicus sit artifex euidentie pōt dici formā vrine i renib dari. accidētalē. puta et manifestā: sic fetui forma pstat manifestatiōis cū yterū egreditur: et hoc ē qd voluit egidiū: cū dicit q vrina dr: qz i renib fit: vna qm vnitatē hoc ē formā recipit accidentalem: forma enim est que dat eē vnum: et ideo declaratum est de poris vritidib: quomodo per eas vrina ad vesicam descendit. Et vesica est receptaculum eius: per cuius collum ad virgam: cui continuatur: et tandem per ipsam ad extra propellitur: vt notat experientia. In virga eniz sunt tria foramina. Unde Aui. vigesima terty. pmo capitulo. i fine. Et i virga sunt meatus tres. s. meatus vrine: et meat spermatis: et meat alguadi. In medio autem stat canalis vrine oib maior directe tēdēs in vesicam: vt notat experientia ex intro missiōe cādele: aut sringe i eā. Dr. vt boni rē. vt tagatur cā finalis: ppter quā medic pncipalr de vria pferat: et vt est superfluitas de consideratione: et dicitur boni vt sub termino cōprehēdat sanitas pñens vel futura vel neutralitas pualescētie. Et dr mali vt sub hoc verbo cōprehēdatur egritudo presens vel futura vel neutralitas decidētie: vel etiā mors futura. Ex quo apparet quare dicitur sanitatis vel egritudinis enūciatiua. Et ex iam dictis possunt colligi cause quatuor ipsius vrine scilicet materialis: formalis efficiens: et finalis. Materialis est aquositas in chilo reperta: et permaxime que ē ex potu cū potus sit cibo hūidior. Efficiens vero est epar: et

Lotio ex vria, sicut in pmi. qm et in pmi. qm.

vria formata sur in virga

De vrinis

principaliter fm pte eius gibbosa: cu in eo fiat magis sequestratio vrine a massa sanguinea. Et pot addi q re- nes sunt ca efficiens secundaria: cuz in eis vrina purget a sanguine et vinctuositate: vt supra. Formalis vo est ipsa sua forma quedam modus et ceteros: vt forma aque et cete- ra: lz positiue dicere possumus: vt mere pteriti e formal- ca ei? mod? sube aquositate. Finalis vo et absolute: vt na mudet corp? a tali supfluitate: et vt vesica refoneat ex ta- li supfluitate: vt ex stercozib? intestina. Sz finalis pua- ta siue spalis: et comoda e illa q i dscriptoe e explicata. Et ex istis pot comprehedere speculator si vrina e qd sim- plex vel copositu. ¶ Ex qb? oibus inferitur q significa- tio ab vrina sumpta est pncipaliter de dispone epatis: et maxie gibbi ei? enuciatiua. scdo de disponib? venarum. tertio et minus pncipaliter sup porositates membrorum: et ex sequenti sup mebra. Un? Auic. secuda pmi de vrinis. pmo caplo. Scito et q pma significatio qua vrina bz e ex significatioe epatis: et viaz aquositatis: et sup dispone venaz: et eis mediatis alias demonstrat egritudines. Firmior tn eius significatio est illa significatio: q d epa- te existit: et ppe de gibbositate eius dispone supra epa- raq? super cam sua: qz ca. existes in igne. Itē super venas intelligedo venas mebroz: qz a ma: q est in venis deci- ditur ps aliqua: q cu vrina ad extra mittit tingens vrinas vel coloras: vt si fuerit colera reddit rubicundior: si fla al- bioz: et sic de alijs. Na dato q i epate generet vrina: tn pp aduetu materie ex venis mebroz varioz color variat: et sic significat ex sequenti sup mebra: de quo ifra de ipo- stasi. sup vero venas emulgetes et ceteras vias vrinales: qz i eis modica trahit mora: et qz sunt pauci et obil caloris. ¶ Ex qb? inferit q iudiciu supu ab vrina: et spaliter d ce- teris mebris ab epate e no efficax: et io. oz alia signa ma- gis psiderare: ne facile ex vrina qs decipiat. Circa quas etia multi ptingut errores pp inobservantia additionu co- sideradaz in eius inspectoe: de qb? ifra. Ex qb? apparet q? faciles sunt medici nimiu de iudicio supro ab vria cofi- detes. hi. n. copandi sunt vulgarib? q existimant ne du mor- bos i vria appere: et pmitivas cas comprehedi posse: vt ille q de curru cecidit medicu pitissimu calumniauit: qm boues et curru i ei? vria no comprehedisset. ¶ Et q hec va- sint declaraf. na iudiciu vrie ex multis peruertit causis. qre no efficax. pmo qd ex pte cibi qstitate et qlitate sui. qstitate. n. multa opprimut caloz: qre fit humoz frigido rum generatio: et inde vrina alba et discolorata. quatitate vero pauca: qz tuc accenditur caloz: et inde transit pars multa in colera vrinā tingetem. et in iudicio variantem. Qualitate vero cu p assumptione cibi calidi inflamatur vrina: et p assumptione frigidoz remittit in colore vt ex- potu multe aque e videre. Itē ex assuptioe rei tingetis: vt e reubarbaz cassia fistula: alcana: olera: almuri: vinu qd no raro suo colore vrinā colorat. Auicē. secuda pmi de vrinis. pmo cas. ¶ Scdo ex pte mor? qm ex forti ex- ercicio inflamat spūs et hūozes: et spaliter subtile sanguis cu sit qd vinctuosum: et ipsum in colera pueritur rubeas vrinas tingens. Et cosit fit inflamatio ex ieiunio siue to- lerantia famis. Ira: rixa et bz: q apta sunt tingere. Un? Auic. Nec oia vrinā tingut fm citrinitate: aut rubedinem. Et fames est ex eis que vrinam vehementer tingunt. Con- similiter quies superflua. nam per ipsaz redditur corp? frigidu et humidu: quare vrina discoloratur. Tertio ex pte assumptionis alicuius rei habetis euacuare materia que per vias vrinales expellitur cuius pmixtione vrine color nominabitur. ¶ Itē quarto ex pte coitus haben- tis ipinguare vrinā. ¶ Itē ex pte etatū: de quo in spali. magis. Un? Auicē. allegato caplo. Amplius vrine pue-

roz significatio est pua: et spaliter infantiu: ppea q lacte vrinatur: et q ma tingens in eis est quiescens et submersa. ¶ Ex multis alijs causis facile variat vep iudiciu de vrina: vt patebit statim: quare de ea sola no multu cofi- dedu in iudicando: vt quidam. pp qd hoc sic ampliani: vt appareat manifestus error: fuerit tn et nouicys vtilia in habedo verisimile iudiciu ex inspectioe vrine. oz plura considerare pter ea: q nuc dicta sunt. Quoz aliqua se tenet ex pte pntetis: vt vrinale. Queda ex pte pte: vt vrie. qda ex pte loci: queda ex pte post eius mictu: quedaz ex pte teporis collectionis et pmanfionis ei? in vesica. Que- da ex pte egrotatis: quedaz ex pte sexus: quedam ex pte constitutionis anni. ¶ Ex pte pntetis: qm pntes hoc est vrinale. vt Auic. magnu puum substantiam habens nitida sicut vitru claz: aut cristallus. Magnu quidem vt vrina per ipsum sufficienter dispersa qualis substantie digestionis fuerit debite cognoscat: qd non cōtigit ipa nimiu stricta in paruo. Peruiū vero vt spēs vrine debi- te ptendi possint ad visum: et ne eo colorato confundat color vrine. Debet esse rotundu i fundo: ne ex eleuatione fundi ad supiora: vt est in ciatis engistarys et fialis impe- diatur debita vrio supfluitatis ypostasie. Ex qbus in- fert q vrinale oz ee cristallinu: aut vitri albi subtilis: et non grosse substantie: ut coiter ob auaricia: aut paupertate sit. Na species viridis vitri pmixte venietes ad oculos cum speciebus vrine variat veru iudiciu de colore ipsi. Similiter si fuerit albu grosse substantie: non ita debite penetrant: sicut si esset subtile. Unde de grossicie et subtili- tate no eque bene iudicat: et similiter neq? d color. Un? sciendu q cu in grosso vitro alijs paribus plus fit de par- tibus igneis q in subtili: accidit ut vrina rubicundior siue magis ignea videat. Et ego pluries exptus suz. Na fundebā vrinā ex vrinale grosso albo in ciatum album subtilem: et ipsa minus ignea valde videbatur in ciatoz: et ideo sic agat practicus nouellus. Ex quo inferitur q no recte operant: qui vrinam corruptam reducant ad ignē vel ad aquā calidam. debet esse nitidum mundum et be- ne album. ¶ Ex parte autem cōtenti vt vrine sunt com- parade ad quatuor pncipia. scilicet color: substantia: quatitas et cōteta: de qb? infra suo ordine. ¶ Ex pte loci no dz vide- ri i loco vbi penetrat radu solares: ne ex eis luminosior indicetur. Similiter no debz teneri sub radys ei? qm p- turbatur ex eis. Calidi. n. est segregare eterogeneū. pmo de generatioe. Nam caliditas eozū impedit a depositio- ne ipostasis faciendo in eis perturbationes: ac qsi sem- ebullitionem. Ex quo ifert q vria no dz multum teneri apud ignē ex eisdē causis. dz itaq? teneri: vt ei? calor cō- seruet: qz i loco i quo aer sit qsi teperat. Cosit no teneat- tur i loco i quo flat vtus: ne ex agelatioe seu destructioe caloris nalis fiat i ea corruptio: na frigidissime appa- ret i eis corruptio ob aeris friditate remouetem vestigi- um caloris nalis ei? sit tn aliqn i ea corruptio: lz seruet- bene ob plenitudinē humoz putrefactorz. Urina naq? est sic elemētū. Elemēta at maxie resistūt putrefactioi: et io q magis putrefactioni resistit est min? sana: qz signū est q ipsa e magis simplex: qz cu ea sunt pauciores supflui- tates expulse: q a na cu ipsa expelli debet. hec tn itelligi- habet de corpe culpate sano. Na hic caderet difficultas: tes d vria tepati: aut appropinquati tepurato et. Et si lo- cus no fuerit luminosus: vt qz fuerit nox beaf cadela ac- cesa: et teneat post vrinale: et post ei? visionē dz vas leui- ter conuassari: vt videatur si ipostasis leuiter descen- dit aut ascendit: quoniam ex isto arguitur digestionem bonam. si vero non leuiter et. significat q digestio non est bona. Et quoniam aliquado ipostasis e multu subtilis:

Nota de iudicio pntis.

Tingentes vrinam.

et q vrinam magis resistens putrefactioni est minus sana. Et hoc dicitur in vltimis.

ita q̄ bene nō cōprehēdit: hinc opz ponere manum sub
vrinali: aut pānū nigrū: aut obscurū: ut cōprehendat.
Ex pte hore post ei⁹ mictū: qz vt Auic. allegato caplo.
Et eius qdē dispō cū ilico mingit nō ē p̄sideranda: neqz
nisi post qz i vrinali residet. Itē nō ē p̄siderāda postquā
multis p̄māserit hōis: vt neqz post hōrā. vñ i hōrā p̄ma
vel circa seruari v̄t posse calor i ea: z vñā fecisse iposta
sim: circulū spumā zc. z hoc cōiter. Et hoc itellexit Auic.
dixit q̄uis ego dicā qz nec post hōrā vñā. Et ē dōm lōga
expiētia inētū ac qdā p̄iectura v̄simili firmatū. Ipsa nā
qz post hōrā v̄t circa recipit alterationē ad intra z ab eē.
vñ color mutat. vrina sit spissior: ipostasī dissoluī: z sic
de alijs. Placuit tñ Isaac: vt videri debeat i p̄ma hōrā:
z statim cū mingit: vt cōprehēdat si grossa zc. de quo ifra
z scōa z tertia hōrā: vt ei⁹ videat mutatio. Qd credo di
ctū magis ad artis curiositatē: z medicorū zxcnsationēz.
Ex pte t̄pis collectiōis ei⁹: qz vt Auic. oz vt vrina q̄ cō
siderat sit p̄ma vrina: q̄i mane colligit. s. q̄ sit post cele
bratā digōnē stomachi z epis: q̄ digō post cenā p̄ptē i sex
septē v̄t octo hōis: z tot ponit terminū: qz i aliqb⁹ citius
z i aliqb⁹ tardī⁹ cōplet talis digō. Et rōne etatis vt pue
ri citi⁹ senib⁹: z h̄j. Et rōne v̄ritutis: vt fortiores debiliōri
bus zc. Et d̄r p̄ma qm̄ cōpleta: digōnē nā q̄rit p̄fectā ex
pulsionē: nā vrina remanēs post expulsiōnē p̄me lōgio
rez p̄bens morā a calido exiccat z calefit. q̄re mutatur
eius color debet. Et iō dicebat Auic. Et nō p̄maneat lō
go tpe. Ex qb⁹ apparet qz iudiciū de vrina matutina
melī⁹ ē iudicio vrine diurne. Et cā ē qz melior i nocte ce
lebrat digō: nec ita alterat exercitio: aut alijs curis vt
diurna. Et hic maxie p̄tinet v̄ritatē cōiter: qm̄ nō incōue
nit meliorē digōnē fieri i die. p̄sidera. Ex pte egrotā
tis: qz oz pus scire cōplōnē egrotātis: vt p̄sideret q̄tuz
distat hec vrina a nālī scōm hoc indicare d̄ lapsu p̄uo v̄t
magno. Et ex pte sexus: qz masculī itēstiorē habet v̄ri
nā zc. vt ifra. Ex pte p̄stitutionis: qz magis colorate
debet eē alijs parib⁹ i estate. Cōsideret itaqz ille q̄ de
iudicio vrine tñ cōfidit: ex quot varietatib⁹ decipi pōt:
quotqz necessarie sūt observatiōe simul habēde: q̄ rarissi
me i v̄sione vrine regiunt. pp qd̄ rarissime dicebat Auic.
vie dispōnū significatiōnū vrine: nō oz credere nisi post
qz p̄ditiones observate fuerūt. Et Rasis. io. Almasoriz
tertio caplo. Attēdēda sūt oīa hec pus: postea iudican
dum. In quaz numeratōe variant auctores. Nā Auic.
eas decem et sex: Rasis vero viginti enumeravit: q̄ tñ
cōprehēse sūt i sup̄ascriptis. Tu tñ nota qz p̄ iposta
sim p̄fectius hētur iudiciū. deinde per substantiam: cōse
quenter per odorem z colorem: deinde per quantitates
vt ex dicendis apparebit. quare zc.

Capitulum secundum de coloribus vrine conti nens rubricas. 36.

De coloribus vrine in vniuersali z de causis z numero
eorum. Rubrica

Licet plurib⁹ modernorū placue
rit pus de suba q̄ de colorib⁹
bus v̄rie determinare: tñ qz color ip̄e pus
sensui manifestat: q̄ suba: nec suba cōpre
hēdit nisi p̄ colozē hinc de colozē agēdū.
Nā z sic dixit Auic. p̄sequebat cū pluri
mis antiquorū. suba qdē: z si nā p̄t sit co
lozē absolute tñ color: vt catur a q̄litate⁹ actiuis: z colo
re bumoz tingētū: q̄ cū v̄ria cōmiserūt: ē ipsa suba tpe
p̄oz oīa. Propter qd̄ sciēdū qz colozes v̄rie cāt a q̄
litate⁹ actiuis p̄ se: l3 z q̄l: p̄ accidēs causent a passiuis
qb⁹ magis attribuit catio modi sube vrine. Vñ fm̄ itē
stionē z remissionē caliditatis z frigiditatis remittit: aut

intēdit coloz i vrinis. Calidi qdē ē colorare. frigidi vero
discolorare. Ex quo inferit qz calidi tēperati ē colozē tē
peratū p̄ se p̄ducere: vt ē coloz citrin⁹. de quo statiz: hū
di v̄o ē igrossare: sicci v̄o subtiliā. Et dōm ē p̄ se: qm̄ aliq̄
caliditas dat modū substantie: vt qm̄ caliditas ē fortis lū
quefaciēs hūiditates: z imiscet eas v̄rie: ita v̄ria reddi
tur spissa. Silra passiuis dat coloz: vt qm̄ cū vrina cōmi
scet plurimū sanguis: aut colere: ita v̄ria reddi colora
ta. Ex qb⁹ inferit qz v̄ria duplī colorat: vno mō p̄ actionē
calidi i cāralio mō p̄ cōmixtionē rei colorate: vt dictū ē:
ex p̄ncipys v̄libus. Aduertēdū qz dyafonitas z oppa
citas sūt passioēs elemētares: z p̄ncipia coloz: extremo
rum: z extrema sūt p̄ncipia coloz: medioz. vñ ex varia
cōmixtionē dyafoni cū oppaco vary inde pueniūt colo
res. hec suppono ex p̄ncipys. Ampli⁹ supponēdū qz si
cut dat mediū generis dat mediū sp̄ei ad qd̄ cetera cō
parat fm̄ eoz lapsus ab eo. Itē i vrinis dat coloz medi
us: z v̄ria media quo ad substantiā. d̄ quo sp̄alins ifra: ad
quē ceteri colozes compant. Et nō solū d̄ fieri cōpara
tio respectu mediū sp̄ei: s. et respectu p̄p̄y tēperamentū:
ad qd̄ cōpanē lapsus p̄ternāles. Nā ad p̄mū cōpanē lap
sus nāles: duo qdē extremi ponunt colozes: vt albus et
niger: z vnus medius qui nominatur citrinus. Item
hic ē notādū qz citrin⁹ capit duplī: vno mō cōiteret sic
omne salū d̄r citrinum. Aliquando proprie: z sic citrin⁹
est coloz: qui est immediate sup̄a palearem: z sic capiēdo
sp̄es citrini cōiter iste est coloz medius nō p̄ egdistantiā:
sed per interclusionem: qz est coloz vrine tēperati: qui se
habet: vt mediū coloz ad quē ceteri colozes cōparantur
fm̄ recessus eoz ab eo. vñ. io. Almasoriz. 30. caplo. Ter
tius quoz coloz ē coloz citrini: qz colozis tēperie i epate de
mōstrat: qz neqz maior ē qz debeat neqz minor. Et exp̄lit
Lernisonus colozem rubeū inter extrema p̄ eque distā
tiam esse mediū. Et vt clarius itelligat qd̄ dictū est nota
qz triplī coloz citrin⁹ repit. vñ qdē q̄ ē p̄mū albedini
pauce tincture: z iste ē palearis: vt ifra. secūd⁹ ē citrinus
qui ē p̄ximus huic tēperato tincture: z iste ē citrin⁹: q̄ est
metrū zc. z coloz v̄rie t̄pate. Terti⁹ ē citrin⁹ excedēs s3
in citrinitate: q̄ ē significās calitatē sup̄a t̄pamētū: z iste
coloz citrin⁹ ē q̄ metrū ē. d̄ q̄ Auic. secūda p̄mi d̄ colozib⁹
ingr. oēs aut q̄ sūt p̄ citrinū calitatē significāt. Et d̄r ci
trini⁹: qz ē filis coloz citri maturi: aut p̄mi citrini. Nā
v̄ria t̄pata nō oz excedere ex p̄re colozis: neqz sup̄fluita
tē ipostatīcā hēre maxie i debite recto: qm̄ sup̄fluitatib⁹
caret zc. S3 hec bñ i se h̄nt dubia: q̄ theoricis relinquo.
Et de hoc ifra d̄ ipostasi. Et ante qz p̄cedat ad ponē
dū colozes v̄rie: qb⁹ significamus sup̄ hūiores tā nāles qz
nō nāles. p̄ius numerabūt colozes medij: z extremi
cōiter ab auctoribus z p̄acticatibus notati. In quoz
numeratōe plures diuersificati fuere. S3 disputatiōes
omittēs inutiles eos enumerabo quos magis famosos
semp itellexi. Sūt nāqz ex eis duo extremi: alb⁹ z niger.
Suntqz medij: lacteus. glaucus. karopos. subpallidus:
pelearis dicm̄ citrinus p̄mo mō. Citrinus q̄ ē metrū
vt sup̄a. Citrinus itēstioris citrinitatis: q̄ ē talis i tertio
loco vt sup̄a. Flamus. Rufus. Litragularis. Igne⁹. Cro
ceus. Rubens. Clarus. Rubens. Roseus. Rubens ob
scurus. Rubens puluerulētus. Viridis phisticalis. Eru
ginosus. Indicus. Irrinus. Poralis. Linidus. Et sic alb⁹
bz gradus: ita niger vt niger q̄ tēdit ad salū: niger q̄ ren
dit ad obscurū: z niger q̄ tēdit ad viride. Et sic p3 qz oēs co
lozes vrine notati medij. s. cum extremis sunt. xvi. Et li
cet ita sit: tamen plures reperiuntur: vel plures reperi
possunt colozes inter hos mediantes: vt patet fm̄ inten
sum z remissum: quozum numeratio eēt nimis fastidio

Colores vrine causantur a qualitatibus actiuis per se

De vrinis quibus sunt colores principales

sa: et ad practica non multum necessaria. Nam ex vasis bene notis a medico potest ipse circa corpus humanum: et colorum noticia pariter bene ac recte operari.

Albus dicitur qui aque nivi aut cristallo assimilatur.

Lacteus vero qui sero similis existit a primo pax distans.

Glaucus autem qui cornu albo lucido: vel cornee tunice oculorum huic cornu compare.

Karopos qui cinericio coloris assimilatur: vel quod veterum ad albedinem tendentium coloris comparatur: et in vulgari nostro dicitur beretum multo chiaro: siue color asini habentis filios ad albedinem tendentes.

Subpallidus qui iuri carni semicoctarum similis existit.

Palearis quoque coloris palee frumenti ex qua extrahitur de nouo granum similatur. Vel ut Ras. 10. Almasoris quoque coloris aque in qua decocte sint palee. Alij vero coloris palee ortus dei: sed primas expositiones magis laudo.

Citrinus qui est palleari intensior assimilatus coloris citri: aut pomi citrini: ut supra.

Citrin intensioris citrinitatis est qui est intensior citri: non est merum: et assimilatur pomo aracy non valde citrini.

Glaucus quoque assimilatur coloris castanearum non bene maturarum: et dicitur castaneus: et intelligitur de colore castanearum munda tarum a corticibus suis.

Rufus quoque est valde citrinus tendens ad aliqualem albedinem cuiusmodi est color cerei dulcis et maturi: qualem color quique reperitur in auro tendente ad rubedinem: quique in pilis leonum equorum etc.

Citrangularis qui coloris citri tendentis ad rubedinem vel valde rubei.

Igneus est color aque zafrani siue crocei multum tincte.

Croceus est ultimus in citrinitatis intensione quoque capillis croci siue zafrani similatur: et hic tendit valde ad rubem.

Postea est rubens clarus qui assimilatur rose rubee clare valde: ut est scarlata.

Rubens roseus quoque assimilatur rose rubee: quod est vere rubea cum tendente ad obscurum: et non multum cuiusmodi est color dictus crimisini: et dicitur vere rubee propter albedinem cui inest color rubens: nam talis est color temperati corporis. scilicet licet permixtus ex albo et rubeo.

Rubens obscurus est qui assimilatur sanguini perfecto.

Rubens puluerulentus est qui assimilatur sanguini putrefacto extracto ex vena quem alij Rianos appellantur. Et dictus est puluerulentus: quia magis ad nigredinem pulueris et grossiciem tendit. unde videtur sic sanguis: cui commixtus est puluis.

Viridis color: ut Auic. sub se species habet quemadmodum citrinus: et sunt numero. v. capiendos species pro gradibus. scilicet phibitcalis. Eruginosus. Irinus. Indicus. Poralis. **Phibitcalis** quoque coloris fisticoz assimilatur deptis corticibus.

Eruginosus qui erugini eris assimilatur: et est intensioris viriditatis quam phibitcalis.

Irinus qui coloris foliorum lily dicti ireos: abique est declinans ad blavium: ut patet.

Deinde Indicus cuius color assimilatur indico: et hic ad intensiorem blavitatem declinat.

Deinde poralis quissimilis est succo foliorum porri.

Liuidus est color qui remanet in membro postquam fuit percussus aut vestigio facto ex ductu plumbi super pergameno. Color est liuius non multum clarus: nec multum spissus dicitur et liuidus.

Ultimo est color niger sub se gradus vel species habens ut albus. Et sunt niger tendens ad zalum siue croceum: ut apparet in ictericia et citrina: ut si commisceremus caliginem cum aqua.

Alius est niger intensa nigredine cum fuscitate: sicut esset commixtio attramenti cum aqua.

Alii est niger quem niger principis viditate: ut si cum pauco illo core viridi commisceremus indicum. **Ex quo** apparet quod colores principales sunt quatuor. scilicet albus: croceus: ruber: viridis et niger. In quorum medio stat ruber. Et hoc est quod per nos. **Cerimison** dicitur ipsum medium per equidistantiam obtinere. Sunt itaque in numero duo extrema: et tria media principalia: scilicet cum ad particulares species siue gradus notos accedimus repertiuntur in numero. xxvi. **Et scito** quod omnes colores ab albo usque ad citrinum: quod est metrum significant omnia frigiditatis. Qui vero sunt post eum usque ad viridem significant caliditatem. Qui autem a viridi usque ad nigredinem sunt plurimum significant frigiditatem. Et dicitur sunt plurimum: quia aliquando significant caliditatem: ut infra de colore viridi et nigro. **Scito** etiam quod de coloratione vrine disputatur: et quidam tenent quod principalis causa est calitas: et spaliter renum. Quidam quoque color humoris vel humorum quod cum vrina miscetur quod est tingit: et colorat: hec tamen due cause concurrunt: ut dictum est. Et talem disputationem theoricis relinquo. Ego tamen per adhaerere primis: quoniam ante aduentum vrine: ad renes non coloratur aquositas: ut patet in flobotomia in qua videtur aquositas non tincta: et si in eam egerit caliditas epatis et cordis. Quidam tamen asseruerunt ipsam colorem in gibbo epatis recipere. Et sicut per ordinem declarati sunt colores ita consequenter agendum est de significationibus ipsorum procedendo pariformiter de ceteris generibus. modo Auic. de quantitate substantia etc.

De albo colore vrine. Rubrica II.

Licet de significationibus colorum ut colores sunt: dictum sit: tamen initium facies de albo. Prius de eo sic in vniuersali dicam. Deinde ad significationes particulares consequenter descendam. Premittens quod de ipsis integraliter dici non potest nisi commisceantur

quique alij ex generibus alijs supra: puta ex quantitate sube et ceteris cum quibus clarior aut planior doctrina habebitur.

Color n. alb capis dupliciter: primo modo et largissime: ut vulgus pro omni re tenui transluente: quemadmodum cristallum vitrum valde clare album dicimus. Nam per hoc visus penetrat: ita ut visus videat obiectum inter quod et ipsum visum positum est vitrum tamque medium: et propter dicitur cadere. Secundo modo capitur album pro re visus disgregatiua: per quam visus non penetrat: sicut lac pergamenum album: et hoc. vii. vrina lactea Karopos et glauca hoc modo dicitur alba. Et differt primo a secundo: quoniam transluentia arguit frigiditatem intensiorem: digonem puationem: quod de secundo modo sic contingit. Urina itaque alba vel albedini attinetur ut est lactea glauca: aut Karopos in suba spissa quantum est ex tali colore cum tali suba significat frigidam et humidam dispositionem corporis et humorum siue cum humoris vicio: siue absque vicio humoris: significat ergo super flegma tamque effectus super causam. Super vires et eorum materiam. Super colicam arthriticam: capitis dolore: epilepsiam: paleam apoplexiam: spasmodum: super nauseam: indigestionem: destructionem: appetitum. Et vniuersaliter significat frigiditatem in nutritiis.

Urina autem alba etc. ut supra in suba tenuis: quantum est merito coloris et sube: significat frigidam et sicca dispositionem sine humoris vel cum humoris vicio. Nam friditatis est de albare vrina. sic citatis vero attenuare: ut supra. Significat quoque super mellis: tamque effectus super causam: ut supra quartanam retentionem et morbo darum: lepram opilationem in splene et hoc.

Urina alba quod aquosa: puationem digonis significat si non fuerit opilatio: aut materiam habuerit raptum ad alia membra: ut caput: quemadmodum contingit in frenesi: ut 4. apho. com. 7.

Alba cuius albedo est mucilaginosa significat multitudine flatibus mucilaginosis et crudi.

Alba cuius albedo est yunctuosa signat adipis eliquationem.

Alba cuius albedo ē similis albulē: q̄ ē macula alba oculi significat flātis liquefactionē q̄ ē aut futura ē. Q̄ si est cū febre acuta: mortē aut febrem auctam pronosticatur.

Alba cuius albedo ē similis albedini q̄ ē i fungo cū tenuitate et sanie signat ulcerationē i istis vrine. Q̄ si absq; sanie fuerit signat mās multā crudā: aut lapidē i vesica.

Alba cuius albedo assimilāt signati: significat crisi apā tū flāticoz: et laxitates iterioz: et egritudines q̄ accidunt ex flāte vitreo. Q̄ si fuerit nō p modum crisis suspiciādum est de futura apoplexia: aut palefi.

Alba apparēs cōtinue in egritudinibus cronicis quar tanam futuram protendit.

Alba plumbina sine ipostasi apparens mala.

Alba lactea i egritudinibus acutis: pncipiosa: nā ē signū q̄ mā p sui digōne lōgo idigeret tempore. Cum ergo natura sit debilis cum tāta seuitate nō potēs durare tempore lōgo sequitur rē.

Alba cuius albedo secuta est rubedinē seu inflāmatōez i egritudie acuta significat q̄ materia habet raptum ad aliud membrū qd apostemat. vñ protēdit aut fluxus vtrius: aut frenesim siue desipiētiaz rē.

Alba pueras i corpore sano: puatōez digōnis significat: Alba cū tenuitate declinās ad liuiditatē siue plūbeita tē: et qñ statiz est micta: et qñ quicuit per horas significat et hīcam senectutis. Significat enī defectus caliditatis in epate: et i mēbris oibus corporis frigiditatē fac ad albedinem: siccitas ad subtilitatem rē. vt supra.

Alba et i substantia aquosa apparēs cū quadam nebula diuulsa i prima die i apostematibus emūctozius signat effūneraz factaz ex apostemate.

Alba cuius albedo tēdit ad rufum: et cū substantia spissa: et cū qdā obscuritate i pre supiozi significat quotidianaz de flāte nālī. Q̄ si fuerit cū spuma magna adherēte vrināli: significat quotidianā d flāte viscoso. Si vō i modū mucilaginis de flegmate mucilaginoso.

Alba glauca ad rufedinē tēdēs et declinās ad fuscū i die accessiōis apparēs vel post imēdiate cū suba tenui cuius ipostasis fuerit seqstrata: signat qrtanā d melia nālī.

Alba cū suba tenui puata odore et trāslucēs: et pmanēs tenuis: q̄ nō ē pp diabetē vñ opilatōez vel crapulā apparēs i febriz: si associet cū vīute debili significat mortē. Si vero cum virtute forti lōgitudinem egritudinis significat: et vñ plurimūz terminationem per apostema.

Alba tenuis i suba i pueris patiētibz febrē acutā plurimū significat mortē. Q̄ si fuerit cū vīute forti cum alijs bonis signis significat crisi p apā i mēbris inferioribus.

Alba turbida et turbida pmanēs: sine odore i febribus apparēs. Si fuerit cum virtute forti lōgitudiez egritudinis significat. Si vero cū debili mortem.

Alba tenuis et tenuis pmanēs: i qua apparet nubes spumosa citrina: fm Almasorem est pessima.

Alba lactea et permanens lactea: in febribus acutis significat mortem.

Alba turbata saniosa fetida squamosa vel fursurea apparēs i corpore hīte apā i visceribus significat apationē apatis: tua tñ ē p alia signa cōprehēdere: i quo loco fuerit postema: sed talis vīa cōsuevit apparere in terminatione pleuresis per viam vrine.

Alba mediocriter tenuis i multa q̄titate micta apparēs i febre quotidiana de flāte vitreo i quarta qnta vel fm Auic. significat solutōez febris: et hoc itelligit pcedēte vīa clara gīsa i q̄ appebāt solutōes gīse flātī virrei.

Alba tenuis pmanēs tenuis mediocris q̄tatis: iaz pcedēte vīa spissa: et cū hoc nō apparēt signa solutōis vtrius nec signa apostematū membrorum inferiorū: ap-

parēs i febre acuta significat frenesim vel fiērez: vel futuram. Auic. Almanfor.

Alba q̄ lacti aut signati est similis: pmanēs talis: si fuerit pauca significat palefz: aut apoplexiā. Auic. Et dī pauca: qñ si multa fuerit cū fortitudine virtutis istoz morboz solutionem denunciat.

Alba vel pallida tēdēs ad liuiditatē spissa cū circulo plūbeo apparēs fm isaac epilēsiā ex flāte significat. Q̄ si nō fuerit spissa: sed subtilis cum alijs cōditiōibus significat epilēsiā ex melācolia.

Alba vñ pallida ad liuiditatē tēdēs i qua apparēt a mose resolutōes et rotūde p totū i corpore nō febricitāte: fm isaac dolozes articuloz: ex flegmate significat.

Alba vel pallida spissa i q̄ apparēt spuma viscosa i circulo q̄ qñ adheret vriali: vel i q̄ apparēt ampulle vñ granula q̄ fortiter adherēt vriali: et qñ cōquassat statim illa granula vñ spuma rē. tēdūt ad circuli: fm isaac significat dñūz flātis i capite ab ipso circulo declinādo ad iteri: et si post cōquassationē talia redeāt ad pdictū sitū significat catarrū descendere ad pulmōnē et ad torū pect. Si vō i ipsa appareāt hūores grossi et lōgi: et maxie existētes circa fundū significat abūdātiā flātis: i capite pectore et renibus: et granitatē totius et iūcturaz specialiter.

Alba subtilis apparēs i corpore i quo sentit sub costis dextre ptis extēsiō cū granitate: et quo ad tactū sentitur duricies: significat opilationē. Auic.

Alba pallida glauca vel lactea i substantia mediocris diu pueras: appens i corpore i q̄ appet inflatio toti corpis et minor q̄ i idrope cū anhelitu fetido nūc ēt apparētibz gbusdā vesicis nūc delitescētibus significat iposarcam.

Alba subtilis trāslucēs virgulata apparēs i corpore i quo apparēt toti corpore dispositio feda tēdēs ad nigredinē: et sub costis sinistre ptis sentitur grossicies et duricies: significat splenis opilationem. Auic.

Alba puia multū tenuis p totū i q̄ aliquē resolutōes aduste apparēt multa i q̄titate: et multotiēs micta: et in corpore i quo sentitur dolor circa renes: et infirmū siti i se stat: significat diabetē. Auic.

Alba i q̄ apparēt arenule croceae vel rubee pmanēs talis significat lapidē futurū i renibz. Et hic nota dñaz iter arenulā et hūorē adustū: qñ si arenula digito cōprimat difficulter teref: si vō hūor facilē adheret et retinet.

Alba subtilis q̄ prius fuit spissa arenosa apparēs i corpore i quo sentit dolor circa renes significat lapidē cōfirmatū i renibz. Q̄ si doluerit circa vesicā: vñ caput virge significat cōfirmatū i vesica. Sed hic nota q̄ arenule renū sūt rubee vel citrine: vesice vero albe tendētes ad colorām luti.

Alba i q̄ apparēt sanies cū gbusdā resolutiōibz crinoidalibz: et ēt sine bis: q̄ sanies ē aliquatū sube vīe incorporata: et post ei mictū statiz: vel qñ statiz descendit ad fundū: vbi ipsa sanies manifeste cōprehēdit cū dolore circa renes: significat vlceratōem renum. Auic. Isaac.

Alba subtilis cū gbusdā resolutionibz nigris in fundo vbi mulier a matrice molestā: significat retētiōē mēstruoz. Q̄ si talis i viro apparuerit: et cū sentit dolorem circa anū significat retentionē sanguinis emoroidalis.

Si vrina prius fuerit alba subtilis. deinde facta sit turbida in muliere habente dolorem circa matricem significat solutionem mēstruorum.

Item aduertendum q̄ vrina alba luminosa et multa: cuius sedimē est multum grossum: et eius substantia etiā ad grossiciem tendit: significat flegmatis frigiditates. Q̄ si non fuerit luminosa clara neq; puia. imo eius albedo ad fuscadinē traxerit neq; eius sedimē multū fuerit.

De vrinis

Scire debes: qd colera rubea est occulta: qd sui caliditate vrina alba ad fuscitudinē declinare facit. Et si fuerint signa egritudinis acute: vt cauma magnū: sitis itēsa: z hō. z cū his nō apparuerit signa timoris neq; frenosis: z hō. debes scire qd colera rubea declinabit vel declinabit ad aliū canalē vt ad intestina: z accidet ei excoziatio: siue fluxus colericus: vel subtili mō euaporāte sub forma sudoris ad ex pelle. Et hāc vidi: vt iacet littera i Bādicto d albertis nobili de florentia: in quo apparuit vrina talis cum signis acute rei superuenit fluxus colericus z sudor copiosissimū.

Alba cū suba tenui: z in quātitate multa sine ipostasi: crapulam significat precessisse in sana: z maxime multi vini potatione specialiter albi.

Alba tenuis i pueris apparēs mala. secūdo pnosticoz.

Alba tenuis perseverans longo tempore in sano idro: pem futuram nunciat. Itē talis in hñtib⁹ grauedinez bumeroz: z colli significat lippotomiā. Itē talis pferuēas i senibus: significat defectionē vtutis z caloris nālis. Itē talis apparēs post lōgas egritudines sanitatē significat egritudinū. Itē alba z tenuis i q̄titate multa: z frequēter micta: z cū magna siti diabetē significat.

Alba z tenuis significat lapidē i vesica: vel opilationez in vīs vrialium ab humore grosso vel terrestri: vt fleumatis vel melancolie.

Alba tenuis apparēs i pñ febris si micta fuerit cū malis signis suspecta est. Qd si cum bonis terminationē egritudinis per apostema significat.

Alba tenuis i febre occulta z lēta apparēs liquefactionem corporis significat: z ethicam vel ptisim.

Alba tenuis multe q̄tatis frequēter micta: z sine siti apparēs in fine febris significat solutionē z purgationez hūoris frigidi flātici: vt flātis vitrei z hō.

Alba tenuis in febre incensua apparens frenesim presentem aut futuram significat.

Alba in substantia spissa per totum apparens in principio egritudinis longitudinē eius significat.

Alba in substantia spissa in febre lenta apparens in principio egritudinis longitudinē eius significat.

Alba i suba spissa i febre lēta apparēs si lōgo tpe apparuerit significat determinationē egritudinis p apostema.

Urina in colore alba z spissa si i die cretica apparuerit z fuerit multe q̄tatis in laboriosa febre liberationem ab apostemate significat. Iuxta illud Ypo. q̄rto aphōz. Quibus spes est ad articulos zc.

Alba z spissa apparēs post crism recidiuam significat.

Alba apparēs z spissa in febre incensua: significat egritudinē esse compositam ex duobus humoribus.

Alba lactea p totū spissa longo tempore talis apparēs significat lapidem futurum in vesica.

Alba lactea apparens in dolore epatis cū multa quātitate: significat vnius doloris dissolutionem.

De nigro colore vrine. Rubrica III.

Quoniam colores medij ex extremis cōponūt. tāq;

ex pncipis: hinc cū dictū sit d albo: de nigro pñr vñ agēdū. In gnāli dōz igit q: vt dcm ē supra. Color niger hz grad⁹ vt alb⁹. nā qdaz tēdit ad viride. de qb⁹ oib⁹ tāget stat i significationib⁹ pticularib⁹.

Premittēdū z qd color niger significat: aut vehemēs icēdiū: qd cōphēdit in exitu vri ne: qm ardet: z an ipas pcessit vrina citrina: z hec nigra nō ē vñ nigra: s ad aliquale trahit croceitatē siue citrinitatē vel fuscēdinē: aut frig⁹ forte. qd cōphēdit: qm an ipas pcessit vrina viridis: vel linida: z ei⁹ calor magis ni-

ger siue magis purus: z est priuata odore qd addit: qm qd ex caliditate ē: est cū odore forti. Aut ē ex casu caloris in nati siue ei⁹ mortificationē: qd cōphēdit ex casu fortitū dinis z resolutionis vtutis. nā resolutionis spiritib⁹ corp⁹ splē dīficatib⁹ relictis ptib⁹ terreis relinqt opacitas zc. aut crisiz siue expulsiōē melācolice mani: qd cōphēdit cū ipsa apparet i fine quartanaz febriū. In purgationibus matricis i doloribus renū siue dozi. In resolutione egritudinū splenis. In retētiōe mēstruoz: z sanguis pñuēti p anū egredi. Vñ Egid⁹. nigroz vrine faciēs icōmoda febriis. Qrtanā soluit mōtē pōtēdit z vrit. Si niger ad sudū residēs se deprimat humor. Matrix purgat multi senti na cruozis. In febre fert mortē nigra paucula fetida pin guis. Vesice vicio renū pñuētiq; remote. nā vt dictū ē: in passionib⁹ renū apparet vrina nigra: maxie qm accidit cōminutio lapidis i renib⁹. vñ vrina igrossat z efficit nigra ex cōmixtiōe ptū adustaz terreaz in eis zc. Vñ ruf sus ingt: vt Auic. scōda primi de vrinis. vrina nigra bona est in egritudinib⁹ renū: z i egritudinibus lapidū: que ex hūozib⁹ pñuētiū gñis: significat z adustionē i epate: z ru pturā vene i eo: vñ sāguis nigre fact⁹ cū vria expellit zc. Nigra micta i multa q̄titate si post ei⁹ mictus corpori segt alleviatio bonū. Qd si fuerit i pauca q̄titate: z in febre acuta: malū z quāto grossior: tanto deterior eo: qd resolutionem maiorem indicat.

Nigra in egritudinib⁹ acutis mortalis: iam dictus est.

Nigra in senibus apparēs mala: qd denotat maximuz lapsum a dispōne nāli: qd vehemēs incēdiū z vehemētem putrefactionem.

Nigra apparēs post laborē denotat spasmū de inani tione significās vehementem adustionē z exiccationē.

Urina cui⁹ ipostasis ē nigra: z ipsa est fetide substantie: cui precessit color rubeus vel flauus in febribus acutis apparens mortalis.

Urina nigra cū ipostasi nigra in magna q̄titate micta iam pcedētib⁹ signis digōnis apparēs i die cretica i hñte qrtanā vñ pñuētiā d melia solutionē febris significat.

Nigra in senibus aut mulieribus apparens si non fuerit pp viciū vrialium membrorum mala.

Nigra pura tendēs ad plūbeitatē puata odore mortificationem membrorum interiorum significat.

Nigra spissa turbata iā pcedēte alba subtili: z cū hoc dolor sentit sub costis sinistre ptis. vñ. circa splenē solutionem egritudinum splenis significat.

Nigra apparens in egritudinibus renū vel visice. et in corpore est febris acuta: z in renibus z vesicis sentitur dolor: z ardor fortis est pessima.

Urina nigra micta tenuis habēs diuersas ptes ipostasis i egritudinib⁹ acutis nō necessario ē mala: sed quādoq; est crisis denunciatiua. Tu quoq; signa alia ex parte virtutis z ceterorum considera.

Urina nigra paulatiz micta lōgo tpe hñs ipostasis spēsaz cū odore acuto: i febrib⁹ apparēs significat multo tiēs dolorē capitis desipiētā aut surditatē. Itē z aliqui post ista fluxū nigri sanguinis nariū. Et qm sociat vrine nigre i qd ē sedimē pēdēs res nigra rotūda aggregata cū qua inuenit odor mal⁹: z tēsiō i laterib⁹ z apa sub ipocū drys: z sudor significat mortē. Nā tensio significat spasmum z sudor debilitatem.

Urina aquosa ad nigredinē declinū significat tenuitate sua lōgitudinē egritudinis: z sua nigredine maliciā suā.

Si vrina fuerit nigra z subtilis: z ille cuius est desiderat cibum moritur.

Urina nigra in substantia tenuis quando conuertitur ad subalbedinem z grossiciem: z non associatur ei ex illa

quies significat egritudine in epate: et pprie icteritiaz: qm bec conuersio q est a subtilitate in grossicie et a nigredine in subalbedine significat debilitate caliditatis et casum digestionis: et illud e qbus associat: aut succedit leuitas. Et si no fuerit pp illud: significat q ma ia e iniscata in epate: et no e pp mudificatione et iam fecit accidere opilationem imo si e caliditas: tunc iaz subito faciet accidere apostema.

Urina nigra tenuis q mingit i febrib' acutis paulatiz in tpe logo qn est cuz dolore capitis et colli: significat destructione ronis gradatiz: et est in mulierib' magis saluu. Auic. scda qrti. de vrina nigra et. vii in suma vrina nigra in principio est perniciofa: et silr in eorum fine quando cum ea no fuerit allemuatio: nec significauit crissz.

Uria nigra si est a renib' quasi continue talis mingit et precedente et no pcedete motu: sed si sit talis pp admixtionem melacolie q subtiliat p motum et subtiliata ad vias vrine mittit: illa sit talis post motu nota. **P**ostremo notadu q post vrinam nigrā: vel ipostasim nigrā in malicia e vrina vel ipostasim viridis eruginosa plumbina idicalis et bz. de quibus supra q oēs malicie sunt maxie enuciatiue: nam aut significant mortificatione caloris: aut adustione vltimam. Quare post determinationem de nigra: de viridi agendum est.

De viridi colore et liuido vrine.

R^{ca}.

III.

Color viridis grad' vt bz ceteri et. **E**st enim phisticalis: q viriditate ad aliqualem albedine tedete picipat: frigiditates siue caloris mortificatione denuncians. **U**ri et vrina et idicalis silr mortificatione significat. Sed vrina vehemētiore videet denotare mortificationes. Juxta illud Auic. scda pmi de vrinis. Que vo colore preos bz frigiditate vehemēte bz plurimū significat: et ante ipaz pcedit vrina viridia. **E**ruginosus vo et poralis icēdiū vehemēs significat. Unde Auicē. allegato loco. phistical vo significat frigiditate: et silr oēs in qbus existit viriditas pter ea que erugini cris: aut succo porri assimilāt. bec nāqz vehemens significat icēdiū. Tu tñ sis attētus ad ea q dicta sunt de iudicio vrine quō facili decipi pōt medic' a colore eius: qm etiā a friditate pter color eruginosus et poralis cāri. ppter qdōs sidera pulsum egri: icēdiū in eo: odorem acutu vrine ac eius colore subtilr: quoniā eo casu erit viriditas declinās ad quādā rubedine ppicēdiū qd in alijs nō reperies. Sicqz alia cōprehēde signa: ex qbus vna cuz iudicijs vrie iudicabis: vt supra et.

Uridis eruginosa deterior est porali magis denotans incendium.

Eruginosa post febre icēsiuā: aut maximū dolore apparene: spasimū nō pportionatū ad mām denūciat. Colera su per aliqō mēbru vt stōz sparsa: aut spasimū de siccitate manifestat: qz magnā exiccationē ex magno icēdio denūciās.

Uridis in pueris apparet significat spasimū in eis futurū. **Q**z si fuerit eruginosa: aut poralis expectādus ē de inaniōe seu ad mām nō pportionatus vt hic imediate ante. Et si fuerit phisticalis cu ceteris hōrtatib' signis de repleione pñciari poterit.

Eruginosa vehemēter significat perditionē: qz vehemēs icēdiū: et venenositate significat. Nā colera eruginosa venenum est. pma pmi de humoribus.

Urina vehemēte significat friditate: et vt qbusdā placuit venenū in potu sumptū: q si hypostasim apparuerit spes erit vite: si nō: timeet ei. nā ex hoc pprehendit dominū virtutis: aut oppositum.

Eruginosa viridis multe quātitatis. cui substantia ē sicut oleū viride habēs nebulā sicut tela grossa et ē fetidissima et horribilis i qua apparet resolutiones squamose vel fursu

ree vel crino ydales: ita q oēs apparent silr vna: significat fm isaac tertiam spēm ethice.

Et quoniam color liuidus noiatus ē supra in scdo capitulo imediate post virides. hinc de eo dicendum.

Liuidus igit color friditate aut caloris mortificationes significat et bec pmaxime in febrib' apparet pestilentialib'. Ubi aduertēdū q becyrina in mulierib' est min' suspecta qz in viris pp friditate pphonis et humor fridoz abundantiā. Nā in eis frequēter apper. **Q**z si ipsa apparuerit i viris febricitatib' suspecta habēda ē: maxie cū fuerit febris auticēsiua aut pestilentialis et.

Potest apparere in nō febricitate vrina subtilis substantie: q ad liuiditate siue plūbeitate cū quadā albedine declinat q sic p hōrā post eius mictuz remāsit: ethicam senectutis denūciat. Theophilus. ē. n. talis ex defectu caloris epatis et aliorum membrorum.

Urina tedēs ad liuiditate participās albedie spisse substantie cū circulo plūbeo epilepsia de flate significat.

Urina liuida cū palliditate in q apparet athomose resolutiones et rotūde p totū in corpe nō febricitate dolore articuloz ex flegmate significat. isaac.

Urina pallida ad liuiditate tedens spumosa et cinerosa: cui' superior ps vt sicut oleū: et ē pauca in quātitate: et i corpe nō ē fluxus vētris significat ptisim.

Uria pallida tendēs ad liuiditate apparet in corpore: in quo apparet color pallidus per totū: et maxie i oculis significat friditate epatis. Quidā tñ existimauerūt colore liuidum posse ex vehemētia caloris pducī. Alij qz ex sola causatur friditate: aut caloris remissione: vnde placētinus eā absolute debilitate caloris nālis in epate et venis et corruptione cū putrefactioe cōi in venis et epate et vix vrinalibus significare pñciat: et sic straguriā et aperitonez venae aut rupturā in vix illis et vesice vlcerationem et febrez et inuā idropem spāliter asclitē significat. **Q**z si fuerit pauce quātitatis et micta cū difficultate in febre cōtinua mortem significat remoto vitio vesice: et vrinalius viā. Item in asclite cū virtutis debilitate mortem oio significat. Itē significat et ptisim empima tussim: catarrū epilepsia: vitii matricis et. **Q**z si fuerit multe quātitatis: et in die critica apparuerit saluationē febris continue: aut solutionem febris quartane aut solutionem opilationis splenis aut epatis significat.

De citrino colore vrine.

Rubrica.

V.

Gradibus citrini dictū est supra. et hic p citrinū itellige citrinum q citrinitate participat itensiori qz sit citrinitas que debetur teporato. nam citrinus q est dictus est citrinus secūdo loco vt supra.

Citrinus itaqz color i presentia et oēs gradus q sub eo cōprehēduntur caliditatem vlr significat. vii. A. secūda pmi de coloribus vrie. Des aut q sunt post citrinum caliditatem significant. Et differūt abiūcem fm intensum et remissum vt verbi gratia. citrinus significat caliditatem itensam vt vnum. flauus vt duo. vel vnum cum medio. Ruffus vt duo cum medio. Citrāgularis duo cum medio vsqz ad tria. Igneus tria cum medio. Croceus quatuor et. ita qz croceus vltimuz obtinet gradum itensionis in latitudine citrinitatis. Est tamen aduertendum q hic color citrinus causatur ex admixtione colere cum aquositate vrinali: q quāto colera est subtilior et calidior alijs paribus intensiorem gradum citrinitatis et clariorem inducit et ideo rubens clarus est gradus intensior citrinitatis: qui ab. A. appellatur croce. et istud videtur persuadere ordo littere eius allegato loco: cuz iquit postea. Igneus q tinctu

NN

De vrinis

re croci assimilatur: et ipse quidem vehementer citrinus: postea croceus: qui assimilatur capillis castrani: et iste est qui vocatur rubeus clarus. Nam postea in ista ultimo loco positus videtur dicere ascendit: et non descendit. quemadmodum in reliquis precedere tibus postea positus. Sed obstant huic sententie verba Avic. paulo post in eodem capitulo cum inquit. Si autem citrinitas fortis fiat: et usque ad igneatis terminum perveniat: et ad finem in ea significat: quod calor incessanter procedit: et iste quidem est finis citrinitatis. Credo exponendum finis. id est terminus ultimae exclusivus citrinitatis cum quo stat quod croceus sit finis ultimus inclusivus citrinitatis. Et pro ista responsione videtur in superficie textus in. 10. Alman. de vrinis inquit. Color quartus est igneus et significat calorem additum et inflammatum. Quibus quoque color croci qui non plus caloris demonstrat quam igneus: significat tamen sanguinem in corpore multum abundare: et ex eo aliquid urine mixtum fore. Et illud quod non plus rubeum videtur quod non multum: sicut non multum distat a se invicem terminus exclusivus et inclusivus respectu eiusdem. fortasse speculati videtur quod ex adustione illius pauci sanguinis debet urina reddi minus calida: quam sit ignea rubeum. Relinquo theoreticis consideranda. Ex quibus inferitur quod urina citrina dominium colere denunciat. Citrina flava intensiorem gradum colere: et sic consequenter de alijs secundum ordinem qui positi sunt. Nota tamen quod aliquando urina in egritudinibus frigidis multum tingitur: ex cuius tinctura non debemus arguere supra dominium colere: et hoc specialiter in tribus casibus. primus est ubi sit fortis dolor: ut in colica frigida: dolore auris fortis: dentium et huiusmodi. In qua ex forti dolore agitantur materie colericæ: et dissoluntur. et ad vias urine pelluntur: ad quod concurrunt inflammatio spirituum et caloris ipsum dolorem consequens. Secundus casus est opilatio ex flegmate contingens in via iter porrum felleum et intestina. quod propter colera quod ad intestina mitti consuevit ad vias urine transmittit ipsam tingens. Tertius est quando in venis est opilatio propter flegma ipsum: et sic flegma putrescit: et inflammatur caliditate putredinali: quod flegma sic supercalefactum per vias urine pulsum ipsas colorat. Differt autem hic color a colore qui ex colera accidit: quoniam rubor et intensio coloris qui est ex flegmate infecto est remissior non luminosus propter grossiciem flegmatis. Rubor vero qui est ex colera est e contrario propter partes igneas colere: et eius subtilitatem.

Urina itaque citrina quod metrum est: ut supra temperamentum: et caliditatem in epate et membris nutritivis significat bonam et competentem digestionem: et maxime si est verum in viro iuvene debite recto mediocri habitudinis sanguineo vel colerico non multum: quod additum est: quoniam talis urina consuevit quandoque apparere in mulieribus et eunuchis pueris flegmaticis tertianam ex colera vitellina patientibus: non raro et in senibus continuam habentibus. Quod si fuerit talis urina cum tenui substantia et radiosa opilatione in epate et splene significat. Quod si pauca extiterit quantitatis fluxus ventris significabit. Nota tamen quod citrina corporis temperati non habet hypostasim: dico temperate recti: quoniam in tali non est humorum abundantia in eaque non est excessus etiam ex parte coloris vel substantie: cum neque in eo sit excessus ex parte qualitatum activarum vel passivarum que sunt principia colorum et huiusmodi: ut supra in primo capitulo.

Citrina subtilis substantie declinat ad albedinem. Cuius superior pars est sicut oleum: et in ipsa apparet nebula vinctuosa non statim cum micta est: sed quando genuit per horam significat primam nebula sicut tela aranea non statim: ut dictum est: et in ipsa apparent resolutiones squamosæ: siue petaloides significant secundam speciem ethice.

Citrina cuius color est citrinus naturalis: vel parum ipsum excedens

et in prima die appet hypostasim quod in fundo residet cum alijs conditiõibus significat effimeram veram.

Urina citrinissima in colore: id est substantia vero ad modum vitelli ovorum et tenebrosa significat tertianam de colâ vitellina.

Urina in colore pallida declinat ad subcitrinum et in substantia mediocriter tenuis: et obumbrata in parte superiori: et in fundo et in medio tendens ad claritatem: significat quotidianam de flate acetosam: et de his magis infra suo determinato loco.

Urina in colore citrina vel subcitrina in substantia tenuis mediocriter cum obumbratione partis superioris tendens ad liquiditatem diu permanens talis apparet in corpore in quo appet venter multum tumefactus. Et quando venter percutit facit sonum: sicut tympanus: et collum est gracile: et brachia et tibiae sunt gracilia valde et fortiter sitit: et ibi appet inflatio pedum: significat tympanitem.

Urina citrina vel subcitrina tendens ad quandam nigredinem apparet in corpore in quo oculi tendunt ad quandam nigredinem viriditatis: et sentit dolor extensum sub costis sinistre partis sine gravitate et duricie significat calefactionem splenis: maxime quando in urina apparet quidam humores adulti nigri.

Citrina vel subcitrina in qua apparet pilivini palmi: significat humores grossos circa renes existere.

Urina ruffa vel subruffa: semper excessus caliditatis significat et dominium colere in epate et venis vel flegmatis salis: hec itaque urina cum apparet significat aut icteritiam aut abundantiam universalem absque opilatione epatis: et quandoque colicam cum febre.

Ruffa subtilis substantie si longo tempore apparuerit icteritiam cum opilatione denunciat.

Ruffa vero grosse substantie apparens significat multiplicationem materie que conturbatur in epate: et venis: aut forte ebullitionem in epate maxime calide quam non extirpat per ebullitionem: et sic persequens mortem aut idropem asclitem denunciat: maxime si virtus debilis fuerit.

Ruffa cum tenui substantia et quantitate mediocri in die sequenti accessione apparet aut tertianam continuam aut iterpolatam: aut caustionidem: aut emitritum: aut frenesim futuram aut antracem aut carbunculum. Quod si fuerit grosse sube: significabit sinochum vel sinochum vel eius species. Quod si fuerit cum substantia mediocriter spissa significat caustionidem vel febrem ex flegmate falso: vel scabiem abundantiam sanguinis corrupti et calefacti.

Urina citrina et plus citrina quam oporteat in ictericia mala. significat enim futuram idropem.

Citrina et clara indignationem egritudinis significat: timendum est quod de infirmi defectu specialiter in acutis ut scdo pronostico.

Ruffa in substantia tenuis indignationem: digoni tamen vicinam significat.

Ruffa in substantia tenuis cum hypostasi nigra in passione splenis pessima.

Ruffa in substantia tenuis in febre incensua et frenesi mala. Quod si cum hoc aderit capitis dolor pessima.

Ruffa a media regione superius liuida equaliter spissa periplemoniam significat.

Citrina vel citrina pallida tenuis vel mediocri que appositam manu per totum liuescit guttam: aut vicium pectoris significat: sed ex gutta sediminosa est urina.

De rubeo colore.

Rubeus color sub se gradum habet ut dictum est: quemadmodum ceteri extremi et medii: et hi omnes peccatus siue dominium sanguinis significant aut eius mixturem significant. nam rubeus clarus significat peccatum sanguinis arterialis sola quantitate peccantis. Rubeus roseus peccatum sanguinis venalis in quo: ut in synocha. Rubeus obscurus: peccatus sanguinis in

quali nō nāli. Rubeus vero puluerulentus peccatum sanguinis grossioris in quali preternaturali. nam cum vrina sit sanguinis aquositas: nō est mirandus si in ea tales colores fieri possunt. Et iam exemplificatum est qd clarus ē sicut color rose rubee clare: vt est scarlata. Roseus vero vt ē rubeus rose rubee tendentis ad obscurum vt crimisini: obscurus qui assimilatur sanguini perfecto. puluerulentus vero qui sanguini putrefacto ex venis tracto significat et oīz magnam mixtionem partium terrearū cum sanguine: vt in quartana sanguinea. Duo etenim primi significant ebullitionem sanguinis absq; putredine: vnde in principio sinochi appet vrina rubea obscura. In statu vero materia ente digesta rubea puluerulenta. Et que dicta sunt intelligi habent esse vera ceteroz paritate seruata ad hunc intellectū.

Et hic nota qd sanguis extensius facit maiorem inflammationē q̄ colera: et hoc in toto corpore ppter multitudinē sui et p̄pinitatem eius ad oīa membra: colera vero intē sine. Et ideo dicebat Auic. Possunt et hec dicta aliam recipere interpretationem: sub roseo comprehendendo duos primos colores: qui causant ex permixtione colere rubee subtilis: per obscurum qui causatur ex permixtione colere grosse et vitelline et huiusmodi. Per puluerulentum vero qui causatur ex permixtione sanguinis cum colera nigra terrea: aut cum alio humore per adustionem terrestrificator: et hec interpretatio sic adequatur textui Auicē. considera. Igneus significat maiore calitatē q̄ rubee puluerulentus.

Rubea in egritudinibus acutis saluior est q̄ aquosa alba: et melior rubea sanguinea rubea colerica. nam vbi apparet in talibus alba dubitandum est materiam ad alia deriuari loca: aut vtutis ipotetiam.

Rubea colerica: quia clara ignea in egritudinibus acutis in colera quieta manet non est magni timoris. Quod si colera fuerit mobilis magni extat timoris. nam ex ipsa denotatur magnum dominium colere cum ipsa ad aliam partē moueatur: et ex cōsequēti ad magnā lesionē aptitudine.

Urina rubea in egritudinibus renum presertim non exstente febre acuta est mala: quoniam s̄m plurimūz calidū significat apostema Auic.

Urina rubea in doloribus capitis desipientiam portendit: quoniam pprehendimus calidā mām ex dolore caput petere: et maxime: cū icipit diminui in rubore.

Urina rubea in egritudinibus acutis rubere incipiens et sic permanens et in fundo hypostasim nō faciēs perditionis egri timorē affert. Nā talis impotētia vtutis significat.

Rubea vō turbida siue grossa taliter permanens apostema epatis et caloris innati debilitatem significabit: et maxime vbi circa epas dolor et grauitas apparuerit. Itēz tali apparenate arguitur naturam nō posse sanguinem ab aquositate sequestrare: et ex consequenti debilitatem et.

Urina rubea similis loture carnis recentis: aut rubea sicut aqua in qua dissolutus est sanguis significat aut epatis debilitatem: quia virtutis eius aut sequestratiue aut sanguinis multitudinem. nā in primo casu segē debilitas virtutis: in scōdo vō fortitudo et tolerātia.

Urina in substantia spissa turbata in colore intensa rubea purpurea vel puluerulenta s̄m isaac continuam de sanguine significat.

Rubea intensa spisse substantie in qua in p̄ma die appareret nebula sinocha sine putredine significat. Gal.

Rubicundissima in modū flāme ignis saltās cum spuma minuta tendente ad viriditatem in parte superiori turbata nō spisse substantie: significat causonem verum: et maxime si cum hoc apparent causonis aliqua alia indicia. Almansor. Galienus.

Rubea magis in colore remissa: q̄ dicta cuius substantia

est mediocriter spissa: cuius pars superior ad liuiditatem cum quadam viriditate: et in ipsa apparēt humores adusti: significat causonem de flegmate falso cum appēditio dicto iam. auctores.

Urina rubea rosea intēsa parum spisse substantie turbata continuam de colera significat. Si vero cum tali vrina apparuerit liuiditas cū q̄busdā granis seiunctis et minutis significabit etinuā cū pleuresi. Almas.

Rubea ignea aliquantulū remissa: et in substantia sub tenuis: et in parte superiori obumbrata: habens malum odorem et fetorem: tertianam vel duplicem tertianā de colera naturali significat diuersificando s̄m etatem sexum et complexionem. Nam aliquando significans tertianam in iuvene significat continuam in puero: et sit tibi pro sequentibus et antecedentibus canon.

Subrubea in substantia sua tenuis siue parum spissa te nebrōsa in parte superiori: significat continuas de flegmate falso. Isaac.

Subrubea vel rubea puluerulenta. et in substantia per totum spissa obscura: et obumbrata in parte superiori significat quotidianā de flegmate dulci.

Rubea grossa cuius egressus est paulatinus et frequens cum fetore apparens in febribus significat mortē. Auic. Si ipsa multi exitus: et multi sediminis significat separationē: et p̄prie in febribus icenitūis.

Rubea in qua appet hypostasis sicut frusta carnis apparens in febre acuta mortē significat. Almas.

Urina in qua apparet hypostasis rubea in febribus adurētibus significat vltimā sanguis repletionē Auic.

Urina cuius color assimilatur loture carniū: et ē valde fetida et pinguis significat mortē. Auic. Almas.

Urina rubea intēsa apparēs in corpore nō febrienti et circa partem dextram sub costis sentitur caliditas excedens calefactionem epatis significat. Auicē. et maxime si in oculis apparet citrinitas.

Rubea turbata remanens turbata spissa similis loture carniū: que cū difficultate mingitur apparēs in corpore in quo sentit sub costis in dextra pte tumor ad modum lune nouelle: et cū hoc patit fortē sitis: significat apā calidū in gibbosa pte epatis. A. Almas.

Urina minus rubea q̄ prius dicta turbata et spissa q̄ cum difficultate expellit apparens in corpore de quo in precedēti et in principio nō apparet febris: sed in p̄cessu: et sentit aliquid quādo tussicula: in qua nil expuitur: et nō patit sitis fortem: et cum sub costis dextris appet tumor ad modum lune nouelle: q̄ quādo tangitur nō sentitur multū: significat apostema frigidum in gibbosa parte epatis. Quod si cum ea appet pondus suspensum: et cū hoc post assumptū cibū grauitas dolorosa: et quodāmodo difficultas anhelitus: et sub costis nō appet tumor ad modū lune et. significat apā factū i cōcauo: et maxie qm egritudines sunt humoroze et.

Rubea cum hypostasi alba in acuta egritudine coctioez cōpletā et salutē et breuitatē egritudinis significat.

Rubea cū sua sibi sili hypostasi diuturniorem egritudinem precedente significat: est tamē certa: et fidelis nuncia salutis sperande.

Rubea cū sua sibi sili hypostasi lōgo tpe talis apparens in acuta egritudine: mala est.

Urina rubea et pauca in idropicis mala et pessima.

Rubea et subtilis in egritudine acuta mala.

Rubea et turbida apparens in secūdo die crisi nunciat in quarto.

Rubea qualis sanguis in acuta egritudine pessima.

Rubea et in tertia sui parte superiori alba alienationem et frenesim et mortem significat.

De vrinis

Rubea inferius in medio obscura superius liuida equa-
liter spissa pleuresim significat.

Rubea inferius superius nigra per totū turbulēta epa-
tis apostema significat.

Rubea in qua apparet sanguis purus: et cum hoc sentit
dolor sub costis dextre partis fluxum sanguinis ab epate
venientem significat. Salernitani. Almāf. 2c.

Rubea apparens in corpore in quo sentit dolor extēsi-
sine grauitas sub costis dextre partis non remanēs fixus.
significat vērōsitatē existere in epate.

Rubea i qua apparēt resolutiōes squamose: sed tñ mul-
to minores q̄ squame: et maxie in fundo: et medio: et in vesti-
ca nō sentitur punctio apparēs in corporib⁹ nō febricitib⁹
significat scabiē. Saler. Almāf. et rogerius.

Rubea i qua apparēt resolutiōes minute croce: et quā-
do digitis cōprimuntur facilliter frāgūtur nō habētes. cō-
munitates in p̄tib⁹ significat adustionē humorū in renib⁹.

Urina rubea subtilis in egritudinib⁹ acutis cū signis lau-
dabilibus: significat velocitatem crisi. et cum cōtrarijs eo-
rū significat velocitatem mortis: et ex toto significat inflā-
mationem vehemētem.

Rubea nō itēsa rubedine declinās ad turbulētiā cū
sedimine rubeo significat appetitū: et cruditatem: et longi-
tudinem egritudinis.

Postremo aduertēdum primo: q̄ hic locutus sum de ru-
beo vt rubrum se extēdit ad rubens sanguineum: et rubens
colericum igneus: et hoc vt sequar modum loquēdi aucto-
rū de rubea etiā hoc modo loquētiū. Nam et lz fiat talis
rubedo quādoq; ex inflāmatione colere citrine pbatur: q̄
fortasse pbaretur ipsam collocari debuisse sub igneo citri-
no. Placuit tamē Auic. et alijs eam sic appellare: cum a co-
lera rubea pcedat. Nō enī credo icōueniēter dictū ipaz
iter latitudinem citrinitatis collocari debere. nec sic vide-
tur in aliquo Auic. et alijs aduersarij nomina: et enim ad pla-
citum posita sunt. Colera renīs que h̄s. causa est quādoq;
citrina: quāq; rubea ab auctorib⁹ pñciatur quare et eadē
vrina quāq; citrina: quāq; rubea dici poterit. Ex dictis tamē
ab intelligenti colligitur: que significatio a rubea sanguinea
que a colerica habenda sit. Secūdo q̄ et lz vrina rubea: de
qua iam actū est: sit signum caliditatis: et maxie sanguinea:
tñ ptingit in certo casu ipsam nobis frigiditatem calidita-
tis remissionem demonstrare. verbi gratia qñ vrina est ru-
bea vt est lotura carnis recētis. Unde Auic. secūda primi
de coloribus vrine: aut ppter debilitatem epatis: et sue vir-
tutis defectum que inter aquositates: et sanguinem separa-
tionem facere nō valet: sicut accidit in idropisi frigida: et in
egritudinibus debilitatis epatis fz plurimū qñ pp eas vi-
na est filis loture carnis recētis.

Postq̄ determinatū ē de colorib⁹ vrina: vt sunt indiffe-
renter humorum diuersorū et morborum particulariū aut
crisiū denūciatiui. Nunc agēdum est de ipsis in particula-
ri: et determinate: vt sicut etatum oīum complexionum se-
xus humorum omnium fin species suas: ac morborum cō-
muniū signū.

De colorib⁹ vrine etatū.

Rubrica. VII.

Vrina infantium declinat ad albedinem
cum spissitudine et ad lactis naturā
pp̄terea q̄ eo vtuntur: nam multum humidi-
sunt: que humiditas multum obrundit calozē
naturalem et materia tingens in eis pauca est:
et illa est occulta: et submersa. Unde Auic. Am-
plius significatio puerorū est parua: et precipue infantium
propterea q̄ lacte vtuntur: et q̄ materia tingens in eis est
quiescens et submersa. **U**rina puerorū est magis tincta
q̄ infantium lz nō sit multum colorata. nam vigorato in

eis calore plus tingitur vrina. Secundo materia colerica
in eis est magis multiplicata: nō ita quiescens: vt in infantib⁹
bus. Item in eis multa superfluitas flegmatica generatur
pp̄ter idigestiones quas icurrunt ex frequēti comestione
quare cū ex ipsa maxima pars per vrinas euacuetur cum
videamus eos frequētissime mingere: et multū hinc vrina
eorū redditur alba parū ad citrinū declinās cum multa
spissitudine. flegmatice enim aquose superfluitates ex idi-
gestiōe multiplicātur: vt patet que per vias vrine ad extra
pelluntur. Et hec est vna ex causis quare ifrigidati multū
mingūt. **U**rina iuuenū est vria citrina ad igneus tēdēs
cum substantia mediocri calido ente in eis potentissimo nō
suffocato: vt in pueris: et colera abundantiōri in ea etate exi-
stente alijs paribus. **U**rina senum est ad albedinem: et
ad subtilitates declinās. nam in eis calor est remissus: simi-
liter colera que sunt due cause tingētes principaliter. Itē
q̄ in eis multiplicātur per viam idigestiōis ob calozis de-
bilitatē materie flegmatice aquose: et quia exiccātur: et sic-
citas est causa subtilitatis vt supra: hinc vrina est subtilis
ad qd̄ occurrit debilitas virtutis nō valētis p̄ illas vias ex-
pellere materias grossas habētes vrinam igrossare. Item
vt existimo. vie facte sunt merito etatis angustiores: qñ p-
pter exiccationem naturalez fit coangustatio: vt patet. est
enī vt opilatio ibidē attenuatoria et hec vt pz facit ad vū-
ne subtilitatē: ptingit tamē quādoq; in eis grossas vrinas
generari. vt natura ente forti sup̄ aliquos humores siue su-
perfluitates grossas: quas p̄ illas vias extra pellit. **U**ri-
ne vō decrepitorū sunt minus tincte et magis subtiles eis
que senū: cōtingit tamē in eis grossas fieri: vt dictū est: q̄s
suspectas habere d̄z medicis: dubitās ne indicent futurū
lapidē in renibus: aut vesica: nā si viderit eas multiplicari:
dubitandū ne virtus deficiat in eorū expulsiōe: et q̄ ipe
remanentes assentur et in lapidem cōuertantur.

De colorib⁹ vrine pplexionū.

Rubrica. VIII.

Dictum est de coloribus vrine tempera-
tūne psequar de vrina natura-
lium distemperatiā. Et est premittēdū vt su-
pra: q̄ caliditas frigiditas siccitas et hūiditas
sunt principia factiua coloris: et p pte substan-
tie. Juxta qd̄ ponuntur hec cōclusiones. **U**ri-
na flegmatici debet esse albavēl ad albedinem declinās
in substantia per totū spissa. Nam color talis datur a frigi-
ditate: substantia vero ab humiditate: et quoniam humiditas
in eo reperitur grossa ad bonū intellectum: hinc 2c. Sz
hic est aduertendum ne ptingat deceptio ex opilatiōibus
in vīs vrinalibus contingētib⁹. nāz in multis talib⁹ fleg-
maticis vidi vrinas albas cū subtilitate ptingente ex opi-
latiōe 2c. **U**rina colerici d̄z eē citrina ruffa et multū co-
lorata cū substantia tenui p totū: nam color datur a calidi-
tate tenuitas et siccitate et pportionabilr vt de flegmatica
dictū est. **U**rina sanguinei d̄z eē ruffa: cū rubedine tē-
dente ad obscurū: vel nō ad ita clarum vt colerici in sub-
stantia mediocriter spissa. pz ex dictis. **U**rina melāco-
lici est albedini vicina cum quadam fuscitate et cū substā-
tia satis tenui: hec patent ex dictis.

De vrinis muliez nō pgnatiū.

Rubrica. IX.

Mulierum sunt subcitrine ad albedi-
nem cum turbulentia quadam et no-
tabili grossicie declinantes. Ad albedinem qdē
ratiōe sexus frigidi: quia frigide flegmatice 2c.
turbulente quidem et grosse: quonias in eis mul-
tiplicantur superfluitates flegmatice grosse: quas sic gros-
sas natura per vias earum latas bene potest expellere. vñ
de latitudo suarum viāz est causa. quare in eis nō sic mul-
tiplicantur lapides. Item ad earum ingrossationem et tur-

bulentiam cōcurrūt materie que a matrice per canale vri-
ne magnum vna cum vrina ad extra ppe-lluntur: ideo vri-
ne mulierū pannos maculant: et nō viroz vt notat expe-
rientia. Ex quibus infertur qd vrine virginū debent esse
minus turbide: et minus tincte. Sit tamen hic: et alibi: vbi
opz memoria canonis qui positus est supra. qd debet semp
cōsiderare etatem regionem et. in cōparādo vrinas ad in-
uicem. Et quia dictū ē de vrina mulierū: vt sunt in natura/
li earū dispositione: in qua opz ipsam vrinam variari a cō-
suetudine cum sunt pregnātes: que pregnatio ē naturalis dispo-
sicio: hinc videtur etiam cōmuniter de ipsarum pregnatiū
vrina. Et eo audacius loquar quo hec in parte ducē meū
Aui. secutus fuero. Studeat itaq; medicus quilibet in cō-
prehendēdo vrinam vere pregnantī. Cum frequētissime
ex eius visu: et iudicio cōtingat medicos decipi vnde infir-
miaz acquirunt: et credulitatem apud doctores amittunt:
que sunt tuba cōmunis medicorū. Pro qua nō amittenda
omne studium omnemq; diligentiam debet acuratissime
adhibere. Acquirunt enim ex ipsius vero iudicio gloriā
vtilē et honorem.

De colorib; vrine pgnatiū.

*Rubrica.

X.

Vrine pregnatiū debent cum magna so-
lennitate cōsiderari obseruādo cō-
ditiōes superius memoratas: debet medicus
attendere si vrina est eius que in principio im-
pregnationis: aut medio: aut in fine: quoniam

alia et alia debet in his diuersis temporibus apparere.
Urina pregnatis in principio: qz in primo secūdo vlti-
mo aut quarto mense et vsq; ad sextū exclusiue est citrina
ad subalbedinem declinans clara in superficie habens ne-
bulam. In medio vero eius hypostasim: vel materiā hypo-
staticam ad modum coti carminati in qua apparent quāq;
granula ascēdētia et descēdētia: que cū mouetur siue agi-
tatur nō cōturbatur. Citrina quidem et ad subalbedinē et.
quia calor reuocatur ad matricem: et alias vias videt dese-
rere. hinc est qd nō multum tingit. Item magna quātitas
sanguinis mittitur ad matricem quo ad subtiliādum ipm
et alia faciat inuamēta necessaria mittitur alia pars colere
que est causa magne tincture. Clara quidem quoniam sup-
fluitates que solēt eē cause turbulētice: vt supra clausa ma-
trice iam cum vrina nō expelluntur. Sed hic nota hoc eē
verū vt in pluribus: quoniam reperimur mulieres q in toto
tempore impregnatiōis mēstruant in gbus vriē nō sunt cla-
re: in superficie et. Nam in superiori regione vrine matrice
ente repleta multis superfluitatib; viscosis: calore existen-
te potēt: et reuocato ppter cōceptum euacuātur he super-
fluitates: quas cum subtiles facte sint et leues calor ipse ad
superiora ppe-llit. Totum autem carminatum est ex eadē
materia que est nebula: sed nō est materia ita leuificata: s;
est medio modo se habens iter graue et leue. et ideo locum
mediū siue regionē mediā petit: et est albificata dyafona:
eo qd ē rarificata a colore a quo etiā dyafoneitatē recepit
carminatus et. pp vērōsitatem quā multiplicāt pregnātes
vt statiz dicitur de granis. Sed dicit aliquis. si he ma-
terie viscosę expelluntur a matrice: ergo deberent facere
vrinam turbidam. Pro isto dicēdū qd he materie visco-
se et. nō per os matricis ad canale magnū vrine deducte
cū vrina expellunt: imo stat os clausum: et ille materie sub-
tilitate redundāt ad vias vrine minores: et de minorib; ad
maiores et. extrapelluntur et vniuntur: et loca in vrina cōue-
nientia eis rōne qualitatz motuaz iam acq̄sitū petūt.
Unde qd est in mediā regione: est materia nō habens i par-
tibus suis multā vnitatem: sed modicā: imo distātiā iter
partē et partē vt cotū carminatū: est tñ mā multū grossior
nebula. et magis viscosa valde: in qua apparent et. Ubi ad-

uertendum qd ppter fortes opilationes attenuatorias qd a
fetu in corporibus pregnatiū cōtingūt multiplicānt vērō-
sitates in eis: que postmodum cū materiebus ipsis per vi-
as vrine expellunt. Amplius clausa via itestinoz. nam vt
notat experiētia pgnātes frequēter migūt: et raro ascēllāt
vērōsitates itaq; iste causant in vrina granula parua siue
ampullas minutas: qd dicūtur granula eo qd nō sunt diafo-
na ppter eoz paruitatē. Apparet nāq; descēdere et ascēde-
re: eo qd earum quedam est leuior: quedam grauior. vnde
pulse a vapore siue vērōsitate eminentes sibi inuicē frāgū-
tur. fracte et stricte descēdūt: hec tñ granula raro videntur
quare dictū est quāq; de quibus aliquid. cap. vii. Lotum vo
vt frequēter quib; neutriū quāq; appareat vt dictum ē i mē-
struata: quare totum est signū efficacius granis que cū mo-
uetur et. Nam in principio clausa matrice: et ab ea superflui-
tatibus per canale magnum vrine nō expulsis natura mit-
tente sanguinem et alios humores ad matricem: contingit
vrinam remanere puriorem. quare in eis ductu nō cōtur-
batur. ad qd facit opilatio magna vt dictū est: qd est causa
pibens materias grossas per vias ipsas sic grossas expel-
li. In medio vero impregnationis: quia in sexto septimo
vel circa vrina erit coloris aque cicerū rubeoz vel peduz
citrinorū modo Aui. Nam facta retentione sanguinis ex
multo tēpore nā matricis existente forti ad expellendum
expellit per porositates aliquid sanguinis retenti fusi. qui
cum vrina cōmiscetur et colorem illum causat. Et hoc ma-
xime habet verum in muliere latoz poroz: quoniam in ea
que est strictoz poroz nō sic appareret. Unde et raro iste
color i pregnatibus videtur pedum citrinorū et. Nam vri-
na est similis aque in qua sint cocti pedes citrini animalū
vt sunt vituli nō excorticati: quia excorticati faciūt brodiū
album que est viscosa declinans ad fuscū. Nam virtus ex-
pulsiva matricis expellit materias flegmaticas viscosas i
fundo matricis alteratas cum aliquali sanguine fusco. ad
qd etiā facit calor adurens: sed hoc rarissime appareret.

In fine vero impregnationis: quādoq; apparet in vrina-
libus eaz rubedo in loco in quo apparuit in principio pgnā-
tionis subalbedo. Et cum mouetur vrinale pregnatis con-
turbatur. Aui. zz. terti de signis impregnationis. Ex qui-
bus infertur qd color vrine: tunc debet esse citrinus ad ru-
bedinem declinans. Nam Aui. non videtur ponere diffe-
rentiam aliā iter colorem qui apparet in principio et qui in fi-
ne: nisi qd loco subalbedinis et. cōsidera secūda pmi de vri-
nis mulier. Inquit. Et cum hoc loco eius. s. yrii fuerit ru-
bedo erit in fine pregnationis et ppe si turbetur euz mo-
uetur. Color yrinus est color viridis tendēs ad crudū: aut
blauus qui ambo causantur a frigidityte seu remissa cali-
ditate: vt supra reuocato iam calore ad matricē et trāsmis-
sa amplius colera cum sanguine ad matricē: vt supra. Iste
igitur color yrinus est apparens in principio et. Apparet
itaq; rubedo. nam natura incipientis moueri ad expulsio-
nem faciendā. Unde egrediuntur alique partes flegma-
tice tincte a sanguine in ipsa matrice. Et cum istis omnib;
coloribus apparent in fine: et medio nebula: et cotuz granu-
laq; quāq; de quibus actus est. Sed hic est maxime aduer-
tendū qd oia ista signa sūt quāq; possunt apparere in mulie-
re nō pregnantē: in qua est retentio mēstruoz: vt in mola
in qua multi famosi medici decepti sunt: et nō parui for-
titi infamiam: qui casus accidit in quadam famosa domo:
na: vt meo tempore papienā et bonus et sapientissimus il-
le Marsilius de sancta sophia: tunc aliquāliter tūbant
vna cum petro de tusignano valentissimo practico: et ideo
studeant iuuenes: vt simul cum significatione sumpta ex
vrina habeant verum iudiciū sumptum ex alijs signis
impregnationem demonstratibus inter que est vnum ppe

De vrinis

capitulum et magnū vt obstetrix iponat digitū in vulua: et senti-
at si orificiū inficis clausus sit. Et si sic arguit ipregnatio-
nē vt .s. aphorismoz. Omēto. 5°. Nā tpe ipregnatiōis nō po-
test acūs itrare. zi. terty. de generatiōis embriōis. Item
retentio mēstruoz in suo tēpore in muliere bene sana ē. Sa-
tis efficax signum: immo mulieres maxime super hoc so-
lo signo se fundant ei magnā adhibētes fidem: et efficaciaz.
Itē qz sentit dolorē in decimo die a tēpore cōceptiōis. Itē
si labia vulue sicca sunt: que in mola p̄tinue reperim̄t bu-
mida. Itē qz mulier nō sit artetica: vel ad eas disposita: qz
in hac d̄spositione videt̄ vrina filis rē. Itē qz nō multū ap-
petat coytū: et est verū: vt in plurib⁹. Itē qz hz appetitum
corruptū ad aliquā determinatā rem in excedēdo nō solū
ex parte qualitatis: sed quātitatis. vidi mulierē pregnātes
comedere cineres in magna quātitate. Reperiuntur mul-
te que satiari nō possunt ex comestione alicuius rei iam ex
ipregnatione facte grates: vt pomoz cācroz pisciū et h̄. Cō-
similiter qz abhorreat res sibi cōsuetas et alias sibi gratas:
vt sic appetitus in eis deficiat: nulla iterueniēte causa alia
vt febris et h̄: que possit eē appetitus defectiua. Et etiaz si
cum his sentit se in cruribus languescere et graues sic fieri
Item si sentit in coytu vir eius caput virge cōstringi in ho-
nestum peti a muliere. Itē si mamille igrossantur. Itē fac
experiētias. Ipo. aphorismoz. Mulierē si vis scire si cōce-
perit mellitratum da ei bibere. verbi gratia. B. aque plu-
uialis. 3. viij. mellis. 3. iij. buliant ad cōsumptionem tertie
partis. Et cum mulier vadit dormitum da ei bibere. 3. vi.
Si itaqz sentiat dolorē fortem et tortionē in ventre indi-
cū erit de ipregnatiōe: si vero non: nō. Hec addidi cupiens
in omnibus honorem iuuenum medicorū: qui si plura ha-
bere voluerint: immo debent: recurrant ad Auicē. zi. ter-
ty allegato capitulo.

De vrinis viroz.

Rubrica.

XI.

Vrozum vrine sunt magis colorate et
cū mouentur turbantur et eaz
turbatio ad superiora ascendit. Et sint magis
colorate patet ex causis abūdātionibus tinge-
tibus vrinam existētib⁹ in viris: et eaz mouē-
tur rē. Nam vrine viroz sunt subtiliores. Un-
de partes grosse terre facilius descendūt per eas. Cum ḡ
agitantur partes ille grosse mote superiora petentes ptes
superiores vrine turbant. In mulieribus vero cum vrine
sunt multuz grosse: et ptes grosse cū sint multū cū subtilib⁹
mixte ex pua agitatiōe nō sic turbant: nō potentib⁹ ptes
grossis sic facili separari: nec p ptes penetrare vt i viroz vri-
nis. Et si t̄rigat eas turbari illa turbatio pua ē in respectu
turbatiōis vrinaz masculoz. et causa patet. Itē spuma mu-
lierū est rotundior mā ente viscosiori et in circulū magis ap-
ta verti ppter maiore eius resistentiam quā facit eius fra-
ctioni: et hec spuma fm plurimuz apparet in sūmitate vria-
rum mulierū. Et in vrinis viroz ilico eaz cōmiscetur cū
mulieribus apparent fila adinūcem texta: que nō sunt ni-
si quedam species spermatice retēte in vris vrine hora coy-
tus: qz cū vrina expellunt: et hec vocant̄ fila spermatice.

De differentia iter vrinā hoīs et alios liquores et vrinam
alioz animalium.

Rub.

XII.

Aditto hoc loco colores vrinaz alio-
rum animalium de qbus
Auicē. secūda primi allegato loco. Sed tamē
ppter deceptiones: quas faciūt trufatores: hic
addo qd est ex duce sumptum. s. moduz distin-
guendi inter vrinas et alios liquores. Nāz alij
liquores quāto plus visui appropinquāt tāto clariores iu-
dicantur: contra de vrina. Et propter qd sciēdum qz mi-
xtorum quedam habent partes eterogeneas isensibiles.

Quedā sensibiles: quedā nō multū isensibiles. Exēplū pal-
mi. vt vinum putrefactum. Exempluz secūdi. mustū. Exē-
plum terty. vrina: quia in ea sunt partes humorales nō m̄-
tum sensibiles. Et secūdo sciēdum qz partes humora-
les vrine sunt in duplici differentia: quedam non habent
magnā mixtionem cum vrina: et ista sunt que transeunt in
hypostasim: et de his nō est sermo: quedā habēt magnā mi-
xtionem cum ea: ita vt nō valeant separari a substantia vri-
ne: et iste partes videntur de prope: quia in oculo maiorem
anguluz causant de longe paruum: ita vt sub illo videri nō
possit: et iō de longe iudicatur clarioz. In vino autē aut alio
simili liquore partes terre sunt pauce et parue: et multū p-
mixte: hinc est qz de prope nō videntur sicut nec de longe
Unde ipsum quasi in omni distantia vniforme iudicatur:
lz in longa grossus aliquotr iudicat̄ s̄ltz p̄fuse representatis
grossis et subtilib⁹. In musto aut ptes eius grosse de prope
vident̄ ipsis predominantib⁹ subtilib⁹ de lōge aut eē sub-
tilibus predominantibus: lz etiam grosse videantur. Pre-
ter autem hoc signum: est signum sumptum ab odore: vt
comprimendo cum manu os vrialis. deinde odorare ma-
num: et hoc sagaciter faciēdo propter sagacitates trufatoz.
Et qd dictus est ab Auicē. debet intelligi in vrina sana: qm̄
ista et in se nō habente ptes humorales.

De colorib⁹ vrine in omni specie cuiuscūqz humoris ap-
parentibus.

Rub.

XIII.

Aditum faciens a flegmate ipsuz disti-
guam in species suas colorem
ponens vrine vnāquāqz eius speciem denun-
tians. Flegma igitur diuiditur in naturale: et
nō naturale. Et flegmatis naturalis vrine co-
lor iam positus est de coloribus complexionū
et presertim cū est sine febre. Flegmatis aut naturalis vbi
adeit febris ipsa flātica vria ē subcitrina in suba ei⁹ p totū
eq̄liter spissa eaz modica obumbratiōe in parte superiori.
Et flegmatis nō nālis q̄ttuor sunt spēs: acetosus: salsum
dulce: et vitreū. prima quarti de febre flegmatica. cruduz
et mucilaginosus sub vitreo cōprehenditur. aqueū et insipi-
dū sub dulci. ponticū vero et acre sub acetoso: qd additum
est: quoniam prima primi de humoribus oēs istas spēs de-
noiat. Et flegmatis acetosi absqz febre vria glauca vel
pallida in substantia mediocriter tenuis in parte superiori
cū quadā liuiditate siue obumbratiōe. Eius vero que est
ex febre vria ē subcitrina remissa in substantia mediocri-
ter tenuis cū aliquantula obūbratione in parte superiori.
Et flegmatis dulcis absqz febre vria ē citrina p totū sp̄s
sa sine obūbratiōe et liuiditate: et maxime quando est fleg-
ma dulce p admixtionē sanguinis cū flegmate in sipido.
Eius vero qd est cum febre vria est in colore flaua: vl sub
ruffa in substantia per totum aliquantuliter spissa. Et flegma-
tis salsi absqz febre vria est in colore citrina: mediocriter
tenuis i substantia. Eius vō qd est cū febre vria est subruf-
sa: vel ruffa in substantia mediocriter tenuis. Et flegmatis
vitrei absqz febre vria alba et pauca cū globa in fundo si-
ue cū residentia globosa: vel trumbosa. Eius vō qd ē cū fe-
bre vria est subcitrina globosa.

De coloribus vrinarum in omni specie colere apparen-
tibus.

Rubrica.

XIII.

Olere nālis absqz febre iā dictus est color
vrine. Et si febre fecerit et maxime
tertianā siue interpolatā ex mā ad extra putre-
scēte. Uria ē in colore ruffa vl subruffa. Rubea
vl subrubea: ad sensuz datū supra de colore vri-
ne rubeo in substantia p totū tenuis cū aliq̄li obumbratiōe
in pte superiori. Et si feb. fecerit p̄tinuā vt causonē rē. Uria

erit rubicundior cū substantia tenui p totū. **C**ole nō natu-
ralis quatuor sunt spēs. Citrina vitellina: prassina: r erugi-
nosa. **C**Urina citria sine febre ē citrina in suba mediocri-
ter spissa tenuis sine obumbratiōe in parte superiori. Eius
vō q̄ est cū febre: color vrine est citrinus itensius v̄l flauus
cū substantia vt supra. **C**Uitelline absq̄ febre color ē citri-
nus in substantia mediocris. Ista tū remittunt: r itendunt
fm maiorē aut minorē admixtionē colere cū flāte. **C**Lo-
lera prassina r eruginosa nō osuenerūt iducere febres ne-
q̄ habitare in venis nisi post maximas egritudines corru-
pentes sanguinē: r humores. vnde nō habēt vrinā colora-
re. **O**z si abūdāt in stō reperiunt: r emittunt p vomitū aut
secessum: r iducūt fortissima accidentia: r quandoq̄ mor-
tifera apostemata.

CDe coloribus vrine in omni specie melancolie apparen-
tibus.

Rubrica.

XV.

Am dictus ē color vrine melancolie
nālis dū est absq̄ febre
Eius vō que ē cū febre: r maxie in die post diez
accessionis apparet citrina v̄l subcitrina cūz te-
nui substantia iā supercalefacto humore a calidi-
tate putredinali. In die vero ante accessionē r in die quie-
tis vrina ē discolorata tenuis: vt de nāli sine febre cūz nō
dum in ipsum humore egerit calor putredinalis. Aliquā-
do vō apparet nigra qm̄ soluiē q̄rtana p vias vrine de qua
supra. **C**Melancolie vero nō naturalis sine febre vrina ē
subcitrina paleari vicina in substantia per totū tenuis. Eius
vero que est cū febre post accessionē est ruffa v̄l subrubea
an accessionē ē citria: vel subcitrina: r in suba p totū tenuis.

CDe colorib⁹ vrine i sanguie apparetib⁹.

R.

XVI.

Vrina rubicūda p totū satis spissa cū qdā
liniditate i parte superiori peccatū
sanguinis nō naturalr ebullētis significat. v̄l
superius rubicūda: r inferius manifeste liuens
in primis dieb⁹: r in sequētib⁹ in colore inops
vel vino nigro corrupto silis augmasticā signi-
ficat. Ista vō q̄ est in colore rubicūda in p̄mis: r in sequēti-
bus dieb⁹ vsq̄ ad sui finē: homotenū significat. r silis ē illa
q̄ p augmasticā significat. **C**Postremo notādū pmo q̄ in
cōtinuis apparēt illi colores q̄ apparēt in interpolatis: sed
vtriq̄ debēt ēē itēfiores in cōtinuis pp maiorē ebullitionē
r in suba debēt ēē magis spisse: r turbide pp maiorē cōtur-
bationē: r ebullitionē. **C**Scdo q̄ colores vrinaz variant
in febrib⁹ ppositis iuxta diuersitatē humorū peccātūz. v̄l
in emittiteo in quo ē plurimū colere: r modicū flātis appa-
ret vrina ruffa v̄l subruffa cū mediocri suba. **O**z si fuerit nō
cū multa colera r cū multo flāte erit remissior vt flaua cū
suba grossa. Et osilr suo mō dicat de alijs: tua itaq̄ est hos
gradus fantasfare. Nam ifiniti pene sunt vt pz. **C**Ex qb⁹
oib⁹ habet iudiciū de febrib⁹ ipsi simplicib⁹: r ppositis
p colores vrinaz sic declaratos: iuxta illa que pmissa sunt
de colore vrine **C**In aphorismis habet.

CQuibus vrine limpide: aut albe male maxime vō si i ne-
freticis apparēt.

72. q̄re p̄cule.

CQuibusq̄ distātes sūt vrine his in corpore p̄urbatio
fit 7. 31. 7. hic tñ applicari pōt r caplo de suba. r tu osidera.

Capitulum. III. De substantia vrine.

Rer substantiā hic nō itelligim⁹
substantiā simpli-
cem vel cōpositā vrine: sed modū se habē-
di in suba ipsius quo. scilicet ad grossitiē: v̄l spissi-
tudinem. Tenuitatē vel subtilitatē vel me-
diocritatem iter hec siue eius dispositionē
in tenuitate r grossitiē rē. anō Aliuc. Et lz ge-

nus turbulētie vel claritatis distinguant a genere sube ab
Aliuc. secūda primi. de vrinis. tñ etiam sub eo p̄prehendit
Nam Aliuc. sub rubrica de substantia vrine determinat de
turbulēta r clara: vt pz itnēti. Nam de hoc genere nullam
fecit mētionē: nisi in caplo de suba. Et q̄nis ita sit: tñ scito
q̄ nō oē spissum est turbulētum neq̄ econuerso. silr nec oē
clarū ē subtile: nec econuerso. **C**Propter qd̄ notādū q̄ res
est aliquādo grossa opaca siue spissa: aliquādo grossa clara
aliquā subtilis clara: aliquā subtilis opaca siue spissa. Exem-
plum primi. vt carbo in quo remanserūt ptes terre p̄zima
te partibus diafonis: aut qz multe sunt terre: r paucē dia-
fone rē. Exēplū secūdi. vt cristallus albumē oui gluten pi-
sciū r bō. Nā multe sunt partes in cristallo diafone aquee
expansē: r multe etiam terre p̄pacte: in quas penetrāt dia-
fone aquee. Exemplum terti. vt vinum depuratum mul-
tum: vt est maluatium antiquum: nam multe sunt partes
diafone aeree: r aquee cōmixte cū paucis terreis: nūc vero
nullis. vnde diafone dominant multū rē. Exēplū quar-
ti. vt in musto. In eo enim sunt multe partes aquee subti-
les: r ideo dicitur subtile. In eo etiā sunt multe ptes terre
cū illis aqueis: r aeris mixte ab eis non separate multūz:
r nec multum p̄mixte: hinc redditur opacūz. **O**z si dicatur
de cristallo: Dicēdū q̄ in cristallo diafone sunt ita fortiter
q̄ terreis mixte: vt nō sint ab eis facili separabiles: vt suf-
ficientes sunt grossas illuminare: cuius oppositū est in mu-
sto. Et in sūma cā diafonitatis est claritas partium. Nam
partes superficiales r centrales possunt terminare visum.
Turbulētie vō causa est: qz centrales nō termināt visum:
sed bene superficiales. Et hoc forte voluit Aliuc. cum dixit
de vrinis pmo caplo. Et cū dicim⁹ turbulētie gen⁹: aut cla-
ritatis itelligim⁹ q̄ penetratio visus in ea est facilis: aut nō
est: lz adducat aliam cām. r tu ibi. has aut differētias cōtin-
git in vrina posse cōprehendit rē. **C**Et quoniam de grossi-
cie r subtilitate est facta principalr mētio: hinc aduerren-
dus modus quo p̄prehēdit vrinā fore grossam: aut subtile
Nam tēto v̄rinali in manu dextra dz medicus indicē sini-
stre ponere ad lat⁹ v̄rinalis distāter p duos digitos v̄l tres
vsq̄ ad q̄tuor: ita q̄ ipse eum videat p vitrū r p̄phēdat ei⁹
quātitatē. Quo facto ponat eūdē sub fundo distāter vt su-
pra: r ipse p̄spiciat per vrinā tanq̄ p mediū r si digitus vi-
sus ē igrossari: v̄l apparuerit sub maiori quātitate tūc v̄ri-
na erit grossa si nō multū grossus videbit tūc vrina ē sub-
tilis. Et rō qm̄ q̄ spēs transeūt de medio densiori ad me-
dium rariū frāgunt a ppendiculi: r causant maiorē ba-
sim in hac restrictiōe siue angulū i oculo: lz q̄cūq̄ sub ma-
iori angulo vident maiora apparēt r sub minori minora. q̄
ex digito viso sub v̄rinali in magna grossicie iudicādum ē
mediū: p qd̄ trāseūt ēē grossus alqs semp parib⁹: r talis est
vrina: igit rē. Ut aut hic modus sit verus: oz q̄sdā p̄ditiones
pus attēdere. P̄ia q̄ digit⁹ nō multū distet ab v̄rinali. 2⁹
q̄ v̄rinale nō multū distet ab oculo: q̄ sit notabilis r me-
diocris q̄titatis vrine: qm̄ q̄ pauca non fit multa refractio
4⁹ q̄ oz medicū ēē exptū i grossicie t̄pata: v̄l subtilitate vt
sciat sumere lapsus vrinaz lapsaz i grossicie: r subtilitate
a t̄pata rē. Docet itaq̄ medicū ēē p̄fectiū medico aut ex-
perto hec sola q̄rta p̄ditio sufficiet. **C**Quidā tñ voluerūt
hic vno signo turbulētiā: grossiciē claritatē: r subtilitatem
p̄phēdere dicētes q̄ si post v̄rinale ponit digit⁹: ipse male
v̄r: aut nō mltū clare p̄phēdit. Tūc v̄ria dicēda ē spissa tur-
bida. Si vō clare ac distincte discernit: tūc d̄r subtilis r cla-
ra. Dz aut vrina cadere vt mediū iter oculū r digitū: vt su-
pra. **O**z si medio mō p̄phēdet: mediocris erit. Qualis dz ēē
vrina sani. de q̄ Aliuc. de v̄ria digesta. hec ē mediocris sub-
stantie rincture ad citrinū trabēs rē. Et iuxta b̄ notādum
ē q̄ lz plima de suba vrine ponant p̄rio de crisi: tñ illa redu-

De urinis

ei possunt ad quicquid videlicet ad urinam subtilem absolute: ad grossam absolute: ad mediocriter spissam: ad mediocriter tenuem: et ad equaliter de quibus equaliter dicitur. Sed ut tactum est supra in principio secundi capuli siccitas: et humiditas sunt causa factura spissitudinis et subtilitatis. Nam ab humiditate potest dupliciter in grossari urina. Primum modo humores humectando et liquidos ac cursibiles faciundo: quod cum aq̄sitate vriali permiscetur ea spissa reddunt. et modo: quoniam ex nimia humiditate membra relaxantur per quam facilius humores cum urina exeunt: dato quod ipsa non reddat ipsos cursibiles: imo ubi per angustam viam: et soliditate membrorum mæne siue humores retinebantur per relaxationem et amplificationem descendunt: non ex his facti cursibiles. Cõsistit dicendum de siccitate. nam siccitas vno modo facit urinam tenuem: humores. scilicet exiccando: et eos reddendo ineptos ad motum: et sic igrossantur: et cum urina exire non possunt: nec ea sic inspissare: ut si in epate sicco generentur humores sicci: et opilantes etc. Secundo modo quoniam membra sic exiccantur coangustantur: et sic per viam angustam non possunt humores cum vria na ad extra propelli etc. Mediocritas autem iter hec medio modo disponit quilibet de urina sani: et bene digesta. Que urina sani et bene digesta sic ab Avicenna describitur secunda primi de urinis hec est mediocritas suble: et subtilis tincture ad citrinum trabes et ipostasias si ibi fuerit bone dispositionis secundum modum quem diximus ex albedine: et leuitate: et equalitate: et figure rotunde: et odoris rapti: et nec fetida nec extincta: sed de hac pleni in fine: cum de equalitate et de contentis tractatum fuerit. Ex quo in inferius per grossiorem et tenuitatem habemus significare super multitudinem humorum aut paucitatem: latitudinem viarum aut angustiam: aut opilationem aut membrorum relaxationem etc.

Urina tenuis micta: quod postquam genuit inspissat aliqualem digestionem: id est occultam significat. Nam non permiscuit aliquam substantiam cum aquositate: et cum ventu: et ille ventus impulit illam substantiam per totam subam vrinam: et ideo in principio visa est tenuis. deinde per tempus exalato vento suba illa rarefacta a vento inspissat vna et urina spissa redditur.

Urina spissa micta: que postea spissa remanet maiorem quam prius significat digestionem: nam non fuit potens perturbare: id est non fuerit potens segregare. Cum autem spissa remanet significat maiorem impressionem ex parte venti: et humiditatis.

Urina spissa micta: quod postea deponit: et clarescit maiorem his omnibus digestionem significat: nam ex hoc arguitur potentia virtutis in segregando. Nam calidi est segregare eterogenea. primum de generatione. Iste tamen vrinæ significat egritudinem esse in principio precipue cum sunt cum vlibus remissis. Diversificant tamen quoniam quod est micta spissa: et postea attenuat est maxime prima augmento. Que vero est tenuis: et tenuis remanet est magis elongata. Alie vero medio modo etc. Quod si iste vrinæ sic perseverat longo tempore longum morbum significant.

Urina valde tenuis in omni dispositione significat priuationem digestionis aut in venis opilationem: aut epatis debilitatem: et canaliū vrinæ quod non attrahunt nisi quod est tenue: et si attrahunt non eiciunt extra: nisi quod subtile est. Aut multe aque potatione: aut vehementis frigiditatis complexionem cum siccitate. Et dictum est valde tenuis: quod aliqualem tenuis non omnimodam digestionis priuationem significat.

Urina tenuis ut supra in egritudinibus apparere debilitatem digestionis significat. nam non fit debita mixtio prius grossarii etc. quemadmodum debet fieri a virtute etc. Nam potentia virtutis in spissa monstrat cum ad subtilitatem venit et contra in subtilem cum ad grossam. Urina hec deterior est cum appetit in pueris quam in iuuenibus. Nam cum sunt humidiores eorum vrinæ debent esse spissiores. Cum itaque in egritudinibus acutis apparere signum quod magis elongant a naturali dispositione etc.

Tenuitas vrinæ in crism sine ordine quoniam de grossa mutatur ad subtilem recidinationem significat. Et dicitur sine ordine

quoniam de grossa mutatur ad subtilem. Nam tunc signum quod tunc retinentur materie que subuersionem facere poterunt etc.

Urina multum spissa secundum plurimum maturatiois significat priuationem: et secundum minus humorum grosse substantie maturatiois. Nam vrina significans digestionem debet esse debite substantie. Si ergo fuerit valde grossa significat impotentiam calidi subtilitatis. In statu tamen febrium de materia grossa: et in apertione apostematum potest esse signum bonum: ut in tempore quo non consuevit facere crism: hec vrina apparet in acutis egritudinibus: ut plurimum significat malum. Nam in eis propter subtilitatem mæne debet apparere subtilis: quod si grossa apparebit significat ebullitionem fortiter: et magis igrossatam per viam adustiois cum vehementem incendium denotabit.

Urina spissa micta in multa quantitate et sepe est sanior spissa micta in paucis quantitate: et paulatim. Nam prius significat obedientiam mæne: et virtutis potentiam: contra secunda.

Cum vrina tenuis in acuta egritudine ad spissitudinem convertitur: et non sequitur requies et corporis lenitas. liquefactionem significat nam significat vehementem incendium eliquas etc. vna apparet aliquod vestigium vinctuositatis.

Urina spissa perseverans cum aliquali capitis dolore et contractione: et pulsatione in tympanibus in corpore sano febre futuram denunciat. Ex his enim arguitur ebullitio in materia a qua eleuant vapores ad caput hec signa faciunt.

Urina tenuis in cuius partibus rubedinis et citrinitatis fuerit diuersitas laborem inflammantem significat. Lassitudinem ex inflammatione contingentem. nam hoc comprehenditur ex diuersitate illorum colorum: quorum quilibet significat caliditatem et inflammationem. Et ego vidi hanc vrinam in parte superiori igneam et in inferiori citrinam hec vrina cum tenuitate in qua apparent in fundo sicut furfures egritudinem non existere in qua apparent signum flegmatis significat. si ad rubrum colorem declinauerint: significat adustionem in renibus adesse.

Urina spissa in febribus acutis ad summum multos significat humores: et fortasse significat liquefactionem. Non enim in acuta ex paucitate humorum alijs paribus de vrina grossa fieri ut patet.

Urina spissa remanens spissa in pauca quantitate micta casum virtutis denunciat.

Urina micta aquosa: que aquosa remanet significat priuationem digestionis omnino: nam est signum impotentie caliditatis digerentis: et etiam debite expellentis coleram.

Urina naturalis coloris que facilius mingitur supflue spissa et multa secundum plurimum significat bonitatem expulsionis multarum materierum: dato quod aliquando significet perditionem. Ex facilitate mictus eius et multitudine arguitur potentia virtutis: et obedientia materie. Quod si fuerit pauca: et difficulter micta expectatur perditio: quoniam arguitur quod ibi sit multitudo materie cum debilitate virtutis.

Urina spissa bona est in crismibus egritudinum splenis: et febrium permixtarum. patet.

Urina spissa in qua sedimen est arenosum significat lapidem. Nam lapis non est aliud quam arena etc. Nota tamen quod si illud sedimen est album significat lapides vesice. Si vero rubrum renum etc.

Urina spissa que apostematum significat apertionem ut vidi in pleuresti cognoscitur ex eo quod ei admiscetur et ex eo quod precessit. Nam aperto apostemate apparet in vrina materia saniosa reddens vrinam spissam: et est fetidi odoris. Consimiliter petale furfures: et huiusmodi sunt signa huius denotantia frustra talia ab epate decidi. Ex eo quod precessit. quoniam ubi prius fuerit significatio apostematis vesice renum vel epatis: ut si apostema fuerit in gibbo de-

Urina et humiditas sunt causa factura spissitudinis et subtilitatis.

bilitata virtute epatis in sequestrando sanguinem vrina pus appet vt lotura carnis recetis. Si si in cōcano refudate mā ad iestina: egestio filis videbit. Itē in pleuresi si vria spissa rē. vt supra videbit: significat aptionem apatis: mā trāseūte p arteriā adorti: aut venas sibi ppinqs. Nam he sunt ppinq pleure: vñ p porositates descēdēdo igredit vias vrine rē. vñ Aui. de suba vrine: tūc apostema qd est apatum lateris exiuit ex pre arterie maioris. Qd si sanies fuerit bñ digesta cōueniēs rē. nota tñ q via trāstus saniei hora crisis ad vias vrine nō est medico bene nota.

Urina spissa in sano qui dimisit exercitiū in qua appet: sicut pus et virus tenue: qñq est signū liberationis lassitudinis in quam iurrit ex dimissione exercitij. Nam tūc cōprehendit mām cōgregatā euacuari: que erat vt pondus et grauedo rē.

Urina spissa sic egrediēs: aliqñ significat de opilone epatis: et venaz ante ipm: aut splenis aut stomachi rē. Comprēhendit aut ex dolore et grauiamine: et ex colore: qñ si fuerit ex splene erit illic dolor: et tender ad nigrum: cum ab eo colera nigra veniat rē. Et cōsimilr de alyis. Nam in opilatione epatis vrina spissa apparēs significat aptionē opilationum ei: et vias vrine ppter qd expectada est in liberatione cōpleta fluxus epatici stringētis ex opilone rē.

Urina spissa filis vrine asinoz vel alioz aialiu que declinat ad albedinē cū picipatione cuiusdā citrinitatis humor corruptionē significat. Et qd magis significat est flegma crudum: in quo aliqua caliditas opata fuit: et ipm cū grossa vēositate ebullire facit: significat et qñq dolores capitis venturum: aut stillicidium flegmatis a capite ad tracheam arteriā que si pfeuerauerit significat litargiam.

Urina tenuis que filis est in diabete: vt ei filis pfeueras in egritudinib⁹ acutis cum pmiXTione rōnis mortē pnofticat: ppterea q materie superueniunt cerebro: et aufertur anima secūda primi.

Urina tenuis in grossam cōuersa in febre acuta cum signis bonis significat crism cum sudore. Qd si non fuerint signa bona. et aderit febris vebemētis in inflammationis significat inflammationem in corde: aut epate.

Urina grossa que ante crism clarificat in febre acuta ē signum nō bonum. Illud enī est signū retētionis materie: et defectum nature in expellēdo eam.

Urina grossa turbulēta i qua nō residet aliquid nec clarificat significat ebullitionē: ppter vebemētiam caliditatis extraneę: et debilitatem inate digerētis: quapropter in morbo acuto est mala: et hec est vt subiugalis. Ppter qd notādū q duplr causari pōt hec vrina turbulēta siue subiugalis. vno mō ppter mortificationē caloris: qz cū debilitat cā debilitat effect⁹. Sed seqstratio partiū subtiliū a partibus grossis fit a calore. ergo ipso deficiēte sequitur pmiXTio subtiliū cum grossis. Et est simile sicut inspissatur vrina ab aere extriseco quādo corūpiū. Nam medici ordināt: vt teneat in loco calido: vt supra. vt fiat hec pmiXTio rē. Et si querat: quare partes terre derelictę rē. nō descendūt rē. dñ. q hoc est ppter paruitatē eaz: vñ reddunt ipotētes ad diuidēdū mediū. nāz in eis sic paruis est satis remissa grauitas. Alio modo fit ppter fortē ebullitionem. Nam cum accidit ebullitio in humiditate que est cū sanguine trāsmissa: etiam ebulliūt humores ad itra venas. vñ partes fecales grosse cōmisenē cum illa aquositate: et qa aquositas facta est rebellis: et nature disproportionata mēbris. hinc insurgit virtus expulsua: et expellit ipsas sic turbidam per venas vsq ad venas chilis: et ab ista per venas emulgetes ad vesicam: vt supra in pncipio tractatus. Dicunt etiam hec vrina mala in morbo acuto. nam cum materia faciēs morbi acutum sit subtilis: etiā vrina debet esse

subtilis. Si ergo est grossa significat vebemētē ebullitionem et grossam mām per viam adustionis: et multā debilitatem calidi nō potētis subtiliare rē. Sed vrina subiugalis que est ex ebullitōe apparet in pncipio: que vō ex mortificatione apparet in fine morboz acutoz. Et de hac vrina loquit Salienus 4.º afforismo. cōmento. 70. Ppter enim humoris corruptionē et actionē caloris fortis in materiā grossam: ex qua actione accidit ebullitio cum vēositate grossa turbate fit hec vrina quēadmodū videmus in actione ignis in picem: rasinā cerā: et hō. Nam statim apparet ex actione ignis aliqñ taliū elenatio rei corpulēte. turbate ex vēositate grossa eleuata. Unde ppter pnofticum subdit Salienus. Quedā aut hō vrinaz turbulēte existūt quedam hypostasim grossaz velociter faciūt: qd cum fiat velocitate cessantis morbi significat. Que vō hypostasim nō faciūt: et turbulēte existūt: vt est subiugalis: si virtus est fortis longum morbum significat: si debilis mortem.

Ex parte coloris et substantie simul: vria oleagina: cuius color: et substantia est similis oleo est mala: si tamen alia appauerint signa bona nō est verēda. Item mutatio vrine subito de signis laudabilibus ad signa vitupabilia in egritudinibus acutis significat mortē: quoniā significat subitum casum virtutis ppter prauitatem accidentiū.

Urina oleaginea: quādoq significat pmiXTionē rationis: et specialr quādo facta est ex exicatioē: quia tūc facta est eliquatio et consumptio humiditatum cerebri rē. et hoc in egritudine acuta.

Urina que in pncipio acutarum conuertit ad grossitiē: et ad albedinē et remanet feculenta et turbida: vt est vria asini: et icipit exire inuolūtariē cum vigiliis: et in egritudinib⁹ significat spasmi vtriusq lateris: cui succedit mors: et specialiter cum nō fuerint signa alia bona iuncta.

In afforismis habet de suba vrine. 4.º affo. 69. affo.

Quib⁹ vrine grosse et globose non sine febre multitudo ex his tenuis veniens iuuat. Maxime vō talia fiūt qd ex pncipio vel post pncipium: aut celerius hypostasim habet

Item. 70. eiusdē. Quibuscūq in febribus vrine conuertate velut subiugaliū his capitis dolores aut adsūt aut aderunt.

Capitulum. III. De quantitate vrine.

Quantitas vrine sumit ex ei⁹ multitudine paucitate et mediocritate. Uria. n. multitudo siue qntitas multa ex septē causis sumi pōt. Primo qdē multiplicat vria ob cibi multi et pot⁹ assūptionē: et pot⁹ pēipue. vt. s. vñ si q cibū mltū ac potū assumpserit: et nō forti exercitio exercitet: aut sudorē nō mltiplicauerit: aut nō fuerit multū calidus: et sicc⁹: et vrinā paucā fecerit suspicādum: ne illa aqsa supfluitas retēta i locū medij iter siphac et mirach pphēdat: et tādē ad ydropē pueiat: cū his tñ b attēto q flu xū vētris nō patiat. nā ex mltō secessu paucificat vria. 4.º affo. 7.º. Et 2.º multiplicari pōt ex replōne multoz hūoz in venis exitiū: a qd multa resecat hūiditas i vesicā descēdēs. 3.º mō i via crisis nā ceticante p illā viā. 4.º qd feb. ē icēssina liqfactiua liqfaciēs hūores corpis. vt cū dissoluit flā spāl: aut cū dissoluiūt hūiditates nāles: vt i pñ ethice: vñ tūc seqt nō aluatiō: s aggrauatiō: et tūc appet vria vinctuosa: vt. s. i pcedēti ca. 5.º pp nimia renū caliditate: attrahēt ad se aqsitātē ab epē: atēq digō fiat i eo: vt ē i diabetica passiōe: et tūc vria ē valde mltā et aqsa tenuis quemadmodū accidit in crapula. Sexto vñs diureticorum vini aquosi: et huiusmodi: que vrinā multiplicant. Septio puitas expulsio aliaz supfluitatū: iuxta illō

De vrinis

edimune: tria sunt que augmētata se diminuūt: et dimiuta se augmentant: Sudor: egestio: et vrina.

Paucitas vō nouē causis fieri pōt: Primo qdem ppter paucitātē cibi et potus. **S**cdo enacuatio palias regiones: vt est egō sudor et h̄s. **T**ertio opilo in vīs vīalib⁹: aut collo vesice et gēs: vt i calculosis: aut alī quōlq; ex alio bu more et. **Q**uarto qz aquositas retinet in loco aliq; vt i idrope. **Q**uinto pp nimia febrilē calitatē et sumētē humi ditatē: vt etigit i febre acuta: et est signū mortale. **S**exto ppter mortificationē caloris et vītutis: vt in p̄mis mor ti. **S**eptio ppter nimia friditatē paliticatē vesicā vt in straguria. **O**ctauo et p̄ticulari ex apate anī: aut collī ve sic ad ex: aut apate m̄icis coartatē collū vesice: vt qñ fa ctus est in anteriori pte matricis: aut etrigētis vesicā: ita q nō pōt sū multa q̄titas emitti: sed nēcio paulatī mīgīt: quēadmodū etingit in p̄gnatib⁹ in qb⁹ fer⁹ cōprimēs vesi caz est cā frēq̄ntis mic⁹ et pauci: bec tñ cā sub eo: qd dēn ē de opilone p̄bēdi pōt. **N**ono cruditas: et cōpacitas bu mox pōt esse cā paucitatis vrine: qñ sic dispositi nō descē dunt cum vrina: s̄ remanent fixi et.

De vrina pauce q̄titaris ingt. **A**ui. q ipsa etutis significat debilitatē. Et illa q est min⁹ eo qd bibi⁹ resolonē multam significat: et aptitudinē ad idropē. **S**z opz ista moderare et vīficare ex his q dicta sunt de cā paucitatis. et tu cōsidera.

Urina multe q̄titaris qñq; significat liq̄factionē: et tūc est mala qñq; supfluitatū liq̄factaz et. dictū est. **U**ria diuersaz dispōnūz: que qñq; mingit multa: qñq; pauca: et qñq; retinet est significatio laboris: et pugne nature: et ē si gnificatio mala: qñ significat nām non esse potētē ad cōti nuandū motū: et pugna cōtra mām: et qñq; significat grossi tudine hūoz: et q ipsi difficulter suscipiūt digōnē. **O**z si fe fuerit geta significat lōgitudinē ppter grossitiē hūmoz.

Multitudo in acutis egritudib⁹ cū post ipsam nō adue niat reges est significatio et h̄ce et sp̄smi ex i flāmatione et sudor: qz. s. si post eū nō sequit reges: qñ est signū eliq̄tio nis: et i flāmationis humiditātū: et exiccationis eaz: et ex cō sequēti nō miret si sp̄smus de siccitate expectat: et p̄cipue in pueris: et s̄lib⁹ et. **E**x qb⁹ cludit q mediocritas vrine ex causis medys causat. Et tu considera.

Et congruus videt: vt post determinationē de suba vrine: et ei⁹ q̄titate agat de q̄li tate separationis ei⁹. **I**ōq; aduertēdū q qñ patēs febrez acutā nō pōt mingere nisi pap: et cum dolore absq; vulne re: aut apate in iustis vrine: et h̄z pulsum frēq̄ntē et debi lem est signū malū. **C**um retinet vrina in febre et inna et est vehemētia doloris capitis: et mltitudo sudoris signū est futuri sp̄smi. **U**rina que guttatiz stillat in febre cō tinua: et cum vehemētia doloris capitis: et cū multitudine sudoris significat zuzē. i. et. **U**rina que guttatiz distil lat in qere significat fluxū sanguis nariū. **O**z si febris fue rit acuta icēsuā significat dispōnē malā: et adueniētē cere bro. Et si fuerit geta significat multitudinē repletionis: et debilitatē nature in expellēdo. **E**t cā vrine in egritudi nib⁹ acutis egrediētis in volūtariē est obilitas vītutis: aut nocumētū in cerebro: et nō sit illud: nisi pp ascēsiōnē m̄ae acute calefacte ad cerebrū: qre cōicat ei mēbra lacertosa.

In affozisimā. **U**rina noctu multa facta modicum se cessum significat: et ecōuerso.

Quibuscūq; ex straguria yleon inascit in septē dieb⁹ pe reunt. Si vō feb. supueniētē vrina multa fluxerit. **S**tran guriam et dissuriāz repletio vini: et s̄lomia soluit. **I**ncidere vō venam: que est intus talum bonum.

Postremo notādū q mulieres plus multo mingunt viris: ppter tres causas. pmo ppter impotentiaz virtutis ad resoluēdum materias supfluas. **S**cdo: quia sunt ma

gis humide alyis parib⁹. **T**ertio: qz habēt vasa valde lata et ampla. Et ideo caue ne ab eis sis deceptus: qz frēq̄nter non ostendūt totam quantitātē vrine eaz: ne ex tāta quā titate medicus iudicet eas multum potasse.

Capitulu. V. De contentis vrine cōtinēs Rubi cas. is.

De odore et sapore vrine.

Et contentum **R**ub. I. vrine hic satis vni uersaliter itelligo omne illud q post colorē substātiā: et quātita tem a sensu aliquo in vrina comprehenditur. **U**nde et sub contēto hoc modo odor et sapor: et spuma cōmp̄bēdit: plurimi enim capla spe

cialia: ac distincta de his fecerūt: sed ob maiorē breuitatē omnia hec cum alyis cōtētis sub vno cōmp̄bēdā caplo. **C**ontrēta itaq; sunt. zi. s. odor: sapor: spuma: pinguedo: am pulla: circulus: granula: nebula: humor: pus: sanguis: sper ma: atomus: hypostasis: furfur: crinoydes: squame: cinis: pilus: sabulus: vapor. Et de decem et nouē tales reperiuntur versus. **C**irculus: ampulla: granum: nubecula: spuma: pus: pinguedo: pilus: sanguis: arena: chimus. **S**urfura: cri noydes: squame: partes arhomose. **S**puma: cinis: sedimen: spūs alta petens. **Q**uib⁹ addant odor et sapor: de qb⁹ pus.

Urina odore puata et m̄ plimū friditatē cōmplōnis: aut supflua cruditatē significat. **N**az odor qui est q̄litas scda ex dñio caloris surgit: et dñ fm̄ plimū: qñ mā h̄nte raptū ad supiora: vt in frenesi discolorata appet: et odore puata: et tñ est ibi caliditas et. Et quarto affō. 7z. **U**rina ta lis plerūq; in acutis egritudinib⁹ extirpationē caloris signi ficat: nam factus est impotēs ad cōmiscēdū humores odo rem faciētes in vrina: ppter ei⁹ extinctionē et.

Cum vrina fuerit odoris fetidi: et habuerit maturatiōis signa: tūc significat scabiē: aut ylcera in iustis vrine. **O**z si non iassuerunt signa maturationis suspicādū est ex putre factione in venis exiēte hoc cōtingere: clara sunt bec. **N**az fetor putrefactionē significat. **I**tem opz signa alia notare de lesione alioz mēbroz: si canon iste vīficari d̄z. **C**um ta lis apparuerit vrina: et non vicio illoz mēbroz: et hoc in febre acuta signum malum. **N**am vehemētē putrefa factionem et rebellionem supfluitatus portendit.

Urina cuius odor ad acredinem trahit putrefactionem hūmoz frigidam substātiā habentiū significat calore extraneo superante. **N**am calor extraneus inducēs in bu moribus frigidis ebullitiōē causat. **S**aporem acetosum: s̄ etiam a frigido possit causari. vt p̄ma p̄mi de humoribus.

Dec vrina si in febris acutis apparuerit: mortem p nōsticabit. quoniam tunc erit signum q hic odor causa tus est a calore remisso et mortificato nāli supante exneo.

Urina cuius odor ad dulcedinem trahit dominiūz san guinis significat ad dulcedinem. i. ad mitem et suauem: vt est odor lactis vel sanguinis: ita q debens indicare de ta li odore prius d̄z h̄ere notitiā de odore lactis vel sanguis.

Urina cuius fetor siue odor est multuz acutus materiā colericā denūciat. **N**az cū sit humor subtilis valde ca lidus et acutus: hinc eius odor et.

Urina cuius fetor vel odor ad acredinez trahit melan colicā significat materiāz: qñ melancolia ipsa est acris odoris. **N**ota tamen q et flegma acre est huiusmodi: qua re distingue ex parte grossitiei: et subtilitate vrine: quādo in flegmate est grossior et.

In acutis egritudinibus cum fetor in vrina presentabit postea subito remouebitur. et non fuerit secuta alieuatio signum erit casus virtutis: quoniam ex quo non alieuabit signus erit cū alyis in materia putrida retinebit et q vītus facta est impotēs expellere.

*mulieres multo plus
mingunt.*

Postremo scito qd cū in sano vrina fetida pseuerauerit significabit febriū putridaz euētiū: aut retetā putrefactio nem minozari: et ex pñti a leuiatione compñbedet post el mictū. Nam pseuerante putrefactioe nō alleniato corpo remerito expectade sūt febres zc.

De sapore aut quō multi trisatores dicūt esse ne cessariū ad cognitionē dispōnū vrine di co verbū Anī. z pñi de vrinis p caplo. Sūt qdā q iter bec genera ponūt genus tact: et gen saporis: sed nos pycimus Vrina tñ falsū est saporis: vt supra.

De circulo vrine.

Rub. II.

Circulus est qd supeminēs vrine: z iō a q busdā pñciat nō eē se iter cō tenta vrine enumerādus: de quo circulo: z ei si gnificatōe in dispōne humani corpis est suspicā dū: vt sit satis efficax signū: imo iter signa nedū fortia: s; neq; mediocria sit numerādus. Cuz ab auctorib nris pñtissimis: q de significatōib sumptis ab vrina z cō tentis ei nulla de eo spālis fiat mētio. Vñ neq; hypo. neq; Sal. neq; ysaac. neq; Anī. de eo qd dixerūt. Salernitani tñ de eo mētionē fecerūt: q fortasse ex lōga vrīe inspectione aliqd vitatis ex eo compñederūt. Et qd dēn est de eo itel ligat d granis z pñb atomosis. Et qm iuuenes maxie oīa itelligere cupiūt: hic bzeu? q potero suis locis mētionē fa ciā: nō omittens q erūt ad eoz plenā itelligentiā.

Circulus est suba multū aquosa: z diafona ex pñcipatōe pñi multū aereaz in circūferētia vrīe visu pñbēta. Et d pñbēta: qm ēt ei suba p totā supficiē vrīe expādīt: q tñ vi su nō pñbēdit. Et sic in supiori pte vrīe: collocat ita dicūt sup ptes corpis supiores: vt capit bñ significatōe: nā vī ipse gnāri: ex pñb leniorib māz pñtētib supiora.

Circulus albus spissus significat abūdantiā flātis in pte capitis posteriori: eo q in illa magis abūdat flegma.

Circulus citrinus pñtiā humorū colericorū in dextra pte capitis significat: eo q in illa magis abundat colera.

Circulus in suba tenuis colē pallidus vel fulc bñorū: aut vaporū mellicorū ascēsus ad partem sinistrā capitis: eo q in ea parte est splen.

Circulus in colore rube in suba spissus vaporū aut hūorū sanguineorū ascēsus in pte anīiori significat. Nā in pte anīiori sunt ples vene z arterie q sanguis multi sunt pñtētiue. Vñ pñtētiū in viatico. Caput in qtuor diuidit ptes. Nā i posteriori dñat flegma. In anīiori sanguis. In sinistra me lācolia. In dextra colā. Et cuz ab his causis circulus cau sari habeat hinc zc.

De ampulla vrine.

Rub. III.

Ampulla est corp pñi rotūdū ex vērōsi tate grossa: aut vapore incluso sub pñb viscoso: z aqnel vrīe genitū in supio ri ei pte eminēs. Nā vērōsitas grossa iclusa in pñb illis ad supiora eleuat in cupū: quēadmo dū videm? i sputo emisso p calamū a pueris. vñ faciūt am pullas magnas. Nā in medio vrīe sputū viscosū: aut aq viscosa secū trabēs aerē icubū: vt in rotūdū eleuat p subiclu sionē aeris petētis exitū: z pp ipm sputū vel aquā phibētē sua grossa viscositate ipm exalare. Nā qñq pñgit q visco sitas est pauce resistētē. vñ tūc facit frāgunē ampulle: vt qñq appet q factis ampull i migēdo vrīnā statī rūpūnt. Ex quo iferē q alyis parib vinū qd eas retinet lōgiori tpe est meli? illo qd pauco tpe eas detinet. z dēn ē grossa visco sa zc. qñ si vērōsitas eēt valde subtilis exalaret: silt si hu miditas nō eēt viscosa notabilr nō resisteret zc. ita q reg riē hic qd dēn ē. Et pp iuuenes sciēdū: q qñ in hōie re perunt humores crudi viscosi: z vērōsitas grossa: z illi ex pullant p vias vrīe: tūc in eoz trāsitu p angustos meatus

cōmiscēt: z cū ad ex pellunt vērōsitas petit exitū: z ptem supiorē. Vñ hūor sua viscositate exitū talez phibēs est cā: vt ide āpulla gñet: vt dēn ē. Ex qb iferē q alyis parib qto ampulla fuit mīor iudicādū est eā tāto magis p āgu stiores vias deriuatā eē. Vñ multi volūt cū āpulle fuerūt grosse iudicādū eē sup dispōnē: s; mēbroz nutritioz: qñ vrīe sunt latiores his q sunt mēbroz supioz: z cū fuerit subtiles sup dispōnēz cerebri zc. Inferē z q vrīna tali apparēte i morbo. s; cū ampullis multis: z grossis: z ipa pse uerate signū est lōgitudis morbi ipsi. Inferē z q bec vrīna futuz lapidē in renib pñosticat. Nā cū hūmiditas ista viscosa p ipsos renes trāseat: que nō digerit: nisi in lon go tpe arbitradū eā ibi detineri: cū ipsa sit grossa: vt suppo sitū est: z locus angustus: qre in tpe aduret: z in lapidē cō uertēt. Et hoc est qd voluit Hyp. 7 affōz. affō. 32. Quibus cūq in vrinis supnatāt ampulle his nefreticā significāt: z longā egritudinē fore. Inferē 4 q iste significāt visco sitatē humorū: z vērōsitatē grossam in corpe abūdantē: p qñ sunt effect haz causaz. Inferē 5 q talis vrīna ap parens in morbis renū est iudicāda mala: p qñ ostendit mām ex qua facit generari pñt lapis: etiā mām viscosaz grossam frigidā: ac vērōsitatē grossam: ex qbus renes ipsi multū grauari possunt ob eaz angustas vias. Viscositatē aut ampullaz maiorē aut minorē compñedemus: vt de spuma dicet. Et tu ibi.

De granis vrine.

Rub. IIII.

Rana sunt corpora parua: que ppter eoz puitatē vix visus mo uent: z genita sunt vt ampulle: sed ppter eoz paruitatē non dicunt ampulle: z ista apparēt in circulo: z aliqñ sub circulo: vt dictum fuit i de vrīna pregnantū: habet aut modicā signi ficationem yltra illud qd dictū fuit: nec de eis veteres mē tionē fecerūt: significāt aut mām reumatizantē: vt de mi nutis ampullis zc. Scito tamen q causa in eis non est ita fortis: sicut in ampulla.

De nebula vrine.

Rub. V.

Nebula est quedā obūbratio in superiori regione vrīe apparens ex adu stione humorū genita: vnde facta aduisione i humoribus: z maxime in pñcipio febrium in magna epatis supcalefactione accidit ab his vapores magnos eleuari: qui expulsi cū aquo sitate vrinali: deinde sua natura supiorē regionē vrīe pe tentes ipsam obūbrant. Ex quo apparet q tali apparē te debet esse difficultas ambelū. Et forte hoc est q qdam dixerūt ipsam significare angustiaz pectoris fm plimum. In affozismis.

Quib scdo die egritudo terminat bis nubē bz rubeaz qñ ta die vrīna: z alia signa fm rationē. 7i. quarte.

De spuma vrine.

Rub. VI.

Spuma nō est aliud q multarū am pullaz aggregatio: que ex eisdem sit causis ex quibus ampulla. Sed yltra illas nota q caliditas in humorib ebullitionem inducēs: z magnam partem in vapo rem cōuertēs est causa factina spume: z ampullarū illis vaporib inclusis: vt dictū est. Sed due cause dicte fuerūt immediate bec nota. z tertia meditata. Cognoscitur spu ma que a colore generat: ab alia que ex alyis generat cau sis: quoniam illa est tincta parua z minuta: alia vō ecōtra. Ex quo infertur q aliquādo habet significare sup mate riam frigidā grossam: aliqñ sup fortē calorem. Per sui co lore etiā significam sup mām: z cū fuerit alba sup fridas z crudā: sic yplimū est. Citrina vō sup mām colericam

De vrinis

grossas et viscosas: vt in ictericia citrina. Itē in supcalef-
ctōe epatis. Nigra sup meliā flegmati admixtā: vt in icteri-
cia nigra viridis significat adustionē. Linēs mortificatio
nē. Spuma magna: qz lōga lata et p̄funda: et qñ est vni⁹ di-
giti vel circa multā viscositatē et v̄tositatē significat. ecō-
tra pua. Eius aut viscositas magna aut pua comprehendit
ex aquasatione v̄tinalis. nā si ex tali aquasatione spuma
cito frāgit est pauca viscositatis si tarde mltē rē. Spuma
multa et ampulle multe p̄fuerātes significat opilationē.
nā signū est qz corp⁹ abūdat v̄tositatē mltā: que si p vias
tā angustas a nā expellit: signū est qz opilo ē in alijs v̄s p
quas nā cōmodius poterat expellere. p̄sidera.

De pure vrine.

Puritas est hūiditas putrefacta i fundo v̄tina-
lis apparēs: de quo dicit ampli⁹
cū locutus fuero de hypostasi. p̄t hoc pus a
plūb⁹ locis puenire. p̄mo ab vlcere colli ve-
sicę: et est fm plz: et tūc patiens sentit i extreni-
tate v̄ge: et est sanies multa: et sentit fetor nota-
bilis ex eius odoratu rē. q collige. i. tery. ca. p̄pō. Quicqz
est ex vlcere in poris v̄tinalibus: et tūc sanies est pauca: nō
cum fetore tāto rē. Quādoqz est ex renibus. Quādoqz ex
epate. Quādoqz ex apostemate aliūde genito: vt est vide-
re in pleuresi cū nā purgat p illas vias: vt supra. dolor enī
et cetera signa distinguūt iter hec. Ut si fuerit ex epate do-
lor in parte dextra sub hypocōdrio rē. tu signa distinctiua
suis collige caplis: nō in cōuenit tñ aliqñ emittre mām sa-
niosam: dato qz nō fuerit ruptū apā aliqd in mēbro p̄ticu-
lari: et tu p̄sidera. In affozismis q̄rta affoz. affō. Si. Qui
bus in v̄tinali via vel v̄ga pustule nascunt sanie facta et eru-
pta solo fit. Sed scito qz qñ vlceraō est in carne sanies ē
multa si in venis vel arterijs: tūc nō fluit sanies: s̄z sāguis.

De pinguedine vrine.

Pinguedo est subayt tela araneaynctuo-
sa in superficie vrine apparens:
hec nāqz ynctuositas: qñqz est vicio renuz vt ex
forti calore liquat eoz p̄guedo: qñqz est ex liq-
factione pinguedis siue ynctuositatis mēbroz.
Comphēdit. n. oīa ex hoc: qñ que ex liq̄factōe mēbrozū
puenit semp est cū febre et extenuatōe corpis pauca mali
coloris: pauca q̄titaris: et ynctuositas illa nō ita cito videt
post ei⁹ mictū ppter fortē ei⁹ cōmixtionē cū v̄tina: imo stat
p̄ tēpus: et nō est ita in superficie: sed comprehendit ipsam esse
magis mixtā. Et ista est v̄tina que cōfluenit apparere i p̄n-
ethice. Et ideo tu iuuenis practice fac v̄tinā ei⁹: de quo ha-
bet suspicio de ethica gescere. Nā in scōa sp̄e appet oleagi-
nea a medio sup⁹. In 3. v̄o p̄ totū: tu cās comphēde. Alij
qz in p̄ma specie apparēt quedā gutte oleaginee. In secun-
da tela. In tertia vt oleū. In ea v̄o que ex renib⁹ est nō ne-
cessario est febris v̄tina est multa bñ digesta rē. Et appet
in superficie vrine pinguedo: statū est tela magna ppter mul-
titudinē pinguedis renū: et quasi v̄tina sepata ppter ipsaz nō
esse cōmixtas: eo qz a propingo mēbris veniat. In affo-
rismis. 7. affō. 33. Quibus cūqz pinguis hypostasis et glob-
bata bis nefreticā significat: et acutā fore febrem.

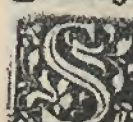
De pilo vrine.

Pilus est quedā suba flatica in longuz: et in
moduz pili p̄tēsa sub media regione
in v̄tina apparēs a siccitate renuz causata. Nā
ppter opilonez subtiliat mā illa: et ppter visco-
sitatez p̄tendit. Vñ v̄tina eas mās iueniēs se-
cum ipsas ducit: et in ea sub forma pilozū comphēdunt.
Nā a calitate nō multū v̄tine: et a siccitate fortū bi generā-
tur pili. Ex gb⁹ apparet sup que significare hñt: quia super
suas causas vt effect⁹ ceteri que iam dicte sunt: de gb⁹ ha-

lienus q̄rta affoz. cōmēto. 22. Qui in v̄tina pingui rē. Con-
tingit aliqñ hos pilos: vt plimi asserūt a mēbris ipsis radi-
calib⁹ decidi: qd p signa distinctiua comphēdit. Nā cum
p̄mis non adest febris: v̄tina est bñ digesta boni coloris: et
bone q̄titaris. Cū tñ secūdis signa sunt oīno v̄tina. Nam
a forti calore resolvente materiam ipsaz fortiter exiccāt et
fiunt. Et tu considera.

De sanguine vrine.

Sanguis in v̄tina apparēs decusus est ab
his mēbris a gbus decedit v̄tina:
na: aut p que trāsīt. Unde si ab epate ibi ē do-
lor et grauitas: et sāguis est purus i multa q̄ti-
tate. Si a vesica: tūc est grossus trūbosus: et qñ
fetidus: et est nigri coloris ppter friditatē ipsi⁹ mēbz: et est
pauca: qz est mēbz pauci sāguis: et in pitoneon: et circa pe-
ctinē sentit dolor. Si a lūbis: qz dolor ē mult⁹: et dolor sen-
tit circa renes et lūbos. Si a renib⁹ tūc medio mō sebz in-
ter paucū et mltū: et dolor et grauitas i rēib⁹ sentit. Apozis
aut v̄tinalib⁹ nlls v̄l qñ nlls sāguis egredit: eo qz sunt mē-
bra paucissimi sāguis. Signa at distinctiua suis q̄ras caplis
In affozismis. Si sāguinē aut pus m̄xerit: renū aut
vesice vlceraōne significat. 75. q̄rte.
Si sāguinē m̄ngāt: et trūbos: et strāguriā hñt: et dolor i
cidit in pectinē: et sub v̄tre: et sub pitoneon: et circa vesicaz
dolorē significat. 79. q̄rte.

De arena vrine.

Arena est quedā suba sabulosa in
v̄tinalis apparēs a calitate af-
fante causata: que si fuerit rubea i renib⁹ geni-
ta indicabit. Si v̄o alba i vesica: et ē gnatio ei⁹
silis gnatio i lapidis in fornace. Cōtingit tamē
qñqz ex actione debilis calitatis et siccitatis lapidē gnari:
vt ex lōga mora actōis rē. et qd potuit forte in puo tpe fec
debile in magno rē. Arena gapparēs significat lapidē
p̄firmatū: aut debetē p̄firmari: aut p̄fuerādo ei⁹ resolonē
Vñ qñ apparēt arenule: et subito deficiūt sine alleniationē
stāte dolore lapidē p̄firmatū significat. Si apparuerint et
p̄fuerauerint eoz mūdificatio cū alleniatione: signū est
resolonis lapidis qui fuisset p̄firmat⁹: aut qui erat p̄firma-
tus. Et hic nota ne decipiaris qz aliqñ in fundo appa-
rent aliqz que indicant ab impitis arenule q nō sunt: imo
sunt p̄tes flaticę aduste: et iō colē v̄tina: et grossum adym-
brā exicce: deide digitis tāgāt ab astātib⁹ ppter honore
artis. Qz si p̄phēdet illud eē molle et leue: tūc erit mā adu-
sta i venis. Si v̄o fuerit aspey: tūc erit ex renib⁹. Qz si fue-
rit aspey et nigrū signū māe mellice aduste: aut ē maioris
adustionis: que vno suis comphēde signis: qñ cūz maioris
adustioē erit calor fortior: et nō peccabit mā mellica: et bñ.
In affozismis. Quib⁹ in v̄tina arena substant sedimi-
na bis vesica: aut renes lintiasz habēt. 80. q̄rte.

De chimo vrine.

Chimus apparēs i v̄tina fm plimū ē fle-
gmaticus: et i fundo residēs. Ali-
quādo tamē natat ppter sui subtilitatem: aut
sp̄sionē sui sine carmiationē. Et h̄ bz qñqz fili-
tudinē cū sanie. Inter tñ saniez: et ipz est oīa:
quā tu practice b̄ mō p̄phēdas. Cōcure v̄tinalē: et si facilē
spargi comphēdas: qd in fundo est: et facilē vincit: et in ei⁹
diuisione nō comphēdet quasi fila fieri ex eo: et erit sine
fetore: tūc indica ipsum esse humorem nō saniosum. Qz si
erit ecōtra: vt qz fuerit globbose sube: et viscosę: et cum fue-
rit concussum v̄tinalē difficulter spargit: et post eius spar-
sionez fuerit tela lata cum fetore colore fusco vel liuido:

indica chimū saniosus. Et hic chimū nō saniosus sic appa-
rens fundus: et nō hypostasis dici dicitur: ut liquet de hypostasi
Comphēde ē p sua signa: vt. s. vt p apata: aut vlcera i in-
strumētis viāz vrie vt i de pure dcm est. ¶ Ex qb cōpre-
bende q significare bz: qz sup suas cās: vt. s. humorē visco-
sus minus viscosum rē.

De fursure crinoyde: et squamis vrie. Rub. XIII.

Hec enī tria sub vna Rica posita sunt:
qm similitudinē vident hē adin-
uicē ex pte sube eoz et cāz eaz. ¶ Fursur q
dē ē suba qdā pua in vria apparēs ad rotūdi-
tatē dclīnās in modū fursuris frumētī: ac co-
lore ei tincta. ¶ Crinoydes vō est suba: qdāz

grossa: lz pua ptiū frumētī fracti filis: et ad rotūditatē de-
clinās. Ex quo appet q a fursure differt ex pte pfūdītatis

¶ Sgma aut est suba ad modum fursuris: lz diafona co-
lore. s. puata: quē ad modū apparēt pisciū squame. ¶ Peta-

luz vō dī frustū: ita q et crinoydē petalū dicere possum.

¶ Bordonī vō squamas petala idē enūciauit. vī tñ petaluz
plus ipoztare q squame. nā petalū est sic gen: squama vō

vt spēs. Unī Anī. 2. pmi de significatiōib spēs hypo. ex pe-
taloydib: qdā sunt coloris fuscī: et obscurī: et aut sgmis pi-

sciū filis: et hec ē vebeniter mala rē. In sūma ex dicti Anī.
allato loco. s. i. Silis vō rasure itestinoz. Colligīt q petalū

est frustū qdā corticale. Unī cortices sunt sube cortici-
bus mēbroz vt sunt rasure itestinoz filis petala dīr. Et

be qnq sunt rubee: et signū est q a rene veniūt: qnq albe:
et significāt q sunt ex vesica: aut ex membris radicalibus.

¶ Unī squame apparētes in febre acuta nō apparētib: si-
gnis digōnis sunt ex rasura facta i neruis: venis: ossib: rē.

et fursur idē: qd febris icipit ex pfūdo radere: q aut sit de-
terior: an petala maior: aut minor dices in dubijs. De enīs

resolones ex ossib: causis puenire pnt. Nā hō sube i vria
apparētes significāt aut nimia mēbroz radicaliū calitatē

et siccitatē eaz ptes resolūtes et scidētes: siue sepātes: quē
ad modū pigit tpe magni estus: q a ptiū terre paludose

supficialib: eleuāt ptes terre: vt squame magne: et dcm ē
paludose: qz ex nō paludoso eleuāt puluis. Aut sepationē

priū supficialiū vesice: siue istroz vrie: vt poroz vritidū.
Comphēdit pmi: vt qz mēbra vrie sana sūt: et tñ illic adest

febris itēsa debilitas vtutis macies corpis: et hō apta deno-
tare mēbroz liqfactionē. Si vō fuerit a vesica: tūc appet i

instris vrie nocumētuz: vt prurit: et ardor in vga: et vria
nō erit sana: hoc est: aut in ea appebūt: aut sanies: aut aliqd

tale: p qd comphebet nocumētū in ea: aut in instris vrie.
Unī 4. affōz. Quib: vria pingui. i. nāli exite fursurea se-

dimia migunt bis vria scabit. ¶ Nota tñ q lz ita sit pti-
git: tñ aliqn has resolones ab hūozib: puenire: et sepi a mā

flatica. Unī ab eis vtute cāz suprascriptaz separant ptes
ita pue in modū fursuris crinoydis: aut squame. Differūt

tñ quo ad pnosticū: qm squame sūt resolones mēbroz ra-
dicaliū: vt arteriaz venaz rē. Et spāliter qm nō sunt vicio

istroz vrie a calitate et siccitate minoz: qm sunt fursures
facte. Unī fursures maiorē calitatē et siccitatez indicāt: qd

ex colore comphebit. Quidā dicūt hec significare ethicā
qm nō est vicio instrōz vrie. vī existimāt tales resolones

separi a venis arterijs: et ab alijs mēbris radicalib: vt ossi-
bus: lz valde paruz: et sint valde pue ex forti calitate et siccī-

tate in fixis rē. ¶ De crinoib: vō dicēdū q cū crinoydes
sint frusta grossa: q ipsa nō resolunt siue separant a mē-

bris radicalib: sed ab humorib: grossis: mā morbi: et a par-
tibus carnis recēter genite. Nā mēbra radicalia vt vene:

arterie vt nerui sunt mēbra subtilia valde a qb frusta ita
grossa separi nō est vīfīle. Nec ē ab ossib: et si sint grossa:

cū nihil vel qsi nihil ab eis sepeēt rē. Et dicīt recēter geni-

te rē. Propter qd aduertēdū q scribit a Galīeo 2. pnostī-
coz sup illa pte. Et si qdē hypostasis fursurea. Qz pmiū
qd liquefit in febre est adeps recēs: deinde antigor: deinde
caro: deinde membra ipsa: et quando liquefiunt membra
ipsa: vides i vrinis partes ineqiales filis petalis. Crinoy-
des aut in febre acuta significāt grossitiē materie morbi: et
ex pti timorē: qm vtus in puo tpe mām ita grossam dige-
rere non poterit. In febre vō lenta et longa dissolutionem
carniū: aut egritudinis plongationez. ¶ In afforismis 7.
afforismo 3. Quibuscūq in febribus in vrinis crinoydes
hypostases sūt longam egritudinē significant.

De atomis vrie. Rub. XIII.

Toma sunt corpuscula parua humora-
lia: nōdū terrefrēstrificata per viāz

stillicidy a partib: remotis veniētia: vt sūt cor-
puscula: que in spera solis comprehendunt. nāz

talia indicāt descēsum humorz ab alto ad par-
tes inferiores per loca valde angusta: que aut in eis aere: si-

ue vapore icluso: aut motu descēsus calefacta non descen-
dunt. sed qnq vident descēdere: et hec vt qdā dicūt signi-

ficant futurā podagrā vel arteticā si pseuerauerint. ¶ Et
pflr imaginat a medicis granula parua minuta apparen-

tia in vrina pgnantiū generari: qm cum os matricis tēpo-
re impgnationis sit clausum: ita vt vix pūcta acus penetra-

re possit. vigesimā pma tertij. de generatione embrionis.
hinc resolones spermatice descēdentes per viāz ita angu-

stam mutant valde: quare veniētes ad viā vrie euz ea
expellant: vt supra in fine secūdi capli: et tu ibi. Apparent

tñ qnq iste resolones ita minute in vrinis corporz reple-
toz: et ideo hoc dictū videt pati instantiā: neqz vsqz modo

inueni eum auctorizatum rē. quare rē.

De filis spermatice vrie.

Rub. XV.

Fila spermatis in vrina apparētia
sūt. aut ex coitu no-

uiter facto: vt supra: aut ex repletionē vasozū
spmaticoz: vt i robustis religiosīs mēbris rē.

aut debilitate contētiue testiculoz. vī spma
egreditur inuolūtariē: et sine delectationē: et tūc est signūz

gomoree: et est passio cui opz subito succurrere: aut ex pol-
lutione nocturna rē. aut ex paralisi virge: et testiculozum:

et super istas causas significare habet. ¶ Tu tamen nota:
q aliquādo in vrina apparent fila flegmatica similia filis

spermatice. Sed inter hec est differētia talis: quoniā sper-
matica sunt pernia multum: et alba eleuata magis versus

mediam regionē. Flegmatica autē magis descēdunt: et nō
sunt puia: neqz ita alba rē. Tu tamē ex alijs signis: et ex re-

latione etiam infirmi rē.

De mā cineritia in vrina.

Rub. XVI.

Resolutiones cinericie in vrina appa-
rentes causant: vt plu-

rimū a materia mela scolica adusta que sui
gravitate fundū vrialis petūt. Quādoqz au-

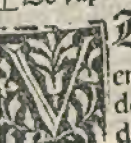
tem significāt materiam flegmaticam muta-
tam ad melancoliā per adustiones: aut pus

adustum: et sunt significantia fm plurimum: vt ficus con-
dilomata: emoroydes: super viciū splenis retentionem

menstruozum abundantiam melancolie: aut egritudinēz
melancolicam: et huiusmodi. Nam ab his siue cōsimilib:

deciduntur membris.

De vapore siue fumo in vrina apparēte. Rub. XVII.

Vapor aut sicut fumus: aliqn in vrina appa-
ret: qui nō ab omnib: comphebit: ē

enim difficilis satis comphefionis: hic aliqnā-
do fit seu causatur a materia grossa adusta: vñ

de a talī eleuatur: et cōstante virtute significat

De yrinis

longitudinē egritudinis: vt in benedicto de albertis vidi. Aliqñ vō fit a mā calida adusta vebemēti adustione: et nō stāte vīute significat mortē: vt p̄tigit magistro paulo veneto oxdīs heremitaz tanto p̄ho: aliqñ a flegmate crudo aliqñ adusto qd a pure discernit p̄ fetore. Et hoc est qd vō luit Aui. scdā p̄mi. de yrinis. ca. de suba yrine in fine inq̄. Et qdā dixerūt qd cū in inferiori pte sit aliqd qd pulueri sit sile: aut fumo plōgabit egritudo: et si in tota p̄durat egritudine p̄notificat mortem: aut flegma crudum: quod a pure discernitur fetore.

CD Hypostasis yrine.

Rub. XVIII.

Hypostasis est substantia supflua in terra digōne cāta yna cū aq̄ sitate yzinali p̄ vias ei⁹ ad ex. p̄pula in yzina pēdens: et ab ei⁹ suba separa. Ex quo pōt inferri qd corpa tpata nō hnt hypostasim: cū ipsa i 3^a digōne. s. facta in venis supfluitatez talē non multiplicet: et si multiplicat isensibilr expellūt ob vītutis eoz robur. Et forte hoc corzelariū intellexit Aui. ca. de yrina digesta sana cū inq̄. Et hypostasis si ibi fuerit bone dīspōnis s̄m modū quē dixim⁹: et hui⁹ opionis fuit plūsq̄ cōmētator. Et dī supflua in 3ª digōne rē. **U**bi nota qd hec supfluitas: qñq̄ decidit a nutrimento qñq̄ a mā morbi: et de hoc in dubys. Et dī hypostasis ab hypos qd est sub et te sis positio: qñ sub suba yrine iacet. Jacet aut qñq̄ in media regione: qñq̄ in supma: qñq̄ in ifima siue fundo. Duz aut est in medio cū additionib⁹ suis: de qb⁹ stati vocat hypostasis: siue neorema. dū ē in supma pte vocat nebula: et ne philis. Si aut in fundo: et si largo mō iuxta itēptationem datā de hypostasi dici possit hypostasis: tñ veri⁹ dī fundus.

Propter qd notādū qd mā talis in fūdo residēs significat aut ei⁹ multā granitatē: aut resolonē magnā ventositatis: siue ei⁹ puationē potētis illā substantiā ad supiora eleuare. **N**eozeoma vō significat qd cum ea est tāta vētositas qd potest eam vsq̄ ad medium et nō vsq̄ ad supremū eleuār. Nephilis vō siue nebula: qd cū ea ē multa vētositas cōmixta: potēs ad supiora eleuare. **H**ypostasis aut diuidit in nālē et bonā: et nō nālē. Iuxta illd Aui. de hypostasi. nō nālīs vō hypostasis. Nā bita noticia nālīs hypostasis facili⁹ comp̄bedet dīspō nō nālīs ei⁹ recessum maiorē: aut minorē a nālī. **E**st itaq̄ nālīs hypostasis supfluitas tertie digōnis mediocris q̄stitatis alba: leuis: et q̄lis i p̄tib⁹ suis p̄tinua figure pyramidalis i medio pēdēs silis fūdo aque rosate in tpe debito apparēs: qd cū aq̄sitate yzinali ad ex. p̄pellit a suba ei⁹ diuisa. Et dicta est nālīs: qz nālē ei⁹ dīspōnē significat: fortitudinē. s. vītutis mēbroz radicaliū debite agētis in humores: et in mīaz supfluetē ipsaz debite separādo. Dī mediocris rē. qñ q̄ excedit cām supfluetē denūciat: et dimiuta diminutā rē. Dī alba: qñ ex h⁹ denotat do minū caloris mēbroz radicaliū vt venaz arteriaz potētis quertere nutrimentū: qz sanguinē vsus nām ipoz membroz: q̄ sunt alba: yñ supfluitas ab eis decisa etiā alba decidit. vñ p̄pnoticoz. cōmēto. 4. 7. albedo tñ hypostasis ē albedo debite luciditatis: cū nō sit grossa et viscosa. Albedo aut stātis plus tēdit ad opacitatē: et est magis visus terminatū. Ubi aduertēdū qd in 3ª digōne decidit supfluitas nutrimentū: qd aliqñ sub forma sudoris expellit: aliqñ i sensibilib⁹: aliqñ vō sub forma humiditatis cuz yrina: et hāc humiditātē: vt supra hypostasis dicim⁹. Dī lenis: qz in p̄tib⁹ suis ex pte coloris dī ē silis: qñ ex hoc denotat vniū formis potētia supra mām et obediētā oīuz p̄tiū. Dī equa lis: qñ pars p̄tēta vsus dextrū dī equari parti p̄tēta vsus sinistrū: vt hypostasis mediū obtineat locū. Dī p̄tinua rē. nā dī esse mediocriter in p̄tib⁹ suis p̄tinua: vt ex hoc denotet potētia vītutis digerētis potētis has ptes debite conti

nuare. **U**ñ ex hoc comp̄hendit qd vētositas succubuit nō potēs illas ptes disgregare: et dictū est mediocriter p̄tinua qñ si esset nimis in p̄tib⁹ suis vnita: qd comp̄bedit ex cōcussione yzinalis: tūc esset signū: qd esset nimis viscosa. Dī figure pyramidalis: nam cū ipsa sit ex p̄tib⁹ etherogenys leuiozib⁹. s. graniozib⁹ et medys: arguit ex hac figura potētia caloris: cuius separe est etherogenea: qd leuioza in supiori loco: grauioza in ifimo. Et media in medio collocāuit. **U**ñ ex hoc figura accidit pyramidalis. arguit et vētositatē seclusam: et victā que non potuit has ptes cōmiscere. Dī in medio pendens. et p̄z ex dictis hic añ: significat. n. qd nō est vētositas potens eā ad supiora eleuare: et qd medio mō se hz iter graue et leue. Dī similis fundo rē. qñ dī esse alba cū aliqñ opacitate. Nō enī dī ē eā diafonitas q̄lis est in armis vel lapide pollito cū talis coloris est fundus flegmatis vitri. In hypostasi vō nālī pur adfuit quedaz ptes terree seq̄strate in tertia digōne que opacitatē aliqñ in ea iducūt: que ptes terree bñ comp̄bedunt in sudore cū manus adinuicē fricant. **C**ōsidera. Dī in obito tpe rē. qñ statim micta yria nō dī hypostasis appere: sed per tempus aliquale post eius mictū dī apparere. vt vbi grā: per sextā partē hore: vel circa: vel per horā ad plus. **U**ñ alijs parib⁹ quāto hypostasis citius apparet tāto meliorē denotat maturatiōnē. Unde Aui. de hypostasi in fine. Significat mīgit descendit ē significatio bōa s̄z maturitatē. Et cū tar de descendit ē signū puōnis maturatiōis s̄m puōnē siue maturatiōis s̄z q̄ntitatē siue dīspōnis. Ubi nota qd in p̄n mict⁹ yrine cū partes hypostaticae nō sint vnite: et siue valde pue ipse sic diuise non sufficiūt diuidere mediū: vt possit ad locum suū venire. Ad qd etiā cōcurrat calor yrine actualis lenificās: et vētositas qd adhuc nō est rep̄sa. Extincto itaq̄ calore actuali yrine: et repressa vētositate partes hypostaticae vniunt: quaz vniō per hoc pus impediēbat: et ipse vni te facte potētiores ex vniōne descendūt ad locū: et regio nem sibi cōuenientē. Unde est verisimile qd in sexta parte hore aliqualis fiat hāz partiū vniō: qñ experiētia comp̄hendit in tanto tempore yzinam esse frigefactam. In quarto vō hore notabilem descensum. In medio vō hore vniōnem satis bonam: et forte completā: in fine hore conpletissimam. **L**etera parent ex dictis.

Ex quibus colligitur qd hypostasis cognosci habet ex se prem reb⁹. s. ex substantia sui: vt quia sit naturalis demōstrans maturatiōnem: et hic est quas conditiones habet impositas in descriptione. qualitate: quia debet esse alba lenis: vt supra. situ partium: quoniam debet esse cōtinua i partibus suis: vt supra. loco quoniam debet pendere in medio vt supra. quātitate: vt supra. Et hoc est qd voluit Aui. de hypostasi yrine circa principiū. s. p̄mo. Dicamus igitur qd hypostasis multis cognoscitur modis. Et introducens Auicē. similitudinē de hypostasi. pro eius maiori intelligentia dixit. Et proportio siue significationis super maturatiōnem materie in toto corpore est sicut proportio significationis materie puris albi leuis similis essentie super maturatiōnem apostematis: sed pus est spissum: et hec est subtilis: et de hoc in dubys: quoniam ex his verbis videt Auicēna voluisse: qd hypostasis a toto decidatur. Et sicut ex colore puris bono vel malo arguitur mala aut bona digestio: ita ex colore hypostasis super maturatiōnem in toto factā. de quo dicit in dubys. Et nō solū ex colore: s̄ ex alijs reb⁹ dictis ab hypostasi sumptis significat supmaturatiōnē et imaturatiōnē: que tñ in suis significationib⁹ diuersificant. Nam yna est altera in significādo fortior. **U**ñ equalitas alijs paribus est fortior q̄ color. vnde melior est equalitas: et nō debiti coloris q̄ color cum idebita

No. 1. de Paulo Veneto.

Hypostasis yndar.

Neorema.
Nephilis.

Neorema ynd 59.

Nephilis ynd 59.

Hypostasis diuisa.

Maternalis hypostasis ynd.

equalitate: et de his in dubijs. et 2° quarti. de sedimine: lene
 qdē multoties magis est significatiuū bonitatis q̄ albus.
 Et multoties vniū ille: cuius sedimē est decline ad albe-
 dinē: sed est diuersum aspezz: sube enīz bonitas vehemen-
 tius est facilis ad recipiēdū expulsiōe q̄ bonitas coloris
 Et iuxta hoc notādū q̄ iudiciū a suba sumptū est effica-
 cius q̄ sumptū a colore: q̄ maior potētia regit ad facien-
 dūz ei⁹ debitā subam q̄ ipm colorare: cuius color sequit mo-
 dūz substantie. Et claritas et turbulētia est efficacius signū:
 q̄ sumptū a substantia: qm maior potētia regit ad talem
 p̄mixtiōe causandā: imo et spuma est efficacius signūz q̄
 substantia: qm significat ipsam esse magis vel minus visco-
 sam cum multo vapore vel v̄tositate. Et omnib⁹ his effi-
 caciū est signū sumptūz ab hypostasi: vt infra. Et item ex
 pte coloris diuersitas sumit. Unde alba alyz paribus est
 melior maiorē: et meliorē notās digestiōe et nature domi-
 nium. Deinde rubea. s. grossa benignū ostendēs humo-
 rem: quia sanguinez ceteris coloribus alio colore ab albo
 Postea citrina que ostēdit colerā purā. Postea que est al-
 bi: et citrini coloris vt arsenicū colerā ostēdēs vitellinam
 et morbū molestiorē citrina. Et ultimo lētiginosū coloris
 exis cinerici et rubei. Itē aliquātam notans ex hoc adu-
 sionem et incēdiū: et per p̄is maiorē lapsū. Itē incōtinui-
 tas in hypostasi mala melior est continuitate in eadem:
 et de hoc in dubijs.

Recipit hypostasis varietatē ex pte varioz corpoz ex
 parte habitudis corporis in pinguedine macie: et ex parte
 sexus. Ex parte quidē macie: qm i corporibus macris
 pauca est hypostasis in ipsis paucis supfluitatibus multi-
 plicatis alyz paribus: et paucior in eisdez forti exercitio: ac
 laboriosa arte vtētibz. In corporib⁹ vō pinguibz ociose
 viuetibus multa apparet hypostasis ex causa contraria.
 Item aliquādo in macris non apparet hypostasis tempo-
 re sue sanitatis. resoluta illa mā hypostatica a virtute ipsa
 vel mediāte exercitio: et h̄s. Et cōsimilr tempore suarum
 egritudinum cōtingit egritudines resolui ac determina-
 ri: non apparēte multa hypostasi: et si qm̄ appeat in supio-
 ri parte stans quasi nebula rara. Et ex parte sexus: qm ci-
 tius descēdit hypostasis in vrinis mulierū: causa est quāti-
 tas maior: aut eius grauitas. In corporibus vō optime dis-
 positis non necessario reperit hypostasis vtute resoluēte
 mām hypostaticā in vapore: aliquid aut quōlibz ipm aliter
 per poros excutiēdo. Cōtingit tamē et talia corpora: et alia
 que sunt sana dicta multiplicare supfluitates ex nimia ci-
 bi assumptione: aut ex alia: quā causa debilitata digesti-
 ua vtute. Unde et p̄ma et scōda digō denūciat. In sūma aut
 pauca et subtilis hypostasis repit in vrinis corpoz sanoz
 mediocriter se h̄ntiū in oib⁹ et. Et l̄s dictū sit de hypo-
 stasi nālī: tu tñ scire debes q̄ magis studium tuūz d̄z esse
 in cognoscēdo nō nālē: qm vrinē sanoz medicis nō p̄sen-
 tant nec eis sunt lucro. Sed hic posita sunt vt supra com-
 prehēdat distātia lapsus a nālī. Un̄ sicut in 3° digōne hy-
 postasis nālīs resecat a mā nutrimētū: ita et i nō nālī a ma-
 teria morbi peccante. Nam in vrinis egrozum reperiunt
 male mae peccātes: a q̄b mā hypostatica decidit. Et ideo
 alyz parib⁹ in egritudib⁹ colericis et melicis paucior hypo-
 stasis repit q̄ in flegmaticis et sanguicis: qm min⁹ de illis
 humorib⁹ in corpe repit. Tu aut cū hoc attēde corpis ha-
 bitudinē: ac cibi et pot⁹ q̄titate. Sicq̄ habes quō signum
 sumptū ab hypostasi est efficacius omni alio ex vrina cō-
 prehēso. nā ex ipsa mā sic decisa a mā morbi comprehendit
 potētia vtutis obediētia materiei ac p̄iūz: de q̄b iudicat
 de futura sanitate: aut egritudine lōga vel breui. Et autē
 mā hypostatica decidat a 3° digōne dicet i dubijs. Et nō
 nālīs hypostasis: alia mucillaginosa: alia carnosa: alia san-

Hypostasis ne nālīs resecat a mā morbi peccante.

guisugalis: alia capillaris: alia a cōtētis in vrina: de q̄bus
 actū est denūciat: vt q̄ fursurosa: arenosa: et de his satis so-
 lum psequat: de quatuor p̄ncipalr tactis apponēdo quali-
 dam significationes ab ipsa hypostasi sumptas: bincinde
 sparsim collectas.

Mucillaginosa vō est hypostasis filis mucilla-
 gini: que comp̄hēdit ex ductu
 vrinālis: qm in p̄tib⁹ suis: tūc nō sepat: aut que est filis fle-
 gmati mucillaginosa: et hec significat humore spissum et
 crudū in corpe abūdantē: aut egrediētē ex vris vrinē: aut
 crisi in sciatica: aut in alyz dolorib⁹ iuncturaz: et hec p̄is
 comp̄hēdit ex allēuatione subsequēte: et hypostasi bona:
 et subsequēte et p̄senerāte. Itē qm̄ significat vehemētē re-
 num friditate. Hypostasis multū mucillaginosa: et multa
 in sine podagre: et articuloz dolor bonū significat.

Capillaris hypostasis est que in subtilitate et lōgi-
 tudine capillis assimilāt ex coagulatōe
 humiditatis causata calore ipso coagulante: qm̄ aut stri-
 ctura viaz est causa huius. Quōdūq̄ aut sit videt hāc coa-
 gulatione in renib⁹ p̄ncipalr fieri: et hec qm̄q̄ est alba: qm̄q̄
 rubea fm̄ distinctionē mae a q̄ est decisa: et hec est visa: qm̄
 q̄ ad mensuram palmi vniū: hec autem super materiam
 viscosam significat.

Sanguisugalis vō est hypostasis que in colore mol-
 licie et extēsiōe: et mō sube san-
 guisugis assimilāt: et hec est coloris opaci sanguis: et est ali-
 qualr lōga et extēsa: et vt dictū est obscura. Un̄ si fuerit ve-
 hemētē mixta cum vrina: significat q̄ a membro remo-
 to venit: et maxie sanguineo: vt est epar: a quo p̄ ei⁹ debili-
 tatē fluit sanguis quē retinere non potuit: aut ei⁹ dissoluta
 aliq̄ p̄cula. Et si nō fuerit multū mixta: significat q̄ vul-
 nus erit i vesica: aut in vga: vt i ca^o de mictu sanguis est vi-
 dere. Significat aliq̄n hec hypostasis resolutionē mae le-
 detis splenē: q̄d comp̄hēdit ex allēuatione p̄te et. Et hic
 sanguis sic coagulat appellat trūb⁹. Un̄ q̄rto affōz affo-
 risimo. 79. Si sanguinem mingūt: et trūbos et.

Carnosa hypostasis d̄r: q̄ in vria apparēt frustra i co-
 lore carnis: et i tactu iudicat vt caro cū ipa
 hypostasi mixta: et tal⁹ venit: qm̄q̄ a renib⁹: qm̄q̄ a mēbris
 ipsis. Que vō ex renib⁹ rubicidior: ea q̄ est ex mēbris radi-
 calib⁹ renib⁹ exn̄tib⁹ rubicūdis: ceteris vō mēbris ad albū
 declinatib⁹. Et q̄ ex rene est: nā ē cū tāta vtutis debili-
 tate: vt q̄ ē ex liq̄factōe alioz mēbroz: hec itaq̄ renū egi-
 tudinē: aut mēbroz liq̄factionē ostēdet. Sedimē q̄d ē
 fm̄ frustra carnis in egritudib⁹ acutis sine signis digōnis
 significat: q̄ nō est ex renib⁹: s̄ ex rasura mēbroz. Et qm̄ il-
 lic est digō: aut nō est se. signū q̄ est ex renib⁹. Et in affozis-
 mis 4° affōz. 78. affō. Quib⁹ in vrina pigui: et grossa exite
 carnea frustra: et modica: et pili exēut: his de renib⁹ egerunt.

Hypostasis vō vt tactus est filat mae a q̄ decidit:
 ideo i egritudie sanguinea appet rubea
 In colica citrina: vel ad eā declinās: tūc rubea. In Ratica
 alba. In melica fusca vel nigra.

Nigra nāq̄ hypostasis absolute significat malū adustio-
 nē notās. Et qm̄ est hypostasis nigra absq̄ nigredie aquo-
 sitatis: tūc est signū q̄ minor ē adustio: et ex p̄nti min⁹ ma-
 la. Rubea vō obscura significat d̄iūz sanguis. Rubea
 clara sanguinē colicū: et ex p̄nti nausēā siue fastidiū
 Rubea citria significat egritudinē forte: q̄ colicam.
 Alba cū p̄ditōib⁹ dictis bona est. Alba vō mucilla-
 ginosa: aut saniosa: aut spūosa: aut maturatiōi p̄ia. q̄ v̄
 uulsa: et h̄s mala. Viridis mala: est enim semita ad ni-
 gram: vt in de coloribus dictum fuit.

Hypostasis diuulsa v̄tositatē et digestiōis debilitates
 significat: q̄ v̄tus nō p̄t: eam debite ynire et.

De vrinis

C Hypostasis aut est natas: aut pendens: aut iacens inferius. Que est in superiori regione dicitur natas: aliqualem significans digestionem. Significat enim quod a vetustitate multa subleuata est: et quod non habet nisi debile inspersionem. Que autem est in fundo cum spissa: grossa: vnita magis maiorem significat digestionem. Que vero est in medio pendens medio modo significat: et tu considera. Nam hoc tenendum in hypostasi non nali: nam secus est de nali ut dictum est. Unde in statu febrium humorosorum alijs paribus de hypostasi magis descendere: et specialiter in flegmatica vrina.

C Vrina nigra in febre acuta leuior existens: est ceteris paribus minus mala. Eodem modo humore flatico aut melico.

C Hypostasis ut nubes exis melior est ea inferiora petente: et causa: quoniam significat subtilitatem materie virtuti minus resistere: nisi vetustitas fuerit causa natationis. Quod si sic erit comprehendit: ex eius diuisione. Et absolute melior est quam pendens: et pendens quam descendens. Causa quoque subleuationis: aut est caliditas acuta: aut vetustitas.

C Hypostasis natas et pendens a principio morbi apparet: et sic perseverans significat crismum venturam cum exitura: et hoc signis alijs maturationis apparitionibus. Nam per hanc denotatur naturam non esse preterita: ex qua coniecturatur ipam non posse facere crismum euacuationis: sed potius permutationis cum exitura. **C** Hypostasi natante in egritudinibus corporum macilentorum: plurimumque mouetur. Nam in talibus humores sunt pauci subtiles: et supra de hoc.

C Cum inter nebulum Neorem et hypostasim fuerit aliquid simile tele aranee: aut desitas aliqua erit signum malum. Nam tale vinctuosum vel globulosum ibi apparet: significat eliquationem aut dissolutionem.

C Multoties apparet sedimen natas in principio: et est non bonum: quod nigrum diuulsum. Nam ex hoc habendus est timor quod arguit in potentia virtutis: sed si postea nabit et descendet erit signum non malum: quod illud erit signum principii digestionis. Quod si post mala apparuerit hypostasis: erit tunc bene timendum: quoniam erit pur signum oppressionis virtutis.

C Hypostasis diuersa in substantia: et colore mala: quia humorum diuersorum multitudinem significat.

C Hypostasis talis minutarum partium est deterior: quoniam significat quod natura non potest materias expellere: nisi diuidat ad minuta.

C Hypostasis qualis farina grossa in febre diuturna cum bonis signis dissolutionem febris significat.

C Hypostasis talis si longo apparuerit tempore cum malis signis pessima.

C Hypostasis multa in febre continua si febris non mutetur: vel minuat dissolutionem corporis significat.

C Hypostasis fursurea colorata quasi sanies cum sanitate renum et vesice rigorem febris significat.

C Hypostasis natas: et nunquam in fundo descendens cum sudore et dolore sub hypochondrijs timorem nunciat.

C Hypostasis spumosa et spuma plena: cuius albedo est per commixtionem aeris cum ea est malum valde egrediens a natura: et precipue in egritudine acuta.

C Hypostasis cuius superiora sunt rotunda et mouentur: melior quam illa: cuius superiora sunt congelata: significat enim quod egritudo est velocioris status.

C Hypostasis alba grossa quam non antecedit tenuitas: et paucitas supfluitatis: et est talis in principio: significat quod humor est plenus et non digestus. Nam accedente digestionem agere calore: ulterius operibus hypostasim rubicundior fieri.

C Cum in principio hypostasis fuerit paucior: et vrina subtilis et non perseverat: imo occultatur hypostasis timendum. Nam signum quod materia est grossa. Quod si vero fuerit debilis et interficiet.

C Sedimen rubrum pendens in quo est declinatio ad superiora

cum est in vrina tenui significat in egritudinibus acutis permixtionem rationis. Quod si perseverauerit timetur perditio.

C Hypostasis que incipit pedere: et subsidere: et ad albedinem declinare vrinam ad grossitatem peruenire salutis est nuncia.

C Hypostasis perforata est que in medio habet foramen: et ut videtur circulus: que ab alijs fenestrata vocatur: et hec causatur ab impotentia virtutis: et viscositate materie. Nam ex hoc quod virtus non potest debite vnire materiam morbo existerem non acuto arguitur longitudo egritudinis. Quod si fuerit acutus morbus verendum signum est: aliquando tamen contingit: quod in quarto die contingit aliqualem significat digestionem: et potentiam virtutis super materiam. Unde ex hoc comprehenditur: et indicare habemus quod alijs paribus absteruabitur morbus.

C Et in summa signum ab hypostasi sumptum videtur omnibus alijs efficacius ab vrina sumptis. Nam hypostasis est materia humorum: a materia morbi decisa: ut supra hic de non naturalibus: et de morbo primo iudicium facimus: cum est malis ab ipsa materia sumptum. **C** Item etiam ex hoc arguitur supra tenorem virtutis. Considera. **C** Nota tamen quod aliquando contingit deceptio et ab hypostasi ipsa: quoniam contingit quod materia flegmatica ipsa peccat in capite: et colerica in stomacho: sed flegmatica amplius esse colica erit flegmatica. Et ubi hypostasis debebat dicta sunt ultimo concludi potest: quod vrina sana: siue sani corporis que est metrum aliarum deesse caloris citrini: vel ad citrinum trahens: de quo supra: mediocriter quantitas: medio cris subtilitatis: boni odoris: hypostasim habens albam lenem et equaliter pendente: ut dictum est de hypostasi: vel nullam

Et dicitur ad citrinum trahens: propter corpora lapsa sana: tamen dicitur vel nulla propter corpus turgidum. ut supra. Contingit tamen quod talis color quam substantia variatur ex vi. Ex etate coplone: dietarum equalitate: et quantitate: et mictu siue exercitio accitibus aie. Et ultimo ex his que extrinsecus sunt: ut sunt frigus calor et huiusmodi. **C** Postremo autem: quoniam hec que scripta sunt non sunt scripta: nisi ad artis practice integrationem. Et eius amplioris noticiam arguimus principium: et cetera tempore egritudinis ipsarum. Nam cum in vrina non comprehenditur signum digestionis: neque ex parte coloris: neque ex parte subiectionis vel preteritionis potest esse principium egritudinis. Quod si pur apparet: et occulte satis pur adhuc est principium et finis ipsius. Cum autem manifeste apparet: et licet non multum copleta: tunc est angustum. Cum autem copleta signa in ea sumpta ex dictis apparuerint: tunc est statum. Declinatio vero cum vrina ad pristinam dispositionem in qua erat tempore sanitatis: reducta fuerit vel quasi: et hoc totum intelligatur esse verum in morbo mali salubri resuante materiam ad unicam expulsionem. Nam in morbo acuto in quo sepe expellitur de materia: et multum non apparent hec: ut supra. Exemplum primum propter iuuenes. In tertiana non apparet in principio signa digestionis. Aut si apparet sunt satis occulta. In augmento vero quod incipit vrina que erat multum ignea remitti in colore cum fuisset subtilis ingrossari: et ubi non apparebat sedimen iam incipit appere. In statum vero color factus citrinus vel ad ipsum declinans vrina ingrossata hypostasis bona cum additionibus. ut supra. Declinatio vero cum ad vrinam in sanitate venit: et tu exemplifica: ut in alijs humoribus: iuxta ea que dicta sunt supra. **C** Notetur insuper ne cadat error in iudicando ex ipsa vrina: quod aliquando vrina erit ut vrina sana: ita quod apparebit sana ex parte coloris subtilitatis hypostasis: et tamen eger morietur: ut sepe appert in febribus pestilentialibus. Unde Alii. et quartum de iudicijs vrine.

Quod aliquando est vrina in egritudinibus pestilentialibus bona nalis in suba sua colore et sedimine: et ille cuius est reddit ad mortem. Et causa est: quoniam non est causa aggregandi materiam peccantem propter sui venenositatem: vnde solum agit in materiam nutrimenti: et ab ea pellit supfluitatem aquosam cum suis additionibus iam diutius.

C Item aduerte quod aliquando materia morbi stat multum clausa

Cur in febre pestilentiali vrina apparet ut vrina sana.

vel occulta & spāliter i ptrib' pectoralib' & ab ea paz: aut nihil decidit. Un i vus cōib' erit multa mā flātica q̄ a nā p vias vrie expellet: vñ vria iudicabit flātica & egri tudinē eē de flāte: cū tñ erit de colera prasina mala. Et ego hoc vidi in Benedicto de albertis: vt supra de vrina alba. & tuibi.

¶ Dubitationes de vrinis.

Dubitatio.

I.

Circa primū capitulū dubitat. vtrū vrina sit supflui tas aquosa &c. vt i descriptōe ei' ponebat. Et arguit q' nō: qm qd a nā ē itētū & vile. nō vñ supflui eē. hō ē vrina: q' maior nota. minor i fine pbat. qm vrina p sanguinē & secū mittit renes nutrit. Itē i ipsaz vesicā alit: vt allegat i capitulū. g. ¶ Itē si eēt supfluitas eēt sup fluitas alicui' būozis: s; nō magis vnius q̄ alteri'. g. &c. ¶ Itē hec supfluitas: q' generat a cibo vñ a potu. Q' nō a cibo hoc apparet: qm ipsa ē ligda fluens vt pot': ergo a potu. Q' nō a potu: qm ē colamētū sanguis & alioz bu mporū: vt Isaac: s; būozes ex cibis fiūt: q' ipsa ab eis de cidit. Et pfirmat. qm vria egroz ē vria: & tñ illa vñ deci di a mā morbi: cū sit ei' pncipalr significatia. g. ¶ Ad op positū ē descriptio i pmo capituli posita.

¶ Ad dūm rīdet breuiter pmitte dō ea q' dca sūt i p ca'. i declinatōe descriptōis vrie. vbi dī: q' ipsa ē supfluitas se cunde digōis: & q' a cibo decidit breuiter pmitte dō ea q' dicta sūt i pmo caplo i declinatōe descriptōis vrine vbi dī. & potu: s; magis a potu: q̄ a cibo: q' a ptrib' aquo sis q' ab alijs sequestrant diuisione facta i secūda digōe. ¶ Iuxta q' ponit hec pclo. vrina ē supflua aquositas in corpib' genita. Patz. s; q' ipsa a nā expellit & inue tāq' qd supflui: q' nō eger. Itē ipsa nō nutrit nec i corpore vñ ¶ Ad rōes dōz ad pma: q' san. p̄stare iuuatū: iūgit &c. guis q' cū ea mittit nutrit renes. p̄similiter ē t vncuōsi tas: q' cū ea trāsīt ad vesicā nutrit sine pabulat vesicam. Nā in pma digōe ē cū fecib' trāsēūt ptes chilose qb' nutrit epaz & testina voluptuāt. ¶ Ad secūda dōz: q' ē supfluitas totius masse: & maxie humozū humidoz i ma iori q̄ritate i corpore existētū: vt flegmatis sanguis &c. ¶ Ad tertiā pz qd dicēdū. ¶ Ad qrtā pz ex dictis vt su pra. Pro nūc tñ dicat tñ q' i tpe sanitatis tota decidit a mā nutritiāli. Tēpore vō egri tudinis nō acute vbi da tur cib' satis copiose: vt i cronica febre: tunc dico q' ab vtroq' decidit. s; a mā nutritiāli: & mā morbi. Vbi vō egritudo fuerit acuta siue pacuta: & nō dat cib': tūc tota decidit a mā morbi: maxie qm vñ ē ausa aggredi māz: qd dico qm aliqñ mā existēte venenosa: vt i feb. pestilē tiali: qm nā nō ē ausa aggredi: apparet vria kina: & tunc eger tēdit ad mortē: vt secūda qrti de iudicijs vrine. Si vō dat paucus cib': & vrina fuerit multa: tūc ab vtroq' decidit: s; maior ps a mā morbi. Et hoc nota pp argumē ta q' hic moueri p̄it i hoc p p̄iti: q' aliqñ vrina multum supfluit: vt i diabete. & aliqñ i alijs morbis. Un ē creden dū q' illa aquositas ē aquositas genita i epate: q' trāsmis sa fuit simul cū sanguine: & alijs būozibus ad humectan dū mēbra. Un ipsa attrahit a renib' vñute specifica: vt kistis colera: s; pcurrat caliditas eoz: & vñus vacui p ra mos vene chilis: vt supra q' ipsa venā kis ingredit: & tā dē ad ramos ei' q' sūt vene emulgētes pueniēs ad vesti cā. Sic itaq' mā aquosa q' ab būoze decidit nō existēte mā nutritiāli hāc viā cōcomitat. Et si qrat an aquosi tas illa fuerit epate genita. Dicēdū q' sic tpe generatio nis masse totius: & tu considera. Et ex his concludi pōt quomodo vrina non est corpus simplex vere: sed est cor pus imperfectum vt de niue ac grandine dicimus.

Dubitatio.

II.

Utrum vrina sit nūcius fallax: vñ q' nō auctorita te theophili i suo de vrinis. vrina est num cius non fallax.

¶ Oppositū dictū ē supra: qm ē ostēsuz q̄ faciliter potest decipi medicus ex ipsa. ¶ Itē ex inducto in pcedēti diu bio aliqñ i vria pestilēiali est vrina: vt vrina sani. prima quarti de iudicijs vrine: ergo &c.

¶ Pro dubio dōz: q' i hūdo vez iudiciū vrine o3 discer re p res nāles & nō nāles & dñāz: & ei' i spēctiōe atten dere oēs illas p̄ditiōes q' possit sūt: q' oia sūt recte p̄sidera bunt erit iudiciū ab vrina sūptū raro fallax: & hoc volu it theophilus. S; supradictū ē lati' ipaz frequēter deci pere medicū: eo q' frequēter nō obseruantur que dicta sunt. vñde cū in graui morbo videas vrinam sanam: ha beas pro malo signo: vt dictum est &c.

¶ Et si queratur qd est certius signum: an a stercozibus an ab vrinis.

¶ Dicendū. q' sumptum ab vrina. naz vrina significat sup dispōnē epatis venaz & mēbroz: vt dictū ē: & ex p̄sti supra totū. Nā vria a pncipali mēbro decidit: ego vō nō.

¶ Itē a puriorib' eliquat. vñ massa būozali: egōnes vō nō. ¶ Itē vria vadit ad totū: vñ saltē aquositas: egōnes vō nō. ¶ Itē ab vrina plura signa hēmus sūpta ab ipo stasi colore suba: & alijs p̄tēis. ¶ Itē vria p' cōsiderat & meli' q̄ stercoz: qm visu & odoratu sūt fastidiosa &c.

Dubitatio.

III.

Circa caplm de colore dubitat pmo. vtrūz q̄litates actiue dent pmo colore. Q' nō q' auferunt co lore. Nā videm' q' vinū p caliditatē distillatū de mbeo efficit nō rubetū: & auferit color ei'. ¶ Itē calitati attri buit a philosophis calefactio: subtilitatio rarefactio seq' stratio & hō. coloratio nequaq̄. iō &c. ¶ Oppositū dictū fuit: & fuit snia isaac &c. ¶ Dōz. q' vria ppe nō colorat a calido nec remittit a frido: & rō qm color ē extremitas corpis p̄spiciū & terminati. Urina at nō ē tal: q̄re vñute alicui' lumis vñ radu colorari nō potest. s; nō ē corpus mixtū: & color ē passio mixtoz. Q' at colorez p̄tingit ex admixtione aliōz coloratoz cū ea: vt q' colera: aut san guis: aut ali' humor &c. ¶ Dōz q' calidū de paccis au fert colore cū excedit: nā agēs i māz ipsā trāsmutat eaz ad aliā māz. Un i corpore nō videm' q' caliditas excef siue discolorat vrinā: vt i frenesi: & hoc de per accidens. ¶ Item calidū permiscendo potest res colorare: vt pa ter: & hoc pur de per accidens.

Dubitatio.

III.

Utrum color viridis causet a frigido. naz supra de colore viridi dictū ē: qm q' calore adurēt qm q' a frigido mortificatē cāri posse: & est exp̄sse textus Auic. S; differūt i hoc q' viridis a calido cātus ē magis itēsuz: a frigido vō magis remissus: ad albedinē tēdēs: & qd dictū ē: p̄ exp̄ietia. videm'. n. tpe veris fortificato ca lore sol: ad bonū itellectū virescūt plāze & herbe. Et i tpe byemis aq stagni virides fiūt: q' nō sūt tales tpe estatis.

Dubitatio.

V.

Circa caplm de suba q̄rit. vtrū suba vrine deē a q̄li tatib' actiuis. arguit q' sic: q' forti' ē dā suba flātiā q̄ colore: s; q̄litates actiue sūt fortiores passiuas. g. ab eis vñ suba puenire &c. ¶ Cōfirmat qm suba dā ex bda mixtiōe digōe &c. s; actiue h faciūt n passiuē iō &c. ¶ Oppositum dictum est supra. Et est sententia isaac &c. ¶ Dōz q' sic vria nō colorat nisi ab illo: qd ei admisceē sic nec pbat nisi p id qd ei pmisceē. Et iuxta hoc possūt poni plures conditiones. ¶ Prima. q' substantia vrine est a calido tāq̄ a cā remota: patet. q' ipsūz principaliter operatur in substantia vrine: debitam faciendo subam.

OO

De vrinis

¶ Scda p. mā humidat magis immediate est dāna sube vrine. p. qm p ei? mixtionē ingrossat vrina rē. **¶** Tertia. q. mā sicca. i. sicce cōplonis: vt ē melia pōt ēt eē imediata cā subtilitatis vrine: p. qm ē pauca. rōne aut paucitatis remanet vrina subtilis: r. hoc maxie ē vez de nāli vrina. Nā aliqñ p viā crisis mā melica multū ingrossat. **¶** Quarta. q. l. ita sit: tñ d. p accūs dī siccitatē subtilitate: vt supra i caplo de suba: r. tui bi: r. i caplo de colorib?.

Dubitatio.

¶ **Utrum** diuisiones ex pre sube debeāt eē r. sint tot quot ex pte coloris. **¶** Et arguit q sic: qm colores nō multiplicāt nisi p multiplicationē substantie. **¶** Oppositū dictū ē: q. nō numerātur tot r. dictū est de suba rē. q. solū gñq. **¶** P. r. a. p. diuisiones ex pte sube sūpte pñt eē tot quot sunt ex pte coloris: q. sic pōt dari remissio r. intensio materie pportionabilr vt dat color. **¶** Scda p. q. si sint tñ nō sunt ita pceptibiles: qm color est sensibile p se: r. suba p accidēs. **¶** Tertia p. auctores nō multiplicauerūt rē. qm medici nō curāt de multiplicatōe numeri s. spēi. Diuisio aut q fit ex pte coloris multiplicat numex: vt p. itelligēti. naz vñi facit ad regulatōe opis: aliud nō. qre de multiplicatōe ex pte sube vltra illas diuisiones: q. posite sunt medici nō curauerūt.

Dubitatio.

¶ **Utrum** vrina tenuis possit ingrossari. **¶** Pro isto dicēdū q notādo q vrina aliqñ mingitur tenuis: r. postea ingrossat: r. significat pncipiū digōnis ocultū. Et modus ē iste. aliqñ suba ē mixta cū aquositate: r. cū hoc aliquālis vēr? ē mixt? cū illa suba. vñ cū illa vrina ē pmo micta vērū ille sira forti ipulsione ipellit ptes grossas supius: r. subriles remanētes inferius: postmodum p moraz cōtractaz resolutio vento ascendant r. grosse descendūt. Unde sibi inuicē obuiātes in vrina inducūt turbulētiā r. spissitudinē. hoc aut significat pncipiū digōnis: qm i tenui nō cōprehenditur actio nature que comprehenditur per ingrossationem vrine.

Dubitatio.

¶ **Utrum** color vrine prius detur q ei? suba. **¶** Q sic auctoritate Isaac: r. Theophili. Nā qd datur a fortiori agēte r. facilius datur prius: sed color est hō respectu sube. nā dat a qlitatib? actiuis: vt supra. substantia a passiuis. igitur rē.

¶ Oppositū Aui. pmi de suba vrine. **¶** Itē suba prior ē accidēte. noticia diffinitōe r. tpe. septimo metaphisice. **¶** Amplius illud prius est: sine quo reliquū existere nō pōt talis est color respectu sube: igit rē. **¶** Premittēdū. q suba capīt hic p liquore ipsi? vrine: r. nō p suba. q ē cōpositū ex mā r. forma: substantia simpliciter dicta. vñ talis liquor magis sub quātitate cōprehēditur: cū diuidat in mediocrē subtile r. grossaz. **¶** Scdo pmittēdū. q l. prius dicat multipliciter septimo metaphisice. tñ hic capitur duplr. s. prius pte: r. prius nā: tpe: q. prius pducit. prius nā: q. essentia: vt aial prius ē hoīe. nā humanitas ab aialitate depēdet. **¶** Tercio. q. qdā sunt signa digōnis occultā: r. illa sūt a colore supra: qdā manifesta: r. illa sūt a suba vrine r. a colore supra. **¶** Quarto. q. vt dēi est vrina ē sicut aq: nec p se hz colorē nisi p illud qd ei mīscet. **¶** Juxta dicta ponit cōclusiōes. Quaz pma q. loquēdo de colore: prout cātur a qlitatib? actiuis r. humorū tingētū color: ac s. q. aquositati adheret: r. nō liquor. Sic color subaz tpe iterecedit: qm facilius suscipit color q suba: cū sit qd spāliū. Secūda q. si color cōsiderat vt sit p actionē caloris digerētis vel assimilātis sic suba pcedit tāq cā effectū. **¶** Alij aliter: vt Gordonius: pter ea ptermīssa pmittēs q. vt dictū ē: suba capīt hic p quā-

titate color p qlitate: quātitas vō seu positio magis appropinquat sube q color. r. iō sequitur q fm nām suba est prior colore: cū tñ fm tēpus sint simul. Nō. n. xingit colorē dari absq suba: nec econtra. **¶** Scdo pmittēdū. q l. ita sit: tñ color ē magis notus medico q suba. nā color vrine diuidit in. xx. grad? suba vō solū in. v. vt supra. Itē color vniversalis: vt sic: r. melius a medico cōprehēdit q suba: cū sit obiectū visus propriū: substantia vero p accidens. Q. autem sic a medico comprehenditur per prius perceptum iudicatur.

¶ **Alterius** quid aut quō de vrina sana aut egra. Juxta hoc ponit cōclusio pma. Q. vrine sanā ni hoīs r. bñ recti equaliter dat color r. suba. P. qm hū mores vniversaliter simul r. pfecte digerunt i concavo epatis vel gibbo r. essentialiter attrahunt a renib? r. ita eēntialiter siue eque cito colorant sic substantiant r. cōuerio. aliter nā nō oparet pfecte. **¶** Scda p. in egris vbi mā sit calida pñs datur color q substantia. Probat: quia nā facit illud prius qd facilius ē. mō pauca quātitas colere sufficit colorare: q non sufficit substantiare: ergo rē. Itē suba significat digōnē: r. an digōnē pcedit indigō: et iō cū in pñ? egritudinū occulta sūt signa q sumunt magis a colore q a suba vt q color pcedat tāq facilius rē. Et l. color nō possit eē sine suba q dat vrine in pñ? i qua fundat color ē valde remissa: r. pauca aqua nō pōt sumi signū digōnis sic a colore q se multū manifestat: hinc dicimus colorē priorē suba. **¶** Tertia p. in egritudinibus de humorib? frigidis prius dat suba q color: qm ex medio iam assumpto nā agit qd facili? ē: mō facili? ē pturbare ac pmiscere q. verā humoris formā introducere: cū mā illa repugnet digōni: mō talis cōmotio ac pturbatio substantiat vrinā: r. nō colorat: qm ad huc vrina colorem nō suscipit: igitur rē. Q. si dicat. nōne idē opat nā in mā calida. Dōz q mā calida ē magis obediēs: r. iō oīs modica pturbatio sufficit introducere colorē. qd nō in frigida. Coloratio nāq significat pturbationē pcessisse r. q natura i mās hūoris formā introduxit: r. iō laudabil? sine suba q suba laudabilis sine colore laudabilis: qm suba sine colore pturbationē significat tñ. Color vō significat q natura plus egit. **¶** Ad Aui. dicēdū q intellexit de suba in mā frigida. cōsidera. **¶** Dubitatio.

¶ **Circa** caplin de pētis vrine dubitat. vtrū ipostasis decidatur a tertia digōne. **¶** Videtur q nō: qm ipostasis ex hūorib? fit: r. sup ipsos significat: s. hūores generāt ex scda digōne: igit. **¶** Oppositū vt velle cōis schola: que ponit ipostasim ex tertia digōne decidi. **¶** Ponit cōiter ista p. q ipostasis māliter ē ex scda digestione vt argutū ē: s. formalr ex tertia: r. hoc declarat color ei? nā albedo ē ex tertia digōne: ipsa nāq alba ē: r. maxie nālis: vt supra de ea. Ex qb? isert q ab vtraq decidit. nā r. ab hūorib? qm a flāte r. a sanguie magna qtitas ei? decidit: a cola vō r. melia pauca. **¶** Et si qrat vtz a singul mēbris decidat dī q sic. Nā i vnoquoq mēbro repit duplex supfluitas. Una vtil r. pura r. ē mā semis: vt p d gñatōe aialū: Alia ē i pura r. hec ē q aliqñ sub forma sudoris: aut isensibilr p exercitiū resoluūt: aut p vrinā emittit: r. hec ē mā ipostatica. Et si dicat epar ē rubei coloris: splē nigri: g ipostas nālis d. z eē diuersoz color. cōsidera. Et ex his isert q ipostasis hz significat sup mēbris: r. ex psequēti vrina. **¶** Dubitatio.

¶ **Utrum** ipostasis decidat a mā morbi. Et vt q nō: qm decidit i tertia digōne: s. mā morbi nō nutrit. ergo. **¶** Itē si sic deberet eē diuersoz color: qm materie morbi aliqñ sunt diuersē vt colerica flegmatica rē. **¶** Oppositū q p ipsā significam? sup mās morbi.

i. n. vnoq. mēbro reperitur duplex supfluitas.

E Pro ista vide responsiones ad quartum in primo dubio principio cum queritur utrum vrina sit superfluitas aquosa.

Dubitatio

XI.

Utrum ipostasis debet esse albi coloris. Quod non: quoniam omne quod ab alio deciditur debet assimilari ei a quo deciditur: si ipostasis deciditur a massa humoralis que non est alba. igitur. Oppositum dictum est. Pro isto breuiter respondetur dicendum ut supra quod ipostasis deciditur a tertia digestione que fit in membris radicalibus: et ideo eis assimilatur cum membra talia sint alba. Ad rationes a massa respondetur. deciditur mediate: immediate vero a nutrimento membrorum et hoc loquendo de naturali: secus foret de non naturali.

Dubitatio

XII.

Utrum ipostasis debeat stare in fundo cum videatur esse quid leue separatum a materia nutritiva: quia oportet esse graues et terreas propter nutritionem. Dicendum quod ipsa etiam est pars superflua et terrestris refecata et ideo refidet.

Dubitatio

XIII.

Utrum ipostasis debeat esse figure pinealis cum dicitur sit ipsa sapere naturam terrestres. Nam in pineali sunt partes leues medie respondetur. Dicendum ut dictum fuit de ea: quod in ipsa sunt partes graues: leues et mediocres inter has. hec autem facere possunt pinealem figuram ut patet.

Dubitatio

XIII.

Utrum ipostasis debeat esse secundum colores vrine. Quod non arguitur quoniam ut dictum est: vrina naturaliter se habens debet esse citrini coloris et ipostasis alba. igitur. Confirmatur quoniam vrina generatur ex actione et digestionem facta in epate et ipostasis ex ea que fit in membris: sed hic membra distinguuntur in assimilando sibi nutrimentum ut patet. ergo. Item potest etiam in multis casibus esse citrina aut rubra ipostasis existente alba: ut sepe dictum est. ergo.

Prima conclusio. Non necessario ipostasis est colorata colore vrine. per ex inductis ante oppositum.

Secunda conclusio. color ipostasis non necessario color vrine proportionatur ad hunc intellectum: quoniam quod sicut color vrine color temperate vrine: ita ipostasis ipostasi temperate. patet conclusio ubi in corpore colorico multa superfluit colera que tamen mittitur cum vrina: et etiam cum sanguine et ceteris ad membra: in quibus facta tertia digestione: aut quarta multa superfluitas colorica multiplicata facta ipostatica esset citrina: et sic vrina esset citrina.

Tertia conclusio. pro intellectu communi est quod ipostasis debet esse et. quoniam proportionari debet naturalis ipostasis ipostasi temperate sicut color color.

Dubitatio

XV.

Utrum ipostasis rubra sit melior subrubra. Quod subrubra arguitur quoniam subrubra albo videtur magis appropinquare: et ex consequenti a naturali minus distare. Oppositum ponit theophilus.

Dicendum quod subrubra est duplex. Quoddam quod antecedit rubra. Quoddam quod sequitur. Prima conclusio. subrubra antecedens est deterior: quoniam significat indigestiones. Nam ipsa est tale propter aquositate respondetur.

Secunda subrubra sequens est melior: quoniam est tale per digestionem: et hoc facit pro intellectu ipocratis et questionis. Et iuxta hoc nota quod ipostasis alba cum conditionibus positis preceteris est melior maiorem notans digestionem et nature dominium. Deinde rubra grossa benignum ostendens humorem: deinde citrina ostendens

coleras puras. Postquam sequitur ipostasis ut arsenicus albi coloris existens et citrini notans vitellinas: mala vero est existens lentiginosa coloris cinerici rubei aliquantulum ex hoc notans adustionem incendium: et per consequens maiorem lapsum.

Dubitatio

XVI.

Utrum contenta crinoidalia possunt a carne decidere. Quod non: quoniam tale contentum est grossius et maxime a carne decidit: et tantum non potest per orificia venarum penetrare: ut peruenire possit ad emulgentes: quod est necessarium: igitur. Pro isto dicendum quod contenta crinoidalia possunt a carne dissolui: ut dictum est. Calor namque dissoluit prius dissoluit quod est facile dissolubile: et ideo prius spiritus et calor dissoluit. deinde humores. deinde pinguedinem et adipem. deinde carnem noniter coagulata. deinde antiqua et solida. deinde superficies membrorum solidorum: et tunc venit mors: antea possit euenire: verba sunt Galieni secundo pronosticorum. comento. 27. Ad rationem dicendum quod orificia venarum sunt multum dilatabilia. Nam videmus venas capillares oculorum dilatari multum ex repletionem sanguinis: quod prius erat insensibilis a carne. Item dissoluta certa parte iuxta naturam orificii illa impellitur a virtute expulsiua in orificia tamquam non cium: et ideo potest penetrare respondetur. Considera.

Dubitatio

XVII.

Utrum contenta crinoidalia sint peiora furfuribus. videtur quod sic: quoniam sunt maiora: et ideo arguunt maiorem dissolutionem. Oppositum per secundo pronosticorum textum comento. 27. Pro isto dicendum quod si hec continua ab eodem membro decideretur maiora essent deteriora: modo crinoides a carne deciduntur: quoniam sunt frusta magna que a nervis vel venis decidi non possunt: quoniam prius veniret mors. Furfurea autem ab istis membris deciduntur et non a carne. nam cum calor sit ita fortis quod adurat humores et postea agit in carne: tunc resoluit contenta. Et ideo quoniam furfurea significant dissolutionem membrorum radicalium: hinc igitur respondetur. Nota tamen quod hec apparatus non necessario significat mortem: ut Galienus allegato loco. Sunt tamen significatione mortis in febre acuta. Et subdit Galienus. qui euadunt longiori tempore euadunt. Considera.

Dubitatio

XVIII.

Utrum ipostasis inequalis et non tincta debito colore sit bona. Quod non: quoniam hec videntur arguere virtutis impotentiam et cetera. Prima conclusio. Talis ipostasis non necessario est bona: per quoniam habet conditiones oppositas additionibus bone ipostasis. Secunda talis ipostasis potest esse signum bonum: per quoniam in ea possunt esse plures bone conditiones: quod male: igitur antecedit: per quoniam potest esse ipostasis multum eterogenea et bona: ut patet. igitur. Nota hic quod absolute verius signum sumitur ab equalitate quam a colore: eo quod maior potentia reperitur ad equalitatem quam ad ipsam coloris. quare respondetur.

Dubitatio

XIX.

Utrum incontinuitas ipostasis sit melior continuitate. Pro isto dicendum quod in ipostasi mala incontinuitas est melior: quoniam ibi arguitur maior potentia virtutis super materiam ad resolendum distinguendum et quod materia minus resistit. nam si foret continua esset signum quod ipsa esset magis apta resistere: quoniam virtus unita respondetur. Secunda conclusio. Quod in bona ipostasi melior est continuitas: nam hec denotat maiorem potentiam virtutis ad uniendum et continuandum materiam: et breuiter ad superandum respondetur.

Dubitatio.

XX.

Utrum talis est proportio significationis ipostasis super materiam in toto dispersam qualis est puris in significatione supra materiam apostematam. Et hoc dicitur

Tabula

Completus est tractatus de yrinis Domini Michae-
elis de Sauonarola patauini.

Capitulu3. I. qd sit cgestio nālis. Folio 107.

1 ^a .	De egestionem non naturali quid sit.	107.
2 ^a .	De signis demonſtratiuis ⁊ pronosticis a forma ⁊ substantia sumptis.	109.
3 ^a .	De signis demonſtratiuis ⁊ pronosticis a quantitate	

	sumptis.	109.
4 ^a .	De signis demonstratiuis ⁊ pronosticis a colore sumptis ⁊ citrino ⁊ viridi.	109.
5 ^a .	De signis demonstratiuis ⁊ pronosticis a colore al bo sumptis.	109.
6 ^a .	De signis demonstratiuis ⁊ pronosticis a colore ni gro sumptis.	109.
7 ^a .	De signis demonstratiuis ⁊ pronosticis a colore ru beo sumptis.	110.
8 ^a .	De signis demonstratiuis ⁊ pronosticis a colore eru ginoso virulento ⁊ sanioso sumptis.	110.
9 ^a .	De signis demonstratiuis ⁊ pronosticis a colorib ⁹ compositis creteo. s. ⁊ terreo sumptis.	110.
10 ^a .	De signis demonstratiuis fetoris odoris ⁊ exitus eorum.	110.
11 ^a .	De signis demonstratiuis cōnexoz vsunt vento sitas spuma ⁊ h ⁹ .	110.

Primum Utrum egestio vinctuosa siue pinguis
significet dissolutionem membrorum
solidorum. iic.

2 ^m	Utrum magna sit egestionum quantitas ex cibo plurime quantitatis assumpto	iiio.
3 ^m	Utrum egestio fetida mortem significet.	iii.
4 ^m	Utrum egestionem nigre qualis sanguis veniens sponte et cum feb. et sine sint pessime.	iii.
5 ^m	Utrum fel nigrum sic in principio deorsum exiens semper sit malum.	iii.
6 ^m	Utrum egestio nigra in principio disenterie apparens sit mortalis.	iii.
7 ^m	Utrum varietas coloris in egestionem apparens sit laudabilis.	iii.
8 ^m	Utrum ventositas a calido fiat vel a frigido.	iii.
9 ^m	Utrum spumose egestionem significant defluxum flegmatis a capite.	iiiz.

Finis

Michaelis Sannonarole Patamini de egestionibus editio incipit.

Capitulum. I. Quid sit egestio naturalis.

Um a me de vris
satiffa/
ctū eē putē. Cōsequē duxi
de egōnib⁹ tractare: cum
hec duo sint vīsiu practica
tis hoc ordie ab astātibus
sic demīrata. Ex q̄p recto
aspectu: bona vī mala cor
poris vīspō pphēdīf. Egō
nāq̄ r si ples fortiaf diui
siones: hac tñ sola in p̄sen
tiāz p̄tēf eē volo: cū dici
mus q̄ egōnū vna nālis ē
reliq̄ p̄ter nām. Ob quas

būc tractatū in duo diuidem⁹ capla. In q̄p p de his nāli
bus agef. In 2° vo de his q̄ p̄ter nāz: siue nō nāles nūcupā
tur cū appōne signoz demīratuoz: r p̄nosticoz: r q̄rūda
dubioz anēxione. Et l3 a medico de nōib⁹ nō sit discēptā
dum. p̄ma p̄mi. doctrina 6° 5° ca. non tñ ipsoz qd nōis sītē
tio p̄terēdū est: cū p̄m oīs doctrie sit. p̄osteriorz 2°. C^o di
camus itaq̄ q̄ l3 bi termini egō: ex creatio: expulsiō: apud
nōnullos vt synonyma hēant: tñ egō ipsa: vt nro defuit p
posito vī ipoztare oē id qd p̄ fiteri expellīf. nā a gero r ime
diat⁹ ab egero ipsi nā trahīf. Neq̄ bic iter egestus r egō
mez oīa expectat: r si egō vltra egestū motū ipsoz videat
nam egerere est extra portare: vel ferre.

Egestio itaq̄ nālis ē p̄me digōnis supfluitas i sacco
genita: q̄ neq̄ ligda est neq̄ exiccata: sed ad
modū mellis iūcta debite q̄ritatis: coloris: forme: odoris
r in hora solita facit: r sine p̄uictōe veniēs. Cui⁹ sacci cali
tas cā ē effectiua. Ex q̄b p̄ticulis p̄ appet cā factiua ei⁹. 2°
q̄ sunt signa nālitatis ipsi dīnīfatiua. de q̄bus oib⁹ suo agef
ordine. C^o Dī supfluitas rē. Nam facta digōne chili in stō
supfluit: qd ab eo refecatu est: sīt cū pte nō bñ obediēte in
chilifacōe ei⁹ ad saccū trāsmittīf: r ibi supfluit illd: r pars
q̄ chilifacōi nō fuit bñ obediēs p̄ tpe certo retief: donec
ps illa dbitā a calitate sacci fciat chilifacōes: r supfluit
in stercus p̄uertat: q̄ cū p̄ditionib⁹ p̄stis nālis vocat egō.
r be p̄ditiones maxime inueniunt in boie iculpatē viuēte:
Nā in eo q̄ indebito regimie degit hec nō repiunt: deinde
tñ sic succēfine ad colon expellīf vīute expulsiua ei⁹ a co
lera rubea ad ipm trāsmittīf icitata: vt de colore ei⁹ infra.
Trahīf siue sugīf deide sic p̄ chilifacōe p̄venas mēfara
cas ad itestina iferiora terminatas ab epe attrahīf. Un⁹ r
feces sic min⁹ humide remanēt: ad saccū vō nō vī q̄ aliqua
mēfara p̄ca notabilis terminief. Et ex his appet nō soluz ei⁹
cā factiua: q̄ calitas facit: sīt r loc⁹ ei⁹. Un⁹. i6. terty p̄ caplo.
Et creatū qdē fuit p̄pter inuamētā: de q̄b est vt fecis sit lo
cus in quo p̄phēdat. Quidaz vō modernoz putauerūt cō
plexione monoculi solū p̄parationē quādā dare supfluita
ti tali: vt deide in colon formaz stercoris asumeret: veluti
stōus cibū p̄parat: vt in epe in massā p̄uertat sanguineā
r est ē p̄portionale: vt. 8. de vīa dicebat. ingt i anatomia
sua de sacco loq̄ns. Cui⁹ inuamētū est: vt p̄ncipalr retineat
succū: r p̄paret ipz i iferiorib⁹: vt cū in eis fuerit sic digestū
p̄veas mēfara i eis exītes attrahat ad epar. Nā i mono
culo nō ē mēfara q̄ hēat magnitudinē. Aui. Et recipit suc
cus i monoculo initū facile nō p̄ncipalr: sīt ex p̄nti: sed sex
cōplef in colon: qd est 2° ex grossis: r q̄ntū i ordie sic demī
q̄ p̄la h3 colla seu cellulas: de q̄b ifra in q̄b sterc⁹ formaz
recipit. Et locat iuxta renē sinistrū: q̄re frequēter nō decer

nīf iter dolorē renalē r colicū. C^o Ex B loco accipi pōt. p̄ q̄
color colic⁹ ex retēdōe secū veniēs vt multū a latere icipit
sinistro. C^o Scdō sic tolli pōt dīctio q̄ ē iter aui. r mūdū
ipm de iceptione doloris solici: r tu p̄sidera. C^o Terty q̄
pp p̄p̄tātē vasis secū ad renes nō raro accidit corpis siue
vētris stipricitas ab ipsa renū calitate vehemētī: q̄ ipas sic
exiccado ad motū ex īhabilitat: r tu practice B bñ p̄sidera
C^o Et pro ista opione vī text⁹ Aui. allato ca. ingt. Et de eis
est: qm hoc intestinū est initū reliquaz p̄uersionū cibi ad
feculētiā. p̄sideret speculator. Et ex istis iferf q̄ i sacco est
vītuosa calitas chilifacōi appropata: r nō solū stō: vt qdaz
putauerūt. Un⁹ Aui. allato ca. r itestīnū qd monoculū est
itestīnū in quo p̄plef digō ei⁹ qd fuit inobediēs in stō. Pu
to tñ q̄ in eo nō sit ita vigorosa: vt in stō: r nisi foret p̄para
tio in stō recepta tale humidū in stō sic iobediēs factū nō
recipet in sacco chilifacōnē. Existimo nāq̄ q̄ si cib⁹ i sac
co itegerveluti in stō recipef: chilifacōnē i eo mīme assu
meret. Et iuxta hec fortassis q̄ret aliq̄. Nūqd in stō ster
cus gnārī possit: cū in eo adst p̄ntia mae r caliditas vigo
rosior: q̄ ea q̄ est in monoculo. Quib⁹ sic stātib⁹ nō vī cur i
eo p̄duci non possit. Itē in monoculo gnānt vīmes p̄cipue
grossi r lōgi ob p̄ntia mae: r cause efficiētis q̄ ē ipf⁹ calidi
tas: r q̄ hec ē in stō repiunt: bic in stō tales: q̄q̄ genera
tur: q̄re de stercore p̄portionabilr iudicādū vī. p̄bleuma
hoc neutz est: r in se dīctionē nō claudēs. Et possibilitas
est res ampla. quarta p̄mi. de gntana. Sed credo q̄ id fie
ri nō cōtingit expulsiua stomachi nō patiēte. Itē dignitas
mēbri ex colligātia sui ad cor per os eius. Sed hic garru
let speculator r sophista. C^o Et hic vñ de sacco nō tacebo
qd ferrarie in anotomia vidi. Erat enī in boie illo ita par
uus vt vīx a cellulis colon discerneref: r tales sic bñtes co
licam r dolorē itestinalē frequēter icurrūt. Nā cuz debeat
tātā q̄ritatē recipe: quanta est illa que a toto cibo refecat:
neceffe fuit ipsuz magnū esse r amplū: p̄pter qd saccus di
ctus est. Qd si p̄ingat ipsum puū esse: tūc supfluitas tāta in
eo cōmp̄hēdi nō pōt: r sic inalterata ad itestina inferiora
descēdit. Et quia idigesta r cetera i ipsis vīetofant: que rea
r magis accidit talib⁹ īgluniose viuētibus. C^o Dī que neq̄
est ligda rē. Un⁹ scdō p̄nosticoz textū cōmentī. i. z. Egestio
que est nālis: est que neq̄ est dura in terminio lapidis. Neq̄
leuis in terminio aq̄vī fluat r currat: sīt ē ei⁹ leuitas cū dispō
ne cū q̄ pole est vt p̄maneat diuncta p̄terq̄ fluat r currat.
Et loquēs de ea Aui. 2° p̄mi. vltimo caplo. r clarius inquit
Que ex egōnibus: est melior est: que iūcta est: que est siliz
ptiū in qua humiditas est siccitati vehemētī admixta: r
cuius spissitudo est sic spissitudo mellis. Ista. n. sic dispō
ta potētiā dnotat vīutis: r mae equationē: debitāq̄ humi
di cū sicco p̄mixtionē: r ex p̄nti bonā penipesim. Nam egō
nimis būda: r silr nimis sicca inālē corpis signat dispōnē
vt in seq̄nti ca. dicef cum de ei⁹ nāli subā tractabīf. Et tu
ibi. C^o Dī debite q̄ritatis: q̄ i denotatōe q̄ritatis d3 assū
ptis p̄portionari. nā respectu illoz recessus aut scdm aug
mentum: aut fm diminutionē est inaturalis. Et tu hec sa
ne intelligas: quoniam corpoz dispositiones considerare
oportet ex parte complexionis etatis r b3: quoniam cor
pora vehemēter calida multum sugit: magnāq̄ partem
superfluitatū resoluūt corpozum frigidoz respectu: ideo
considera. C^o Dices. Auicenna dicit. q̄ egestio debet esse
equalis comestio: nunquid supfluitas ex vino refecata con
siderada sit. Dicēdū q̄ nō: quoniam nō est notabilis quan
titatis: r de potantibus aquam idē. Propter quod nota q̄
quedaz sunt cibaria que multū r copiose nutriūt a qui
bus pauca vel quasi nulla refecatur supfluitas: vt oua:
caro testiculorum gallorū: facinatorum: vinum odorife
rum: r suauē r mulsā r nucē: vt theorice sepius. Quedā
OO 3

De egestionibus

parce nutriat: et mltie sunt supfluitatis: vt rapa: caules: bau-
tia: et que sunt h̄s. Queda3 vō medio mō se h̄nt iter bec: vt
panis: et fm Auerroym caro galline: ānualis agni et edina.
Sicq3 et corporū varietatē et ciborū cōsiderare o3. S3 quem
mibi dabis q oia bec sic pspicaciter cōsideret. et ideo stude.
¶ Dī coloris. Color n. debet et nālis citrinus est: et ppe ci-
trinus remissus: et nō igne. Unā Aui. Color nālis est igne:
leuis tñ igneitatē. nā si ei color esset nimii tict: tūc signi-
ficaret q cum ea foret supflua colā. Qd si discolorata foret
signū eēt: qd colā nō eēt admixtū cū ea qstū sufficit: et tūc
aut opilo: aut alia egritudo dnotaret. Et vt credo tenēdū
eē: vebef. et tioris tñ est ticture q sit vīne color nālis. Nā
color fecū respectu coloris vīne nālis dici d3 vt Aui. igne.
¶ Sed dicet aliq3 maior vī eē qstitas cole q ad vias vīne
trāsmittit: q ad itestina: ergo magis citrinari d3 vīna rē.
¶ Et pro isto p notādū est quō stercus nālr colorat. Se-
cūdo ad dubiū rīdebit. ¶ Et pro p sciēduz est: vt. i3. tertū
p ca. q chistis est vesicula qdā figure obloge cū quadam
rotunditate ex tunica vnica nervosa: et collo vno ptexta in-
pcauo epatis in media penula ei ad lat. stōi collocata i re-
ceptaculū colere: et euigilationē expulsiue itestinoz finalr
ordinata: collū aut hoc in medio epatis ortū h3 et coleram
rubeā in se recipit tpe digōnis et depuratōis sanguis ab ea
et ad certā distātiā sic vñū extēdit: deinde bifurcat et vnā ra-
mus penetrat i mediū epatis: p quē chistis colerā recipit.
alter bifurcat deinde: et ramus mior descēdēs ad duodenū
vadit ad fundū stōi portās colerā iter duas tunicas ei ad
pfortādū digōnē: magnus vō pur ad duodenū terminat: et
p ipm portat colā ad itestina inferiora ad euigilādū expul-
siuam ipsoz in expellēdo feces. Unā ad monoculū minor
qstitas cole puenit: sed ad colon maior vt sic magis stimu-
let vī expulsiua ei ad feces expellēdas i suis cellulis pte-
tas. Quare maiorē tincturā recipiūt in ipso colon: putādū
nāq3 ēt est p venas mesaraicas ab epē ad colō colerā ptra-
sire feces ipsas tingētē: et magis q3 p venas mesaraicas ad
monoculū terminatas: qm vt tales supra nō sunt notabilis
qstitatis: vt ille q colon. Colō nāq3 supra stōz collocat: et a
zūbo coopit vt sua humiditate pparet feces iduratas ex-
pulsioni: in tali itaq3 situ sic plus de colā venit ad stimulā-
dū vīntē expulsiuā: et hoc respectu ei que ad monoculū ve-
nit. Et pp istā cām ptingit dissinteriā in itestinis inferiorib3
vt frequentius cāri: et tu practice nota. Et ex his iserf q mu-
ratio coloris in fece nō arguit sup dīpōnē stōi cū ab eo co-
lorē nō recipiat. ¶ Et ad dubiū rīdēdo supposito q colā
que cū aquositate ad renes trāsmittit maioris sit qstitatē
q ea que ad itestina: nihilomin3 plus tingit sterc3 q vīna
pppter tres cās. ¶ Prima q colā in itestinis rē sicca iueit
et durā: nō citrinitas cole plus tingit rē siccam coloratā q3
būidā nō coloratā: vt ē vīne aqstas. iō rē. ¶ Et qm colā ci-
trina ad itestina trāsmissa est pura et nō admixta: iō pl3 tigit
admixta: vt ē illa q cū sāguie ad renes trāsmittit. ¶ Ter-
tia: q cū aliq3 res misce3 cū re tingētē vsq3 ad mima aly3
parib3 min3 tingit: et ticturā demōstrat: q3 que solū in supfi-
cie tingit: qm color nō sic despgit: s3 magis vñf: et pcpue
h3 hoc veritatē qm res cui admisce3 de se non est colorata
respectu ei q colorata est: vt supra: et sic p3 qd ad dubiū rī-
dendū sit. ¶ Dī forme rē. q3 d3 eē bone forme ad rotūdi-
tatē tendēs: nō inflata: vt que vacina rē. neq3 fluida: s3 i suis
pueniētib3 terminis stans vt spūū laudabile: et certe q3 bec
particula nō est famosa vt sub modo sube cōphēndi h3.
Propter qd eam hyp. nō noiauit et pnocticoz. ¶ Dī odo-
ris rē. qm d3 esse cōueniētis fetoris. Nam mult3 vt infra
multā denūciat corruptionē: et puatio fetoris significat di-
git m alexāder afrosidēos in pbleumatib3: que cōciliator

nī trāstulit de greco in latinū: q3 quorundā aialū stercora
nō fetēt: eo q sicciora sunt paruo fructū cibo: ac multū ex-
tenuata in tātū q stercus dorcap: genus est eq3 et equoz:
aialū aromatizat: bec cōciliator q3ta pbleumatū pbleu-
mate. iio. ¶ Dī in hora solita rē. Nam ex hoc denotat ei
tēperies: et vntis dbita potētia. Nā si aū aut post horā illā
aut cū difficultate siue cū pūctione feces emittunt signū
esset viciosum: vt in sequēti caplo. Et attēdit magis ei cō-
suetudo circa nūex affellatiōz: et tēpus exir3 eius: q3 circa
subam et qstitatē. ¶ Et si querit que est hora cōuenientior
exir3 ei. ¶ Dicendum q hora luci p3ima in qua facta est
digestio p3assumpti cibi: et sic eius supfluitas expellitur:
vīcedat supfluitati ex superueniētī cibo generande.
¶ Dicitur cuius rē. Et iam apta est p3icula bec. Et sic iste
p3icule egōnē demōstrāt nālē: ita cum sit ab his recessus:
egō nō nālis: dī plus aut et min3 fm maiorē aut minorem
ab eis recessum. Et ista sufficiant pro signis demonstrati-
uis naturalitatis eius.

Capitulu3. II. De egōne nō nālī: siue pter naturā
et pnocticoz: et quorundā dubioz ānēxiōe p3ines Riccas. xi.
De egestionē non nālī qd sit. Rub. I.

Am ex habitis p3 q oia egō re-
cedēs ab his aut

altero eoz que in descriptiōe egōnis nālī
posita sunt est nō nālī dicēda. Nā sic acci-
dit in sanitate respectu egritudis: vt q3 sani-
tas dicit oīuz itegritatē: et cū sit recessus sen-
sibilis ab aliq3 ei statī sequitur dispō nō nālī
egritudo dicta: sic de egōne nālī respectu nō nālī est dicē-
dum. Recipit et egō nālītatē ab his que qm3 cū ea pūgū-
tur: vt sunt inflatio spūma sonit3 et h3 de q3 oib3 et causis
eoz statim. ¶ Dicamus itaq3 q egō nō nālī siue pter na-
turā est humiditas supflua p fiteri egrediēs in stō in epa-
te splene vī itestinis genita: idebite sube: idebite qstitatis
qstitatis: q3 forme odoris et coloris: et nō debita hora: s3 cū
difficultate et pūctione: et nō cōsuetoz admixtione exiens.
Ex q3 omnibus patebūt eius signa demonstratiua: et per
que sup naturalē etiā significare poterimus: cū vñū oppo-
sitor ex alterius declaratione magis elucescat. Ut ergo q
sic tradita sunt manifestent magis eo psequar ordie quo
in de nālī declarationē actum est. ¶ Dī nāq3 humiditas
supflua rē. Nāz in oī fluxu siue cereb3ali siue stomacali: et
h3 humiditas supflua p fiteri emittit. Lūq3 in locis gene-
ratur: que rē cum stercore associat ipsum non nālē red-
dit: quēadmodū cetera: vt v3tositas spūma: et h3 de qbus
suo loco. Et cognoscitur exiēs tale stomachicum siue cere-
b3ale: et h3 per signa propria distinctiua. de quibus ad p3e-
num in practica nostra magna suis capitulis a nobis scri-
ptum est. bec aut hoc loco nō sunt adducenda: q3 sic foret
caplū in caplo ponere. Propter qd eis sic itactis relictis
ad id quod de substantia tangebāt redeūdum est. Scito
tamē q harum humiditatum fluxum signa significantia
non omnino silētiō p3eteribūt. Est autē stercus indebite
substātie: quoniam ipsum est nimis humidum: et causa. vt
Aucēna: quoniam tanta humiditas significat opilationem
humiditas que dbebat p mesaraycas trahi ad epā in ite-
stinis remanet stercus nimii rehumectās. Cōsumit cum
sit in stomacho mala digō: chilus nō debite ingrossatur: et
sic non fit debita humiditātū resolutio ad itestina feces
amplius remittant. Significāt et quādoq3 debilitatē me-
saraycap non trahentiū et sugētiniū debitā humiditatem
vilem cum supfluitate tali coniunctam. Significant et
quādoq3 reumatismā a capite ad itestina descendens

rebumectās feces. Et ppter ea trauli a diaria capiunt lon-
ga. Sic multīs būditatib⁹ ad itestina reumatizātib⁹: aut
significat regimē fuisse būdū: q̄le est ex assūptōe cerasoz
et hoz talū humidoz. Quā si cū tali humiditate viscositas
diūgit: plies significat liq̄factionē priū vinctuosaz corpis
que est cū fetore. nā liq̄factio hec a calore putredinali: et p-
ter nām fit: et hoc vñ in ethicis qñ appropinquāt mortī: q̄b⁹
fluxus talis supuenit. Significat et pñtia multoz būoz vi-
scosoz: et hec nō est cū q̄litate sube p̄viscositate humoz.
Interdū cā sunt cibaria multa cōesta: et h̄ nō digesta: et vi-
scosa: sic cū sit portulace nimia comestio: anguillaz fūgoz
et h̄. Et sicut dcm̄ est a capite descēdit reumatism⁹ facies
egōnē esse ligdā: que ligditas cā ē fluxibilitatis vētris: ita
ab epē et splene: vel a toto: qñq; fluūt būditates reddētes
sterc⁹ ligdū: et vētrē lubrificātes. Et cognoscit p signa p̄pā.
nā que talis est vi būoz ab būozib⁹ tingit: que a stō p colo-
rē alimēti siue chili: et cōsili si ab epate apparet egō chilosa:
maxie qñ est ex opillone mesaraicaz et. Et qdā putāt opti-
mum sibi eē cū plies in die secedūt asserētes se vētrē h̄re
obediētē. Un̄ pro hoc nota q̄ hec fluxibilitas: qñq; est bo-
nū signū: qñq; malū. bonū qdē si bona sit crisi: malū vō qñ
nō sit penetratio cibi de stō ad epatē: et de itestis ad epatē: vt
s. dicebat. nā in ea que sit bona crisi nō est sonit⁹: neq; fre-
quētia assellādi. In reliq; vō est frequētia assellādi et sonit⁹.
Ad egōnē ēat frequētia: et ligdā hec sequunt̄ nociuūta lassitu-
do vigilā: et tādē defect⁹ vtutis ppter mltū surgere. Et iō
nota practice in fluxib⁹ sollicita et cura vt eger de lecto nō
moueāt. Est. n. mor⁹ ad asellam vna de causis mortis. scda
q̄rti p̄pō ca⁹. Accidit et vtutis defect⁹ resōlone caloriz euō-
nez supfluētē pñtie. Ego ligda que p̄cessit postq̄ supuenit
sudor: aut fluxus vñie: si deinde dura sit sanitatē iferioris vē-
tris denotat. Itē ligda in pñcio morbi apparēs: cuius est
euō: vt minoratiua p̄cipue mā ente furiosa: laudabilis est:
significat potētā vtutis supra mām morbi. Reddiť et
idebite sube ex pte siccitatis. Nā ego sicca significat labo-
rem. s. corpozū: et mltā resōlone humiditatis a calido
factā: aut vñie mltā puocationē diuidētis humiditatez
ex secessu. iuxta afforismū quarta afforismoz: vñina mul-
ta secessus paucus: aut significat calozē igneū itestis valde
stercus exiccātē: aut sicca nutritia: vt sunt assata: aut mul-
tam moraz stercoris in itestinis. Propter qd a calore exic-
cat stercus. vt. is. terty de eo. que oia vificānt maxie ipso
stercore ente simplicis. Quā si cōtingat ipm cōponi: qz humi-
ditas cum siccō cōponat: vt in emittēte feces duras et schi-
balosas: hec nō est itelligēda vera cōmixtio q̄ p digōnē fit
lz que p iuxta pōnē priū oriť: tūc cū fex dura cū humidita-
te sic emittit: arguēdū ipsam in itestinis lōgo tpe retētā
fuisse: et i būditatib⁹ viscosis ipaz exire phibētib⁹: vt plies
accidit in tenasmonē. Et hec retētio secum fit aliqñ ppter
puacionē colere stimulatē: siue pūgētis: qz debētis pūge-
re: et fecis exitū festinare. et vbi cōphendit: q̄ cā nō est in
retētiōne multa fecū: neq; in itestinis multe sunt humidi-
tates: tūc cā esse poterit effusio saniose mae vel supfluita-
tis ab epate fluētis: aut a pte p̄pinq; epatis: aut mesaraicis
que mā saniosa nō cessat fluere: donec cōmisceat̄ egōnē: et
illā rebumectet: vel aliquā ei⁹ p̄rē. Et ex his collige q̄ q̄to
egō erit magis in p̄tib⁹ suis eq̄ta: et melior p̄mixtio p̄tib⁹ hu-
midaz cū siccis: tāto melior erit meliorē significās poten-
tiā vtutis in equādo: et miorē iobedientiā seu resistētiā: vt
s. in p̄cedēti ca⁹. Df̄ idebite q̄tītatis: qñ magna q̄tītās
ei⁹: et pauca illaudabilis est: et hoc respectu assumptoz. Nā
defect⁹: et abūdātia ad easdē pducit dñas. 3. tegni Sal. Tu
itaq; medice p̄sidera ei⁹ q̄tītātē si est maior minor vel eq̄-
lis. Si maior hoc est ppter pñtia multoz humoz: qui cū
ea cōmiscent̄ ex nutritiōe viscoso genitis: vt sunt anguil-

le: portulaca: fungi et. aut qui in sterc⁹uertunt̄. Itē multi-
plicat̄ fex in eo qui multū comedit absolute: et in eo q̄ p̄uo
vñie exercitio alyis parib⁹. Itē qñ est debilitas attractiue
epatis: et mesaraicaz: vbi p̄p de nutritiōe attrahit: et ma-
xima ps ei⁹ in secessum trāsīt: et cognoscit: qñ in casu b̄ cor-
pus debilitat̄. Itē multiplicatio cole ad itestia sepe stimu-
lantis ad assellā: et cognoscit p colore ei⁹: aut mor⁹ humoz
supfluus a quocūq; veniat ad iferiora. Itē hoc idē p̄parat
debilitas vtutis digestiue cū fortitudine expulsiue. inquit
Aui. is. terty de multitudine stercoris et paucitate cibi: nā
qz plimi humidi sup quos bibit: ego plima est: et ei⁹ 3. y ego
pauca est: et qñ cola magnifice ad epatē expellit n̄m̄ozatur
egō: et qñ nō expellit multiplicat̄. Et p oppositas cās acci-
dit paucitas eaz: qz pñtia paucoz humoz: aut qz parū co-
medit: et specialr comedit cibaria pauce supfluitatis: vt in
p̄cedēti caplo. de quātitate. qd etiā accidit ex artificio nu-
trimēti: qñ ex assatis minor quātitas secuz fit: qz ex elixis.
cōsidera. Aut plurimo vñie exercitio siue labore resoluē-
te. Aut qñ fortis adest epatis et mesaraicarum attractio: et
corp⁹ sic impiguat̄: aut paucitatē cole nā ad itestina iferio-
ra trāsmitit: aut ges humoz supflua: aut fortitudo digesti-
ue cū fortitudine retētine: qz sic magna ps supfluitatū re-
soluet̄ et. vt ps p̄siderati. Et ex his patet cause flux⁹ stercō-
rosi. de quo. is. terty que sunt q̄tītās: et q̄litas assumptoz:
paucitas nutritiū qd ad mēbra mittit ppter opillōnē: aut
debilitatē vtutis attractiue epatis: et mesaraicaz: vt dcm̄
est: aut multitudo ei⁹ qd ex cola mittit ad itestina ex epa-
te vel splene et. et de hoc in dubijs. Df̄ idebite q̄lītatis
p̄mo qz forme: vt qz nō sit in suis terminis firmata: lz fluat:
aut vētositatis plena. de quo ifra. vt est sterc⁹ vaccinū: et d̄
forma hac que figura magis dīci d̄z leuiter p̄trāseo cū non
sit p̄ditio famosa: ppter qd hyp. 2. p̄nosticoz. ipaz siluit i-
tēdēs illā sub suba collocari d̄bere. vt. s. Df̄ odoris qñ
nō d̄z eē in toto odore puata. Nā puatio odoris friditates
magnā denūciat: vel flātis dñius: aut melie: aut nimia ca-
lidi resōlone siue a calido factā. Nimiū aut fetoz būozuz
putrefactionē. vt p̄nosticoz. ca. vltio. aut digōnis corru-
ptionē. Et ego fetida leuis est signū putridaz: vt cū icipit
fetere plus solito: vt de vñina actū est. Cōtigit et egōnes fe-
ridas fieri assūptoz vicio: vt in comestione allei et porcorū
et eruce et. Et qñ sterc⁹ mediat iter h̄re: et nō h̄re fetozē: p̄fe-
ctā denotat digōnē et nālitatē. Df̄ coloris q̄ multipl̄ si-
gnificat sic et ipsi multi existūt. et pñt eē simplices et cōposi-
ti siue p̄mixti: qñ ali⁹ subalbidus: ali⁹ terre⁹ citrin⁹ igneus
crocens erugiosus viridis: idicus: liuidus: et niger. et in his
vt breuiloquus siā nō p̄sequor: qñ de eis cū suis d̄claratio-
nib⁹ tractabit̄ statim cū qdā ponent̄ signa dem̄stratiua: ac ēt
p̄nostica a colore ipso sup̄ta. Ageť de cōpositis. qñ alr nā
litati magis attinet. Et ne tor⁹ silētiosus hic sim: tñ de co-
lore dicā. qz citrin⁹ nimis fellis significat multitudinez. vt
Aui. et dimiūt valde cruditatē: et maturatōis puacionē de-
nūciat: et hoz cāe ex dñis apte sunt. Et ois color p̄ter p̄dcm̄
in egōnē nālī ē inālīs: et ipsi inālē reddit. Df̄ et nō i debi-
ta hora et. Nā in exitu fecū p̄siderāda ē hora et p̄suetudo
exit⁹ ei⁹. Quā si p̄tigat añ illd̄ tps tūc egredi significat mul-
titudō cole tūc stimulatē vtutē expulsiuā: cui⁹ signum est
citrinitas itestis egōnis: aut significat debilitas p̄tētiue
siue retētine: q̄ res ex ligditate egōnis p̄phēdit. Quā si tar-
dior fuerit exit⁹ solito signat debilitatē vtutis digestiue tar-
dādo digōez i digerēdo: et i sepādo fecē siue supfluitatē et.
Significat et friditas itestinoz q̄ tardat earū fecū exicca-
tiōnē et formā. Itē et puōnē cole pūgētis et stimulatē vtutē
expulsiuā eaz: aut debilitatē expulsiue a friditate nocite: et
q̄ his fecib⁹ anectunt̄ cās demonstrat: de q̄ statim. Tar-
dat aut et velocitatē ego ob diuersitatē cibozū i se: et in suo

De egestionibus

ordine. Nam in assumptione ciborum facillime digonem propter solitum citius est egonem exire. Item si levis fuerit: et solone precipue: ut sunt pruna et huiusmodi in hies sunt difficilioris propter solitum et tardioris tardior reddunt. Item si stiptic potius grossius aut viscosus. Considera ex parte ordinis: ut cum grossius proponitur: aut subtile. Et tu considera. Accidit et quicquid hec varietas ex parte citi et tardi: cum attractiva est debilis et expulsiua fortis. Aut quoniam cibaria sunt multum acuta: ex quibus decidit supfluitas acuta multum stimulas: ut esset comestio alioquin: porro: et huiusmodi. Vnde citaretur exire: et contra tardaret. Item et prouta vixit in intestinis cum sunt huiusmodi: aut nimis fluxus humorum cum cibis et huiusmodi. Et quod medicus non se habet hos motus moderatos faciunt. Considera. **C**um difficultate et. Nam exire et facilis virtutis expulsiue potentia significat. Difficilis vero contrarium. Stercoris namque oli est fetori sibi proportionatum: in cuius exitu cum naturale est voluptuaria: sic os stercoris ex cibo delectabili. Propter quod in exitu egonum non dicitur punctione sentire: sed voluptate. Quod si fecerit fiat non sunt nales: punctione namque supfluitate humoris calidi purgantis denunciat siue sit cola naturalis: siue adusta: et color manifestat. **C** Postremo declaranda est pericula illa non solum admixtione. nam cum stercore naturali admisceri non debet sonitus: vetositas spuma vinctuositas fecum lenitas sanguis virus vel sanies: vel aliquid huiusmodi. Nam hec significant stercoris: aut intestina egresse esse a dispositione sua naturali: et prout ipsa non fore bene disposita. **C** Sonitus autem vetositatis humido admisceri denotat. Quod si sonorosus est humiditate fore subtile: si obtusus ipsas grossas: cui commiscetur: aut frigiditate intestinoz demonstrat: quare intestina frigida habites sunt in posterioribus multum sonori debilitate digestiue intestinoz: et riget supfluitates resolvere non potestis: sed in ventu pervertitis: significat et instro angustia que non patitur ex cibis et causat vetosis. Quicquid calitas: aut motus ad quem segit calitas est causa vetositatis generalis in intestinis: sed talis est magis resonans: et minor minusque mala. Sonitus autem hic cum est purus: et interpolatus factus a gurgulatio notatur. Cum autem est amplior siue maior rugitus dicitur. Et multitudo humiditatis cum ferit cum sonitu humiditates significat inflatus. Nam sic ad intestina propulsa vetositatem causant: que si fuissent subtiliores insensibiliter resolute forent. Reddit egones non nales comixta vetositas ut est stercus vaccinum dicitur: et quod in colica vetosa emittitur: quod vetositas est aliquid cum sono: et que cum voce existit multitudinem vetositatis grossi vaporose significat: aut instro angustia: que vero est absque voce paucitate vetositatis: aut instro amplitudinem enunciat: et est hec secunda minor mala. Ex quibus patet distinctio inter vetositatem et sonitum. Non enim omnis vetositas sonora est. Estque minor vereda: in consuetis absque verecundia illa emittitur: tunc illud accidit: aut propter angustiam doloris: aut alienationem. Est itaque consuetudo attendenda que ut altera fit natura: ut Averrois prologo philosophico. Et retentio vetositatum exire consuetas colicam futuram pronunciat. propter quod Sirine videtur: et apud nobiles colicaz ac tunc inuerecunde tales emittebat. huiusmodi ludibrio erat. **C** Spumosa quoque demonstrat calorem forte eliquante: ut in calidis: aut vetositatis comixtione: cuius separatio est difficilis. Vetositas namque sic in humiditate viscosa clausa partes eius commouet: et ibi ampullas supfluentes eleuat. Quod si contingit caliditas illas ebullire facies spuma alba causabit: ut est videre in decoctione mellis piscis: et talium viscosorum: in quibus sunt pres apte facilliter a calido vetosari. Et Galenus inquit 3. pronosticoz. comment. 19. in fine. Et fortasse significat calitatem supfluentem: quod est quod nos iuuenimus euenire spumam exterius secundum hunc modum. In mari quidem propea quod venti percutiunt aquam: sed in profunditate per se significat defluxum flatus a capite: et est affosum. 29. septimie. Et hoc in dubijs. **C** Neque stercus sanum vinctuosum esse dicitur. Nam vinctuositas liquifactionem adipis: aut piguedis enim

ciat que a calido fit: et liquifactionem humiditatum principalium cum fuerit levis viscosa: levis ut supnatet aqua cum stercore in aqua deponitur: aut si supra ipsum aqua parumper calida purgat: cui piguedi non si purgat fortis nigredo aut viriditas signum est mortis. nam arguit in membris ultimam putrefactionem: aut caloris extinctionem: aut forte ut ultimam adustionem. considera. Et de hoc in dubijs. **C** Lenitas fecum: de qua est primo egonem non naturale enunciat per lenitatem supfluentem equalitatem intelligendo. Nam quoniam est equalitas in egonibus: et lenitas bona: tunc cum eis ad sunt bona signa: alia ex parte coloris quantitate: et huiusmodi sumpta: de quibus supra: quoniam significat fortitudo digonem: siue bona: et omnis digonem in omnibus suis partibus facta: sed quoniam riget equalitas et lenitas propter adustionem et liquifactionem siles in partibus egonum: cum quibus appareret signa mala: ex malis accitibus sumpta: tunc est signum malum: quod significant malam naturam unitam: et uniformiter malignatam: et quanto uniformitas in eis maior erit: tanto deterior: cum hic comprehendat ut corpus in potentia. Et id dicebat Aui. pro primo capitulo. Et scito non omnis egonem equalitas est laudabilis: neque omnis eius lenitas: et de his in pronosticis et demeritis magis. **C** Egonem autem sanguinea non est laudanda: et illa non naturale reddit. nam cum talis appetit: aut est a toto corpore: aut a parte: ut epe splene mesaricis intestinis: et huiusmodi membrum mutatur: et hec diuersificat dolorem: aut actionum lesionem: quod aut est chilosa vel lauiua colerica virulenta feculenta subtilis vel grossa: nigra melica vel sanguis purus: aut caro epatis nigra grossa: de qua tertio. 14. **C** Et de his in de pronosticis statim videtur: si cum ea est sanguis clausus: aut niger non admixtus: sed fecum purum: ab emorroydibus exire putabis. **C** Sanies si quando denotat rupturam apertis aut intestinoz vlcera siue mae virulente purgationem ex corpore: secunda prout. Sanus relinquit exercitum multotiens egerit virus: et sanies: que sibi laudabilis est purgatio cum ex hoc vel inde anxietas remoueat que ei propter purgationem exercitum acciderat. **C** Et ex his facile patet super que membra egonem principaliter significare habet: et dicitur est principaliter: quoniam ex prouti et secundario super aliquid significationem habet. Egonem namque cum naturalis fuerit significat ut hypo. que sunt sub diafragmate salubria circa principalem stercoris: et intestina. Nam ut supra egonem mae in stercoris recipit: et in monoculo forma. Secundario autem significat epar splenem: et huiusmodi sana esse. nam cum proutiones naturalis eius huiusmodi: tunc nihil ex neque aut mali: ut est humor virus ad stercoris vel intestina ab alio membro mittitur quod ipsi bonitatem mutet: et prouti cum in naturalis fuerit alter significat: aut mala ventris inferioris disponit: aut quod ad stercoris et intestina mae mittitur non ab epate siue a splene: aut a toto: aut ab illo membro leso. Rasis. id est. prouti: si ego huiusmodi prouti fuerit associata non significat super bonitatem digonem cibi ad membra factum: ut prouti: et quod in ventre non est calitas intensa facta de epate calido: aut alio. Et Galenus. de crisi. Et scribit sic a Rasi in sexta particula. quod significat per se bonitatem egestionis: et fortitudinem eius: et per accidens quod penetratio cibi est secundum quod opus: et quicquid diuersa est ab ea que posita est in naturalis: et illaudabilis: et malitia significat plus et minus. **C** Fortassis autem contra hoc argue tur sic. Non minor est significatio vrine naturalis super bona epatis renum et vesice disponit: quod significatio stercoris siue egonem naturalis super bonitatem disponit stercoris intestinoz. Sed prouti nocumeto exire in epate renibus et vesica videtur esse naturale. ergo et. Consequenter bona: et maior videtur nota: quod ita se habet vrina ad epar et renes: sicut ego ad stomacum: et intestina. nam videtur esse similis proportionalitas: et minor probatur auctoritate Auicene secunda quartum de iudicijs vrine. Et quandoque est vrina in egritudine per subtilialibus bona naturalis in suba sua et colore et sedimento et ille cui est tendit ad mortem: quod patet quod tunc nocitum est epar: et reliqua membra: cum febris sit morbus communis membrum totius ledens. Unde quarti prima in principio. febris

est calor et in totum corpus procedens. Et per solutionem huius per nunc adduco textum Avicenne prima quartum de signis febris pestilentialis. Inquit. Et de his febribus pestilentialibus sunt in qua non percipit eger neque tangens propinquus multitudinem caloris: et non alteratur pulsus: et urina magna alteratione: vel tolerabiliter dici potest quod maior est egestio significatio: vel dic quod etiam egestio in aliquo tali potest apparere ex similitudine ex qua hoc in urina reperitur. et quod dictum Hippocrate et Galieno vera sunt. ut in pluribus: et rarissime inuenitur oppositum: et de his quod rarissime apparere non est scia. Galieno secundo de crisi. considera.

De signis demonstratiuis et pronosticis a forma et substantia sumptis.

Rub.

II.

Cum forma sub substantia comprehendatur de his coniunctis in suis signis sermo noster erit.

Liquida egestio potest esse bonum et malum signum. bonum ut supra si bona sit crisi: malum quidem cum ea symptomatice fit. quoniam scilicet fit mala penetratio cibi de stomacho: et intestinis ad epas. Aut eo quod effunditur de epate ad stomachum: et cognoscitur res ista ex duabus differentiis. Prima quod est cum crisi bona non est rugitus neque sonitu associata. Secunda quod cum tali non est frequentia: sed paulatina egestionis emissio: ut quod rarius sit motus ad assellam cum quantitate magna. nam in laudabili crisi non corpus mudificatur: et ipsius ex humoribus euacuat in qualitate: et quantitate peccatibus: et visquo opus: et de hoc loquitur Hippocrate secundo pronosticorum dum dicit. Ligda bona est si sine sonoritate fuerit et. In symptomatice contraria apparere: quod scilicet est cum rugitu et sonitu: et est frequentia assellandi: et ad hanc frequentiam sequitur deinde lassitas vigilia et virtutis deinde debilitas et. Sed queret aliquis numquid ligda egestio apparet ante crisin vel nunc sit laudabilis: cum dicat Galieno in commento illi aphorismi 4 pericule. Ichonitibus morbis si fel nigrum et. Quod nulla purgatio in principio facta sit secundum cursum nature. Dicendum quod in principio ego ligda apparet. et ante crisin vel tempus crisis potest esse minoratiua: et potest esse ad ultimum facta. minoratiua quidem potest esse bona: maxime materia existente furiosa. Item et adhuc illa existente multa: de cuius multitudine est timendum. nam secundum artem facimus. Primo de multa: ut in aphorismo. Inchoantibus morbis si quid mouendum est et. Et similiter si furiosa: ut in illo. digesta medicari et. Nam in ea non expectatur tunc digestio ultima non est laudanda.

Egestionis induratio postquam scilicet fuit liquida a principio egritudinis crisi appropinquante bonum: et est sententia Hippocrate secundo pronosticorum. Sed dices. quomodo in crisi vel tempore primo potest esse bonum signum: cum tunc fiat euacuatio notabilis humorum quod cum fece commiscetur: et ipsam liquidam reddunt. Dicendum quod ideo bonum signum est: quoniam significat sanitatem ventris inferioris: et quod natura confortatur in facienda crisi remanentis materie per aliam euacuationem. unde tota materia consumitur: aut per apostemam: aut per urinam. aut per vomitum siue per sudorem vel alio modo et.

Egestio aquosa liuida mala: significat enim digestiois extinctionem cum digestio per viam inspissationis fiat. quarto methuorum: et quarto regiminis acutorum. commento quinto.

Egestio leuis viscosa cum pauca quantitate: et albedie facta mala: et similiter leuis viscosa cum pauca quantitate: et colore citrina apparet mala. Prima enim adipis liquefactionem a caliditate non multum ignea facta denunciat. Secunda vero id idem a caliditate ignea pueniens: aut ab adipe antiquo liquefactis: et colera fieri potest viridi: et eruginosa. nam cum his est caliditas inflammans: et sicut dictum est in precedenti capitulo de substantia non naturali viscositas trahit aut ciborum viscositate: aut liquefactione a caliditate facta utraque potest esse cum multa quantitate: licet prius sit secundum plurimum cum maiori:

et medicus ex relatione infirmi in noticiam veniens: ita quod ex quantitate non habetur differentia oportuna: sed accipit ex parte odoris: quoniam illa que est propter liquefactionem est ferida valde: quod autem propter cruditatem humorum viscosorum non fetet: et inter has citrina deterior est: quoniam significat peioris caliditatis excessum liquefactionem faciens. Quod si queratur que est deterior an viscosa multa an pauca. fortasse dicitur multa: quod maiorem liquefactionem significat: et omne malum quanto maioris quantitatis tanto peius: contrarium videtur velle Avicenna. secunda primi de hypostasi urine. vetustitas in urina ita malum signum est. si est multa sicut si est pauca. Pro isto dicendum: multa viscositas cum multa egestionem non procedit a toto corpore quanto maior tanto deterior. Sed possibile est vinctuositatem: et viscositatem a pinguedine intestinorum procedere: et tunc licet sit multa tamen non est peius signum quam pauca: quod venit a toto corpore et. Et practicus aduertat ad has egones pingues que sanies quandoque assimilantur et extimatur quod sit sanies: notet et in eis fetorem cum dicat Avicenna. Quod autem in humido viscoso et plerumque significat liquefactionem: et est cum fetore: propter quod notet quod omne pingue est viscosum: et non convertitur: quod viscositas potest esse ab humoribus crudis: tamen quandoque accipiunt ab auctoribus: ut synonima: ut patet secundo pronosticorum textus. commento. 20. Nam in presentiarum infirmum habeo qui has emittit egestiones absque sensibili lectione in aliquo suorum membrorum: et in earum emissionem multum debilitat corpus totum. Et certe vidi quosdam peritos in re hac multum hesitare: et tu considera. Fortasse hec stabitur de dicto Hippocrate. qui secundo pronosticorum dicit egestionem pinguem mortem nunciare cum Avicenna. secunda quartum de iudiciis egestionum dicat pinguem malam esse: non tamen mortalem. Pro conciliatione dicendum quod sola pinguedo non significat mortem: sed quod cum nigredine aut viriditate coniungitur vel fetore: et hoc voluit Hippocrate. Avicenna. ubi locutus est de ea sola et. et de hoc supra de vinctuositate.

Stercus siue egestio temperate essentie siue substantie ad tenuitatem declinans non est laudabilis nisi cum non est cum ea rugitus aut vetustitas neque in sui exitu paulatim intersecatur. Nam si exitus continue ut debet denotatur debita potentia ad expellendum. Quod si emittitur intersecata: tunc possibile est: ut hac intersecatione faciat virus aut sanies phibetia egones iungi fecit pro stimulare: ut sic diuisa expellatur.

Egestiones loture intestinorum siles in acuta egritudine sunt mortis nuncie. Sed dicit aliquis. contra hec apparere in distenteria: et tamen non est mortalis nisi pueniat ad frusta intestinorum. Nota hic quod textus est Hippocrate secundo pronosticorum. commento. 22. et hac parte non committit Galieno. et fortasse non est visum ei quod verum sit nisi illi addamus. Egestiones loture et. virides vel nigre et tunc verificabitur ut de viridibus: et nigris infra: et tu bene considera.

Egestiones nigre eruginose virides: et liuide in morbo cronico apparet male. nam hec materie in tali morbo non apparet vi maxime morbi: sed ex causa alia: quod propter nimiam putrefactionem: et quasi fixationem caloris preter naturam. Item apparent vinctuose propter inflammationem substantialis humiditatis. itaque exponatur illud verbum Hippocrate 7. aphorismorum aphorismo. 6. Egestiones colerice id est nigre: aut liuide eruginose et. Et est expositio galieni in commento: quod aliter aphorismus non verificaretur.

De signis demonstratiuis et pronosticis a quantitate sumptis.

Rubrica.

III.

Hoc in dubijs: et cum his que supra scripta sunt de quantitate egestionum in presentiarum nobis sufficiant.

De signis demonstratiuis et pronosticis a colore sumptis et citrino et viridi. Rubrica. III.

De egestionibus

Accipiamus primo a simplicibus reme-
morantes colores citrinus
naturalis tanquam sit a nobis ut sagittatus signum
dicentes. Quod iter itense citrinus et remissum valde
debet obtinere medium: propter quod tenendum
quod ois ab ista tali recedens est non naturalis ut supra. Quapp
inquebat Auic. Color eius naturalis igneus est quia parue
ut medic igne itatis. Quod si augmentat fellis significat mul-
titudinem: et ex consequenti significare potest per tunc epatis sup-
flum caliditatem: si exterior non fuerit causa tingens urinas
ut alkana: et reubarbarum. Si vero citrinitas ab hoc medio
minuitur significat cruditatem et maturacionis puationem.

Egestio coloris igneum vehementer superfluum habens si-
gnificat dispositionis maliciam: multoties et multoties in hora fi-
nium egritudinum: quia in declinatione signat maturacionem. Auicē.
Significat enim maliciam dispositionis: quia si non apparere signo
digestionis non constare etiam virtute denotando calidum preter
naturam valde itensum mortem pronosticat: quia vero in declina-
tione sic apparere significat maturacionem: et potentiam virtu-
tis in creticatione: et abiciendo morbos: tu ergo distingue iter
hec tanquam iter bonum et malum.

Color citrinus croceus minoris quantitate colere ad intestina
mandari demonstrat. Et hoc ut infra in fluxu epatico egestio-
nes apparere albe: tunc quicquid apparet in eis color citrinus: sed
remissus: quando scilicet puenit opilatione meseraicam propter cal-
iditatem vehementem adurere partes subtiles: ex quarum
adustione citrinatur sic subtili in colera conuersa: vel ad na-
turam colere relinquitur hoc scilicet colera alibi quam in stomacho
generari posse. considera. In fluxu autem epatico colerico
egestiones sunt multum citrine quod cognoscitur quan-
do in alijs membris non est nocumetum.

Et subsequendo de coloribus a colera sumptis dicendum
quod color eruginosus colera eruginosam abundare denotat
et est malus per viam signi: quoniam eruginosa colera fit per
adustionem prasinam: ut prima pars de humoribus: ex quibus ac-
cipitur caliditatem in corpore magnam fore in epate et in sto-
macho in quo fit per adustionem vitelline prasinam: quod vitelli-
na etiam in epate fit plurimum in stomacho reperitur: et Auicē.
allegato capitulo: et que in stomacho magis generat duas habet par-
tes: prasinam scilicet et viridem: et erugo eris et egestio: et similis eru-
ginosa: aut viridis colera denotat talem.

Et hic aduerte quod color viridis quicquid in egestionibus appa-
ret: et est viridis poralis: et medicus per alia signa frigidita-
tis indicium deponere potest. nam hec absque fetore est: et quod color
viridis frigiditatem significet et lege Auicē. secundo causa. 3. ca-
pitulo. Item aduertat in quo medici non raro decipiuntur
credentes omnem colorem sic viridem colera significare prasinam.
Quoniam ut inquit Auicē. allegato capitulo de humoribus. Cum autem aduritur
prasinam. scilicet adustio in ea effici nigredinem ex qua cum citrinita-
te mixta generat viriditatem: nam horum duorum colorum comixtio
mediusque viridem constituit: sicut faciunt pictores ex indico et
auripigmento comixtis. Ex quo resultat color viridis: et tunc
exerit egestiones absque pictura et mordicatione.

Viridis autem ego coloris inati significat extinctionem: et sicut
fusca: quia liuida vtrique cum extinctionem et per calidum preter na-
turam resoluens et corrumpens virtutem: et ideo urina liuida mala.

Viridis fetida mortem enunciat. fetor namque priuationem diges-
tionis: et mæ corruptionem: et viriditas extinctionem demon-
strat. Sed queret aliquis: numquid colera viridis possit appare-
re in crisi aliqua febrili: quoniam si sic tunc hoc precipue de-
beret apparere in febrilibus: sed ut Isaac de febrilibus colera vi-
ridis vel humor viridis non potest esse mæ febris: ergo neque in
crisi apparere cum decidatur a mæ morbi: et exemplum ex
dictis apparere. considera.

Egestio colerica a principio egritudinis apparens signifi-
cat dominium colere: et non est bona: et in fine eius apud decli-
nationem significat quod mundificat corpus: et est significatio
bona. Et quia separat egestio colerica multa: et non alleuiatur
egritudo: tunc illa est significatio mala.

Egestio vinctuosa in principio fluxus apparens non assuptio-
ne rei vinctuose est mala: et non mortalis: significat tamen liquefa-
ctionem membrorum radicalium. Quod si ei coniungitur sicut virus ci-
trinum cum fetore magno in febrilibus acutis est signum mortis.

Egestionibus valde citrine apparere pustulis in corpore
significat corpus egrotare: siue esse egrotatum: quia neutrum
decidit. Quod si siles sanis fuerit certum est corpus nutrire. Et
est aphorismus. Et ideo aduertat medicus in corporibus in-
ueniunt: in quibus he pustule plurimum apparere propter gulo-
sitatem eorum et.

Egestionibus citrine in febrilibus aut in alijs morbis apparen-
tes si infirmi eis ingreditibus facti sunt surdi significat quod a
surditate liberabuntur: ut in margarita nostra. Et est aphorism-
us. 28. quarte.

De signis demonstratiuis et pronosticis caloris albi. R. V.

Color autem albus: aut subalbus: gi-
ditatis diuini enunciat: aut opilationem poris fel-
lei propter quam prohibetur aduentus colere ad
intestina: vel opilatio quecumque sit in via hac: ut
appet in icteritia: et assimilatur egestio chilo albo: a cuius diges-
tione sepata est: quoniam supfluitas assimilatur ei a quo decidi-
tione in colore: et apparet egestio talis in fluxu epatico ex opi-
latione meseraicam pueniente: de qua opilatione infra de ru-
beo colore: et tu ibi. et ideo in quibus causis sonit: quia de raptu viue-
tibus egones albe fiunt propter non transmitti colera rubeam
ad intestina eam: sed vertitur ad fundum stomachi ipsam: ut
virtus digestiua sic caliditate colere viuificet: cum ex cru-
dis viuatur cibis: propter quod studeant aucupes et magistri eam in
beneaspicere egestiones illas: quoniam cum preter naturam albe fiunt
soliciter ad euacuationem quoniam aliter icurreret gipsationes
illas. Albe egestiones quibus coniungitur virulentia habes odo-
rem faniei apertione magni apostematis significat. Auicē.
maxie supple apparere siue precedentiibus signis denotan-
tibus apertione. Albe egestiones humiditatis: aut a toto ab intesti-
nis enunciant: et tu ibi per his et alijs ois: et apparere he egones
in fluxu liquefactio. 16. tertia de eo.

De signis demonstratis et pronosticis coloris nigri. R. VI.

Demonstrat autem in egestionibus nigredo
sicut in urina. quia sicut Auicē.
aut adustionem fortis: aut materie melancolice
maturacionem: quia scilicet morbi melancolici: aut nu-
trientia tingens: aut potationem rei que melancoliam
euacuat. Prima quidem mala est: que cognoscitur ex punctura
et caliditate: que sentitur in eius exitu. Item ex febre et calidita-
te tactuali. Item ex acuto fetore precepto. Secundo quia patiens
patitur morbum melancolicum: aut ex melia: post cuius euacuatio-
nem alleuiatur ipse. Item quia et in die fit cretico: dicit tamen Auicē.
quod melancolia pura ex suo colore tamen non sufficenter cognoscitur:
sed meli: et efficacius ex sapore: quoniam eius sapor est acris: et
poticus: sed hac noticiam humanis relinquam: et que est ex sa-
pore: et per piccione eius super terram ebullit.

Egestio autem talis melica aut vomitus talis: aut urina ni-
gra mala quoniam demonstrat humoris melancolicum purum ad vene-
nositate transire: de cuius proprietate est quod habeat luminosam
nam per calidum ignem illuminas ipsum: aut propter fridum
in ipsum comprimendo partes aereas luminosas est et humor
fetus ad modum lini. et dicit Auicē. Et ad ultimum humor me-
lancolicus purus necans est semper plurimum: cum egreditur scilicet est

mortis significatio, nā est signum mae melācolice veneno-
se: que vtp̄ plurimū interficit: tūc enī extimādū est q̄ultima
adustio: et humiditātū corruptio et pemprio. Et l̄z ita sit: Lō
tingit q̄nq; exitum mae melācolice cōferre: q̄n. s. fit in die
cretica et p̄apparētibus signis digestiōis: vt in statu egritu-
dinis vt q̄rto ap̄p̄osimoz. p̄mēto. xi. Et si appareat in p̄n-
cipio nō apparētib; signis digōis tūc est mortalis: et de B
locutus est ypo. sc̄do. p̄nosticoz: et de p̄ma cū iquebat ege-
stionem nigrā mortālē fore. cōsidera. Et de ista in dubijs.

Egestio aut nigra que talis ē: aut rōne nutrimenti tingen-
tis: vt cassie: aut rōne potus euacuantis humorem melan-
colicum nō est verēda: sed in casu landāda: et de hoc colore
nigro sic in egestionibus apparēte: dicit cōciliator differen-
tia. 84. liuidus: et niger mortificationē denotāt calidā adu-
stionem vel colerā adustā: vel prauā colerā nigram: fm tū
plus et min⁹: cui⁹ qdē pessima extat significatio nisi euacue-
tur paulatim fortasse. et p̄rio theozice vidē nonnullos hanc
egerētes spēm melācolie: vt nigram q̄ cito perierunt. Vidi
quoq; quosdam eoz hāc egerētes: et post duos dies citrina
facta est egestio paulatim: et a morbo liberati sunt: et iō medi-
ce caue tibi a repentina p̄nosticationē: qd nō facit amic⁹ no-
ster. Et subdit. vidi equidē in cui⁹ color violatius apparuit
et liberatus ē post paz: q̄n variata ē melia: et post pusillum
flauus factus est: q̄ color in eoz egestionē inq̄t cōciliator
allegata differētia. Ip̄e quoq; ego asperxi egestionē nigrā
melācolicā olētē corrūscatē: vt cassia fistula i iuvene q̄nq;
dieb; aut iminētē: et redeūtem ad nālēz deiceps: et in ea iāz
vestigia lepre mōstrabant in facie. Et ista qdē est pessima
cū nō fm viā fuerit purgatiōis. Vñ sc̄da p̄mi. Ad vltimū
humor melācolicus p̄m̄us p̄necās est s̄z plurimū cū egre-
ditur. s. est mortis significatio chimi aut nigri exitus seu san-
guis niger multotiens cōfert. Generat aut h̄s colera vera
nigra ex humore nigro siue ex nō certe nigra: que sex ē san-
guinis p̄ mediū adustionis vel putrefactiōis. de quo in du-
bys. Cum enī splē debilitatur nō potēs pretactū hūorē ni-
grū seu meliam nigrā attrahere remanet in epate: et vasis
cū sanguine corrupto in h̄s. tam prauū p̄mutat humorē. vt
et lepras deteriores iducat: cancos herpes et bui⁹: et p̄p̄e
cū ex melia generet nālī nimis grossa. **E**t est hic sciēdū
q̄ humor niger tripl̄r differt ab egestiōe nigra. p̄rio quia
cum est exterius coagulāt. Sc̄do nō est lucidus corrūscās
Tertio. q̄ super terras eiectus ebullit velut acetum ita vt
misce et vlr̄ aialia fugiāt ab eo: et opposita reperiunt i ege-
stione. Et hic aduerte q̄ egestio melica pura q̄ sup̄ terram
piecta ebullit est talis p̄ adustionē melie nālīs et vocat su-
perfluitas nō nālīs: et cinis p̄ma p̄mi. de hūorib; cui⁹ sapor
est acris et p̄oticus: et hec melia est. vt supra. **E**gestio aut
nigra que talis est p̄ melācolia q̄ a splene venit: vt i fluxu
apparet splenetico est boni sanguinis sex: et turbulētia et su-
perfluitas cui⁹ sapor acris: et p̄oticus existit: et hec euz appet-
est absq; nocumēto sensibili in epate apparēte nisi p̄ cōita-
tem: sed in splene sentiē nocumētū: aut p̄p̄a aut propter
opilationē: et bui⁹: et talis cū apparet nō est verēda: et ei⁹ exi-
tus est absq; febre: et alijs malis accidētibus vtp̄limū: q̄ res
in alia sic nō reperit. Contingere aut pōt q̄ adsit febris ex
apostemate et q̄ rumpat apostema: et ideo caute iudica q̄
possit esse in die cretica: et cum de alijs signis. vnde solutio
fieret egritudinis.

Egestionēs nigre sicut nigredo fecis vini dū fluxū epa-
ticūz p̄tendūt maxie q̄n cū eis est debilitas: et opilatio sple-
nis: et q̄ p̄cessit regimē humoris melācolici multiplicati-
tū in epate et sanguine cū corruptiōe et inflāmatione epatis
vt q̄nq; in febrib; appet̄ pestilētiālib;.

Nigredo aut egestionū ex eaz longa retētiōe veniēs ē
minor illa valde: et absq; mēbroz nocumēto apparēs.

Nigredo autem sicut fel nigrū caliditate: et fortē inflāma-
tionem in epate existētē p̄nūciat. **E**t differt egestio ni-
gra: que ē velut sex vini ab hac: et ab ea aqua fugiūt misce
in tribus. p̄rimo q̄ nō est multū lucida vt illa: sc̄do non
est acris odoris: sed adberet melācolie nālī: cui⁹ sapor est i-
ter dulcedinē et p̄onticitatē. Tertio q̄ nulluz ardorem aut
puncturā in recto facit.

Egestionēs autem nigre: que sunt sex sanguinis demon-
stratur per bec: q̄ adsit opilationes in splene euz debili-
tate eius p̄cedentes cū dominio melācolie in epate et san-
guine: et est nigredo parua absq; malo odore. et i. 4. terty. de
signis apostematis calidi inquit. ypo. egestio cōtūz nata ni-
gra in p̄ncipio egritudinis acute significat q̄ i epate ē apo-
stema calidum nō magnum: hic ē et si pulsus vndosus ma-
gnus frequens velox.

Reperiuntur et egestionēs feculēte nominate quas sub
nigris melācolicis in presentia collocauimus: et ip̄e mari-
me quādo a caliditate veniūt sanguini adusto assimilātur
et antecedit eas liquefactio membroz et humorū et fluxus
ventris virulētus: et sunt cum fetore: vt in febrib; pestilen-
tialibus hec dico maxime quādo tales reperiunt cum fe-
bre. Et si a frigiditate veniunt: tunc sunt coloris sanguinis
in se putrefacti et nō sicut caro liquefacta: et sunt euz pauci-
tate fetoris et paucitate nigredinis.

De signis demonstratiuis et p̄nosticis a colore rubeo
sumptis. **Rubrica.** VII.

Em supra in p̄ncipio in descriptione
egestionis dicitur q̄ ege-
stio importat oē id qd per fiteri expellitur hic
cum quādoq; sanguis etiam per ipsuz egredia-
tur de eo vt de egestionibus rubeis hic aliqd
et fructuosum annotabo.

Egestionēs rubee: vt carnis lotura fluxum epaticū loti-
um enūciant virtute epatis sequestratiua simul cum cō-
tentina debili facta.

Egestionēs vero rubee vt asclitici sanguis aquosum de-
notant epatis fluxus et differūt hi ex parte causaz et tinctu-
re. nā cā fortior est in aquosa.

Egestio chilosa cū participatione rubedinis fluxū epati-
cū annūciat ex opilationē venaz epatis puenientē p̄p̄ alte-
rationē quā recipit in venis mēseraicis: et vtp̄limū mā hec
chilosa nō ē feci admixta. Et hic aduerte qd in de colore al-
bo dictū ē de hoc: et in de citrino.

Sanguis q̄ ab epate venit: aut p̄p̄ opilationē vene porte
aut p̄p̄ fracturā vene ē sanguis purus nō aquosus nō ablu-
tiuus veniēs subito: et in multa q̄ritate absq; dolore.

Sanguis q̄ ab epate venit p̄mo descendit: et exit absq; p̄mi-
xtione ei⁹ cū egōne: in fine vō aliqd p̄miceet cū eo: et differt
in B ab itestinali q̄ p̄mixt⁹ venit: et hic ē pauc⁹ cū dolore ite-
stioz fact⁹: epatic⁹ vō mult⁹: et absq; dolore emittit. Logno-
scit ē et ab eo q̄ ex emoroydib; extrinsec⁹ facile cognoscit.
Qui vō ab itrinsecis est cum dolore: et in p̄ncipio est niger a
fecibus separatus.

Sanguis aut q̄ p̄ hāc viā egredit a toto veniēs q̄ rea rara
est. Cognoscit p̄ signa significātia sup̄ dispōnem epatis et q̄
corp⁹ p̄lectorici ē: aut habet mēbz aliqd notabile mutila-
tū vt manū brachiū et h̄s.

De signis demonstratiuis et p̄nosticis a colore eruginoso
virulēti et saniosi sumptis. **Rub.** VIII.

E licet de eruginoso in de citrino aliqd
dixerimus: B tū loco de eo tū di-
cas egōnes eruginosas color viridis: vt erugo
eris demonstrat: q̄ a multa epatis inflāmatione
et corpis toti⁹ adustioe pueniūt: qd affirmat re-
gimē p̄cedēs ex vsu re et calidaz. Et q̄n p̄cedit inflāmatio

De egestionibus

adurēs epar hypostasis ē orobina: orobus aut tūc fragilis ē rube⁹ ad nigredinē rēdēs: qđ dī ad dīā ei⁹ qđ ē ex rēib⁹. **De saniosa supra dictū ē qđ ex aprōe aparis cū dolore fe-
toze. Qđ si ylcus fuerit corrosiū qđ egredit⁹ ad nigredinez
declinat. Virulētas aut egōnes declarat color qđ filis ē
colori virulētie: qđ exiit ex apate calido sub cute subtili ceta-
to vt appet in gbusdā pustulis grossis calidis natis ī tibus
z brachys: z be pueniūt a calitate forti nō adurētē: s; lique-
faciente. Et de colorib⁹ egōnū simplicib⁹ volo vt in pre-
sentia: bec vobis sufficiāt. Sit itaq; in cognoscēdis simpli-
cibus diligētia. Et si querať qđ significatio ē deterior si-
ue min⁹ mala: an qđ ex ppositis venit: an qđ ex simplicibus
fit: de hoc aut in particulari dicet dubio.**

**De signis demonstratiuis ppositis a colorib⁹ ppositis cre-
teo. s. z terreo supris.** Rub. IX.

Colorum cōposito: noticia ex ea qđ de
simplicib⁹ hāc habēda ē. Itaq;
eoz qđā magis declinat ad latus nālitatis: z
bonitatis. Quidā ad latus oppositū: z bi reci-
piunt diuersitatē in magis z min⁹ fm variam
eaz ppositōez. Medy aut colores ex extremis generant⁹:
qđ inter se varietatem recipiunt etiam in significando fm
varietatē domini qualitātū tā actiuaz qđ passiuaz inesse
debilius z fortius. Et si hāc ppositionē phisice seq velle-
m⁹ esset ascēdere ad pncipia qđ in medicina fidē debem⁹ adhi-
bere. Etia eoz variatio supuacua foret: maxie: qđ infinitis
modis tales ppositiōes imaginari possum⁹: sufficit. n. ī pre-
sētia nobis si de his qđ cōiter occurrat notitiā habem⁹ p
quā de reliqs ptingere potētib⁹ et docti erim⁹. Sat nobis
eē volo si de creteo z terreo aliqd dicem⁹. Creteus eniz
color pmixtiōe nigri albi z crocei fit albo domināte subdo-
minante nigro: z ampli⁹ croceo cū de eo minor in pōne qđ
tiras fit. Erit itaq; egō talis flātica a pdominio cuz ptipica-
tione melie nigre nālis aut talis padustionē cū pauca cole-
ra dico a pdominio respectu toti⁹ masse. Nā in nigro pote-
rit colera adusta dominari: qđ res pphēdit p febre: z alia si-
gna apparētia significantia calitatē adurētē: qđ medic⁹ oz
bene cōsiderare: be enī egōnes demonstrāt ī miseraicis ve-
niētib⁹ ad colon: z pntiā multi flātis in dispōne stōi z ītesti-
noz: z iste pueniūt apparere in pueris īgluniosis cōiter:
aut pp frigus receptū z hō. qđ habēt flā idigēstū: z opilatio-
nes multiplicare. Dic. n. color sic demonstrat in parietib⁹:
z pictozib⁹ ex pmixtiōe albi nigri: z crocei albo dominante
in massa zc. Pp proportionabilr fit terreus ex pmixtione
nigri: z albi albo domināte plus: z minus: z cū isto nō ē ali-
quid rubei coloris tingētis: z significat fortiorē opilationē
qđ creteus: z hic color niger a splene mādat ad ītestina ī qđ
bus fit bec pmixtio. Aliqñ vident⁹ terree subfanguinee
z tales significāt sup epatis aut mēsaicaz debilitatē vt qđ
fanguis mēsaicaz illas nutriturus cū egōnib⁹ trāfactis cō-
sidera qñ de his sic a nobis grosso mō scriptū ē. Lupiū tñ
magis audire qđ audiri: s; in pfecionē tractat⁹ bec sic addi-
di. Si itaq; nobis ī cognoscēdis simplicib⁹ diligētia z si qđ
rit qđ significatio ē deterior siue min⁹ mala: an qđ ex ppositis
venit: an qđ ex simplicib⁹ fit: de b in pticulari dicet dubio.
Et si qđ veller cauillare qđ b mō pponis fit eruginosus z vi-
ridis color: z sic sub hac rubrica debuissent collocari possz
vt dictū illd fieret icōueniēs de oib⁹ colorib⁹ medys: s; oia
mixtionē: z nō vnitā mō Auic. p qđti. de febre colerica.

De signis demōstratiuis fetoris odoris z erit⁹ eoz. R. X.
Vobis satisfaciāt: qđ de eis dicta sūt
supra: vey in dubys aliqd de feti-
da tāgem⁹ hic apponētes qđ fetida filis egestiōi
pueroz z īfantū ī acuta egōne mala. Auic. z sup
ple si a cā nō fuerit pmitiua.

**De signis demonstratiuis annexoz vt sunt vētositas spu-
ma z bō.** Rub. XI.

Egestionibus cerebrales cū spuma fiūt: z
vtplimū flāticae sunt vt affo-
rū. 7. Quibuscunq; egōnes zc. z de b in dubys.
**De vētositate aut tñ dicat. Qđ pñeti ipsam
libere emittere cū eā postea difficulter emittūt
z qđ retineri icipit. tūc expansece debēt ne egritudinem
ex vētositate icurrāt: vt colicā dolorē renū qñq; vertiginē
z bō. ppter qđ studeāt clisteri aut alio medicamie illas
vias aptas facere: z nāz in māeb⁹ retētis: z vētositatib⁹ ex-
pellēdis iuuare: z vt supra pñetudo bñ attēdat. S; for-
te qđret aliqs de vētositate si a calo fit vlt frido: vt p b sciat
significare p eā sup dispōnes corpis an calide sint vlt fride:
s; de b dicet in dubys. Cū in egōne sunt aliqñ filia corri-
cib⁹ lupinoz in oib⁹ egritudinib⁹ ē signū mortale qñ signi-
ficat fortē dissolūtiōē a calo ppter naturā factam in mem-
bris radicalibus.**

De vinctuosa egōne. Dubium. I.

In circa ea qđ dicta sunt in tractatu b dubi-
tať. z pño vtrum egō vinctuosa
siue pignis significet dissolūtiōē mēbroz fo-
lidoz. Qđ sic dictū supra de vinctuositate in nō
nāli egōne apparēte: vt ē sentētia Gal. z apho-
rismoz pñeto. i. 4. Dicēdū ē hoc. Egō pōt
vt dictū: qđ nō necario significat zc. p dissolūtiōē pinguedis
p egōne vinctuosaz itelligere debem⁹ egōne in cui⁹ supficie
ē aliqđ pingue natās ad modū olei: vt nō raro ē in vrinā vi-
dere. scō qđ talis vinctuositas pōt puenire pp lenē pingue-
dinis dissolūtiōē: z pp dissolūtiōē hūiditatis magis sub-
stātifice z pp cibos zc. Et hōz dīa cognoscit pño de cibis
scit zc. Si. n. erit leuis dissolūtiō: tūc erit leuitas corpis: z nō
extenuatio. Qđ si fuerit pp dissolūtiōez hūiditatis magis
substātifice erit tūc corpis obilitas extenuatio: z bec ad
clariore noticiam scripta sunt.

De quātitate egōnū. Dubium. II.

Vtrum magna sit egōnū qñtitas ex cibo
plime qñtitate asūpto. Qđ sic di-
ctū ē in de qñtitate egōnis nō nālis ē auctori-
tate Auic. Et arguit expientia: qñ vident⁹ cor-
pora pueroz qđ sunt multuz nutrita: z multas
habētia supfluitates: pp qđ fetēt: z fetoz eozū est vt yrcoz:
vt s; terape. g. aīis pz: cū sint corpa multo egētia nutrimen-
to pp fortitudinē vtutū assimilatiue. Ad oppositū vñ snia
ppo. z apho. apho. is. C pño rñsīde pmittēduz semp pui-
tatē in cibis itelligēdū ēē. Nā ex his aliqñ sūt qđ copiose nu-
triant⁹: z paucas habent supfluitates vt oua z hō zc. vt su-
pra. aliqñ ē vt olera. Scō qđ supfluitatū qđaz sensibily qđ
dā īsensibily p ītestina aut alia loca expurgant. C pñima
p aliquoz corpōz copiose nutritoz supfluitates īsensibiles
sunt ples. pz. qđ si copiosi nutriti: g min⁹ secedūt: plus tñ ī
supfluitates īsensibiles secedēt pp obtusōē calidi fetidi
ipōtētis ad resoluēdū pp qñtitatez cibi. C 2. tota latitudo
supfluitatū in corpe pñeri mior ē qđ ī corpe iuuenis copio-
se nutriti. pñadet p sic: qđ plus de nutrimēto pñeri pñerti
tur in subaz ei⁹ qđ pportioabilr trāsmittet zc. alyz pibus g.
C 3. pcedēdo magis theorice tota latitudo supfluitatum
corpis tpati minor ē latitudine corpis fridi: z sicci z calidi
z sicci semp paritate supposita: p ex dicti pz. C 4. corpora
sanguinea pauciores oēs sūt habēt supfluitates īmerito nu-
trimēti qđ alia corpa tēperata vel lapsa: quoniā vt dictū ē
plus de nutrimēto in subaz eaz trāsmutat qđ in alyz vt di-
ctū ē. g. bec tñ subtili idigēt indagatōē.

De egōne fetida. Dubium. III.

M fetida egō mortē significet: q̄ sic
Ypo. secundo p̄noticoz. ¶ Q̄
nō q̄ ex hoc v̄l significari debere potētiam
virtutis i expellēdo malā & corruptā māz: &
sic tāq̄ inimicū exprimere: & p̄ oīs salutem.
¶ Dicēdū q̄ egōnē fetidā malā eē pōt du-
pliciter itelligi. vno qdē mō p̄ viā signi: & sic ē mala: q̄ si-
gnificat malā & corruptā māz i corpe eē sub q̄ mā nā de-
ficir: cū nō potuerit eā p̄hibere a corruptione pessima.
Alio mō viā cāe: & sic nō ē mala: & tu cōsidera. ¶ S̄z dicet
aligs cuius retētiō ē mala. ergo egō fetēs ē bona rē. Jaz
dictū ē supra de fetida a cā extrinseca siue p̄mitiua. Nūc
q̄rit de humoribz. ¶ Prima s̄. oīs egō fetida est aliquo
mō mala saltē p̄ viā cause: q̄ aliqua cā ē mala vt dictū ē.
¶ Scōda. oīs talis ante signa digōnis apparēs: aut pp̄ hu-
mores putridos: aut pp̄ cōmixta mala ē. p̄bat q̄ omnis
talis significat vehemētē putrefactionē a v̄tute nō supā-
ta: ergo. aīis ē Sal. p̄mo. p̄noticoz: q̄ oīs talis significat
putrefactionē: & q̄ ē ante signa digōnis cōprehēdit māz
eē effrenē & nō sepabilē. ¶ Tertia. egō fetēs post signa
p̄fecte digōnis apparēs ē bona: q̄m̄ significat potētiam
virtutis sup̄ māz & corporis mūdificationē. ¶ S̄z dices
quō p̄apparētibz signis digōnis pōt in mā tali digesta ap-
parere fetor: cōsidera. ¶ Et ad argumētū dī q̄ eius eua-
cuatio ē bona nō absolute: s̄ respectu sue retentionis: &
absolute est mala per viam signi.

De egestionibus nigris.

Dubius

III.

M egōnes nigre qualis sanguis ve-
nientes spōte & cū febre & sine
pessime sint. ¶ Arguit q̄ nō. p̄mo: q̄ sāguis
emoroydalis: talis ē: & nō ē pessimū signum.
¶ Preterea exit mlti chimi nigri. ¶ Fert: vt
supra: & Amic. ca. de egōnibus. ¶ Itē q̄q̄ ē talis ap̄tōe
adubelati & opilationū assumptōe medicīne denigrātis
purgatiōe materie melice nālis: ad cui⁹ euōnē multa se-
quunt̄ inuāntia. p̄ma p̄mi. d̄ humoribz. ergo. ¶ Pro rī-
sione ad dubiū p̄mittēdū p̄mo q̄ nigre egōnes a felle ni-
gro. de gbus in aphō. zi. secūde: & i reliqs sequētibz diffe-
rūt i mltis. ¶ P̄rio rōe mae: q̄ mā egōnū nigray sic sā-
guis ē sāguis capiēdo sanguine p̄ massa sanguinea i q̄ sā-
guis dīatur: q̄ sanguis p̄ adustionē denigrat⁹ ē: aut p̄ cō-
gelationē mortificatē denigratē. Mā vō fellis nigri est
colera rubea scā fel nigrz p̄ adustionē. aut melia subtilis
scā sic adusta: aut egō nigra q̄lis sanguis p̄ adustionē vl-
teriorē fit fel nigrū. scā. ¶ Differūt scōdo i efficiēte: q̄ effici-
ens egōnē nigrā q̄lis sanguis ē caliditas adurēs: aut fri-
giditas & gelās: s̄z cā efficiēs fel nigrū ē caliditas itēsior
caliditate efficiēte egōnē nigrā q̄lis sanguis p̄ adustionē
v̄teriorē fit fel nigrū. fel ē nigrū nūq̄ fit nisi a calitate.
¶ Differūt tertio i forma & colore: q̄ fel nigrz ē nigrus.
Egestio vō nigra q̄lis sanguis nō hz tñ vigore nec purz:
s̄z aliquat̄ rubei permixtū: ideo qualis sanguis dicta ē.
¶ Differūt q̄rto ex pte fetoris: q̄m̄ egō nigra feculenta
fm̄ Thadenū ē felle nigro fetidior: q̄ res pōt p̄tingere: pp̄
nigrā feculētā hēre pl⁹ d̄ hūido & eē s̄z plūz compulsiōe:
q̄ vapores odoriferos emittēte grossiores appet fetidior
& i fetore pl⁹ p̄seuerās: credo tñ fel nigrū eē fetoris itēsio-
ris siue acutioris citi⁹ & forti⁹ ip̄ressiui i odoratū pp̄ acu-
tiores & calidiores ab hac felle vapores emitti. ¶ Dīnt
q̄nto i forma: q̄ nigra feculēta: d̄ q̄ loq̄ aphorism⁹ ē coar-
gulata. fel āt ē magis ligdū: q̄ d̄ria sane itelligēda ē d̄do
vīficari hāc d̄riaz i felle nigro p̄ colere subtili adustionez
genito: aut subtili melice: quoz humorz subtilitate rema-
net hoc fel icoagulātū & ligdū actuali. In felle vō nigro
genito ex grossa melia: aut ē ex egōne feculēta p̄tita p̄

positi nō p̄babilr vīficat d̄ria adustioe v̄triusq̄ mae am-
pli⁹ i grossitate: nisi p̄p̄t fel nigrz nigre egōni feculēte p̄ cō-
gelationē genite. ¶ Differūt sexto ex pte effectui: q̄ ni-
gra feculēta ptes hz grossiores. nō āt ebullit terre p̄iecta.
¶ Fel āt nigrz calidior: aut subtilior nā p̄cipās terre in-
iectū vehemēter ebullit & egō nigra p̄ adustionē ē magni
fetoris: q̄ vō pauce p̄gelatōez ē scā. ¶ P̄ria s̄ ē. Si egō
feculēta nigra pp̄ aptionē ap̄atis. aut opilationū nō necā-
rio sit mortali: vt p̄z: tñ cū fuerit multe q̄tītatis aī signa
digōis appens ē mortali. ¶ Probat̄ hec scōda p̄z: q̄ tal⁹ euā-
tio nō fit nisi q̄ mā ē vincēs sup̄ nāz: ex q̄ ēt denotat̄ ma-
gna adustio & putrefactio. ¶ Scōda s̄. Egō nigra feculē-
ta: aut pp̄ vlcera: aut pp̄ corrosiōe ep̄atis: aut pp̄ calita-
tē: aut pp̄ friditatē ei⁹ ē mortali. ¶ P̄z q̄ ad p̄mā p̄tē: q̄ tam
vlcera eius q̄ corrosio denotat̄ vehemētē lesionē i eo ab
adustioe forti & forti putrefactioe p̄uēiētē. Quo ad scōz
p̄z: q̄ v̄traq̄ q̄litas cū sit vehemēs v̄tutē eius corrūpit &
mortificat. nā vehemēs icēdiū: & vehemēs frig⁹ ad eūde
terminū pducūt v̄tutē: q̄ ad mortē. nā calitas p̄ viā reso-
lutiois ita cā extinguit: sic friditas p̄gelatōez. Et ex bis
pōt i ferri q̄ egō nigra pp̄ adustionē sanguis i venis ante
signa digōnis apparēs ē illa mortali. ¶ Tertia s̄. q̄ egō
nigra feculēta pp̄ adustionē aut &gelatōez apparēs i sta-
tu: & post signa digōnis ē salubris. hec ē de mēte Salieni
i cōmēto allegati aphorismū. Et p̄z ex cā: q̄ denotat̄ vigo-
rē v̄tutis rē. ¶ Ad obiecta aut̄ p̄z qd̄ d̄bz. Et hic nota q̄
tales egōnes nigras i morbo salubri fm̄ plurimū p̄cesse
rūt egōnes colerice aut rubicūde: loquor de nigris appa-
rentibus post signa digestionis. cōsidera.

De felle nigro

Dubium.

V.

M fel nigrū sic in p̄n⁹ deorsus exiens sp̄
sit malū rē. sine argumētis d̄bz p̄ba-
biliter fm̄ plurimū ip̄z mortale: q̄ significat
pessimā māz i corpe a nā nō vincibilē vt supra.
¶ Si p̄ supiora emittet̄ adhuc ē signū deteri⁹
pp̄ denotare māz illā malā adustā: & vt venenosaz i sp̄ia
lib⁹ p̄trineri. Et nota hic medice q̄ tal⁹ euātio i p̄n⁹ scā ab
arte pōt ēt dici vt mortale: q̄ p̄a denotat̄ malicia q̄ rē
ea q̄ spōte sit. d̄ria. ¶ De egōne nigra. Du. VI.

M egō nigra i p̄n⁹ dissinterie apparēs
sit mortali. ¶ Q̄ nō. Ypo. 6. aphōz
aphō. 48. Spleneticis si supueiat dissinteria
bonū. ¶ Ad oppositū Ypo. 4. aphōz. aphō.
24. ¶ Dicēdū q̄ dissinteria de q̄ loq̄ quarto
aphōz ē dissinteria epatica i q̄ fel nigrū multa mortā cō-
trahit i intestinis: vt excoriādo fecerit cancrum cū ad cā-
cerationē intestinoy talis consequitur exitus egestiōis.

De varietate colorum

Dubium.

VII.

M varietas coloris egōnuz laudabil
sit. Dubiū hoc motū ē pp̄ colores
cōpositos. ¶ Et arguit p̄ q̄ sic vt scōdo aphōz
mutatōes egōnū inuāt: & s̄. tertij. Qui egerit
spēs diuersas. s̄. colerici & sp̄iosif: & spēs pigues
& nō debilitat̄ nō oz: vt ip̄z cōstrigas & pducas ad egōnes
fraudulētas. hec āt varietatē colorz ip̄ortāt. ¶ Itē ars ē
nāe seq̄la. varietas āt coloris s̄z artē laudat̄. iuxta illud
veteris cū farmaco vō melius: & q̄to ampliores colores
egōnes nō male. ¶ In oppositū: q̄ idem v̄t d̄ vomitu &
sp̄uto vt d̄ egōne: s̄z tales varij colores v̄tupant̄. & p̄no-
igū rē. ¶ Itē. 4. aphōz q̄tociq̄ colores egōnū plures
fuerit p̄t. Et p̄ isto ē cōis schola medicoy. vñ ypo. alla-
to loco. variū quoz p̄ductionē egestionis significat: sed
neq̄ minus signum est mortis q̄ q̄ lotura intestinoruz
profert rē. Et ille sunt rasure colerice sanguinee p̄asine
& nigre: & huius q̄ sic cōposite apparent sine simul: q̄nq̄

De egestionibus

vo singulariter exētes sūt vt mō nigra mō citrina ⁊ hō.
 Varietas nāq; i colore significat pſentias multarū digō-
 num; in corpore exētiū. vñ nā idiget lōgo spacio vt pos-
 sit eis resistere: ⁊ cū multiplex egritudo sit fortis nō pōt
 nisi i multo tpe nā resistere q̄ si debilis sit erit; mors ma-
 gis expectāda q̄ salus. ¶ Et in rīdendo ad dubiū dōz
 primo q̄ diuersitas egōnū in colore in duob⁹ laudatur
 casib⁹ tñ. p̄mus ē qñ cretica post digōnē ⁊ i die cretico
 ⁊ signo cretico. Secūdu⁹ ē qñ talis apparet pp potatio-
 nē medicine fortiter p̄rāseūtis. in his. n. casibus mūdifi-
 catio expectata significat. In alijs vō aduſtione liquefa-
 ctio. i. ⁊ mltitudinē humorū corruptorū. Un. xiiij. tertij.
 Est qñq; in expulsionib⁹ colorū diuersorū leuitas. ¶ Et
 pro ampliori ⁊ clarioz. hōz noticia p̄mittēdū q̄ diuersi-
 tas coloris egestionū: aut egredit⁹ ab arte p̄ farmaciā:
 aut spōte sigdē p̄mū: aut farmaciū effrenitat vel nō. Si
 vero effrenitat malū. p̄uā. n. dispōnē cāt in corpore. Si
 vero nō effrenitat: tūc aut farmaciū hz euacuare plures
 humores ⁊ illas sic euacuat bonū: Si vñ tātū ⁊ plures
 euacuat malū saltē p̄ viā signi cū sic significet p̄ntia mul-
 torū humorū in corpore quos nā nō poterat gubernare: ⁊
 sic spōte emittit. Si vō fluat hōz colores cū humoribus:
 aut sunt oīno p̄uā corrupti vel nō tales: sed aliquatūlū
 adhuc nālitati attingētes: ⁊ tūc ponunt⁹ he cōclusiones.
 ¶ Prima. q̄ ipsis sic in p̄ncipio morbi apparētib⁹ absq;
 signis digōnis virtute ente debili est signum p̄uā.
 ¶ Secūda. q̄ ipsis sic apparētibus ⁊. virtute ente ro-
 busta signū ē p̄lixitatis morbi. Ex q̄b⁹ infer⁹ q̄ diuersi-
 tas colorū in egestionē ante signa digōnis apparēs abſo-
 lute mala ē dicēda. ¶ Tertia. q̄ varietas hec i statu ap-
 parēs cū crisi p̄fecta ē signū optimū. ¶ Quarta. q̄ si fue-
 rit cū crisi diuīnuta: tūc si colores mutātur in melius ⁊
 varietatē nō p̄dūt oīno bonū signū ē: ⁊ hec respectu eua-
 tionis in p̄ncipio facit. nō aut ei⁹ q̄ i vltimo sit: q̄ in crisi
 p̄fecta: ⁊ talis hz significare sup mediocritatē bonitatis
 vt p̄mo crisiū: cū dictū sit signa digōnis de se sp̄cē lauda-
 bilia breuitatē morbi denotātia. dixi aut p̄ se: q̄ pōt mā
 eē digesta: nō tñ subsequē salus: eo q̄ virtus expulsua
 nō poterit illā educere: vt in sanie p̄teta in pectore. p̄no-
 sticoz secūdo: ⁊ merito cū altera sit virtus nālīs: q̄ dige-
 rit: ⁊ altera expellēs aīalis. Qz si humores diuersorū colo-
 rum inaturaliū penit⁹ fuerint: tūc nō solū plures: s; vn⁹
 tantū iudicat⁹ mal⁹. vñ aphōz q̄rta. Egritudinib⁹ q̄bus
 cūq; incipietib⁹ si colera nigra sursus vel deorsus subie-
 rit mortale cū oēm euātionē laudabilē digōnē oporteat
 p̄cedere. Si vō tales i statu egrediātur p̄cedētib⁹ signis
 digōnis cū p̄stātia virtutis p̄nt in laudabiles p̄uerti q̄uis
 nō amittat varietatē coloris omnifariā: cū nā non possit
 eos mutare pp ipsoz p̄ximitatē p̄mutant⁹ tñ in melius:
 vt in colores nature min⁹ oppositos. Un ibidē cōmēta-
 tor q̄ multū tales egestionē vidim⁹ s; pestilētē egritu-
 dinē lōgā piculose p̄ntibus ⁊ saluādis: nō tñ apparebūt
 p̄ncipiātib⁹ egritudinib⁹ aut augmētātib⁹ coliq̄tides cole-
 re flane existētis cū egrediebāt⁹: q̄z colera postea nigra
 quēadmodū fex sanguis apparebit. Quare theozice p̄i-
 mo vidi nōnullos egerētes hāc sp̄z melie: vt nigrā qui-
 cito pierūt. Et ex his apparet solutio ad argumēta in op-
 positū. ¶ Ad p̄mū iā qd dōz apparuit. Egestio at diuer-
 sorū colorū in statu ē nō ē oīno bona. Cū d̄ rōne matura-
 tionis sit mutare q̄cūq;. Est tñ bona s; qd: vt illius q̄ sit
 in p̄ncipio vtrūq; laudabilis est respectum illius q̄ ac-
 cidit spōte dūmodo ars euacuet p̄ aliq̄ tēpus anteq; nā
 eadē vlt sequēti coacta euacuassz egestio hōz varia nō eēt
 nimis mala ea q̄ spōte: imo deteri⁹ fortasse cū vñ fuisset
 farmaco fatigata. p̄sidera. dicta sūt hec ad intelligētiā

argumētoz q̄ fieri possent. Et cū d̄ mutatiōes egōnum
 iuuat: vey ē dūmō colores eius ordinate egrediantur se-
 mel vicissim: vt q̄ nā vnū primitus disponit ad exitum
 deinceps aliū: s; nō sit simpliciter bonū eo q̄ ei⁹ corpus
 lapsus monstrat. In sano aut hec minime reperiuntur.
 Cū igitur alicubi inueniat⁹ melius est vt paulatine min⁹
 alteratiue post aliū emittatur q̄ si oēs inalterati: vel ē
 alterati dūmodo nō fiat trāsmutatio ad humiditatem
 radicalē principalī q̄ ab eius semota p̄te ⁊ nā corripit⁹
 de facili. Et p̄ rāione ad dubiū qdā posuerūt plures cō-
 clusiones. Ad id qd de arte tangitur. Dicēdū q̄ neq; ege-
 stio multorū colorū laudat⁹ simpliciter s; m artē cū lauda-
 bili⁹ eēt si simplicis foret: s; cōparatiōe ad eā q̄ spōte di-
 uersorū sit colorū. Itē aliq̄ p̄nt fieri p artē: q̄ non p nām ⁊
 ecōtra s; nulla ars nāz imitaret⁹: nō tñ ipsaz attingit. Un
 Auic. quarto methauroz ars debili⁹ ē quā nā neq; cō-
 sequet⁹ eā: s; mltū laboret. ars enim semp sequit⁹ natu-
 ram recte operatē. si aut nō oppositē: sed potius corrigit
 illam. Consideret lector quis est hec oīa considerans.

Et pro bonū clarioz noticia q̄rit an melius sit
 gnū sit egestionē eē vñ? modi q̄
 variā. Qd variā eē melius sit ē p̄po. secūdo aphōz deci-
 mo aphorismo. In vētris fluxibus mutatiōes egōnum
 iuuat: ⁊ secūdo p̄nosticoz. textu cōmēti. ⁊ 7. vbi laudat⁹
 vomitus p̄mixt⁹: ⁊ vitupat⁹ pur⁹. ¶ In oppositū qñ bo-
 na egestio quāto equalior tāto melior: ergo p̄sequentia
 tenet q̄ purus est equalior ⁊ antecedens patz: qz secūdo
 p̄nosticoz. textu cōmēti. 20. ¶ Prima p̄. q̄ egestio ⁊ vo-
 mitus quāto simpliciores ⁊ puriores sunt: tāto puriorē
 denotant humorē ab alio humore minus refractū: ⁊ sic
 peiores sūt. Lōclusio ē Galieni secūdo p̄nosticoz. cōmē-
 to. 37. q̄ rōne p̄firmat⁹: qñ illa tāto sūt peiora: quāto ma-
 ius incēdiū significat⁹: aut maiorē frigiditatē: s; vomit⁹
 ⁊ egōnes quāto puriores: tāto significat⁹ maius incēdiū:
 aut frigiditatē. q̄ maior nota mior colligit⁹ allegato loco.
 ¶ Secūda p̄. Egestio ⁊ vomit⁹ vary sub illa itēsiōe humo-
 rum apparētē sub q̄ vomitus pur⁹: aut pura egestio peio-
 res sunt q̄ si essent puri. Probat⁹. hī. n. denotāt tāta mali-
 ciā vt purificet⁹: cū hoc mām diuersaz. igit⁹ antecedens
 notificat casus: ⁊ p̄sequētia: qz mā talis ē a virtute min⁹
 supabilis. ¶ Tertia egestio pura ⁊ vomit⁹ vtp̄ plurimū
 breuiorē annunciant egritudinis terminū. Patet p̄. qñ
 ex diuersitate materie p̄lōgan⁹ egritudines: q̄re tertia/
 na nō pura lōgior ē pura. ¶ Et ad rōnē i oppositū. Qd
 egō ceteris parib⁹ quāto eq̄lior: tāto melior iō posita eq̄
 litate multorū humorū egōz quāto eoz egō erit eq̄lior
 tāto melior significās maiorē potētiam virtutis equan-
 tis ⁊ minorem resistētiā materie.

De ventositatē.

Dubij

VIII.

Ventositas a calido fiat vel a frido
 Qd a caliditate videt⁹ text⁹ Galie-
 ni circa illū affozismū. Quib⁹ circa vmbilicū
 ⁊ pectinē. ¶ Et p̄firmat⁹ qñ ydropis tympa-
 nites: cuius mā est vētositas a caliditate fit: vt
 is⁹ tertij de ea. ¶ Item Auic. in de eo qd bibi⁹ ⁊ comedit⁹
 ingt. Qd itestina calida ⁊ fortia multā faciūt vētositatem.
 ¶ P̄. mā vētositatis est humor fridus flegmatic⁹: ⁊ talis
 nō pōt in vētositatē mutari: nisi a caliditate: qñ frigiditas
 non subtiliat: sed ingrossat. ¶ In oppositū: quoniam vide-
 mus frida facere vētositatem ⁊ calida destruere: ⁊ ideo in
 doloribus vētosia calida applicamus.

¶ Ad dubium dicēdū q̄ vētositas gñat⁹ a calido diminu-
 to respectu materie in quā agit. nāz quādo talis calor egit
 in mām viscosam vel aliaz ipsam sic subtiliādo: ⁊ non pōt
 ipsam resoluere illam in ventū conuertit⁹: s; frigiditas non

nocet māz illā a sua nā: & sic oimoda frigiditas nō facit ventū: neq; oimoda caliditas: s; diminuta vt supra: nam fortis resoluit. Sed hic nota q; aptitudo materie: vt in ventū cōuertat multū operat: & ideo cōsidera. Vni⁹ snia fuit Gal. sexto de accidētī: & morbo quo i loco hāc similitudinē ponit. In aere multū frigidō nō fit nebula: neq; in aere multū calido. In multū frigidō qdē nō fit: qz non est ibi cā que mouet vapores aquosos ad hoc: neq; i multū calido: qm̄ tāta ē caloris potentia: vt totū grossūz qd i aere est resoluat: & p̄ bec p̄s qd ad argumēta dicēdū sit.

De spumositate.

Dubium.

IX.

Trum spumose egōnes significēt deflu-
xus flātis a capite: qz vētositas
existēs i stomacho aut i intestinis pōt cōmisceri
flegmati stomachi: aut intestinorū: & sic ege-
stio egrediatur spumosa: vt p̄s. Scdo: qz prigit
materiam colericā spumari & ventosari. Igitur. Ad op-
positū Ypo. quinto aphorismo: aphorismo. 29. C. p̄e.
mittēdū pmo q; p̄ spumosas egōnes debemus ēt intelli-
gere egestionē habentes spumā albā citrinā: plus atte-
stantē colere: debent & habere tenacitatem in spuma fle-
gmatica magis attestantez. Item aphorismus maxime
verificatur quando adest catarrus quo cerebri repletio
nem & defluxum ab eo comprehendimus. Item q; spu-
ma sit ex magnis ampullis aduiscem fortiter cōmixta
vt per ea sic denotetur illaz venire a partibus longinqs
flegmaticis: vt est cerebrum. Sicq; in summa debet eē
alba tenax: & in partibus suis fortiter cōmixta magnas
habens ampullas. Qz si cu; his aderit catarrus certiorē
facit significationē. Et ad argumēta dicitur ad p̄mū
q; egōnes cū ventositatē sic a stomacho vel intestinis ve-
nientes nō habēt illas additiones pp̄ mām in illis mem-
bris non esse ita cōmotaz sicut cōmota ē in cerebro. Cō-
sidera. Et si qs de eis plura expectaret dubia legat i se-
cundo pronostico: & i aphorismis quibus in locis mul-
ta perleger: que nostro proposito practico necessaria nō
sunt visa.

Completum est egregius opus: de Pulsibus Urinis: &
Egestionibus: Excellentissimi medici artium: & medici-
ne doctoris famosissimi Domini Magistri Michaelis
Sanonarole Patavini: gratias referendo infinitas. Deo
glorioso immortalī: eiusq; genitrici Marie virgini & toti
curie triumphanti. Amen.

Tabula de balneis.

Prohemius Liber primus. 8. continens capitula.

Capitulum. I. De esse balnei & de balneo aque

2 ^m	De balneo calido aque simplicis.	114.
3 ^m	De balneo vini simplicis.	116.
4 ^m	De balneo oleagineo.	116.
5 ^m	De balneo lacteo.	116.
6 ^m	De balneo aereo humido.	117.
7 ^m	De balneo aereo sicco.	117.
8 ^m	De balneo sicco igneo.	118.

Liber secundus.

Capitulum. I. De inuestigatione causarum cali-

La ^m 2 ^m	De p̄prietatibus simpliciu; p̄tines rubricas.	118.
3 ^a p̄	De p̄prietatibus sulfuris.	119.
2 ^a	De p̄prietatibus aluminis.	119.
3 ^a	De p̄prietatibus salis.	120.
4 ^a	De p̄prietatibus nitri.	121.
5 ^a	De p̄prietatibus cineris.	121.
6 ^a	De p̄prietatibus calcis.	121.
7 ^a	De p̄prietatibus gipsi.	121.
8 ^a	De p̄prietatibus ferri.	122.
9 ^a	De p̄prietatibus eris.	122.
La ^m 3 ^m	De naturis & p̄prietatibus balneorum natura-
lium continens rubricas.	122.
3 ^a p̄	De balneis ebani.	122.
2 ^a	De balneis sancti petri.	123.
3 ^a	De balneis domus noue.	123.
4 ^a	De balneis mōtis grotti.	124.
5 ^a	De balneis sancti bartholomei.	125.
6 ^a	De balneis sancte elene.	125.
7 ^a	De balneis orthoni montis.	125.
8 ^a	De balneis de la porretta.	126.
9 ^a	De balneis romandiole.	126.
10 ^a	De balneis ciuitatis luccane.	127.
11 ^a	De balneis pisarum.	127.
12 ^a	De balneis vulterre.	127.
13 ^a	De balneis senariis.	127.
14 ^a	De balneis viterby.	128.
15 ^a	De balneis esculi.	129.
16 ^a	De balneis vrbis veteris.	129.
17 ^a	De balneis perusy.	129.
18 ^a	De balneis montis catini.	129.
19 ^a	De balneis in terra laboris neapolitanis de agna-
no dictis.	129.
20 ^a	De balneis ciuitatis aquensis.	129.
21 ^a	De balneis sicilie.	130.
22 ^a	De balneis de aquaro.	130.
23 ^a	De balneis carpenstibus.	130.
24 ^a	De balneis aque maris.	131.
La ^m 4 ^m	De balneis artificialib; cōpositis	131.
La ^m 5 ^m	De signis pronosticis ad sciendum si anno futu-
ro salubria aut morbosā erūt balnea & ex cōse-
quenti si ad ea transeundum sit.	131.
La ^m 6 ^m	De obseruādo cultu ab his qui se balneare volūt
continens rubricas tres.	133.
3 ^a p̄	De canonibus oib; balneadis pueniētib;.	133.
2 ^a	De modo subueniēdi accidētibus ex balneis eue-
nire consuetis.	134.
3 ^a	De canonibus balneoz de la porretta.	135.
La ^m 7 ^m	De modo inuestigandi mineras balnearum na-
turalium.	136.

Finis

Prohemium

Ad Illustrrem dominum Borsum estensem Castri no-
ui rotonensis dominum. libellus Michaelis Sanona-
role Illustris principis dñi Leonelli marchionis esten-
sis physici. de balneis & terminis naturalibus omnibus
italie: sicq; totius orbis proprietatibusq; eorum incipit
feliciter.

Prohemium

Am generosū

animum tuum que maxi-
me declararent mi Illu-
strissime domine mecum
animo sepe cogitares: ver-
baq; ardenti animo repe-
terem: que grauius non
raro te dixisse memini in-
ter res principum glorio-
sas corporis sanitates lo-
cuz obtinere non medio-
crem: id mihi in mentes
venit: vt quedaz ad te co-
scriberes: que ad tue exoptate sanitatis robur maximus
accedere sentires: vt vite tue plongatio q; mihi cara exi-
stat sic facile intelligeres. Nam in longeuū a deo optimo
duci sic mortales omnes cupere affectareq; deberēt: cū
excolendissime virtutis ac virtuosorum hominum non me-
diocri zelator habearis. Tua equidem sententia apud
omnes principes extollenda nimis: & grauius sēp
esse deberet: tum quia nullus fortune successus: tuus om-
nium sensus dulcis ac nimis blāda dilectio: ita sanitate
vacante q; grati esse possunt. Nec enī humanorum om-
nium actui stabili ac gloriofa sedes ē quā colere stricteq;
amplexari firmiter tenere principes maxime omni cu-
studio cura diligentiaq; deberent. Nam tanta fuit apud
veteres philosophos dignitas eius: & excellentia: vt non
nulli veraz hominis felicitates esse predicarint. Qua ex-
re dignos medicos pncipes extollere ceterisq; pferre
deberent: & ita muneribus eos obligare vt in eorum sani-
tates omnis sua cura omneq; suū studiū alia omnia pro-
stergando conuerterent. Nec hoc in loco preteribo
qđ memoria dignum facio a magnifico Pandulfo mala-
testa actum: qui cum plurius ciuitatū Brisie Pergami
atq; Sani dominus esset Magnificos dominos hos ad
cōmensandū accersuit: Illustrē. v3. Nicholauz mar-
chionem estensem Joannē franciscum Mantue pri-
mum Marchionem. Karolum Ariminensem de Ma-
latestis. Malatestam de Pisaurio. Malatestam de Ce-
senis: quos in mensa suo certo cū ordine collocauit. Sta-
bat enī extra digniori in loco honorata sedes: quā cete-
ri eum occupare debere putabant: & admirantibus his
quos sanitatis dignitas latet Jacobum reginū a varijs
nominatum famosū phycū suū manibus traxit: & illū
ea in sede magnifice locans inquit. Sede hic nostre sa-
nitatis gloriose pater: quē magnificare extollereq; prin-
cipes omnes sic deberent. Qđ. n. nobis regnū est sanita-
te vacante. Cūq; cerebrū stomachusq; tuus non me-
diocri humiditate abūdet & toti^o habitudo humida sit
ac parū carnosa: quorū dispōnibus sic lapsa balneum
qđ plurimū salutis afferre iudico: cu3 & ratio & experimē-
tū ad sic iudicandū mihi facile suadeant. Arbitratus
sum sic de ipso annexisq; suis ad te scribere vt facile tua
illustris dominatio suam meaz hāc cōmedare extolle-
re q; valeat. Nam res hec ita tibi spero plana fiat: vt ppe

alterius iudicio non egebis. Vemz consilijs medicorū
tuorum non spernas: quos dispositionum corporis tem-
porum locorumq; varietates non latent: que ad diuer-
sa prosequi medicos sepe compellūt. Eritq; libellus hic
tibi vt spero gratissimus: cum in dies & horas sic legēdo
doctior euades. Et in his precipue que te maxime dele-
crabunt: & plurima laude ac memoria digna magnaq;
sub paruo titulo inuenies. Cōmunitatq; hominū fru-
ctuosissimus: quē & litteris latinis & vulgari sermone cō-
scribas: vt etiaz apud quos litterarū cognitio latet glo-
riofus nomen tuū effundatur: apud quos & libellus ma-
iores sibi vendicabit auctoritates. cum erit tuo nomine
sic insignitus: & vt tibi magis complaceat: qđ sūme cupio:
quedaz de balneo aque simplicis calido & frigido vino-
so oleagineo lacteo sicco: aereo & igneo in hoc nostro co-
dice congregabo vt pſentibus & posteris opus hoc fru-
ctum non mediocrez sit allaturus: qđ in duos diuidam
libros. De balneo nāq; de quo actus est: & eius annexis
primus erit. De naturali autē & artificiali secundo vice-
tur loco. Et anteq; ad instituta psequar dominatio-
nem tuā obsecro: vt equo animo patiat: si quandoq;
ad quedaz medicinalia disgressionē fecero. Nam cum
ea fructuosissima ac tibi periocunda futura sperez: etiaz
te non mediocriter delectabunt: anidiorq; animo libel-
lus hic perlegēdus sic exoptabitur quo fiet vt ad plures
perueniat: apud quos & gloriofum nomen tuū sic predi-
cabitur laudabiturq; nec parū benedicetur: cu3 ad taz
fructuosū opus congregandū causas dederis. Et si plu-
rima ac multa volumina scripserim: que apud doctissi-
mos viros laude digna sunt: pro quibus oco sūmo no-
stro semper gratias debeo: quas salte3 possum continue
agens: pro his tamen duobus operibus: quorū alterum
Illustrissimo pncipi fratri tuo trāsmisi qđ pſionomie
speculū intitulaui: & hoc qđ tuo nomine insigniui longe
magis Iesu optimo me debere sentio: cu3 ante me nemi-
nez legerim: qui eas materias ita diuersas: eoq; modo &
ordine conscripserit: & eo magis cu3 sapientibus grecis:
quos latini litteris vsq; modo minime superare potue-
runt: quibus non parū debemus hac in parte: qua valui
sic etiaz illis per me satisfactus esse intelligaz. Nam theo-
dorus grecus bonarū litterarū doctor: & nostre vniuer-
sitaris gloriofus rector duo opera hec de litteris lati-
nis in grecas transduxit. id opinatus etiaz apud eos vo-
lumina hec non parū frugi & accessuri sui honoris esse
debere. ceterisq; omnibus: a quibus doctrinaz suscepim^{us}.
Nam ex his que plana de balneis totius italie copiose
atq; perlucide scribentur cum his que in vltimo capitu-
lo libelli posita sunt poterit quilibet ardens indagator
naturas proprietatesq; ceterorū recte scrutari. Nam
therme omnes his aut consimilibus mineralium natu-
ris participant: de quibus diffuse ac clare actum est: qui-
bus facile intelligere debes mi Illustris domine quan-
tum tue fame tueq; perpetuande vite libellus hic no-
ster accedet: pro quo tibi cariorē me sic fieri facile intel-
ligo. & ad vtrūq; sic enixus & accessuri opus prosequar.
Dicemus itaq; in primis quid balneū sit: quorū
ne eius species: ex quibusq; componitur: proprietates:
inuamenta nocumenta non omittentes horas & modos
& tempus ingressionis & egressionis eius: quibusq; cōue-
nit quibusue disconuenit: regulas tenēdi regiminis sub-
iungentes neq; interpositis dubiunculis hec omnia va-
cabunt que duobus libris explebuntur & prosequentes
enunciemus.

Capitulum primum de esse balnei ⁊ de balneo aque frigide simplicis.

Ad veteres medicos balneum stupba lana

crus hos terminos reperiri scito: ⁊ ceteris balneum constitui genus: quod Concilia tot noster differētia. izs. sic describit. balneum corpus est subtile vel liquidus cor- poris circūferentialiter occurrens actuali- ter ipsi⁹ imutatiū qbus inducitur flumina in quibus homines se balneant balneum sic dici posse. Aeremq; in dozum scilicet ad illum se transferenti: que equidem fa- tenda sunt viri auctoritate. At qm̄ que ad hominū cōi- tatem scribuntur: si id fieri possibile est: ⁊ nō nisi cū recta rōe scribere eniti sūma quoq; diligētia debemus: vt sic cōmunitati magis atq; magis cōplaceat. Quia ex re subūigam descriptionē aliā: ⁊ nō nisi cū rōne positas mē- tes vulgariū magis demulget. Cōsueuerunt nāq; ⁊ bal- neum pro loco nominare: qd̄ verius balneatorium dici- tur. Ideoq; vt ⁊ loci ⁊ balnei materiā cōprehendamus venia prius petita dicemus. ¶ Bal. est locus cōstruc- tur natura vel arte factus in quo est corpus subtile: vel liq- dum corpori circūferentialiter occurrēs vel occurrere aptū: vt sit ipsius fm̄ qualitates manifestas vel occul- tas actualiter imutatiū: ⁊ dicitur vt vgtio bal. a balī non grece: qd̄ est latine interpretatur animi anxietatem tollēs ac merorē. Neq; hoc interpretatur parui facio: cū diana ceteraq; de ac nympe in mētū suarū q̄ magna oblectamenta fontes lauacraq; sic coluerint. Itq; para- uoz mos fuit antiqui: quos balnei derivatio hō nō latuit tanta. ⁊ n. fuit balneorum naturalū patanū oblectatio vt ad eas dulcis transitus omnes suū merorē proisus ex mētibus excuteret. Quia ex re domos pulcherrimas or- tulos: ⁊ que mēti amenitati accedebāt circa balustrium sūma cū diligētia fabricabant: ⁊ mente angustiantes so- cios a merore suo vt absoluerēt ad balnea cōducebant: ⁊ vsq; in presentia apud ytalos id vulgatur spariatum ad balnea trāseamus. ¶ Et quoniā dominas sic ad pu- blica loca duci in honestū satis esse videbatur: in ciuita- te plurimas constituerunt stupbas: quas nobiles ⁊ ma- trone virginesq; etia; meo tempore singulis hebdoma- dis cateruatiz sollicitabāt: quibus in locis gaudiosas ce- nas celebrabāt: hec aut loca honestissime matrone ma- gna cū pudicitia obseruabāt. verū surreperūt ex eis po- stea quedā de synagoga Semiramis: que ea honestissi- ma loca ad lenocinios actus luxurie perduxerunt: ⁊ sic pecudum lupus custos factus est. verum si bal. quis ea qua decet ratione cōtemplabitur: nō longinquū ē quin- mente ⁊ eius corpus ab anxietate alleuiēt de quo post: ⁊ ad descriptionis partes rediēs enuncio qd̄ id quod de lo- co positū est pro forma accipiat. cum vero subtile: vel liquidū additur pro materia teneatur: qd̄q; additur cor- poris circūferentialiter: ⁊ pro loco: ⁊ pro forma: qd̄q; cor- poris imutatiū pro efficiēte ⁊ fine: sicq; quatuor cum causis descriptio hec cōpleatur. est enim materialē at- tingēs: subtile autē corpus liquidū: subtile quidem: quia aereus: qd̄ vt idē proprius bal. dicitur cū corpori sic cir- cūferētiāliter occurrat magis lauacro. liquidum vero: quoniā aqueum: aut alio liquore cōfectus: additūq; est circūferētiāliter occurrēs ad tollēdā eorū diuersitatē: que aut intus assumūtur effectus balnei inducētis: aut extra applicatorū: sic corpori circūferētiāliter: nō occur- rentis vt interius missa ac clisteria: aut que in parte si- tuantur extrinseca vt calefaciētia euaporatoria: ⁊ que bis simulantur. diciturq; per qualitates manifestas: ⁊ vt

dubio satisfaciā in quo neapolitani ciues vsq; ad horas hāc medicos accusantes q̄ plurimū vexāt. existima- uerūt aut vt euz suoz balneorum proprietates occul- tas inscripte littere indicārēt: quibus ex omni egritudi- ne languentes omnes curabantur eas inuidia ⁊ lucri cā medicos aboluisse: de quo post in secūdo loco est actuali- ter positus: vt que potētia calida aut frigida sunt a bal- neo excludātur: que actu tale existit per se: vt calefaciēs aut ⁊ in frigidās ⁊ h̄. Et si per accidens calidū quādoq; in frigidet calorem resoluēdo naturalem: aut poros ape- riendo quos aer frigidus subingreditur: aut diso. Aen- do colerā cā: que in motu ponēs ad itra corpus: faciatq; supra sensibilia membra discurrere: quare frig⁹ accidet ⁊ rigor in corpore: vt in putridis est videre. Terme autē stupba ⁊ lauacru: vt species balnei sunt: vt actū est. Nā terms appellamus balnea calida ex terra nascentia a termō grece latine calor. Stupbā autē nominamus lo- cū vndiq; valatū cuius aer: ⁊ parietes per mediū cale- fiūt siue id ab igne fieri contingat siue ab aqua: aut sim- plici: aut minerali: aut cōposita. Quibus inducatur fur- nū stupbā vere nominari nō debere: cū eius aer aut pa- rietes p ignē immediate calefiant: ⁊ dicitur furnus a fos. grece latine ignis: vnde furnus ignis yma: ⁊ que ab igne stupba calefit sicca dicitur: que vero ab aqua humida vel aerea nuncupatur. verū si furnū calidū: cuius ignis non extinctus fuerit aliquis recte contemplabitur i cor- pusq; humanū grādesq; eius effectus: vt calefacere re- soluere humiditates exicare: vt in cura tympanitis est videre: que balnei calidi operationes sunt principales: fortasse eū balneū siccū nominare nō verebitur de quo post. Lauacru vero ad balneū liquidū humidū ma- gis proprie se extēdit a lauo veniēs: verū vt princeps: a medico de nominibus nō ē disceptādū: ei enī rerū in- tētiōes sufficiāt. ¶ Estq; secūdo diuidēdū quoniā ali- ud simplex: vt aereus aqueus: ⁊ h̄. reliquū cōpositus: qd̄ duplicis maneriei existit: quoniā aut naturale vt sul- fureus piceus: ⁊ h̄: aut artificiale qd̄ arte cōstruitur her- bas irondes calidas aut frigidas in balneo decoquēdo aut in aere sternēdo ⁊ ipsius vtilitatē a medico intētiā: de quo secūdo agemus libro. ¶ Et tertiāz subiungētes diuisionē cū omne pfectū sup tria ponatur. dicemus qd̄ aliud frigidū ē reliquū calidum: ⁊ ex aqua dulci vtrūq; factū nonnullū vinosū: ⁊ aliud oleagineus ⁊ in primis de balneo aque frigide agemus: euz ⁊ prius natura sit d̄ eo declarātes: que de vnoquoq; balneo declarare pro- missa fuerit: ⁊ vt que dicenda sunt facilius memorie cō- mēdēt cū ordo ad memoriā faciāt statui bis ordinem suis cū areolis sic inscribere: vt prima. vs. sit electio d̄ q̄ in fine capituli. Secūda operationes. Tertia membra capitis. Quarta mēbra pectoris. Quīta mēbra nutriti- ti. Sexta mēbra iuncturaru. Septima vulnera ⁊ ycle- ra. Octaua febres ex quibus inuamēta ⁊ nocumēta ape- rientur. Nona hora ingressus ⁊ egressus. Decima qbus conuenit ⁊ disconuenit. Undecima regimen.

Et sic balneum aque frigide dulcis: qd̄ de sal- so suo loco amplexātes dica- mus qd̄ ē corpus liquidū frigidū corpori circūferētiāli- ter occurrēs: ipsiusq; actualiter imutatiū: apud q̄ ver- ba ⁊ flumē balneū nominare possumus: propter quod hesitabitur an tēpore magni estus: ⁊ alio pueris iuueni- bus senibusq; balneatio in flumine sic omnibus fere cō- sueta ad corporis salubritatē accedat: cui⁹ dissolutio ex s⁹ ⁊ y⁹ arcola magna sui ex pte reseruat. ¶ Opatio- nes. ¶ Balneū aq̄ dulcis actu frigidū: ⁊ simplex i frigida tiū est per se: et bumectatiū ⁊ opillatiū cōstipatiūz

De balneis

et humorum colericorum calidorum ingrossationum. caloris namque extictiunus. absterfuius sordidici cutis: et aliorum membrorum mundificationum: positus estque per se: ut noscamus per accidens aquam frigidam calorem ipsius viuificare posse: ut in membris et poris resolutionem inducere humores etiam frigidos resolvere. unde quinta aphorismorum. aphorismo vigesimo primo. est autem ubi in thetano siue vulnere iuvene bene carnoso estate media frigide aque multa infusio caloris reuocationem facit. calor vero hic liberat eodemque loco etc. In articulis dolores et tumores sine inflammatione podagras: et spasmos horum plurima aqua frigida multa infusa refrigerat: et attenuat et dolorem soluit. ¶ An hoc loco tacebo quod etiam memoria satis dignus facio: quod neque ad laudem neque ad gloriam scribo: sed ut sentias me tuis quandoque inutile non fuisse: sed laudem apud eos dignum honore: ac non paruo precio. nam cum recolede memorie Nicholaus marchio genitor tuus gloriosus primus iuncture manus dextre podagra: ac spasmo non mediocriter vexaretur: ut accersito presbytero se in manibus domini committere statuerit: se pluribus horis languente me ad curas vocauit: et cum plura medicamenta tetasset: quibus a dolore podagrico liberari consueuerat: neque vlla ex parte conferebant: ut spe omni sic propositus desitutus foret ait. ecce mi pater in manus tuas commendo corpus meum. sentio etenim sic me mori: et ne in longum sermo trahatur: respondi. si tua meis preceptis obtemperabit dominatio ab hoc nephando dolore te illico liberabo: et ad votum mihi subiciens se: aqua frigida multa sic super iuncturas sparsa eum absoluit: ut quasi statim dolor ad non quatuor remitteret paululumque post sono quieuit: et expergefactus doloris initium sentiens vocitabat ecce venit inimicus: et iterum cum aqua frigida super iuncturam per Graciscum medicum sic effusa dolor tollebatur. deinde quiebat somno: et apud excitationem iterum initium doloris sentiebat: et cum aqua iterum Graciscinus occurrebatur: sicque sono. deinde cessabat: actumque est ita usque ad crepusculum quo in tempore legis horis dormiuit: dolor ita cessauit: a quo ex postea amplius molestatus non fuit. Bal. etenim aque frigide: et si per accidens calorem viuificat: quoniam per antiparistasin: non tamen id in omni operatur corpore: quoniam in debili extingueretur. quare consulo debiles calorem: et gracilium membrorum a balneo aque frigide se abstinere: precipue in eo moram contrahendo. quare studeant pariter ne eorum pueri tales ad flumina natao pergant: hos enim putridas febres et cronicas malasque egritudines incursumos sic facile intelligat. Extinguitur enim calor sic. humores putrescunt ex opilatione qua fumorum putridorum prohibetur transpiratio: membraque debilitantur principalia: et sic in causis malis fit additio malarum egritudinum productiuus. Frigidus autem compositus ex copio: et tribus varias sortitur actiones ac proprietates quas enumerare difficile foret. ¶ Membra capitis. ¶ Ledit hos quibus cerebrum debile est. quibus vero cerebrum calidum: et forte si humidum fuerit balneatio leuis: et moderata aque frigide post lotionem cum lixiuio calido facta conferre videtur: et in assuetis precipue: ut mos ultramontanorum est. nam sic cutis inspissat: calorem reuocat ac fortificat: humiditates ac vapores sic resoluit superfluos. quare etiam a reumatismo iuuantur. Et magistri estuariorum postquam calefacti homines stupidi egredi querunt: antea super ipsos aquam frigidam effundit experientia docti non ratione. verum inter virtutes hominum et eorum figurarum suarum habitudine non discernentes sic sepe errorem committunt. Quare in debilibus et membrorum gracilibus aquam non super eos: sed circa eos effundere salubrius est. Tunc itaque mi domine medicos tuos hoc loco diligenter consulas. nam cum opatio hec apud ytalos precipue: capitis insueta sit apud nonnullos fortassis denigrabitur: qui et si rationibus cedunt in alienam forte veretur sententiam. qua ex re colendus est eis nostrorum matronarum usus: quod post capitis infantium lotionem aqua frigida frontem et faciem: et partes colli sic irrorat etiam lixiuio acuitate extinguere intendentes. Et oculorum in aqua frigida submersio oculos roborat: spiritus confortando visuos: et ad resolutionem vaporum iuuando. ¶ Membra pectoris. ¶ Nocet pectus habetibus debile: et in eis vocis rauedine inducit et tussim. cor eorum ledit: et illos ad varias egritudines disponit. ¶ Membra nutriti. ¶ Stomacum vehementer ledit precipue frigidum et debile. fortiter vero et bene vallatum confortat: digestionem fortificat: appetitum excitat ad cibum: et coleram exacuendo ventres lubricat. dolorem excitat intestinum tenasmonem inducens. renes offendit debiles et frigidos: et in coitu debilitatem prestat et matricem ledit. Verumque in fluxu menstruum ruborum colericorum balneum aque frigide in eorum retentione mirabiliter operatur. ut nonnulli experti precipiant mulieres sic in eo sedere. ¶ Membra iuncturarum. ¶ Nervos et iuncturas ex se ledit et precipue debiles: et si quandoque eo per accidens ut actum inuenitur. ¶ Vulnera et vlcera. ¶ Nocet vulneribus et vlceribus sua cum frigiditate. unde de 22° 55. vlceribus quidem frigidum mordax cutim inducit. dolorem sine sanie facit. rigores. spasmos fetores et tetanos. ¶ Febres. ¶ In fortibus robustis febres excitat effimeras. in debilibus et gracilibus: ut actum putridam. breuiloquius est iterum: et ad ea que

Et quoniam

magis frugi sunt accedere: ut tibi que magis complaceat hic mouebitur dubium. An. v3. balneum aque frigide in regimine sanitatis conueniat cuius dissolutione magna sui ex parte cetere aperientur areole. Nam cum ex balneo aque frigide plurima membrorum nostri corporis nocumenta accidunt: ut ex areolis apparuit: in conseruatione sanitatis: sic accedere minime videtur. estque febribus prouocatum. dux medicorum de ingenio septimo virtutesque omnes ledit. calorem extinguit naturale. cum sit in ultimo frigida: et ut phia iunt frigidorum primus. Frigiditas amplius in opus nature ingreditur: non videtur ut princeps et ypo. In aqua nullum bonum inueni preterquam in acutis datur morbis. Estque ut medicina cum corpori applicatur ut post. Quod autem sic medicinale est in regimine sanitatis numerari recta cum ratione non videtur. Sensere autem contrarium omnes medicine auctores. ob quod et dissolutio non absque graui difficultate aperienda erit. Et ut limpidius dicenda capiantur suo cum ordine paucis conclusionibus perstringam qua de re dicenda erunt.

¶ Prima igitur sit conclusio. Balneum aque frigide moderate sumptum in regimine sanitatis accedit: que ex inuamemtis balnei stabilitur. Estque accipiendum antiquos non parum in balneo aque dulcis studium apposuisse. de quo post. Et si in balneo calido magis frigidum tamen non neglexerunt. In regimine autem sanitatis frigidum laudant balneum. etateque virtutem. figuram ac tempus presens considerantes. acciduntque corporis ut vomitum. veteris fluxum. vigilias. dolores intestinum. stomaci debilitatem. reumatismos: et huiusmodi debilitatem corporis venientia non postponentes. id volentes prius: ut ex parte etatis pueri ac senes ab usu balnei aque frigide se abstineant: que nostra est sententia. ¶ Secunda conclusio erit. Pueros. n. sic ab augmento prohibet: quam aqua frigida inspissat: et membra indurat que eo propore extensione indiget et mollificatione. Senibus vero

nocet: quoniam calor in eis quantitate ac qualitate diminutus frigiditati aque resistere non potest. Sed fortassis interrogabitur: ut quid apud homines: ita vetusta balneandi consuetudo: ut tempore estus pueri magis iuuenibus ac senibus in aquis continuis diebus natet. Id. n. dñs eē arbitror balneationē in aquis currētibz nō sanitatis gratia: sed delectatiōis magis ac natatiōis artē adipiscantur ab hominibus quesitaz ac continuataz eē. Nam cu3 submersiōez in aquis nimiz timuerint. i. quibus nō raro diuersis ex causis versari habēt. etiaz i fugiendaz mortez natatiōis artēz coluerūt. qua quidez i balneatione etiaz nō paruz recipiūt oblectamenti. sicq; magis delectatiōis gratia ac mētis solaty natāt.

Tertia cōclusio. pueris robustis balneatio interpolata suis cu3 conditionibus cōferre dicemus. Nam per balneuz ipsuz coruz calor sic ad interiora propulsus fortificatur. quare super humiduz fortior factus ipsuz melius extendere poterit: et mēbra in lōguz producere: et superfluos hūiores sic facilius resoluet. Quod si dicatur. princeps pueros sic balneari prohibet. Id. itellige cōtinuato vsu. propter quod interpolata dicebatur. etiaz pueros intellige: qui iaz decimuz pertrāsierūt annuz. Cōditiones eniz be sunt. moderatio ex parte aeris: ut ibi vētus nō sit: sed radij solares. sitq; estas et hora feruoris. Estas. quia circa meridiez. sitq; vēter vacuus. ob quaz rez ea i die balneāduz in prandio paruz comedat et solito tēpestinuz. Et ante aque ingressiōez totum corpus fricetur: ut sic tractus calor ad exteriora mēbra ipsa a frigiditate aque melius tueatur. Sitq; in aqua mora moderata. a complexione compositiōe. habitudine ac virtute indicatiōe sumpta. In qua subsistere in pueris ipsis melius facio. Cu3 aquaz exierit iteruz exicādo fricet iduaturq; zc. deinde cibetur satis copiose et minus bibat. quoniam pro tūc appetitus ad cibuz maior factus est q; ad potum. Et digestiua facta est fortior: et minus humectatiōe idiget. Et attendenda sunt accidentia dicta. ne ex his aut eorū aliquo vixet ipsuz ingredi prohibēte. tu itaq; cōsidera. Debet autē illico secūdū se totuz ingredi: et nō paulatiz: ut ipsius mēbra omnia subito dura fiant. Nā si primo secundum vnam tantum ingrederetur partem: tunc natura illi intenta alias desereret: ut ad omnes simul occurrat subito: itaq; in aqua se proyiciat. natura autem illaz subitā ac repētīnaz sustinebit mutationē. si corpus robustuz fuerit. nō infirmuz neq; debile. veruz i hoc antiquozuz morez cōmēdo magis: qui balnea aque dulcis frigida sibi particularia preparabant. illa in frigiditate moderātes. Quod si in regimine sanitatis principes et nobiles eo vti desiderant laudo magis q; particulare est. cuius moderatio nostra cōsistit in potestate. laudatur autē magis flumen du3 queritur delectatio. **D**e senibus autē id puto dicēduz esse. Senibus primis habitudine carnis robustis suis cu3 conditionibus natationē moderate factaz non nocere. Quod si principis verba in cōtrariāz veteri sententiāz videantur. ea de debilibus ac secundis interpretanda sunt. Et post de pueris conditiones scriptas attendāt. ne ante balnei vel aque ingressuz coierint: fuerintq; multo exercitio vsi. **I**uuenes vero ex balneatione aut natatione singulo die facta. gbus conditiones insunt: de quibus actuz: ut etas et hū. quicq; ab accidentibus absoluti sunt: salubritatez fortiaur. cu3 id egerit nō pcedente vomitu neq; grandi euacuatiōne et hū. Calor enim sic in eis ad intra propellitur vigozaturq; ut inde fortior sit in digestiōe in exitu ad exteriora: ad que superflua sunt: ad extra propellēdo resoluēdo et hū. Unde dux medicoruz. xi. terapentice. Si quis sue

rit iuuenis fortis bene carnosus. Stitutio calida et sicca. si in piscinaz natatoziaz imiseris frigidaz non nocbitur secūdū tale tempus. frigiduz quoq; in hoc semate membra non percutit neq; mortificat. imo fortius ipsa congregat et cōfortat. Et iuxta hoc notent hi quibus balneatio nimiz grata est: ut aqua non sit radijs solaribus calefacta aut tepida. quoniam ut. 24. problematuz. i. 4. aqua sic calida morboza est. virtutē debilitās digestiua. Tepida autēz mollificat virtutez exoluens: ut dux septimo de ingenio. quibus indicatur balneationē i agestannozum tempore estus periculo non vacare. **M**ora autēz eius in aqua moderatur ad lenitatē: et ad corporis tolerātiāz. His itaq; omnibus inducitur sic areolis potestremis satisfactuz esse. oppositiōibzq; in contrarium questionis adductis. Nam moderate applicatum confert: et naturaz et calorez adiuvat ut actuz est.

Cu3 id concessuz sit. aque frigide balneuz in regimine sanitatis accedere. Sitq; semper generosus animus tuus noua et insueta audis intelligere: fortassis scire cupies: si balnei aque pluuiālis. aque fontis vel fluminis salubrius accedat. Nam cum aqua pluuiālis subtilior videatur minusq; frigida sit ad ledenduz. primo cu3 rarior sit eligibilior erit. Etiam sic sua remissiōe frigiditate minus ledet. eoq; magis cum caliditate solis et astrozuz participare videatur. Generatur autēz ex eleuatiōne vaporuz siue exalatiōnez humidaruz: qui a caliditate solis et astrozū nō absolūtur: ut magno placuit philosopho in methauris. De autēz aque subtiliores sūt. unde primi secunda. Et ex aquis quoq; laudabilibus sunt aque pluuię: et precipue que in estate veniunt: et ex nubi3 cu3 quibus tonitrua adsunt. Quare estina cōuenientior cum caliditate maiori ac subtilitate participare videatur hyemali. Induciturq; q; est salubrior que cū tonitruo venit. cu3 ceteris pluuiālibz subtilior sit.

Et hoc i loco parumper disgreuiar. cu3 tibi sic me placere sentiam. omnes nāq; tonitruum admirātes causas scire cupiūt. cu3 natura scire vnusquisq; desideret. Res autē hāc breuioribus quo ad potero absolvere curabo. Scribitur. tonitruuz extinctio est ignis i nubē a tono dictuz: quia sit solus terrēs: et simile iudices ut cu3 ignituz ferruz i aquaz frigidaz exinguitur sonuz causat: quam rem declarare ut plana tibi fiat. philosophuz i methauris sequēs enitar. Due sūt exalatiōes virtute solis et stellarū ab his inferioribus ad superiora eleuate. altera quaz est sicca a terra eleuata ac solis et stellarū virtute calefacta lenificata: et sursum ad aeris regionē mediaz tracta: et infra que non raro sic ignitur ut velut ignis in aere nō raro iudicetur: et hec est que comaz stellis facit videtur: et que i estate cadere et descēdere i aere cōspicitur: ut persepe vulgares hāc velut stellam cadentē iudicent. Reliqua humida est ab aqua et rebus humidis eleuata. lenificata vigoze solis sursum ut altera tracta: ex qua nubes i aere fiunt. hec autēz minus calida est et magis grossa. Accidit autem has simul in aere sic se inuenire: ut sicca cum humida coniungatur: sed humida a frigiditate regionis medie aeris ingrossatur et vnitur. sicca autem contrarium faciens vnitur et fortificatur et accenditur magis. quoniam contrarium suo contrario fortificatur: ut in cauernis et puteis tempore hiemali comprehendimus. fortificata autem sic exitum petit: ut a cōtrario fugiat. quare forti motu mota et sic ignita: nubi facit frigide et humide occurrens exinguitur. cuius extinctiōe sonus ac tonitruum dictum causatur: ut in extinctione igniti ferri in aqua frigida ut actū. Sit autem sic primo tonitruum ad intra nubem. deinde fulgur sic exiens nu

De balneis

bē ad nos primo venit: quoniam obiectum visus nobis prius presentatur q̄ auditus: quoniam species soni motu medio indiget. non autem que coloris: sed subito diffunditur vt in sono causato a lotricibus pānorum est videre. Extimo itaq; dicendus q; saluberrimus foret ex aqua pluuiali balneus q̄ ex fonte vel flumine factus. quibus satisfactus esse puto areole que ē electio. Pace itaq; tua volo hec pauca de balneo frigido nobis sufficere. Nam spero ad meliora prosequi: que dominationes tuam magis delectabunt. ¶ Neq; arbitretur hec iocunda superua dicta fuisse. verus vt intelligatur entimema hoc non valere. aqua balnei odorem sulfuris habet. ergo sulfurea. cum fulgur post percussiones in loco percussione odorem sulfuris excessuum derelinquat. q; tamen sulfure non participat: sed id euenit participatiōe spirituum subtilium igneorum naturā sulfuris sapiētium. de quo infra per multimo capitulo secundi.

Capitulum secundum de balneo calido simplicis aque.

De balneo itaq; frigido sic expediti: qd ex aqua calida sit aggrediamur dicētes primo q; tale duplici reperitur differentia: aliud quidez humidus aqueus: vt in quo infantes balneantur: de q; in presentia. Aliud vero humidum aerens qd nostri stupbaz humidaz vocauerunt: de quo post. Magna quidez apud antiquos nostros de his balneis obseruatiā fuit vt persepe. velut adhuc est vltimontanoz mos. ad ea etiam sanitatis gratia se conferunt: vt nonnulli se ex eis pingues fieri ceteri macrescere se putarint de quo post. Et postponentes quid tale sit euz per se manifestū declaratione nō egeat: ad premissas areolas me cōuertaz: ex quibus aperte satis eius dignitates et nouimenta apparebūt si prius dixerō ex parte sue intēssionis et remissionis ipsaz varietatē recipere: vt q; aliud calidū nimis. qm aliud tepidū. reliquū mediocre. ex q; diuersos in corpore humanum effectus inducit. sit itaq; prima areola. ¶ Electio. ¶ Eligatur autēz cuius fabrica est antiqua: qm in noua sit cemeti in aqua balnei dānosa impressio. Sit itaq; mensuratum vt ingredienti proportionatum inueniatur magis calidus minusq; vt corporis dispositio expostulat. Vteruz apud nōnullos in tinna lignea fit et in domibus cōmuniter. cuius fabrica sit picea vel laricea longa ac lata ad corporis cōmoditatez. profunda vero vt vsq; ad mentuz stare possit submersus homo. quare tertio regiminis acutoz. Necesse est eniz huic officio locus coopertus et a fumo tutus: maxima aque plenitudo. ¶ Operationes. ¶ Est lanatiūz mundificatiūz frigido magis: ex aqua pluuiali si haberi potest de qua supra. sordicie cutis pulueris et sudoris: quoniam ad interiora magis penetrat: absterfuiq; quoniam sua caliditate humiditates viscosas et congelatas in orificijs pororuz ad superficiez mouet: et lauādo sic melius corpus mūdicat. Vnius autē operatio mulieres pānos lauantes non latuit que experientia: et nō ratione aqua calidā magis mūdificare cōprehēderūt. Vteruz balneus hoc et si pigidat et membra mollificat: precipue cum nimius fuerit vsus eius: vt in manibus barbitonozum: quibus facies hominuz abluunt: manifeste cōprehēdimus. vnde princeps tertia primi. quidaz ornate loquentes aqua natura in vltima eius frigiditate existit: licet calore accidentali calefiat: qui non permanet: sed tollitur et remanet operatio naturalis: propter quod illud qd ex ea penetravit in

corpus est infrigidatio: et etiā quia aqua siue calida siue frigida est humida. ideo euz multuz humectauerit: calorez cōstringit innatus: propter sui multam humiditatem: et extinguit ipsuz et infrigidabit: et per maxime euz longa fuerit in eo mora ex qua vt ipsuz sic infrigidare per accidens accidit calorez resoluēdo naturalē. Estq; ipinguius euz moderatus fuerit: nutrimentuz ad membra trahens: et membrorum mollificatiūz ad eorumq; extensionez inuans. caloris naturalis euz tale fuerit cōfortatiūz. Quibus inducitur nouiternatis balneum notabiliter conferre: sic moderatus si cetera nō cōtradixerint. Nam cum mundificatione egeant euz in loco imundo steterint eo mundantur. cūq; sit temperatum: q; proportionatum: calorez confortat naturalem: ad membra sua caliditate sic nutrimentum trahens: ea ingrossans et impingnans: cum quo membra sic robustiora redduntur. Quibus error apparet earuz mulierum que nouiter natos a balneatione abstinent vna vel duabus balneationibus contente. Principem audiant de regimine infantium. Ipse pretereā in estate aqua suauī equali balneandus erit. Hyeme vero aqua que ad caliditate trahat nō pungētez. Et plerūq; quidē est conueniens vt ipse bis die lauetur aut ter: et ordinate ad id quod magis sit tepidum mutetur si tempus fuerit estiuūz. In hyeme vero nō sit frigidior aqua que in caliditate temperata existit. Ipse quoq; non lauetur nisi vsq; quo corpus eius calefiat et rubere incipiat: postea extrahatur. Hoc autē loco aquam cōmendauit non vinum: in quo quidaz curiosi se plura nouisse ostēdētes balneus vini magis comedant: sed locus est speculationis. Inducatur autē ex his et pro uectos sic pingue fieri posse: quā declarationem ad finē capituli in dubijs reseruare decreui. quo in loco et ipsuz macrifacere posse ostēdetur: et plurima in eo mora resolutionem spirituum sincopim inducit. corpus laxat et si perfluitates ad membra in quibus est debilitas leuiter descendere facit: et breuiter talē calorem resoluit naturalem. Sed quid dicemus de his qui in balneis naturalibus a crepusculo vsq; ad noctez absq; lesione morantur: huius dissolutio ad secunduz libz reseruatur. quo in loco aperietur: si ab hominibus in aqua dulci calida fieri possit. cum scriptū sit sincopim inducere. ¶ Membra capitis. ¶ Somnum facit humectando et humidos vapores ad caput mouendo replentur sic vie transitus spirituum ad membra. Item quia laxatur virtus ex eoz quietez querit catbarros maturat: non cōueniunt i principio: sed post. considera. Et balneatio capitis euz ea reumatismos sistit vt nōnulli dixerunt. vnde princeps de medicadis infantibus. Et est euz eis accidit tussis et reumatismos: et in his quidem iam preceperunt quidaz vt multa aqua calida super caput ipsius proyiciatur: oculos relaxādo debilitat: eosq; possibiles ab extrisecis occurrentibus reddit: et cum ea faciei lotio in die semel facta: sicq; continuata cutim crispat et indurat: que si frequentata esset in barbitonozos aiunt mollis redderetur. ¶ Membra pectoris. ¶ Superflue caliduz et in eo longa mora cor debilitat. sincopiz inducit vt actū. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Appetitū deycit. nauseam cōmouet et quietos hūiores mouet: eos ad putrefactionez preparat: eosq; ad receptacula mēbroz debiliū descendere facit: et sic i eis apostemata ocella inducit: et i superficie et i iuncturis dolorē: propter quod princeps. z. terty. de preseruatione a podagra. Et minozēt in balneationibus suis: quoniam ipse liquefaciūt humores: et faciūt eos currere ad iuncturas. ¶ Membra iuncturarum. ¶ Iuncturas laxat et debilitat: et precipue vsus eius. qua ex re abstineant qui

latus et debilius sunt iuncturarius, ne sic podagraz incur-
rant, verum a Rainaldo viro quippe diuino in regimine
sanitatis, lotio, colunarum pedum ad visus cōseruationē
auditus et memorie, frequentata laudatur cum aqua mo-
derate caliditatis facta sero ante lecti introitus die q̄. s.
nō cenatur. Verba vero tāti viri sane intelligenda sunt
si cetera cōsentiant in quibus disputatio habenda est vt
actuz, diuertitur autē sic a capite vapores et humores,
quare membra illa puriora redduntur. ¶ Uulnera et vl-
cera. ¶ Ulceribus et vuneribus et apostematib⁹ nocet.
¶ Princeps. Et custodire se debet a balneo qui solutionē
habet et apostemata. Et causa iaz dicta est, quoniam hu-
mores dissoluit et eos i motu ponit qui ad membra sic
debilitata fluunt. ¶ Febres. ¶ An i febribus cōueniat
dicetur in dubio. ¶ Doze ingressus et egressus et moze.
¶ De his i canonibus statiz. ¶ Quibus cōuenit. ¶ Cō-
sueuerūt dubitare an corpori cōueniat temperato tem-
perate recto. Nam cum balneum inuentum sit ad corpo-
ris mūdiciē, lotionē faciēdas ad superfluitates resoluē-
das et expellēdas quas expellere itēdimus: quia viscera
quādoq; mollificare et stercorea ad retinēdas quas reti-
nere itēdimus: et sudores prouocādo: quoniam sic stipti-
catur venter ad corporis fatigati refectionē et ad eiusmo-
di que temperato corpori nō sūt necessaria: videtur sic
ei nō competere, quoniam et hec omnia suo exercitio et
temperato regimine perficiuntur. Et per id quod dictuz
est de temperato corpore dubitari poterit de eo, qd cum
bone sit complexiōis ac compositiōis ac recti regiminis,
si i regimine sanitatis balneo idiget. Dicamus itaq; cum
principe, huic autem homini i cuius regimine noster cō-
sistit sermo balneatio resolutionē faciēs nō est necessa-
ria, quoniam corpus ipsius est mūdiz. Secūdo qd ei bal-
neatio nō disconuenit: vt a sordicie sudoris ac pulueris
corpus mūdetur: que secūdo homini inenitabiliter qua-
si occurrūt. Sanguineo vero sic magis necessarium est
cum multuz sudet et sudore fetido oleat. Nam princeps,
eorum sudor odoris ē hircini. Balneum autem eis di-
rectus competere videtur qui ob exercitū dimissionē
aut ob multaz refectionē multas multiplicat superflui-
tates: que i cutaneis regionibus aggregantur: aut quoniam
plurimo sudore sudet. Quia ex re et si corpus robustum
fuerit rectiq; regiminis: vt si superfluitates nō multipli-
cet aut non sudet: a balneo vacare consulo: sed quis ille.
Addeq; preterea qd seni magis cōuenit qd iuueni: et hoc
est qd magnus cōmetator dixit. Competit seni nō iuue-
ni, comparatione vnus ad alium itelligēs. Senes autē
ob virtutis debilitatez: plures multiplicat superfluita-
tes: quas sic resoluiere aut a se expellere nequeūt: et mul-
tiplicatas nitrofas dulcedine aque cōtemperant. Estq;
balneuz hoc temperatum nō resoluēs: temperato corpo-
ri ex causis dictis cōferēs pueris vt actum. Iuuenibus
nō ita debite rectis ac senibus magis: que omnia sic mo-
derāda sūt inspecta virtute figura tempore: et tu cōsidera.
¶ Regimē. ¶ Diuersificatur autē ex pte tēporis: ex pte
qualitatis eius: ex parte ingrediētis: et quarto ex parte
moze. fm quas diuersitates diuersos iducit effectus: ex
parte quidē tēporis: quoniam i estate tēpore fiat cōgruo, i
tēpore parui estus gratia exempli, in hora vna ante ter-
tias, tempore vero hyemali per horam post eas: et ante
cibi assumptionē hora vna et media. Qualitas vero ex
postea attendatur: vt sit caliduz magis minusq; vt que
queritur yllitas expostulat. Et quia i temperato soluz
queritur lotio vel mundificatio temperatum sit: non re-
solutionem aut sudoris prouocationē faciēs. In quo ve-
ro resolutio superfluitatuz queritur calidius: sicq; de ce-

teris figura complexiōe virtute: alijsq; naturalibus sem-
per diligēter inspectis. Ex parte quidē ingrediētis vt pri-
us prime digestionis supfluitates emiserit, absolutusq;
ab his accidētibus impediētibus: de quibus in pcedēti
capitulo actum. Et si tempatus fuerit eget ipso cum sub-
tili caliditate et humiditate tēperata. Neq; sit ingrediēs
exercitatus prius: s; quietatus. Et calide complexionis
ingrediēs d opilatiōe hesitās. oximel bibat cum i balneo
erit. Si frigide: rem calidaz sumat vt diapiperon et h;.
Ingrediatuzq; vētre vacuo, vnde princeps. Sed qui sa-
nitatē tātuz vult cōseruare: balneuz ingredi debz postq;
digestum ē qd ē in stomaco et epate. Dixit tātuz ppter
eos qui ex eo impinguari cupiūt. Et balneadus si timet
in eo colere motuz ante balnei ingressuz rez sumat cole-
raz reprinēs acerbam vel acetosaz: vt granata et h;: ga-
panem in eis infusuz. Nullo autē modo in balneo aut
eius exitu rez bibat frigidaz: caliditatez eniz balnei vie-
trāsitus ad membra principalia aperte sunt, quare frigi-
ditas non tardabit: quin ad membrorum principalium
corpora procedat: et ipsorum corrumpat virtutem. Consi-
militerq; ab omni re vehemēter calida se custodiat: ab
aqua precipue, quoniam si eaz sumpserit: timēdus erit ne
cito ad mēbra perueniat principalia. Littera principis
cōmuniter habita addit ad ethicam et primum. Et aliū
quidam litteraz veriores esse ad ydropem, verum non
est neganduz qd si ad ydropē timpanitē qd et ad ethicaz
et primum: quia ad consumptionē pducere sic potest: et iaz
ledendo pulmonem debilitatur virtus eius expulsiua,
quare per congregationem multarum superfluitatum
non regularum sanies inde generabitur, sicq; littera
prima stabit: et tu considera. Adora autē in temperato
parua eē oz quousq; videlicet membra rubere incipiūt
et vsq; ad principuz resolutionis exclusiue, hicq; canon,
in ceteris operantes edoceat. Exiēs vero hyemis tem-
pore bene panis coopertus sit: ne frigiditate ledat. Ca-
put sit coopertuz et iaz estatis tempore, qd si caput in bal-
neo tectum sustinere non poterit: extra bene munitum
teneat ne ex frigore aeris aliquo ledatur modo, quocir-
ca Ypo. textu cōmenti. s; et cauenduz ne articuli et ca-
put et neq; quicq; totius corporis frigescat. Residuum
obseruandoruz canonum in secundo queratur libro.

¶ Et premissis satisfaciens hesitabitur an febricitantibus
balneuz hoc conferat, siq; ad salutē accedit, quibus di-
sconuenit, quo in loco cum de eius iuuamentis dicturi su-
mus aperietur si balneuz impinguat, si macrefacit, si pu-
tridaz tollit, si ethicaz, quibus aut altera tantum nostra
illustris Marchionissa qd maxime vexatur. ¶ Solutio
questiōis mote. Magna quippe fuit apud antiquos no-
stros de balneis acereis humidis obseruantia: vt actuz
illustris mi domine: qd ad vsq; ad nostraz etatez in vltra
montanis colitur: a grecis venerat: quā arabes diligūt:
et modo latini negligunt sic solita cōmētudine in presen-
tiaruz non potente. Adde preterea: quoniam lupanaria
facta sunt. Et vt hominibus balneuz sic aereuz ad sani-
tatis regimē accōmodarent diligentiaz non mediocrez
curam studiumq; veteres nostri apponere: de quo ifra
suo loco. Et ne sermo noster trabatur in lōguz: ad ea per
cōclusiones venio que d his rebus a me cōcepta fuere.
¶ Accipiendumq; primo balneum hoc moderatuz mo-
derateq; sumptum: et in effimeris ac ethicis magnifice
conferre: qd et in acutis senes nostruz Ypo. cōmendare
sic videtur iuuantius est in periplemonia qd in acutis
balneuz sic comparatiuum exprimens suum presuppo-
nens positium. Estq; sententia hec omnium illustrum
medicorum, nam sic poros aperit: malamq; remouet

De balneis

in febre cōplexionez. in frigidat enim et humectat et humidi radicalis consumptionem prohibet. similiaq; agit in febribus iuuantia vt infra statim. Solus autem philippus medicus hic obdormiuit: et in ethicis et in effimeris conferre negans: vt dux medicorum terapentice decimo. Et de ingenio de effimeris loquēs octauo inquit. Ducere quidem ad balnea oportet in declinatione primi paroxysmi. vnde princeps quarto casu. i. effimeris balneum concedit cum earū paroxysmus consumitur. Balneum hoc quidem cutim rarificat. spiritus cōtemperat ac fortificat ipsos reddens aptos ad expulsionem spiritus capinofi: et cū hoc humoralē materiam non concitat cuz non sit parata: vt his in quibus contingit putrescere in quibus est verendum: neq; balnei aqua opilantur potius potius deopilantur. tum propter caliduz cuius est aperire. tum etiam propter spiritus qui intrant porificantes et vias sibi faciētes: et qđ extraneus ē spiritus ad extra propellūt. Prohibetur autē balneū tale vt actum vbi de putredine est timere: et his qui ex opilatōe effimeram incurrerunt. propterea qđ balneatio febrez generat putridaz in his qui ex nauseatiua satietate ab ea capiti fuerunt et a bubone. Et dux subdit: qui februnt ex furore tristitia vigilia et sollicitudine: neq; balneis indigent: neq; fricationibus multis. Et ethicaz amplexantes dicimus qđ solo philippo excepto qui in experientia forte deceptus fuit. quoniam balneum hoc debite nō administrant. omnes illustres medici hanc sententiam pronuntiauerunt in ethica febrili ac senectutis balneum hoc magnifice conferre: vt et a pluribus necessariū sine quo eē iudicetur. Hoc sensit dux suo de marasmo decimo ac secundo terapentice. et princeps quarto casu. Neq; aliabas Serapio Rasis ceteriq; illustres medici in alienaz sententiam se conuerterunt. Balneum quoq; hoc vere p̄ alijs ethicis competit. cum temperet eorum caliditatez febrilem: et humectet maxime preparās cibum ad distributionem per corpus: neq; timendus est hic materie fluxus sicut in alijs ad loca: et aqua sui oppositione febrī cōtrariatur: et cum reliquis iuuamentis non parum cōfert etiam nedum ethicis: sed extenuatis omnibus. terapentice septimo. Debet enim propter aduersantes balneuz hoc non euacuatiuum non resolutiuum esse: vt quarto aphorismorum: sed repletiuum et humectatiuum quale est aque dulcis encrate et mensurate calore et frigiditate. Modum autem balneationis hic silentio pretereo. quoniam sic scribendo nimius a proposito demiare viderer. Sufficit enī sic iuuamētū eius in ethicis conscripsisse: et qui eum pulchre ac diffuse legere cupit. legat in duce et principe locis nunc paulo ante preallegatis. Verum cōparando has febres dicendum qđ in aere balnei effimerantes maiorem moram contrahere debent: et minores in aqua. Ethici vero econtra. hos autem prius in aqua calida se balneare oportet. deinde i frigida: vt pori aperti constringantur: et humidum aqueum in eis contentuz retineatur. Nec autem operatio non nisi experti et prudentis medici esse debet: qui virtutem et ceteras naturales res et circūstantias bene prius conspiciat atq; timeat.

¶ Et de his sic expeditus: ad putridam me conuerto: asserens balneum febricitantibus febre putrida balneari consuetis vel eum diligentibus: in eius videlicet declinatione nullo existente apostemate aut alia re sic impediēte qđ potenter conferre. Utq; res hec auctoritate digna fiat hos i testes medicine principes adduco. Dux medicorum terapentice decimo. Balneādos in balneis et rarefactis vt farnatis: vel aquam frigidam vel vinū bibere cum viderimus cognitionem eorum que digerū

tur. Et princeps quarto casu. sen prima illud hac cōcedit hora. Non est malum fortassis vt administretur balneū et potus vini subtilis mixti. Dixit fortassis: quia oportet balneandorum consuetudinem et amorem ad ipsum cōsiderare. nam balneare amantibus non nocet etiam si bis in die precipitur: vt Ypo. tertio de regimine acutorū et de cura tertiane. Balneū vero oportet ne appropinquet nisi post digestionem: et apud declinationem ē ipsius melior curatio ipsis et propie consuetis. Et de flegmatica et quando declinat egritudo: non est tunc introitus balnei ante cibum malus. Auerrorū colligit septimo. Et scias qđ balneum in declinatōe febris collaudatur: quoniam superfluitates febriles euacuantur. Balneum quidem hoc tempore administratum angustiam pororum aperit: et materiam eo euacuandam euacuat. Euacuat enim totum corpus mediante cute: similiter humectat sui aq; et calorem non naturalem cōtemperat. Dictumq; ē in declinatione: quoniam alijs in temporibus suspectum est. Sed considera principis dictuz de quartana inquit. Et de illis quibus fit iuuamentuz est sessio in aqua calida dulci ante cibuz omni die. Et balneatio qđ humectat et non facit sudare neq; excitat caliditatez: qđ loquitur in principio. Cui cōtrariare videtur Aliabas tertio practice dicens. Nec vero omnino vti oportet hec in febre: quia in quartana balneū nisi cuz status eius aduenerit: declinatioq; ceperit calefactiuuz. tale autē et in quartana competit materia existente indigesta: cuz frigida sit et sicca: et non parata vt alie p̄ balneuz cōcitari et effundi. Reliquū humoruz cōcitatiuz euacuatiuz resolutiuuz: et hoc aliabas voluit non cōpetere. ¶ Et apud dicta hic alia ponatur conclusio. qđ si febris illustris Marchionisse quā flegmaticaz enūciant medici in declinatōe fuerit. attentis paucitate suoz humoruz suo bono ex regimine habita: suaq; vehementi corporis siccitate: ex febre aut ex medicinis exiccantibus datis. balneuz aque dulcis temperatuz humectans et temperate calefaciens est sibi hoc tempore maxime conueniēs: quā sic ex habitis auctorizatuz relinquo: qđ si cuz putrida ethica aut senectutis aut febrilis coniungeretur: eo magis competere arbitror. Conciliatoris autē nostri semper venerandaz sentētiā hic in mediuz adducā. Extimat arabes grecos ytramontanosq; ex vsu balnei cōsuetudine ac in balneis amore plus latinis iuuari debere: et ex eis minus noceri. Et cuz latini his duobus careant et in negligentiaz deduxerint: sintq; maxime gulosi facti et in luxuria viuētes: cibosq; omni cuz delectatione preparantes. sic eoz mores ad fluxuz et putrefactionez paratiores habere putauit. propter quod balnea concitari in apostemata et putrefactionez sic deuenire facilius hesitauit: quā obrez inquit. Et ideo timeo non soluz in febrū declinatione: sed etiaz post earuz cessationez non longe in balneuz ipsos adducere: et rariuzq; inueni sic in putridis ex balneo effectum consequi laudabilez. Natura enim humana nunc reddita ē magis qđ prius delicata. Eteniz antiquitas cōtenta erat glandiuz et castanearuz comestione: vt alimētorum secundo. quare antiqui in balneo audaciores fueret etiam attenta consuetudine et amore. Consideret modo lector si in domina nostra hec sunt que a balneatiōe impediunt. Et in hoc terminatur duby nostri dissolutio ad rem propriam. ¶ Sed per accessoria dicamus qđ cōciliator inter senem aliabatem et principem nunc paulo ante scripta ad ea que de impinguatione et macrefactōe expectamus nobis magnum erit fundamentum. Neq; de balneo que narrata fuere: non mediocre prestabunt auxilium. ¶ Est autē ex causis fortioribus maciei sicci

tas complexionis meseraicatus et aeris. Nam meseraice cum siccantur nutrimentum non recipiunt: sicque siccitas et macies augetur. quamobrem balneum humectatiuum non excipiat: neque resolutionum ex causis que scripte sunt: ei quod impinguari voluerit. cum ex his causis macies processerit: non mediocriter ad impinguationem accedet. Et dictum est ex causis his: quoniam plurime sunt maciei cause alie ut priuatio pinguedinis: cibi usus eius subriliantis. quare non generatur in corpore sanguis plurimus: aut quia non bonus: aut propter debilitatem virtutis in cibo operantis: aut digestiue: aut attractiue propter corruptionem complexionis cum plurimus est frigidus: aut propter quietem plurimam: cum qua sopitur virtus proprie: quando fit post exercitia consueta: quorum auxilio natura cibum attrahere consuevit. Cum itaque illa dimittatur non attrahit: aut quoniam generatur sanguis nimis colericus: aut quod splenificatur epas coprimens. quare debilitatur epas: et splen plus de sanguine attrahit. Debilitatur quidem contrarietate complexionis splenis ad eas que epatis: aut quoniam verminum copia vexatur corpus: aut in poris opilatio: aut frigore: aut ab humoribus facta. quare non penetrat nutrimentum: aut propter stricturas et ligaturas diploidum: et hoc que causa sunt opilationis pororum et viarum transitus cibi. Aut propter multitudinem resolutionis per exercitia: aut per balneum: aut per fortes et continuatas fricationes factas: et hoc vna ex causis iuuans ad macrefaciendum pingue: tu considera. Sic enim non figitur quod nutrimento attrahitur ad membra. Et passionem quidem animi sunt ex his que multum extenuant. propterea dicebat dominus. Spiritus tristis exccat ossa. Et vnaqueque barum causarum suo cognoscitur signo. Has autem causas sic apponui: ut tue satisfacerem voluntati. verum te cupidus scio ut in his et cura procederem: sed hoc in loco ea prosequi ceteris numis magna deuotio foret quam laus. Sufficiat tibi de rebus his suo tempore et loco me scripturum. Patet itaque equo animo mihi illud. domine si de balneo tantum locutus ero. unde princeps quarti septima. Et melius quidem balneum est illud quod est post digestionem primam: et cum istas descendit cibum. sed comedere cibum post egressionem a balneo absque suauitate est de causis impinguationis. Et balneum quidem est bonum impingatiuum pluribus hominibus: et proprie illis qui sunt in dispositione que est sicut arefactio: et oportet ut sit balneum post primam digestionem. quando descendit cibum a stomacho nisi in rebus eiusdem: et calefactis quidem est adeo congruum factum ex lacte de quo extractum est butyrum: non factum acetoso de quo post primi secunda. Et cum ipsum ingrediuntur illico post saturitatem: et impingat propterea quod materias ad exteriora corporis trahat. verum tamen opilationes efficit: propterea quod sui causa a stomacho et ab epate nutrimentum ad membra trahitur non coctum. Et quarti septima. Et balneum post cibum est vehementer attrahens nutrimentum ad corpus impingatiuum. verum vides eo exponitur opilationi accedenti in epate suo: et proprie cum cibum eius est cibum eorum qui sunt impingandi: et propter id multiplicatur in omni qui querit hoc: et illi sunt aptiores ad hoc ut in eis multiplicetur opilationes et lapides: quorum vena in creatione sunt stricte: et non sunt omnes ita. Et hic speculator iter principis verba contrarietate apparet consideret: et ypo. re. acu. tertio. Sed neque balneandum parua temporis mora post acceptum ius vel quicquid potius. Et ego quidem non parum admiratus sum cum de balneo in conciliatore nostro legerim: quod eas apparet contrarietatem non excusserit: et silerio pertransierit: neque mi-

hi conciliationem facile: sed graue constituo: et paucis claudens id scribo: suo in codice non raro alienam posuisse sententiam: cui et ipse non assentit. quare primi secunda. capitulo. quidam ornate loquentur. locutus est ea in parte. alie nam opinionem. quarti septima subscripsit propriam. cuius signum quoniam dixit. Et melius quidem balneum est. Non enim apparet ratio quomodo cibum sic indigestum ad membra tractus ab epate non alteratus: in nutrimentum membrorum conueniens cedere possit: cum difficultum epati sit cibi indigesti malitiam corrigere. Nam cum ingreditur balneum ieiuno stomacho trahitur ad membra nutrimentum: quod post venas epatis et in epate inuenitur sic membrorum attractina concurrere: cum virtus illud magis diligit quam indigestum. Et hoc in loco hec pauca sufficiant: et ypo. cratis dicta et infirmis intelligenda sunt. considera. Agendum enim ex postea est ut quomodo balneum pingue macrefiat. Inquit princeps primi tertia et frequenter balneetur antequam comedat. propter quod audiatur quod et ipse alibi scribit in eadem. Et tu quidem iam sciisti ex eo quod processit quod balneum est calefaciens et in frigidans humectans et exiccans. unde primi tertia. Qui vult resolutionem et macrefieri: balneandus est dum est famelicus: et ibi multum moeretur: ut dicere voluerit: ut balneum tale ingredietur quod vehementer exccat et macrefacere facit et debilitat: et quarti septima. Et est moratio cibi et post balneum et exercitium vehemens: et alibi. Et oportet ut sit eorum balneatio in ieiuno: et sit aqua sudare faciens: non aquosa humectans: et si fuerit aquosa resolutiua sit assiduatio in ea: ut non accidat ex ea attractio superflua absque resolutione. Deinde non festinet ad comedendum super ipsam: imo expectet et dormiat ipsam: aut moueatur et exercitetur: deinde quiescat: post comedat rem debilem. et similiter sit fricatio eius resolutiua continua. Nec autem dicta esse intelligantur de balneo que simplicis. Reliquum est ut scribamus quid de balneis naturalibus dicendum sit. quod magno cum desiderio dominationem tuam expectare sentio. Accipiendum itaque balnea naturalia in diuersis corporum dispositionibus vario modo operari quo videlicet ad macrefacere et impinguare. propter quod ut clarior et expeditior doctrina de his habeatur. his conclusionibus rem ipsam sic claudam. Prima: corpora munda ex usu balnei naturalis macrescunt. patet conclusio quoniam sic eorum caro et membra resoluuntur et excantur: virtusque eorum debilitatur. Secunda: corpora imunda flegmate repleta ex usu eius moderato impinguari consueverunt. patet conclusio quoniam sic resolutio flegmate virtute opprimere quo prohibebatur generatio boni sanguinis virtus membrorum et totius fortificata: in nutrimentum bonum faciendum sit potenter redditur. quas pinguescunt membra. Verum in primis diebus accidit toti macrefactio: quoniam non fit resolutio humoris peccatis absque resolutione boni: sed in postremis pinguescit corpus unde accidit ut in his qui ex nimio fluxu arefcunt: deinde pinguescunt sic fortificata virtute per euacuationem malorum humorum virtute prius opprimetur. Quibus infero dominationem tuam ex usu talium magis pinguescere debere. quamobrem in casu nostro balneum aquae simplicis dictum plus comedo. Et hec est causa quare quidam in coitu pinguescunt: et quidam macrescunt. Tertia: corpora colerica et vniuersaliter quicquid facilius resolubilia ex usu balnei talis macrefieri putandum est. Nam in his ex forti resolutione et exccatione balnei nimium resoluuntur et exccantur ut extra terminos ducantur. Quid autem de medio et ceteris dicendum sit. ex habitis satis aptum esse ut speculanti. quod

De balneis

omnia intelligēda sunt virtute tolerāte: ceterisq; natu-
ralibus rebus. Et balneo hic finē imponēs hoc vltimuz
principis addo. Sz qui sanitatē tantuz vult conseruare:
balneuz ingredi d3 postq; digestus ē quod in stomacho 7
epate est: quod ex senis nostri acutoruz regimine assum-
ptum est.

Capitulum tertium de balneo vini simplicis.

Balneum quide3 tale vi-

ni etate suaq; vinositate differētiās in se
recipit: vt ex eis in corpus varios produ-
cat effectus. Nam cū3 vinuz nouū qđ vni⁹
anni tātuz ē caliduz 7 humidū scribatur.
vetus vero: qđ tēp⁹ hoc exceserit calidū
7 siccz accidit: ex vno humectari: reliquo vero exicari
vtrisq; calefaciētibus. Est equidē aque potētius: etiā si
paria cetera obseruata fuerint: cū3 plus d forma beāt 7
penes ei⁹ multitudinē rei potētia attēditur. Neq; sic vt
aqueuz in vsuz venit: cū3 mitius. Quā ex re in regimine
sanitatis sic vt aqueuz non accedit.

¶ Ueruz quidā curiosi nimis id asserūt in nouiter natis
ad sanitatis regimē accedere: p̄cipiētes sic natos ilico in
balneo tpato vini nigri lauari: existimātes stipticitate vi-
ni mēbra in exitu ex vehemēti motu laxata: magis qđ ex
aqueo cōfortari. Et cū3 adhērē deuenerint insuetuz: eo
tristati ob quā rē plorant: calido vini sic iunari magis.

¶ Uerūtāme locuz negatiue arguēdo in dictis medi-
coruz non paruifaciā in rebus p̄cipue de quibus diligen-
ter scripsrūt p̄cefferitq; in subsequētes oēs vsus eoz
que dixerunt. Non vereor eoz opinione sic arguendo
derestare. Et si cetera seruētur paria ex parte gradus ca-
liditatis 7 quātītatis balneuz vni multo plus resoluēt
7 ad interiora penetrabit. quare iam nouiter natus cum
sit ex motu resolutus: spiritus resolubiles habēs ab eo
sic debilitatur: 7 via resolutionis in frigidabitur: 7 debi-
litatus caput virtutis motine primuz organuz a vaporib;
bus vini sic ledetur magis. ¶ Amplius in mēbris post
balnei exituz caliditas disproportionata relinquetur q̄
a virtute vini veniet: 7 longiori durabit tēpore: natūq;
alterabit: sicq; cutis rarior remanebit. quare p̄parabit
euz p̄ occurrētia aeris: extrinseci ad facilius pati. ¶ Itē
nouiter nati humectari indigēt 7 nō exicari qđ ex vino
cōtingere magis videtur. Balneuz autē aqueuz tēpera-
tuz mitioris ac moderate magis caliditatis existit: post
cuius exituz frigiditate aque ad naturā suā paulatiz de-
ducte: pori cutis condēfantur. quare aeri sic magis resi-
stēs sit. sicq; calor vnitur magis ac fortificat. Cessat va-
poruz calidoz elenatio ac calefactio: quibus caput ce-
teraq; mēbra ex balneo vini ledebātur: 7 caliditate sic
mitiori cōfortatur calor magis: 7 aqua calida magis ab-
stergit 7 mundificat: locus speculationis ē. ¶ Et vt actū
quia in vsuz regiminis sanitatis nō venit vt qđ ex aqua:
de eo aliq; hic mēorabo vtilia breuib⁹ p̄trāsies ī areolis
vt in ceteris. nō p̄sequēs. Comēdatur in paliss 7 in ner-
uoz passionibus ī dispōnib⁹ iuncturaru. Et opatoris
est moderare vini etatē potētiamq; secūdu dispositiōis
exigētiā. Et quidā curiosi medici iā in vsum deduxerunt
in principibus 7 magnatibus 7 in quibus iuncture
laxe sunt: vt semp mane 7 sero ante mēse itroitus man⁹
suas vino lauet. quozus sniaz non dāno. Nā 7 si vinū in-
terius assumptuz nervos 7 iuncturas ledere scribatur.
Id tamē exterius applicatuz iunare dicitur. Et eligibili-
us est nigrus stipticus q; albus. veruz ablutio cum albo

iam in vsuz venit. quoniā defecatio ex nigro veniēs ac-
cusatur. Quāobzē in vino albo infusa stent prius odori-
fera: que iuncturas 7 nervos cōfortant: vt saluā acozuz
rosa 7 bz: q; variari habēt tēpore constitutione varia: ac
cōplexione 7 cōpositiōe huiusmodiq; petētibus. De bal-
neo aut vinoso a nobis tātuz eē scriptum.

Capitulus quartum De balneo oleagineo.

Eq3 in regimine sanita-

tis olei balneū accedē vsq; modo legim⁹
sed ad recuperandā sanitatē expti sumus
Quā ex re vt locus eius se iunus nō trāse-
at 7 infructuosus: de eo qđ scribam lau-
de 7 experiētia digna. Mirabiliter p̄fert

in spasmo ex p̄ictura vel vulnere facto: si mēbruz dolo-
rosuz in eo multuz calido ponatur: calozē cōfortādo na-
turalē: 7 materiā ledētē resoluēdo. Eodēq; modo in do-
lozibus iuncturarum confert. etiam oleuz tēperate cali-
ditatis cū3 quiete mēbri cōfert etiā materiebus entib⁹
pmixtis: 7 oleuz ro. in his p̄cipue cū a cā calida venerit
obtinere videtur p̄ncipatus. ¶ Confert 7 valde in coli-
ca ex retētiōe secum facta: 7 ex v̄tositate si cum eo ad-
mixta fuerit v̄tositatē resoluētia. Iunat ad lapidis exi-
tum 7 p̄cipue renuz. vnde Auic. de eo secūda primi. 19.
capitulo. Semicupiū ingredi plenū tali: quale oleuz est.
Confert laxitudinē habētibus: 7 febres patiētibus lon-
gas frigidās: 7 eis qui cū3 febribus dolores habēt nemo-
rum 7 articuloz: 7 habētibus spasmuz 7 cū3q; 7 v̄tine
retētiōe. Et oportet vt oleū extra balneū sit calefactū.
Oz si vulpes in eo cocta fuerit aut dabaon: 7 exponitur
tassus: 7 factuz fuerit quēadmoduz nominabimus: erit
melius qđ eē p̄t dolorē habētibus iuncturaru 7 poda-
grā. ¶ Et finē de eo faciā. si duo narrabo que meis acci-
derunt in diebus. Albertus a sale miles ferrariēsis cum
calculosus foret: 7 pluribus in horis a calculo vexaret:
meo cōsilio balneū olei tēperatuz ingressus sic v̄s mol-
lificatis 7 calore naturali confortato ilico a dolore 7 cal-
culo euasit. Ambrosius miles p̄saurinus cū3 lapidem
gradē in medio virge magno cū3 dolore teneret: me cō-
sulētē virga sic in balneo olei tenta: 7 via mollificata spa-
cio quatuor horarū exiuit. Nā de incisione virge apud
medicos suos spe destitutos mētio fiebat. Et hec sic ra-
p̄tim de balneo olei scripta sufficiant.

Capitulum quintum De balneo lacteo.

Am lac cōplexione fri-

giduz sit 7 humidū natureq; humane ī a
aqua magis amictū arbitroz ex eo balneū
caliduz quo saltē humectationē fieri q̄ri-
mus 7 caloris confortationē 7 nō resolu-
tionem: vt in tabefactis cuiusmodi sunt
ethici febrientes: ethiciq; senectutis 7 bz. ex alia causa
vt tristitia consumpti: longe plus balneo aque conferre.
Magnifice etiam iuuabit hos qui longo ex itinere 7 for-
ti exercitio exiccati: hisq; qui nimio calore arefacti: sunt
quibus suavis in frigidatio ē necessaria: 7 quasi connatu-
ralis. vnde primi septima princeps. Et calefactis quide3
est adeo congruuz factum ex lacte de quo extractum ē
butir: nō facto acetoso: qđ 7 de ethicis itelligi p̄t. Uerū
qđ lacte copiā tātā sic nō hēmus nutu volūtatis. hinc d
ei⁹ cōmemoratōe sup̄ficiali: fortassis medici locuti fuer.
quos 7 ego seqns: volo tñ d eo a me dictū eē. poterit. n. i

dagator ex habitis duz voluerit ad vltiora se trāsserit.
Capitulus sextum De balneo aereo humido.

Balnei humidī aerei cu

ra atq; diligētia apud veteres tanta fuit: vt intuentas mortalium sanitatē in eaq; recuperandam: illud magno cum opere fabricauerint. Et effectuius suorum varietatem considerantes: non minus in vniuersis preceptis eorum studium fuit que ex parte qualitatibus eius corporis. temporis. regionis. ingressus. egressus et more: eos obseruare colereq; deceat. Et ita eius iuuamēta ac nocuēta suis in codicibus referarūt. in quibus conueniat: quibusq; prima balnei cōditio discōueniat vt apte satis eius vtilitas necessaria cōprehēdat. Et fabrica ac ei⁹ forma p̄mū amplexātes cōprehēdat. Et fabrica ac ei⁹ forma p̄mū amplexātes dicamus eā pluribus dotibus ornari necessariū eē. Amplā quidē decēter et altā in p̄mis debere eē dicemus: vt aer cōstrictus nō alteret: cum cōculcatio aeris in loco angusto vna ponat ex causis putrefactionis sue causatiuis: vt secūda p̄mi. Sic enī magis vnitus potēti⁹ reddit q̄ pati ab hominibus nō pot: vt inde refrigeriū nō habētes suffocari se videāt: et cor in calefacto eē positum sic indisponitur. Sitq; luminaribus amplis bene munita: vt per ea libere euentari possit aer in ea retētus a vaporibus aque etiā alteratus et ingrossatus: et a cēmēto et lapidibus illum indisponentibus que et claudi et aperiri possint voluntatis imperio. Ex quibus apparet error eorum: qui eas ocularibus vitreis ornāt: que claudi et aperiri nō possunt. Apparet error secūdo eorū qui eā paucis et paucis cū luminarib⁹ ornāt. In tres autē casas diuisa esse debet: sic antiquorum verba sequens extrema considerantium et mediū. P̄ma itaq; frigida sit et humida. tertia vero calida et sicca. secūda autem: q̄ media calida sit et humida. hec enī cōparatiue semper inter se intelligantur. Nam p̄ma frigida et humida esse debet secūde respectu: sed cōparatione aeris extrinseci ad aliquale licet leuē caliditatē declinare debet: vt sic frigida et humida dicatur respectu secūde et tertię. Secūda ad intēsi⁹ gradatim caliditatē accēdit: vt tamē calida et humida denominetur et a siccitate omnino absoluat. Tertia vero cū ceteris calidior exi stat: et extrema calida et sicca dicē et resolutiua. Dec autē omnia sic ordinata fuere: quoniam cum natura repenti nam non patitur impressionē: vt transitus de extremo ad extremum per mediū fiat. medicus sic nature adiutor esse debet. De tres sufficere vīse sunt p̄ncipi et Alia bati senī. licet quarto terapē. Dux quatuor enarrauerit. Nos autē vti duabus casis tantum vtimur: quarū p̄maz refrigeratoriū nominamus. secūda vero estuariū dicimus. Et materialia eius declarātes dicimus q̄ duplici ex materia p̄fici potest: aut ex lignea: aut ex lapidea. Et certe lignea magis cōmēdo: qm̄ aer nō ita ex ligno vt ex lapidib⁹ et cēmēto alterari vt et cū euētat vtraq; meli⁹ i lignea fctificat aer. Hāc. n. nobilib⁹ et potētib⁹ magis comedare q̄ in eo tēpore vidicanalibus aque vapores ad loca deferētibus: q̄ neq; plūbea sint neq; enea: quoniam ex virtute eorū aliquid malitie assumit aqua vt actū. Quod si lapidea fuerit eligatur vetusta: quoniam ex cēmēto nouo vt supra: impressione eius in aerem sic alteratur. Sitq; stannea cacabus: qm̄ in ea q̄ in nō stannata minus multo alteratur aqua vt experientia potēdo sentimus. Et vt ab hoc loco vacuus nō discedas: qm̄ ex hoc scire infructuosus tibi non facio: audi philosophū. Qui

dam faciunt ex ere vasa ad comedēduz et bibēdu in eis et nocet eis multuz: et maxime illis qui assuescūt. nā para ti sunt tales incurere elefantia cancrus et dolorē epatis et splenis et malitiā cōplexionis: maxime comedētes i eis res acres et bibētes in eis vna dulcia. Et tu cōsidera hoc in loco alchimizatas tatiā et vasa q̄ gratia honoris i domo magnatum tolluntur. Et sequitur quando comedūt cibū qui steterit die vna ac nocte est peius multum. Et quādo ponitur vas eneū sup p̄sces assatos calidos: fiūt venenū mortiferū. Dec autē in stannatis vasibus nō veniunt. Abstineant itaq; ciues in vasis eneis aquā reside re qua in potu vti voluit: et suis in cōdinētis que stannata nō fuerint. nā et vetusta consuetudo in contrarium sic dānanda est. Aqua autē cuius vapor aerē calefacit bona et electa esse debet: non putrida: non cenosa: non vallosa. nā ex radice mala malus egreditur fruct⁹. Ex grossa aut vallosa vapor exit grossus malus aerem ingrossans et inficiens. quare sic calefactus amplius ad itēti⁹ cor poris penetrans in eo malū inducit qualitatez opilationes fortes: ex quibus paratur corpus ad humorū suoz putredinem: ad varias egritudines ac febres. Unde p̄ncipis secūda p̄mi. malus aer est cui admiscētur vapor res stagnorum lacuum. Quia ex re non mirandum est si homines ex vīu estuarij ex mala aqua confecti pluries infirmantur. quare in ciuitatibus vallibus propinquis apud quas pertrāsīt aqua currens: vrbū cessos apud eas estuaria fabricari: et non in ciuitate iubere deberent. nam eligibilior est aqua currens. Et vt lectio hec minor cum tedio a te pertranseat: vnum hic iocosum adducā. Nam ea estuaria vītantibus cenosis cū aquis cōfecta: id accidit qd et nobili a barbitūsoze rustico raso cōtingebat. Nā cū eū sic raderet: p̄sepeq; faciē rasioz vulneraret. nullū p̄optius remediū habēs: ex diploide lacera bombacez extraheret: et vulnere ne inde sanguis emanaret ilico apponebat. Lūq; eū demū sic rasum dimitteret. vt mos ē huius eo i tpe i speculo specular⁹ ē: risit dixitq; o magister qd egisti. nā plures q̄ ante i barba me pilos hēre video. Dis et sifr accidit q̄ lutuosa cuius aq se abluūt. nam pori cutis ceno pluri sunt repleti omnes. Ligna autē bona nō putrida eē debēt. vñ scda aphōz cōmēto. 4i. Scio. n. quēdā i balneo moratē inde dissolutus: q̄ balneū ex lignis nocuis erat calefactū: et adeo obstructa p̄ totū eē debēt: vt fumus fabricā nō ingrediat a quo multū ledit aer et corpus humanū vt infra. Caliditatem autē aeris p̄ efficiēti causa ponatur a vaporibus aq calidis imediate euētiēte: quā moderare oz fm̄ vtilitatem a medico intentā. Et balneatorum officium esse deberet. verum cum idiote sint et ignotantes plurimos cōmittunt errores: vt omnibus intrātibus idem ac cōmunis sit aer. eiusq; caliditas que vni conuenit vt frigiditas alteri disconuenit vt calido. Quia ex re cōtingit aliquos saluos esse: aliquos infirmari. quare sic eam moderare oportet cum omnibus cōmunis hec fructuosa minime esse possit. Verum cum delectationis gratia: q̄ sanitatis diligitur magis: sitq; magistrorū animus ad lucrū et non ad hominū sanitatē intētus: hinc omnia hec peruertuntur. Corpora itaq; diuersimode cōplexiōata varijsq; dispositionibus oppressa: varia sibi balnea cōstituāt. Lōrē plenē itaq; i p̄mis tēporis p̄stitutio. regio. cōsuetudo. ad balneū amor. virtus. habitudo: ceteraq; talia. Aut accidentia quorū alia ad balnea hortantur: ac maiore moram: cetera ab eo abstinentiam aut minorem moram. Neq; sit eorum ingressus nisi ventre vacuo: et mora ad virtutis tolerantiam et lenitatē vt actum. quo in tēpore

De balneis

gradatus fiat exitus: ne de extremo ad extremum repentinus transitus fiat: que natura minime bene tolerare solita est. Quod si in camera ut decet particulare balneum fiet: poterit ab ipso ad lectum immediate transferri: ut iam mos apud Latinos inoleuit. Estque exiccatus qui sic in balneo sudavit ante eius exitum: et in lecto reponendus etiam ut sudet precipue in quo euacuatio queritur et resolutio. Quod si sola humectatio diligitur ac calor naturalis confortatio: non ingrediatur lectus saltem ut calefiat: sed fortassis conceditur ad quietem: ubi virtutis aderit debilitas: que res perpetue medicorum astantium relinquenda est. Iuuameta autem et eius nocumeta in dicendis aperientur. **¶** Postrimo de mora in balneo. Et si de eo aliqua scripta sint tantum ducatur quod humectationem querentes in humido maiores valde quam in sicco trahere debent: qui vero resolutionem euacuationemque magis e contra agant. Quibus omnibus prima areola sic manifestata relinquatur: ad ceteras me convertens. **¶** Operationes. **¶** Operatio naturalis balnei est calefacere suo aere: et humectare et exiccare per accides ut actus: et aliquantulum per se. cuius caliditas sit per se etiam siccitatis productiva: ut multi tenent. Unde primi secunda princeps. Quoniam quilibet caliditas exiccatur infrigidat etiam calorem naturalem multum resoluendo: ut actus de aqueo. **¶** Membra capitis. **¶** Caput replet: humores ad oculos fluere facit. propter quod et vitramontani estuaria sollicitates: oculos scarlateo colore suffultos habent: quam rem fortassis alius deo baccho attribuet. **¶** Membra pectoris. **¶** Frigus ex pectore tollit: pulmonem purgat precipue tertia in casa. **¶** Membra tertii ventris. **¶** Urinam prouocat humiditates dissolvendo. renes debilitat ac coitum. quia ex re multum in coitu debilitantur iuuenes qui aut in balneo aut immediate post exitum eius cum meretricibus coeunt. ventrem stipticat. **¶** Membra iuncturarum. **¶** Iuncturas laxat et debilitat: easque ad dolores podagricos preparat: precipue cum fuerit eius assiduus usus. Unde princeps vigesima secunda tertii de preservatione ab incurfu podagre. Et minor in balneis: quoniam humiditates fluere faciunt ad iuncturas. Quare a lotionibus frequenter pedes qui suspecti sunt abstineant. **¶** Vulnera et ulcera. **¶** Eis nocet. **¶** Febres. **¶** Secunda casa febricitantibus confert: et prima deinde: quoniam ethici reducendi sunt de secunda ad primam. Et de his in dubio supra. **¶** Mora ingressus et egressus. **¶** Jam dictum est de eis nunquid eligibilior sit ingressus matutinus serotinus: et stomachum ias euacuato. Dicatur primo: tempore calido eligendus est matutinus. frigidus vero circa vigesima horarum: quia aer minus frigidus est. Et qui ex eo sanitatem tantum querit mane ingreditur quo tempore facta est digestio in stomacho et epate. Si vero alia ex causa ingredi voluerit: eas consideret: et sic tempus proportionatus eligat. nam calidum ad resolutionem magis fluat: et hoc. **¶** De mora sepe scriptum est ad tolerantiam et corporis leuitatem: et vitra si a medico magna queritur calefactio: resolutio et hoc. **¶** Regimen. **¶** Intrent ventre prius vacuo: stomacho ieiuno excant ne a frigore ledantur: bene tecti: lectus ingrediatur ut actus: cibentur cibis resumptiuis dum fuerint a calore membrorum quietati: ne membra sic calefacta non coctus cibis ad se attrahant. Ex quibus apparet eorum error qui ilico post egressum oua sorbet ac comedunt: vinum bibentes non mediocriter potens. quod certe mensurari debet: neque in omnibus equalis potestas offerendus est: sed attendantur etas. consuetudo. virtus et hoc. ac utilitates propter quas balneum a medico est concessum. Neque eo die

aeri libere se multum exponat. ne ex subingressu aeris: sic apertis poris ledatur corpus. Plurima alia addi possunt: ut quod macrescat impinguet et hoc. ut in questione actum: que ex habitis colligenda sunt: et consideret speculator. Et hec de balneo aereo humido.

Capitulum septimum de balneo aereo sicco.

Balneum aereum siccum

quod nostri stupham nominant: fabrica est cuius aer per medium quoddam furnellum appellatum sic calefit quod a furno differre sic videtur: quoniam furni aer ab igne immediate ignitur. Tunc autem locus quare maxime septentrionales frequentat. ytalique quorum habitatio illis principia qua est: ut tridentini feltrenses forouiliani ceterique tales. Quia ex re de eo a me sic scribendum est: ut et his omnibus proficiat. Nam hyemali tempore eis locus est veluti continua statio. neque id cupiunt ut sanetur: sed ut frigoris rabie fugiant: et hi permaxime quibus indumentorum calidiorum copia non adest. Contemplabimur itaque ut de humido actus: materia: forma: aeris equalitate: quibus conueniat magis iuuameta dicentes. **¶** Et materialia amplexantes dicamus primo fabricam hanc quandoque ex lapidibus: nunc ex lignis: monumque ex vitrisque confectam esse. Cuius electionem ad areolam primam: quoniam is locus suus est: sic reserabo in forma eius prosequens. **¶** Debet enim locus hic amplius esse: quoniam angustatus aer cito corrumpitur cuius nouo non euentatur: precipue cum aer in eis odoribus ciborum alteretur: ac frequentantius aer permuteatur. De cuius alteratione suo loco dicetur. Sitque fenestris munitis que aperiri et claudi possint: ut inde euentetur aer. Et sit unum luminare versus plagam septentrionalem ceteris maius: ut inde melius rectificetur aer. Ex quo apparet ut supra error eorum qui luminaria parua ac pauca in eis ordinant: quod ut inde calidior reddatur locus sic confici faciunt. Nam ornatus esse debet ut inde delectabilior reddatur: quoniam multe stationis locus esse debet. Quamobrem potest luminaria vitris ornata ac picturis amenis et fabricet. Et ut locus semper iocundior reddatur: in eo sint que animus dulciter molliant et a curis denient: ut schacorum ludus. aleorum. cartularum et hoc. Vinum autem hic silentio pertransseo: quod et dulce feroces ac tristes spiritus molliore ac solare solitus est: ut et omnes ad cantilenas prouocet. Sint etenim ludi hi solatio non lucro dediti: ne furor ita accendantur humores: quos et loci caliditas sic ad incurrendas febres quam maxime preparat. Actum de forma: consequens est ut de materia dicamus: et in primis prima ponatur areola. **¶** Electio. **¶** Eligatur que ex lapidibus constructa est: lignis aut asseribus vallata. Lapidibus autem causa sunt aut per antiparistam: ut calefactus aer amplius calefiat: et sic minor aut remissior requiritur ignis: quia ex re non sic ignitur aer neque disproportionatur: ut ex igne intensiori prouenit: aut si recipiunt caliditate eamque in asseribus conseruat. ob quam res non est ita necessarius continuus ignis: et calefactus aer eorum frigiditate sua in caliditate moderat. Asseres autem sicce et porose eligantur: nam sic in poris latiores facilius caliditate recipiunt: ut aer mitior inde reddat. Nam in suba densioris pressa ad calefaciendum potentera reddunt. que non tamen neque ita potenter distempabitur aer ad qualitatem ei contra riam. Quibus inducatur ex asseribus piccis fabricata eligibilior. nam laticie aut cupressine aut nucce et hoc.

sunt deſitate nimia participantes: neq; aer in eis impreſſus eque bene poterit euentari: vt qui in poris erit latioribus. Aer eniz qui bene euentari non poteſt facile corrumpitur. na3 zſi aer in corde attractus non euentaret per ſuccedentes ſtatim corrumpetur. Nam cu3 aer ſic remanet non euentatus: corpus ad egritudinē preparat. quoniaz aſſociatur ei qualitas contraria ſue complexioni. Princeps. Et aere3 nō deſerens dico qd non nimis calidus z ſiccus eſſe d3. quoniaz ſic cor ad lapſum calidum preparat: qd refrigerare deberet: ſicq; anhelitus grauat. quare aſmatici ab eis ſe cuſtodiant: maxime quibus eſt aſma ex catharro humido: que3 diſſoluit illa caliditas: z fluere cu3 ad pectus facit. Pingues etiaz qui ſic refrigerio indigent: colerici multuz: z hi conſimiliter calidi. humores eniz colericos cōmouet: iuncturas laxat: quoniaz fluere facit materias vt actuz de humidq; ſpiritus reſoluit: virtutes debilitat: ac animuz eneruat: his maxime qd eo delectantur: z colera3 ſuperare facit. Na3 zſi humana corpora nimia aeris caliditate diſtemperantur vt virtus deiciatur: quid de caliditate aeris extranea dicem? Cu3 caliditas ſolis nobis velut naturalis ſit: cu3 ſol z homo homines generēt: vt magno placuit philoſopho. Ex lignis eligantur ſicca ſalicina vel alia poroſa: non denſa non valloſa: ſed in cultis locis nata. Furnellus ex creta ſiue argilla fiat. na3 laudabilior qd ex cemento: qui in altero angulorū loci fundetur: vt propinquius z diſtātius ſtare poſſit qui maiores aut minores caliditates querit. Et cu3 de aere quantuz ad ea que intrinſeca ſūt actū ſit. aliquid de extrinſecis ad ipſuz ſpectantibus dicēdus eſſe puto: vt qd primo ex ingredientibus non alteretur. Aer eniz ex frequentia hominuz ſic clauſus notabiliter alteratur: quā rez manifeſte declarat aer ſcolarius: i qui bus habitant puerozum copie: qui continue eſt per oſtia z fenestras euentatus. Itaq; euitanda eſt hominuz frequentia precipue infirmorum: z eorum qui fetidum habent anhelitum: aut fetorem pedum z h3: que aerem fetidum reddunt. nam ſic morbi efficiuntur veluti contagioſi. Quamobrem principes z potentes quibus vſus eſtuary eſt aſſuetus: tempore ſuſpecto ad pellem omnino prohibeant ingredi eos qui ex locis infectis veniūt. Itē3 cu3 priſis egritudo contagioſa ſit: ſeruientes priſicos exulent: ſicq; in ſimilibus ſeruādus. Euentandus eſt itaq; aer eſtuary qd frequenter: vt ex cauſis extrinſecis alteratus rectificetur: vt ſunt cibaria: a quibus alteratus ſuit: vt cortices cancrozū vinuz bzodialia aleuz cepe. que apud vltromontanos in eſtuarya veniūt ad prādia ſepe. Rectificandus eſt z continue cu3 odoribus gratis: dico gratis quoniam non idē3 odor omnibus gratus eſt. Nam eſt eius alteratio ſiue putrefactio multuz verenda. vnde princeps. aeris putrefactio multuz timenda eſt: quoniaz cu3 putreſcit incipit humores putrefacere: qui a corde circūdatus ē: quoniā ad ipſuz propinquius accedit qd ad aliud. Sed qui ea ſtupha ad conſeruandā ſanitate3 voluerit vti: aere3 eius ſic moderet vt neq; calidus ſit. Semper antez aut ad temperamentuz: aut infra in caliditate ipſuz producat. inſpecta virtute completionē temporis conſtitutiōe regione cōſuetudine z h3. ob que diuerſa diuerſificari habet. Ipſe quide3 aer refrigeriū cordis eſſe d3: z calore3 ſui3 tēperare: nō ad lapſuz deducere ad actuz. Accidit z quādoq; vt corporis diſpoſitio lapſa calidiores requirat: qui medici conſilio moderandus erit. Rectificatur autē cū his que boni ſunt odoris: virtutes vitales ac animales confortantibus non excedentibus in odore: quoniaz ſic omnis immoderata qualitas actuz deicit proprie virtutis: vt medicoruz dux ſe-

cundo regni. Neq; odor ſit aſſiduus: neq; reruz in multa quantitate poſitaruz: ſed ſit odor leuis ſuauiſ nō multū imprimēs. Ad hoc autē3 valētia ſūt plura: vt iuniperus ſi accēdatur: deinde extinguat ſumus eius ſuauiſ z odoriferus eſt. laurus. mirtus. roſmarinus. Item ſandaraca aut thui. laudanuz. trociſci de galia muſcata oſeleti. ſiue auicula de cypro. nux muſcata. garioſili. cortices pomoruz odoriferoruz in ſancibus furnelli poſiti. Scopis omni ſero mūdare aptis luminaribus: z thure aut alio odore deinde ſuſſumigare: ignēq; prope die3 de nouo accendere. Opationes. Eſt calefactiū exiccariū: cu3 aer ſit calefactus erit reſolutiūm z h3. Qd ſi temperate aut infra temperamentum calidum fuerit: corpora ſic a frigore defendit. Quare ſenibus quibus calor deſicit: et pueris qui ſic a frigore faciliſter patiuntur: conueniētiore erit frigidifq; natura. Reddit corpora a frigore extrinſeco paſſibilia. poros ſic aperiendo cutis ledit: z ſic paſſibilem facit. Quare cōſulēdus vt intrās pānis ſe exuat ſiue alleniet: vt cū egreſſus fuerit eos reaſſumer: vt a frigore ſe ſic tueatur. Membra capitis. Caput offēdit: eius dolores inducit: maxime cu3 calidus fuerit. Quoniam omnis caliditas euaporationem facit. princeps. Oculos paſſibiles reddit ac debilitat. quare facilius a frigore leditur ſic apertione pororuz ſpiritus viſibiles diſminuit. Quare qui in talibus obſeruatur: oculos ſepe ſcarlateo ſuffultos habent. Na3 ad eos debilitatos materia fluit catarrhalis: z fluxa non conſumitur. membra eniz debilia fortius ſic ſuperfluitates recipiunt: ad ſurditatem ſic preparat: etiam cōnaturalis aer ſic ex tali ledi videtur. Membra pectoris. Tuſſis inducit: z pectus ledit ac pulmonē: precipue cu3 eius aer fuerit nimis calidus. Etq; tuſſis cauſa nō raro per accidens factiūm: cu3 ex eo ſic calido ad aerem extrinſecum notabiliter frigidus corpora tranſmutetur. Videmus enim in autūno corpora mutari propter aeris eiſdem mutationem. nunc ad calidum: nunc vero ad frigidum. Membra terq; vētris. Diſteſiam debilitat ſic ad caliditatem extrahendo: ſed in ſiti augmentum preſtat. quare in eis bibuli libenter conuerſantur. Urinam minuit: ventres ſtipti cat ſudorem prouocando: ac calorem ad extra trahēdo. ydropiſi conſert. vnde princeps. Et eſt pretereā cum ingreditur balneum ipſum ſiccum exiccat z cōfert ydropiſim habentibus ex laxitate. Membra iuncturarū. Iuncturas laxat. Vulnera z vlcera. Eis in hyeme non nocet: maxime ſi ex humore fuerint frigido. Febres. Febricitantibus febre ex cauſa frigida vt ſlegmatica conuenire maxime videtur. Et quoniam in melancolicis febribus maior eſt intentio ad humectandum ſic conferre non videtur. Ingreſſus z egreſſus. Ingreſſiantur cum paucitate veſtium: z cum multitudine egrediantur: bene capite muniti. Conuenit magis vt actū ſenibus debilibus z pueris z paraliticis purgatis. Et cum regimen ſit in eis quotidianum z conſuetudinarium: de eo non aliter dicendum qd de conſuetō. Et breuiter aer ille calidus diſſoluit laxat rubificat: qd ſanguinē ad exteriora trahit: qui ſi ſuperfluit colorē efficit citrinuz: quoniā reſoluit qd attraxit. Ex quibus eius noticūmenta colliguntur: que cōſideret qui eo vti voluerit. Et hec de ſicco aereo.

De balneo ſicco igneo.

Arnū vt actuz balneum ſic: cum igneum appellare non longinquum a veritate eſſe videtur. Cum z eius parietes immediate ignis calefaciendo attingat. Qd z ſi in ſanitaris cōſer-

De balneis

uationes sic accedere non videatur: in eius tamē recuperationes nonnulli eo vti laudarunt. Unde vbi fortis queritur resolutio ac exiccatio toto corpore mala dispositione frigida et humida infecto: vt in asclite aut in tympanite. In qua et si sit ventositas: tamē ab aquositate ab soluitur. Quare homines ydropicos tales i furno locat: capite exterius situato. etiam si extrema sic humida aut tumida fuerit: cum eo aere resoluunt. Quod si fortis resolutio queritur ac exiccatio: cum eo compleri poterunt: vbi conuenienter applicetur. Hanc autem conuenientem applicationem medicis relinquo: et his qui de accidentibus noticiam habent: quorum opus prudentia duci debet. De paucis et igneo volo intelligētibus sufficere.

Liber secundus de naturis et proprietatibus balnearum naturalium.

Capitulum primus de inuestigatione causarum caliditatis termarum naturalium.

De paruas prouincias

aggredi me sentio mi illustri domine: cum de naturis et causis caliditatis balnearum naturalium a me peragendum sit. cum in altera harum rerum plurimos philosophos discordes fuisse me legisse memineris. Nam apud philosophorum principes suo de proprietatibus elementorum non paucorum philosophorum varias opiniones recitantur. quas abolere et annullare omnino enixus est: vt sic inter eas sua elucescat opinio. Est equidem horum sapientium discordia certissimum rei magne signum: que a philosopho magno sic scripta fuit. Verum alteram et sensibile magis et rudiorum opinionem in medium adducere tenebo: fortassis tibi mentibusque aliorum gratam magis: quam cum alijs connumerare non est quin de caliditate qui rudissimus sum ac pene ignarus et ab eorum opinionibus sic deuiare. Verum et si in causa caliditatis longa perscrutatione aduersantes fuerint. in proprietatibus tamen et naturis vnius sententie fuisse visi sunt. Quamobrem cum i his prosequi inutile satis esse putes: equo animo patieris si raptim illas absque litigio recitabo. Nam earum recitatio a me fiet: vt quantum ruditatis opinio nostra sapiat: a te melius comprehendatur: cum opposita iuxta se posita magis elucescant. Narra bo itaque opiniones prout in littera Aristotelis iacent: ne earum recitatione diminutus aut superfluum esse videar. Mileus philosophus locutus est in eis: dixit autem quod causa qua est aqua termarum calida non est nisi per ventum calefacientem in profunditate terre et concavitatibus que sunt in ventre eius. quare conuertitur illa caliditas super aquas et calefacit eas: et sic egreditur calida. Renti philosophus in illo sermone in quo contrarius est mileo: et secuti sunt eius multitudo dixerunt: terra quod illo loco est rara non coniunctarum partium. vehementis mollificationis: cui est durities. quare ingreditur eam caliditas solis: ergo calefacit aquam in concavitate terre in cavernis et fontibus que sunt in ventre. quare illud est causa istius caliditatis. Democritus autem dixit quod causa in caliditate huius aque est: quod in concavitatibus terre que sunt in ventre eius sunt montes calcis: cum ergo currit aqua super illas: calefit et egreditur aqua calida super faciem terre. Aristoteles: quia ergo manifesti sunt quidam de sermonibus eorum per inquisitiones presentes dicam nunc in illo sermone conuenientes ad comprehendendum quod certum est et necessarium. quoniam aqua currit super mineram sulfuris. quare calefit propter illud. Et significatio illius est quod aliquid odoris sulfuris est inueniunt in illa aqua: et quandoque in

ueniunt in ea sapor eius. Extinguitur autem candela et remanet cum licinio ex igne: et puluerizatur super ipsius pulvis sulfuris et accenditur: et quandoque conficitur lutum cum napa et sulfure: et sit ex eo licinium et accenditur et comburitur. Et similiter dicamus in vulcano qui est in terra Sicilia et inter magna maria. quod ille concavitates et ille ruine in quibus sunt ignes: non sunt nisi ex sulfure in ventre illius montis. ergo conflat ventus: et mouetur vnda in illo mari coartat vnda motus et calefacit propter illud sulfur: et accendit in eo ignis et egreditur ex eo fumus et.

Has autem opiniones argumentis alterare non intendo: sed in mea opinione positue satis prosequi eamque suis cum fundamentis ita roborare: vt tua illustris dominatio facile iudicet si recitatione digna sit: et cum ceteris connumerari. Et in eas diuino numine prius inuocato sic prosequar id primum ponens. Quod aqua omnis simplex essentialiter summa sibi vendicat frigiditatem. est enim frigidiorum primus: vt supra princeps.

Secundum quod omnis aqua ab intrinseco calefacta in essentia et virtute frigida ponenda est. Nam omnis talis sic sue dimisse nature ad frigiditatem redit: vt experientia comprobemus. Ex quo inferitur quod aqua termarum sic aliunde calida facta frigida virtualiter et nature dicenda est. Tertium quod cum aqua sic in ultimo frigida sit: qualitas sibi in summo disproportionata: quod tantus gradus caliditatis quantus est caliditas feruens in ea nisi a summo calido induci potest. Ex quo inferitur quod non per ventum calefacientem sic calefit: vt Mileo placuit: cum nihil agat ultra gradum proprium. Et hoc suppositum verum sic superficietenus contraire videtur opinionibus iam recitatis: considera. Quartum quod potentior est paribus seruatis caliditas siccitati quam humiditati coniuncta: cum siccitas caliditatem exacuat et humiditas obrundat.

Quintum quod actualis ignis in aquas ipsas actualiter agens: non potest in ipsam interiorum gradum caliditatis ipsa aqua remanere: quam feruente gradum imprimere. Suppositum verificat experientia. Ex quibus inducatur primum quod aqua termarum ad tantum gradum feruentie a vaporibus calidis sub terra existentibus minime perducipotest. Nam cum is effectus ultimo sit ignis: neque vapores tales igni in caliditate pares sint: ab eis similis effectus in summo minime exire poterit. Induceturque secundo quod si sic calefit hec caliditas ab igne producta erit. Et cum ignis hic eam sic calefaciat: sequitur in visceribus terre sic ignem inueniri debere: quod et ratione persuadebo.

Nunc autem horum virorum Auicenne et Auerrois opinionem sequentes premittamus in mixtis elementis formaliter reperiri. quod eorum auctoritate dignum concessione relinquo. Arguamus itaque sic. Nature quidem difficile est mixtum perfectum in visceribus terre posse producere quam simplex. quoniam non potest absque simplici sic mixtum produci cum presupponatur: sed potest natura primum cum producat aurum argentum sulfur ferrum nitrum: ceteraque mineralia. Ergo et secundum. ergo et ignem. Et ultra. ergo in virtute solis et stellarum: poterit in visceribus terre ignis produci. Et extendendo dicamus quod non solum parua quantitas: sed magna ipsius ignis passio disposito concurrente produci posse. Quod si in alienam quis sententiam deuiaret: solis et stellarum et nature vniuersalis potentiam diminueret. Preterea si potest paruum quantitatem in paruo subiecto disposito inducere. quid repugnabit quod plurimum in subiecto disposito magno. Nec etiam confirmare videtur experientia. Nam videmus montes maximos igne in visceribus eorum existente ardere: vt eterna montibello:

pluribusq; in montibus in mari existentibus: que et si stupenda sunt: illa tamen ac consimilia natura fecit: aut ad hominum utilitatē: aut ad vniuersi pulchritudinez. Et stupēdūz magis facio q; de corpore agate sancte vulgatur. Nā cū ignis mōtis ethne ita augmētatur: vt verius ciuitatez Chathanie cōmunia intermedia conburēdo veniat: occurrēte corpore agate sic cum magna deuotione a ciuibz portato in ignis opposituz: ita ignis retrocedit: vt a corpore sacre effugari videatur. Nec enī est ysa opinio Democriti: qui i assignādo generationis calcis cāz: dixit ipsam ex lapidibus fieri i vetre terre existētibz: ab igne sic decoctis vt in fornace: de quo post de calce. Facit autem ad hū ignis intensionem frigiditas circūstātis aque: qua per antipistasis sic fouetur et intenditur: quare vt quasi semper terne in locis vallofis reperiātur: qui aquositate nō priuantur. Vnde si verba Aristotelis recte contrēplabimur: multuz ad caliditatez balnearum antipistasis per aquā frigidā operari nō negabimus: iuxta que in dubiuz vertitur.

¶ An aqua termarū sit calidior tempore estatis q; hyemis: cūz hyeme sit aquarum inundatio maior et maiori cum frigiditate coniuncta. **¶** Pro isto dicēdum aquaz ipsam quādoq; calidiorē: quādoq; minus calidā reperiri: cuius causa vt arbitror est maior vel minor antiparistasis. Et vt res planior fiat: sic ad dubiuz respondēdo aliquas ponā cōclusiones.

¶ Prima. hyeme existēte frigida et sicca antiparistasis debilitatur. nā radj solares et stellarūz per terrā penetrātes cōtrariuz sic fugientes fortificātur: quare terra i profundo calidior inuenitur: vt indices fossōres terre expeririuntur. Ex quo inferitur q; cūz caliditas illa nō sit multum potens: parū aut nihil adiunat balnearum caliditatez: vt ad graduz perducatur intensioz. quinimo videt illā potius remittere: cū remissuz remittat intēsiuz.

¶ Secūda cōclusio. hyeme existēte pluuiosa et frigida antiparistasis fortificatur: aqua frigida sic per porositatez terre penetrāte et ifrigidāte. Ex quo inferitur et aquā balnearum eo pro tempore sic calidiorē fieri debere. Inferitur secūdo q; balnea nostra patana precipue montis groti sacri Petri domus noue: ac sacre Elene et Bartholomei: eo pro tempore calidiora eē: de quibus post.

¶ Tertia. estate existēte rabida antiparistasis fortificatur: qm frigiditas terre vniū i profundo triū fugiens.

¶ Quarta. estate ente frigida et humida: q; pluuiosa: antiparistasis fortificatur pater ex dictis. Ex quo inferitur q; in diebus estatis pluuiosis sic fortificata antiparistasis: aquā termarū pro tunc calidiorē fieri.

¶ Quinta probabiliter ponitur: q; ceteris paribus fortior est antiparistasis hyemalis estiuā. Ista conclusio tāq; probabilis posita est. Nam videmus cauernarum aerē tempore estatis per antiparistasis in frigidari: et tēpore hiemis calefieri: sed mēsurare graduz caliditatis cū gradu frigiditatis nō est facile: vt. s. que earū est intēsiōis gradus in latitudine sua. Et ideo probabiliter dicitur: considera. Vbi tamen sit pluuiosa fortior est hiemalis et tempore vt supra. Fortassis dicitur tempore estatis porositates terre sunt latiores: et ex consequenti si pluet aq; magis penetrabit: et sic fortior fiet antiparistasis. considera. Nam experientia est que de his certuz reddet iudiciuz. Absolute autēz sufficiat nobis ipresentiaq; aquā alā quādoq; calefieri magis: quādoq; minus: vt est videre de igne montium nominatoz: qui quādoq; ē maior quādoq; minor: cā sic aucta aut diminuta. considera.

¶ Sexta. constitutio aeris frigida ad eorum caliditatez saltem in profundo maiorem siue intensiorem fieri non

parū cōferre videtur. hec conclusio ex supioribz deducit. **¶** Quibus sic positis ac firmatis: id in postremis aperiedum est a nobis: quomodo et aqua hec ab igne calefit et feruentiam suscipit. sicq; vt q; quedā sulfurea: qdā aluminosa: qdā falsa: sicq; de mineris ceteris. **¶** Dicamus itaq; primū q; aqua hec balnearūz nō aqua est que i visceribus terre frigiditate lapidū generat cōuersione aeris in eā: sed aqua est elemētalis ab elemēto veniens nūq; deficiēs. **¶** Secūdo est imaginādū in visceribus terre terrā cōpactā et densam et vinctuosam generari cauerinosam et cōcavitatibus plenā: ad quas aqua ipsa p. loca mineralium trāsfiens: et illa secum cōducēs peruenit. in quibz virtute circūstātis ignis ebullit et feruet. vñ forte sit partium mineralium sic ab ea cōductarum cum ea cōmixtio. Et sic calefacta aqua et leuificata: cū qua multi cōiunguntur ignei vapores exitum ad superiora petētes: impulsioe succedētis aque iunāte: p. porositatez terre ad superficiē eius deducitur. vnde fons calidus catuatur. Nec parum adiunat inclinatio aque talis vt terre superemineat. Nec autē terra sic cōcavitatibus plena bitumen quoddā est vinctuosuz et soliduz et cōpactuz: vt propter eius soliditatem et vinctuositatem aqua penetrare minime possit. Vnde vt actū eo in loco sic congregata: eā calefieri et bullitionē et feruentiā recipere cōprehēdimus. Intēsiōzq; caliditatem eo i loco q; i superficie terre: ad quā ad nos peruenit recipiēs. Nā i trāsitu per porositatez terre frigide: et ad aerē veniēs in feruentia sua sic remittitur. Neq; repugnat hoc bitumē magis q; sulfur in visceribus terre generari posse. Qz si de pabulo eius queratur: cūz rationabiliter videatur deficere debere: sic igne in eo continue agēte. Dicēdum bitumē illud eē q; longo ac quasi perpetuo tempore sua sic vehemēti soliditate remanēs non deficit. eiq; nutrimentum cōmune succedit ne deficiat: cum vniuersalis natura balnea hec ad mortalium non parūz utilitatē produxerit: de eis non mediocrem curā gerens. cum cetera omnia propter hominem fecerit. Omnia enim subiecisti sub pedibus eius. nam et de stupendis ab ea productis curam gerit. Estq; simile vt de nutrimento addito in vite hominis cōseruationem. Nam aqua illa fluens et per loca veniens sulfurea aluminosa et falsa et hū nutrimentum defert ad ipsius cōseruationē: natura sic de eius cōseruatione itēta. Et propter similes causas ignis ille nō deficit a sole et stellis sic cōseruatus. Neq; hoc negādūz est q; etiaz reperiatur species lapidis ex qua fiunt lebetes: igni i decoctionibus resistentes. **¶** Sed statim hesitabitur: vt cur ille ignis nō extinguitur: cū euērationē nō hēat. cūz manifeste cōprehēdamus ignē euēratione carētē statiz extingui. Et iō carbonēs pficiētes in cumulo foramina multa faciūt: vt ex eis ignis euētari possit: q; carētibz extingueret. **¶** Dicēdū ipz p. poros terre euētari: vt nā lis calor i hōie: q; res cōprehēdit: dū nō i balneis est ad vsq; gulā submersus. Nā eo p. tpe veluti suffocari se sentit: q; cū brachia i altū eleuauerit: statiz refrigeriū pcipit p. poros cutis sic calore euētato. Etia fumi ei cū vaporibus aq; egrediūt. Neq; sic existimādū ē ea p. petuo durare: s; ea q; deficere: vt multis i locis ytalie defecerūt nutrimento deficiēte. Aut propter ignis continuā actionem: aut in vjs opilatione contingente. Compositio nemq; etiam ex locis per que transit recipere non negatur: vt Aristoteli placuit. Sicq; aqua termarum a loco per quē defluit denominationez recipiēs ē: vt alia dicat sulfurea a p. dominio: vt aq; termarū petrioli. Alia aluminosa v. falsa: vt balnea ebani i comitatu paduano: d. gb. suo loco. Verum si verba Aristotelis cōtēplent. trāsitus

De balneis

aque super sulfur siue per venas eius: causa est prima et necessaria caliditatis aque. Et certe id opinor vt nulla talis sit que sulfuris virtute careat. Et iuxta hec opinatus sum hoc tale bitumen non multum in profundo terre locari: quoniam verisimile non videtur aquam per longissimam viam sic per poros terre frigide continue venientem in tanta feruentia contineri posse. Quod si queratur vt cur magis hoc loco vel hoc he nascitur terme non quod omni in patria. Dicendum vt de ceteris effectibus qui magis in loco vno mundi apparent quam in alio: vt facies late ac compressa in septentrione: quoniam in tartaria apparent non quod alio in loco. Similiterque certis apulis in partibus cum fetu mulieres animal quoddam pariunt: vt vespertilio: neque aut accipitrē: et huiusmodi in omnibus. Certisque montibus ac partibus aurum et argentum: res aut stannum: non quod in omnibus. Horum enim diuersorum effectuum: diuersus celi aspectus sola causa assignari posse videtur. Et si dicatur: videmus apud balneas sancti Philippi fontes vnum calidum: alterum ei propinquum valde frigidum. Dicendum ex diuersis locis provenire: neque vnaque ambo bus caruerositate et vias esse. Et quoniam ista sunt oculis a nobis ac stupenda et mirabilia. hinc Aristoteles ea facerrima esse dixit. et 24. problematum. Diciteque modus inuestigandi caliditatis termarum causam sic positiue a me descriptus est. quoniam id iudico materia demonstrationem non patiente: a contradictione defendi non posse. Nam mihi expeditior et mentibus hominum consonantior visus est. Quare me quisque non mordeat cum sic ad inuestigandam aliam et forte veriorē opinionem causam dederim.

Capitulum secundum de proprietatibus simplicium continens rubricas. 7.

De proprietatibus sulfuris.

Rubrica I.

De reuine de causa

caliditatis terminus expediti consequens est vt de proprietatibus earum a nobis agatur. quas longe magis a tua diuinitate expectari scio: cum ad salutem corporis humani: pro qua a natura producte fuerunt: ipsa causa accidere magis sentiamus. Et cum aqua ipsa ex mineralibus que secum ducit componatur: et ab his denominationem recipiat. equum indicam de simplicibus mineralibus ipsis ex quibus componitur noticiā prius tradere: exposita quoque de compositis. Nam ex vna alia habere contingit. neque vna vacante alia perfecta noticiā haberi potest. Noticiā enim compositorum ex simplicium doctrina necessario pendere fatetur. Et cum inter mineralia omnia in calefaciendo aquā sulfur preeminet: habere videatur: vt magno placuit philosopho. cuius substantie sit aeris multum atque ignis: vt sic sulfur dicatur quasi solus vrens: vt ysidorus. hinc exordium ab eo initium: eius narratio proprietates: vt qualis sit aqua ab eo veniens: quarum sit proprietates: sic facile intelligatur. Unde sub areolis eas describas: vt in ceteris actus: id primum afferentes. quod sulfur minerale est terreum: sua in compositione multum aeris plurimumque igneatis habens: satis notum quoniam nulla quippe res ita cito accenditur. Et quoniam ab alchimistis vt ab Ermete trimegisto: vt semē ponitur masculinum: ipsiusque cum argento viuo comixtum vt cum vxo re: in omnia alia conuertibile: que res non contingeret: nisi merito sue incomplete substantie. hinc sub areola prima que est nā volo hec verba teotonicū magni adducere: illaque areola hoc loco sufficere. Inquit in de mineralibus. Sed obseruandum est quod sumus ei indicat terrestrem substantiam: ipso esse valde

indigestum et non terminatum: sed potius calore corruptum esse corruptumque digestionem completum: et hoc sui incompletio facit quod potius esse vniuersalis materia omnium metallorum. Si enim esset completum ad complexionem vnam determinate. tunc perculdubio non esset conuertibile ad alia: nisi primo illa tolleretur: sed nunc per sui incompletionem conuertibile est ad omnia: sicut semē et alia ex quibus generantur res nature. Et ideo sagax natura abundat in sulfure vbi cumque est locus generationis metallorum. Est autem calidum et siccum ad quartum pueniens. Auicenna. Electio. Diascorides. Et melius eo est quod non appropinquauit igni: clari coloris splendens sine lapide. Et per studet quod eo frequenter vult hoc addas: et quod missus in ignem calorem facit viridem. Sed eius quod positum fuit in igne: oportet quod eligat rubeum in quo est vinctio sitas. Verum a nonnullis quatuor ponuntur species eius: quod sequi proposito non est necarium. imo quod hucusque scripta sunt pluraque sufficiunt. que ad alias utiliores areolas presequi. De opatōes. Est calefactum vehementer exiccatum resolutionem apertum attractum. Non enim humiditate caret: cum a calido et sicco dissoluatur. dissolutionem consumptum attenuatum: et visus huius in corporandi per alchimistas. Ex quibus omnibus facile colligi potest: quantum frugi in egritudinibus frigidis humani corporis esse potest. De ebria capitulum. Epilepticos inuadit: et cum eius suffumigio resoluendo vaporis et aialis excitatio virtutis. Nam in apoplexia suffumigatum potest virtutem aialis sopitam excitare. Lerebri ab humiditate purgat: ipsum debite administratum. per quod et chatarosis ducit ei: quod maxime confert: his precipue quod ex chatarro humido et frigido laborant. Valet et potestius nervis humiditatem repletis etiam cum cera applicatum aut cum liquore super caput et nucham effusum. que et paliticos inuadit et litargicos. Suffumigium eius surditati et obliuioni maxime confert. que et aque sulfuree fumus corizam stringit: et cum melle et aceto ad auris attritionem utiliter accedit. Et hic aduertendum est quoniam mali est odoris. odorque deus suauis et amenus spiritum vitalem ac animalema maxime confortat ac viuificat. quare malus et grauis odor ipsius spiritus tristat et virtutem deicit. ideoque eius applicatio capiti prius bene consideretur: quia ex re aqua sulfurea non tantum ledit vt substantia eius. Quod si cum odorabilibus et sapore priuatis operari possumus eligibili est. Setida enim et grauis que sunt odoris postergare. considera. De membris pectoris. Confortat tussim. saniem de pectore educit: et cum ouo deglutitum etiam eius suffumigium asmatici alio vultur remedio: quod suffumigio illius: cuius nocumētum ego presens. Et hoc loco solatiose parum discediar. Nam cum quidam mulier spiritibus imunda esse diceretur. quidam ex nostris spiritus expellere tetasset: et orationes non valerent: ait: ego quoque vos expellam: cui continue propinquus eram: et extracto scarnutio sulfure pleno super arduentes prunas eiecit: tenens mulieres super suffumigium illud clamans exire in nomine domini nostri iesu christi: et ex propinquitate ego illud recepi et quasi suffocatus fui: vt totus dies mihi sulfureus ac molestus fieret. De membris nutrimenti. Stomacum confortat frigidum: exterius applicatum. verum interius assumptum: propterea quod eius substantia facile corumpitur: ac quoniam grauis est saporis et odoris stomacho non gratum: sic non laudatur. quare et aqua sulfurea sic fortassis in potu non est commendanda: de qua post suo loco. Ventositates resoluit iniectione: ac colicam tollit: et renum dolorem ex ventositate venientem. Epar inflammatur: hinc caute calidis natura aque sulfuree concedende sunt: vt post. Splenem attenuat: et ventositatem in eo genitam dissoluit. Curat ictericiam quando cum ouo sorbili aut aqua sumitur. ydropisim ex causa

frigida exterius applicatum. **C** Membra expulsiois. **C** Uentre stipticat: quādo mulier pregnas cū eo suffu-
nigat educit fetū. **C** Apostemata et bothor. **C** Ponit
sup adustione et vlcatione: quare et aqua sulfurea vlc-
ribus valet. **C** Membra iuncturaz. **C** Et quādo linitur
sup podagrā cū nitro et aqua confert ei. quare et balneus
sic cōpositū vt illud de corseno: de quo post. **C** Venena.
C Veneno resistit quādo teritur et puluerizatur super
locū morsure venenose: aut cōficitur cū spuro: aut cum
visco: aut vrina: aut oleo veteri: aut melle: aut cū terben-
tina et cū rasina. Et cū aceto cōfert puncture scorpiōis.
C Decoratio. **C** Quādo misceat cū gūmi alborin curat
scabiē. Et custodes pecudū ex sulfure et pice omiū scabiē
tollunt. Et cū rasina mixtū scabiē curat in hominib:
et cū nitro si corpus ex eo fricat aufert pruritū: et sup cor-
pus puluerizati sudorē. Et qñ misceat cum rasina pini et
aceto: aufert ipetiginē mortiferā: et maculas albas: et sca-
biē vlcerosam. Et ex his facile iudicare poterit indaga-
tor balneaz sulfureaz pprietates et opationes. Itē liga-
tum in pecia et ipositū i aqua ro. p noctē: et cū eo sic faci-
es balneetur quādo itur dormitū et i die quādoq: sic pu-
stule rubee faciei dicte gossioni aut bothor delet: per me
expertus. Quibus inducant iuuamēta et nocumēta bal-
nearū que sic sulfure participant.

C De pprietatibus aluminis.

Rubrica II.

Ad naturā sulfuris acce-
dere videat: equus iudi-
caui de ipso sic psequēter determinare qd sub
statie grosse et terree et ignee existit: nō ab hu-
miditate absolutū: qd et si a cōplemēto argen-
ti vini defuit: ad eius tamē nāz aliquantulū declinare
videat. Est enī vi quādā coagulatum: que quidē non est
sulfuris: s; aliquid pprietatis habet cū sulfure. cuius rē
plures spēs sūt: tamē a Diascoride tres famosiores reci-
tant. Una eaz ē qd dicit iamenit: et aluminē aliter scissum
nominatū vt lumē sciatola. Secūda qd dicit rotūdū: et di-
citur zucharinū: qd in sapore zucharo similat. Tertiū di-
citur humidū siue liquidum: qd lumē de rocha vocat.
Et i areolis psequēs sit pma. **C** Electio. **C** Eligatur vt
melius iamenit nouū. albū. fortis albedinis facile se diui-
dēs. habēs veluti capillos albissimos: quos vētus capit
in sapore acre: qd ex babylonia deferit. Et sequēs i boni-
tate ē rotūdū: et ex eo melius qd ē simile tucie nāliter ro-
tūdū: et nō artificialiter tale coloris albi ad citrinitatez
parump declinās cū pinguedine quādā: nō habēs lapi-
des: cito frāgibile: et ex babylonia exportat. Tertiū ve-
ro et i bonitate postremū ē humidum: et ex eo melius est
clarū habēs sup se florē simile lacti: partium equalium
et iunctarum: et totū humidū: ex quo exit odor: vt igne.
De quo thetonicus noster. Serūt et inueniri aluminē hu-
midū: et hoc ē sicut bitumē vinctuosum: qd multum ē cre-
mabile deficiēs i odore aliquantulū a sulfuris vinctuosi-
tate et cremabilitate: qd certe extimo opinione nostram
sequēdo rudē illud ē qd aquā aluminosaz ferūt: o qua
post. **C** Natura. **C** Calidū ē et siccū ad tertiū. Anic. et cō-
bustū i gradu eleuatur altiori. est enī calefactiūz. exic-
catiūz. cuius exiccatio ē potēs valde. ppterea princeps.
Eius stipticitas maior ē stipticitate bedeguar. Vñ Gal.
Et i eius sapore ē stipticitas multa. Diascorides. virtus
omnium istarū spērūz ē stiptica calefactiua. Joānitius
autē et frigidum et siccum ē dixit. Cuius sniaz experi-
tia qdam sic sufficiterenus cōprobare videat. Nā cū ad
vini cōseruationē ne tpe i calido ebulliat: ab his qui dili-
gentiā hnt de vini custodia: pro vnaqz mēsurā vini: qz
p dolio vno iponitur. 3. i. aluminis rotūdi siue o rocha

dicti. quo fit vt experientia docet vinum a putrefactio-
ne sic melius conseruari: que res non videtur ex alio cō-
tingere posse: qz frigiditate et siccitate aluminis ebullitio-
nem prohibentibus. **C** Operationes et proprietates.

C In ipso est prohibitio et exiccatio: et prohibet fluxum
sanguinis: et prohibet fluxum superfluitatūz et effusione
earum. Et aqua in qua lauatur primum genus quando
est antiquum et colatur sepius: efficitur vltra modum cō-
solidatiua et coagulatiua diuersorū corporūz. Et propter
hoc vtuntur ea alchimiste illa lotura: quaz lac virginis
vocant. **C** Membra capitis. **C** Eius decoctio cō-
fert dolori dentium: quando ex eo colluitur os. Vñ
obscuritatem abstergit: et bothor in facie tollit: vt in pe-
cia positum et in aqua ro. infusum. Singuias restringit a
qd nimia fuit hūditas vt salina. et pcpue zucharinūz.
Et cū misceat cū melle cōfert alchole. Et cū misceat cum
melle et aceto dētes cōmotos pfirmat. Et cū succo virge
pastoris cōfert bothor et cursui hūditatū ex aure. Et qñ
cōmiscetur cū aq et linitur caput: occidit pediculos et len-
dines et cimices: et ozia fetorem aufert. Et est bonū apo-
stematibus fraudulentis gingiuarūz et vuule. Et ego id
expertus sum cum vino granatorūz applicatum infla-
tiones gingiuarūz sanat: abluto ore ex aceto et alumine:
precedente tamen appositione ventosarum cum scarifi-
catione circa spatulas et collū. Valet descensionē vuule.
Recipe aluminis rotūdi: balustiarum: corticum gra-
natorūz acetosorum: rosarum: seminis earum: gallarū:
cinamomi: piperis piretri: salis armoniaci ana. Itē alu-
men in vino balitum tepidum gargarizatum in causa
frigida. in calida tempera. **C** Membra nutrimenti.
C Non inuenio a Diascoride neq a Serapione et ab
Anicē. in membris nutritiis aluminē proprietatez habe-
re. Unde non parum admiratus sum: vt cur balnea de-
lapozeta in passionibus stomaci ac intestinozū preci-
pue ex causa frigida venientibus: tantam laudem com-
mendationemqz receperint. Ego quidem hanc virtutē
eis eorum forti stipticitate sic attribuo. quare stomacis
relaxatis humidis sic mirabiliter subueniunt. Qd si iter-
rogabitur vt cur sulfurea sic bibita ad eorum cōmodita-
tem non accedunt: cum ampliori stipticitate vigeant.
Dicendum esse puto quoniam stiptica que ad secundūz
perueniunt gradum: in conseruatione sanitatis stoma-
ci optime valent: et inter alia principatum obinere pu-
tantur. cūqz fit lapsus ad humidum in eo: et ad parietūz
relaxationem: tunc potentioribus stipticis egebimus: et
cum iam membrum ipsūz debile sit natura ac amplius
per accidens sit factum: imoderataz stipticitatez: qualis
est que quarti gradus: sustinere minime poterit: cū sic
imoderata qualitas actum virtutis proprium deiciat:
quare media inter secundum et quartūz eo tempore sic
sustinebit et conueniens erit. Lēterum aqua talis i eius
assumptione vt sulfuris aqua non hōzibilem se reddit
et stomacho displicibilez. Est itaqz stomachi et membrorūz
nutritiuorum conueniens: maximeqz causa infirmante
debili ente. Ex quibus inferitur qd errorez cōmittūt qui
particule patientis ac totius virtutez non considerant
indifferenter omnes tales: quia eadem egritudine labo-
rantes ad consimilia balnea vt proficiatūz consulūt.
quare vt actū cōtingit quosdam saluos fieri: et quosdam
ifirmari. **C** Membra pectoris. **C** Nō repi eū i passioib:
pectoris inuā. verū sua stipticitate id petēte diceat pos-
sumus: in emanatiōe sanguinis ab eo vbi eius retentio
quereretur mixtum cū aceto aut aqua ro. velut gipsūz
cōferre sic extra applicatūz. **C** Membra expulsionis.
C Nimiū fluxūz mēstruorūz abscindit: et bibitus et suffu-

Lac virginis.

vt infirmantur gingiuarūz.

De balneis

migati. unde nascit ex eo facti cōfert fluxui mēstruo-
rum: et prohibet ipregnationē: et cōfert doloribus q̄ sunt
in collo matricis et scissuris eius: et dolorib⁹ testiculorū.
Uenterē soluit bibita: et notabiliter vt expientia manife-
stat. ¶ Sed forte diceſ cū stiptica sit vehemēter: et quo
modo soluit. Pro nūc dicatur ipsa a virtute baurachia
nō absolui: et de hoc diffuse infra suo loco. ¶ Vlnera et
vlcera. ¶ Anice. cū fece vini aluminis tātūde desiccet
vlcera difficilia: et erpetē bestiomēnū. Et similiter cū pō-
dere simili sui de salgēma apostemati corrosiuo: et valet
adustioni ignis. Diascorides. carnē corrodit supflua i sca-
bie: et alijs vlcēribus. Et tu addas maxie adustuz i igne.
Aduritur aut spēs iste oēs et assantur: sicut assat et adu-
ritur colcotar. prohibet vlcera fraudulenta ne augeat i
corpore. Et quādo coquitur cū folijs vinee aut melle cō-
fert scabiei vlcērare. Et qñ cogit cū aq̄: et lini sup puri-
tuz: aut sup vngues leproſos: aut sup panaritū: aut sup
excoriatōes: que sūt a frigore cōfert. Et quādo miscet
cū sale et aceto et quātitate sui ex gallis cōfert vlcēribus
corrosiuis. Et quādo miscet duplū eius ex sale confert
vlcēribus fraudulētis. Puluis ei⁹ cōfectus cū vermib⁹
inuētis in pingui terra ipositis valet ad cācrus. licinium
ex tali cōfectione intinctū melle: et superasperſo pulue-
re aluminis: si imitatur ozificio fistule cōfert: s; prius la-
uetur locus cū aceto. Et hic nota bonitatē balneaz eba-
ni: pp magnificū dñm Malatestā de Cesenis: de quo in-
fra. Et quādo liniunt cū eo apostemata flātica confert:
cōfertq; fissuris matricis. Et ex his facile iudicare pote-
rit indagator proprietates aluminosarū balnearū: vt de
sulfureis supra: et tu considera.

De proprietatibus salis.

Rubrica. III.

Quoniam contingit nō raro ter-
mas has saluginosas
inueniri: p̄cipue apud euganeos colles. hinc
de sale a nob agēdū erit cū sal ipse cū alumie
cōueniētia nō p̄uā hēre videat. Dicam⁹ ita:
q; q; sal terreū corp⁹ ē ex cinereo adusto aq̄
cōmixto genitū. Est eniz cōpositū ex p̄tib⁹ aqueis sine sa-
pore: q; sit equales salis p̄ficiat sapor. dominatib⁹ vō
terreis ad amaritudinē prouior. Qui prima sui i diuisio
ne diuidit i salē panis. salgēma: salē narcoticū: et salē idū.
Et sal panis diuidit in marinū et mineralē. Marinus q;
ex aqua maris fit: et mineralis: q; ex minerā venit nostro
attinēs p̄posito: q; lōge fortior ac suis in opationib⁹ om-
nibus potēti⁹. a quo aque salse calide egrediūt vt actū
et de hoc longius infra. ¶ Reperiūt aut salis multipli-
ces denominatiōes. quoz diuersitates p̄sequi: si p̄posi-
to nostro nō sit vtile multū: ac attigere nō videat. tamē
vt tue dominatiōi aliqd gratū scribā semp: qd maxime
studeo aliqua extranea de sale ipso hic narrabo. Differt
aut sal q; ex aqua maris magni ytaliā attingit: a sale qui
est ex mari oceanō: qd ad aglonē ē versus flādriā et ger-
manā. Nā q; ex aq̄ maris magni fit in locis vbi ē fluxus
et aduunt reflexiones: est grādineus magnoz granorum
velut nix grādinosā: et hic sit qñ aq̄ illa i foneis peritua-
ta in fundo calozē solis i salē cōuertit. In mari aut ocea-
no i fundo ei⁹ aq̄ cōuertit in salē. nō ē aut grādine⁹: sed
globosus nō plucidus. Reperiūt et fontes et putei ex aq;
salis i plurib⁹ locis germanicis: et ex decoctiōe illius aque
salē cōficiūt. Cōtingit et ex vrina hoīs: et p̄cipue puerorū
salē fieri p opationē alchimie. Nā vrina vt sal mox det et
urit: et a nā salis nō multū distās ē. q̄re ex vno in aliud fa-
cilis ē trāsitus p decoctionē: cuius sal calidior sit vrina et sic-
cior: et sic p actionē calozis vrina i salē cōuertit. Et ex B
loco accipe errozē alchimistaz: formaz distātiā ignorā-

tiuz: q; ignorātes q; ille trāsitus ē impossibilis: enitunt tñ for-
mas disperatas sic alterare: vt opināt ab vna in aliā trā-
sitū fieri posse: vt stannū in aurū pueri. S; impossibilitē
tem talis trāsitus longo sermone et rōne ita p̄sequitur
Aristoteles in methauris: et artifices faciūt cōgelatiōes
fere sensibile artificialiter: q̄uis artificialia nō eodem
modo sint quo nālia: nec tā certa s; p̄pinaqua sint et simi-
lia. Et iō credit q; cōpositio ei⁹ sit nālis hoc mō vel vici-
na huic: s; ars debili⁹ ē q; nā nec cōsequat eā s; multuz
laborat. Sciāt ergo artifices alchimie spēs vere p̄muta-
ri nō posse: s; similia illis facere possunt: et tingere ruberū
citrino vt videat aurū: et albū ē tingere colore quo vo-
lunt: donec sit multū simile auro aut eri. possuntq; plū-
bi imundicias abstergere: vñ tñ semp erit plūbū: et si vi-
deat argētū. S; obtinebūt i eo q̄litates aliene vt errēt
in eo hoīs: vt q; accipiūt salē: et salē armoniacū. Ceteruz
q; oīa specifica a quo tollat ingenio: ego nō credo pos-
sibile: q; nō ē vey q; cōplexio in aliā p̄vertat: q̄re illa sen-
sibilia nō sūt oīa q; p̄mutātur spēs: sed sunt accidentia
et accidētales p̄prietates. Differētie aut eoz nō sunt co-
gnite: et cū oīa eoz ignota sit: quō pōt sciri an tollat nec
ne: aut quō tolli possit. S; expoliatio accidētium: vt sa-
poris coloris pōderis: vel saltē diminutio nō ē impossibilis:
q; ratio circa hoc nō stat. Ceteruz p̄portio cōpositionis
illaz substātiāz nō erit i oibus eadē. hec igit in illā per-
mutari nō poterit: nisi forte i p̄mā reducātur nāz: et sic in
aliud qd p̄us erat p̄mutetur. Hoc aut p solā liquefactio-
nē nō fit: s; accedūt ei ex hoc res qdā extraneae. Nā ope-
rationes tales fieri debēt i habētib⁹ similitudinē: et hic
cōsideret alchimista. Et i his p̄sequi nō vtile facio: q̄re
ab eoz narratiōe suspēdeo: et p̄missuz in arcolis p̄se-
quens. ¶ Natura. ¶ Salidus et siccus i secundo: et quāto
amarior et acutior: tāto calidior. nā diuersitates eius in
caliditate ex sapore cōp̄bēdūt. vñ mineralior calidior.
¶ Electio. ¶ Eligat ad vltuz humanū sal marin⁹ q; sic
sal dicat: q; ex igne salit cū igneus sit: vt quoniam solus sit
qui gustui oīuz animalū cibaria reddat sapida ac dele-
ctabilia: vt in hominibus et ceteris animalib⁹ ē videre.
¶ Operationes et p̄prietates. ¶ Est calefactiuus reso-
lutiuus exiccatiuus: v̄tositatū disruptiuus. cui⁹ fortius
do operationū ē: pp resolutionē et stipticitatē ei⁹. Et ille
qui ē adustus: vehemētis ē exiccationis et resolutionis:
quare terne salse multū exiccāt. Confert putrefactioni
et humorum grossiciei. Ipsius autē flos est eo subtilior:
et eo q; adust⁹: et puluis ei⁹ ē ipsi p̄pinqu⁹: et ambo resol-
uunt pl⁹ q; sal. et sūt p̄stringētes nimis: et cauat⁹ ē mino-
ris resolutionis et min⁹ subtilis: nisi sit pauci saporis si-
cut aluminosus. Ipse nō ē stipticus resolutionis: et cūatur
quādo lanatur multoties: exiccāt sine mordicatione: et
frāgibilis ē magis abstersiuus: et quādo miscetur cibus
frigidis dissoluit eos. Salgēma autē species salis est sic
dictū: quoniam vt gēma resp̄leat: et ipsum ventositates
effugat. Est incisiuus: liquefactiuus: subtiliativ⁹: de quo
infra p̄seruatiuus: vt in clisterijs a putrefactione. qua-
re salsa cōseruātur: et corpora que parata sūt putrefactio-
ni: propter humiditatē superflua que est in eis: et carnes
putridas corrodit: maxime quādo est adustus mordica-
tiuus: et medicinas debiles in virtute cōfortat et vigozat.
quare cū eis cōmiscetur vt in clisterijs. Et niger est for-
tioris resolutionis. Et omnes isti liquefaciunt humores
congelatos. Et amarus est vehemētioris resolutionis
et calefactionis. Aggregat et resoluit: et hoc ideo: q; mūdū
ficat ex corpore illud qd est ibi de humiditate adeo q;
nō relinquit ex ea aliquid. dux medicorū in quarto ad
glaucōnē. Si capis pisces viuētes et p̄uociatur i aqua

salita maris mortui: qđ aque mortue nostri dicūt: statim moriuntur. hoc autē cōtingere scias: quoniā ex amaritudine qđ est in eo: qđ quidē inimica est oībus aīalibus: et etiā plantis. reddit enī nutrimentum mēbris disproportionatū. Est enī sapor dulcis vltra modū aīalibus amicus. Nā sanguis bonus nutritivus suo in sapore dulcis est. vnde princeps. et stomachus bene dispositus nō eligit saporē supra dulce. Est enī illius maris aqua multū amara. et sal qui generatur ex eo nominatur sal sodome a nomine mōtiū qđ sunt circa mare illud. ¶ Decoratio. ¶ Positus cum oleo tepido super cōbustionē ignis phibet a vesicationē. Et cū oleo et melle mixtus tollit vestigia nigra p̄cussionū. Et quādo misceat cū oleo: et aceto sedat puritū: quādo cū eo iungit iuxta ignē donec sudet: et cū sauciordei et melle idē operat. Et cū melle delet p̄anum. Scricatio cū eo adusto est dēficiū bonus mundificās dentes a forde. et fortius in hoc est salgēma. Et cū melle cōfert sanguini mortuo qui ē sub oculo: et misceat cum adipe vituli ad bothor qđ sunt in capite. Et cū melle aceto: et oleo cōfert squinatē. ¶ Mēbra capitis. ¶ Confect cū sulfure: et melle cōtritioni nervorū: et casui: et offensionī. Et cū oleo cocit: et pauca terbēina super puncturā nervi cecā. Et phibet a spasmō: et ab epilepsia. cōfirmat gingivā laxam p̄prie salgēma. Valet dolori aurī cū aceto more emplastrī suppositus. Valet et casui ymule: et cū melle apostematibus amigdalaz: et cursui humiditatz ad gingivas et ad vlcera eaz corrosiva. Et cum farina: et melle tortioni nervorū: et attractioni lacertorū. clarificat visum. Et cum sale qđem cū oleo et melle fit emplastrū sup oculum: et resolutio obfuscationē sanguinis cōgelati in eo. et ē hec operatio nō nisi experti medicī. ¶ Mēbra pectoris. ¶ Spēs qđez salis oēs icidunt flegma vitreū et viscosum in pectore. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Spuma qđ est sup salem salinarū qđ exēditur sup coriū: et ponit sup splenē resolvit duriciē splenis. et ideo in casu cōfert balneū tale: vt de ebano infra. Est subuersivus stomachi cōturbatiūis sp̄arās ad vomitum: et p̄prie salgēma. quo loco accipe si terme false potari debet vt potatur aqua potete: de quo suo loco. Verum sal panis appetitū excitat: et cibum lapidū reddit. vey cōfert dolorib⁹ stomachi frigidis. et salgēma mūdificat stomachū et cōfert dolori eius: et puluerizatū cōbustum calidum officio stomachi approximātū. ¶ Vulnera: et vlcera et pustule. ¶ Corrodit carnē additam. cōfert scabiei vlcerose: et i petigini vlceribus fraudolēris: et corrosivis cū melle. Et ex ipso cū aceto fit linitio iuxta ignem: et sudare facit. et sedat puritū de quo in de decoratione. Et qđ fit emplastrū cū melle: et oleo resolvit furūculos. Et quādo misceat cū origano: et fermēto resolvit apostemata testiculorū flegmatica. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Omnis sal solutione educit humores viscosos grossos: et eius ductio est liquefaciēdo qđ inuenit ex humiditatib⁹: et post illud strigit. Et id vñs enematum corpus stipticat. cōsidera. Sed sal panis lenē efficit supfluitatū egressionē. et clistericatus educit flegma vitreū. Quare in habētibus viscera frigida flegma tale multiplicantiā: enematā ex aquis termaz: salis cōferūt. Salgēma quoq; potētius est in exoluēdo flegma vitreū: et expellit humores: quorū eradiciō est difficilis. Et qđ sumit in potu cū vino: et aqua laxat ventrē. verū est malus stomacho. Sal omnis faciem efficit supfluitatū egressionē: et de scēssionē cibi a stomacho. Et niger educit flegma et melacoliā. et sal quidē vltimus est ad dissinteriā cōsidera. Et adiuvat medicinas resolutivas ad eradicādum melancoliā: et humiditates viscosas de partibus mēbri. Et cū mēastro mōtano: et butiro: et fermēto cōfert apostematibus testiculorū flegmaticis. Et cū mēastro: et melle cōfert vlceribus nigris. ¶ Venena. ¶ Et quoniāz p̄cipēs

et magnates aut iuldia aut inimicitia: et odio a venenis nō raro molestari cōsueverūt: sicq; diligētes antidota contra eum facti sunt. hinc cum sal hoc in loco nobis deseruiat: de eo a me agēdum sic erit: vt tibi semp cōplaceat: et de eo magis cū sit nobis maxie cōis ac veluti semp p̄rimus. Sit. n. ex eo emplastrū cum semine lini ad puncturam scorpionū Diascorides. Auic. Serapio. Et quādo teritur et ligatur in pecia lini: et immergitur in aceto forti: aut misceat cū m aceto ipso: et ponit sup locum in quo est morsura alicuius veneno si aīalis cōfert. Et cū mentastro montano: et yfopo: et melle ad morsum habētis. 4. 4. vesp̄e. Et cum oximelle phibitus nocumēto opy et fungorū mortiferorū. Et idem sic veneno resistit. et cū melle et vñs passis cōiunctus carbūculū sanat siue antracē. ¶ Mēbra iūcturaz. ¶ Cum oleo mixtū superpositum cōfert. Et ex his accipe iuuamēta et nocumēta balneaz salaz et aque marine.

De pprietatibus nitri.

Rub.

III.

Nitrum cum naturaz salis sapere videat post narrationes de sale: de ipso nitro sic agamus. Nitru a nitra isula in qđ p̄io iuentū fuit sic dictus. Dimidit in illud qđ mine rale est: et illud qđ arte fit. Et primum attingētes nostro proposito necessarium dicamus. qđ

Auic. et plures alij eum baurach nomināt vt arabici: hoc latine dicatur nitrum. Est autem de genere salis: obscurius tamē qđ salgēma plucidum laminosum tenue: et in igne asabile. et amissa substantia aquea superflua siccum efficitur et est sale acutius. Dabet enī tres famosas species: a trib⁹ locis famosis nominatas. Armenium. yz. africanum et teo tonicū. Et hoc in loco qui grossaria dicitur: magis cū abundantia inuenitur. Nam pluuia cadente super montes qui plenus est minera eius: et collocata per montem cūz venit ad spatium centum passus in foueam a fossoribus factam: et in ea materia sic in nitrum cōvertitur: qđ ab incolis extimatur esse salgēma. Spuma aut nitri vocata flos nitri est subtilioris substantie: et est eligibilior nitro: et melior est que ad colorem marmoris tendit. et est multum frāgibilis. Et africanum ceteris est acutius. Et ex eo aliqđ album est ali qđ rubrum: aliud puluerulentum et multorū colorū. ¶ Electio. ¶ Auic. Serapio: melius ex eo est armenium leue laminosum frangibile spongiosum album aut purpureū roseum velut spongia foraminibus plenum mordicatium. Eligatur eius spuma marmorea facile frangibilis. ¶ Natura. ¶ Calidum et siccum in fine secundi: et eius siccitas fortasse deducitur ad tertium. ¶ Operationes. ¶ Est incisiuum absterisivū resolutium stipticum: et virtus absterisiva est maior: stipticitate eius desiccatiuum: quia si per os sumitur: et bibitur humores grossos et viscosos plus qđ sal subtiliat: et resolvit ventositates cum aceto aut ruta administratum. Auic. abstergit fortiter: et lauat et precipue africanus. mundificat excoziat: incidit humores grossos. et i baurach est stipticitas pauca cum absterisione bona p̄pter sui falsedinem: nisi in africano. ¶ Decoratio. ¶ Attenuat capillos super ipsos puluerizatum. et quando ex eo fit emplastrum attrahit sanguinem ad illud qđ apparet de corpore et facit vt color sit bonus. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert furfuribus: et quando dissolvitur in aqua aut vino et distillatur in aurem: sedat dolores eius et ventositates eius que sunt in ea. Et quando fit alchool cum melle acuit visus. Et quando misceatur cum cerotis: et fit inde emplastrus: paralis que facit declinare caput ad posteriora et torsionib⁹ nervorum cōfert. et misceatur cum pasta et fit panis habēti paralesim lingue. Et cum vino aut sy. et yfopo cōfert surditati et sonitui. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Cōmouet nausēam et vomitum. et ideo ipso nō vtimur nisi cum egemus medi-

De balneis

cina forti. Et fit emplastrum cum eo: et ficibus super ventrem ydropicorum: et extenuat ydropisim. Hic accipe balneum nitrosum in ydrope conferre. malum est stomacho ipsum corumpens. **Membra expulsionis.** Soluit cum supponitur: et quando comeditur cum ruta: et ciminio: aut decoctione rute et aneti sedat dolorem ventris pungitium: et in hoc vincit salem. Et cum medicinis interficientibus vermes: bitum educit eos. et similiter cum ex coventer et sumen emplastratur interficit vermes: et sedeat qui linitus est iuxta ignem. Et propter similia a sale distinguitur. **Uulnera et ulcera.** Confert puritatem: quia resoluit cum aceto: et confert scabiei: aufert carnem que crescit: et destruit eam absque nocumeto aliquo. Uisus est etiam sanare tibias ulceratas: et tumefactas: si ex aqua eius liniantur: et petia superponatur cum la mina plumbea. **Venenae.** Bibitum precipue africanum prefocioni fungorum confert valde adustum: et non adustum: et precipue quando bibitur cum aceto: et aqua etiam si fuerint perniciosi: et spuma eius. et ponitur cum adipe asini super morsum canis. Et bibitur cum aqua frigida propter potum cantaridam. **Febres.** Et si miscetur cum aliquibus ynguentis ad ignem ante aduentum accessionis per horam in febribus periodicis aufert rigorem. Quibus inducantur iuamenta et nocumeta balneorum que sic nitro participant.

De proprietatibus cineris.

Rub.

VI.

Cinis est veluti pulvis qui ex adustione aut lignorum: aut alterius rei refecatur: in quo est humiditatis et privatio qua flamma amplius nutriri possit. Quibus inducatur quod est quoddam terrenum in quo remansit impressa vis ignea: et fumosa. Et cum pars ista subtilis sit ex admixtione eius cum aqua sic recedit remanere parte terrea que est de bilio: et sic remouetur acuitas eius. quare cinis sic reddit absque mordicatione exiccatus. Diversificatur autem in genere secundum diversitates rerum a quibus deceditur: ut cum ex lignis quercinis: aut ex gallis factus fuerit. Inde reddit magis stipticus: et ex lignis salicinis minus. Quod si ex ficu arboris factus fuerit: ibi aderit multa adustio et absterfio. Quando itaque cineres lauantur: terrenum fridum remanet absque mordicatione exiccans. Et hoc notent chirurgici: ut statim. Et dixit Dioscorides: aqua cineris ingreditur in putrefacientibus: et adurit sine dolore: et est absterfiva. **Electio.** Eligatur secundum diversitatem intentionis habere: ut ex lignis magis: et minus stipticis calidis et huiusmodi. **Natura.** Cinis et si partes terre in massa vincant: ignee tamen derelictae in vigore eas superant: et si subtiles sint facile resolutibiles. propter quod extimo eos calidos esse ad secundum. Nam aqua que distillat ex cineribus acuitatem habere sentit. et calidior quam ex arbore ficus sit: siccus in secundo usque ad tertium. unde eius stipticitas est fortis. **Operationes.** Omnis est absterfiva exiccatus: quibus diversificetur ut actus. Et ablutio minuit eius absterfionem: et acquirit ei glutinationem: et exiccationem sine mordicatione. Aqua vero cineris ingreditur in medicinis putrefacientibus. et fortior earum est aqua cineris fici: et ex lacticino: et absterfio reliquarum aquarum cineris: et siccitas sunt minores quam istarum duarum. Et cinis lignorum stipticorum sicut quercus: et reliquorum stringit sanguinem. **Membra pectoris.** Cinis almeceon confert squinatiae. **Membra nutrimenti.** Aqua cineris arboris ficus domesticae: et siluestris in qua stetit cinis ipse pluribus horis deinde colata ydropis confert si spongia in ea infusa super tumorem ponatur sicque tumores tibi arum equorum remouentur: et tu considera. **Membra expulsionis.** Aqua ias dicta: et securior ex qua cu arboris vel ex gladiis facta clistericata confert ad ulcera intestinorum. unde dux medicorum. Et ego restrinxi sanguinem cum his cineribus. **Uulnera et ulcera.** Et confert visus

eius ad ulcera fraudolenta: et corrodit carnem que crescit in ulceribus: et incarnat et consolidat. **Venenae.** Et bibit eam cui in potu datum fuit gipsum: et ille quem morosus rutella: et confert. Faciunt enim hoc omnes species cineris: et proprie arboris glandium: et sunt omnes stiptice. Quibus indicantur iuamenta et nocumeta balnearum que sic cinere participant.

De proprietatibus calcis.

Rub.

VII.

Quoniam calx ut dux medicorum voluit: species est cinerum: post capitulum de cineribus: capitulum de calce faciemus dicentes quod lapis est adustus: ex cuius admixtione cum arena et aqua fit cementum. Et hec viua dicitur unde Dioscorides: quedam sit ex lapidibus: quedam ex conchiliis marinis: quedam ex marmore. Quando autem hec obdurantur in igne donec fiat alba itus et extra fit calx. Quo ex loco accipitur: quod cum Democritus: ut actus: afferunt: montes calceos in ventre terre inveniri: super quos aqua defluens caliditate forte acquirebat: ab eoque sic in ventre terre ignem repiri negatus non fuisset: cum calx ab igne producat: ut etiam Dioscorides scripsit. **Electio.** Melior omnium est illa que ex marmore fit: et per structuris eligatur quam ex lapide duro sit. per tectis autem eligatur quam mollior. **Operationes et proprietates.** Est calefactiva. exiccativa. inflammatoria. mordicativa. cauterizativa. adustiva facies escaram maxime que in fornace fit. Viua autem: que si in fornace non fuit cruda a quibusdam appellata: post extinguitur: facit cum hoc adustione dum est noviter extincta. sed post duos vel tres dies minuitur virtus eius. et quando abluatur cessat hec operatio ab ea: et mordicatio eius remanet in aqua. et aqua eius fit putrefactiva. Et sic fit calx exiccativa sine mordicatione. Et cum bene lauitur: et sepe non habet mordicationem omnino. Et dixit dux medicorum: quod calx est ex speciebus cineris: et est subtilior quam cinis lignorum: et hoc accidit propter nimietatem ignis: que necessaria est adustioni lapidis plus quam lignorum antequam fiat cinis. Et si lauitur cum aqua marina resolvet resolutione forti. Et si miscetur cum asinum: et oleo fit maturativa molliuina resolutiva incarnativa consolidativa. Et oportet quod scias quod calx noua viua quam non tetigit aqua: est illa fortior quam aqua tetigit. Abscindit fluxum sanguinis. **Natura.** Calida est et sicca ad quartum. Platearius. sed viua est altera fortior acutior et calidior. et preparatio de sua acuitate tollit: et addit: ut ex habitis manifestum est. **Uulnera et ulcera.** Corrodit carnes additam: et abluta consolidat et confert adustioni ignis: quod ex re apothecary in conficiendo ynguentum de calce: quo in adustione ignis vtuntur medici: prius ipsas bene ac sepe lauent. Et viua melior: et mixta cum oleo vulneribus putridis ac pustulis confert. vulnera et incisiones consolidat. Et si carnem corrodit superfluam: eam etiam in vulnere crescere non permittit. **Decoratio.** Calx viua cum anripigmento et aqua admodum pulvis decocta pilos cadere facit. et sic suo acumine poros aperit. Quibus colligantur iuamenta et nocumeta balnearum: quod sic calce participant.

De proprietatibus gipsi.

Rubrica.

VIII.

Gypsum aggregans: dicamus quod gipsum terra est quedam glutinosa: a quibusdam speculum dicta: quod propter suam maliciam ut post: non nisi ad extra ministratur. **Natura.** Frigidum est et siccum: et minerale longe frigidius. in frigidat et exicat quam quod combustus fuit. quo vtuntur ad fabricandum domos bononienses: ceterique tales quibus magna est apud eos copia. Et certe opinor quod eius frigiditas non parua sit: et secundum fortassis pertransiens gradum. **Operationes et proprietates.** Est

desiccantium conglutinatorum opilantium: eo quod facit partium aggregationem. et ponitur super pectus in fluxu sanguinis cum medicinis siccis ut cum aceto: et stringit eum: et comixtio albuminis oui cum eo bona est. Est autem in eo stipticitas cum glutinatione faciens adherere. Et quando aduritur subtiliatur. et additur eius desiccatio. simul minuitur viscositas: et efficitur stipticum precipue cum aqua et aceto mixtum. **Membra capitis.** **Linitum** super frontes cum aqua et aceto: aut pileo super caput facto ex eo fluxus sanguinis ex naribus retinet. Et mixtum cum bolo armeno aut aqua mirti: et aceto. Et miscetur cum albumine oui ad obtinuias. **Membra pectoris.** **In fluxu sanguinis** cum aqua et aceto mixtum: et cum petys superpositum confert. et est operatio prudens medici: et idifferenter vnde cumq; fluat. Nam id in diebus meis vidi: ex applicatione eius cum aceto ad caput inde corporis mollificationem sequi. **Membra expulsionis.** **Mixtum** cum medicinis ad hoc fluxui antiquo intestinoz et vlceribus eoz confert. Et consimiliter ad fluxum menstruoz iuuat. **Uenena.** **Est** ex summa venenoz prefocantium. vnde Dyascorides. quando bibitur occidit prefocando. Et tu quoque considera bonitatem et malicias aquarum putealium. bonie: quonia omnes gipse sunt. Et quod facile foret malinole anime vxoris coniugem interficere: cum semper sibi paratum sit venenum. Quibus indicatur iuuameta et nocumeta balnearum que sic gipso picipat.

De proprietatibus ferri.

Rub.

VIII.

Quoniam inter balnea que naturam verorum minceram sapiunt: communiora sunt ferrea quam enea: hic de ferro prius. Et si apud veteres nostros de ere prior fuerit notitia. Nam terram veteres nostri ere prius foderunt quam ferro: et bellorum certamina expleuerunt. fuitque apud eos tanta olis eris dignitas ut aurum: et argentum spermentes illud magis excoluerint. Sic enim etatum varietas. et temporum res ad vsum mortalium accommoda electas: nunc in honores: nunc ad dedecus aliquando perduxit. Non enim eorum iudicia voluntaria in rebus omnibus sic stabilire se potuerunt. Et cum vilissimum sit metallorum: de eo posterius agendum erit. Generatur autem ex argento viuo terrestri ponderoso lutulento valde immundo: et ex sulfure immundo terrestri: sulfure dominante. propterea est inflammationi paratum cuius virtus conuerit argentum viuum in ferri speciem: et ideo squamosum est. et de facili rubiginem contrahit: propter sulfuris adustione. et forsitan pars terrestris sulfuris est attramentosa. propterea limatura eius confert ad nigredinem encausti: quoniam ab humore vinctuoso non est purgatum. Et ideo facilis est adustionis. cuius signum accipitur. Nam cum pinguedo superponitur ei ut sepum vel pix cum aperit: ita quod stannum superinfusum eidem substantiam eius ingreditur. post cuius ingressum: ita frangibile efficitur: quod ex postea fabricari non potest. Adustio autem terrestris substantie pinguis probatur per multas scoriam que ab ipso separatur: et maxime per hoc quod frequenter ut quedam grana nigra in terra effunduntur. Quibus accipitur quod non funditur ut cetera metalla: sed tantum molificatur. quod extimat ex terrestritate eius euenire. ut quoniam caret substantia aerea: et humida aquosa plus ceteris metallis. vnde Dermis tarde liqfactionis in ferro causat efficit terrestritatis partium eius prohibens fluxum. In igne tamen magno cum sabulo: et sulfure aspersum distillatur: et depuratur. Et ex eo propter ipsius duricie sunt instrumenta: ut icudines mallea et cetera quod cetera laborantur metalla. Siccitas autem eius ad fortitudinem acutoz angu-

lozum operatur. propter quod fit icissimum perforantium eorum que incidi et perforari habent. Et ferrus a feriendo dictum est. sic enim sua duricie ut actum est omnia alia metalla ferit domat: et concutit: dilatat et comprimit. Et quoniam extinctio eius in aquam: ipsum nimium indurat. hic qui voluerit ipsum mollius reddere cum oleo temperet. Ferrum ex sanguinis contactu rubiginem contrahit. et cum eius substantiam subintravit vix remouetur. quare stipendiary cum percusserit gladio ilico illud mudent. vnde Isidorus. A ferro inquit sanguis humanus se vlciscitur: quod de nulla re alia ita cito per rubiginem consumitur: sicut quando humano sanguine perfundatur. Adamas autem ipsum attrahit. et ferrum attractum mediante vase argenteo: et eneo ipsum sequitur: subicitur et obedit. Et quod tibi placere scio hoc adyciam scitu iocundum. Si alumine et aceto politum ferrum linitum fuerit: rubigine carebit. Ideo de cerusa aut cerui medulla si linitur. Et quis infimum metallorum ponatur: non tamen sic spernedum esse puto. Nam eos non accuso quod ferri plus quam auri dignitates excoluerunt. ipsi namque grandes ferri utilitates considerantes sic cum magnificauerunt. Res namque publica absque ferro tute non agitur. Neque sine eius motu securitas hominibus habetur. ferro communis iustitia regitur: tuetur innocentia. reproborum audacia metu ferri coercetur. sine ferro nullum mechanicum opus fere perficitur: nullum contrahitur edificium. Agricultura nullatenus exercetur. Quare ut Isidorus ferrum dictum quia farra. id est semina nostra condit. Nam panis ceteraque talia ferro vacante congrue ab hominibus non videntur. Ceteraque metalla ut actus est: ferro domantur et ad humanum vsum rediguntur. Et scoriam ab eo per decoctionem venit: cuius utilitates suo dicentur loco.

Calibs autem ferri species alia non est: sed eius subtilior pars: et aquosior per distillationem a ferro extincta. quare sic per vim ignis durior fit et opagior: et propter partium subtilitatem que duriores efficiuntur quando vruntur. Estque albus propter maiorem a terrestritate separationem. et cum nimis induratur sciditur. et percussus diminuitur propter nimiam sui desiccationem. Est vero diuersitas aque in desiccando plus et minus. Unde fabri querunt specialiter aquam in qua ferrum extinguant: ex quo conficiunt gladios. Nam cum candet: et in aqua mittitur induratur. eo quod calidum frigiditatem aque fugiens: ad interiora ferri conuersum: in ipso male vel male humidum consumit. cuius consumptione magis et magis induratur. Quibus fabri accipiunt quomodo instrumenta ferrea molliora ac dulciora: et duriora ab eis fieri poterunt: et ad id quod de eo dictum est sic aduertant. **Operationes et proprietates.** **Est** infrigidatum exiccantium stipticum. quare aqua in qua extinguitur stiptica redditur et exiccatur: et magis illa in qua calibs extinguitur. Et pariformiter scoriam eius est stiptica: et est cinis fortioris exiccationis omni scoriam. Et plurimi medicorum vtuntur ea aqua ad desiccationem: et ad stipticandum: et prohibendum fluxum humorum. quoniam in intestinoz: ad bursam sic continuata embrocatione ex ea cum spongia super locum rupture. **Natura.** **Frigidum** est et siccum. et maior est sua frigiditate siccitas. quare redditur plus stipticum quam infrigidatum. Gradus autem in frigiditate eius ut extimo ad secundum peruenit. et sua siccitas cum multa participet terrestritate ad tertium. **Membra capitis.** **Quando** teritur erugo ferri cum aceto forti et coquitur in ipso est illud acetum medicamentum saniei antique currenti ex aure et confert asperitati palpebrarum et yngule oculi. Et erugo stringit gingiua. **Membra nutrimenti.** **Vinum et aqua** in quibus extinguitur ferrus candens confert apostematibus: et duricie et tumor

De balneis

vi splenis: et molliciei stomachi et debilitati eius: et fluxui qui fit a stomacho: corroborat stomachum relaxatum: et debilitatum maxime a colera. Et si extinguitur in vino cades confert vinum illud ydropis et colice. **¶** Membra expulsiōis. **¶** Confert vinum illud fluxui urine: fluxui menstruum: et relaxationi fiteri: et egressioni ani: et distillationi urine insensibiliter. Quando ex erugine ferri fit nastale: stringit fluxum antiquum matricis: confert fluxui emoroidarum. **¶** Uenena. **¶** Et quando datur in potu scoriam ferri cum squiniabin: id est melle rosae: resistit veneno plati: que dicitur acnita. unde Naso. Miscet acnita nouerce. Et scoriam ferri non deferentes dicamus quod apparens est contra dictio principis ad Galienum. iquit dicit. Omnis scoriam desiccata desiccatione fortior: nisi quia scoriam ferri est debilius aliis. Et princeps scoriam fortioris exiccationis est scoriam ferri: et quando ad tertium peruenit gradum in exiccatione sicque ferri terrestrius auro et argento: hic textui principis plus adhereo. et forte textus ducis corruptus est. neque a caliditate absoluitur. unde resoluunt apostemata calida. Scoriam ferri stomachum confortat: et exiccat superfluitates eius: et confert sue molliciei sic cum vino antiquo potata. Et si bulliat et in eo fiat sessio: confert fluxui emoroidarum: et abscindit fluxum sanguinis menstrui. et est in eo vltima: et similiter i vena: et coartat anum linita. Linatura autem ferri mala est stomacho excitans vomitum: et aliquando sic ad mortem perducit. Verum puluere adamantis vel aqua in qua per noctem iacuerit eius violentia reprimatur. Quibus accipiuntur iuuamenta et nouimenta que ex aquis terrarum ferrearum eueniant.

De proprietatibus eris.

Rubrica. IX.

¶ Compositionem et materiam eris dicere volentes ut eius natura facilius intelligatur: supponamus ex principis artis metallum omne ex sulfure et argento vino componi. Nam es metallum est ex argento vino plus quam oportet aliquantulum habens per commixtionem sulfuris ad formam ruboris deductum. hic enim rubor acquiritur per adustionem fortem substantie sulfuris feculente. nam per talem accensionem sic argento vino commiscetur: propter quod ab ere multum fecis resoluuntur: et in igne multum euaporat. Eris multum scribuntur species: quas ut negotio nostro inutiles relinquo: ad naturam eius me conuertens. **¶** Natura. **¶** Calidus est et siccus ad tertium. **¶** Operationes. **¶** Est calefactum. exiccatum. abstersum: resolutionum. incisum. stipitum. acutum. incarnatum: et maxime vltum. Et ablutum melius corporibus mollioribus: non ablutum vero corporibus duris. et squama eius siue batitura est subtilior quam substantia eius. Et est subriliatum. constrictum vlcus: mundificatum: et incarnatum consolidatum: carnem diminuens superfluum non permittens eam augeri. Et abluuntur sicut turia vel clinia: quia mutatur aqua eius sepe: quia usque ad vires quatuor usque ad quinquies aut quosque non natus super aquam aliqua foridies. et scoriam eius similiter abluuntur. Et scribitur solatio sum: quod si cum forpicibus de specie eius que nominatur talacon fiat pilorum incisio eorum ortus prohibet. iunenculis gratum barbitosorum inimicum. **¶** Membra capitis. **¶** Confert duricie palpebrarum. et visum acuit suis cum canonicis administratum. carnem superfluum corrodit in naribus ortum aut in ano. **¶** Membra nutritiui. **¶** Uulnera et vlcera. **¶** Prohibet vlcera corrosiua ambulare: et ea incarnat et consolidat: et mundificat: et flores eius medici in eorum vnguentis ad fistulas curandas vtuntur: ut in vnguento egiptiaco et huiusmodi. **¶** Mem

bra expulsiōis. **¶** Soluit aquam citrinam quando cum melle bibitur absque nouimento. et dosis est aureus vnus: et medius. Et quando sumuntur ex eo quatuor anolofat laxat chimum grossum. Sed hec omnia peritia medicorum expetitorum indigent. **¶** Uenena. **¶** Auicenna oportet quidem vt caueatur versus dimittendi illud in quo est salsedo aut amaritudo aut pinguedo: sicut sunt olera et carnes: aut acetositas: aut dulcedo in vasibus eris et bibendo cum eis. ipsa enim transmutant proculdubio cinerariam. et cineris est venenosa. Quibus tunc accipiat dominatio quanto errore ducuntur mortales: qui aquam quam bibunt: qua ve cibaria ac carnes decoquunt: oleumque in vasis encis etiam longa cum mora seruant. Is enim omnium fere ytalicozum mos est. Et vt cautior doctiorque fias: id philosophi quod supra de compositione cecabi in de balneo aereo scriptum est relegere: vbi vasa enea sic damnantur. Nam hec tibi lectio repetita delectabit. Ex quibus iuuamenta et nouimenta balnearum earum sic plane accipiantur.

Capitulum III. De naturis et proprietatibus balnearum naturalium continens rubricas.

¶ Etis atque etiam satis de mineralibus balnearum compositionem a nobis scriptum esse puto: quam per lucida: et ad summum clara docrina absque simplicium exquisita notitia haberi enuclearique minime potuit. Id tamen facile intelligo a nonnullis de eorum prolixitate sic accusari me debere. Verum vt actum: cum in eis plurimi contingant errores: vt sic facilius aperiantur ad mortalium salutem: non ad mordendos alios eorum longitudini sic locum dedi. vt quantam etiam composita balnea vim habeant: sic clare distincte et indiuidualiter intelligatur: cum orta suis attestentur principibus. primitiuorum namque naturam deriuatiua tenent. Idque a me actum esse intelligatur: cum plurima in eis recitata que delectabilia illustri domino meo: quam pergrata cognouerim. Et his sic finem faciens ad instituta prosequar. Et cum sepe mentem reuolueres an extranea domesticis anteposenda forent: Id mihi honestius esse videbatur: extraneis domestica preferri debere. Quia ex re cum patamus sim: de balneis in comitatu paduano a me prius agendum erit. De balneis ebani exordium primum faciens.

De balneis ebani.

R^{ca}.

I.

¶ Am actum sit sulfur caliditatis balnearum causam primam esse: vt magno placuit philosopho. hinc a sulfureis patamus exordium a me primum esse debebat. Verum cum ex ipsis septem que i comitatu habentur: illud antiquis scripturis famosius inueniam: quod apud nos de ebano nominatur. Iuxta illud Lucani. Veni balneo si vera fides memoratibus augur: Collesedens aponus terris vbi fumiger exit. Sic de eo prius agemus: ob quod sic memorandum virtus excellentia dignitas ac per orbem totum diffusa et gloriofa fama. Petri ebaniensis concinns nostri sic me compellit. Et si vulgatur conuicinos sibi inuicem odiosos fore. Ego quidem cum domum olim sue domui contiguam prope teneas: sua singulari virtute captus: cuius est ad amorem homines allicere: sic de eis etiam in eius memoriam primum sermonem faciam. Verum vt breuioribus que a me dicenda sunt absoluiam: generalia quedam premittere itendo: quibus his et oibus terminis a me sic in generali satisfactum esse putetur. **¶** Dicamus itaque quod terme omnes aliquid de sulfure participaverunt: sed diuersas earum mineras suis in virtutibus nuncupatione diuersificantur. Et omnes sunt calefactiue exis

catine. qua ex re febrientes ex inflammatione aut caliditate epatis vexati ab eis fugere debent. Et est veteris nostri alibatis sententia sua in practica. pre 2^a. Et certe hoc loco non tacebo errorem illorum qui tales ad balnea assumenda consulunt. unde error prioris deterior consequitur: ut meo in tempore vidi. ¶ Estque in balneis naturalibus vna laus que non est in aquis stupharum: quoniam in eis est liberior anhelitus. propter quod asmaticis: et stricti pectoris persuadenda magis sunt. sententia est principis. 14. terti. de ydropisis cura. Lapiunt itaque diuersitate minerarum diuersas proprietates. ¶ Unde alia omittendo balneum de ebano aggredientes dicamus primum. Quod balneum ebani balneum est a ciuitate padue quinq; miliaribus distans in conuinibus rursus. Ebani dicitur: Rursus quidem olim magnum ac potens apud montes situatum: in cuius planitie quidam minime altitudinis monticulus existit: quo plures riuuli defluunt: sic balnea plura constituentes. Nam in transitu aqua fontis sic in caliditate remittitur: ut in eis homines balneare se valeant. Locus autem is a vallibus semotus est. et terra fructuosa circumdatus ex omni plaga liber et si monte Danielis sancti versus occidentem parumper cooperiatur. Nam is monticulus parue altitudinis existit. Est autem locus et habitatio sanitati hominis conformis ac delitiosus. que res certe ut opinor non negligenda esse debet ab his qui ad balnea proficiscuntur. Locus tamen ventosus est. qua ex re cum balneati balneum egrediuntur muniti et clausi sicut. ne sic porositatibus apertis penetrando non offendat aer. Verum ab eo fonte et balneis hinc inde aqua fluens sic in foueis retenta aerem alterat: que fortassis causa non raro existit: ut sic ad ea transeuntes permissio regimine debito infirmetur: de quo infra. ¶ De minera est. ¶ Aristoteles suo de proprietatibus elementorum libro 1° ter cetera notauit: quibus minera balnei cognosci habeat: color. y3. et sapor. nam de alembicatione et huiusmodi infra dicitur. ultimo capitulo. in quo ostenditur etiam alios sensus concurrere. Aqua enim balnei huius in sapore salsa: et aluminosa comprehenditur: et visus quadam parte sulfuris participare: et cinere. Nam in incessu eius per riuulos quosdam lapidosos ab eius feculenta parte productos maxima comprehenditur eius pars aluminosa et salsa. parua autem sulfurca. Nam color croceus sulfuris licet superficialis bis in locis sic apparet: ut bi comprehenduntur colores diuersi: ut in Tride tres comprehendimus colores: croceum y3. et rubeum et viridem. Quod si plurima pars sulfurca foret: cum multa viscositate sulfur participet: et plus ceteris minerabilis de colore citrino: sic appareret: quod visus falsus indicat. Preterea ex odore cum inter ceteros mineralium eius odor grauissimus sit: hoc sensu odoratus comprehendem quod minime contingit. Nam in balneis a predominio sulfuris hec duo comprehenduntur: color citrinus: et odor sulfuris. ut in balneis de petriolo ficulis et ceteris talibus. Quia ex re ea balnea sulfurca minime dico: sed a predominio aluminosa plus salis quam sulfuris adhuc participantia. Et proportionabiliter vires et proprietates in eis habitare propter que ea de simplicibus mineralibus memorata dicuntur. Quibus inferitur quod qui extimauerunt ea a predominio sulfurca: male opinati sunt. Sicut enim aliquorum opinio balnea omnia paduana eiusdem esse minere: quam non accuso: cum omnia fere sibi inuicem propinqua sint: et quasi uno aspectu participantia. Nam ea salsa nitrea: partim gipsea ac cinerea pronunciauerunt omnia. Et iam semper recolende memorie vir doctissimus ac prope alter philoponius Joannes de dondis patavus iuxta balnea montis Groti et balnea sancti petri: de quibus infra domus constru-

xit: ac instrumenta preparauit ut ex ipsa balnearum aqua salem albissimum conficeret: et in quantitate notabili. Quod opus efficax argumentum fuit: ut sic opinaremur balnea illa cinere et sale ac gipso participare. Nam ut actum nitrum naturam salis sapere videtur et cinis: cum ipse cum aqua salem conficiat. Addo preterea quoniam videmus in balneis sic sulfuris ingeniari homines sulfur conficere: ut in petriolo: et in balneis ficulis. In his autem hoc minime fit aut fieri potest. quoniam si id fieri possibile fuisset: virum tanti ingenij opus hoc non latuisset. Et quoniam ut ex sententia Aristotelis dicebat: omnia talia aliquali sulfure participant. Et hec aqua ebani ab ea sic vacua non sit: neque in sapore sulfuris comprehendatur. Sed cum sulfure sic participet: facile sic mihi persuadeo ipsam magis aluminosam esse. Quod autem aliquid calcis sapiat non nego: quoniam calx ut actum species sit cinerum. Verum cum multo colore citrino: ac odore et sapore sulfuris omnino priuata sit arbitror dicendum nequaquam a predominio sulfuream esse. Nam in sulfuris a predominio hec tria simul reperiuntur. ut in balneis petrioli et ficulis est videre. Preterea cum sulfur multum habeat de vinctuoso: et aereo: ut de ipso actum: aliquid eius in superficie aque comprehendatur quod in igne missum arderet: ut in ceteris talibus: quod minime in ea reperitur. Ipsa enim clara est et ab omni vinctuositate et citrinitate purgata. Quibus relinquatur salsa et nitrosa: ut sapor eius manifestat. Aluminosa magis ut in riuulis comprehenditur cinerea ex adustione: et quod sulfure ut cetera non absoluta. Et huius opinionis visus est esse gentilis: sed de hoc magis infra. De balneo montis Groti. ¶ Electio. ¶ De pus electionis harum balnearum est a principio madis usque ad medium iunij: cuius temporis constitutionem balneandis considerare debet. ne nimium frigidum calidum aut ventosum vel pluuosum sit: quibus ex rebus et aqua: et ipse non parum pro tempore alterabitur: ut ex eo contigat homines: quibus non est aduertenda hec: persepe infirmari ac mori. de quo post in de obseruandis. Pariformiter a medio angustij usque ad finem septembris. Et laudandum magis est balneum aeri expositum: cuius vapores exalant: et solis caliditate purificantur ac bonificantur. in quo et balneantes liberiores habent anhelitum: neque suis clausis vaporibus caput leditur eorum. Quod si temporis fuerit notabilis alteratio: aut pluuia: aut frigore vel vento veniens et necessaria sic fuerit balneatio: eligatur tunc in qua ponatur aqua balnei calida etiam si fuerit opportunus ignis accendatur in camera. Et hoc in loco et in sequentibus talibus hoc volo nobis satisfacere. ¶ Natura. ¶ Calidum est et siccum: et visque ad tertium calidius: et minus calidum actum redditur distantia maiori aut minori ipsius ad fontem. Et quando stetit clausum aqua fontis sic ad eum non fluente. quare et aere et inclinatione ipsius aque ad frigiditatem in caliditate remittitur. Quod si alumen in caliditate et siccitate ex aque commixtione remitti deberet. tamen quod caliditate ignis et eius siccitatem sic intenditur. unde aquam fontis talem in quanto pronuncio: cum potenter sit vesicatoria ulcerativa et adustiva. Est autem in tertio gradu. sic graduanda ut quandoque ad visque quartum enuncianda sit. Ex quibus colligi potest quod ad secundum quandoque perducitur frigiditate aque intranea. qua sic ad frigiditatem sibi consuetam et naturalem sue dimisse nature se deducit: iunante aere impressam ignis caliditatem corrumpente. Verum magis enuncians da est exicatoria quam calefactiva. Quibus inducitur quod cum aqua illa caliditatem sic in vigore solis: et stellarum acquiritam amiserit: que dici potest viuificativa: si iterum igne calefiat suarum proprietatum ut prius nequaquam erit eque

De balneis

productiua. Nam caliditas sic ab igne in ea impressa adu-
stia humane complexioni est contraria: aut non eque con-
ueniens et similia: ut que est solis et stellarum: que ad ho-
minis generationem ut actum miro concurrat modo. Qui
bus inducitur aque balnearum de loco ad locum transdu-
cte paruum aut nullam efficacem operationem habere. lo-
cus est speculationis. Speculentur itaque hi qui in ferraria
et alibi aquam potare possunt. Operationes et proprietates.
¶ Dixtas autem has scribere oportet: cum mixtio-
nem suorum simplicium eorumque virtutes ac proprietates
sapiant. Est enim balneum hoc calefactum exiccationum
et exiccationum magis quam calefactum. ventositatum reso-
lutum: et male complexionis frigide et fixe remotum. hu-
miditates subcutaneas exicat: et dolores ea ex causa venie-
tes remouet. et participatione maiori aluminis sanguinem
reprimat: eius fluxum ac aliarum humiditatum coercet: et
est solidatum. Et ad particularia descendens in areolis
ordinatis prosequemur: id primum enunciates quod usus bal-
nearum non ex omni leui causa est querendus. Verum cum
fortes sunt egritudines veluti a medicis prope desperate
quare ita particulariter de eis omnibus sic scribere mihi
superuacuum esse videtur: eoque maxime cum de talibus sol-
licitus indagator ab his que a nobis de mineris eorum scri-
pta fuere: exquisitam valeat informationem adipisci. Qua
ex re sic egritudines quibus appropriantur et ab alijs scri-
ptas: et plures hoc meo in codice tantum modo numerabo.
Legat itaque in capitulis suis qui particularia de eis scire
cupit. ¶ Membra capitis. ¶ Ducia eius charatro frigido
et humido confert. calefaciendo. exiccando. confortando: cum
aluminis et salis vel nitri virtute. unde princeps. Et nitrose
et salse capitis et pectori auxilium prestant: tum ea in par-
te qua sulphuris naturam sapit et cineris: quo sulphure effi-
cacioz in his cinis redditur. Nam cinis minus exiccatus
minusque multo calidus ipso sulfure est ut supra. quare me-
brum principale non ita sedet. Nam in membris princi-
palibus ita fortia inconsulte applicari non debent: ut quar-
ta primi. quarto capitulo. Tinitui et sibilationi antiquis. do-
lori capitis antiquo. potentius autem est balneum a predo-
minio sulfureum in his passionibus sic auxilium prestant.
¶ Verum capitis et balneandi virtutem prius considerare
oportet qua ex re debiles et corpore et capite sulfurea bal-
nea sic postponant: et a faciliozibus inchoent. Iuxta illud
mesue de foda frigida. Et incipiamus sicut est nostra con-
suetudo a debiliozibus. Quare prius terenda sunt balnea
hec aluminosa et. Deinde ad sulfurea se conferendus: quan-
do. scilicet non conferunt: et virtus prius consideretur. Ex qui-
bus apparet error eorum: qui consulunt ut pro his ac confi-
milibus mortales ilico se ad fortia transferant. Neque de-
sino admirari quod tanta transuerit in balneis nostris negli-
gentia: quod in nullo eorum ducia ad caput recipienda para-
ta fuerit. Ego autem iam paravi in balneo ebani tempore
quo in eis moram contempsi cum illustri domina Isota esse.
¶ Neque meos sic accusare volo: sed ut obseruandis sic oc-
casso detur. ¶ Membra pectoris. ¶ Confert habentibus
pectus humiditate plenum ac frigiditate lesum. ut hic an-
te princeps. Et si asmaticis sic conferre videatur: certe aqua
caliditatem male tolerare possunt. quare opus est ut aqua
ea in tepiditate reducat: qua illam sustinere: et in ea diu-
tius permanere poterunt. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Con-
fert stomacho humido: et ydropisum habentibus et inflatio-
nez. princeps de aquis nitrosis salis. Extenuat splenem tu-
mefactum. Et si necubi inuenerim alumen stomacho con-
ferre: et nitrum stomacho nocere legerim. ac sal ipsius in qua-
ritate assumptum. hec quidem interius applicata intellige-

da sunt: sicque exterius conuenientia. ¶ Uulnera et vlcera.
¶ Ulceribus corrosiuis et ambulatiuis. cancrene. erpeti-
estiomeno conferunt valde: et serpiginem et impetiginem mi-
rabiliiter mundant: ut per sepe experientia docuit. Auferunt et
scabiem vlcerosam. Et hic aduertatur quod de sulfure non in-
uenitur in libris auctorum tanta laus in consimilibus pas-
sionibus quanta de alumine et sale. quare balnea hec in ta-
libus magis commendanda sunt quam sulfurea. Quobrem in
casu magnifici domini de Lesenis conuenientiora foret. Et
quoniam non raro infra dicemus balnea sic vlceribus con-
ferre. hinc pro sequentibus aduertatur ad id quod scriptum est
quarta primi. secundo capitulo. Cumque vlcus in principio fue-
rit non debet eger balneum ingredi neque ipsum aqua tan-
gere calida: quoniam trahet ad ipsum quod apostemati aug-
mentum faciet: sed cum vlcus quieuerit et sanies fecerit: for-
tasse tunc facile fiet ei. tu nota verbum fortasse. ¶ Mem-
bra iuncturarum. ¶ Cum salsedine participet: doloribus
articulorum et podagre confert: qui ex frigiditate et humidi-
tate sunt: et fracture restorationem efficiunt fortem et con-
ferunt carbunculis et vlceribus. princeps. Et alumine: et ci-
nere suo iunametur non paruum prestat. ¶ Membra ex-
pulsionis. ¶ Dictum est quod sal omnis soluit ventres. unde cum
huius balnei vis quedam: et magna in parte salsa sit aqua
eius ventrem soluit: et humores viscosos educit: si de ea con-
ueniens dosis potata fuerit. et est a libra una usque ad tres.
Et ego iam expertus sum et inueni libram mediam ventres
soluere. Est enim sic potata stomachum conturbans ac vo-
mitum inducens. propterea est clistericata magis laudan-
da. Et quoniam plurimum de alumine participat: mul-
tum adiuvat ad fluxum menstruum alborum constrin-
gendum: et ad matricem multis humiditatibus relaxataz
quibus prohibetur impregnatio. Et solo fumo suo rectifi-
cat disponit et ad concipiendum preparat. Nam diebus
Lermisoni nostri: cuius consilio mulier veneta hac disposi-
tione infecta: cum ad balnea hec proficisceretur: que. iz. an-
nis concipere non potuit: huius balnei usu diuina interueni-
ente gratia concepit. ¶ Febres. ¶ Aque pretereque alumi-
nose corpora que febribus sunt apta fortiter ad eas perdu-
cunt. quo in loco accipiendum est balnea quandoque ab ho-
minibus accusari. cum hi ex inaduertentia sua accusatioe
digniores sint. Aiunt enim stellarum constellatione balnea
sic egrotata facta fuisse. de quo post suo loco dicitur.

De balneis sancti petri.

Rubrica.

II.

Is est ab ebano

fere per miliare

petrus nominatum olim potens ac delectabi-
le: quo quidem in loco terme sunt aluminose
salse multum: que sic sua salsedine: et aluminoso-
sitate his videntur egritudinibus conferre: de quibus in
his que de Ebano scripta fuerunt: et potentiores esse iudi-
cantur. Verum earum situs vallibus magna in parte oc-
cupatur: qui non parum attendendus est: ut post de obser-
uandis dicitur. Areole autem hic adducantur que de aqua
ebani scripta sunt.

De balneis domus noue.

Rubrica.

III.

Versus autem

meridiem parumper

miliare balneum reperitur domus noue nuncu-
patum. Nam veteres nostri cum ut cetera non
coluerunt. Domus autem hec nostris in diebus
construxit fuit. Et huius rei Joannes de vondis parauit
vir diuinus ac prope verus philosophus: de quo supra: glo-
riosus auctor extitit. Apud quem locum parumper distans
est velut parua lacuna terminum: cuius ex aqua salem ut

actum conficiebat quoniam falsa multum est: et prior sal-
fior. Et quidam se per alembicum expertos esse scribunt:
ipsum calce participare. Verum cum cinis paratior sit ad
salem: sic cum aqua mixtus conficiendum. Verisimilius in-
dicandum puto illam cinere magis quam calce participare. Vnde
de iacefia ydrope paraleli commendatur. Et est illa eba-
ni solutiva magis chatarro conferens et ceteris ut actum
de balneis ebani. a quo cum sit discessus: et ad alia versus
balnea montis groti sit accessus: in vigore potentiora bal-
nea inuenimus: que sulfure eo ebani magis participare vi-
dentur: et si in reliquis mineris conueniant. Duius autem
situs veluti siluester est vallibus vallatus. quo in loco aqua
rum frigidarum: et calidarum magna fit collectio: ut veluti
stagnantes aque sint non boni odoris: quibus non parum ledit
aer. Areolae autem barum ordo hic ut supra habeatur.

De balneis montis groti.

83.

III.

Mons est ad occidens egrotorum a ve-
teribus nostris sic nomi-
natus: quoniam his in temporibus amenitate
loci egrotantes ad balnea illi proxima profici-
scentes ad eum perambulandum trahebantur.
Erat enim ad ea balnea non paruum egrotorum conflu-
tus: cum ceteris omnibus patanis sint potentiora: et pluri
sulfure participant: ut sensus visus et odoratus ostendit quae
obrem digniora ac famosiora sic facta fuere. cum sulfur in
calefaciendo: et aquam exiccando principatum obtinere
inter mineralia videatur: ut Aristoteli placuit. Verum hoc
loco errorem illorum non tacebo: qui cum potentiora sic red-
dantur: infirmos indifferenter ad ea et ad consilia fortia per-
fiscenda sic consulunt. Nam ut actum alia est aluminis
virtus pluribus in egritudinibus ipso sulfure magis potens
sicque cinere ac ferro ere et huiusmodi in variis egritudini-
bus balnea redduntur ipsi sulfureis efficaciora. Quia ex
re prius egritudo contemplanda est: ut actum a faciliore
bus semper inchoando. **Minera.** Duius autem bal-
nei minera sulfurea scribitur et aluminosa magis plus cete-
ris patanis sulfure participans ut actum. et si parua absolu-
te sit pars eius sulfurea ceterarum comparatione. Unde
parumper a balneis discedens parua reperitur lacuna bal-
neum equorum nominatum: plurimo sulfure participans
Unde cum equus animal humidum multum sit: ab egritu-
dinibus humidis ut plurimum molesteretur. hinc accidit
sic variis egritudinibus: et vetustis mirabiliter conualere.
Non tamen a cineribus balneum tale absoluitur. quibus
iudicatur eius virtutes oppositas esse: cum ei minera sic ex
pluribus componatur. Et mineram cuius non derelinquens
hic adducit verba. Joannis de dondis viri gloriofi: de quo
supra qui visus est aliam habere opinionem. Inquit in quo-
dam tractatu suo de causis caliditatis balnearum de aquis ter-
marum paduanarum loquens. Qualis sit harum aquarum
natura: cuiusque minere virtute maxime participant: ex
predictis trahi potest. Sed nunc manifestius per certissi-
mas experientias demonstrandum est: quas ex opere con-
fectionis salis ex his aquis: quod quondam bone memorie ge-
nitrici meus Jacobus de dondis intuentor: et imaginor pri-
mus subtili ordinavit ingenio. Et si longus sit sermo eius:
tamen quia scio dominum meum in eo delectari debere. non
dubitabo his eum adycere etiam: quia ad dicta: et ad dicenda
plurimum afferet utilitatis. Quilibet animaduertens cu-
riosus intelligit. In illo namque opere vasa sunt duplicis con-
ditionis et forme. Sunt enim eorum plurima fictilia: quia
de terra facta que sunt rotunde figure formata in modum
ollarum. Aliqua vero saxea plana et lata multum ad modum
arearum concavata ita ut circumquaque habeant eminencias

ad latitudinem medij palmi. Hec autem vasa sunt in la-
cuna aque feruentis ita disposita ut manentia circumden-
tur undique ab ea: et similiter aqua sub eis. In dicta autem
lacuna fontis aqua feruens est ad altitudinem brachij vel
minus: in qua sunt plurima loca scaturiginis et ortus bulie-
tis aque. ita ut per hoc sit aqua feruens per totam lacunam
renouata continue per nouas scaturigines. et defluens a la-
cuna per canales ingeniose ordinatos: ut per hoc maneat
aqua in lacuna semper feruens et vnius altitudinis. In pre-
dictis vasis aqua decoquitur ad faciendum salem. sed in
fictilibus ponitur de ipsa aqua fontis prout est in fonte: et
prout est scaturiens de sub terra in fonte colligitur usque ad
medium capacitatis eorum. et ipsa sic semiplena natant in
lacuna fontis. et per feruorem aquae fontis que continue currens continue
renouat feruorem. Aqua enim que intra vasa est decoquitur
et ex ea euaporat plurimum subtilioris eius aque proportio-
nabiliter modicus eius quod de minerali terreo admixta est
remanet. propter quod continue magis: et magis augetur
aqua remanente in vasis falsedine. Quae peruenit ex hu-
iusmodi decoctione falsedo ad aliquem certum gradum qui
gustui comprehenditur: et incipiunt in superficie vasis aque
decocte apparere quasi quidam flores ad modum par-
uarum guttarum: qui indicant principium coagulationis
eius in salem. tunc aque ille de testaceis vasis transferuntur
ad vasa saxea: que sunt ipsa aque fontis lacuna firma:
et immobilia: ponunturque in eis ad altitudinem vnius
pollicis vel parum plus. Ibi per ulteriozem decoctionem
coagulantur: et granescunt in salem: qui cum ad id opus ido-
neis instrumentis colligitur et reponitur candidissimus: et
purissimus. In huiusmodi autem vasis que dicta sunt:
tam in testaceis quam in saxeis in fundis eorum: et lateribus per
tunc aggregatur quedam durities lapidea alba cum luci-
ditate quadam admodum gipsi: immo vere et absque dubio
gypsum est: nullum penitus perceptibilem habens saporis:
preter quandam stipticitatem. Istud autem quod aggregatur
in vasis saxeis in superficie sua superiori de qua sal cola-
tus est sapit aliquid falsedinis aliquando propter id quod
adhesit de sale eidem. **Ex** hac forma et modo confectio-
nis salis ex predictis aquis que in illo toto opere sunt attē-
dens quilibet: experietur euidenter eas ex tribus substan-
tiis esse comixtas: que in dicta confectioe salis abinuicem
sensibiliter sequestrantur. Prima enim est aqueitas
insipida plurima cuius insipiditate et multitudine fit ut nec
falsedo neque alius aliquis sapor certus ante decoctionem
sentiat in eis. Deinde in ea comixtione est substantia
terrestis insipida vel stiptica aluminosa: que subsidet in
vasis et lapidatur in eis. Et est iterum alia quasi media
inter predictas substantias falsa que ut dictum est grane-
scit et coagulatur in salem per decoctiones. Et aqua illa sic
falsum exprimit saporis: multo a quoque insipido resoluta.
Inter predictas autem substantias falsa media est. modo
substantie quantitate gravitate sicut atque natura siue com-
plexione. modo substantie: quia non est ita grossa terrestris
ut gipsea: nec tam subtilis ut aquea: neque tam grana ut gi-
psea. gravior tamen quam aquea. quantitate quia non est tan-
ta ut aquea ad magnam proportionem. Nam ex mil-
le libris aque vix conficitur vna salis. Est tamen amplior
quantitatis quam gipsea. gravitate quia sexagesies plus de sa-
le colligitur quam si totum illud quod in fundis et lateribus va-
sorum copiose tempore lapidescit. Situ quia medius va-
porum coqueo tempore sursum in vaporem resoluitur. gipseitas fun-
dum tenet. et sal supra gypsum. Complexio autem eius me-
dia est modo quodam complexione aliarum duarum par-
ticipans ut patet intelligenti. Ex quibus collige lector ma-

De balneis

gna in parte modum inuestigandi naturam terminarum. de quo in suo loco. Et sequitur. Sed plures dixerunt has aquas naturam habere sulfuris. quod verum non videtur: quoniam est experientie contrarium. Nam extimauerunt ex odore aliquali quem sulfureum perceperunt: illas aquas esse sulfureas. Sed odor ille non ex sulfure est: sed ex calidis igneis spiritibus cum aqua mixtis: vel ex aliqua admixtione partium terrestrium: et salinarum. Sed magis certum argumentum est quod non sint sulfuree: quoniam in eis non est color sulfureus neque vinctuosum in superficie: quod necessario apparet si sulfureum quid esset in eis. Sulfur enim leue et vinctuosum est: unde materia ignis est facilis et calore dissoluta in aqua supernatat ad modum pinguedinis prout experientia certificat. Nam in sulfureis aquis supernatat pinguedo que si accenditur ardet ut experientia videmus. Preterea in compositione salis predicta nullum apparet sulfuris vestigium: quod tamen videri deberet si sibi esset substantia sulfurea ab alijs sequestrata: et precipue cum sale: cum quo multum conuenit in natura. Preterea cum eo non apparet neque color eius neque odor. Item si sal in igne proyicitur crepitat ut ceteri sales. sed non ardet: qui ardere deberet si cum eo sulfuris substantia foret. Non arbitror igitur has aquas habere aliquid sulfuris corpulentum. Et si forte ignei aliqui spiritus cum eis scaturiant qui de natura sunt sulfuris dantes odorem sulfuris aliqualem: ut in fulgure sentimus post eius percussiones in loco aliquo: ubi confestim exalant. Concludens autem asserit ipsas esse magis exiccatiuas quam calefactiuas propter salem et gipsum ambo exiccatiua esse hec. Quibus plane habetur quod aque terminarum paduanarum aluminose sunt false gipsee: a cineritate non absolute: sed nulla sui in parte sulfure participare. sicque maxima in parte in sententiam nostram conuenire. Quod autem non sint sulfuree conatus est probare ut scriptum est. Nos autem diximus eas sulfure participare: sed parua in parte aliarum mineralium respectu. Nam in tam assidua decoctione ut in salis opere fit partes euanescent sulfuree et resoluntur. Quod non appareat vinctuosum: id est propter paucitatem ipsius alij partibus superantibus multum. quodque de colore et odore dicendum. Unde ut actum est nostro placuit Aristoteli. omnes terrene principaliter licet non maxime a sulfure caliditatem recipiunt. Quod autem gipsee sint non negatur expresse. nam gipsum ut supra de eo frigidum est et siccum: natura terrenum: quod ex forti et continuata decoctione in aqua tam pauca quantitate non auxilium recipiens aliunde: pars illa terrestris sic superflue decocta in gipsum conuertitur: que pars terrestris si inuamentum recepisset a multitudine aquositate: nunquam in gipsum conuersa foret. sicque pars illa terrea aluminosa aut cinerea aut salina per sortem et vinctuam decoctionem resolutis partibus igneis et aeris in substantiam conuertitur frigidam et siccam: quam gipsum dicimus. Nec omnia sic probabilia sunt: demonstratione logica carentia. sed experientia est omnium harum discordiarum magistra. Verum opinionem per me positam et ab omnibus alijs laudatam sic magis colo. et si uir hic clarissimus fuerit ut actum. Quod autem dicitur quod ante decoctionem nullus percipiatur sapor. certe pace sua contrarium expertus sum et qui plures in presentia mea gustarunt. Situs autem eius ut actum monti est proximus: vallibus vallatus: eiusque aer non eque ut is ebani qualificatus. Fluxum etiam aquarum frigidarum: et calidarum in unum concurrentium in hoc auxilium prestantium. Est autem a balneo ebani uno cum medio vel duobus miliaribus distans. Electio. Unius areole apertio ex his que in balneo ebani ea in areola scriptus est: sic nobis in hoc loco satisfaciatur. Natura. Et

lidum est et siccum: et balneo ebani calidius ac siccus ceteris: patavinis: cuius caliditatis et siccitatis graduatio ex dictis in balneo ebani accipitur. est enim ut supra magis exiccatiuum quam calefactiuum. Operationes et proprietates. Est calefactiuum. exiccatiuum. resolutiuum. ut ceteris inest termis. Et ad particularia descendens areolam inscribo: que est. Membra capitis. Princeps. Sulfuree aque neruos mundificant: propter quod in paralysi multum operantur. dolores descensiones humiditatum et spasmi sedant. chatarro humido mirabiliter conferunt: precipue earum ducia. Et hic locus est speculationis: si calido: et humido conferunt: ut quidam aiunt ipsas experientia manifesta conferre. cum tamen ratio caliditatis obstat: quia dubitatur ne cerebri contentiuum debilitet: cum omnis imoderata qualitas proprie virtutis actum deiciat. Quod si vera experientia est id asserendum ut nocumento inuamentum maius sit. Etiam lapsus naturalis in caliditate ita parus esse posset ut parumper noceret. Offert epilepticis: dummodo causa sit ex frigidityte et humiditate per essentiam talis. Si bilio. tinitui. surditati ex causa frigida ueniendi. Capitis dolorem antiquo: in quo ducia sulfurea potenter reddit alumino: sal: et capiti magis proportionata. memoriam reparat ac rectificat sed non ex etate deperditam. Ceterisque egritudinibus capitis: de quibus in areola capitis supra de balneo ebani. Membra pectoris. Pectus ab humiditatibus liberat. quia ex re asina deranda est: et longitudine cum remissione succurrere: ut in precidentibus de balneo ebani actum: quo presens fortius existit. Dolores ex causa frigida tollit. Nam cum quidam hebreus dolore pectoris diu laborauerit ex causa frigida: plurimaque medicamenta tetasserat: quibus minime inuabatur: ad duciam huius balnei eum transmissi: pectus percussit: et diuino interueniente auxilio sanatus est. Membra nutrimenti. Scribit princeps sulfuree aque stomachum laxat: et desiderium deiciunt. quod locus speculationis est: cum sua caliditate eum spualiter frigidum confortare videatur: et humidus sua siccitate: et sua stipticitate gradum eum inuare. Et cum de ipso sulfure actum sit exterius applicatum stomachum frigidum robore rare. Id dicendum esse puto quod cum actum de sulfure sit ipsius uel hemeriter calefactiuum attractiuum esse subtiliatumque humorum ac illorum dissolutiuum: aque ille sic humores calefacientes attrahentes: et humores subtiliata illos dissoluentes: eo precipue cum toti corpori applicatur: sic humores aliquantos ad stomachum attrahentes ac descendere facientes illum relaxant ac molliunt et os stomachi relaxando appetitum deiciunt. Exteri uero applicatum moderat. neque tanta uis habet attrahendo dissoluendo et. ut sulfuree aque. Quo loco a te accipiedum est: quod tuum stomachum balnea sulfurea petrioli offerre possunt: quantum nocere. Unum aluminose illi sunt precipue preterites: quales ebaneles patane sunt. et de his amplius infra. Spleneticos inuadunt humiditates ad splenem descenderes resoluendo. Nocet humilibus epas calidum: quia multum inflammatum sunt. eapp necessarium est puisione. Nam uolentes eis uti cum frigidis epas confortantibus: non multum stipticis prius ungant: aut aliter ad frigidum alterent. de quibus in de obseruandis dicemus. Consultus tamen est tales in eis non balneari. Quod si alia ex causa coegerent illis uti: ungant et. ut actum. uenitofitatem in eo genitam: ac in splene etiam cum membra hec sic longo tempore vexata fuerit mirabiliter exterminant. et membra illa ex causa lesa confortant. quod obrem ydropis tali miro subueniunt modo. Membra expulsionis. Offertur colice antique intestino: et uulue duritie. ut princeps sic ea humectando: ut actum de stomacho. sunt tamen ventris constipatione. Et hic locus est speculationis: propter assignatam causam de mollificatione stomachi. consideret speculator. Unius uulnera et ylcera. Corporis superficie a borborum et ylcerebus malis

antiquis et sanguineis violaceis mundificat: et panos mor-
fee et albaras. Princeps. Et dictum est antiquis: quia in nouis
non confert: ut in precedenti dictum est capitulo. ¶ De
bra iuncturarum. ¶ Dicit locus speculationis est: an in pas-
sionibus iuncturarum plus conferat balneum sulphureum
cum ad ipsum fere omnes sic patientes consilio medico-
rum proficiantur. Et in presentiarum sic determinata et
conclusa volo in sequentibus in locis suis sufficere: ne longi-
tudine ac eorum replicatione legentium mentes tedio affi-
ciant. Facile quidem mi illustri domine eorum errorem
intelliges: a quibus de observatione universalium nulla
provisio cura cum diligentia colitur. ¶ Neque in aduersan-
tibus sillocis: hoc in loco mihi cura grandis est: eo pri-
cipue cum ponendis ex conclusionibus quibus breuior do-
ctrina erit: his satisfactum a me sic facile esse intelligam.

¶ Accipiendum itaque primum iuncturarum debilitatem
non unica ex causa omnibus provenire: sed in diversis va-
riis causas esse: quia ex re non idem antidotum in omnibus
sed in diversis variis applicare opus est. Et hoc loco vul-
garium opinionem excludo: qui balnearum effectus pro-
prietatibus occultis attribuunt.

¶ Affirmandum secundo balneas naturales omnes ut actum
actualiter calefacere atque exicare: multoque magis cum ex
minera fuerint calidiori. ¶ Que res eos non latet qui eis
utuntur: cum ad sitim non parvam perducant. Quod bre-
uius aiunt: qui bibere potenter cupiunt balnea proficiantur.
Et princeps primi secunda. Et de dispositionibus aquarum
¶ Ralis in almáforio. id est quod continentis. Eorumque calidita-
tem ad tertium gradum producit ut actum. Nam eorum
fortis alteratio non tolerantia vacat. Quibus inducitur
membra humani corporis sic potenter calefacere exicca-
re atque resolvere: resolvendo plurimum debilitare: ut de
balneo aque calide supra agebatur.

¶ Estque tenenda debili passio forte agens applicandum non
esse: quoniam ex tali applicatione passum exterminatur: et
in rubore suo convertitur et finitur: debent enim talia ad
in vicem proportionari: ut inde convenientior et securior
actio consequatur. Nam si paucum in lucerne oleo magna
accenderetur flamma: illico oleum evanesceret: et flamma ex-
tingueretur. Et propterea clamitant medicine auctores
curam per contraria equalia fieri debere: ne cura perfecta
per altiora impediatur. Neque oblivioni tradenda est totius
ac corporis particularum virtus: sed prius contemplanda
est. ¶ Nam cum deficit virtus deficit et curatio. princeps
primi quarta. Et dux medicorum. Omnis virtus est ope-
ratrix. Tegni. tertio. Similique modo et membrorum com-
positio. quod brevis gracilia ea non sistent medicamina
que robusta ferunt. Et naturalem membrorum debilita-
tem amplexantes postea que sic posita sunt dicemus. primo
iuncturarum debilitatem omnes: aut ex complexionibus: aut
ex compositionibus: aut ab utroque simul provenire. Juxta que
has ponemus conclusiones. ¶ Sitque nobis prima. In de-
bilitate iuncturarum compositione gracilium sulphurea
balnea non competere: quoniam nimis potentia sunt: non
enim passio agens proportionatum esse videtur: etiam cum
paucum calore vigeant: sic forti ex resolutione exterminan-
tur. Item que sicca sunt non oportet amplius exicare. pri-
mi tertia. et prima afforismorum dux. Omnis immoderata
qualitas actum proprie virtutis deicit. ¶ Altera. In de-
bilitate non vetusta iuncturarum compositione robustarum
mala stante complexione frigida et humida ceteris confen-
tientibus balnea magnifice competunt sulphurea. Ubi ve-
ro mala foret complexio calida inconuenirent. Hanc conclu-
sionem nostri sensere veteres: aqua fortassis in omni iun-

cturarum passione et indifferenter erroneus accessus ad bal-
nea ortus est: hec equidem ex suppositis sicut probata re-
linquatur. ¶ Debilitate vetusta iuncturarum stante: quo
in casu iuncture calore naturali admodum depauperate
sunt: aut cum robusticitate: aut gracilitate balnea sulphu-
rea minime conferre videntur. Nec ex suppositis probe-
re cui et addatur. quod et terne nullo modo conveniunt: nisi ubi
iam humiditas in eis adesset resolutionem agens: quo in ca-
su etiam in caliditate terne remitti deberet. ¶ Reliqua
ponatur: quod in corporibus pectoricis etiam stante robusti-
tate membrorum terne naturales suspecte sunt habende.
conclusio declaratur per ea que de aquis sulphureis actus
est supra in areola. Membra nutrimenti in hoc capitulo: quo-
niam liquefaciunt et humores descendere faciunt ad inferio-
ra: ut expertus fui. ¶ Quintam hic addam: quod in preserva-
tione ubi iuncture naturaliter sint graciles: et sic naturali
calore depauperate: hec balnea sulphurea minime con-
veniunt. Nam amplius sic debilitantur: facta caloris sui pau-
ci ac humidi substantifici resolutione. quare plures solito
ad eas fluunt superfluitates. Nam princeps: membra fortia
mittunt ad debilia: verum tamen est ut in de observandis
agitur balnea in resolutione ex mora plurimum moderan-
tur. ¶ Postremam adiciemus. Pectoricis naturales et cole-
rici adulti ab eorum usu se abstineant. Nam ea illos ad fe-
bres preparant: ad epatis supercalefactionem: ut primi secunda.
de dispositionibus aquarum. Et he conclusiones nobis ve-
luti principia sunt ad ea que in similibus est considerandum
Quibus accipiat error eorum qui complexionibus hominum
eorum habitudines et compositiones totius ac particula-
rum patientium virtutem prius non contemplantur: sed indis-
ferenter omnes sic ad balnea assumenda consulunt: id opinan-
tes ut vulgus effectus hos: cum sepe beneficio medicorum
non curatur: et ex eis inuicem suscipiunt a proprietate occul-
ta provenire: ut siculi et neapolitani: de quibus infra. Et vi-
xit princeps. Aque sulphuree conferunt apostematibus iun-
cturarum: et duricis et vernicis pendebus. Et nota lector
verbum duricis. et considera. Et in summa ut princeps
conferunt omnibus doloribus iuncturarum et nervorum
frigidis.

¶ De balneis sancti Bartholomei.

¶ Rica. V.

Balnea autem hec vallibus vndique sunt
vallata a meridionali
plaga montis discoopta. Rus enim fuit quod-
dam sanctus Bartholomeus nominatum milia-
ribus. xij. a civitate distans. nunc vero siluestris et
inhabitatus locus est. Verum per nobiles nostros de leone
fundatum fuit: et in eo tempore bartholomei templum amplius: cui
diutius est hospitale: ad pauperes recipiendos: ut sic comodi-
tate ampliori ab eorum languoribus precibus sancti iteruenientibus
curarentur. Sunt autem veluti piscina magna non lapideis: ut ce-
tera patavia fabricata: quorum fundus luteus et piguis est ad
nigredinem declinans: mollis multum: in quem necessario pene-
trant se balneantes: ita ut si in baculis se non sustinerent: ad pro-
funditatem piculofas: quandoque descenderent. Nam eius in super-
ficie non alta est aqua: sed ad altitudinem duorum pedum vel
prope. Nec autem aqua tempore hyemis et veris est in calore no-
tabili remissa: qua ex re ea eligere oportet estivo tempore:
et ad ea itur de mense augusti usque ad medium septembris:
ultra: aeris constitutione suadente. Existimo autem et de me-
se Junij July efficacia esse: et eundem eo tempore ab eis non
minus iuvare. ¶ Minera. ¶ Unius autem minera sul-
phuris naturam sapit aliqualem: et bituminis sue aspal-
ti ut quidam asseruerunt. Verum lutus ille ut liquida
pix videtur. Arbitror enim ut actum sulphurea fore: licet

De balneis

parua in quantitate sulphuree participet. propterea quoniam eorum caliditas non magna sit. Consequenter de alumine plus habere: ut cetera patana. Sed sic in eis humiditate superabundante: quoniam caliditatis actuitatem obtundit et siccitatis operationem: non sic ad calefaciendum et exiccandum: ut cetera potentia redduntur. Quapropter debiles in iuncturis quibus aliqua inest duricies: aut nodositas ad hec quod alia securius se transferre possunt. Unde meo cum consilio vir quidam feltrensis nomine Petracca qui nodositatem ac duriciem in genu habebat: cum prius dislocatus foret in genu: et plurimos non dico restauratores: sed destructores sic expertus foret: quia ex re ob dolores pluries receptos materia multa fluxit: et in loco retenta: et frigidis medicaminibus applicatis indurata absque baculo et ferula ambulare non potens: sic duobus annis transiens hec balnea profectus est: ex quibus spacio dierum quoddecim tantum recepit iuuamentum: ut deum absque baculo et ferula rediret. Et breuiter claudens ea pronuncio plus aluminosa nitrosa etiam et cinerea: a falsedine: licet remissa non priuata: sulphure autem modico participantia. **Operationes et proprietates.** Est mediocriter calefactiuum: et parum exiccatiuum: cuius mirabiliter duricies mollescit in quacunque parte corporis extiterint. Nam mollificatiua sunt: ut princeps: que ponunt essentiam membrorum habentium spissos poros lentorem caliditate et humiditate sua. Et accidit ex hoc ut porus fiant latiores: et expulsio superfluitatibus que in eis continentur facilius: sicut exemplum de semine lini. Sunt enim talia que neque fortiter calefaciunt: neque fortiter exiccant: quia si vehementer calefacerent potius indurarent: et similiter si fortiter exiccarent. **Natura.** Finem secundi parumper excedere sentitur: iuxta aque superficiem: sed ulterius in fundo procedentes sentiunt caliditate: ut ad tertium eorum caliditas perueniat. **Electio.** Eligitur tempus ut actum: et hoc in tempore diem vigilie ac festi Bartholomei eligibiliorum quidam cum deuotione pronunciant. **Membra iuncturarum.** Dolorebus podagricis: ac iuncturarum aliarum confert. Et inuentum est in libris quendam essentem marichionem a podagra curatum. Delet mollificando et resoluedo omnes iuncturarum duricies. Et ego vidi ex duricie genu qua impotens quidam ad ambulandum reddebatur: eorum beneficio curari ut actum. Unde sic membra indurata nodata contracta mirabiliter mollescant et extendunt: et ad pristinam prosperitatem sua virtute potenti homines ducunt. Et dominus Aquileiensis cardinalis totus contractus in eo tempore: ita ex his iuuabatur dum in eis erat: ut veluti sanus totus moueretur. Verum in eorum egressione aeris frigiditate ad pristinam dispositionem membra rediebant. Et Georgius Pisanus de sancto Casano a sua contractione notabiliter conualuit. **Vulnera et vlcera.** Scabiosis conferunt et vlceribus: alias subitici areolas quoniam in his membris confesse non multum videntur. Iste autem locus: si non elegantis sit habitationis et aeris: tamen habitatur: habitabilis est: et ratione indulgentie ad eius templum de quo actus est maximus confluxus ciuium: et habitantia loca circumstantia in die sancti Bartholomei. Hoc autem balneum inundatione aquarum pluuialium alteratur: suis effectibus minuuntur.

De balneis sancte Elene.

Stans est a ciuitate septem miliaribus monticulus quidam ynde quaque vallibus vallatus ad quem per aggregum runculus manibus factum peruenitur: cuius in summitate muri oliz ecclesie sancte Elene

Bica. VI.

dedicati adhuc superextant: apud que balnea sunt de sancta elena nuncupata. hic enim mons illa a plaga occidentali tegit: suntque a plaga orientali discooperite: domus vero eorum pulchra est: sed situs malus ac turpis: cum preter monticulum nullus ad sit perambulandi locus. Stat autem apud montem versus meridiem velut stagnatus lacus: unde aer eius loci male qualificatur ex vicinitate aquarum fetentium. Et certe ut in de obseruandis post eorum situs multum contemplandus est. Fons autem in superiori parte montis esse videtur cum sic per eum descendat aqua per canale magnus terra montis coopertus: ad pedes eius balnea sic producens. **Dic** autem fons ut ceteri oculis non videtur: cuius minera est aluminosa cinerea et nitrosa: et falsedine parum participans. Non autem a sulphure absolutur. licet quidam ea a predominio sulphurea scribant: cuius ea caliditatis vehementis esse dicant. Ego vero ut opinor a predominio non est sulphurea. Nam neque visus: neque odor neque gustus illud manifestant. Et pro his recurre supra ad ea que de balneo ebani scripta sunt: et montis groti. De mineris eorum: neque super caliditatis intensiorem se fundet quoniam actum calidiora sunt salsa ipsis sulphureis: quoniam salsa per adustionem fiunt. Et ego dum cuius magnifico capitaneo Carmignola in balneis his pro cura sua moram: ac stationem traherem: de caliditate balnearum ebani disputantes in quibus se prius balneauerat: hec sic adinuicem comparantes: nuncium specialem misimus ebanum. locus est ab hoc tribus miliaribus distans vel circa: secus portantem orologium: et fialam: et data hora implete fuerunt due fiale: una ex aqua ebani: altera ex aqua hac: et certe in caliditate multum differentes inuenire non fuerunt. Addeque quod fontis locus huius monticuli ignoratur: potest enim longinquior ac propior esse. quia ex varietate et balnearum caliditas variatur. Et certe opinor ipsas alumine participare. quia ex re suis in proprietatibus: ceterisque in areolis a virtute eorum de ebano non multum differre. Sed hoc loco ne vacuus discedas: tum quia famosa sunt hec pauca subscribam. **Operationes et proprietates.** Est parumper eo ebani magis calefactiuum exiccatiuum resolutiuum. **Membra capitis.** Confert in egritudinibus capitis: paralisi et nervis humiditate repletis: et spasmus ceterisque egritudinibus suis ex causa frigida et humida venientibus: et ex repletionem. Unde membra ob imbibitionem materie humide: contracta indurata remollit et extendit. **Decoratio.** Confert serpigini: albaras: scabiei: et maculas corporis superficiales emundat. **Membra pectoris.** Confert pectori leso ex causa frigida et humida. **Membra iuncturarum.** Confert iuncturis: et eas confortat: et prohibendo fluxum humiditatis ad eas sic illas a dolore preseruatur: si iuis cum canonibus fuerint applicata. Et in laudem eorum dicam quod iam fama est ceteris omnibus patanis plus in hoc conferre. sed consideret speculator. **Membra nutrimenti.** Stomacho humido subueniunt: et ydropis: et venam habentibus ciuilem. quare etc.

De balneis orthoni montis.

Bica. VII.

Orthonus a viro referunt in armis strenno Orthonus appellato moti rubeo proximus: apud quem olim patania primum edificata fuit nomen sic accipitur: ad cuius pedes piscina magna est: vallibus lacunosis siue stagnis foueis circumdata: a meridie: et plaga orientali detecta: a septentrione vero ipso

Patania

monte et alga defensata: cuius aer certe non bene qualificatus est. Et locus longis in annis inhabitatus fuit: nunc vero: Pataui quadam deuotione virginis gloriose commotus: quā antiquo cui ex nostris eo in loco apparuisse fertur: templum magnificum fabricarūt: ac monasterium ordīs Augustini de obseruātia dedicatū: in quo plurimi existūt claustrales: locum reddētes domesticum et montes. Cuius minera sulphuris aliqd sapit ac salis: et alumine non purā. Est enim piscina hec lutosa: virtutibus compositis dotata. Cuius opationes: electionem naturāq; ut que de balneis Bartholamei sancti dignificare possumus. Dolores antiquos ex causa frigida et hūida tollit: duricies articulosas spleni et idropisi resoluēdo ac mollicādo succurrit. Et hec de balneis septem patauis famosis in presentiarum a nobis tū dixisse sufficiat. Et plurima i eis memorata etiā ad sequētia: ne replicatione hec mea dicta tibi tedio fiant: volo sic nobis satisfacere. Et quoniam de balneis famosis scribere nostra est interio: hic post patauor et domesticor virtutū narrationē: ad extranea me cōuertaz de primis ad longinquiora procedens.

De balneis delapozeta.

Bica. VIII.

Ecum balnea delapozeta dicta i comitatu bononiē si a ciuitate. xl. miliaribus distantia nobis vicina sint et famosa multum: sic de ipsis secundum agemus loco. Dis aut tot attribuunt laudes: totq; occulte proprietates: ut vere sacerri-
ma dici possint: ut et 4. probleumatum. probleumate vltimo. Ex eis enim ut fama est sacre opationes emanāt. Eorum autem oris a duobus saxis et lastrosis montibus est ad meridiem situatis: quorum in medio ut aiunt salis riuus amplius est. Et per duo canalīa duorū mōrium aqua sic defluens balnea duo edificat: vnum in dextris: alterum in sinistris. Ex sinistro autem versus orientalem plagā fumi exeunt et vapores clari ad rubedinem declinātes. Minera autem eorum aluminosa: ut aiunt: et parum sulphurea est: et sale participans et nitro. Sicq; compositas virtutes habet: et certe ut actum: a minera eorum de ebano eius minera non est longinqua multum: quare et ea que ebano in proprietatibus simillima esse deberent. Et hic est locus considerationis non parue: ut cum ita esse videatur: ut cur non esse in vsu potius aque ebani: ut que de ipsa non tot tanteq; laudes: ut de aqua potete enūciātur. Ad arbitror pimum dicendum esse qd bononia ciuitas studiorum omniū qd patauiū vetustior mater fuerit: qua ex re illustres medici suis de his balneis curam: diligentiaq; magnam qui habuerūt sic famosa fecerūt. Et si balnea de ebano: ceteraq; patauina ad vsū: comodūq; hominum pū accesserint: cum patauiū bononia ciuitate antiquior valde fuerit. Adde pterea: quoniam ea que ebani in caliditate nimia habita sint: ut sic potui ut illa de poteta: que veluti frigida est: de quo statim amena: ac conueniēs nō reddat. Sic enim pataui et medici quadam negligentia ducti eam aquam bibere in vsū non perduxerunt. Ego autem tepēfactam: et ad calorem aque potete perductam plurimū ad bibendum cōsului: inueniq; eam et ventrem soluere: et yrinam prouocare. Quod si ea in quātitate siue dosi data fuisset ut illa potete: eisq; cum canonibus: non hesito illam potentissime ventrem soluisse: et yrinam prouocasse. Quod si domine loci existerent: eam per longum canale ad certum locum perducerem: ut sic a fonte longius se separās: veluti tepidam et potui comodam se redderet: ex qua similes effectus his qui delapozeta exire sperarem. Hec enim aq; cui bibitur gustu salredo comprehendit: et odore sulphur: bosq; effectus potentiores in ea que montis groti esse ar-

bitroz. Et speculator consideret: actumq; a Bentili eaz alu-
minosam magis. Ceteri eam sulphurea a predominio scri-
bunt: ut in alembicatione experti sunt. quod minime cre-
do propter rationes supra de minera balnearum ebani et
mōtis groti scriptas: ob quod ad ea que in prioribus: et ad
ea que dicēda sunt de alembicatione diligens scrutator se
transferat. Unde sciendum qd ex alembicatione minere
omniū mineraliū et medior: excepta ea que sulphuris
comprehenduntur aperte. Cum enim sulphuris caliditas
igneā sit: et parua cum corpulentia: tūc ilico in fumū tran-
sit et euāescit. videmus enī qd sulphur igni expōitū sta-
tim consumpta substantia in ignem transmutatur: quare
cum alijs associatam illis caliditatem prestans: ut eūz fer-
ro cinere et huiusmodi: non nisi parua eius pars visu com-
prehenditur: cum multa in fumum transierit: alijs solidio-
ribus: et non ita igneis: quibus cōmiscetur: remanentibus.
Secus autem opinandum si aqua sulphurea fuerit nō cō-
mixta: aut cōmixta parum. Et hic bene consideret specu-
lator: ut post de alembicatione: quātus error nostris in re-
poribus processit. Electio. Situs autem eorū filue-
stris est alpius pistozienfibus propinquus: quo in loco: et
homines July tempore algent: qua ex re eligere oportet
tempus calidum valde: ut a medio Junij vsq; ad augustū
inclusiue. Et a nōnullis augustus magis cōmēdatur: et hoc
si temporis constitutio non obstauerit. Nam et prouerbio
vulgatur prima augusti pluuia nobilitatis paupertatem
inducat. Nam se balneantes vestibus hyemalibus muni-
tos esse oportet: de quo in de obseruandis. Et eligat que
est de nouo scaturiens: nam cum stat per diem: aut per no-
ctem etiā post sex horas statim frigidat caliditatem amittēs
qua reddiū vigorosa. Quapropter potates eam que iaz ste-
rit euacuare faciūt: et calidā scaturientēz veluti virtuosiorē
ingrediunt. Scaturit enim aqua hec his duobus in locis
veluti aqua fontis frigidi. Quo loco accipiat quātum va-
let ad loca longinqua exportata: eūz cito corrumpat ac sa-
porem pdat: de quo in de balneis ebani actū est. Estq; illo-
ad quem per canale fluit foramen hīs spina obturatus: et
hec aqua pax calloz pma existit: et hec haurit et hausta bi-
bit: et de eius potu in de obseruandis dicitur. Natura.
Actū est terminas iam dictas ad tertiū puenire gradum
et illas in caliditate posse remitti: et ga aqua sic siue nature
dimissa ad frigiditatem redit. vnde quanto longius a fonte
discurrit aqua calida: tanto in caliditate plus remittitur.
Quibus accipiendum eūz aqua hec aluminosa et sulphurea
sit ut iam dictū: nō sitq; calida multū qd a fonte est remo-
ta multū: et ad ei remissionē lapidū friditas p quos trās-
it et scaturit qd plimū opat: cū locus ei lapidosus sit: ut actus.
Erit itaq; in pmo gradu vel in pncipio scdī calitas eius po-
nenda. Nam dicit itantes ex occurru ei cū nouiter scatu-
rit se fm oia mēbra vigorari: et p spaciūz tps icrispanē seu
corrugant mēbra. qd magis remissa calitate venit qd ab i-
tensa. Considera. Opatoēs et proprietates. Est iteri-
prae: qd bibira calefactiua: attractiua humorū viscosorū dis-
solutiua: icisina: cū ex diuersis cōponat ut actus. Nam de
his magis post in areola mēbra expulsiōis. Extenuatos
curat: et macrefactos impinguat. Et hic est locus specula-
tionis. Mēbra capitis. Hanc aquā sic nimii cōmē-
dant: et sub timore assumptā oēm aiunt cerebri debilitatē
remouere: cerebriūz rectificat: ac antiquūz eius dolore tol-
lit: oculoūz egritudinibus subuenit: auditūz mirabilr repa-
rat: nariūz fetore exterminat: reumata consumit: paralisi
lingue opitulatur: tumoribusq; gule: ac vocis rancedini.
Mēbra pectoris. Valet cōtra pectoris stricturez et
anbelitū difficultatē. ut dicat equos asinaticos duobus cō-
tinuis mensibus illam aquā potates ab asinate liberari.

De balneis

et sputum sanguinis remouet. **M**embra nutrimenti. **D**electum: quoniam deperditus appetitus recuperat: et offensam digestiuam fortem efficit: et vomitus tollit. Et quod dictum mirabile est: deperdito pregnantum appetitui absque nocumeto proficit atque illius firmat. Nam stante causa a qua effectus continue dependet: ea non remota effectum remoueri posse non videtur. Amplius cum sale multo participet sic potata conturbatiua stomachi redditur: ut de sale actus: et ad vomitus est preparatiua: hoc etiam in potantibus experientia docet: qua ex re iuuare non videtur. Adde quod principis dictus primi secunda. quod aque sulphuree appetitus deiciunt: ac stomachus laxant: quales multi illas de lapozeta esse enunciant. Ceterum cum notabiliter ventres soluat: et urinas prouocet: ventrisque fluxus sit sepe aborsus causa: ut afforissimum. **S**. Consimiliter et urine prouocatiua cum menstrua commoueat. ut princeps: non sic pregnantibus iuuare: ut aiunt arbitrandum sic facile est. Mineralium autem dictorum virtutes speculator diligenter aduertat: quibus sic compositis aqua hec participat: ut sic sibi inuicem contra operantibus se mutuo iuuare videantur. Effectusque varios ac dictum mirabiles sic posse producere. verum a medico semper experientie magis credendum est quam rationi: cum artifex sensualis sit. Opilationes epatis emendat ac splenis. ydropisim non antiquas curat. Et in eius laudes quidam ita processerunt: ut eam ydropes curare dicere non dubitauerint. **M**embra expulsiōis. **I**ntestina mundificat a fecibus: et a superfinitatibus lauat: est enim solutiua ut experientia manifestat: sua vehementi faldedine aut nitrositate. Vermes in intestinis interficit: dolores eorum tollit: et eorum causam et malas qualitates in eis impressas annullando. Renum lassitudinem mirabiliter subuenit: lapides in eis frangit: ac arenulas congregatas: et lapides per urine vias mirabiliter expellit. Et vesicam a suis sordibus prout in tempore mundificat: ut post eius potum per quartum hore ad extra per virgam pellat: tantum diuretica existit. Et hic est speculatio locus: ut cum ex sulphure quo non parum participat: et ex alumine sic stiptica reddatur: ut quomodo tam diuretica tamque solutiua. Nam hos effectus valet ventris solutio: et urine prouocatio ab ea post eius potum: et in debita dosi parum in tempore exire videmus: ut in de obseruandis post. Jam ex habitis solutio aperta est: quoniam tunc sua faldedine: tunc sua nitrositate quibus non parum participat. ventres soluit. Et parte sua sulphurea urinam prouocat: et modus iam in de balneo montis groti in parte dicebatur. Eliquat enim sulphur et humiditates grossas sua vehemēti caliditate in aquosas cursibiles conuertit ut piper: quarum aquosarum expulsio per regiones urinales conuenientius expellitur. Unde secunda problematum problemate. 43. Ut quid piper in parua quantitate assumptum soluit: in magna autem urinas prouocat. Et quidam eam in vlcēribus vesicę cōferre aiunt: quod non facile intelligo: cum magis nocere videatur: sed de hoc infra in de balneis carpensibus. Conferuntque nimie sanguinis egressio: ut per emorroides siue per venas matricis euenietis: menstrua alba constringit: et matricis humiditates resoluit: multumque impregnationi opitulatur. ut de ipsa aqua scribit vir diuinus noster gentilis suo in tempore plurimas vidisse mulieres steriles que huius aque beneficio secunde facie fuerunt. **M**embra iuncturarum. **V**aleat passionibus nervorum: et doloribus iuncturarum ex quacunque causa: ut sic podagrici omnes ex ea liberentur. verum in antiquariis non confert. Sed fortasse quis admirabitur: ut quomodo sic in omnibus cōferat: variisque in egritudinibus: cum in alijs aquis hoc minime cōtingere intelligamus. Id forte respondebit: quoniam

sic sua in caliditate temperata est aliarum respectu: cuius sue qualitates sic ad medium refracte id operari poterunt: quemadmodum medici asserunt oleum rosę temperatum calefactos in frigidare: et in frigidatos calefacere. Ideoque princeps de signis doloris podagre. quinto. materias autem permixtas etc. Et iuuant cum unctionibus temperate caliditate cum quiete: hoc autem temperamentum in ea veniens merito fractionis suarum partium: ex quibus componitur: multorum sic apud vulgares mirandorum effectuum causa esse poterit. Et subtilis indagator speculetur. **V**ulnera et ylcera. **S**cabiem antiquam eradica: et saniem per corpus disperfam educit: vulneribus fraudulentis opitulatur. **F**ebres. **A**fferunt eas in tertianis et quartanis febribus conferre: quod minime credo: quoniam opinor et eam ceterasque terminas nedum febrietibus: sed et colericis aduersis non conuenire: quoniam sic pampius urunt et exiccantur. Et ideo non attendo verbis eorum qui asserunt eam in vlcēribus vesicę cōferre. Et cum in amplioribus huius aque laudibus prosequi tanta cum cōmēdatione sic addēdo sue dignitati mihi detrabere visum sit: ut veluti altera in terris dea sit excolenda: tantum de ea nobis in presentiarum dicta Bononiensium pace sufficiat. Et si speciale regimen habere videatur: nihilominus de eo in obseruandis suo loco dicetur.

De balneis Romandiole.

Reica. V.

Am nobis propositum sit de balneis omnibus Italicis ordinate sic scribere: planeque intelligam omnia compositione participare: sicque virtutibus compositis ut de predictis scriptum est: foretque in parte singulorum sic per singulas areolas discurre. Cum in compositione plurimamque adinuicem conueniant: statui ne longiori sermone tediosus fiam: eas areolas et principales: ac vtiliores subscribere: alias etiam cum opus fuerit non negligere. Et a balneis romandiole exordiar. Castrum enim romandiole sancta maria in bagno nūcupatur: apud quod balnea hec tria sunt de quibus statim: quorum minera a predomino sulphurea scribitur: alumine ferro: ac ere participantia. Nam si sulphure participant ea comprehenduntur signa: ex parte coloris odoris et ceterorum: ut supra in de balneis ebani et montis groti: que posita sunt propter errores ex inaduertentia medicis contingentes. Ista autem sunt veluti ea que de pozeta scaturientia: et ita propinqua ut inter ea muris lapideus solus interueniat: qua ex re cum ita propinqua sint: rationabiliter arbitrari sunt nonnulli illa ex eodem fonte emanare. Et si quidam ea in minera diuersificati sunt: ut ipsum balneum sulphureum et aluminosum esse dicant: quod balneum de turri intulatur: secundum vero vocat balneum de medio: quod magis aluminosum quam sulphureum dicitur: et est temperate caliditatis in qua gaudent scabiosi lesioni: et vlcera habentes: qui in alijs sic stare non possunt: et ideo vocat balneum pultronum. **T**ertium balneum dominarum vocatur. **E**lectio. **E**t eligat in tempore madidus existit: frigidiorque quam in comitatu Paduano. **N**am eius caliditas: etsi videatur remitti frigiditate ferri: tamen non tollit quod in tertio tale sit. et sic eius siccitas caliditate sua supare videtur. **O**pationes et proprietates. **C**alefactumque exiccantius: subtiliatius: humorem dissolutius: attractius: macrefactius: quod potest resolutius: humidius namque ac bitudine carnosius: flaticis potest referens. **M**embra capitis. **C**hatarro humido ac cerebro humido: corize: tinnitui: sibillo: nervis ex repletionem lesis: eorum dolorum: paralisi: epilepsie et diminutioni memorie conferre sic videtur. Et quoniam in passionibus

matricis mirādos effectus ab antiquis productos esse inuentus est: hinc balneus dominarū tertiū nomē accepit. **Membra expulsiōis.** Mirabiliter humiditatibus matricis cōfert: eamq; sic lesā cōfortat: si diligenter que de sulphure alumine ac ferro scripta sunt cōtemplentur. **Membra iuncturarū.** Valet primū cōtra iuncturarū dolores. Et hic diligēter aduertat speculator: quoniam ut actus: medium temperate caliditatis est aliorum respectu: ut sic arbitretur ex diuersis mineris illa sic scaturientia diuersos effectus pducere. Et plurimi magis solertes asseruerūt hec balnea in vigore illis de corfeno assimilari: de quibus statim: et si in actu et potētia que de corfeno sunt calidiora existāt. Sunt autem cooperta a ciuitate Forliū. xxx. miliaribus distantia: apud quas ciuitates quāq; miliariorū distantia castrū est mēdula dictū: in quo est aqua thermalis solutiua que bibi: neq; sapore sulphureo priuatur: ut illa de lapozeta: sed que est i sancta maria in bagno propter sulphuris excellētiā nō bibi. Ceteraz aut areolaz virtutes: quia quibus cōferāt egritudinibus idagator ex dictis speculet.

De balneis ciuitatis lucane.

Beica. X.

Ciuitas lucana

tribus balneis gloriatur: quorum primū de corfeno nomināt: id rus est a ciuitate. xvi. miliaribus distans: cuius in minera diuersificati sunt medici: ipsum nāq; sulphureum aluminosum: nitrosūq; esse gētilis vir diuinus enūciat: cui nō parua fides dāda est. Uolūnus vero de monte chatino: cui hoc balneum multum familiare fuit: eum scribit aluminosum et salgemosum: ut vnum alterū nō superet: paucū siue minimā quātitate sulphuris participans sit. Dec enim discordia ex signis datis de balneo sulphureo supra ut actū in precedētī capitulo facilius tolli potest: cum experiētia sit omniū harum verus iudex.

Electio. Eligatur tēpus: ut de balneis patanis actū. **Natura.** Actū multū calidū est: ut intrātes primo i occurſu vix sustinere possint. mordax etenim et acutus est calor eius paruo tēpore durans: cuius potētia actualis potentiales supat. Sed queret rationabiliter aliquis: unde tanta caliditas actualis si sulphure nō multū participat. Et cuius sal: aut salgēma per adustionem fiant. sic salgēma magis participare videtur. Nam si balnea salia actu calidiora sunt ipsis sulphureis: et cum caliditas illa sic cito trāseat: in re ignea: et subtili fundari videtur. quare sulphuris participatione vacua esse non arbitratur cōsideret speculator. Quibus indicatur ipsū ad finem tertij in caliditate puenire. **Operationes et proprietates.** Est calefactiū: exiccatiū: caloris resolutiū: non parum: quā obrez debiles etiā ex coitu: marasmati: febrientes: et cito resolubiles ab eo se precaueāt. Balneum hoc habet mansiones duas muro quodam intermedio diuisas: quarum altera a fonte est remotior: et mīoris caliditatis: in qua tōgior contrahi mora potest. Est enim aqua hec multū clara ut veluti sapore extraneo carens: ac odore: cum qua habitatores illius loci panem cōficiunt: carnes decoquunt. verum in eorū comestione sitis inducitur: ob qd nitrosam eē magis arbitror. Et certe ut volūnus minima parte sulphuris participare. **Membra capitis.** Valet in egritudinibus capitis frigidis et humidis: et ut de balneis mortis groti: et tantum efficacius est quantum sulphure plus participat: ac minus frigidum est. Et propter sui caliditatem actualem nocet habētibus fluxum sanguinis nariū: ac emorroydarū. unde ab eo mōtis groti ut existimo nō multum diuersificat. **Membra pectoris.** Humiditatem eius exiccat. sicq; asmāti confert. **Membra iun-**

cturarū. Valet in doloribus iuncturarū et egritudinibus neruorum: maxime a causa frigida: et in doloribus remanentibus in membris neruosis propter casus: aut percussionem. Item propter dislocationē in iuncturis factam et in remanentibus post torturam. **Vulnera et vlcera.**

Exiccat vlcera que difficilis sunt consolidationis: et illa curat. Vidi dominū de cesenis malastaz hac ex causa ad illud proficisci: a quo notabile inuamētus non recepit: verum in virtute motiua visus est cōualuisse. **Membra expulsiōis.** Sterilitati ex causa humida prouenienti succurrit: ut sic illas humiditates exiccando ad conceptionem mulieres pparet. valet ad summū in egritudinibus in quibus necessaria est exiccatio. Apud autē balneum hoc sudatorium est quod igrediuntur patientes: asserunt sic in eo sudātes humiditates que ex balneo remāserunt resolui. **Extra circuitum ville balneum est rubeum dictum cuius minera: ut aiunt enea est: et eius aqua modica parue caliditatis: quā calefacere oportet si ea uti volunt. In presentiarum autem non est alicuius fame: fortassis in preterito fuit.**

Tertium balneus de villa vocatur: a corfeno per miliarē distans: eius minera ferrea est: locus est ad modū putei in quo solū tres psonae stare possunt. Est in agendo debilis veluti esset aqua dulcis: nō est in vsu hominū. Et asserūt illud in mala cōplexione calida renū: et epatis cōferre: et sitis remouere: quā alia inducere cōsueuerūt.

De balneis Pisarum.

Beica. XI.

Pisarum comitatus

quāq; balnea habet: quorum

primum apud montem sancti Iuliani positum est: locus is medius inter ciuitatem lucanam et Pisarum est. Est enim scaturiens aqua eius: nominaturq; balneum vetus: quod ceteris solēnius fuit: cuius aqua aliud ingreditur balneum dominarū nuncupatur. Cuius minera aluminosa magis sulphure participat. Et cum in loco sit valloso palludoso multum: ad quem cōfluunt aque alie: que sic earum permixtione leditur: suisq; in effectibus multum debilitatur. Est enim cenosum: et breuiter perstringens: colice confert: iuncturarum doloribus et podagre nō antiquate et sciaticis: humiditatibus matricis: ut cetera aluminosa: et vlceribus. Sicq; de alijs dictatur areolis: ut de aluminosis supra sulphure participantibus. Verum cum inundant pluuias aque: suis in effectibus multum debilitatur: et cetera consimilia balnea: ut balnea sancti Bartholomei in comitatu Paduano de quibus supra. **Secundum est balneum fauie dictū: vehementer sulphureum: nocet calefactis: et confert habentibus egritudines frigidas et humiditas. Tertium sanorum balneus dicitur: eiusdemq; minere: quo sani vtuntur ad se lauandum. Est enim parum de vtroq; participans. Quartum est ab istis aliquantulum separatum: balneum regine dictū a ciuitate tria miliaria distans: ferreū et modico alumine participans scaturiens: ut supra muro vallatur: de quibus actus: quo indagator ex dictis venari poterit. Et licet videatur esse simile suis in effectibus balneo de villa in comitatu Lucano: est tamen eo fortius. Consideret speculator: ut de Patanis et de monte groto. Estq; distans ab his tribus miliaribus balneus quoddam frigidissimū in vallibus stans: et paludibus apud monasteriū fratrum de agriano: cuius mineras esse aiunt marmoreas: quoniam montes omnes illi marmorei sunt: et in istis virtutes est faciendi mulieres steriles prolificas ut aiunt: sed non est in vsu. **Dinc vltimus me non extendo. Et ad quintum principale me conuerto: cui non parue laudes attribuuntur. Distans est a ciuitate miliaribus. xxi.****

De balneis

et vocatur balneum de aquis. Balneum magnum est aqua limpida valde: cuius in fundo est arena. Eius minera est ferrea et aluminosa. et assimilatur balneo de aquinione in comitatu senarum de quo post. sed est minus calidum illo de aquinione: quod potius calefacit propter esse in substantia defiori fundatur. Notabile alterationem recipit: ita ut aliquot et aliquibus annis sit valde nocivum: et rustici ville illius sunt in hoc valde docti. quoniam quando nocivum esse debet: aqua balnei de mense Martii et Aprilis multum turbatur: et citrina efficitur: et fortassis ex hoc colore sic recepto nonnulli voluerunt eius minera esse participare: quibus accipiantur aquae terrarum suis in virtutibus alterari. quandoque de quo post. **Electio.** De mense Madii ad usque medium Julii. sed melius est de mense Julii: et in medio eius est locus ceteris efficacior. **Membra nutrimenti.** De dyscrasiam membrorum nutritivorum caliditas tollit: ydropicis sic ex causa subuenit: et ictericis. Epatis attractivam fortificat: quia ex re ex eo multi macilenti impinguati fuerunt. **Membra expulsiōis.** **Renes** mundificat humiditates ex matrice venientes cōpescit. Hoc tamen balneum asmaticis nocet: et pectus habentibus strictum. Et quandoque ipsos interficit. Et de reliquis virtutibus agitur in de balneo de Aquinione magis famoso: quoniam hoc non est multum famosum. Et in hoc curatus est Nicholaus florētinus macerrimus: propter debilitatem virtutis attractivae: cum fluxu emorroidarum. Aliusque curatus fuit ex fluxu stomaticho: et alius ex fluxu epatico. Et alius curatus est ex ardore vineae: alius ex podagra. Et pluribusque aliis morbis nonnulli: de quibus in de balneo de Aquinione dicitur.

De balneis vulterre.

Bica. XII.

Ad civitates vulterre distant miliaribus

xvi. plurima balnea sunt optimo cum ordine fabricata: et muro vallata: ut accedentes secum stare possint: cum locus is sterilis sit: et non habitatus. Tria enim sunt eadem minera participantia. quia alumine multo et paucio sulphure. Ista in virtute assimilantur balneis de monte groto: et balneis de ebano: ad que pro arcolis recurras supra: quoniam consimilius sunt virtutibus. **Extra** autem circuitum murorum est balneum quoddam: cuius minera est ferrea: et simile est in virtute balneo de villa in comitatu Lucano de quo supra. **Distanter** ab hoc loco duobus miliaribus sunt lacus magni lacones dicti: et vocantur lacones surdi in quibus est mirabilis ebullitio: et ascendit corpuscula cum rumore et impetu ad usque superficiem: et effundit mirabilem effusionem vaporum ut transeuntes aures volando in eas cadant: et ilico cōburantur. Naturam tenent salis sulphuris et aluminis: ut ex eis aquis fiat sulphur alumen et sal magna in quantitate. Ex quo loco accipitur quod ex minera balnearum a predominio sulphurearum sulphur cōficitur. Quapropter cōsiderent qui ita faciliter enunciant hoc vel illud balneum a predominio sulphureum.

De balneis Senarum famosiss.

Bica. XIII.

Imunz gloriatur suis balneis civitas hec: tum

eorum copia: tum ceteris abundantiori virtute: quia praestantiora sunt. Et in primis aggredior balneum de petriolo ceteris famosius: quod a nomine castris propinqui sic nomen accepit a civitate. xv. miliaribus distans. Eius minera sulphurea est multum ac in superficie spuma quandoque adsit sulphurea: aut vniuersum quoddam quod in igne proiectus ardet: et alumi-

ne participat. **Natura.** **Calidum** est et siccum in quarto. **Operationes.** **Calefactum** forte: resolutivum: excitativum: dissolutivum humiditatum: ut in de balneis porrectum. **Electio.** **Eligitur** de mense Septembris et octobris propter sui caliditatem: quidam laudant eum de mense aprilis et madii: quia sic videtur euntes ab eo minus noceri: quoniam recedentes in mensibus primis succedente frigore: et pluvius nocetur ab eis ob pororum apertionem quam ex balneo acquisierunt. Considera que infra dicuntur in dubio in de balneis carpensibus. Nam certe recessus a balneis multum considerandus est: et cultu dignus. **Membra capitis.** **Ducia** eius surditati tinnitui paralisi spasmo tremori: epilepticis etiam maximum affert iuvamentum. **Cōfert** chatarro frigidus et humido multum: cui non excellens iungitur caliditas. Antiquo capitis dolori qui ex frigidityte est. Debiles autem capite et corpore hoc balneum non facilius ingrediant: neque sic ducia eius recipiant: quam forte est in resoluendo et exiccando: ne forti resoluenda virtute maius inde sequatur nocumētum. Unde attendatur consilium. **Desue** inquit in de soda frigida. Incipiamus sicut nostra est consuetudo a debilioribus. Quia ex re tales ducias leniores prius experiatur. **Membra pectoris.** **Exiccatur** et resolvitur pectoris humiditates: et eius frigiditytes tollit. **Membra nutrimenti.** **Princeps.** sulphureae aquae stomachum laxant: et desiderium deiciunt ut supra de balneis montis groti. et tu ibi. quoniam locus est speculationis. Nocet epati calido: et ideo ingredientem premuniatur: ut supra allegato loco. Splenez durus molificatur et tumidum dissolvitur. **Membra expulsiōis.** **Ventositates** intestinum resolvit: vultus duricie cōfert: et renibus calidis nocet. **Vulnera** et ulcera. **Ual** let scabiosis et ulceribus frigidis: bothor: albaras et morfec. **Membra iuncturarum.** **Iuncturarum** humiditates resolvit: et scie et doloribus earum cōfert. **Et** hic dubitatur si balneum illud sic cōfert in preservatione iuncturarum ab incurfu podagrae: ut quidam omni die consueverunt. Arbitror dicendum quod habentes iuncturarum debilitatem complexionalem et compositionalem: nullo modo ad sulphurea et fortia balnea pro preservatione tali accedant: quoniam sic plus debilitantur resolutione caliditatis: ac naturalis humidi quo calor ipse pabulatur. Qui vero iuncturas in compositione robustas et latas habent: ac humiditate abundantes: ad illa secure accedant. Verum pro primis cōsultius est in balnea ferrea ingredi. Et in his omnibus semper est attendenda mora: quoniam magna ad magnam operatur resolutionem. Et noceat dictus principis primi et secundi: quoniam balneum sulphureum facit superfluitates ad membra in quibus est debilitas leniter descendere: ut supra de balneo montis groti et areola. **Membra nutrimenti.** **Et** memores sinus quod que sicca sunt non oportet amplius exiccare. primi. et de his satis. Et adusti colerici priusque balneum tale ingrediantur: bono vitantur cōsilio: cum ad febres parati sint: et balneum hoc sic sua caliditate corpora parata maxime ad febres preparat. primi secunda de dispositionibus aquarum. et canone secunda. aquae sulphureae faciunt accidere febres.

Apud balneum hoc est balneum aliud prope flumen quod farina nuncupatur: quod non multa caliditate participat: in quo prius homines ingrediuntur: sic per ordinem ex mensue scriptum a faciliore inchoantes: quod a toto diuertit: et scabiei cōfert.

Propinquus vero huic est balneum de cornetis in calore tepidum siue remissum: sic dictum: quoniam in eo ponuntur ventose siue corneta absque igne: cuius aqua in flumen cadit. Et huius mineram scriptam non inueni: neque eius

experientia habui: est veluti balneus calidus aque dulcis: neque ad aliquas operationes notabiles accedere memoratum legi.

Estque balneum aliud lapidibus coopertum: cuius minera ferrea est et sulphurea. et huius aque tanta existit caliditas ut in eo homines vix stare possint: quoniam eius caliditas in substantia densa fundata est: potentia quidem rei apud multitudinem forme attendi habet. Est enim calefactum exiccationum: et maior est sua calefactione exiccatio: quare in egritudinibus frigidis: et amplius humidis est potenter valens. Et tu indagator per areolas discurre ut de reliquis actum: quod facile facio. hoc autem sic lapideo circumflexo construi fecit dominus Rodolfus antiquior Lamerini dominus. **M**embra iuncturaz. **C**onfert namque doloribus podagricis: et iuncturas mirabiliter a futura podagra conservat. quapropter arbitror dominum illud balneum illud sic coluisse.

Ab isto enim balneum aliud egreditur discoopertum non tantum caliditatis: in quo melius stare possunt homines: quo utitur ad discrasiam stomachi et splenis a causa frigida et humida venientem.

Ante autem balnea hec quatuor balneum quoddam reperitur notabiliter calidum in eius extremitate tres habens uncias: quod ut arbitror sulfure multo participat: et cadit in balneum: in quo nudi illas recipiunt. hoc autem multum inflamat: et ideo habentes par calidum: ac renes debet se premunire frigidis: ut in de balneo montis groti actum. Et hoc digestum uam plus ceteris debilitat. Estque sua in virtute: ac proprietate bus balneo primo de petriolo dicto simile.

Et iuxta hoc per certam distantiam est aliud quod ab ipso egreditur: sic longitudine vie in qualitatibus suis remissius.

Estque illic cooperta mansio ubi homines unciam recipiunt: super scamnum extensis pilcos pforatos in capite tenentes: ut sic aqua non nisi discoopertam capitis partem percutiat. Et ad eum vel aliud non accedant: nisi corpore prius mundificato ab humore peccante.

Ex alio autem portis latere balnea sunt dominaz nuncupata idem virtutibus potentia. **M**embra expulsiōis. **F**rigiditati matricis summe conferunt. **M**embra nutritiōis. **S**tomacho et passionibus eius frigidis et humidis conferunt. **M**embra capitis. **D**olori eius. **M**embra iuncturarum. **P**odagre et similibus: ut supra de primo.

Altra vero flumen per tres balistatas balneum est quod caldenarum nuncupatur: circumflexo lapideo coopertum: cuius aqua clarissima existit. Et huius minera ut aiunt ferrea est: et aluminosa: quoniam est sua in caliditate velut temperatus. sed est valde exiccationum: quare membra fortiter unit et aggregat: et conferunt laxitati membrorum nutritiōis: et non multum calefacit. unde princeps primi. **E**t ferree quidem splenis resolunt: et non coire valentes adiuvant. Et arbitror debilibus in iuncturis hoc multum conferre debere. Et ex isto aliqui bibunt: aliqui enemata imponi faciunt ut asperitatem removeant a balneo petrioli inducta: quoniam pus stant homines in illis petrioli: que asperitatem propter sulfur inducunt. Et per duos dies antequam recedant: bis in die ad istud veniunt ut sic digestiva virtus ex primo debilitata per istud restauretur. Et hoc in loco duo sunt balnea: primum virosum: reliquum dominarum dictum.

Estque a petrioli quinque miliaribus distans balneum quod de macereto dicitur: cuius minera est sulphurea: non tamen tante existit acuitatis: ut est balneum de petriolo: et eius aqua est longe clarior. **U**lcera. **C**onuenit scabiosis proprie. **M**embra iuncturaz. **D**oloribus iuncturaz et passionibus frigidis et humidis: reliquorumque membrorum ut balneum petrioli. sed non est eque potens: et propterea melius est ab hoc incipere: ut ex me sue auctorizat.

Est aliud balneum rapolani dictum: iuxta civitatem extensum. cuius minera est multum sulfurea. **O**perationes et proprietates. **D**es ac de omnibus membris memoratas in eo quod de petriolo sic habere videtur. **U**lcera. **Q**uia fortius existit valet ad scabiem grossam: quoniam exicat materias cutaneas. **M**embra expulsiōis. **M**atricis dispositiones humidas potenter tollit: atque puritum in toto existet em. Et ex consilio gentilis multi ex his dispositionibus curati fuere.

Estque balneum aliud de aquinone dictum. a civitate viginti miliaribus distans: cuius minera ferrea est: et huminosa ere participans: suis virtutibus balneo regine in comitatu Pisano existenti simile: tamen grossioris est substantie: ideo tardioris impressione operatur. **M**embra nutritiōis. **U**lcerate epate calefactis: scabiosis membris nutritiōis alijs: quia stomacho et intestinis: spleni ceterisque talibus calefactis: ac laxatis. Quoniam ex causa calida: et ictericis ex eadem subuenit: et hyposarce: tympaniti aquositate exiccando: mundificat renes. **M**embra capitis. **C**hararro calido prodest: et omni male nervorum dispositioni ex eadem causa provenienti.

Balneum sancti philippi: iuxta rodocophanum. xviii. miliaribus a civitate distans: cuius minera ut asserit Sentiilis in primo suo tractatu: earum est virtutum: quarum est balneum petrioli: sed sit ut bilioris substantie. In secundo vero tractatu suo iudicio plurimum aliorum medicorum qui de ea aqua experientiam fecerunt: scribit hoc mineram nitrosam habere: cum multum subtiliet et resoluat. Et ex hoc inferatur natura eius minus illius calidam esse et siccam. Propter quod valet in egritudinibus capitalibus frigidis et humidis: et est efficacius illo in hoc: quoniam balnea sulphurea in his passionibus sunt suspecta magis quam aluminosa: aut nitrosa: quoniam sulfur dissolvit humiditates corporis: propter quod stomachum laxat ut supra de balneo montis groti: sub areola. membra nutritiōis. Sensu autem eius aque lenitas percipitur ea maior que in aqua petrioli: quoniam cum super caput aqua distillat ceteris servatis paribus non tanta sentitur gravitas. **M**embra iuncturarum. **U**lcerate podagre et doloribus iuncturaz: frigiditati nervorum. **E**lectio ut de alijs. Et nota quod aqua huius balnei multum alterat inundatione aquarum et veterum multiplicatio: ne: ut experientia docet.

Postremum facio balneum prope petriolum: quod quodam in monticulo nascitur: aqua borla dictum: que est nitrosa: et solutiva: et doloribus iuncturarum conferunt: ut in ea sedentes a dolore scie liberentur. Cetera multa sunt alia diversis mineris participantia: ut quedam sulphurea: quedam temperata: a quorum recitatione superfedeo: quoniam ex habitis: et ex dicendis: et minere et sue virtutes sic note relinquuntur.

De balneis viterby.

Rub. XIII.

Non enim minus magnificiunt balnea sua viterbienses viri qui in eo ruz copia et gloriosis suis virtutibus superbiunt in quietes decem singularia balnea suo in comitatu possidere. Quorum virtuosius: et primum faciunt balneum de grota dictum: per miliare unum a civitate distans: arcu lapideo tectum: cuius minera ut aiunt ferrea est et enea. Nam eius aque color ad auri colorem tendit: propter quod opinantur eam auri tenere. In sapore quidem percipitur ut gustus eris: propter quod a minera eius expositi non videtur. Nam ut Aristotiles de proprietatibus elementorum: duo sunt sensus qui de mineris terminant iudicium deponunt: visus videlicet et gustus. Nec enim aqua cum bibitur et soluat: a sale vel nitro non emacuat in totum.

De balneis

Quibus inducit balneum hoc cōpositū esse virtutē. Hec autem lipidissima est: et gustui sic delectabilis se reddit: ut quicquid ab egrotantibus ex ea bibatur incredibilis sit: nullo ex tanto potu nocumēto pcepto. **¶** **Nā.** **¶** **Ponit** a p̄dicio ferrea: et cū sic micris alijs calis p̄cipiet ut eret: et sale vltimo: velut spata eē v̄r. Nā ipsa est exiccata stipicitatē hīs notabilē: p̄ qd mēbra relaxata cōfortat: estq; resolutiua: calefactiua: sūi faciēs: et supfluitatū p̄sumptiua. Et est tāte subtilitatis aq̄ hec: ut cū exportat i vasis bñ obturatis eua nescat. **¶** **Electio.** **¶** **Eligat** tēpus veris et autūni: nō itur ad eū tpe estus neq; tēpore frigoris: sed de mēse aprilis: et madij: septēbris et octobris: moraq; in eo p̄bat ad virtutis tolerātiā debite cōmēsuratā. **¶** **Mēbra capitis.** **¶** **Lere** bzi digestiua cōfortat. p̄pterea in cōfortādo visum mira biliter opat. valet. n. ad visum caliginosum obscurum: ad chataractas p̄cipue ad lippitudines: ad descēsū humidita tum ad oculos: sic spūs viles p̄fortat: et debilitati visus in senibz iuuamētū p̄stat. chatarro etiam cōfert paralisi et sp̄asmo: ceterisq; nervorum passionibz: et originibz eorum. **¶** **Membra pectoris.** **¶** **Asmaticis** et pulmonē hñtibz de bilē subuenit. **¶** **Mēbra nutrimēti.** **¶** **Stomachū** cōfor tat: appetitū puocat deiectionē: digestiōē pcurat: vnde cō nalescētēs sic appetitū et digestiōē deiectionis statim cum ad eū se trāsserūt ab his nocumētis releuant. Quinimo im pregnātibz appetitū facit moderatū: si ex ea bibūt: sed post tres mēses imp̄gnationis bibere nō debēt: qz piculuz iurrit aborsus. Spleneticis et epaticis cōfert: eoz virtutes p̄fortando: et breuiter omnibz virtutibz naturalibz subuenit. **¶** **Mēbra expulsiōis.** **¶** **Renum** opilones apit: et ipsos mūdificat: arenulis mucositatibz et lapidi eoz quē frangit mirabilr cum sic potus eius fuerit visus: vñ plures ab eo cro nice vexati sic liberant: et citius si eo pro tpe iustinum: aut litontripon et hā ad lapidē frāgēdū vñ erūt ante vel post balnei introitū. Similit. nō de lapide vesice dicēdū. Nam de his sepe visa est: et indies videt exp̄ietia. Curat dolores colicos iliacos: siue ab humoribus: siue a v̄ro puenerint. Matricē cōfortat humiditatem relaxatā. ventrē soluit bi bita: ac supfluitates vinctuosas et grossas educit. **¶** **Ulce ra** et apata. **¶** **Scrofulas** resoluunt: carbūculis et vlcibus cōfert. **¶** **Membra iuncturaz.** **¶** **Podagricis** subuenit: ad qd securius ire p̄it pro p̄seruatione a futuro dolore. Iūcturas p̄biles natura hñtes et graciles: de quo supra de balneo petrioli. Balneū autē hoc cōuenit fracture ossūz: et restaurationē eoz mltū fortē efficit. vnde p̄nceps. Erce aque ferree et salse: etiam iuuat in egritudinibz que sunt ex friditate et humiditate: et in doloribz articuloz et podagre: et osferūt laxitati et asmat: conferūt carbūculis et vlcibz. **¶** **Aliud** balneū est notatū balneum vallis chaym: qd alio noie balneū dñaz dñ. hoc nāq; cum calidissimū sit male tolerāt viri: sed mulieres meli. Angustianf. n. viri ex par ua mora in eo. Et est aqua hec calidior in hyeme qz in esta te: p̄pter qd arbitroz cauernā fontis intrinseci bitumē nrm aqua colligē: a superficie terre nō multū distare: qm tanta caliditas hyemalis nō nisi per antiparistatim puenire vi det: sic a frigiditate aeris circūstatis: ut in aquis puteoz tpe hyemis cōtingit. Et ut supra p̄ ca. scōi auctoritate ari stotilis de antiparistasi q̄ fortificat ignis et hne et mōtibz. Et cum p̄ oēs balnea pulicani scribant ferro alumine: et ere participare: hinc cum balneum hoc sit vehemētē cali dum: minera eius alumine plus et ere p̄cipabit qz ferro. Quia ex re calidū ad p̄ncipiū quarti dicēdū est et siccum. nam multa stipicitate participat ferri et aluminis rōne: et sic habet eius naturā. Ulex a nōnullis sulfurea esse putatur cum ad sic dicēdū tāta caliditas p̄uideat. Sed iam ut supra d̄ balneo sancte Elene dicebat: ferroz aque nō erat

efficax signum ad cōcludēdū aquā esse a p̄dominio sulfu ream. Et tu ibi. **¶** **Operationes** et p̄petates. **¶** **Est** vehemē ter calefactiua: exiccatiua: stipiciua: mēbroz relaxatoz cōfortatiua: cōgregatiua: aperitiua: resolutiua et hz. **¶** **Mēbra nutrimēti.** **¶** **Cōfert** stomacho frido et humi do: cuius parietes sunt relaxati: aperit opilones epatis et splenis. Sed qui hōz mēbroz caliditate vexant: illud nō nisi euz cautela: ut supra ingrediant. **¶** **Mēbra expulsiō nis.** **¶** **Spālē** cōmēdationē recipit in passionibz matricis disponēdo eam ad cōceptionē: illā mūdificādo abstergen do et cōfortādo: qd intellige ex cā frida et humida puenien tibz. Mēstrua puocat. nam p̄ his passionibz in dies mul lieres ad eam accedūt. **¶** **Mēbra iūcturaz.** **¶** **Ualē** do lozibus earūz: et podagre et oibus egritudinibz nervosis ex repletionē: dūmodo causa frida et humida fuerit. Valeret qz sua resoluēz p̄ pauca causa foret calida. Et tu cōsidera quoniam sic signum sumptum a iuuatibus et nocentibus non semper est efficax.

¶ **Tertiū** balneū cruciatoz notat: nomē qdē dictū horri bile fatis: in quo ducie sunt in balneum cadētes: cuius mi nera ut asserūt sulfurea est. hec qdē aqua grosse substātie est: et calidior actu qz p̄cedēs: qm in grossiori fundat substā tiam: neq; ut alia a ferrea et enea minera euacuat. Estq; nā sic calidius p̄cedēt. **¶** **Operationes** et p̄prietates. **¶** **In** oibus valet ut p̄cedēs: in chatarro frido. vnde sic exiccā do: calefaciēdo: origines nervoz cōfortando mirabilr po dagricis: et iūcturis debilibz valet. Unde multi in ambu lando impotētes ex v̄su eius balnei curati fuere. vñ in pas sionibus cerebri frigidis et humidis: et originū nervozum potenter conferre sentitur.

¶ **Quartū** est balneum bulicani per miliare a viterbo dī stans: per riuulos bulicani exiēs. est enim tēperate calidi tatis. Cuius minera est aluminosa et ferrea. **¶** **Nā.** **¶** **Est** exiccatiua nō calefactiua: p̄pter qd valet epati supcalefa ctō: et in egritudinibz ab humoribus colericis veniētibz et adustis. Quāobz mirabilr curat scabiē vlcerosam adu stam: et leprosis cōfert: et oēs humores cutaneos tale potē ter resoluūt ac p̄sumit. humiditatemq; ad ydropē p̄parātes delet. **¶** **Electio.** **¶** **Tpe** estatis: et hec aqua eodē die nūc ad colorē auri: nūc auricalchi: nūc stanni mutat mirabile visu: et tu causam speculare.

¶ **Quintū** est balneum de bussetis sic dñm: cuius minera sulfurea a p̄dominio scribit. et ferrea participet. hoc in vir tutibus suis balneo cruciatoz assimilāt. **¶** **Mēbra iūc turaz.** **¶** **Sūme** cōmendat in dislocatione: quia sic dis locata ossa reducit: et fractis potēter subuenit. Et his duo bus casibus aiunt mirabilē hēre p̄prietatē. hec eniz aqua subtilis est substātie: et subtilioris qz p̄cedētia. **¶** **Mēbra capitis.** **¶** **Valēt** mollificatis et passionibz nervoz sciati ce: doloribz intestinoz: quia colico yliaco ex causa frigida et humida veniētibus: quinimo hos antiquatos et incurv biles reputatos dissolvit ac liberat.

¶ **Sextū** est balneum de palatys dictum: cuius minera sulfurea est et aluminosa: p̄dominate alumine: et simile est balneo de monte grotto supra in comitatu paduano. Qd quidē easdē virtutes hz ut illud per suas aureolas dīscur rendas. Verum vñum sibi attribuit singulare: qd omnes scabiē qualiscūq; sit curat: et cutis infectionē plus ceteris tollit. Et arbitrat id cōtingere: quoniam a forma specifica epar respiciat. Nā et in p̄ leprosi vidētur ab eo curari.

¶ **Septimū** nominat sancte marie in felice sulfurea est et ferrea: cuius aqua leuissima existit: et caloris sui imp̄ssio suavis: ita ut nōnulli cum balneum suūc nominēt. Huic tres assignātur virtutes. Prima qm paralisi: ac nervoz pas sionibus mirabilr opitulāt: pari modo doloribus intellu

no: vt colico 2 yliaco: ac eoz v̄tositatib⁹. Tertia qm̄ ar-
teticis 2 podagricis potēter subuenit: omnibus sic egritu-
dinibus ex materia flegmatica ortis.

Octauū balneum prati dī: cuius minera sulfurea est nō
multū: 2 ei⁹ aq̄ est bibitioni sani suauis. Huic vna spāliter
laus attribuit: qm̄ mirabilr sedat dolores m̄ficiis 2 suauiter:
ac itestinoz ex cā v̄tosa veniētes. nā v̄tositas matri-
cis difficilis est curatōis: maxime cū ātiquat. Nā pnceps
de ea: mulieres v̄tplimū cōmoriunt cum ea. H3 2 ceteras
v̄tutes in ceteris mēbris: vt de balneis sulfureis actum.

Nonū noīat balneū paganelli: cui⁹ aq̄ clara est: 2 non
tāte caliditatis vt pcedēs: que bibi 2 i eius potu duos p-
ducit effect⁹: stōz videlz 2 mēbra nutritiua 2 fortare: mem-
brisq; expulsionis nō mediocriter 2 ferre. **M**ēbra nu-
trimēti. **F**lico adiuuat appetitū deiectum: 2 stōz maras-
matū reducit 2 ipinguat: p̄cipue qm̄ est talis ppter debilita-
tēviloz eius. qm̄ si foret a mala cōplone sicca: cū p̄iugeref
caliditas nō video quātr iuuaret. nāz digestiua optime cō-
fortat. **M**ēbra expulsionis. **E**ducit solone mās mu-
cosas: v̄rina 2 emorroydes puocat: 2 mēstria 2 matricez a
supfluitatib⁹ purgat: ppter qd pgnātes illō igredi verent
renes mūdificat. Et hic aduertat: qm̄ scribit q miera ei⁹
enea sit: 2 vt actum: multoz opinio discurret: q oīa balnea
pulicani aluminosa: ac ferrea sint. Vñ considerās aq̄ clari-
tatem: qz sic solutiua sit: 2 puocatiua: arbitroz illā nitro 2
sale: 2 alumie magis p̄cipare qz ere. Et si es etiā sit soluti-
uum: vt supra de eo. nā si enea foret a p̄dominio nō videre-
tur aq̄ colorē a citrio euenire. **M**ēbra iūcturaz. **L**ō
uenit podagre: 2 ligamēta iūcturaruz cōfortat. Unde ex
podagra nōnulli liberati fuere.

Decimū balneū asinele noīatū: cuius miera: vt aiūt qdā:
enea est a p̄dominio: 2 sulfure pauco participans: cui be at-
tribunt laudes. **M**ēbra nutritiua. **S**tomaco con-
fert epati 2 spleni. Et est tāte subtilitatis vt penetrādo opi-
fert eoz remoueat: ac ydropē in eis factā: 2 dolorib⁹ i
his mēbris antiq̄tis miro modo subuenit. **M**ēbra ex-
pulsionis. **P**urgat matricē: 2 eam ad p̄cipiēdū pparat:
mēstria puocat: 2 ozificia venarum emorroydarum apit.
Apata. **E**t mēbroz iterioz apata in breui maturat
2 apit. aq̄ enīz hec clarissima est 2 limpida 2 trāsparens. Po-
stremo vt actū diuersitas est iter scribētes de minera hoz
balneoz: 2 ego illā nō ful expt⁹. Sed q voluerit expiri po-
terit cū documēto ifra ponēdo: dū de elābicatione aquaz
termaz sermo fiet. Et hec oīa balnea apud ciuitates sunt:
vt aliqua distātia sint per miliare: quedam per miliare cū
medio: nōnulla per duo.

De balneo Esculi.

Reica. XV.

Esculuz ciuitas balneo vno gaudet: cui
ius aqua est parū calida: 2 ideo
ad ipsum itur tēpoze magni estus: qz eo in tpe
radys solarib⁹ calefit: cuius minera est sulfu-
rea multa pte aquosa participās. Et vna laus
ei dat: vt nō pax 2 ferat in neruis debilitatis: 2 nocet mul-
tum oculis debilib⁹: valet vt cetera sulfurea in passionib⁹
supius memoratis: 2 ad ipm̄ itur tpe mady. v̄z debile est
in suis vir tutibus.

De balneis vrbis veteris.

Reica. XV.

Ec ciuitas h3 castrū vnum sanct⁹ La-
stians nomie: apud quod
ad distātiā paruiam: quoniam circa milia-
re mediuz: plurima existūt balnea: quoz oīz
minera vt describit aluminosa est a p̄domi-
nio ferro participās. Et sunt numero nouem:
quoz p̄m ū ponit balneū de laterra noīatum. **M**ēbra
expulsiōis. **V**aleat in passionibus frigidis matricis: in

passionibus renū: vnde stātes in ea mingere facit: vt sic re-
nes a lapide 2 arenulis mūdificet: 2 vesicam ipsam ac eoz
mucositates. Sed mirandū est quō puocat cum multum
stipticet: forte dicet: qm̄ cōstringat sua stipticitate vias v̄-
tris: 2 sic per illas calefacte humiditates 2 calitate attra-
cte exire minime possint. v̄tus ab eis sic stimulata: cūz iaz
ligde sint per regionē cōueniētē conat illas expellere que
est v̄rine via. Et hec r̄sio vt euitet fuga miseroz pronūc
pace intelligentiū sustineat. **M**embra iūcturarum.
Valeat i passionibus fridis 2 humidis earum. Et certe ē
opinādum q egritudinibus in alyz mēbris ex causa frida
2 humida 2 tingētibus cōferat: calefaciēdo: resolūdo: expic-
cando: 2 fortiter stipticando.

Secūdo ponit balneū caldāia dictū: qd p̄mo calidius ē
multū: qm̄mo valde calidū est: ita vt in eo hoies longā mo-
ram sustinere minime possint: quare existimādum minus
de ferro participare. **U**lcera 2 botbor. **S**pālē p̄prie-
tates h3 in mūdificādo cutim: 2 spāliter a scabie valde hu-
mida: qm̄ est vebemēter exiccatiū. valet 2 potēter in oī-
bus egritudinibus frigidis 2 humidis.

Tertiū balneū sancte marie dī: hoc qdē valde calidum
est 2 siccū. **M**ēbra capitis. **V**aleat paraliticis: tremu-
lis: stupidis: spasmatib⁹ ex spāmo replōis: chatarro frido
2 humido. Sode antiq̄ fride. **M**ēbra nutritiua. **L**ō
fert ydropis ex cā frida. **M**ēbra iūcturaz. **V**aleat
podagre ex causa frigida: 2 arteticis ex eadez. **M**ēbra
expulsionis. **H**umiditates matricis exiccat.

Quartū noīat balneū de caldagna: est qdē calidū valde
2 siccū: qdōdē multo p̄cipat a lumie: multo plus qz ferro
Ducias h3 i balneū cadētes: qz hoies diu sufferre nō p̄nt.
Mēbra capitis. **C**hatarro frido 2 humido confert.
Mēbra iūcturaz. **P**odagricis magnū p̄stat iuuamētum.
Ulcera. **S**cabiei hūide mirabilr opitulat.

Quitū dī balneuz ficūcelle fixe delafigatella. Est enim
i calitate tpatū: sic alumie 2 ferro p̄cipiās. **M**ēbra nu-
trimēti. **L**ōfert stō calefacto 2 nō calefacto: sic appeti-
tus i eis acuēdo: epati mirabilr 2 spleni subuenit: pp qd for-
tassis sic ab epate nomen accepit. **M**ēbra expulsionis.
Humiditate m̄ficiis tollit: 2 hec aq̄ bibi de duob⁹ muris
exiēs: vt vna cala sit: 2 reliq̄ frida: vt de his actum.

Sextū balneū grote nūcupat. Cui⁹ p̄petas est ad remo-
uendum scabiē malam ylcerosam 2 lepram.

Septimū balneum sancti Georgy dī: calidum 2 siccum:
sed amplius siccum. Cui vnica sic laus excellēs datur: vt
vulnēra 2 ylcera antiqua consolidet.

S⁹ balneū poiū noīat: calz subtiliatū 2 sudorl puocatiū
2 ideo balneū d luto dcm̄: cui⁹ p̄petates sūt ad ylcera sordi-
da 2 difficilr 2 solidatōis sanāda: ad crurū grossitiē tollēda
2 ad nervos 2 ctos: i qb⁹ stare oz patiētes vltra mēsez cū oi-
midio: 2 vsq; ad duos. Dūz aut balneoz aq̄ clarissima est
2 bibi: 2 ex eadē clisteria fiūt. Et ad hec p̄gūt hoies d mē-
se martij vsq; ad mēsez septēbris. S3 t̄pis p̄stōne modera-
re oz in eūdo ad illa: 2 ad alia: fm̄ maiorē qut miorē calidi-
tatem eozū: vt in de obseruādis infra. 2 in dubio in fine de
balneis carpenfib⁹.

De balneis Perusij.

Reica. XVII.

Perusiuz ciuitas isignis vnicū balneuz
possidet: q certe nō multū glo-
riari pōt: balneuz mōtis alti nūcupatū. Nam
ei⁹ aq̄ n̄gra 2 fetida ē: h̄yme frida: estare aut
radys solarib⁹ 2 stellaz calefit. Cui⁹ miera sul-
fure p̄cipat: 2 nō multo: p̄cipatq; aspalto. Cōfert antez
egritudinibus de mā frigida 2 humida. Et certe opinor si
millimū esse balneo de sancto Bartholomeo in comita-
tu paduano de quo actum: 2 aqua eius non sit fetida.

RR

Balneuz de la Perre

Balneu Caldaia

Balneu S. Marie

Balneu de Caldagna

Balneu Ficūcelle

Balneu grote

Balneu S. Georgij

Balneu Poiū

Balneu de Luto

De balneis

De balneo montis catini.

Beica XVIII.

Magnum

Ugolinus de morte catino
balneis eiusdem castri scri-
psit: quaz vtutes quas magno cu studio ipse do-
ctor inuestigauit silerio no pteribo. Apd. n. castru
illd p miliare aq false maxima est copia. vii bal-
neum vnu antiquissimum est: de quo nulla habet memoria
asserunt tñ hoies illud magnaz fuisse vtutum. Et vt ruina
docet iam fuit pulchre coponis et forme. In hoc repit pua
quãtitas aque false eum aq dolci pmitte: et est ibi velut pa-
lus: circa cuius circumferentiã nascit tamariscus magna in-
q̃titate: et rustici illius loci eo vtunt in doloribus iunctu-
raz: podagre: scie: et dozi: et sentiunt ex eo sic se iuuari.

Aliud est balneu in duo diuisu: vt in altera pte stet mu-
lieres: soleniterq; ordinatum est. Membra iucturatum.
Ualet podagre: scie similibusq; dolorib; . Ulcera et
apostemata. Lofert scabiei et yndimã tollit.

Tertiu est balneu nouuz: p coitate flozetie ordinatum.
iz zo. vt inde vtilitatẽ pecuniosam sibi yedicaret: no ad ho-
minum salutẽ. Sperabat. n. ex ea aqua falsa salis abundã-
tiam habere. Qd cum expri fuerint expẽsam introitus ex-
cedere: opus illud reliquerunt. Dñic aut no nisi pauce lau-
des attribui possunt. hinc breuib; claudẽs dico q; homies
illi de mense Juny: et aliqui de mense Augusti eam bibũt. vt
sit de aqua potete. Soluit ventrem mirabiliter: vomitus
prouocat: opilationes renum aperit: frangit lapides in eis
et vermes potentes interficit: et per accidens expellit. Et
hec de illis.

De balneis in terra laboris a Neapo: itanis de agnano
(dictis. Beica XIX.

Erra

laboris decez balnea possider: qbus
vt aiunt tot sunt vtutes: vt ab omni
lãguore homies liberet: que modo mortales la-
tent. Nam cu ille litteris in marmore sculptis
sic indicaretur: vt vnũq; balneuz sic lris idicãtib; vir-
tutes suas manifestaret: medici inuidia quadã moti et auar-
ritia eas lras aboluerunt vt actum: quo fit vt oes no nobis
sint manifeste. Sed qm id fabulosum facio: hinc ad mani-
festãdas eaz virtutes: quas in quibusdã versibus exame-
tris et pentametris collegi me cõuertã: et eoz pmi sudato-
rium nominatũ faciã. Est enim testudo quedã parua: quã
igrediunt hoies: i qua sudat ex parua in ea mora ptracta:
ante quã lacus est ranis et colubrib; plentis: in quo non na-
scunt pisces. Diuis aut minera no mihi nota est: sed ex ef-
fectibus aliquat compedi: et ex vicinitate minere alioz
sibi ppinquoz: que cu sulphure participet: ipsuz ab eo ab-
solutum esse no est opinadum. Membra expulsiõis.
Ualet doloribus illozum. Ulcera. Scabiei et cu-
taneis egritudinibus.

Aliud noiaf sulphureum. Membra capitis. Ualet
dolori antiquo capitis: et spelit lachrimas oculo: visum
acuit. Membra nutrimẽti. Ualet dolorib; stomachi
ex causa frida: et fert vomitum. Membra expulsiõis.
Steriles ad cõcipiẽdũ pparat: qm cã talis est ex frigore
et humiditate purgat flegmaticã. Ulcera. Scabiẽm
curat. Febres. Afferunt curare febres et rigores eaz:
quod non credo.

Tertiu nominat de bulla. Membra capitis. Ualet
in passionibus capitis: et lĩmẽ oculo: acuit. Membra nu-
trimẽti. Confert epati et spleni. Membra expulsiõ-
nis. Purgat matricẽm.

Quartũ astrane noiaf. Membra capitis. Ducia ei?
chatarro subuenit. branche et corizer: et passis oculis hec aq
pstat opẽ. Membra nutrimẽti. Stomachi fastidium
tollit: et appetitus p̃uocat. Membra pectoris. Pul-

monem recreat a tussi fatigatum: et pectus lenit: raucedi-
nem vocis expellit.

Quintũ de iucare dictuz: estq; iuxta lit? maris positum.
Membra nutrimẽti. Lofortat stõs et epar. Membra pec-
toris. Pect? ofortat: animũ letificat: et gaudia in
eo inducit: suspiria tollit: et faciunt alacres in muliere vires.

Membra expulsiõis. Lofortat renes: et coitu excitat
de qb; of. Efficiunt veneris renes ad plia fortes. Febres
Aliut annihilare fortes et tetras febres. Et q; valẽt et bi-
ce pme et scõe spẽi: hoc credere mihi difficile est.

Balneũ locus est apud lit? maris: est. n. fons p̃uus et viri-
bus amplius. de quo scribit de morbo quocũq; dolor seu
grauitate quis: Loc? aq tali tpe liberabis. Membra ca-
pitis. Lofert oculo: obscuritati et caligini: et catharacte
Lofortat caput: et catharro subuenit. Membra nutrimẽ-
ti. Lofortat stomachũ: et ei? digestiua. Membra expul-
siõis. Lofortat renes: cõsumptos reficit: et multa opat:
auditu mirãda. Et iõ neapolitani hoc pte ceteris diligunt:
quo scribit. Ut paries illic se credat eẽ deum. Est enim aq
suauis tepida: et corpori multum grata.

Balneũ de tripra iuxta lit? maris exis no est aq cala: et
dulcis ad potadũ. Membra nutrimẽti. Debilitatẽ stõi
tollit potata et eparis. Is nocet ydropicis. Membra pecto-
ris. Pulmonem letum sanat: et tussim mitigat ac tollit.

Membra expulsiõis. Calefacta et bibita yẽtrẽ lenit.
Febres. Ariditatẽ mebroz ex febre veniẽtẽ tollit.

Decoratio. Afferunt curis infectiones.

Reliquũ petra dictũ: qm petra frãgit. Membra capiti-
lis. Oes capitis q̃relas depellit: surditati subuenit: caligini
oculo: et catharacte. Membra pectoris. Lofortat pe-
ct? et cor: apit yvine vias miro mō: vt sic ab eis expellat are-
nulas et lapidẽ in eis genitũ frãgit cũ calida potata fuerit.

Nonũ celatura of. Membra pectoris. Lox letificat.
pulmonẽ et tussis tollit et liberat: aptos ab icursu in eã pser-
uat: si de ea fuerit sepe potata que descensu chatarri facta
est. Membra nutrimẽti. Stomachum confortat: et di-
gestiuam eius: et appetitum excitat.

Decimũ lauacũ nominat. Membra pectoris. Pul-
monẽ purgat. Membra nutrimẽti. Lofert spleni et du-
riciei ei?: et epati subuenit. Modus aut inuestigãdi mieras
eoz habebit infra suo loco: q; vltimo capitulo.

De balneis ciuitatis aquensis. Beica XX.

Quis

ciuitas est apud mōrẽ ferratũ: ab ale-
xandria delapaia. xvi. miliaribus di-
stans. In q; ciuitate sup plateaz duo sunt balnea
ex eodẽ fonte descendẽtia: q; fons ab ipsis distat
semi iactu lapidis: et e arcu lapideo tect? ne pue-
ris bestysq; alijs offendiculũ fiat. Cui? aq calissima existit.

Primũ balneu magnũ e lapidib; circũcirca ornatũ. Scõs
vo iuxta h positũ ab eo exis balneu dñaz vocabat. Nũc
vo pstructa est dom? apud ista: i q; ciuis qdã ordiauit estua-
riũ siccũ: ex fumo balnei trãseũtis factũ: ad qd homies va-
dunt. Et ex hac aq elenat fum? sic p domũ trãseũte: q; con-
struit balneu vnu pui coopũ: qd modo ad honestatẽ bal-
neum dñaz nũcipat. Fontis aut minere noticiã non
hẽo. Nã q; ibi fuerunt et aquã biberunt dixerunt mihi aquã il-
lã p̃mis i duob; dieb; clarissimã ac lipidã eẽ: vt i fudo puu-
lus obolus videat: deĩ post biduũ fit viridis. Et mundaẽ
balneu d octo i octo dies: q; oi die veneris. Afferatq; p̃mis
duob; dieb; tãta calitate vigere: vt nemo eã sufferre possit
q; ex re igrediunt 3? die a qb; accipit: et ea ab aere sic alte-
rata cõiter oes se balneat. Nã aq q̃to calidior tãto rarior:
faciliusq; apta est ab aeris friditate pati. Lofequẽter aut
eã oi minerali odore puatã. Et q; bibẽtes oĩ bibũt: odore
ex ea fetidũ sentiũt: velut corruptoz quoz: pp qdã conat.

eam bibere se nares suis aliquo odore muniunt. Neque cois est consuetudo ea potandi. Sed quoniam in passionibus iuncturam potenter valent: et hec sibi laus a suis attribuit super alia balnea dicitur: et in omnibus doloribus articuloz euz tante sit calitatis: visumile est quod alumine precipitaretur: et quod a pedibus talis sit: cum alumine se sic sapore sint remissae. Nam sulfuree gustu et odore percipiuntur et visum: false vero saltu gustu: et nullum raliu in aqua hac sentit. Verum ex medicis illius patrie quidam dixerunt eam sulfuream alumiosam ac nitrosam esse: cuius vitas ex ultimo calidum haberi poterit. Et inter dicendum quod odor ille malus acris ex transitu per loca fetida: et hoc disputatiue. Quibus inducit quod eaz itroitus est multum considerandus: et non facilis. Attribuitur eis et plures laudes in passionibus aliorum membrorum: ut in passionibus capitis stomachi etc. ut ex agis alumiosis de quibus actum: verum autem epati nocere. Postremo dicunt quod virtutes horum balnearum non impingunt in corpus: nisi postquam in eis steterit per magnam tempus: ut duorum mensium ad minus. Vnde quidam steterunt hac ex causa per annum. Et relatu est mihi ab his qui longo tempore steterunt se non fuisse sanatos: neque effectus grades et notabiles in locis vidisse. Ad hec autem perfectum est per cura podagrarum suarum recolende memorie illustris Nicholaus marchio estensis genitor tuus: qui cum eisdem redgit.

De balneis Sicilie.

Bica. XXXI.

Asula trinacria plibus gloriatur balneis et diuersis in locis situat: verum cum oia illa a pedibus maxime sint sulfurea: de ipsis non aliter in presentia agendum esse putant: quod de balneis sulphureis actus est in de balneis per trioli. Nam et eide sunt virtutes et proprietates: et si intermissione et remissione differant: que species non variat. Ideoque ad eum locum per his recurramus: ut sim brevitati indulgemus. At cum iter cetera vniuersum famosius sit ne sic hunc locum facili et ieiuna oratione percurrat: de eo aliquid scribam tunc ut spero orationi gratissima. Est enim hac in insula ciuitas. quedam facta notata: apud sinum montis gemmarum sita: eoque in monte plurimum palustro balnea hec sic a natura producta fuerunt. Et antequam ad ea apud da accedat: id plurimum scribam memoria et veneratioue dignum. Nam cum mons hic sit a summitate eius usque ad profundum maxima in peanitate natura facta: quo in loco tempore petri sancti demones habitassent et populos istule infestaret: habitaculum demorum dicebatur: quod petrus intelligens Calogerus confessorum: Paulum et Forlandum ceterosque discipulos duos ad eos expellendos transmissit. Elegitque Calogerus beatus sibi locum hunc: et more in habitaculum: ut ab eo dei Iesu virtute eos sic expelleret: quod ab eo succurrere dei gratia facile actum fuit. Ob quam rem non paucis fuit ad eum visendum virum hominum conspectus: et sanior et languetius: quos sanitati vobis sacris sic restituebat. Et sanos fide egrotantes miro modo sanabat. hic enim vir sanctus sic in longum tempus hoc in loco habitauit: donec vitam cum morte commutauerit. Et cum in populos sic deuotio creuisset sancti huius habitatione: id opinantes virum illum non raro: et in agro orasse: de quo postea in balneis montis huius se balneasse: antrum et aqua eorum sancta loca sic seculi autem. precipue autem in quo sedilia posita fuerunt: virtutes ac proprietates istis grecis in eis culte sculptis indicantibus: que quidem lise viri sancti auctoritate scripte fuerunt. ut dicere velint eo in loco et in eis agis benedictione diuinam ac virtute: et non nalem tantum reliquisse. Et in re hac tanta cum deuotione processerunt: ut dicant in vno sedili proprietatem ac virtute esse quia languentes ydropici curantur. In reliquo podagrici: sicque de alijs. Ita ut ydropicus in sedili alteri egritudine deputato sedes non sanetur: sicque de ceteris. Hoc autem tempore beatus lise minime legi possunt: quas ut autem medici auaricia ducti abolerunt: quia ex re non in eos exeat effectus ut consueuerunt: quod fabulosum facio. Et ad balnea rediens dicendum quod in summitate mon-

tis antrum est ad instar domus cum hostio paruo et humili: in cuius medio puteus est profundissimus ad usque radices montis: a quo fumus calidus egreditur antrum calefaciens sua tamen cum humiditate ipsum humectans: et hanc locum balneum siccu appellat: et hoc in loco sedilia sunt de quibus actum. Balnea autem aqua in infima parte montis sic fabricata sunt: ut loca virore ab eo que dicitur et virore sint separata. Postremo his adiutio ex virtutibus eorum quod hermatos ex vetustate: et ex intestinis mirabiliter sanat: quod obres ferro plurimum sic precipare illa arbitror: propter quod supra de ferro legat. Et hoc de eis satis dictum esse. Plurimum eis addidero balneum de calatomech: terminus grecus aut arabicus est: ab opido olim hoc in loco situato deriuat: in medio namque ciuitatis de repanti et alcam locatus est. Alcam quidem castrum et non ciuitas habet: a quo miliaribus quatuor distat. Eoque in loco tres sunt balnei mansiones: ut vna calidissima sit: altera calidior: tertia calidissima: ut in ea facile coquantur oia. Sulfurea quidem est: et de mese mady ad euz consueuerunt geres. Suntque in comitatu palermi balnea termini notata a castris: iuxta quod situata sunt sic dicta. Et hec de eis pauca tibi sufficere volo.

De balneis de aquaro.

Bica. XXXII.

Aquarius terra est a regio longobardorum. xlv. miliaribus distans a: und quanta distantia miliaris balneum est: balneum de aquario nuncupatum: cuius aqua nimium limpida est et clara: frida scaturiens: odor refuans et sulfureo carens: quem nonnulli odorem capphore esse iudicant: licet ea capphore mineram obtinere. quod mimes credo cum effectus capphore non teneat. verum magis eos quod ex alumine sunt. ut de eis statim. Estque camphora gummi arboris non mineralis res. hoc enim balneum nouum est: et meo tempore inuentum: quo in loco nullus erat ad recipiendos egros parat: locus neque ad eum consueuerunt: vix nunc ad illa itur: bibis in modo et ordine quibus bibis aqua potere. Tu ex eius potui idem pueniat effectus: puocatiua. sapitiua stomachi mirabiliter confortatiua: et maxime discrasie frigide remotiua: valensque in omnibus ceteris membrorum passionibus: ut illa delapozeta. Et ultra quod est vine puocatiua: est et veteris laxatiua: propter quod a nitrositate: aut sale non absouit. Estque famis et somni inducitiua: propter quod illi canones seruatur in his duobus acciditibus: de quibus actus supra de dieta tenui et somno diurno in de balneis delapozeta. Nec antequam aqua cum ex ea balneum fieri contingit: igne ab hospitibus calefit: et in yasis ligneis sic calida ponit: in quibus duo viri simul sedere possunt. Et paucis claudes: quidam qui utriusque balneus experti fuerunt: hoc magis laudant quod illud delapozeta: in cuius assumptione ne ut actum oia que in illo suo ordine obseruentur. Autemque effectum efficacem huius balnei non nisi post annum cognoscisci posse. Et cum adhuc non sit famosum multum: satis sit de eo in presentiarum scripta esse verbum: si hoc vnum addidero quod cum multi ydropici pro eorum salute ad ea perfecti fuerint: ab ydrope ipsa minime liberati fuerunt: quod obres in ea non valeant. Curant fistulas antiquas membro in aqua retento bis in die per horam.

De balneis carpesis.

Bica. XXXIII.

Magnifici domini de carpo castrum possident nomine brandula a magnifico ca terra carpesis. xxxiiij. miliaribus distans: apud quod miliaris distantia balneum hoc in tempore inuentum est: brutis eius virtutem aliquam primo indicantibus. Nam cum boues et iumenta alia plurima se pascendo loca balnei circuirent: ad balneum se conuertentia de aqua ipsa sic actu frigida bibere ceperunt. Quae cum aliquid salis in se habeat: sic sapida gustum eorum de-

De balneis

lectabilis facta fuit: quāobrem: et vsq; in hodiernus ad eam sic gustu delectatē iunēta ad potādū magno cū appetitu se cōuertūt. Cūq; i. i. 4. 4. 8. ei⁹ loci boues ifirmarent vt sū / guinē migerēt: quotquot ex aq̄ illa potabāt: non multis in dieb⁹ curabātur: qđ pastores oculis vidētes hoibus castri denūciarūt. Et plini id opinātes qđ egritudo bautoz a re nib⁹: aut a vesica pcederet: q̄ renū passionib⁹ ac vesice mo / lestabātur: aio statuerūt de ea aq̄ bibere arbitrātes se sic a suis ifirmitatib⁹ posse curari: Cōpertūq; est: deide calca / losos: et colli vesice excoziationē patiētis sic ex ei⁹ potu cu / ratos eā. Res aut̄ hec cū memoria et honore digna esset: p / officiales castri magnificis dñis suis renūciata fuit. Neq; pus nisi post multas visas expiētias vt nō fabulosa scribe / rent. Cūq; ita rem hāc magnific⁹ Balasius ex dñis carpess / bus auctērice itelligerēt: eāq; ad culmen laudis sue terre accedere sic facile cognosceret. Ilico eius generosis ani / mus sibi persuasit: cum me de ceteris Italie balneis scri / bere sentiret: vt de dicta aqua vsq; ferrariam salina vna ad me deferret: vt qualis eius esset miera que: et ipsius vir / tutes hoc meo opusculo iterfererēt: pcesq; suis i litteris ad / didit: vt huius aque vtutes si que sunt a deo optimo date sic hoies non laterēt: eoq; pmaxime cum ad mortaliū vti / litatem sic accedere viderent. Et is cum virtutis sit zela / tor: nūcys ac litteris: pprioq; suo ore me sollicitare cura / uit: qđ lubēs feci: aque minerā iuestigās vt valui. Nec autē aqua clara est actu frida: et sapore eñco et abhoiolo / puata. Cuius minera vt ex plibus hñe potui aligd sulphu / ris tenet: et parūper. Nam cenosus ei⁹ sup ignē piectū: odo rem sulphuris remissus reddit. Estq; aluminosa magis pau / co sale picipās: verū in his oibus remissa est valde: ppter qđ ipsa reddi⁹ stipica et absq; mordicatione exiccata. Vñ nō eleuat in gradu caliditatis: et fortassis puenit ad finez pmi vel pncipiū secūdi. Sz in siccitate intēdi⁹: et vsq; ad fi / nez scōi et pncipiū terty. Quib⁹ accipit qđ est vlcereb⁹ quoq; expectat⁹ solidatio plurimum valēs. Membra capitis. Exiccat capitis humiditates: chatarrus sistit: et pēpue / ducia eius: cū ad ignē calefacta erit oculoꝝ humiditates tollit. lachrimas eoꝝ dñescit: et in catharactis tollēdis pē / que añ eaz pfirmationē mirabil⁹ opat. Membra nutri / menti. Stomacho subuenit humido cum calida pota / ta fnerit: vt supra de illa poret. Membra expulsiōis. Dilatationi pāniculi renū mirabil⁹ opat: vt i bobus in dies videmus: et in hoibus expi⁹. Eoz dñilitati opitula / tur: pmaxime a causa frida et humida pueniēti: vlcerebus eoꝝ ac vesice. Nam plimos ex vlcere colli vesice sanatos eē itellexim⁹. Et sessio in ea calida matricē friditate et hu / miditate lesam potēter iuuat: et humiditates albas tollit: ac corrigi⁹: et mulieres ea ex cā steriles facie fecūdas red / dit. Membra iūcturaz. Podagre et ceteris articulo / rum dolorib⁹ ex cā frida et humida veniētibus succurrit. hec. n. aqua cum sic calefieri oporteat in omni parte tps: sic exportata vti poterit: et de ipsa satis. Quib⁹ ex oibus plane accipiant ppietates natureq; termaz totius orbis. Nā oēs tales in mineris iam dictis pueniūt: neq; alijs ex causis terme fiūt. Quāobrem cū apta satis sit termaruz nā / lium Italie doctrina: poterit: et facili⁹ satis diligēs indaga / tor cum his in vltimo caplo scribunt ceteraz omniū nās ac ppietates scrutari: vt ide satis clara atq; exgita scien / tia habeat: vt ps itelligēti. et tu considera.

Cūz plerūq; dictū sit in fine veris: aut in pñ⁹ au / tūni hoies se ad balnea et debere et trāfferri posse: et in gbusdā in tpe medio: bestia an salube rius sit ad ea pficisci vno tpe magis qđ i alio. Et qñ sic po / sitine satis vsq; mō pcessim⁹: ne nñ in lōguz sñmo ptabat: dubio p dñones satisfaciem⁹ et aliqb⁹ cū rōnib⁹ firmatas.

C Quaz pma hec ē. Tps tpi pparātes dicam⁹: ver ceteris tpi⁹ sanius: et mime egrotatiū. est. n. ceteris tēpariis: et vi / te hois accōmodatū magis. Autūnus vō malus: et multis illaudabilis in rebus: acutoꝝq; morboꝝ gnātiuis: et vite pncipys obui⁹. Dñc dñclusionē voluit ad lraz dñx nñ affoz 3⁹. textu cōmēti decimi. **C** Juxta hāc ponam⁹ scōaz: qđ ab / solute pñuciādū eē vñ: saluberiora i fine veris eē: minusq; verēda. Eo nāq; tpe aer caliditate sua tpatā calorem pfoz / tat nālē: neq; autūnus: pp suā diuersitatē vñtē debilitat et corpa ad tā prauas pparat egritudies: vt dñ ergo. In fine aut veris multe adhuc refuare sūt ex hyeme supfluitates que flāti attestant siccatione et resolone egētes. Quare stā te aeris tēperie qua vñ fortificari bz sic pferre videbunt. In autūno vō iam refuatis humiditatib⁹ calidis colericis ex estate multiplicatis sic in poris mēbroꝝ: et venis clausis ex supueniēte friditate aeris autūnalis sic phibita trāspi / ratione piculū est supueniēte tāta calitate aq̄ termaz: ne i eis ebullitio supueiat: cū ad ebullitionē nimīū parate sint: sicq; putrefiāt nā ex eaz multitudine sic supata nō potēte eas regulare: cū diuersitate eius pñmū dñilitat⁹ vt actum. Quare accidēt febres acute: dissinterie: ac febres pestilen / tiales et carbūculi: vt dñx allato loco. Accedūtq; multis i corpi⁹ ea ex cā egritudines cronice qrtane: pmaxime in gb⁹ pñtia est humoꝝ etherogeneoꝝ hñtiū multū de adu / sto. Nā in his subtilius sit resolo remanētib⁹ grossis meli / cis. vt accidit melicis p adustionē cole talib⁹. Quas ob res 3⁹ ponatur: qđ colericis nāl⁹: et colicis adustis: melicis et debilib⁹ nā san⁹ est pñlēdū i fine vis ad balnea se trāffer / re dñere: si eos ad reassumēda neccitas cōpellerit: dñ si ne / cessitas zē. qñ si alr dñpōni male corpi⁹ puideri poterit: illud pñs qrat et tētes. Nā balneū sua forti caliditate hñ / res calefacit: subtiliat: eliq; fluere facit: et sic eos i fluxu dñ / ponit. Quare sepe ad loca varia sic dñcurrūt: vt ide iopina te eueniāt egritudies. vt meo tpe vidi. Ex gb⁹ ifert qđ non nisi ex cā multū neccia qreda sunt balnea. vñ cōis schola i egritudib⁹ fortib⁹ balnea pñlūt: cū pus oia tētauerit medi / camia: qre eoꝝ assumptio plimū pñsiderāda ē. Corpora sanguinea cū miori eoꝝ nocumēto i pñ autūni ad balnea se trāfferre pñt. Nec dñclusio pbabil⁹ ponit: qñ in fine ve / ris talia se iuueniūt multo sanguine ex pñtione tpiis repleta: qre ēt iuuāte aeris caliditate piculū maius icurrūne ad tāta aq̄ caliditatē sanguis in ebullitōe ponat. vñ febres ac / cidāt sanguiee: flux⁹ sanguis: tumor tybiāz: et flegmones. **C** Glārici saluberi⁹ se bebūt in fine veris: eos sic aeris ca / liditate iuuāte: gb⁹ idicatione a cōplone sumpta: directi⁹ cōpetūt balnea. **C** Rōne aut sit balneoꝝ saluberi⁹: qñq; corpa ad balnea se trāfferūt i tpe inter hec medio: vt tpe magni caloris: qz in fine Juny: et vsq; ad medium augusti. **C** p dñclusio p de balneis delapozeta. nā in alijs tpi⁹ pp ae / ris excessiua friditate: debiles et ifirmi absq; nocumēto ibi stare nō pñt. Similiter vbi sit igressus in balneū supflua / liter paz calidū cui aq̄ supcalefactio a calitate expectat⁹: vt d balneis scī bartholomei actū ē. **C** Calitas aq̄ termā / rū mēsurāda ē sñ mēsurā caloris: et cōplonē igredi dñētis ē pncipis dictū. 2⁹ pmi. qdā ornate loqñtes. Qđ i assumptiōe balneoꝝ cōsideret multū dñilitas et fortitudo toti⁹ et pti / cule patiētis. vñ corpa multū dñilia: et amplius ex egritu / dine debilitata: nō absq; grādi piculo balnea ingrediunt⁹: qđ maxie attēdat i balneis q bibunt. Jōq; tales corpe de / biles meo pñilio illa dñlapozeta nō ardēter dñligat: gb⁹ sepe mozi pñuenerūt. Cōsideret ēt vñ pñcile patiētis: vt si sto / machus lefus sit: sitq; texture nimīuz rarus: et sit dñilis qđ ea ex cā impñsiōe aq̄ talē fortassis sustiere nō poterit. que / adinōz farmaca: et alia fortia medicaia mīne valnit sustie / re. Itē si calis sit et passio a calitate pñeiat. pñlūt d alijs par /

ricularibus mēbris dicat: in qbus oibus medicus d3 singularē diligētiā adhibere. Et inter cetera est epar. nam cum lapsum est ad calidū multū nāt: dubitandū est ne pternālī sic labat in flāmē et febres faciat: sicq; de renib; et de cerebro dicēdū. Nā nō video quō ducia in cā eius calida et chatarro calo cōferre possit: cū plimī asserāt ex ducia petrioli a chatarro calido et humido se euasisse. Arbitroz eos: aut rem suāz nō intellexisse: aut cerebri caliditatē multū remissam fuisse: et cerebz ipm ad vehemētē humiditatem esse plapsum. Et septētrionales impssiones termaz: q occidētales facilius tolerant. Et meridionales q; oxiētales. Patet conclusio ex bitis: qm robusta corpa ab eis minus molestant: resolutōe eaz et exiccationē minus timētia. Et Indicatione a cōplone sumpta agnētiora sunt fleminatice. et melācolicis nālīter talibus i caliditate moderata. Et h supponēdo terrā frigidiorē eē ipsa aq; et melācolicū ipō flātico. et sanguineis. vltio colicis nālī talib; nime vō colericis aduultis. Nec tñ cōclusio vt pbabilis ponitur. Nā fortasse idicatiōe a vīte sumpta minus bñ tolerabit melācolicus colericus: et melius sanguineus ipso colerico et melācolico. Melācolici aduults ab ingressu termaz se multum pēuere debēt: et ab eaz potu: conclusio pz ex facili in flāmātiōe quas icurrūt: et piculū cadēdi in egritudines acutas vt supra. Et cōsueti ad balnea minus trepide se trāssere possunt: est. n. cōsuetudo altera nā. Et si vespertina sit in ingressu balnei pueniēs hora: potior dicēda est matutina: ē enim tūc nā minus a supfluitatibus oppssa: q; sic in nocte psumpsit: qre sup residuū facta est potērior. vñ sic fortior scā qd remāssit facili? resoluūt: sic a calitate termaz adiuta. Ex quo inferi in mane morā in balneo minorē eē dbeere. Et vt paucis claudā: cū p balneoz ingressum et potū notabilis fiat euacuatio: pmaxime ex his que bibunt: id non nisi ex causa p dico vniuersalē canonē magna cū diligētia attendēdum esse a pncipe scriptū. 4. pmi. 3. ca. Et de rebus que demōstrāt rectitudinē iudici in euacuādo: q; sit etas: sexus: regio: cōplexio: vītus: tēpus: hora diei: et plima alia: de qbus ex posit is facili erit in cōsulēdo doctrina: vt q; infantes ob facili resolutionē humoz et spirituum: quiq; humido egēt et ad balnea calida resolutiua pficisci nō debent. Consiit mulieres et nā frigidi alyz paribus facilius eoz impssionem tolerabūt. Cōsiit debiles: et vltimi senes male ea sustinere poterūt. Sūt itaq; res he oēs: et accidetia egroz et egritudines ipse a medicis cum de balneis cōsulunt diligēter cōsiderāde: ne febricitates: et calida egritudine lāguētes sic incōsulte mittantur: memorie tenētes q; ignis igni additus facit ipm furere. Et nō incōuenit corpora pro cā necessaria tpe hyemis se ad balnea trāssere: vbi aer camere bñ disponat: et locus totus: et custodiāt se a frigore et h. Nā de his expiētiā habui i duob; ducib; exercitū illustris dñationis Venetiāz: comite. v3. Larmignola et Hatamelata. hi. n. ambo palisi molestati fuerūt: p qua dispōne etiā cōsilio alioz valentium viroz balnea de mēse Ianuarij pfecti sunt: et ego cum eis: q mirabilī cōualuerunt. Larmignola etate. 48. annoz fere vsq; ad sanitatem pristinā. Hata vero etate. 66. nimis bene cōualuit. sed potior successit sanitas q; sperabamus. Ceci fieri balneiz in tina: et in camera. Equidem vsus hic particularis balnei etiā alyz in tēporibus cum adest ex parte ventoz: aut pluvie aeris intēperies cōmendādu est: potest enim melius moderari in caliditate: et in potētia: quoniā in maiori quātitate aq; est maior potētia: in minori minor: cum potentia rei h3 attēdi penes multitudinē forme. Circuiui balneum asserib; et supius coopiebat ne aer fridus ledere possz et. Quib; oib; manifeste iducit qta d3 cū diligētia eē a medicis cōsideratio cū hoib; cōsulunt de eoz pgressu ad balnea.

De balneo aque maris.

Bica. XXXII.

Qua maris

cum salta sit multuz est exiccatiua: pncipue cum calefit: et ideo vsus eius balnei corpus exiccatur et macredinez inducit. Et Membra capitis. Et Princeps marine autem aque caput replent eius qui balneatur in eis: et ideo natates in eis caput balneare vident. Et Membra expulsiōis. Et Aqua salta eliserizata pmo soluit: deinde sua siccitate stipricat: et intestina radendo ledit. Et hic aduertant qui clisterijs salitis multum vtuntur. Eius vero vsus in balneo calefacit in tēpore matricem et vesicā et collum eius: sicq; aptat excoiationem in eis inducere: quare vsus eius dimittatur. Vulnere vlcera purituz. Et Potus eius sanguine corrumpit: et scabiē et prurituz inducit: verum balneatio in ea confortat pruritui et scabiē: vñ fortiter exiccando illa tollit. Est enim grosse substātie: et ideo difficilins diuidit q; aqua currens: qre facilius adolefcētes in ea natate discunt. Et Mēbra iuncturaz. Et Juncturas laxas confortat: et earum humiditates exiccatur: et multi podagrici ea vtunt.

De balneis artificialibus cōpositis.

Pstqua

de termis nālībus vt nobis possibile fuit sic scriptuz est sequēs videt vt pmissum fuit de artificialib; sic dicere: vt et hac in pre nobis satisfactū esse videat: que sic denotant: qm arte et nō nā cōi pducta sint. Et Balneū qdem hoc duplī Gieri ptingit: aut cū mineralib; tā dictis: aut cū alyz ex terra nascētibus. Et pmiū expediētes: canonez ponemus de quo aut quid ifra nobis in artificiali pposito ac nālī deseruiēt. Id enī arbitrari q; d3 ac scire balneū ab arte inuētū: vt nālī cū nobis copia defuit ei? in vtutib; et opationib; cōpar fiat. Qua ex re cū nālīa ad malā cōplonem simplicē ac malē delēdā inuēta sint: et artificialia idē posse putādū: cū ars imitet nāz. plicoz. 2. Remotio qdē male cōplonis: aut alteratōe tñ: aut euōne pficiē. Primū qdē balneis a que fride simplicis: aut composite compleē. Secūdū vō balneis nālībus et artificialibus perficiē: cum ex eis corpora calefiāt: et humores in eis sic subtilient: res soluant: et exiccent: aut pexpulsiōne aliqñ vt sudorales: aut fluxibile ad expellātur. Et Quib; apre saris inducit vt medicus q; egrotātes ad ingressum balneoz cōsulit: pus pteplari debet ea que in euōne fienda cōsiderāda sunt: de quibus pnceps. 4. pmi. 3. ca. Res que demōstrāt rectitudinē iudici in euacuādo sunt decē: que sic ab eo numerātur. Repletio vtutis solo: qm vētrē soluere supra vētris solutionē timorozum est: et figura: et etas: et tēpus: et aeris: et regionis dispō: et cōsuetudo euacuādi: et ars. q; facile iudicare q; poterit: q; error: et q; grādis cōmittit ab hoib; q; idifferēter sic se ad balnea trāsserūt: vt ad eū ipm vadant sanguinei: colici: flātici: et melici. H3 debiles et fortes: cōsueti: et incōsueti: et ita pariformiter de alyz. Oportet itaq; sic medicū ordinate cōsulētē: siue cōponentē oia. Nec cōsiderare: et in his prudētē esse: q; ex re cū hec cōpositio certa minime fieri possit: hinc qdā verisimili diecturatione cōpleri h3: ob quā rem mihi vīsum est nō nisi gnālī doctrina pcedi posse. Ideoq; huic loco satisfactū esse putat: si nīmō ea cōmemorabo q; balneū sic cōponi h3. Et de miera lib; expediēs quodā exēplari mō pcedā: cū efficax sit doctrina p exēplū. Vbi grā. Lupio illd sulfureū: deoquā illo sulphur et notabilē aq; q; titatē recipiā: faciāq; illud longis horis ebullire: et plus et minus: vt dispōni corpis cui applicari debuit oportunū eē videbit. Si vō dispō talis cōposita fuerit: vt alumic et ferro idigeaz: cum sulfure illa ebullire

De balneis

faciā: equādo augēdo et minuēdo: vt expēdiēs fuerit: q̄ ex aq̄ ita vtat: aut in capitis egritudinib⁹: vt. n. chatarro: et fili- bus ab alto cadēte: aut alr quōl3 in ceteris corp⁹is dispo- nit: vt de aq̄ termaz cōposita actus est. Pariformiter in egritudinib⁹ drys agēdū erit. Nā de ipsis mīeralib⁹ iaz cō- plete scriptū est: q̄ ex noricia gl3 expt⁹ medic⁹ sic compo- nere poterit: vtz tal cōpō op⁹ ē expti medici: et doctissimi in arte viri. ¶ Restat pñc vt de balneo artificiali ex ter- re nascētib⁹ facto aliqd dicam⁹. Uolo autē et canonē dictuz ēt hoc in loco nob sufficere: q̄re mibi satisfactū ēē vt: si ea cōmemorabo simplicia: iuxta areolas posita: cala: frida: sic oib⁹ mēbris corp⁹is et toti pferentia: a ppietate respiciētia cōia et nac domestica ac familiaria: magis inītiuz a capite faciēs. Et a capitalib⁹ calis exordiu faciā: q̄m vt fm plmū egritudines capitis a mala cōplone frida fiunt.

¶ Calida capitalia et exiccatia.

Saluia	Stricados.	Maiozana.
Calamentum	Pulegium.	Origanum.
Betonica	Lamomilla	Acorus

Et similia ex granis: fructibus: et radicibus.

¶ Pectoralia calida.

Ysopus	Urtica	Origanum
Calamentum	Prasium	Pulegium
Laurus	Ireos	Enula

Et similia ex granis: fructibus: et radicibus.

¶ Stomaco et mēbris nutritiuis cala.

Absinthium	Menta	Calamentum
Marubius	Saluia	Nux cypressi

Et similia ex granis et.

¶ Epatici conferentia calida.

Eupatorium	Seniculus	Prasium	Et filia.
Laurus	Absinthium	Ruta.	

¶ Renibus conferentia calida.

Lamomilla	Anisum	Saluia
Laurus	Pulegium	Ruta

Et similia ex granis et.

¶ Matrici calida cōferentia.

Absinthium	Aleum	Anetum
Anisum	Apium	Artemisia.

Et similia ex granis fructibus et.

¶ Mēbris iūcturaz calida pferentia.

Laurus	Lamomilla	Ruta
Absinthium	Yua	Abrotanum

Et similia ex granis et.

¶ Frida capitalia humida et sicca

Rosa	Viola	Nemufar
Papaner	Solatrium	Lactuca
Platago	Salix	Lucurbita

Et similia ex granis et.

¶ Pectoralia frigida.

Viola	Papaner	Spinachia
Portulaca	Ylicis	Malua
Saba	Solia citonior	Ordeum

Et similia ex granis et.

¶ Stomaco et mēbris nutritiuis frida.

Rosa	Portulaca	Granata
Loriantrum	Platago	Lucurbita

Et similia ex granis et.

¶ Epatici cōferentia frigida.

Endiuia	Epatica	Atriplex
Granata	Rosa	Solatrium

Et similia ex granis et.

¶ Renibus cōferentia frigida.

Solatrium	Alchechengi	Rose
Licozga	Plantago	

Et similia et.

¶ Matrici frigida pferentia.

Endiuia	Lens	Rosa
Accedula	Portulaca	Malua

Et similia ex granis et.

¶ Mēbris iūcturaz frida pferentia.

Portulaca	Plantago	Galla
Solatrium	Rosa	Balaustia

Et similia ex granis et.

¶ Et ex pñlib⁹ vt actū: ac plib⁹ sic mēbra hec et alia respiciētib⁹ pponi pñt balnea idifferēter calida et frida hūida et sic ca ac tpata artificialia. Sz cū res ex his paucis satis apta sit: volo eis vt gra exēpli sic in pñtiuz plus q̄ sufficere.

Capitulum V. De signis pñsticis ad sciēdum si balnea futuro anno salubria: aut morboza erūt: et ex pñti: si ad ea transeūdum sit.

Lurimi ex nris id vtz ēē opinant: vt balnea ipa mltos effect⁹

mirādos: q̄ subitos a q̄litate occulta pdu- cāt. Nā cū ab eodē sic effect⁹ drios pcedef- ituent cāz aliā q̄ occulta assignare mime- posse iudicāt. Additq̄ pterea vno āno: ac duob⁹ morboza fore: et varias inducere egritudines. Alijs subseqntib⁹ ānis salutifera: vt effect⁹ mirandos et laude di- gnos pariat: quā rē nō nisi a celesti aspectu puenire dicūt: a quo sic occulta recipiāt ppietate: p quā agūt: et in corpa humana effect⁹ hos pducūt. ¶ Ego q̄z his nō assentio: sz id vtz ēē arbitror: vt oēs effect⁹ bi a q̄litate vel q̄litarib⁹ manifestis pueniāt: basq̄ cās manifestas assignari posse. Et breuitati idulgēs id mibi pñmū statuo pcedēdū. Sz si cali- tas in subiecto raro exis effectū pducere pōt. q̄ illū potē- tius: citiusq̄ calitas i subto dēfiozi pducere pōt. q̄ illū potē- rit: si pueniēter applicata fuerit. Pz suppositū in calitate iducta i corpa hūanuz ex aere: et i illa que ex igne ex lignis i eo accēsis i corpa ipz pduciūt. ¶ Ex q̄ ifert q̄ calitas bal- neo nō ē min⁹ potēs hūozes corp⁹is cōmouere calefacere alterare: et ad putredinē pparare q̄ calitas aeris. ¶ Infer- tur 2⁹ q̄ ad varias egritudines sic corpa nris pōt calitas bal- nei cōmouere: vt calitas aeris. ¶ Inferi 3⁹ q̄ sic aeris cō- stitutio mala ad malas et prauas pparat egritudines: ita et mala aq̄ balnei dispō sibi aliūde veniens. vñ imaginor q̄ sic a celo: et dispōnib⁹ ei alterat aer: et ita aq̄ balnei dispōn- bus aliūde ab aere: et ab his q̄ in aere fiūt. pz correlariū ex his q̄ dicta sunt. s. de alteratōe balneoꝝ a ventis et pluuijs ca de balneis pisaz et senaz. Quib⁹ iduciū q̄ stitutōes ae- ris pēplade pus sūt: q̄ cū male et nō ordiate fuerit sibi iui- cez succedētes sic alterat aer. vñ cū euenerit: et aquā fon- tiū alterat: et male dispōit: pz q̄ cā ē morbositatis aq̄. Nā vñ meridiales flātes et occidentales aquā currētē dispo- nūt. 2⁹ pñi. iō ca. ¶ Inferi 4⁹ q̄ sic fortis calitas aeris et estuās hūozes calefaciēdo: agitādo: eliquādo: dissoluēdo: cā est pluuiū et diuersaz egritudinuz: vt dicet sira et calitas aq̄ et calitate aeris potētiuz: et i subto dēfiozi fundata esse poterit: pz ex p. Neq̄ obstat: q̄ dicat aerē hūidū ēē et. q̄m aq̄ bec hūiditate picipat et siccitate: sic aer q̄ i oi sua dispō- ne corpa nra exiccat. 3⁹ tegni. ¶ Quib⁹ sic suppositis ad ae- ris pñstiones me puerit: q̄ certe a medicis q̄ de balneis pñ- lere volūt pntelligēde sunt. Nā ex his hūozes multiplicā- tur vāz cū varia aptitudie ad gnātiōē variāz egritudi- nū: pz q̄ sic ad balnea se icante trāsferētes egrotāt q̄lita- tē aeris occltā accusantes. Nā vt affōz 3⁹ mutatōes tpoz maxie gnānt morboz. Que res et si ex aere magis videat: cū nob magi cōis sit. Id tñ itelligēdū ē de oi alio elemēto sic maxie mutato: et corpi nro: vt aer applicato: cui muta- tiōe corpa nra mutant. Nā cā potētiuz ceteris parib⁹ fer- uatis: in minori tpe maiorē effectū pduciūt q̄ debilior. vñ

aqua balnei vt experientia demonstrat plus multo corpus humanū calefacit: et humores agitat in vna hora: quā caliditas estiuā: et estiuas duobus in diebus. Quāobrem cum ex constitutiōe aeris corpora egritudinibus varijs sint parata: vt statim: nō est mirandū si in tales ex tāta agitatione in humoribus facta a calitate balnei icurrūt. Nā maxima pericula gnationis egritudinis est passivi corporis pparatio: siue dispositio. et de accitū et morbo. Quia ex re iūda corpora sic ad balnea assumēda icaute nō se trāsserāt. Contrariū autē prius alterat: debilitat: nō raroq; ad putredinē pparat. Et simile sihi additū fortificat: ac quāq; furere facit: et id opat vt fortiores pducatur effectus: vt ebullitionē. v3. quāq; debilis calor: pus idacere nō poterat. Nā quēadmodū ignis debilis sub cacabo aque pleno existēs: in aqua ebullitionē inducere nō pōt: sed per additionē intēssoris ebullitionē postea inducit. Ita imaginādū est humores calidos et alios in corpore existēs: qui caliditate aeris debili: ac moderata pus ebullire nō poterūt. p augmentum caliditatis eius ebullire posse: et ad putredinē disponi. Quia si aer hoc faciet: neq; minus potēs erit caliditas aq; terminari. Et qd de caliditate actus: ita pariformiter de frigiditate dicēdum. Frigiditas enī extrinseca aeris ac pluuiosa vētosa: aquā terminat: alterat ac suo in vigore debilitat. Item et aqua que currens per valles et mōtes cum eis cōmiscet: vt de balneo sancti bartholomei: et de balneo pisap: et senap agebat. Quibus iducitur qd eis in diebus ab ingressu eorū abstinēdus est. Inferiturq; secūdo qd cum medici dicūt lites in balneo quādecim diebus: intelligit vtilib; legistap: more: qbus. s. hō se balneet. Inferit 3° qd hō aliqui stabit mensem in balneis: quo in tpe erūt. xx. dies vtilis: vt nris societatibus pluries cōtingit. Et ab hyeme exordii faciēs cum pncipe dicā. Luz hyemī meridionali ver supuenerit septētrionale: qd postea feruēt: estas vaporosa: et multiplicata fuerint aque: et ver seruauerit mās vsq; ad estatē: multiplicabit in autūno mortalitas puerorū: et multiplicat dissinterie et intestinox vlcera: et tertiana nota plia: et plēs alie egritudines acute. qd re in autūno: tali piculum minabunt balnea. Hypo. 3° affōp. Et si hyems sicca et borealis fiat: ver vō pluuiosus et austrinus: necesse est estate febres acutas obthalmias dissinterias fieri: maxime mulieribus et humidis nā. Qd intellige estate seruāte suam nām. Vñ suate humiditates a caliditate estiuā putrefiunt: cum tāte a natura mīme regulari poterūt: accēdunt ex postea: et egritudines pariūt acutas. Quibus inducat ea in estate balnea suspecta esse: magisq; colericis: et i egritudines acutas cadere aptis: et oculos debiles hñtib;. S3 dices quō hñdis pcpue qd vez esse nō videf. Dicēdus enī duce nro in pmeto qd mā humida obseruata vsq; ad estatē: in estate tali ificit: et caliditate eius ad putredinē disponit. Et sic in ebullitione fit falsa acuta mordicās: et intestina exasperās. Qd si successerit estas rabida: dubitādum est de icursu in egritudines acutas pnciofas. Hypo. si hyems austrina et pluuiosa fiat: ver vō sicca et boreale: multiplicat flegma falsum et ad intra retinetur. vii sic accidūt dissinterie et obthalmie: et descēsus charari: maxime in seniorib;: in qbus piculū est de casu in apoplexiā. Constitutio qdē quotidiana estiuā si nimium calida fuerit: et balneās in balneo nimii morā dheret: et febres inducet acutas: vt causonē: febres tertianas dissinteriā: oculosq; dolore: pudēdoz putredies et hñ: pmaxime si calide et sicce fuerint cōplexionis. Si balneādus a pstitutione boreali se nō custodierit: stipticitatē vētris icurret: oculosq; moratib;: et circa pectus et alia dolore. Qd si caput humiditatis plenū hēbit: icurret tussim: et fortassis apoplexiā. Et hec constitutio multū aduertēda est in assumptione aq; delapozeta: ne grauiā dāna igerat: vt in pñenti caplo. Cōsti-

tutio vō austrina iūuāte balnei caliditate humores dissoluit: et capitis dolores inducit surditatē et oculosq; tenebrositātē. Constitutio vō talis frida et humida: si balneandus ab ea se nō tueat iūuāte calitate balnei: piculum incurrit ne fiat pleureticus ex pleuresi flegmatica: ne icurrat pectoris et lumborū et lateris dolores tussim piplemoniā: et qd morte subitanea moriant: qd apoplectici ex forti apoplexia fiant. Tēpus autē pestis multū pēplet: ne tpe ad eā suspecto et pcpue in loco ppinq; hoies ad balnea trāseāt. i. a eo in tpe multū idispōnit aer: qd sic et corpora idispōnit: et ad egritudines malas pparat: qre fortis agitatio in humorib; sic ex balneo facta posset eē causa vt ide accideret cōpū egritudines prauē. Qd autē aq; terminat: quāq; a stellis: et celo atteret: fiatq; morbosā nō nego: sed hec id agatio astronomi est. Dec. n. sic adycere volui: vt nobis veluti exempla sint ad alia pñilia: ad que oia et filia bonus ac prudēs medicus oculū mētis omni cum studio apponere v3: anteq; ifirmo pñiat d trāssu ad balnea. S3 qd ille: Certe oēs quos noni in sic iaduertēter pñlēdo nō absq; errore trāsserūt. Cōsidera itaq; mi illustis dñe obsecro si facile est cōsiliuz tale: qd ob longā corruptelā hoies parui faciūt. S3 fortassis dices: ex his capio qd nūq; vñ qñ nūq; hoies balneū igredi tute pñt. Dōz vt actū qd tute igredi nō pñt: qd balneum nō venerant: quare cum homo vt dēbit purgatus erit: et se custodierit a pstitutionib; quotidianis vt debuerit eius canonib; dādis: tute sic eū igredi poterit. Et ad augmenta supius cōmemorata dicem; qd cā varietatis balneorū in diuersis annis ex pte salutis et morbi a pstitutione tēporū veniūt vt actus. Qd aut effectus pducant ab eodē dñy nō negat: qm ex dñy mixtus ē: vt aluminosum ferretū et hñ. Nam imaginor vtutē in corpore discretiūā opari: et contrarijs corpori applicatis ad extra veluti ex dñy ad intra sumptis. Nāz vt pncips d cura emitritei: et qnto cāñ. pmo caplo. hāc ponit virtutē in corpore necessariā. Ipsa nāq; contra calida frigidis vititur: et contra frigida calidis. Nō enim videtur quomodo aliter curari posset emitriteus cū aqua ordeī. vt dicit Auic. et pipe. considera. Postremo nō tacebo qd a vulgaribus predicatur: anno v3. bisextili omnia balnea inutilia fieri: pcpue que potēte: que res equidē consideratione digna est: cum nulla inferior causa manifesta habeatur: id digne si verum est in celestium impssionē inducere nos oportebit: qua etiam id contingere non putatur: cum bisextilis annus a celestibus exordium non capiat et fundamētum: sed sit humana puidētia inuētum. Nam ne contingat nos mētius kalēdā amittē: et in mētib; errare: et homines sic fabricarūt Sol enī in suo circulo in 365. diebus et horis sex suus perficit motum: quo fit vt quarto anno ex supercrescentibus horis ad dies dies vna constitutur. Nam quater sexties et 4. cōponūt: qui dies si ānis semper adderetur: aut mētib; id contingeret vt non post vultos annos martius reperiretur in estate: et sic de alijs: vt patet intelligēti. Itaq; falsa vulgi videtur opinio. S3 vt Aristoteles ethicoz 2°. fama quā populi multi famant non ex toto pñtur: impetus enim sequuntur celestes. Ideo vidēdum si huius fame aliqua sit ratio: videmus enim eo in anno plantas notabiliter pati: corporaq; humana pcpue pñantius: vt manifeste cernamus in pomis pñertim apys: medullas pomorum quas vulgus animas vocat: ad contrariū verticū qd consueuerat: vt cuspidem medule quā versus florē vertere solita erat ad cōsiliōnē conuertatur. Et pregnantes debiliores fetus concipe: ac parere: plurimos ex eis mori: plurimasq; aut mori: aut deterius se habere: vt et dicit rusticū. Et in anno bisextili id cōtingere: et bruta minus solito impregnari: vt plurima iūuēta eo in āno vacua fetu fiāt.

De balneis

Quia ob res cum cōtinuā et similē hēant dispōnē: et nulla alia ratio manifesta: et inferior cōphēdat: nō indigne cū vulgo cōcludemus hōz effectū causam occultā: et supcelessez esse: sicq; in corporibus humanis occultā impōsionē facere: quia corpora eo in anno erūt debilioza. Quia si hec fatēbimur: cōstādū erit ne debilia corpora balnea delapozeta eo in anno trāseāt. Lūz. n. ex multa euōne per potū aq; corpora debilitent: si eis supuenit causa celestis in debilitatē adyiciēs: dubitādū erit ne ide aut mors: aut egritudo fortis supueniat: cū ex diuisione hāz duaz causarū vna fortis causa debilitas cōponat. Quo infert fortia tāto piculo se nō expōnere: que tñ nō nisi maxima vrgente cā ad ea se trāsferre debēt: et p̄us optimo munita cōsilio. Vtū trāsīt ad balnea que nō potant nō tātū verendus est: non enim tātū debilitat. Estq; eoz in corpora actio magis in p̄tate boni: nā bibita sic regulari nō p̄t. Quia si p̄tingat quēpiā ad ea que nō potant trāsire: moderationē i eis ex p̄te moris: et caliditatis aque hēat: ac aliāz sex rez nō nālū: vt. v3. querat minus cōsuetū ab his balneis debilitari: vt sic impōsioni celesti p̄opet: studeatq; fortitudini v̄tutis. Vñ in his melior est raritas balneationis: minor in eis statio: caliditas remissa aq; et h3. Et cū res hec digna sit et noua: a nemineq; aut tacta: aut v̄tilata: hinc addere decreui que de ea aio p̄cepi: vt si vera nō fuerit: saltē sic p̄ me ad inuestigandam veritatem occasio def. Et in p̄mis id accipio: vinētia oia ex q̄ttuor elemētis cōponi: qbus p̄stat mūdus hic inferior: ipsozq; qualitab⁹ alterari corūpi ac gnāri: vt earū adinuicē actione et passione: aut pficiant corpora: cū iusticiales fuerit: aut impficiant cū iniusticiales se reddiderint. Dec qdē corpora q̄ttuor ex humoribus cōponunt maxie que p̄fecta: qbus ex iusticiali eoz t̄pamēto sanitas p̄dit: et eoz intēperie egritudo. De aut q̄litates cū ad multū excedūt p̄lmū corpora alterāt: quo fit vt oib⁹ vinētib⁹ alteratio ab his q̄litatib⁹ exeat. Lūz. q; āno in bisextili tales: tātasq; in vinētib⁹ et veluti semp similes mutationes gerna: mus: arbitrādū equidez erit ab his q̄litatib⁹ p̄sistē semp se h̄ntib⁹ p̄dire. Et cūz hanc rē ab his elemētis: aut q̄litatib⁹ humorū sic semp similē fieri putādū nō sit ob varias et cōtinuas in his mutationes: asserēdū erit a supiorib⁹ hoc p̄tin gere: qbus ordo actionū est regulis. Quare cum saturnus q̄litates p̄ncipys vite obuias hēat: p̄pter qd p̄tingit fetus occidēssem nō supuiuerē: cū eo in mēse sup fetū influat: vt Alexandri p̄bleumate. lōz. sic p̄secuta in corporib⁹ debilitate manifesta vt actū: ipsi et suis qualitab⁹ nō imerito ascribemus: subueniētes sic sua ex vi corpora vinētia de quarto in q̄rtū alterare debilitare et mortua reddere. Nāz cūz planeta sit melācolicus: p̄prietatē videt h̄re de quarto in quartū plus in corpora hec influere posse. Nā humoris melācolici hec est p̄prietas. Et rōne quadā rhetorica que dicta sunt p̄suaderi possunt: Nam quēadmodum humores quatuor ex impōsione motus diurni solis s3 quatuor quatuor diei diuersi diuersimode alterant: vt in p̄ma mouetur sanguis: in secūda colera: in tertia melācolia: in quarta flegma. Ita et celū p̄ annuales motus suos quaternos in h̄ vinētia qualitates impmit et diuersas: qbus talia viuentia aut in melius: aut i deterius disponunt: quare cūz manifeste cernamus corpora hec notabilr in d̄terius disponi: et h̄ de quarto in quartum: sitq; actio h̄ naturā sapiēs melācolicam: non videt negandum quin actio ipsa saturno attribui digne debeat: suisq; qualitab⁹ p̄ncipys vite aduerfantibus. Non est itaq; hic quaternarius numerus facilliter negligendus: q; additur p̄pter rei nouitatem. Neq; putet quicq; ex his me velle negare influxus celi particulares. Et de his volo nobis in p̄sentiarum pauca hec sufficere. quare zc.

¶ Dubitatio pulchra.

Et quid in anno bisextili balnea hec delapozeta: vt alijs in annis eque fructuosa esse nō videatur: gnimo eoz locū habitātes asserūt experiētia docti: eo in anno illa nociua magis haberi: vt multos mori: nōnullos ifirmari p̄tingat. Duius aut dubitatiois causam egdē nō facillē facio: cum vsq; in p̄sentia neminē intellexerim illā agressum esse. Nam occultoz cām apire nō est ignorātia: verū philosophātis opus. Quāobzē nemo mirari d3 si trepidus illā aggredior: sicq; ei⁹ in aptione: quicq; deficiam Ego qdē id arbitratus sum agere: vt saltē ad eam aperiendam occasionē p̄stem: quo fiet vt ea occulta manifestabitur quare venia mihi p̄us p̄cessa: ad eā manifestādā me cōuertaz. Accipies in p̄mis iferioza oia hec suis in actionib⁹ p̄prietatibus a syderibus celi influxuz: regimēq; suscipe: et a digniorib⁹ p̄maxime que planete sunt. Nā deus ipse oipotentis cum mūdū creare cōcepisset: p̄mū celuz creauit: cum oia creata volebat ab ipso tanq; a suo rege regi debere: et absq; suo influxu nime subsistere posse: quam rem aucte Aristotelis cōfirmamus: ingētis methauroz p̄mo. Necesse est hūc mūdū supiorib⁹ lationibus eē p̄tinguz: vt virtus inde habita gubernet. Octauozq; phisicorū p̄mūz mobile nerant hoiez. Et in z dicere ausus est. Sol et homo generant boiez. Quare ptolomeus: mundanoz mutatio ad rem hāc manifestat: qm̄ varia ex planetaz diuisione cernimus varios euētus: diuersosq; effectus in mūdo puenire: vt modo fertilē: nūc sterilē annū fieri: pestes modo: alioquādo febres vnius sp̄ci: serenitates: pluuias: tēpestates: ceteraq; diuersa talia. Quam rem a fortiori arguere valemus cum sydera hec in volūtates hominū egdē possint: quas dñs liberas creauit: vt nō raro cōphēdamus illas syderum hōz virtute se penumero cōmoueri: ad bella gerenda inclinari: ad pacē faciēdā cōmoueri: que oia noscimus ex astronomis p̄nūciata: p̄pterea Aristoteles iterrogatus: vt quid plante herbe: ceteraq; talia vno eodēq; mō semp se habebūt: respondit qm̄ ab intelligentia non errāte gubernant. Que res et p̄ncipes nō later: cum in eis sentiat non raro in amorez martini: et alosie magis se trahi q; petri: quodq; in ludētib⁹ cernimus: vt supueniēs incognitus: alterum cupiat ex eis lucrari: reliquū p̄dere. Quoz effectū causa nō nisi in celestiu influxū reduci p̄t. Egdes arbitrādū est vt diximus esse. Nam quēadmodū ad bene esse populorū: et totius vite politice ac yconomice necessarius ordo est: eaq; depēdentia: vt inferior superiori obediat: qm̄ oia tenderēt in ruinam. Sic necessarius est ordo hōz iferioz ad supioza: et eoz in ea influxus. Sec⁹ aut oia in ruinam tēderēt. Propterea dionysius ariopagus cum cerneret solem obscurari preter syderum ordinem cursumq; suū ait iesu in cruce pendente: aut deus et natura pati: aut totius mundi machina destrui. Quibus ex oib⁹ plane accipi p̄t etiā quadaz ciuili dignitate inferiora hec in fluxum et p̄prietates eoz a syderibus suscipe. Quāobzē in libello nouē iudicū scribit. Oia mundane geniturne dependet. Dicamus ergo vt quemadmodum in maiori mūdo cernimus elemēta ex qbus cōponit: grādes variasq; mutationes suscipe et alterationes: vt in plantis sterilitatem et abūdantiā: et in aere pluuias et tēpestates serenitatem in aquis defectum abūdantiā. Ita syderuz virtute mūdū p̄mū: qm̄ hoiez varias in se mutatiōes et alterationes suscipe debere: vt ide disponat nūc ad febres: nūc ad dolores: nūc ad reumatismata: nūc ad pleureses vt in dies p̄tigere videm⁹. Et sic cōprehēdimus in plāris et silib⁹ p̄prietates a syderib⁹ suscipere: vt reubarbaz p̄prietates

educēdi colera: et turbat flā. Ita indicādū est humores hu-
mani corporis in suis motib⁹ pprietates suscipere: qua. v3.
colera moueat de tertio in tertiu: et melancolia de q̄rto in
q̄rtū: flā oī die et sero. sanguis oī die et mane. osiūz vō hūc et
influxū i hūiditates declarat aq̄ motus maris: et paucitas
humiditatis in cōcibilib⁹. cuz hōz cā lune attribuat. Cum
itaq̄ cernam⁹ lunā frigidā: et humidā motū talē diurnū aq̄
ps̄tare. Ita et i corpe hūano flāti motū dabit diurnū. et idē
de alijs hūozib⁹ indicādū erit p̄petatē sui motus a planeta
sibi i qualitātib⁹ sibi sumere. vt colā a marte. melia a satur-
no. sanguis a sole. Est itaq̄ arbitradūz sicut colera de ter-
tio in tertiu mouet: Ita et marte de tertio in tertiu in hec i-
feriora magis influere. vt quēadmodū motus humorū die-
bus mensurant: ita planetaz motus p̄anos. Quib⁹ iducit
de tertio in tertiu ānuz febres colericas: et de colera egri-
tūes magis multiplicari. Sicq̄ aerē ad calidū et siccū ma-
gis distēperari i influētia occurrat dria. Similiq̄ modo de
melancolia dicēdū. q̄ cū de quarto in q̄rtū moueat. sic et sa-
turn⁹ de q̄rto in q̄rtū influat. q̄ cū frigidus sit et siccus: fridi-
tatē influat: et siccitatē duas has q̄litates p̄ncipio vite drias
ex q̄bus sic viuētia debilitant magis. Quā rem aperte sen-
timus cū videam⁹ de q̄rto in q̄rtū pecora pastoz auctori-
tate sterilia fieri: et fetus qui nascunt debiliores eē. Docq̄
manifeste comprehendim⁹ in humanis corporib⁹ cōtingere
vt mulieres eo in āno plus solito abortiri: fetusq̄ exiliores
esse. plātas fructus aut pauciores: aut exiliores: aut nullos
pducere. Nam hōz effectū cū nulla assignari possit infe-
rior cā: necessario taliū causa ex superiorib⁹ erit. Cum itaq̄
nullū sydus sit ita viuētibus obuium merito suaz quali-
tatum vt saturnus: plane erit cōcedēdū sic saturnū de q̄r-
to in quartum in h inferiora suas q̄litates influere: qualita-
tibus vite cōtrarias. q̄bus eo influxu hominū corpa ceter-
raq̄ debilitent. Erit ergo cōcludēdū: eo in āno corpora hu-
mana debilioza facta esse. Lūq̄ ad ea balnea nō p̄ficiscan-
tur nisi ex egritudine homines debiles facti: sic addentes
debilitatē quā ex eoz euacuatiōe cōsequunt: priori debi-
litati pericula plurima icurrunt. Et qui erant valde debi-
les: et natura exiles: a vita sepenumero exalant. Quare ale-
xander affrodiseos cum interrogaretur vt quid natus octi-
mensis nō viuit. Respondit quoniam in octauo mense se
tui superuenit saturni influxus: qui sua frigiditate: et siccita-
te natus debilitat. qui cum debilis prius factus esset in se-
ptimo: ob motum quem fecerat. nam in septio fetus sic cō-
pletis iordinate mouet exitus querens. accidit p̄ debili-
tatem debilitati cōiunctam illuz mori. et ad grandia nocu-
menta cōsequenda accidit aeris loci distēperatiā notabi-
lis ad frigiditatem: et siccitatem declinans: cum aditra mō-
tes lapideos sita sint. qui aer influxu tali distemperat ma-
gis sic amplius corpora debilitans. Addoq̄ q̄ cū aqua sua
in caliditate naturali amplius remittatur. sic: et in virtute
sua remitti facile putandum est. Ex quibus itelligatur
q̄ transportata ad aliū locum: sic in suo calore multum
remissa aut eo priuata: notabiles effectus nō est pductura
Nam igne calefacta nō eam cōsequitur virtutem: quā ex
calore suo naturali habet. Ex his itaq̄ iferamus nō val-
de vtile eē eo i āno ad balnea talia se trāsferre. Et si neces-
sitas cogeret: cui lex nō valde iponitur: talis trāslatio fiat
peritissimi medici consilio. minoꝝando vices. ierponendo
des: in eis min⁹ morari. et cetera similia obseruare. In-
fertur secundo hoc eodem anno febres quartanas multi-
plicari vt meo tēpore vidi ferrarie. i. 4. 60. plurimas: et pluri-
mas regnasse quartanas.

Capitulum. VI. De obseruando cultu ab his q̄
se balneare volunt continens
rubricas tres.

De canonib⁹ oib⁹ balneadis iueniētib⁹. Rubrica. I.
Agna teniz debet esse in recipiē-
dis balneis obseruā-
tia: tum qm neglecta cū fuerit: hoies sic fa-
cile ad prauas pducāt egritudines. tum qm
magna sint veneratiōe digna. Nā apud ve-
teres nostros tāta cū veneratiōe celebrata
fuerūt: vt alterū in terris appollinē illa esse

p̄fiterent. Nam cū ex eis oēs morbi tolli: oēsq̄ egritudines
domari cernerēt. sic ea veluti deum colere nō dubitarūt.
Propter qd vt actū Aristotiles ea sacerrima vocat. Et eg-
dem videm⁹ nodatas duras fixasq̄ egritudines cōmedico-
rū beneficio curari nō possunt: etiā sic nostro in tēpore eas
illas balneis cōmittere. vt id dicere voluerit: q̄ si balneo-
rū virtutib⁹ nō tollant: nullus est alijs sanationis locus.
Obscuro itaq̄ et vos obtestor: q̄ balneoz beneficio gau-
dere cupitis: vt in eoz obseruādo cultu: tāto cuz p̄culos-
tāq̄ cū parua veneratiōe negligētia vos nō p̄prehēdat: ne
qd id debito regimine vestro: vobis cōtingit illis attributis
Est. n. balneū sanctuariū qdā magno honore dignum: cui
rex oīum sūmus opifex nō pauciores ei vtutes cōdonauit
his quas herbis mineralib⁹ radicibusq̄ oib⁹. q̄b⁹ vt medici
ipsi lāguozes oēs curare: et ab his corpa absoluerē sūma cu-
ra diligētiaq̄ studēt: vñ Bal. 6. de igenio. Nō iuenit aqua
p se calida que nō p̄cipiet aliqua medicinali virtute.

Luz itaq̄ quis ad balnea se trāsferre voluerit: in p̄mis ei⁹
corporis dispositionez recte cōtemplet: vt si febriēs fuerit
si p̄p̄one debilis. ac resoluibilis multū. si bitudine nimiz
gracilis: ac vā macer. vt si in p̄p̄one mēbra spermatica non
robusta: debilia fuerit. q̄b⁹ in casib⁹ a termis nālib⁹: q̄ ca-
lidis siccis resoluētib⁹ exiccātib⁹ se abstineat. Nam tales oēs
sic ex balneis talib⁹ magnū piculū icurrūt. Quib⁹ accipiat
error: eoz q̄ febriētes consulunt balnea p̄ficisci. de qua re
supra actū de balneo calido et humido. p̄z scdo error eozū
q̄ egrogates vt asmaticos ydropicos ceterosq̄ tales sic cō-
sulūt: nō aduertētes ad hec de q̄b⁹ scriptū ē. Vñ meo i tēpo-
re ex inaduertētia tali vidi famosuz virū mortē cum vita
p̄mutare. Cōtēplent itaq̄ sic oēs corporis particule: resq̄
nāles oēs. cōsuetudo. tempus āni. etas ceteraq̄ talia in fo-
lutione cōsiderāda. de q̄bus supra. Lū ex balneo notabilis
euacuatio cōsequat. nō enim in ludo sebaeoz miles ita cu-
stodiri d3: vt ludus totus p̄dat. lector cōsideret.

Secūdo si cetera nō obster anteq̄ ad balnea se trāsferāt
emūdare corp⁹ et a supfluitatib⁹ curare debet: veluti si via-
ticum qdāz celeste et salutaris sit assumpturus. Neq̄ in
oib⁹ vnica canonū huic satisfaciēt euacuatio. Nam corpora
repleta et cacochima plurib⁹ idigēt euacuationib⁹: anteq̄
sic ad balnea se trāsferāt. neq̄ vt actū vnica debite nō fuerit. cali-
ditate balnei eliquāte: et hūozes dissoluēte. Et p̄ eoz cū bo-
nis p̄mixtio. deide eoz flux⁹ ad loca obilia: et resolutio sub-
tilis: et remanētia grossi: quāobz multē eis postea accidunt
egritudines icognite et prauē. q̄ vt febres apata et h3. Doc
itaq̄ salutaris remedio pri⁹ se muniāt: vt viatū assumē-
tes cōfessione. Quib⁹ iducit q̄ nō absq̄ periculo hoies se
balneāt in eis: gratia tñ mō delectatōis ac lasciuie. q̄ si eo
p̄ tēpore ilico egritudines nō icurrūt: id eis sile accidet qd
ex assumptiōe paucorū ciboz scribit a p̄ncipe. p̄mi 3. de re-
gimine comestōis. Ille vō in quo male digerunt nutrien-
tia nō decipiat: qm post dies in ipso mali generabunt hūo-
res egritudines faciētes et pernecātes. Aliq̄ tñ sunt robusti
et fortes: q̄ sic ex eis ledi nō vident: vt rustici quos in eis lō-
go tēpore stare: vidi: nulla penitus euacuatiōe p̄cedente. et
tu bene cōsidera. Nam q̄ dicta sunt debilib⁹: et delicatis
et ociosis magis applicant. Rustici qdēz forti: et ex p̄ximo

De balneis

exercitio: veluti munda corpora esse videntur: qui non nisi grandi ex causa succubunt.

Tertio quod intraturus balneum quantum laboris et exercitii in itinere passus fuerit: equo animo contemplet si contractus si fatigatus nimis. quia obrem sic lassus non ilico balneum ingrediat sed corporis gete expectet. nam ex balneo sic noceret. Quare princeps primi et ca. quodam ornate. Qui autem voluerit in thermis balneari oportebit ut in eis balneet gete: et suauiter ordinatiz et non subito. Quo ex dicto docti fiant quod ex longinquis locis eque: et icomode pedes se ad balnea transferunt. quia obrem distatiam. et corporis lassitudinem prius bene diceturari oportet. Ita ut quis vnde. alio scilicet die. tertio vel quarto gescat. priusque balneum ingrediat. Quod canonem multi postponentes: nimium suam sanitate cupidi sic peccantes supplicio non vacabunt.

Quarto aeris qualitate recte contemplet: si frigidus nimis: si vetosus: si pluviosusque fuerit: quod in casibus balnea discooperta non ingrediant. Nam ex eorum ingressu: et egressu multum nocet corpus: cum aer talis fuerit. fontescque eorum: et ipsa etiam balnea sic admixtione pluvialis aqua: ac aeris friditate: et vetero: ut supra predicti ca. et corpora humana non pariter alterant. Propterea sepe consilium ut eis in teporibus tina in camera clausa preparet quod aqua balnei impleatur: in qua patiens se balneet: duciam recipiat et huiusmodi.

Quinto ut eligat hora diei veniens: quod fridior mane post solis ortum per horam. quo in tepore sperandum est aerem sic a vaporibus nocturnis mundatum esse. Sero autem circa vesperras et non nisi completa digestione prandii: et bene coiter. Nam diei coiter. quam balnea petrioli: alia electores habent. de quibus suo loco infra. Corpora namque illis horis sunt magis fortia: et minus apta a caliditate resolui. Intra itaque vetero vacuo quod scilicet: ne cibum in digestus ad membra trahat: sitque multum egritudine causa. ut supra de balneo humido calido. et tibi. Sed quod rationabiliter aliquis si licet: et in meridie aliquid comedere. Dicendum quod in consuetis et resolutis non est comestio meridiana vituperanda: ubi levis sit: et moderate facta. unde cibus debet esse facilis digestionis: pance quietis. alteratiuus magis ut sit cibus et medicina. ut verbi gratia in consuetis ut diacurcubita: aut cofectio de triasandalis: aut manna christi perlatum sandaligatum: cum offa in vino debili. aut cofectio alia facta cum amigdalis. ita ut non eleuet in gradu caliditatis. In resolutis vero fortassis oportebit administrare omnium fortibile alteratum quia in aceto coctum cum cortice suo aut in aqua fustum: et huiusmodi consideret prudens.

Sexto quod sic intraturus: beneficium veteris primo habeat: vrinam deponat: ut ei possibile est arte vel natura: ut suppositorio aut cum clisterio: vel saltem habere procuret. Quod si omni die id fieri non poterit: saltem tertia die habeat oio. ne mane ille a caliditate comote ad loca debilia. trahant egritudines in eis inducendo.

Et per isto dubitat si sic in balneo staret vel ingredietes ut possint pillulis: et huius solutiuis ut coiter consilium. Dicendum quod sic. sed quod quodam veteris solutionem cum his ad minus: post talium assumptionem stet horis. xiiij. antequam balneum ingrediantur. ita ut extimet talia operationem suam completisse ne balneum illam impediat: cuius est materias ab interioribus ad exteriora trahere. Medicine autem operatio huic contraria existit: cum per balneum mane moveantur ab intus ad extra. et per medicinam ab extra ad intus. Quibus accipiat ut pillule tarde operationis ut alefangine ceteraque tales que tenentur. Et hic colligat lector errorem communem: et precipue cum eadem in die ingrediet balneum. verum arbitror siue fuerit fortis siue debiles: ea die balneum non intrare consilium esse. Contempletur et virtus totius: ne multum debilis sit: neque ex pillulis laxata nimis si fortis fuerint: quoniam eo in casu alia expectetur dies.

Septimo quod sic accedentes ingressuri balneum pannis se muniant: et magis cum ab eo egrediuntur: ne frigiditate aeris staret tantorum pororum apertione quam plurimum ledant.

Octavo cum balneum ingreditur a loco a fonte distatio: ut incipiat: sed sic paulatim versus fontem moueat. cum ex eo magis calefieri cupit. verum ut supra complexio consideretur: virtus et cetera dicta. quoniam colerica corpora non tantum patiuntur caliditatem: ut flegmatica: et debilia ut fortia. Quibus ex rebus non raro oportet et balnea sua in caliditate moderare: quemadmodum in dies sit: sepeque fieri feci prohibendo ingressum aqua balneum per totam noctem. et si mane fuerit plus debito tepesfactum iussi canale aperiri quo aqua calidior fluit: et baculis deinde agitari: et commisceri usque ad quantum teperametur. quoniam non omnia corpora: equaliter possunt pati caliditatem. sic in die operatus sum ut in sero modosius habeat. Et hic advertat quod balneum mundificetur. quoniam ex ingressu leproforum scabiosorum et huiusmodi non raro inficitur. considera.

Nono quod mora eius in balneo sit a quarto hore usque ad horam quo in tepore semper tolerantia virtutis contempletur. ne in ea transitus fiat quo corpus multum debilitetur. Sic. n. maior et minor terminus designatur communis. Sunt. n. quod balnea longis in horis tolerant. ut viderim plurimos scabiosos quosdam: et iuncturis lesos ultra horas quatuor in eis continentes permanere. Et nonnulli terminum hunc scribunt non assignantes tempus: sed dicentes usque ad virtutis tolerantiam: qui si cum prudentia moderatus erit non vituperatur. Ceterique usque ad virtutis debilitatem exclusiue. et hi cum primis coincidere videntur. Et ex his deducitur quod calide complexionis existens rare texture humorum subtilium a generatione: vel ex tempore debilis: longam in balneo moram cui rare debet. patet correlarium quoniam ex ea sic periculum est ne ad periculosam: et non recuperandam debilitatem ex fortiori resolutione deducatur. patet intelligenti. Insuper secundum quod fortes pingues non resolubiles ex facili frigidi et humidi longiorem moram contrahere possunt. Et nota quod in balneo stans neque bibere neque comedere debet propter periculum iminentia. Contra lascivos et bestiales quos vidi. verum si sic ingredies ex ingressu aptus est currere lipotomias: tunc conceditur panis infusus in vino granatorum.

Decimo cum balneum egreditur: panno lineo mundetur et alio operimento cooperiatur: et ilico ad lectum transeat: decenter stet coopertus: et in eo etiam sudet. sitque mora eius in eo circa horam: deinde bene excutatur. et se decenter vestiat. Nunquid somnus eo in tepore conveniat: cum sudores magis pronocet. Cum princeps dicat. somnus fortis omnes retinet evacuationes preterquam sudorem. Nam illum pronocat: et pronocando debilitare videtur propter fortis resolutionem. Dicendum quod somnus competit propterea quod virtute ac virtutes ex balneo laxatas confortat. unde de somno et vigilia Averroes. somnus est ligamentum virtutum confortatioque earum. Item multe sunt supfluitates sic ex balneo mote: et sub cute retente: quod virtute somni sic eas ad extra propellens resolvuntur: unde corpus magis munda tur. quare consideretur quod de somno dicitur in de balneis de lapozeta infra in dubio.

Undecimo cum etiam post somnum et quietem in lecto vestitates aliquae et vapores caliditate balnei sint generate que omnia exercitio et motu corporis debito sic resolui apte sint. debet balneatus sic ex lecto surgens quodam leui exercitio moveri si potest. neque hoc fiat in acre frigido vel vetero propter apertionem porosorum: sed potius in caliditate. deinde cum sic ad temperiem naturalem perductus erit: et calor balnei quietatus cibetur. Et dictum est si potest quoniam quando non potest: ut quod paraliticus aut aliter im-

peditur tunc loco exercitii fricationes fiat que vicarie sunt exercitii. unde princeps pmi 3°. Et q in fricatione attenditur e superfluitatum in musculis retentaz resolutione. ex eo q exercitii non euacuat vt euaporet: et non accidat fatigatio. Et os qd vt hec fricatio molliter fiat: et ex macrefactioe que macrescere facit. et tu considera. Qd si aut ob dolore: aut vlcera: aut aliqd tale ipediens fricationes fieri non possent. co sulédus est ad assumptione suppositozy ex melle aut ex radice blitis vel lily celestis: vel lardonis: vt suppositozy de sepo anteq comedat.

C Duodecimo qbus peractis se ad mēsz ponat cū cibarys debite qualitatē et quatitatē. qualitas qd vt sit facile digestibile: cuz iā stomachus sit ex balneo in calore: et vigore aliquantulū resolut⁹. Sintq boni nutritiui: et non multe superfluitatis. quare oua sorbilia si cetera cōsentiūt sunt maxime pueniētia. Carnes etiā tēperate vt pullos edoz vituli lactatis auiculaz paruaz caponū fastianoz perdicuz caprioli iuuenis. Tertio nō sint nauseatiua multum pinguiā opilatiua multū grossa. neq calida mltū: ppter qd nō laudantur colūbi iuuenes: quales turtures pingues valde: lau de meruli turdi neq passerēs. pastilicia artoclee et bñ. virtū peratur. et salite dure et antique. Piscibus laudatis et elixis vti potest. A fructibus abstinere debet. quoniā etiā ob balnei caliditatē sic facilius ad putredinē et ebullitionē preparantur. quēadmodū ppter caliditatē in febriētibus. unde pma qrti de cura putridaz. Et oēs fruct⁹ nocēt febriētib⁹ p corruptionē: et ebullitionē eoz in stomacho: et tu considera errorē cōem: Et quoniā tēpus balneoz ē tēpus fructū: in his homo moderare se debet maxie quādo est ad eos assumendos nimia volūtas. Verū sic adducēdus ē canō. ppo. pax deterior cibus et detestabilior qd meliorib⁹ est appetendus. i. appetitui dandus: q sic eius corrigit maliciā gratūz. arantii. limon nō saluus et bñ. nō vituperant. Quātitasq cōtemplet quoniā portitor: q stomachus iaz sic resolutus. tantā vt prius quatitatē portare nō pōt. Comedit itaq ifra terminos comestiois cōsuecte plus et minus vt picipit stomachum suum tolerare posse. Non enim nimis pua eē debet. ne minor q debz restauratio fiat. cū tali egeat ppter balnei resolutionē et neq magna: cū illa stomach⁹ iam debilitatus bene digerere minime possit. A lacte abstineat: et si quādoq eo vti voluerit: sit eius vsus ante cibaria alia. Caseo ad sigilādum stomachū vti poterit. Et breuiter ab oibus corruptibilibus facile: et inflāmabilib⁹ et calidis exiccatis abstinere. ppter qd vino potēti nō vtiat: sed medioris vinositatis: i. specta semp sūetudine tenore virtutis erate et bñ. cōtra quē canonē quasi oēs operant. Hoc tñ loco nō vitupero in pma assumptione mēse et pcpie in consuetis et debilib⁹ frigidis nā: offam cū vino aromatico factam

C Vinum laudatur albus subtile cerefolū. vituperat stipicū grossū: qd sane itelligi habet. ni. yz. particularis mēbri lesio illud magis ad se vocaret vt podagra. **C** Sed qd de aqua frigida dicem⁹. primū dicēdū q pot⁹ aque frigide ieiuno stomacho post balneūz sūme vituperatus ē. quoniā aqua sic apertis porositatib⁹ mēbroz intrinsecoz p ea penetrat sua cū frigiditate ledēs eoz digestiua ipediēs. Et ē sententia pncipis pmi 3°. 8. cap⁹. Quib⁹ ifert q etiā sic cū vino cōmixta faciēs ipm magis penetrare nullūz videt afferre iuuamētum: sed potius nocumētū. Quo ifert scdo q si fieri pōt dimittēda ē: et vīo solo nō potēti vtiēdū. **C** Sz dices quō tāta in siti eius cū vino solo fiet extinctio. in quā forte balneātes sic icurrūt. Dicēdū q vbi vinūz pauciter tale haberi nō poterit: minus mala ē aqua cocta cuz qua sic refrangi vinum poterit. Qd si aqua frigida sūetus fuerit: sitq corpus bene robustum et mēbra iteriora talia fuerint: poterit et vinū cū ea limphare. et semp declinet ad paucitatē vt

poterit. Et h cōsidera si errāt q consulūt post exitū balnei aquā ordeī vt aquā coctā simplicē cū vino granatoz assūmi: ob epatis inflātionē pbiēdā. Qd si siti molestabitur iter cibum et cibū h potus pmedabit: ex aqua ordeī vt simpliciter cocta cū quarta parte vini granatoz acetofoz vt mīcorum et pauco fuchari: puto enī aquā ordeī sic exhibitam vt alteratiū qdā stante caliditate extranea balnei resistente frigiditate eius sic nō multū nocere sz magis iuuare: vt persepe in febriētibus apparet. Aceto etiā vti potest si cetera cōsentiēt: vt q nō adsit iuncturaz ac nervoz lesio et huiusmodi. **C** Cōueniunt ex herbis lactuca endiuia scariola portulaca blitis caulis borago: spinachia: hieurbita et filia. Et cum his loco aceti poterit vti vino granatoz cū salaticū queret: Cōfert et brodiū cicez rubeoz petroselinus feniculus et alia aperiētia.

C Tertiodecimo q sic cibatus vt supra post cibū gescat p horam cū media q si sic se ex balneo lassatū sentiret: dormiat p horā: et plus vt sibi videbit expedire. Cōsimiliter si cōsuetus fuerit sic somno. nāz vt actū fortificabit virtus et. Post aut somnum factū si balneādu fuerit tumore iuctu rarū lesus: aut aliam dispositionem humidam in mēbroz vno habuerit vel in duobus: p qua necessarium fuerit lutum et cenum balneoz. tunc eo casu poterit illud mēbrum vel loca plura luto sic linire calido ente. Qd si calidum nō fuerit aqua fontis calefiat. et mora luti sup mēbrū sit p horam et vltra vt videbitur: et semper calidum teneatur: et reuouetur vt expediens erit. Verum hoc tempore et in his dispositionibus a quibsdam laudatur statio super fumū: qd nō cōmēdo: quoniā fumus aliter totum corpus alterat: in vna parte corporis sumptus: q lutum: vt experientia notat. Debet et postea ante ingressum balnei de fero exercitio molli vti in confortationem mēbroz. Deinde ingreditur secundo balneum cum canonib⁹ vt supra. f. q extens sit pānis tectus. ingreditur lectum super cibetq vt actum. Verum sunt quidam laudantes: vt per horam post cenam sic ceno liniantur. qd nō pmedo: quoniam sic resoluta virt⁹ ampliori molestatione nō eget: quinimo ex tali debilitari videtur. Propterea debet medicus consulens prudēs eē et balneādi virtutem considerare. quoniam plurimū reperiantur qui sic binam in die balneationem minime tolerare possunt: qñ debiles sunt et facile resolubiles.

C Quartodecimo q si possibile est balneum omni die mutetur: et noua scaturiat aqua. vel saltez vna die sic et alia nō. Nam videmus prima die aquam sic ex fonte venientem clarā limpida vtiq ad fundum. cum autem stat duob⁹ diebus vel circa mutatur ad viridem colorem: qui in ea significat iam frigiditate aeris lesam esse: quoniam etiam iam ab intrinseco se adiuvat: vt ad frigiditatem naturalem redeat. Et est locus speculationis: quoniā aqua calida ad maiorem frigiditatem se reducit: q sit frigiditas continentis. Sitq mundatū ne ingressu aliozū vel multozū hominum immundatozū maculatozū: vt scabiosozū et huiusmodi sit defecatum.

C Quintodecimo balneatus a coitu abstinere omnino. cuz ex coitu mltū debilitet cū ex eo euacuat vtilis superfluitas vltimi alimenti cum qua sit emissio spirituum multozū corporis inanimatum relinquentium. Et iam ex caliditate balnei sic sit resolutum. Neq in vespertis balneum ingreditur in octo transierint hore ab horā prandij aut plus: quoniam multi sunt qui tardam habent digestionē. et ideo tales prius bene considerent descensum cibi a stomacho suo anteq illud ingrediantur. unde omnibus vnica regula sic dari nō pōt. Nam cum supra de balneo aque simplicis calido: sic stante cibo in stomacho sit attractio eius ad mēbra indigesti. unde accidunt opilationes et. Et tu ibi. Neq de

De balneis

fere debet esse tanta mora, vt de mane. propterea quoniam virtus fortior est in mane melius impressione balnei toleras sic canonibus in generali in assumptione aquarum terminarum obseruandis ponetur quidam particularum obseruandis egritudines: p. q. b. coiter hoies ad balnea se transferunt. Primus quod volentes cerebrum ex duricia aque confortare: vbi. s. fit chatarrus frigidus et humidus: aut humidus non multum calidus: aut paralesis siue mollificatio. aut emigranea siue omonopagia antiqua. seruatis seruandis prius memoratis. si locus ducie paratus est ipsas assumat vt statim de ea. Si vero non preparat ea hoc modo. v. z. habeat puluam magnam in alto positam: vt. v. z. spatium triu vel quatuor pedum eleuata a loco in quo iacere debet caput: et in fundo perforata: et eius foramen ad rotunditatem digiti parui: cum canula in ligno vt possit aperiri et claudi ad libitum. et habeat seruientem qui continue dum aqua exiuerit a stula sic successiue impleat. quo peracto ascendet scamnum eo in loco super quod se ponat eger corpore resupinus: et in capite ponat pileum in medio perforatum: ita vt peruenire possit usque ad aures et ad medium frontis. Quod si pileum non habuerit caput caput purgum sic circū circa siue circulariter muniat vt aque descensus ad sinum et alias partes inferiores impediatur. Et tunc in primo casu recipiat duciam super bregma et est locus ad quem peruenit extremitas digiti medij: cuius extremitas manum ponit super nasum. et reliquas per ad verticem extenditur. In eo autem loco eodem cauterium datur ad retinendum chatarrum. In secundo casu quod vbi aderit mollificatio recipiatur ducia in occipite: quoniam ibi nervorum origines: ex quarum operatione repletionemque accidit paralesis: et mollificatio. In tertio vero sumat super partem lesam: quod media aut supra totum descensus aut ducie indefinenter esse debet quousque cerebrum notabiliter se calefacere esse sentiet. nam in quibusdam citius in alijs tardius: attenta raritate et densitate cranei. unde hora vna est spatium conuulsiue. Vbi vero ducia fit absque instrumento vt in balneis senax actum est: recipiatur vt dictum. Quod si fuerit in maiori quantitate fluens quam cum stula debet eius descensus mensurari ad tolerantiam virtutis et cerebri caliditatem receptam: considera. Laudo tamen in prima die ac tertio vt cum minori quantitate procedat: vt seruetur quod ex mensura sepe memoratum est: a facilioribus ichoandum esse. Quod si contingat bis duciam in die recipi: minor sit mora in sero quam mane propter causam dictam. Secundus quod ypsartici ydropici maius iuuamentum recipiunt ex emplastratione cum luto totius corporis: quam ex balneatione in aqua. quare illud primo experiant. neque scdo vtant nisi in fine cum discedere voluerint. quo in tempore in balneo aquoso se muniunt et lauant: et illico se exiccent. Et ego arbitror tympaniticis idem plus conferre. Licet aliquibus plus placeat fumus balnei siue vapor sic receptus. Nam primi secunda. fenestra. ultimo capitulo. Et ex his que vehementer superfluitates resolvunt et minuunt est in arena. sepeliri et in ea volutari: et in calido sole fricari. Cum itaque lutum hoc calidum potētius quam arepa: cum his conditionibus sit rationale videtur lutum hoc plus vapore conferre: cuius vigor debilis est. Et illi idem concedunt semper in omnibus egritudinibus experientia habuisse: in quibus requiritur resolutio pluris in iuuamenti fuisse balneum luteum siue cenosum: cuius potētius reddatur ex substantie densitate. pari modo in ascliticiis videndum ex causa frigida sic factis. Loquor de balneis quorum aqua non potatur. Nam aqua eius quod potatur fortassis efficacior faciet operationes: vt illa de lapozeta de qua actus. Tertius quod empici asmatici absque vlcerum pulmonis laborantes: ex potu aque balnei vt actum iuuamentum magnū recipiunt. quoniam in eo semper quod supra limita: tum: et de eis dictum est. Quartus patientes colicam si-

ne iliacam absque lapide renum: ex aqua balnei clistericata magnum inde recipiunt iuuamentum: et maius si cum lib. i. aque fontis misceantur vncie tres olei laurini rutacei aut de cherua. Quintus et non est postergandus: quod herniaci ex causa ventosa et aquosa et carnosa non confirmata plurimum iuuant ex balneo: hoc modo. v. z. primo recipiatur fumus deinde facta somniatione tali per quartum hore emplastrum locus cum luto balnei in quo comixta fuerit decima pars sulfuris viui puluerificati: et plures hac via sanati sunt. Sextus quod se balneantes propter duriciam nervorum et contractiones et gratia sedationis doloris luto iam dicto membra lesa liniat et emplastrant. Nam eius virtutis est vt aqua: et fortius imprimat: et longiori tempore actio eius durat. quod sic non facile resoluitur vt patet. Et plures sunt medici qui in hoc luto non parum habent confidentiam. verum quando queritur velox penetratio caliditatis in membris actualis magis iuuamentum recipitur ex fumo siue vapore aque. unde in mollificatione duricie membrorum et contractione: certe magnū reperi iuuamentum. Nam vapor aque penetrat. multum tum sua caliditate humiditates molliet deferens. quod de luto non accidit et aqua. Et Hadde defensum prohibens cursu materierum ad membra debilia. R. sandarace. z. iij. amili. z. i. rosarum acatie balaustiarum spody ypoquistidos an. z. y. sief memithe. z. iij. farine volatine molendini. z. i. s. succi plantaginis. z. viij. aut loco eius accipiatur aqua sublimationis eius vitella oui. y. numero. teratur hec omnia in mortario plumbi beo cum suo pistello: et fiat linimentum de quo membra sic lesa inungi debet post exitum: et ligari cum pano conuenientis adheret. Linimentum bonum ad remouendum duritiem et contractiones que in membris reperiuntur: quod applicari debet per horam post exitum circūferentialiter super membra lesa. R. oleorum de sisamo: amigdalorum dulcium: et vtriusque recens sit an. z. i. s. vitella ouorum numero. y. medulle crurii bonis: sepi arietis ponant in mortario et diligenter incorporentur et in fine addatur armoniaci dissoluti cuius acetosorum. z. i. et incorporentur. Est medicamen nobilis iuuamenti Quod si magis anodinus cupias: adde. z. iij. olei de camomilla Quod si desiderabis ipsum esse magis mitigatum doloris: addas opij. z. i. neque poterit opium in hac compositione nocere: vt patet intelligenti. Et hi sunt canones attendendi in accessu ad balnea. Nam de his qui attendendi sunt post discessum: in canonibus balnei de lapozeta dicitur. Quibus sic peractis venias ad aliqua accidentia que in balneis sic coibus coiter accidere solent. Nam de his que in de balneis de lapozeta: et de ipsis canonibus obseruandis in assumptione balnei de lapozeta dicit post suo loco: cum a balneis alijs balneum de lapozeta spale regimen habeat vt infra.

De modo subueniendi accidentibus ex balneis euenire consuetis.

Rubrica.

Eto sunt accidentia ex balneo euenire consueta. v. z. vigilia immoderata: sitis: capitis dolor: constipatio ventris: superfluitas sudor: vrine punctio siue ardor: defluxus renalis. pstratio appetitus.

Quoniam existimandum est vigiliam caliditate balnei et sua siccitate puenire. que sunt due fortes cause ipsius. hic obuiado debet frigiditas et humectatio: vt est lactuca: portulaca et huiusmodi. et somnum inducentia vt papauer album. vt verbi gratia sero comedatur lactuca: endiuia scariola aut portulaca. Aut dissoluantur semina papaueris albi in brodio ferculi. Item comedatur semen papaueris coacti. Item sumatur syrupus de papauere. z. i. cum aqua lactuce aut sublimationis nenusaris. z. iij. sero post cenam cum itur dormitum. Aut sumatur ex pillulis somniferis vna vel due vt sunt pillule de cinoglossa. nescue et chatarro dicte pil-

lule alchaiber fiant lotiones extremitatum ex matre violarum malua et huiusmodi.

Contra secundū. R. sirupi violati aut rosati cum aqua simpliciter cocta: aut sublimationis lactuce endiuie et huiusmodi. Ad idem aqua cocta cum vino granatorum et cichbaro. aqua ordeii cum cichbaro. Item pro nobilibus sirupus de ribes: de berberis vel vinum de berberis cum aqua cocta et cichbaro: et cōsimilibus. Quidā exhibēt aquā coctā cū pauco vini: quā aquā ordeii cum cichbaro.

Contra tertium si ex eleuatione fuerit vaporum calidorum balnei: valent que in secundo dicta sunt. et etiam que prohibent eleuationem vaporum ad caput ut diacitoniten absque speciebus. coriandrum preparatum: et vna coopertura coopertum. grana granatorum et similia frigida stiptica. Item valz. assumptio pilularum deponētū materiā post cenā assumptā: ut pillule de aloē solo infuso in succo rosarum: vel endiuie vel acetose et alie cōsimiles. Valent et linimenta capiti facta ut ex albumine ouorum aceto aqua rosarum. succo plantaginis vel violarum vel solatri et similibus: et cum aquis eorum ut melius haberi poterit: aliqua ex his adiunxerit cōmisceant: et cum petia in eis infusa temporibus: et fronti applicent: et sepe renouent. Cōsimiliter operandum si propter caliditatem in capite impressas euenerit ex ducia accepta.

Contra quartum utatur mollitinis ut est decoctio prunorum tamarindorum violarum. sirupus violatus cum aqua ordeii excocti bene bullita aqua decoctiois fructuum melle. Item utatur cassia elisteri ex maluis: matribus violarum blitibus. Item. R. aloes sirupi lupulorum sirupi violati. an. 3. 4. masticeis croci an. 3. iij. infundant in eis aloes per noctes et dies: et per duos versus ad tres: et post exicationem fiat pillule leni igne vel in sole facte. ex quibus scdo accipiat versus ad tres ante cenam per horas. et est solutium benedictum. Et cōsulo quod eo sero non ingrediat balneum: quoniam ut actum sic impeditur opera eorum per balneum trahens materias ad contrarium pilularum.

Contra quintū sudor ex balneo pueniens non est cohibendus: nisi exuberet et virtutem deiciat. quo casu utendū est regimine frigido: utendo rebus acerbis acetosis gelaticis conditis ex granatis lactucis et siliis. In 2° et 3° pedibus animum malium cum aceto: si cetera cōsentiant panico lacte cocto. Et quidam sūme cōmendant ad sedandum sudorem infusula ex farina milii cum lacte caprino. Item dant lac coctum. Et eo casu a balneo quiescat: i. vmbra sedeat: et flabello euenietur. Exterius autem corpus cum frigidis et stipticis iungere non absque periculo est.

Contra sextum si caliditate epatis et renus id accidit: que mēbra duo suspecta haberi debent: que res colore urine rubeo: et igneo comprehendetur tunc opus in premissis fiat cum applicas extra et intus in frigidantibus. unde supra de balneis sulfureis: qui epas calidum habet preuisione utatur. Nam iungatur post exitum per paruum spatium circa per horam: regio epatis: et renum cum aliquo in frigidante. Ut R. in frigidantis Bal. 3. i. sandalorum alborum et rubeorum an. 3. 5. nam sic compositum utriusque confert. Quid et forti fieri poterit. Item valet trachea B ex seminum. iij. cōmuniū frigidorum an. 3. 5. fiat trachea. Item et confectio trisandalorum et plura et similia. Quod si fuerit eliquatione humorum colericorum sic acientium yrinam eorum omixtione: tunc euentur illi humores cum pillulis de quibus in quarto et vtraque trachea dicta vel confectio.

Contra septimum si fluat exuberanter dimittat balneum nam verendum est ne contentiua virtus cerebri sit nimis debilitata. Quod si fuerit propter vehementem caliditatem impressam: fiat ut actum in primo 2° et 3°. Quod si non nimis fluxerit et debilitate contentiue euenerit: odoratur nigella torrefa-

cta in manu cum petia gestando. vel fiat aspersio pulueris super caput ipsum confortantis: ut. R. laudani storacis calamite rosarum ligni aloes an. 3. 5. sandarace. 3. vi. spody. 3. v. macis. 3. 5. Item fiat sacculus ex puluere rosarum et sandaraca et similibus.

Contra octauum quod venire consuevit ex laxitate partium oris stomachi: aut propter resolutionem aut propter fluxum materierum ad os eius. Et tunc in utroque casu valet diacitoniten cichcarinum acceptum post cibum: aut miua citoniorum cichbarata. Item detur miua cum aqua mente et vino granatorum mane sero et in meridie. Item confert sirupus de menta cum rosato. et aqua cicoree et absinthii. Item opacachara et similia. Possunt et multa alia accidere nocumenta ut febris que his aliquando accidit qui colerici sunt: et inordinata balneum assumunt. Et omnibus his remedia sic scribere esset practicum a capite ad pedes condere volo. itaque ut in presentiarum sic de coloribus etiam ut nobis sint verbi gratia sufficere.

CDe canonibus balnei de lapozeta. Rubrica. III.

Consumatis sic canonibus in obseruatione balneorum attendendis: et expeditis remedijs aliquibus contra

accidentia in balneis his euenire solita. Restat pro complemento capituli ut canones speciales in obseruatione assumptionis aque de lapozeta scribamus quos spernentes et non honorantes in graui incurrun pericula ut statim: ut enim promissum fuit post canones cōmunes cōmuni balneorum. Nunc scribemus particulares canones in assumptione aque de lapozeta magna cum obseruantia attendendos. Et certe ut de balneo actus balneum hoc est veluti alterum sacramentum. Nam quoad modum ex assumptione viatici bonis vita conceditur. malis vero mors dat. ita in assumptione huius aque boni quia cum recta obseruantia assumunt libantur. mali: quia eam negligentes moriuntur. Et ideo vulgariter apud ytalos dicitur. Bagni de lapozeta oite guarisse oite neta. Hoc est dictum. balnea de lapozeta aut te sanant aut te interficiunt.

CDicamus itaque primum ut in principio capituli actum quod accedentes ad balnea hec prius per dies duos administrentur quiescant antequam balneum ingrediantur. tum quia itinere fatigati. tum noui aeris ingressione. **C**Secundo quotidiana constitutio contempletur: de qua in precedenti capitulo. quoniam eo in loco aer frigidus est multum. ut in eo tempore homines rigeant ut dicitur. quamobrem estate suam naturam non seruante sed ad frigidum declinate. non absque timore future lesionis aqua illa bibetur. **C**Tertio non ingreditur nisi prius bene purgatus: et qui preceptis vniuersalibus premunitus erit. que in reliquorum balneorum assumptione dicta sunt: et illa non negligat: quoniam eorum negligentia periculum minatur. **C**Quarto in nomine iesu quia saluatoris nostri balneum ingrediat: in eoque moram contrahat: ut de alijs actum est: et cōmuniter tempus tale ponitur hora vna. Verum particularius signum ponit scribentes quod esse debet donec pendat digitorum extremitates in crispis. deinde exeat et excutatur et quiescat et panis optime ne a frigore ledatur se muniat: etiam si facultas adest lectum ingrediat: in quo iaceat per horam somni penitus postponendo. quoniam ex somno tali plures mortui sunt. Et ea die prandium et cena leuis sit ciborum laudabilium: de quibus actum in precedentibus canonibus canonibus. **C**Et nota quod balneum hoc famem inducit: ideoque non obtemperent appetitui: sed multum parce comedant et quoniam debilitatus est stomachus bene masticent: ut facilius digerant. nam ex postea fortificabitur. Et pro illa prima die sufficiat sibi ille vnicus introitus. **C**Sequenti

videtur dñs dñm dñm
de hñ dñm dñm dñm
fñm dñm dñm dñm
109.

De balneis

¶ Vero die in ortu solis ad que ductum accedat: in quo loco aqua illa potatur: et tunc de ea bibat quousque ad tria vascula ibi mensurata et consueta. et bene contempletur virtus etas. Deinde perambulet per spatium quarti horae vel circa deinde redeat ad locum et tria alia bibat. et ex postea pambulet ut dictum: sicque tertio et quarto faciat: et assumere non desistat donec appareat exitus eius aut per os aut per urinam aut per secessum: et in ea caliditate qua ipse assumpsit. que ut ab eo melius comprehendatur in vase vitreo mingat. Deinde quiescat per tempus et postea balneum intret moxeturque in eo ut actum: exeatque et stupham ibi proximam ingrediatur et panis excipietur. Deinde lectum ingrediatur in quo geseat et nullo modo dormiat sicque transacta hora vel horis duabus ad potum aque accedat: et faciat ut de ea dictum prius. Deinde quiescat per tempus usque ad cenam. et sit cena levis boni cibi: facilis digestionis. ut in. 12. canone actum: et zodialia et alia magis commendantur. Altera vero die in crepusculo balneum ingrediatur moxeturque: exeat ut dictum est: et eo die prandeat. Deinde circa. xx. horam quod post pradium per horas octo iterum balneum ingrediatur: et exeat cum canone dicto. sicque agat alternatis diebus: quia vna die bibendo aqua altera vero die bis balneum ingrediatur. hocque continuet decem. xv. xx. dies ut virtus tolerabit. Quod si ultra tolerantiam virtutis affectuose atque impetuose sumere curabit periculum grande aut morietur incurreret. pariformiter si in eius quantitatis assumptione excederet: quare assumens in his sit moderatus. Et scito quod balneatio in eo ad potum eius est sicut digestivum ad medicinam. Nam et si debilitat disponit digerit: et sic preparat humores in universo peccantes ad exitum. Qui autem ad ea perficiuntur chronicis egritudinibus laborantes in eis ampliori tempore hospitari debent. namque quiete et non impetuose assumere imo alius quietius. unde interponant dies vnam quietis omnino inter assumptionem balnei: et potus aque. in quo neque balneentur neque potent. Potus autem sit vinum pauciferrum nullo modo limphatum: quin immo aquam visu abhorreat. et est melius iterare quam in vnicavice bibere multum. Non dormiat replico quoniam canon aureus est. Iter autem solatus et ludis et absque ulla corporis fatigatione. Verum si contingeret ut quis se debilitatum multum sentiret de sero potest assumere onum vel aliqd tale restitutum: dummodo digestio precedens fuerit celebrata. Et qui sic debilitantur magis quietem interponat maiorem. Et ideo princeps ut actum. balneum assumi de gere ordinate non impetuose. Cum autem recessus a balneis intenditur: debet prius in loco ipso sic quietus stare per dies duos ad tres: antequam ad iter se ponat bono cum regimine: et aeri suaviter se exponere: precipue cum iter longinquum fuerit. unde equestres et pedestres primis in diebus itinera quas ac suavia faciunt: suisque consuetis comedant horis. neque famez tolerant. Nauigantes autem longiora multum facere poterunt. bibant ut actum. Et omnes tales preter hos qui balnea de lapo etia sumperunt in meridie dormire poterunt. Potest autem vero post assumptionem balnei stent decem diebus et potus usque ad. xv. quod non dormiant in meridie. et est locus eius speculationis. Nam cum post euacuationem per farinam factam sequitur debilitas aliqua: a medicis somnus introducit. Ita et in euacuatione per potum talis aque mectatius virtutis naturalis et animalis et vitalis confortatur ut actum. Quod si dicatur retinet humiditates iam in fluxu positas: a quibus eleuantur vapores mali: et mala quilibet in exhibitione farmaci humores sic in fluxu positi sunt: et ab eis vapores maligni magis eleuari videntur ob impres-

sionem malam a farmaco factam. quod si correctum est: non est quin scamoneatum venenosa aliqua qualitate non inficiatur: quod de aqua poteste minime contingere videtur. Arguitur et fortius somnum sic convenire magis. sicut enim assumptione aque balnei corpus crebro: et multum euacuatur qua ex euacuatione non parum virtus totius preternitur. ita corpus debilitari in febre acuta contingit qua plures crises fiunt: ut quarta. vii. xi. xiii. et ultra. Sed in casu secundo commendatur somnus ergo et in primo. patet ex communi practica operantium. Que res sic confirmatur. Nam ut Auicenna de sensu et sensato. Somnus est ligamentum virtutum confortatioque earum. Et princeps de his que accidunt ex somno. Dicemus ergo quod somnus omnes operationes naturales fortes efficit. Fortassis id dicitur quod reuocatio caloris ad intra et caliditate balnei iam in humoribus impressa: corpus contingit superflue calefieri. quod ob id ad putredinem disponunt humores. Nam ea actio est caliditatis superflue atque extranee. quod ob stare non videtur: quoniam ex alijs balneis etiam calidioribus multum hoc contingere non videtur. tunc. vii. piculum homines ex somno diurno scurrere. Diceret et iterum quis ex aqua remissiori iterum assumpta corpora multo plus calefieri: quod ex intensius calida sic ad extra applicata. locus est speculationis. quare speculator id affirmare videretur: etiam si ex exteriori corpori approximata tantum calefieret: somnum etiam interdicti debere. Nam proportio nando aquas et modum applicationis ad invicem id contingere posse nemo negabit. Amplius hi veluti conalescentes sunt habendi quibus somnus a medicis non negatur diurnus omnino. unde quartum scda de regimine conalescentium. Et somnus diurnus fortasse est magis nocivus conalescenti. Propterea quia mollicat eum. id est quia superflue humectat. Et fortasse confert ei propterea quod facit cruditatem: et fragit de virtute caloris innati. Quibus inducitur non in omnibus talibus se balneationibus non vna et eadem ratio erit evitandi somni quin immo quibusdam convenire censendum. Arbitratur fortasse nonnulli eum prohiberi debere: cum ex somno accretent humores sulfure infecti: qui suo pravo odore spiritus exterminant sua forti caliditate resolutum et membra exiccata tanta precedere euacuatione amplius exiccat concurrente etiam virtute salis. Quibus ex rebus debilitato per amplius calore naturali et membris ipsis per quod virtus constat sic efficitur virtus impotens ad reliquas humiditates regulandas quare sequitur putrefactio: et corporis aut ad pravas egritudines aut mortiferas prepatio. Rndebit fortasse: idem contingere debere post farmaci scamoneati assumptionem ut actum. post autem eius euacuationem notabilem somnus precipitur. Nam et ad propositum maxime videtur principis mens de cura fluxus omnium modorum. inquit et ex melioribus rebus ei qui patitur fluxum ventris est dormire quare cum facta fuerit euacuatio tanta qua debiles se sentiunt etiam in ceteros dies euacuationem expectantes somnus concedi debet. In oppositum est experientia famosa quam a vulgaribus neque a doctis accepi. verum ut tatis est siue infirmitatis intellectus plus rationi credere contingit enim intellectum sic decipi et rationis causam ignorare. Ego quidem arbitror in re hac non vna semper via procedendum fore. sed variis variis concedendum sit somnus inspecta virtute complexionis consuetudine tempore etate et similibus rebus naturalibus. Absolute tamen melius est negare somnum diurnum. Sed non raro ad ipsum concedendum nos varie circumstantie impellunt. verum non negabo consuetudines sic longo tempore probatas semper venerari debere. neque ad ipsas mordedas impetiosi et insolentes esse debemus. Nam itaque et assumens exulet aquas

vt ultra .xv. dies tangere nō permittant. sed interim man⁹ cum vino lauentur. Abstinentiumq; est a carnib⁹ omnib⁹ fructibus leguminibus. et ab visu acceti omnino. Nocēt cau⁹ les agresta vna et ficus. Sed inter omnia per mensem post a coitu tanq⁹ a dicto veneno robusti abstineant. Quod si debiles fuerint per vnos. Nam ex his omnibus iudicatur quātum balnea illa debilitant. ideoq; debiles ad ea assumēda nō nisi magno cum consilio accedant: quoniam sic in eorū balneorum iuuamenta confirmare. quolibz altero āno ad ea assumēda accedere oportere. Nec bononienfes medici: quoz pace sic scribam: cū corpora se bene disposita sentiūt vel prope: ad ea neq; ad alia assumēda accedāt. est enī eorū alteratio fortis et. Non enim virtus indiget auxilio medicaminis: nisi cū nequiuert dominari. Et postremo sciendum q⁹ horum balneorum et aliorū iuuamēta nō ita subito sentiuntur. sed per tēpus post maius aut minus fin regiminis bonitatem virtutis fortitudinem: et similia. vñ cōmuniter post mensem et ultra eoz vtiles effectus cognoscuntur. Nam iterim virtus ex balneo resoluta: ac mēbra sic cum bono regimine habito restaurant. Et certe quidam vituperant hanc aquam in vasis ligneis ad diuersa: et lōginqua loca exportatā. cū id se plane intelligere dicant suis in virtutibus ita debilitari vt nullius penitus sit virtutis: quinimo ex ea sic corrupta lesas esse vt in quibusdā vidēt. Et plures inibi dixerunt ex ea sic exportata effectus bonos et si non oēs consecutos fuisse. Et quidē arbitroz nō ita salutiferam nonq; tāte virtutis eam esse vt que in balneis exit. Nam vt actum cito ifrigidatur: etiam si moras in balneo cōtrahat. de quo supra. Quare res et in ceteris itelligēda est. Nam et eius alteratio q⁹ ē veluti ad corruptionē pparatio multum cōsideranda est.

Capitulu⁹. VII. De modo inuestigandi minera et mineras balneaz nālium.

Aud veteres nostros mos fuit et vsq; ad hanc seruatus etatem q⁹ inuestigatio balneaz nāliū per alembicationē fieri debeat. vnde aqua fontis ab eis recipitur: si haberi potest que ita nō alterata est in itinere vt aqua balnei: que sic in transitu cum re extranea dici cōmiscetur. Et in vase vitreo: quia in cucurbita cum capello ad distillandū ponitur. nam cū calidi sit eterogenea seq⁹ strare primo de generatione. sic pars aquea aerea et ignea ascēdit et exit: et terrestre cineritium in fundo vasis remanet. Et vt amplius terrestre exiccetur: ne humidum cū eo cōmixtum iudicium expectatū alienet. quidam cōtinuant ignē: sed lentum valde p paululū tēporis postq⁹ a vase nil egreditur. Quo facto terrestre illud a vase extrahunt: et super amplam asserem extēdunt. Alij idem operātes in vmbra illud terrestre exiccāt. Et certe melior est exiccatio ad solē: vt ceteri agunt propter salē et salnitrium et sulfur. Nam sic partes salose et nitrose a sole coagulant. quia ex re melius discernunt: et partes sulfuree illuminantur et splēdidiores redduntur. Et certe iudicium tale per minerale hoc habitum verius est. q⁹ cum aqua per ebullitionē facta bitumine nostro sic cōmiscetur: ipsam minerale sic faciēt et calidaz reddēt. Sic itaq; eo exiccato tunc vno et plurib⁹ sensibus prebenditur: pcpue cum de mineralib⁹ notitia quo ad sensum habita fuerit. Et ad rē accedēs dico q⁹ quidā opinati sunt q⁹ pars sulfurea pcpue quādo cū alijs mixta et non predominās: p elābicationē minime cōprehēdi possit. vt dicant illā sulfuris naturam sapere: et sic in vapore subtilēz cōuersam exalare. Secus si fuerit aqua tota sulfurea: aut multum a predominio talis. Ex quo infertur per elābicationem rēantes sic decipi. q⁹ si cōtingat ex proiectiōe illi⁹

terrei in ignem sulfuris odorē emitti. illud autē nō q⁹ sulfur ibi sit accidere: s; quoniam spiritūs subtiles ignei in ea derelicti sulfuris naturam sapiunt. Et adducunt similitudinem de fulgure: q⁹ cum aliquam domum percutit: post eius euanescentiaz sic derelictis spiritibus igneis tota sapit sulfuris odorē: cum tamen in ea nil sulfuris fuerit. Quamobrem ad alia se signa conuertunt sensu aliquo sensibus cōprehēda de quibus statim. et certe male potest eorū opinio ifringi. Verum vt arbitroz ex alijs signis efficacius cōcludam aquaz naturaz sulfuris tenere: pcpue quādo fuerit cum alijs mixtum. Sed hoc loco Aristotilis dicitur de quo supra postergandum nō est: q⁹ omnes terime sulfure participent: quoniam est prima causa caliditatis earum vt in principio secūdi huius: quē philosophum secutus aio: vt ipse in libello de proprietatibus elemētōz: ad minerarū balnearum calidarum sciētiam habēdaz: duo nobis sensus deseruiunt. visus. yz. et odoratus: quos principales enūciābim⁹ cum ceteri tres magnifice etiaz nobis in hoc iudicio deseruiant: vt de eis statim declarābimus: illis ad plenum non deseruientibus. sed visus principaliter et magis: cū plures rerum differētiās ostēdat. metaphyce primo. Et est simile iudiciū hoc iudicio q⁹ ex signis medicinalibus accipitur. Nam cum signa medicorū sic efficaciaz: et nō fallentia non inueniantur: sed notitiam sunt dantia veritati propinqua hinc surgit iudicium extimatiuum. quare diuersi cū diuersitate extimatiue de occurrentibus egritudinib⁹ et casib⁹ diuersa deponunt iudicia. Ita et in explicanda minera terminum sit. quoniam cum sic signa nō habeantur omnino certa: et efficacia contigit in mineris terminum scribentes variare. Quo loco accipias medicum nō bene extimatiue fugiēdum esse. Sic itaq; nō ē de vno signo cōsiderandū: s; omnia vlt⁹ plura et potētiora illa sint: que in cōsimilibus nobis fidē facere debēt. Et ex quibus infertur q⁹ nō ex solo odore iudicare debemus aquam balnei sulfuream esse: quoniam sic accidere deceptio potest: s; ex odore cū alijs vt dicamus: hec aqua est in odore sulfurea: colore citrina et eius feculentum cum in igne proyicitur ardet: et odorē sulfuris emittit. et in superficie eius quandoq; natat vinctuolum quoddam: q⁹ in igne missum statim flammaz emittit et gustui sapore sulfuris denunciat. et apud eaz minera ē sulfuris: ex qua artifices sulfur cōdiunt. et preparant atq; purgant. Cum itē hec omnia simul esse comprehendēs. nō dubites aquam illam sulfuream denominari debere. Quod si non omnia. hec potētioribus sic in denominādo danda fides ē quare indagatores talū opz natura esse prudēt. vnde cū sulfur sic cum mineralibus alijs mixtum fuerit. oportet indagatores et aliorū signa discurrere: et potentioribus dare victoriam. Dicamus verbi gratia est cōmixtum salī. In hoc autē gustus primo tibi deseruiet. deinde si tibi placebit experientiam facere poteris. de qua supra in balneo montis groti. Et fuit principalis inuentio Jacobi de bondis. Quod si labor ille te afficiat: ad cinereus feculentum recurras: ipso ente disposito vt actum. quia exiccatiuum sit et expysum. primo enim illud oculis tu indagatores cōtemplare: partesq; citrinas primum consideres: cum sulfur prima causa sit caliditatis terminum. vt Aristo. supra licet in omnibus nō sit prima et potētissima. Deinde relucētes considera que sal se sunt nitrose aut salgēnose. inter quas differētia suis ex signis accipitur: visu gustu tactu et auditu. visu quidē quoniam sal plucidus lz nō multum. salgēma autem multum. Nitrum vero inter hos colores medium in luciditate tenet. Gustu salsedo percipitur. Nitrum vt actum de natura salis est: et acutius multum ipso sale. Tactu nam nitru durius est sale: vt supra de eo. Auditū quoniam sal in igne proiectum crepitat: et nō nitru neq; salgēma. Pariformi

De balneis

et dicatur de alumine. nam ad eius notitiam visus gustus
et tactus magnifice deseruiunt: quoniam ad luciditatez re-
dit. Tactu quoniam durum valde et iam tribus dictis du-
rius. Gustu q ceteris sensib? et h iudicio nobis magis deser-
uire videtur. quoniam notabilis et magna sentitur stiptici-
tas. Item et sapor eius. Pars vero cinerea visu gustu: quo-
niam ad amaritudinem declinat et ad albedinem. Partes
vero gipsee enee ferree pariformiter his sensibus compre-
henduntur. Et pars ferrea ceteris poderosior. Quibus ac-
cipiatur quantum necessaria est indagatori mineralium ter-
marum: mineralium exquisita notitia: precipue ad eas par-
tes que sensibus comprehenduntur. Ob quam rez taceat
qui fortassis me mordere voluerit de exquisita mineralium
doctrina: et eorum prolixitate superius posita. ¶ His omni-
bus sic peractis partibus mineralium bene contemplatis
ex parte suarum quantitatum ac qualitarum: quoniam non
eodem gradu caliditatis sunt omnia: nec frigiditatis ut su-
pra. debet indagator sic suo iudicio extimatio illas ad iui-
cem comparare proportionare et potentioribus dare victo-
riam: a quibus aqua ipsa a predominio dicitur talis. Hoc
autem facere non facile facio. Quod si aqua aliqua plurimum
de minerali tenet: aut est vno solo contenta: tunc facile est
iudicium tale. Quo loco mi illustis domine accipe quan-
tum medico necessaria est prudentia. ad quod per pauci respi-
ciunt: plus litteras singularium medicorum prudentia pol-
lentium credere error est. Et si vera sint que scripsimus: nul-
tis tamen placuit magis ebullitio quam elambicatio: cum sit ope-
ratio caliditatis fortior: sic eterogenea melius sequestrans
Cui opinioni adherere videtur Joanes de dondis supra.
Sed certe experientia docet quod in forti ebullitione partes
terree magis ascendunt quam in elambicatione: precipue cum
suauiter sit ut docui in libello quem de aqua ardenti com-

posui. Nam cum licinio lucerne ardentis conficitur: sit in-
ita suavis calefactio: ut subtiles partes exalent: terrestribus
parum molestatis. Equidem expertus sum in ebullitione
quod partes pauce terre remanent. unde plus placet elambi-
cacio. Quibus omnibus accipiatur primo quam necessarius fu-
it communitati medicorum et mortalium salubritati noster
libellus. cum ante me memoria hominum neminem scri-
psisse ita luculenter diffuse: aut paucos intellexeris. pro quo
semper gratias ac laudes deo meo do. Nam sic utilis erit
posteritati hominum et medicis: qui de consulendis balne-
is amplam claram atque exquisitam in eo notitiam habebunt:
ut consilio in scriptis sic absque graui labore proponant. ¶ Se-
cundo quantum ad nominis tui gloriam accedet cum Ita-
lis orientalibus occidentalibus septentrionalibus atque me-
ridianis. quam necessarius sit. Quibus in locis nomen tuum pre-
dicabitur: cum sit sic nomine tuo insignitus. quapropter pro
orbem totum nominaberis. Et cum sperem eum in perpe-
tuum manere: sic perpetuo vite tue causa a me datur. unde
cum marone perstringens dicam. In freta dum flumini cur-
rent: dum montibus vmbra lustrabunt: rupea polus dum
sidera pascet: Semper bonos nomenque tuum laudesque manebunt.

¶ Explicit liber de balneis et termis naturalibus omnibus
italie proprietatibusque earum. editus a domino Michae-
le Sauonarola.

Tabula de vermibus.

Capitulum I. De diffinitione vermis eiusque specie-

2 ^m	De causis intrinsecis et remotis vermium.	137.
3 ^m	De preservatione corporum a vermibus.	137.
4 ^m	De signis et cura vermium.	138.
5 ^m	De pronosticis a vermibus sumptis.	139.
	Sinis.	141.

Ad Zanardum cambiatozem reginū tractatus de vermibus incipit feliciter.

Michael sauo-

narolla patavus Zanar-
do cambiatozi regino sa-
lutē. Uti ppiū ē vere et
solide amicitie qua vicis-
sim tenemur: quēadmo-
dū tu me fortis cōicat-
ego et te maxie diligebā.
Postea vero q̄ industria
tua amorē n̄r: cui more
humāo supaugeri aliqd
nequibat: tu sacri officio
aspiciēte maiores fecisti:

ita vt et tu quoq; nati mei cura et charitate ex mysterio di-
uino pater sis: te multo magis amauī. Quāobz meritis
tuis cōuenit vt gaudiū et passionē tue eā mee sint. Itaq;
gerēs aio q̄ sepe ex ifestatiōe passionis ymiū filioz tuo-
rū dolore pficiaris: mor' sum ex dilectōe tua opē tibi fer-
re: vt et tu quoq; qm̄ suffragia p̄horū tibi absint: possis ex
me doctus adinmētum aliqd natis asserre tuis. Accipe ḡ
vir carissime aliquaz vigiliaz meaz mun' qd tibi desti-
no: ex omni gñe eiusmodi morboz atq; remedioz excer-
ptū cura mea auidus plis tue vite remediare quātū ars
p̄stare patif. ¶ Dūc quoq; tractatū in gñq; secabo capi-
tula. ¶ In pmo qdē de diffinitōe ymis eiusq; sp̄ibus di-
ces iuestigādo eius generatiōis loca. ¶ In 2° de cāis in-
trinsecis et extrinsecis ipsi. ¶ In 3° de p̄seruatiōe corpoz
a ymib'. ¶ In 4° de cura et signis ymiuz. ¶ In 5° de p-
nosticis a vermibus sumptis.

De diffinitōe ymis eiusq; sp̄ibus.

CAP. I.

Vermis est aīal ex putrefactiōe in ven-
tre caliditate viuificatiua gñā
tū. Qui tres ab auctorib' n̄ris sp̄s cōiter po-
nunt. ¶ Prima quarū appellat lūbrici lōgi
rotūdi et graciles: ab alijs serpētes vel scara-
bei: filēs ramis portulacē: qui in supiorib' ite-
stinis gñant. ¶ Alij lati in itestinis grossis et iferioribus
nascētes. Ab alijs cucurbitini notati: qz semib' cucurbite
filēs. Un' pmo interioz ad istar seminum cucurbite: filo-
vni' in altez p̄iectoz: qz ascarides et buffones fm̄ quosdā
dicunt: in grossis fiētes itestinis: et pmaxime i colon: et p
oīa se dilatantes adeo vt in stomacu xurrāt ppter ali-
tione: hominē et mox canine famescere faciētes. sunt. n.
lōgitudine maxia colligati: ita vt retulit mibi qz se copu-
lam. is. pedū mēsurā emississe. ¶ Extant et tertij sui gra-
ciles minuti ymibus cafei vel aceti filēs: qui in recto na-
scunt itestino. ¶ Quoz diuersitas ex humoz ex qbus
generant et loco in quib' nascunt diuersitate contingit.
¶ Humoz. n. ex quo generant est flegma: vt dicef in sequē-
ti cap': qd aliquādo putrefit in itestinis supiorib' et adbe-
ret itestino sua vehemētī viscositate: sup: qd nō domina-
tur diuisio et sepātiō ex parte attractiōis epatis. Un' p̄ne
sp̄ei vermes generant interdū ad quantitātē cubito lon-
gioz. Alij ab humiditate separata generant: minorata
ppter epatis attractiōē p̄tinuā et putrefactiōē et multi-
tudinez cōturbationis fecis velut hi qui sunt tertie sp̄ei.
¶ Reliqui vero ab humiditate inter has media: sicut qui
in colon et monoculo generant. ¶ Un' sciēdū qz qdaz as-
feruerūt vermes in monoculo et colon tantūmō genera-
ri fundātes se sup textu. A. i. 6. tertij. tract. 5°. cap. Et for-
tasse nō generant nisi in colon: et monoculo: deinde spar-
gunt de latere ad stomacū et ex latere ad anus. Et potest

eorum opinio sic colorari: in longaone propter ipsius re-
ctitudines latitudines: et continuas fecus egressionē ger-
nerari nō valent. ergo et. p. 3. cōsequētia. et assumptū pba-
tur: qz eozū mā stercore depelleretur ante eozū gñatiō-
nez. Silr neq; in supiorib' ppter purū nutrimentū et
iputrefactū in illis retentū: et exiccationē vehementē il-
lic factaz. g. et. ¶ Sed h̄ iste rōnes apparētes sint: tenē-
dum tñ est vermes in alijs itestinis gñari posse vt decla-
ratus fuit: et ampli' infra declarabit. ¶ Et ad. A. dicēdū
qz nihil aliud voluit nisi qz nulli vel valde pauci gñant
in itestinis supioribus a longaone respect eozū q in
itestinis medijs p̄creant. ¶ Ad rōnes eozū. ¶ Ad p̄mā
dicendū qz in lōgaone generari possūt et maxime cum
tēpus secessionis tardat: modica eniz qñq; pducunt tē-
poris mora: nec cōtinue ex emissionē fecū educunt: cuz
parui sint et itestino maxie adherentes. p̄terea sex liqui
da currēs non esset apta educationi ipsoz: imo quādoq;
inuētuz est ipsos nō educi medicina solutiua. In itesti-
nis supiorib' etiā cōtingit ipsos generari. sed nō in cor-
pore sano bene regulato: et hoc vult ratio: sed in nō bene
regulato ex parte quātītatis cibi qualitatis tempore ar-
tificio et ordine contingere posset in materia ibi existēte
corrupto ex qua posset et.

Sed circa

rationabiliter dubitabit aliquis vtz
contingat vermes alibi generari: et argt
p̄mo qz sic. vermes generant ex putrefactione vt dictuz
est et dicef ampli' ergo vbi iuenit putrefactio sufficiēs
ad vermīs generationē: ibi deberet ymis generari pos-
se: sed in stomaco pōt reperiri. ergo et. cōsequētia videtur
nota cū toto antecedente. ¶ Secūdo ad p̄ncipale. in stomaco
generant q sunt magis p̄ter nām qz vermīs: vt colere
innāles horride. apata et. g. et. ¶ Tertio stomac' ex cō-
plexiōe supiori. Tuz ex regimine puro. Tuz ex peste pōt
silr per omnia se habere et disponi sic itestina inferiora: q
autē eodē modo disponēt similes effectus h̄re pote-
runt. g. et. ¶ Pro isto facit experimētū: naz egros vide-
mus vermes vomere q nō nisi in stōaco gñari p̄tūisset.
¶ Itē ex aure non nulli egressi sunt parui q vere alibi
tātū tales generari nō valūissent. ¶ Pro isto facit etiā
auctoritas. B. 3. aphoriz. p̄mē. 27. Bene aut̄ itelligim' in
stomacis pueroz et in itestinis cibos corumpi et putre-
fieri. vnde hozū vermīuz materia fit.

¶ Ad opp^m est snia Aristo. 4. metauro. inq. Aīal nō fit in
ipsa digōne sicut qdaz aīum: s̄ i segregatiōe putrefacta et
in inferiori ventre: deinde ascendit sursum. dignum est enī
in superiori ventre. vñ Alexander. ppter qd frequēter in
infirmitatib' euomunt. putrefit eniz in iferiori segrega-
tum. ¶ Et confirmat rōne sic. vermes generant ex pu-
trefacta segregatione: vt declaratus est et declarabit: sed
hoc nō fit in superiori: vtz in iferiori: cū in superiori dige-
rat cibū et transducit in epatū virtute expulsiōis stoma-
ci et itestinoz: et attractione epatis et p̄p̄ngtate mesera-
carū et partū nobiliū. ¶ Et cōfirmat idē. et. vbi vi-
get calidū multū digestiūz hūidi: et determinatū: et ene-
foris exiccationis putrefactio non pōt contingere: neq;
ymēs inde generari cū fiat ex putredinibus: et signū: qz
eis nutriunt. pducti vt apparet in muscis: ex qbus cōclu-
ditur vermes in stomaco gñari nō posse.

¶ Pro responsiōe ad hoc dubiū p̄missis q tacta sunt et
dicent in sequēti ca: ponant h̄e cōclusiones. In stomaco
corpois egrotatiui: vñ quasi egrotantis cōtingit: h̄ raro
vermes gñari posse. Hanc cōclusionē p̄bant auctoritate
B. et rationes ante oppositū adducte. vnde Conciliator
dīa. i. i. in oībus partibus exceptis vitalibus eos repe-
rio qñz gñari. ¶ Secūda cōclusio. In stōaco corpis sani nō

De vermibus

contingit vmes gñari. Hanc delonē pbant auctoritates: r rōnes post oppositiū facte. Rōnes g binc inde vadunt vñs suis. ¶ S3 ne error ptingat est sciēduz q nō omnes vmes q euonunt in stomaco generant: s3 qñq vermes ad stomacū de inferiorib⁹ mouētur: ita q contingit qñqz emitti pos r lūbricos r ascarides: imo qñqz etiā emittūtur p nares. Et l3 qdā existiment q ignoret locus in quo tales nascant existimo vñsile q in intestinis generati ascēdunt ad stomacū r p vomitū ad palatū educunt: r p anfractuosum nasi meatū ingrediētes p nares foras impetuoze emittuntur.

¶ S3 queret aliqs in quo dñt hi q in stomaco ab alijs q alibi gñant. Et l3 vñs nūc a doctoribus meis nihil cōperiam: cū plurimi eoz opinētur ipsos in stomaco generari nō posse: tñ vt via ad vītātē idagandā repiat existimo p babilr dñm ipsos ab alijs in quattuor differre loco colore figura r qñtitate. loco p3. colore: qz vt frequentius sunt alijs albiozes. nā cū flegma albedini attestet sui nā: r stomacū sit ei⁹ lacuna. i3. terty. ex quo vmes generant vt diceť: nihilqz vel qñs nihil colere multiplicet in eo hñtis ei⁹ colore variare: pñsertim in infantib⁹ r puerib⁹: in qbus vñplm vmes generant: sequit̃ rē. Ad qd cōcurrit lac his etatibus sumptus. Alioz vñ color nō ita albus est: ppter cōtinuā colere trāsmiissionē ad intestina ad euigilanduz virtutē expulsiuā secū habentis flegma ex quo vñs generat multo plus tingere r colorare: cū quo tñ stat ipsos: qñq in colore sibi inuicē assimilari: figura: qz siles cucurbitinis: r fortassis veri⁹ cucurbitini appellari deheret: cū figurā accipiant a loco in quo nascunt: stomacūqz cucurbitis filis est. i3. terty. tracta. pmo. cap. pmo. Et pmo colliget. de anathomia stomaci. Quātitate qz maiores sūt cucurbitinis minores lōgis r paruis maiores.

De cāis itrinsecis r remotis vñm. CAP. II.

Causarum alie propinque seu itrinsecis: alie remote seu extrinsecis. Propinque sunt quēadmodum aliorum naturalium quattuor efficiens: formalis: finalis r materialis.

Efficiens duplex: pñcularis r vñs: pñcularis ē caliditas ipūalis ex putredine cōsurgens. vñ 3. affo. allega. cōmē. putredo sola nō est sufficiēs generare al. s3 calore sufficiēte indiget. De vñ vñ cū magna reperiāť cōtrouersia inter Platonē Aristō. r alios: cum locus h nō sit h⁹ disputationis. Dñm cū Aristō. q cā vñs est agēs nāle q mediate caliditate putredinali cōcurrente etiā supcelesti: sic eā mām disponit: vt de ei⁹ potētia educatur forma vermīs: que est eius anima: ex quo sequitur que sit eius formalis causa.

Finalis sñt duplex vñs r pñcularis: vñs ē mūdī cōplēmētū r ordo: mūdus. n. vt sit completus r ordinat⁹ oēm spēm requirit: pñcularis vñ est: qz nā de possibilib⁹ facit q meli⁹ est. z. pñicoz: cū g in intestinis repiať nā putrida ex qua aptus est vermis generari: meli⁹ est vt ex ea pducatur al. qz ipsaz sue putredini relinquit. ¶ Itē vmes in pauca quātitate generati: ita q cor poris nō inferat nocumētū sunt iuuatiui: imo cū ex putredine sint ex putredie nutriunt velut musce r filia. vñ in intestina a talib⁹ mūdificant: r cū eis educunt. vñ corpus purius relinquit. Et pp. ex similitē cām create sunt musce r cimices r h⁹ genera vermīū: vt mūdū ab aliquib⁹ putredinibus q in aere a terra sunt purgent: ne tales hominibus r alijs vñliozibus animalibus nocumētū inferāt. ¶ S3 statim diceret aliqs vñs videť q multo melius foret vt natura illaz mām sue putredini relinqueret qz ex ea vermes generarentur: cum multa mala accidētia: vt epilēsia

mania tremor cordis karabitus colica rē. ex eis corpora incurrat: vt. i6. terty. allega. cap. Ea q nō raro morti exponant. ¶ Itē natura transmittit colerā rubeā ad intestina ad abstergēdum r mūdificandū viscera a suis superfluitatibus vt tactū est: que h⁹ putridā mām educeret: r cū minori corporis nocumēto. g. rē. ¶ Pro his dñm r ad pñm loquēdo absolute q melius est q nā ex tali materia putrida vñs generet qz sue putredini relinquat: cum aiatum sit inaiato eligibilius. S3 loquēdo respectiue dico q si in parua quātitate generant: vt dñm est paulo ante: melius est ipsos ex tali mā generari qz rē. vt. A. i6. terty. pmo. cap. de anothomia intestinox: s3 si in magna qñtitate generant. tñc deteri⁹ est r hoc in respēu ad corp⁹: cū qñqz ipz ad pñciē ducant ex quo sequit̃: q eius finis est iuuatiuus: r et nocitiuus vt etiā sensūt cōciliatoz allegata ofia. ¶ Ad aliā dñm: q l3 nā colerā rubeā transmittat ad intestina rē. nō tñ semp trāsmittit: vt in ictericia citrina. ¶ Itē qñqz mā ē viscosa adherēs quas colā nō est sufficiēs secū trahere. vñ remanēs putrefit.

Causa materialis est duplex extrinseca r intrinseca. Intrinseca est humilitas flegmatica īspida alba r viscosa in vñū cōdēsa: bilis r cōpactibilis: quādā putrefactioze putrefacta: nō tāta quāta est putrefactio mae febrilis r apostematis. Nā talis nō est aiationi apta: vt 4. metauro. q et hac via inuestigari h⁹: qz humiditatu q in hūano sunt corpore alia sanguinea: alia colerica: alia melācolica: alia flegmatica. Nō quidē ex sanguine generant. pmo ppter necessitatis ipsius p nutrimento r augmēto mēbroz: carnifomū r radicaliū. 2. ppter amicitia ipsius ad nām. nā ipsuz custo dīt reclusum in venis tāqz thesaurū. 3. qz nō venit ad loca generationis ipsorū. q si cōtingat ipm fluere: tunc emittit celeriter p secessum: aut cōuertitur in apostema: vel in putredinē vergentem ad nām colere illoz pñcatine. Vñ Hyp. 6. affozismo. Si in ventrē sanguinis effundat necesse est in sanie cōuerti. Neqz ex colera rubea cuius sit amari saporis. nā sapor amarus r rari⁹ est generatiōi r cōseruationi ipoz. ¶ Itē talis est calida sicca ignea: ex tali. n. nihil generat vel nutrit. z. de generatiōe aialium. Neqz ex nigra cū sit sicca valde r frigida: putrefactiōi spūmose inepta: r ad mām r ad alimētū ipoz: cū multū apparet remota ab eoz naturis: cū g ex his tribus generari nō possint: sequit̃ necessario ipsos ex humiditate quarta generari q est flegma vñ flegmatica mā putrida rē. vt dñm est: ad qd pcurrit color eoz. Nā vt vñs apparet abbedine flegmatica pñcipant. Cōtingit tñ qñqz alios alijs min⁹ albos fore: imo qñs citrinos. sñt qñqz rubei vident: qñqz qñs nigri eius diuersitatis causa ptingit ppter cōmūxtionē flegmatis cū sanguine: colā ru. vel nigra. vñ horū colorū varietas ptingit. Qz sint ex flegmate et eoz tātctus manifestat: r nutrimentū cū ex hūiditate flātica nutriant. ¶ Ex qb⁹ iferē pmo vmes magis generari in etatibus etatibus corpa multiplicat plus flegmaticas materias r idigestas: ppter cibos qb⁹ vtunt r eoz īglumiē. ad qd pcurrit q calor in eis magis ebetat⁹ est nō potēs ipas resoluerē quēadmodū in alijs: s3 bñ aiare. vñ remanētes putrefiūt: r vmes inde gñant. ¶ Inferē 2. q magis gñant post biēniū: qz rñ ante biēniū ad sit materia multa cū lacte nutriant q est mā vñm aptissima: tñ qz calor in eis est hebetat⁹ multū q est agēs pñcipale hinc est q in eis non multiplicantur: quēadmodū in sequenti etate: in qua calor dissoluitur ab humiditatibus ad qd pcurrit q eo tpe incipiūt vti cibarys grossioribus ab eis non bñ digestilibus. ynde rē. ¶ Et si dicatur. cōtra plures

videmus mori ante biennium quod post: quod contingere non videtur nisi ex eorum maiori multiplicatione. ergo etc.

¶ Pro isto dicitur: quod dato quod ita sit: illud tamen non contingit ex multiplicatione maiori: sed ex debilitate virtutis maiori. unde post biennium pluries et magis infestant versus ad quatuordecim annos: illas tamen maiores infestationes et frequentiores melius ex virtutis fortitudine maiori tolerant: propter quod non ita moriuntur etc. Et hoc fortasse fuit mens. A. i. 6. terti. tractatu. 5. cap. primo. §. illo. Et ascarides fin plurimum generantur in eis qui separantur ab etate infantie. Ex quibus sequitur quod in non ita natis vermes generari non possunt: et hoc propter nimiam sui caloris ebetationem: vt. 5. 3. affor. allegato commento. ¶ Inferit 3. pbabiliter vermes alijs paribus minus generari in iuuentute. pbat. quod in iuuentute multiplicat colera generatio corporis inepta vt supra. ¶ Itz eo tempore fiunt exercitia fortia: et calor fortis est. unde tales humiditates resoluuntur: ad quod concurrunt corporis optima digestio. ¶ Inferitur 4. ipsos plus in senectute quam in iuuentute: et minus quam in pueritia multiplicari. prima pars et secunda correlari per ex precedentibus. ¶ Sed diceret aliquis: Iuuenes sunt magis inordinati valde quam senes: propter quod in eis multiplicat flegma crudum indigestum quod est materia vermium: et calor potentior ad animandum. §. etc. ¶ Confirmat: quod in senibus multiplicat humiditates nitrosas quod non videntur conuenienter materie: sed indispofite magis generationi vermium: cum materia ex qua generantur sit insipida: vt dictum est. §. etc. ¶ Itz experientia videmus iuuenes senibus frequentius incurrere. ¶ Pro isto et facit auctoritas. A. i. 6. terti. tractatu. 5. primo capitulo. Et ascarides fin plurimum generantur in eis qui separantur ab etate infantie: sed rotundorum plurimum cum infantibus: deinde cum adolescentibus: et minorantur in senibus. Adhuc per quod dicendum intelligenti. ¶ Inferit. 5. ipsos alijs paribus plus in femellis quam in masculis coecrari: per ex dictis. ¶ Inferit. 6. masculos flegmaticos plus alijs vermibus abundare. vñ et communiter dicimus cum videmus puerum albus molle satis carnosum. hic puer sacculus est vermium. vñ et brunus a vermibus saluiores fiunt.

Cause extrinsece

seu mediate sunt cibi lenes viscosi: sicut triticum: faveole: fabe: lac: caseus: et precipue recens: et generatia humores crudos aquosos indigestos: vt olera humida: carnes crude: herbe viscosae: fructus et precipue aquosi: vt poma: persica: pruna alba et rubra magna: et breuiter quanto aquosiores tanto deteriores: vt cerasa etc. Et quecumque pastilia vt lane: li: macharones et huiusmodi. Repletio nauseatiua: coitus superfluus et imediate super cibum factus. Et vniuersaliter quod cumque habetia virtute digestiuam debilitare et impedire: vt inordinata ciborum assumptio: et sili potus inordinatus: immoderatus exercitium: et balneatio post comestione: et balneatio cum aqua calida: et similibus. ¶ Et credens tibi magis copiacere hic seriatim subscribam simplicia quedam generationi vermium aptissima. Triticum coctum vel crudum: panis acinus: vinum rubeum grossum: faba: faveole: leticula: cucurbita: folia caulium in estate: rape: capares: cepe: carnes porcine: bouine: vaccarum: anatum: cigni: anserine: capreoline: leporine: qualecarum: auium in aquis degentium. Omnia interiorum genera. Epar: intestina: cerebra: pinguedo: pisces precipue tince: et alij vallosi: vna imatura: pruna rubra magna alba: poma dulcia et citrina cruda: et imatura deteriora: pira: nespila: iunibe: citronia cruda: pepones: cucumeres: angurie: fungi: glades: castanee: auellane: recetes: nuges: lupini imaturi discolorati. Plura alia haberi possent: sed tibi nunc habetia sunt in usu magis pauca sufficiant. ¶ Ad generationem vermium maxime adiuvat ventris presertim septentrionalis. nam cum tales frigidi sint valde habent

virtute multum debilitare: et precipue in pueris se ab his non tuentibus. unde virtute in eis debilitata male celebrat digestio: quare in eis multiplicatur vermium materia. Et si in eis geniti sunt commouentur quod primus: quod aerem frigidum et frigus fugientes corpus perturbant: propter quam causam existimo pueros bassanenses a vermibus tam frequenter molestari. ¶ Ad corpus etiam multiplicationem non parum facit temporis constitutio. Nam in autumno generantur valde: quia autunus et si sit frigidus et siccus: quia tamen est tepus inordinatum: et debilitas calorem naturalem. 3. affor. cometo. xi. unde indigestiones multe fiunt et humores crudi. multiplicat que est causa generationis vermium. Ad quod concurrunt quod precessit tempus fructuum ex quibus generati sunt humores multi flegmatici indigesti et aquosi. ¶ Vere etiam generantur: quod cum hyeme corpora multo repleantur cibo: ratio nabile est vt multis abundet superfluitatibus: que cum hyeme latet superueniente caliditate veris commouetur: et a caliditate alterantur et putrefactioni disponuntur cum calor naturalis etiam propter caliditatem exteriorum debilitetur: quare sit impotentior ad huiusmodi humiditates regulandas: propter quod putrefiunt: ex quibus vermes non pauci generantur.

¶ De preseruatione corporum a vermibus. CAP. III.

Reseruatio corporum a vermibus duabus rebus completur. vna per administrationem debitam sex rebus non naturalium. Altera per debitam rerum medicinalium administrationem.

Res vero non naturales sunt sex: vt prima prima. cap. aer cibis et potus. Somnus et vigilia: motus et quies: inaniatio et repletio: et animi accitio: de quibus seriatim dicendum. primo de aere.

¶ Sugiant aerem frigidum ventosum precipue septentrionalium. Eligant aerem temperatum similiter potus ad calidum quam ad frigidum: et ad siccum magis quam ad humidum declinantes. Et quia in pueris difficile foret hec seruari. ideo rectificetur aer eis in domibus et cameris: vt accendatur ignis in camera cum lignis iuniperi: aut cedri: aut ex lignis persici: aut ex quercinis siccis: super quo ponatur ad comburendum absinthium: folia persici: vel folia persicarie: cortices citri: radices granatorum: et cortices eorum: radix filicis: edera: et alia que plurima que diligens scrutator in sequenti capitulo pernotabit. Confert iuuamentum maximo suffumigium factum ex myrra: et alo: vel absinthio: vel cortice citri: nunc ex vno eorum: nunc ex pluribus vt magis placebit. unde volentes pannos a tinea custodire imponunt eis corticem citri: vel absinthium. Similiter volentes brolia seu viridaria construere circa pedes arborum absinthium seminant ne a vermibus edantur.

¶ Cibi a quibus se custodire debent in precedenti capitulo scripti sunt. Sed eis conuenientes sunt cibi calidi et sicci: in quibus non est viscositas: et in quibus est absterfio: vt aqua ciceris etc. Et cibi in complexionem temperati: et qui substantiam habent mediocrem: non tamen teperam vt facile corrumpantur: neque duri vt repugnent digestionibus quales sunt hi. Panis frumenti bene coctus et fermentatus. conuenit etiam sumere ante mensam tres vel quatuor bolos panis fursurei cum carui cimino vel aniso confecti. ¶ Carnes vituline arietine castrati: francoline: turdorum. ¶ Herbe. blitis que et si sit stonacho mala: tamen a propter valet: quare sumatur de ea in parua quantitate addita altera herbarum que suam malitiam corrigat: vt menta: et sic de singulis. Salvia: portulaca: betonica: carnes puline: galinay caponum. Edine agnelie presertim assate: pdicu: coturnicu iuueniu: anicula: prunay i arboribz prarum et fructigis digestiu: summitates calium i hyeme et brodiu

De vermibus

eorum: ruta: latuca: calamentum: rosmarinus: borago: scariola nouella: endinia: petroselinus: feniculus: menta: origanum: marubium: tanacetum: sandonicum: anisum: maiora: na: yfopus: serpillus: satyregia: pulegium: abrotanum: leuisticus. Que cocte comedi debent. Ex quibus industrius coquus fercula plurima componere poterit. Et tortellos cum farina tritici et vitello ouorum facere. Et iter agrumina alei coctus et crudum: et scalonice crude: et similis cocte porri: et melius est coctum duabus aquis. Et similia agrumina stomacho noceant: quia tum a proprietate et complexionem manifesta prohibent generationem vermium: et generatos interficiunt: pinc laudant: sed tamen denique in parua quantitate et cum cautela: et ante mensam. Confert etiam ferculum ex brodio cicerum rubeorum in quo buliant radices feniculi et petroselini. Item panatella ex brodio carniui iaz dictarum cum qua bulliant radices iam dicte: et cum vitello et absque. Item ferculum ex radice petroselini vitello oui: pane coctus: addito pauco casei veteris: et pauco croci: et precipue adultis. Item panatella cum oleo oui et pauco croci optima pro infantibus. Item denique tortelli ante mensam ex sandonico farina ordeii: vitello oui in oleo communi cocti ter ad minimum in hebdomada. similis ex marrubio: vel alijs de quibus supra. Et in ferculis vti potest pipe precipue hie mali tepore: in estate vero cinamomo aut canella et in tepere rata quantitate. Et cum carnibus suis vti potest hie salsamen. Alei cum pipere: petroselino meta et aceto. Et fructus quibus vti potest sunt. Oline salite maxime ante mensam. Medulla ossis pasci: dactili: passule: amigdale pulces: pineoli: citia assata: ficus sicce: poma in pasta cocta: amigdale amare: phistici: vicia bene matura: nuces sicce. de quibus. A. scdo canon. Multus vero usus eius educit vermes paruos et ascarides. Et serapio de nuce et auelana. Et quando ex eis amplius comedit expellunt ascarides. Quia tamen difficilis digestio: extant: debent sapientes matrone sepe et in modica quantitate pueris suis bola facere. Nota tamen quod usus bolorum in infantibus est causa indigestionis multarum: que sunt ut supra cause vermium generationis: quare cum cautela et prudentia sunt administrandi. Sit eius vinum rubeum clarum: secundum patavos gorietus: si possibile est austerum non potes multum nec nimium debile: ne stomacho noceat: sed inter hec mediocre: scilicet aliter pueris: aliter adultis ut tua prudentia bene nouit: pueris namque debilius dandum est. Et si tale haberi non posset: sed solum nigrum: aut album: laudo magis album subtile attenta semper eius mediocritate: vinum namque nigrum grossum est indigestibile multum: propter quod stomachus eo nocetur: et est causa multiplicationis humorum crudorum. Item si est potens quale est vinum gropellum bassanense: ultra hoc quod difficile digerit sua caliditate resoluit virtutem naturalem: quare facit in pueris humores crudos indigestos non paucos multiplicari: propter quod causam extimo pueros bassanenses: ita frequenter et graniter a lumbricis agitari. Laudat etiam vinum maluaticum: quia sua qualitate manifesta oppositum generationi vermium. secundo sua proprietate cordiale existit: quapropter virtus vitalis confortat et confortata iungat naturalem. Item de facili in spiritum conuertitur cum sit nature nimium amicum. Unde credo multum bis auxiliari: qui non febricitantes a vermibus molestantur. Datur tamen cum oleo olivae communiter et indifferenter pueris habentibus vermes siue febricitent siue non: et inducit auxilium affert ut experientia manifestat: laudo magis ipsum dari limbatum ente febre cum oleo violaceo: aut onfancino quod sua proprietate vermes necat. Et dosis est vini maluatici ab. 3. 5. vsque ad. 3. i. 5. et per qualibet. 3. vini ponas. 3. i. olei violati. Et datur mane.

Et puerorum somni et vigilie ab ipsa natura regulantur. Sed in adultis debet vtriusque temperari.

Motus et quies puerorum etiam difficile normizari possunt: sed eligibilis est ut post cibum immediate non moveantur: quemadmodum in adultis qui quiete et motu temperato vti debent.

Augmentum inanitionis et repletionem. nam vnum per viam aggratationis: alter per viam resolutionis virtutis digestivae debilitaret. unde vermium materia causaretur. Habeant ventris beneficium bis in die: si possibile est. Abstineant a coitu precipue post repletionem: ut dictum est.

Omnia deponant accidemia que virtutem habent debilitare: ut ira nimia: tristitia et huiusmodi: et gaudeant pro posse. Nec sub breuitate pertransio: quoniam si dilectio puerorum tuorum causa fuerit ut in hac materia scribere: in quibus hie attente observari non possunt: volui tamen deo iuvante: et ad adultorum utilitatem hec pauca notare: ut et tuis pueris in duriori etate proficiant.

Per administrationes reperiuntur medicinalium corpora altero modo gubernari habent. vno per ea que interius suscipiuntur. Alio per ea que extrinsecus applicantur. Ea vero si que intrinsecus recipi debent: sunt suffumigia: potiones: pillule: confectiones pulveres electuaria etc. Suffumigium sit ex mirra aloes absinthio cortice citri interdum ex lignis lauri bis saltez in hebdomada. Potio de qua sumere debent bis in hebdomada vel ter in autumno vere et interdum in estate suspecta. R. aque absinthii. 3. iij. aque graminis. 3. iij. vini granatorum. 3. i. et hie tempore frido. tempore vero calido sint partes. ij. aque graminis. 3. absinthii. Dos in pueris est ab. 3. i. vsque ad. 3. ij. in adultis vsque ad. iij. et exhibeat mane: et si possunt dormiant post assumptionem eius parumper. Et die que faciunt suffumigium non potent aqua: et quando bibunt et quo: non suffumigant. Pillule quarum usus interuallatus a generatione vermium preseruat: quarum descriptio colligit. 17. continetur. R. aloes partes. ij. mirre croci. an. pte. i. conficiantur cum vino maluatico. dos in eorum in pueris est a granis. v. vsque ad. 3. i. i adultis a. 3. 5. vsque ad. 3. ij. Confectio ad hoc maxime valens. R. plaurum seu margaritarum. 3. 5. reubarbari torrefacti santoline siue semetine. an. 3. i. terre sigillorum cornu cer. vsti. an. 3. 5. zucarum optimi. lib. i. 5. et cum aqua rosarum fiat formule parue. 3. ij. et accipiant adulti formulam vnam. Infantes media. Ex quibus pulveribus conficias electuarii utile. Pulvis maxime apud nos cois. R. semetine. 3. 5. in pueris. in adultis 3. i. cum melle: quicquid cum vino dulci de summo mane: et tpe calido de cum aqua graminis et pauco zucarum. Pulvis alius optimus. R. zedoarie. 3. i. boli armeni. 3. i. 5. de quo de: ut deum est. Et per pueros itelligo in pueri qui sunt ab annis duobus vsque ad annos quatuor: et per adultos qui sunt ab annis quatuor vsque ad. 9. vel. 10. Et per infantes illos qui sunt ab anno vno vsque ad duos: quibus debet dos minor in proportionem ipsorum ad pueros: que est puerorum ad adultos: et consimiliter velis imaginari suo modo de iuuenibus et senibus quo ad dosim eis convenientem: ut quia maior esse debet que in adultis etc.

Ille vero qui per exteriora applicari possunt sunt suspensionses: sacculi unctioes balnea ut collis puerorum suspendantur lupini sicci et bini maturi: frustula zedoarie: aut diptamidis: corallus rub. optimus: de suspensionsibus breuius dicet infra. Siat sacculus ex absinthio: meta: rosas: corallo rub. aloes: et puluere diptamidis: occupet primum locum medium iter stercoris et vmblicum amplectendo vtriusque extremum. Unctio ex qua primum di auxilio iuvantur iuveni non pueri. R. olei mastice: citiorum: spice: mirre. an. 3. i. olei absinthii: amigdalaz amara. an. 3. 5. masti-

eis gariofiloz lambusce mēte coraloꝝ rubeoꝝ aloes epatici boli armeni. añ. ʒ. ʒ. cere qđ sufficit d̄ qua pueroꝝ matres debēt tēporibus suspectis eoꝝ stomacos inūgeꝝ re de sero cū vadunt dormitū vel mane cū surgūt semel in die cōfortat stomacū mirabilr ʔ vmiū generationem phibet. **Balneu.** R. aq̄ cisterne in q̄ buliant alique ex herbis iam dictis: in qua puer aliquāto tēpore teneri debet: ʔ sit iterualatuz valde vt in hebdomada semel: ʔ de his b̄ pauca sufficiant.

De signis ʔ cura vermium.

CAP. III.

Ignorūm

quedā cōia: qđam ppria. Cōia sunt cursus saline ʔ hūectatio labioꝝ in nocte. Et eoꝝ exiccatio in die: ppter ea q̄ caliditas expandit in die ʔ coartat in nocte. Cū ʒ spargit caliditas attrahit hūmiditas cū ea: quare vermes icuprūt famē ʔ attrahunt a stomaco: q̄re exiccat sup̄ficies cōtinua ei: ex sup̄ficie oris ʔ labij: ʔ adinuāt ad exiccādū aer exterior: quare laborat infirmus in hūectādū labiū suū cū lingua. Et qñ q̄s accidit eis rīxa. Et horribilitas locutiōis. Alienatio ppter eleuationē maloz vapor ad cerebrū. Vñ incurrūt accidentia karabitus: nisi q̄ non colligūt pillos: neq̄ patiuntur sodam. Accidit etiā eis stridor dentiuꝝ: neq̄ precipue in nocte: ʔ plurib⁹ hoꝝ sunt quasi masticātes aliqd: ʔ appetūt ex̄bere linguam. Et accidit eis saltus. Tremor. Et clamor in sōno. Et agitatio forme. Et ita aduersus eoz ḡ enigilat eos. Et accidit nausea. Vomitus. Et tristitia sup̄ cibū. Et intersecat vox. Et debilitat pulsus. Et egestio eoꝝ rū fm plurimū dura. Lasus ʔ appetitus. Et accidit eis r̄tis aqua nō satiant. Et qñq̄ cōtoꝝ quent ac si forēt epilectici. Et qñq̄ euomunt eos hora sitis: ʔ diuersificant in colore. Et similr oculi eoꝝ vnde lucētes fiunt. **Item** sub oculis est color plumbeus. Et quādoq̄ islant ventres eoꝝ sicut hydropicoꝝ. Et in multis dū dormiūt spumas ab ore emittunt. Et qñq̄ sudāt sudore frido. Setor oris. Vētris gurgulatio gutte sanguis p̄iferius. Palor faciei. Nota tñ q̄ plima hoꝝ in corpore alicui⁹ pueri apparere poterūt: in quo tñ nō erūt vermes: vt m̄ac putride colerice que faciēt alienationē punctiōez in intestinis: tortionem grauitatē vomitum casus appetitus sitis: ʔ sic de alijs. ʔ iō diligēs medicus d̄z notare ips̄s p̄teritū ʔ p̄sens cibaria q̄bus vsus est ʔ vti: ʔ de alijs hūitib⁹ vīnes ḡuare.

Signa propria

lōgoꝝ sunt: q̄z h̄nt cōmōtioneꝝ oris stōaci: ʔ mordicatōez ipsi⁹ cū punctōe ei⁹: qđ sequit̄ ipm ʔ difficultatē deglutiedi ʔ casus appetitus fm plurimū: ʔ nocumētū ex cibo ʔ lubricitate: ʔ qñq̄ nocēt pulmōi ʔ cordi: ʔ qñq̄ accidit tussis sicca ʔ tremor cordis diuersitas pulsus friditas corporis ʔ sunt somnus ʔ exiccatio nō fm ordinē pruritus nariū in tuit⁹ palpitatio aptio oculi declinātis ad clausonē: qñq̄ rubēt eoꝝ oculi: qñq̄ offuscant: qñq̄ tendunt vētres eoꝝ ʔ fiūt hydropici: qñq̄ accidit flux⁹ vētris.

Latos habētibus fm plm appetitus multiplicat: qñ fm plurimū a stomaco elongant: quare nō nocēt ei: ʔ rapiunt cibū: ʔ mouent tempore famis motu nocente debilitante virtutem: ʔ sunt cū punctiōe ʔ grauedine incidēte in eo qđ sequit̄ vmblicū ʔ citrinat eoꝝ cutis.

Paruos aut signat pruritus ani ʔ inseparabilitas cōmōtionis ad ipsum: ʔ quādoq̄ adeo fit fortis donec accidit sincopis: ʔ habens eos inuenit sub hypocundrys suis: ʔ dorso grauitatem.

Signa eoꝝ qui sunt in stomaco sunt grauitas stomaci: corrosio eius eructuatio habens fetorē vermium: nausea frequēs subuersio: vomitus cū quo egrediunt: mordicatio oris stomaci: tremor cordis frequēs: febris: sitis aqua

non satiatur deiectio appetitus impossitio digitoꝝ in ore ad extrahendū aliquid: caliditas magna supra stomacū: anhelitus frequēs ʔ magnus: punctio euz exclamatione vebeemēti: ac si forficibus pūgeretur: ʔ multa alia que supra de lubricis dicta sunt. Exitus tñ eoꝝ similr ʔ alioꝝ sunt signa ppria ʔ ifallantia.

Cura vermium

diuina grā inuāte quatuor p̄ficiat. p̄mo regimie debito. 2º eoꝝ r̄um interfectiōe. 3º euacuatiōe ipsoꝝ. 4º eoꝝ corrigendo seu accitā. **Prima** rez complēt cibus ʔ potus rectificati fm cause contrarietate: ʔ digestionī complēdo opz vt sint cibi subtiles faciliis digōnis ʔ boni cōmōi: qui nō corūpan̄ calidi ʔ sicci nec viscosi: vt dēñ est in p̄cedenti caplo. Vñ q̄z vt plurimū in eis p̄sternit appetitus: ʔ p̄cipue in habētibus lōgos: ʔ hos q̄ in stomaco generantur: ne eoꝝ virtus cadat cōsulo succurrendū fore cum frequēti administratōe cibi. Tñ etiā vt vermes habeāt qđ sugere: ne nutrimento deficientes seu inducāt accidētia: laudo. n. vt exhibeat brodiū pulli cocti in aqua sublimationis graminis aut absinthij: vel p pauperib⁹ simul ponat gramē ʔ siligo ad decoquēdū pullū. Hoc idē de alijs carnibus intelligas supra in 3º caplo enumeratis. **Item** tempore frigido dari debet brodiū pulli cocti cum aqua decoctiōis anisi: vel feniculi. **Similr**: q̄z vt plurimū a siti nō saturant dēñ h̄s brodia euz pauco vini limfat: ʔ sit vinū: vt supra. **Item** fiat distillatio pulli vel galine: ʔ impleant corpora ipsoꝝ gramine siligine ʔ aniso spālitter tempore calido: frigido vō mēta sandonico ʔ semine caulii. **Item** fiat contusum ex pullo gallina: vel alijs carnibus cū rebus alterantibus faciētibusq̄ ad vermīū mortificationē de quibus dēñ est: ʔ copiose satis infra dicet. **Item** ponant cicera rubea in aceto dimittant per. iō. horas: ʔ ex eis cum pullo: aut alijs carnibus fiat ferculū: vel panatella: vel contusum: ʔ aliud vt diligens matrona facere consuevit. **Item** panatella cū oleo onfancino: ʔ pauco croci si nō adest febris intensa. **Item** ex herbis iam dictis fiant fercula. Qua forbilia recentia cocta in aq̄ in qua bulierit gramē: anisum: ciminū: sunt maxime conueniētia: quia sic cocta omnē intentionem in se recipiūt. **Unū** tamē sciendū est q̄ habentes vermes debent cibari bona hora ne nutrimentū subtrahat eis ʔ conuertant ad intestina ʔ mordicēt ʔ corrodant ea. Naz vt dicit. A. Quidam dixit ei se vidisse eos perforasse ventrem quod apud se maximū reputat. Ego tamē vidi vermes egredi per vmblicū: ʔ plures alij presentes se ias vidisse dixerūt. **Potus** eoꝝ sit vinum rubeū clarū aut sterum vel odoriferum: albū limfatuz cum aqua graminis: aut endiuie: vel aqua decoctionis barij: vel aqua dulcis cocta cū aniso: vel gramine: vel absq̄ his. Quidā dāt cōtinue maluatīcū bene limfatū cum altera aquarū ʔ nō vitugo. **Item** de mane sumat vinū maluatīcū: vel aromaticū limfatū cum oleo violaceo: aut onfancino: ʔ inuamentum magnū reperio. Confert ʔ non parum si in vino q̄ eis administratur cōtinue infusus sit panis assatus. Et si abhorreret vinū dentur aque simpliciter iam dicte: vel alie facte ex herbis iam dictis vel dicendis. **Item** cum his aquis detur semen caulium frequēter ʔ est inuatiūm valde. Cum enim prolixūz forer omnia sic particulariter scribere: necessz est in re hac p̄udentia ʔ congregatione vti. **In alijs** vero que debito regimine ni attinent sit conueniens ordinatio ad confortandum digestionem ʔ ad ipsius perfectionem: vt dictum est in p̄cedenti capitulo.

Secūda res perficit p̄ medicinas vermes interficientes: quarū quedā sunt cōes oibus generib⁹: qđā p̄pe. Lōius

De vermibus

quedā simplices: qdā cōposite: et simpliciū: quedāz calē:
qdā fride: et calidaz simpliciū: qdā sunt pueniētes ad 3^m
gradu: quedā nō puenientes ad tertiū gradum vtilēs:
nisi fuerit febris vel ap̄a sunt amari et acuti saporis tria:
tis et q̄litas et sapore illis q̄s magis diligunt ipsi: vt sunt
dulces et vinctuose quales sunt ifrascripse.

Medicine simplices cōmunes vmes interficiētes.
C^o Apium vel semē ei⁹ bibitū. Aq̄ lupi
noz. Aloes cū melle vel absq̄ sumptū vel bibitū. Beto
nica puluis ei⁹ bibitus. Calcātū. 3. i. cū idromelle. Collog
nida cū melle adultis: pueris vō cū succo absinthij ēpla
strata. Eptamus puluis ei⁹. Eruca cū vino sumpta. Eu
patoriūz succ⁹ ei⁹ cū nucleis pscorū vmblico emplatus.
Siliū radix ei⁹ triduo potata cū aq̄ mellis. Scl oia gñā et
sumpta et emplata. Branata acetosa. Lupinus decoct⁹ et
linitus supra vmblicū: et supposit⁹ cū mirra et melle et pul
uis ei⁹ cū melle bibitus. C^o Itē p̄ais factus ex faria ei⁹ cū
aq̄ gramis et succo absinthij et paucō aloes vmblico cali
dus emplat⁹ vel supra stōz positus. Mirra cū melle po
tata. Metast⁹ potatū cū aceto. Nigella comesta aut vē
tri applicata. Similr cocta i aceto et ligno pini emplata su
per vmblico. Nux idica antiquata et comesta solone eos
educit. Os calcanei tauri cōbustū et puluerizatū potatus
cū aqua vel vino. Opoponacū cū succo absinthij et pice
corpi emplatū vel cū idromelle bibitus. Poma arancia
comesta. Psiliū bibitū. Persici folia emplata supra vmb
licū et succ⁹ ei⁹ potat⁹ cum fluxu eycit eos. Persicaria
supra vmblicū emplata. Rafanus cū aceto et melle sum
ptus. Ruta oleū decoctōis ei⁹ bibitū: et succus ei⁹ cū ace
to forti et paucō aloes et panes affato calo stōaco. et similr
vmblico posit⁹ est singularis medicina. Rosmarin⁹ pul
uis radice eius bibitus. Serapinū cū vino sumptū et est
mirabile. Sinapis potatus cū aqua gramis. Dosis ē. 3. i.
Sglla sup se gestata. Scisagria semē eius cū melle bi
bitū. Semē alexandrinū siue semētina cū melle: aut vi
no dolci sumpta. Taurus. ex felle yngat vmblicū. Ver
nix cū aq̄ mellis potata. Urtica semē eius cū idromelle
et sale potatū. Yfopus decoctio eius vel puluis eius cum
melle bibit⁹ aut semē ei⁹ tritū cum brodio vel vino v
pogstidos sumptū. Zedoaria bibita cū idromelle et sup
se gestata et in oīm modū administrationis: qdāq̄ de alijs
semp intelligere debes.

Medicie fride. Acetū in hora somni fm aliq̄ eius q̄ti
tarē sup̄tū et rōne fortis penetratōis cū alijs iūctū cōfert
iuuamēto maximo. Jōq̄ vt potes cū alijs vt vñctionib⁹
et emplis misce. Cortex radice mori decoctio eius. Deco
ctio arboris granati acetosi et muçi. Lac asine suppositū
et similr in magna quātitate potatus. Et si de eo hēri non
pōt sumat capnū aut vaccinū. Rub⁹ decoctio ei⁹ bibita.

Compositarū medicinaz vmes interficien
tiuz: qdā recipiunt ad intra: qdā
corpi ex applicant. Cōes que p interiora assumuntur
sunt suffumigia potiones pfectiōes elaria: pille pulueres
clisteria suppositoria. C^o Siat suffumigiū ex mirra aloē
et pulpa colloquitiū: aut ex ligno mali granati: aut ex fo
lys cū ramis pscici: aut ex alijs supra descriptis. Et indiffe
renter potest fieri suffumigiū tam p supiora q̄ p inferio
ra: vt opī necessarium erit.

Potiones ad hoc valētes sunt syrup⁹ absinthij:
prassy: vel calamitū: in tpe calo aut exi
stēte febre cū aqua portulace gramis: aut endiuie: aut si
lignis: aut plātagio: aut miscere fm casum iminētē cala
cum fridis vt dando pus ab. 3. 5. vsq̄ ad. 3. i. syrupi absin
thij: aq̄ endiuie: aq̄ mēte. añ. p. 3. i. syrupi ponēdo. 3. y. vel
circa aque. Adultis vō in quātitate maiori: et sic de alijs.

C^o Itē vt oīm est deī singulo mane vinū maluatīcū cūz
oleo violaceo: vt oīm ē vel vñfacio. C^o Itē. R. succi mē
te p̄ais affi aceti fortissimi misce in modū balsamēti de q̄
dabis añ cibū: et ligabis in pulvisibus brachioz: ad qd ēt iu
uat ei⁹ odoratio. Cura antiquoz efficac⁹ et expta. R. grāo
rū pipis. 300. et duas radices rapistrī: et duas radices anti
que fabe lupine: et radices granati acetosi: tere et coq̄ cum
gnq̄ lib. vini donec tertia pars remaneat: d quo deī a. 3.
y. vsq̄ ad. 3. y. 5.

Confectio R. ligni al. 3. i. 33. macis. ana. 3. 5. cornu
cerui vsti. 3. y. pulueris extremitatuz
mēte: maruby: zedoarie. añ. 3. y. zuccari ru. li. i. 5. Consi
lir ex alijs simplicib⁹ varie pfectiōes p̄fici pōt: de q̄ accipiat
puer a. 3. i. vsq̄ ad. 3. i. 5. adulti vsq̄ ad. 3. y. Ex his ēt pulue
rib⁹ elūz p̄fici pōt. Elūm optimū. R. sandonici. li. 5. pire
tri p̄ais affi i aceto extincti: añ. 3. y. cornu cerui vsti i ace
to extincti. 3. y. semis canapis: cinimi: cinamomi. añ. 3. i. ni
gelle. 3. y. lupioz vstoz: salar. nasturcy. añ. 3. 5. absinthij:
abrotāi: origāi: karui: baccarū lauri. añ. 3. i. thimi. 33. añ. 3.
y. cardamōi. 3. i. seic cauliū. 3. i. mellis qd sufficit deī mae
ieiuno stō a. 3. i. vsq̄ ad. 3. y. vel. iij. et non comedat vsq̄ ad
duas horas. C^o Ex his puluerib⁹ fiant pille addito aloē:
ita vt sit 3° ps oīuz. Siliū pferūt pille supra descripte: q̄re
d his supascedo. C^o Puluis optimus. R. cornu cer. vsti
donec albeat: cetauree: mēte: pullegij: sisimbry: absinthij:
sādōici lupioz amaroz. añ. 3. y. 5. vñt d b plūet ad q̄ti
tarē medie nucis cū lacte acetovio melle vñ q̄uolibz alr.
C^o Pro quo sciēdū q̄ igeniari debemus ad dādū ea q̄ di
cta sunt egris. vno: vñ alio: dūm ea recipiāt. tales. n. mo
di sic facile scribi non possent pp egroz diuerfos modos
vñs et appetit⁹. C^o Itē deī b puluis. R. semētine. 3. 5. cor
nu cerui vsti. boli. ar. añ. 3. 5. cū vino dolci: aut melle tpe
frido. calo vō cūz aq̄ gramis et paucō zuccari: et b in adul
tis. pueris vō deī medietas totius q̄titatis. infantibus vō
fm pportioēz: vt supra. C^o Clistere cōe. R. aq̄ decoctiōis
origāi absinthij cōticū granati. li. 5. olei viol. 3. y. 5. salis. 3.
i. 5. et augeat et diminnat q̄titas vt etas expetit. Et sit in
tpe estiuo cortex dupla ad origanū et absinthij. biemali
vō sit oīum ps eq̄lis. Cōiter tñ et bñ fiūt clisteria ex lacre
cū paucō zuccari. S3 maxime pferat tale q̄n p horaz ante
pcessit iunctio stōi: aut emplatio vētris vt dicet. C^o Pro
quo nōndū q̄ semp in tali passioē dulcia p inferi⁹: amara
vō p supiora admistrari debēt. C^o Siat suppositoria lon
ga subtilia ex melle cū paucō sale confecta q̄ ponant bis
aut ter in die. C^o Itē fiat iunctio fiteris cūz melle et felle
vaccino p̄cipue in pueris: et b de cōpositis.

C^o Cōia que p exterius applicant sunt vñctiōes empla epi
thiata ebzocat iōes cataplasmata saceli et balnea. C^o Un
ctio in q̄ grā dei mirabile effectū iueni. R. succi mente. 3.
vij. cetauree minoris: sandonici lupioz amaroz. añ. 3.
i. gentiane: absinthij. añ. 3. vij. aceti expressi de pane assa
to. lib. y. 3. vij. succi arancy. 3. vij. cere qd sufficit. fiat vñ
guetū: d quo yngant timpora: pulsus nares et stomachus.
Cōiter tñ inūgunē b3 loca ex tyriaca et bñ: et pmaxime si
febris nō est intensa et caliditas aeris nō obsistat. Et nō
p̄termittat iunctio totius dorſi ex oleo violaceo: et hoc
ter in die. febrī enim et vermibus opponitur. C^o Oleum
contra lumbricos Michaelis scoti. R. abrotani. 3. y. ab
sintij zinzī. corticum lanceole. ana. 3. i. sticados. 3. y. gen
tiane. 3. y. corticum radice mori. 3. y. mali granati: et per
fici frassini. ana. 3. 5. radice graminis. 3. y. poly sauiue. añ.
3. y. lingue auis. 3. 5. aloes. 3. i. terantur omnia bene et vi
mittantur per. 8. dies in li. vij. olei cōmūis et aceti. lib.
y. vij. vero die buliant lento igne donec herbe recentes
sint bene cocte. postea dūmittantur infrigidari aliquātū

in vñctio totius dorſi in oleo violaceo 3. y. mēte et felle

lum et cola: et addatur aloes indicum: et bene pulverizatum simul mixtis et reserua. Et de oleo iunge regionem cordis: et si tolerat da ei bibere. 3. i. cum vino albo. ¶ Emplum. R. absinthii: psicarie vermicularis sandonici. an. 3. i. 5. succi mente: succi prassii. an. 3. y. olei absinthii: masticini: rosati. an. 3. y. farine lupinorum. lib. i. aq. decoctionis graminis qd. sufficit: et cum paucis croci fiat emplastrum: et supponatur venter usque ad os stomachi. Et sub emplastro comprehendas cathaplasma: cum cathaplasma non sit aliud quam lene vel molle emplastrum. ¶ Epithima cordiale. R. aq. buglosse: rosate: graminis. an. 3. y. terre sigillate: boli ar. corticis citri. an. 3. 5. corallorum ru. 3. y. ossis de corde cerui. 3. i. croci: cathopore. an. 3. 5. ¶ Embrocatio optima et mihi consueta. R. menthe: absinthii: rosae. an. 3. i. cetauree: diptami: gentiane. an. 3. i. zedoarie. 3. 5. aloes. 3. i. 5. terre sigillate. 3. 5. boli ar. 3. i. bulliant in quinq. lib. vini albi aromatici: si non adest vomitus. si vero adest sit vinum nigrum stipticum usque ad consumptionem quartae partis vini. Deinde accipiat spongie et infundat in vino et expressa stomacho applicet: et reiteret ter ad minimum: postea ungat stomachum unguento iam dicto: et fiat bis in die: ante prandium: et ante cenam. et si aderit febris interea: aut si caliditas magna erit aeris: fiat ebullitio dictorum in aqua cisterne et vino secundum proportionem duplicem aquam ad vinum. ¶ Cathaplasma filii et saculi ex simplicibus iam dictis componantur: ut magis placebit. unde quod de his larga metio fiet inferi: bene facile subtile. ¶ Balneum. R. lupinos amaros: et paleas siliginis: et gramina fac bullire in duabus quartis vel una aceti optimi: et intret patiens in eo seorsum prius suppositorio ex melle: aut clisteri ex lacte: ut dictum est: et omnes illa die exibunt. si deus voluerit.

¶ Sed per his et dicendis tres canones sunt observandi. ¶ Primus quod in administratione medicinarum vermes interficientium stomachum liniant rebus stipticis: et propter in quibus est virtus vermium interfectiva: sicut sumach: hypogistidos. Acacia. Lutu sigillatum: quod et cum vino ad itra cum eis dari poterit: ne ab eorum malitia stomachum noceat. ¶ Secundus quod bibuntur huiusmodi medicinae operatur strigant nares vehementer: ne aliquid mali vaporis ad caput perveniat. ¶ Tertius quod cum emplastris et unctionibus etiam stomacho applicantur misceri debet quod habet stomachum confortare: et rectificare appetitum. Nam ut dictum est. in talibus quibus semper appetitus prosternitur.

De medicinis propriis vermibus interficientibus. ¶ Sciendum quod in administratione earum quatuor operatur diligenter attendere. primo earum species. 2. potentia et virtus. 3. tempus. quarto locum et modum. ¶ Species ut proprias proprie ut dicimus: et dicemus: administrationem. ¶ Potentia ut interficiendo cucurbitinos fortiores: lubricos vero debiliores: quos vero minus poterit. ¶ Tempus ut ministres ista tempore vacuitatis: quia tunc nihil prohibet medicinas ad eos pervenire: et ipsi magis fametes ad eas magis trahuntur. ¶ Locum ut interius approximanda approximemus: non approximanda denegemus.

De medicinis propriis lubricos interficientibus. ¶ Aqua salsa potata: anisus comestum vel potatum. Aleum in aceto coctum vel crudum comestum. Bolus armenus cum vino superius: si non adest febris: et si adest cum vino multum limphato. Calamentum succum eius potatum vel clisterizatum cum oleo violaceo: vel cum sale et melle. Costus amarus cum melle superius: et suffumigium ex eo factum. Diptamum cum melle: aut aqua potatum: vel comestum: vel aqua decoctionis eius. Endivia amara comesta. Feniculum semine eius bibitum. Mirus cum vino superius. Portulaca semine eius bibitum: et est mirabile cum multum sumit. Pulegium coctum: vel succum eius bibitum. Siligo aqua eius potata. Sandonicum coctum ut supra. Stercorum muris bibitum triduo. dixit democritus quod nihil forti invenit

ad omnia genera vermium. Timus potatum. Vermicularis acco eius. Unicornus eius: raxura cum vino. Aqua decoctionis granatorum: Absinthium coctum cum lentibus: aut superius cum melle. Cordume nauri. cum vino: aut cum melle superius. Liminum assatum cum aqua graminis: mulieres tamen cointer accipiunt eum mixtum cum melle et platis pedum apponunt: sicut meli: si fiteri et loca circumstantia vngerent. Gramen in omni modo administrationis. Origani succum eius cum melle potatum. Prassius succum eius cum melle vel mulla superius. Sumach in aqua dissolutum est mirabile: si cum eis est fluxus. Siler montanum cum aqua superius. Salvia cocta: vel quis modo supra. Terra sigillata dissoluta cum vino est mirabilis. Arnoglossa: succum eius potatus vel pulvis eius: et peripue huiusmodi fluxum ventris. Trifolium cum aceto bibitum. Caulis semine eius cum aqua graminis: et est coe et inuatiuum valde. Lorandrus semine eius bibitum tribus diebus cum rob. Cornu cerui vltum donec albeat: et in aqua graminis extinctum et cum vino potatum. Lamepitheos cum melle. Indicum cum aqua absinthii sumptum. Menta succum eius potatum cum melle: vel exteri stomacho applicat. Oculi christi: experti iuncti: vel potati: vel emplastrati. Piretrum cum aqua potatum. Stercorum pecudis cum oleo et melle iunctum. Dicunt quidam quod si ex his spina dorsum iungat: multa capita lubricorum per spina dorsum egredi videntur: quibus abscessus egrotantes curant: quod vix a me creditur: quibus se vidisse testentur. Et nota quod aqua distillationis horum simplicium sunt in his casu maxime convenientes. id est stude.

¶ Medicinæ compositae in duplici oratione capiuntur. nam earum quidam per interius assumuntur: quidam ab exteriori cordi applicantur. Ea vero quae per interiora assumuntur sunt suffumigia: portiones et sectiones: elia: pulueres: pillule: clisteria: suppositoria. ¶ Suffumigium fiat ut dicimus. paulo ante de coctis. ¶ Potio. R. sir. prassii. 3. i. aqua absinthii: aqua endivia. ana. 3. i. boli ar. terre sigillate. an. 3. 5. Augereat diminuatque dosi ut oportet est: quod in dicendis et dictis intelligi debet. ¶ Item. R. aqua distillationis portulace. 3. y. cornu cerui vlti. 3. i. et mane ieiuno stomacho vel. R. succum portulace. 3. 5. sumach: terre sigillate. an. 3. i. ydromellis. 3. y. filii ieiune. Item sirupus acetosus simplex: filii propositi facit cum aqua distillationis graminis: et filiginis: vel alteri simplicis iam dictis: vel plius maxime convenit. Ar. R. talis sirupi. 3. i. aqua quam magis diligis. 3. y. Siler offert sirupus de menta. Sirupus de endivia amara. ¶ Aqua ad lubricos optima quod post et ante cibum idriter dari poterit. R. sandonici: pulegy: polipody: semis portulace: mente. an. 3. i. costi. 3. 5. mellis lib. i. aqua distillationis graminis vel decoctionis eius lib. quatuor. bulliant usque ad consumptionem medietatis aquae: de qua admistret medius ciat parum: vel plus vel minus prout vice: ut exposularet etas. ¶ Potio alia. R. sebesteno: semis portulace. 3. i. radicum graminis. M. i. fiat decoctio: et clarificetur cum. 3. i. y. zuccari: et def cum succo citoniorum: aut vino granatorum. ¶ Electuarium optimum. R. sandonici. 3. y. centauree absinthii: cornu cerui vlti. ana. 3. i. y. piretri: lupinorum amarorum. ana. 3. y. calamentum: pulegy: origani. ana. 3. i. nigelle: sileris montani. ana. 3. 5. abrotani. 3. y. gentiane: vtriusque aristologie. ana. 3. y. mentha: croci. ana. 3. i. 5. mellis quod sufficit de qua def mane: et sero cum aqua graminis ad quantitates grosse anellane: et sicut hita multa electuaria ex iam dictis simplicibus conficiuntur: quae sapientie practicanis relinquo. ¶ Confectiones ex his pulveribus seu speciebus conficiuntur: ut industrius apotecari facere sciet. Item cofectionis supra descripta optima et mihi consueta: quae de his talibus. ¶ Pulvis. R. seminum caulium: cornu cerui vlti. an. 3. 5. aloes. 3. i. feniculi. 3. i. extremitatum mente: boli ar. an. 3. 5. et cum lacte def. 3. i. aut. 5. aut minus: et psylli ex aliis aliis pulueres congrega. ¶ Pille et alia solutiva in sequenti particula describentur. ¶ Enemata sciendum primo quod talia clisteria non debent administrari: ut paulo ante dictum est: nisi per

De vermibus

spatiū hore vel medie post assumptionē rei interficiētis vermes: aut eius applicationē. scdo q talia pfecta eē de- bent ex amaris dulcib⁹ admixtis: vt sub dulcedine q est eis amica lateat venenū: vt ham⁹ sub esca piscis. 3° q vt fiat diuersio a partib⁹ supiorib⁹ licz iponere enemata ex rebus dulcib⁹ solū pfecta: et est cōe: nō pcedēte exhibitio- ne: aut applicatōe alicui⁹ rei. ¶ Et sūt suppositoia ex mel- le. yerapigra: et pauco salgēme: vt ex alyis: vt libz: qd⁹ de clisterijs dciū est: idē de suppositoijz itelligas.

¶ Ea vero q per exteriora applicant⁹ sūt vinctiōes: empla- cathaplasinata: embroce: epithiata: saculi: balnea. ¶ Un- ctio mib⁹ sueta: et iuuatua valde. R. succi mēte. 3. y. iij. cētauree mioris et supra dscripta de ppositis vermes in- terficiētib⁹. ¶ Unguentum aliud. R. ligni aloes: croci. ana. 3. y. farine lupinoz. 3. 5. fellis tauri. 3. i. yerepi. 3. 5. olei amigdalārū amaraz. 3. i. terre sigillate: cornu cerui vsti. sumach. añ. 3. i. cere qd sufficit: aceti fortissimi. 3. y. de quo yngant timpora pulsus nares: stōacus vsq; ad vmblicuz. ¶ Aliud expertū. R. abrotani assati: semis coriādrī: semi- nis myrtilloz assatorū: cornu cerui vsti. añ. ptes. y. aloes epatici pte. i. cere pte. 5. misceant⁹ cū oleo nardino: mastici no: rosato: de absinthio: et myrtino. añ. qstū sufficit: et adda- tur parū aceti. ¶ Unguentū archimenidis cōfortās sto- macuz iterficiēs et expellēs lūbricos: et valz ad fluxū. R. absinthij: mente sicce: rosaz cū stipitib⁹: sandonici: farie lupinoz. añ. 3. i. panis assi ifusi in aceto fortissimo. 3. 5. fell- thauri. 3. y. 5. aloes. 3. 5. cornu cerui vsti. 3. y. spice ma- sticis: galie muscate gariofiloz: calami aromatici: macis: nucis musc. galange: karui. añ. 3. i. 5. y. pognitido: acatie su- mach: berberis. añ. 3. y. 5. cū oleo myrtino: succo mē- te: et cera pte. ¶ Itē. R. fermeti. 3. i. croci. 3. i. aceti exps- si de pane assato qstū sufficit ad incorporādū: de quo yn- gant timpora pulsus: et loc⁹ medi⁹ capitis vbi ē cōissura. nā reprimit malos vapores ascendentes ad caput q ma- la accia inducunt aliquā vt subet et silia. ¶ Et scias q ex reb⁹ simplicib⁹: iaz dictis sūt olea piosa valde: et alia vt practicanti plus placebit. vñ notes vñ q ab aggregato- re habui. vidit vermē medij digiti cū qtuor pedib⁹ diuū- sim capitis et corticis: nec valuit tyriaca nec aloes: et oleuz absinthij in quo submersus fuit capite: et ips psto interfe- cit. ¶ Emplz. R. succi mente: succi absinthij. añ. 3. i. myr- ti: sumach. añ. 3. i. abrotani: prassij: portula. añ. 3. i. aloes. 3. i. 5. masticis. 3. 5. pulpe collogntide. 3. 5. semis alexādrī- ni. 3. 5. fell thauri. 3. i. olei onfancini. 3. iij. olei amigdalārū amararuz. 3. y. farine lupinoz qstū sufficit: cū pauco croci fiat emplm. Et cōsilt ex alyis plurib⁹ simplicibus pla cō- ficiant⁹ empla. ¶ Cathaplasma. R. mentā viridē: silr ab- sinthij: abrotanū: gramē: pulegiū. añ. pte. i. fac bulire et p- ebullitionē ea accipe et infra duo icisoria exprime: et sic ca- lida et expressa stōaco applices. Et scias q neq; embroca: neq; cathaplasma dz permitti infrigidari: s; renouet⁹ ca- lida et inue. ¶ Embroca supra mibi cōsueta sit in oibus tibi memorie. Si tñ aliaz cupis ex reb⁹ alyis tibi pficias. ¶ Epithima superest adeo vtile et cōe: vt eo solo nūc et in sequentibus contentus ero. Ex rebusq; in embroca po- sitis sacculū cōficias. ¶ Sacculus ali⁹. R. absinthij: mē- te: organij: persicarie: rosarū. añ. 3. 5. deide accipiat te- stula vel testus ignit⁹: et cū vino albo vel nigro: vt op⁹ est extinguat⁹: et statim superponat dicte herbe: addito pul- nere aloes: et gariofiloz: et sic calefacte et in panno lineo inuolute stomacho applicent⁹: et sic renouent⁹ bis vel ter. Deinde cū ynguento dicto stomachus yngat⁹. Sed oīa ē inter primū et hunc: q primus frigidus gestari pōt. secun- dus vero minime. ¶ Balneū ex rebus magis gratis: et habilioribus cōficias. Naz cū ad dictū loquar increpa-

bile indico sic oia ad particularia trahere.

De medicinis interficientib⁹ ascarides simpli- cib⁹ vel ppositis. ¶ Abrotani: semen ei⁹ cū melle sumptū. Ceru⁹ medulla ei⁹ cir- ca vmblicū emplastrata. Camelion: albe radix cum vino stipticio bibita: in quo decoctū sit poliū montanū: silr ex- terius applicata. Karui cum vino vel melle potat⁹. Lac acetosum cūz semine apy bibitū: vel sirupo acetoso. Lu- pin⁹ decoct⁹ et linitus supra vmblicū: et supposit⁹ cū myr- ra et melle. Itēz puluis eius bibit⁹ cum melle. Rastanus cūz aceto et melle sumpt⁹. Succus ei⁹ cū aceto forti et pau- co aloes et pane calido assato vmbilico appositus est me⁹ singularis. Aristologia lōga intus et extra applicata. Len- taurea: succus eius potatus: vel puluis. Collogntida cūz melle adult⁹: pueris vero cū succo absinthij supra vmbli- cūz emplastrata. Enula radix eius exiccata cū aqua gra- minis sumpta: dosis est. 3. i. Succu radice eius. 3. iij. cum pauco mellis porate mirabil⁹ pferunt. Flux in quantita- te comesta. Reubarbaruz in omnez modū et. Serapi- nuz cūz melle sumptū. Sinapis potat⁹ cūz aqua gramis. dosis est. 3. i. Staphisagria succ⁹ eius cum melle. Absin- thij: sirupus eius: silr cūz marubio et puluere lupinoz vmblico emplastratū. Silr succus eius cū puluere persi- carie: et nucleoz persici: et centauree cū folijs persici em- plastratū. Silr radix eius cūz aqua mellis potatus. Gra- natuz radix eius cū vino bibit⁹. Gentiana cocta in vino sic q ad medietatē redat: et in potu exhibita. Persici fo- lia emplastrata supra vmblicū: et succus ei⁹ potatus cum fluxu eycit eos. Persicaria silr cū succo absinthij vmbli- co emplastrata. Portulaca succus eius potatus: vritica se- men eius cum ydromelle et sale sumptum. Zinziber cūz alyis mixtum.

¶ Compositaruz medicinaruz et. quedā per interius: que- daz exterius administrant⁹: vt supra. Ea vero que per in- teri⁹ dan⁹ sunt suffumigia: potiones: confectiōes: electua- ria: pulueres: pillule: clisteria: suppositoia. ¶ Suffumi- gia sunt que scripta sunt supra: quibus addi pōt aliq⁹ ex simplicibus iaz dictis: vt aristologia: serapinum: staphisa- gria et. vt magis placebit. ¶ Potiōes sunt sirup⁹ de ab- sinthio: oximel squilliticus: vt. R. sirupi de absinthio: ori- mellis squillitici ana. lib. 5. misceat⁹ cū hac decoctiōe. R. enule. 3. i. abrotani: calamētī: añ. 3. 5. buliāt in aq sufficiēti vsq; ad psumptionē 3° pte. ¶ Itē. R. corticū radicū mori: corticū radicū maloz granatoz: enule: añ. 3. y. 3. i. cala- mētī: sinapis: semis apy: añ. 3. 5. buliāt in aq sufficienti vsq; ad psumptionē duaz partū: deide colet⁹: et collatu- re addat⁹ paz aceti: et bibat de ipsa mane medius ciatus paru⁹: et min⁹ vt supra. ¶ Itē. R. medullas ossiū cerafoz pscioz: et terre et cū aq cala expmas: et cola per peciā et cūz sirupo violato da bibere. Alias potiones ex alyis simpli- cib⁹ pficias. ¶ Cōfectio. R. centauree. karui. añ. 3. i. col- loqūntide. 3. 5. seminū portulace. 3. i. radice granatoz: myrti. añ. 3. i. 5. radice enule exiccate. 3. y. 3. i. lib. iij. et cū aq endiuie fiat pfectio. Ex eius puluerib⁹ electuariuz cōponere poteris. ¶ Puluis. R. farine lupinoz. 3. y. san- donici. 3. iij. fiat puluis cribratus: et cū melle pficiat⁹: et de- tur. 3. y. cū aq vel vino mane: vel min⁹ vt supra. ¶ De pil- lulis dicei in sequēti pticula. ¶ Enema. R. cētauree mi- noris. 3. i. corticū radicis mori: lupinoz: enule. añ. 3. y. prassij. 3. i. buliant in aq mō pdicto: et fiat enema mane et sero. silr ex lacte addito pauco centauree. ¶ Supposi- toia cum bis et melle cōficiant⁹.

¶ Ea vero que extrinsecus administrant⁹: sunt vinctiōes: emplastra: embroce: cathaplasinata: epithima: sacculi: bal- nea. ¶ Unctio. R. absinthij: abrotani: mente. añ. 3. y. col-

loquintide: centauree minoris: semis vrtice agarici. añ. 3. 5. aloes cabalini. 3. y. aceti fortis expressi de pane assato 3. 5. cere qđ sufficit. ¶ Itē aliis expertū. R. folioz perfici granoz lupinoz: absinthij. añ. 10. y. terantur fortiter et fiat puluis: cui addat aloes cabalini: colloquintide. añ. 3. i. 5. terre sigillate. 3. 5. aceti fortissimi exp̃ssi de p̃ae asfo. 3. y. 5. cere qđrū sufficit: et fiat vnguentū: et vngat ṽeter inferior. ¶ Ex eisdez pōt fieri emplm: vt. R. folioz perfici: granoz lupinoz: absinthij. añ. 10. i. aloes cabalini: colloquintide. añ. 3. i. 5. bulliat in aq̃ et aceto. añ. et sup vmblicū et renes cū fascia liga. et statim educit viuos et mortuos p̃batuz. Itēz centaurea decocta in oleo de p̃scis et sup vmblicū emplastrata expertū. ¶ Itē emplastrat ṽeter ex melle si sine febre fuerit: et cū lacte si fuerit febris. et post horaz pulueriza desup aloē cabalinū et puluerē collogntide: et miraberis effectū. ¶ Aliud emplm. R. farinā lupinoz: et git: aloes parū: et scamonee pap: et distēpera cum succo absinthij et abrotani: et felle tauri: et superpone ventri. ¶ Itē fel bouinū cū radicib⁹ cucumeris agrestis bñ tritis: vmblico superpositū: occidit ascarides et ventrē laxat. ¶ Itē prassuz: absinthij: centaurea: et lupinoz farina i aceto forti cocta et vmblico posita ipsos necat. ¶ Itē R. absinthij: marubij: folia perfici: git: aloes: aceti pap: et cuz farina lupinoz fac emplm et suppone ventri. Cōsist de alijs alia fac emplā. ¶ Et scias qđ remedia qđ cōferūt lumbricis cōferūt et cucurbitinis et e. sed alr et alr. vt ex dictis pz. Sunt tñ qđā practicanes qđ pcedūt cū his qđ dicta sunt in cura lūbricoz: et eo ordine: sed saluo semp meliori iudicio nō parūper errant. ¶ Ex his fiat cathaplasma vt supra. Silt de epithiate sup̃sedeo vt supra. ¶ Em broca. R. panē assuz in aceto forti bñ mollificatū et expri me p̃ peciā: et cū liquore misce succuz absinthij: sifimbrij ortensis: succi folioz p̃scis: p̃scarie: cētauree: aristologie longe: et cū oleo modico et aceto ponant oīa in olla ad bulliendū: et facta ebullitiōe asperge puluerē aloes cabalini: et collogntide. añ. 3. y. fellis tauri. 3. i. pulueris lupinorum. 3. i. 5. et misce et peciā infusaz: aut spongā sic calidā super vmblico pone: et miraberis. Ex alijs alias cōfice. ¶ Sacculi balnea silt ex his fieri pñt: et qđ datus ē supra modus pponendi ea: ne longus videar his paucis te cōfētū volo.

De medicinis

interficiētib⁹ paruos. ¶ Parui ēt iterfici pñt eodē modo et ordine gbus supra: sed qđ alia via meli⁹ citius faciliusq; curari possunt iudico hos ordines et modos nō pretermitti. Scias tñ qđ ea que dicta sunt in cura cucurbitinoz cōferunt inuamēto manifestō in cura hoz paruo. vñ qđam ex solo suffumigio ex sticados marino per inferi⁹ facta paruis curat⁹ est. vñ in hoc casu suffumigia p̃ inferi⁹ facta mirabilr cōferūt. ¶ Duo sunt qb⁹ p̃ncipalr curant: ene: mata. s. et suppositoia. ¶ Clistere paruos iterficiens. R. aq̃ false: succi folioz p̃scis: decoctiōis radicū mori: corticū granatoz. añ. 3. i. aloes. 3. i. 5. olei onfancini. 3. i. et valz p̃prie qñ adest caliditas. ¶ Aliud. R. aq̃ ordeī. lib. 5. pulpe collogntide: aloes. añ. 3. i. olei. 3. i. 5. Item ad 3 valz yera q̃libz cū aq̃ gramis: et filiginis clisterizata. Cōsimilr pponas alia ex simplicib⁹ valentib⁹ et cucurbitinos. Itē cōferunt vt dictuz est aq̃ false clisterizate: et silt in gbus ponit nitruz: s. tñ custodiāt anus vt nō pueniat ad tenasmonem cū suppositoizs facientibus ad hoc. ¶ Suppositoia sint ex melle: yera galieni: aloes: pulpa colloquintide: et ex alijs iaz dictis. Itē accipiat radix enule recentis: et de ea fiat suppositorium: deide aspergat aloē et supponatur. ¶ Item fiat suppositoizū ex lardone recentis: aut falso: et melius: et sit longuz et in extremitate liget fortiter filo lōgo et imponat: et cū per horā steterit trabe filū postqđ tra-

bes suppositoizū vermib⁹ plenum: sicq; renouabis e. s. et post horā fac vt dñm est. et curabit eger indubie si deus voluerit. ¶ Itē p̃fert inunctio loci cū oleo de p̃scis: vel amigdalīs amaris: aut lotio eius cuz aq̃ ruthe: vel absinthij: vel p̃scarie. Itē inunctio fiteris cū felle vaccino ex et itus p̃fert manifeste. Et s. vt operi p̃bico pertinet.

De cura

per incantatiōes et breuia. ¶ Sit tñ cura vermij apud nō paucos breuib⁹ et incātatiōib⁹: qb⁹ hoz tāta inest fiducia: vt oīa alia et experimēto: et rōne corroborata sp̃nā: asserentesq; p̃hycos experientys ac scia graues pueroz passiōē qđ qđ minimū cognoscere: sed hos iter vulgares cōnumero: et si c. litteris ac dignitatib⁹ affluāt: s. vt qñ cū his ludere possis sub scribā breuia et incantationes vulgari opinione firmata. ¶ Breue cōe + In nomine patris + et filij + et spiritus scī + Amē. + Lubrica lubricaria qđ es infra corp⁹ et aīas si es massa cito reuertaris in aquā: et si nō es massa citius te destinas Amē. + Job + Job + Job + Libera dñe famuluz tuū talē a vermib⁹: et a faonib⁹: et ab oī infirmitate Amē. + xps vincit + xpus regnat + xpus imperat + Amen. + v + v + s + + + + + alibua + corobant + tion + sen + oriopa + fac ipm suspēdi ad colluz pueri p̃ alius virginē: et dicat interiz qđ suspendit puer tres pater noster: et tres Ave maria ob reuerētiā dei: et gloriose Marie: et sancti Job. ¶ Aliud scribe in carta virgine et liga ad collū pueri + Alibua + corobant + tion + son + atiopa + fiat vt supra. Incantationes.

¶ Abrobra + arabuz + forā + brotōtoniū + Scribe B verba in ligno aut vitro et pmittas ea siccare: et cum sicca sunt ablue ea cū vino aut aq̃: et da bibere patiēti: semper dicēdo: Pater noster et ave Maria ter cū signo crucis: et hoc tribus diebus de mane. ¶ Aliud + Lubrici + collubri maledicti + sicut venistis + cuz vento + ita + ite + ad mare + bibite + aq̃s salvas + et nō stertis + ampli⁹ + in corpore + talis + Signat sero añq̃ sol tendat ad occasum: et semp fac crucez sup̃ vmblicū pueri: et facias tribus sero: et dicas et dicere facias oib⁹ qđ ibi sunt ter: Pater noster et ter Ave maria ad honorē dei et sancte trinitatis: et sancti Job. ¶ Aliud + Apuntis + Apustarys + delocis + maiorib⁹ + lucis + et feris + Dicat h̃ vba in aure pueri dextra añq̃ comedas: et scribas B vbi in vngula pedis dextri. Job: et dū scribis dicas h̃ vba + Verbus p̃ris + et fac. i. + fili⁹ patris + et fac o + redēptor mūdi misere nobis + et fac. b. + Et dixit mibi qđ me docuit se habuisse ab illustri p̃ncipe seniori duce Mediolāi. ¶ Aliud + In nomine patris et filij et spūs sancti Amen. + Sicut Job vermes habuit: et si habuit mortui sunt p̃ misericordiā dei. vñ qđ vermes hñt sic moriant: et in aq̃ efficiant in virtute dei: dicat mane in aure pueri dextra ter. et fac p̃sonā tenētes patiētē in brachijs dicere ter: Pater noster et Ave maria: ad honorē dei sancte trinitatis et sancti Job. ¶ Itē scribe sup vngula pollicis pedis dextri + Job + in ṽtre + vermes + in fronte + habuit + In noīe p̃ris et filij: oīa vt supra. ¶ Aliud cōe et p̃ncipale. Ac. pe vnuz bacile aut catinū plenū aq̃: et vnā cazolā ferreā in qđ ponatur carbonēs ingniti: deide puce in dicta cazola q̃titate quā volueris plūbi: et fac p̃tue suffilare ne carbonēs extinguant: et tā diu qđ plūbū liq̃fiat: deide pone bacile aut catinū supra caput pueri: et cazolā sup bacile aut catinū: postea dicas et dicere facias oib⁹ qđ ibi sūt ter: Pater noster: et ter Ave maria ad honorē sancte trinitatis et scī Job. postea dicas ter ifra scripta vba: signando semp oīas res cū cruce + Increat⁹ pater + Increat⁹ fili⁹ + Increat⁹ spūs scūs + Etern⁹ pater + Etern⁹ filius + Eternus spiritus scūs + postea cū cazola fac signū crucis sup aquā: et dicas

De vermibus

ad honorē dei: et toti⁹ curie celestis et bti Job: et funde plū
hū in aq̄ faciēdo crucē in aq̄ cū dco plūbo: et b̄ facias de
mane cū sis ieiun⁹: et signa puez trib⁹ vicib⁹: et liberabif
si de⁹ voluerit. Et h̄ de icatatiōib⁹ et breuib⁹ sufficiāt: q̄z
vba venerari debem⁹: et si nālib⁹ nō cōsonēt rē. Nota tū
q̄ in his icatatiōib⁹ nō pax latet piculū aie: et id ea relinq̄
et eos delude: qui ea sequunt⁹: et tāquā sortilegys habeas:
quos multum despicio.

De medicinis solutiōe vermes educentibus.
Tertia res cōplect medicinis
ventrē soluentibus: ipsosq̄ educentibus ad extra: quarū
quedam simplices: quedaz cōposite.

Maxime simplices vermes educētes sunt. Absinthiū:
pille ex eo facte. Aloes in oēs modū administratiōis. Aleū
vt supra. Attriplex: semē ei⁹ bibitū. Agāricū bibitū. Lēta
urea vt supra. Collogntida. Cartam⁹. Epithimū: vt supra
Enula: succ⁹ ei⁹ vt supra mirabil⁹. Sel tauri. Strana nil. vt
supra. Nasturciū: nigella: vt supra. Oleū in quātitate bibi
tuz iterficit et educit eos. Oleū onfancinū educit cucurbi
tinos. Polipodiū. Semētina siue santolina vt supra ad
ministrata. Et breuiter oēs me⁹ laboriose educētes a me
sue i suo de solutiōe scripte. Inter q̄s. A. auctoritate antiq̄z
de yreos mētiōē fac. S. oib⁹ melior ē aloes: qm̄ mortu
ficādo et sine nocumēto educit eos. Et de his laboriose sol
uētib⁹ nō cures: cū de bñdictis ad tui ppositū h̄re pote
ris. C. Nōndū q̄ l3 lac et h̄s dulcia et vinctuosa nō educāt
vermes: sūt tū cā dispositiua vt educāt: q̄re eoz imissio p
clistere: aut iunctio fiteris: aut priū ei⁹ ē cā descēsus eoz
ad locū expulsōis. Cōsily dicēdū de alyis amāris nō edu
cētib⁹: sup stōm aut vētrē positis: qz sui amaritudie fugāt
vmes ad expulsōis loca. Lac et aliū dulce in magna q̄ti
tate suptrū ē cā mortis eoz et remissōis accētiū maloz.

Medicine cōposite sūt vera q̄libz: et p̄cipue. B. C. Itēz
B. scebe: absinthij. añ. 3. iij. pulpe collogntide. 3. y. sal. idi:
fauc. i. sumat⁹ cuz aq̄ mell. 3. 5. vel circa. Et q̄uis ista sint
multū vtilia: tū q̄ mltū horrida sūt nō curabis de eis cū
alia h̄re poteris q̄ et de alyis supra positis h̄s intelligas: q̄
appoiui vt videar yigillasse vt debui. C. Itēz. B. cimini:
nitri: fenagreci. añ. aur. y. C. Itē nitri: pipis: cordumeni.
añ. ptes eq̄les. ei⁹ dosis sit. a. 3. 5. vsq̄ ad. 3. i. C. Itē cimini
idi: mastices: granoz lauri. añ. cōficiant⁹ cū melle: et sit do
sis in mane coclear. 5. vel circa: et tātūde i sero et q̄n3 addi
tur enula. C. Itē pille de absinthio vt dcm ē. C. Itēz. B.
medulle cassie fistule. 3. 5. dissoluāt cū. 3. iij. aq̄ decoctōis
turbit in adult⁹: et collet et de⁹ añ diē. Pueris vō. 3. y. cuz
3. y. aq̄ decoctōis nucleoz p̄lico: vel amigdalaz ama
rarū. C. Itē pille de reubarbaro. C. Itē. B. turbit: lupi
ni: amari. añ. 3. iij. ficle. 3. i. sal. nit. costi amari: calamēti: po
ly. añ. 3. y. fac pulnerē et pueris da cū idromelle. 3. 5. vltir
ca: et adult⁹ pls hec ad ascarides: et lūbricos sūt maxie p̄se
rentia. Paruis vō magis enemata et suppositoria. C. Cli
stere cū aq̄ et sale: aut cū aq̄ calā: et nitro. Et clistere forti⁹
ex centaurea: cartamo. y. fopo: pulpa colloquintide: et bau
rach. Et ex eis q̄ colligit⁹ eos i ano ē caro pinguis solida:
vt lardo vt supra. C. B. medulle cassie si. 3. 5. dissoluāt cū
3. iij. decoctōis turbit addita. 3. 5. aloes: et clisterizetur.
C. Itē. B. yerapi. 3. y. pulpe collogntide. 3. i. aq̄ decoctōis
absinthij. 3. iij. olei. 3. i. salis pax et fiat enema. et h̄ de ppo
sitis. C. Quarta et vltimā rē p̄lēt diuerse medicie s̄z di
uersitate accētiū cōcomitātū: ex gb⁹ ē febris: q̄re oz tūc
vt admistres fra: vt semē portulace: granata rē. ad intra.
Ad ex vō vt vermicularis. Int⁹ et ex vt acetū. silt cozian
drū pparatū: attriPLEX et filia. C. Itē cōtinne iungan⁹ ex
oleo violaceo dozsa eoz: et nō p̄termittat. Et nō admini
strescala ylt fra nisi moderate: et b̄ i cibis et potib⁹ vt cxi

git dispositio. C. Et cū ex fluxu vētris dbilitant⁹: nece est
vti his q̄ velociter nutriūt cū fortitudine: vt aq̄ carnis: et
alia q̄ sūt boni chimi: et maxie in pueris. Itēz cibent ante
motū vmiū: vt iueniētes nutrimētū nō iserāt nocumētū
corpori. Estq̄ mor⁹ eoz plin sero et mane. C. Et ordinet⁹
cib⁹ eoz vt sit pauc⁹: et p̄mixt⁹ aliqb⁹ iterficiētib⁹ stipticis
cōfortatib⁹: ex gb⁹ p̄pē ē sumach: mirt⁹: coriādrū et filia:
Lōfortāt. n. stōm et excitāt appetitū. Et si timef⁹ q̄ cadat
p̄fortabis stōz cū epithiatib⁹ et emplis in gb⁹ ē stipticitas
et iterfectio: eteductio suavis si dycies vnter: et p̄pē si aloes:
absinthiū: et pille facte ex eis cū succo citōioz vltimēte rē.
C. De p̄nosticis a vermibus sumptis. CAP. V.

Imper malū signū est qm̄ vmes in fe
brib⁹ apparēt: qz signant lesio
nez ptis: et corruptionē mae peccātis. Itē qz
sūt ex toto gñe p̄ter nāz: vmes tū i febriz⁹ tri
pliciter appere pnt. i p̄ncipio. s. me⁹ aut fine.

Uermes in p̄ncipio appentes si viui sūt: sūt malū signū. si
gnificāt. n. māz febris pestiferā et venenosā: a q̄ fugiūt. si
mōtū bonū: qz signant q̄ sint ex mūdificatione. C. Uer
mes i me⁹ appētes sp̄ sūt malū signū: siue viui siue mortui:
febris. n. concomitās vmes sp̄ malū: qz cōsumit nutrimen
tū vmiū. vñ mouent⁹ ad q̄redū ipz: et signū in itestinis:
et affligūt hūtes eos vald⁹. Et iā rettulit mibi qdā se vidit
se eos p̄forasse ventrē vt supra. et qz augmentāt putredi
nē: ex q̄ gnānt. 3. qz inflamant⁹ vmes et calefiūt: et angustia
tur: et ita magis mouent⁹. vnde paties magis molestatur.

Uermes in fine appentes si viui sūt bonū signū: quia
significāt corpis mūdificationē et fortitudinē vntis ad
eā: si mortui malū: qm̄ ex malitia videt⁹ eē mae: silt eoz
exit⁹ cū egestiōe si viui sūt bonū. C. Et pui qdēz sūt mi
nus nociui: qm̄ sūt a p̄ncipys elōgati: et qm̄ opri sūt: vt cuz
fecer expellant⁹: s̄ si magni fiāt sunt oibus deteriores: qm̄
ex deteriori mā existūt: iō in eoz expulsōe ē festinādūz.
longi sūt post ipsos min⁹ nociui: qz nō sunt ex mā ita pu
trida sūt cucurbitini. Cucurbitini igit alyis sūt dteriores.
Sigs vellet possz p̄babilr defenderelōgos cucurbitinis
deteriores fore. vt p̄paratōe scā iter nocumētū: qd seq̄
ex malitia putredis cucurbitioz: et qd seq̄ ex p̄p̄ngate
longoz ad p̄ncipalia: vt q̄ pluz noceāt sua p̄p̄ngate: q̄
ascarides sua malitia mae. Sigs suo mō de his q̄ in stōa
co cōcreant. S̄z signa hoz supposita cōsideres. C. Exi
tus vmiū cū san⁹ p̄ secessum malū indicāt. n. nocumētū
magmū in corpe et in itestinis. C. Exit⁹ vmiū cū vditu si
gnū malū: significāt. n. stōm mal⁹ hūozib⁹ guari. C. Cū vi
deris puez anhelare frequēter: eiusq̄ anhelitū fr̄z sēseris
et corpe ei⁹ tumefieri: seq̄nti die moriet⁹. C. Si approp̄ima
ueris digitū oculo ei⁹: et oculū palpitādo nō claudat ē su
gnū mortis p̄xime. Et h̄ pauca de p̄nosticis tibi suffi
ciāt. Nā signa p̄nostica q̄ mortē ex vmiū p̄sequunt⁹: mor
tez et aliā q̄ ex alyis cāis sit ostēdūt. Jōqz si ad plenum te
iformare velle nimia p̄lixitate: alienaqz nro p̄posito im
miscuisse icrepare: q̄ de re te obsecro his paucis p̄ter sis
C. Et sic feliciter tractat⁹ de vermib⁹ explicit. Deo grās.

Canonice Michaelis Sauonarole de febriz⁹ pulsib⁹:
yrinis: egestionibus: balneis: ac de vermib⁹ finis.

Impresse Venetys Mandato et Expensis Nobilis vi
ri Domini Octauiani Scoti Linis MODOERENSIS. Per
Bonetum Locatellum Bergomensē Decimo Kalen
das Decēbres. MCCCCXCVIII.

AA

Canonica Michaelis
Canonica de
principium particulare
inconclusa omotena

BB

cineratur. exempli
Euforbium.
tatur: et non vera
De accidentibus

CC

liget succus cucumeris
flebotomiam: hoc
tur virtutis debilitas:
violatum. 3. iiij. et per

DD

De profunditate somni.
calida panis infusus
putrefacto ut quasi
scdm tempora

EE

peramenti: ut hec sit
qua euacuatio sanguinis:
tantum processerunt
nis narium conualescet:

FF

rissimo sciendum qd
maiozem aut minozez.
et feniculi an. et ita
ptis resolvuntur in

GG

apparitionem signorum
pitulum. et compone.
ueniet ad incendium:
nam. Ita qd quando

HH

cumferentiam ante qd
3. i. 5. aque feniculi
laria scribere: ne
flegmaticarum: cum

II

et huiusmodi: que habent
tio subtilis et ingrossat
Tempore autem
nistrabis digestiua

KK

ti. quidam addunt
raro etiam his.
earum adinuicem: et
in qditate significatiōes

LL

Tertium ab essentia
citatis. Unde pnceps.
sorum nominate ab
nec totaliter impotens

MM

gitur vel coartatur
guinea si non reperit.
tempora. s. a pncipio
Sed quia infinitis

NN

quies significat egritudine
quali non naturali.
bulentia: concurrunt
erit rubicundior cum

OO

Pro ista vide respōsionē
Michaelis Sauonarole
rehumectans feces.

PP

Capitulum primum
nocet: quoniam calor
latarum et debiliū
tas complexionis

QQ

salita maris mortui:
desiccantiū cōglutinantia:
cative: qua ex re
actum conficiebat

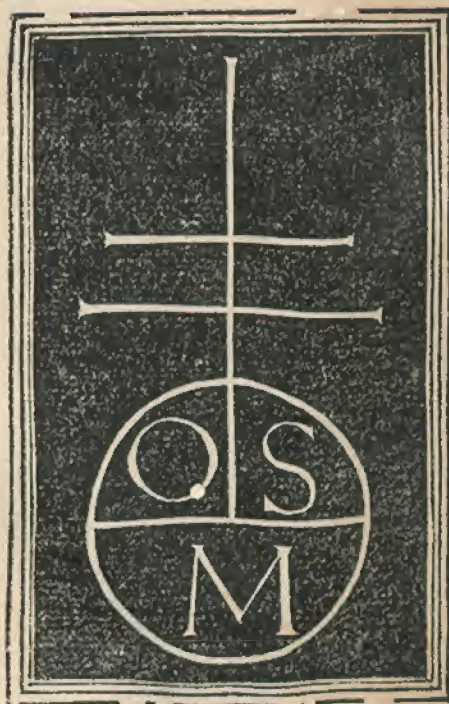
RR

nozum: ut colico
eam bibere se nares
ticularibus membris
aqua balnei ut experiētia

SS

Ad zanarduz cābiatore:
videmus mori ante
cis gariofilorum

FINIS.

no scabbiamo

1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336
 2337
 2338
 2339
 2340
 2341
 2342
 2343
 2344
 2345
 2346
 2347

27. *Alphonsa* ... 3.
Salis comans ... 3.
Soliman ... 3.
 pulchra ha. oia. simul ad
 tinda. nora. suavis. lupo.
 A nos. nora. q. nora.

ad asinum medicinaris

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

Reg. Complete
G. I. O.

Accession no. HC
Savonarola, Michele
Author Canonica De
febris, De aest.
11 28 Novem. 1498
Call no. Incunabula
+ S-295
(60 ff)

